معارف نظارت جلیله‌سنك ۲۸ صفر ۳۱۳ و ۷ اغستوس ۳۱۱ تاریخ و ۲۱۰ نومرولی رخصتنامه‌سیله

تحفهٔ رومجیه

قاموس عثمانی

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΤΟΥΡΚΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ὑπὸ

Ι. ΧΑΩΡΟΥ

καθηγητοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ

καὶ διευθυντοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ὀθωμανικοῦ Γραφείου.

ΤΟΜΟΣ Α'.

Ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ ἡμερ. 28 Σαφὲρ 1318 καὶ 7 Αὐγούστου 1311 καὶ ἀριθμὸν 310.

ا — ض

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1899

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθι σφραγῖδα θεωρεῖται κλοπιμαῖον καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

بر عائلهٔ تشکیل ایدن افراد بیننده دائما مشترك بر لسان اولوب افراد مرقومه‌نك
یکدیکریله مناسبات بیننده‌لرنده اولسان قولاللغی مثللو بوکبی نیجه نیجه عائله‌لرك اجتماعیله متشکل
اولوب عموماً دولت اطلاقه اولنان هیئت منسوب افرادك معاملات ومناسبات رسمیه‌لری ایچون
وخی اولجه مشترك بر لسان لازمدرکه لسان رسمی دیدکلری بوندن عبارتدر ایشته اب مشفقمز
ولی نعمت بیمنت اعظمیمز پادشاه تبعه پرور وشهنشاه مراحم گستر ﴿السلطان ابن السلطان السلطان
عبدالحمید خان ثانی یمینالی﴾ افندمز حضرتلرینك زیر جناح شفقت ورأفت همایونلرنده بر
عائلهٔ مسعوده تشکیل ایدوب یوماً فیوماً مستفیض الطاف وعنایات بیغایات ملوکانه‌لری اولان
صنوف تبعهٔ عثمانیه ایچون اوتدنبرو لسان رسمی ترکجه لسانی اولوب دولت علیه‌نك هر بر شعبهٔ
اداره‌سنده ودوائر واقلام ومجالس ومحاکمنك قافه‌سنده معاملات ومقررات وتبلیغات ومکاتب
عمومیه وعالیهٔ شاهانه‌ده تدریسات بالطبع هپ بولسانده جاری اولدیغی کبی ممالك محروسهٔ شاهانه‌نك
هر طرفنده اهالینك قسم اعظمی ترکجه لسانیله متکلم اولمسیله معاملات ومناسبات خصوصیه‌نك
وخی اکثریا بولسانده اوزره جریان ایلمکی ومکاتب عالیه دخول وخدمات دولتده استخدام ایله
کسب تفیض وترقی وافراد اهالینك بیننده‌لریله خوسه کوریشوب ارالرنده‌کی محبت ومخالصت
اخوتکارانه‌نك وظواه عالی اوزره یوماً فیوماً تزاید وتأیدی بو سایه‌ده میسر اولدیغی درجه‌ده
ایدیلجه ترکجه لسانك درجهٔ لزوم ومحسنات عدیده‌سی درکار وتبعهٔ صادقهٔ ملوکانه‌لرینك مادی
ومعنوی ازهر جهت سعادت حال واستقبالاری ایچون استکمالی اغوزنده خواب وراحت
همایونلریمی فدا ایلمکده اولدقلری مشهود دیدهٔ شکرانه وافتخار قراوانه اولان متبوع معظم
ومفخمز شوکتلو وسوکتلو پادشاهمز افندمز حضرتلرینك کچنده لسانه مذکورك تعمیم تدریس
وتعلیمی خصوصنه شرفصدور بیوریلان ارادهٔ سنیهٔ تبعه‌پروریلرنده‌کی علو همت ورحمت جلیله‌لری
جهتیله اولدقه هر حال وکلده ایفاسنه مبذول اولدیغمز ادعیهٔ خیریهٔ جناب پادشاهیه بر قاندها
مواظبت هرکسه مختم بروجهٔ صداقت وعبودیت اولدیغی کبی بو عبد کمینه‌لری وخی بر قاچ

مندنبرو فنار روم مکتب کبیرنده مه غیر لیاقة ترکجه لسانك تدریسنه مأمور اولدیغم جهتله
شاکردانه علی قدر الاستطاعه لسانه عذب البیانه عثمانیلك وسائط تحصیلیسنك تسهیلی مقصدیله
مایهٔ معارفوایهٔ حضرت پادشاهیده مقدما تألیفه موفق اولدیغم بعض کتب تدریسیه علاوةً
بودفعه ترکجه لسانده مستعمل الفاظ ترکیه وعربیه وفارسیلی واصطلاحات فنیه وسائرلی درجده
مبین اولمق اوزره اشبو قاموس عثمانی نام ایله عاجزانه‌مك جمع وترتیبنه جرأتم مجرد اولاد
وطنه بویوله عاجزانه بر خدمت املنده نشأت ایلمسه اولسنمبنی اشبو ایله ناچیزانه‌مده کوریلدیجك
سهویات ونقائصك خلوص نیت جاکرانه‌مه باغشلاملری ارباب کمالدن استرحام اولنور.

روم پطریقخانه‌سی تحریرات ترکیه باسه ثانی
و فنار روم مکتب کبیری ترکجه معلمی
باقر قاموس

ΤΩι

ΤΡΙΣΕΒΑΣΤΩι ΗΟΙ ΘΕΙΩι

ΓΕΡΑΡΩι ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗι ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

ΚΥΡΙΩι ΚΥΡΙΩι

ΦΙΛΟΘΕΩι ΒΡΥΕΝΝΙΩι

ΙΣΟΒΙΟΥ ΥΙΙΚΗΣ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

ΦΟΡΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ἐλέῳ Θεοῦ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

Ἀριθμ. { πρωτ. 5224 / διεκπ. 3245

Ἱερώτατε Μητροπολῖτα . . . ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύρ . . . , χάρις εἴη τῇ αὐτῆς Ἱερότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἴδιον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ εὐαγεῖ αὐτῆς κλήρῳ τὰ πρὸς φωτισμὸν τῶν πολλῶν καὶ εὐρυτέραν τῆς νεότητος παίδευσιν συντελοῦντα προάγειν, τὸν περὶ ταῦτά τε ζῆλον τῶν καλῶν ἔργατῶν ἐπευλογεῖν, καὶ προθύμῳ τῇ ἐπικουρίᾳ θερμουργοτέραν ἅμα καὶ παραγωγικωτέραν τὴν φερεπονίαν αὐτῶν καθιστᾶναι. Τοιαύτης τοίνυν καλοῦ καὶ χρησίμου διδακτικοῦ ἔργου ὑποστηρίξεως πρόσφορος παρέχεται καὶ νῦν εὐκαιρία. Τοῦ γὰρ ἐλλογιμωτάτου κ. Ἰ. Χλωροῦ, διευθυντοῦ τοῦ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς Πατριαρχείοις Ὀθωμανικοῦ Γραφείου καὶ καθηγητοῦ τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ, μετὰ πολυετῆ ἐπίμοχθον ἐργασίαν **Λεξικὸν Τουρκοελληνικὸν** *φιλοπονήσαντος καὶ τύποις ἐκδοῦναι προτιθεμένου, τοῦτο, ὡς βοήθημα ἀναγκαῖον πᾶσι τοῖς περὶ τὴν σπουδὴν τῆς γλώσσης ταύτης ἀσχολουμένοις ὁμογενέσι κρίνοντες, τὴν παροῦσαν ἔγνωμεν ἀπολύσαι Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον ἐπὶ τῷ συστῆσαι τὸ ἔργον καὶ πατρικῶς προτρέψασθαι εἰς τὴν τούτου παρὰ τῶν φιλομούσων κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν ὑποστήριξιν πρὸς κοινὴν τοῦ Γένους ὠφέλειαν. Ἡ τοῦ ἐκδότου περὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν εἰδικότης καὶ μακρὰ πεῖρα, ἔτι δὲ τὰ μέχρι τοῦδε εἰς φῶς ἀχθέντα καὶ ἐν πᾶσι τοῖς καθ' ἡμᾶς Σχολείοις εἰσηγμένα διδακτικὰ αὐτοῦ βιβλία, ἐπαρκῶς ἐγγυῶνται περὶ τῆς ἀξίας καὶ εὐμεθοδίας τοῦ νέου τούτου φιλοπονήματος. Ἀναντιρρήτου δ' ὄντος ὅτι, οὐ μόνον ἡ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς φιλολογίας πνευματικὴ ὠφέλεια, οὐ μόνον ἡ τῶν βιωτικῶν ὑποθέσεων καὶ συμφερόντων διεξαγωγή, ἀλλὰ καὶ τὸ καθῆκον τῶν ὁμογενῶν ὡς πολιτῶν τῆς κραταιᾶς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἀναγκαίως ἐπιβάλλουσι τὴν γνῶσιν τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους, ἥτις ἀνέκαθεν μὲν παρ' ἡμῖν ἰδιαζούσης καλλιεργείας ἐτύγχανε, νῦν δὲ καὶ εὐρύτερον διδάσκεται ἐν ταῖς καθ' ἡμᾶς τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως Σχολαῖς, ἡ ἔκδοσις βοηθημάτων μεθοδικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς τὴν σπουδὴν καὶ διάδοσιν αὐτῆς παρ' ἡμῖν διευκολυνόντων, προδήλως πάσης ἐστὶν ἀξίας ὑποστηρίξεως παρά*

τε τῆς Ἐκκλησίας, παρά τε τῆς εὐαγοῦς ἱεραρχίας καὶ παρὰ τῶν ἐφοριῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν σωματείων, συνελόντι δ' εἰπεῖν παρὰ τοῦ ὅλου ὁμογενοῦς δημοσίου. Ὅθεν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς τὴν ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου κοινὴν ὠφέλειαν ὡς ἀναντίρρητον ὑποδεικνύοντες, ἐν τῇ παρούσῃ δ' ἀντίτυπά τινα τῆς σχετικῆς ἀγγελίας τοῦ ἐκδότου περικλείοντες, θερμῶς τὴν αὐτῆς Ἱερότητα προτρεπόμεθα, ἵνα τὸ κοινωφελὲς τοῦ ἔργου ὑπ' ὄψει ἔχουσα, ἅμα δὲ τὴν φιλοπονίαν τοῦ καταρτίσαντος αὐτὸ καὶ τὸ τῆς ἐκδόσεως πολυδάπανον, προθυμηθῇ ὅπως οἰκοθέν τε καὶ τῇ ἐνεργείᾳ καταλλήλων προσώπων, ἰδίᾳ δὲ ἐφόρων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων, διοργανώσῃ ὅ,τι πλειόνων συνδρομητῶν ἐγγραφὴν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἐπαρχίαν ἐπιστρέψῃ δ' ἐγκαίρως τῷ ἐκδότῃ τὰς ἀγγελίας διὰ τὰ περαιτέρω. Τοιαύτη ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ὑποστήριξις ὑπὸ τοῦ κλήρου εἰς φιλοτίμους συγγραφεῖς προφρόνως παρεχομένη, τούτους μὲν καθ' ἃ ἐν ἀρχῇ εἴρηται, καὶ εἰς ἄλλων λυσιτελῶν ἔργων ἐνισχύει παρασκευήν, προάγει δὲ καὶ ἐπεκτείνει κοινωφελῶς τὴν ἐν τῷ Γένει ἡμῶν πνευματικὴν καρποφορίαν καὶ πρόοδον. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς αὐτῆς Ἱερότητος. *,αωλζ' Ὀκτωβρίου ιε'.*

† **Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ** ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

† ὁ **Δέρκων** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ **Νικομηδείας** ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ **Τραπεζοῦντος** ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ **Βιζύης** ΙΕΡΟΘΕΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ **Ἀγχιάλου** ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ **Ξάνθης** ΙΩΑΚΕΙΜ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ **Σιδανίου** ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ **Προικοννήσσου** ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς
† ὁ **Κώου** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Ὡς γνωστὸν τοῖς καὶ ἄκρῳ δακτύλῳ γευσαμένοις, ἡ ὀθωμανικὴ γλῶσσα τυγχάνει ἴδιστόν τι κρᾶμα ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ἄνθους τουρκικῶν, ἀραβικῶν καὶ περσικῶν λέξεων. Ἐν τῷ κράματι τούτῳ τὸ μεγαλείτερον μέρος, τὰ τρία τέταρτα σχεδόν, εἶναι λέξεις ἀραβοπερσικαὶ καὶ μόλις τὸ ἓν τέταρτον καθαρῶς τουρκικαί· ἡ τοιαύτη δὲ κρᾶσις καὶ μίξις καθίσταται, καὶ διὰ τὸν μὴ εἰδότα τὴν γλῶσσαν, ἐκ πρώτης ὄψεως καταφανής ὅταν λάβῃ ἀνὰ χεῖρας ὀθωμανικόν τι λεξικόν, ἐν ᾧ γίνεται ἡ γλωσσικὴ διάκρισις τῶν λέξεων, καὶ ἀναδιφήσῃ ἁπλῶς σελίδας τινὰς αὐτοῦ. Καὶ ναὶ μὲν ἡ ὕπαρξις ἔν τινι γλώσσῃ ξένων λέξεων δὲν εἶναί τι ἀσύνηθες καὶ γλωσσικὰ δάνεια, μικρὰ ἢ μεγάλα, ἀπαντῶσι μεταξὺ διαφόρων γλωσσῶν, ὡς π. χ. τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἢ τῆς Λατινικῆς· ἀλλ' ἡ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ γλώσσῃ πλῆθος τῶν Ἀραβοπερσικῶν λέξεων εἶναι τοσαύτη ὥστε εἰς τὰ συγγράμματα αὐτῆς, καὶ μάλιστα τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικά, καὶ ἐνὶ λόγῳ εἰς τὰ συνταττόμενα ἐν γλώσσῃ ὑψηλοτέρᾳ νὰ δίδῃ χροιὰν μᾶλλον Ἀραβοπερσικοῦ κειμένου ἢ Τουρκικοῦ. Τούτου δ' ἕνεκα ἤρχισε παρὰ τοῖς νεωτέροις τῶν Ὀθωμανῶν λογίων ν' ἀναπτύσσηται ἡ ἰδέα τῆς ἐκκαθαρίσεως ὅσον τὸ δυνατὸν τῆς Ὀθωμανικῆς γλώσσης καὶ παρά τισι μάλιστα τῆς παντελοῦς ἐξοβελίσεως τῶν Ἀραβοπερσικῶν λέξεων· διὸ καὶ βλέπει τις ἔστιν ὅτε ἐν τῷ τύπῳ ἀποπειρας καὶ δοκίμια ἐν γλώσσῃ καθαρῶς Τουρκικῇ. Ταῦτα ὅμως θεωρητέον, ἐπί γε τοῦ παρόντος, ὡς ἔνδειξιν μᾶλλον φιλοτίμου συναισθήσεως τῆς ἀνάγκης τῆς καλλιεργείας καὶ προαγωγῆς τῆς κυρίως Τουρκικῆς, ἢ ὡς σπουδαῖον διάβημα δυνάμενον νὰ πραγματοποιηθῇ τόσον εὐχερῶς· διότι βεβαίως δὲν εἶναι ἔργον στιγμῆς ἡ ἐξοβέλισις τοσαύτης πλήθους Ἀραβοπερσικῶν λέξεων, αἵτινες ἀπὸ μακρῶν αἰώνων ριζωθεῖσαι καὶ πολιτογραφηθεῖσαι οὕτως εἰπεῖν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ κατέστησαν πλέον οἰκεῖαι, καὶ ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν δι' ἑτέρων καθαρῶς μὲν Τουρκικῶν πλὴν ἀγνώστων ἢ ὅλως διόλου νεωστὶ δημιουργηθησομένων.

Ἀλλὰ πῶς καὶ πότε εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Τουρκικὴν καὶ ἐρριζώθη τὸ Ἀραβοπερσικὸν τοῦτο στοιχεῖον; Καὶ δύναται μέν τις ἀμέσως νὰ ὑποθέσῃ ὡς πηγὴν καὶ αἰτίαν τὴν θρησκείαν· διότι ἀναμφιβόλως οἱ Τοῦρκοι παραλαβόντες τὸν Ἰσλαμισμὸν ἐκ τῶν Ἀράβων εἰσήγαγον διὰ τῆς μελέτης τῶν Ἀραβικῶν θρησκευτικῶν συγγραμμάτων μέγαν ἀριθμὸν Ἀραβικῶν λέξεων σχετικῶν πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἄλλα· βαθυτέρα ὅμως μελέτη πείθει ὅτι ὁ ξένος οὗτος γλωσσικὸς πλοῦτος εἰσῆλθεν εἰς τὴν Τουρκικὴν μᾶλλον διὰ τῆς Περσικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας· διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ὑπάρχει πλῆθος Περσικῶν λέξεων, αἵτινες βεβαίως δὲν εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν διὰ τῆς Ἀραβικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ Ἀραβικαὶ εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὡς καὶ ἐν τῇ Περσικῇ, ἤτοι πολλὰ Περσικὰ ἰδιώματα ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν καὶ ἔννοιαν τῶν Ἀραβικῶν λέξεων εὑρίσκονται εἰσηγμένα καὶ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ

γλωσσικὸν τοῦτο δάνειον ἐγένετο μᾶλλον διὰ τῆς Περσικῆς φιλολογίας καὶ ὅτι βραδύτερον ἐπενήργησε καὶ ἡ Ἀραβικὴ γλῶσσα διὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Ἐξετασθέον λοιπὸν πότε οἱ Τοῦρκοι εὑρέθησαν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν Περσῶν. Τοῦτο ἀκριβῶς δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ, ὡς βέβαιον ὅμως θεωρεῖται ὅτι Τουρκικαὶ φυλαὶ ἀπ' ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων κατῴκουν ἐν Περσικαῖς χώραις ἀναμὶξ μετὰ Ἱρανικῶν στοιχείων καὶ ἐξεπαιδεύοντο ἐν τῇ Νεοπερσικῇ· ἐπειδὴ δὲ καὶ αὕτη ἐμορφώθη ἐκ τῆς ἀρχαίας Περσικῆς καὶ Ἀραβικῆς, οἱ λόγιοι τῶν Ὀθωμανῶν ἐκμανθάνοντες αὐτὴν ἐτελειοποίουν δι' αὐτῆς τὴν ἰδίαν αὐτῶν διάλεκτον, διοχετεύοντες εἰς αὐτὴν τὸν πλοῦτον τῶν Ἀραβοπερσικῶν λέξεων. Κατὰ τὰς ἀνατολικὰς πηγάς, ἡ ἐπαφὴ αὕτη ἐγένετο τὸ πρῶτον πέντε χιλιάδας ἔτη πρὸ τῆς Ἐγίρας, ὅτε μέρος τῶν Τουρκικῶν φυλῶν κατέλαβε τὰς Ἰνδίας, τὸ Τουράν, τὴν Περσίαν, καὶ τὰ μέρη τῆς Βαβυλῶνος· βραδύτερον δέ, ἤτοι χίλια τριακόσια ἔτη πρὸ τῆς Ἐγίρας, ἄλλαι Τουρκικαὶ φυλαὶ κατέλαβον τὰς χώρας τῆς Περσίας, Βαβυλῶνος, Ἀσσυρίας καὶ Συρίας.

Ἀλλ' ἀρά γε μήπως ἐκτὸς τῆς ἐπαφῆς ταύτης καὶ τοῦ συγχρωτισμοῦ ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς κοινότητος τῆς θρησκείας ἀφ' ἑτέρου, ὑπάρχει καὶ σχέσις τις γλωσσολογικὴ μεταξὺ Τουρκικῆς, Ἀραβικῆς καὶ Περσικῆς, ἥτις νὰ διηνωλόησε καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ εἰσχωρήσωσι τόσον ἐλευθέρως καὶ δαψιλῶς αἱ Ἀραβοπερσικαὶ λέξεις εἰς τὴν Τουρκικήν; Καὶ δὲν εἶναι μὲν ἀπίθανον ν' ἀνακαλυφθῇ ἡμέραν τινὰ σχέσις τις, ἀφοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀνάγει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἰς ἕνα κοινὸν πατέρα καὶ ἀφοῦ μεταξὺ τῶν τριῶν κεχωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων κλάδων, εἰς οὓς ἀνάγονται αἱ σήμερον λαλούμεναι γλῶσσαι τῆς ὑφηλίου, ἀνευρίσκουσιν οἱ γλωσσολόγοι κοινά τινα σημεῖα θεωρούμενα ἤδη ὡς συμπτώσεις· ἐν τούτοις κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς γλωσσολογικὰς μελέτας οὐδεμία τοιαύτη σχέσις ὑφίσταται, διότι ἡ μὲν Τουρκικὴ ἀνάγεται εἰς τὸν κλάδον τῶν Τουρανικῶν γλωσσῶν, ἡ δὲ Ἀραβικὴ εἰς τὸν κλάδον τῶν Σημιτικῶν καὶ ἡ Περσικὴ εἰς τὸν κλάδον τῶν Ἀριανῶν ἢ Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν, εἰς ὃν καὶ ἡ Ἑλληνική. Αἱ δὲ Τουρανικαί, ἐν αἷς καὶ ἡ Τουρκική, περιλαμβάνουσι κατά τινας μὲν πάσας τὰς γλώσσας τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας τὰς μὴ ἀναγομένας εἰς τοὺς δύο ἄλλους γλωσσικοὺς κλάδους, κατ' ἄλλους δέ, ἀποκλείοντας ἑξήκοντα ἓξ Ἀσιανὰς γλώσσας ὡς ἀσχέτους, περιέχουσι τὰς ἑξῆς πέντε διαιρέσεις, ἤτοι τὰς Τογγουζικάς, τὰς Μογγολικάς, τὰς Τουρκικάς, τὰς Σαμογεδικὰς καὶ τὰς Φιννικὰς γλώσσας, ὧν ἡ πρὸς ἀλλήλας συγγένεια ὑποστηρίζεται ἐκ τοῦ λεξικοῦ, τῆς ἐτυμολογίας καὶ τῆς γραμματικῆς.

Κατὰ τὰς ἀνατολικὰς παραδόσεις ἐκ τῶν τριῶν υἱῶν τοῦ Νῶε, ὅστις ἕνεκα τοῦ κατακλυσμοῦ εἶναι ὁ μετὰ τὸν Ἀδὰμ δεύτερος κοινὸς πατὴρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ μὲν Σὴμ (سام) εἶναι ὁ πατὴρ τῶν Ἀράβων, τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ῥωμαίων, ὁ δὲ Χὰμ (حام) πατὴρ τοῦ λαοῦ τοῦ Σουδὰν καὶ ὁ Ἰάφεθ (يافث) τῶν Τοῦρκων· οἱ δὲ Τοῦρκοι διαιροῦνται εἰς δύο κλάδους, εἰς τοὺς Ἀνατολικοὺς (شرق تركاری) ἀποτελοῦντας 8—10 φυλὰς (اولوس Οὐλούς), ὡς τοὺς Οὐϊγοὺρ (اويغور), τοὺς Χαλὶτς (خليج), τοὺς Καρλὶχ (قارليغ) καὶ εἰς Δυτικοὺς Τοῦρκους (غرب تركاری) ἀποτελοῦντας δεκαπέντε περίπου ἄλλας, ὡς τοὺς Ὀγοὺζ (اوغوز), Καπτσὰκ (قپچاق), Μπεσδζὲκ (بجنك), Ἀγὰτς-ἐρὶ (اغاچ اری), Κομὰν (قومان), Καϊσὰκ (قايساق), Κηργὶζ (قيرغيز) κτλ. Αἱ φυλαὶ δ' αὗται, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, διεσπάρησαν εἰς τὰς Ἰνδίας, τὸ Τουράν, τὴν Περσίαν, τὴν Βαβυλῶνα, τὴν Ἀσσυρίαν καὶ εἶναι κατὰ τὸ بجه (Τουρκικὸν λεξικὸν τοῦ Βεφὴκ πασᾶ) οἱ ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Σκύθαι, ὑπὸ δὲ τῶν Περσῶν Σᾶκαι καλούμενοι. Ἐξ αὐτῶν οἰκογένειαί τινες ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Ὀγοὺζ καὶ μετ' αὐτοὺς αἱ φυλαὶ Καϊσὰκ καὶ Σαλὸρ ἦλθον εἰς Βαγδάτην ὡς στρατιῶται. Οὗτοι ἐν ἔτει 400 τῆς Ἐγίρας παρεδέξαντο τὸν Ἰσλαμισμὸν καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ μὲν διακεκριμένοι ἐκλήθησαν Σελδζοῦκοι (سلجوق), ἄλλοι δὲ Γουζγὶζ (غوزغز) καὶ ἐσφαλμένως Τεγαζγὶζ (تغزغز) καὶ ἐπὶ τέλους Τουρκομάνοι (تركمان)· οἱ δὲ μὴ εἰσελθόντες εἰς τὰς πόλεις ἀλλὰ διάγοντες βίον νομαδικὸν ἐκαλοῦντο διὰ τοῦ κοινοῦ ὀνόματος Τοῦρκοι (ترك) καὶ Ὀγοὺζ (اوغوز), ὥστε ἀκολούθως τὸ μὲν ὄνομα Τοῦρκος ἐσήμαινε «χωρικός» τὸ δ' ὄνομα Ὀγοὺζ «ἀφελής, ἀπολιτικός».

Ἐκ τῶν ὡς εἴρηται δύο κλάδων τῶν Τούρκων ἐξέλεγον μεταξὺ μὲν τῶν Ἀνατολικῶν ἡ φυλὴ τῶν Οὐϊγούρ, οἵτινες κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐχρημάτιζον ὡς γραμματεῖς καὶ Βεζύραι τῶν ἄλλων Τουρκικῶν φυλῶν, μεταξὺ δὲ τῶν δυτικῶν ἡ φυλὴ τῶν Ὀγοὺζ, τῆς ὁποίας ἐκκρεμεστέρα διακλάδωσις ἦτο ἡ Καὶ Ἰλὶ (قايي ايلي). Αὕτη ἐκ τοῦ Τουρκεστὰν μετέβη εἰς Χορασὰν καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ Τζεγκὶζ-χὰν εἰς Περσίαν προχωρήσασα εἰς τὰ ἐνδότερα. Ταύτης μία ὑποδιαίρεσις (اوجاق) περιλαθοῦσα τὰ μέρη Ὄρφα καὶ Ἐρζερούμ ἐγκατεστάθη διὰ Βεζυρίου τοῦ Σελδζουκίδου Σουλτὰν Ἀλαεδδὶν ἐν τῇ πεδιάδι τῇ μεταξὺ Βελιδζὶκ καὶ Ἀγκύρας παρὰ τὴν κωμοπόλεις Σουγοὺτ καὶ Καρὰ Σεχίρ. Ἡ ὑποδιαίρεσις δ' αὕτη συνέστατο ἐκ 416 οἰκογενειῶν, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ὀσμὰν Γαζή, ὅστις κυριεύσας τὸ Βελεστατὸ ἐκ 416 οἰκογενειῶν, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Ὀσμὰν Γαζή, ὅστις κυριεύσας τὸ Βελιδζὶκ, τὴν Λεύκην, τὸ Τομανίτς, τὸ Γιγὶ χισάρ, τὸ Χαρμανδζὶκ, τὸ Ἐκρεκὸς, τὸ Γενὶ σεχίρ, τὸ Ἐσκὶ-σεχὶρ καὶ τὰ περίχωρα αὐτῶν, διωρίσθη ἐν ἔτει 688 τῆς Ἐγίρας ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῶν Σελδζουκιδῶν βέης τοῦ Σαλδζικίου Σουλτὰν-χανοῦ. Κατακλυσθέντος δὲ τῷ 700ῷ τῆς Ἐγίρας ἔτει τοῦ κράτους τῶν Σελδζουκιδῶν, ὁ Ὀσμὰν Γαζὴ γενόμενος ἀνεξάρτητος ἔθηκε τὰς βάσεις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους. Ἐξ αὐτοῦ δὲ οἱ Τοῦρκοι ἐκλήθησαν Ὀθωμανοί, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν, ἥτις ὡς βάσιν ἔχει τὸ ἰδίωμα Ὀγοὺζ, ἐκλήθη Ὀθωμανική.

Παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις ἀνατολόγοις διαφωνία ὑπάρχει ὡς πρὸς τὴν κατάτταξιν τῶν Τουρκικῶν γλωσσῶν, ἀνερχομένων κατά τινας εἰς ἑβδομήκοντα. Ὁ διάσημος Οὐγγρος Vambéry ἀνήγαγεν αὐτὰς εἰς τοὺς ἑξῆς δέκα τύπους, ἤτοι τὴν Ὀθωμανικήν, τὸ Τουρανὶ (چغتای), τὸ Οὐϊγούρ, τὸ Ἀζερμπαϊτζὶν (آذربايجان), τὸ Τουρκομανικὸν (تركمن ديلي), τὸ Καζανικὸν ἤτοι τὸ ἰδίωμα τῶν ἐν Καζὰν τῆς Ῥωσσίας Τούρκων, τὸ Ἀλταϊκὸν ἤτοι τὸ παρὰ τὰ ὄρη τοῦ Ἀλταὶ ἐνδιαιτωμένων κομάδων, τὸ Τζουβὰτ, ἤτοι μικρὰς φυλὴν παρὰ τὸν Βόλγαν ἐξ ἑκατὸν περίπου χιλιάδων, τὸ Κασὰκ Κιργίζ, ἰδίωμα τῶν ἐν Σιβηρίᾳ Τουρκικῶν φυλῶν καὶ τὸ Γιακούτ, ἰδίωμα Τουρκικῆς φυλῆς ἐν Σιβηρίᾳ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δέκα τύπων οἱ ἐπιπολαιότεροι εἶναι οἱ ἑξῆς τρεῖς: Ἐν ἡ Ὀθωμανική, ἤτοι γλῶσσα τῆς διακλαδώσεως Καὶ Ἰλὶ τῆς φυλῆς Ὀγοὺζ· 2ον τὸ Τουρανὶ, ἰδίωμα Τουρκικὸν ἐκ τοῦ κλάδου Οὐϊγούρ κλιθὲν οὕτως ἐκ τοῦ τρίτου υἱοῦ τοῦ Τουρχὶζ-χάν, ὅστις διαιρέσας μεταξὺ τῶν υἱῶν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔδωκε τὴν μὲν Τατταρίαν καὶ τὴν Κίναν εἰς τὸν Ὀγεντὰϊ χάν, τὸ Κιρζὶζ καὶ τὴν Ῥωσσίαν εἰς τὸν Μπατοὺ χάν, τὴν Περσίαν καὶ τὸ Ἰρὰκ εἰς τὸν Χελακοῦ, καὶ τὸ Τουρκεστὰν, τὸ Χορασὰν καὶ Χοβαρὲζμ εἰς τὸν Τσαγατὰϊ χάν. Τὸ ἰδίωμα τοῦτο καλούμενον καὶ γλῶσσα τῶν Οὐζβέκων (اوزبك ديلي) ἀνεπτύχθη ἀπὸ τοῦ 600—900 ἔτους τῆς Ἐγίρας· ἄνευ τὸ Οὐϊγούρ ἢ ἄλλους Τουρκικὴ τῆς Κασγάρας (كاشغر تركچه). Κατὰ τὸ بجه, οὗτοι παρέλαβον τὴν γραφὴν παρὰ τῶν Ἰνδῶν, καθ' ἄλλους ἐκ τῆς Χορασὰν. Τὸ ἀρχαιότερον Τουρκικὸν βιβλίον πάλαι ἐν τῷ ἰδιώματι τούτῳ. Τὸ βιβλίον τοῦτο καλούμενον قوداتغو بيليك (κουνατκοῦ χαλὶκ - ἐπαστήμη τῆς εὐτυχίας) καὶ περιέχον ἠθικὰ παραγγέλματα συνετάχθη τῷ 1069 πρὸ τῆς Ἐγίρας κατά τινας μὲν ἐν Κασγάρᾳ, καθ' ἄλλους δὲ ἐν Βοαχάρᾳ καὶ θεωρεῖται ὡς κειμήλιον ὑπὸ τῆς ἔπαρχίας τῆς ἀρχαιότητος τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ἥτις ἀναμίαθη ὑπὸ τοῦ Vambéry ἢ Σαρακηνικὴ τῶν τουρκικῶν γλωσσῶν. Τὸ ἰδίωμα τοῦτο λαλεῖται νῦν σήμερον ὑπὸ τῶν Τούρκων τῆς Κινεζικῆς Ταταρίας.

Μετὰ τὰ βραχέα ταῦτα περὶ τῶν Τουρκικῶν φυλῶν καὶ γλωσσικῶν ἰδιωμάτων, ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα ἀφ' οὗ ἀφωρμήθημεν, ἤτοι εἰς τὴν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ χρῆσιν τῶν

Ἀραβοπερσικῶν λέξεων. Καίτοι ἡ ἀναλογία τῶν λέξεων τούτων ἐν σχέσει πρὸς τὰς καθαρῶς Τουρκικὰς εἶναι ὡς εἴρηται ὡς τέσσαρα πρὸς ἕν, ἤτοι τὰ τρία τέταρτα εἶναι λέξεις Ἀραβοπερσικαὶ καὶ τὸ ἓν τέταρτον λέξεις καθαρῶς Τουρκικαί, οὐχ ἧττον τὸ ἀλίγον τοῦτο τουρκικὸν στοιχεῖον εἶναι τὸ δεσπόζον ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ γλώσσῃ διότι ὅλος οὗτος ὁ γλωσσικὸς πλοῦτος στρέφεται περὶ τὸ ῥῆμα τῆς Τουρκικῆς, ὡς περὶ ἄξονα, καὶ συνδέεται διὰ τῶν μορίων αὐτῆς. Πράγματι τὸ κυριώτερον μέρος τῆς γλώσσης ἤτοι τὰ ῥήματα καὶ τὰ μόρια, δι'ὧν συνδέονται αἱ λέξεις, εἶναι Τουρκικά, τὸ δὲ πλεῖστον τοῦ ἐκ τῆς ἀραβικῆς καὶ περσικῆς δανείου συνίσταται ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ῥηματικῶν ὀνομάτων ἢ ἐπιθέτων. Καὶ τὰ μὲν ὀνόματα καὶ ἐπίθετα κλίνονται ὡς καὶ τὰ τουρκικά, τῆς χρήσεως πτωτικῶν καταλήξεων ἀραβοπερσικῶν περιοριζομένης κυρίως εἰς τὴν ὀνοματικὴν τοῦ πληθυντικοῦ καὶ εἰς τὴν αἰτιατικὴν τῆς ἀραβικῆς, ἥτις χρησιμεύει ὡς ἐπίρρημα· τὰ δὲ ῥηματικὰ ὀνόματα συνδυαζόμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεθ' ἑνὸς τῶν κοινῶν καλουμένων ῥημάτων τῆς τουρκικῆς, ἤτοι τῶν ايتمك ἐτμέκ, اليمك ἐλεμέκ, قيلمق κηλμάκ, يورمق κουγουρμάκ, καὶ اولمق ὀλμάκ, σχηματίζουσι τὰ σύνθετα ῥήματα τῆς Τουρκικῆς, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ῥημάτων τῆς Ὀθωμανικῆς. Ὀλίγαι μόνον συντάξεις ἀραβοπερσικαὶ εἶναι ἐν χρήσει, ὡς ἡ σύνταξις γενικῆς καὶ ὀνόματος, ὀνόματος καὶ ἐπιθέτου. Ἐκτὸς τούτου, πολλαὶ τῶν ἀραβοπερσικῶν λέξεων ὑπέστησαν διαφόρους ἀλλοιώσεις, εἰς πολλὰς ἐδόθη ἔννοια διάφορος ἐκείνης, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ γλώσσῃ εἰς ἣν κυρίως ἀνήκουσι, καὶ ἄλλαι παρεφθάρησαν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ.

Ἐκτὸς τῶν ἀραβοπερσικῶν λέξεων ἐν τῇ ὀθωμανικῇ γλώσσῃ εἶναι ἐν χρήσει καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ ἄλλων γλωσσῶν, ἤτοι Ἰταλικαί, Γαλλικαί, Ἀγγλικαὶ κτλ. Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ἰδίᾳ εἶναι ἐν χρήσει πολλοὶ ὅροι ναυτικοί, ἐκ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς ὀνόματα ζώων, ἰχθύων, φυτῶν, δένδρων, ἐργαλείων, σκευῶν, ἐδωδίμων καὶ ἄλλων.

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς τὴν διασκευὴν τοῦ παρόντος λεξικοῦ. Ἕνεκα τῆς ὡς εἴρηται ἀναμίξεως ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ τῶν ἀραβοπερσικῶν καὶ ἄλλων λέξεων, πρώτη ἀνάγκη παρουσιάζεται ἡ γλωσσικὴ διάκρισις αὐτῶν· διὸ καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀναγραφὴν ἑκάστης λέξεως σημειοῦται συντόμως ἡ καταγωγὴ αὐτῆς καὶ ἐὰν μὲν ᾖ Τουρκική, τίθεται τὸ γράμμα Τ., ἐὰν δὲ Ἀραβικὴ ἢ Περσική, τὰ γράμματα Α. ἢ Π. καὶ οὕτως ἀναλόγως διὰ τὰς ἄλλας ξένας λέξεις, ἤτοι τὰς Ἑλληνικάς, Ἰταλικὰς κτλ. Εἶτα δείκνυται ἡ προφορὰ τῆς λέξεως δι'ἑλληνικῶν χαρακτήρων καὶ ἐὰν μὲν ᾖ σύνθετος ἐκ δύο λέξεων, ἐν τῇ προφορᾷ δείκνυται ἡ σύνθεσις διὰ μικρᾶς κεραίας παρεντιθεμένης ἐπὶ τούτῳ ὡς π.χ. ἐν ταῖς λέξεσιν آيغور ἀϊ-χόρ, آيغير ἀϊ-χήρ, آيدست ἀϊ-δέστ, آتشزار ἀτεζ-ζάρ, آتشزبان ἀτεζ-ζεμπὰν κτλ. Ἐὰν δὲ παράγωγος, δείκνυται τὸ θέμα, παρεντιθεμένης ἐπίσης κεραίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ προσφύματος ἤτοι τῆς καταλήξεως, ὡς π. χ. ἐν ταῖς λέξεσι باشلامق πασ-λαμάκ, باغلامق παγ-λαμάκ, باغلى παγ-λή, بخورلامق πουχουρ-λαμὰκ κτλ. Ἐὰν δὲ ῥῆμα διάμεσον, ἀλληλοπαθές, παθητικὸν ἢ μέσον ἐσχηματισμένον διὰ παρενθέσεως γραμμάτων τινῶν εἰς τὸ πρωτότυπον, τὰ γράμματα ταῦτα τίθενται μεταξὺ δύο κεραιῶν καὶ οὕτω καταφαίνεται συνάμα εἰς τὸ ὅλμα τοῦ σπουδαστοῦ καὶ τὸ πρωτότυπον ῥῆμα, ὡς π. χ. ἐν τοῖς ῥήμασι آتشديرمق ἀτ-ηότηρ-μάκ, آجيلديرمق ἀδζη-τηρ-μάκ, آچلمق ἀτσ-ηλ-μάκ, κτλ. ὧν τὰ πρωτότυπα εἶναι آتمق ἀτμάκ, آجيمق ἀδζιμάκ, آچمق ἀτσμάκ. Ἐν ταῖς ἀραβικαῖς λέξεσιν ὅπου γράμμα εἶναι διπλοῦν ἐκ συμπτύξεως ἐνούμενον κατὰ τὸν ἀραβικὸν κανόνα μετὰ τοῦ ὁμοίου αὐτῷ εἰς ἕν διὰ τοῦ σημείου τεστὶ (ˆ) ἐξυπακουομένου, τοῦτο δείκνυται ἐν τῇ προφορᾷ, ὡς π. χ. ἐν ταῖς λέξεσι اجل ἐδζέλλ, ام ὔμμ, در τόρρ. Μετὰ τὴν προφορὰν τῆς λέξεως σημειοῦται ἐντὸς παρενθέσεως ἡ ῥίζα, ἥτις ἐν ταῖς ἀραβικαῖς λέξεσι σύγκειται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τριῶν ῥιζικῶν γραμμάτων. Εἶτα κατατάσσονται κατὰ σειρὰν αἱ ἐκδοχαὶ τῶν λέ-

ξεων, καθοριζόμεναι διὰ φράσεων καὶ παραδειγμάτων, δείκνυται δὲ καὶ ἡ πτῶσις ἥτινι συντάττονται τὰ ῥήματα, τὰ ῥηματικὰ ὀνόματα καὶ ἐπίθετα. Ἐν τῇ φρασεολογίᾳ καὶ τοῖς παραδείγμασι σημειοῦται ἑλληνιστὶ ἡ προφορὰ μόνον τῶν δυσκολωτέρων ὅπως μὴ λάβῃ μείζω ὄγκον τὸ βιβλίον. Ἐπίσης πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τῆς ἑρμηνευομένης λέξεως τίθεται ἀντ'αὐτῆς κερία καὶ ὑπ'αὐτὴν ὅπου ἀνάγκη ὁ χαρακὲς κεσρὲ ὅπως δείξῃ τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν αὐτῆς μετὰ τῆς προηγουμένης ἢ ἑπομένης λέξεως, ἢ τὴν σύνδεσιν αὐτῆς μετὰ τῆς ἑπομένης τουρκικῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς ἢ κητικῆς ἀντωνυμίας (βλ. κατωτέρω γράμματα καὶ συνθηματικὰ σημεῖα). Ἐν δὲ τοῖς ῥηματικοῖς ἀφῃρημένοις τῆς ἀραβικῆς, ἅτινα ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη συνδυαζόμενα μεθ' ἑνὸς τῶν τουρκικῶν ῥημάτων (قيلمق καὶ يورمق) ἀποτελοῦσιν ἓν ῥῆμα σύνθετον, ὁ συνδυασμὸς οὗτος δείκνυται συντόμως διὰ τοῦ σημείου [‖ Ρμ.].

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ θηλυκὰ τῶν ἐπιθέτων τῆς ἀραβικῆς, ἰστέον ὅτι ταῦτα ἐπέχουσι καὶ θέσιν πληθυντικοῦ ἅταν συντάσσωνται ὀνόματι ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ θεωρουμένου ὡς θηλυκοῦ κατὰ τὸν ἀραβικὸν κανόνα κατὰν πληθυντικὸν θηλυκόν· ὡς π. χ. ἐν τῷ θηλυκῷ τοῦ ἐπιθέτου حسن χασὰν, ἤτοι حسنه χασανέ, μετὰ τοῦ πληθ. ὀνόματος اخلاق ἀχλάκ, ἤθη, ἤτοι حسنه اخلاق (ἀχλάκη χασανὲ) χρηστὰ ἤθη.

Περὶ δὲ τῆς ὀρθογραφίας τῶν τουρκικῶν λέξεων, ἐπειδὴ δὲν εἶναι καθωρισμένη ὡς ἡ τῶν ἀραβικῶν καὶ περσικῶν, διότι ἔνιοι ἄλλοι μὲν καὶ μάλιστα οἱ νεώτεροι πρὸς εὐχερεστέραν ἀνάγνωσιν γράφουσιν αὐτὰς μετὰ περισσοτέρων ὁδηγητικῶν γραμμάτων (ἤτοι ا و ه ی) ἐπεχόντων θέσιν φωνηέντων, καὶ ἄλλοι μετ'ὀλιγωτέρων, ὡς π. χ. τὰς λέξεις چلاق چينلاق, چوبوق چوپوق, چال چالال, برماق پرماق κτλ. 2ον πολλαὶ λέξεις ἀρχόμεναι ἀπὸ τ ἢ ث ἢ περιέχουσαι τὰ γράμματα ταῦτα γράφονται διὰ ت ἢ ط, س ἢ ص, ὡς π. χ. دپك τپك, توغ طوغ, توز طوز, سوس صوص, ساج صاج, صارسق سارسق, ساز صاز, سازان صازان κτλ. διὰ ταῦτα ὁ ἀναζητῶν τουρκικήν τινα λέξιν, ἐὰν δὲν εὑρίσκῃ αὐτὴν ἐν τῷ λεξικῷ ὡς συνήντησεν ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας κειμένῳ, δέον νὰ μὴ ἀπελπίζῃ ἀλλὰ γινώσκων νὰ ἀνωτέρω ν' ἀναζητήσῃ αὐτὴν καὶ ἄλλως.

Τοιαῦτα καὶ περὶ τῆς διασκευῆς τοῦ παρόντος ταπεινοῦ πονήματος, ὅπερ μεθ'ὅλας τὰς ἀτελείας καὶ ἐλλείψεις αὐτοῦ πιστεύω ὅτι θέλει κριθῇ ἐπιεικῶς ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων γινωσκόντων τὰς πολυειδεῖς δυσχερείας τῆς λεξικογραφίας, καὶ ἀγομένων εἰς τὴν εἰλικρινῆ πρόθεσιν τοῦ γράψαντος, ἥτις ἐστὶ νὰ διευκολύνῃ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν μικρῶν αὐτοῦ δυνάμεων τὴν ἀποδόσιν καὶ ἐκμάθησιν τῆς τοσούτῳ ἀναγκαίας ἐπιστήμης γλώσσης τοῦ Κράτους, θυσιάζων τὸν ὀλίγιστον χρόνον τῆς ἀνέσεως αὐτοῦ.

Ἐν τέλει ὀφείλω δημοσίᾳ τοῦτο μὲν νὰ δηλώσω ὅτι εἴτι καλὸν ὑπάρχει ἐν τῷ παρόντι ὀφείλεται εἰς τὰ μαθήματα, ἅτινα εἶχον ἀπ' ὄψει ἐν τῇ συντάξει τοῦ παρόντος ἔκ τε τῶν ἡμετέρων καὶ ξένων καὶ ἰδίᾳ τοῦ لغت τοῦ Βεφὴκ πασᾶ, λεξικοῦ καθαρῶς τουρκικοῦ ἐπέχοντος διὰ τὴν τουρκικὴν ὅ,τι τὸ ἀπλοελληνικὸν λεξικὸν τοῦ Βυζαντίου διὰ τὴν ἑλληνικήν, τοῦ لغت تاجى, τοῦ قاموس فرانسوى τοῦ Σαμὴ βέη, τοῦ لغت ابو الضيا καὶ ἄλλων, τοῦτο δὲ νὰ εὐχαριστήσω τοῖς ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ σεβαστοῖς συναδέλφοις μου καὶ τοῖς ἄλλοις ἀξιοτίμοις κυρίοις, οἵτινες ἐβοήθησάν μοι ἐν τῇ μεθερμηνεύσει τῶν ἐπιστημονικῶν ὅρων ὡς βοτανικῆς, φυσικῆς, χημείας, ἰατρικῆς κτλ.

Ι. ΧΑΣΙΓΟΣ

ṕ=μπ (γλ. b).
ṭ=ντ (γλ. d)
ç= (γλ. ch)
ó=γο (γλ. gu)
ś= (γλ. u)
ḳ=κχ (ἐπενοήθη πρὸς διάκρισιν τοῦ ڭ προφερομένου ὡς τὸ ἡμέτερον κχά κχό κχύ κτλ. ἀπὸ τοῦ ڭ προφερομένου τραχύτερον, ἤτοι κά κύ κό κού· π. χ: ڭاڤ ḳemé, ἄρτος, ڭاڭ kechḳé, κόπτειν κτλ.

ġ=γ λεπτὸν σχεδὸν ὡς ι (ἐπενοήθη πρὸς παράστασιν τοῦ συμφώνου ڭ καὶ πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ ڤ πρὸ πάντων ὅταν συμπίπτωσιν ἀλλεπάλληλα, ὡς ἐν ταῖς λέξεσιν اغيار ayġár, تاغير taġyír· ἢ πρὸς παράστασιν τῆς προφορᾶς τοῦ διπλοῦ غ ὡς ἐν ταῖς λέξεσι توغ teġġ, توغغ teġġ· μετεθεγγήλ, διότι ἡ δὶς διπλοῦ (γγ) γραφὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐπέχει θέσιν (γκ).

Ἡ προφορὰ τοῦ غ παριστάνεται ἑλληνιστὶ δι' ἀποστρόφου· π. χ. ἐν ταῖς λέξεσι تاغلت ta'ġlit, تويغ tu'ġiḳ.

— ἐπέχει θέσιν τῆς κυρίας λέξεως, ἤτοι τῆς ἑρμηνευομένης· π. χ. ἐν τῇ λέξει آب ڤاڭ: ڭاوو—εἶναι ἀντὶ ڭاوو آب ڤاڭ οὐ ἑαυτό.

ـ δεικνύει τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν τῆς κυρίας λέξεως μετὰ τῆς ἑπομένης, ἤτοι τὴν προφορὰν τοῦ λικτικοῦ τῆς πρώτης συμφώνου μετὰ χαρακὲ κεφέ, ἤτοι τῆς φωνῆς ۱· π.χ. ἐν τῇ λέξει آب ڤاڭ; جاى—ڤاڭ χαγάτ—ἔδωρ τῆς ζωῆς.

—ـ δεικνύει ἐπίσης τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν τῆς κυρίας λέξεως μετὰ τῆς προηγουμένης προφερομένης ἕνεκα τούτου μετὰ χαρακὲ κεφέ, ἤτοι τῆς φωνῆς ۱· ὡς π. χ. ἐν τῇ λέξει آديب: —جاى χάττι τε'ḳip, ὅριον ποινῆς.

ـ— δεικνύει ἐπίσης τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν τῆς κυρίας λέξεως μετὰ τῆς ἑπομένης, καθ' ἣν ἡ κυρία λέξις λήγουσα εἰς ه ἢ ى προσλαμβάνει τὸ χεμζὲ (ـه) προφερόμενον ὡς (ه)· π. χ. ἐν τῇ λέξει «ڤ ڤیمه» جاى, — ڤیمه̈ μαχαλλάτ, οἱ Ἰμάμαι τῶν οἰκοιῶν.

ى — δεικνύει ἐπίσης τὴν κατὰ τὸ περσικὸν ἰδίωμα σύνταξιν τῆς κυρίας λέξεως μετὰ τῆς ἑπομένης, καθ' ἣν ἡ κυρία λέξις λήγουσα εἰς ا ἢ و λαμβάνει ἐν ى· π. χ. ἐν τῇ λέξει آرزو : ى دل — ἀρζοῦ ḳίλ, ἐπιθυμία τῆς καρδίας.

Ἀπαρεμφάτος μετὰ τὴν κεφαλὴν, ἤτις ἀντιπροσωπεύει τὸ ὄνομα τίθενται αἱ τουρκικαὶ πτωτικαὶ καταλήξεις (ڭ ٿ ه ٿ ى κτλ.) ἢ αἱ καταλληκτικαὶ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι: م, ڭ, ى, ش, ڭر, لرى ὡς π. χ. ἐν τῇ λέξει ڭل ڭلمك: ڭ—εἶναι ἀντὶ ڭلمك ڭلمك· ه—ἀντὶ ڭل ڭلڭ κτλ.

Σημ. Τὸ ἐν τέλει τῶν εἰς ا ληγουσῶν ἀραβικῶν λέξεων σημεῖον (ـه) χεμζὲ σημαίνεται μὲν ἐν ταῖς λεξικοῖς ὡς ἀποτελοῦν μέρος τῆς λέξεως, ἄλλως ὅμως παραλείπεται.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΤΜΗΜΕΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Α.=λέξις ἀραβική.
Αγ.=λέξις ἀγγλική.
αἰτ.=αἰτιατική.
Αλγ.="Αλγεβρα.
ἀλλ.=ἀλληλοπαθές.
ἀνατ.=ἀνατομία.
ἄνθ.=ἄνθος.
ἀντ.=ἀντωνυμία.
ἀντίθ.=ἀντίθετον.
ἀόρ.=ἀόριστος.
Α. Π.=λέξις ἀραβοπερσική.
ἀπαρ.=ἀπαρέμφατον.
ἀποφ.=ἀποφατικόν.
ἀπρ.=ἀπρόσωπον.
ἀρβ.=ἀραβικός.
ἀρθ.=ἀριθμητικόν.
ἀριθ.=ἀριθμητική.
ἀστρ.=ἀστρονομία.
ἀφ.=ἀφῃρημένον.
ἄχρ.=ἄχρηστος.
βαρβ.=βαρβαρισμός.*
βλ.=βλέπε.
βοτ.=βοτανική.
Γεωμ.=Γεωμετρία.
Γλ.=λέξις Γαλλική.
Γρ.=λέξις Γερμανική.
γραμ.=γραμματική.
δένδ.=δένδρον.
διάμ.=διάμεσον.
δικ.=δικονομία.
δοτ.=δοτική.
Ἑλ.=λέξις Ἑλληνική.
ἐν.=ἐνικός.
ἐνεστ.=ἐνεστῶς.
ἔντ.=ἔντομον.
ἐπθ.=ἐπίθετον.
ἐπιστ.=ἐπιστημονικῶς.
ἐπρ.=ἐπίρρημα.
ἐπφ.=ἐπιφώνημα.
θ.=θηλυκόν.
ἰατ.=ἰατρική.
Ἰτ.=λέξις Ἰταλική.
Ἰνδ.=λέξις ἰνδική.
ἰχθ.=ἰχθύς.
κ.=κύριον.
κ. λ.=κατὰ λέξιν.
κυρ.=κυριολεκτικῶς.
λ.=λέξις.
λ. ἀρχ.=λέξις ἀρχαία.
μαθ.=μαθηματικά.
μέτ.=μέταλλον.
μόρ.=μόριον.
μσ.=μέσον.
μτχ.=μετοχή.
μτχ. ἐν.=μετοχὴ ἐνεργητική.
μτχ. παθ.=μετοχὴ παθητική.
μτχ. τροπ.=μετοχὴ τροπική.
νλγ.=νεολογισμός.
νομ.=ὅρος νομικός.
ὄν.=ὄνομα.
ὀν. ἀπαρ.=ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον.
ὄν. κ.=ὄνομα κύριον.
Οὐγ.=λέξις Οὐγγρική.
οὐδ.=οὐδέτερον.
ὀρθ.=ὀρθότερον.
Ὀρυκτ.="Ορυκτολογία.
Π.=λέξις περσική.
περ.=περσικός.
παθ.=παθολογία.
ποιητ.=λέξις ποιητική.
Πολ.=λέξις πολωνική.
προθ.=πρόθεσις.
πρμ.=παροιμία.
προστ.=προστακτική.
πτν.=πτηνόν.
ρ. ἀφ.=ρηματικὸν ἀφῃρημένον.
ρζ.=ρίζα.
ρμ. ἀλλ.=ρῆμα ἀλληλοπαθές.
ρμ διάμ.=ρῆμα διάμεσον.
ρμ. μσ.=ρῆμα μέσον.
ρμ. μτβ.=ρῆμα μεταβατικόν.
ρμ. οὐδ.=ρῆμα οὐδέτερον.
ρμ. παθ.=ρῆμα παθητικόν.
Σλαβ.=λέξις σλαβική.
σπν.=λέξις σπανία.
στερ.=στερητικόν.
συν.=συνώνυμον.
συνηθ.=συνηθέστερον.
συνεκδ.=συνεκδοχικῶς.
Τ.=λέξις τουρκική.
τροπ.=τροπική.
ὑποκ.=ὑποκοριστικόν.
φρ.=φράσις.
φυσ.=φυσική.
φ. ἢ φυτ.=φυτόν.
χειρ.=χειρουργική.
χημ.=χημεία.
χυδ.=χυδαιολογία.

---

* **Σημ.** Βαρβαρισμὸς [غلط γαλάτ] καλεῖται ἐκείνη ἡ λέξις ἡ Τουρκική, ἢ ἡ Περσική, ἢ ἡ ξένη, ἥτις ἔχει ἐν τέλει κατάληξίν τινα ἀραβικήν, καθόσον αἱ ἀραβικαὶ καταλήξεις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προστίθενται εἰς λέξεις μὴ ἀραβικάς· ὡς π. χ. چفتلك τσιφτλίκιλὰν ἐπαύλεις, ἐκ τῆς τ. λ. چفتلك, فرامين φεραμὶν φερμάνια, ἐκ τῆς π. λ. فرمان φερμὰν κτλ.

ترجمهٔ روسیه

قاموس عثمانی

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΤΟΥΡΚΟ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

ا

ا } ἐλίφ, πρῶτον γράμμα τοῦ ὀθωμανικοῦ ἀλφαβήτου· βλ. καὶ الف!.

Τὸ ا ἀρκτικὸν λέξεως ὂν θεωρεῖται ὡς σύμφωνον καὶ προφέρεται ἀναλόγως τοῦ ὑπονοουμένου χαρακτ [βλ. λ. حرك], ἤτοι νοητοῦ φωνήεντος· ὡς ال [آل] ἔλ, اثبات [إثبات] ἰσπάτ, اسبوع [أسبوع] σπάνοὶ κτλ. || βλ. καὶ ءزه.

Φέρον ἄνωθι τὸ σημεῖον مد [ˆ] προφέρεται ὡς α· π. χ. آل ἄλ, آت ἄτ· || βλ. مد.

Ὡς φωνῆεν ἀπαντᾷ ἐν μέσῳ ἢ ἐν τέλει συλλαβῆς, ἤτοι κατόπιν συμφώνου, ὅτε προφέρεται ὡς α· π. χ. باش πάς, بابا πάπά, باشا πασά, آرام ἀράμ.

Ἀριθμητικῶς ἰσοδυναμεῖ τῷ 1 [βλ. ابجد].

آ } Τ. ἄ, ἐπφ. ἄ! αἰ! ὦ! [προτάσσεται]: آبابام ἄ πάτερ μου! ἄ καλέ! || آه سويلیورسك ὦ τί λέγεις! § Ἐν τέλει ὑποθετικοῦ χρόνου ἐκφράζει ἀνυπομονησίαν: آ كلسك γκελσὰν ἄ, δὲν ἔρχεσαι; [τί στέκεις;]· || آ كيتسك γκιτσὰν ἄ, δὲν πηγαίνεις; [τί περιμένεις;]. § Ἐν τέλει ἄλλου χρόνου ἐκφράζει βεβαιότητα: آ اولور ὀλοὶρ ἄ, γίνεται βεβαίως· § βλ. آى, اى.

ا } Π. α, ἐπφ. κλητ. ὦ [ἐπιτάσσεται]: شاها ἀάχ-α, ὦ βασιλεῦ!

ا } Π. α, μόρ. ἀπό, μέχρι [παρεντίθεται]: باشدن ἀέρ-α-πά, ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. § Συνδέει τὴν αὐτὴν λέξιν δὶς ἐπαναλαμβανομένην πρὸς σχηματισμὸν ἐπιθέτου πληθυντικοῦ: كونكون γκιὸν-α-γκιὸν, ἢ رنكارنك ρένγκι-α-ρένγκι, ποικιλόχρους· || لبالب λέκ-α-λέκ, πλήρης μέχρι χειλέων, στεφάνης· || كرما كرم γκέρμ-α-γκὲρμ, θερμότατος.

آتب } Λ. ἄτ [ρζ. اوب] μτχ. ὁ ἐπιστρέψων· || اوڤق—ἐπιστρέφω: قارشيدن بزى كورر — و غائب اولدى كورمز ἄμα εἶδεν ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἀντικρὺ ἐπέστρεψε καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

أئمه } Λ. ἔϊμμὲ [πλθ. τοῦ امام] ὄν. Ἰμάμαι: محلات — ، οἱ Ἰμάμαι τῶν συνοικιῶν· || اربعه — ، οἱ τέσσαρες Ἰμάμαι, ἤτοι νομοδιδάσκαλοι τῆς μουσουλμανικῆς νομοθεσίας [βλ. امام]· || اثنا عشر — ، ἔϊμμὲ ἴσνα ἄσερ, οἱ δώδεκα Ἰμάμαι, ἤτοι ὁ Ἀλῆ, γαμβρὸς τοῦ προφήτου Μωάμεθ, καὶ ἄλλοι ἕνδεκα ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ἀλῆ· || محات — ، μεγάλοι γραμματικοί [νθχάτ].

آب } Π. ἄπ, ὄν. ὕδωρ: و هوا—τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ, τὸ κλίμα· || و دالغه — τὸ ὕδωρ καὶ ὁ κόκκος, τροφή, πεπρωμένον: و دالغه سى —

توكيامش δὲν ἐξηντλήθη τὸ ὕδωρ καὶ ὁ κόκκος του, δὲν ἦλθεν ἡ ὥρα του, τὸ μοιραῖον τέλος· || روان — ὕδωρ ῥέον· || و تاب — ὕδωρ καὶ θάλπος, ἱκμάς, χάρις, κάλλος· || شيرين — ὕδωρ γλυκύ· || شور — ὕδωρ πικρόν· || طرب — ὕδωρ τέρψεως, οἶνος· || بقا — ὕδωρ αἰωνιότητος, ἡ حيات —, ἡ زندكى — ὕδωρ ζωῆς, ἡ خضر — ὕδωρ τοῦ χηζήρ, ἤτοι ὕδωρ μυθικῆς πηγῆς, πάροχον ἀθανασίας τῷ πίνοντι [βλ. خضر]· || انكبين — ὑδρόμελι· || چشم — ὕδωρ τοῦ ὀφθαλμοῦ, δάκρυ· || حسرت — δάκρυ πόθου, ἀπελπισίας· || آتشرنك — ὕδωρ πυρόχρουν, δάκρυ πύρινον· || βλ. رو آب καὶ زر آب.

اب } Α. ἔπ, ὀν. πατήρ: مشفق — πατὴρ φιλόστοργος· || و جد — πατὴρ καὶ πάππος· || لى ἔπιν, πρὸς πατρός, ἡ ὁμοπάτριος [ἀδελφὸς-ἡ]· § πλθ. آبا ἀπά· || βλ. ابو καὶ ἐπόμ.

اباً } Α. ἔπ-εν, ἐπρ. πατρόθεν, ἐκ πατρός: من جد — ἔπεν ἂν δζέπιν, ἀπὸ τοῦ πάππου εἰς τὸν πατέρα, ἤτοι διαδοχικῶς, κληρονομικῶς [ἰδιοκτήτης, στρατιώτης κτλ.].

آباء } Α. ἀπά [πλθ. τοῦ اب] ὀν. πατέρες, πρόγονοι: و اجداد — οἱ πατέρες καὶ οἱ πρόγονοι.

اباء } Α. ἰπά, ρ. ἀφ. ἀποστροφή, ἀποχή, ἀποποίησις. || Ρμ. ἀποστρέφομαι, ἀπέχω, ἀποφεύγω, ἀποποιοῦμαι [دن]: — بر شيدن ايلدم ἀπεστράφην, ἀπέσχον πράγματός τινος· || و عناد ايتك — ἀποποιοῦμαι καὶ δυστροπῶ.

ابابيل } Α. ἐπαπίλ [πλθ. ἄνευ ὀν.] ὀν. εἶδος χελιδόνος ὀρεινῆς καλουμένης τουρκιστὶ كچى صاغان κετὶ σαγάν, ἡ ἀμέλγουσα τὴν αἶγα, ἀμελγίς.

اباته } Α. ἰπατὲ [ρζ. بيت ἠείτ] ρ.ἀφ.0. τὸ ποιεῖν τινα διανυκτερεῦσαι, ἤτοι τὸ διδόναι καταλυμα νυκτερινόν, φιλοξενεῖν, φιλοξενία: مسافرلك — سى ἡ πρὸς τοὺς ξένους φιλοξενία· || Ρμ. [αἰτ.]: ايتدى — مسافرلرى ἐφιλοξένησε τοὺς ξένους.

اباحت } Α. ἰπαχὰτ [ρζ. بوح] ρ. ἀφ. 0. τὸ καθιστάναι τι θεμιτόν· τὸ ἐπιτρέπειν τινὶ ποιῆσαι ἢ λαβεῖν τι, ἢ δρέψαι καρπόν, ἢ φαγεῖν τι, ἄδεια: فلان شيك — نه حكم ايلدى ὁ Ἐπίου Χανιφὲ ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς ἀδείας [ἰπαχατινὲ] τοῦ δεῖνος πράγματος, ἤτοι ὅπως ἢ θεμιτόν κτλ. || βλ. ἐπόμ. καὶ مباح.

اباحه } Α. ἰπαχὰ [βλ. προηγ.] ρ.ἀφ.0. ἄδεια: سى — شطرنجك ἄδεια διὰ τὸ παίγνιον τοῦ ζατρικίου. || Ρμ. παρέχω ἄδειαν, ἐπιτρέπω, καθιστῶ θεμιτὸν [δοτ. αἰτ.]: بر كيمسه يه مطعوماتدن بر شى — ايتدكده اول كيمسه اول شيدن تناول ايده بيلور ὅταν τις ἐπιτρέψῃ τινί τι ἐκ τῶν ἐδωδίμων, ἐκεῖνος δύναται νὰ φάγῃ ἐξ ἐκείνου.

اباحى } Α. ἰπαχὶ [ἐκ τοῦ اباحه] ἐπθ. ὁ ἐπιτρέπων ἢ θεωρῶν τὰ πάντα θεμιτά· § πλθ. اباحيون ἰπαχιγιούν.

آباد } Α. ἀπάτ, πλθ. τοῦ اب βλ.

آباد } ΙΙ. ἀπάτ, ἢ آبادان ἀπατάν, ἐπθ. κατοικημένος, καλλιεργημένος, ἀκμάζων, θάλλων, γόνιμος [τόπος]: معدلتدر ملكى آبادان ايلين ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἡ ποιοῦσα τὸν τόπον θάλλοντα· § ἐν συνθέσει σημαίνει πλήρης: شمس آباد ἀέμις-ἀπάτ, τόπος πλήρης ἡλίου, εὐήλιος· || قلعت آباد τόπος σκοτεινός, ζοφερός.

آبادانلق } Τ. ἀπατὰν-λίκ, συν. τῷ ἐπομ.

آبادانى } ΙΙ. ἀπατὰν-ὶ, ἀφ. ἀκμή, εὐημερία [τόπου]: — عدل اولور بادىء ἡ δικαιοσύνη [ἀτλ]γίνεται αἰτία τῆς εὐημερίας.

آبادى } ΙΙ. ἀπατὶ, ἀφ. συνών. προηγ. § εἶδος μεταξωτοῦ χάρτου τῆς Ἰνδίας.

آبار } Α. ἀπὰρ [πλθ.τοῦ بئر ἠ'ὶρ]ὀν. φρέατα.

ابار } Α. ἐπὰρ [βλ. ابر!] ὀν. κατασκευαστής, ἢ πωλητὴς βελονῶν.

ابارىق } Α. ἐπαρὶκ [πλθ.τοῦ ابريق ἰπρὶκ] ὀν. πρόχοοι.

آباژور } Γλ. ἀπαζοὺρ [abat-jour] ὀν. ἐπισκίασμα λύχνου πρὸς προφύλαξιν τῶν ὀφθαλμῶν.

آبازه } Ἀπαζά, ὀν. κ. Ἀβασγία, ἤτοι χώρα τῶν Ἀβασγῶν μεταξὺ Κιρκασίας καὶ Γεωργίας· § [κοιν.] αὐνανισμός· βλ. استمناء.

آبازه‌لى } Τ. Ἀπαζα-λὶ, ὀν. Ἀβασγός.

آباط } Α. ἀπάτ, πλθ. τοῦ ابط βλ.

اباطله } Α. ἐπατιλὲ[πλθ. τοῦ ابطول]ὀν.βλ. اباطيل.

اباطيل } Α. ἐπατὶλ [πλθ. τοῦ ابطول] ὀν. ψευδῆ καὶ ἀνωφελῆ πράγματα, ματαιότητες, ἀνοησίαι, ἠλιθιότητες: — بر طاقم حقيقى ابطال ايچك ايستدى نقليله ἠθέλησε ν' ἀναιρέσῃ τὸ δίκαιον ἡμῶν ἐκτιθέμενος ἕνα σωρὸν ψευδῶν.

اباق } Α. ἰπὰκ [ρζ. ابق] ρ. ἀφ. τὸ ἐγκαταλείπειν, ἢ ἐγκατάλειψις κυρίου ὑπὸ τοῦ δούλου αὐτοῦ: — تمت ἐνοχή, ἢ κατηγορία ἐπὶ ἐγκαταλείψει κτλ.

آبال } Α. ἀπὰλ [πλθ. τοῦ ابل] ὀν. κάμηλοι, ἀγέλαι καμήλων.

ابالیس } Α. ἐπαλὶς [πλθ. τοῦ ابليس] ὀν. δαίμονες, διάβολοι.

آبامق } Τ. ἀπα-μάκ, ρμ. μτδ. ἀποποιοῦμαι, ἀρνοῦμαι· || μσ. ἀνθίσταμαι.

آباندرمق } Τ. ἀπα-νδιρ-μάκ, ρμ. μτδ. ποιῶ τὸ ζῶον, ἰδίᾳ τὴν κάμηλον νὰ γονατίσῃ [αἰτ.].

آبانمق } Τ. ἀπα-ν-μάκ, ρμ. μσ. πίπτω ἐπί τινος πράγματος καὶ κωλύω οὕτως ἄλλον ἀπὸ τοῦ νὰ λάβῃ αὐτό· κύπτω (دن): پنجره دن آبانديم ἔκυψα ἀπὸ τοῦ παραθύρου [ὅπως ἴδω]· || [δοτ.]: قلك اوزرينه آبانديم ἔκυψα ἐπὶ τοῦ δεῖνος. § κύπτων ἀνοίγω, ἢ ταχύνω τὸ βῆμα.

آبانوز } Τ. ἀπανὸζ [ἐκ τοῦ آبنوس] ὀν. ἔβενος, τὸ δένδρον ἐξ οὗ τὸ μέλαν σκληρὸν ξύλον, τὸ κοινῶς καλούμενον ἀμπαλόζι· § [μεταφ.] μέλας [ἐπὶ κόμης, ἢ ἄλλου], στερεός, δυνατός: كى سياه — μέλας, ὡς ἡ ἔβενος· || كى قوى — στερεός, ὡς ἡ ἔβενος· || كسلك — γίνομαι στερεός, σκληρός, δυνατός· || — ايچى ἔβενος ψευδής, ἤτοι ἀπομίμησις τοῦ ξύλου τῆς ἐβένου ἐκ ξύλου φοίνικος τῆς Τραπεζοῦντος, ἢ ἀκακίας· || βλ. καὶ آبنوس آبنوسفام.

اباهيم } Α. ἐπαχὶμ [πλθ. τοῦ اهيم] ὀν. ἀντίχειρες.

ابتحاث } Α. ἰπτιχὰς [ρζ. بحث] ρ. ἀφ. ἔρευνα, ἀναζήτησις, ἐξέτασις πρὸς γνῶσιν τῆς ἀληθείας: اسرار قدر — ἔρευνα τῶν μυστηρίων τοῦ περιωμένου (κατέρ).

ابتداء } Α. ἰπτιτὰ [ρζ. بدء] ρ. ἀφ. ἔναρξις, ἀρχή [ἀντιθ. τῷ انتها ἰντιχὰ Λῆξις, τέλος]: سى — كى آى ἀρχὴ τοῦ μηνός· || ى نزول باران — ἔναρξις καταπτώσεως βροχῆς· § [γραμ.] ἀρχὴ λέξεως [ἀντιθ. τῷ وقف βακὲ τέλος]· || Ρμ. ἄρχομαι [δοτ.]: — ايشه ايتدى ἤρξατο τοῦ ἔργου [συνθέτ. كى ايش].

§[ὑπρ.]κατὰ πρῶτον,κατ'ἀρχάς: — اولى دوشونمك κατὰ πρῶτον σκεπτέον τοῦτο.

ابتداءً } Α. ἰπτιτὰ-ὲν, ὑπρ. κατ' ἀρχάς, κατὰ πρῶτον· συνηθέστ. ابتدا βλ.

ابتدائى } Α. ἰπτιτὰ-ϊ, ἐπθ. ἀρχικός, προκαταρκτικός: — مكتب σχολὴ προκαταρκτική· § [δικ.] πρωτόδικος: — علام ἀπόφασις πρωτόδικος· || 0. ابتدائيه ἰπτιτάϊγέ.

ابتدائيات } Α.ἰπτιδαϊ-γὰτ [πλθ.τοῦ ابتدائيه] ὀν. 0. προκαταρκτικαὶ γνώσεις, ἢ μαθήματα, ἢ βιβλία.

ابتدار } Α. ἰπτιτὰρ [ρζ. بدر] ρ. ἀφ. τὸ προάγεσθαι, τὸ προβαίνειν εἴς τι, τὸ ἐπιλαμβάνεσθαί τινος [δοτ.]. || Ρμ. [δοτ.]: حقيقت حالك بيانندن — اولنور προαγόμεθα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων· || συνών. τῷ مبادرت βλ.

ابتداع } Α.ἰπτιτὰ [ρζ. بدع βλ.بدعت]ρ.ἀφ. τὸ ἐπινοεῖν, ἢ ἐπινοεῖσθαι πρᾶγμα, ἢ ἕξιν ἰδίᾳ κακήν, τὸ καινοτομεῖν, καινοτομία [ἐπὶ καλῆς ἐπινοήσεως اختراع βλ.]: — ى برعادتك [ἐπὶ κακῆς ἕξεως· || Ρμ. [αἰτ.]: برهجويه ايتدى — ἐπενόησε μίαν ὑβριστικήν.

ابتداه } Α. ἰπτιτὰχ [ρζ. بدء βλ. بداهت] ρ. ἀφ. τὸ ἐξ αὐτοσχεδίου λέγειν στίχους, ποιεῖν· § τὸ ἀπαγγέλλειν τὸν خطبه βλ.λ.

ابتذال } Α. ἰπτιζὰλ [ρζ. بذل] ρ. ἀφ. τὸ ἐκφαυλίζεσθαι, ἐκφαυλισμός, ἐξευτελασμός, ποταπότης· || — اهل φαῦλος, ποταπός· || دوشمك — ، — ἐξευτελίζεσθαι, ἐκφαυλίζεσθαι.

ابتر } Α. ἐπτὲρ [ρζ. بتر] ἐπθ. κόλουρος, κολοβὸς [ζῴων]· — خر ὄνος κόλουρος. § ἀνωφελής, ἄβλαβς: لر دن نه خير اوميلور — بولمز ἐκ τοιούτων ἀβλάβων τί καλὸν ἐλπίζει τις [ὅμαλῶς].

ابتراد } Α. ἰπτιρὰτ [ρζ. برد] ρ. ἀφ. τὸ πίνειν ψυχρὸν ὕδωρ, ψυχροποσία· ψυχρολουσία.

ابتزاز } Α. ἰπτιζὰζ [ρζ. بزز] ρ. ἀφ. τὸ ἀποδαρῆναι, ἀπόδαρσις, ἀφαίρεσις, ἀπογύμνωσις.

ابتسام } Α. ἰπτισὰμ [ρζ. بسم] ρ. ἀφ. τὸ μειδιᾶν, μειδίαμα [φιλικόν]: بن عاشق — ك يم بو ἐγὼ ἐρασθεὶς ἐμοῦ τοῦ μειδιάματος (ἰπτισαμὶν) τούτου· || βλ. καὶ تبسم.

ابتشاك } Α.ἰπτισὰκ [ρζ. بشك] ρ.ἀφ. τὸ ψευδολογεῖν, ψευδολογία· τὸ προσ-

βάλλειν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν: ـ اذل — ἡ ψευδολογία τῶν φαύλων.

ابتصار } Α. **ἰφτισάρ** [ρζ. بصر] ρ. ἀφ. τὸ διορᾶν, διορατικότης: — چشم ὄμμα διορατικότητος· || — پرتو معارف ایله تنویر نکاه ἡ φιλοσοφοσύνη ὑμῶν πρόξενος ἀγαλλιάσεώς μοι [**ἰφτιχατζίμ**] ἐγένετο· || ارسنده ایدن اقوام میانده ایدن μεταξὺ τῶν λαῶν, οἵτινες ἐφώτισαν τὸ ὄμμα τῆς διορατικότητος διὰ τῆς ἀκτῖνος τῶν γραμμάτων.

ابتعاث } Α. **ἰφτιάς** [ρζ. بعث] ρ. ἀφ. τὸ ἀποστέλλειν [ἀπν.].

ابتغاء } Α. **ἰφτιγά** [ρζ. بغا] ρ. ἀφ. ἕψεσις καὶ προσπάθεια πρὸς ἀπόκτησιν [ἐπὶ καλοῦ, ἢ κακοῦ]: ی مالی — ἕψεσις ἀποκτήσεως ὑψηλῶν προσόντων, ἀναδείξεως.

ابتغاءً } Α. **ἰφτιγά-εν**, ἐπρ. ἐξ ἐφέσεως, ἐπιθυμίας: الله ارضا — **ἰφτιγάεν λὶ μέρζατι-λλὰχ** ἐξ ἐφέσεως πρὸς ἐπίτευξιν τῆς εὐαρεσκείας τοῦ Θεοῦ, ἤτοι ἐφιέμενος τὴν ἐπίτευξιν κτλ.

ابتكار } Α. **ἰφτικιὰρ** [ρζ. بكر] ρ. ἀφ. τὸ νὰ ἤ τις πρωϊνός, ἤτοι ἡ ἕξις τοῦ ἐγείρεσθαι ἐνωρίς· τὸ φθάνειν κατὰ τὴν ἔναρξιν παντὸς πράγματος· τὸ σπεύδειν ἐν παντί· τὸ τρώγειν τὰς ἀπαρχὰς καρπῶν κτλ: هر کسچه ممکن الاجرا بکار دکلدر — τὸ ἐγείρεσθαι ἐνωρὶς δὲν εἶναι ἔργον παντός.

ابتلاء } Α. **ἰφτιλὰ** [ρζ. بلا] ρ. ἀφ. δοκιμασία, βάσανος, κακόν, πάθος: دنیا دار — ὁ κόσμος εἶναι τόπος δοκιμασίας [**τάφι ἰφτιλά**]· || ی-مال — τὸ κακόν, τὸ πάθος τῆς βηχός· § τὸ νὰ ἤ τις ἔκδοτος εἴς τι, πάθος: ی عشرت — τὸ πάθος τῆς οἰνοφλυγίας.

ابتلال } Α. **ἰφτιλὰλ** [ρζ. بلل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι βεβρεγμένον, διαβροχή, μούχλιασμα: اوراق بهار — نزول باران ایله ἡ διαβροχὴ τῶν φύλλων τοῦ ἔαρος ὑπὸ τῆς καταπεσούσης βροχῆς [ἀπν.].

ابتناء } Α. **ἰφτινὰ** [ρζ. بنا] ρ. ἀφ. τὸ βασίζεσθαι, τὸ στηρίζεσθαι· || Ρημ. [ἀστ].: ایلیور — بو بحثده هانکی اساسه ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἐπὶ τίνος βάσεως στηρίζεται.

ابتناءً } Α. **ἰφτινά-εν**, ἐπρ. βασιζόμενος, στηριζόμενος· ἐπὶ τῇ βάσει, ἕνεκα [ἀστ.]: دعوت ایلدی — بوراده بولنمی لزومنه πρωϊκλήθη ἕνεκα τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ παρίσταται ἐνταῦθα.

ابتهاج } Α. **ἰφτιχὰζ** [ρζ. بهج βλ. ابتهاج] ρ. ἀφ. τὸ χαίρειν, χαρά, ἀγαλλίασις: العلمات — اولدی عالیکر بادی ἡ φιλοφροσύνη ὑμῶν πρόξενος ἀγαλλιάσεώς μοι [**ἰφτιχατζίμ**] ἐγένετο· || — چاج ذوی ال **χουδζάδζι ζέβιυ-λ-ἰφτιχὰζ** προσκυνηταὶ ἀγαλλόμενοι, φαιδροί.

ابتهال } Α. **ἰφτιχὰλ** [ρζ. بهل] ρ. ἀφ. δέησις, ἱκεσία [συνων. τῷ تضرع]: — عرض τὸ ὑποβάλλειν δέησιν· || اولق — سر بزمین عجز و **ἀφὸ πὲ ζεμίνι ἄδζζ ου ἰφτιχὰλ ὀλμὰκ** ἡ κεφαλὴ εἶναι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς ἱκεσίας, ἤτοι ἱκετεύω θέτων ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ἔδαφος.

ابجال } Α. **ἰφὸζὰλ** [ρζ. بجل] ρ. ἀφ. σέβας, γέρας, τιμή: ایله یاد ایلر — ایله کمالی ἀναφέρει μετὰ σεβασμοῦ τὸ ὄνομά του· || کال — ایله استقبال ایلدی προϋπήντησεν αὐτὸν μετὰ μεγάλης τιμῆς. § Ρηματικῶς εἶναι ἐν χρήσει τὸ ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης بجل **τεφὸζὶλ** βλ.

ابجد } Α. **ἐφὸζέφ**, λέξις ἄνευ σημασίας, ἥτις μετὰ τῶν ἑπομένων ἑπτὰ ὁμοίων λέξεων περιέχει τὰ γράμματα τοῦ ἀραβικοῦ ἀλφαβήτου κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν τάξιν: قرشت ثخذ ضظغ ابجد هوز حطی کلن سعفص **ἐφὸζέφ, χεβέζ, χουτή, κελεμέν, σαφές, καρασέτ, σεχάζ, ζαζάγ,** ὡσεὶ ἔλεγέ τις διὰ τὸ ἑλληνικὸν ἀλφάβητον *ἀβγδέ, ζηθὶ* κτλ. Συνεκδοχικῶς ἡ λέξις ابجد σημαίνει ἀλφάβητον.

Ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία τῶν γραμμάτων ἀκολουθεῖ τὴν ὡς ἀνωτέρω τάξιν καὶ καλεῖται ابجد حسابی ὑπολογισμὸς τοῦ **ἐφὸζέφ**. Τὰ ἀπὸ τοῦ ا τῆς λέξεως ابجد μέχρι τοῦ ط τῆς λ. حطی ἐννέα γράμματα παριστῶσι κατὰ σειρὰν τὰς μονάδας 1, 2, 3 κτλ. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ی τῆς λ. حطی μέχρι τοῦ ص τῆς λ. سعفص ἕτερα ἐννέα παριστῶσιν ἑπτάκις κατὰ σειρὰν τὰς δεκάδας 10, 20, 30 κτλ. καὶ τὰ λοιπὰ ἐννέα τὰς ἑκατοντάδας, τὸ δὲ τελευταῖον غ τῆς λ. ظغ παριστᾷ τὸ 1000.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὡς εἴρηται ἀριθμητικῆς ἀξίας τῶν γραμμάτων συντάττουσιν οἱ λόγιοι τῶν ὀθωμανῶν χρονογράμματα· βλ. تاریخ

ابجدخوان } Π. **ἐφὸζὲφ-χὰν**, ἐπθ. ὁ ἀναγινώσκων τὸ ἀλφάβητον, ἀρχάριος: — طفل παῖς ἀρχάριος.

ابحاث } Α. **ἐφχὰς** [πλθ. τοῦ بحث] ὄν. συζητήσεις, ζητήματα, θέματα, ἀντικείμενα: جدید — νέα ζητήματα· || علمیه — ζητήματα ἐπιστημονικά· || عمیقه — ζητήματα βαθέα.

ابحار } Α. **ἐφχὰρ** [πλθ. τοῦ بحر] ὄν. θάλασσαι: جسیمه — μεγάλαι θάλασσαι· || — ال اسفار **ἐφφὰρυ-λ-ἐφχὰρ** ταξείδια τῶν θαλασσῶν· || βλ. بحور بحار καὶ ابحر

ابحر } Α. **ἐφχὸρ** [πλθ. τοῦ بحر] ὄν. θάλασσαι· βλ. καὶ προηγ.

ابخر } Α. **ἐφχὰρ** [ρζ. بخر] ὄν. ἄνθρωπος, οὗ τὸ στόμα καὶ ἡ ἀναπνοὴ ὄζει.

ابخره } Α. **ἐφχιρὲ** [πλθ. τοῦ بخار] ὄν. ἀτμοί, ἀναθυμιάσεις: متکاثفه — ἀτμοὶ πυκνοί.

ابخل } Α. **ἐφχὰλ** [παραθ. τοῦ بخیل] ἐπθ. μᾶλλον, ἢ λίαν γλίσχρος, φιλάργυρος: اخوان — ὁ μᾶλλον φιλάργυρος τῶν ἀδελφῶν· || شخص — ἄνθρωπος λίαν γλίσχρος.

آبخور } Π. **ἀφ-χὸρ** καὶ آبخورد **ἀφ-χόρτ**, ὄν. ὑδροπότης, ὑδροφόρος· ὑδροπέπων· § μοῖρα, τύχη [συνηθέστερον ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐννοίᾳ].

آبخیز } Π. **ἀφ-χήζ**, ὄν. κῦμα: ی — بحر عشقك پك شدیددر τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης τοῦ ἔρωτος εἶναι πολὺ σφοδρόν.

ابد } Α. **ἐφὲτ**, ὄν. αἰωνιότης [μέλλουσα· ἐπὶ παρελθούσης ازل]: — ال الی **λὲ-λ-ἐφὲτ**, ἢ — ال **λὶ-λ-ἐφὲτ** εἰς τὸ διηνεκές, διὰ παντός, αἰωνίως· || مدت — **ἐφὲτ μοφὲτ** οὗ ἡ διάρκεια αἰωνία, αἰωνόβιος: مدت علیه — دولت τὸ ὑψηλὸν αἰωνόβιον κράτος, ἤτοι τὸ ὀθωμανικόν· || πλθ. آباد **ἀφὰφ**: ابدال **ἐφέφτ-λ-ἀφὰφ** οὐδέποτε.

ابد } Α. **ἐφφὲ**, ρμ. εἴθε νὰ διαιωνίσῃ, διαιωνίσαι: الله تعالی عمره — **ἐφφὲτὰ-λλαχου τεάλα ὑμρὺχ** διαιωνίσαι ὁ ὕψιστος Θεὸς τὸν βίον αὐτοῦ.

آبد } Α. **ἀφὲτ** [ρζ. ابد] ἐπθ. αἰώνιος, διαρκής· § [ὄν.] παράδειγμα· αἴνιγμα· || πλθ. اوابد **ἐθαφὲτ**.

ابداً } Α. **ἐφεὲτ-εν**, ἢ ابد **ἐφεὲτ-α**, ἐπρ. οὐδέποτε: اوقومیه جقدر — او خایلاز او ἐκεῖνος ὁ ὀκνηρὸς οὐδέποτε θέλει ἀναγνῶσει.

آبدار } Π. **ἀφ-τὰρ**, ἐπθ. εὔχυμος, ζωμερός, ὀροσερός: — میوه καρπὸς εὔχυμος· § μετφ. γλαφυρός, χαρίεις, λαμπρός, στίλβων: — کلام λόγος γλαφυρός· || — شعر ποίησις λαμπρά· || — تیغ ξίφος στίλβον, λαμπρόν.

آبدارلق } Τ. **ἀφτὰρ-λὶκ**, ἀφ. τὸ εὔχυμον, ὀροσερότης, γλυκύτης· χάρις· λάμψις.

ابداء } Α. **ἰφτὰ** [ρζ. بدا] ρ. ἀφ. συνώνυμον τῷ ابداع βλ.

ابداع } Α. **ἰφτὰ** [ρζ. بدع βλ. بدعت] ρ. ἀφ. τὸ ἄνευ ὑποδείγματος καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος φέρειν τι εἰς τὸ εἶναι, τὸ δημιουργεῖν, δημιουργία, τὸ πλάττειν διήγημα: کائنات — ἡ δημιουργία τῶν ὄντων. || Ρημ. [ἀστ]: جناب حق کمال قدرتی اظهار ایچون انسانی — یوردی ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον ὅπως δείξῃ τὴν παντοδυναμίαν αὐτοῦ· § ἡ πρωτοτυπία [ἐν τῇ ποιήσει]: در — هر شاعر هوسکار πᾶς ποιητὴς ἐπιθυμεῖ τὴν πρωτοτυπίαν.

ابدال } Α. **ἐφτὰλ** [πλθ. τοῦ بدل] ὄν. ὁμὰς ἑβδομήκοντα ἁγίων παρὰ Μουσουλμάνοις, καλουμένων καὶ الله — **ἐφτάλου-λ-λαχ**, ἢ حق — **ἐφτάλι χὰκκ** ἅγιοι τοῦ Θεοῦ· [ὁ ἑνικὸς δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ]· || κοινῶς προφέρεται **ἀφτάλ**· βλ. ἐπόμ.

آبدال } Α. **ἀφτὰλ** [βλ. προηγ.] ὄν. ἐπαίτης προσποιούμενος τὸν ἅγιον, ἢ ἐκλαμβανόμενος ὡς τοιοῦτος ἕνεκα τῆς ἀφελείας του· § εὐήθης, βλάξ, σχολαστικός· βλ. καὶ ولا بدا

ابدال } Α. **ἰφτὰλ** [ρζ. بدل] ρ. ἀφ. τὸ ἀλλάσσειν, ἀλλαγή, μεταλλαγή [συνηθέστ. تبدیل βλ.] § [Γρμ.] μεταλλαγὴ γράμματος ἐν τῇ Ἀραβ. γραμματικῇ, ἤτοι ἀντικατάστασις π. χ. τοῦ ا ἢ τοῦ و διὰ ت· ὡς ἐκ τοῦ وصف βάσῃ اتصاف **ἰττισάφ**, ἀντὶ اوتصاف **ἰφτισάφ**.

آبدالسی } Τ. **ἀφτὰλ-σὶ**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἦθος εὐήθους, βλακώδης.

آبداللق } Τ. **ἀφτὰλ-λὶκ**, ἀφ. εὐήθεια, ἀφέλεια.

آبداللو } Τ. **ἀφτὰλ-λὶ**, βλ. حسن

آبدان } Π. **ἀφ-τὰν**, ὄν. τρυπητὸν ποτιστήριον κήπου.

ابدان } Π **ἐφτὰν** [πλθ. τοῦ بدن] ὄν. σώματα: — ی σωματολογία.

آبدست } Π. **ἀφ-τέφτ**, ὄν. χέρνιψ, νίψιον, ἤτοι καθαρμὸς σωματικὸς ἐπιβαλ-

λόμενος τοῖς Μουσουλμάνοις πρὸ τῆς προσευχῆς καὶ συνιστάμενος εἰς τὸ νίψιμον μελῶν τινων τοῦ σώματος· || اق — λαμβάνω καθαρμόν, ἤτοι νίπτομαι ὅπως προσευχηθῶ· || بزمق — ἐξέρχομαι πρὸς ἀνάγκην [χαλνῷ τὸ ἀποθέστι]· || اقتضا ایتك —ἀπαιτεῖται καθαρμός, ἤτοι πάσχω ὀνείρωξιν· || ویرمك—ἐπιτιμῶ, ἐπιπλήττω· || مده شیئم یوقدر — δὲν ἔχω ἀμφιβολίαν εἰς τὸν καθαρμόν μου [ἀπεστιμὲ], ἢ τύψιν συνειδότος, εἶμαι ἥσυχος.

آبدستان } Π. ἀφ-εστάν, ὑδρορρόη χρησιμεύουσα διὰ τὸν ὡς ἀνωτέρω καθαρμόν· || βλ. ابریق

آبدست بوزان } Τ. ἀφτέστ-τοζάν, ἐπθ. ἐπιβλαβής· § ὄν. τράγιον [ψυτ.].

آبدستخانه } Π. ἀφτέστ-χανέ, ὄν. ἀπόπατος.

آبدستسز } Τ. ἀφτέστ-σίζ, ἐπθ. ἄνιπτος, ὁ μὴ ποιήσας τὸν θρησκευτικὸν καθαρμόν· § μτφ. κακοήθης, ἄχρεῖος.

آبدستلك } Τ. ἀφτέστ-λίκ, ὄν. ῥόρεμα βραχύ, ὅπερ φοροῦσιν οἱ Μουσουλμάνοι κατὰ τὸν θρησκευτικὸν καθαρμόν.

ابدع } Α. ἐφτά [παραθ. τοῦ بديع] ἐπθ. καινότερος, θαυμαστότερος: فوتوغراف — اديسونك ὁ φωνογράφος εἶναι ἡ θαυμαστοτέρα τῶν ἐπινοήσεων τοῦ Ἐδισσῶν· || مخترعاتیدر — ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, ἥτις εἶναι τὸθαυμαστότερον τῶνδημιουργημάτων.

آبدندان } Π. ἀφ-τεντάν, ἐπθ. ἀδύνατος, ἠλίθιος: ایستدم — ایستدم بر خادم اما θέλω ἵνα ὑπηρέτην, οὐχὶ ὅμως ἠλίθιον.

آبده } Α. ἀφιτέ, ὄν. θ. ἐπεισόδιον παράδοξον φερόμενον ἀνὰ τὰ στόματα τοῦ λαοῦ· ἀνηκεῖον προγόνων· ποίησις ἀπαράμιλλος: ادبیه — ، — ἀνηκεῖον φιλολογικὸν [γλωσσικόν]· || دیکمك — στήνω ἀνηκεῖον [ὀβελίσκον κτλ.] || πλθ. اوابد ἐθαφίτ.

ابدّی } Α. ἐφετ-ί, ἐπθ. αἰώνιος: الشوکه — ἐφετίου-ὰ-σεθνέ, οὗ τὸ μεγαλεῖον αἰώνιον, ἄφθιτον· § ἐπρ. αἰωνίως· || θ. ابديه ἐφετιγέ: — سادت εὐτυχία αἰωνία· || — حیات — ζωὴ αἰώνιος, ἀθανασία.

ابدیاً } Α. ἐφετί-γεν, ἐπρ. αἰωνίως, διὰ παντός: نظرلردن نهان اولمق — κάνομαι τῆς ὁράσεως διὰ παντός.

ابدیّت } Α. ἐφετ-ιγέτ, ἀφ. θ. αἰωνιότης: — حفره ἡ καταβόθρα τῆς αἰωνιότητος· || βλ. ἐπόμ.

ابدیلك } Τ. ἐφετι-λίκ, ταὐτὸν τῷ ابديت

ابذال } Α· ἰφζάλ [ῥζ. بذل] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιδαψιλεύειν, ἢ ἐπιδαψίλευσις χαρίτων, εὐνοίας κτλ. || Ρμ. [αἰτ.]: التفات — ایتك ἐπιδαψιλεύω φιλοφρονήσεις· || ایتك — مساعی ἐπιδαψιλεύω, καταβάλλω προσπαθείας· || حق عاجزیده — بیوریلان حسن توجهات علیلری ἢ ὑψηλὴ Αὐτῆς εὔνοια, ἢ ἐπιδαψιλευθεῖσα πρὸς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον.

ابر } Π. ἔφρ, ὄν. νέφος: سحر — νέφος τῆς πρωΐας· || رحمت — باران ἢ νέφος βροχῆς, βροχερόν· || نیسان — νέφος Ἀπριλίου.

ابرّ } Α. ἐφέρρ, [ῥζ. بر] ἐπθ. ἐναρετώτερος -τατος, εὐσεβέστερος - τατος: اخوان — ὁ ἐναρετώτερος τῶν ἀδελφῶν.

ابر } Α. ἰφέρ, [πλθ. τοῦ ابره] ὄν. βελόνα.

ابراء } Α. ἰφρά, [ῥζ. برء] ρ. ἀφ. ἄφεσις, ἐξόφλησις: ی ذمت — ἐξόφλησις χρέους· || ی اسقاط — ἄφεσις ἀποσβεστική· || ی استیفا — ἄφεσις ἐξοφλητική· || ی خاص — ἄφεσις μερική· || ی عام — ἄφεσις γενική· || سندی — ἐξοφλητικόν· § ἀπαλλαγή, θεραπεία: ی مرضی وظیفه — ἡ θεραπεία τῆς νόσου εἶναι ἰδιαίτερον καθῆκον τῶν ἰατρῶν· || Ρμ. ἐξοφλῶ, ἀπαλλάττω τινὰ ἀπὸ τοῦ χρέους [αἰτ. دن]: ایلمك — مدیونی دیندن ἀπαλλάττω τὸν ὀφειλέτην ἀπὸ τοῦ χρέους· || بر کیسه یرخانه دعواسندن طولایی — ایلمسه ἐὰν τις ἀπαλλάξῃ τὸν ἀντίδικόν του ἀπὸ ἀγωγῆς περὶ οἰκίας.

ابراج } Α. ἐφρᾶζ [πλθ. τοῦ برج] ὄν. πύργοι· || βλ. καὶ بروج

ابراد } Α. ἰφράδ [ῥζ. برد] ρ. ἀφ. τὸ ψύχειν, κρυόνειν τι, ψύξις [συνηθέστ. تبريد βλ.] § τὸ ἐξασθενίζειν.

ابرار } Α. ἐφράρ[πλθ. τοῦ ἀχρήστου بَرّ ἀέρρ] ἐπθ. δίκαιοι, ἐνάρετοι: امت — οἱ ἐνάρετοι τοῦ λαοῦ.

ابرار } Α. ἰφράρ [ῥζ. برّ ἀίρρ] ρ.ἀφ. τὸ ἐπικυροῦν, ἤτοι ἐπικύρωσις ὅρκου ὡς ἀληθοῦς, λεγομένη: ابراری یمینك ἢ یمین ابرار

ابراز } Α. ἰφράζ [ῥζ. برز βλ. بروز] ρ. ἀφ. τὸ δεικνύειν, προάγειν, ἢ προσαγωγὴ

ἐγγράφου, τίτλου κτλ. ی — سند προσαγωγὴ τίτλου. || Ρμ. [αἰτ.]: ایتك — سند προσάγω ὁμόλογον· § ἐνίοτε καὶ ἐπὶ ἠθικῶν, ἀντὶ τοῦ اظهار: صداقت ایتك — δεικνύω πίστιν, ἀφοσίωσιν· || حقیقتی ایتك — δεικνύω τὴν ἀλήθειαν· || وظیفه شناسلقدکی ایلمشدر — κάλλιστα ἔδειξε τὴν περὶ γνώσεως τοῦ καθήκοντος τελειότητά του.

آبراش } Τ. ἀφράζ, βλ. ابرش

ابرالاشمق } Τ. ἢ ابرالشمق ἰφρα-λαάμάκ, ρμ. ἀλλ. ἐξοφλῶ ἀμοιβαίως μετά τινος [τῇ بلی].

ابرام } Α. ἰφρᾶμ [ῥζ. برم] ρ. ἀφ. τὸ μέχρι βαθμοῦ ὀχληρότητος παρακαλεῖν τινα ὅπως ἐκτελέσῃ τι, ἐπίμονος παράκλησις: تام — μεγάλη, ἢ ἐπίμονος παράκλησις [δοτ].: قالیپسو اکا بوندن زیاده — جرأت ایتیوب ἢ Καλυψὼ δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιμείνῃ περισσότερον εἰς τοῦτο. || Ρμ. [ایچون ἢ ده]: ایچون — بو خصوص ἢ بو خصوصده — ایتیکز μὴ ἐπιμένητε παρακαλοῦντες διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην [ἢ ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ] || πλθ. ابرامات || βλ. καὶ الحاح

آبراه } Π. ἀφ-ράχ, ὄν. ὑδραγωγός, ὀχετός.

ابراهیم } ἰφραχίμ, ὄν. κ. Ἀβραάμ: حضرت — ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ.

ابرج } Α. ἐφρὲζ [ῥζ. برج] ἐπθ. ἄνθρωπος, οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ ὡραῖοι, ἢ οὕτινος τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ περισσότερον [σπν.].

ابرد } Α. ἐφρὲτ [παραθ. τοῦ بارد] ἐπθ. ψυχρότερος-τατος: کلام — λόγος ψυχρότατος· § νέφος φέρον χάλαζαν [σπν.].

ابردی } Α. ἐφερτί [βλ. بردی] ὄν. πάστυρος.

ابرش } Α. ἐφρέζ, ἐπθ. παρδαλός, ὁ ἔχων λευκὰ στίγματα, ἢ λευκὰς κηλίδας ἐπὶ τοῦ δέρματος [βλ καὶ ابرص]: آت — ἵππος ψαρός· § ὄν. ὀφηλίς, πυκνάδες, ἤτοι κηλίδες ἐπὶ τοῦ δέρματος, ὡς αἱ τῆς ψώρας· ἀσθένεια τῆς ἐπιδερμίδος τῶν ἵππων, κοινῶς ابراش ἀφράζ: کتیرمك — ἀποκτῶ ἐφηλίδας, ἢ κηλίδας.

ابرص } Α. ἐφράς [ῥζ. برص] ἐπθ. ἄνθρωπος ἔχων ἐφηλίδας, ἤτοι λευκὰς κηλίδας ἐπὶ τοῦ δέρματος· ψωραλέος, λεπρώδης· || βλ. καὶ ابرش

ابرق } Α. ἐφράκ, ὄν. ἄμμος, λίθος, γῆ μετὰ πηλοῦ μεμιγμένη· πρᾶγμα δίχρουν, ἔχον κηλίδα.

ابرنجن } Π. ἐφρενζζέν, ὄν. ὀραχιόνιον χειρός, ἢ ποδὸς [ποιητ.].

آب رو } Π. ἄφι-ρού, ἢ آبرو ἄφ-ρού, ὄν. τιμή, ἀξιοπρέπεια, δόξα [ὕδωρ τοῦ προσώπου]: ی عسکر — ἢ δόξα τοῦ στρατοῦ. || ادبا ی — ἢ δόξα τῶν φιλολόγων· || دوکك — χύνω ὕδωρ τοῦ προσώπου, ἤτοι ἐξευτελίζομαι ἐκλιπαρῶν.

ابرو } Π. ἐφρού, ὄν. ὀφρῦς: — کان ὁ ἔχων ὀφρῦν ὡς τόξον· || صنم ی — μανδραγόρας· || πλθ. ابروان ἐφρουβὰν αἱ ὀφρῦς [ἀντὶ δυϊκοῦ]: کوکدن — کوکم چکیور ه چلدلر πόσας βασάνους ὑποφέρει ἡ καρδία μου ἐκ τῶν ὀφρύων σου! [ἐφρουβανιτέν].

ابرو } Τ. ἐφρού, ἢ ابری ἐφρί, ἐπθ. μαρμαρόχρους: نقش — ἢ بویا — βαφὴ μαρμαρόχρους· || کل — ῥόδον μαρμαρόχρουν, λευκὸν ὡς τὸ μάρμαρον· || کاغد — χάρτης μαρμαρόχρους· || ὄν. χάρτης χρησιμεύων πρὸς κάλυψιν τετραδίων κτλ.

ابروان } Π. ἐφρουβάν, πλθ. τοῦ ابرو βλ.

ابرولامق } Τ. ἐφρου-λαμάκ, ἢ ابریلك ἐφρι-λεμέκ, ρμ. μτθ. μαρμαρόω, βάφω ὐν εἴδει μαρμάρου.

ابره } Α. ἰφρέ, ὄν. θ. βελόνη: ماطیسیه — ، — μαγνητικὴ βελόνη· || ی — بوصله ἢ βελόνη τῆς ναυτικῆς πυξίδος· § κέντρον ἐντόμων: عقرب ، — κέντρον σκορπιοῦ· § στύλος, ἤτοι μέρος τοῦ ἄνθους ἐκτεινόμενον ἄνωθεν τῆς ὠοθήκης [βτν.]: ، برز ، — ἰφρεῖ μυφριζέ, στίγμα· || ابرۀ الراعی ἰφρετσ-ρ-ραΐ γεράνιον· || πλθ. ابر ἰφέρ.

ابری } Τ. ἐφρί, *βλ.* ابرو

ابری } Α. ἰφρὶ [ἐκ τοῦ ابره] ἐπθ. κεντροειδής, ἀκιδοειδὴς [βτν. χημ.]· § στυλοειδὴς [ἀνατ.]. || θ. ابریه ἰφριγέ: — قصبه στυλοειδή, γερανιοειδῆ [ψυτά]· || لامیه ، — ὑοειδοστυλίτης, ἢ ὑοειδικὸς μῦς· || لسانیه ، — στυλόγλωσσος· || حلیه ، — στυλομαστοειδής· || فکیه ، — στυλοσιαγωνίτης· || بلعومیه ، — στυλοφαρυγγίτης.

آبریز } Π. ἀφ-ρίζ, ὄν. ἀπόπατος, ἀναγκαῖον· || σύροδοχεῖον· βλ. آوریز καὶ هاوروز

ابریز } Α. ἰφρίζ, ἢ ابرزی ἰφριζί, ὄν. καὶ ἐπθ. χρυσὸς ἀμιγής, καθαρός: ذهب — χρυσὸς καθαρός.

ابریسم } Α. **ἰπριόθυ,** ἐκ τοῦ Π. ابریشم

ابریشم } Π. **ἐπριόθυ,** βλ. ابریشم

ابریشم } Τ. **ἰπριάιμ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. μεταξοκλωστή· ‖ آغاجی—کل **γκιὸل ἰπριάιμ ἀγαδζὴ** βρυωνία ἡ γλυκεῖα [φυτ.]

ابریشمجی } Τ. **ἰπριάιμ-δζί,** κατασκευαστής, ἢ πωλητὴς μεταξοκλωστῶν.

ابریق } Α. **ἰπρίκ,** ὄν. πρόχοος, ὑδροφόρη: ی—آبدست ἢ وضو—ὑδροφόρα χρησιμεύουσα διὰ τὸν παρὰ Μουσουλμάνοις θρησκευτικὸν καθαρμὸν [βλ. آبدستان]· ‖ قهوه—ی θερμοφόρη τοῦ καφέ· ‖ چایلق—ὅστις ἀναμιγνύεται παντοιοῦ καὶ θέλει νὰ διατάττῃ τοὺς ἄλλους· ‖ πλθ. ابریق **ἐπαρίκ.**

ابریقجی } Τ. **ἰπρικ-δζή,** ὄν. κατασκευαστής, ἢ πωλητὴς προχόων· ‖ باشی—ταυτὸν τῷ سر ابریقداری βλ. ὑπόμ.

ابریقدار } Π. **ἰπρικ-τάρ,** ἢ ابریقداری **ἰπρικτάρή,** ὄν. ὁ κρατῶν πρόχοον, ἤτοι ὑπάλληλος τῶν ἀνακτόρων, ἢ ὑπηρετικοῦ προσώπου, ἔργον ἔχων νὰ χέῃ ὕδωρ διὰ τοῦ προχόου εἰς τὸν νιπτόμενον· ‖ سر ابریقداری **δὲρ ἰπρικτάρή,** ὁ ἀρχηγὸς τῶν τοιούτων ὑπαλλήλων: حضرت شریاری — ، ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοιούτων ὑπαλλήλων.

ابریلمك } Τ. **ἐπρι-λεμέκ,** βλ. ابرولامق

آب زر } Τ. **ἄπι-ζέρ,** ὄν. χρυσὸς ἐν ὑγρᾷ καταστάσει, ἐν διαλύσει [κατὰ λέξιν: ὕδωρ χρυσοῦ]: ی — نه قدر آبداردر شمرك! ἀξίζει νὰ γραφῇ διὰ χρυσοῦ [χρυσοῖς γράμμασι].

آبستن } Π. **ἀπιστέν,** ἐπθ. ἔγκυος, ἐγκυμονῶν: صفا وکدردر لیال هپ — ἐγκυμονοῦσαι χαρὰν καὶ λύπην εἶδεν αἱ νύκτες ὅλαι.

آبسم } Τ. **ἐπσέμ,** βλ. ابسم

آبسنت } Ἑλ. **ἀπσέντ,** ὄν. ἀψίνθιος [φυτ.] § ἀψίνθιον [τὸ ποτόν].

آبسوار } Π. **ἀπ-σσβάρ,** ὄν. ὁ ἀπιπλέων ἐπὶ τοῦ ὕδατος· ποιμφόλυξ.

آبشار } Π. **ἀπ-σὰρ,** ὄν. καλάμισμα, μορμυρισμὸς ὕδατος· καταρράκτης.

ابشار } Α. **ἰπσάρ** [ῥζ. بشر βλ. بشارت] ρ. ἀφ. εὐαγγελισμός, καλὴ ἀναγγελία· ‖ Ρμ. εὐαγγελίζομαι, ἀναγγέλλω τι εὐχάριστον [αἰτ.]: ایلدی — کیفیق کاوب صبا رفتار ὁ ἀγγελιαφόρος ὁ ὠκύπτερος ἦλθε καὶ εὐηγγελίσατο τὸ πράγμα· ‖ συνηθέστ. بشیر

آبشخور } Π. **ἀπισχόρ,** ὄν. ποτίστρα.

آبشناس } Π. **ἀπ-σινάς,** ὄν. ὁδηγὸς πλοίων, πλοηγός.

ابصار } Α. **ἐπσάρ** [πλθ. τοῦ بصر] ὄν. ὀφθαλμοί· [μεταφ.] ὀξύνοια, διορατικότης: اولو ال — **οὐλοῦ-λ-ἐπσάρ** ἀγχίνοες, διορατικοί.

ابضاع } Α. **ἰπσά,** [ῥζ. بضع βλ. بضاعت] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν τινὶ κεφάλαια ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ν' ἀνήκῃ τὸ κέρδος εἰς ἑαυτὸν [νομ.] § τὸ δίδειν καλὴν ἀπάντησιν· τὸ κατεπείθειν.

ابط } Α. **ἴπς,** ἢ **ἰπίς,** ὄν. μασχάλη ‖ [πλθ.] آیاڤ **ἀπάτ** : امور—**ἀπάτου-λ-οὐγοίρ** περιπλοκαὶ τῶν ὑποθέσεων, δυσκολίαι.

ابطال } Α. **ἐπτάλ** [πλθ. τοῦ بطل **πατάλ**] ὄν. ἥρωες, ἀνδρεῖοι· رجال — ، οἱ ἥρωες τῶν ἀνδρῶν.

ابطال } Α. **ἰπτάλ** [ῥζ. بطل βλ. بطلان] ρ. ἀφ. ἀνάρρησις, καταργήσις, ἀναίρεσις, ἀνατροπή, ἐκμηδένισις: حق — ، ἐκμηδένισις, καταστροφὴ τοῦ δικαιώματος· ‖ اکاذیب — ، ἀναίρεσις ψευδῶν· ‖ دعوی — ، ἀνατροπὴ ἀγωγῆς [νομ.] ‖ حس — ، ἐκμηδένισις αἰσθήσεως, ἤτοι τὸ φέρειν ἀσθενῆ, ἢ νεῦρον κτλ. εἰς ἀναισθησίαν. ‖ Ρμ. καταργῶ, ἀναιρῶ, ἀνατρέπω [αἰτ]: ایلدی—دلائل مردودیی ἀνῄρεσε τὰ ἐκτεθέντα ἐπιχειρήματα· § — حسی — ، ἀνῄρεσε τὴν ἐκτελεστικὴν ἐνεργειαν [νεῦρον, ἢ ἀσθενῆ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐγκεφάλου].

ابطاله } Α. **ἰπταλ-έ,** ὄν. θ. πρόγμα μάταιον· [βλ. ابطال].

ابطالیات } Α. **ἰπταλ-ιγιάτ,** ὄν. πλθ. θ. ἀπέψεις καὶ ζητήματα μάταια.

ابطوله } Α. **ὕπτουλέ,** [ῥζ. بطل] ὄν. θ. πρόγμα μάταιον [ὀπν.] ‖ ἐν χρήσει ὁ πλθ. ابطیل **ἐπατήλ.**

ابطی } Α. **ἰπτ-ί,** ἐπθ. μυκηναϊκός· ‖ θ. ابطیه

ابعاد } Α. **ἐπάδ** [πλθ. τοῦ بعد] ὄν. ἀποστάσεις, διαστάσεις: علو — ، αἱ τρεῖς διαστάσεις, ἤτοι μῆκος, πλάτος, ὕψος.

اتفاقسزلق } Τ. **ἰττιφακ-σιζλίκ,** ἀφ. ἀσυμφωνία, διχόνοια.

اتفاقی } Α. **ἰττιφακ-ί,** ἐπθ. συμμαχικός· τυχαῖος, ἐκ συμπτώσεως: بویله کوزل بر سوز سویلمسی — در τὸ νὰ εἴπῃ τοιοῦτον ὡραῖον λόγον εἶναι τυχαῖον· § θ. اتفاقیه **ἰττιφακηγέ:** —وادر πράγματα τυχαῖα· ‖ — وجود συνθῆκαι συμμαχικαί.

اتفاقیات } Α. **ἰττιφακ-ηγιάτ** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. τυχαῖα πράγματα, συμπτώσεις: دنیا غرائب — ، εἶναι ἐκ τῶν περιέργων συμπτώσεων.

اتقا } Α. **ἰττικά** [ῥζ. وقی, βλ. وقایه] ρ. ἀφ. τὸ ἀπέχειν, ἀποχή· φόβος θεοῦ [ὀν]: صیانتدن — کرکدر δέον ν' ἀπέχῃ τις τῶν ἀπηγορευμένων· ‖ مطلوب اولان ایزوا دکل — در τὸ ζητούμενον εἶναι οὐχὶ ὁ μοναχικὸς βίος, ἀλλ' ὁ φόβος τοῦ θεοῦ· ‖ Ρμ. [ὀν]: ایدیکز — کسر خاطردن ἀπέχετε τοῦ νὰ δυσαρεστῆτε· § συνηθέστ. توقی

اتقان } Α. **ἰττκάν** [ῥζ. تقن] ρ. ἀφ. τὸ ἐνισχύειν, ἐνίσχυσις, στερέωσις: — و اداره امور مقتدر بر مأمور ὑπάλληλος ἱκανὸς εἰς διεύθυνσιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν ὑποθέσεων· § τὸ γινώσκειν τι ἀκριβῶς κτλ. βλ. ὑπόμ.

اتقان } Α. **ἰττικάν** [ῥζ. یقن, βλ. یقین] τὸ γινώσκειν τι ἀκριβῶς ἢ θετικῶς, ἤτοι μετὰ τῶν λόγων τῶν προκαλεσάντων αὐτό· γνῶσις βεβαία, βεβαιότης.

آتقی } Τ. **ἀτ-κὶ** [ἐκ τοῦ آتق] ὄν. κρόκη, ὑφάδιον, μίτος [βλ. ارغاج]· § τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἢ τῆς ῥάχεως, ῥιπτόμενον κάλυμμα: ی—یرین κάλυμμα τοῦ λαιμοῦ [σπαλέτο].

اتقیا } Α. **ἐτκηγιά** [πλθ. τοῦ تقی] ὄν. θεοσεβεῖς: امت ی—οἱ θεοσεβεῖς τοῦ λαοῦ.

آتقیلامق } Τ. **ἀτκη-λαμάκ,** ρμ. μτδ. κερκίζω, διυφαίνω.

اتك } Τ. **ἐτίκ,** ὄν. κράσπεδον [ποδιά]: — ایوا فلاو κράσπεδα ἀνωτέρου συγχαίρων, ἢ καθικετεύων· ‖ دوشمك —، صارلق —، ἢ προσπίπτω εἰς τοὺς πόδας [ποδιάς], καθικετεύω· ‖ یالڤشمق —، παρακαλῶ ἐπιμόνως· ‖ سیلکمك — ἀπέχω, ἀπομακρύνομαι [τινάζω τὰς ποδιάς]· § πρόποδες: ی—طاغ πρόποδες ὄρους· § تختی— ἢ ἐν τῷ ἀποπάτῳ ἄνωθεν τῆς ὀπῆς τοῦ ὀχετοῦ καθέτως τεθειμένη λιθίνη, ἢ ξυλίνη, κοίλη

اتضاع } Α. **ἰττιζά** [ῥζ. وضع] ρ. ἀφ. τὸ νὰ κλίνῃ τις τὴν κεφαλὴν τῆς καμήλου ὅπως πατῶν ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ αὐτῆς ἐπιβῇ.

اتعاب } Α. **ἰτάπ** [ῥζ. تعب] ρ. ἀφ. τὸ καταπονεῖν, κουράζειν, ἢ καταπόνησις, κούρασις: ی — حیواناتك ἢ καταπόνησις τῶν ζώων· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایدیور — یوده یره ذهنی ، ἢ ذهن ایدیور — μάτην κουράζει τὸν νοῦν.

اتعاظ } Α. **ἰττιάζ** [ῥζ. وعظ] ρ. ἀφ. τὸ κατηχεῖσθαι, τὸ ἐπιδέχεσθαι διδασκαλίαν, συμβουλὴν ἰδίᾳ θρησκευτικήν: — اهل οἱ κατηχούμενοι· ‖ نادر — واعظ چوق اما اهل οἱ κατηχηταὶ [ἱεροκήρυκες] πολλοί, ἀλλ' οἱ κατηχηθησόμενοι σπάνιοι.

آتغی } Τ. **ἀτγή,** βλ. آتق

اتفاق } Α. **ἰττιφάκ** [ῥζ. وفق] ρ. ἀφ. τὸ συμφωνεῖν, συμφωνία, σύμπνοια, συνεννόησις [ἀντιθ. τῷ اختلاف]· συμμαχία· σύμπτωσις: ایله —، ἢ — یال **ἠι-λ-ἰττιφάκ,** ἐκ συμφώνου· ‖ ایله آرا — پیدا ὀλίγον· ‖ — على ال **ἀλέ-λ ἰττιφάκ,** κατὰ σύμπτωσιν, τυχαίως· ‖ — تجاوزی συμμαχία ἐπιθετική· ‖ تدافعی — συμμαχία ἀμυντική· ‖ Ρμ. συμφωνῶ, συμμαχῶ [ایله]: بو بابده سز الر تأمین آسایش امرنده ایتدیلر — ایله ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὑμεῖς συνεφωνήσατε μετ' ἐκείνων· ‖ ایتشکر — συνεμάχησαν ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἡσυχίας [ἤτοι πρὸς ἐξασφάλισιν κτλ.]· § πλθ. اتفاقات βλ.

اتفاقات } Α. **ἰττιφακάτ** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. συμφωνίαι, συνεννοήσεις, συμμαχίαι, συμπτώσεις: دول — συμμαχίαι διεθνεῖς [τῶν κρατῶν]· ‖ عجیبه — συμπτώσεις περίεργοι.

اتفاقاً } Α. **ἰττιφάκ-αν,** ἢ اتفاقا **ἰττιφάκα,** ἐπρ. κατὰ σύμπτωσιν, τυχαίως: اورادہ — بولندم εὑρέθην ἐκεῖ κατὰ σύμπτωσιν.

اتفاق پذیر } Π. **ἰττιφὰκ-πεζίρ,** ἐπθ. ὁ ἐπιδεκτικὸς συμφωνίας, συμμαχίας· § τὸ ὀφ' οὗ ὑπέρχεται συμφωνία, συνεννόησις: اولدی — على السحر یوله چیقاق خصوصی συνεφωνήθη ἡ ἀναχώρησις ἀπὸ πρωΐας.

اتفاقسز } Τ. **ἰττιφακ-σίζ,** ἐπθ. ἀσύμφωνος.

πλάξ·§ — — ἀφθόνως, ποδὶς ποδὶς [ἐπὶ συγκομιδῆς ὀπωρικῶν κτλ.]·‖βλ. اكسيك

اتكاء } Α. **ἰτκιχιὰ** [ρζ. اوكا] ρ. ἀφ. τὸ στηρίζεσθαι ἐπί τινος, ἐπερείδεσθαι [δοτ]: ايله تكيه باشلادى — عصاسنه ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ, ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ. ‖ Ρμ. [δοτ.].

اتكال } Α. **ἰτκικιὰλ** [ρζ. اوكل] ρ. ἀφ. τὸ βασίζεσθαι, τὸ ἔχειν ἐμπιστοσύνην εἴς τι [σπν.]· ‖ βλ. توكل

اتكاك } Τ. **ἐτεκ-λίκ,** ὄν. μεσοφούστανον χορευτοῦ, ἤτοι τὸ ἀπὸ τῆς μέσης καὶ κάτω·§ ὕφασμα ἱκανὸν πρὸς κατασκευὴν κρασπέδων φορέματος [βλ. تك]·§ ى — اماما τὸ κάτω τμῆμα ἐπιστομίου καπνοσύριγγος.

اتكامك } Τ. **ἐτεκ-λεμέκ,** ρ.ἀμτδ. φιλῶ τὰ κράσπεδα ἐξόχου προσώπου συγχαίρων, ἢ ἱκετεύων: اتكار كيمى كورسه ὃν τινα ἴδῃ, φιλεῖ τὰ κράσπεδά του· § ἀερίζω σείων τὰ κράσπεδα· § πληρῶ τὰ κράσπεδα [τὴν ποδιά] ὀπωρικῶν κτλ.

اتكلى } ἢ اتكلو Τ. **ἐτεκ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων πλατέα κράσπεδα [ἐπὶ ἐνδύματος].

آتلامق } Τ. **ἀτλα-τ-μάκ,** ρμ. μτδ. πηδῶ, ὑπερπηδῶ κίνδυνον, ῥόδον, ὑπερβαίνω [αἰτ.]:—اتلاى ὑπερπηδῶ κίνδυνον, σώζομαι·‖ آتلاندى قرق ياشى ὑπερέβη τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

اتلاف } Α. **ἰτλάφ** [ρζ. اتلف] ρ. ἀφ. τὸ καταστρέφειν, φονεύειν, ἢ καταστροφή, ὄλεθρος, φόνος· τὸ διασπαθεῖν, ἢ διασπάθησις ἀσωτεία: كاب — φόνος κυνός· ‖ مال — διασπάθησις περιουσίας· ‖Ρμ. [αἰτ.]: — بيلانى كورنجه ايتليدر ἅμα ἴδῃ τις ὄφιν, πρέπει νὰ τὸν φονεύσῃ·‖ موجودينى — ايدوبده عائله‌سنى آج براقانلر οἱ διασπαθοῦντες ὅ,τι ἔχουσι καὶ ἀφίνοντες πεινῶσαν τὴν οἰκογένειαν αὐτῶν.

آتلامباج } Τ. **ἀτλαμπὰδζ** [ἐκ τοῦ آتلامق] ὄν. ἅλμα [παιγνίδιον].

آتلامق } Τ. **ἀτ-λαμάκ,** ρμ.ἀμτδ. πηδῶ ἐξ ὑψηλοῦ μέρους πρὸς τὰ κάτω, ἢ πηδῶ ἄνωθεν χάνδακος, ρυακίου κτλ. [δοτ.] —صويه πηδῶ εἰς τὸ ὕδωρ·§ [μτδ.] παραλείπω τι ἐν τῇ ἀναγνώσει [αἰτ.]: بر ايكى كله آتلادى παρέλειψε[ἐπήδησε]μίαν, δύο λέξεις·‖—آديم πηδῶ βήματα, τρέχω·‖ — تهلكه διαφεύγω κίνδυνον· § ῥίπτομαι, ἐφορμῶ ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ [δοτ.]·§πηδῶ, ἀνορθοῦμαι ὡς ὁ ἵππος.

آتلامه } Τ. **ἀτ-λαμά,** ὄν. ἅλμα· παράλειψις· § طاشى — λίθος τιθέμενος ἐν ὁδῷ βορβορώδει, ὅπως πατῶν τις ἐπ' αὐτοῦ διέρχηται ἀπέναντι· βλ. καὶ آتلانج

آتلاندرمق } Τ. **ἀτ-λανδηρμάκ,** ρμ. μτδ. ἐπιβιβάζω τινὰ ἐπὶ ἵππου·κάμνω τινὰ νὰ κινήσῃ, ν' ἀναχωρήσῃ· § προμηθεύω τινὶ ἵππον [αἰτ.].

آتلانغج } Τ. **ἀτλαν-γήτς,** ὄν. λίθος τιθέμενος ἐν μέσῳ ῥύακος ὅπως οἱ διαβάται πατῶντες διέρχωνται ἀπέναντι· βλ. καὶ آتلامه

آتلانمق } Τ. **ἀτ-λανμάκ,** ρμ. μσ. ἀνορθοῦμαι ὡς ὁ ἵππος ἐπὶ τῶν δύο ποδῶν· § προμηθεύομαι, ἀποκτῶ ἵππον· § ἱππεύω.

آتلايس } Τ. **ἀτ-λαγὶς** [آتلامق] ρ. ἀφ. πήδημα, ἅλμα.

آتلمق } Τ. **ἀτ-πλ-μάκ,** ρμ. μσ. ῥίπτομαι, ὁρμῶ· τινάσσομαι [δοτ]. : دكره آتلمش ἐρρίφθη, ὥρμησεν εἰς τὴν θάλασσαν· § [μτφ.] διακόπτω συνομιλίαν, ἐπεμβαίνων ἀποτόμως.

آتلو } ἢ آتلى Τ. **ἀτ-λύ,** ὄν. ὁ ἔχων ἵππον· ἐφίππος, ἱππεύς: عسكرى — τὸ ἱππικὸν τοῦ στρατοῦ· ‖ درت — آرابه ἅμαξα τέθριππος· ‖ قاريجه — εἶδος μεγάλου μύριπκος·‖ قره‌جه — ἵππος ξύλινος διὰ τοὺς παῖδας.

اتلو } ἢ اتلى Τ. **ἐτ-λύ,** ἐπθ. ὁ ἔχων σάρκα, κρέας, σαρκώδης, εὐτραφὴς [ἄνθρωπος, ἢ καρπὸς κτλ.]: —بالق οὐ ἡ σάρξ εἶναι πυκνὴ καὶ οὐχὶ χαῦνος.

آتليش } Τ. ἀτλὶς [آتلى] ρ. ἀφ. τὸ τινάσσεσθαι, τίναγμα, ὁρμή· βλ. آتلى

آتم } Τ. ἀτήμ, βλ. آتيم

اتم } Α. **ἐτέμμ** [παραθ. τοῦ تم] ἐπθ. πληρέστερος-τατος· τελειότερος, ἐντελέστερος-τατος: معجزات — τὸ τελειότερον τῶν θαυμάτων.

آتماجه } ἢ آتمه‌جه Τ. **ἀτμα-δζὶ** [آتق] ὄν. ἰδραξ [πτηνὸν ῥιπτόμενον ἐπὶ ἄλλων πρὸς ἄγραν].

آتماجه‌جى } Τ. **ἀτμαδζα-δζή,** ὄν. ἱερακοτρόφος.

اتمام } Α. **ἰτμὰμ** [ρζ. تم **τέμμ**] ρ. ἀφ. συμπλήρωσις, ἀποπεράτωσις, τελεία ἐκπλήρωσις: مدت تحصيلك — ى ἀποπεράτωσις τῶν σπουδῶν·‖ ى — قرائتنك ἀποπεράτωσις τῆς καθάρσεως. ‖ Ρμ. συμπληρῶ, τελειόνω, ἀποπερατῶ

[αἰτ]: ايتدى اوقودينى كتابى — ἐτελείωσε τὸ βιβλίον, ὅπερ ἀνεγίνωσκε·‖ مدت تحصيلك — نده صكره ايلدى تألیفی — μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, ἐτελείωσε τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ.

آتمق } Τ. **ἀτ-μάκ,** ρμ. μτδ. βάλλω, ἀκοντίζω, ῥίπτω· πυροβολῶ, ἐκκενῶ πυροβόλον κτλ. καταβάλλω, τινάσσω, ῥίπτω χαμαί· ἀπορρίπτω·ἐπιρρίπτω, προσάπτω· ἀπομακρύνω, ἐξορίζω· ἀποθέτω· ἀποπέμπω· ἀπευθύνω· ἀναβάλλω [αἰτ.]: — اثواب ῥίπτω, ἐκδάλλω τὰ ἐνδύματα, ἀπεκδύομαι· ‖— آديم ῥίπτω ἢ ποιῶ βῆμα, προχωρῶ· § [δοτ. αἰτ.] — شال اوموزه ῥίπτω ἐπὶ τῶν ὤμων σάλιον· ‖— انباره ذخيره ῥίπτω γεννήματα εἰς τὴν ἀποθήκην, ἐναποθηκεύω·‖— ايشى صكره‌يه ῥίπτω τὴν ὑπόθεσιν ἔπειτα, ἀναβάλλω·§ [ذن]: اوستندن, ἢ اوزرندن, ἢ — صرتندن ῥίπτω, τινάσσω ἀπ'ἐπάνω μου, ἀπὸ τὴν ράχιν μου, ἀπαλλάττομαι·§ —بنبوق τινάσσω βαμβάκα, ξαίνω· ‖—پوستكى ῥίπτω τὸ δέρμα, τὴν λεοντῆν, ἐκπομπεύω φωνάζων γιοῦχα·‖—لج ῥίπτω θεμέλιον λίθον·‖—يوز ῥίπτω ἄγκυραν, ἀγκυροβολῶ· ‖—تخم ῥίπτω σπόρον, σπείρω·‖—جان ἐπιθυμῶ πολύ· καταφεύγω·σώζομαι διαφεύγων ἐν τάχει κίνδυνον·‖—چفته λακτίζω, κλωτσῶ·‖—حرف'سوز ῥίπτω λόγους, πειράζω, προσσβάλλω· ‖—طاش λιθοβολῶ, ἢ προσβάλλω διὰ λόγων·‖—سلاح πυροβολῶ·‖ طياق' سلد' —توتك δίδω ξύλον, κόλαφον, ῥάπισμα, κολαφίζω, ῥαπίζω·‖ — طوپ ἢ طوپ χρεωκοπῶ, ῥίπτω τὸ τόπι·‖ —قرعه ῥίπτω κλῆρον, κληρῶ· ‖—قاشيق φεύγω, καταφεύγω ὅπως σωθῶ·‖ —تيانى τινάσσω κοχλιάριον, τρώγω πολὺ καὶ ἁπλήστως· ‖— كوز ἐποβαλλιῶ· ‖ — لاف φλυαρῶ· ‖ —نعره φωνάζω, κραυγάζω· ‖ — نغمه‌لرى τινάζω τὰ πέταλα, ἢ—دزلرى τινάζω τὰ τέσσαρα, ἢ — چكه τινάζω τὴν σιαγόνα, κ. κακκαρόνω, ἀποθνήσκω·‖—بيانه ἀπορρίπτω, ἀποδοκιμάζω· § [ρμ. οὐδ.] آتوب طوتق ἐπιδεικτιῶ, κομπάζομαι, κάμνω τὸν ἀνδρεῖον, ὑβρίζω, περιφρονῶ· λέγω ψεύδη· ‖ —نبض κτυπῷ, πάλλει ὁ σφυγμός·‖—طمار ἢ فلبغ σφύζει· ‖ —بكرى τὸ χρῶμά του πίπτει, ὠχριῷ· ‖— رنكى ζεθωρίζει, γίνεται ἐξίτηλον, σβέννυται [ἐπὶ χρώματος]· § ἐκκενοῦται, πυροβολεῖ [τὸ πυροβόλον]·ἀνατινάσσεται πυρῖτις, κτλ. § ἐξημερόνει, χαράζει·§ γίνεται ἐγκοπή, ἐντομή, κ. δόντι εἰς τὸ κοπτερὸν μέρος ξίφους, ἢ εἰς τὸ χεῖλος φιάλης κτλ.

اتمك } Τ. **ἐτμέκ,** ἢ اكك | **ἐκμέκ,** ὄν. ἄρτος· συνεκδ. τροφή, τὰ πρὸς τὸ ζῆν, μισθός, θέσις, σύνταξις : — بيات ἄρτος ἔωλος· ‖ —تازه ἄρτος νωπός·‖ —قورو ξηρὸς ἄρτος· ὀλιγάρκεια· ‖ى — تعيين ἄρτος τοῦ στρατιωτικοῦ σιτηρεσίου [τάγιν]· ‖ قابغى — τὸ φλόγωμα τοῦ ἄρτου, κ. πέτσα· ‖ ايچى — το μαλακὸν μέρος τοῦ ἄρτου· ‖ اوفاغى — ψίχουλον, ψιχίον·‖ پنير — ψωμὶ τυρί· ὀλιγάρκεια· ‖ ى چيقارير — κερδίζει τὸν ἄρτον του [**ἐτμεγινί**]·‖ باغ سورمك — ى ἐπὶ τοῦ ἄρτου ἀλείφω βούτυρον· μτφ. χορηγῶ ἀνώτερον τοῦ ζητουμένου·‖ ى دزنده ير — τρώγει τὸν ἄρτον ἐπὶ τοῦ γόνατος, ἤτοι εἶναι ἄπιστος, ἀχάριστος· ‖ حق — طوز τὸ δίκαιον τοῦ ἅλατος καὶ τοῦ ἄρτου, ἤτοι εὐγνωμοσύνη διά τινα εὐεργεσίαν.

اتمكجى } Τ. **ἐτμεκ-τσί,** ἢ كجى | **ἐκμεκ-τσί,** ὄν. ἀρτοποιός, ἀρτοπώλης.

اتمكجيلك } Τ. **ἐτμεκ-τσιλίκ,** ἢ كجيلك | **ἐκμεκ-τσιλίκ,** ὄν. ἀρτοποιία, ἀρτοπωλική.

اتمكلك } Τ. **ἐτμεκ-λίκ,** ὄν. ὅ,τι χρησιμεύει πρὸς ψωμισμόν, μέσον βιοποριστικόν.

آتمه } Τ. **ἀτμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ῥίπτειν, ῥίψις· ‖ طوتمه — ἐπιδεικτίασις· ‖ βλ. آتق

اتميت } Α. **ἐτέμμ-ιγέτ,** ἀφ. θ. τὸ εἶναί τινα, ἢ τι τελειότερον ἄλλου, τελειότης.

آتنه } **ἄτηνα,** ὄν. κ. Ἀθῆναι: بالى — μέλι Ἀθηνῶν·[συνεκδ.] περίφημον πράγμα· ‖ βλ. καὶ آتينه

اتهاب } Α. **ἰτηχὰπ** [ρζ. وهب] ρ. ἀφ. ἀποδοχὴ δώρου. ‖Ρμ. ἀποδέχομαι δῶρον: بركسنك يدنده بولنان مالى صاحبى اكا هبه ايتدكده: موهوب لهك هبه‌يى قبول ايتدم يا — ايتدم ديسيله هبه عام اولور ὅταν τὸ ἐν τῇ χειρί τινος εὑρισκόμενον πράγμα δωρήσῃ ὁ κύριος αὐτοῦ, ἢ δωρεὰ καθίσταται τελεία, τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ δωρεὰ λέγοντος «δέδεχθην τὴν δωρεάν».

اتهام } Α. **ἰτχὰμ** [ρζ. وهم , βλ. تهمت] ρ. ἀφ. ἐνοχοποίησις, κατηγορία ἐπὶ ἐνοχῇ [ἰδίᾳ ποινικῶν] : اولان دلائل — مدار ἀποδείξεις ἐνοχοποιητικαί [συντελοῦσαι εἰς ἐνοχοποίησιν]·‖ Ρμ. ἐνοχοποιῶ, κατηγορῶ ἐπὶ ἐνοχῇ [αἰτ.-ايله]: ايتديلر — فلانى جنايتله ἐκατηγόρησαν τὸν δεῖνα ἐπὶ κακουργήματι·§πλθ. اتهامات

اتهام A. **ἰτιχάμ** [ρζ. وهم , βλ. تهمت] ρ. ἀφ. συνων. προηγ. βλ.§ τὸ εἶναι ἔνοχον, ἐνοχή.

اتهامنامه II. **ἰτχαμ-ναμέ,** ὀν. κατηγορητήριον [εἰσαγγελέως].

اتهامی A. **ἰτχαμ-ί,** ἐπθ. ἐνοχοποιητικός· § 0. اتهامیه **ἰτχαμ-ιγέ:**—يئت» δικαστικὸν συμβούλιον συνερχόμενον πρὸ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς τοῦ κατηγορουμένου καὶ ὁρίζον τὴν ἐνοχήν, ἢ οὐ, τοῦ κατηγορουμένου καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἐνοχῆς.

آتی A. **ἀτί** [اتیان] ἐπθ. μέλλων, ἐπόμενος: ـنى دوشونش اوغلك—ـنى اوغلك ἐσκέφθη τὸ μέλλον τοῦ υἱοῦ του· || ـجه—ـروجه **βέτοχι ἀτί,** ἢ ـوزره — وجه **βέτοχι ἀτὶ οὐζρὲ** κατὰ τὸν ἐπόμενον τρόπον, ὡς ἑξῆς· || ـده—ἐν τῷ μέλλοντι· || الذكر—**ἀτίῳ-ζ-ζίκρ,** ἢ البيان—**ἀτίου-λ-ἀεγιὰν** ὁ κατωτέρω μνημονευόμενος· § 0. آتیه **ἀτιγέ.**

اتیاً A. **ἀτί-εν,** ἐπρ. ἐν τῷ μέλλοντι.

آتیان A. **ἰτγιὰν** [ρζ. اتی] ρ. ἀφ. τὸ φέρειν, προσάγειν ἀποδείξεις· τὸ ἐκθέτειν λόγους,ἐπιχειρήματα· || Ρμ. [αἰτ.]: —بر دلائل اتدی προσήγαγεν ἱκανὰς ἀποδείξεις || اسبابی ایلدی — دور ودراز ἐξέθηκε διὰ μακρῶν τοὺς λόγους.

آتیجی T. **ἀτηὸζὶ** [آتق] ἐπθ : ὁ βάλλων, ἀπιτήδεως; σκοπευτής.

آتیش T. **ἀτὴζ** [آتق] ρ. ἀφ. βολή [πυροβόλου]·§βῆμα, ποδαρά·§ـاوتش—**ἀτὴζ τουτοὺζ,** καυχησιολογία· || βλ. καὶ آتق - آتم

آتیق T. **ἀτὶκ** [آتق] ὀν. μικρὸς κάδος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ῥιπτόμενον τὸ γάλα κτυπᾶται, ὅπως χωρισθῇ τὸ βούτυρον.

آتیم ἢ آتم T. **ἀτὴμ** [آتق] ρ. ἀφ. βολή, ῥίψιμον πυροβόλου, ἢ ὅπλου· τὸ διάστημα μέχρις οὗ φθάνει σφαῖρα πυροβόλου, ἢ τόξου : ـى—قورشون βολὴ σφαίρας· || ـى—اوق βολὴ βέλους· § ποσότης πυρίτιδος ἱκανὴ πρὸς βολήν: بارود —ر πυρῖτις μιᾶς βολῆς.

آتینه **ἄτινα,** ὀν. κ. κωμόπολις ἐν Λαζικῇ· βλ. آتنه

اثاث A. **ἐθάς,** ὀν. 0. ἔπιπλα οἰκίας, ὡς μυντέρια, σεριῶσις κτλ: ـسريت—,ἢ ـخانه—ἔπιπλα οἰκίας· || ـبيتيه — ἔπιπλα οἰκιακά.

آثار A. **ἀθὰρ** [πλθ. τοῦ اثر **ἐθὲρ**] ὀν. σημεῖα, τεκμήρια· ἔργα· συγγράμματα· منيعاتيه: ـجاليه-ى — توجهات سنيه‌نك ὑψηλὰ τεκμήρια ἐξόχου εὐνοίας· || ـهاثر — ἔργα δημόσια, ὡς ὁδοί, γέφυραι, κτλ. || ـمفيده — συγγράμματα ὠφέλιμα· || ـعتيقه — ἀρχαῖα μνημεῖα [ἀρχαιότητες]· || ـعتيقه — ـعلم ἀρχαιολογία·§[ἰατρ.] ـملحقه—ἐπιφαινόμενα, ἤτοι συμπτώματα ἀιθενείας ἀναφαινόμενα μετὰ τὴν ἀιθένειαν· || ـمتعاقبه — ἀποτελέσματα ἰατρικοῦ.

آثار A. **ἀθὰρ** [πλθ. τοῦ اثر **ἴθρ**] ὀν. ἴχνη ποδός: قدم— **ἀθάρι καθὲμ** ἴχνη ποδός, ἢ اقدام— **ἀθάρι ἀκθὰμ** ἴχνη ποδῶν.

اثالت A. **ἐθαλὲτ** [ρζ. اثل] ἀφ.0. μεγαλεῖον, εὐγένεια καταγωγῆς.

آثام A. **ἀθὰμ** [πλθ. τοῦ اثم] ὀν. ἁμαρτίαι, παραβάματα.

اثبات A. **ἰθπὰτ** [ρζ. ثبت, ثبات] ρ.ἀφ.ἐμπέδωσις· ἀπόδειξις: ـى—دعوانك ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀγωγῆς·||Ρμ.[αἰτ.]: ـايدى—مدعاسنى ἀπέδειξε τὴν ἀγωγήν του, τὸν διαχυρισμόν του· || هنر ايلدى — ἀπέδειξε τέχνην, ἱκανότητα· § — و محو προσθαφαίρεσις, ἀπαλοιφὴ καὶ προσθήκη λέξεως, γράμματος κτλ: ـسودهنك — و محو ـى αἱ προσθαφαιρέσεις τοῦ σχεδίου· || اليفنك بعض يرلرينى محو و — ايلدكدنصكره طبعنه اشلادى ἀφοῦ ἀφῃρέθε καὶ προσέθηκε μερικὰ μέρη τοῦ συγγράμματος,ἤτοι μετά τινας προσθαφαιρέσεις,προέβη εἰς τὴν ἐκτύπωσιν αὐτοῦ· § وجود— παρουσία, ἐμφάνισις· || وجود ايتمك— ἐμφανίζομαι: وجود ايتمش محكمه‌ده— δὲν ἐνεφανίσθη ἐν τῷ δικαστηρίῳ.

اثباتی A. **ἰθπατὶ,** ἐπθ. ἀποδεικτικός· § 0. اثباتیه **ἰθπατιγέ.**

اثر A. **ἐθὲρ,** ὀν. πρᾶγμα ἀποδεικνύον τὴν ὕπαρξιν προσώπου, ἢ πράγματος, τεκμήριον, σημεῖον, ἴχνος, δεῖγμα, ἔνδειξις, μνημεῖον, ἀποτέλεσμα, ἔργον, σύγγραμμα [دن] : اللهشدر—وراده ايتديدن ἐκεῖ ἴχνος οἰκοδομῆς δὲν ἔμεινε· || خستەلكدن — ـلاهشدر ἴχνος ἀιθενείας δὲν ἔμεινε· || ـيدر — فيروز آبادينك ـلاهوس τὸ Καμοῦς εἶναι ἔργον [σύγγραμμα] τοῦ φιρούζ Ἀπαδῆ· || محبت— δεῖγμα, ἔνδειξις ἀγάπης· || بيوك — ر — حميت كوستردى ἔδειξε μέγα δεῖγμα ζήλου, ἤτοι ἀπέδειξε μέγαν ζῆλον· || دن‌مؤثره — استدلال اولنور ἐκ τοῦ ἔργου εἰκάζει τις τὴν δράστην· § ἔργον, ἢ λόγος ἱερὸς [τοῦ Μωαμεθ]

διατηρηθεὶς ἀπὸ τῆς παραδόσεως : وارد اولمشدر ἐν τῇ ἱερᾷ παραδόσει οὕτω φέρεται· § πλθ. آثار **ἀθάρ·** βλ. λ. § βλ. لا يعلم.

اثر A.**ἰθρ,**ὀν.ἴχνος ποδός,πορεία: ـيه—ـلك يدى اثرنه اتباعلك τὰ ἴχνη, ἢ τὴν πορείαν τοῦ θείνος· § πλθ. آثار **ἀθάρ.**

اثری A. **ἰθρ-ί,** ἐπθ. ἀτοιχειώδης, ἢ ὁ ἀνήκων εἰς τὰ ἀτοιχεῖα, ἢ εἰς τὴν μόρφωσιν, τὴν ὀχηματισμὸν τῶν ὀργάνων [ἰατρ.] § 0. اثریه **ἰθριγέ.**

اثقال A. **ἐθκὰλ** [πλθ. τοῦ ثقل] ὀν. βάρη, φορτία [ῥιφέν· ἀπαιτεῖ ἀδιαπόρον,ἢ ἀτρεπτώτον: ـجرـ τὸ ἀόριστον βάρη, μυχανικά.

اثقل A. **ἐθκὰλ** [παρθ. τοῦ ثقيل] ἐπθ.βαρύτερος, ἀνελεεστέρος; — **ـاتس** : ـاولسه سوزى چكيلير ἢ, ὁ λόγος του εἶναι ἀνεκτός.

اثل A. **ἐθέλ,** ὀν. μυρίκη· βλ. اثلين

اثلاث A. **ἐθλὰς** [πλθ. τοῦ ثلث] ἀρθ.τρία.

آثم A. **ἀθὶμ** [ρζ. اثم] ἐπθ. ἁμαρτωλός : اولور — ايچيان اطاعت ايتمه‌يه الشمش ὁ μὴ ὑποτασσόμενος τῇ θείᾳ ἐντολῇ, ἁμαρτωλὸς γίνεται [ἁμαρτάνει] § 0. آثم **ἀθιγέ.**

اثم A. **ἰθμ,** ὀν. ἁμαρτία, παράβασις: ـالهى وكناهم نه مرتبه كثير اولسه‌ده درياى مغفرتكه نسبتله قطره‌دن صايردر αἱ ἁμαρτίαι μου, σχετικῶς πρὸς τὸ πέλαγος τῆς ἀφέσεως σου εἶναι μικρότεραι σταγόνος· § πλθ. آثام **ἀθάμ.**

اثمار A. **ἐθμὰρ** [πλθ. τοῦ ثمر] ὀν. καρποί: خوشكوار— **ἐθμὰρι χὸξ γιαπθὰρ** καρποὶ ὡραῖοι τὴν γεῦσιν.

اثمان A. **ἐθμὰν** [πλθ.τοῦ ثمن **ἐθμὲν**] ὀν. τιμήματα, ἀντίτιμα πραγμάτων, ἐμπορευμάτων: ـى نادره ايدلى اشياك اثمان ἐπληρώθη τὸ τίμημα τῶν ἀγορασθέντων πραγμάτων· § [πλθ. τοῦ ثمن **ἐθμὲν**] ὀστᾶ.

اثناء A. **ἐθνὰ** [πλθ.τοῦ ἀχρήστου ἐν τῇ ὁμαρ. ثنى **θένα**] ὀν. τὸ μεταξύ,διάστημα, διάρκεια: ـى نفكر — τὸ διάστημα, ἢ ἡ διάρκεια τῆς σκέψεως· || ـنده — ـعلم , ـى ـنده كلدى ἦλθεν ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ γεύματος· || ـى — محاربه‌ده , ـنده محاربه ἐν τῷ διαστήματι τῆς μάχης, ἢ διαρκούσης τῆς μάχης· || ـده — او ἐν τῷ μεταξὺ ἐκείνῳ.

اثنی عشر ἢ اثنا عشر A. **ἰθνὰ ἀσέρ,** ἀρθ: δώδεκα· —ـده اثنا عشر **ἰθνὰ ἀσέρ** αἱ δώδεκα Ἰμάμαι [βλ. امام].

اثنین A. **ἰθνεὶν** καὶ اثنان **ἰθνὰν,** ἀρθ. δύο: —ـلر بين **ἀεὶν-λ-ἰθνεὶν** μεταξὺ δύο [ἀτόμων, ἢ πραγμάτων]·||—ـلر يوم **γέθμπ-λ-ἰθνεὶν** Δευτέρα.

اثنینیت A. **ἰθνεὶν-ιγέτ,**ἀφ. 0. δυαδικός, διθεΐα· δυάς: ـى—موضوعك ἡ δυὰς τοῦ ἀντικειμένου ἐπιστήμης κτλ.

اثنیه A. **ἐθνιγὲ** [πλθ. τοῦ اثنى] ὀν. ἔπαινοι, αἶνοι: و ادعيه، خيريه‌لرى ياد و تكرار — ايدلدى οἱ ἔπαινοι καὶ αἱ ἀγαθαὶ εὐχαὶ ὑπὲρ Αὐτοῦ [ἢ ὑπὲρ ἡμῶν] ἐμνημονεύθησαν αὐθις.

اثواب A.**ἐθθὰπ** [πλθ. τοῦ ثوب] ὀν. ἐνδύματα: — آتى ἐνδύομαι [πετῶ τὰ μαῦχά μου]· ||ـاوطه‌ـى— ἱματιοφυλάκιον.

اثوابجی T. **ἐθθαπ-θὶζὶ,** ἐπθ. ἱματιοφύλαξ ἐνδυμάτων ἡγεμόνος, ἢ ἐξόχου προσώπου: باشى— ὁ πρῶτος ἱματιοφύλαξ [βλ. καὶ اثواق]·§ ἔμπορος ἐνδυμάτων.

اثوابخانه II.**ἐθθαπ-χανέ,**ὀν.ἱματιοφυλάκιον.

اثوابلق T. **ἐθθαπ-λὶκ,** ἐπθ. καταλληλος δι' ἔνδυμα [ἐπὶ ὑφάσματος].

اثواق A. **ἐθθαπ-ὶ,** ὀν. ἱματιοφύλαξ : ـ— حضرت شهريارى ἱματιοφύλαξ τοῦ Σουλτάνου· || —ر ἀρχιματιοφύλαξ· || ثانى — δεύτερος ἱματιοφύλαξ·§[βλ. καὶ اثوابجى

ثوار A.**ἐθθὰρ** [πλθ.τοῦ ثور] ὀν.βόες,ταῦροι.

اثیر A. **ἐθὶρ** [ἑλλ. αἰθὴρ] ὀν. αἰθήρ: استشاق —ر ἄθλα εἰς τινα ν'ἀναπνεύσῃ αἰθέρα, ἢ ἀποκτήσῃς δι' αἰθέρος· βλ. καὶ اثر

اثیری A. **ἐθιρ-ί,** ἐπθ. αἰθερώδης· βλ. اثری

اثیل A. **ἐθὶλ,** [ρζ. اثل, βλ. اثلت] ἐπθ. μέγας, εὐγενής, ἀγαθός· ||0. اثيله **ἐθιλέ** — وسيله ἀφορμὴ ἀγαθή.

اثیم A. **ἐθὶμ** [ρζ. اثم] ἐπθ. ἁμαρτωλός· συνηθέστερον آثم **ἀθιμ.**

آج T. **ἄζ,** ἐπθ. πεινάλεος, νῆστις: — موسز πεινῶν καὶ διψῶν, ἤτοι ἀνδρὶς [βλ. عاج] || م— **ἄζ-ογ,**ἢ در — نارم πεινῶ, ἢ καλὰ μου εἶναι νῆστις· || ـنه — **ἄζ καρνη-**

νάω, ἢ νί— — ἀδζ ἀδζηνὰ πρὸ τοῦ φαγητοῦ [νηστικάτα]· || طويورمق— χορταίνω πεινῶντας, εὐεργετῶ· || طورمق ἢ قالق—μένω νῆστις, δυστυχῶ· || قومق—, ἢ قالق—ἀφίνω νῆστιν, περιάγω εἰς ἔνδειαν· || ـرندن اولمك— ἀποθνήσκειν ἐκ τῆς πείνης [ἀδζηνέάν], ἤτοι περιέρχεσθαι εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν· || كوز—ἀπληστία [νηστικὸ μάτι] || كوزلو—ἄπληστος, ἀκόρεστος· || كوزلولك— ἀπληστία.

اجابت } Α. **ἰδζαπὲτ** [ρζ. جواب, βλ جواب] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἀποδέχεσθαι, ἐπακούειν, ἀποδοχὴ αἰτήσεως, ἢ παρακλήσεως: ـى— دعانك ἀποδοχὴ εὐχῆς [ὑπὸ τοῦ Θεοῦ] || Ρμ. [δοτ.]: جناب ايلدى— حق دعاسنه ὁ θεὸς ἐπήκουσε τῆς δεήσεώς του· || ايلدى— دعوتنه ἀπεδέξατο τὴν πρόσκλησιν· || ـ— عدم μὴ ἀποδοχή, ἢ ἀπόρριψις προσκλήσεως.

اجاج } Α. **ὀδζὰδζ** [ρζ. آج] ἐπθ. πικρός: ـاى — ὕδωρ πικρόν· § ὀν. ὕδωρ ἁλμυρόν.

آجار } Α. **ἀδζὰρ** [πλθ. τοῦ اجر] ὀν. μισθοί, ἀμοιβαί, ἐνοίκια.

اجاده } Α. **ἰδζαὲ** [ρζ. جود, βλ. جواد] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τι ὡραῖον, ἐξωραϊσμός: ـ — ـده قابلیتی وار ἔχει ἱκανότητα ἵνα ποιῇ ὡραίαν ποίησιν.

اجارتين } Α. **ἰδζαρετέὶν** [δυϊκ. τοῦ اجاره] ὀν. διτέλεια· οὕτω καλοῦνται αἱ δύο πληρωμαί, ἢ μισθώματα, γινόμεναι ὑπὸ τῶν ἀγοραζόντων βακουφικὰ κτήματα, ἤτοι ἡ προκαταβαλλομένη κατὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ κτήματος, καλουμένη مجعله اجاره· **ἰδζαρὲὶ μουαδζὸζελὲ** μισθωμα προπληρωτέον, καὶ ἡ ἀποτιομένη ἐτησίως κατ' ἀποκοπήν, καλουμένη مؤجله اجاره· **ἰδζαρὲὶ μουεδζὸζελὲ** μισθωμα ἐμπρόθεσμον.

اجارتينلى } Τ. **ἰδζαρετεὶν-λὶ,** ἐπθ. διτελὴς [ἐπὶ κτημάτων βακουφικῶν τῆς κατηγορίας τῶν ἐπὶ διτελείᾳ اجارتين πωλουμένων]· ἀντιθ. اجاره واحده‌لو **ἰδζαρὲὶ βαχητελὶ**· βλ. λ. اجاره

اجاره } Α. **ἰδζαρὲ** [ρζ. اجر] ρ. ἀφ. θ. ἐκμίσθωσις, τὸ δίδειν ὑπ' ἐνοίκιον· μίσθωμα, ἐνοίκιον: لازمه ـ— ἐκμίσθωσις ἀμετάκλητος· || مجزه ـ— ἐκμίσθωσις ἀμέσως ἐκτελεστή [**μουνδζιζὲ**]· || مضافه ـ— μίσθωσις ἀναγομένη εἰς τὸ μέλλον, ἤτοι ἀρχομένη ἀπὸ ὡρισμένου μέλλοντος χρόνου· || باطل ـ— μίσθωσις ἄκυρος· || فاسده ـ— μίσθωσις πλημμελής· || ـ— واحده μονοτέλεια: واحده‌لى ـ— μονοτελὴς [βλ. اوقاف كبار]· || مؤجله ـ— καὶ مؤجله ـ— βλ. اجارتين || زمين ـ— μίσθωμα διὰ γῆν βακουφικήν· || آدمى ـ— μίσθωσις ἀνθρώπου· § اوى ـيه ويرمك— δίδω τὴν οἰκίαν εἰς ἐνοίκιον, ἐκμισθῶ· βλ. ايجار

اجازت } Α. **ἰδζαζὲτ** [ρζ. جواز, βλ. جواز] ρ. ἀφ. θ. ἄδεια κατόχου, ἐντολοδότου πρὸς πώλησιν κτλ. ἀποδοχή: قوليه ـ— ἄδεια ἢ ἀποδοχὴ διὰ λόγου· || فعليه ـ— ἄδεια, ἢ ἀποδοχὴ δι' ἔργου· || ويرمك— δίδω ἄδειαν, ἐπιτρέπω, ἀποδέχομαι [δοτ.]: بر مريض مرض موتنده ايكن ورثه‌سندن برينه بر شى صاتسه ديكر وارثلرك ـ نه موقوف اولوب مريضك وفاتندنصكره — ويرلر ايسه نافذ اولماز اوليور ويرمزلر ايسه نافذ اولوب نافذ ἐὰν ἀσθενής τις, ἀσθενῶν ἐπιθανατίως, πωλήσῃ πρᾶγμά τι εἰς τινα τῶν κληρονόμων αὐτοῦ, ἐξαρτᾶται [ἡ πώλησις] ἐκ τῆς ἀδείας [**ἰδζαζετινὲ**] τῶν ἄλλων κληρονόμων· ἐὰν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀσθενοῦς οὗτοι ἐπιτρέψωσιν, ἰσχύει· ἐὰν δὲν ἐπιτρέψωσι, δὲν ἰσχύει· § ἄδεια τοῦ διδάσκειν [ἰδίᾳ ἐπὶ οὐλεμάδων· βλ. علم].

اجازتنامه } Π. **ἰδζαζετ-νὰμὲ,** ὀν. διπλωμα παρέχον ἄδειαν τοῦ διδάσκειν ἰδίᾳ τὴν θεολογίαν, ἢ ἐξασκεῖν ἐπάγγελμα.

اجاس } Α. ἢ اجاص **ἰδζὰς,** ὀν. εἶδος δαμασκήνου.

اجاعه } Α. **ἰδζαὰ** [ρζ. جوع] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἀφίνειν τινὰ νὰ πεινᾷ: كلب ـ— τὸ ἀφίνειν τὸν κύνα νὰ λιμοκτονῇ· || βλ. تجويع

آجال } Α. **ἀδζὰλ** [πλθ. τοῦ اجل] ὀν. μοιραῖα τέλη, θάνατοι: انسانلردەكى آمال حلول ـ ايله محو اولور οἱ πόθοι τῶν ἀνθρώπων ἐξαφανίζονται ἐπιστάντος τοῦ μοιραίου τέλους.

اجاله } Α. **ἰδζαλὲ** [ρζ. جول, βλ. جولان] ρ. ἀφ. τὸ στρέφειν, στροφή: فكره ميدانى ـ— يوق δὲν ἔχει στάδιον νὰ σκεφθῇ [νὰ στρέψῃ τὸν νοῦν του]· || سى ـ— اسب تازيانك τὸ στρέφειν τὸν ἵππον.

اجام } Α. **ἰδζὰμ** [πλθ. τοῦ اجمه] ὀν. φωλεαὶ θηρίων, ἰδίᾳ λεόντων.

اجانب } Α. **ἐδζανὶπ** [πλθ. τοῦ اجنبى] ὀν. ξένοι, ἤτοι ἀλλοεθνεῖς: نظر ـرك ترقياتى جلب ايتدى αἱ πρόοδοι ἡμῶν ἐφείλκυσαν τὸ ὄμμα τῆς προσοχῆς τῶν ξένων.

اجاهل } Α. **ἐδζαχὶλ** [πλθ. τοῦ اجهل] ἐπθ. ἀμαθέστερος-στατος: ـ— افاضل ايله برميدر ἓν πρᾶγμα εἶναι οἱ ἀμαθέστατοι καὶ οἱ σοφώτατοι;

اجبار } Α. **ἰδζπὰρ** [ρζ. جبر] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαναγκάζειν, βιάζειν, βία, ἐξανάγκασις: لايق دكلدر ـى— كيمسه‌نك δὲν ἁρμόζει ἡ ἐξανάγκασις οὐδενός, ἤτοι οὐδένα πρέπον νὰ ἐξαναγκάζῃ τις. || Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: بر كيمسه‌يى بر شى ايچك— يايمه ἀναγκάζω τινὰ νὰ πράξῃ τι· || ايتدى دیو— ἐδίασε λέγων: γράψον· § [τῇ اوزره μετ' ἀπαρεμφ.]: بايع اول زياده بى ويرمك اوزره ـ اولنمز— ἢ [ويرمكه] ὁ πωλητὴς δὲν δύναται νὰ ἐξαναγκασθῇ ὅπως δώσῃ ἐκείνην τὴν προσθήκην.

اجبال } Α. **ἐδζπὰλ** [πλθ. τοῦ جبل] ὀν. ὄρη. || βλ. καὶ جبال

اجتباء } Α. **ἰδζτιπὰ** [ρζ. جبى, βλ. جبايت] ρ. ἀφ. ἐκλογή. || Ρμ. بيورمق — ἐκλέγω [ἐπὶ Θεοῦ· αἰτ. καὶ δοτ.]: جناب حكيم ازلى قوللرندن ايستديكى مرتبهٔ ولايته — بيورر ὁ πάνσοφος αἰώνιος θεὸς οὓς ἂν θέλῃ ἐκ τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκλέγει δι' ἁγίους· || ثبوت ايچون پرنجى بيورلدى— حضرت آدم درجه‌ده جلب τὸ προφητικὸν ἀξίωμα πρῶτος ὁ Ἀδὰμ ἐξελέγη [ὑπὸ τοῦ Θεοῦ].

اجتراء } Α. **ἰδζτιρὰ** [ρζ. جراءت, βλ. جرأت] ρ. ἀφ. τὸ τολμᾶν, τόλμη, θράσος. || Ρμ. [δοτ.]: انسان اقتدارينك فوقنده شيلره — ايدر ὁ ἄνθρωπος ἐὰν τολμᾷ πράγματα ἀνώτερα τῶν δυνάμεών του, ἐπὶ τέλους μένει κατισχυμένος· § βλ. اجتسار

اجترار } Α. **ἰδζτιρὰρ** [ρζ. جر δζὲρρ] ρ. ἀφ. τὸ ἕλκειν, ἢ ἕλκεσθαι, ἕλξις· τὸ μηρυκᾶσθαι, μηρυκασμός [σπν.]· § βλ. مجتر

اجترام } Α. **ἰδζτιρὰμ** [ρζ. جرم] ρ. ἀφ. τὸ ἁμαρτάνειν, ἁμαρτία: ـ— مراهق ἢ ἁμαρτία τοῦ ἐφηβικοῦ.

اجتسار } Α. **ἰδζτισὰρ** [ρζ. جسر, βλ. جسارت] ρ. ἀφ. τὸ τολμᾶν, τόλμη· || Ρμ. [δοτ.]: اويله بر بهادرك قارشوسنه چيقمغه كيم — ايدر τίς τολμᾷ νὰ ἐξέλθῃ ἀπέναντι τοιούτου ἥρωος· || قلندى — تقديم حريصنده ὀτόλμησα νὰ ὑποβάλω صوب ودادكاريلرينه تقديمه — قلبان هديه τὸ ὕδωρ ὅπερ ὀτόλμησα νὰ ὑποβάλω τῇ ὑμετέρᾳ φιλίᾳ· § διαφέρει τοῦ اجتراء ἐκφαίνοντος τόλμην θρασεῖαν.

اجتساس } Α. **ἰδζτισὰς** [ρζ. جسس, βλ. جاسوس] ρ. ἀφ. τὸ ἐρευνᾶν, ἢ ἔρευνα, ἐξέτασις ὅπως μάθῃ τις τὰ τῶν ἄλλων, πολυπραγμοσύνη [σπανίως ἐν χρήσει· σπνηθέστ. تجسس]

اجتماع } Α. **ἰδζτιμὰ** [ρζ. جمع] ρ. ἀφ. τὸ συνέρχεσθαι, συναθροίζεσθαι, συνάθροισις, συνένωσις, τὸ συνεδριάζειν, συνεδρία: ـ— اسباب سعادت سببلرى اجتماعى τῶν μέσων τῆς εὐτυχίας· || Ρμ. ايتدى — مجلس τὸ συμβούλιον συνῆλθε· § [ἀστρ.] σύνοδος: علوى ـ— σύνοδος ἀνωτέρα· || سفلى ـ— σύνοδος κατωτέρα· § [νμ.] συρροή: جرائم ـ— συρροὴ ἀδικημάτων.

اجتماعى } Α. **ἰδζτιμα-ὶ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ κοινωνίᾳ, κοινωνικός· § θ. اجتماعيه **ἰδζτιμα-ϊγὲ:** ـ— مسائل ζητήματα κοινωνικά.

اجتناء } Α. **ἰδζτινὰ** [ρζ. جنى] ρ. ἀφ. τὸ συλλέγειν καρπούς, συλλογή: اغاجلرى ـ—, ـى ἢ اغاجلرك سوللمسى καρπῶν. || ـى ثمرات فنون— τὸ δρέπειν καρπούς τῶν ἐπιστημῶν.

اجتناب } Α. **ἰδζτινὰπ** [ρζ. جنب] ρ. ἀφ. τὸ ἀπέχειν, ἀποφεύγειν, ἀποχή, ἀποφυγή, ἐγκράτεια [ὀν]: نواهيدن— ἀποφυγὴ ἀπὸ τῶν ἀπηγορευμένων, τῶν ἀθεμίτων. || Ρμ. يالان سويلكدن— ايت ἄπεχε ἀπὸ τοῦ ψευδολογεῖν.

اجتناح } Α. **ἰδζτινὰχ** [ρζ. جنح βλ. جناح] ρ. ἀφ. τὸ κλίνειν, τὸ κύπτειν [στάσις τοῦ σώματος ἐν τῇ παρὰ Μουσουλμάνοις προσευχῇ, καθ' ἣν ὁ προσευχόμενος ἔχων τὰ γόνατα κεκλιμένα καὶ τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς γῆς, θέτει τὰς χεῖρας χαμαί, ἀνοίγων τοὺς ἀγκῶνας καὶ κρατῶν τοὺς βραχίονας ἐν εἴδει πτέρυγος].

اجتوار } Α. **ἰδζτιθὰρ** [ρζ. جور, βλ. جوار] ρ. ἀφ. γειτνίασις, τὸ γίνεσθαι γείτονα: بى— ك سببى وار ايدى ὑπῆρχε λόγος τῆς γειτνιάσεως ταύτης· || روضهٔ مطهره نه بيوك سعادتدر — ἡ γειτνίασις εἰς τὸν ἁγνὸν τάφον [τοῦ Μωάμεθ] πόσον μεγάλη εὐτυχία εἶναι!

اجتهاد } Α. **ἰδζτιχὰδ** [ρζ. جهد] ρ. ἀφ. τὸ καταβάλλειν τὴν δυνατὴν προσπάθειαν, ἐνδελέχεια, ἐπιμονή: || Ρμ. [ὀν]: ايتدى— فتح كشورده κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν εἰς κατάκτησιν χωρῶν· § βαθεῖα μελέτη τοῦ ἱεροῦ νόμου [Σερῆ] πρὸς ἑρμηνείαν θρησκευτικοῦ ζητήματος, ἢ σύστασιν δόγματος· ἑρμηνεία, αἵρεσις· || Ρμ. ἑρμηνεύω, συνιστῶ δόγμα [αἰτ. ἢ ὀν]: ايشدر— امام مالك شويله [ὀν] ἢ بو مسئله‌يى بو مسئله‌يى τὸ ζήτημα τοῦτο οὕτως ἡρμήνευσεν ὁ Ἰμάμης Μαλίκ· || ايتدى — ابو حنيفه بر مذهب ὁ Ἐβου-χανιφὲ συνέστησε δόγμα, ἐδογμάτισε.

اجتهار Α. **ἰδζτιχάρ** [ρζ. اجتهار] ρ. ἀφ. τὸ φαίνεσθαι ἐναργῶς, ἐνάργεια [σπν.]· § τὸ αὐξάνειν τὸν στρατόν.

اجداث Α. **ἐδζτάς** (πλθ. τοῦ ἀχρήστου اجدث] ὄν. τάφοι: اجدادی زیارت — ἐπίσκεψις τῶν τάφων τῶν προγόνων.

اجداد Α. **ἐδζτάτ** [πλθ. τοῦ جد **ὄζεδδ**] ὄν. πάπποι, πρόγονοι: اعظام — μεγάλοι πρόγονοι·‖ — و آبا πατέρες καὶ πρόγονοι·‖ فخر — τὸ καύχημα, τὸ σέμνωμα τῶν προγόνων.

اجدر Α. **ἐδζτέρ** [παραθ. τοῦ جدیر] ἐπθ. ἀξιώτερος-τατος [δοτ.]: اشبو اثرانفس الاکثار اطلاقه — در τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι ἀξιώτατον νὰ κληθῇ τὸ κάλλιστον τῶν συγγραμμάτων [σπν.].

اجذم Α. **ἐδζζέμ** [ἐκ τοῦ جذام] ἐπθ. λεπρός· § ἄνθρωπος, οὗ αἱ χεῖρες καὶ τὰ δάκτυλα εἶναι κεκομμένα.

آجر **ἀδζάρ**, ὄν. κ. Ἄγαρ [ἡ μήτηρ τοῦ Ἰσμαήλ, υἱοῦ τοῦ Ἀβραάμ].

آجر Α. **ἀδζίρ** [ρζ. اجر] ἐπθ. ἐκμισθωτής, ἤτοι ὁ δίδων, ὁ παραχωρῶν τι ἐπὶ ἐνοικίῳ· ἀντιθ. τῷ مستأجر **μισθεδζίρ**, ὁ λαμβάνων ὑπ' ἐνοίκιον·‖βλ. καὶ مؤجر

آجر Α. **ἀδζοὺρ** [ἐκ τοῦ περσ. آکور **ἀγκιοὺρ**] ὄν. πλίνθος, κέραμος.

اجر Α. **ἔδζρ**, ὄν. ἀμοιβή, ἀνταπόδοσις, ἀξιομισθία[ἰδία ἀγαθῆς πράξεως, γενησομένη ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ]: واقعی مطهر — جزیل اولجغنده شبهه یوقدر οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀφιερωτὴς θέλει ἀπολαύσει μεγάλης ἀξιομισθίας [βλ. صبر]· §[νμ.] μισθωμα: مثل — **ἔδζρι μιάλ**, μισθωμα κατ' ἐκτίμησιν, ἤτοι τὸ ὑπὸ πραγματογνωμόνων ἀμερολήπτως ἐκτετιμημένον·‖ مسمی — **ἔδζρι μουσεμμά**, μισθωμα συμπεφωνημένον μεταξὺ τῶν συμβληθέντων·‖πλθ. اجور, **ὄδζούρ**, καὶ ὁ', πλθ. اجورات **ὄδζουράτ**.

اجراء Α.**ἰδζρά** [ρζ. جری , βλ. جریان] ρ.ἀφ. διοχέτευσις· ἐκτέλεσις: صویك شهره — سی διοχέτευσις ὕδατος εἰς τὴν πόλιν·‖سی — اعلامك ἐκτέλεσις ἀποφάσεως· ‖ سی موقت — προσωρινὴ ὑκτέλεσις ἀποφάσεως· ‖ مأموری — ὑπάλληλος τοῦ ὑκτελεστικοῦ τμήματος· ‖ . . . . کلك سی مأموریتی — متصرفلغنده ἡ ἐκτέλεσις τοῦ διορισμοῦ τοῦ δεῖνος εἰς τὴν θέσιν διοικητοῦ τοῦ... ‖Ρμ. διοχετεύω· ἐκτελῶ· [αἰτ]: ایتدی — ماء لذیذی διωχέτευσε γλυκὺ ὕδωρ·‖ایدی — تصوراتی ἐξετέλεσε τὰ σχέδιά του·§πλθ. اجرا آت βλ. λ.

اجراآت Α. **ἰδζραάτ** [πλθ. τοῦ اجراء] ὄν. θ. πράξεις, ἔργα: اثناسنده — بو ἐν τῷ μεταξὺ τῶν πράξεων τούτων, ἐνῷ ἐγίνοντο ταῦτα·‖عصر حمیدیدن بری‌ده تشبثات عدلیه‌در — ἐν τῶν ἔργων τῆς ἐποχῆς τοῦ Σουλτὰν Χαμὶδ εἶναι καὶ αἱ δικαστικαὶ μεταρρυθμίσεις.

اجرائی Α. **ἰδζρα-ΐ**, ἐπθ. ἐκτελεστικός·§ θηλ. اجرائیه **ἰδζραΐγέ** : — دائره ἐκτελεστικὸν τμῆμα·‖— وه ἐκτελεστικὴ ἐξουσία·‖ βλ. καὶ تنفیذی

اجراسز Τ. **ἰδζρα-σίζ**, ἐπθ. ἀνεκτέλεστος: قالمق — μένειν τι ἀνεκτέλεστον.

اجراسزلق Τ. **ἰδζρα-σιζλίκ**, ἀφ. ἡ μὴ ἐφαρμογὴ· ἡ μὴ ἐκτέλεσις.

اجرام Α. **ἐδζράμ** [πλθ. τοῦ جرم] ὄν. σώματα [ἐπὶ ἀψύχων]: مساویه — ، ἢ — فلکیه οὐράνια σώματα.

اجرت Α. **ὀδζρέτ** [ρζ. اجر] ὄν.θ. μισθωμα, μισθός, ἡμερομίσθιον, ἀμοιβή· ἐνοίκιον [ζώων, ἢ ἄλλου πράγματος]: لان آدمی او ایشده نه قدر — ایله استخدام ایتدیلر τὸν δεῖνα ἀνθρωπον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐργασίᾳ μὲ πόσον μισθὸν εἶχον ἐν ὑπηρεσίᾳ· ‖ قدم — ἀμοιβὴ διὰ τὸν ὁδοιπορικὸν κόπον [ποδοκόπι]· ‖ ی — آرابه ἐνοίκιον ἁμάξης· ‖ی — واپور ναῦλος· ‖ تقلیه — δικαίωμα μεταφορᾶς [ἐμπορευμάτων κτλ. διὰ πλοίου, σιδηροδρόμου]·‖ بلا اجرت **πίλα ὄδζρετιν**, ἢ بلا اجرت **πίλα ὀδζρὲτ** ἀμισθί.

اجرتسز Τ. **ὀδζρετ-σίζ**, ἐπθ. ἄμισθος, ὁ ἄνευ μισθοῦ ἐργαζόμενος· § [ἐπρ.] ἀμισθί.

اجرتلی Α. **ὀδζρετ-λί**, ἐπθ. ἔμμισθος.

اجرد Α. **ἐδζρὲτ** [ρζ. جرد] ἐπθ. ἀγένειος, ἀπώγων.

اجزاء Α.**ἐδζζά** [πλθ.τοῦ جزء] ὄν.μέρη ἑνὸς ὅλου· τυπογραφικὰ φύλλα βιβλίου, τεύχη· βιβλίον ἄδετον: اولمق صاتیلور — πωλεῖται εἰς τεύχη, ἤτοι ἄδετον· § φάρμακα: ی — طبیه φάρμακα ἰατρικά·§ فردیه — ی ἄτομα[χημ.]· ‖ ی مرکبه — συστατικὰ μέρη, ἤτοι μέρη ἐξ ὧν σύγκειται [**μιθρεκκεβὲ**] ἓν σῶμα· ‖ ی ثانیه — ὕλαι εὐφλεκτοι·§ مهمه ی — μέρη συμπληρωματικὰ [**μιθτεμμιμέ**], διορισμοὶ προτάσεως [συνταικ.]· § ἐμπύριον τορπίλλης κτλ.

اجزاجی Τ. **ἐδζζα-δζή**, ὄν.φαρμακοποιός, φαρμακοπώλης: باشی — ἀρχιφαρμακοποιός·‖ چراغی —μαθητευόμενος φαρμακοποιοῦ· ‖ دکانی — φαρμακεῖον· § βλ. صیدلانی

اجزاجیاق Τ. **ἐδζζα-δζιαλίκ**, ἀφ. φαρμακοποιία: § βλ. صیدله

اجزاخانه Η. **ἐδζζα-χανέ**, ὄν. φαρμακεῖον.

اجزاسز Τ. **ἐδζζα-σίζ**, ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐμπορίου [ὡς τορπίλλη, κτλ.].

اجزالی Τ. **ἐδζζα-λή**, ὄν. φωσφόρον· πυροβόλον ριπτόμενον δι' ἐκπυρώτρου [καπσούλας]· § ἐπθ. لایق —χημικὸς χάρτης πρὸς μεταφορὰν σχεδίου διὰ λιθογραφίαν.

اجساد Α. **ἐδζσάτ** [πλθ. τοῦ جسد] ὄν. σώματα ἀνθρώπων,ἢ ζώων, νεκρῶν.

اجسام Α. **ἐδζσάμ** [πλθ. τοῦ جسم] ὄν. σώματα [χημ. φυσ.]: کیمویه — χημικὰ σώματα· ‖ بسیطه — σώματα ἁπλᾶ· ‖ مرکبه — σώματα σύνθετα [**μουρεκεκκέβ**] ‖ صلبه — σώματα στερεὰ [**σουλλέβ**]· ‖ مائیه — σώματα ρευστὰ [**μαϊά**]· ‖ غازیه — σώματα ἀέρια [**γαζιέ**]· ‖ سابحه —σώματα ἐπιπλέοντα [**σαβιχὰ**] ‖ — منطوسه [**μαγτουσά**], ἢ منطبقه —[**γατμσά**] βεβαπτισμένα· ‖ ملائکه—ἄυλα [ἄγγελοι κτλ.].

اجسم Α. **ἐδζσέμ** [παραθ. τοῦ جسیم] ἐπθ. εὐμεγεθέστερος-τατος [σπν.].

اجفان Α. **ἐδζφάν** [πλθ. τοῦ جفن] ὄν. βλέφαρα· βλ. اختلاج

آجل Α. **ἀδζίλ** [ρζ. اجل **ἐδζέλ**] ἐπθ. ὁ κατόπιν γενησόμενος· ἐμπρόθεσμος, [ἀντιθ. عاجل κατεπείγων]· § θ. آجل **ἀδζιλέ**.

اجل Α. **ἔδζλ**, ἢ **ἐδζίλ**,ὄν. αἰτία, λόγος· [ἐν χρήσει μετὰ τῆς τουρκ. προθέσεως دن , ἢ τῆς ἀραβικῆς لأجل· ἰσοδυναμεῖ τῷ ἕνεκα, ἢ τῇ πρός, χάριν]: دن — بو **πολὺ ἐδζιλτέν**, ἕνεκα τούτου· ‖ دن — اولدیغی بولمه ἕνεκα τοῦ ὅτι οὕτως ἔχει· ‖ الوداع — لأجل **ἔδζλι-λ-θετά**, πρὸς ἀποχαιρετισμόν· ‖ التزه — لأجل **ἔδζλι-τ-τενεζζίχ**, χάριν ἀναψυχῆς.

اجل Α. **ἐδζέλ**, ὄν. μοιραῖον τέλος, θάνατος: ی کلان اولور — ἐκεῖνος, οὗ ἔρχεται τὸ μοιραῖον τέλος, ἀποθνήσκει [**ἀλοῦρ**]. ‖ چاره اولماز — ، δὲν ὑπάρχει θεραπεία διὰ τὸ πεπρωμένον [ἀδύνατον ἀποφυγεῖν τὸ πεπρωμένον]· ‖ ایلمه — θάνατος προερχόμενος ἐκ δυστυχήματος [ναυαγίου κτλ.]·‖ موعود — **ἐδζέλι μεβούτ**, ἢ مسمی — **ἐδζέλι μουσεμμά** μοιραῖος, φυσικὸς θάνατος [ἐξ ἀσθενείας,ἢ ἐκ γήρατος]. ‖ قاوشمق ، — συντυγχάνω τῷ θανάτῳ, ἀποθνήσκω.

اجل Α. **ἐδζέλλ** [παραθ. τοῦ جلیل]ἐπθ. ἐξοχώτερος-τατος· μείζων-γιστος : ذات واعلا — τὸ μέγιστον καὶ ὕψιστον ὄν [ὁ Θεός]· ‖ کائنات — τὸ ἐξοχώτερον τῶν ὄντων [ὁ ἄνθρωπος].

اجل Α. **ἴδζλ**, ὄν. ὀπισθότονος, κ. στραβολαίμισμα [ἰατρ.].

اجلاء Α. **ἰδζλά** [ρζ. جلا] ρ. ἀφ. ἐξορία, ὑπερορία· [συνων. نفی] ‖Ρμ. ἐξορίζω, ποιῶ ὑπερόριον [αἰτ.].

اجلاء Α. **ἐδζιλλά** [πλθ. τοῦ جلی] ἐπθ: σαφεῖς, ἐναργεῖς,ἢ [σπν.].

آجلاً Α. **ἀδζιλ-εν**, ἐπρ: κατόπιν, ἐμπροθέσμως : تأدیه اولنه‌جق مبالغ — ποσὰ πληρωθησόμενα ἐμπροθέσμως.

اجلاد Α. **ἐδζλάτ** [πλθ. τοῦ جلد] ὄν. δέρματα ζώων, τόμοι βιβλίων· βλ. καὶ جلود

اجلاس Α. **ἰδζλάς** [ρζ. جلس , βλ. جلوس] ρ. ἀφ. ἐνθρόνισις ἰδίᾳ βασιλέως· ‖ Ρμ. ἐνθρονίζω ἰδίᾳ βασιλέα [αἰτ. καὶ δοτ.] § [μέτφρ.] : ایلدم — یاری صحن صفه کازاره ἐνεθρόνισα τὴν φίλην εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀνακλίντρου τοῦ ροδῶνος.

اجلاف Α. **ἐδζλάφ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου جلف **ὄζιλφ**] ὄν, χυδαῖοι, μισθαμοροι, κακοήθεις: لئام — οἱ κακοήθεις τῆς ἐποχῆς.

اجلال Α. **ἰδζλάλ** [ρζ. جل, βλ. جلال] ὄν. τιμή, σέβας : او کتاب قدسی مآل زیب اولدی — ایله ὁ **κιτάπι κουδσί μεάλ ζίπι χαμέλ ἰδζλάλ ὀλτού**, ἐκεῖνο τὸ ἅγιον βιβλίον ἐκόσμησε τὴν κεφαλὴν τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι ἐκ σεβασμοῦ ἐτέθη κτλ. § μεγαλεῖον: زور اورك **ζιθέρι ἐθρένγκι ἰδζλάλ**, κόσμημα τοῦ θρόνου τοῦ μεγαλείου· ‖ — آرای مسند **μεσνὲτ ἀράϊ ἰδζλάλ**, ὁ κοσμῶν τὸν θρόνον τοῦ μεγαλείου.

اجلالاً Α. **ἰδζλάλ-εν**, ἐπρ. πρὸς τιμήν: تشریفلرنده — شهر آیین اجرا ایدلدی κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἐγένετο φωταψία πρὸς τιμήν αὐτοῦ.

اجلالی Α. **ἰδζλαλ-ί**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ μεγαλείῳ, πολύτιμος, ὁ ἔχων ἀξίαν: جوهر — κόσμημα πολύτιμον.

آجلق Τ. **ἀδζ-λάκ,** ὄν. πεῖνα: دن اولك — ἀποθνήσκω τῆς πείνης [βλ. آجندن]· ||چكمك — ὑποφέρω πεῖναν, δυστυχῶ·§ἀπλήστία.

اجله Α. **ἐδζιλλὲ** [πλθ. τοῦ جليل] ἐπθ: ἔξοχοι κατὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, ἢ τὴν παιδείαν: رجال دولت — οἱ ἐξέχοντες ἐκ τῶν ἐν τέλει, οἱ ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ κράτους· ||ادبای عثمانیه — οἱ ἐξέχοντες ἐκ τῶν ὀθωμανῶν φιλολόγων.

اجلی ἢ اجلا Α. **ἐδζλὰ** [παραθ. τοῦ جلی] ἐπθ. ἐναργέστερος - τατος: ἢ اجلای بديهيات ἐναργεστέρα τῶν προδήλων ἀληθειῶν.

اجم Α. **ὀδζέμ,** ἢ **ἐδζὲμ** [πλθ. τοῦ اجه] ὄν. καλαμιών, χρησιμεύων ὡς φωλεὸς λέοντος: — شير λέων μανιώδης· ||βλ. καὶ اجام

اجماع Α. **ἰδζμὰ** [ρζ. جمع] ὄν. ἑνότης, ὁμοφωνία ἰδία ἐπὶ θρησκευτικοῦ ζητήματος: امت — **ἰδζμαΐ ὀμμὲτ** ὁμοφωνία, ἤτοι ὁμόφωνος ἑρμηνεία τῶν Πατέρων καὶ διδασκάλων τοῦ Ἰσλαμισμοῦ ἐπὶ ἀμφιβόλου χωρίου τῶν πράξεων καὶ παραδόσεων τοῦ Μωάμεθ· || — مجتهدين ὁμοφωνία τῶν Ἑρμηνευτῶν [τοῦ Ἰσλαμισμοῦ]· ||ثابت مسئله‌يه — امتك حكم ايدلشدر τὸ δεῖνα ζήτημα ἐλύθη διὰ τῆς ὁμοφωνίας τῶν Πατέρων.

اجماعاً Α. **ἰδζμά-εν,** ἐπρ. ὁμοφώνως: — يولك قرار ويرلدى ἐδόθη ὁμοφώνως τοιαύτη ἀπόφασις.

اجماعی Α. **ἰδζμα-ΐ,** ἐπθ. ὁμόφωνος, ὁ ἀνήκων τῇ ὁμοφωνίᾳ τῶν διδασκάλων τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· ||— قرار ἢ حكم ἀπόφασις ὁμόφωνος·§θ. اجماعيه **ἰδζμαϊγέ:** — قرارات ἀποφάσεις ἀνήκουσαι τῇ ὁμοφωνίᾳ κτλ.

اجمال Α. **ἰδζμὰλ** [ρζ. جمل, βλ. اجمل] ρ. ἀφ. ἐπιτομή, σύνοψις λόγου, ἢ λογαριασμοῦ: احوال — σύνοψις καταστάσεως [οὕτω καλεῖται τὸ πολιτικὸν δελτίον ἐν ταῖς ἐφημερίσι]· §— على طريق الـ **ἀλὰ ταρίκη-λ-ἰδζμὰλ** συνοπτικῶς. ||Ρμ. συνοψίζω, συντέμνω[αὐτ.]: ايلدى — حكايه‌يى ἐξέθηκε συνοπτικῶς τὸ διήγημα· || — احوال ايلدى حكايه ἐδιηγήθη τὰ πράγματα συνοπτικῶς·§βλ. καὶ اختصار

اجمالاً Α. **ἰδζμάλ-εν,** ἐπρ. συνοπτικῶς: — تحرير ايلدى ترجمه‌ء حالى — ἔγραψε τὴν βιογραφίαν του συνοπτικῶς.

اجمالی Α. **ἰδζμαλ-ί,** ἐπθ. συνοπτικός: حاصل ايلدى — مسائله علم ἀπέκτησε συνοπτικὴν γνῶσιν τῶν πλείστων ζητημάτων· §θ. اجماليه **ἰδζμαλιγέ.**

اجمع Α. **ἐδζμὰ** [παραθ. τοῦ جميع] ἐπθ. λίαν συνηθροισμένος, συγκεντρωμένος· § πλθ. اجمعين **ἐδζμα-ῖν·** βλ. ἀ.

اجمل Α. **ἐδζμὲλ** [παραθ. τοῦ جميل] ἐπθ. ὡραιότερος - τατος: مخلوقات — τὸ ὡραιότερον τῶν πλασμάτων [ὁ ἄνθρωπος].

اجه Α. **ἐδζμέ,** ὄν. θ. καταφύγιον, φωλεὰ λέοντος·§πλθ. اجم καὶ اجام

اجمعين Α. **ἐδζμα-ῖν** [πλθ. τοῦ اجمع] ἐπθ. πάντες: — رضوان الله تعالى عليهم **ρυτ-δὰν ἄλλαχον τεάλια ἀλεΐχιν ἐδζμαῖν,** εἰπ ὁ θεὸς εὐχαριστημένος ἐξ ὅλων [εὐχὴ δι'ὅλους τοὺς συντρόφους τοῦ προφήτου Μωάμεθ].

اجناب Α. **ἐδζνὰπ** [πλθ. τοῦ جنب] ὄν. πλευραί.

اجناد Α. **ἐδζνὰτ** [πλθ. τοῦ جند] ὄν. στρατοί [σπν.] § βλ. جنود

اجناس Α. **ἐδζνὰς** [πλθ. τοῦ جنس] ὄν. γένη, εἴδη: مختلفه — διάφορα γένη· ||خلق — γένη, φυλαὶ ἀνθρώπων· || طيور — γένη πτηνῶν· || ذخائر — εἴδη σιτηρῶν·§διάφορος, μικτός: اقچه — διάφορα νομίσματα.

اجنبی Α. **ἐδζνεπί,** ὄν. ξένος, ὁ μὴ οἰκεῖος: يوق — بز بزه بز آرمزده [ἐπὶ πιζὲ, ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς]· μεταξύ ἡμῶν ξένος δὲν ὑπάρχει· § [ἐπθ.] ξένος, ὁ ἀλλοεθνής· § θ. اجنبيه **ἐδζνεπιγέ** — دول ξέναι κράτη· ||— ملك ξέναι χῶραι· || — السنه‌ء ξέναι γλῶσσαι.

اجنبيت Α. **ἐδζνεπι-γέτ,** ἀφ. θ. ξενικότης, τὸ νὰ ἦ τις ξένος, μὴ οἰκεῖος, ἢ ξένης ὑπηκοότητος.

اجنبيلك Τ. **ἐδζνεπι-λίκ,** ἀφ. ταὐτὸν τῷ προηγ.

اجنته Ιτ. **ἀδζέντε,** ἢ **ἀδζέντα,** [agenzia] ὄν. πράκτωρ[ναυτικῆς, ἢ τηλεγραφικῆς ἑταιρίας]· || خانه — πρακτορεῖον.

اجنحه Α. **ἐδζνιχὰ** [πλθ. τοῦ جناح] ὄν. πτέρυγες.

آجندن Τ. **ἀδζ-ιντὲν** [ἐκ τοῦ آى] ἐπρ. ἐκ πείνης: اول — ἀποθνήσκω ἐκ πείνης· περιέρχομαι εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν.

آجنق Τ. **ἀδζινγιάκ,** βλ. اجينمق

اجنه Α. **ἐδζιννὲ** [πλθ. τοῦ جنين] ὄν. ἐκτρώματα: ابتسام — ἐκτρώματα.

آجنه‌جق Τ. **ἀδζιναδζάκ,** βλ. آجينمق

اجنی Α. **ἐδζιννὶ** [ρζ. جن] ὄν. δαίμων, πνεῦμα κακοποιόν.

اجواد Α. **ἐδζβὰτ** [πλθ. τοῦ جود] ὄν. γενναιοδωρίαι· § [πλθ. τοῦ جواد] γενναιόδωροι.

اجوار Α. **ἐδζβὰρ** [πλθ. τοῦ جار] ὄν. γείτονες· § βλ. جيران

اجواف Α. **ἐδζβὰφ** [πλθ. τοῦ جوف] ὄν. κοιλώματα, τὰ ἐντὸς πράγματός τινος κενά· || βλ. جوف

اجوبه Α. **ἐδζβιπὲ** [πλθ. τοῦ جواب] ὄν. ἀπαντήσεις: كافيه — ἀπαντήσεις ἀποχρῶσαι· || مسكته — ἀπαντήσεις πειστικαί.

اجود Α. **ἐδζβὲδ** [παραθ. τοῦ جيد] ἐπθ. κάλλιστος: منسوجات ἢ قماشه — τὸ κάλλιστον τῶν ὑφασμάτων.

آجور Τ. **ἀδζούρ,** ὄν. εἶδος σικυοῦ, ἤτοι ἀγκουρίου.

اجور Α. **ὀδζοὺρ** [πλθ. τοῦ اجر] ὄν. μισθοί, ἀμοιβαί, ἀνταμοιβαί: كثيره — μεγάλαι ἀμοιβαί· βλ. καὶ ἐπόμ.

اجورات Α. **ὀδζουρὰτ** [β' πλθ. ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀμοιβαί, μισθοί: معينه — μισθοὶ ὡρισμένοι· || مقرره — μισθοὶ συσσωρευθέντες.

اجوف Α. **ἐδζβὲφ** [ρζ. جوف] ἐπθ. κοῖλος· § κοῦφος, ἀμαθής: ى — εἰς τῶν ἀμαθῶν· § [γραμ.] ρίζα ρηματική, ἧς τὸ σ' γράμμα εἶναι و ἢ ى

اجهزه Α. **ἐδζχιζὲ** [πλθ. τοῦ جهاز] ὄν. προῖκες· συσκευαί, ἤτοι ἐργαλεῖα χημικά: كونا — διάφοροι συσκευαί.

اجهل Α. **ἐδζχὲλ** [παραθ. τοῦ جاهل] ἐπθ. ἀμαθέστερος-τατος: ناس — ὁ ἀμαθέστατος τῶν ἀνθρώπων· || من قره كوز — **ἐδζχελοὺ μὶν καρὰ γκιζόζ,** ἀμαθέστερος καὶ τοῦ **καρὰ-γκιζόζι** [παροιμία δημώδης].

آجی Τ. **ἀδζή,** ἐπθ. πικρός: صو — ὕδωρ πικρόν· ||دل — πικραμύγδαλον· § δριμύς, ἐγγικτικός, τραχύς, διαπεραστικός, δυσάρεστος: سوز — λόγος πικρός, δριμύς· ἐπιτήδειος· || — دل γλῶσσα πικρά, ἐγγικτική· || سنس — φωνὴ διαπεραστική, δυσάρεστος, ὀξεῖα· || — — ὀξύτατος, λίαν πικρός· καὶ ἐπρ. ὀξύτατα, πικρότατα: دودوك چالق — — συρίζω ὀξύτατα. || βλ. καὶ ἐπομ.

آجی Τ. **ἀδζή,** ὄν. πικρία, λύπη: جان — سى — ἡ يوك — سى يوركلر — سى قرجغز κόρη ἀξιολύπητος· || — سى قوروق γυναικακία· || — سى چيقارمق — ἀποζημιοῦμαι, κερδίζω ἐκ τινος πράγματος ὅ,τι ἀπώλεσα ἐξ ἄλλου.

اجياد Α. **ἐδζιὰτ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου جيد **δζεῖτ**], ὄν. λαμοὶ [σπν.].

اجياف Α. **ἐδζιὰφ** [πλθ. τοῦ جيف] ὄν. πτώματα.

اجيال Α. **ἐδζιὰλ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου جيل **δζεῖλ**] ὄν. φυλαί, γενεαὶ ἀνθρώπων: عرب — φυλαὶ Ἀράβων· || مستقبل — αἱ μέλλουσαι γενεαί.

آجيتديرمق Τ. **ἀδζη-τιρ-μάκ,** ρμ. μτβ. συγκινῶ, μαλάσσω τὴν καρδίαν τινός, φέρω εἰς οἶκτον, συμπάθειαν.

آجيتمق Τ. **ἀδζη-τμάκ,** ρμ. μτβ. προξενῶ πόνον σωματικόν, ἢ ὀλίψιν ψυχικήν [αὐτ.]: — يوك ὀλίβω τὴν καρδίαν.

آجيجه Τ. **ἀδζή-δζα,** ἐπθ. ὑπόπικρος.

اجير Α. **ἐδζὶρ** [ρζ. اجر] ἐπθ. μισθωτός [ἄνθρωπος]: خاص — μισθωτὸς ἰδιαίτερος· || مشترك — μισθωτὸς κοινός.

آجيراق Τ. **ἀδζη-ράκ,** βλ. آجيتمق

آجيرغمق Τ. **ἀδζη-ργαμάκ,** ρμ. μσ. λυποῦμαι, συγκινοῦμαι [σπν.].

آجيرغه Τ. **ἀδζη-ργά,** ὄν. ῥαδίκιον πικρόν· [λέγεται καὶ بيان تورى, ἢ ἀραβιστὶ اجل] § ὄνομα διαφόρων ἄλλων ἀγρίων ψυτῶν, ἐχόντων φύλλα καὶ ρίζας πικράς.

آجيس Τ. **ἀδζὶς,** ἐπθ. μετὰ τοῦ σινων. بوجيس **πουδζὶς,** ἤτοι آجيس بوجيس δύσμορφος, δυσειδής.

آجيق Τ. **ἀδζή-κ,** ὄν. ὀλίψις, πόνος, πένθος [σπν.].

آجيق Τ. **ἀδζ-ίκ,** ὄν. νηστεία· || βλ. اوروج

آچیقدیرمق } Τ. **ἀδζικ-τιρμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω, ἢ ἀφίνω τινα νὰ πεινάσῃ [αἰτ.].

آچیقلانمق } Τ. **ἀδζικ-λανμάκ,** ρμ. μσ. δοκιμάζω, ἢ ἔχω ὀλίψιν.

آچیقلمق } Τ. **ἀδζικ-πλμάκ,** ρμ. ἀπρ. ἔχει τις πεῖναν: ایش ایشلدیکی وقت آچیقلیر ὅταν τις ἐργάζηται, πεινᾷ·‖ شمدیدن آچیقلماز ἀπὸ τώρα δὲν πεινᾷ τις.

آچیقلی } Τ. **ἀδζικ-λή,** ἐπθ. τεθλιμμένος, πενθῶν· § ὀλιβερός: بر خاطره — ἀνάμνησις ὀλιβερά.

آچیقمق } Τ. **ἀδζικ-μάκ,** ρμ. οὐδ. πεινῶ: قارنم آچیقدی ἐπείνασα· ‖ قارنم آچیقدی ἡ κοιλία μου ἐπείνασεν [ἐπείνασα].

آچیلانمق } Τ. **ἀδζη-λανμάκ,** ρμ. μσ. γίνομαι πικρός, πικρίζω· ἐρεθίζομαι· τραχύνομαι, γίνομαι κακοήθης.

اجیل } Α. **ἀδζίλ** [ρζ. اجل] ἐπθ. ὁ ἀναβάλλων τὴν ἐργασίαν του· ὁ ἀναβληθείς.

آجیلق } Τ. **ἀδζη-λίκ,** ἀφ. πικρία· δριμύτης· τραχύτης· μτφ· ὀλίψις, ἄλγος.

آجیتراق } Τ. **ἀδζη-μτράκ,** ἢ آجیراق **ἀδζιράκ,** ἐπθ. ὑπόπικρος· § βλ. آجیجه

آجیق } Τ. **ἀδζη-μάκ,** ρμ. ἀμτδ. πονῶ, δοκιμάζω πόνους σωματικούς: پارمغم آجیور πονεῖ ὁ δάκτυλός μου· § λαμβάνω οἶκτον, *συμπαθῶ, λυποῦμαι, φείδομαι τινα* [δοτ.]: حالنه آجیدم ἔλαβον οἶκτον ἐπὶ τῇ καταστάσει αὐτοῦ· § πικρίζω.

آجیندیرمق } Τ. **ἀδζη-νδηρμάκ,** ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ λάβῃ οἶκτον [αἰτ.]: آکا کندیکزی آجیندیرمق ایچه سوزلی سوزلر سویلدیکز εἴπετε συγκινητικοὺς λόγους, ὥστε νὰ κάμητε αὐτὸν νὰ λάβῃ οἶκτον δι' ὑμᾶς αὐτούς.

آجینلمق } Τ. **ἀδζη-νηλμάκ,** ρμ. πθ. εἶμαι ἄξιος οἴκτου.

آجینمق } Τ. **ἀδζη-νμάκ,** ρμ. μσ. θλίβομαι, λαμβάνω οἶκτον [δοτ.]· ‖ آجینمق **ἀδζηναδζάκ,** ἀξιολύπητος: بر حالدر—εὑρίσκεται ἐν θέσει ἀξιολυπήτῳ, εἶναι ἀξιολύπητος.

آجیو } Ιτ. **ἄδζιο** [aggio] ὄν. νομισματικὴ διαφορά, ἐπικαταλλαγή, κόλλυβος.

آچار } Τ. **ἀτσάρ** [μτχ. τοῦ آچق] ὄν. κλειδίον [κυρίως ὁ ἀνοίγων].

آچدرمق } Τ. **ἀτσ-τηρ-μάκ,** ρμ. διάμ. βάλλω τινὰ ν' ἀνοίξῃ τι· διανοίγω γῆν, ἐπιτρέπω τινὶ νὰ καλλιεργήσῃ χέρσον γῆν [αἰτ.δοτ.]: بریه کوز آچدیرمامق δὲν ἀφίνω τινὰ ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἴδῃ περὶ αὐτόν, εἶμαι ἐναντίος, πολεμῶ τινα·‖ اغز آچدیرمامق δὲν ἀφίνω τινὰ ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα, ἤτοι λέγω πολλά.

آچق } Τ. **ἀτσίκ,** βλ. آچیق

آچقلق } Τ. **ἀτσικ-λίκ,** βλ. آچیقلق

آچلماز } Τ. **ἀτσηλμάζ** [μτχ. τοῦ آچلمامق ἀποφ. τοῦ آچلمق] ὁ μὴ ἀνοιγόμενος, κλειστός.

آچلمق } Τ. **ἀτσ-πλ-μάκ,** ρμ. μσ. καὶ πθ. ἀνοίγομαι: آچلدی ἡ πύλη ἠνεῴχθη· § εὐρύνομαι: یول آچیلدی ὁ δρόμος θὰ εὐρυνθῇ· § ἀπομακρύνομαι: آچلدی τὸ πλοῖον ἀπεμακρύνθη [ἀνοίχθηκε] ἐκ τῆς γεφύρας, ἢ τῆς παραλίας, εἰς τὸ πέλαγος· § ἐξηγοῦμαι [τὰ λέγω ἀνοικτὰ] ἐκμυστηρεύομαι, ἐκδηλοῦμαι, ἐκτίθεμαι: چوق آچلمامق μὴ ἐξηγεῖσαι [ἀνοίγεσαι] πολύ· § καθαρίζομαι [ἐπὶ καιροῦ]: هوا آچلدی ὁ καιρὸς ἐκαθαρίσθη [ἤνοιξε]· § γίνομαι εὔθυμος, ψαιδρός, ἀγάλλομαι: آچلدی کوزم کوکلم ἠνοίξαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἡ καρδία μου, ἠγαλλίασα· § ἔρχομαι εἰς διάστασιν: آرالری آچلدی ἦλθον εἰς διάστασιν· § πθ. μτχ. آچلش **ἀτσηλμής,** ἀνοικτός, στιλπνός.

آچماز } Τ. **ἀτσμάζ** [μτχ. τοῦ آچمامق] ὁ μὴ ἀνοίγων· ἐπθ. ἐχέμυθος· § τροπή, ἤτοι στρατήγημα ἐν τῷ ζατρικίῳ ὅπως συλληφθῇ ὁ εἷς τῶν πεσσῶν·‖ آچق — προσπαθῶ εἰς μάτην νὰ πείσω διὰ λόγων.

آچمازلق } Τ. **ἀτσμαζ-λίκ,** ἀφ. ἐχεμυθία.

آچمق } Τ. **ἀτσ-μάκ,** ρμ. μτδ. ἀνοίγω, ἀποκαλύπτω· τρυπῶ, σχίζω· ρυμοτομῶ, ἀνοίγω ὁδόν, ἢ ἄλλο τι πεφραγμένον· ἀναπετάννυμι, ἀνοίγω ἱστία κτλ. ἁπλῶς· ἀπομακρύνω· ἐμπιστεύομαι μυστικόν· ἀνοίγω λόγον· ἐξηγῶ, σαφηνίζω, λύω ζήτημα κτλ. καθαίρω, ξεσκωριάζω [αἰτ.]: — قپو ἀνοίγω θύραν· μτφ. κάμνω ἀρχήν· — قپوی بیوك ἀνοίγω μεγάλην τὴν θύραν, κάμνω μεγάλα ἔξοδα, ζῶ μεγαλοπρεπῶς·‖ — کوز *ἀνοίγω ὀφθαλμούς,* γίνομαι προσεκτικός, ἀνανήφω ἐκ σημφορᾶς· ‖ — کوزینی ἀνοίγω ὀφθαλμὸν ἄλλου, καθιστῶ τινα προσεκτικόν· ‖ — یل ἀνοίγω χεῖρα, ἐπαιτῶ·‖ — آدیمینی ἀνοίγω τὸ βῆμα, σπεύδω· ‖ باش — ἀποκαλύπτω τὴν κεφαλήν, καταρῶμαι· ‖ — باشی διαδίδω, λέγω· ‖— آغز ἀνοίγω τὸ στόμα· λέγω πολλά· κακολογῶ, ὑβρίζω· λέγω τὸ μυστικόν, ὅ,τι ἔχω ἐν τῇ καρδίᾳ· ‖ آغز اچلمق δὲν ἀνοίγω τὸ στόμα, σιγῶ, παραβλέπω, ἀφίνω τινὰ νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει χωρὶς ν' ἀντείπω·‖ چیغیر —ἀνοίγω, ἐγκαινίζω, τέμνω νέαν ὁδόν·‖— یول ρυμοτομῶ, ἀνοίγω ὁδόν·‖—دکان ἀνοίγω κατάστημα ὅπως ἐμπορευθῶ·‖—دکانی ἀνοίγω τὸ κατάστημα [ἐπὶ κλέπτου, ἢ μή]·‖—سوز ἀνοίγω, ἢ ποιῶ λόγον, ὁμιλῶ περί τινος, ἀναφέρω·‖سوزی — ἐξηγῶ, σαφηνίζω τὸν λόγον·‖ — قلم ἀνοίγω τὸν κάλαμον, ἤτοι πελεκῶ, ξέω τὸν κάλαμον ὅπως γράψῃ· ‖ — یاقه ἀνοίγω περιλαίμιον, κόπτω νέον ἔνδυμα [βλ. καὶ یاقه ‖— باشی καθαίρω, ξεσκωριάζω·‖— دوکوم ἀνοίγω κόμβον, λύω δυσκολίας· ‖ — چمبر ἀνοίγω ζύμην, λεπτύνω διὰ κυλίνδρου·‖ — اشیا ἀνοίγω, προκαλῶ τὴν ὄρεξιν·‖—فال προλέγω τὰ μέλλοντα, μαντεύω· § ρμ. οὐδ. ἀνοίγω [ἐπὶ καιροῦ, ἀνθέων, καλύκων, φύλλων· ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τῆς παραλίας [ἐπὶ πλοίων κτλ.].

آچمه } Τ. **ἀτσμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ἀνοίγειν κτλ. βλ آچق § ὄν. *χωράφιον ἀνοιχθὲν ἐκ χέρσων γαιῶν.*

آچملق } Τ. **ἀτσμα-λίκ,** ὄν. σάπων, ἢ ἄλλο τοιοῦτον χρησιμεῦον πρὸς κάθαρσιν κηλίδων, ἢ σκωρίας.

آچیجی } Τ. **ἀτσ-ηδζή** [آچق] ἐπθ. ὁ ἀνοίγων, ὁ λύων δυσκολίας· ὁ ἀνοίγων τὴν ὄρεξιν [ξανοικτικός]· ὁ καθαρίζων κηλίδας καὶ στιλβῶν· βλ. آچق

آچیق } Τ. **ἀτσ-ὶκ** [ἐκ τοῦ آچق ἀντιθ. τῷ قپالی κλειστός] ἐπθ. ἀνοικτός, χαίνων, χάσκων [στόμα]· αἴθριος, γαλήνιος, ἀνοικτὸς [καιρός]· χηρεύων [θέσις]· ἀποκεκαλυμμένος· εὐρύς, ἀνοικτὸς [πέλαγος, θάλασσα]· ἀποκεκαλυμμένος, γυμνός, ὁ μὴ μετημφιεσμένος· ἐναργής, σαφής· ἀναιδής: پنجره — παράθυρον ἀνοικτόν· ‖ دکر —ἀνοικτή, εὐρεῖα θάλασσα·‖ یول — ὁδὸς ἀνοικτή, συχναζομένη, τετριμμένη·‖ قپو — θύρα ἀνοικτή· μτφ. ἐλευθεριότης· φιλοξενία·‖لیمان - λιμὴν ἀνοικτός, μὴ πεφυλαγμένος ἀπὸ τῶν ἀνέμων· ‖ مکتوب — ἐπιστολὴ ἀνοικτή, μὴ ἐσφραγισμένη·‖ یونو —καλόν, ἢ ὁμάλογον ἀνοικτόν, ἤτοι τῷ φέροντι· ‖ یر —θέσις ἀνοικτή, ὑπηρεσία χηρεύουσα· ‖ ال —χεὶρ ἀνοικτή, ἐλευθεριότης, γενναιοδωρία· ‖ — ال οὗ ἡ χεὶρ ἀνοικτή, ἐλεύθερος, γενναιόδωρος· ‖ آغز —στόμα ἀνοικτόν, χάσκον, βλακεία· νυμφαία [φυτ.]·‖باش — φαλακρός·‖— باش ἀσκεπής· ‖— باشی ἐλεύθερων ἠθῶν, ἀνοικτός, ἄσεμνος· ‖ کاتب — باشی γραμματεὺς ἀπαράμιλλος· ‖ رومان — باشی μυθιστόρημα ἄσεμνον·‖— خوی , ἢ مشرب — ἀνοικτῶν ἠθῶν, ἐλευθεριάζων· ‖صاچیق — مشرب قادین —γυνὴ ἐλευθεριάζουσα·‖ ἀτημέλητος, ἠμιγυμνος·‖ کوز — ὀφθαλμὸς ἀνοικτός· μτφ. εὐφυής· ‖ — کوزی οὗ ὁ ὀφθαλμὸς ἀνοικτός, ἤτοι ἀποθανὼν χωρὶς ν' ἀπολαύσῃ τοῦ ποθουμένου·‖ سوز —λόγος ἐναργής, σαφής· ‖ عباره —φράσις ἐναργής, καθαρὰ [βιβλίου, ἢ λόγου]. ‖ هوا —καιρὸς αἴθριος, ἀνοικτός, καλοκαιρία·‖ کول —χρῶμα ἀνοικτόν, οὐχὶ βαθὺ καὶ ζοφερόν. § [ὄν.] ἄνοιγμα, ἢ ἔλλειμμα ἠθικοῦ· διαθεσιμότης:‖ی — بودجه ἄνοιγμα, ἔλλειμμα προϋπολογισμοῦ·‖ چیقمق ی—φαίνομαι ἐλλειματίας [εἰς τοὺς λ]ιμούς· ‖ چیقارمق ی—θέτω εἰς διαθεσιμότητα [ὑπάλληλον]·‖ قالق ی—μένω ἐν διαθεσιμότητι· ‖ اورمق ی— κτυπῶ ἔξω, ἐκδηλοῦμαι [νόσος κτλ.]· ‖ بویامق ی — θέτω εἰς μέσον· § [ἐπρ.] اوقومق — ἀναγινώσκω ὑψηλοφώνως [ἀνοικτά]· ‖ دن ماش —μισθὸς μὴ προϋπολογισθεὶς [ἀπ' ἀνοικτά]· ‖ دن ویرمك—δίδω ἀπ' ἀνοικτὰ [ἤτοι χωρὶς νὰ ὑπολογισθῇ, ἢ νὰ συμψηφισθῇ]· ‖ دن بر آدم — ἄνθρωπος ξένος, ἄγνωστος· ‖دن سویلك—, ἢ سویلك ی— دن—λέγω διαρρήδην, παρρησίᾳ· § πλθ. آچیقلر διαθέσιμοι [ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ].

آچیقچی } Τ. **ἀτσικ-τσή,** ὄν. στιλβωτής, ἤτοι χρυσοχόος, καθαρίζων τὰ πολύτιμα κοσμήματα καὶ σκεύη.

آچیقلامق } Τ. **ἀτσικ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐκδηλοῦμαι, ἤτοι πράττω, ἢ λέγω, ἢ ἀναγινώσκω τι παρρησίᾳ καὶ ἀναφανδόν.

آچیقلق } Τ. **ἀτσικ-λίκ,** ὄν. ἄνοιγμα, αὐλή, πλάτεια· ἐνάργεια· καθαρότης καιροῦ, εὐδία· ἀναίδεια, ἀκολασία.

احاجی } Α. **ἐχαδζή** [πλθ. τοῦ اچوه, ἢ اچیه] ὄν. αἰνίγματα: لطیفه ی— αἰνίγματα χαριέντα.

آحاد Α. ἀχὰδ [πλθ. τοῦ احد] ὄν. μονάδες: § تاس — ὁ κοινὸς λαός, ὄχλος· || و — عشرات μονάδες καὶ δεκάδες·

احاديت Α. ἐχαδίγέτ, ὀρθότερον احديث βλ.

احاديث Α. ἐχαδίς [πλ. τοῦ حديث] ὄν. λόγοι ἱεροὶ τοῦ Μωάμεθ· ἱερὰ παράδοσις τῶν Μουσουλμάνων : شريفه — λόγοι ἱεροί, ἢ نبويه — λόγοι προφητικοί· βλ. καὶ حديث

احاسن Α. ἐχασίν, πλθ. τοῦ احسن βλ.

احاطه Α. ἰχατὰ [ρζ. حوط] ρ. ἀφ. θ. τὸ περιβάλλειν, περικυκλοῦν, κύκλωσις, περιτριγύρισμα [ὡς μέρους τινος διὰ τοίχου, ἢ φρουρίου διὰ στρατοῦ κτλ.]· τὸ περιλαμβάνειν, περικλείειν, περίληψις, περίκλεισις, περιοχή· τελεία γνῶσις, νόησις· [ایله]: — سی دیوار ایله چیقمك ἢ διὰ τοίχου κύκλωσις τοῦ κήπου, περιτοίχισις· || — سی و عصرلردنبرو ویرلمش اولان فتاوانك جمع و συλλογὴ καὶ περίληψις [ἐν ἑνὶ συγγράμματι] τῶν ἀπ' αἰώνων ἐκδοθεισῶν ρητρῶν τοῦ Σερῆ || — على وجه الـ ἀλλὰ βέδζχι-λ-ἰχατά, συλλήσδην, περιληπτικῶς· || — سی نوع و یاخود «هر» کبی ادات‌لرك جمعلری صنف قصدیله «کل» و یا مقارنتی جائزدر ἐπιτρέπεται ἡ σύνταξις μορίων, ὡς τοῦ κιدلا=ὅλος, ἢ τοῦ χὲρ = πᾶς, μετὰ πληθυντικοῦ [ὀνομάτων], ἐπὶ σκοπῷ τοῦ περιλάβειν τὸ εἶδος, ἢ τὴν τάξιν· || عقلنك فكرينك قدرت — سندن بالکلیه خارج و بالاتر مسائله قارشمس ἀνέμιχθη εἰς ζητήματα ὅλως διόλου ἐκτὸς καὶ ἀνωτέρω τῆς περιοχῆς τοῦ νοὸς καὶ τῆς διανοίας του· § [ده]: — کلیه‌سی واردر بو فنده ἔχει τελείαν γνῶσιν τῆς ἐπιστήμης ταύτης || — ارباب ειδήμων, γνώστης βαθύς. || Ρμ. [αἰτ. ایله]: حصاری — ایچنی περικυκλῶ τὸ φρούριον [πολιορκῶ]· || — ایچنی اطرافی دیوار ایله چیقمش περιέβαλε τὰ πέριξ διὰ τοίχου· || — ایچنی مسائل فقهیه‌یی جمع و συνάλεξε καὶ περιέλαβε τὰ ζητήματα τοῦ ἱεροῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου.

احاله Α. ἰχαλὲ [ρζ. حول , βλ. حواله] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἀνατιθέναι ὑπηρεσίαν, ἢ ἀνάθεσις κτλ. κατακύρωσις δεκάτων κτλ. ἐν πλειστηριασμῷ, ἢ μισθοδοσία· τὸ πακτοῦν, πάκτωσις: — سی اعشارك κατακύρωσις δεκάτων· || — قطعیه ὁριστικὴ κατακύρωσις· || — سی اجرا اولنمق γίνεται ἡ κατακύρωσις [δεκάτων κτλ.] || Ρμ. [δοτ. αἰτ.] ایتدیلر — بو ایشی اکا ἀνέθηκαν αὐτῷ τὴν ἐργασίαν ταύτην,

احالةً Α. ἰχάλετ-εν, ἐπρ. δι' ἀναθέσεως, κατακυρώσεως, πακτώσεως: بو سنه اعشار ادارهٔ اولندی — ἐξέτος τὰ δέκατα διὰ πακτώσεως εἰσεπράχθησαν [ἀντιθ. نقدًا].

احانت Α. ἰχανέτ, ἢ خانه [ρζ. خين] ρ. ἀφ. θ. τὸ φονεύειν, κτείνειν.

احب Α. ἐχὰπ [παραθ. τοῦ حبيب] ἐπθ. προσφιλέστερος-τατος: — احبا προσφιλέστερος τῶν φίλων· || — اموال τὸ προσφιλέστερον τῶν ὑπαρχόντων [περιουσίας]. || — بجه اشیا کتابدر δι' ἐμὲ τὸ προσφιλέστερον πρᾶγμα εἶναι τὸ βιβλίον.

احباء Α. ἐχηπὰ [πλθ. τοῦ حبيب] ὄν. φίλοι· — اعز ὁ ἀγαπητότερος τῶν φίλων· || βλ· καὶ ἐπόμ.

احباب Α. ἀχπὰπ [πλθ. τοῦ حبيب] ὄν. φίλοι: — غيرت ὁ ζῆλος τῶν φίλων· § κοινῶς ἀντὶ ἑνικοῦ: در — سی εἶναι φίλος· || βλ. προηγ.

احبابچه Τ. ἀχπὰπ-δζα, ἢ احبابچه‌سنه ἀχπὰπ-δζασηνά, ἐπρ. φιλικῶς.

احبابسز Τ. ἀχπὰπ-σήζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ φίλων, ὁ μὴ ἔχων φίλον.

احبابسزلق Τ. ἀχπὰπ-σηζλήκ, ἀφ. τὸ εἶναι ἄνευ φίλου, τὸ μὴ ἔχειν φίλον, ἔλλειψις φίλων.

احبابلق Τ. ἀχπὰπ-λήκ, ἀφ. φιλία· ὑπηρεσία φιλική.

احبار Α. ἀχπὰρ [πλ. τοῦ حبر χήπρ] ὄν. σοφοί [τῶν Ἰουδαίων]: — يهود οἱ σοφοὶ τῶν Ἰουδαίων, ἢ بنی اسرائیل — οἱ σοφοὶ τοῦ Ἰσραήλ· § μελάνη.

احباس Α. ἀχπὰς [πλθ. τοῦ حبس] ὄν. φυλακαί, δεσμωτήρια· § ἀκίνητα, ὧν τὰ εἰσοδήματα εἶναι ἀφιερωμένα εἰς εὐσεβῆ σκοπόν.

احباس Α. ἰχπὰς [ρ. حبس] ρ. ἀφ. ἀφιέρωσις περιουσίας, ἢ ζῴων ὑπὲρ ἀγαθοῦ σκοποῦ, ἢ ἱεροῦ πολέμου.

احباط Α. ἰχπὰτ [ρζ. حبط] ρ. ἀφ. τὸ διαγράφειν, διαγραφὴ ἀξιομισθίας πράξεως, τὸ ματαιοῦν, ματαίωσις [ἐπὶ θεοῦ]. || Ρμ. [αἰτ.] : الله ذوالجلال قولارندن مناقلره ریاکارلرك — ایدر اعالی ὁ ὑπερένδοξος θεὸς διαγράφει τῆς ἀξιομισθίας τὰς πράξεις ἐκείνων ἐκ τῶν δούλων του, οἵτινες εἶναι ὑποκριταί.

احبال Α. ἰχπὰλ [ρζ. حبل] ρ. ἀφ. τὸ ἐγγαστροῦν, ἐγγάστρωσις : حد بلوغ احتلام و — وحیض و حبل ایله ثابت اولور ἢ ἐνηλικιότης βεβαιοῦται διὰ τῆς ἀποσπερματίσεως, καὶ ἐγγαστρώσεως, ὡς καὶ διὰ τῶν ἐμμηνῶν καὶ τῆς συλλήψεως.

احبن Α. ἀχπὲν [ρζ. حبن] ἐπθ. ὑδρωπικὸς [βλ. مستسقی]. § 0. حبنی χουπνά.

احتباس Α. ἰχτιπὰς [ρζ. حبس] ρ. ἀφ. τὸ φυλακίζεσθαι, κλείεσθαι που· § [ἰατρ.] ἐπίσχεσις : بول — ἐπίσχεσις οὔρων, δυσουρία· || طبك — δυσκοιλιότης [ἐπίσχεσις κόπρου].

احتجاب Α. ἰχτιδζάπ [ρζ. حجب] τὸ καλύπτεσθαι, κρύπτεσθαι, κάλυψις : — وار نه حاجت کلی τίς ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ κρύπτηται αὕτη; [ἰχτιδζαπινέ]· || بلبك آغاج یاپراقلری — سی ارمسنده τὸ νὰ κρύπτηται ἡ ἀνδὼν ὄπισθεν τῶν φύλλων· || Ρμ. : بر سحاب کثیف ارقه‌سنده ایدن قر — ἡ σελήνη, ἥτις ἐκρύπτετο ὄπισθεν πυκνοῦ νέφους.

احتجاج Α. ἰχτιδζάδζ [ρζ. حجج , βλ. حجت] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι, ἢ χρησιμεύειν ὡς ἀπόδειξις, τὸ ἀποδεικνύειν : صالح — ὁ προσαγόμενος, ἀρμόδιος εἰς προσαγωγήν, ὁ ἀποδεικνύων τὸ θέμα, τὴν ἀγωγήν· || بو سند — صالح ذکادر ὁ τίτλος οὗτος [ἰδιοκτησίας κτλ.] δὲν ἀποδεικνύει· || Ρμ. προσάγω ἀπόδειξιν [ایله]: بو آیت — ایله ایتدیلر προσήγαγον ὡς ἀπόδειξιν [ἐπεκαλέσθησαν] τὸ ἐδάφιον τοῦτο· § πλθ. احتجاجات ἀποδείξεις : قویه — ἀποδείξεις ἰσχυραί.

احتجاجاً Α. ἰχτιδζάδζ-εν, ἐπρ. πρὸς ἀπόδειξιν: بو مثلی ایراد ایلدی — πρὸς ἀπόδειξιν ἔφερε τὸ παράδειγμα τοῦτο.

احتجام Α. ἰχτιδζὰμ [ρζ. حجم , βλ. حجامت] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιτιθέναι εἰς ἑαυτὸν δικύας, κ βεντούζας: معتاد خواص و عوامدر شهر مایسده — τὸ ἐπιτιθέναι δικύας κατὰ μῆνα Μάϊον εἰθίσται παρά τε ἀριστοκράταις καὶ παρὰ τῷ λαῷ.

احتداد Α. ἰχτιπὰπ [ρζ. حدد] ρ. ἀφ. τὸ ὀξύνεσθαι, τὸ γίνεσθαι ὀξύν, ὀξύνσις : سیف غزا — τὸ ὀξύνεσθαι τὸ ξίφος τοῦ ἱεροῦ πολέμου· § [ἰατρ.] ἐρεθισμός, ἔξαψις.

احتذار Α. ἰχτιζὰρ [ρζ. حذر] ρ. ἀφ. τὸ προφυλάττεσθαι, προσέχειν, ἀποφεύγειν, ἢ προφύλαξις, προσοχή, ἀποχὴ ἕνεκα φόβου· || Ρμ. [ὀν]: ایله — ایتمکدن حرکاتدن تهلکه‌لی πρέπει νὰ προφυλάττηται τις ἀπὸ ἐπικινδύνων διαβημάτων· § συνηθέστερα احتراز — اجتناب βλ.

احتراب Α. ἰχτιρὰπ [ρζ. حرب] ρ. ἀφ. τὸ μάχεσθαι, πολεμεῖν, πόλεμος: قارتازی

— خراب اولدی شهر آسیان یوم و غراب ایتدی τὴν Καρχηδόνα κατέστησεν ὁ πόλεμος ἐρείπιον· ἐγένετο ἡ πόλις ψωλεὰ γλαυκὸς καὶ κορώνης· [σπν·]· § συνηθέστ. محاربه

احتراز Α. ἰχτιρὰζ [ρζ. حرز] ρ. ἀφ. τὸ προφυλάττεσθαι, ἐπιφυλάττεσθαι, προφύλαξις, ἐπιφύλαξις [ὀν]: فلان شخصدن — اوزرمیم εἶμαι ἐν προφυλάξει ἐκ τοῦ δεῖνος, ἢ προφυλάττομαι κτλ.] || Ρμ. [ὀν]: بنم هیچ بر کیمسه‌دن — ایده‌جك بر ایشم یوقدر δὲν ἔχω πρᾶξίν τινα [δὲν ἔπραξά τι], ὥστε νὰ προφυλάττωμαι ἀπὸ κανένα.

احترازاً Α. ἰχτιράζ-εν, ἐπρ. ἐκ προφυλάξεως, προφυλαττόμενος [ὀν].

احترازی Α. ἰχτιραζ-ί, ἐπθ. ἐπιφυλακτικός· § 0. احترازیه ἰχτιραζιγέ: — قیود ὅροι ἐπιφυλακτικοί.

احتراس Α. ἰχτιρὰς [ρζ. حرس , βλ. حراست] ρ. ἀφ. τὸ προφυλάττεσθαι, προφύλαξις : نفس — προφύλαξις ἑαυτοῦ [σπν.].

احتراص Α. ἰχτιρὰς [ρζ. حرص] ρ. ἀφ. σφοδρὰ ἐπιθυμία, πάθος: — شهوتپرستانه σαρκικὴ ἐπιθυμία· || — لسان γλῶσσα πάθους [ἔρωτος κτλ.]· § πλθ. احتراصات ἰχτιραδάτ : یورکنده کیزلنان ظاهر اولیور ایدی αἱ ἐπιθυμίαι, ἃς ἤθελε νὰ κρύψῃ ἐν τῇ καρδίᾳ του, ἐκ τῶν βλεμμάτων του κατεφαίνοντο.

احتراق Α. ἰχτιράκ [ρζ. حرق] ρ. ἀφ. τὸ καίεσθαι, πυρπολεῖσθαι, ἢ καῦσις, ἐμπρησμός, πυρπόλησις: بر محلك — ندانصکره μετὰ τὴν πυρπόλησιν μέρους τινός· || — قابل ἀναφλέξιμος· § [χημ.] ذاتی — καῦσις αὐτόματος· || تنفسی — πνευστικὴ ὀξείδωσις [καῦσις ἀναπνοῆς]· || بطیء — καῦσις ἠρεμος, βραδεῖα· § [φυσ.] نقطه — σημεῖον ἀναφλέξεως, ἤτοι σημεῖον εἰς ὃ, ὅταν φθάσῃ ἡ θερμότης, ἀναφλέγονται τὰ σώματα· κέντρον καύσεως, θερμότητος.

احترام Α. ἰχτιρὰμ [ρζ. حرم, βλ. حرمت] ρ. ἀφ. τὸ σέβεσθαι, σέβας, σεβασμός· [δοτ.] : — ایله τὸ πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους σέβας· || تام — πλήρης σεβασμός· || ایله — کمال μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ. || Ρμ. [δοτ.]: ایدر — علمایه τιμᾷ τοὺς σοφούς· § πλθ· احترامات ἰχτιραμάτ : فائقه‌مزی تکرار ایلرز — ἐπαναλαμβάνομεν τὰ ἔξοχα ἡμῶν σέβη.

احتراماً Α. ἰχτιράμ-εν, ἐπρ. ἐκ σεβασμοῦ· [δοτ.]: قیام ایلدی — اکا ἐκ σεβασμοῦ πρὸς αὐτόν, ἠγέρθη ἐπὶ ποδός.

احترامكارانه } Π. **ἰχτιράμ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ γινόμενος μετὰ σεβασμοῦ, τιμῆς, τιμητικός: بر صورت — ده μετὰ τρόπου εὐσεβάστου, εὐσεβάστως· § ἐπρ. εὐσεβάστως.

احترامى } Α. **ἰχτιραμ-ί,** ἐπθ. τιμητικός· § θ. احترامیه **ἰχτιραμιγέ:** — مراسم ἐθιμοτυπίαι τιμητικαί, γινόμεναι πρὸς τιμήν.

احتساب } Α. **ἰχτισάπ** [ῥζ. حسب] ὄν. τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄλλοτε ἀγορανόμου [محتسب], ἀντικατασταθὲν σήμερον διὰ τῶν δημαρχιῶν, ἤτοι بلديه داره‌سى **ἐαϊρέϊ πελεδιγέ**· § ἡ ἕδρα τοῦ ἀγορανόμου· § ὁ φόρος ὁ πληρονόμενος ἄλλοτε εἰς τὸ κυβερνητικὸν ταῦτα τιμῆμα, καλούμενος καὶ احتسابیه **ἰχτισαπιγέ**§ نظرى — ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀγορανόμων [τὴν σήμερον: شهر امینى νομάρχης πρωτευούσης]· § ρ. ἀφ. ἐπίκρισις πράξεως: ایدلدى — ارباب حساب دوچار ol λογισταὶ ὑπέπεσαν εἰς ἐπίκρισιν.

احتسابيه } Α. **ἰχτισαπ-ιγέ,** ὄν. θ. βλ. προηγ.

احتساس } Α. **ἰχτισάς** [ῥζ. حس] ρ. ἀφ. τὸ αἰσθάνεσθαι, αἴσθησις, αἴσθημα: غريب ويردى — او نغمهٔ سامعه فريب حضاره بر ἐκεῖνο τὸ μαγεῦον τὴν ἀκοὴν ἄδημα διήγειρεν εἰς τοὺς παρόντας παράδοξον αἴσθημα· § πλθ. احساسات **ἰχτισασάτ:** — سودا پرورانه αἰσθήματα ἐρωτικά.

احتشاد } Α. **ἰχτισάπ** [ῥζ. حشد] ρ. ἀφ. τὸ συναθροίζεσθαι, συνάθροισις: — عسكر στρατοῦ· [συνηθέστερον تحشد].

احتشام } Α. **ἰχτισάμ** [ῥζ. حشم] ὄν. πομπή, μεγαλοπρέπεια, θεραπεία, ἤτοι πλῆθος θεραπόντων: كوستركمك — δεικνύω μεγαλοπρέπειαν· صاغلق — πωλῶ μεγαλοπρέπειαν [μεγαλοπραγμονῶ]· § [ἰατρ.] ἔμφραξις.

احتصاد } Α. **ἰχτισάδ** [ῥζ. حصد] ὄν. θερισμός: مزروعات — θερισμὸς σπαρτῶν· § βλ. καὶ حصاد.

احتضار } Α. **ἰχτιζάρ** [ῥζ. حضر] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι τὸν ἀσθενῆ ἑτοιμοθάνατον, ἀγωνία θανάτου: — حال κατάστασις ἀγωνίας θανάτου· || كلدى ه — حال, ἡ حالنده — εἶναι ἑτοιμοθάνατος.

احتضاض } Α. **ἰχτιζάζ** [ῥζ. حضّ, βλ. حضيض] ρ. ἀφ. τὸ ἐξευτελίζεσθαι, ἐξευτελισμός: اخلاق فاسدك دليليدر — ὁ ἐξευτελισμὸς εἶναι ἀπόδειξις διεφθαρμένων ἠθῶν.

احتطاب } Α. **ἰχτιτάπ** [ῥζ. حطب] ρ. ἀφ. τὸ ξυλεύεσθαι, ξύλευσις: — ايچون طاغه چيقدى ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος ὅπως ξυλευθῇ.

احتظاظ } Α. **ἰχτιζάζ** [ῥζ. حظ] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ἡδονήν [σπν.].

احتفاظ } Α. **ἰχτιφάζ** [ῥζ. حفظ] ρ. ἀφ. τὸ προφυλάττεσθαι· § συνηθέστ. حفظ βλ.

احتفال } Α. **ἰχτιφάλ** [ῥζ. حفل] ὄν. ὁμήγυρις, πλῆθος, παράταξις. § πλθ. احتفالات **ἰχτιφαλάτ:** ايله نمش مفرت نقشى — لايقه ايله διὰ τὸ συγκεχωρημένον σκῆνος αὐτοῦ ἐκηδεύθη μετὰ τῆς προσηκούσης παρατάξεως.

احتقار } Α. **ἰχτικάρ** [ῥζ. حقر, βλ. احتقار] ρ. ἀφ. τὸ ἀνέχεσθαι περιφρόνησιν, ἢ τὸ περιφρονεῖν, περιφρόνησις, ταπεινωσις [αἰτ.]: لايقميدر — ارباب اقتدارى اقتدارى ἀριθόζει νὰ περιφρονῇ τις τοὺς πένητας; || درويش دريا دل — ايله افتخار ايدر ὁ ὑπομονητικώτατος δερβίσης ἐναβρύνεται ἐπὶ τῇ ἀνοχῇ τῆς περιφρονήσεως.

احتقاق } Α. **ἰχτικάκ** [ῥζ. حق] ρ. ἀφ. φιλονεικία, ἢ τὸ ὁρίζειν δύο τινάς, ὧν ἕκαστος διισχυρίζεται τὸ δίκαιον ὑπὲρ ἑαυτοῦ: نتاق اولمايلور — نتيجه‌سى τὸ ἀποτέλεσμα τῆς φιλονεικίας δύναται νὰ ἦ διχόνοια.

احتقان } Α. **ἰχτικάν** [ῥζ. حقن] κλύσμα, κλυστήριον: الق — βάλλω [εἰς ὑμαυτὸν] κλύσμα· || ويرمك — βάλλω [εἰς ἄλλον] κλύσμα· § συμφόρησις [ἀντὶ قراكم دم βλ.]· βλ. حقنه.

احتقانى } Α. **ἰχτικαν-ί,** ἐπθ. συμφορητικός· βλ. προηγ. § θ. احتقانيه **ἰχτικανιγέ.**

احتكار } Α. **ἰχτικιάρ** [ῥζ. حكر] ρ. ἀφ. τὸ μὴ πωλεῖν τὰ γεννήματα καὶ λοιπά, ἀλλὰ φυλάττειν καὶ ἐναποθηκεύειν ἐπὶ σκοπῷ ὑπερτιμήσεως· συνωνία, κερδοσκοπία: — كار مكروه τὸ βδελυκτὸν ἔργον τῆς συνωνίας· || — ارباب οἱ συνωνηταί, κερδοσκόποι.

احتكاراً } Α. **ἰχτικιάρ-εν,** ἐπρ. ἐπὶ σκοπῷ συνωνίας, κερδοσκοπίας: الده صاغلامدر — بولنان ذخائرى ἐπὶ σκοπῷ συνωνίας δὲν πωλεῖ τὰ γεννήματα, ἅτινα κατέχει.

احتكارجى } Τ. **ἰχτικιαρ-τζή,** ὄν. συνωνητής, κερδοσκόπος [βλ. محتكر].

احتكارى } Α. **ἰχτικιαρ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς συνωνίαν, κερδοσκοπίαν, κερδοσκοπικός· § θ. احتكاريه **ἰχτικιαριγέ:** معاملات — πράξεις συνωνίας, ἤτοι κερδοσκοπικαί.

احتكاط } Α. **ἰχτικιάτ** [ῥζ. حكط] ρ. ἀφ. σύνθλιψις, κ. ζούλισμα [φαρμ.].

احتكاك } Α. **ἰχτικιάκ** [ῥζ. حك] ρ. ἀφ. τὸ προστρίβεσθαι, προστριβή, παράτριψις [ἰατρ.]: — خفيف πρόσθιξις [ἔγγισμα ὑποπόλαιον]· || — حمار προστριβὴ ὄνου.

احتلاق } Α. **ἰχτιλάκ** [ῥζ. حلق] ρ. ἀφ. τὸ ξυρίζεσθαι, ξύρισμα: — ذقن عادات فرنكلاردندر τὸ ξύρισμα τοῦ πώγωνος εἶναι ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἕξεων.

احتلام } Α. **ἰχτιλάμ** [ῥζ. حلم] ρ. ἀφ. ὀνειρωξις· || اولق — ὀνειρώττω, πάσχω ὀνειρωξιν [κ. دوش آزمق βλ. دوش].

احتماء } Α. **ἰχτιμά** [ῥζ. حمو, βλ. حميه] ρ. ἀφ. δίαιτα [ἀσθενούς]: — اك نافع بر دوا عد اولنه بيلور ἡ δίαιτα δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ ὠφελιμώτερον φάρμακον· § [μτφ.] ἀποχή· || Ρμ. ἀπέχω, ἀποφεύγω [ἀπ.]: ايدر — تكارهدن ἀποφεύγει ἀπότροπαίους πράξεις.

احتمال } Α. **ἰχτιμάλ** [ῥζ. حمل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι πιθανόν, πιθανότης: غالب — يعنى μεγάλη πιθανότης· || بعيد — يعنى μικρὰ πιθανότης [μεμακρυσμένη]· || ى واردر — ὑπάρχει πιθανότης, εἶναι πιθανόν, δυνατόν· || ى يوقدر — δὲν ὑπάρχει πιθανότης, δὲν εἶναι πιθανόν, δυνατόν· || دن بعيد دكلدر — δὲν εἶναι ἀπίθανον [μακρὰν πιθανότητος]· || كه — πιθανὸν νά,.. ἐνδέχεται νά.. ἴσως: كه ياكلش اكلامشدر — πιθανὸν νὰ ἐνόησε λάθος. || ويرمك — δίδω πιθανότητα, πιστεύω [δοτ.]. § πλθ. احتمالات **ἰχτιμαλάτ:** اغلب — كوره κατὰ τὴν μεγαλειτέραν τῶν πιθανοτήτων.

احتمالسز } Τ. **ἰχτιμαλ-σής,** ἐπθ. ἀπίθανος.

احتمالى } Τ. **ἰχτιμαλ-λή,** ἐπθ. ὁ περιέχων πιθανότητα· διφορούμενος: تعبيرات — ايله ستر مقصد ايديور διὰ διφορουμένων λόγων κρύπτει τὸν σκοπόν· || سوزلرله انيده دوشوريور — διὰ λόγων διφορουμένων κάμνει τινὰ νὰ ἐλπίζῃ.

احتواء } Α. **ἰχτιβά** [ῥζ. حوى, حوى] ρ. ἀφ. τὸ περιέχειν, περιλαμβάνειν· || Ρμ. [αἰτ.]: او كتابك — ايچندكى حقايق افكار اولندور شيلردن دكلدر αἱ ἀλήθειαι, ἃς περιέχει τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, δὲν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων, ἅτινα δύναται τις ν' ἀρνηθῇ· § ἐν συνθέσει σχηματίζει ἐπίθετα: — مكارم **يكيارى ἰχτιβά,** ἐλευθέριος [ὁ περιέχων ἐλευθεριότητας]· || — معالى **يكالى ἰχτιβά,** ἔξοχος, ὑψηλός.

احتياج } Α. **ἰχτιγιάζ** [ῥζ. حوج] ρ. ἀφ. ἀνάγκη, ἔνδεια: — شدت **يكالى** μεγάλη ἀνάγκη· || شديد ايله محتاجدر — ἔχει μεγάλην ἀνάγκην· § [δοτ.]: وار — كا نه اكا τίς ἡ ἀνάγκη τούτου· || ى وار — ἀναγκαῖοι αὐτῷ τοῦτο· || ى يوقدر — δὲν ἀναγκαῖοι αὐτῷ τοῦτο· || عرض — كلك ὑποδάλλω ἀνάγκην, ἐξαιτοῦμαι, ζητῶ συνδρομήν, βοήθειαν [βλ. عرض]· § πλθ. احتياجات **ἰχτιγιαζάτ:** — ضروريه ἀπαραίτητοι [πρῶται] ἀνάγκαι, ἤτοι τροφή, ἐνδύματα, κατοικία· || — مرمه كتمه‌سى ἀνάγκαι· || اهالى — αἱ ἀνάγκαι τοῦ λαοῦ.

احتياط } Α. **ἰχτιγιάτ** [ῥζ. حوط] ρ. ἀφ. περίσκεψις, ἐπιφύλαξις, προφύλαξις, πρόβλεψις, πρόνοια: رعايت ايدن وقت احتياجدر — ه‌سى ὁ τηρῶν τὴν πρόβλεψιν [προμηθεύς] δὲν στενοχωρεῖται ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης· || اچه‌سى — ἀποθεματικὸν κεφάλαιον· || عسكرى — ἐπιφυλακή, ἢ ἐπίτακτοι [στρατός]· § ἐπρ. طريقيله — ايله —, ἢ احتياطاً **ἰχτιγιάταν,** احتياطاً يانه بر چوق پاره المشيدى ἐκ προβλέψεως [προνοῶν] ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ πολλὰ χρήματα.

احتياطاً } Α. **ἰχτιγιάτ-αν,** ἐπρ. βλ. احتياط.

احتياطسز } Α. **ἰχτιγιατ-σής,** ἐπθ. ὁ μὴ προβλεπτικός, ἀπερίσκεπτος, ἀνεπιφύλακτος· ὁ μὴ προνοήσας καὶ μὴ λαβὼν τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα καὶ τὰς προφυλάξεις· § ἐπρ. ἀπερισκέπτως, ἀνεπιφυλάκτως: قاورانمق — ἐνεργῶ ἀπερισκέπτως, δὲν λαμβάνω τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα καὶ τὰς προφυλάξεις.

احتياطسزلق } Τ. **ἰχτιγιατ-σιζλίκ,** ἀφ. ἐλλειψις προβλέψεως, περισκέψεως, ἀπρονοησία.

احتياطلى } Τ. **ἰχτιγιατ-λή,** ἐπθ. ἐπιφυλακτικός, προνοητικός· § ἐπρ. ἐπιφυλακτικῶς: قاورانمق — ἐνεργῶ ἐπιφυλακτικῶς, λαμβάνω τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα, προφυλάξεις.

احتياطى } Α. **ἰχτιγιατ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πρόβλεψιν, ἐπιφύλαξιν· § θ. احتياطيه **ἰχτιγιατιγέ:** — تدابير μέτρα ἐπιφυλακτικά· || — عساكر ἐπιφυλακὴ [στρατός].

احتيال } Α. **ἰχτιγιάλ** [ῥζ. حول, βλ. حيله] ρ. ἀφ. δόλος, ἀπάτη, πανουργία, στρατήγημα: دوشورمك — شبكه‌سى ῥίπτω εἰς τὸ δίκτυον τῆς πανουργίας· § πλθ. احتيالات **ἰχτιγιαλάτ:** ابليس پسندانه — πανουργίαι διαβολικαί.

احتيالكارانه } Π. **ἐχτιγιαλ-κιαρανέ,** ἐπθ. ἀπατηλός, δόλιος: — اطوار δόλιοι τρόποι.

احجاج } Α. **ἰχδζὰδζ** [ρζ. حج], ρ. ἀφ. τὸ ἀποστέλλειν τινὰ εἰς προσκύνησιν τῶν ἱερῶν τόπων ἀντὶ τοῦ μεταβῆναι αὐτοπροσώπως, ἤτοι ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος τούτου δι' ἀντικαταστάτου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: صلحادن بر ذاتی — ایتدی ἀπέστειλεν εἰς προσκύνησιν τῶν ἁγίων τόπων [Μέκκας, Μεδινάς] ἕνα ἐκ τῶν ἐναρέτων.

احجار } Α. **ἀχδζὰρ** [πλθ. τοῦ حجر] ὄν. λίθοι: حاشیه — ἀερόλιθοι [μετεωρ.].

احجام } Α. **ἰχδζὰμ** [ρζ. حجم] ρ. ἀφ. τὸ ὀπισθοχωρεῖν, ὀπισθοχώρησις ἐκ φόβου: — کلام کلام τὸ ἐντότε μὲν προχωρεῖν, ἐντότε δ' ὀπισθοχωρεῖν. ‖ Ρμ. [ὀν].

احجوه } Α. **ὄχδζουθέ,** ἢ احجیه **ὄχδζιγέ,** ὄν. θ. αἴνιγμα· § πλθ. احاجی **ἐχαδζί.**

احد } Α. **ἐχάτ,** ἀρθ. εἷς: امرین — **ἐχάτι ἐμρεῖν,** τὸ ἓν ἐκ δύο πραγμάτων, δυοῖν θάτερον· ‖ — ال یوم **γέθμον-λ-ἐχὰτ** Κυριακή· § θ. احدی **ἰχτὰ** βλ. § πλθ. آحاد **ἀχάτ.**

احد } Α. **ἐχάτ** [παραθ. τοῦ حدید] ἐπθ. ὀξύτερος,-τατος: — سیوف — τὸ ὀξύτερον τῶν ξιφῶν.

احداث } Α. **ἀχτάς,** πλθ. τοῦ حدث βλ.

احداث } Α. **ἰχτὰς** [ρζ. حدث] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τι νεωστί, ἤτοι τὸ ἱδρύειν, κτίζειν, κατασκευάζειν, συνιστᾶν πρᾶγμά τι τέως μὴ ὑπάρχον, ἢ κατασκευή, ἵδρυσις νεωστὶ κτλ. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: اکیمک — خرق ἢ فرون ἢ بنجه κατασκευάζω κῆπον, κλίβανον, αὐλακα· ‖ بر کیمسه بر بنا — ایله قومشوسنك بر پنجره‌لی اولان اوطه‌سنك سد ایتمسه ἐάν τις κατασκευάζων νεωστὶ οἰκοδομὴν τινα κλείσῃ τὸ παράθυρον τοῦ δωματίου τοῦ γειτονός του, ὅπερ ἔχει ἐν τοιοῦτον· § τὸ γεννᾶν, προξενεῖν, δημιουργεῖν περιστασμούς: ایتدی — ایله بر غائله پروژه‌سنی سد ἐδημιούργησε πράγματα.

احداق } Α. **ἀχτάκ,** πλθ. τοῦ حدقه βλ.

احدب } Α. **ἀχτὲπ** [ρζ. حدب] ἐπθ. κυφός: — شخص ἄνθρωπος κυφός.

احدبیت } Α. **ἀχτεπ-ιγέτ,** ἀφ. θ. κυφότης.

احدی } Α. **ἰχτὰ** [θ. τοῦ احد **ἐχὰτ**] ἀρθ. εἷς, μία, ἕν: عشر — **ἰχτὰ ἀθερε,** ἕνδεκα· ‖ الطرفین — **ἰχτὰ-τ-ταραφέϊν,** τὸ ἓν τῶν δύο μερῶν· ‖ الاحد — **ἰχτὰ-λ-ἐχάτ,** ἐρικτότατον, ἢ ἀπαράμιλλον πρᾶγμα.

احدیت } Α. **ἐχατ-ιγὲτ,** ἀφ. θ. ἑνότης [ἰδίᾳ τοῦ Θεοῦ]: — ذات ὁ εἷς Θεός· § [βτν.] الاخ — **ἐχατίγετου-λ-ἐχ,** μοναδελφία· ‖ التذکیر — **ἐχατίγετου-τ-τεζκίρ,** ἢ ὀρθότερον — الذکور **ἐχατίγετου-ζ-ζὸκιουρέ,** μονανδρία.

احرا } Α. ἀντὶ احری **ἀχρὰ** [ρζ. حری] ἐπθ. ἄξιος, ἁρμόζων: نه دیسه‌م مدحتنده — در ὅ,τι καὶ ἂν εἴπω πρὸς ἔπαινόν του, ἄξιον ἐστίν, ἁρμόζει.

احرار } Α. **ἀχρὰρ** [πλθ. τοῦ حر] ὄν. ἄνδρες ἐλεύθεροι [μὴ δοῦλοι] καὶ εὐγενεῖς: احسان ایتکه قولك اولسونلر — εὐεργεσίαν ποιήσον τοῖς ἐλευθέροις, ὥστε νὰ γίνωσι θεράποντές σου· ‖ اصلیین — οἱ ἐκ γενετῆς [ἀδούλοι] ἐλεύθεροι.

احرارانه } Π. **ἀχραρ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἁρμόζων ἐλευθέρῳ καὶ εὐγενεῖ ἀνδρί: اطوار — συμπεριφορὰ ἐλευθέρου ἀνδρός.

احراز } Α. **ἰχρὰζ** [ρζ حرز] ρ. ἀφ. λῆψις, ἀπόκτησις, ἐπιτυχία: مثوبات ἢ اجر — λῆψις ἀξιοπιστίας ἕνεκα ἀγαθοεργίας· ‖ درجات — ی — کمالیه ἀπόκτησις ὑψηλῶν βαθμῶν. ‖ Ρμ. ἀποκτῶ, αἴρομαι, ἐπιτυγχάνω [αἰτ.]: رتبه وزارتی — ایتدی — ἐπέτυχε τοῦ βαθμοῦ Βεζύρου· ‖ فلان منصبی — ایلدی — ἐπέτυχε τῆς δεῖνος θέσεως· ‖ — مظفریت — کیمک αἴρομαι θρίαμβον· ‖ کیمک — غلبه νικῶ.

احراق } Α. **ἰχρὰκ** [ρζ. حرق] ρ. ἀφ. τὸ πυροπολεῖν, πυροπόλησις, ἐμπρησμός. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: شقی بلدنك بر قاچ محله‌سنی — ایتدی ὁ κακοῦργος ἐπυροπόλησε συνοικίας τινὰς τῆς πόλεως· § بالغار جزاسی — **ἰχράκι πίν-νὰρ δζεζαδὶ** ἡ ποινὴ τοῦ διὰ πυρᾶς θανάτου, ἤτοι τὸ καίειν τινὰ ζῶντα· ‖ بالغار کیمک — καίειν ζῶντα·

احراقاً } Α. **ἰχράκ-αν,** ἐπρ. διὰ πυροπολήσεως: برناپارتك باریقه‌لمسی ایچون مسقوه تخریب ایدلدی — ἡ Μόσχα διὰ πυροπολήσεως κατεστράφη, ὅπως μὴ δυνηθῇ νὰ εὕρῃ ἄσυλον ὁ Βοναπάρτης.

احرام } Α. **ἰχράμ** [ρζ. حرم] ρ. ἀφ. ἀπαγόρευσις θρησκευτικὴ παρανόμου [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον· σύνηθες τὸ تحریم]· § ὄν. μανδύας εὐρύς, ὃν φοροῦσιν οἱ βεδουῖνοι καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἁγίων

τόπων οἱ Μωαμεθανοὶ προσκυνηταί: کیرمك — περιβάλλομαι τοιοῦτον μανδύαν· ‖ دن چیقمق — ἀπεκδύομαι τὸν μανδύαν κτλ. § κάλυμμα μάλλινον πρὸς κάλυψιν τοῦ ἵππου, ἢ εἶδος τάπητος μικροῦ ἐξαπλουμένου ἐντὸς τοῦ ἁκατίου, ἢ ἐν τῇ ἐξοχῇ, ὅπως καθήσῃ τις ἐπ' αὐτοῦ, κ. χράμι: — بر درخت التنه فرش ایلیم بر νὰ στρώσω τάπητα κάτωθι δένδρου.

احزاب } **ἀχζὰπ** [πλθ. τοῦ حزب] ὄν. τὰ 120 μέρη, ἐξ ὧν συνίσταται τὸ Κοράνιον· § ὅμιλος ἀνθρώπων [βλ. καὶ حزب].

احزان } Α. **ἀχζὰν** [πλθ. τοῦ حزن] ὄν. λύπαι, ὀλίψεις: هجران — αἱ λύπαι τοῦ ἀποχωρισμοῦ [ἐκ τῆς πατρίδος, τῶν οἰκείων]. ‖ — دارال **τάρου-λ-ἀχζάν,** ἢ — بیت‌ال **πέϊτου-λ-ἀχζὰν** οἶκος ὀλίψεων [ποιητ.].

احساس } Α. **ἀχσάς,** πλθ. τοῦ حس βλ.

احساس } Α. **ἰχσὰς** [ρζ. حس] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα αἰσθάνεσθαί τι, ἐμπνέων, ἐμπνευσις· ‖ Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: حسیات عاشقانه‌می درت ایدیلورم — پاشنده بر چوجغه نصل νὰ κάμω τετραετὲς παιδίον νὰ αἰσθανθῇ τὰ ἐρωτικά μου αἰσθήματα· ‖ کوکلده رقابه — ی غیر قابل بر حال پیدا اولدی ἐν τῇ καρδίᾳ μου παρήχθη κάτι τι, ὅπερ ἦτο ἀδύνατον νὰ κάμω τοὺς συναδέλφους νὰ αἰσθανθῶσι. § πλθ. احساسات αἰσθήματα: دیندارانه — ی — εὐσεβῆ αἰσθήματα.

احسان } Α. **ἰχσὰν** [ρζ. حسن] ρ. ἀφ. δωρεά: کتابك — ی ἢ δωρεὰ τοῦ βιβλίου· ‖ شاهانه — Αὐτοκρατορικὴ δωρεά· § εὐεργεσία, χάρις: اسائت ایدنه — ایلرم ποιῶ εὐεργεσίαν τῷ κακὸν ποιοῦντι [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον]· ‖ Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: ایتدی — بکا کوزل بر کتاب بر جزء ده بیوریکز بر از ده — شومشتکی دیکلیکز ἐδώρησεν ὡραῖον βιβλίον· ‖ κάμετέ μοι τὴν χάριν, ἀκούσατε ὀλίγον καὶ τοῦτον τὸν παραπονούμενον· § πλθ. احسانات **ἰχσανάτ:** شاهانه — Αὐτοκρατορικαὶ δωρεαί.

احساناً } Α. **ἰχσάν-εν,** ἐπρ. διὰ δωρεᾶς, ἢ ὡς δῶρον, ἢ χαριζόμενος: — بو کتابلری طلبه‌یه کوندردیلر τὰ βιβλία ταῦτα ἔπεμψαν ὡς δῶρον τοῖς μαθηταῖς. ‖ سکوت بیوردیلر — ἐποίησαν τὴν χάριν καὶ ἐσιώπησαν.

احسانديده } Π. **ἰχσὰν-τιτέ,** ἐπθ. εὐεργετηθείς: لری — بو قوللرینك دخی میانه‌ده پاراکالو ἵνα καταταχθῇ καὶ ὁ θεράπων Της οὗτος εἰς τὴν σειρὰν τῶν ὑπ' Αὐτῆς εὐεργετηθέντων· § πλθ. احسانديدکان **ἰχσαντιτεγκιάν.**

احسن } Α. **ἀχσὲν** [παραθ. τοῦ حسن] ἐπθ. ὡραιότερος-τατος, καλλίων-ιστος: — تدابیر τὸ καλλίτερον τῶν μέτρων· § θ. حسنی **χουσνά·** § πλθ. احسان **ἐχασίν:** توجهات — ἢ καλλίστη τῶν εὐνοιῶν.

احشا } Α. **ἀχάὰ** [πλθ. τοῦ حشو] ὄν. ἐντόσθια.

احشائی } Α. **ἀχσα-ϊ,** ὀρθότερον حشوی βλ.

احصاء } Α. **ἰχσὰ** [ρζ. حصی] ρ. ἀφ. ἀπαρίθμησις: نعم خدا قابل — دکلدر αἱ εὐεργεσίαι τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπιδέχονται ἀπαρίθμησιν· ‖ — بی حد وبی **πὶ χὰτ βὲ πὶ ἰχσά,** ἀπέραντος καὶ ἀναρίθμητος· βλ. لایحصی

احصاص } Α. **ἰχσὰς** [ρζ. حص, βλ. حصه] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν μερίδιον, διανέμειν, διανομή: قلمك — διανομὴ λαφύρων· ‖ — ی — حاصلك διανομὴ τῶν προσόδων.

احصان } Α. **ἰχσὰν** [ρζ. حصن] ρ. ἀφ. ὀχύρωσις φρουρίου κτλ.: مواقع — ὀχύρωσις θέσεων· § προφύλαξις ἀπὸ ἀθεμίτου· προφύλαξις γυναικὸς ἀπὸ σχέσεων μετὰ ξένων, μεθ' ὧν δὲν ἐπιτρέπεται ποσῶς συγχρωτισμός: — زوجه زوجك وظیفه‌سیدر ἢ προφύλαξις τῆς συζύγου εἶναι καθῆκον τοῦ συζύγου.

احضار } Α. **ἰχζὰρ** [ρζ. حضر, βλ. حضور] ρ. ἀφ. παρουσιάσις, προσαγωγή, κλήτευσις: مذکره‌سی — ἔνταλμα συλλήψεως [ἐπὶ ποινικῶν]· ‖ پولیسی — τρίτη κλῆσις [ἐπὶ ἀστικῶν] ‖ Ρμ. παρουσιάζω, προσάγω, κλητεύω [αἰτ.]: ایتدیلر — طمای ἐπαρουσίασαν [σήμερον] τὸ φαγητόν· ‖ ایتدیلر — محکمه‌یه ἐπαρουσίασαν [εἰς τὸ δικαστήριον] τὸν ἔνοχον· ‖ کیمك — محکمه‌یه κλητεύω εἰς τὸ δικαστήριον· § κοινῶς εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τοῦ تهیئه προπαρασκευή.

احضاریه } Α. **ἰχζαρ-ιγέ,** ὄν. θ. δικαίωμα κλητεύσεως πληρονόμενον εἰς τὸ δικαστήριον.

احفاد } Α. **ἀχφὰτ** [πλθ. τοῦ حفید] ὄν. ἔγγονοι, ἐγγόναι: — و اولاد τέκνα καὶ ἔγγονοι.

احق } Α. **ἐχὰκ** [παραθ. τοῦ حق] ἐπθ. ὁ μᾶλλον δικαιούμενος, καταλληλότε-

ρος-τατος[δοτ.]: فرق ضفاده ظل حقسين سلطانلك — حق بيلير — سين ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἀδυνάτων εἶναι σκιὰ τοῦ Θεοῦ· ἐπὶ τῆς βασιλείας, ὁ Θεὸς οἶδεν, εἶναι ὁ μᾶλλον δικαιούμενος·§[νομ.] ὁ ἔχων δικαίωμα προτιμήσεως: بر كيمسه اراضئ موادن بر محلى تحجير ايتسه اوچ سنه مدت اول يره اولور — سائرينك δάν τις περιφράξῃ μέρος τι ἐκ τῶν νεκρῶν γαιῶν, ἐπὶ τρία ἔτη ἔχει δικαίωμα προτιμήσεως ἐπὶ τῆς κυριότητος τοῦ τόπου ἐκείνου.

احقاب } Α. ἀχκάπ [πλθ.τοῦ حقب χουκούπ] ὄν. ἔτη, χρόνος, αἰών, γενεαί: مدى — ال μέτε-λ-ἀχκάπ, ἐπὶ ἔτη, αἰῶνας κτλ.

احقاد } Α. ἀχκάτ, πλθ: τοῦ حقد χάκτ, βλ.

احقاق } Α. ἰχκάκ [ῥζ. حق], ρ. ἀφ. ἀπονομὴ δικαίου, δικαιοσύνης: حق ايچون — ἰχκάκι χάκκ ἰτσοὺν πρὸς ἀπονομὴν τοῦ δικαίου· ‖ Ρμ. اقامة حق — ἀπονέμω τὸ δίκαιον.

احقر } Α. ἀχκὰρ [παραθ. τοῦ حقير] ἐπθ. εὐτελέστερος-τατος, ἐλάχιστος: عبد — لرى ὁ ἐλάχιστος Αὐτῆς Θεράπων.

احكام } Α. ἀχκιὰμ [πλθ. τοῦ حكم] ὄν. διαταγαί, ἐντολαί, διατάξεις: الهيه — θεῖαι ἐντολαί·‖ دينيه — διατάξεις θρησκευτικαί. ‖ قانونيه — διατάξεις τοῦ νόμου· § οἰωνοί, μαντεῖαι, ἄτοπα καὶ γελοῖα συμπεράσματα: نجوميه — οἰωνοὶ ἀστρολογικοί· ‖ چيقارمق — قلكياتدن προοιωνίζομαι ἐξ οὐρανίων φαινομένων.

احكام } Α. ἰχκιὰμ [ῥζ. حكم] ρ. ἀφ. τὸ ἐνισχύειν, ἐνίσχυσις: احكام قانونيه‌نك — ی ἡ ἐνίσχυσις τῶν διατάξεων τοῦ νόμου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايلدى — اسلام احكام شرعيه‌يى ἡ ἀρετὴ شهريار انام ἡ διαταγὴ τοῦ ἄνακτος τοῦ κόσμου [τοῦ Σουλτάνου] ἐνίσχυσε τὰς διατάξεις τοῦ ἱεροῦ νόμου· [μᾶλλον ἐπὶ ἠθικῶν· ἐπὶ ὑλικῶν βλ. تحكيم].

احكم } Α. ἀχκὲμ [παραθ. τοῦ حاكم] ὁ μᾶλλον, ἢ ὁ λίαν κραταιός, ἰσχυρός: — الحاكمين ἀχκεμῦ-λ-χακιμίν, ὁ κραταιότερος τῶν κρατούντων, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, ὁ παντοδύναμος Θεός.

احلا } ἢ احلى Α. [παραθ. τοῦ حلو] ἐπθ.γλυκύτερος-τατος: نقتاردن الذ و — بر ثاب شراب οἶνος καθαρός, νοστιμότερος καὶ γλυκύτερος τοῦ νέκταρος.

احلاء } Α. ἰχλὰ [ῥζ. حلو] ρ. ἀφ. τὸ γλυκύνειν, καθιστᾶν γλυκύ, γλύκυνσις.

‖Ρμ. [αἰτ.]: ايلدى قاريشديرمق — سودى شكر ايله ἐγλύκυνε τὸ γάλα ἀναμίξας σάκχαρι.

احلام } Α. ἀχλὰμ [πλθ. τοῦ حلم χὸλμ] ὄν. ὄνειρα.

احلى } Α. ἀχλά, βλ. احلا ἀχλά.

احليل } Α. ἀχλὶλ [ῥζ. حلّ] ὄν. οὐρήθρα [ἀνατ.]‖ بول — ἀχλίλ-τὶν οὐρηθροδικόπιον.

احليلى } Α. ἀχλιλ-ί, ἐπθ. οὐρηθρικός: جراى — ὁ σωλὴν τῆς οὐρήθρας·§ θ. احليليه

احمال } Α. ἀχμὰλ [πλθ. τοῦ حمل χὶμὰλ] ὄν. φορτία· ἀποσκευαί: اثاث و — φορτία καὶ βάρη·‖ عسكريه — στρατιωτικαὶ ἀποσκευαί.

احمال } Α. ἀχχμὰλ [παραθ. τοῦ حمل χὰμὰλ] ὄν. ἔμβρυα: — ال اولات οὐλάτου-λ-ἀχμὰλ αἱ φέρουσαι ἔμβρυα, ἤτοι γυναῖκες ἐγκυμονοῦσαι.

احمال } Α. ἰχμὰλ [ῥζ. حمل] ρ. ἀφ. τὸ φορτόνειν, φόρτωσις [δοτ.]: اشياتك معونه‌يه — ی ἡ φόρτωσις τῶν πραγμάτων εἰς φορτηγίδα· ‖ Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: بر حيواننك چكه‌ميه‌جكى يوكى آدمه — ايتدى τὸ φορτίον, ὅπερ ζῶον δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ, ἐφόρτωσεν εἰς ἄνθρωπον[ἀπάνιον· συνηθέστερον تحميل βλ.]

احمد } Α. ἀχμὲτ [παραθ.τοῦ حميد] ἐπθ. μᾶλλον, ἢ λίαν ἀξιέπαινος § ὄν.κ. Ἀχμέδ.

احمر } Α. ἀχμὲρ [ῥζ. حمر, βλ. احمرت] ἐπθ. ἐρυθρός: — ورد ρόδον ἐρυθρόν· ‖ — بحر Ἐρυθρὰ Θάλασσα·‖ — موت Θάνατος ἀγωνιώδης, ἢ ὁ ἐκ φόνου προερχόμενος, σκληρός· § [βοτ.] — نباتى, ἢ ὀρθότερον احمر نباتيه, ἢ احمره نباتيه ἐρυθροδανίνη, ἤτοι ἐρυθρὰ φυτικὴ βαφὴ ἐξαγομένη ἐκ τοῦ ἐρυθροδάνου [ριζάρι].

احمرار } Α. ἰχμιρὰρ [ῥζ. احمر, βλ. احمرت] ρ. ἀφ.ἐρυθρίασις, ἐρύθημα: وجهنك باعث اولدى — ی ἐγένετο αἰτία τῆς ἐρυθριάσεως τοῦ προσώπου αὐτῆς.

احمرارى } Α.ἰχμιραρ-ί,ἐπθ. ἐρυθηματικός.

احمق } Α. ἀχμὰκ [ῥζ. حمق] ἐπθ. εὐήθης,μωρός,βλάξ· ‖ كاغذى — σημειωματάριον· § θ. حماقه χαμκά.

احمقانه } ΙΙ. ἀχμακ-ανέ, ἐπθ. ἀνήκων εἰς εὐήθη,βλακώδης·§ ἐπρ. βλακωδῶς.

احمقجه } Τ. ἀχμὰκ-τζά,ἐπθ. ὀλίγον εὐήθης, βλάξ· § ἐπρ. ὀλίγον βλακωδῶς.

احمقلانمق } Τ. ἀχμακ-λανμάκ,ρμ. μω: μωραίνομαι, ἀποβλακοῦμαι, γίνομαι εὐήθης.

احمقلق } ἀχμακ-λὺκ, ἀφ: εὐήθεια, μωρία, βλακεία.

احمقى } Π. ἀχμακ-ὶ, ἀφ. εὐήθεια, βλακεία.

احمقيت } Α. ἀχμακ-ιγέτ, ἀφ. θ. συνών. τῷ προηγ.

احن } Α. ἰχὲν [πλθ. τοῦ احنت] ὄν. ὀργαί, θυμοί: وحن — ἰχέν-ου-μιχέν ὀργαὶ καὶ συμφοραὶ [σπν.].

احناق } Α. ἰχνὰκ [ῥζ. حنق] ὄν. σφοδρὸν μῖσος: اصحاب — قاق ἢ διχόνοια τῶν ἐχόντων μῖσος, τῶν μισούντων.

احنت } Α. ἰχνέτ, ὄν. θ. ὀργή: و محنت — ὀργὴ καὶ συμφορά·§πλθ. احن ἰχὲν [σπν.].

احنف } Α. ἀχνὲφ [ῥζ. حنف] ἐπθ. ραιδός, κ. στραβοπόδης.

احواض } Α. ἀχβὰζ [πλθ. τοῦ حوض] ὄν. δεξαμεναί.

احوال } Α. ἀχβὰλ [πλθ τοῦ حال]: κατάστασις, περιστάσεις, πράγματα: عالم — τὰ πράγματα, ἢ ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου· ‖ حاضره — ἢ ἐνεστῶσα κατάστασις τῶν πραγμάτων §[γρμ.] πτώσεις: اسم — αἱ πτώσεις τοῦ ὀνόματος. § [ποιν.]: مشدده — περιπτώσεις ἐπιβαρυντικαὶ [μουσεττιτέ]·‖ مخففه — περιπτώσεις ἐλαφρυντικαὶ [μουχαφφιφὲ]· § βλ. مجهول

احوج } Α.ἀχβὲζ [παραθ.τοῦ محتاج,ῥζ. حوج] ἐπθ. ἐνδεέστερος-τατος: العباد — ἀχβέζου-λ-ἰτὰτ ὁ ἐνδεέστερος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ [ἀνθρώπων].

احوص } Α. ἀχβὰς ρ. حوص] ὄν. ἄνθρωπος, οὗ ὁ εἷς ὀφθαλμὸς μικρότερος τοῦ ἄλλου [σπν.].

احوط } Α. ἀχβὲτ [ῥζ. حوط] ἐπθ. ὁ μᾶλλον συνῴδων περισκέψει καὶ ἐπιφυλάξει.

احول } Α. ἀχβὲλ [ῥζ حول] ἐπθ.παρασλώψ, ὁ βλέπων διπλᾶ τὰ ἀντικείμενα.

احياء } Α. ἀχγιὰ [πλθ. τοῦ حىّ χαγὶ] ὄν. ζῶντες: و اموات — ἀχγιὰ βου ἐμβὰτ ζῶντες καὶ νεκροί.

احياء } Α. ἰχγιὰ [ῥζ. حىّ, βλ. حيات] ρ. ἀφ. ἀναζωογόνησις, τὸ ἐπαναφέρειν εἰς τὴν ζωήν: آثار اسلافك — سى τὸ ἐπαναφέρειν εἰς τὴν ζωὴν συγγράμματα, ἢ ἔργα προγόνων. ‖ Ρμ. ἀναζωογονῶ, ἀνιστῶ νεκρόν [αἰτ.]: حضرت ايدر ايدى — عيسى موتاى ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνίστα νεκρούς. § εὐεργετῶ μεγάλως [αἰτ.]: بو قوالرينك بر مأموريته تعيينيله — بيوراسى مستر جدر καθικετεύω νὰ μ' εὐεργετήσητε μεγάλως [μὲ ἀναζωογονήσητε] διορίζοντες εἰς τινα θέσιν· § φέρω εἰς τὸ εἶναι, κτίζω, ἱδρύω τέμενος,ἢ ἄλλο κτίριον ἱερόν, ἢ ἀγαθοεργόν [αἰτ.]: جنتكان سلطان سليم خان حضرتلرينك — بيوردقلرى جامع شريف τὸ ἱερὸν τέμενος, ὅπερ ἔκτισεν ὁ ἀοίδιμος Σουλτὰν Σελὶμ Χάν.§καλλιεργῶ γῆν χέρσον [αἰτ.]: بر كيمسه اراضئ موادن بر يرى — ايتدكدنصكره ἀφοῦ καλλιεργήσῃ τις μέρος τι ἐκ τῶν χέρσων [νεκρῶν] γαιῶν.§διέρχεσθαι τὴν νύκτα ἐν προσευχῇ: ى ليله قدر — διέρχεσθαι τὴν ἱερὰν νύκτα τῆς δυνάμεως ἐν προσευχῇ.

احياكارانه } Α. ἰχγια-κιαρανέ,ἐπθ. ζωογόνος, εὐεργετικός.

احياكرده } ΙΙ. ἰχγια-κερτέ, ἐπθ. ἱδρυθείς, καθίδρυμα: بو چشمه قلانك — سيدر ἡ κρήνη αὕτη εἶναι καθίδρυμα τοῦ δεῖνος· § εὐεργετηθείς, προαχθείς, ἀνάστημα: بو آدم قلانك — سيدر — ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ἀνάστημα τοῦ δεῖνος, ἤτοι ὁ δεῖνα προήγαγεν αὐτόν.

احيان } Α. ἀχγιὰν [πλθ. τοῦ حين χὶν] ὄν. καιροί, στιγμαί.

احياناً } Α. ἀχγιάν-εν, ἐπρ. ἔστιν ὅτε, ἐνίοτε: تشريف ايدرلر ايسه‌ده چوق مدت توقف ايتمزلر ἔρχονται μὲν ἔστιν ἥτε, δὲν μένουσιν ὅμως πολύ.

اخ } Α. ἐχ, ὄν. ἀδελφός: والاكرم تاج سرم — ἐχι βαλὰ γκιὸχερίμ, τὰδζι σερίμ ἀδελφέ μου πολυτιμότατε, τὸ στέμμα τῆς κεφαλῆς μου·§ [βοτ.]—ال وحيد — βεχὶτου-λ-ἐχ μονάδελφος· ‖ — ال وحيد — βὰχτετου-λ-ἐχ, ἢ احديت — ال ἐχατὶγετου-λ-ἐχ μοναδελφία· § πλθ. اخوه ἰχβὲ καὶ اخوان ἰχβάν. § θ. اخت ἔχτ.

اخافه } Α. ἰχαφὲ [ῥζ. خوف] ρ.ἀφ. θ. ἀπειλή, ἐκφόβησις: قصديله اوزرينه يورودى — ὥρμησεν ἐπάνω του ἐπὶ σκοπῷ ἐκφοβήσεως. ‖ Ρμ. ἐκφοβίζω [αἰτ.]: اخلملى — چوجقلرى δὲν πρέπει νὰ ἐκφοβίζῃ τις τοὺς παῖδας.

اخبار } Α. ἀχπὰρ [πλθ. τοῦ خبر] ὄν. εἰδήσεις,χρονικά: ساره — εἰδήσεις χρονικαί· ‖ تلغرافيه — τηλεγραφικαὶ εἰδήσεις.

اختطاف Α. ἰχτιτάφ [ρζ. خطف] ρ. ἀφ. ἁρπαγή: حوادث ایچون هر طرفی — طولاشیر περιέρχεται πᾶν μέρος πρὸς ἁρπαγὴν εἰδήσεων. ‖ Ρμ. ἁρπάζω [αἰτ.]: چوجغك النمدی — ایتدی مجیدیی ἥρπασε τὸν μυδζιδιὲν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ παιδός. § ἐκθαμβῶ, προξενῶ ἴλιγγον [αἰτ.]: برق پرتوشار — ابصار ایچکده ایدی ἡ ἀκτινοβόλος ἀστραπὴ ἐξεθάμβου τὰ βλέμματα.

اختفاء Α. ἰχτιφὰ [ρζ. خفاء] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι, ἀπόκρυψις: حشرات — ی و هوام ἡ ἀπόκρυψις τῶν ζωϋφίων καὶ ἐντόμων· ‖ Ρμ. κρύπτομαι [δοτ.]: ایتدی — بر خانه‌یه ἐκρύβη ἔν τινι οἰκίᾳ· ‖ ایچشیدی — خوفندن ἐκ τοῦ φόβου του εἶχε κρυφθῆ.

اختلاج Α. ἰχτιλαδζ [ρζ. خلج, βλ. خلجان] ρ. ἀφ. σπασμός [ἰατρ.]: اجفان — βλεφαρισμός, ἤτοι ἀνοιγοσφάλισμα, παίξιμον τῶν βλεφάρων· ‖ اولدی — اعصاب وعضلاتی دوچار τὰ νεῦρα καὶ οἱ μυῶνές του ὑπέπεσαν εἰς σπασμόν, ἤτοι ἤρχισαν νὰ τρέμωσι. § πλ0. اختلاجات

اختلاجی Α. ἰχτιλαδζί, ἐπ0. σπασμώδης, ἄτακτος [σφυγμὸς κτλ.]. § 0πλ. اختلاجیه ἰχτιλαδζιγέ.

اختلاس Α. ἰχτιλὰς [ρζ. خلس] ρ. ἀφ. ὑπεξαίρεσις, κατάχρησις χρηματική: چیرمش — ایچیی یدی ὑπεξῆρεσε τὰ χρήματα [ἐπέρασεν εἰς τὴν χεῖρα τῆς ὑπεξαιρέσεως]. ‖ Ρμ. ὑπεξαιρῶ, ὑποκλέπτω [αἰτ.]: شرکت صندوقندن — ایتدی ὑπεξῆρεσε τόσα γρόσια ἐκ τοῦ ἑταιρικοῦ ταμείου· ‖ وقت ایچك — ὑποκλέπτω καιρόν: وقت ایتدیکه عریضه تقدیمنده قصور ایتیورم δὲν λείπω ἀπὸ τοῦ νὰ πέμπω ἐπιστολήν, ὁσάκις ὑποκλέπτω καιρόν· § πλ0. اختلاسات ἰχτιλαδάτ: و سؤ استعمالات وقوعنه — ملك ویرمك میدان προλαμβάνω [δὲν δίδω χώραν εἰς] ὑπεξαιρέσεις καὶ καταχρήσεις.

اختلاسکار Π. ἰχτιλας-κιάρ, ἐπ0. καταχραστὴς [χρημάτων]: پچه — کرفتار اولدی قانونه ὁ καταχραστὴς ὑπάλληλος ἐτιμωρήθη· § πλ0. اختلاسکاران

اختلاسکارانه Π. ἰχτιλας-κιαρανέ, ἐπ0. ὁ ἀνήκων καταχραστῇ, δόλιος: — دسائس ραδιουργίαι δόλιοι· § δολίως.

اختلاط Α. ἰχτιλὰτ [ρζ. خلط] ρ. ἀφ. ἀνάμιξις, σχέσις, συναναστροφή, ἐπικοινωνία [τῇ ἐμοῦ]: اموال — ἀνάμιξις πραγμάτων [ὡς δύο διαφόρων εἰδῶν σίτου, ἢ σίτου

شرکت فی الاصل بردن زیاده کیسه‌لره κοινὸν τινὶ [δοτ.]: بر شیئك — ی و انفرك اول شی ایله امتیازی‌در κοινωνία [ἑταιρία] εἶναι τὸ ν' ἀνήκῃ πρᾶγμά τι εἰς πλείονα τοῦ ἑνὸς πρόσωπα καὶ τὸ νὰ διακρίνωνται ταῦτα δι' ἐκείνου τοῦ πράγματος· § εἰδικότης [ιδ.]: بر فنده — ی واردر ἔχει εἰδικότητα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ταύτῃ· ‖ — ارباب οἱ εἰδικοὶ [ἐν ἐπιστήμῃ, τέχνῃ]· § σχέσις, ἀφοσίωσις [δοτ.]: کندیسنه اولان — م یك قدیمدر ἡ πρὸς αὐτὸν σχέσις μου [ἰχτιδαδιμ] εἶναι πολὺ παλαιά· ‖ Ρμ. ἀνήκω, ἀφοσιοῦμαι· [δοτ.]: ایدلی — دركاه مولاناییه سوزمدن دوغدم ἀφότου ἀφωσιώθην τῇ αὐλῇ τοῦ κυρίου, δὲν ἠθέτησα τὸν λόγον μου.

اختصاصی Α. ἰχτιδαδί, ἐπ0. εἰδικός· ἐν χρήσει ὁ πλ0. اختصاصیون

اختصاصیون Α. ἰχτιδαδιγιούν, ὄν. πλ0. εἰδικοὶ ἔν τινι ἐπιστήμῃ, ἢ τέχνῃ [τῇ ιδ.]: فن طبده — دن اولمق جهتیله ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἐκ τῶν εἰδικῶν ἐν τῇ ἰατρικῇ.

اختصام Α. ἰχτιδὰμ [ρζ. خصم], ρ. ἀφ. ἐχθροπάθεια, λογομαχία: — النزام مکابره‌یی ایهام ایدر ἡ ἐπιδίωξις τῆς λογομαχίας προδίδει ἀλαζονείαν· [σπν.].

اختضاب Α. ἰχτιζὰπ [ρζ. خضب] ρ. ἀφ. τὸ βάφεσθαι: سی الحنی یتشی کچمش — ی مالخوردلرك τὸ νὰ βάφωνται πρεσβῦται, διελθόντες τὸ ἑξηκοστόν, ἐδόξαμεν τὸν ἄτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν [σπνν.]· ‖ Ρμ. βάφομαι τὴν κόμην, τὸν μύστακα [ἀμφ.]: ایدن نسا پك — حنا ایله خوشنا اولدمزلر αἱ διὰ κύπρου [κηνᾶ] βαφόμεναι γυναῖκες δὲν δύνανται νὰ φαίνωνται πολὺ εὐάρεστοι.

اختضاع Α. ἰχτιζὰ [ρζ. خضع, βλ. خضوع] ρ. ἀφ. ταπείνωσις, μετριοφροσύνη: — ارباب ταπεινοί, μετριόφρονες [σπν.]· ‖ βλ. καὶ اختشاع

اختطاب Α. ἰχτιλὰπ [ρζ. خطب] ρ. ἀφ. ἡ εἰς γάμον ζήτησις: — ی یوزك ἡ εἰς γάμον ζήτησις κόρης· ‖ Ρμ. ζητεῖν δι' ἑαυτὸν εἰς γάμον [αἰτ.]: ایتدی — کریه‌سنی ἐζήτησε δι' ἑαυτὸν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα τοῦ δεῖνος.

اختطاط Α. ἰχτιλὰτ [ρζ. خط] ρ. ἀφ. τὸ ὁρίζειν δι' ὁρίων γῆν, οἰκόπεδον: اراضی — ὁροθεσία γῆς· ‖ — ی غرمه‌لك ὁροθεσία οἰκοπέδου. § ρυτίδωσις προσώπου: — ی ρυτίδωσις προσώπου. § τριχόφυτα γενειάδος: — امرد τριχόφυτα ἀγενείου.

اختصاص Α. ἰχτιδὰς [ρζ. خصص, βλ. خصوص] ρ. ἀφ. τὸ ἰδιάζειν, ἀνήκειν τινὶ [δοτ.]: قبول ایتمز οἱ τίμιοι δὲν δέχονται τὴν δολιότητα.

اختر Π. ἀχτέρ, ὄν. ἀστήρ· μτφ. αἰωνός: — نیك ὁ ὑπὸ αἰδίους αἰωνούς, αἴδιος· ‖ — بد ὁ ὑπὸ κακοὺς αἰωνούς, ἀπαίδιος· ‖ — دنبالدار ἀχτέρι ἐδνὰλε-τὰρ, κομήτης.

اختر شمار Π. ἀχτὲρ-ὀζμάρ, ἐπ0. ὁ μετρῶν τοὺς ἀστέρας, ὁ μὴ κοιμώμενος τὴν νύκτα: — قاله ἀραστὴς ἄϋπνος.

اختر شناس Π. ἀχτὲρ-ὀινάς, ὄν. ἀστρολόγος.

اختر شناسانه Π. ἀχτὲρ-ὀιναδανέ, ἐπ0. ἀστρολογικός: — کشفیات ἀνακαλύψεις ἀστρολογικαί.

اختر شناسی Π. ἀχτὲρ-ὀιναδί, ἀφ. ἀστρολογία.

اختراع Α. ἰχτιρὰ [ρζ. خرع] ρ. ἀφ. ἐφεύρεσις, ἐπινόησις, καινοτομία: بالونك — ی ἡ ἐπινόησις τοῦ ἀεροστάτου· ‖ — اراجیف ἐπινόησις ψευδῶν θρυλλημάτων· ‖ Ρμ. ἐφευρίσκω, ἐπινοῶ [αἰτ.]: ایتدی — حلیل فن عروضی امام حلیل τὴν ἐπιστήμην τῆς προσῳδίας ἐφεῦρεν ὁ Ἰμάμης Χαλίλ· § πλ0. اختراعات ἰχτιραάτ: عصریه — لر αἱ ἐφευρέσεις τοῦ αἰῶνος· ‖ βλ. καὶ ایجاد

اختراعی Α. ἰχτιρα-ί, ἐπ0. ὁ ἀνήκων τῇ ἐφευρέσει, ἐπινοήσει, ἐπινοηθείς· § 0. اختراعیه ἰχτιραϊγέ: رغبت زیاده — دها قرائن τὰ ἐπινενοημένα διηγήματα ἀποδείκνυσι περισσοτέρας ὑπολήψεως· § πλ0. اختراعیات ἰχτιραϊγιάτ, ἐπινοήματα.

اختشاع Α. ἰχτιδὰ [ρζ. خشع, βλ. خشوع] ρ. ἀφ. τὸ ταπεινοῦσθαι, ταπείνωσις· βλ. تخشع καὶ اختضاع

اختصار Α. ἰχτιδὰρ [ρζ. خصر] ρ. ἀφ. συντομία, σύνοψις· ἁπλοποίησις κλάσματος [ἀριθμ.]: کلام — συντομία λόγου· ‖ — طریقیله, ἢ — على طریق ال ἀλλὰ ταρήκη-λ-ἰχτιδάρ, ἢ اختصاراً ἰχτιδάρεν [ἐπρ.] ἐν συντομίᾳ, συντόμως, ἢ δι' ἁπλουστεύσεως: اقاده حال — ایلدی ἐξέθηκε τὰ πράγματα συντόμως· ‖ Ρμ. συντέμνω λόγον· ἁπλουστεύω, ἁπλοποιῶ κλάσμα [αἰτ.]: ایدیم — اقاده‌می νὰ συντάμω τὸν λόγον μου· ‖ اولنان کسر — ایکی عددیله κλάσμα ἁπλοποιούμενον διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 2.

اختصاراً Α. ἰχτιδάρ-εν, ἐπρ. βλ. اختصار

اختداع Α. ἰχτιδὰ [ρζ. خدع, βλ. خدیعه] ρ. ἀφ. τὸ χρῆσθαι δόλῳ, δολιότης: اختیار ایلدی دفع — ایله ἀπέφυγε τὴν ἐνόχλησιν, μεταχειρισθεὶς δολιότητα· ‖ — ی ناموس ارباب

اختداع Α. ἰχτιδὰ [ρζ. خدع, βλ. خدیعه] ρ. ἀφ. τὸ χρῆσθαι δόλῳ, δολιότης: اختیار ایلدی دفع — ایله ἀπέφυγε τὴν ἐνόχλησιν, μεταχειρισθεὶς δολιότητα· ‖ — ی ناموس ارباب

اخبار Α. ἰχπὰρ [ρζ. خبر] ρ. ἀφ. πληροφορία, μήνυσις, καταγγελία· ‖ Ρμ. πληροφορῶ, μηνύω, καταγγέλλω [αἰτ.]: ایتدیلر — کیفیتی ἐπληροφόρησαν, ἢ κατήγγειλαν τὸ πρᾶγμα· § πλ0. اخبارات μηνύσεις, καταγγελίαι.

اخبارنامه Π. ἰχπὰρ-ναμέ, ὄν. μήνυσις, καταγγελία [ποιν.]. § πρόσκλησις ἔγγραφος ἐκ μέρους ἐκτελεστικοῦ τμήματος. § δήλωσις γινομένη κατὰ νόμον εἰς τὸ ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον ἐκ μέρους ἐμπόρου ἐπὶ τῇ δίᾳ πτωχεύσει.

اخباری Α. ἰχπὰρ-ί, ἐπ0. ὁ ἀφορῶν πληροφορίαν, εἴδησιν· § 0. اخباریه ἰχπαριγέ: — جمله [συντ.] πρότασις κρίσεως, ἤτοι πρότασις ἥτις δὲν ἐκφράζει εὐχὴν ἢ διαταγήν, ἀλλὰ περιέχει κρίσιν, ἢ ἀγγέλλει πρᾶγμα τετελεσμένον, ἢ τελεσθησόμενον [ἀντιθ. انشائیه βλ.] ‖ — صیغه‌ء [γρμ.] ὁριστικὴ ἔγκλισις.

اخباریات Α. ἰχπαριγιάτ [πλ0. τοῦ اخباریه] ὄν. 0. προτάσεις ἀγγέλλουσαι πρᾶγμα τετελεσμένον, ἢ τελεσθησόμενον· βλ. اخباری

اخباریه Α. ἰχπαριγέ, 0. τοῦ اخباری βλ. § ὄν. ἀμοιδὴ μηνύσεως, διδομένη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸν μηνύοντα κτῆμα ἀδόσποτον [مجهول], ἢ λαθρεμπόριον.

اخبیه Α. ἀχπιγὲ [πλ0. τοῦ خبا] ὄν. σκηναί.

اخت Α. ὄχτ [0πλ. τοῦ اخ] ὄν. 0. ἀδελφή· § πλ0. اخوات ἐχεβάτ.

آختاپود Ελλ. ἀχταπότ, ὄν. ὀκτάπους, πολύπους.

اختبار Α. ἰχτιπὰρ [ρζ. خبر], ρ. ἀφ. τὸ δοκιμάζειν, δοκιμασία· ‖ Ρμ. [δρτ.]: ایتدیلر — اختیاری ἐδοκίμασαν τὸν γέροντα· [ἐπὶ πραγμάτων λέγεται جربه βλ.].

اختتام Α. ἰχτιτὰμ [ρζ. ختم, βλ. ختام] ρ. ἀφ. τὸ περατοῦσθαι, ἀποπεράτωσις, λῆξις, τέρμα: بولق — περατοῦσθαι, λήγειν, φθάνειν εἰς τὸ τέρμα· ‖ اولدی — حسن انشاآتی پذیرای ἡ κατασκευή του ἔλαβεν αἴσιον πέρας.

اختتان Α. ἰχτιτὰν [ρζ. ختن, βλ. ختان] ρ. ἀφ. τὸ περιτέμνεσθαι, περιτομή: — صبیان περιτομὴ παίδων.

اختداع Α. ἰχτιδὰ [ρζ. خدع, βλ. خدیعه] ρ. ἀφ. τὸ χρῆσθαι δόλῳ, δολιότης: اختیار ایلدی دفع — ایله ἀπέφυγε τὴν ἐνόχλησιν, μεταχειρισθεὶς δολιότητα· ‖ — ی ناموس ارباب

καὶ κριθῆς κτλ.]· || ـ حكمت — مغاير اليله تادانلر احتياطدر ἡ μετ' ἀμαθῶν σχέσις ἀπάδει τῇ φρονήσει τῆς προφυλάξεως· || — ـلى ἄνευ ἐπικοινωνίας [μετὰ ὑποδίκου, ἢ κατοίκων μεμολυσμένου τόπου]. § περιπλοκὴ [νόσου]. § [φυσ.]: جنسين — νόθευσις, μίξις δύο γενῶν, ἢ εἰδῶν [ὡς ἵππου καὶ ὄνου]. ‖ Ρμ. σχετίζομαι, συναναστρέφομαι [τῇ يله]: كال ارباب ايدن — يله πάντοτε πρέπει νὰ συναναστρέφηταί τις μετ'ἀνθρώπων μεμορφωμένων. § ἀναμιγνύομαι, περιπλέκομαι.

اختلاع } Α. **ἰχτιλάϊ** [ῥζ. خلع] ῥ. ἀφ. διάζευξις, τὸ διαζεύγνυσθαι τὴν σύζυγον ἀπὸ τοῦ συζύγου: بيننده تكون ايدن نزاع — اولدى نتيجه بخش ἢ μεταξὺ αὐτῶν ἀναφυεῖσα ἔρις ἐπέφερε τὴν διάζευξιν.

اختلاف } Α. **ἰχτιλάφ** [ῥζ. خلف, βλ. خلاف] ῥ. ἀφ. ἀσυμφωνία, διαφωνία, διχόνοια, διαφορά: ايز — διαφορὰ γνωμῶν, διχοφηφία· || ليل و نهار — ἀνισότης νυκτὸς καὶ ἡμέρας· || دار — ἀρνησιπατρία, ἤτοι διαφορὰ χώρας, ἢ ὑπηκοότητος μεταξὺ δύο συγκληρονόμων, ἢ κληρονόμου καὶ κληρονομουμένου· || دين — ἑτεροδοξία, ἤτοι διαφορὰ θρησκείας[τὴν]μεταξὺ κληρονόμου καὶ κληρονομουμένου· || ـيله كيفيت تسليمى دخى مختلف اولور — μὲ τὴν διαφορὰν τοῦ πωλουμένου πράγματος γίνεται διάφορος καὶ ὁ τρόπος τῆς παραδόσεως αὐτοῦ, ἤτοι ἡ διαφορὰ τοῦ πωλουμένου ἐπιφέρει καὶ διάφορον τρόπον παραδόσεως αὐτοῦ· || عن دليل — διαφωνία ὡς πρὸς τὴν ἀρχήν, ὡς πρὸς τὸν κανόνα. ‖ Ρμ. διαφωνῶ [ده]: بو مسئله ده — ايتديلر διεφώνησαν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ· § πλθ. اختلافات: ك ازالمسى — ἐξάλειψις διαφωνιῶν· || اهل مذاهب — διαφωνίαι τῶν πρεσβευόντων δόγματα θρησκευτικά, ἢ φιλοσοφικά· || — هوائيه διαφοραί, ἀναμαλλίαι ἀτμοσφαιρικαί.

اختلاق } Α. **ἰχτιλάκ** [ῥζ. خلق] ῥ. ἀφ. τὸ πλάττειν ψεύδη: اراجيف تهمتيله — ὑπὸ τῇ κατηγορίᾳ τοῦ ὅτι ἔπλαττε θρυλλήματα.

اختلاقاً } Α. **ἰχτιλάκ-αν,** ἐπρ. πλάττων ψεύδη: سويلدى — بو يالانى ὸ τὸ ψεῦδος τοῦτο πλάσας εἶπε.

اختلاقيات } Α. **ἰχτιλακ-ιγιάτ,** ὀν. θ. ψεύδη πλαστά, πλάσματα: حكايه — نويسان πλάσματα τῶν μυθιστοριογράφων.

اختلال } **ἰχτιλάλ** [ῥζ. خلل] ῥ. ἀφ. διατάραξις, ταραχή, στάσις: شعور — διατάραξις φρενῶν, φρενοβλάβεια· || اشياء — διατάραξις ὀρέξεως, ἑτερορεξία· || بصر — παρωπία, διατάραξις ὁράσεως· § πλθ. اختلالات

اختمار } Α. **ἰχτιμάρ** [ῥζ. خمر, βλ. خمير] ῥ. ἀφ. τὸ ζυμοῦσθαι, ζύμωσις ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ ὑγρῶν, ὡς οἴνου, ζύθου κτλ. عجين — ζύμωσις ζύμης [πλακοῦντος]· || شيره — ζύμωσις γλεύκους· ‖ Ρμ. ζυμοῦμαι· § عفى — σῆψις, ἀποσύνθεσις· § τὸ καλύπτεσθαι τὰς γυναῖκας διὰ πέπλου: نسوان — πεπλοφορία γυναικῶν· § βλ. تخمر

اختناق } Α. **ἰχτινάκ** [ῥζ. خنق] ῥ. ἀφ. τὸ μὴ δύνασθαι ἀναπνεῦσαι, πνιγμός, στένωσις, ἐμφραξις: اسما — ἐμφραξις ἐντέρων· || رحم — ἐμφραξις μήτρας· ‖ Ρμ. πνίγομαι, στραγγαλίζομαι.

اختيار } Α. **ἰχτιγιάρ** [ῥζ. خير] ῥ. ἀφ. ἐκλογή, αἵρεσις· ‖ Ρμ. ἐκλέγω, αἱροῦμαι, ἀκολουθῶ [αἰτ.]: ـى مسلك — ايكلمك ἐκλέγω, ἀκολουθῶ στάδιον· || عزلت ايتدى — προεῖλετο τὴν ἐρημίαν· || سكوت ايكمك — προαιροῦμαι τὴν σιωπήν, σιγῶ· || غربت ايكمك — προαιροῦμαι τὴν ἀποδημίαν, ἀποδημῶ· || اقامت ايلدى — κατῴκησεν, ἐγκατέστη· || كذب ايكمك — ψεύδομαι· § λαμβάνω πρὸ ὀφθαλμῶν, ἤτοι καταβάλλω θυσίας, ἔξοδα: [مصارف ἢ] اولنان بونجه نداكارلقلر — αἱ καταβληθεῖσαι τοιαῦται θυσίαι [ἢ τὰ ἔξοδα]· § αὐτεξούσιον, ἐλευθερία ἐνεργείας, διάθεσις, προαίρεσις: ى النده كيتدى — ἔχασε τὸ αὐτεξούσιον, δὲν εἶναι κύριος τῶν πράξεών του· || ى النده دكل — δὲν ἔχει αὐτεξούσιον, δὲν εἶναι κύριος τῶν πράξεών του· || ـيله ى — برشي حسن رضاسى و كمال قصد صوله ايتمك τι ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ θελήσεως καὶ ἐνεργείας· || ـينه برلقق بر شى برينك — ἀφίνω τι εἰς τὴν διάθεσιν τινος, ἤτοι ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ τὸ πράξῃ, ἢ μή· § ἐπρ. — بى ـى ايچتيارى, ἀκουσίως: اغلامغه باشلادى — پير داغدار بى ὁ κατατεθλιμμένος γέρων ἤρχισεν ἀκουσίως νὰ κλαίῃ. § πλθ. اختيارات βλ.

اختيار } Τ. **ἰχτιάρ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. γέρων [κατὰ τὸ لغت كتابى ὁ προσεσημειωμένος ἐκλήθη οὕτως ἐκ τῆς ἐν τῇ λέξει اختيار ἐννοίας τοῦ: **ἐκλεκτός**· βλ. مختار]§ مجلسى — δημογεροντία.

اختيارات } Α. **ἰχτιγιαρ-ὰτ** [πλθ. τοῦ اختيار] ὀν. θ. χρόνοι, ἢ πράξεις ἐκλεκταί· [ἢ λέξις ἐν χρήσει ἐν τοῖς ἡμερολογίοις].

اختيارلاتمق } Τ. **ἰχτιαρ-λατμάκ,** ῥμ. μτβ. κάμνω τινὰ νὰ γηράσῃ· συνεκδ. προξενῶ πολὺν κόπον, λύπην [αἰτ.].

اختيارلامق } Τ. **ἰχτιαρ-λαμάκ,** ἢ اختيارلاغق **ἰχτιαρ-λανμάκ,** ῥμ. οὐδ. γηράσκω.

اختيارلق } Τ. **ἰχτιαρ-λίκ,** ἀφ. γῆρας.

اختيارى } Α. **ἰχτιγιαρ-ί,** ἐπθ. ἑκούσιος, προαιρετικός: فعل — πρᾶξις ἑκουσία· § θ. اختياريه **ἰχτιγιαριγέ:** — ـلك ἡ συνδρομὴ προαιρετική· || حركات — πράξεις ἑκούσιαι· § πλθ. اختياريات **ἰχτιγιαριγιάτ,** πράξεις ἑκούσιαι.

اختيال } Α. **ἰχτιγιάλ** [ῥζ. خيل] ῥ. ἀφ. ἔπαρσις, οἴησις, ἀλαζονεία [ἀπν.].

اختيان } Α. **ἰχτιγιάν** [ῥζ. خون, βλ. خيانت] ῥ. ἀφ. ἀπιστία, δόλος.

اخجال } Α. **ἰχδζάλ** [ῥζ. خجل, βλ. خجالت] ῥ. ἀφ. τὸ καταισχύνειν, καταισχύνη: اخجال — ἢ καταισχύνη τῶν παιδῶν [συνηθέστ. τὸ تخجيل

اخدار } Α. **ἰχτάρ** [ῥζ. خدر] ῥ. ἀφ. τὸ ὑποχρεοῦν τὴν κόρην ἵνα καλυφθῇ διὰ πέπλου. § ἀπονάρκωσις μέλους τοῦ σώματος διὰ ναρκωτικοῦ [ἰατρ.].

اخدود } Α. **ὀχτούτ,** ὀν. χάσμα μακρὸν ἐν τῇ γῇ, χάνδαξ.

اخذ } Α. **ἤχζ,** ῥ. ἀφ. λῆψις: ايسه و — ـى ايكزو-ايتمك ἢ μαθοῦ, ἢ τῶν χρημάτων· || و سرقت — λῆψις καὶ κλοπή, ἀφαίρεσις· || موقع — λῆψις θέσεως, τοποθέτησις· || عسكر — στρατολογία· || و كرفت —, ἢ — و توقيف و σύλληψις, προσωποκράτησις· ‖ Ρμ. λαμβάνω [αἰτ.]: ايدر ايكن اچوب — ايدر مكتوبى پوستەدن اوقودم ἅμα ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ ταχυδρομείου, ἤνοιξα καὶ ἀνέγνωσα· || تار ايتدى — ἔλαβεν ἐκδίκησιν, ἐξεδικήθη· || موقع ايكمك — λαμβάνω θέσιν, τοποθετοῦμαι, κάθημαι· || — اشقيا و كرفت اولنمش οἱ λῃσταὶ συνελήφθησαν.

آخر } Α. **ἀχάρ,** ἐπθ. ἄλλος: وقت — ده كوريشورز ἄλλοτε βλεπόμεθα· || — يوم ἄλλην ἡμέρα· || بو بحث — در τοῦτο εἶναι ἄλλο ζήτημα· || θ. اخرى **ὀχρά.**

آخر } Α. **ἀχήρ,** ὀν. τέλος: ى — و آدمك اول ἢ ἀρχὴ [ἐσχάλ] καὶ τὸ τέλος ἑνὸς ἀνθρώπου, ὁ βίος, αἱ περιπέτειαι αὐτοῦ [ἐπὶ κακοῦ]· || ـه — الى من اوله **μὲν ἐσχάλιχι ἰλιὰ ἀχήρ-ιχι,** ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· § ἐπρ. ἐπὶ τέλους, ἐσχάτως· — و اول προηγουμένως καὶ ἐσχάτως· βλ. καὶ آخرالامر § πλθ. اواخر **ἐσαχήρ.**

آخر } Α. **ἀχήρ,** ἐπθ. τελευταῖος, ἔσχατος: نفس — τελευταία, ἐσχάτη πνοή· || — زمان τελευταῖος χρόνος, τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου: زمان نبيسى — ὁ τελευταῖος προφήτης, ἤτοι ὁ Μωάμεθ· § πλθ. آخرين **ἀχηρίν.**

اخراب } Α. **ἰχράπ** [ῥζ. خرب, βλ. خراب] ῥ. ἀφ. τὸ καταστρέφειν, καταστροφή, ἐρήμωσις: ى — كنديسنى ἢ κατάστροφὴ τῶν οἰκοδομῶν· § συνηθέστ. تخريب βλ.

اخراج } Α. **ἰχράζ** [ῥ. خرج] ῥ. ἀφ. ἐξαγωγή, ἀποβίβασις· ἔξωσις, ἀποβολή· [ἀντιθ. τῷ ادخال]· ἔκδοσις ὁμολογιῶν, χρεωγράφων· ἀνόρυξις· [βοτ.]: حيوان اجنبيه مالك — ى مخصوصدر ἢ ἐξαγωγὴ ζώων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἶναι ἀπηγορευμένη· || ى — ـوددن ياغ ἢ ἐξαγωγὴ βουτύρου ἐκ τοῦ γάλακτος· || ميت — ἀνόρυξις νεκροῦ ἐκ τοῦ τάφου· || ى — تحويلاتك فى ἢ τιμὴ ἐκδόσεως ὁμολογιῶν· ‖ Ρμ. ἐξάγω, ἀποβιβάζω, ἀποβάλλω, ἐκδίδω ὁμολογίας, ἀνορύττω· [αἰτ. ون]: ايدر — ـدن كفالتدن كفيل كنديسنى ὁ ἐγγυητὴς ἀπαλλάττει [ἐξάγει] ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐγγυήσεως· || ايدلدى — خدمتدن ἀπεβλήθη τῆς θέσεώς του· § [αἰτ. ὀοτ.]: ايتدى — كمى قريه يا نقه τὸ πλοῖον ἀπεβίβασε ναύτας εἰς τὴν ξηράν· § πλθ. اخراجات! **ἰχραζάτ,** ἐξαγωγὴ ἐμπορευμάτων: و ادخالات — ἐξαγωγὴ καὶ εἰσαγωγή.

اخراجى } Α. **ἰχραζ-ί,** ἐπθ. ἐξαγωγικός, ὁ τῆς ἐξαγωγῆς, ἐκδόσεως κτλ. βλ. προηγ. § θ. اخراجيه **ἰχραζιγέ:** — فيات τιμαὶ ἐκδόσεως χρεωγράφων κτλ.

اخراس الكلب } Α. **ἰχράσ-λ-κέλπ,** ὀν. πολυπόδιον [φυσ. ἱστ.].

اخراق } Α. **ἰχράκ** [ῥζ. خرق] ῥ. ἀφ. τὸ σχίζειν, τὸ καταπλήττειν [αἰτ.].

آخرالامر } Α. **ἀχήρσ-λ-ἔμρ,** ἐπρ. ἐπὶ τέλους: ديديكنى يايدى — ἐπὶ τέλους ἐποίησεν ὅ,τι εἶπε.

اخرب } Α. **ἀχρὲπ** [παραθ. τοῦ خراب] ἐπθ. ὁ μᾶλλον, ἢ ὁ λίαν κατεστραμμένος.

آخربين } Π. ἀχὴρ-πίν, ἐπθ. προσρατικός: مردم — دنيايه اعتماد ايتمز ὁ προσρατικὸς ἄνθρωπος δὲν ἐπερείδεται ἐπὶ τοῦ κόσμου.

آخرت } Α. ἀχιρὲτ [ρζ. آخر] ὄν. θ. ἡ μέλλουσα ζωή: دنيايه دكشدى — ى μετήλλαξε τὸν βίον [ἀπεβίωσε]· § θετός: اولاد — θετὸς υἱός, [ψυχοπαῖδι]· || بابا سى — θετὸς πατήρ· || قرنداشى — θετός ἀδελφός.

آخرتلك } Τ. ἀχιρετ-λίκ, ἐπθ. θετὸς [υἱός, ἢ κόρη]· § ὁ παραιτηθεὶς τὸν κόσμον καὶ ἀφοσιωθεὶς εἰς τὸν μέλλοντα, ἐρημίτης.

اخرس } Α, ἀχρὲς [ρζ. خرس] ἐπθ. βωδός, ἄλαλος.

اخرم } Α. ἀχρέμ, ὄν. ἀκρώμιον [ἀνατ.].

اخرمى } Α. ἀχρεμ-ί, ἐπθ. ἀκρωμιαῖος [ἀνατ.]: ايلرى — ἀκρωμιαιοκορακοειδής [εἷς τῶν συνδέσμων τῆς ὠμοπλάτης].

اخروى } Α. ὀχρεβί, [ρζ. آخر] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν μέλλουσαν ζωήν: اميد — ἐλπὶς περὶ μέλλοντος βίου· § θ. اخرويه ὀχρεβιγέ: مكافات — ἀμοιβὴ μέλλουσα· § πλθ. اخرويات ὀχρεβιγιάτ, λόγοι καὶ ἔργα ἀφορῶντα τὸν μέλλοντα βίον.

اخرى } Α. ὀχρὰ [θ. τοῦ آخر ἀχὰρ] ἐπθ. ἄλλος: مسئله — ἄλλο ζήτημα· || صورت — ἄλλος τρόπος.

آخرين } Α. ἀχιρ-ὶν [πλθ. τοῦ آخر ἀχὴρ] ἐπθ. οἱ μεταγενέστεροι: اولين و — ى οἱ προγενέστεροι [ἐσθε-λὶν] καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἀμηχανοῦσιν εἰς τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος τούτου· || آخرال — ἀχὴρ-ὀλ-ἀχιρίν, ὁ ἔσχατος τῶν ἐσχάτων, ἤτοι ὁ Θεός· βλ. καὶ اول ἐσθέλ.

آخرين } Π. ἀχιρ-ὶν [ἐκ τοῦ ἀρθ. آخر] ἐπθ. τελευταῖος: اميدم ايدى — اولمك ايدى ὁ θάνατος ἤτοι ἡ τελευταία ἐλπίς μου· φεῦ! καὶ ἐκεῖνος δὲν εἶναι ἐπ' ἐμοί.

اخس } Α. ἐχὰς [παραθ. τοῦ خسيس] ἐπθ. εὐτελέστερος-τατος: اشيا — τὸ εὐτελέστερον τῶν πραγμάτων· || ناس — ὁ εὐτελέστερος τῶν ἀνθρώπων.

اخسمه } Π. ἀχσθμέ, ὄν. ποτόν, τὸ κοινῶς καλούμενον μπρζάς· βλ. ايرق

اخشاب } Π. ἀχσὰπ [πλθ. τοῦ خشب] ὄν. ξύλα, ξυλικήν· § ἐπθ. ξύλινος: خانه — ξυλίνη οἰκία· || بنا — ξυλίνη οἰκοδομή.

آخشام } Τ. ἀχσάμ, βλ. آقشام [Διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα: آخشاملين - آخشاملامق κτλ. βλ. آقشاملين - آقشاملامق κτλ.].

اخشب } Α. ἀχσὲπ [ρζ. خشب] ἐπθ. ξύλινος.

اخص } Α. ἐχὰς [παραθ. τοῦ خاص] ἐπθ. ἰδιαίτερος· مالك اولان — ὁ μᾶλλον ἀφωσιωμένος· πρώτιστος: بندكان — ὁ μᾶλλον ἀφωσιωμένος τῶν θεραπόντων· || آمال — πρώτιστος [διακαέστερος] τῶν πόθων· § εἰδικώτερος, μερικώτερος: [انسان] در — دن [حيوان] ἡ ἔννοια [ἄνθρωπος] εἶναι μερικωτέρα τῆς ἐννοίας [ζῷον].

اخصاء } Α. ἰχσὰ [ρζ. خصاء] ρ. ἀφ. ἐκμάθησις εἰδικῶς μιᾶς ἐπιστήμης, ἢ τέχνης: هركسه كوره اولى صاييلدمز — اختيار ἐν τῇ σπουδῇ ἡ προτίμησις τῆς ἐκμαθήσεως μιᾶς ἐπιστήμης δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ διὰ πάντας καλλιτέρα.

اخصا } Α. ἰχσὰ [ρζ. خصى] ρ. ἀφ. ἐκτομή, εὐνουχισμός: دجاج — ى εὐνουχισμὸς ἀλέκτορος·

اخصائيون } Α. ἰχσα-ἰγιὸν, ὄν. εἰδικός· συνθέτ. اختصاصيون βλ.

اخصر } Α. ἀχσὰρ [παραθ. τοῦ مختصر] ἐπθ. συντομώτερος-τατος: بو سوز اوته كندن — هم ايلدر ὁ λόγος οὗτος εἶναι καὶ συντομώτερος καὶ εὐγλωττότερος ἐκείνου.

اخضر } Α. ἀχζὰρ [ρζ. خضر] ἐπθ. πράσινος: — وادى πεδιὰς χλοερά· || — لباس ἔνδυμα πράσινον· § θ. خضرا χαζρά.

اخضرار } Α. ἰχζιρὰρ [ρζ. خضر] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι χλοερόν, χλοερότης: اشجار — χλοερότης τῶν δένδρων· βλ. καὶ تخضر

اخطاء } Α. ἰχτὰ [ρζ. اخطا] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα σφάλλειν, τὸ πλανᾶν. || Ρμ. πλανῶ, κάμνω τινὰ νὰ σφάλλῃ [αἰτ.]: معلومات اعطا ايدى اولدى — ايتمش سامعينى ايدوم دير ايكن θέλων νὰ δώσῃ πληροφορίας [φωτίσῃ], ἐπλάνησε τοὺς ἀκροατάς. § τὸ σφάλλεσθαι, πλανᾶσθαι.

اخطار } Α. ἀχτὰρ [πλθ. τοῦ خطر] ὄν. κίνδυνοι [σπν.].

اخطار } Α. ἰχτὰρ [ρζ. خطر, βλ. خاطر] ρ. ἀφ. ὑπόμνησις: خاطر — ى ὑπόμνησις εἰλικρινής. || Ρμ. ὑπομιμνήσκω [αἰτ. δοτ.]: كيفيتى كنديسنه — ايتدم τῷ ὑπέμνησα τὸ πρᾶγμα. § πλθ. اخطارات: خير خواهانه — ى ὑπομνήσεις φιλικαί.

اخف } Α. ἐχὰφ [παραθ. τοῦ خفيف] ἐπθ. ἐλαφρότερος-τατος· ἀντίθ. اشد ἐσέτ· || βλ. ضرر

اخفاء } Α. ἰχφὰ [ρζ. خفى] ρ. ἀφ. τὸ ἀποκρύπτειν, ἀπόκρυψις: شخص — ى ἀπόκρυψις προσώπου [ἐγκλήματίου]. || Ρμ. ἀποκρύπτω [αἰτ.]: ايلدى — مقصدينى ἀπέκρυψε τὸν σκοπόν του.

اخفش } Α. ἀχφὲς, ἐπθ. νυκτάλωψ, ἤτοι ὁ βλέπων τὴν νύκτα κάλλιον, ἢ τὴν ἡμέραν· § ἐπίθετα τριῶν ἀράβων γραμματολόγων: كيسى كى باشى صالار — ك θείει τὴν κεφαλήν, ὡς ἡ αἴξ τοῦ Ἀχφές, ἤτοι ἐπιδοκιμάζει τυφλῶς § πλθ. اخافش ἐχαφίς.

اخفشيه } Α. ἀχφεσ-ιγέ, ὄν. θ. γένος φυτῶν δικοτυληδόνων, ἀνθούντων τὴν νύκτα· [φυσ. ἱστ.].

اخفى } Α. ἀχφὰ [παραθ. τοῦ خفى] ἐπθ. μυστικώτερος-τατος.

اخفيه } Α. ἀχφιγὲ [πλθ. τοῦ ἀχρήστου اخفا] ὄν. κάλυκες τοῦ ἄνθους τῶν δένδρων.

اخكر } Π. ἀχκὲρ, ὄν. ἀνθρακιά, κ. χόβολη: سوزان — ἀνθρακιὰ καίουσα.

اخلاء } Α. ἐχιλλὰ [πλθ. τοῦ خليل] ὄν. φίλοι: كرام — ى ἀξιότιμοι φίλοι.

اخلاء } Α. ἰχλὰ [ρζ. خلا] ρ. ἀφ. τὸ ἐκκενοῦν, ἐκκένωσις, κ. ἄδειασμα· ἀπόλυσις: اوانى — ى ἐκκένωσις σκευῶν· || سيل — ى ἀπόλυσις πεφυλακισμένου· § συνηθέστ. تخليه

اخلاب } Α. ἀχλὰπ [πλθ. τοῦ خلب] ὄν. ὄνυχες πτηνῶν.

اخلاص } Α. ἰχλὰς [ρζ. خلص] ὄν. εἰλικρίνεια, εἰλικρινὴς ἀγάπη, ἀφοσίωσις· ἀγνότης: يل — كال, ἢ يل تام — μετὰ μεγάλης, ἢ πλήρους εἰλικρινείας, ἀφοσιώσεως· || عرض ايتمك — ὑποβάλλω εἰλικρίνειαν, σέβη, προσφήσεις· § πλθ. اخلاصات προσφήσεις.

اخلاص پرور } Π. ἰχλὰς-περβέρ, ἐπθ. φίλος τῆς εἰλικρινείας, ἀφωσιωμένος: — قلب καρδία εἰλικρινής.

اخلاص پروزانه } Π. ἰχλὰς-περβεραν̀é, ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων εἰς φίλον τῆς εἰλικρινείας, εἰλικρινής: عبوديت — ἀφοσίωσις εἰλικρινής· § ἐπρ. εἰλικρινῶς.

اخلاص پرورى } Π. ἰχλὰς-περβερί, ἀφ. ἀγάπη πρὸς τὴν εἰλικρίνειαν: — فضيلت ἡ ἀρετὴ τῆς πρὸς τὴν εἰλικρίνειαν ἀγάπης.

اخلاصمند } Π. ἰχλασ-μέντ, ἐπθ. εἰλικρινής: — عبد δοῦλος εἰλικρινής· || — دل καρδία εἰλικρινής.

اخلاصمندانه } Π. ἰχλασ-μεντανέ, ἐπθ. ὁ ἁρμόζων εἰλικρινεῖ: — مكاتبات ἀλληλογραφία εἰλικρινεῖς· § ἐπρ. κατὰ τρόπον ἁρμόζοντα εἰλικρινεῖ, εἰλικρινῶς.

اخلاصمندى } Π. ἰχλασ-μεντί, ἀφ. εἰλικρίνεια: وظيفه — بويله‌مى ايفا اولنور τὸ καθῆκον τῆς εἰλικρινείας οὕτως ἐκπληροῦται;

اخلاط } Α. ἀχλὰτ [πλθ. τοῦ خلط] ὄν. ὑγρὰ τοῦ σώματος: اربعه — τὰ τέσσαρα ὑγρὰ τοῦ σώματος, ἤτοι τὸ αἷμα [دم], τὸ φλέγμα [بلغم], ἡ χολὴ [صفرا], καὶ ἡ μέλαινα χολὴ [سودا].

آخلاط } Τ. ἀχλὰτ [ἐκ τοῦ Ἑλλ.] ὄν. ἀχράς, κ. ἀγριαπιδιά.

اخلاف } Α. ἀχλὰφ [πλθ. τοῦ خلف] ὄν. διάδοχοι, ἀπόγονοι· [ἀντίθ. τῷ اسلاف ἐσλάφ πρόγονοι]: اسلافى ممكن اولديغى قدر خيرايله — يادايتمك يا οἱ ἀπόγονοι πρέπει νὰ εὐλογῶσιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν τοὺς προγόνους.

اخلاق } Α. ἀχλὰκ [πλθ. τοῦ خلق χούλκ] ὄν. ἤθη, χαρακτῆρες: حميده — χρηστὰ ἤθη· || ذميمه — ἀξιόμεμπτα ἤθη· || سيئه — ἤθη κακά· || صاحبى — ἄνθρωπος χρηστοήθης, καλοῦ χαρακτῆρος· || — له ἠθικὴ [ἐπιστήμη].

اخلاق } Α. ἀχλὰκ [πλθ. τοῦ خلق χὰλκ] ὄν. πλάσματα, ἄνθρωποι, λαοί [σπν.].

اخلاقسز } Τ. ἀχλακ-σὶζ, ἐπθ. ἀνήθικος, κακοήθης.

اخلاقسزلق } Τ. ἀχλακ-σὶζλίκ, ἀφ. ἔλλειψις καλῶν ἠθῶν, κακοήθεια.

اخلاقى } Α. ἀχλακ-ί, ἐπθ. ἠθικός: رومان — μυθιστόρημα ἠθικόν· || θ. اخلاقيه ἀχλακηγέ — فضائل ἀρεταὶ ἠθικαί· || βλ. اخلاقيون

اخلاقيات } Α. ἀχλακη-γιάτ, ὄν. πλθ. θ. θεωρίαι καὶ ζητήματα περὶ ἠθικῆς: متعلق بر اثر — σύγγραμμα ἀφορῶν ζητήματα ἠθικά.

اخلاقيون } Α. ἀχλακη-γιούν, ὄν. ἠθικολόγοι: اشرى ايدى — ك سقراط ὁ Σωκράτης ἤτο ὁ διασημότερος τῶν ἠθικολόγων.

اخلال } Α. **ἰχλάλ** [ρζ. خلل] ρ. ἀφ. διατάραξις: آسایش — διατάραξις ἡσυχίας· || آیین — διατάραξις, διακοπὴ λειτουργίας [ἐκκλησιαστικῆς]· || سکوت — διακοπὴ σιγῆς· ‖ Ρμ. διαταράττω, διακόπτω, παραβλάπτω [αἰτ.]: حضور الهی — διαταράττω τὴν ἄνεσιν.

اخلامور } Ελ. **ἰχλαμούρ,** ἢ اخلامور **φιλαμούρ,** ὄν. φιλύρα, κ. φλαμουριά· || چیچکی — ἄνθος φιλύρας.

اخلص } Α. **ἀχλάς** [παραθ. τοῦ خالص] ἐπθ. εἰλικρινέστερος-τατος: اصدق — ὁ εἰλικρινέστερος τῶν πιστῶν φίλων.

اخماد } Α. **ἰχμάδ** [ρζ. خمد] ρ. ἀφ. τὸ σβύνειν, σβέσις, κατάσβεσις φλογός, πυρός: — لهب κατάσβεσις φλογός· || ی — شمعك σβέσις τοῦ κηροῦ.

اخناسیه } Α. **ἰχναδιγὲ** [ρζ. خنس] ὄν. βρωμηλοειδῆ [τάξις ψυτῶν].

اخنس } Α. **ἀχνές,** ἐπθ. σιμός, κ. πλατομύτης.

اخوات } Α. **ἐχεβάτ** [πλθ. τοῦ اخت] ὄν. ἀδελφαί [κυριολ. μτφ.]: — ی لسانزله ἡ γλῶσσα ἡμῶν καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς.

اخوان } Α. **ἰχβάν** [πλθ. τοῦ اخ] ὄν. ἀδελφοί: یوسف — οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ· || دین — ἀδελφοὶ ἐκ θρησκείας, ὁμόθρησκοι· || βλ. καὶ اخوه

اخوانلق } Τ. **ἰχβαν-λίκ,** ἀφ. ἀδελφότης, φιλία.

اخوانی } Α. **ἰχβαν-ί,** ἐπθ. ἀδελφικός· § θ. اخوانیه § πλθ. اخوانیات **ἰχβανιγιάτ** ἀδελφική, φιλική ἀλληλογραφία· [ὅλ. سلطانیات].

اخوت } Α. **ὀχυββὲτ** [ρζ. اخ] ὄν. θ. ἀδελφότης, ἀδέλφιξις: دینیه — θρησκευτική ἀδέλφιξις· || — جدید ἀδελφοποίησις.

اخوتکار } Π. **ὀχυββετ-κιάρ,** ἐπθ. ὁ φερόμενος ὡς ἀδελφός.

اخوتکارانه } Π. **ὀχυββετ-κιαρανέ,** ἐπθ. ἀδελφικός: — معامله συμπεριφορὰ ἀδελφική· § ἐπρ. ἀδελφικῶς.

آخور } Π. **ἀχήρ,** ὄν. σταῦλος: — میر **μὶρ ἀχήρ,** ἢ — امیر **ἐμὶρ ἀχήρ,** σταυλάρχης.

آخور سالار } Π. **ἀχηρ-σαλάρ,** ὄν. σταυλάρχης.

اخوف } Α. **ἀχβὲφ** [παραθ. τοῦ مخوف] ἐπθ. φοβερώτερος-τατος.

اخوه } Α. **ἰχβὲ** [πλθ. τοῦ اخ Ἐχ] ὄν. ἀδελφοί: یوسف — ، ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ· § βλ. καὶ اخوان

آخی } Τ. **ἀχή,** ὄν. κύριος· [τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος ἄλλοτε τοῖς ἀνήκουσιν εἰς τινα συντεχνίαν].

اخیار } Α. **ἀχγιὰρ** [πλθ. τοῦ خیر] ὄν. ἀγαθοί, ἐκεῖνοι ὧν αἱ ἀγαθαὶ πράξεις πλεονάζουσι: امت — οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ· [ἀντιθ. اشرار **ἐσράρ,** φαῦλοι, κακοῦργοι].

اخیذ } Α. **ἐχιζ** [ρζ. اخذ] ὄν. αἰχμάλωτος.

اخیر } Α. **ἐχὶρ** [ρζ. آخر **ἀχήρ**] ἐπθ. τελευταῖος, ἔσχατος: — قرار τελευταία ἀπόφασις· || — اشمار τελευταία κοινοποίησις.

اخیراً } Α. **ἐχὶρ-εν,** ἐπρ. τελευταῖον, ἐσχάτως: وقوعبولان اشمار — ἡ κοινοποίησις, ἡ γενομένη ἐσχάτως.

آخیم } Τ. **ἀχήμ,** آغیلی **ἀχημ-λή,** βλ. آغیم

آد } Τ. **ἄτ,** ὄν. ὄνομα, ῥήμα: ی ندر — τί εἶναι τὸ ὄνομά του; πῶς ὀνομάζεται; || ی وار — οὗ τὸ ὄνομα μόνον ὑπάρχει, ὁ μὴ ὑφιστάμενος πράγματι· || ی بلورسز — οὗ τὸ ὄνομα ἄγνωστον, ἄγνωστος, ἄσημος· || ی چیقمق — ῥημίζεται τις [ἐσφαίνει τὸ ὄνομά του]· || ی بوزاق — χάνει τις τὴν ῥήμην [χαλνᾷ ἡ ῥήμη του]· || — قومق دیمك ὄνομα εἰς παῖδα κτλ. || — یی قومق — λέγω τὸ ὄνομά του, ὁρίζω τιμὴν πράγματος· || ویرمك — ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα τοῦ δράστου.

اداء } Α. **ἐτά,** ρ. ἀφ. ἀπότισις, πληρωμή: — سی بورجك ἀπότισις χρέους· || — ی شکر ἀπότισις εὐγνωμοσύνης· § ἐκτέλεσις, τέλεσις: نماز — ی τέλεσις προσευχῆς· § ἦθος, συμπεριφορά, τρόπος, χάρις [τρόπων, ἢ λεκτικοῦ], ἔπαρσις: سنه سوز یوقدر — ἡ χάρις τῶν τρόπων του εἶναι ἀναντίρρητος· || — نازك ὁ ἔχων χαρίεσσαν συμπεριφορὰν· || چکلر یو — αὕτη ἡ ἔπαρσις δὲν ὑποφέρεται· || — بشقه شاعرده بولنماز یو ἡ χάρις αὕτη [τοῦ ὕφους] δὲν εὑρίσκεται ἐν ἄλλῳ ποιητῇ· || وقور الهی — ی μὲ ἦθος σοβαρόν· ‖ Ρμ. ἀποτίνω, πληρόνω· τελῶ, ἐκτελῶ [αἰτ.]: ایتدی بورجنی — ἀπέτισε τὸ χρέος του· || — نمازینی ایتدی ἐτέλεσε τὴν προσευχήν του.

آداب } Α. **ἀτὰπ** [πλθ. τοῦ ادب] ὄν. κανόνες, κανόνες καλῆς συμπεριφορᾶς, καλὰ ἦθη: — مناظره κανόνες λογικῆς συζητήσεως· || — عمومیه τὰ δημόσια ἤθη, ἢ δημόσιος ἠθική· || مفاردر — ، آیاغی اوزاتمق یوکسکلیاندہ τὸ νὰ ἐκτείνῃ τις παρὰ προεσθυτέρῳ [εὑρισκόμενος] τὸν πόδα ἀπαδεῖ τοῖς καλοῖς ἤθεσιν.

ادات } Α. **ἐτάτ,** ὄν. θ. ἐργαλεῖον, ὄργανον· § [γραμ.] μόριον, κατάληξις: اسمهام — μόριον ἐρωτηματικόν· || جمع — κατάληξις τοῦ πληθυντικοῦ· § πλθ. ادوات **ἐτεβάτ·** βλ.

آداتمق } Τ. **ἀτα-τ-μάκ,** ρμ. μτβ. κάμνω τινὰ νὰ ὑποσχεθῇ, νὰ τάξῃ τι, ἢ ὑποσχομαι διὰ μέσου τινός· [δοτ. αἰτ.]: برینه بر شی — κάμνω τινὰ νὰ τάξῃ τι· βλ. آداق

اداره } Α. **ἰταρὲ** [ρζ. دور] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι στρέφεσθαι, ἢ διοίκησις, διεύθυνσις, διαχείρισις: ملك — ، — διοίκησις τῆς χώρας· || دولت — ، — διοίκησις τοῦ κράτους· || عرفیه — ، — στρατιωτικὸς νόμος· || مجلسی —، ἢ — مجلس διοικητικὸν συμβούλιον· || سی — کرك διεύθυνσις τῶν τελωνείων· || سی — غزته διεύθυνσις ἐφημερίδος· || امور — ، —، ἢ مصلحت — ، — διεύθυνσις τῶν ὑποθέσεων, ἢ ἐξοικονόμησις τῶν πραγμάτων καὶ περιστάσεων· || — حسن καλὴ διοίκησις, διεύθυνσις· || مأموری — διοικητικὸς ὑπάλληλος· || اداره — ، — πρόπτωσις [γυρίζω τὰ ποτήρια]· § οἰκονομία [φυσιολογ.]: بدنیه — ، — ζωϊκὴ οἰκονομία· § οἰκονομία, καλὴ διαχείρισις: واردانی — ایله قولائور — τὰ εἰσοδήματά του μεταχειρίζεται μετ' οἰκονομίας· || قتیلی — λυχνία τῆς νυκτός· § συντήρησις: صنجه صیقلدی چکیور — ὑποφέρει στενοχωρίαν διὰ τὴν συντήρησίν του· § στοδεία, ἀφορία: سیلی — ἔτος ἀφορίας· § یزی — ὕφασμα δι' ὑποκάμισα, ὑφασμένον ἐκ δύο νημάτων βάμβακος καὶ ἑνὸς μετάξης· ‖ Ρμ. διευθύνω, διοικῶ, διαχειρίζομαι, φθάνω, ἐπαρκῶ, συντηροῦμαι [αἰτ.]: ایشك — امورى διοικῶ τὰ πράγματα, ἢ ἐξοικονομῶ τὰς περιστάσεις· || قلی کوزل — ایدیور διαχειρίζεται καλῶς τὸν κάλαμον· || بو معاش الی — ایدمز ، بو معاش ایله — ایدمز δὲν δύναται νὰ συντηρηθῇ διὰ τοῦ μισθοῦ τούτου· || بنی بر قاچ کون — ایدمجك قدر پارەم وار ἔχω χρήματα τόσα ὅσα διὰ νὰ μὲ συντηρήσωσι [φθάσωσι] ἡμέρας τινάς· || ایدر — ایشنی ایی — διευθύνει καλῶς τὴν ἐργασίαν του.

اداره جی } Τ. **ἰταρε-τζί,** ἐπθ. οἰκονόμος, φιλάργυρος.

اداره خانه } Π. **ἰταρε-χανέ,** ὄν. γραφεῖον ἑταιρίας, ὑφημερίδος κτλ.

اداره سز } Τ. **ἰταρε-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ οἰκονόμος, σπάταλος· § ἐπρ. ἄνευ οἰκονομίας.

اداره سزلك } **ἰταρε-σιζλίκ,** ἀφ. σπατάλη, ἔλλειψις οἰκονομίας.

اداره لی } Τ. **ἰταρε-λί,** ἐπθ. οἰκονόμος· § οἰκονομικός, ὀλιγοδάπανος.

آداش } Τ. **ἀτὰς** [ἀντὶ آدداش **ἀτ-τὰς**] ἐπθ. ὁμώνυμος, κ. συνονόματος.

آداشلق } Τ. **ἀτασ-λίκ,** ἀφ. ὁμωνυμία.

آداق } Τ. **ἀτὰκ** [آدامق] ὄν. ὑπόσχεσις γινομένη εἰς τὸν Θεόν, ἢ εἰς ἅγιον, χάριν ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ἀσθενείας, ἢ δυστυχήματος· εὐχή, τάγμα, κ. τάξιμον.

اداله } Α. **ἰταλὲ** [ρζ دول] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι κυκλοφορεῖν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, κυκλοφόρησις: سی — ملك قدیمه قوائم ἢ κυκλοφόρησις τοῦ χαρτονομίσματος· || — سکوکات جدیده κυκλοφόρησις νέων νομισμάτων.

ادالی } Τ. **ἐτα-λή,** ἐπθ. ἐρωτότροπος.

ادام } Α. **ἔταμ,** ρμ. ποιῆσαι διαρκῆ [ἐπὶ εὐχῆς]: الله دولتك — **ἔταμ ἄλλαχου τεβλέτονχου,** ποιήσαι ὁ Θεὸς διαρκῆ τὴν δόξαν, ἢ τὸ κράτος του!

ادام } Α. **ἰτάμ,** ὄν. προσφάγιον: اكل خبز — بلا ادامك حیات ایدر ایدی ἄνευ προσφαγίου [**πίλα ἰτάμ**] τρώγων ἄρτον διατήρει τὴν ζωήν, ἤτοι ἔζη τρώγων ξηρὸν ἄρτον.

آدامق } **ἀτα-μάκ,** ρμ. μτβ. ὑπόσχομαι τι εἰς τὸν Θεόν, εἰς ἅγιον, ἢ εἰς ναὸν κτλ. τάσσω, κ. τάζω, εὐχομαι [δοτ. αἰτ.]: — توبه موم εἰς τὸ μαυσωλεῖον τάσσω κηρίον.

ادامه } Α. **ἰταμὲ** [ρζ. دوام, βλ. دوام] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι διατηρεῖσθαι, ἢ διαρκεῖν, διαιώνισις, διατήρησις, παράτασις, συνέχισις: حیات — ، — διατήρησις ζωῆς· || نوع — ، — διαιώνισις τοῦ εἴδους [ζῴου κτλ.] || توجه — ، — διατήρησις εὐνοίας· || سی — شان خاندانك ἢ διατήρησις τῆς εὐκλείας τῆς οἰκογενείας· ‖ Ρμ. κάμνω τι νὰ διαρκῇ, νὰ παρατείνηται, διαιωνίζω, συνεχίζω [αἰτ.]: ایدمجك — حیاتی آبا واجدادك شهرت اولاد تکنا، ἄτινα θὰ συνεχίσωσι τὴν ῥήμην τοῦ ζήλου τῶν προγόνων αὐτῶν.

ادانه } Α. **ἰτανὲ** [ρζ. دین] ρ. ἀφ. θ. τὸ δανείζειν, ἢ δάνεισμα [ἐπὶ χρημάτων];

—سى پر مبلغك τὸ δάνεισμα ποσοῦ τινος· ‖ Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: ايديكى پارەيى آرەمدى — اكا δὲν ἐζήτησε τὰ χρήματα, ἅτινα ἐδάνεισεν αὐτῷ.

ادانى Α. ἐτανί [πλθ. τοῦ ادنا ἐτνά] ἐπθ. ὑποδεέστεροι, εὐτελεῖς, ὁ χύδην ὄχλος: ايغز اخلاط — ايله اعلا οὐ συγχρῶνται οἱ ἀνώτεροι τοῖς ὑποδεεστέροις.

ادب Α. ἐτέτ, ὄν. κοσμιότης, εὐσχημοσύνη, αἰδημοσύνη, αἰδώς, καλὴ ἀγωγή, εὐγένεια τρόπων: و تربيه — κοσμιότης καὶ καλὴ ἀνατροφή· ‖ در — انسانى محبوب القلوب ايدن τὸ καθιστῶν τὸν ἄνθρωπον προσφιλῆ τοῖς πᾶσιν εἶναι ἡ κοσμιότης· ‖ النفس — ἔτετθ-ν-νέφς, ἀγωγὴ ψυχῆς, καλλιναγώγησις παθῶν κτλ. ‖ القاضى — ἐτετθ-λ-κατή, τὸ πολιτεύεσθαι κατὰ τὰς παραγγελίας τοῦ Σερῆ, ἤτοι τὸ ὑποστηρίζειν τὸ δίκαιον, τὸ αἴρειν τὴν ἀδικίαν κτλ. ‖ يرلى — αἰδοῖα· ‖ در —, ٥ اولسون —, ٥ حضور كزده — ἐντροπὴ εἶναι νὰ τὸ εἴπῃ τις ἐνώπιόν σας [ἡράσις ἐν χρήσει ὅταν πρόκηται νὰ εἴπῃ τις λόγους προσβάλλοντας τὴν αἰδῶ]· § αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ ἀναγόμεναι εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν, φιλολογία: ايدى — معلم ٥ Σινασῆ ἦτο διδάσκαλος τῆς φιλολογίας· § κανών, σύστημα: الجث — ἐτετθ-λ-τάχς, κανόνες τῆς διαλεκτικῆς· § πλθ. آداب ἀτάτ, βλ.

ادباء Α. ὄτετά [πλθ. τοῦ اديب] ὄν. φιλόλογοι: ى عرب — φιλόλογοι ἄραβες· ‖ عقلائى — ى — ὀθωμανοὶ φιλόλογοι· ‖ عظام — ى — μεγάλοι φιλόλογοι· ‖ — بين ال ἐτέτνε-λ-ὄτετά, μεταξὺ τῶν φιλολόγων, παρὰ τοῖς φιλολόγοις· ‖ — عند ال ἔντε-λ-ὄτετά, κατὰ τοὺς φιλολόγους.

ادبار Α. ἐττάρ [ρζ. دبر] ὄν. δυστυχία, δυσμένεια τύχης, τὸ ἀντίξοον [ἀντιθ. τοῦ اقبال]: اولمشيدى — بيچاره دوچار ٥ ὁ δυστυχὴς ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς τύχης.

ادبانه Π. ἐτετ-ανέ, ἐπθ. κόσμιος· ‖ — ى ἀνάγωγος [συμπεριφορά, λόγος]: معامله — ى συμπεριφορὰ ἀνάγωγος· § ἐπρ. κοσμίως.

ادبخانه Π. ἐτετ-χανέ, ὄν. ἀπόπατος.

ادبسز Τ. ἐτετ-σιζ, ἐπθ. ἀνάγωγος, ἀναίσχυντος, ἀναιδής.

ادبسزلك Τ. ἐτετ-σιζλίκ, ἀφ. ἀναισχυντία, ἀναιδεια.

ادبلنمك Τ. ἐτετ-λενμέκ, ρμ.μσ. καθίσταμαι κόσμιος, αἰδήμων, εὐάγωγος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους.

ادبلى Τ. ἢ بلو ادبلى ἐτετ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων καλὴν συμπεριφοράν, εὐάγωγος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους.

ادبى Α. ἐτετ-ί, ἐπθ. φιλολογικός: بر — ἔργον φιλολογικόν· ‖ — اقتدار ἱκανότης φιλολογική· § θ. اديبه ἐτετιγέ — آثار ἔργα φιλολογικά· § πλθ. ἀφσ. اديبون καὶ θ. اديبات βλ.

ادبيات Α. ἐτετι-γιάτ [πλθ. τοῦ اديبه] ὄν. θ. φιλολογικά, φιλολογία: عربيه — ἀραβικὴ φιλολογία· § عتيقه — ἀρχαία φιλολογία· ‖ جديده — νέα φιλολογία.

ادبيون Α. ἐτετι-γιούν [πλθ. τοῦ ادبى] ὄν. φιλόλογοι.

ادخار Α. ἰτχάρ [ρζ. دخر] ρ. ἀφ. καταφρόνησις, ἐξουθένησις [σπν.].

ادخار Α. ἰττιχάρ [ρζ. ذخر, βλ. ذخيره] ἐναποταμίευσις, συλλογή, ἐναποθήκευσις γεννημάτων, χρημάτων κτλ.: اموال — ἐναποταμίευσις πραγμάτων, περιουσίας, προσόδων· ‖ نقود — ἐναποταμίευσις χρημάτων· ‖ Ρμ. ἐναποθηκεύω, ἀποταμιεύω [αἰτ.]: خيلى نقود — ايغشدر ἀπεταμίευσεν ἱκανὰ χρήματα.

ادخال Α. ἰτχάλ [ρζ. دخل, βλ. دخول] ρ. ἀφ. τὸ εἰσάγειν, εἰσαγωγή, κατάταξις· πρόταξις, ἢ προσθήκη γράμματος μὴ ριζικοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς ρίζης λέξεως· ἀντιθ. الحاق προσθήκη γράμματος ἐν τέλει· [δοτ.]: ى — شهره εἰσαγωγὴ ἐμπορευμάτων εἰς τὴν πόλιν· ‖ ى — اوغلنك كتابت مسلكنه ἡ κατάταξις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ στάδιον τῆς γραμματείας· ‖ ى — همزه‌نك ἡ πρόταξις χαμζέ, ἤτοι ἐλίφ, ἐν ἀρχῇ λέξεως· ‖ Ρμ. εἰσάγω, κατατάσσω· προτάσσω, ἢ προσθέτω γράμμα μὴ ριζικὸν κτλ. [αἰτ. δοτ.]: اولدى — اوغلى سلك عسكريه ἐκείνος εἰσήγαγε τὸν υἱόν του εἰς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· ‖ يرلى — حبسخانه‌يه — ايچك εἰσάγω τινὰ εἰς τὴν φυλακήν, φυλακίζω· § πλθ. ادخالات βλ.

ادخال Α. ἰττιχάλ [ρζ. دخل] ρ. ἀφ. τὸ εἰσέρχεσθαι· § συνηθεστ. دخول βλ.

ادخالات Α. ἰτχαλάτ [πλθ. τοῦ ادخال] ὄν. θ. τὰ εἰς τινα πόλιν εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα, εἰσαγωγή: ازميرك — و اخراجاتى ἡ εἰσαγωγὴ καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τῆς Σμύρνης· § τὰ εἰσαγόμενα εἰς τὸν στόμαχον, τροφαί.

ادخان Α. ἰτχάν, ٥ ادخان ἰττιχάν [ρζ. دخن, βλ. دخان] ρ. ἀφ. τὸ καπνίζειν, ἤτοι ἐκβάλλειν καπνόν, κάπνισμα: آتش — τὸ κάπνισμα τοῦ πυρός· ‖ حريقه — τὸ κάπνισμα τῶν λειψάνων τῆς πυρκαϊᾶς.

ادخنه Τ. ἐτχινέ [πλθ. τοῦ دخان] ὄν. καπνοί.

آدداش Τ. ἀτ-τάς, βλ. آداش

آدر Α. ἀτὲρ [βλ. ادرا] ὄν. ὁ πάσχων κήλην, κηλήτης [σπν.].

ادراء Α. ἰτρὰ [ρζ. درى, βλ. درايت] ρ. ἀφ. γνωστοποίησις [σπν.].

ادراج Α. ἰτρὰζ [ρζ. درج] ρ. ἀφ. τὸ τιθέναι τι ἐντὸς ἄλλου, τὸ καταχωρίζειν, καταχώρησις εἰς ἔγγραφον κτλ. [δοτ.]: بر مناسب دكلدر ادمك مكتوبه — ى — δὲν ἁρμόζει ἡ καταχώρησις τοῦ πράγματος τούτου εἰς τὴν ἐπιστολήν. ‖ Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: فلان مسئله‌يى يازديغى رساله‌يه اولدن — ايچش ايسه‌ده صكردن اخراج الشدر τὸ δεῖνα ζήτημα κατεχώρισε μὲν κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ ἐγχειρίδιον, ὅπερ συνέγραψεν, ὕστερον ὅμως ἐξωβέλισε· § συνηθέστ. درج βλ.

ادرار Α. ἰτρὰρ [ρζ. درّ] ρ. ἀφ. τὸ ἀφίνειν τι νὰ ῥέῃ ἐν ἀφθονίᾳ, χύσις [σπν.]· § ὄν. οὖρον.

ادراك Α. ἰτρὰκ [ρζ. درك] ρ. ἀφ. τὸ νοεῖν, ἀντιλαμβάνεσθαι, νόησις, ἀγχίνοια, ἀντίληψις, γνῶσις: اصحاب — οἱ κάτοχοι νοημοσύνης, οὐ φρονοῦντες· ‖ — نقصان ἔλλειψις νοημοσύνης, ἄνοια· ‖ — ى ἄνους, ἀφυής· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدمز — حقيقت خالق τὸ πλάσμα δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ τί ἐστι πλάστης· § φθάνειν, ἐφίστασθαι [αἰτ. ἢ ὀρθότ. δοτ.]: بو عصر معرفتنه — ايدنلر بختياردر εὐτυχεῖς εἶναι οἱ φθάσαντες τὸν αἰῶνα τοῦτον τῶν γραμμάτων. § συγκομιδή: ى — محصولاتك συγκομιδὴ τῶν προϊόντων· ‖ مزروعات — συγκομιδὴ σπαρτῶν. ‖ Ρμ. ὡριμάζω [ἐπὶ καρπῶν, κτλ.], συγκομίζομαι: — محصولات ايتدى τὰ προϊόντα ὡρίμασαν· § πλθ. ادراكات ἀντιλήψεις, γνώσεις: بشريه — ἀνθρώπινοι ἀντιλήψεις.

ادراكسز Τ. ἰτρακ-σιζ, ἐπθ. ἄνους, ἀφυής, στερούμενος νοημοσύνης, ἄφρων.

ادراكسزلك Τ. ἰτρακ-σιζλίκ, ἀφ. ἄνοια, ἀφυία, ἀφροσύνη.

ادراكلى Τ. ἰτρακ-λί, ἐπθ. νοήμων, ἀγχίνους, εὖ φρονῶν.

ادرد Α. ἐτρὲτ [ρζ. درد] ἐπθ. νωδός.

ادرنه Τ. ἐτίρνε, ὄν. κ. Ἀδριανούπολις.

ادره Α. ἐτρέ, ὄν. θ. κήλη, πνευματοκήλη [ῥῦμα τοῦ ὀσχεοῦ].

ادريس Α. ἰτρίς, ὄν. κ. ὁ προφήτης Ἐνώχ.

آدسز Τ. ἀτ-σήζ, ἐπθ. ἀνώνυμος, ἄγνωστος, ἄσημος § پارمق — δακτυλιώτης.

ادعا Α. ἰττιὰ [ρζ. دعو, βλ. دعوى] ρ. ἀφ. διισχυρισμός, ἀξίωσις: سنده — شاهرلك يولنيور ἔχει τὴν ἀξίωσιν ὅτι εἶναι ποιητής· ‖ Ρμ. διισχυρίζομαι, ἀξιῶ [αἰτ.]: ايلدى — ايلدى اولديغى διισχυρίσθη ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα· ‖ ى لياقت ايديور — ἀξιοῖ ἱκανότητα.

ادعاً Α. ἰττιά-εν, ἐπρ. κατὰ διισχυρισμόν· ἀντιθ. حقيقة — χακήκατεν, πραγματικῶς.

ادعاجى Τ. ἰττια-δζή, ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξιώσεις, ἰσχυρογνώμων: آدم — ٥ πάσον ἰσχυρογνώμων ἄνθρωπος.

ادعاجيلق Τ. ἰττια-δζηλίκ, ἀφ. ἐπιμονή, ἰσχυρογνωμοσύνη.

ادعانامه Τ. ἰττια-ναμέ, ὄν. κατηγορητήριον εἰσαγγελέως, ἢ ἔγγραφος παραγγελία αὐτοῦ.

ادعائى Α. ἰττια-ΐ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς διισχυρισμόν, ἤτοι κρίσις ἄνευ ἀποδείξεως· [ἀντιθ. حقيقى πραγματικός]: در — بو سوزى οὗτος ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι διισχυρισμός. § θ. ادعائيه ἰττιαΐγέ· § βλ. ἐπόμ.

ادعائيات Α. ἰττια-ΐγιάτ, ὄν. πλθ. θ. διισχυρισμοί, ἀξιώσεις: اكثر تحريرات مقوله‌سندندر — τὰ πλείστα ποιήματα περὶ μεγαλαυχίας εἶναι ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν ἀξιώσεων.

ادعج Α. ἐτεδζ [ρζ. دعج] ἐπθ. ὁ ἔχων μέλανας καὶ εὐμεγέθεις ὀφθαλμούς: — العينين ἐτεδζθ-λ-αΐνέΐν, ὁ ἔχων δύο μέλανας καὶ μεγάλους ὀφθαλμούς.

ادعيه Α. ἐτιγὲ [πλθ. τοῦ دعا] ὄν. εὐχαί, δεήσεις: خيريه — ، — ἀγαθαὶ εὐχαὶ ὑπὲρ ὑγιείας καὶ εὐδαιμονίας τινός· ‖ لازم التأديه — ، — ἐτιγέΐ λαζιμ-τ-τεεθιγέ, εὐχαὶ αἵτινες δέον ν' ἀναπέμπωνται, ἢ واجب التأديه — ، — ἐτιγέΐ βαδζίτεου-τ-τεεθιγέ, εὐχαὶ ὧν ἡ τέλεσις ἐπιβάλλεται, ἢ مفروضه — ، — εὐχαὶ ὀφειλόμεναι, ἢ مأثوره — ، — εὐχαὶ πατροπαράδοτοι, ἀγαθαὶ [ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου].

ادغام Α. **ἰέγάμ** [ρζ. مدغم] ρ. ἀφ. κρᾶσις, σύμπτυξις ἐν μιᾷ λέξει δύο ὁμοίων γραμμάτων, συνενουμένων διὰ τοῦ σημείου [ّ] καλουμένου **τεσδίد** ὡς ددا ἀντὶ ددا **ἰέτιά.** ‖ Ρμ. συμπτύσσω δύο ὅμοια γράμματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον καλεῖται مدغم **μοτέγάμ,** τὸ δὲ δεύτερον فيه مدغم **μοτέγάμὸν φίχ** [αὐτ.].

ادق Α. **ἐτάκκ** [παρα0. τοῦ دقيق] ἐπ0. λεπτότερος-τατος: مسائل — τὸ λεπτότερον τῶν ζητημάτων.

ادقاق Α. **ἰτκάκ** [ρζ. دق] ρ. ἀφ. τὸ λεπτύνειν, λέπτυνσις, κοπάνισμα.

ادلال Α. **ἰτλάλ** [ρζ. دل] ρ. ἀφ. τὸ ἀκκίζεσθαι, ἀκκισμός, ἐρωτοτροπία: — صاحبهٔ جاله یاقیشیر ὁ ἀκκισμὸς ἀρμόζει τῇ ὡραίᾳ.

ادله Α. **ἐτιλλὲ** [πλ. τοῦ دليل] ὄν. ἐπιχειρήματα, ἀποδείξεις: ادلهٔ — ἀποδείξεις ὁριστικαί· ‖ قويه — ἀποδείξεις ἰσχυραί· § δδηγοί· βλ. دليل

آدلی Τ. **ἀτ-λή,** ἐπ0. ὁ ἔχων ὄνομα, καλούμενος, περιώνυμος, ὀνομαστός: صاحب — ὀνομαστὸς καὶ περιώνυμος· § ἀντιθ. آدسز

آدم Α. **ἀτέμ,** ὄν. κ. **Ἀδάμ:** — حضرت **χαζρέτι ἀτέμ,** ὁ **Ἀδάμ**·‖— بنی **πτένι ἀτέμ** οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀδάμ, τὸ ἀνθρώπινον γένος· § ἄνθρωπος [κοινῶς **ἀτάμ**]: کلیور — بر ἔρχεται ἄνθρωπός τις·‖ نه کوره اولور — γίνεται κατὰ τὸν ἄνθρωπον [**ἀτάμνὰ γκιορὲ**], ἤτοι ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς του θέσεως· ‖ باشنه بش غروش — πέντε γρόσια καθ' ἕκαστον ἄνθρωπον· § εὐάγωγος, εὐγενής, χρηστός, γενναῖος: دكل ايش — δὲν εἶναι ἄνθρωπος, δηλ. εὐάγωγος·‖ اوغلی —, ἢ — اوغلی —ἄνθρωπος ἐλεύθερος, γεννηαίδωρος [ἄνθρωπος υἱὸς ἀνθρώπου] ‖ اولادی —εὐγενής, μεμορφωμένος· § ὑπάλληλος, ὑπηρέτης: بزم — بزم εἶναι ἡμέτερος ἄνθρωπος· § ὀπαδός, διασώτης: بدر — كلى او ἐκεῖνος εἶναι ἄνθρωπός του [ὀπαδός]· § عقلى —φρόνιμος, λογικὸς [πρᾶξις, λόγος]· φρονίμως: عقلى حركت ايدمجك — ايسه اولور ἐὰν ἐνεργήσῃς φρονίμως·§ اوالق — γίνομαι ἄνθρωπος, μορφοῦμαι, βελτιοῦμαι, προοδεύω· § طوغق ἢ صايغق ἢ يرينه قومق — θέτω, ἢ λογαριάζω, ἢ πιάνω εἰς θέσιν ἀνθρώπου, λαμβάνω τινὰ ὑπ' ὄψει.

آدم Τ. **ἀτάμ,** βλ. آديم

ادماج Α. **ἰτμὰδζ** [ρζ. دمج] ρ. ἀφ. τὸ καταχωρίζειν, ἢ καταχώρησις, τὸ εἰσάγειν: كتابدن مكرراتك اخراجيله انلرك يرينه مسائل مفيده لازم كلير — δέον νὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ τοῦ βιβλίου αἱ ἐπαναλήψεις καὶ ἀντ' αὐτῶν νὰ εἰσαχθῶσι ζητήματα ὠφέλιμα.

ادمان Α. **ἰτμὰν** [ρζ. دمن] ρ. ἀφ. ἐνδελέχεια, ἐξακολούθησις: شراب بر خاتونك — خراب ايده بيلور ἢ οἰνοφλυγία [ἐξακολούθησις εἰς τὸν οἶνον] δύναται νὰ καταστρέψῃ μίαν οἰκογένειαν· § ἄσκησις, γύμνασις, τριβή: بدن — ἄσκησις σώματος, σωματική, γυμναστική: — پيدا ايتك ἀποκτῶ ἄσκησιν, τριβήν· ‖ Ρμ. ἐξασκοῦμαι, ἀποκτῶ ἄσκησιν, τριβήν [δοτ.]: يوزمكه — ايديور — ἐξασκεῖται εἰς τὸ κολυμβᾶν.

ادمانلی Τ. **ἰτμαν-λή,** ἐπ0. ἐξησκημένος: — پهلوان παλαιστὴς ἐξησκημένος.

آدم پیرا Π. **ἀτέμ-πιρά,** ἐπθ. ὁδηγός, ποδηγέτης.

آدمجغز Τ. **ἀτάμ-δζιγάζ,** ἢ آدمجكز **ἀτεμδζιγέζ,** ὄν. ὑποκ. ἄνθρωπος πτωχὸς μὲν καὶ ἄνευ πολλῆς ὑπολήψεως, ἀλλὰ καλὸς καὶ ἔχων προτερήματά τινα· δυστυχὴς ἄνθρωπος, κακόμοιρος.

آدمجق Τ. **ἀτάμ-δζίκ,** ἢ آدمجك **ἀτεμ-δζίκ,** ὄν. ὑποκ. ἀνθρωπίσκος· βλ. آدمجغز

آدمجه Τ. **ἀτάμ-δζα,** ἢ آدمجه **ἀτάμ-δζαδι-να,** ἐπρ. ὡς ἄνθρωπος, εὐσχήμως: لقردى ايت ὀμίλησον ὡς ἄνθρωπος.

آدمجیل Τ. **ἀτάμ-δζιλ,** ἐπθ. ζῶον ἀτίθασσον, δάκνον, ἢ ἐφορμῶν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου [ἀλέκτωρ, ἵππος κτλ.]· § μισάνθρωπος.

آدمجیلاین Τ. **ἀτάμ-δζιλαΐν,** ἐπρ. ὡς ἄνθρωπος, εὐσχήμως· βλ. آدمجه

آدمسز Τ. **ἀτάμ-σής,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων οὐδένα ἐν τῷ κόσμῳ.

آدمسزلق Τ. **ἀτάμ-σηζλίκ,** ἀφ. τὸ μὴ ἔχειν οὐδένα ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ εἶναι μόνον.

ادمه Α. **ἐτμέ,** ὄν. θ. δέρμα, ἐπιδερμίς, χόριον [ἀνατ.]: لحميه — σαρκόδερμα· ‖ هوام — ἐσώδερμα.

آدمی Α. ἢ Π. **ἀτεμ-ί,** ὄν. ἄνθρωπος, ὀντὸς [ἄλλοτε ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ: کشی کیمسه‌سی]: كلدى — بر εἷς ἄνθρωπος ἦλθον, ἤτοι بر كشى كلدى ‖— اجاره ‹ μισθωτὸς ἀνθρώπου [ἐργάτου]·§ ἐπθ. ἀνθρώπινος· [ἐν τῇ ἀκδοχῇ ταύτῃ συνηθέστ. بشرى βλ.]·§ θ. ادميه § πλθ. آدميان.

آدمی Α. **ἐτμί** [ἐκ τοῦ ادمى] ἐπθ. ἐπιθερμικός [ἀνατ.]· § θ. ادميه **ἐτμιγέ.**

آدمیان Π. **ἀτεμι-γιὰν** [πλθ. τοῦ آدمى] ὄν. ἄνθρωποι, βροτοί: موت بى امان بلاى — در مشترك ὁ ἀνηλεὴς θάνατος εἶναι ἡ κοινὴ συμφορὰ τῶν βροτῶν.

آدمیت Α. **ἀτεμι-γέτ,** ἀφ. θ. ἀνθρωπότης, ἀνθρωπίνη φύσις· [συνηθέστ. بشريت]. § ἀνθρωπισμός, κ. ἀνθρωπιά: انسانك حيوانيتى — ى اوقومقله قائم اولور τοῦ ἀνθρώπου ἡ μὲν ζωότης ὑφίσταται διὰ τοῦ φαγητοῦ, ὁ δ' ἀνθρωπισμὸς διὰ τῆς ἀναγνώσεως· [συνηθέστ. انسانيت].

ادنا ἢ ادنى Α. **ἐτνὰ** [παρα0. τοῦ دنى] ἐπθ. κατώτερος, εὐτελέστερος-τατος, ἐλάχιστος: برلشور — بر درك بارىده اعلا ايله ايله — ى ἐν τῇ αὐλῇ [**ἐεργκὲχ**] τοῦ Θεοῦ συνενοῦνται οἱ ἀνώτεροι καὶ οἱ κατώτεροι· ‖ ملاحظه ايله اكلاشيلير — بو τοῦτο δι' ἐλαχίστης σκέψεως ἐννοεῖ τις. § πλθ. ادنا **ἐτανί.**

ادناس Α. **ἐτνὰς** [πλθ. τοῦ دنس **ἐτνὲς**] ὄν. ῥύποι, ἀκαθαρσίαι: دن تطهير — καθαρισμὸς ἀπὸ τῶν ῥύπων [ἁμαρτίας κτλ.].

ادواء Α. **ἐτθὰ** [πλθ. τοῦ داء] ὄν. ἀσθένειαι.

ادوات Α. **ἐτεθὰτ** [πλθ. τοῦ ادات] ὄν. θ. καταλήξεις γραμματικαί, μόρια: تركيه — μόρια τουρκικά· § ἐργαλεῖα, ὄργανα: بحاريه — ἐργαλεῖα λειτουργοῦ· ‖— و آلات ὄργανα καὶ ἐργαλεῖα· ‖ كتابت — ὄργανα γραφῆς.

ادوار Α. **ἐτθὰρ** [πλθ τοῦ دور] ὄν. στροφαί, περίοδοι, ἐποχαί, αἰῶνες: — ترق περίοδοι, ἐποχαὶ προόδου· ‖ ارضيه — περίοδοι γεωλογικαί.

ادویه Α. **ἐτθιγὲ** [πλθ. τοῦ دوا] ὄν. φάρμακα, ἰατρικά: مؤثره — δραστήρια φάρμακα.

ادهاش Α. **ἰτχὰς** [ρζ. دهش, βλ. دهشت] ρ. ἀφ. ἐκφόβησις, πτόησις: اطفالك — ى حكمت دكلدر ἢ ἐκφόβησις τῶν παίδων δὲν συνᾴδει τῇ συνέσει. ‖ Ρμ. ἐκφοβίζω, πτοῶ [αὐτ.]: ايلدى — قاصرغنك شدتى اهالى‌يى ἢ ἀφοβότης τῆς θυέλλης ἐπτόησε τοὺς κατοίκους.

ادهان Α. **ἐτχὰν** [πλθ. τοῦ دهن] ὄν. ἔλαια, δι' ὧν ἀλείφεται τις.

ادهان Α. **ἰττιχὰν** [ρζ. دهن] ρ. ἀφ. τὸ ἀλείφεσθαι ἔλαιον εὐώδη: ى — مى اليه اعتياد ايتشيدى ὁ εἰρημένος εἶχε συνειθίσει ν' ἀλείφηται τὸ σῶμα· § βλ. καὶ دهن.

ادهم Α. **ἐτχὲμ,** ὄν. μέλας ἵππος: خامه‌سى — بر آياغى اقصردر ὁ εἷς ποῦς τοῦ ἵππου τῆς γραφίδος ἡμῶν εἶναι βραχύτερος, ἤτοι ἡ γραφὶς ἡμῶν χωλαίνει· § ὄν. κ. **Ἐτχὲμ,** κ. **Ἐτέμ.**

ادیان Α. **ἐτγιὰν** [πλθ. τοῦ دين] ὄν. θρησκεύματα, θρησκεῖαι: باطل — θρησκεῖαι ψευδεῖς· ‖ — خالفت διαφορὰ θρησκειῶν.

ادیب Α. **ἐτὶπ** [ρζ. ادب] ἐπθ. κόσμιος, χρηστοήθης [ἄνθρωπος]: بر ذات — κόσμιος ἄνθρωπος· § φιλόλογος: مشهور — διάσημος φιλόλογος· § θ. اديبه **ἐτὶπέ.**

ادیبانه Π. **ἐτὶπ-ανέ,** ἐπθ. κόσμιος [διαγωγή]: حركات — κοσμία διαγωγή· § φιλολογικός: تاليفات — συγγράμματα φιλολογικά.

ادیك Τ. **ἐτὶκ,** ὄν. εἶδος ἐμβάδος: — چيز كه **ἐτὶκ,** ἐμβὰς ἐσωτερική· βλ. چديك.

آدیم Τ. **ἀτὶμ** [آتيم] ὄν. βῆμα: — — βῆμα πρὸς βῆμα· ‖ — بش τόπος πέντε βημάτων, ἐγγύτατα· ‖ آتيم — κάμνω βῆμα, προχωρῶ: آتيم قابل دكلدر — آوروپاده پاره اولقسزين ἐν Εὐρώπῃ ἄνευ χρημάτων βῆμα δὲν δύναται τις νὰ κάμῃ· ‖ قل — ى **ἀτιμνὶ ἀλμάκ,** ἢ كى — ى آتيم **ἀτιμνὶ τὲκ ἀλμάκ,** ἐνεργῶ μετ' ἐπιφυλάξεως, περισκέψεως [τὸ ἓν βῆμα πατῶ]· § στρατιωτικὴ γύμνασις βηματισμοῦ· § πτῶσις, ἅλμα: آتيم قلمق — πτῶσιν, ἅλλομαι [παίγνιον].

ادیم Α. **ἐτὶμ** [ἐκ τοῦ ادمه] ὄν. δέρμα κατειργασμένον.

آدیملامق Τ. **ἀτιμ-λαμάκ,** ῥμ. οὐδ. βηματίζω, κάμνω βήματα· § μετδ. μετρῶ διὰ τῶν βημάτων, διασκελίζω [αὐτ.]: يرندن تيناخوبك اوطاقى آديملامغه باشلادى τὸ δωμάτιον τοῦ ἐνοικιαστοῦ, ἤρχισε νὰ διασκελίζῃ τὸ δωμάτιον.

آدیملو Τ. **ἀτιμ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων βῆμα: قيصه — ὁ ἔχων βραχέα βήματα.

اذاء ἢ اذى Α. **ἐζά,** ὄν. κάκωσις, βάσανος: وجغا جكمك — ὑφίσταμαι κακώσεις καὶ τυραννίας· ‖ Ρμ. βασανίζω [δοτ.]: كيمسه‌يه — ايتمك δὲν πρέπει νὰ βασανίζῃ τις κανένα· § πλθ. اذاء **ἐζαγὰ** βλ. καὶ اذيت.

اذابه Α. **ἰζαπὲ** [ρζ. ذوب] ρ. ἀφ. θ. τὸ τήκειν, ἀναλύειν, τῆξις, ἀνάλυσις: — سنديات τῆξις μετάλλων. ‖ Ρμ. [αὐτ.]: — قورشون

او کوزلك آتش ایلدی ἀνέλυσε μόλυβδον· § μτφ: حسرتی نیجه قلی — ایشدر ὡραίας ἐκείνης πολλὰς ἔτηξε καρδίας.

آذار } Π. **ἀζάρ,** ὀν. κ. Μάρτιος [μήν].

آذاری } Π. **ἀζαρ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ Μαρτίῳ: — ر νέφος Μαρτίου.

اذاعه } Α. **ἰζαά,** ἐν τῇ ποιήσει καὶ اذاعت **ἰζαάτ** [ῥζ. ذوع] ρ. ἀφ. θ. τὸ διαδίδειν, διάδοσις, κοινολογία: اسرار — διάδοσις μυστικῶν· § τὸ μεγαλοφώνως δίδειν εἴδησιν περί τινος: وقت صلات — τὸ ἀγγέλλειν τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς, κ. κράξιμον· βλ. اذان.

اذاقه } Α. **ἰζακά** [ῥζ. ذوق] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τινα γευθῆναι, ἢ ἀπολαῦσαι ἡδονῆς: شراب محبتی متعاقب — ἀφοῦ ἔκαμεν αὐτὸν νὰ γευθῇ τοῦ οἴνου τοῦ ἔρωτος· || مشهور اوپراسی اهالیه دوشمش املیه — συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ κάμῃ τὸν λαὸν ν' ἀπολαύσῃ τῆς ἡδονῆς τοῦ περιφήμου μελοδράματός του. ‖ Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: کویا بکا کوثر ایلدی — δῆθεν μοὶ ἔδωκε νὰ πίω νέκταρ.

آذان } Α. **ἀζάν** [πλθ. τοῦ اذن] ὀν. ὦτα.

اذان } Α. **ἐζάν,** ὀν. πρόσκλησις τῶν Μωαμεθανῶν εἰς τὴν προσευχήν, γινομένη ὑπὸ τοῦ κράκτου [مؤذن μουεζζίν] ἀπὸ τοῦ μιναρέ· λέγεται καὶ اذان محمدی **ἐζάνι μουχαμμετί,** πρόσκλησις μωαμεθανική· || اوقومق —, ἢ ویرمك —, καλῶ εἰς τὴν προσευχήν· || اوقوندیغی — ἐγένετο πρόσκλησις εἰς τὴν προσευχήν; || اوقومق — جانه φονεύω, ἐξοντῶ [ἀναγινώσκω ἐζάνι εἰς τὴν ψυχήν του· ἀνάλογον τῷ ἡμετέρῳ: διαβάζει ὁ παπᾶς στ' αὐτί].

اذان خوان } Π. **ἐζαν-χάν,** ὀν. ὁ ἀναγινώσκων τὸ **ἐζάν,** ἤτοι ὁ καλῶν ἀπὸ τοῦ μιναρὲ εἰς τὴν προσευχήν, κράκτης.

اذانی } Α. **ἐζαν-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ **ἐζάν**· βλ. اذان: ساعت — ὥρα κατὰ τὸ **ἐζάνιον,** συνεκδ. ὥρα τουρκιστί.

اذایا } Α. **ἐζαγιά,** πλθ. τοῦ اذا βλ.

آذر } Π. **ἀζέρ,** ὀν. πῦρ. || پرست — **ἀζερ-περέστ,** πυρολάτρης [συνθ. آتشپرست]· || کده — **ἀζερ-γκεττέ,** ναὸς πυρολατρῶν· [συνθέστ. آتشکده].

اذعان } Α. **ἰζάν** [ῥζ. ذعن] ρ. ἀφ. νόησις, νοημοσύνη, ἀντίληψις, κοσμιότης, κρίσις, λόγος: — نقصان ἔλλειψις νοημοσύνης, ἄνοια· || عاجزی اولدی قرین — اشعار والالری τὰ γραφόμενά Της ἐγένοντο ἐγγὺς τῆς ταπεινῆς μου νοήσεως [**καρίνι ἰζάνι ἀδζιζί],** ἤτοι ἐνόησα τὰ γραφόμενά Της· § σπανίως ἐν ρηματικῇ χρήσει.

اذعانلی } Τ. **ἰζαν-λή,** ἐπθ. κόσμιος, εὐάγωγος: آدم — ἄνθρωπος εὐάγωγος.

اذعانسز } Τ. **ἰζαν-σίζ,** ἐπθ. ἀδιάκριτος, ἀνόητος, ἀνάγωγος.

اذکار } Α. **ἐζκιάρ** [πλθ. τοῦ ذکر] ὀν. μνεῖαι: — جیده ἀγαθαὶ μνεῖαι, ἔπαινοι [φίλου ἀπόντος]· § αἶνοι, ἤτοι κοσμητικὰ ἐπίθετα τοῦ Θεοῦ· βλ. ذکر.

اذکار } Α. **ἰζκιάρ** [ῥζ. ذکر] ρ. ἀφ. τὸ ὑπομιμνήσκειν, ὑπόμνησις· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایشکدیغی آثار نامی — τὰ ἔργα, ἅτινα ἐγκατέλειπεν, ὑπομιμνήσκουσι τὸ ὄνομά του.

اذکی } Α. **ἐζκιά** [παραθ. τοῦ ذکی] ἐπθ. εὐφυέστερος - τατος.

اذکیا } Α. **ἐζκιγιά** [πλθ. τοῦ ذکی] ὀν. εὐφυεῖς, ἀγχίνοες: شبان — ی — οἱ εὐφυεῖς τῶν νέων [τῆς νεολαίας].

اذل } Α. **ἐζελλ** [παραθ. τοῦ ذلیل] ἐπθ. χαμερπέστερος, εὐτελέστερος, οὐτιδανότερος-τατος: ناس — ὁ χαμερπέστερος τῶν ἀνθρώπων· || اقوام — ὁ εὐτελέστερος τῶν λαῶν.

اذلال } Α. **ἰζλάλ** [ῥζ. ذل] ρ. ἀφ. τὸ ἐξευτελίζειν, ἐξευτέλισις, ἐξουθένησις· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایدر — رب ذوالجلال متکبرینی ὁ Κύριος τῆς δόξης ἐξουθενοῖ τοὺς ὑπερηφάνους.

اذله } Α. **ἐζιλλέ** [πλθ. τοῦ ذلیل] ἐπθ. χαμερπεῖς, οὐτιδανοί: ناس — οἱ οὐτιδανοὶ τῶν ἀνθρώπων, τὰ κατώτατα στρώματα τῆς κοινωνίας.

اذن } Α. **ἴζν,** ἢ **ἰζίν,** ὀν. ἄδεια: السك — ζητῶ ἄδειαν. || ویرمك — δίδω ἄδειαν, ἐπιτρέπω [δοτ.]· || اق — λαμβάνω ἄδειαν· || ی وار — ἔχει ἄδειαν, ἢ ἐπιτρέπει· || ی یوق — δὲν ἔχει ἄδειαν, ἢ δὲν ἐπιτρέπει· || کز ایله — **ἰζνινίζ ἰλέ,** μὲ τὴν ἄδειάν σας, ἤτοι ἐπιτρέψατε [νὰ εἴπω, ἢ νὰ πράξω τι]· || بلا — **ἀίλα ἰζίν,** ἄνευ ἀδείας: مکتبدن کیتمش — بلا ἄνευ ἀδείας ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς σχολῆς· || الله — ب **ἀιζνιλλαχι,** τῇ ἀδείᾳ τοῦ Θεοῦ: الله شفایاب — ب اولدی τῇ ἀδείᾳ [εὐδοκίᾳ] τοῦ θεοῦ ἰάθη· || شرعی — با **ἰζνι σερῆ,** τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἱεροῦ νόμου.

اذن } Α. **ὄζν,** ἢ **ὀζὸν,** ὀν. οὖς: تشقت ال قبل العین **τεάσσακατε-λ-ὄζνσ κάκλε-λ-ἄϊνι,** τὸ οὖς ἠράσθη πρὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἤτοι ἡ φήμη ἔκαμε ν' ἀγαπήσῃ τις ἄνθρωπόν τινα πρὶν ἢ τὸν ἴδῃ· § πλθ. آذان **ἀζάν.**

اذناب } Α. **ἐζνὰκ** [πλθ. τοῦ ذنب] ὀν. οὐραί [σπν.].

اذناب } Α. **ἰζνὰκ** [ῥζ. ذنب] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι ἁμαρτωλόν, τὸ ἁμαρτάνειν· βλ. مذنب.

اذن الحمار } Α. **ὄζνσ-λ-χιμάρ,** ὀν. σύμφυτον [φυτ.].

اذن الفار } Α. **ὄζνσ-λ-φάρ,** ὀν. μυοσωτίς [φυτ.].

اذن بین } Π. **ὀζὸν-κίν,** ὀν. ὠτοσκόπιον. § βλ. بین **κίν,** βλέπων.

اذنسز } Τ. **ἰζιν-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἀδείας· § ἐπρ. ἄνευ ἀδείας: بر یره کیتم — ἄνευ ἀδείας οὐδαμοῦ μεταβαίνω.

اذننامه } Π. **ἰζιν-ναμέ,** ὀν. ἄδεια, ἰδίᾳ ἡ πρὸς γάμον, λεγομένη καὶ: نکاح — ی ἄδεια γάμου.

اذنی } Α. **ὄζν-ί,** ἐπθ. ὠτικός, ὁ ἀνήκων εἰς τὸ οὖς: بطنی — **ὀζνίϊ-κατνί,** μεσόκοιλος, ἤτοι ὁ κείμενος μεταξὺ τῆς ἀνωτέρας καὶ κατωτέρας κοιλίας τῆς καρδίας· § θ. اذنیه.

اذواق } Α. **ἐζθὰκ** [πλθ. τοῦ ذوق] ὀν. ἡδοναί, ἀπολαύσεις, διασκεδάσεις: — و اشواق ἡδοναὶ καὶ ἐπιθυμίαι.

اذود } Α. **ἐζούτ,** ἐπθ. κοπτερότατος: سیف — ξίφος κοπτερότατον.

اذهاب } Α. **ἰζχὰκ** [ῥζ. ذهب] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τι παρέρχεσθαι, ἐξάλειψις: اوساخ — ἐξάλειψις ρύπων [τ. كیدرمك] § ἐπιχρύσωσις: کتاب — ἐπιχρύσωσις βιβλίου· βλ. تذهیب.

اذهان } Α. **ἐζχὰν** [πλθ. τοῦ ذهن] ὀν. πνεύματα: عمومیه — τὰ πνεύματα τοῦ δημοσίου· || — تخدیش ἐρεθίζειν τὰ πνεύματα.

اذیال } Α. **ἐζγιὰλ** [πλθ. τοῦ ذیل] ὀν. κράσπεδα, παραρτήματα, ὑστερόγραφα.

اذیت } Α. **ἐζιγὲτ** [ῥζ. اذا] ὀν. θ. τυραννία, βάσανος, πόνος, κόπος· ‖ Ρμ. — چکمك, ἢ ویرمك — βασανίζω, τυραννῶ, προξενῶ κόπον [δοτ.]· || چکمك — ὑποφέρω, τυραννοῦμαι, κοπιάζω: ی چکمیور — δὲν ὑποφέρεται ἡ βάσανος [ὁ κόπος του].

اذیتجی } Τ. **ἐζιγετ-τζί,** ἐπθ. ὁ προξενῶν κόπον, βασανίζων.

اذیتلی } Τ. **ἐζιγετ-λί,** ἐπθ. κοπιώδης, ἐπίπονος: ایش — ἐργασία ἐπίπονος.

اذیتسز } Τ. **ἐζιγετ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ κόπου, τυραννίας. § ἐπρ. ἀκόπως: مزیت — ایله ἀκόπως δὲν κερδαίνονται τὰ πλεονεκτήματα [τὰ καλὰ κόπῳ κτῶνται].

اذین } Α. **ὀζέϊν** [ὑποκορ. τοῦ اذن] ὀν. μικρὸν ὠτίον· § ὠτικὸς χόνδρος [ἀνατ.].

آذینه } Π. **ἀζινέ,** ὀν. παρασκευή: — شب νὺξ τῆς παρασκευῆς.

ار } Τ. **ἔρ,** [ἐκ τοῦ ایرمك φθάνειν, ὡριμάζειν] ὀν. ἀνήρ· ἀντίθετον τῷ قورت γυνή: قرنداش — ἀδελφός, ἀντιθ. τῷ قزقرنداش ἀδελφή· § ἀνδρεῖος [παλληκάρι]: — اوغلی — ἀνὴρ υἱὸς ἀνδρός, γενναῖος· || لری — جنك ἄνδρες τοῦ πολέμου, μάχιμοι· § σύζυγος: وارمق — ὑπανδρεύομαι, μεταβαίνω εἰς ἄνδρα· || ویرمك — ὑπανδρεύω, δίδω εἰς ἄνδρα. § εἰδώς, εἰδήμων: ی — ایشك εἰδήμων τοῦ ἔργου του· § κάτοχος: ی — سوزینك ὁ τηρῶν τὸν λόγον του· || سوز لری — οἱ πρόκριτοι τοῦ λιμοῦ, [οἱ ἔχοντες τὸν λόγον]· || باشی — ὁ προεξάρχων, πρωταίτιος [τραγαχῆς].

ار } ἢ ایر Τ. **ἔρ,** ὑπρ. ἀνωρίς: کچ — ἔρ γκὲτς, ἢ دن کچدن — ἐρτὲν γκετσττέν, θάττον, ἢ βράδιον· § συνθέστ. ارکن ἐρκέν.

آراء } Α. **ἀρὰ** [πλθ. τοῦ رأی] ὀν. γνῶμαι, ψῆφοι: عمومیه — γενικαί, ἢ κοινὴ ψῆφος· || — اتفاق παμψηφεί· || — اکثریت πλειονοψηφία· || — تقسیم, ἢ — انقسام διχοψηφία· || — تساوی ἰσοψηφία· || — اختلاف διχογνωμία.

آرا } Π. **ἀρὰ** [προστ. τοῦ ρμ. آراستن **ἀραστέν,** ἐν χρήσει εἰς σχηματισμὸν συνθέτων ἐπιθέτων] ὁ κοσμῶν, στολίζων: — جهان ὁ στολίζων τὸν κόσμον, τὸ ἐγκαλλώπισμα τοῦ κόσμου· || — مجلس ὁ κοσμῶν δημήγυριν, συναναστροφήν, τὸ χάρμα, τὸ ἄλας τῆς δημηγύρεως· || السنه — ی یاد وتکرار ایلش ἐκόσμησε τὴν γλῶσσαν τῆς ἀναμνήσεως καὶ ἐπαναλήψεως, ἤτοι ἐμνημόνευσε καὶ ἐπανέλαβεν εὐγνωμόνως· || مساحه — ی آلتشار اولان آثار نفیسه τὰ ἐκλεκτὰ ποιήματα, τὰ κοσμήσαντα τὸ πεδίον τῆς δημοσιότητος, ἤτοι τὰ δημοσιευθέντα· βλ. کوز —.

آرا } ἢ آره Τ. **ἀρά,** ὀν. μέσον, διάστημα μεταξὺ δύο, ἤτοι τόπου, ἢ χρόνου]: — سی — τὸ ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς θύρας σχηματιζόμενον ἄνοιγμα: سندن الی اوزاقدی — قپو ἔστω

νε τὴν χεῖρα ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς θύρας· || — ده يرى ἐν τῷ μεταξὺ [ἐπὶ τόπου]· || ده — بو ἐν τῷ μεταξὺ [ἐπὶ χρόνου]· || مزده — ἀραμηζτά, ἐν τῷ μεταξύ μας, ἢ ἐν μέσῳ ἡμῶν· || مزده اولسون — μεταξύ μας ἂς μένῃ [εἰρήσθω μεταξὺ ἡμῶν]· || ده — ير, ὁμοῦ· || ده —, ἢ — —, ἢ صره — ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, ἔστιν ὅτε· || يه كلك — ير συνέρχεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτό· || يه آلق — περικυκλῶ, περιστοιχίζω [λαμβάνω εἰς τὸ μέσον]. || يه كيرمك — μεσολαβῶ, παρεντίθεμαι· || يه قومق — παρεμβάλλω· || يه كچك — ἀπορρίπτομαι, δὲν γίνομαι δεκτός, χάνομαι [πάγω εἰς τὸ μεταξύ]· || — ويرمك διακόπτομαι, δὲν εἶμαι συνεχής [δίδω διάλειμμα]· || سنى كسمك — مكتوبك διακόπτω τὰς ἐπιστολάς, ἤτοι δὲν γράφω συνεχῶς· || دن ير — سنه كچدى παρῆλθεν ἔκτοτε ἔτος· || دن — چيقارمق ἐκποδὼν ποιῶ, ἐξάγω ἐκ τοῦ μέσου· || ده چيقارمق — ποιῶ τι μεταξὺ ἄλλων ἐνασχολήσεων [ἐσγάζω ἐν τῷ μεταξύ]· || ده قالق — μένω ὑπεύθυνος [ἐν τῷ μέσῳ]· § σχέσις: كز — النكله نصلدر πῶς εἶναι αἱ σχέσεις [ἀρανὴς] ὑμῶν μετὰ τοῦ δεῖνος; || من ايو دكل — αἱ σχέσεις ἡμῶν δὲν εἶναι καλαί· || من اچلق — διίσταμαι, τὰ χαλνῶ μέ τινα [ἀνοίγει τὸ μεταξὺ ἡμῶν]· || — بولق εὑρίσκω εὐκαιρίαν· || سنى بولق — συμβιβάζω τὰ διεστῶτα, συμφιλιῶ τινα· || سى صفومق — ψυχραίνομαι, ἀπομονοῦμαι, παραμελοῦμαι [ἐπὶ φίλων]· § باغى — διάφραγμα ρινός· βλ. وتيره.

آرابه T. **ἀραπὰ** [συνηθέστ. عربه ὅπερ οὐκ ὀρθόν] ὄν. ἅμαξα: سى — اوكوز ἅμαξα συρομένη ὑπὸ βοῶν, κ. βῳδάμαξα· || سى — واپور ἅμαξα σιδηροδρόμου· βλ. واغون. || — كوروكلو ἅμαξα ἀνοιγουσα καὶ κλείουσα κατ' ἀρέσκειαν [ψυσοῦνα]· || سى — ال χειράμαξα, ἤτοι συρομένη διὰ χειρός· || — آلو درت تەكرلى τέθριππος· || سى — كرا ἅμαξα ἀγοραία· || سى — يوك ἅμαξα φορτηγός. سى — طوپ ὑποστάτης τηλεβόλου· || سى — شيطان παράξαικον, ἢ πάππος, κ. μαντατοῦρα· || سى — چيقاردى دوزه ἐξήγαγε τὴν ἅμαξάν του εἰς ὁμαλὸν μέρος, ἤτοι ἀπηλλάγη τῶν δυσκολιῶν, ἔβαλε τὸ νερό του στ' αὐλάκι [πρμ.]· || βλ. καὶ قاليقه - قايطون - قالسقه - قوچى καὶ قوبه.

آرابه‌جى ἢ عربه‌جى T. **ἀραπα-δζής**, ὄν. ἁμαξηλάτης, ἁμαξοποιός.

آرابه‌جيلق ἢ عربه‌جيلق T. **ἀραπα-δζηλίκ**, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ ἁμαξηλάτου· ἁμαξοποιία.

آرابه‌لق ἢ عربه‌لق T. **ἀραπα-λίκ**, ὄν. μέρος δι' ἅμαξαν, ἁμαξοστάσιον.

آراتديرمق T. **ἀρα-τσηρ-μάκ**, ρμ. διαμ. βάλλω, ἢ κάμνω νὰ ζητήσωσί τινα, ἢ τι· τὸ εἶναι χειρότερον προκατόχου, ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐνθυμηθῶσι καὶ ζητήσωσιν αὐτόν· [αἰτ.]: — زمانى پريشك φέρεσθαι οὕτως ὥστε οἱ ἄνθρωποι νὰ ζητήσωσι τὴν ἐποχήν τινος.

آراتمق T. **ἀρα-τ-μάκ**, ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ ζητήσῃ, ἐρωτῶ, πυνθάνομαι περί τινος [δοτ. αἰτ.]: — پرينه بر شى || βλ. καὶ προηγ.

اراجز Α. **ἐραδζίζ** [πλθ. τοῦ ارجوزه] ὄν. ποιήματα κατὰ τὸ ἀραβικὸν μέτρον رجز **ρεδζέζ**: مليه — ποιήματα ἐθνικά.

اراجيح Α. **ἐραδζίχ** [πλθ. τοῦ ارجوحه] ὄν. λίκνα, κ. κούνιες.

اراجيف Α. **ἐραδζίφ** [πλθ. τοῦ ارجوفه] ὄν. ὀρυλλήματα: — نشر δημοσίευσις ὀρυλλημάτων· || — تكذيب διάψευσις ὀρυλλημάτων.

اراحه Α. **ἐραχὰ** [ρζ. روح, βλ. راحت] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐπαναπαύειν, ἐπανάπαυσις, τὸ δίδειν ἡσυχίαν, ἀνάπαυσιν, τὸ ἀφίνειν ἥσυχον: روح —, ἐπανάπαυσις ψυχῆς· || سى — فكرك ἐπανάπαυσις διανοίας· || Ρμ. [αἰτ.]: مشكلنى حل — ايلديلر ايدمرك فكريني ἐπανέπαυσαν τὸ πνεῦμά του, λύσαντες τὴν ἀπορίαν του.

ارادات Α. **ἐραδὰτ** [πλθ. τοῦ ارادت, ἢ اراده] ὄν. βουλαί, διαταγαί, διατάγματα: الهيه — θεῖαι βουλαί· || شاهانه — βασιλικὰ διατάγματα· || عليه — ὑψηλὰ διατάγματα.

ارادت Α. **ἐραδὲτ** [ρζ. ارود] ρ. ἀφ. θ. βουλή, θέλησις, διαταγή: الهيه — θεία βουλὴ [ἰλαχιγέ]· || يه — كندى ἰδίᾳ θελήσει· § συνηθέστερον اراده βλ.

اراده Α. **ἐραδέ**, ἢ ارادت [ρζ. ارود] ρ. ἀφ. θ. βουλή, θέλησις, διαταγή: —, كليه — βουλὴ τοῦ Θεοῦ [ἰλαχή]· || —, جزئيه — βουλὴ ἀνθρωπίνη [μερική]: —, جزئيه‌مزى دائما خيره صرف اڭلى ز τὴν θέλησιν ἡμῶν πάντοτε πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα ἐπ' ἀγαθῷ· || سنيه —, ὑψηλὴ [αὐτοκρατορική] διαταγή· || شاهانه —, αὐτοκρατορικὴ διαταγή· || عليه —, διαταγὴ τοῦ Μ. Βεζύρου, ἢ ὑψηλὴ· || الدن چيقدى — ἢ θέλησις ἐξῆλθε τῆς χειρός, ἤτοι δὲν εἶμαι κύριος ἐμαυτοῦ, χάνω τὴν ὑπομονήν· § ἔννοια,

τὸ ἐννοεῖν: اطلاقات — سى [شعر] لفظلدن [كلام موزون] عرفيه‌دنده ἢ ἐκ τῆς λέξεως [ποιήσεις] ἔννοια [τοῦ ἐμμέτρου λόγου] εἶναι ἐκ τῶν καθιερωμένων ἐκφράσεων· || حال — ذكر محل و جنايه τοῦ μέρους καὶ ἔννοια τοῦ πράγματος, ἤτοι ἐκ τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον [σχῆμα ρητορ.]. || Ρμ. θέλω, διατάττω [αἰτ.]: جناب حق كائناتك عدمدن وجوده كلسنى — بيوردى ὁ θεὸς διέταξε τὴν ἐκ τοῦ μηδενὸς εἰς τὸ εἶναι ἔλευσιν τῶν ὄντων· § πλθ. ارادات **ἰραδάτ**.

ارادى Α. **ἰραδί** [ἐκ τοῦ اراده] ἐπθ. βουλητικός, ἑκούσιος: — كبى θρῆνος ἑκούσιος· || غير — دينه‌جك بر حالده κατὰ τρόπον ἀκούσιον [μὴ ἑκούσιον], ἤτοι μηχανικῶς πως· § θ. ارادیه **ἰραδιγέ**: — حركت κίνησις βουλητική, ἑκουσία.

ارادیات Α. **ἰραδι-γιάτ**, ὄν. πλθ. θ. πράγματα ἑκούσια, ἤτοι ἐκ τῆς θελήσεως ἐξαρτώμενα: كرك دنياده كك كرك دنيادن كچكلر — مقوله‌سندن دكلدر τόσον τὸ ἐλθεῖν εἰς τὸν κόσμον, ὅσον καὶ τὸ ἀπελθεῖν ἐξ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων τῶν ἐξαρτωμένων ἐκ τῆς θελήσεως.

اراذل Α. **ἐραζίλ** [πλθ. τοῦ ارذل] ἐπθ. χαμερπέστατοι, οὐτιδανοί: ناس — οἱ χαμερπέστατοι τῶν ἀνθρώπων.

آراروت Αγ. **ἀραρότ**, [arrow-root] ὄν. ἀραροῦτι, ἤτοι εἶδος ἀμύλου χρησιμεύοντος ὡς τροφὴ τῶν νηπίων.

آراستكى Π. **ἀραστε-γκί**, ἀφ. διευθέτησις, στολισμός.

آراسته Π. **ἀραστὲ** [μετχ τοῦ ρμ. آراستن **ἀραστὲν**] διευθετημένος, κεκοσμημένος [τῇ ايله]: ايدى — باغچه انواع ازهار ايله ὁ κῆπος ἦτο κεκοσμημένος διὰ διαφόρων ἀνθέων· || صفوف ايدلدى — عسكر αἱ τάξεις τοῦ στρατοῦ ἦσαν διατεταγμέναι.

آراسته Τ. **ἀραστὰ** [βλ. προηγ.] ὄν. ἀγορὰ στρατοῦ· § τὰ εἰς μίαν σειρὰν ὁμοειδῆ καταστήματα: سى — خفاف ἀγορὰ ὑποδηματοποιῶν· || سى — كوركچى ἀγορὰ γουναράδων.

آراشديرمق Τ. **ἀρα-ἀτηρ-μάκ**, ρμ. μτδ. διερευνῶ, ζητῶ νὰ μάθω, ἐξετάζω, βολιδοσκοπῶ [αἰτ.].

اراضى Α. **ἐραζί** [πλθ. τοῦ ارض] ὄν. γαῖαι: ميريه —, —γαῖαι δημόσιαι || وقفيه —, ἢ موقوفه —, —γαῖαι βακουφικαί· || ملوكه —, —γαῖαι ἰδιόκτητοι· || موات —, —γαῖαι νεκραί, ἤτοι αἱ μὴ κατεχόμεναι ὑπό τινος, μήτε ἀφεθεῖσαι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἰς χρῆσιν τοῦ δημοσίου, ἢ τῶν κατοίκων χωρίου τινὸς διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν· || متروكه —, —γαῖαι ἀφεθεῖσαι εἰς χρῆσιν τοῦ δημοσίου, ἢ τῶν κατοίκων χωρίου τινός· || مباركه —, ἢ مقدسه —, —ἅγιοι τόποι [ὡς ἡ Παλαιστίνη, Μέκκα, Μεδινὴ κτλ.] § κοιτάσματα γεωλογικά, ἤτοι στρώματα: —, تريازيه τριαδικὰ [τριαζιὲ] κοιτάσματα· || —, رسوبيه κοιτάσματα ὑδατογενῆ, ἢ καθιζήματα [ῥοῦσουκιγέ].

اراقه Α. **ἰρακὰ** [ρζ. روق] ρ. ἀφ. θ. χύσις, τὸ χύνειν: دم حسرت —, —χύσις δακρύων πόθου· || سى — خون قربانك χύσις τοῦ αἵματος θύματος.

آراقيطون Α. **ἀρακητοὺν** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. ἄρκτιον, κ. ἀκανθολάπαθον.

آرال Τ. **ἀράλ** [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀρχιπέλαγος, ἤτοι σύμπλεγμα νήσων μικρὸν ἀπεχουσῶν ἀπ' ἀλλήλων.

آرالاتمق Τ. **ἀρα-λατμάκ**, ρμ. διαμ. βάλλω νὰ χωρίσωσι, διασκορπίσωσι, ἀραιώσωσι, κτλ. [δοτ. αἰτ.].

آرالاشديرمق Τ. **ἀρα-λαότηρμάκ**, ρμ. μτδ. χωρίζω, διασκορπίζω, ἀραιῶ [αἰτ.].

آرالاشمق ἢ آرالشمق Τ. **ἀρα-λαόμάκ**, ρμ. μδ. διαχωρίζομαι, διασκορπίζομαι, ἀραιοῦμαι.

آرالامق Τ. **ἀρα-λαμάκ**, ρμ. μτδ. χωρίζω διαμαχομένους, ἀραιῶ, παρεμβάλλομαι [αἰτ.].

آرالانمق **ἀρα-λανμάκ**, ρμ. μδ. μένω μόνος· εἶμαι διεσκορπισμένος.

آرالق ἢ آرلق Τ. **ἀρα-λίκ**, ὄν. μέσον, διάστημα τόπου, ἢ χρόνου, διακοπή: —سى τὸ ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς θύρας σχηματιζόμενον ἄνοιγμα [ἀραλῆκι]· || سى — تخته ρωγμὴ [χαραμάδα] σανίδος· || — — ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν· || ده — ἐν τῷ μεταξύ, ἐνίοτε· || — او ἐν τῷ μεταξὺ ἐκείνῳ· || ويرمك — δίδω διακοπήν, δὲν εἶμαι συνεχής· δίδω καιρόν· || كچك —, —πηγαίνω εἰς μάτην, χάνομαι, ἀπόλλυμαι· § ἐπθ. ἠραιωμένος, ἀραιός, κεχωρισμένος: ديش — ἀραιὸς ὁδούς· || يازو — ἀραιὰ γραφή· || سوقاق — ὁδὸς πλα-

γία, χρησιμεύουσα ὡς φεγγίτης· || قپو — θύρα ἠμίκλειστος: قاپی — قپوی ἀφίνω τὴν θύραν ἠμίκλειστον.

آرام Π. **ἀράμ,** ὑπομονή: ی قالدی — ὑπομονὴ δὲν τῷ ἔμεινε· || صبر و — ی توکندی ἐξηντλήθη ἡ ὑπομονή του· § διαμονή, ἀνάπαυσις, ἡσυχία, γαλήνη: — بر خزینه‌درکه بر التده ἡ ἀνάπαυσις εἶναι θησαυρός, ὅστις εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν γῆν· || — دل , ἡ — جان — ἀνάπαυσις καρδίας, τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτος, ἐρωμένη· || وسکون — ἡσυχία γινώσκων ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν, ἀνενδότως· || Ρμ. ἀναπαύομαι, ἡσυχάζω [ἀπ.]: — و اورادہ یرآز توقف ایدلدی ἐκεῖ ὀλίγον ἔστημεν καὶ ἀνεπαύθημεν.

آرامبخش Π. **ἀραμ-τάχς,** ἐπθ. ὁ δίδων ἀνάπαυσιν, ὁ ἀναπαύων, ἀναπαυτικός· || اوراق — ἀναπαύω [ἀστ.]: بنه — خاطر اولور بر مقام بول εὑρὲ ἡμῖν μέλος, ὅπερ ν' ἀναπαύσῃ τὸ πνεῦμα ἡμῶν.

آرامجو Π. **ἀραμ-δζού,** ἐπθ. ὁ ζητῶν ἀνάπαυσιν, ὁ φίλος τῆς ἀναπαύσεως: — ایرکامه البت اولان کاجو آرار سودیکن جان — φθάνει εἰς τὸ ποθούμενον βεβαίως ὁ ζητῶν τὸν σκοπόν του· ζητεῖ τὸ προσφιλὲς ἀντικείμενόν της ἡ ψυχὴ ἡ ζητοῦσα ἀνάπαυσιν.

آرامجویانه Π. **ἀραμ-δζουγιανέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων φιλησύχῳ· § ἐπρ. φιλησύχως.

آرامجوی Π. **ἀραμ-δζουγί,** ἀφ. τὸ ζητεῖν ἡσυχίαν, τὸ φιλήσυχον τῆς διαθέσεως.

آرامساز Π. **ἀραμ-σάζ,** ἐπθ. ὁ ἐφησυχάζων, ὁ διαμένων: ادرنه‌ده — بسالت اولان عساکر شاهانه ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει διαμένων [ἐν ἀνδρείᾳ] αὐτοκρατορικὸς στρατός.

آرامسز Τ. **ἀραμ-σίζ,** ἐπθ. ἀνήσυχος, ταραχώδης, ὀρμητικός.

آرامسزلق Τ. **ἀραμ-σιζλίκ,** ἀφ. ἀνησυχία, ταραχή, ὁρμή.

آرامسوز Π. **ἀραμ-σούζ,** ἐπθ. ὁ τὴν γαλήνην, ἡσυχίαν ἀφαιρῶν [καίων], ἀνησυχητικός: ایدی — نه او محزونانه طوریش نه ἐκείνη ἡ περίλυπος στάσις [ἐσυρούς] πόσον ἀνησυχητικὴ ἦτο.

آرامش Π. **ἀραμ-ίς,** ἀφ. ἀνάπαυσις, γαλήνη: دل —γαλήνη ψυχῆς· || حضور — و ἡσυχία καὶ ἀνάπαυσις.

آرامق Τ. **ἀρα-μάκ,** ρμ. μτβ. ζητῶ ν' ἀνεύρω τι, ἢ τινα, ἐρευνῶ [αἰτ.]: آرادیغکز نه‌در ζητεῖτε τί; || کیمی آرادیکز τίνα ζητεῖτε; || — الیله ویروب آیاغیله δίδω χρήματα, ἢ ἄλλο τι διὰ τῆς χειρός, καὶ ζητῶ ὀπίσω διὰ τῶν ποδῶν, ἤτοι μεταβαίνων πρὸς ζήτησιν ἐπανειλημμένως· || — اوی ποιῶ κατ' οἶκον ἔρευναν· || چاره ζητῶ μέσον, θεραπείαν [δυσαρέστου τινός· || — قسمت ζητῶ τύχην· || — برینك آغیزینی βαλιδοσκοπῶ τινα [ἐξετάζω τὸ στόμα τινός]· || اوق آرایوب ζητῶ καὶ εὑρίσκω, ἤτοι ἐξ ἀνοησίας ἐπιχειρῶ τι ἐξ οὗ ὑποφέρω, θέλω καὶ πάσχω· || کوکده آرایوب یرده بولاق ζητῶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εὑρίσκω ἐπὶ τῆς γῆς, ἤτοι ἐπιτυγχάνω τι ἀνέλπιστον· || طارامق ارایوب ζητῶ καὶ ἐρευνῶ πολύ· || βλ. آران.

آرامکذار Π. **ἀραμ-γκιουζάρ,** ἐπθ. ὁ ἀνάπαυσιν ἄγων, ἐφησυχάζων.

آرامکزین Π. **ἀραμ-γκιουζίν,** ἐπθ. ὁ ἐκλέγων ἀνάπαυσιν, ἐφησυχάζων: بر یرده طورمق ایستیان او شهسوار چالاك شمدی — زیر خاك اولدی ἐκεῖνος ὁ ζωηρὸς ἱππότης, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ σταθῇ οὐδαμοῦ, τώρα ἐξελέξατο ἀνάπαυσιν ὑπὸ τὸν χοῦν.

آرامکاه Π. **ἀραμ-γκιάχ,** ὄν. ἀναπαυτήριον, κατοικία, διαμονή: کیف — ی ایچز اولشیدی عکس صدای ترنم تفنیسیله τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ ἀνεπαύετο [τὸ ἀναπαυτήριον] κατήντησε νὰ μὴ ἀντηχῇ ἐκ τοῦ ᾄσματός της· [ἐν τῇ ποιήσει ἀπαντᾷ καὶ آرامکه **ἀραμ-γκέχ**].

ارامل Λ. **ἐραμίλ,** ἢ ارامل **ἐραμιλέ** [πλθ. τοῦ ارمل] ὄν. χῆραι: عسکریه — χῆραι στρατιωτῶν.

آرامیده Π. **ἀραμιτέ,** ἢ آرمیده **ἀρεμιτέ** [μετοχὴ τοῦ ρμ. آرامیدن **ἀραμιτέν**] ἀναπεπαυμένος, ἡσυχος: دکلدر — جان مرغی رمیده‌در ἢ ὡς πτηνὸν ψυχὴ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀναπεπαυμένη· εἶναι ἐπτοημένη.

آران Τ. **ἀράν,** λέξις ἐν χρήσει μετὰ τῆς συστοίχου طاران **ταράν,** ἤτοι آران طاران κάμνω ἄνω κάτω, ζητῶν τι· βλ. آلان طاران καὶ آرامق.

ارانب Λ. **ἐρανίπ** [πλθ. τοῦ ارنب] ὄν. λαγωοί.

آرانلمق Τ. **ἀρα-νιλ-μάκ,** ρμ. πθ. ἀναζητοῦμαι [ἐπὶ προσώπου, ἢ πράγματος], εἶμαι ἐπιθυμητός, ἀναζητούμενος, περὶ πολλοῦ· || βλ. καὶ ἐπόμ.

آرانمق Τ. **ἀρα-ν-μάκ,** ρμ. πθ. ζητοῦμαι· [λέγεται περὶ προσώπου, ἢ πράγματος, οὕτινος ἡ ἀξία ἐκτιμᾶται ὅταν δὲν ὑφίσταται πλέον]· § μσ. ἐρευνῶ ἐμαυτόν, ἤτοι σκαλίζω τὰ φορέματα, ἢ τὰ θυλάκιά μου, ὅπως εὕρω τι ὅπερ ἔχασα.

آرایش Τ. **ἀρα-γιές** [βλ. π. آرا] ἀφ. στολισμός, κόσμημα: جهان — κόσμημα τοῦ κόσμου· || دلالر — ذات اولان ὁ δεῖνα εἶναι ἐπιρρεπὴς εἰς τοὺς στολισμούς, κομψεύεται.

ارائك Λ. **ἐραΐκ** [πλθ. τοῦ اریکه] ὄν. θρόνοι.

آراینده Π. **ἀραγενδὲ** [μετοχὴ τοῦ ρμ. آراستن **ἀραστέν**]: ὁ κοσμῶν, ὁ στολίζων.

ارائه Λ. **ἰραέ** [ρζ. روی , βλ. رویت] ρ. ἀφ. θ. τὸ δεικνύειν, τὸ παρουσιάζειν, δεῖξις: طریق — δεῖξις ὁδοῦ, ὁδηγία· || مرور — ی تذکره‌سنك δεῖξις, προσαγωγὴ διαβατηρίου· || — ی خطانك δεῖξις τοῦ λάθους· || Ρμ. [ἀστ. αἰτ.]: ایلدیلر کندیسنه کیدیجکی یولی — δεῖξαν αὐτῷ τὴν ὁδόν, ἣν ἤθελεν ἀκολουθήσει· || شهادتنامه‌سنی ایلدی — ἔδειξε τὸ διπλωμά του· || خطاسنی کندیسنه اینه‌دیلر — τῷ ἔδειξαν τὸ λάθος του· || — ی ایلمك — δεικνύω, παρέχω τινὶ εὐκολίας, διευκολύνω· || — بر کیمسه حقنده جبر و شدت معامله‌سنی ایلمك μετέρχομαι [δεικνύω] βίαν καὶ αὐστηρότητα κατά τινος.

آراییجی Τ. **ἀραγιδζί** [آرامق] ὄν. ἐπιθεωρητὴς [ὁ ζητῶν, ὁ ἐξετάζων]· ἐπόπτης τοῦ τελωνείου ἐξετάζων τὰ ἐμπορεύματα· § ἐρευνητής, ἐρευνῶν ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης πράγματα ἀπολεσθέντα· § یلدیز — διάττων ἀστήρ· § قشنك — φυσίγγιον διαγράφον, ὅταν ῥίπτηται, ἑλικοειδῆ ὁδόν.

ارب Λ. **ἐρπ,** ὄν. βουδών, ἀκρομήριον.

ارب Λ. **ἰρέπ,** ὄν. νοημοσύνη, εὐφυΐα: — ی انکوران بی‌ادب و بجانین ἄνους, ἀνόητος· || — ی ἀγνώμονες ἀναίσχυντοι καὶ παράφρονες ἀνόητοι· || βλ. καὶ اریه.

ارباء Λ. **ἰρπά** [ρζ. ربو] ρ. ἀφ. τὸ ἐκτοκίζειν, ἐκτοκισμός: یتیم مال — ی ἐκτοκισμὸς ὀρφανικῶν χρημάτων· || مبالغ موجودنك — ی ὁ ἐκτοκισμὸς τῶν ὑπαρχόντων ποσῶν [ἀπν.]. || βλ. καὶ ارباح

ارباب Λ. **ἐρπάπ** [πλθ. τοῦ رب] ὄν: κύριοι, κάτοχοι, πεπροικισμένοι: رب — ال **ράπκου-λ-ἐρπάπ,** ὁ κύριος τῶν κυρίων, ὁ Θεός· || صنعت — κάτοχοι τέχνης, ἐπιστήμης, τεχνῖται, ἐπιστήμονες· || علم — οἱ κρατοῦντες τὸν κάλαμον, οἱ δυνάμενοι γράφειν· || معالمه — ἀναγνῶσται· || وقوف — εἰδήμονες· || علوم — ἐπιστήμονες· || کمال — λόγιοι· || احتیاج — ἐνδεεῖς [ἄνθρωποι τῆς ἀνάγκης]· || حکومت — οἱ ἐν τέλει, οἱ κυβερνῆται· || سیف — στρατιωτικοί· || مراق — περίεργοι· § [κ. ἀντὶ ἐνικοῦ] εἰδήμων, ἀρμόδιος, ἄξιος: دکلدر — ی ایشك بو δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας ταύτης, ἤτοι ὁ ἀρμόδιος.

ارباح Λ. **ἐρπάχ,** πλθ. τοῦ ربح βλ.

ارباح Λ. **ἰρπάχ** [ρζ. ربح] ρ. ἀφ. τὸ ἐκτοκίζειν, ἐκτοκισμός, τοκογλυφία: یوزده بش کبی — نامشروع قوقوسی وار αὐτῷ ὑπάρχει ὀσμὴ [ὄζει] παρανόμου τοκογλυφίας, ὡς ὁ τοῖς 0]0. || Ρμ. [αἰτ.]: — نقود — ك ἐκτοκίζω χρήματα· βλ. καὶ اربا.

اربع Λ. **ἐρπά,** ἀριθμ. τέσσαρες, α. [ἀπν.].

اربعون Λ. **ἐρπα-σύν,** ἀριθμ. τεσσαράκοντα [ἀπν.]· βλ. اربعین.

اربعه Λ. **ἐρπαά,** ἀρθ. θ. τέσσαρα: — جهات τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος· || — اطراف τὰ τέσσαρα μέρη οἰκίας κτλ. [πανταχόθεν]· || — فصول αἱ τέσσαρες ὧραι τοῦ ἔτους.

اربعین Λ. **ἐρπα-σίν,** ἀριθμ. τεσσαράκοντα· § αἱ ἀπὸ τῆς 21 Δεκεμβρίου μέχρι τῆς 29 Ἰανουαρίου τεσσαράκοντα ἡμέραι τοῦ χειμῶνος, καθ' ἃς τὸ ψῦχος εἶναι δριμύ· § — کیرمك , ἢ چیقارمق —κλείομαι τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐν κελλείῳ πρὸς ἐξαγνισμὸν διὰ τῆς προσευχῆς [λέγεται ἐπὶ Δερβισῶν]· βλ. καὶ چله.

اربه Λ. **ἰρπέ,** ὄν. θ. εὐφυΐα, πανουργία, ἀνάγκη: — اولو ال **ὀλού-λ-ἰρπέ,** εὐφυεῖς, πανοῦργοι, ἐνδεεῖς· βλ. καὶ ارب.

آرپا Τ. **ἀρπά,** ἢ آرپاغ **ἀρπάγ,** ἢ حربه **χαρπά,** ὄν. μαγεῖαι ἀναγινωσκόμεναι ἐν Τουρκεστὰν ὑπὸ τῶν ἱερέων τῶν εἰδωλολατρῶν ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν.

آرپاجی Τ. **ἀρπα-δζί,** ὄν. μάγος.

آرپه Τ. **ἀρπά,** ὄν. κριθή: ـــى — ﻟﻴﺴﻪ εἶδος σίτου μὴ ἔχοντος πολλὴν ὑπόληψιν· ‖ چوربه — ـــى ἢ فرنك — ـــى ἢ ـــى — ﻟﻴﺴﻪ πτισάνη, κ. ψάρος· ‖ صوبى — ζῦθος.

آرپه‌جق Τ. **ἀρπα-δζήκ,** ὄν. κριθίασις, ἤτοι πρῆσμα τοῦ βλεφάρου, κ. κριθαράκι· § صوغانى — εἶδος κρομμύου ἐπιμήκους· § μικρὸς κόκκος ἄνωθι τοῦ σωλῆνος τοῦ πυροβόλου πρὸς τὸ ἄκρον αὐτοῦ, χρησιμεύων ὅπως σκοπεύῃ ὁ ὀφθαλμὸς δι' αὐτοῦ.

آرپه‌جى Τ. **ἀρπα-δζή,** ὄν. κριθοπώλης.

آرپه‌لامق Τ. **ἀρπα-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἀσθενῶ [λέγεται ἐπὶ ἵππου, ἢ ἄλλου ζώου ἀσθενοῦντος ἐκ κακῆς τροφῆς].

آرپه‌لق Τ. **ἀρπα-λήκ,** ὄν. ὀπαὶ πρὸ πάντων ἐν τοῖς ἐμπροσθίοις ὀδοῦσι τῶν ζώων, ἐκδηλούμεναι σὺν τῇ ἡλικίᾳ· § ἀγρός, οὗ ἡ γῆ εἶναι δυνατή, σκληρά· § τιμάριον, ἤτοι περιφέρεια τόπου, οὗ τὰ εἰσοδήματα παρεχωροῦντο ἄλλοτε ἀντὶ μισθοῦ εἰς τινα ἐκ τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τοῦ Κράτους· § σιτηρέσιον συνιστάμενον εἰς τρόφιμα, ἢ χρήματα, διδόμενα ἔτι καὶ νῦν εἰς τοὺς Οὐλεμάδες [ﻌﻠﻢ] ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν.

آرت Τ. **ἄρτ,** ἢ آرد **ἄρτ** [ἐπομένου ψωνήεντος] ὄν. καὶ ἐπρ. ὀπίσω, ῥάχις, κατόπιν, συνέχεια, τέλος· [ἀντιθ. اول ὄν]: قومق — ـــه θέτω ὀπίσω, ἢ آتمق — ـــه ῥίπτω ὀπίσω, ἀναβάλλω· ‖ باق — كه ἰδὲ ὀπίσω σου [**ἀρτηνά**]· ‖ ينه — دوشمك πίπτω ὀπίσω τινὸς [**ἀρτηνά**], ἢ ـــه — كرمك παρακολουθῶ τινα ἢ τι [**ἀρτηντά**], ἐπιδιώκω, ὑπηρεύω· ‖ ـــه قوشمق — ايش τρέχω κατόπιν ὑποθέσεως [**ἀρτηντάν**], ἐπιδιώκω ὑπόθεσιν· ‖ ـــى — قيشك τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος, τὸ τελευταῖον ψῦχος· ‖ ـــى اراسى — συνέχεια, ἐξακολούθησις· ‖ يى اراسى كسلمك — δὲν διακόπτω τὴν συνέχειαν [**ἀρτηνή**], ἐξακολουθῶ, συνεχίζω· ‖ كسلمك — ـــى διακόπτεται ἡ συνέχεια, παύει, τελειόνει· ‖ ـــى كسلدى — يغمورك διεκόπη ἡ βροχή· ‖ صره — ـــى κατὰ σειράν, ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου· ‖ ـــه — **ἀρτήμοζα,** κατόπιν μου, ὀπισθέν μου· ‖ ـــه — **ἀρτηνά,** κατόπιν αὐτοῦ· ‖ لرنده — **ἀρτλαρηνάν,** κατόπιν αὐτῶν· § [ἐπιθ.]. ὀπίσθιος: قو — ὀπισθία θύρα.

آرتامق Τ. **ἀρτ-αμάκ,** ρμ. οὐδ. μένω ὀπίσω, ὑπολείπομαι, ἐπιζῶ, ἤτοι ζῶ μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων· εἶμαι ὑπόλοιπον, ἢ περιττός.

آرتان Τ. **ἀρτάν,** μτχ. τοῦ آرتمق βλ.

ارتاع Α. **ἰρτὰ** [ῥζ. رتع] ρ. ἀφ. τὸ βόσκειν, βόσκησις: حيوانات — τὸ βόσκειν ζῶα.

ارتام Α. **ἰρτὰμ** [ῥζ. رتم] ρ. ἀφ. τὸ δένειν κλωστὴν εἰς τὸν δάκτυλον πρὸς ὑπόμνησιν πράγματός τινος.

ارتباط Α. **ἰρτιβάτ** [ῥζ. ربط] ρ. ἀφ. τὸ συνδέεσθαι, σύνδεσμος, συνάφεια, σχέσις, ἀγάπη [βοτ.]: قلب — σύνδεσμος καρδίας, φιλία· ‖ هر كسك طبعاً وطنينه — ى واردر πᾶς τις φύσει συνδέεται μετὰ τῆς πατρίδος του· ‖ يك قويدر حاصل اولان — آرامزده ὁ μεταξὺ ἡμῶν παραχθεὶς δεσμὸς [φιλίας] εἶναι λίαν ἰσχυρός· ‖ بو چلمك اوتمكنه — ى يوقدر ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἔχει καμμίαν συνάφειαν, σχέσιν πρὸς τὴν ἄλλην· § [ἀνατ.]: عظام — συνδέσμωσις ὀστέων· ‖ غضروف — συγχόνδρωσις, ἤτοι σύμφυσις χονδρώδης. ‖ Ρμ. [τῇ ايله]: ايكك — بربرينه συνδέεσθαι πρὸς ἀλλήλους.

ارتباع Α. **ἰρτιβὰ** [ῥζ. ربع, βλ. ربيع] ρ. ἀφ. τὸ ἐαρίζειν, ἤτοι διέρχεσθαι τὸ ἔαρ ἐν ἐξοχῇ: ايله شنلندى چاملجه — ارباب ἢ Τσάμλιδζα ἔλαβε ζωηρότητα ἐκ τῶν αὐτόθι ἐαριζόντων [**ἐρτάκι ἰρτιβά**]. § βλ. اصيف.

ارتتاج Α. **ἰρτιτὰδζ** [ῥζ. رتج] ρ. ἀφ. ἢ ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἀμιλίας ἐπίσχεσις τῆς γλώσσης.

ارتجاء Α. **ἰρτιδζὰ** [ῥζ. رجاء] ρ. ἀφ. τὸ ἐλπίζειν, ἐλπίς, προσδοκία: خلاص — ى ايله اوراية اتما ايلدى ἐπ' ἐλπίδι σωτηρίας κατέφυγεν ἐκεῖ.

ارتجاج Α. **ἰρτιδζάδζ** [ῥζ. رج] ρ. ἀφ. τὸ κλυδωνίζεσθαι, κλυδωνισμός: دريا — كلوبونيزمس θαλάσσης· ‖ عان — كلوبونيزمس ὠκεανοῦ· § [ἰατρ.] κλονισμός, σπασμός.

ارتجاجى Α. **ἰρτιδζαδζ-ί,** ἐπθ. σπασμώδης· ‖ Θ. ارتجاجيه.

ارتجاز Α. **ἰρτιδζὰζ** [ῥζ. رجز] ὄν. ποίησις κατὰ τὸ μέτρον رجز **ρεδζέζ.**

ارتجاف Α. **ἰρτιδζὰφ** [ῥζ. رجف] ρ. ἀφ. ταραχή, συγκίνησις ψυχική [ἰατρ.].

ارتجال **ἰρτιδζὰλ** [ῥζ. رجل] ρ. ἀφ. τὸ λέγειν ἐκ τοῦ προχείρου ἰδίᾳ ποίησιν: صاحب — ى ὁ ἐκ τοῦ προχείρου λέγων ποίησιν· ‖ هر شاعر رجال — دن معدود اولمز πᾶς ποιητὴς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκ τῶν ἀνδρῶν τῶν δυναμένων ἐκ τοῦ προχείρου νὰ λέγωσι στίχους.

ارتجالاً Α. **ἰρτιδζάλ-εν,** ἐπρ. ἐκ τοῦ προχείρου, ἐξ αὐτοσχεδίου: بر بيت — ايچون اوقودى εἶπεν ἕνα στίχον ἐξ αὐτοσχεδίου.

ارتجالى Α. **ἰρτιδζαλ-ί,** ἐπθ. αὐτοσχέδιος λόγος, ἢ ποίησις· § πλθ. ارتجاليات.

ارتحاض Α. **ἰρτιχὰζ** [ῥζ. رحض] ρ. ἀφ. τὸ ἐκφαυλίζεσθαι, ἐκφαυλισμός: اعراض — ى ὁ ἐκφαυλισμὸς τῶν ἐχόντων ἀτομικὰ πάθη.

ارتحال Α. **ἰρτιχὰλ** [ῥζ. رحل] ρ. ἀφ. μετάστασις ἐκ τοῦ παρόντος βίου εἰς τὸν μέλλοντα· ‖ Ρμ. μεθίσταμαι: داريقا ايلدى —, ἢ دار نعيم ايلدى — μετέστη εἰς τὰς αἰωνίους μονάς, ἢ εἰς τὸν παράδεισον, ἤτοι ἀπέθανε.

ارتخاص Α. **ἰρτιχὰς** [ῥζ. رخص] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν, ἢ θεωρεῖσθαι εὐθηνόν, εὐθήνεια: متاع — εὐθήνεια ἐμπορευμάτων· § βλ. καὶ ارخاص.

ارتداء Α. **ἰρτιτὰ** [ῥζ. ردا] ρ. ἀφ. τὸ καλύπτεσθαι δι' ὀθόνης ἢ ἄλλου, κάλυψις: نسوان — ى ἢ κάλυψις τῶν γυναικῶν.

ارتداد Α. **ἰρτιτὰτ** [ῥζ. رد] ρ. ἀφ. ἀρνησιθρησκεία, ἐξωμοσία [ἰδιωτισμοῦ]· ‖ Ρμ. ايدلدى تأديب ايدلر — οἱ ἐξομόσαντες ἐτιμωρήθησαν· § [ἰατρ.] ὕφεσις νόσου.

ارتداع Α. **ἰρτιτὰ** [ῥζ. ردع] ρ. ἀφ. τὸ ἀπέχειν, ἀποχὴ ἀπὸ ἀπηγορευμένου· ‖ Ρμ. [ιδ]: ايدرز — نوش صهبادن ἀπέχομεν ἀπὸ τῆς οἰνοποσίας· § τροπὴ τῶν χυμῶν εἰς τὰ ἔδω· [ἰατρ.].

ارتداف Α. **ἰρτιτὰφ** [ῥζ. ردف] ρ. ἀφ. τὸ ἕπεσθαι, ἀκολουθεῖν, ἀκολούθησις· ‖ Ρμ. [βοτ.]: يولى شاشيرمامق ايچون كچمكده اولان — ايتدى διὰ νὰ μὴ πλανηθῇ, ἠκολούθησε τὴν συνοδίαν, ἥτις διήρχετο.

آرترلمق Τ. **ἀρτ-ηρηλ-μάκ,** ρμ. πθ. αὐξάνομαι, πληθύνομαι· βλ. ἐπόμ.

آرترمق ἢ آرتيرمق Τ. **ἀρτ-ηρ-μάκ,** ρμ. μτδ. αὐξάνω, πολλαπλασιάζω, πληθύνω, ὑπερθεματίζω ἐν πλειοψηφίᾳ, περισσεύω δι' οἰκονομίας [αἰτ.]: — قدريى αὐξάνω τὴν ἰδίαν ἀξίαν, ἐπιτυγχάνω ἀνωτέρου βαθμοῦ, θέσεως· § ρμ. οὐδ. αὐξάνω τὰς ἀπαιτήσεις, ποιῶ πολὺν θόρυβον, ταραχήν.

آرترىجى Τ. **ἀρτηρηδζή** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. πλειοδότης, ὑπερθεματιστής.

ارتزاق Α. **ἰρτιζὰκ** [ῥζ. رزق] ρ. ἀφ. τὸ τροφοδοτεῖσθαι, τὸ λαμβάνειν τροφήν: ايچون تجمع ايدن فقرايه كولر يوز كوستردر — ايدى τοῖς πτωχοῖς, οἵτινες συνηθροίζοντο ἵνα λάβωσι τροφήν, ἐδείκνυε φαιδρὸν πρόσωπον· [σπν.].

ارتساس Α. **ἰρτισὰς** [ῥζ. رسّ] ρ. ἀφ. τὸ διαδίδοσθαι, διάδοσις μυστικοῦ, εἰδήσεως: اسرار — διάδοσις μυστικῶν· [σπν.].

ارتسام Α. **ἰρτισὰμ** [ῥζ. رسم] ρ. ἀφ. τὸ ἐναποτυποῦσθαι, ἐναποτύπωσις· ‖ Ρμ. [βοτ.]: آنك صورتى بنم كورديكم زماندنبرى ذهنمه اچشدر — ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ἐναπετυπώθη εἰς τὸν νοῦν μου, ἀφότου ἐγὼ τὸν εἶδον· § σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα: — صدا كت **σαϊκὰτ-ἰρτισάμ,** ἀφωσιωμένος [φέρων τὸν τύπον ἀφοσιώσεως]· ‖ — كلام مودت **κελάμι μεβεττὲτ-ἰρτισάμ,** λόγος φιλικὸς [φέρων τὸν τύπον φιλίας]· § [γεωμ.] سطحلرى — ἐπίπεδα προσβολῆς· ‖ عمودى سطحى — κορυφαῖον, ἢ κατακόρυφον σημεῖον προσβολῆς· ‖ افقى سطحى — ὁριζόντιον σημεῖον προσβολῆς.

آرتسز Α. **ἀρτ-σὴζ,** ἐπθ. συνεχής, ἀδιάκοπος [σπν.].

ارتشاء Α. **ἰρτισὰ** [ῥζ. رشو] ρ. ἀφ. τὸ δωροδοκεῖσθαι, δωροδοκία: فلان — ايله لسانه كشيدى ὁ δεῖνα ἐκατηγορήθη ἐπὶ δωροδοκίᾳ· ‖ شرعا و قانوناً ممنوعدر — ἡ δωροδοκία εἶναι ἀπηγορευμένη κατά τε τὸν ἱερὸν νόμον καὶ κατὰ τὸν πολιτικόν· § βλ. ارشاء.

ارتشاح Α. **ἰρτισὰχ** [ῥζ. رشح] ρ. ἀφ. διείσδυσις, ἢ ἐξίδρωσις ὑγροῦ διὰ τῶν πόρων σώματος, διαπίδυσις, [ἰατρ.].

ارتشاف Α. **ἰρτισὰφ** [ῥζ. رشف] ρ. ἀφ. ἀπορρόφησις, ἀναμύζησις ὑγρῶν: آب صاف — ἀπορρόφησις καθαροῦ ὕδατος.

ارتصاد Α. **ἰρτισὰτ** [ῥζ. رصد] ρ. ἀφ. κατασκόπευσις. ‖ Ρμ. κατασκοπεύω, καραδοκῶ [αἰτ]: فرصت كچ — καραδοκῶ εὐκαιρίαν.

ارتضاء Α. **ἰρτιζὰ** [ῥζ. رضا] ρ. ἀφ. ἐκτίμησις, ἐκλογή, προτίμησις: فلان — در شايان نسبتله فلانه ὁ δεῖνα σχετικῶς πρὸς τὸν

δεῖνα εἶναι ἄξιος προτιμήσεως, αἱρετώτερος· § τὸ συγκατατίθεσθαι· βλ. مرتضى.

ارتضاع } Α. ἰρτιζὰ [ρζ. رضع] ρ. ἀφ. τὸ βυζάνειν, θηλασμός: طفل نوزاد — θηλασμὸς νεογεννήτου βρέφους.

ارتعاء } Α. ἰρτιὰ [ρζ. رعى] ρ. ἀφ. τὸ βόσκειν τὸ ζῶον καθ' ἑαυτό, βόσκησις· [οὐδ.]: انعام — ى βόσκησις κτηνῶν· || مواشى — ى βόσκησις θρεμμάτων· § βλ. ارعاء.

ارتعاب } Α. ἰρτιὰπ [ρζ. رعب] ρ. ἀφ. τὸ φοβεῖσθαι, φόβος: صارقك — ى طبيعى ὁ φόβος τοῦ κλέπτου δὲν εἶναι φυσικός; || اصحاب ارتكاب دوچار — اولور οἱ καταχρασταὶ φοβοῦνται.

ارتعاج } Α. ἰρτιὰδζ [ρζ. رعج] ρ. ἀφ. τρόμος, τὸ τρέμειν· συνών. تؤ ارتعاش βλ. § [ἰατρ.] ὑδατισμός, ἤτοι βορβορυγμὸς ὑγρῶν ἐν ἀποστήματι τοῦ σώματος.

ارتعاد } Α. ἰρτιὰτ [ρζ. رعد] ρ. ἀφ. τρόμος, τὸ τρέμειν· συνηθέστερον ارتعاش βλ.

ارتعاش } Α. ἰρτιὰς [ρζ. رعش, βλ. رعشه] ρ. ἀφ. τρόμος, σπασμός, τὸ τρέμειν: دست پير — σπασμὸς χειρὸς γέροντος· || دست مخمور — σπασμὸς χειρὸς οἰνοβαροῦς.

ارتغاب } Α. ἰρτιγὰπ [ρζ. رغب, βλ. رغبت] ρ. ἀφ. ἔφεσις, κλίσις· [σπν.].

ارتفاد } Α. ἰρτιφὰτ [ρζ. رفد] ρ. ἀφ. ἀπόκτησις ὠφελείας, κέρδους· [σπν.].

ارتفاع } Α. ἰρτιφὰ [ρζ. رفع] ρ. ἀφ. τὸ ἀνυψοῦσθαι, ἡ ἀνύψωσις· || Ρμ. تواضع — ايدر ايتدكجه قدرى — ى نه قدردر ὅσῳ ταπεινοφρονεῖ, τόσῳ ἡ ἀξία του ἀνυψοῦται· § ὀν. ὕψος: — πόσον εἶναι τὸ ὕψος του; || اون متر — نده — ى اون ὑψους [ἰρτιφαϊνὲ] δέκα μέτρων· § ὕψος ἀστέρος· § [Γεωμ.]: مثلث — ى ὕψος τριγώνου· § ἄρσις: ضدين محالدر — ارتفاعدن ممكن دكلدر ἰρτιφὰϊ ζητεῖν μὴ χάλεπο, ἡ ἄρσις τῶν ἀντιθέτων εἶναι ἀδύνατος.

ارتفاعاً } Α. ἰρτιφὰ-εν, ἐπρ. κατὰ τὸ ὕψος: فرق واردر — بو ايكى ديوار بيننده μεταξὺ τῶν δύο τούτων τοίχων ὑπάρχει διαφορὰ κατὰ τὸ ὕψος.

ارتفاق } Α. ἰρτιφὰκ [ρζ. رفق] ρ. ἀφ. τὸ στηρίζεσθαι ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος, ἢ ἐπὶ προσκεφαλαίου· τὸ πληροῦσθαι· § [ἀνατ.] σύμφυσις, συμφυΐα.

ارتفاق } Α. ἰρτιφακ-ὴ, ἐπθ. συμφυὴς [ἀνατ.]· § 0. ارتفاقيه.

آرتق } ἡ آرتيق Τ. ἀρτὴκ [آرتق] ἐπθ. περισσεύων, περιττὸς [τῇ دن]: — قصه‌دن ايدى سويلديكى افسانه περισσότεροι τοῦ δυηγήματος ἦσαν οἱ μῦθοι, οὓς εἶπε· || اكسيك اوليه‌رق — حقيقت حالى سويلك λέγω οὐδὲν πλέον, οὐδὲν ἔλαττον, ἢ μόνην τὴν ἀλήθειαν· § ὄν. περισσευμα· ى — ديش περίσσευμα ὀδόντος, οἰκονομία· § ἐπρ. πλέον, λοιπόν: كيدملم — ايستدم — δὲν θέλω πλέον· || يوقدر — δὲν ὑπάρχει πλέον· § [ἐπιφων.] αἱ λοιπόν!

ارتقاء } Α. ἰρτικὰ [ρζ. رقى] ρ. ἀφ. τὸ ἀναβαίνειν, ἀνέρχεσθαι, ἀνύψωσις· || Ρμ. [δοτ.]: ايتدى — مراتب عاليه‌يه ἀνῆλθε τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα· || ايلدى — مقياس حرارت يكرمى‌يه قدر τὸ θερμόμετρον ἀνέβη μέχρι τῶν 20 [βαθμῶν]· § προσδεύω: ايديور — صنعت ἡ τέχνη, ἡ βιομηχανία προσδεύει· [ἐν τῇ δ' ἐννοίᾳ συνηθέστ. ترقى].

ارتقاب } Α. ἰρτικὰπ [ρζ. رقب] ρ. ἀφ. τὸ προσδοκᾶν, προσδοκία: موجب — اضطرابدر ἡ προσδοκία εἶναι πρόξενος ἀνησυχίας· § συνηθέστ. ترقب βλ.

ارتقاش } Α. ἰρτικὰς [ρζ. رقش] ρ. ἀφ. συμπλοκὴ ἐν πολέμῳ· § σύγχυσις.

ارتكاب } Α. ἰρτικζὰπ [ρζ. ركب] ρ. ἀφ. διάπραξις κακῆς πράξεως, κατάχρησις· ὑπαλλήλου κτλ.: كذب و ريا — διάπραξις ψεύδους καὶ ὑποκρίσεως· || تحقق ايتمش — ى, ἢ اولمش ثابت — ى ἀπεδείχθη ἡ κατάχρησις του· || Ρμ. διαπράττω κακήν τινα πρᾶξιν, καταχρῶμαι [αἰτ.]: كيزلى — ريايى διαπράττω ὑπόκρισιν, ὑποκρίνομαι· || ايلر — هر سيئه‌يى διαπράττει πᾶν κακόν· || ايدر — ذل سؤالى διαπράττει τὸ αἴσχος τῆς ἐπαιτείας, ἐπαιτεῖ.

ارتكابجى } Τ. ἰρτικζαπ-τζή, ὀν. καταχραστής, ἤτοι ὑπάλληλος διαφθειρόμενος διὰ δώρων· βλ. مرتكب.

آرتلمق } Τ. ἀρτ-πλ-μάκ, ρμ. πθ. αὐξάνομαι, πληθύνομαι· βλ. آرتمق

آرتمق } Τ. ἀρτ-μάκ, ρμ. οὐδ. αὐξάνω [ἐπὶ τιμῆς ἐμπορεύματος, μισθοῦ κτλ.]: فياتى آرتدى ἡ τιμὴ αὐτοῦ πηξήνθε· || ماشى آرتدى ὁ μισθός του πηξήνθε· § περισσεύω, πλεονάζω: حسابدن آرتمش ἐπερισσεύσεν ἀπὸ τὸν λ]μόν, ἤτοι ἔμεινεν ὑπόλοιπον· || قالى آرته آرتا قالمش, περισσεύω, μένω· § μετχ. آرتان περισσεύων, πλεόνασμα: ديشدن طرتلدن آرتان περισσεύματα, οἰκονομίαι [ὅ,τι περισσεύει ἀπὸ τὸ δόντι, ἀπὸ τὸ νύχι].

ارتمك } Τ. ἐρτι-μέκ, βλ. اركمك.

آرتمه } Τ. ἀρτμὰ [ἐκ τοῦ آرتمق] ὀν. ἀπαρ. αὔξησις, πλεονασμός, περίσσευμα.

ارتنك } Π. ἐρτένκ, ὀν. συλλογὴ εἰκόνων περιφήμου ζωγράφου κατὰ τὴν περσικὴν μυθολογίαν. § ἐπθ. ارتنكى ἐρτενκ-ί: — نقش ζωγραφία ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης.

ارتهان } Α. ἰρτιχὰν [ρζ. رهن] ρ. ἀφ. ἀλίψις ἐνεχύρου· || Ρμ. λαμβάνω ἐνέχυρον [αἰτ.]: ايتديكى التون ساعتى اعاده يلدى — ἐπέστρεψε τὸ χρυσοῦν ὡρολόγιον, ὅπερ ἔλαβεν ἐνέχυρον.

ارتياب } Α. ἰρτιγιὰπ [ρζ. ريب] ρ. ἀφ. ἀμφιβολία, ἀβεβαιότης: — ى هيلا ارتيابه, ἡ — ى هيلا ارتيابه, ἀναμφιβόλως.

آرتيست } Γλ. ἀρτὶστ [artiste] ὀν. καλλιτέχνης.

ارث } Α. ἴρς, ὀν. κληρονομία· § βλ. ἐπόμ.

ارثاً } Α. ἴρθ-εν, ἐπρ. ἐκ κληρονομίας, κληρονομικῶς: اكلدر — بو خانه ملانه ἡ οἰκία αὕτη περιῆλθεν εἰς τὸν δεῖνα κληρονομικῶς· || متورم ايدى — ايتو ψθιτικὸς ἐκ κληρονομίας [παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ].

ارثى } Α. ἴρθ-ι, ἐπθ. κληρονομικός: — ملك κτῆμα κληρονομικόν· § 0. ارثيه ἰρθιγέ: — اموال πράγματα, ἢ περιουσία κληρονομική· || — امراض νόσοι κληρονομικαί.

ارجاء } Α. ἐρδζὰ [πλθ. τοῦ ἀχρήστου رجا ρεδζὰ] ὀν. τὰ πέριξ, περίχωρα: وسيع — ال βεδί-ιλ-ἐρδζά, οὗ τὰ πέριξ εὐρέα, ἐκτεταμένος.

ارجاع } Α. ἰρδζά, [ρζ. رجع, βλ. رجعت] ρ. ἀφ. τὸ στρέφειν τι ὀπίσω, ἐπιστροφή, ἐπαναφορά, ἀναγωγή, ἀποκατάστασις, ἀνάκλησις [δοτ.]: ى — ايشك مرجعنه ἐπαναφορὰ τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἀρμόδιον τριβῆμα, δικαστήριον κτλ. || نظر — στροφὴ τοῦ βλέμματος ὀπίσω, ἤτοι εἰς τὸ παρελθόν· || فكر — ى ἐπαναφορὰ τῆς διανοίας· || كلامك — ى ἐπαναφορὰ τοῦ λόγου· || نه امر صادر اولدى — عزيمتى متعاقب دعوانك نقطهٔ اصليه‌سنه ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐξεδόθη διαταγὴ περὶ ἀνακλήσεως αὐτοῦ [ἰρδζαϊνὲ]· || ى — ἡ ἐπιστροφή, ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἀγωγῆς εἰς τὸ προηγούμενον σημεῖον· || Ρμ. στρέφω ὀπίσω, ἀνάγω, ἐπαναφέρω [δοτ. αἰτ.]: ماضى‌يه نظر ايدلم — στρέψωμεν τὸ βλέμμα εἰς τὸ παρελθόν· || مسائل فقهيه‌يى قواعد كليه‌يه ἀνάγω τὰ ἱερονομικὰ ζητήματα εἰς γενικὰς ἀρχάς· § διαφέρει τοῦ اعاده ἰαδέ· βλ.

ارجح } Α. ἐρδζὰχ [παραθ. τοῦ راجح] ἐπθ. αἱρετώτερος: اقوال — αἱρετώτερος τῶν λόγων.

ارجل } Α. ἐρδζὸλ [πλθ. τοῦ رجل ρεδζὰλ] ὀν. πόδες.

ارجمند } Π. ἐρδζεμένὲ, ἐπθ. ἀξιότιμος, σεβαστός, ἀξιοπρεπής, διακεκριμένος: — استاد τεχνίτης, ἢ διδάσκαλος σεβαστός.

ارجمندانه } Π. ἐρδζεμενὲ-ανέ, ἐπθ. ὁ ἁρμόζων σεβαστῷ, ἀξιοπρεπεῖ, διακεκριμένῳ· § ἐπρ. ὡς ἁρμόζει κτλ.

ارجمندى } Π. ἐρδζεμενὲ-ί, ἀφ. ἀξιοπρέπεια, ἰδιότης ἀξιοτίμου, ἀξιοσεβάστου: طور — اظهارندن بر وقت خالى قالمز δὲν παύει νὰ δεικνύῃ ἤθος ἀξιοπρεπείας.

ارجوان } Π. ἐρδζὺβὰν, βλ. ارغوان.

ارجوانى } Π. ἐρδζὺβαν-ί, βλ. ارغوانى.

ارجوحه } Α. ὄρδζουχά, ὀν. 0. κοιτίς: چوجق آرتق اوياغق ايستسه‌ده اويودر — ارتجاج ὁ παῖς καὶ ἂν θέλῃ νὰ ἐξυπνήσῃ, κοιμίζει αὐτὸν ἡ ταλάντευσις τῆς κοιτίδος· § πλθ. ارتجاج ἐραδζήχ.

ارجوزه } Α. ὄρδζουζέ, ὀν. 0. ποίησις κατὰ τὸ μέτρον رجز ρεδζέζ· § πλθ. ارجاز ἐραδζίζ.

ارجوفه } Α. ὄρδζουφέ, ὀν. 0. θρύλλημα· § συνηθέστερος ὁ πλθ. اراجيف βλ.

ارجه } Τ. ἐρ-δζέ, ἐπρ. ἀρκετὰ ἐνωρίς· βλ. ار.

ارجى } Α. ἐρδζὰ [παραθ. τοῦ راجى] ἐπθ. ὁ μᾶλλον, ἢ ὁ λίαν ἐλπιζόμενος.

ارحام } Α. ἐρχὰμ [πλθ. τοῦ رحم] ὀν. μῆτραι.

ارحم } Α. ἐρχὰμ [παραθ. τοῦ رحيم] ἐπθ. εὐσπλαγχνικώτερος, οἰκτιρμονέστερος-τατος: الراحمين — جناب حق ὁ Ὕψιστος εἶναι ὁ οἰκτιρμονέστερος τῶν οἰκτιρμόνων [ἐρχάμ-ρ ραχμὶν.].

ارخاء } Α. ἰρχὰ [ρζ. رخو, βλ. رخاوت] ρ. ἀφ. τὸ χαλαροῦν. || Ρμ. [αἰτ.]: ى —

ایلدی ایلیه ἐχαλάρωσε τὰς ἡνίας, ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸν χαλινόν [μτφ. καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων]· ||ی — عنان خامه ایتش ἐχαλάρωσε τὰς ἡνίας τοῦ καλάμου, ἀφῆκεν ἐλεύθερον τὸν κάλαμον νὰ γράφῃ· || ی عامه — εἶμαι ἀμέριμνος, [χαλαρόνω τὴν κίδαριν, βάζω στραδὰ τὸ ψέσι].

ارخاص } Α. **ἰρχὰς** [ρζ. رخص, βλ. رخصت] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν τι εὔωνον: — اسعار τὸ καθιστᾶν τὰς τιμὰς εὐθηνάς· || حوایج ضروریه‌دن اولان مأکولاتی — ایله خلقك دعاسنی الدی ἔλαβε τὴν εὐλογίαν τοῦ λαοῦ καταστήσας εὔωνα τὰ τρόφιμα τῆς πρώτης ἀνάγκης· βλ. ارتخاص.

ارخص } Α. **ἐρχὰς** [παραθ. τοῦ رخص] ἐπθ. εὐωνότερος-τατος: اسعار — ἡ εὐωνοτέρα τῶν τιμῶν.

آرد } Π. **ἄρτ**, ὀν. ἄλευρον.

آرد } Τ. **ἄρτ**, βλ. ارت.

آرد } Τ. **ἄρτ**, ὀν. ὀχετός, μεταβιβάζων ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν σῖτον, ἢ τὴν κριθὴν εἰς τὴν μυλόπετραν.

آردا } Τ. **ἀρτά**, ὀν. μακρὰ ράβδος κλητήρων κτλ. ἢ ράβδος ἐμπηγνυμένη ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς σημεῖον διὰ τὴν σκοποβολήν· βλ. آرده.

ارداف } Α. **ἰρτάφ** [ρζ. ردف, βλ. رديف] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα, ἢ τι ἀκολουθεῖν ἕτερον, τὸ καθιστᾶν τινα ἀκόλουθον, συνοδοιπόρον τινός, τὸ συνοδεύειν· τὸ κατόπιν λόγου τινὸς ἐκφέρειν ἕτερον, τὸ συνεχίζειν [γεν. δοτ.]: ی — پرمصراعك دیکرینه τὸ συνοδεύειν στῖχόν τινα δι' ἄλλου· ||Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: لافی لافه — ایدر پر یاوه‌کو ایدی ἤτοι μωρολόγος, ἐκφέρων ἕνα λόγον μετὰ τὸν ἄλλον, ἤτοι ὁμιλῶν ἀδιακόπως· § συνηθέστ. رديف βλ.

ارداقاً } Α. **ἰρτάφ-εν**, ἐπρ. διὰ συνεχίσεως, συνοδεύσεως κτλ. βλ. ارداف.

آرداله } Τ. **ἀρταλά**, ὀν. μέγας κώδων τῆς τελευταίας ἐν τῇ σειρᾷ καμήλου· § ἐπίστρωμα [σιλτὲς] ἐπιτιθέμενον ἐπὶ τῶν νώτων ζώου.

آردالی } Τ. **ἀρτα-λή**, ὀν. κλητὴρ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, κρατῶν μακρὰν ράβδον.

اردب } Α. **ἐρτέπ**, ἀραβιστὶ **ἰρτέπ**, ὀν. μέτρον ἐν Αἰγύπτῳ ἰσοδυναμοῦν πρὸς ἐννέα κοιλὰ Κωνσταντινουπόλεως.

آردج } ἢ آرديج Τ. **ἀρτίδζ**, ὀν. ἄρκευθος, κέδρος: — قره μέλαινα ἄρκευθος· || ی — هند ἰνδικὴ ἄρκευθος· ||ی — چالی θαμνώδης ἄρκευθος· ||— قزیل ἐρυθρὰ ἄρκευθος· || — دیکنلی ἄρκευθος ἢ ἀκανθώδης· ||تخمی — σπόρος κέδρου· ||صویی — ζιγγίβαρι· || قطرانی — ἀρκευθέλαιον· || قوشی — κίχλη [πτν.]

آردشیر } Π. **ἀρτεσίρ**, ὀν. κ. Ἀρταξέρξης.

اردل } **ἐρτέλ**, ὀν. κ. Τρανσυλβανία.

اردن } Α. **ἐρτέν**, ὀν. κ. Ἰορδάνης ποταμός.

اردو } Τ. **ὀρτού**, ὀν. στρατόπεδον, στρατός, ὁρδή: ی — همایون ὁ αὐτοκρατορικὸς [ὀθωμανικὸς] στρατός· || — قول, ἢ ἁπλῶς اردو στρατιωτικὸν σῶμα· || مشیری — ἀρχιστράτηγος στρατιωτικοῦ σώματος· ||مرکزی — στρατηγεῖον, τὸ κέντρον τοῦ στρατοῦ· || قره قولی — φρουρά, φυλακὴ ἐν στρατοπέδῳ· ||ی — خاصه همایونی αὐτοκρατορικὴ φρουρά· ||قورمق — στρατοπεδεύω· ||قالدرمق — ἀναστρατεύω, ἤτοι ἀίρω καὶ μεταφέρω τὸν στρατὸν ἀλλαχοῦ.

اردوکاه } Π. **ὀρτου-γκιάχ**, ὀν. στρατόπεδον.

آرده } Τ. **ἀρτά**, ὀν. σιδηροῦν ἐργαλεῖον τῶν τορνευτῶν, δι' οὗ πελεκῶσι καὶ κατεργάζονται ξυλίνας κιγκλίδας, ἢ σωλῆνας καπνοσυρίγγων, ἢ ἤλεκτρον, στρέφοντες αὐτὰ περὶ τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο· βλ. καὶ اردا.

آرديج } Τ. **ἀρτιδζ**, βλ. آردج.

اردیرمك } Τ. **ἐρ-τιρ-μέκ**, βλ. ایردیرمك.

آردین آردین } Τ. **ἀρτ-ὶν ἀρτ-ὶν**, ἐπρ. ὀπίσω ὀπίσω: کیتك — —πίσω πίσω πηγαίνω, ὀπισθοχωρῶ.

اردیه } Α. **ἐρτιγέ**, πλθ. τοῦ ردا, βλ.

ارذال } Α. **ἐρζὰλ** [πλθ. τοῦ رذيل] ἐπθ. ἄτιμοι, αἰσχροί, χαμερπεῖς, εὐτελεῖς: — اجیال εὐτελεῖς φυλαί, γενεαί.

ارذل } Α. **ἐρζὰλ** [παραθ. τοῦ رذيل] ἐπθ. ἀτιμότερος, αἰσχίων, αἰσχιστος: شخص — πρόσωπον [ἄνθρωπος] αἰσχιστον· || — ناس ὁ αἰσχιστος τῶν ἀνθρώπων· § العمر — **ἐρζελὸ-λοῦρ** τὸ τελευταῖον γῆρας, [ξαναμωράματα]· § πλθ. ارذال **ἐραζίλ**, βλ.

ارز } Α. **ἐρζ**, ἀραβιστὶ **ἐρύζζ**, ὀν. ὄρυζα.

ارزاغ } Α. **ἰρζὰγ** [ρζ. رزغ] ρ. ἀφ. τὸ σχηματίζειν βόρβορον, λάσπην [ἐπὶ βροχῆς]· βλ. مرزغ.

ارزاق } Α. **ἐρζὰκ** [πλθ. τοῦ رزق] ὀν. τροφαί, ζωοτροφίαι: — عسکریه τροφαὶ τοῦ στρατοῦ· ||مقدره — φαγητά, ποτὰ [**μουκαττερέ**]· || مامورى — ὑπάλληλος ἐπὶ τῶν τροφίμων, καὶ آنبارى — ἀποθήκη ζωοτροφιῶν τοῦ στρατοῦ.

ارزان } Π. **ἐρζάν**, ἐπθ. εὐθηνός, εὔωνος: کیمسه — ویرمز جان کران قیمتی οὐδεὶς πωλεῖ εὐθηνὰν τὴν πολύτιμον ζωὴν αὐτοῦ· § ἄξιος: بیورمق — ἀξιῶ, εὐδοκῶ, ἐπιδαψιλεύω χάριν [αἰτ.]: بیوریلان مساعده علیه — ἡ ἐπιδαψιλευθεῖσα ὑψηλὴ χάρις.

ارزانش } Π. **ἐρζαν-ὶς**, ἀφ. ἐπιδαψίλευσις χρημάτων, περιουσίας χάριν τοῦ Θεοῦ, ἤτοι δι' ἀγαθοεργίαν.

ارزانی } Π. **ἐρζαν-ί**, ἀφ. εὐθήνεια· § δαψίλεια, ἐπιδαψίλευσις: مساعده علیه‌لری — مسترحمدر παρακαλῶ τὴν ἐπιδαψίλευσιν τῆς ὑψηλῆς Αὐτῆς συγκαταθέσεως.

ارزن } Π. **ἐρζέν**, ὀν. κέγχρος.

ارزنین } Π. **ἐρζεν-ίν**, ὀν. ἄρτος ἐκ κέγχρου, κεγχρῖνος.

آرزو } Π. **ἀρζοῦ**, ὀν. ἐπιθυμία: ی دل — ἐπιθυμία τῆς καρδίας· || [δοτ.]: بر شیه وار — ἔχω ἐπιθυμίαν τινὸς [εἴς τι]· ||Ρμ. ἐπιθυμῶ [αἰτ.]: ایدرم — موفق اولمکزی ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιτύχητε [ἀξιωθῆτε]· || چکمك — ἐπιθυμῶ διακαῶς.

آرزودار } Π. **ἀρζου-τὰρ** ἐπθ. ἐπιθυμῶν· § πλθ. آرزوداران **ἀρζουταράν**: — ترق οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν πρόοδον.

آرزوکش } Π. **ἀρζου-κέζ**, ἐπθ. ἐπιθυμῶν: — اقبال ὁ ἐπιθυμῶν εὐτυχίαν, εὐημερίαν· § πλθ. آرزوکشان **ἀρζουκεσάν**.

آرزولامق } ἢ آرزولو Τ. **ἀρζου-λαμάκ**, ρμ. μτδ. ἐπιθυμῶ νὰ ἐπανίδω φίλον, συγγενή, πατρίδα κτλ. [αἰτ.]: سزی آرزولادم σᾶς ἐπεθύμησα [νὰ σᾶς ἴδω].

آرزولی } ἢ آرزولو Τ. **ἀρζου-λού**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἐπιθυμίαν, ἐπιθυμῶν.

آرزومند } Π. **ἀρζου-μέντ**, ἐπθ. ἐπιθυμῶν: — وصال ὁ ἐπιθυμῶν συνέντευξιν [μετ' ἐρωμένης].

ارزه } Π. **ἐρζέ**, ὀν. κονίασις τοίχου, ἐπίχρισις δι' ἀσβέστου.

ارزه‌کر } Π. **ἐρζε-γκέρ**, ὀν. κονιατής, ὁ διὰ κονιάματος ἐπιχρίων τοίχους, κ. σουβατζῆς· βλ. صوواتجی.

ارزیز } Π. **ἐρζίζ**, ὀν. κασσίτερος.

ارژنك } Π. **ἐρζένκ**, συνων. τῷ ارتنك.

ارساء } Α. **ἰρσὰ** [ρζ. رسو] ρ. ἀφ. τὸ στερεοῦν, στερέωσις, ἀγκυροβόλησις: ی لنکر — ἀγκυροβόλησις [ἀγκύρας]· || ی سفینه — ἀγκυροβόλησις πλοίου [σπν.].

ارسال } Α. **ἰρσὰλ** [ρζ. رسل, βλ. رسالت] ρ. ἀφ. ἀποστολὴ [ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων]: ی — مکتوبك آدمك ' ἀποστολὴ ἀνθρώπου, ἐπιστολῆς· ||Ρμ. ἀποστέλλω [αἰτ.]: ایلدی — مکتوب آدم ' ἀπέστειλεν ἄνθρωπον, ἐπιστολήν· § مثل — **ἰρσάλι μεσέλ**, ἐπεξήγησις, ἢ διαιάφησις διὰ παραδείγματος παδιγνώστου καὶ πανθομολογουμένου· § لحیه — τὸ ἀφίνειν γενειάδα· § πλθ. ارسالات βλ.

ارسالات } Α. **ἰρσαλ-ὰτ**, ὀν. πλθ. θ. ἀποστολαὶ ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ ζωοτροφιῶν, πολεμεφοδίων στρατοῦ· τὰ ἀποστελλόμενα γράμματα, πράγματα, ἐμπορεύματα κτλ.: پوسته خانه مامورى — ὁ ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς ὑπάλληλος τοῦ τηλεγραφείου· || ی یك چوق اولان بر مخازه — κατάστημα, οὗτινος τὰ ἀποστελλόμενα ἐμπορεύματα εἶναι πολλά.

ارساليه } Α. **ἰρσαλ-ιγέ**, ὀν. θ. ἀγωγιαστήριον, ἤτοι συμβόλαιον ματαξῦ τοῦ ἀποστέλλοντος ἐμπόρευμα καὶ τοῦ ἀγωγιάτου· λέγεται καὶ ارساليه **ἰρσαλιγὲ καϊμεσί**.

ارسز } Τ. **ἐρ-σίζ**, ἐπθ. ἢ ἄνευ ἀνδρός, ἤτοι χήρα· βλ. ارککسز.

آرسطو } **ἀρίστο**, ἢ ارسطوطالیس **ἀριστοτάλις**, ὀν. κ. Ἀριστοτέλης [ὁ φιλόσοφος].

آرسلان } Τ. **ἀρσλάν**, ὀν. λέων, λέαινα: ارك — λέων [ἄρρην] || — دیشی λέαινα [θήλεια]· || کورمدمك — ὁ λέων ὠρύεται· || کوکرمش λέων ὠργισμένος, ἀφρίζων ἐκ τοῦ θυμοῦ· || یتاغی — φωλεὰ λεόντων, ἐπίφοβος τόπος· || آغزی — στόμα λέοντος, ἢ ὀχετὸς ἐν

σχήματι λέοντος ἐπὶ τῆς δεξαμενῆς, δι' οὗ τὸ ὕδωρ χύνεται ἐντὸς αὐτῆς· § [μτφ.] ἀνδρεῖος, ἥρως: كلك —γίνομαι ἥρως [κόπτομαι λέων]· || يوركلى — λεοντόκαρδος· || ياوروسى —λεοντιδεύς, ἢ ἥρως ὁμοιάζων κατὰ τὴν ἀνδρείαν τὸν πατέρα του· || پچه‌لى — ὁ ἔχων ὄνυχας λέοντος, ἤτοι ἰσχυρὸς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὁποίου δὲν δύναται τις ν' ἀποσπάσῃ τὸ εἰς χεῖρας αὐτοῦ περιειλθὸν πρᾶγμα· § پچه‌سى — λεοντοπόδιον· [φυτ.]· || قوپروغى — παυσώνιον [φυτ.].

آرسلانجى } Τ. **ἀρσλαν-δζή,** ὄν. φύλαξ λεόντων, θηριοτρόφος.

آرسلانخانه } Τ. **ἀρσλαν-χανέ,** ὄν. θηριοτροφεῖον· [οἶκος λεόντων].

آرسلانلانمق } **ἀρσλαν-λανμάκ,** ρμ. μτ. γίνομαι λέων, ἤτοι ἀνδρεῖος.

آرسلانلى } **ἀρσλαν-λή,** ὄν. ὄνομα δοθὲν ἐπὶ τῶν Σελδζουκιδῶν εἰς νόμισμα ἀξίας ἑνὸς γροσίου, φέρον τὴν μορφὴν λέοντος καὶ ἡλίου.

آرسنيق } Ελ. **ἀρσενίκ,** ὄν. [χημ.] ἀρσενικόν, ἢ ἀρσένιον [μέταλλον]· || حامض — ἀρσενικὸν ὀξύ· || — مركبات مثلثيه ἀρσενιοῦχα κράματα.

آرسنيق } Α. **ἀρσενικ-ή,** ἐπθ. ἀρσενικοῦχος: حامض — ἀρσενιῶδες ὀξύ.

آرسنيقيت } Α. **ἀρσενικ-ηγέτ,** ὄν. ἀρσενικὸν ἅλας [χημ.].

آرسنيقيتى } Α. **ἀρσενικ-ηγετί,** ὄν. ἀρσενῶδες ἅλας [χημ.].

آرش } Γλ. **ἄρς** [marche], ἐπφν. ἐμπρός! [διαταγὴ στρατιωτική]: كيز —κινῶ τὸ τάγμα, τὸν στρατόν.

آرش } ἢ آريش Τ. **ἀρής,** ὄν. πῆχυς, ἤτοι τὸ ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ μέσου δακτύλου μέρος τῆς χειρός· § πῆχυς [μέτρον καταμετρήσεως] βλ. آرشين· § στήμων, στημόνι ὑφάσματος, ἤτοι ἡ κατὰ μῆκος κλωστὴ τοῦ ὑφάσματος· βλ. اريش καὶ آرغاج

ارش } Α. **ἔρς,** ὄν. ἀντίποινον, ἀποζημίωσις χρηματικὴ διὰ μέλος τοῦ σώματος παθόν, ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ νόμου [شرع] εἰς τὸν τραυματίσαντα διὰ τὸν τραυματισθέντα:—جارح اوزرينه لازم كلان ἀποζημίωσις ἐπιβαλλομένη τῷ τραυματίσαντι· βλ. ديت.

ارشاء } Α. **ἰρσὰ** [ρζ. رشو, βλ. رشوت] ρ. ἀφ. μτδ. τὸ δωροδοκεῖν, δωροδοκία; — وارتشا τὸ δωροδοκεῖν καὶ τὸ δωροδοκεῖσθαι.

ارشاد } Α. **ἰρσὰτ** [ρζ. رشد] ρ. ἀφ. τὸ δεικνύειν τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, ὁδηγία, ποδηγεσία. ‖ Ρμ. ὁδηγῶ, ποδηγετῶ [αἰτ. δοτ.]: || ايلدى طريق حقه — الى طريق حقه ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας· || ايلدى — اصحاب ضلالى ὡδήγησε τοὺς πεπλανημένους· || ايتديكنى كيمسه — الله ايدمز — οὐδεὶς δύναται νὰ ποδηγετήσῃ οὓς ὁ Θεὸς δὲν ὡδήγησε· § πλθ. ارشادات.

ارشته } Τ. **ἐριστέ,** ὄν. ῥιδές, ἤτοι ἡ γνωστὴ ζύμη διὰ σοῦπαν.

ارشد } Α. **ἐρσὰτ** [παραθ. τοῦ رشيد] ἐπθ. ὁ ἐγγύτερος τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐχεφρονέστερος-τατος: واركلرك — و اكبرى ὁ ἐχεφρονέστερος καὶ πρεσβύτερος τῶν κληρονόμων.

آرشيدوشس } Γλ. **ἀρσιτουσές** [archiduchesse] ὄν. ἀρχιδούκισσα.

آرشيدوق } Γ. **ἀρσιτούκ** [archiduc] ὄν. ἀρχιδούξ.

آرشين } ἢ آرشون Τ. **ἀρσὶν** [ἐκ τοῦ آرش] ὄν. ἡ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων μέχρι τῶν ὤμων χεῖρ· πῆχυς [μέτρον]: الى — صاتق پاره‌سى پاره‌سى πωλῶ μὲ τὸν πῆχυν, ἤτοι λιανικῶς· || — الى اولچمك الى μετρῶ διὰ τοῦ πήχεως· § σκέλος: ى — بيوك ὁ ἔχων μεγάλα σκέλη καὶ ποιῶν μεγάλα βήματα· || لرى اچق — ἀνοίγω τὰ σκέλη, κάμνω μεγάλα βήματα· || [μτφ.] ὑπολογισμός, σκέψις· § βλ. اندازه καὶ ذراع.

آرشينلامق } Τ. **ἀρσὶν-λαμάκ,** ρμ. μτδ. μετρῶ διὰ τοῦ πήχεως· μετρῶ μὲ μεγάλα βήματα, περιπατῶ ταχέως [αἰτ.].

آرشينلق } Τ. **ἀρσὶν-λίκ,** ἐπθ. πηχυαῖος: جام — ὕελος πηχυαία, ἤτοι μήκους πήχεως· § ὁ διὰ τοῦ πήχεως μετρούμενος: شاه — ὕφασμα διὰ πήχεως πωλούμενον.

ارصاد } Α. **ἐρσὰτ** [πλθ. τοῦ رصد] ὄν. τηλεσκόπια [ἀστρονομ.]· ἀστεροσκοπεῖα.

ارصاد } Α. **ἰρσὰτ** [ρζ. رصد] ρ. ἀφ. παρατήρησις προσεκτικὴ [ἀστέρων]· χρῆσις τηλεσκοπίου ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ· § τὸ προπαρασκευάζειν τινί τι, προετοιμασία· § ἀφιέρωσις δημοσίων γαιῶν· § τὸ ἐκφέρειν λόξιν τινὰ ἐν στίχῳ, ἢ ἐν πεζῷ λόγῳ, δεικνύουσαν διὰ τοῦ γράμματος τῆς ὁμοιοκαταληξίας, ἢ ἐκ τῆς ἐννοίας, ὁποία ἔσται ἡ ἑπομένη. ‖ Ρμ. παρατηρῶ προσεκτικῶς, προετοιμάζω κτλ.

ارصان } Α. **ἰρσὰν** [ρζ رصن, βλ. رصانت] ρ. ἀφ. τὸ στερεοποιεῖν, στερεοποίησις, στερέωσις: اساس — στερέωσις τῆς βάσεως· || بنا — στερέωσις τῆς οἰκοδομῆς· || ى — جدارك στερέωσις τοῦ τοίχου· [συνθέστερον ترصين].

ارض } Α. **ἔρζ,** ἢ **ἄρζ,** ὄν. γῆ: سما — و γῆ καὶ οὐρανός· || منبت — γῆ γόνιμος· || كره — γηΐνη σφαῖρα· § χώρα: كنعان — ἡ χώρα τῆς Χαναάν· || فلسطين — ἡ χώρα τῆς Παλαιστίνης· § πλθ. اراضى ἐραζί, καὶ ارضون ἐρεζούν, βλ.

ارضاء } Α. **ἰρζὰ** [ρζ. رضا] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα συγκατατεθῆναι, ἢ συναινέσαι εἴς τι, τὸ ἱκανοποιεῖν, ἱκανοποίησις: ى — طرفين τὸ ἱκανοποιεῖν τοὺς διαδίκους, ἤτοι τὸ ποιεῖν αὐτοὺς συγκατανεῦσαι, συναινέσαι, εἴς τι· || Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: او بيك خروش طلبنده ايدى نهايت الى ايلدم — بش يوزه ἐπὶ τέλους τὸν ἔκαμα νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὰ πεντακόσια· || ايتدى — صاحب البتى σαχήπ-λ-ήτι ἰρζὰ ἔττί, ἱκανοποίησε τὸν οἰκοδεσπότην.

ارضاع } Α. **ἰρζὰ** [ρζ. رضع] ρ. ἀφ. γαλούχησις: ى — صبينك γαλούχησις τοῦ βρέφους· || Ρμ. γαλουχῶ [αἰτ.]: زوالى مادر هم سرعتله كيسيور هم توجاغنده‌كى معصومى — ايديور ἡ δυστυχὴς μήτηρ καὶ ἐν τάχει πορεύεται καὶ τὸ ἐν τῇ ἀγκάλῃ αὐτῆς βρέφος θηλάζει.

ارضون } Α. **ἐρεζούν,** πλθ. τοῦ ارض ἄχρηστος· ἀντὶ τούτου εἶναι ἐν χρήσει ὁ ارضين βλ.

ارضه } Α. **ἐρζέ,** ὄν. θ. σκώληξ τοῦ ξύλου, ξυλοφάγος.

ارضى } Α. **ἐρζί,** ἢ **ἀρζί,** ἐπθ. γήϊνος, ἐπίγειος· θ. § ارضيه **ἀρζιγέ** — محصولات προϊόντα τῆς γῆς· § βλ. καὶ ارضيه.

ارضين } Α. **ἐρεζίν** [πλθ. τοῦ ارض] ὄν. γαῖαι: — و سماوات οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ.

ارضيه } Α. **ἀρζιγέ** [θ. τοῦ ارضى βλ.] ἐπθ. γήϊνος· § **ἀρτιγέ,** ὄν. φόρος τελωνιακὸς λαμβανόμενος ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων, ὅσα μένουσι πλέον τῶν 8 ἡμερῶν ἐν τῷ τελωνείῳ.

ارعن } Α. **ἐρὰν** [ρζ. رعن] ἐπθ. εὐήθης, βλάξ· § θ. رعن βλ.

ارعاء } Α. **ἰρὰ** [ρζ. رعى] ρ. ἀφ. τὸ ποιμαίνειν ζῶα· § βλ. ارتعاء

ارعوه } Α. **ὄρσσέ,** ὄν. θ. ζυγός [ζώου].

ارغاب } Α. **ἰργὰπ** [ρζ. رغب, βλ. رغبت] ρ. ἀφ. προτροπή, ἐνθάρρυνσις, παρακίνησις: اس — ἐνθάρρυνσις, προτροπὴ διὰ τὸν λαόν· [συνηθέστερον ترغيب βλ.].

ارغات } ἢ ارغاد Ελ. **ἰργάτ,** ὄν. ἐργάτης ἐν οἰκοδομαῖς· || پازارى — ἀγορὰ ἐργατῶν, ἤτοι μέρος συναθροίσεως τῶν ἐν οἰκοδομαῖς ἐργαζομένων ἐργατῶν· βλ. καὶ بوجرغات.

ارغامق } Τ. **ἰργαμάκ,** ρμ. μτδ. κινῶ τι ἐκ τῆς θέσεώς του· βλ. ارغالامق.

آرغاج } Τ. **ἀργὰδζ** [آرغامق] ὄν. ὑφάδιον [φάδι], κρόκη ὑφάσματος, ἤτοι ἡ κατὰ πλάτος κλωστὴ αὐτοῦ· ἄλλως آتق καὶ مكيك ايپلكى § βλ. καὶ آرش.

آرغاجلامق } Τ. **ἀργαδζ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. διάζομαι, ἤτοι ἁπλόνω τὸν στήμονα εἰς τὸν ἐργαλειόν, ἐξυφαίνω ἱστόν.

ارغاد } Ελ. **ἰργάτ·** βλ. ارغات.

ارغالامق } Τ. **ἰργα-λα-μάκ,** ρμ. μτδ. κινῶ, σαλεύω τι ἐκ τῆς θέσεώς του· βλ. ارغامق.

ارغالانمق } Τ. **ἰργα-λαν-μάκ,** ρμ. μτδ. κινοῦμαι ἐκ τῆς θέσεώς μου, σαλεύομαι: ارغالاندى طوردى μετεκινήθη ἐκ τῆς θέσεώς του· βλ. ارغامق.

ارغام } Α. **ἰργὰμ** [ρζ رغم] ρ. ἀφ. τὸ τρίβειν χαμαί, τὸ ὀξυτελίζειν: شك — τὸ τρίβειν τὴν ῥίνα τοῦ ἐχθροῦ, τὸ καταβάλλειν τὴν ὀφρῦν καὶ ἐπαρσίν αὐτοῦ.

آرغامق } Τ. **ἀργα-μάκ,** ρμ. μτδ. διάζομαι, στημονίζομαι· βλ. آرغاجلامق.

ارغاندى } ἢ ارغانق Τ. **ἰργαντή** [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ὄν. κίνησις· § ἐπθ. κινητός, κρεμαστός: كوپرى — γέφυρα περιαιρετή.

ارغامق } Τ. **ἰργα-ν-μάκ,** ρμ. μθ. κινοῦμαι, σαλεύομαι· βλ. ارغامق.

ارغنون } Α. **ἐργανοῦν** [ἐκ τῆς ἑλλ.] ὄν. ὄργανον, ἀντατοσύριγξ [τὸ μέγιστον καὶ εὐρυχωρότατον τῶν μουσικῶν ὀργάνων] § كيميوى — χημικὴ ἁρμονία, ἢ φιλοσοφικὴ λυχνία, ἢ φλὸξ ὑδρογόνου.

ارغوان } Π. **ἐργαβάν,** ἢ **ἐργουβάν,** καὶ ارجوان **ἐρδζαβάν,** ὄν. μαλαχόδενδρον, ἤτοι δένδρον ἔχον ἄνθος μαλάχης, ἐξ οὗ ἐξάγεται ἡ πορφύρα, ἤτοι τὸ πορφυροῦν χρῶμα· § πορφυροῦν χρῶμα· § [ποιητ.] ἐρυθρὸς οἶνος.

ارغوانی } Π. ἐργαβαν-ί, ἢ ἐργουβαν-ί, ἐπθ. πορφυροῦς, φοινικόχρους: شراب — οἶνος πορφυροῦς.

آرغید } Τ. ἀργὴϲ [λ. ἀρχ.] ὀν. κλεισώρεια, στενὸν πέρασμα ὄρους.

آرغیق } Τ. ἀργη-μάκ, βλ. آریغمق.

آرغین } ἢ آرغون Τ. ἀργίν, ἐπθ. καταβεβλημένος· βλ. یورغون καὶ آریغ.

ارفاه } Α. ἰρφὰϲ [ῥζ. رفه, βλ. رفاه] ρ. ἀφ. ἀνετοποίησις, ἤτοι κάμνω τινὰ ν' ἀπολαύῃ ἀνέσεως καὶ ἡσυχίας: اهالی — ἀνετοποίησις τοῦ λαοῦ· § συνηθέστ. ترفیه βλ.

ارفع } Α. ἐρφὰ [παραθ. τοῦ رفیع] ἐπθ. ὑψηλότερος-τατος: درجات — ὁ ὑψηλότατος τῶν βαθμῶν.

ارفق } Α. ἐρφὰκ [ῥζ. رفق] ἐπθ. ἐπιεικέστερος-τατος [δοτ.]: — باسه ἐπιεικέστερος τῷ λαῷ· βλ. اوفق ἐϐφὰκ.

آرق } Τ. ἄρκ [ἐκ τοῦ خرق] ὀν. αὔλαξ πρὸς ποτισμὸν φυτῶν ἐν τοῖς κήποις.

ارق } Α. ἐρὰκκ [παραθ. τοῦ رقیق] ἐπθ. λεπτότερος-τατος: ابخره — ὁ λεπτότερος τῶν ἀτμῶν· || اوراق — τὸ λεπτότερον τῶν φύλλων.

ارق } Τ. ἐράκ, ὀν. ἀϋπνία· ὑπνων. τῷ سهر.

ارق } Τ. ἤρκ, κ. ایلق ἤλκ [ἐκ τοῦ اوروق] ὀν. γενεά, καταγωγή.

ارقاق } Α. ἰρκὰκ [ῥζ. رق] ρ. ἀφ. μτϐ. ἀπόκτησις δούλου, ἢ δούλης, δι' ἀγορᾶς ἢ δι' αἰχμαλωσίας: کلیلر — ἀπόκτησις δούλων· || جواری — ἰρκάκη δζεϐαρί, ἀπόκτησις δούλων [γυναικῶν].

ارقام } Α. ἐρκὰμ [πλθ. τοῦ رقم] ὀν. ἀριθμητικοὶ χαρακτῆρες, ἀριθμοί: هندیه — ἀριθμοὶ Ἰνδικοί, ἤτοι οἱ ἐν χρήσει ἐν τῇ ἀριθμητικῇ.

آرقداش } ἢ آرقداش Τ. ἄρκα-τάϲ, ὀν. σύντροφος: ی — مکتب συμμαθητής· || ی — یول συνοδοιπόρος· || ی — قلم συνάδελφος ἐν τῷ γραφείῳ.

آرقداشلق } Τ. ἄρκα-ταϲλήκ, ἀφ. συντροφία· || Ρμ. κάμνω συντροφίαν· || بر اشك ایله براوکوز — ایدوب براور اوتلارلر ایدی ὄνος καὶ βοῦς συντροφίαν ποιήσαντες συνέδοσκον.

آرقوری } Τ. ἀρκουρή, καὶ κατὰ παραφθορὰν: آیقری ἀϊκηρή, ἐπθ. λοξός, πλάγιος, ἐγκάρσιος· ἐναντίος, ἀνάποδος: آدم — ἀνάποδος ἄνθρωπος, διεστραμμένος· § ἐπρ. λοξῶς, πλαγίως: کیتمك — λοξοϐατῶ· || دن کلك — φέρομαι κακῶς, ἀνάποδα.

آرقومق } Τ. ἀρκον-μάκ, βλ. آریغمق.

آرقون } Τ. ἀρκούν, ταὐτὸν τῷ آرغین βλ.

آرقه } Τ. ἀρκά, ὀν. ῥάχις, τὸ ὀπισθεν μέρος, κ. ἀνάποδη, ἀνάστροφον [ἀντιθ. یوز]: سی — بیچاق ῥάχις μαχαίρας· || سی — ال ῥάχις χειρός, ἤτοι τὸ ἄνω αὐτῆς μέρος· || اوستی — یاتمق κοιμῶμαι ἐπὶ τῆς ῥάχεως· || سنی — الق συμπληρῶ, τελειόνω τι· || ویرمك — ϐέϐω ῥάχιν, ἐπιστηρίζομαι· § ὀπίσω: سنه — دوشمك πίπτω ὀπίσω τινός, ἐπιδιώκω, ἢ παρακολουθῶ· || به — قالق μένω ὀπίσω, καθυστερῶ· || دن کلك — ἔρχομαι ὀπισθεν· § προστασία, προστάτης: اولق —, ἢ چیقمق — προστατεύω· || سی قوتلی — ὁ ἔχων ἰσχυρὸν προστάτην.

آرقه‌سز } Τ. ἀρκα-ϐήζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ ῥάχεως· § ὁ ἄνευ προστασίας, προστάτου· βλ. آرقه‌لی.

آرقه‌لج } Τ. ἀρκα-λήϐζ, ὀν. σάγμα ἀχθοφόρου.

آرقه‌لق } Τ. ἀρκα-λήκ, ὀν. ἐπανωφόριον κοντὸν φορούμενον ἄνωθι τοῦ γελεκίου.

آرقه‌لمق } Τ. ἀρκα-λαμάκ, ρμ. μτϐ. λαμϐάνω ἐπὶ τῆς ῥάχεως, φορτόνομαι [αἰτ.].

آرقه‌لی } Τ. ἀρκα-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων ῥάχιν: اسکمله — σκίμπους ἔχων ῥάχιν· § ὁ ἔχων ἰσχυρὸν προστάτην· βλ. آرقه‌سز.

ارك } Τ. ἐρέκ, [λ. ἀρχ.] ὀν. φρούριον, χαράκωμα· βλ. ایچ قلعه.

ارك } Τ. ἐρίκ, βλ. اریك.

ارکاب } Α. ἰρκὰϐ [ῥζ. رکب, βλ. رکوب] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιϐιϐάζειν, ἢ ἐπιϐίϐασις· || Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: چوجقلری آرابه‌یه 'حیوانه' واپوره ایلدی — ἐπεϐίϐασε τοὺς παῖδας εἰς τὴν ἅμαξαν, εἰς τὸ ζῶον, εἰς τὸ ἀτμόπλοιον· || —یل ایله‌ارکاب, ἢ ارکابا ایله‌ارکاب, δι' ἐπιϐιϐάσεως, ἐπιϐιϐάσας: [ἢ ارکابا] عائله‌سی واپوره بالارکاب کوندردی ἐπιϐιϐάσας τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ἀπέστειλε.

ارکاباً } Α. ἰρκιϐὰ-εν, ἐπρ. δι' ἐπιϐιϐάσεως, ἐπιϐιϐάσας· βλ. ارکاب.

ارکان } Α. ἐρκιϐὰν [πλθ. τοῦ رکن] ὀν. κίονες, στηρίγματα· θεμελιώδεις κανόνες, ἢ βάσεις· τὰ πρώτιστα πρόσωπα ὑπουργείου, διευθύνσεως, σωματείου, γραφείου, συντάξεως, ἤτοι ὑπουργοί, τμηματάρχαι, ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, συντάκται κτλ.: دولت — οἱ μεγιστᾶνες τοῦ κράτους, ὑπουργοί· || ولایت — τμηματάρχαι, διευθυνταὶ τῶν διαφόρων διοικητικῶν κλάδων νομαρχίας· § [στρ.] στρατηγοί: امرا — οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί· || ی — لای οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ συντάγματος, ἤτοι ὁ συνταγματάρχης, ἀντισυνταγματάρχης κτλ. || حرب — ἢ حربیه — ἐπιτελεῖον στρατοῦ· § κανόνες, διατυπώσεις, εὐθιμοτυπίαι καλῆς συμπεριφορᾶς, εὐκοσμία, εὐπρέπεια: — نه یول بیلیر οὔτε δρόμον γινώσκει, οὔτε κανόνας, ἤτοι οὐδὲν γινώσκει νὰ φέρηται, οὐδὲν ἔχει καλὴν συμπεριφοράν· § تکوینیه — κυτοϐλαστεῖον [ἀνατ.]· § βλ. καὶ مدار.

ارکج } Τ. ἐρκέϐζ, ὀν. τράγος· βλ. تکه καὶ ایرکج.

ارکك } Τ. ἐρ-κέκ, ὀν. ἄρρην [ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων· ἀντιθ. ڭز κόρη, καὶ ἐπὶ ζώων دیشی θῆλυ]: چوجق — ἄρρεν παιδίον· || آرسلان — λέων [ἄρρην]· § ἀνὴρ [κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ قاری γυνή].

ارککجه } Τ. ἐρκέκ-δζε, ἐπρ. ἀνδρικῶς, γενναίως.

ارککسز } Τ. ἐρκεκ-σίζ, ἐπθ. ἢ ἄνευ ἄρρενος, ἢ ἀνδρός· ἤτοι γυνὴ μὴ ἔχουσα σύζυγον, ἢ πατέρα, ἀδελφὸν κτλ. χήρα· § βλ. ارسز.

ارککسی } Τ. ἐρκεκ-σί, ἢ ارککسی ἐρκεγιμσί, ἐπθ. ἀρρενωπός· γυνὴ ἀρρενωπή, κ. ἀνδρογυναῖκα.

ارککلك } Τ. ἐρκεκ-λίκ, ἀφ. ἀνδρικότης, ἀνδρικὴ ἡλικία, ἀνδρεία.

ارککلی } Τ. ἐρκεκ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ ἄρρεν του [ἐπὶ γυναικός, ἢ ζώων θηλέων]: دیشیلو — ὁ ἔχων τὸ ἄρρεν του καὶ τὸ θῆλύ του [ἐπὶ ζεύγους ζώων, ἢ ἐργαλείων, ὡς ἡ βίδα, τὸ ῥάχτι τοῦ παραθύρου κτλ. συνιστάμενων ἐκ δύο τμημάτων, ὧν τὸ ἓν εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ ἄλλου]: دیشیلو بر چفت طاووس — ζεῦγος ταὼ ἐξ ἄρρενος καὶ θήλεος.

ارکلی } ἐρέγλι, ὀν. κ. Ἡράκλεια [χωρὶς τὸν Ραιδεστοῦ]· § سی — قره دکز Ἡράκλεια Πόντου·

ارکمك } Τ. ἰρκμέκ, βλ. ایرکمك.

ارکن } ἢ ایرکن Τ. ἐρ-κέν [ایرمك] ἐπρ. ἐνωρίς, πρωΐ: کلدی — صباحلین ἦλθε τὸ πρωΐ ἐνωρίς· || چیقدی — دن یوله — ἐνωρὶς, ἢ ἀπὸ πρωΐας ἀνεχώρησεν.

ارکن } Τ. ἐρ-γκὲν [ایرمك] ὀν. ἄγαμος ἀνήρ [ψθαισμένος, ὥριμος]· βλ. καὶ ایرکین.

ارکنجه } Τ. ἐρκεν-δζέ, ἐπρ. ὀλίγον ἐνωρίς, ἐνωρίτερα.

ارکنجی } Τ. ἐρκεν-δζί, ἐπθ. ὁ ἐγειρόμενος πρωΐ, ἐνωρίς· πρωϊνός, ἑωθινός.

ارکنلك } Τ. ἐργκεν-λίκ, ἀφ. ἀγαμία· § ἐξανθήματα ἐκ νεανικῆς ὁρμῆς, φυόμενα ἐν τῷ προσώπῳ τῶν νέων· ἀκμή.

ارلك } Τ. ἐρ-λίκ, ἀφ. ἀνδρικὴ ἡλικία, ἀνδρικότης, γενναιότης.

ارلامق } Τ. ἰρλαμάκ, βλ. ایرلامق — ایرلایش.

ارم } Α. ἰρέμ, κ. ἐρέμ, ὀν. κ. ὄνομα περιφήμου κήπου ἐν Ἀραϐίᾳ· συνήθως συνοδεύεται ὑπὸ τῆς λέξεως باغ κῆπος, ἤτοι: باغ ارم ἤ باغ ایرم 'Ιρέμ, κῆπος Ἰρέμ, ἐπίγειος παράδεισος.

آرما } ἢ آرما Ιτ. ἄρμα [arma], ὀν. ἐξάρτυσις πλοίου, ἐξάρτια, ἤτοι, ὀχοινία κτλ. § ἔμϐλημα, σύμϐολον, σῆμα κράτους, ἢ οἰκογενείας μεγάλης, οἰκόσημον, ἔμϐλημα τέχνης κτλ. [ἀρχ. τουρκ. اونغون]: صویق ἢ یی آلق — ἀφοπλίζω τὸ πλοῖον, κ. ξαρματόνω· || دولت علیه — سی — τὸ ἔμϐλημα τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

آرمادور } Ιτ. ἀρματόρ [armatore] ὀν. ἐφοπλιστής, ἤτοι ἐργάτης ἐφοπλίζων πλοῖον· § ξύλινος ἢ σιδηροῦς μοχλός, ἐφ' οὗ τυλίσσεται ὁ κάλως.

ارماح } Α. ἐρμὰχ [πλθ. τοῦ رمح] ὀν. λόγχαι.

ارماق } Τ. ἰρμάκ, ἀντὶ ایرماق βλ.

ارمغان } Π. ἐρμεγάν, κ. ارمغان آرمغان ἀρμαγάν, ὄν. δῶρον, ἰδίᾳ τὸ ἐξ ἄλλης χώρας φερόμενον : ی — چام ساقزی چوبان τὸ δῶρον τοῦ ποιμένος [εἶναι] ῥητίνη πεύκης, ἤτοι ἕκαστος δίδει ὅ,τι δύναται, ἢ δῶρον εὐτελὲς καὶ ἐλάχιστον [πρμ.].

ارمك } Τ. ἐρμέκ, βλ. ایرمك .

ارمل } Α. ἐρμέλ, ὄν. χήρος· πτωχός·§ πλθ. ارامل ἐραμίλ· βλ. ἐπόμ.

ارمله } Α. ἐρμελ-έ, ὄν. θ.χήρα·§ πλθ. ارامل ἐραμίλ.

ارمنی } ἐρμενί, ἐπθ. 'Αρμένιος· § جه — ἐρμενί-δζε, ἐπρ. 'Αρμενιστί· καὶ ὄν. ἡ 'Αρμενικὴ γλῶσσα.

آرمود } Π. ἀρμούτ, [βλ. امرود] ὄν. ἄπιον : ی — ك [διάφορα εἴδη ἀπίων]·‖ آغاجی — ἀπιδέα· ‖ كی — ὡς ἄωρος ἀχράς· βλ. اخلاط .

آرمودی } Π. ἀρμουτ-ὶ [βλ. امرودی] ἐπθ. ἀπιδοειδής, ἐν σχήματι ἀπίου : الشكل — ἀρμουτίσ-ὰ-δὲκ, ἀπιδοειδής [βαρβαρισμός· ὀρθότερον : آرمودی شكل] § التون — νόμισμα χρυσοῦν ἐν σχήματι ἀπίου καὶ ἔχον λέξεις τινάς, ὅπερ τίθεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν μικρῶν παίδων πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς βασκανίας.

آرمودیه } Α.ἀρμουτ-ιγὲ [βάρβ. ἤτοι θ. τοῦ π. آرمودی] ὄν.κόσμημα χρυσοῦν ἐν σχήματι ἀπίου, ὅπερ αἱ γυναῖκες φέρουσιν ἐν 'Ανατολῇ.

آرموز } Ελ. ἀρμός [ἁρμὸς] ὄν. διαστήματα κενὰ μεταξὺ τῶν σανίδων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπικαλύμματος τοῦ πλοίου,ἅτινα ὁ πακτωτὴς [καλαφάτης] πληροῖ διὰ στυππίου.

آرمه } Ιτ. ἄρμα· βλ. ارا .

ارمیا } ἐρμία, ὄν. κ. 'Ιερεμίας [ὁ προφήτης].

آرمیده } Π. ἀρεμιτέ· βλ. آرامیده .

ارن } Τ. ἐρὲν [ایرمك] ὄν. ἄνθρωπος φρόνιμος καὶ ἐνάρετος· δερβίσης, ἅγιος ἄνθρωπος·§ ἐν χρήσει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῷ πληθυντικῷ ἐπὶ τῆς δ'. ἐννοίας. § ὁ πληθυντικὸς ἀντὶ ἑνικοῦ: لر — ἐρενλέρ γιά-χου,ὦ κύριε!

آرناود } ἀρναούτ, κ. ἀρναοὶτ [γράφεται καὶ آرنبود] ὄν. 'Αλβανός: قاریسی — 'Αλβανὴ [γυνή]· ‖ قیز — 'Αλβανὴ [κόρη]· ‖ اوشاغی — νεανίας 'Αλβανός· ‖ پنیری — 'Αλβανικὸς τυρὸς [εἶδος τυροῦ]· § βλ. καὶ طوسقه .

آرناودجه } Τ. ἀρναούτ-τσὲ, ἐπρ. 'Αλβανιστί·§ ὄν. ἡ 'Αλβανικὴ γλῶσσα: سویلك — ὁμιλῶ τὴν 'Αλβανικήν, ἢ 'Αλβανιστί.

آرناودلق } Τ. ἀρναουτ-λούκ,[γράφεται καὶ آرنبودلق] ὄν. κ. 'Αλβανία.

ارنب } Α. ἐρνέπ,ὄν. λαγωός· § πλθ. ارانب .

آرنبود } ἀρνεπούτ, βλ. آرناود .

آرنج } Π. ἀρένδζ, ὄν. ἀγκών.

آرنك } Π. ἀρένγκ,ὄν. συνών. τῷ آرنج § μέθοδος, τρόπος, πορεία.

آرنیقه } Ιτ. ἀρνίκα, [arnica] ὄν. δωρονίκειον [ψυτὸν ἔχον ἰδιότητα αἱμοστατικήν].

ارواء } Α. ἰρβὰ [ῥζ. روا] ῥ. ἀφ. τὸ ποτίζειν, πότισις,ποτισμός·‖Ρμ. [αἰτ.]: بو چشمهٔ — او نو پیدا ایجه تشنه لری — ایده جکدر ἢ νέα αὕτη κρήνη θὰ ποτίσῃ πολλοὺς διψῶντας·§ βλ. اسقا، اسکا.

ارواح } Α. ἐρβὰχ [πλθ. τοῦ روح] ὄν. ψυχαί, πνεύματα: ی — اولولرك αἱ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν· ‖ خبیثه — κακοποιὰ πνεύματα, δαίμονες.

آروغ } Π. ἀρούγ, ὄν. ἐρυγή, ἐρευγμός.

اروه‌له‌مك } ἢ ایرو‌له‌مك Τ. ἐρβελεμέκ, [ἴσως ἐκ τοῦ ἀλευρόνω] ῥμ. μτβ. πάσσω ἐπὶ τῆς πινακωτῆς ἄλευρον ἵνα μὴ κολλήσῃ ἡ ζύμη, ἀλευρόνω.

آره } Τ. ἀρά, ὄν. μέσον κτλ. βλ. ارا .

اره } Π.ἐρρέ, ὄν. πρίων· [βλ. دستره] ‖ خانه — ἐρρε-χανέ,ἐργοστάσιον ἔνθα πριονίζουσι ξύλα·‖ کش — ἐρρε-κέζ, πριστής, πριονιστής.

ارهاب } Α. ἰρχὰπ [ῥζ. رهب] ῥ. ἀφ. τὸ ἐκφοβίζειν, ἐκφοβισμός: اشرا — ἐκφοβισμὸς τῶν κακῶν· § συνηθέστ. ترهیب .

ارهاص } Α. ἰρχὰς [ῥζ. رهص] ῥ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν τινα μεταλλεῖον παντὸς ἀγαθοῦ· § πλθ. ارهاصات .

ارهاصات } Α. ἰρχαπ-ὰτ [πλθ. τοῦ ارهاص] ὄν. ἔκτακτα γεγονότα προαγούμενα τῆς ἀποστολῆς προφήτου τινὸς καὶ διαπιστοῦντα τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ.

ارهان } Α. ἰρχὰν [ῥζ. رهن] ῥ. ἀφ. ἐνεχυρίασις· συνηθέστ. ترهین τερχὶν βλ.

آری } Τ. ἀρή, ὄν. μέλισσα: — كی ایری ἀρὴ ἢ κὶ — ἀρὴ ἢ κεγὶ, βασίλισσα [θήλεια μέλισσα, ἥτις ἐν ἑκάστῃ κυψέλῃ εἶναι μία]· ‖ اوغل — ی νέα μέλισσα, ἥς τὸ μέλι εἶναι λευκόν·‖ كش — ی γαϊδουρομέλισσα, ἢ ی — بیان ἀγριομέλισσα, σφήξ, κηφήν· ‖ قوغای — κυψέλη·‖ قوشی — μελισσουργὸς [πτν.]. § βλ. صوقی .

آری } Τ. ἀρή, ἢ آریق ἀρὶκ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. καθαρός· ‖ βλ. — آریغ — آریق — آرغق — آریلامق — آریقلامق .

آری } Τ. ἀρή, [λ. ἀρχ.] ἐπφ. ναί· μάλιστα· κάλλιστα· § ὁρίσατε ! διατάξατε ! [ἀπάντησις εἰς πρόσκλησιν].

آریا } Ιτ. ἀρία [aria] ὄν. τὸ καταβιβάζειν ἐλαφρῶς τὰ ἱστία, ἢ τὴν λέμβον, ἢ τὰς κεραίας πλοίου, τὸ ἀφίνειν ἐλεύθερα τὰ σχοινία αὐτῶν. ‖ Ρμ. كیڭ — καταβιβάζω κτλ.

ارياح } Α. ἐργιὰχ [πλθ. τοῦ ریح] ὄν. ἄνεμοι.

اریال } ἰργιάλ, βλ. ریال ριγιάλ.

اریب } Α. ἐρὶπ [ῥζ. ارب] ἐπθ. νοήμων, εὐφυής: — ادیب ἐρὶπ φιλόλογος εὐφυής.

آریتمق } Τ. ἀρι-τ-μὰκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ آری καθαρός] ῥμ. μτβ. πλύνω, καθαρίζω, ἀφαιρῶ τὰ περιττά, ἁγνίζω.

اریتمك } Τ. ἐρι-τ-μέκ,ῥμ. μτβ. ἀναλύω βούτυρον, μετάλλον κτλ. [αἰτ.]: — یاغی ἀναλύω τὸν βούτυρον· § μτφ. κάμνω τινὰ νὰ ἰσχνανθῇ τυραννῶν αὐτὸν ἠθικῶς.

آریجی } Τ. ἀρι-δζή, ὄν. μελισσοτρόφος, μελισσουργός.

آریجیلق } Τ. ἀρι-δζηλίκ, ἀφ. μελισσοτροφία, μελισσουργία.

اریحا } ἐριχά, ὄν. κ. 'Ιερειχὼ [πόλις].

آریش } Τ. ἀρής, βλ. ارش .

آریغ } Τ. ἀρήγ, ἢ آریق ἀρὶκ [λ. ἀρχ. βλ. آرغق] ἐπθ. ἰσχνός, καταβεβλημένος.

آریغمق } Τ. ἀρηγ-μὰκ καὶ آرغق ἀργη-μάκ,ἢ آرقومق ἀρκου-μὰκ [λ. ἀρχ.] ῥμ. οὐδ. ἰσχναίνω, ἠθίνω, καταβάλλομαι.

آریقلاتمق } Τ. ἀρικ-λατμὰκ,ῥμ. μτβ.ἐξασθενίζω, καταβάλλω [αἰτ.].

آریقلامق } Τ. ἀρικ-λαμὰκ, ἢ آریقلاق ἀρικ-λαυμάκ, ῥμ. μτ. ἰσχναίνω, καταβάλλομαι.

آریقلق } Τ. ἀρικ-λὰκ, ἀφ. ἰσχνότης, καθαρότης.

اریك } Τ.ἐρὶκ [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اوروك ὀρόκ = αἱμωδιαμὸς] ὄν. δαμάσκηνον· [εἶδος δαμασκήνων: جان اریکی ὀζὰν ἐριγί, مردم اریکی μυρτὰμ ἐριγί, ترپه اریکی τὸρπὲ ἐριγί, چقال اریکی τσακὰλ ἐριγί, قرك اریکی φρὲνκ ἐριγί, آماسیه اریکی ἀμάσια ἐριγί, ویشنه اریکی βιὰνε ἐριγί, باردق اریکی πορτὰκ ἐριγί·] ‖ — آغاجی δαμασκηνέα.

اریکله‌مه } Τ. ἐρικ-λεμέ, ὄν. νεόφυτον δένδρου,προερχόμενον οὐχὶ ἐκ βλαστοῦ, ἢ καταβολάδος.

اریکن } Τ. ἐρι-γὲν [μτχ. τοῦ اریك] ἐπθ. πολύχυμος, κ. λυόντων [καρπός].

اریکه } Α. ἐρικέ, ὄν. θ. θρόνος: سلطنت ، — ὁ θρόνος τῆς βασιλείας·§ πλθ. كرایا ἐραϊκ.

اریکه‌پیرا } Π. ἐρικὲ-πιρά, ἐπθ. ὁ κοσμῶν, ἀγλαΐζων τὸν θρόνον [ἄναξ].

اریکه‌نشین } Π. ἐρικὲ-νιείν, ἐπθ. ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος[ἄναξ]: سلطنت عثمانیه — ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας καθήμενος.

آریلامق } Τ. ἀρι-λαμὰκ, ἢ آریلاق ἀρι-λαμὰκ [λ. ἀρχ.] ῥμ. οὐδ. θερμαίνομαι.

آریمق } ἀρι-μὰκ, ῥμ. οὐδ. καθαρίζομαι,θεραπεύομαι· βλ. καὶ آریغ .

اریمك } Τ. ἐρι-μέκ, ῥμ. οὐδ. ἀναλύομαι, διαλύομαι [ἐπὶ πάγου, χιόνων, μεταλλων καὶ ἄλλων ὁπλιρῶν ἀπομίτων μεταβαλλομένων εἰς ρευστόν]: شكر صوده اریر — τὸ ἀκχαρι διαλύεται ἐν τῷ ὕδατι· § ἠθίνω, ἐξασθενῶ, κ. λυόνω [ἐπὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων]· § ἀπαλύομαι, ἐξαφανίζομαι [ἐπὶ ὀνειμάτων]· § ἠθεῖρομαι, κ. λυόνω [ἐπὶ ἐνδυμάτων, ὑφασμάτων]·§ طوکق اریوب περιέρχομαι εἰς ἀμηχανίαν[λυόνω καὶ παγόνω]· — یاغی ἐξ ὑπερβολικῆς ὀρ-

γῆς, ἢ ἐκπλήξεως ἀποκάμνει, τήκεταί τις· λυόνει τὸ ἄλειμμα τῆς καρδίας αὐτοῦ.

ارین } Α. **ἐρίν,** ὄν. ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων μέση κατάστασις τῶν πραγμάτων, συγκερασμός, μετριότης· ἰσημερινός.

آرینمق } Τ. **ἀρη-ν-μάκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μσ. καθαρίζομαι, πλύνομαι, ἐξαγνίζομαι.

ارینکج } Τ. **ἐρινγκέδζ,** κ. ارینجك **ἐρινδζὲκ** [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ἐπθ. χαῦνος, ὀκνηρός·

ارینمك } Τ. **ἐρι-ν-μέκ,** ρμ. μσ. ἀποκάμνω, χαυνοῦμαι, γίνομαι ὀκνηρός, τανύομαι καὶ χασμῶμαι ἐξ ὀκνηρίας.

آرینه } Ιτ. **ἀρένα** [arena] ὄν. πηλός, εἶδος γῆς ἀμμώδους χρησίμου πρὸς καθαρισμὸν σανίδων, ἢ χαλκίνων σκευῶν, κ. ἀρένα.

آرینه‌جی } Τ. **ἀρένα-ὄζη,** ὄν. πωλητὴς ἀρένας· βλ. προηγ.

آز } Τ. **ἄζ,** ἐπθ. ὀλίγος: شی — ὀλίγον πρᾶγμα· || اكك — ὀλίγος ἄρτος· § ἐπρ. ὀλίγον: —ر ὀλίγον· || —يك ὀλίγιστον· || —دن ἐντὸς ὀλίγου, μετ' ὀλίγον· || قالدی — ὀλίγον ἔλειψε, μικροῦ δεῖν· || قالدی دوشیور ایدی —μικροῦ δεῖν ἔπιπτε· || بچق — ὀλίγον τι· || كره — ὀλιγάκις, σπανίως· || دن —, ἢ دن — الا τοὐλάχιστον, κ. τὸ λίγο λίγο· || —رمزی چوغه طوتسونلر τὸ ὀλίγον μας [**ἀζηιηζὴ**] ἂς τὸ λάβωσι διὰ πολύ, ἤτοι ἂς μὴ ἀποβλέψωσιν εἰς τὸ ποσόν, ἀλλ' εἰς τὴν διάθεσιν.

آز } Π. **ἄζ,** ὄν. ἀπληστία : —ر ارباب ἄπληστοι : آزه راضی اولماز —ر ارباب οἱ ἄπληστοι [**ἐρπάκι ἄζ**] δὲν συγκατατίθενται εἰς τὸ ὀλίγον [**ἄζ**].

از } Π. **ἔζ,** προθ. ἐκ, ἐξ : سر نو — **ἐζ θέρι νέϋ,** ἐκ νέου, ἐξ ὑπαρχῆς· || دل و جان — **ἐζ τίλ-οὲ-δζάν,** ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας· || هر — جهت **ἐζ χὲρ δζιχέτ,** ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν· || جمله — **ἐζ δζούμλε,** ἐπὶ παραδείγματι [ἐξ ὅλων]· || خارج وظیفه — **χαρὶδζ ἐζ βαζηφέ,** ἐκτὸς τοῦ καθήκοντος, τῆς δικαιοδοσίας, ἤτοι ἀναρμοδίως· || غیر مصرف — **γάϊρ ἐζ μαδράφ,** ἐκτὸς τῶν ἐξόδων.

آزاجق } Τ. **ἀζ-αδζήκ,** ἐπθ. ὑποκ. ἀρκετὰ ὀλίγος, κ. λιγούτσικος· § ἐπρ. ὀλίγιστον, κ. λιγάκι: بكه — περίμενε ὀλίγον.

ازاء } Α. **ἰζά,** ὄν. τὸ ἀπέναντι: [حیوان ناطق] مفهومی —سنه [انسان] لفظی وضع ایدلمشدر ἀπέναντι τῆς ἐννοίας [ζῶον λογικὸν] ἐτέθη ἡ λέξις [ἄνθρωπος]· βλ. اذ—

آزاد } Π. **ἀζάτ,** ἐπθ. ἐλεύθερος [ἐπὶ δούλων], ἀπηλλαγμένος.‖ Ρμ. ἐλευθερῶ, ἀπολύω μαθητὰς ἐκ τῆς σχολῆς [αὐτ.] : اللدی —ایتدی κولدسنی ὁ κύριος ἠλευθέρωσε τὸν δοῦλόν του· || اولق — ἀπαλλάττομαι, ἀπολύομαι [ذن]: اولمش — دنیاده کیم غصه‌دن ἐν τῷ κόσμῳ τίς ἐγένετο ἀπηλλαγμένος ἀπὸ θλίψεως; || چوجقلر اولدی — مکتبدن οἱ παῖδες ἀπελύθησαν ἐκ τῆς σχολῆς· || ایچك — جانی συγχωρῶ πταίστην [συγχωρῶ τὴν ζωήν του]· § ὄν. ἀπελευθέρωσις δούλου, ἀπόλυσις [μαθητῶν]: كاغدی — ἔγγραφον ἀπελευθερώσεως δούλου οἰκιακοῦ· || وقتی — ὥρα ἀπολύσεως μαθητῶν ἐκ τῆς σχολῆς.

آزادسز } Τ. **ἀζατ-δήζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ὤν, ἢ ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ᾖ ἐλεύθερος· δοῦλος διὰ παντός.

آزادلامق } Τ. **ἀζατ-λαμάκ,** ρμ. μτθ. ἀπελευθερῶ δοῦλον, ἀπολύω μαθητὰς [αὐτ.].

آزادلامه Τ. **ἀζατ-λαμά,** ρ.ἀφ. ἀπελευθέρωσις δούλου· § ἐπθ. δοῦλος ἀπελεύθερος.

آزادلق } Τ. **ἀζατ-λήκ,** ἀφ. ἀπελευθέρωσις: كاغدی — ἔγγραφον ἀπελευθερώσεως· § ἐπθ. ἀπελεύθερος [δοῦλος, αἰχμάλωτος]· ὁ δυνάμενος ν' ἀπολυθῇ, ἀφεθῇ ἐλεύθερος [ἐπὶ πτηνῶν, ἢ ἄλλων], ἀνωφελής: قوش — πτηνὸν δυνάμενον ν' ἀπολυθῇ, ἀνωφελές.

آزادلو } ἢ آزادلی Τ. **ἀζατ-λή,** ἐπθ. ἀπελεύθερος [δοῦλος].

آزادکان } Π. **ἀζατε-γκιάν,** πλθ. τοῦ آزاده βλ.

آزادکی } Π. **ἀζατε-γκί,** ἐλευθερία, ἀμεριμνησία.

آزاده } Π. **ἀζατέ,** ἐπθ. ἐλεύθερος παντὸς δεσμοῦ, ἀπηλλαγμένος μερίμνης : ، — كاغدی ἀπηλλαγμένος τοῦ κόπου τῆς διηλώσεως, ὁ μὴ χρήζων λόγου, γνωστός· || [τῆ ذن]: —غصه‌دن ἀπηλλαγμένος λύπης· § πλθ. آزادکان **ἀζατεγκιάν.**

آزاده خاطر } Π. **ἀζατέ-χατήρ,** ἐπθ. ἀμέριμνος· βλ. آزاده‌دل.

آزاده دل } Π. **ἀζατὲ-τίλ,** ἐπθ. ἐλεύθερος τὴν καρδίαν, ἀμέριμνος, ἄφρον-

τις: مردم — کوکل اوزه‌جك شیئه مائل اولماز ὁ ἀμέριμνος ἄνθρωπος δὲν ἐπιθυμεῖ πρᾶγμα ὅπερ δύναται νὰ ἐνοχλήσῃ τὴν καρδίαν.

آزاده‌سر } Π. **ἀζατὲ-σέρ,** ἐπθ. ἐλεύθερος τὴν κεφαλήν, ἀμέριμνος, ἄφρονστύχημα εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ καλλωπισμοῦ! || — ذکر تجمل نه بلادر — τῷ ἀμεριμνῳ τί δύναται ἀφίνω ἥσυχον.

آزادی } Π. **ἀζατ-ί,** ἀφ. ἀπελευθέρωσις.

آزار } Π. **ἀζάρ,** κάκωσις, καταπίεσις, βάσανος [σπν.]· § ἐπιτίμησις: شاکرد استاده — ینه تحمل ایلمز τὴν ἐπιτίμησιν [**ἀζαρινὲ**] τοῦ διδασκάλου· || — دل دوسدرمکه‌ایشیتمك — ἀκούω ἐπιτιμήσεις· § [ἐν συνθέσει] ὁ τυραννῶν, βασανίζων : —مردم **μερτὸμ ἀζάρ,** ὁ τυραννῶν ἀνθρώπους· || —دل **τίλ ἀζάρ,** ὁ πληγόνων τὴν καρδίαν, ὁ διαπαρεστῶν.

آزار } Τ. **ἀζάρ,** ἀντὶ آزر βλ.

ازار } Α. **ἰζάρ,** ὄν. περίζωμα, δι' οὗ καλύπτει τις τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν ποδῶν [ὡς ἡ ἐμπροσθέλλα, τὸ ποστεμάλι]: —زر **ἰζάρι ζερ-τὰρ,** περίζωμα χρυσοῦφές· § τὸ ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ ἄνω κάλυμμα λέγεται رداء **ρηιτά.**

آزاردیده } Π. **ἀζάρ-ιτιτέ,** ἐπθ. ὁ ὑποστὰς κάκωσιν, καταπίεσιν, βάσανον, ἐπιτίμησιν: کولك ایستر باشه آغلار —درکوکم باشه آغلار — νὰ γελάσῃ θέλει, ἀλλὰ πάλιν κλαίει· ἐπιτιμηθεὶς παῖς εἶναι ἡ καρδία μου [ποιητ.].

آزارش } Π, **ἀζαρ-ιζ,** ἀφ. κάκωσις, πάσις, καταδυναστεία.

آزارلامق } Π. **ἀζαρ-λαμάκ,** ρμ. διάμ. κάμνω νὰ ἐπιτιμηθῇ, ἐπιπληχθῇ τις [ὑποτ. αὐτ.].

آزارلامق } Τ. **ἀζαρ-λαμάκ,** ρμ. μτθ. ἐπιτιμῶ, ἐπιπλήττω [αὐτ.].

آزارلانمق } Π. **ἀζαρ-λανμάκ,** ρμ. μσ. ἐπιτιμῶ ἐμαυτόν· § πθ. ἐπιτιμῶμαι, ἐπιπλήττομαι.

آزارلایش } Τ. **ἀζαρ-λαγίζ,** ἀφ. ἐπιτίμησις, ἐπίπληξις.

آزارمند } Π. **ἀζὰρ-μέντ,** ἐπθ. ὁ ὑποστὰς κάκωσιν, θλίψιν, πιεσθείς, τεθλιμμένος.

آزاری } Π. **ἀζαρ-ί,** ἀφ. θλίψις, καταπίεσις.

آزاق } **ἀζάκ,** ὄν. κ. Ἀζοφική : دکزی — ἡ Ἀζοφικὴ θάλασσα· § اکیزی — **ἀζὰκ ἐνιρί,** ἄκφος, κ. ἀγριοσπαθοῦλα [φυτ.].

آزال } Α. **ἀζὰλ** [πλθ. τοῦ ازل] ὄν. αἰωνιότητες.

آزالتمق } Τ. **ἀζ-αλτμάκ,** ρμ. μτθ. ἐλαττῶ, ὀλιγοστεύω, μειῶ, περιορίζω [αὐτ.]: — مصارفی περιορίζω τὰ ἔξοδα.

آزالدلمق } Τ. **ἀζ-αλτηλμάκ,** ρμ. πθ. ἐλαττοῦμαι, περιορίζομαι.

آزالمق } Τ. **ἀζ-αλμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐλαττοῦμαι, ὀλιγοστεύω, μειοῦμαι: نهرك صوی آزالدی τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ ἠλαττώθη.

ازاله } Α. **ἰζαλὲ** [ρζ. زول , βλ. زوال] ρ.ἀφ. θ. ἐξαφάνισις, ἐξάλειψις, ἀπουσίωσις, θεραπεία: غم —ἐξάλειψις λύπης· || وجود —ἐξαφάνισις ὑπάρξεως, ἐξόντωσις· || اختلاف —ἐξάλειψις διαφωνίας· || بکر —διακόρευσις· || ثروت —ἀπολύμανσις [ἀστυ.]· || کف —ἀπάφρισις, ἀφαίρεσις ἀφροῦ, κ. ξάφρισμα· || فم —ἐξανθράκωσις, ἤτοι ἀφαίρεσις τοῦ ἄνθρακος [χημ.]·‖ Ρμ. ἐξαλείφω, ἐξαφανίζω, κάμνω τι νὰ παρέλθῃ, ἀποσβῶ, θεραπεύω [αὐτ.].

ازبار } Α. **ἰζβὰρ** [ρζ. زبر] ρ.ἀφ. τὸ γράφειν, τὸ ἐκθέτειν γραπτῶς, ἔκθεσις γραπτὴ γεγονότος : ی —کیفیتك ἔκθεσις, ἢ ἔγγραφος δήλωσις τῆς ὑποθέσεως·‖ Ρμ. [ὑοτ. αὐτ.]: کیفیتی نظارت ایلدی —ἔγραψε τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ὑπουργεῖον.

ازبانديت } Ιτ. **ἰζβαντίτ,** [abandito] ὄν. ἀνὴρ γιγάντιος, ἐμποιῶν τρόμον· ληστής.

ازبر } Π. **ἐζ-βὲρ** [ἐκ, ز στήθος] ὄν. τὸ ἀπὸ στήθους μανθάνειν, ἀποστήθισις: اوقومق — ἀναγινώσκω ἀπὸ στήθους, ἐκφωνῶ, ἀπαγγέλλω ἔξωθεν· [τὸ ازبردن اوقومق οὐχὶ ὀρθόν]. || سوز — λέγω ὅ,τι τύχῃ [χυδ.]· || در —ده —εἶναι ἐν τῇ μνήμῃ του [**ἐζβεριντέτιρ**]· || طوتمق — ده — κρατῶ ἐν τῇ μνήμῃ, ἀπομνημονεύω.‖ Ρμ. ἀποστηθίζω [αὐτ.].

ازبرجی } Τ. **ἐζβερ-δζή,** ὄν. ὁ ἀποστηθίζων, ὁ ἔχων τὴν εὐκολίαν τοῦ ἀποστηθίζειν.

ازبرلتمك } Τ. **ἐζβερ-λετμέκ,** ρμ. διαμ. κάμνω τινὰ ν' ἀποστηθίσῃ [ὑοτ.

αἰτ.]: —چوجنه بر شی βάλλω τὸν παῖδα ν' ἀποστηθίσῃ τι· ‖ — درس βάλλω ν' ἀποστηθίσῃ τι, εἰσηγοῦμαί τινί τι, διδάσκω τί νὰ εἴπῃ.

ازبرلمك } **ἐζτερ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. ἀποστηθίζω· [αἰτ.]: درسی ازبرلدی ἀπεστήθισε τὸ μάθημα.

ازبرلنمك } Τ. ἐζτερ-λενμέκ, ρμ. πθ. ἀποστηθίζομαι, μανθάνομαι ἀπὸ μνήμης.

آزتمق } ἢ آزغتمق Τ. ἀζ-ντ-μάκ, ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ ὑπερβῇ τὸ μέτρον, τὸ ὅριον, τραχύνω, παραξηλόνω, παρεκτρέπομαι, ὑβρίζω, ἐκτραχηλίζομαι [αἰτ.]:—ایشی τραχύνω τὸ πρᾶγμα, ὑπερβαίνω τὸ ὅριον, παρεκτρέπομαι, παραξηλόνω· ‖ —قامی κάμνω τὸ ἀνάστημα νὰ ὑπερβῇ τὸ ὅριον, ἐπαίρομαι, ἀλαζονεύομαι· § βλ. καὶ آزشدیرمق.

ازج } Α. ἐζεδζῆζ, ἐπθ. ὁ ἔχων μακρὰς καὶ λεπτὰς ὀφρῦς.

ازدجار } Α. ἰζτιδζὰρ [ρζ. زجر] ρ. ἀφ. τὸ δέχεσθαι ὑπόμνησιν, ἢ ἀπαγόρευσιν καὶ συμμορφοῦσθαι: اطفال — ἢ συμμόρφωσις τῶν παίδων πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν [σπν.].

ازدحام } Α. ἰζτιχὰμ [ρζ. زحم] ρ. ἀφ. συσσώρευσις, συνωστισμός, πλῆθος: وار ایدی — چوق ὑπῆρχε μέγας συνωστισμός, πολὺ πλῆθος· ‖ کال—دن اوطوره‌جق بر یولمدیلر ἐκ τοῦ μεγάλου συνωστισμοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσι τόπον ὅπως καθήσωσι.

ازدراء } Α. ἰζτιρὰ [ρζ. ازرا] ρ. ἀφ. περιφρόνησις: —نظر ὄμμα περιφρονήσεως, περιφρονητικόν· ‖ Ρμ. περιφρονῶ [αἰτ.]: ایتملیدر—انسان ابنای جنسنی ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ περιφρονῇ τοὺς ἄλλους [ὁμογενεῖς του].

ازدرار } ἰζτιρὰρ [ρζ. ازرار] ρ. ἀφ. κατάποσις [φυσιολ.].

آزدرلمق } ἢ آزدیرلمق Τ. ἀζ-τιρηλ-μάκ, ρμ. πθ. ἐξοργίζομαι, ἐρεθίζομαι, διαφθείρομαι, ἀποπλανῶμαι, διεγείρομαι.

آزدرمق } ἢ آزدیرمق Τ ἀζ-τιρ-μάκ, ρμ. μτδ. ἐξοργίζω, ἐρεθίζω, διαφθείρω, διαστρέφω τὸν νοῦν, ἀποπλανῶ, διεγείρω εἰς ὀργὴν [αἰτ.].

ازدرمك } ἢ ازدیرمك Τ. ἐζ-τιρ-μέκ, ρμ. διαμ. κάμνω, ἢ βάλλω τινὰ νὰ κοπανίσῃ, νὰ συντρίψῃ, κτλ. βλ. ازمك [δοτ. αἰτ.]:—خدمتچی‌یه بر مقدار دارچین βάλλω τὸν ὑπηρέτην νὰ κοπανίσῃ ὀλίγην κανέλλαν.

ازدلاف } Α. ἰζτιλὰφ [ρζ. زلف] ρ. ἀφ. τὸ προηγεῖσθαι, τὸ προσεγγίζειν.

ازدواج } Α. ἰζτιβὰδζ [ρζ. زوج] ρ. ἀφ. τὸ συζεύγνυσθαι, σύζευξις, γάμος: امر مشروعدر —ὁ γάμος εἶναι πρᾶγμα νόμιμον ‖طیور—σύζευξις πτηνῶν· ‖Ρμ.[τῇ ایله]: کریه‌سیله —ایتمش συνεζεύχθη μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ.

ازدیاد } Α. ἰζτιγιὰτ [ρζ. زید, βλ. زیاده] ρ. ἀφ. τὸ αὐξάνεσθαι, αὔξησις: ایام—عمر و عافیت ἢ αὔξησις τῶν ἡμερῶν τοῦ βίου καὶ τῆς εὐεξίας, ἤτοι μακροημέρευσις κτλ. ‖ Ρμ. ایتمك —, ἢ بولمق — αὐξάνομαι.

آزر } ἢ آزار Τ.ἀζ-ὰρ, ἐπρ.ἀπὸ ὀλίγον: — — ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον, μικρὸν κατὰ μικρόν, βαθμηδόν: ویرمه — — بردن ویرمه μὴ τὸ δίδῃς διὰ μιᾶς, ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν δός.

آزر } ἀζέρ, ὄν. κ.τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀβραὰμ κατὰ τὸ Κοράνιον.

ازرار } Α. ἐζρὰρ [πλθ. τοῦ زر] ὄν. κομβία ἐνδύματος· § κορύνη, βλάστη, βλαστάριον [ἐπὶ δένδρων].

آزردکان } ΙΙ. ἀζθρτε-γκιὰν, πλθ. τοῦ ازرده βλ.

آزردکی } ΙΙ. ἀζθρτε-γκί, ἀφ. ἢ κατάστασις τοῦ πληγέντος, ὑποφέροντος.

آزرده } ΙΙ. ἀζθρτὲ [μτχ. τοῦ آزردن ἀζθρτὲν] τετρωμένος, ὑποφέρων· §πλθ. آزردکان ἀζθρτεγκιὰν: اضطراب زجرکاری —ὅσοι ὑπέφερον τὸ τραῦμα τῆς ἀγωνίας.

آزرده خاطر } ΙΙ. ἀζθρτὲ-χατήρ, ἐπθ. ὁ τετρωμένος τὴν ψυχήν.

آزرده دل } ΙΙ. ἀζθρτε-τίλ, ἐπθ. ὁ τετρωμένος τὴν καρδίαν: —عاشق ἐραστὴς τετρωμένος τὴν καρδίαν.

آزرغمق } Τ. ἀζ-ηργανμάκ, [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. θεωρῶ ὀλίγον, δίδω ὀλίγον, φείδομαι.

ازرق } Α. ἐζρὰκ [ρζ. زرق] ἐπθ. κυανοῦς: —کوه ἔνδυμα κυανοῦν· ‖—بحر ἢ Κυανῆ θάλασσα· ‖ پوش —ὁ φορῶν, ἢ ὁ κεκαλυμμένος κυανοῦν ἔνδυμα.

آزرم } ΙΙ. ἀζρέμ, ὄν. αἰδὼς· πραότης· στοργή, συμπάθεια· μεγαλοπρέπεια.

آزشدیرمق } Τ. ἀζ-πάτηρ-μάκ, ρμ. μτδ. κάμνω ὥστε βαθμηδὸν ν' αὐξήσῃ ἢ ἴρις, ὁ διαπληκτισμός, ἢ ἀντζήτησις· ἐκτραχύνω [αἰτ.]: —غوغایی ἐκτραχύνω τὴν ἔριδα· ‖ —مباحثه‌یی ἐκτραχύνω τὴν ἀντζήτησιν, παρεκτρέπομαι· ‖ βλ. آزمق.

آزشمق } Τ. ἀζ-πὰ-μάκ, ρμ.ἀλλ. βαθμηδὸν πάνομαι μετά τινος, ἢ αὐξάνομαι βαθμηδόν, τραχύνομαι, ἐπιτείνομαι [ἐπὶ λογομαχίας, ἔριδος, διαπληκτισμῶν κτλ.]: اولا بویله باشلایان سؤالار کیتدکجه آرتمه‌یه باشلادی αἱ ἐρωτήσεις, αἵτινες κατὰ πρῶτον ἤρξαντο οὕτω, ἤρχισαν βαθμηδὸν νὰ τραχύνωνται· βλ.καὶ آزغشمق.

ازعاج } Α. ἰζὰδζ [ρζ. زعج] ρ. ἀφ. τὸ ἐνοχλεῖν, ἐνόχλησις· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: انسانی ایغلمك — δὲν πρέπει νὰ ἐνοχλῶμεν τὸν ἄνθρωπον· ‖ایتدی—مطالبیله ایچون کوکنز ایله ایتدی αὐτὸν δι' ἀτελευτήτων ἀπαιτήσεων ἐνόχλησεν ‖ وجودی چیپان او قدر—ایدر ایدیکه τὸ σῶμα, ὥστε . . . . § πλθ. ازعاجات ἰζαδζάτ: متوالیه — ἐνοχλήσεις ἀλλεπάλληλοι· § ἰσχυρότερον τοῦ تعجیز ταδζίζ.

آزغاشمق } ἀζ-γαὰ-μάκ [ταὐτὸν τῷ آزشمق] ρμ. ἀλλ. διαπληκτίζομαι, εὑρίσκομαι εἰς διαμάχην μετά τινος.

آزغین } ἢ آزغون Τ. ἀζγκήν, [آزمق] ἐπθ. μανιώδης, ἐξοργισμένος, διαπληκτικός, φρυάττων, ἀποστατήσας, ἀπειθής, πλανηθείς.

آزغینلاشمق } Τ. ἀζγκην-λαϊμάκ, καὶ آزغینلاشمق ἀζγκην-λανμάκ, ρμ.μσ. ἐξοργίζομαι, φρυάττω, ὑπανίσταμαι, ἀποπλανῶμαι.

آزغینلق } Τ. ἀζγκην-λήκ, ἀφ. μανία, ὀργή, λύσσα, ἔξαψις, ἀπείθεια.

ازفاف } Α. ἰζφὰφ [ρζ. زف, βλ. زفاف] ρ. ἀφ. νυμφοστολία, ἀποστολὴ νύμφης εἰς τὴν οἰκίαν γαμβροῦ: رسم—ی تاشا ایچون بر چوق پادین پریکمشیدی πολλαὶ γυναῖκες συνῆχθησαν πρὸς θέαν τῆς τελετῆς τῆς νυμφοστολίας.

ازقه } Α. ἐζικκὰ [πλθ. τοῦ زق] ὄν. ὀδοί: —تنظیف καθάρισις ὁδῶν· βλ. سوقاق.

ازقه پیما } ΙΙ. ἐζικκὰ-πεϊμά, ἐπθ. ἀγοραμέτρης· § πλθ. ازقه پیمایان.

ازکی } Α. ἐζκιὰ [παραθ. τοῦ زاکی] ἐπθ. ἐναρετώτερος, ἁγνότερος-τατος: زاهد—ی μοναχὸς ἐναρετώτατος· ‖ —طعام φαγητὸν ἁγνότατον, καθαρώτατον.

ازکی } Τ. ἐζκὶ [ازمك] ὄν. μελῳδία: — آغیر μελῳδία βαρεῖα.

ازکین } Τ. ἐζγκὶν [ازمك] ἐπθ. πεπιεσμένος· βλ. ایزی ἐζίκ.

ازکیاء } Α. ἐζκιγιὰ [πλθ. τοῦ زکی] ὄν. ἐνάρετοι, χρηστοί, εὐσεβεῖς: اهل—ی طریقت οἱ ἐνάρετοι τῆς τάξεως τῆς μοναστικῆς [τῶν Μωαμεθανῶν].

ازل } Α. ἐζέλ, ἀφ. προαιωνιότης, τὸ ἄναρχον: — — من ال μὲν-λ-ἐζέλ, ἢ دن—ἐζελὲν, προαιωνίως· ‖ الابد—الی من ال μὲν-λ-ἐζὲλ ἰλὲ-λ-ἐπὲτ, ἀπὸ τῆς προαιωνιότητος μέχρι διὰ παντῶν τῶν αἰώνων, ἤτοι αἰωνίως [ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους].

ازلاق } Α. ἰζλὰκ [ρζ. زلق] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἢ τι ὀλισθῆσαι, ὑποσκέλισις: اقدام—τὸ ποιεῖν τοὺς πόδας ὀλισθῆσαι. ‖Ρμ. ὑποσκελίζω [αἰτ.]· § συνών. ازلال.

ازلال } Α. ἰζλὰλ [ρζ. زلل] ρ. ἀφ. ὑποσκέλισις. ‖Ρμ. ὑποσκελίζω [αἰτ.]: ایله بركشته حال ایتدیلر — و ازلال τὸν δεῖνα ὑποσκελίσαντες καὶ ἐξουθενήσαντες κατέστησαν δυστυχῆ· ‖ συνών. ازلاق βλ.

آزلق } Τ, ἀζ-λήκ, ἀφ. ὀλιγότης, μικρὰ ποσότης, σπάνις, ἔλλειψις.

ازلمك } Τ. ἐζ-ιλ-μέκ, ρμ. πθ. κοπανίζομαι, θλίβομαι ὡς ὁ καφὲς κτλ. § [μτφ.] καταπιέζομαι, ὑπτιάζομαι, καταβάλλομαι [ἐπὶ ἐχθροῦ]· § ایلزیلوب ازلمك διστάζω, ἐνδοιάζω, δυσκολεύομαι νὰ εἴπω τι [ζαρόνω].

ازلی } Α. ἐζελὶ, ἐπθ. προαιώνιος, ὁ ἄνευ ἀρχῆς, ἄναρχος: وجود حق—در ἢ ὑπαρξις τοῦ Θεοῦ εἶναι προαιωνία· § θ. ازلیه ἐζελιγὲ: —ارادهٔ προαιώνιος βουλὴ [τοῦ Θεοῦ].

ازلیت } Α. ἐζελ-ιγὲτ, ἀφ. θ. προαιωνιότης, τὸ ἄναρχον.

آزما } ΙΙ. ἀζμὰ [προστ. τοῦ ρμ. آزمودن ἀζμουτὲν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ δοκιμάσας, πεῖραν λαβών: —کار πεπειραμένος.

ازمارید } Ελ. ἰζμαρὶτ, ὄν.σμαρίς, κ. σμαρίδα [ἰχθύς] § σηγάρον καπνισθὲν ὑπὲρ τὸ ἥμισυ καὶ ρυθὲν: طوزلامق—σιλλέγω τοιαῦτα ἐρριμμένα σηγάρα.

آزماق } Τ.ἀζμὰκ [ἐκ τοῦ آزمق] ὄν.χείμαρρος σχηματισθεὶς ἐκ πλημμύρας ποταμοῦ· § σημεῖον προχώματος, ἐξ οὗ ἐκχειλίζεται τὸ ὕδωρ.

آزمان } Α. **ἀζμὰν** [آزمق] ὄν. πελώριος, ὁ ὑπερβαίνων τὰ ὁμοειδῆ αὐτοῦ: — كدى غالى پهلوانى.

ازمان } Α. **ἐζμὰν** [πλθ. τοῦ زمان] ὄν. χρόνοι, καιροί: ايله تبديل احكام — تغير زمان μεταβολὴ τῶν διατάξεων [τοῦ νόμου] σὺν τῇ μεταβολῇ τῶν χρόνων· § συνηθέστ. ازمنه **ἐζμανέ**.

آزمایش } Π. **ἀζμα-γίς**, ἀφ. πεῖρα, δοκιμή: قلب — δοκιμή, ἢ δοκίμιον καλάμου· || بخت — δοκιμὴ τύχης.

آزمسامق } Τ. **ἀζ-ημσαμάκ**, ρ. μτδ. θεωρῶ τι ὀλίγον, δὲν ἀρέσκομαι, περιφρονῶ [αἰτ.].

آزمق } Τ. **ἀζ-μάκ**, ρμ. οὐδ. ὑπερβαίνω τὸ ὅριον, τὸ μέτρον, πλημμυρῶ, ὑπερεκχειλίζομαι ὡς ποταμὸς κτλ., ἀποπλανῶμαι, διαφθείρομαι, ἐκτρέπομαι τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐπανίσταμαι, μαίνομαι, ὀργῶ [κ. ἀζδίζω], ἐρεθίζομαι, αὐξάνω, ἐξάπτομαι, ἐπιτείνομαι ὡς τὸ πῦρ, ὁ χείμαρρος, ὁ ἄνεμος, ἡ ἔρις, τὸ κακόν, ἡ λύπη: — غوغا ἡ ἔρις ἐξάπτεται· || — ياره ἡ πληγὴ δεινοῦται, χειροτερεύει· || — كوك ὁ κύων μαίνεται· || — دوش πάσχω ὀνείρωξιν.

ازمك } Τ. **ἐζ-μέκ**, ρμ. μτδ. συνθλίβω, κ. ζουλῶ, συντρίβω, κοπανίζω καφὲν κτλ.· § μτφ. καταπιέζω, καταβάλλω, καταστρέφω ἐχθρὸν [αἰτ.]: — باشى συντρίβω τὴν κεφαλήν τινος, καταβάλλω, ἐξοντῶ ἐχθρόν· || يغورت — ἀνακατόνω, λυόνω ὀξύγαλα· || اقردى ازوب كمزى بوزمق μασσῶ λόγους, λέγω λόγια μασσημένα, ἀσαφῆ, ἀσυνάρτητα· || — مدمى προξενῶ λειποψυχίαν τοῦ στομάχου· βλ. كمز ازمك **ἐζινμέκ**.

آزمند } Π. **ἀζ-μὲνέ**, ἐπθ. ἄπληστος.

ازمنه } Α. **ἐζμινὲ** [πλθ. τοῦ زمان] ὄν. χρόνοι, καιροί: قديم — ἀρχαῖοι χρόνοι· || آتيه — μέλλοντες χρόνοι, μέλλον· || ماضيه — οἱ παρελθόντες χρόνοι, τὸ παρελθόν· || حالى — οἱ τρεῖς χρόνοι, ἤτοι τὸ παρελθόν, τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον· βλ. καὶ زمان **ἐζμὰν**.

آزمودکی } Π. **ἀζμουτὲ-γκί**, ἀφ. πεῖρα.

آزموده } Π. **ἀζμουτὲ** [μτχ. τοῦ ρμ. آزمودن **ἀζμουτὲν**] δεδοκιμασμένος· πεπειραμένος: — مرد ἀνὴρ πεπειραμένος.

آزمون } Π. **ἀζμοὺν** [βλ. προηγ.] ὄν. πεῖρα, ἐμπειρία [σπν.]· συνηθέστερον ازمايش **ἀζμαγίς**· βλ.

آزمه } **ἀζμὰ** [آزمق] ὄν. ἀπαρ. τὸ ὑπερβαίνειν τὸ ὅριον κτλ. βλ. آزمق § [ὄν.]· τερατώδης, ἤτοι ζῶον γεννηθὲν ἐκ ζεύγους ἑτεροειδῶν ζώων.

ازمه } Τ. **ἐζμὲ** [ازمك] ὄν. ἀπαρ. τὸ συνθλίβειν κτλ. βλ. ازمك § [ὄν]. κοπανισμένον, ἢ πεπιεσμένον πρᾶγμα, ὡς ῥάβα κτλ: — سى بادم ἀμύγδαλον κοπανισμένον.

ازمه } Α. **ἐζιμμὲ** [πλθ. τοῦ زمام] ὄν. ἡνίαι.

ازمهرار } Α. **ἰζμιχρὰρ** [ἐκ τοῦ زمهرير] ρ. ἀφ. λάμψις: كواكب — λάμψις ἀστέρων· § ὑπερβολικὴ ψύξις τῆς ἀτμοσφαίρας: — موسم ἡ ψύχρανσις τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους· § σκυθρωπασμός, κ. κατσούφιασμα: چهره — σκυθρωπασμὸς προσώπου, κατήφεια.

ازميد } **ἰζμίτ**, σπανιώτερον ازنيكميد **ἰζνικμίτ**, [ἐλλ.] ὄν. κ. Νικομήδεια.

ازمير } **ἰζμίρ**, ὄν. κ. Σμύρνη.

ازندى } Τ. **ἐζινδί** [ازك] ὄν. λειποθυμία προερχομένη ἐκ τοῦ στομάχου.

ازنمك } Τ. **ἐζ-ιν-μέκ**, ρμ. οὐδ. λειποθυμῶ ἐκ πόνου στομαχικοῦ.

آزو } ἢ آزى Τ. **ἀζὴ** [آزمق] ὄν. κυνόδοντες, λεγόμενοι آزو ديشلرى ἢ كوك ديشلرى || قلى — كمى ἀφηνιάζω, ὑπανίσταμαι [λαμβάνω τὸν χαλινὸν εἰς τοὺς κυνόδοντας]· || βλ. اوكوديجى.

ازواج } Α. **ἐζβὰδζ** [πλθ. τοῦ زوج καὶ τοῦ زوجه] ὄν. οἱ, αἱ σύζυγοι: غدرلك — سى — οἱ σύζυγοι τῶν πεπλοφόρων, ἤτοι τῶν Μουσουλμανίδων· || مطهره — **ἐζβάδζ μυταχχερὲ**, αἱ ἁγναὶ σύζυγοι [τοῦ προφ. Μωάμεθ].

آزوت } Ἑλ. **ἀζότ**, ὄν. ἄζωτον [χιμ.]: حامض — ἀζωτικὸν ὀξύ· || — ذوال ζοῦλ-ἀζότ, ἀζωτοῦχος· || — مركبات مثانيه ἐνώσεις ἀναδικαὶ ἀζώτου.

آزوتى } Α. **ἀζοτ-ί**, ἐπθ. ἀζωτώδης [χιμ.]: — حامض ἀζωτῶδες ὀξύ· || — بول ἀζωτουρία [ἰατρ.].

آزوتيت } Α. **ἀζοτ-ιγέτ**, ὄν. ἀζωτικὸν ἅλας [χιμ.]

آزوتيتى } Α. **ἀζοτ-ιγετί**, ὄν. ἀζωτῶδες ἅλας [χιμ.].

ازور } Α. **ἐζβὲρ** [ρζ. زور] ἐπθ. παραυχενίζων, κ. στραβολαιμᾶς.

آزوق } ἢ آزيق Τ. **ἀζὴκ** [آزو] ὄν. τροφή, τρόφιμα, γεννήματα, ζωοτροφία· [κατὰ λέξιν: τὸ εἰς τοὺς ὀδόντας ἐγγίζον].

آزوقلانمق } ἢ آزيقلانمق Τ. **ἀζικ-λανμάκ**, ρμ. μα. τρέφομαι, προμηθεύομαι τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

آزوقلو } ἢ آزيقلى Τ. **ἀζικ-λὴ** [λ. ἀρχ.], ἐπθ. γεννηματόφορος, ἐλευθέριος, πλούσιος.

آزولو } ἢ آزيلى Τ. **ἀζὴ-λή**, ἐπθ. ἀτίθασσος, ἄγριος [ὁ ἔχων κυνόδοντας].

ازهار } Α. **ἐζχὰρ** [πλθ. τοῦ زهر] ὄν. ἄνθη: نوبهار — ἄνθη τῆς ἀνοίξεως.

ازهار } Α. **ἰζχὰρ** [زهر] ὄν. ἀνθηρότης, ἤτοι τὸ σύνολον τῶν ὀργάνων τῆς ἀνθήσεως [βτν.].

ازهاق } Α. **ἰζχὰκ** [ρζ. زهق] ρ. ἀφ. καταργησις, καταστροφή, ἐξαφάνισις: — روح καταστροφὴ ψυχῆς, φόνος.

ازهر } Α. **ἐζχὲρ** [παραθ. τοῦ زاهر] ἐπθ. ὠραιότατος καὶ λευκότατος, καθαρώτατος: اون — **ἐζχερω-λ-λέθν**, οὗ τὸ χρῶμα λευκότατον.

ازهر } Π. **ἐζ-χὲρ** [از ἐκ, هر πᾶς]: جيت — ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν· βλ. از.

ازهران } Α. **ἐζχερ-ὰν**, ἢ ازهرين **ἐζχερ-ἐὶν** [θυϊκὸς τοῦ ازهر] ὄν. ἡ σελήνη καὶ ὁ ἥλιος.

آزى } Τ. **ἀζὴ**, βλ. آزو.

ازيتق } Τ. **ἀζιτμὰκ**, βλ. آزمق.

ازيد } Α. **ἐζγὲτ** [παραθ. τοῦ ازك] ἐπθ. πλείων, πλεῖστος: در — ديولى تركسندن τὰ χρέη του εἶναι περισσότερα τῆς κληρονομιάς του.

آزيشمق } Τ. **ἀζιτμάκ**, βλ. آزمق

آزيق } Τ. **ἀζὴκ**, βλ. آزوق.

آزيقلانمق } Τ. **ἀζικ-κλανμάκ**, βλ. آزوقلانمق.

ازيك } Τ. **ἐζὶκ** [ازمك] ἐπθ. πεπιεσμένος, κ. ζουλιγμένος, συντεθλασμένος· [λέγεται ἐπὶ ὀπωρικῶν, ἀρούζης, μελῶν τοῦ σώματος, ὡς δακτύλων κτλ.].

ازدر } Π. **ἐζτὲρ**, ἢ ازدرها **ἐζτερχά**, καὶ ἐν τῇ ποιήσει καὶ اژدر **ἐζτερχά**, ὄν. μέγας ὄφις, δράκων, κ. ἀζδέρι. Κατὰ τὴν περσικὴν μυθολογίαν ὄφις ἔχων πτέρυγας, τέσσαρας πόδας, ἢ ἑπτὰ κεφαλάς, ὡς ἡ παρ' Ἕλλησιν Ὕδρα: ايدر سحريله خاصه جله ازدرهاى موسايه ποιεῖ διὰ τῆς μαγείας ὁ κάλαμός μου ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ δράκοντος τοῦ Μωϋσέως [στίχ.]· || ازدرك اويويان زمان πάτει τὴν οὐρὰν τοῦ κοιμωμένου ὄφεως· [περμ.]. § [σπνειδ.] ἥρως δρμητικός: ازدر دم بريده **ἐζτὲρι τὲμ πὲριτὲ**, δράκων οὗ ἡ οὐρὰ κεκομμένη, ἥρως· § δράκων [ἀστερισμός].

آس } Π. **ἄς**, χειρόμυλος· § ἰκτὶς ἀρκτῴα, λευκή· βλ. آسه.

آس } Α. **ἄς**, ὄν. μύρτος [φτ.]: — حب ال **χάττὲ-λ-ἄς**, ὁ καρπὸς τῆς μύρτου· || برى — **ἄδι ἀτρὶ**, μυρτίλος [φτ.]. § βλ. مرسين.

اس } Τ. **ἴς**, βλ. اص **ἴς**, καὶ ايس **ἴς**.

اس } Τ. **ἴδς**, ὄν. βάσις, θεμέλιον: — ظفر βάσις τοῦ θριαμβοῦ· || حكمت — βάσις σοφίας· || الاساسيدر — ἡ تعليم و تربيه رفاه و سعادتك ἡ παιδεία καὶ ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἡ πρώτη βάσις [**ἴδ-δω-λ-λάς**] τῆς εὐτυχίας· § ['Αλγεσίρ.] ἐκθέτης· § [στρατ.] الحركات — **ἴδδω-λ-χαρεκιάτ**, τὸ μέρος ἀφ' οὗ διευθύνονται αἱ στρατιωτικαὶ κινήσεις. § πλθ. اساس **ἰσάς**, ἢ اساس **ἀσάς**· βλ. καὶ اساس.

آسا } Π. **ἀσά**, ὡς [μόριον ὁμοιωματικὸν τιθέμενον κατόπιν ἀραβικῶν καὶ περσικῶν λέξεων]: — جنت **ἰζεννὲτ-ἀσά**, ἢ — بيشت **πιχλίτ-ἀσά**, ὡς παράδεισος, παραδεισιος.

اسائت } Α. **ἰσαὲτ** [ρζ. سو-] ρ. ἀφ. Ο. τὸ κακουργεῖν, κακουργία: له — احسانك ايلدى **ἐλὲ ἰλιὰν** εἰς τὴν εὐεργεσίαν του διὰ κακουργίας ἀνταπεκρίθη, ἤτοι ἀνταπέδωκε κακὸν ἀντὶ καλοῦ. || Ρμ. ايلدى — احسان ايلرم **ἰλιὰν πράττω** καλὸν τῷ ποιοῦντι κακόν [στίχ.].

اسابيع } Α. **ἐσαμὶ** [πλθ. τοῦ اسبوع] ὄν. ἑβδομάδες.

اساتذه } Α. **ἐσατιζὲ** [πλθ. τοῦ استاذ] ὄν. διδάσκαλοι ἐν τοῖς γράμμασιν, ἢ ἐν ταῖς τέχναις, πεπαιδευμένοι, καλλιτέχναι.

اساتيذ } Α. **ἐσατιζ** [πλθ. τοῦ استاذ]· βλ. προηγ.

آساد Α. ἀσάδ [πλθ. τοῦ اسد] ὄν. λέοντες.

اسار Α. ἐσάρ [ῥζ. اسر] ὄν. δεσμός: اسارت — δεσμὸς δουλείας.

اسارت Α. ἐσαρέτ [ῥζ. اسر] ὄν. θ. δουλεία, αἰχμαλωσία [κυρ. μτφρ.]: — الغای κατάργησις δουλείας· || تحت — دەبولنق εὑρίσκεσθαι ὑπὸ δουλείαν.

اسارون Α. ἐσαρούν, ὄν. ἄσαρον [φτ.]· κ. چوبان دودوکی τσοπάν τσιτσίγι.

اساری Α. ὀσαρὰ [πλθ. τοῦ اسیر] ὄν. δοῦλοι, αἰχμάλωτοι· [λέξις ὀν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει· ἐν δὲ τῷ πεζῷ λόγῳ اسرا βλ.].

اسازیر Α. ἐσαρίρ [πλθ. τοῦ πλθ. اسرار] ὄν. γραμμαί, ἢ ρυτίδες ἐν τῇ παλάμῃ καὶ τῷ μετώπῳ.

اساس Α. ἐσάς [βλ. اسّ] ὄν. θεμέλιον, βάσις: وضع — τὸ θέτειν τὸν θεμέλιον [λίθον]: رسمی اجرا اولندی مکتبك وضع — ἐτελέσθη ἡ τελετὴ τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου τῆς σχολῆς· || آتق — βάλλω τὰς βάσεις· § βάσις, ἀρχή, ὑπόστασις: — اس ὄσσι ἐσάς, ἢ — ال اس ὄσσιν-λ-ἐσάς, ἡ πρώτη βάσις, ἀρχή· || مسئله — ἡ βάσις τοῦ ζητήματος· || بلز — ی ایشك δὲν γινώσκει τὴν βάσιν τῆς ὑποθέσεως· || یوقدر — ی بونك τοῦτο δὲν ἔχει βάσιν, ὑπόστασιν· || قومق — θέτω, ἢ παραδέχομαί τι ὡς ἀρχήν· § [χμ.] βάσις: — مثلثی ἐσάδι μισεννά, διβασικός· || موحد — ἐσάδι μισεχχά, μονοβασικός· || کریتی — ἐσάδι κιτρίτι θειοβασικός· § πλθ. اساس ὄσσς.

اساساً Α. ἐσάδ-εν, ἐπρ. κατ' ἀρχήν, κατὰ βάσιν: دعواسی — چوروکدر ἡ ἀγωγή του κατ' ἀρχὴν εἶναι σαθρά· || اویله دکلدر — ایش ἡ ὑπόθεσις κατ' ἀρχὴν δὲν ἔχει οὕτως.

اساسسز Τ. ἐσὰς-σὶζ, ἐπθ. ἀβάσιμος, ψευδής: در — ی بو خبر بالکلیه ἡ εἴδησις αὕτη εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀβάσιμος.

اساسسزلق Τ. ἐσαδ-σιζλίκ, ἀφ. ἀβασιμότης, ψεῦδος.

اساسلاندیرمق Τ. ἐσαδ-λαντιρμάκ, ρμ. μτδ. βάλλω βάσεις, θεμελιῶ· βεβαιῶ, ἀποδεικνύω βέβαιον· παραδέχομαί τι ὡς βάσιν, ὡς ἀρχὴν [αἰτ.].

اساسلانمق Τ. ἐσαδ-λανμάκ, ρμ. οὐδ. θεμελιοῦμαι, λαμβάνω βάσιν, ἐπαληθεύω.

اساسلی Τ. ἐσαδ-λή, ἐπθ. βάσιμος, βέβαιος, ἀληθής, θεμελιώδης, πρώτιστος.

اساسلیجه Τ. ἐσαδ-λιτζέ, ἐπθ. ὁ ἔχων βάσιν τινά, ἀρκετὰ βάσιμος· § ἐπρ. ἀρκετὰ βασίμως.

اساسی Α. ἐσαδ-ί, ἐπθ. θεμελιώδης, ριζικός, κύριος: مقصد — ὁ θεμελιώδης, ὁ κύριος σκοπός· § θ. اساسیه ἐσαδιγέ: مواد — ἀντικείμενα θεμελιώδη· || تاریخ — μέτρα ριζικά.

اساسیت Α. ἐσαδ-ιγέτ, ἀφ. θ. βασικότης [χημ.].

اساطیر Α. ἐσατίρ [πλθ. τοῦ ἀχρήστου اسطوره ὀστουρέ, ἐκ τῆς ἑλλ. λ. ἱστορία] ὄν. μῦθοι, διηγήματα μυθώδη τῶν ἀρχαίων, μυθολογία: الاولین — ἐσατιρὸν-λ-ἐσσελιῖν, μυθολογία τῶν ἀρχαίων· || یونانیه — μῦθοι ἑλληνικοί· || ایرانیه — μῦθοι περσικοί.

اساطیری Α. ἐσατιρ-ί, ἐπθ. μυθικός· § θ. اساطیریه ἐσατιριγέ: — آلهه μυθικοὶ θεοί.

اساطین Α. ἐσατὶν [πλθ. τοῦ اسطوانه] ὄν. κύλινδροι, κίονες· μτφ. στύλοι, ἤτοι προεξέχοντα πρόσωπα: اهل — στύλοι τῶν Οὐλεμάδων· [ὁ ἑνικὸς δὲν εἶναι ἐν χρήσει μεταφορικῶς].

اساغه Α. ἐσαγὰ [ῥζ. سوغ] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν διέρχεσθαι εὐκόλως τοῦ λάρυγγος: ملاق — διαβίβασις ψαγητοῦ· || ماء — διαβίβασις ὕδατος.

اسافل Α. ἐσαφίλ [πλθ. τοῦ اسفل] ὄν. οἱ κατώτεροι, οἱ ἐκ τῆς κατωτέρας τάξεως τῆς κοινωνίας: ناس — ὁ ὄχλος τῶν ἀνθρώπων.

اساقف Α. ἐσακήφ, καὶ اسقف ἐσακηφέ, πλθ. τοῦ اسقف βλ.

اساقه Α. ἐσακὰ [ῥζ. سوق] ρ. ἀφ. θ. τὸ ὠθεῖν ὄπισθεν, ἐλαύνειν, ὁδηγεῖν, ἀποστέλλειν [αἰτ.].

آسال Π. ἀσάλ, ὄν. θεμέλιον, βάσις.

اساله Α. ἐσαλὲ [ῥζ. سیل] ρ. ἀφ. θ. τὸ διοχετεύειν, χύνειν, διοχέτευσις, χύσις: ماء لذیذ — διοχέτευσις γλυκέος ὕδατος· || دموع — χύσις δακρύων· § [ἐν συνθέσει]: رساله — قوانك ἐγχειρίδιον ὠφέλιμον, προχέον ὠφελείας· [ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς λέξεως κακίζεται]· || Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: — ایله صویی شهره διοχετεύω τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν.

اسالیب Α. ἐσαλὶπ [πλθ. τοῦ اسلوب] ὄν. τρόποι, ρυθμοί, μέθοδοι, ὕφη: — تحریریه τρόποι, ὕφη τοῦ λέγειν, λεκτικόν· || — τρόποι, ὕφη τοῦ γράφειν, τοῦ συντάττειν.

اسامه Τ. ἐσαμὲ [ἐκ τοῦ اسامی] ὄν. ἐγγραφὴ ἰδίᾳ στρατιώτου γενιτσάρου ἐν τῷ μητρῴῳ μετὰ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ· βλ. کتیبه.

اسامه‌لو Τ. ἐσαμε-λί, ἐπθ. στρατιώτης ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ στρατιωτικῷ μητρῴῳ, καὶ μισθωτός.

اسامی Α. ἐσαμὶ [πληθυντικὸς τοῦ اسم ἐσμά, πληθυντικοῦ τοῦ اسم ἐσμ] ὄν. ὀνόματα: دفتر — κατάλογος ὀνομάτων.

آسان Π. ἀσάν, ἐπθ. εὔκολος: هر مشکل سی — اولور πᾶν δύσκολον διὰ τῆς προσπαθείας εὔκολον γίνεται.

آسانسور Γλ. ἀσανσὸρ [ascenseur] ὄν. ἀνάσπαστρον, ἀνελκτήρ, ἤτοι μηχανὴ ἀνελκύουσα βάρη· βλ. مصعد.

آسانی Π. ἀσαν-ί, ἀφ. εὐκολία, ῥαστώνη: طبع انسانی مائل — در ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου κλίνει εἰς τὴν ῥαστώνην [τὰ εὔκολα ζητεῖ].

اسانید Α. ἐσανὶδ [πλθ. τοῦ اسناد] ὄν. παραδόσεις, ἤτοι μεταβίβασις λόγου ἀπὸ τοῦ μὲν εἰς τὸν δὲ, περὶ πάντων ἐπὶ ἱερῶν ῥητῶν: حدیث — یه ایلیه ὁ ἱερὸς οὗτος λόγος [χαῖρε] δι' ἀξιοπίστων παραδόσεων ἀποδεικνύεται.

اساور Α. ἐσαβίρ, καὶ اساوره ἐσαβιρὲ [πλθ. τοῦ سوار σιβὰρ] ὄν. βραχιόνια.

آسایش Π. ἀσαγὶς, ὄν. ἡσυχία, εἰρήνη: عمومی — γενικὴ ἡσυχία, δημοσία ἀσφάλεια· || — حفظ διατήρησις τῆς ἡσυχίας, ἀσφαλείας· || — کالدر سایهٔ شاهانده ὑπὸ τὴν Αὐτοκρ. αἰγίδα ἐπικρατεῖ ἡσυχία, ἀσφάλεια.

آسایش پرور Π. ἀσαγὶς-περβέρ, ἐπθ. φιλειρηνικός, φιλήσυχος: حکمدار — ἡγεμὼν φιλειρηνικός.

آسایش پرورانه Π. ἀσαγὶς-περβερανέ, ἐπθ. ὁ ἀρμόζων φίλῳ τῆς ἡσυχίας, εἰρήνης, φιλειρηνικός, φιλήσυχος [μέτρον, πρᾶξις]: — تدابیر μέτρα φιλειρηνικά· § ἐπρ. φιλησύχως, φιλειρηνικῶς.

آسایش پروری Π. ἀσαγὶς-περβερί, ἀφ. φιλειρηνικότης.

آسایشپرورلك Τ. ἀσαγὶς-περβερλίκ, ἀφ. συνων. τῷ προηγ.

آسایش جو Π. ἀσαγὶς-τζοῦ ἐπθ. ὁ ζητῶν, ὁ θέλων ἡσυχίαν, εἰρήνην, εἰρηνόφιλος· § πλθ. آسایشجویان.

آسایشجویانه Π. ἀσαγὶς-τζουγιανέ, ἐπθ. ὁ ἀρμόζων τῷ ζητοῦντι ἡσυχίαν, εἰρήνην, φιλειρηνικός, φιλήσυχος· [πράξεις, λόγοι κτλ.]: — معروضات φιλειρηνικαὶ ὑποβολαί· § ἐπρ. φιλησύχως, φιλειρηνικῶς.

اسئله Α. ἐσιλὲ [πλθ. τοῦ سؤال] ὄν. ἐρωτήσεις: ایراد اولنان — یه جواب ویرمش ἀπήντησεν εἰς τὰς προταθείσας ἐρωτήσεις.

اسب Π. ἐσπ, ὄν. ἵππος: یاری — ἵππος ἀραβικός· || لاغر — ἵππος ἰσχνός, ἀδύνατος· || اتکن — ἐσπ-ἐφκέν, πολεμιστής, ἥρως· [κατὰ λέξιν: ὁ τὸν ἵππον ἀνατρέπων]· || تکیز — ἐσπ-ἐγιτζ, σπερνιστὴρ [ὁ τὸν ἵππον διεγείρων]· § βλ. καὶ اسپوار — اسپران.

اسباب Α. ἐσπὰπ [πλθ. τοῦ سبب] ὄν. αἴτια, λόγοι, μέσα, τὰ χρειώδη, τὰ ἀπαιτούμενα: مادیه — μέσα ἀμύνης· || سفر — μέσα ἐκστρατείας, ταξιδίου· || موجبه — οἱ λόγοι οἱ προκαλέσαντες, ἢ τὰ αἴτια ἀποφάσεως κτλ. τὰ ἐλατήρια.

اسباط Α. ἐσπὰτ [πλθ. τοῦ سبط σιπὰτ] ὄν. ἔγγονοι· αἱ φυλαὶ τοῦ Ἰσραήλ λεγόμεναι καὶ: اسباط بنی اسرائیل ἐσπάτι-πένι Ἰσραήλ.

اسباغ Α. ἐσπὰγ [ῥζ. سبغ] ρ. ἀφ. τὸ συμπληροῦν, συμπλήρωσις: نعم — συμπλήρωσις εὐεργεσιῶν· || کلیه — συμπλήρωσις δώρων· || وضو — συμπλήρωσις τοῦ θρησκευτικοῦ καθαρμοῦ, ἤτοι ὁ τέλειος καθαρμὸς ἑνὸς ἑκάστου τῶν μελῶν τοῦ σώματος· [βλ. آبدست].

اسبال Α. ἐσπὰλ [ῥζ. سبل, βλ. سبیل] ρ. ἀφ. τὸ ἀποστέλλειν, ἀποστολή [ἐπὶ ἀνθρώπων, ζώων, ἢ πραγμάτων]: — مامورك ἀποστολὴ ὑπαλλήλου. || Ρμ. [αἰτ.]. عسکر حیوانات — ایله صویی شهره ἀποστέλλω στρατόν, ζῶα, πολεμεφόδια.

آسبان Π. ἀσ-πὰν, ὄν. μυλωθρός.

اسبان Α. ἐσπὰν [πλθ. τοῦ سبن] ὄν. λεπτὰ κρήδεμνα, κεφαλόδεσμοι γυναικῶν.

اسبان Π. ἐσπὰν [πλθ. τοῦ اسب] ὄν. ἵπποι.

آسبانی } Π. **ἀσ-πανί,** ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ μυλωθροῦ.

اسبران } Π. **ἔσπ-ραν,** ἐπθ. ὁ ἐλαύνων ἵππον, ὁ ριπτόμενος, τολμηρός: — ميدان بلاغت ὁ ἐλαύνων τὸν ἵππον ἐν τῷ πεδίῳ τῆς εὐγλωττίας, ῥήτωρ δεινός.

اسبسوار } Π. **ἔσπ-σσάρ,** ἐπθ. ἔφιππος [ἐπιβαίνων ἵππου]: — اولدیغی حالده کیور ἔρχεται ἔφιππος [ὤν].

اسبق } Α. **ἔσπὰκ** [παραθ. τοῦ سابق] ἐπθ. ὁ μᾶλλον προηγούμενος, ἀρχαιότερος [λέγεται ἐπὶ τοῦ προτελευταίου, ἢ τοῦ πρὸ πολλῶν ἄλλων προηγηθέντος ἔν τινι δημοσίᾳ θέσει καὶ διαθεσίμου μένοντος, ἤτοι ὁ προπρώην οὕτως εἰπεῖν]: — صدر ὁ προτελευταῖος, ἢ ὁ ἄλλοτε Μ. Βεζύρης· || والیه — ὁ ἄλλοτε ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν.

اسبوع } Α. **ὀσπού,** ὄν. ἑβδομάς· § πλθ. اسابیع **ἐσαπί.**

اسبوعی } Α. **ὀσπου-ῖ,** ἐπθ. ἑβδομαδιαῖος: — غزته ἑβδομαδιαία ἐφημερίς· § θ. اسبوعیه **ὀσπουϊγέ:** — جریده ἐφημερὶς ἑβδομαδιαία.

اسپارغوس } Ελ. **ἰσπαργός,** ἢ اسپارغوس بالق **ἰσπαργὸς παλαγή,** ὄν. σπάρος, κ. σπαρί [ἰχθ.].

اسپارچنه } Ιτ. **ἰσπαρτσένα** [Sparzina] ὄν. σχοινίον, ἢ κάνναβις, τυλισσόμενος περὶ τὸν κάλω πλοίου πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς φθορᾶς, ἢ πρὸς συνένωσιν δύο τεμαχίων αὐτοῦ.

اسپازموز } ἢ اسپاسموز Ελ. **ἰσπαζμός,** ὄν. σπασμός, ἀκουσία κίνησις νεύρων, ἢ μυώνων· βλ. تشنج.

اسپاناق } ἢ اسپناق Τ. **ἰσπανὰκ** [περσ. اسفناج **ἰσφινάδζ·** λατιν. spinacium] ὄν. ὀνόβλιτον, κ. σπανάκι· βλ. اسفناخ.

اسپانیا } **ἰσπάνια,** ὄν. κ. Ἱσπανία.

اسپانیالی } Τ. **ἰσπάνια-λη,** ὄν. Ἱσπανός.

اسپانیول } Γλ. **ἰσπανιόλ,** ὄν. Ἱσπανός.

اسپانیولجه } Τ. **ἰσπανιόλ-δζε,** ἐπρ. Ἱσπανιστί· § ὄν. ἡ Ἱσπαν. γλῶσσα.

اسپاولی } Ιτ. **ἰσπάβλι,** ὄν. εἶδος χονδροῦ σπάγγου ἐν χρήσει ἐν τοῖς πλοίοις.

اسپتالیا } Ιτ. **ἰσπιτάλια** [ospedale] νοσοκομεῖον [οὕτω καλοῦνται κοινῶς τὰ νοσοκομεῖα τῶν μὴ μουσουλμάνων, ἤτοι τὸ τῶν ὀρθοδόξων, Ἀρμενίων κτλ]. βλ. خسته خانه.

اسپچیار } Ιτ. **ἰσπετσιάρ,** ἢ اسپنچیار **ἰσπενσιὰρ** [spoziale] ὄν. φαρμακοποιός· βλ. اجزاجی.

اسپچیاری } Α. **ἰσπετσιαρ-ί,** ἢ اسپنچیاری **ἰσπενσιαρ-ί,** ἐπθ. φαρμακευτικός: — فن φαρμακευτική, φαρμακοποιία· § θ. اسپچیاریه **ἰσπετσιαριγέ·** βλ. صیدلانی.

اسپرتو } ἢ اسپرطو Ιτ. **ἰσπίρτο** [spirto] ὄν. οἰνόπνευμα, ἢ αἰθὴρ φυτικῶν οὐσιῶν, ὡς κανέλλας, ἡδυόσμου κτλ.

اسپرتولی } Τ. **ἰσπιρτο-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων οἰνόπνευμα, ἢ αἰθέρα.

اسپرماچت } Ιτ. **ἰσπερματσέτ** [spermacetl] ὄν. κητόσπερμον, ἤτοι ὕλη λευκὴ καὶ ἐλαιώδης εὑρισκομένη ἐν τῷ κρανίῳ καὶ τῇ ῥάχει θαλασσίων κητῶν, ὡς φαλαίνης, φώκης, καὶ ἐν χρήσει ἐν τῇ ἰατρικῇ· § κηρίον, κ. σπερματσέτο.

اسپری } Τ. **ἐσπρί,** ὄν. ἱέραξ μὴ ὑπιδεκτικὸς μορφώσεως.

اسپلاته } Ιτ. **ἰσπαλάτα** [spalata] ὄν. ζεῦγμα πλωτόν, ἤτοι εἶδος γεφύρας ἐκ πλοίων· λέμβος.

اسپناق } Τ. **ἰσπανὰκ,** βλ. اسپاناق.

اسپنج } Τ. **ἰσπένδζ,** ὄν. φόρος ἀποτιόμενος ἄλλοτε ὑπὸ τῶν χριστιανῶν διὰ τὴν κατανάλωσιν τοῦ χοιρείου κρέατος.

اسپنجیك } Τ. **ἰσπενδζίκ,** καὶ اسپنج **ἰσπένδζε,** ὄν. τὸ ἐκ τοῦ ἀντιτίμου πωλήσεως αἰχμαλώτων εἰσπραττόμενον ἄλλοτε πέμπτον· ἢ ἀπόδειξις τῆς πληρωμῆς τοῦ πέμπτου τούτου ἐκαλεῖτο اسپنج **πενδζίκ·** βλ. λ.

اسپندیك } Τ. **ἰσπενδίκ,** ὄν. εἶδος μικροῦ λαύρακος [ἰχθ.].

اسپنوز } Ελ. **ἰσπίνοζ,** ὄν. σπῖνος [πτν.].

اسپیر } Ιτ. **ἰσπίρ** [sbirro] ὄν. ἱππικόμος, ἢ ἁμαξηλάτης· [οὕτω καλοῦνται ἰδίᾳ

οἱ νέοι ἱππικόμοι, ἢ ἁμαξηλάται, σερβικῆς ἢ ἀλβανικῆς καταγωγῆς].

استاتستیق } Ελ. **ἰστατιστίκ,** ὄν. στατιστική: طوغق — κρατοῦ στατιστική, ἤτοι σημειώσεις στατιστικὰς περὶ διαφόρων γεγονότων κτλ.

استاتستیقی } Α. **ἰστατιστικ-ί,** ἐπθ. στατιστικός· § θ. استاتستیقیه **ἰστατιστικιγέ:** — معلومات στατιστικαὶ πληροφορίαι.

استاد } Π. **ὀστάτ,** ὄν. διδάσκαλος, ὁ εἰδώς, ἢ ὁ ἐξασκῶν ἐπάγγελμά τι ἐπιδεξίως, τεχνίτης, κ. μάστορας: — اليغلادم **ὀστάτι μεαλι-νιχατίμ,** ἔξοχέ μου διδάσκαλε· || ایشی — ἔργον τεχνίτου, ἤτοι τεχνηέντως κατεσκευασμένον· ||βλ. اوستا καὶ استه.

استادانه } Π. **ὀστατ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνίκων διδασκάλῳ, τεχνίτῃ, διδασκαλικός, τεχνικός, σοφός: — ارشاد καθοδηγία σοφή. || — دست χεὶρ διδασκαλική, τεχνική.

استادسز } Τ. **ὀστατ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ διδασκάλου· § ἐπρ. οἰκοθεν.

استادلق } Τ. **ὀστατ-λίκ,** ἀφ. ἰδιότης διδασκάλου, ἐπιτηδειότης, βαθεῖα γνῶσις· § βλ. اوستادلق.

استاده } Π. **ἰστατὲ** [μτχ. τοῦ ρημ. استادن **ἰστατὲν**] ἐστηκώς, ἱστάμενος: كذركاه همايونده — موقع احترام اولان عساكر شاهانه ὁ ἐν τῇ διαβάσει τῆς Α. Α. Μ. ἱστάμενος εὐδεδιάστως [ἐν θέσει σεβασμοῦ] αὐτοκρατορικὸς στρατός.

استادی } Π. **ὀστατ-ί,** ἀφ. ἰδιότης διδασκάλου· § [ἐπθ.] διδασκαλικός: — تلقات εὐμένεια διδασκαλική.

استاذ } Α. **ὀστάζ** [ἐκ τοῦ Π. استاد] ὄν. διδάσκαλος, ἔμπειρος τεχνίτης: — كل μέγας διδάσκαλος· § πλθ. اساتذه **ἐσατιζέ,** ἢ اساتيذ **ἐσατιζ·** § βλ. καὶ استاد.

استاذیت } Α. **ὀστατζ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἰδιότης διδασκάλου, τεχνίτου· βλ. استادلق.

آستار } Τ. **ἀστάρ** [κατὰ τὸ استه ἐκ τοῦ آست κάτω· βλ. آستر καὶ ἐπόμ.] ὄν. ὑπόρραμμα κ. ἀστάρι, ἤτοι τὸ ὑπὸ τὸ ὕφασμα ἢ τὸ ἐριοῦχον πρὸς ἐνίσχυσιν ὑπορραπτόμενον: عتری — ὑπόρραμμα ἀντερίου [ἐσθῆτος]· § ἐν τῇ βαφῇ οἰκοδομῆς, ἢ ἐπιχρίσει κονιαμάτων τοίχου τὸ πρῶτον χέρι λεγόμενον, κατόπιν τοῦ ὁποίου τίθεται ἢ κυρίως βαφή, ἢ τὸ ἐπίχρισμα: بویا — ی ἢ πρώτη βαφή· || صیوه — ی ἢ πρώτη ἐπίχρισις, βάσις· || یوزندن بهالی — ی τὸ ὑπόρραμμα ἀκριβώτερον τῆς ὄψεως τοῦ ὑφάσματος [πρμ.]. § داخلی — τὸ πρανές, τὸ κατηφορικὸν μέρος τάφρου πρὸς τὸ μέρος τοῦ ψρουρίου· ἀντίθετον خارجی — ἀντίκρημνος [ἐπὶ ὀχυρωμάτων].

استار } Α. **ἔστὰρ** [πλθ. τοῦ ستر **ἴστρ**] ὄν. παραπετάσματα, καλύμματα: كعبه — τὰ παραπετάσματα τοῦ Κιαβέ, ἤτοι τοῦ ἐν Μέκκα τεμένους· βλ. كعبه.

آستارجی } Τ. **ἀστὰρ-δζή,** ὄν. πωλητὴς ὑπορραμμάτων.

آستارجیلق } Τ. **ἀστὰρ-δζηλίκ,** ἀφ. ἡ τέχνη πωλητοῦ ὑπορραμμάτων.

آستارلامق } Τ. **ἀστὰρ-λαμάκ,** ῥημ. μτδ. θέτω ὑπόρραμμα εἰς ἔνδυμα· § βάφω οἰκοδομὴν μὲ τὴν πρώτην βαφήν, ἤτοι τὴν βάσιν, ἢ ἐπιχρίω τοῖχον μὲ τὸ πρῶτον ἐπίχρισμα· βλ. آستار.

آستارلق } Τ. **ἀστὰρ-λίκ,** ὄν. πανίον λεπτὸν χρησιμεῦον ὡς ὑπόρραμμα· συνεκδ. πράττιχον ὕφασμα· § τὸ ἐν τοῖς ἀκατίοις ἔνδυθον λευκὸν πανίδιον, ἄνωθι τοῦ ὁποίου ἔρχεται τὸ ἐκ ξύλου καρυᾶς δεδουλευμένον μέρος, μεθ' ὃ ἄρχεται ἡ κουπαστή.

آستارلی } Τ. **ἀστὰρ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὑπόρραμμα, ἢ ἀστάρι [ἔνδυμα, βαφή].

استاریه } Ιτ. **ἰστάρια,** βλ. استالیه.

استاسیون } Γλ. **ἰστασιόν** [station] ὄν. σταθμὸς [σιδηρ. κτλ.]: شمندوفر — ی σταθμὸς σιδηροδρόμου· βλ. موقف μεθκήφ.

استاقوز } ἢ استاقوس Ελ. **ἰστακόζ,** ὄν. ἀστακός.

استالیا } Ιτ. **ἰστάλια,** ἢ استاریه **ἰστάρια** [stalla] ὄν. σταρία, διαμονή, ἤτοι τὸ χρονικὸν διάστημα, καθ' ὃ τὸ πλοῖον ἀναγκάζεται νὰ μένῃ ἀμισθοι ἐν τῷ λιμένι, ὅπως φορτώσῃ ἢ ἐκφορτώσῃ.

استامپه } Ιτ. **ἰστάμπα** [stampa] ὄν. ἐκτύπωμα, ἐκτετυπωμένον πρᾶγμα, ἔντυπον.

آستال } Γλ. **ἀστάλ,** [acétal] ἐπθ. ὀξειδοῦχος [χημ.].

آستان } Π. **ἀστάν,** ὄν. οὐδός, κατώφλιον· αὐλή, ἀνάκτορον: آل عثمان — ἢ αὐλὴ τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας· || سعادت —

αὐλὴ εὐτυχίας, ἤτοι Σουλτανικὰ μέγαρα· || — بلند ایوان ἀνάκτορον μὲ μεγάλας αἰθούσας [πόλεν ἐΐδαν]. || — کسم κόσμος [ὁ οὐδὸς τῆς φθαρτότητος]· βλ. καὶ آستانه.

استانبول } Ελ. **ἰστανπόλ** [εἰς τὴν Πόλιν] ὄν. κ. Κωνσταντινούπολις.

استانکوی } Ελ. **ἰστάνκιοϊ** [ἐκ τοῦ: εἰς τὴν Κῶ] ὄν. κ. Κῶς [νῆσ.].

آستانه } Π. **ἀστανὲ** [βλ. καὶ آستان] ὄν. οὐδός, κατώφλιον· αὐλή, πρωτεύουσα: علیه — Κωνσταντινούπολις [κατὰ λ. ὑψηλὴ πρωτεύουσα, ἀντὶ علیه دولت — πρωτεύουσα τοῦ ὑψηλοῦ Κράτους].

آستانه‌لی } Τ. **ἀστανελί,** ὄν. Κωνσταντινουπολίτης.

استاوروز } ἢ استاوروس Ελ. **ἰσταβρόζ,** ὄν. σταυρός, ἢ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ: چیقارمق — κάμνω τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐξ εὐλαβείας, ἢ ἀπορίας, κ. καταστανρόνομαι· § συνοικία ἐν τῷ Βοσπόρῳ παρὰ τὸ Βενλέρ-βεν· § βλ. خاچ چارمیخ καὶ چلیپا.

استاوریت } Ελ. **ἰσταβρίτ,** ὄν. σαυρίς, κ. σταυρίδι [ἰχθ.].

استباحه } Α. **ἰστιπαχὰ** [ρζ. بوح] ρ. ἀφ. θ. τὸ θεωρεῖν, ἢ θεωρεῖσθαί τι θεμιτόν [βλ. اباحت]· § τελεία ἐξόντωσις λαοῦ.

استباق } Α. **ἰστιπὰκ,** [ρζ. سبق] ρ. ἀφ. τὸ συναγωνίζεσθαι, ἁμιλλα, συναγωνισμός: سواران — ἁμιλλα ἱππέων· || سلاح اندازان — ἁμιλλα ὁπλιτῶν.

استباله } Α. **ἰστιπαλὲ** [ρζ. بول] ρ. ἀφ. θ. τάσις πρὸς οὔρησιν [νόσος].

استبانه } Α. **ἰστιπανὲ** [ρζ. بين, βλ. بيان] ρ. ἀφ. θ. τὸ εἶναί τι ἐναργές, σαφές, καθαρόν, ἐνάργεια, ἐμφάνισις: آثار نوبهار — ἐμφάνισις τῶν σημείων τῆς ἀνοίξεως· || صبح — صادق ἐμφάνισις τοῦ ὄρθρου.

استبحاث } Α. **ἰστιχὰς** [ρζ. بحث] ρ. ἀφ. ἐξέτασις, ἔρευνα, ἀναζήτησις πρὸς γνῶσιν τῆς ἀληθείας· βλ. ابحاث.

استبحار } Α. **ἰστιχὰρ** [ρζ. بحر] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι εὐρὺν ὡς ἡ θάλασσα, εὐρυμάθεια: ی وار — ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ ἱεροῦ νόμου ἔχει εὐρυμάθειαν· συνηθέστ. تبحر.

استبداد } Α. **ἰστιπτὰτ** [ρζ. بد] ρ. ἀφ. ἀπολυταρχία, δεσποτισμός.

استبدادی } Α. **ἰστιπτατί,** ἐπθ. ἀπολυταρχικός, δεσποτικός· § 0. استبداديه.

استبداع } Α. **ἰστιπτὰ'** [ρζ. بدع, βλ. بدعت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι νέον, πρωτοφανές: ایله باقار نظر — هر کوردیکی شیئه صبی ὁ παῖς θεωρεῖ ὡς νέον πᾶν ὅ,τι βλέπει.

استبدال } Α. **ἰστιπτὰλ** [ρζ. بدل] ρ. ἀφ. ἡ διὰ νεοσυλλέκτων ἀντικατάστασις τῶν στρατιωτῶν τῶν συμπληρωσάντων τὴν θητείαν αὐτῶν καὶ ἀποστελλομένων εἰς τὰς οἰκείας πατρίδας, μεταλλαγή: نفرات — ἀντικατάστασις στρατιωτῶν· || نفراتی — ἀντικατασταθέντες, ἤτοι νεοσύλλεκτοι στρατιῶται προωρισμένοι εἰς ἀντικατάστασιν ἀρχαιοτέρων, ὃν ἔληξεν ἡ θητεία· || اوتاق — ἀντικαθίστανται [ἀντὶ مستبدل اوتاق]: اوتاق ایستیور — ὁ μὲ غیرتلی عسکر ὁ φιλότιμος οὗτος στρατιώτης δὲν θέλει ν' ἀντικατασταθῇ· § μεταλλαγὴ ἐπὶ κτημάτων βακουφικῶν μεταλλασσομένων διὰ μουλκίων. || Ρμ. ἀντικαθιστῶ, ἀνταλλάσσω, μεταλλάσσω [ایله]: وقف اولندی — اولان یر ملك اولان یر محل ایله ὁ βακουφικὸς τόπος ἀντηλλάγη διὰ τόπου μουλκίου.

استبدالی } Α. **ἰστιπτὰλί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἀνταλλαγῇ, ἀνταλλακτικός· § 0. استبداليه **ἰστιπταλιγέ:** — شروط ὅροι ἀνταλλαγῆς.

استبراء } Α. **ἰστιπρὰ** [ρζ. برء, βλ. برائت] ρ. ἀφ. κάθαρσις ἐπιβαλλομένη τοῖς Μουσουλμάνοις μετὰ τὴν οὔρησιν. || Ρμ. καθαρίζομαι κτλ. § βλ. καὶ استنجا.

استبرق } Α. **ἰστιπράκ,** ὄν. χονδρὸν μεταξωτὸν ὕφασμα. [Ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τῷ Κορανίῳ· εἶναι δὲ κατά τινας μὲν ἀραβική, κατ' ἄλλους δὲ περσική, ἢ ἑλληνική.

استبشار } Α. **ἰστιπσὰρ** [ρζ. بشر] ρ. ἀφ. τὸ εὐαγγελίζεσθαι, μανθάνειν, ἢ λαμβάνειν καλήν τινα ἀγγελίαν, εὐαγγελισμός. || Ρμ. [αἰτ.]: ایتدم — قدومکزی دون صباح χθὲς πρωὶ εὐηγγελίσθην τὴν ἄφιξιν ὑμῶν· § χαρά, ἀγαλλίασις: اولدی — رؤیت دیداری موجب ἡ θέα τοῦ προσώπου αὐτοῦ προὐξένησεν ἀγαλλίασιν.

استبطان } Α. **ἰστιπτὰν** [ρζ. بطن] ρ. ἀφ. γνῶσις τῆς οὐσίας τῶν μυστηρίων ὑποθέσεώς τινος, βαθεῖα γνῶσις: امور — ایله اولدی مشهور ἐφημίζετο ἐπὶ τῇ βαθείᾳ γνώσει τῶν ὑποθέσεων· || مسائل — ἡ βαθεῖα γνῶσις τῶν ζητημάτων.

استبعاد } Α. **ἰστιπὰτ** [ρζ. بعد] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι ὡς μακράν, ἤτοι ἀπίθανον [ἐπὶ ἠθικῶν ἀντικειμένων]. || Ρμ. [αἰτ.]: بو حالك اندن صدوریی — ایلدی τὴν ἐκ τούτου ἀπόρροιαν τῆς καταστάσεως ταύτης ἐθεώρησεν ἀπίθανον· || اوله جق حالاتدندر — εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων τῶν θεωρηθησομένων ἀπιθάνων.

استبقاء } Α. **ἰστιπκὰ** [ρζ. بقاء] ρ. ἀφ. τὸ θέλειν, ἢ ζητεῖν τὴν διατήρησιν: ی — توجهات τὸ ζητεῖν τὴν διατήρησιν τῆς εὐνοίας. || Ρμ. [αἰτ.].

استتابه } Α. **ἰστιταπὲ** [ρζ. توب, βλ. توبه] ρ. ἀφ. αἴτησις συγχωρήσεως παρὰ Θεοῦ, μετάνοια: اجرا — مرتد حقنده جازاتدن اول اولنور ὁ ἀρνησιθρησκος πρὸ τῆς τιμωρίας ὑποβάλλεται εἰς αἴτησιν συγχωρήσεως.

استتار } Α. **ἰστιτὰρ** [ρζ. ستر] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι ὄπισθεν ἢ ἐντός τινος, συγκαλύπτεσθαι. || Ρμ. [ایله]: اتلش — ستره تزویر ایله ἐκρύβη ἐντὸς τοῦ ἐνδύματος τῆς στρεψοδικίας· || ایدرك — پرده ریا آرقاسنده κρυπτόμενος ὄπισθεν τοῦ πέπλου τῆς ὑποκρισίας.

استتمام } Α. **ἰστιτμὰμ** [ρζ. تمم, βλ. اتمام] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν τὴν συμπλήρωσιν. || Ρμ. [αἰτ.]: جناب حقدن دائما — رحم ایدر ایدی παρὰ τοῦ Ὑψίστου ἐξητεῖτο πάντοτε τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀγαθῶν.

استثقال } Α. **ἰστισκὰλ** [ρζ. ثقل, βλ. ثقلت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα ὀχληρόν, τὸ στενοχωρεῖσθαι ἐκ τῆς παρουσίας τινός, τὸ ἀποδεικνύειν τινὶ τὴν ὀνόχλησιν, ἣν προξενεῖ ἡ παρουσία αὐτοῦ, τὸ ψυχρῶς ὑποδέχεσθαι: کثرت — دوای موجب اولدی ἢ πολλὴ φοίτησις του ἐγένετο αἰτία νὰ θεωρηθῇ ὀχληρός [ἰστισκαλινί]. || Ρμ. [αἰτ.]: ایدرلردی — وجودیی ἐθεώρουν ὀχληρὰν τὴν παρουσίαν αὐτοῦ· || ایتدیلر — ثقلنی τὸν δεῖνα ὑπεδέχθησαν ψυχρῶς [ὡς νὰ ἐδίωξαν].

استثناء } Α. **ἰστισνὰ** [ρζ. ثنی] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαιρεῖν, ἐξαίρεσις: ی — بو قاعدنك طریقیله ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἔχει ἐξαίρεσιν· || — لی ایله ایستثنا ἐξαιρετικῶς· || — سز ایله ایستثنا, ἄνευ ἐξαιρέσεως, ἀνεξαιρέτως· || Ρμ. [αἰτ.]: بر شیئی — ایله کیمسه ἐξαιρῶ τινα, ἢ τι· § πλθ. استثنالات ایستثنائات: — قواعد صرفیه ἐξαιρέσεις τῶν γραμματικῶν κανόνων.

استثناءً } Α. **ἰστισνὰ-εν,** ἐπρ. κατ' ἐξαίρεσιν, ἐξαιρετικῶς.

استثنائی } Α. **ἰστισνα-ί,** ἐπθ. ἐξαιρετικός: — قیاس συλλογισμὸς διαζευκτικὸς [λογ.]· § 0. استثنائيه **ἰστισναϊγέ:** — مواد ἐξαιρετικὰ ζητήματα· || — ادوات اداتی μόρια, ἢ σύνδεσμοι ἐναντιωματικοί.

استج } Τ. **ὀστόζ,** ὄν. κυτίον περιέχον ὄργανα μαθηματικοῦ, ἢ χειρουργοῦ, ἢ ἄλλου ἐπιστήμονος.

استجابت } Α. **ἰστιζαπὲτ,** ἢ استجابه **ἰστιζαπὲ** [ρζ. جوب, βλ. جواب] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐπακούειν, παραδέχεσθαι εὐχήν, πρόσκλησιν· || Ρμ. [δοτ.]: — جناب حق دعاسنه ایلدی ὁ Θεὸς ἐπήκουσε τῆς δεήσεως αὐτοῦ.

استجاده } Α. **ἰστιζαδὲ** [ρζ. جود] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις εὐεργεσίας, δωρεᾶς· || Ρμ. ζητῶ εὐεργεσίαν [ὀν]: ایدن — او درکاهدن فقراز ایدی محروم اولان οἱ πτωχοὶ οἱ αἰτοῦντες χάριν ἐκ τῆς αὐλῆς ἐκείνης, δὲν ἀφίνετο ἐστερημένοι.

استجازه } Α. **ἰστιζαζὲ** [ρζ. جواز, βλ. جواز] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις ἀδείας· || Ρμ. ζητῶ ἄδειαν [ὀν]: — جازه کیتمك ایچون آرزدن ایلدی ἐζήτησεν ἄδειαν παρὰ τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ ὅπως μεταβῇ εἰς Χεβζάζιν.

استجبار } Α. **ἰστιζὰρ** [ρζ. جبر] ρ. ἀφ. χρῆσις βίας· τὸ ἀναγκάζειν τινὰ ποιῆσαί τι διὰ τῆς βίας, ἢ τὸ ποιεῖν τι διὰ τῆς βίας [ὀνν.].

استجرار } Α. **ἰστιζράρ** [ρζ. جر] ρ. ἀφ. προσπάθεια πρὸς ἕλκυσιν: — جیقین **ἰστιζράρι ὄζεν** ἐμβρυουλκία [ἰατρ.].

استجلاب } Α. **ἰστιζλὰπ** [ρζ. جلب] ρ. ἀφ. τὸ ἐπισπᾶσθαι, ἑλκύειν, ἐφελκυσις ἰδίᾳ εὐχῶν ὑπέρ τινος· || Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: دعوات خیریه ایتکدمدر طرف اشرف پادشاهیه — ἐπισπᾶται εὐχὰς ἀγαθὰς ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος· || [αἰτ. ὀν]· جلبدن دعوات خیریه — نه غیرت ایدیور προσπαθεῖ νὰ ἐπισπάσῃ [ἰστιζλαπινὰ] ἐξ ὅλων ἀγαθὰς εὐχάς.

استجواب } Α. **ἰστιζζὰπ** [ρζ. جواب, βλ. جواب] ρ. ἀφ. λῆψις καταθέσεως μάρτυρος ἢ μηνυτοῦ, ἀνάκρισις: ی — تحریرك ἀνάκρισις καταγγελέων· || Ρμ. ἀνακρίνω, λαμβάνω καταθέσεις [αἰτ.]: ایتدیلر — شاهدلری ἔλαβον τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων· § βλ. استنطاق.

استجوابنامه Π. ἰστιδζβαπ-ναμέ, ὸν. ἐκθεσις μαρτυρικῆς καταθέσεως.

استجهال Α. ἰστιδζχὰλ [ρζ. جهل] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα ἀμαθῆ.

استحاله Α. ἰστιχαλὲ [ρζ. حول] ρ. ἀφ. 0. τὸ εἶναι τι ἀδύνατον: بو مقصدك حصولی درجه‌سی‌در ἡ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ τούτου εἶναι ἀδύνατος [εἰς βαθμὸν ἀδυνάτου]· § μεταβολὴ καταστάσεως, μεταποίησις [ἀνατ. πολ.]: ردیه‌سی—ἰστιχαλέϊ ρεττιγέ, ἢ شیه‌سی—ἰστιχαλέϊ σεϊγὲ, ἐκφυλισμός, κλίσις τῆς φύσεως εἰς διαφθοράν, διαφθορὰ γένους· § [ψυσ. ἰστ.] مستحاله‌سی—ἀπολίθωσις· || حیوانیه‌سی—ζωομόρφωσις. § μεταμόρφωσις ὡς ἡ τοῦ μεταξοσκώληκος κτλ.

استحباب Α. ἰστιχπὰπ [ρζ. حب] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι καλόν, τὸ ἀρέσκεσθαι εἴς τι, ἀρέσκεια: ی—صویی قاعدا ایچمه‌ك τὸ ν' ἀρέσκηται τις εἰς τὸ νὰ πίνῃ τὸ ὕδωρ καθήμενος.

استحباباً Α. ἰστιχπὰπ-εν, ἐπρ. κατ' ἀρέσκειαν: تجدید وضو ایدیلور—κατ' ἀρέσκειαν ἐπαναλαμβάνεται ὁ καθαρμὸς [ὁ πρὸ τῆς προσευχῆς συνήθης παρὰ Μουσουλμάνοις].

استحسان Α. ἰστιχσὰν [ρζ. حسن] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι καλόν, τὸ ἐπιδοκιμάζειν, ἐπευφημεῖν, ἐπιδοκιμασία, ἐπευφημία: ی—اثری ἡ ἐπιδοκιμασία τοῦ ἔργου, τοῦ συγγράμματος· || شایان—ἄξιος ἐπιδοκιμασίας· || جالب نظر—ὁ ἐπισπῶν τὸ ὄμμα τῆς ἐπιδοκιμασίας· || Ρμ. [αἰτ.]: او کوزل اثری هر کس—ἐκεῖνο τὸ ὡραῖον ἔργον πᾶς τις ἐπιδοκιμάζει· § [νομ.] προτίμησις, ἐξαιρετικὴ διάταξις, ἐξαίρεσις, βλ. ἐπόμ.

استحساناً Α. ἰστιχσὰν-εν, ἐπρ. κατ' ἐπιδοκιμασίαν, ἐπιδοκιμάζων: اثری ایلدی کورنجه—بیان ممنونیت ایلدی ἅμα εἶδε τὸ σύγγραμμα, ἐπιδοκιμάζων ἐξέφρασεν εὐαρέσκειαν· § [νομ.] ἐξαιρετικῶς, παρὰ τὴν ἀναλογίαν: تجویز—ایچون ἐπιτρέπω τι ἐξαιρετικῶς.

استحصال Α. ἰστιχσὰλ [ρζ. حصل, βλ. حصول] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιτυγχάνειν, λαμβάνειν, ἐφοδιάζεσθαι, ἢ ἐπίτευξις, λῆψις: رخصت—ἐπίτευξις ἀδείας· || موافقت—ἐπίτευξις ἐπιτυχίας· || ی—λῆψις ὁμολόγου· || تذکره‌سی—ی — λῆψις τεσκερὲ [ἀδείας]· || اسباب—, ἢ ی—اسبابك . . . ἐπίτευξις τῶν μέσων πραγματοποιήσεως μέτρου, διαβήματος κτλ. § ὄν. παρασκευή, ἢ κατασκευὴ φαρμάκων [βλ. استحضار]. || Ρμ. [αἰτ.]: ایرشمك—مساعده ἐπιτυγχάνω ἀδείας· || اسبابنی . . . ایرشمك—ἐπιτυγχάνω, ἐξευρίσκω τὰ μέσα τῆς πραγματοποιήσεως . . ., διενεργῶ.

استحصان Α. ἰστιχσὰν [ρζ. حصن] ρ. ἀφ. τὸ ὀχυροῦσθαι, τὸ ἀποσύρεσθαι ἐν φρουρίῳ· || Ρμ. ὀχυροῦμαι κτλ. § συνηθέστ. تحصن βλ.

استحضار Α. ἰστιχζὰρ [ρζ. حضر, βλ. حضور] ρ. ἀφ. παρασκευή, προετοιμασία, προμήθεια χρειωδῶν κτλ. κλήτευσις: ساریش همان—ی اولمان اشیانك ἡ ἄμεσος προμήθεια τῶν παραγγελθέντων· || ی — طعامك ἡ προετοιμασία τοῦ φαγητοῦ· § τὸ φέρειν τι εἰς τὴν μνήμην, ἀναπόλησις: ی — مسئله‌نك ἡ ἀναπόλησις τοῦ ζητήματος· || Ρμ. παρασκευάζω, προετοιμάζω, προμηθεύομαι, κλητεύω, φέρω εἰς τὸν νοῦν, ἀναπολῶ [αἰτ]: ایچمك—طعام παρασκευάζω φαγητόν· || ایتدی—لوازم سیاحتی παρεσκεύασε τὰ χρειώδη τοῦ ταξειδίου· || موردیغکز مسئله‌یی یردن یره ایدممدی—δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναπολήσῃ διὰ μᾶς τὸ ζήτημα, ὅπερ ἠρωτήσατε· § πλθ. استحضارات.

استحفاظ Α. ἰστιχφὰζ [ρζ. حفظ] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν, ἢ θέλειν φυλάξαι τι, παραφυλακή [αἰτ.]: ایلك امانت ایله—عقد παρακατατίθεσθαι ἐπὶ σκοπῷ παραφυλακῆς· § τὸ φυλάττειν ἐν τῇ μνήμῃ· § τὸ προφυλάττεσθαι [συνηθέστ. حفظ βλ.].

استحفاظی Α. ἰστιχφαζ-ί, ἐπθ. προφυλακτικός· § 0. استحفاظیه: تدابیر—μέτρα προφυλακτικά.

استحقار Α. ἰστιχκὰρ [ρζ. حقر, βλ. حقارت] ρ. ἀφ. περιφρόνησις: قرایه هیچ نظر—ایله‌یاز ἐν οὐδέποτε βλέπει τοὺς πτωχοὺς μὲ ὄμμα περιφρονήσεως· || Ρμ. περιφρονῶ [αἰτ.]: ایتدی—فلان آدمی و یا فلان خدمتی περιεφρόνησε τὸν δεῖνα ἄνθρωπον, ἢ τὴν δεῖνα θέσιν.

استحقاق Α. ἰστιχκὰκ [ρζ. حق] ρ. ἀφ. τὸ δικαιοῦσθαι εἰς τι, ἀξία, ἱκανότης: مك قوتدمدر—ἡ εὐμένεια αὐτὴ εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἀξίας μου [ἰστιχκακημὴν]· || [δοτ.] یو مامورینه—نی دشمنلری یله تسلیم ایدر καὶ οἱ ἐχθροί αὐτοῦ ἀνομολογοῦσιν ὅτι εἶναι ἄξιος [ἰστιχκακηνὴ] τῆς θέσεως ταύτης· || کوره‌نه—ἰστιχκακηνὰ γκιορέ, κατὰ τὴν ἀξίαν του· || —اصحاب οἱ ἔχοντες ἀξίαν ἱκανότητα,

οἱ δικαιούμενοι· || —یال ἢ-λ-ἰστιχκάκ, ὑπιξίως, δικαιούμενος· [νομ.] ἐπὶ ἐκνικήσει, ἤτοι ἐκ μέρους τοῦ δικαιουμένου, τοῦ κυρίου πράγματός τινος· [βλ. مستحق]: مبیع یال—ضبط اولندقده ὅταν τὸ πωληθὲν πρᾶγμα κατασχεθῇ ἐπὶ ἐκνικήσει· || من غیر—μὲν γάϊρι ἰστιχκάκην, ἀναξίως, παρ' ἀξίαν· § δίκαιον, ἤτοι μισθός: حقی الق ایچون—ὅπως λάβῃ τὸ δίκαιόν του, τοὺς μισθούς του· § πλθ. استحقاقات· || βλ. قضا.

استحکام Α. ἰστιχκιὰμ [ρζ. حکم] ρ. ἀφ. ἐνίσχυσις, ὀχύρωσις: ویرمك—ἐνισχύω, ὀχυρῶ [δοτ.]: ویرلدی—فلان یره ὀχυρώθη τὸ δεῖνα μέρος· || یاق—ἐνισχύομαι, ὀχυροῦμαι· § [στρ.] ὀχυρωματική, ἡ τέχνη τῆς ὀχυρώσεως: طابوری—τάγμα τοῦ ὀχυρωματικοῦ. || عالیلی—ἀξιωματικὸς τοῦ ὀχυρωματικοῦ· § ὀχύρωμα· § πλθ. استحکامات βλ.

استحکامات Α. ἰστιχκιαμ-ὰτ, πλθ. ὀχυρώματα, ὀχυρώσεις: جسیمه—μεγάλα, ἢ διαρκῆ ὀχυρώματα· || خفیفه—ἐλαφρὰ ὀχυρώματα· || موقته—προσωρινὰ ὀχυρώματα.

استحکامی Α. ἰστιχκιαμ-ί, ἐπθ. ὀχυρωματικός· § 0. استحکامیه‌سی ἰστιχκιαμιγὲ عساکری—στρατὸς ὀχυρωματικός.

استحلاب Α. ἰστιχλὰπ [ρζ. حلب] ρ. ἀφ. τὸ ἀμέλγειν, ἀμελξίς: لبن—ἀμελξις γάλακτος· || —یلی ἐκχυλιστὸς [χημ.].

استحلابی Α. ἰστιχλαπ-ί, ἐπθ. ἐκχυλιστὸς [χημ.]· § 0. استحلابیه.

استحلال Α. ἰστιχλὰλ [ρζ. حل, βλ. حلال] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν ἵνα θεωρηθῇ τι ὡς νόμιμον, θεμιτόν, τὸ θεωρεῖν ὡς νόμιμον [αἰτ.]: موجب کفردر—حرامی τὸ θεωρεῖν τὸ ἀθέμιτον ὡς θεμιτὸν εἶναι ὕβρις πρὸς τὸ θεῖον· § τὸ ζητεῖν ἀμοιβαίως συγγνώμην ἐν περιπτώσει ἀποδημίας, ἢ κατὰ τὴν τελευτὴν τοῦ βίου· || Ρμ. [αἰτ]: ایتدم—حین مفارقتده کندیسیله κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἐζήτησα συγγνώμην παρ' αὐτοῦ· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ λέγεται καὶ استحلال حقوق ἰστιχλάλι χουκούκ].

استحمال Α. ἰστιχμὰλ [ρζ. حمل] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιφορτίζειν ἢ ἐπιφορτίζεσθαί τι, ἐπιφόρτισις: امور—τὸ ἐπιφορτίζεσθαι τὰς ὑποθέσεις· || اداره‌یه—τὸ ἐπιφορτίζεσθαι τὴν οἰκιακὴν διεύθυνσιν. || Ρμ. [αἰτ.].

استحمام Α. ἰστιχμὰμ [ρζ. حمام, βλ. حمام] ρ. ἀφ. τὸ λούεσθαι διὰ θερμοῦ ὑδατος: ایچون کیتدی—μετάβη ὅπως λουσθῇ· || الرمل ἰστιχμάμω-ρ-ρέμλ, ἀμμοχωσία, ἤτοι θεραπεία διὰ βαπτίσεως τοῦ πάσχοντος μέλους ἐντὸς ἄμμου. || Ρμ. ایدییور—هفته‌ده بر کره λούεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος.

استحواذ Α. ἰστιχβὰζ [ρζ. حوذ] ρ. ἀφ. νίκη, κατοχὴ [οὐχὶ ἐπὶ καλοῦ].

استحیاء Α. ἰστιχγιὰ [ρζ. حیاء] ρ. ἀφ. αἰσχύνη· [ἐκ τοῦ حیات] ἀναζωογόνησις, μεταβολὴ εἰς ζωϊκὴν κατάστασιν· [ψυσ. ἰστ.]· || Ρμ. αἰσχύνομαι· ἀναζωογονῶ· § τὸ ἀφίνειν τινὰ ζῶντα· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον].

استخاره Α. ἰστιχαρὲ [ρζ. خیر] ρ. ἀφ. 0. τὸ ζητεῖν τὸ ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμον· § ὀνειρομαντεία, ἤτοι τὸ νὰ κατακλίνηται τις ποιῶν εὐχὰς καὶ τελῶν διατυπώσεις τινὰς ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἴδῃ καθ' ὕπνον ἐὰν πρᾶγμά τι θ' ἀποβῇ εἰς καλὸν ἢ εἰς κακόν: یه—گیچه‌یی ایکنجی کونی ὀνειρομαντείαν· || ی اویقوسی کلدی—ἡ ὀνειρομαντεία τοῦ ἀπέθη εὐνοϊκή. || Ρμ. ایچمك—ζητῶ τὸ ἀγαθόν, τὸ καλόν· κατακλίνομαι κτλ.

استخبار Α. ἰστιχπὰρ [ρζ. خبر] ρ. ἀφ. τὸ πληροφορεῖσθαι, τὸ ἐρωτᾶν καὶ μανθάνειν, πληροφορία. || Ρμ. [αἰτ.]: وقعه‌یی ایلدم—غزته‌لردن اول τὸ γεγονὸς ἐπληροφορήθην πρὸ τῶν ἐφημερίδων· || اولندیغنه کوره—καθ' ἃ πληροφορούμεθα· § πλθ. استخبارات πληροφορίαι: واقعه‌یه نظراً—κατὰ τὰς γενομένας πληροφορίας.

استخدام Α. ἰστιχτὰμ [ρζ. خدم, βλ. خدمت] ρ. ἀφ. τὸ ἔχειν ἢ προσλαμβάνειν τινὰ ἐν ὑπηρεσίᾳ δημοσίᾳ ἢ ἰδιωτικῇ, πρόσληψις εἰς ὑπηρεσίαν [τῇ دە]: ی—مأمورلرده‌نك ἡ πρόσληψις τοῦ δεῖνος εἰς ὑπηρεσίαν· || Ρμ. [αἰτ.]: ایتدیکی مأمورلرك جمله‌سی اصحاب ایاقلندر—ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι, οὓς ἔχει ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ του, εἶναι ἱκανοί· || اولمق—τὸ προσλαμβάνεσθαι εἰς τινα θέσιν καὶ ὑπηρετεῖν [τῇ دە]: یوسته خانه‌ده اون اولندم—سنه δέκα ἔτη ὑπηρέτησα ὡς ὑπάλληλος ἐν τῷ ταχυδρομείῳ· § πλθ. استخدامات.

استخراج Α. ἰστιχρὰζ [ρζ. خرج] ρ. ἀφ. τὸ ἐξάγειν [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔννοιαν, συμπέρασμα κτλ.], τὸ μαντεύειν: مال ἢ معنا—ἐξαγωγὴ ἐννοίας· || Ρμ. ζητῶ νὰ ἐξάξω ἔννοιαν ἐκ κειμένου δυσκόλου ἤτοι σκοτεινοῦ, νὰ ἑρμηνεύσω αὐτὸ [αἰτ. دن]: کتابدن معنی مکتوبدن

ايلدم—مفهوم عبارەدن مأل· ἐξήγαγον ἔννοιαν ἐκ τοῦ βιβλίου, ἢ νόημα ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἢ σημασίαν ἐκ τῆς φράσεως· § ἱκανότης εἰς τὸ ἐξάγειν ἔννοιαν, ἑρμηνεύειν: ی — بو ذاتك عربیده واردر ὁ κύριος οὗτος ἔχει τὴν ἱκανότητα τοῦ ἑρμηνεύειν Ἀραβικὰ κείμενα· § املاج — ἡ τέχνη τῆς ἐξαγωγῆς καὶ καθαρίσεως ἁλάτων, ἁλατοποιία· § πλθ. استخراجات βλ.

استخراجات } Α. ἰστιχραδζ-ὰτ [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. προρρήσεις, μαντεῖαι.

استخراجی } Α. ἰστιχραδζ-ί, ἐπθ. μαντικός· § θ. استخراجیه ἰστιχραδζιγέ: — قوه μαντικὴ δύναμις.

استخفاء } Α. ἰστιχφᾶ [ῥζ. خفاء] ῥ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι: موجب — اشای حربده استخیا اولور τὸ κρύπτεσθαι ἐν καιρῷ πολέμου εἶναι πρόξενον αἰσχύνης· ‖ Ρμ. κρύπτομαι· συνθέστ· خفاء βλ.

استخفاف } Α. ἰστιχφᾶφ [ῥζ. خف, βλ. خفت] ῥ. ἀφ. τὸ μὴ δίδειν εἰς τινα ἢ εἴς τι σημασίαν, τὸ περιφρονεῖν, περιφρόνησις, μυκτηρισμός: ی — عقلا و عقلا ممدوحدر ἡ περιφρόνησις τῶν σοφῶν ἀπαγορεύεται κατά τε τὸν ἱερὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον· ‖ — حیات περιφρόνησις τῆς ζωῆς· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: انسان كامل ایکز—کیمسه یی ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος οὐδένα περιφρονεῖ· [ἐπὶ μείζονος καταφρονήσεως استحقار!]

استخلاب } Α. ἰστιχλᾶπ [ῥζ. خلب] ῥ. ἀφ. τὸ ἀμύσσειν, ἄμυξις, ἀμυχή, κ. τσουγγράνισμα: کدیك—ندن قورقان آدم البته یانه کلمی ایستمز ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὴν ἀμυχὴν τῆς γαλῆς βεβαίως δὲν θέλει νὰ πλησιάσῃ αὐτήν.

استخلاص } Α. ἰστιχλᾶς [ῥζ. خلص, βλ. خلاص] ῥ. ἀφ. ἀπαλλαγή, λύτρωσις: ی — سندك ἀπαλλαγὴ ὀμολόγου· ‖ ی — چوجغك ἀπαλλαγὴ τοῦ παιδός· ‖ Ρμ. ἀπαλλάττω, σώζω, λυτρῶ [αἰτ. دن]: ایتدی — نفسنی مزلقهٔ سفالتدن ἔσωσεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ βαράθρου τῆς ἀθλιότητος.

استخلاف } Α. ἰστιχλᾶφ [ῥζ. خلف] ῥ. ἀφ. τὸ ἀφίνειν ἢ καθιστᾶν τινα διάδοχον: ی — ذاتك ὁ διορισμὸς διαδόχου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایتدی — شیخ افندی مریدانندن برینی ὁ Σέϊχης ἀφῆκεν ἕνα τῶν μαθητῶν του διάδοχον.

استخوان } ΙΙ. ὄστοῦχάν, ὄν. ὀστοῦν: پاره — تیلماخیون ὀστοῦ· ‖ ربا — ὀστοῦ-χὰν ῥσπά, ὄνομα ἰδανικοῦ πτηνοῦ, ὡς ὁ φοῖνιξ [κατὰ λέξιν: ὁ ἁρπάζων ὀστοῦν].

استداء } Α. ἰστιτᾶ [ῥζ. سداء] ῥ. ἀφ. τὸ ἐκτείνειν τὴν χεῖρα· λέγεται καὶ ی — ید, ἢ ی — دست.

استداد } Α. ἰστιτᾶτ [ῥζ. سدّ, βλ. سداد] ῥ. ἀφ. τὸ εἶναι τι εὐθές, εὐθύτης: — نهال نو رسیده εὐθύτης νεαροῦ βλαστοῦ· ‖ — قامت εὐθύτης ἀναστήματος· § τὸ ἐθίζεσθαι, ἕξις: — ید ἕξις χειρός.

استداره } Α. ἰστιτᾶρὲ [ῥζ. دور] ῥ. ἀφ. τὸ εἶναι τι κυκλοτερές, σφαιρικόν: — ، περιστροφή, ἢ σφαιρικότης σελήνης· ‖ — ، شکل σφαιρικότης σχήματος· § τὸ στρέφειν, περιστροφή.

استداری } Α. ἰστιτᾶρ-ί, [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. περισταλτικός [ἀνατ.]· § θ. استداریه ἰστιτᾶριγέ: — حرکت κίνησις περισταλτική, ὡς ἡ τῶν ἐντέρων, τῶν σκωλήκων κτλ.

استدامه } Α. ἰστιτᾶμὲ [ῥζ. دوم, βλ. دوام] ῥ. ἀφ. θ. τὸ ζητεῖν τὴν διατήρησιν, προσπάθεια διατηρήσεως: توجهات — ، αἴτησις διατηρήσεως εὐνοίας· ‖ عمر — ، προσπάθεια διατηρήσεως τοῦ βίου· ‖ صحت — ، προσπάθεια διατηρήσεως ὑγείας· § πτῆσις μετὰ στροφῆς πρὸς ἀνύψωσιν [ἐπὶ πτηνῶν]: طیور — ، ἢ πρὸς τὰ ἄνω πτῆσις τῶν πτηνῶν.

استدانه } Α. ἰστιτᾶνὲ [ῥζ. دین] ῥ. ἀφ. θ. τὸ λαμβάνειν δάνειον, λῆψις δανείου, τὸ δανείζεσθαι: ی — بر مبلغك ἢ λῆψις ποσοῦ τινος ὡς δανείου. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایتدیکی نقودی — اودەمکه ساعیدر προσπαθεῖ ν' ἀποτίσῃ τὰ ἅπερ ἐδανείσθη χρήματα.

استدبار } Α. ἰστιτᾶβὰρ [ῥζ. دبر] ῥ. ἀφ. τὸ στρέφειν τὰ νῶτα, ὀπισθοχώρησις, ἥττα: اعدا صفوف — ἢ ὀπισθοχώρησις τῶν τάξεων τοῦ ἐχθροῦ.

استدراج } Α. ἰστιτῥᾶδζ [ῥζ. درج, βλ. درجه] ῥ. ἀφ. τὸ προάγειν τινὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ἢ τὸ βαθμηδὸν προσεγγίζειν τινὰ εἰς τι, ἤτοι καθόσον ἄνθρωπός τις ἁμαρτάνει κατὰ τοσοῦτον καὶ ὁ Θεὸς αὐξάνει τὰ ἀγαθὰ τοῦ βίου καὶ τῆς εὐημερίας αὐτοῦ, οὕτως ὥστε ποιῶν αὐτὸν νὰ ἀπιμονήσῃ τὸ καθῆκον τῆς εὐχαριστίας καὶ τὴν μετάνοιαν προσεγγίζει αὐτὸν βαθμηδὸν εἰς τὴν θείαν ὀργὴν καὶ τιμωρίαν· ἐντεῦθεν ἡ φράσις: ی — فلان آدمك یولنده πρὸς βαθμαίαν προσέγγισιν τοῦ δεῖνος εἰς τὴν θείαν τιμωρίαν· § εὔνοια τύχης: ی — اویغون ، ی آچیق —, οὗ ἡ τύχη εὔνους, ἀνοικτή· § αὔξησις καὶ ἐλάττωσις βαθμιαία: — حرارت πυρονομία, ἤτοι ἡ τέχνη τοῦ διατιθέναι τὸ πῦρ ἐν ταῖς χημικαῖς ἐργασίαις.

استدراك } Α. ἰστιτῥᾶκ [ῥζ. درك] ῥ. ἀφ. τὸ ζητεῖν ἢ θέλειν ἐννοῆσαί τι· ἐρώτησις ἐξυπονοουμένη ἢ λόγος ἐναντιωματικός, ἀντιθετικός, ἀντίθεσις: کلام سابقدن تولد اولان سؤال و — ، جواب ایدن εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὴν ἐξυπονοουμένην ἐρώτησιν τὴν ἐκ τοῦ προηγουμένου λόγου γεννηθεῖσαν· ‖ حرف — μόριον ἐξυπονοουμένης ἐρωτήσεως, ἢ ἐναντιωματικόν· οὕτω καλοῦνται οἱ ἐναντιωματικοὶ σύνδεσμοι: جق ἄνδζακ, بلی φάκατ, لکن λάκιν, ἀλλά.

استدراکی } Α. ἰστιτῥακ-ί, ἐπθ. ἐναντιωματικός· § θ. استدراکیه ἰστιτῥακιγέ: — لجه πρότασις ἐναντιωματική.

استدعا } Α. ἰστιτᾶ [ῥζ. دعاء] ῥ. ἀφ. αἴτησις, παράκλησις. ‖ Ρμ. ἐξαιτοῦμαι, παρακαλῶ [αἰτ.]: ایدرز — تشریفکزی παρακαλοῦμεν νὰ τιμήσητε, ἤτοι ἐπισκεφθῆτε· ‖ [αἰτ. دن]: ایدرم — ی عفو و مرحمت جناب حقدن ἐξαιτοῦμαι παρὰ τοῦ Θεοῦ ἄφεσιν καὶ ἔλεος· § ζητῶ, ἐξαιτοῦμαι τι παρὰ τῆς ἀρχῆς, ἢ δικαστικῶς: ایلدی — جلبنی خصمك ἐξητήσατο τὴν κλήτευσιν τοῦ ἀντιδίκου του· § ὄν. τὸ ἔγγραφον δι' οὗ ἀναφέρεται τις εἰς ἀρχὴν ἢ δικαστήριον, ἀναφορά, αἴτησις: — مجلسه حواله اولندی ویردیکی ἢ αἴτησις, ἣν ἔδωκε, παρεπέμφθη εἰς τὸ συμβούλιον· ‖ — صاحب ὁ ἀναφερόμενος, ὁ αἰτῶν.

استدعانامه } ΙΙ. ἰστιτᾶ-ναμὲ, ὄν. ἀναφορά, αἴτησις πρὸς διοικητικὴν ἢ δικαστικὴν ἀρχήν.

استدلال } Α. ἰστιλᾶλ [ῥζ. دل, βλ. دليل, دلالت] ῥ. ἀφ. τὸ προσάγειν τεκμήριον, ἀπόδειξιν, τὸ τεκμαίρεσθαι, συμπεραίνειν, ἐννοεῖν ἐκ τεκμηρίου ‖ Ρμ. [αἰτ. ἢ ἀπό]: ایتدیلر — بو حدیث ایله ἢ بو حدیثی προσήγαγον ὡς τεκμήριον τοῦτο τὸ ἱερὸν ἀξίωμα· ‖ [αἰτ. دن]: اوزون بویلو اولدیغی رویەسنك اوزونلغندن — ایتشلردر ὅτι ἤτο ὑψηλοῦ ἀναστήματος συνεπέρανον ἐκ τοῦ ἐνδύματός του· § πλθ. استدلالات βλ.

استدلالاً } Α. ἰστιτλᾶλ-εν, ἐπρ. ὡς τεκμήριον, τεκμαιρόμενος, κατὰ συμπεράσμὰν [τῆ دن]: مصنوعاتدن — بر صانع حکیمك واجب الوجود اولدیغنه اعتقاد ایدرلر τεκμαιρόμενοι ἐκ τῶν δημιουργημάτων πιστεύουσιν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ὕπαρξις ἑνὸς σοφοῦ δημιουργοῦ.

استدلالات } Α. ἰστιτλᾶλ-ὰτ, ὄν. πλθ. τεκμήρια, πορίσματα, συμπεράσματα: شرعیه — τεκμήρια τοῦ ἱεροῦ δικαίου· ‖ عقلیه — συμπεράσματα τοῦ νοός· ‖ سقیه — συμπεράσματα πλημμελῆ.

استدماء } Α. ἰστιτμὰ [ῥζ. دمو, βλ. دم] ῥ. ἀφ. αἱματώσις, αἱματοποίησις, ἤτοι μεταβολὴ τοῦ χυλοῦ εἰς αἷμα· [βλ. تدمیه].

استذکار } Α. ἰστιζκὰρ [ῥζ. ذکر] ῥ. ἀφ. ἀνάμνησις: ماضی — ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος· ‖ ی — ایلکك ἀνάμνησις τῆς χάριτος· § ἀποστήθισις: — دروس ἀποστήθισις μαθημάτων· ‖ Ρμ. [αἰτ.] ἀναμιμνήσκομαι, ἀποστηθίζω· [στν.].

استذلال } Α. ἰστιζλᾶλ [ῥζ. ذل] ῥ. ἀφ. καταφρόνησις, τὸ θεωρεῖν τι εὐτελές, μηδαμινόν: دنیا — καταφρόνησις τοῦ κόσμου· ‖ اموال — καταφρόνησις τοῦ πλούτου· ‖ Ρμ. καταφρονῶ, θεωρῶ εὐτελὲς [αἰτ.].

آستر } ΙΙ. ἀστέρ, ὄν. ὑπόρραμμα· βλ. آستار.

استر } ΙΙ. ἐστέρ, ὄν. ἡμίονος· βλ. قاطر.

استر } Τ. ἰστέρ, βλ. ایستر.

استراحت } Α. ἰστιραχάτ, [ῥζ. روح, βλ. راحت] ῥ. ἀφ. θ. ἀνάπαυσις: خواب — ὕπνος ἀναπαύσεως· ‖ روحیچون متوفاتك — πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς τοῦ τεθνεῶτος· ‖ Ρμ. ἀναπαύομαι: ایکلیدر بر آز دە — او قدر یورلان آدم ἄνθρωπος τοσοῦτον κουρασθεὶς πρέπει ν' ἀναπαυθῇ καὶ ὀλίγον.

استراق } Α. ἰστιρὰκ [ῥζ. سرق, βλ. سرقت] ῥ. ἀφ. ὑφαίρεσις, κλοπή: مضامین — ὑφαίρεσις, κλοπὴ ἐννοιῶν· ‖ اموال — κλοπὴ πραγμάτων· ‖ حوادث — κλοπὴ εἰδήσεων, ἤτοι τὸ νὰ μανθάνῃ τις εἰδήσεις ὠτακουστῶν· ‖ Ρμ. κλέπτω [αἰτ.].

استرالیا } Ιτ. ἰστράλια [straglin] ὄν. ἀχοινία ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν ἰστοκεραιῶν χρησιμεύοντα εἰς τὸ τέντωμα ἢ τὴν περιστολὴν καὶ στροφὴν τῶν ἱστίων.

استرباح } Α. **ἰστιρπάχ** [ρζ. رع] ρ. ἀφ. ἐκτοκισμὸς χρημάτων: ايتام صندوغنده موجود مبالغك—ى ὁ ἐκτοκισμὸς τῶν χρημάτων τῶν ἐν τῷ ὀρφανικῷ ταμείῳ εὑρισκομένων.

استرجاء } Α. **ἰστιρδζά** [ρζ. رجاء] ρ. ἀφ. παράκλησις· ‖ Ρμ. παρακαλῶ [αἰτ.] ايدرز رجا ايلمكزى— παρακαλοῦμεν νὰ μὴ παρακαλῆτε [σπν.].

استرجاع } Α. **ἰστιρδζά** [ρζ. رجع, βλ. رجعت] ρ. ἀφ. τὸ ἀπαγγέλλειν ἐν κινδύνῳ καὶ συμφορᾷ τὴν φράσιν: لا لله و انا اليه راجعون **ἵνα λίλλαχι βὲ ἵνα ἰλεῖχι ραδζιοῦνε**, βεβαίως ἀνήκομεν τῷ Θεῷ, καὶ βεβαίως εἰς αὐτὸν θὰ ἐπιστρέψωμεν·‖Ρμ· ايده ايده رجوع ايديورلردى— ὡπιθοχώρουν ἀπαγγέλλοντες κτλ. § διαλείπων νόμος, καθ'ὃν ἀσθένεια κληρονομικὴ ἀναφαίνεται ἐν ἀσθενικῇ οἰκογενείᾳ μετά μίαν γενεάν· ἢ ἀποκατάστασις ζώων ἐκφυλισθέντων εἰς τὸ ἀρχικὸν γένος· [φυσ. ἱστ.].

استرحام } Α. **ἰστιρχάμ** [ρζ. رحم] ρ. ἀφ. ἱκεσία, ἐκλιπάρησις· ‖ Ρμ. ἐκλιπαρῶ, ἱκετεύω [αἰτ.]: ايديور — عفوكزى καθικετεύει τὴν ὑμετέραν συγγνώμην·§πλθ. استرحامات: دلیلر — ταπειναὶ ἱκεσίαι.

استرحامنامه } Π. **ἰστιρχαμ-ναμέ**, ὄν. ἱκετήριος ἐπιστολή, δι' ἧς αἰτεῖταί τις χάριν ἢ συγγνώμην.

استرخاء } Α. **ἰστιρχά** [ρζ. رخو, βλ. رخاوت] ρ. ἀφ. μαλάκυνσις, χαλάρωσις νεύρων, μυώνων κτλ.: دماغ ى — μαλάκυνσις ἐγκεφάλου·‖ قلب ى—μαλάκυνσις καρδίας·‖ ى— μαλάκυνσις ἀορτῆς· ‖ عضلات ى— μαλάκυνσις μυώνων.

استرخاص } Α. **ἰστιρχάς** [ρζ. رخص, βλ. رخصت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι εὔωνον: امتعهٔ غريبه — τὸ θεωρεῖν εὔωνα τὰ ἐμπορεύματα τῆς Δύσεως.

استرداد } Α. **ἰστιρδάδ** [ρζ. ردّ] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν καὶ λαμβάνειν τι ὀπίσω, τὸ διεκδικεῖν, ἀνάληψις, διεκδίκησις: هديه ناميله ويريلن بر شيك—ى ἡ ἀνάληψις πράγματος δοθέντος ὡς δώρου· ‖ دعواسى — ἀγωγὴ διεκδικήσεως· § αἴτησις ἐκδόσεως ἐγκληματίου πολιτικοῦ· ‖ Ρμ. [αἰτ.]· امانت طريقيله براقديغى كتابلرى ايلدى— ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν ὀπίσω τὰ βιβλία, ἅτινα ἀφῆκεν ὡς παρακαταθήκην· ‖ —آچه‌سنى ايلدى ἀνέλαβε τὰ χρήματα αὐτοῦ.

استرذال } Α. **ἰστιρζάλ** [ρζ. رذل, βλ. رذالت] ρ.ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα ἢ τι εὐτελές, ποταπόν: اسباب فسق — θεωρεῖν ποταπὰ τὰ μέσα τῆς ἀκολασίας· ‖ دنيا — τὸ θεωρεῖν τὸν κόσμον εὐτελῆ·‖ رياكار — τὸ θεωρεῖν τὸν ὑποκριτὴν εὐτελῆ.

استرزاق } Α.**ἰστιρζάκ** [ρζ. رزق] ρ. ἀφ. προσπάθεια, ἀγὼν πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ἐπιουσίου, βιοπορισμόν: جهانده هركسك بر صورتله صرف مساعى ايلمسى مجبوريتندن متبعثدر νὰ καταβάλλῃ ἕκαστος ἐν τῷ κόσμῳ οὕτως ἢ ἄλλως προσπαθείας πηγάζει ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀγῶνος τοῦ ποριστῆναι τὸν ἐπιούσιον· ‖ Ρμ. προσπαθῶ νὰ ποριστῶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, νὰ κερδήσω τὸν ἐπιούσιον.

استرشاء } Α. **ἰστιρσά** [ρζ. رشو, βλ. رشوت] ρ. ἀφ. τὸ αἰτεῖν δωροδόκημα, τὸ δωροδοκεῖσθαι: نقلاً عقلاً مذموم اولان افعال مذمومه‌دندر — τὸ δωροδοκεῖσθαι εἶναι ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἀξιμίτων, αἵτινες κατά τε τὴν παράδοσιν καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον εἶναι ἀξιοκατάκριτοι· βλ. ارشاء.

استرشاد } Α. **ἰστιρσάδ** [ρζ. رشد] ρ. ἀφ. αἴτησις καθοδηγίας. ‖ Ρμ. αἰτῶ καθοδηγίαν: ايدنى ارشاد ايلمك—τὸν αἰτοῦντα καθοδηγίαν πρέπει νὰ ποδηγετῇ τις.

استرفاه } Α. **ἰστιρφάχ** [ρζ. رفه, βλ. رفاه] ρ. ἀφ.τὸ ζητεῖν ἄνεσιν καὶ εὐμάρειαν: كناه دكلدر — τὸ ζητεῖν τὴν εὐμάρειαν δὲν εἶναι ἁμάρτημα. ‖ Ρμ. ζητῶ ἄνεσιν, εὐμάρειαν.

استرقاب } Α. **ἰστιρκάβ** [ρζ. رقب, βλ. رقابت] ρ. ἀφ. ἀντιζηλία, ἀνταγωνισμός, φθόνος. ‖ Ρμ. φθονῶ [αἰτ.]: بخت نائل اولديغى ايچكه قالقشدى — اقبالى ἤρχισε νὰ φθονῇ τὴν εὐτυχίαν, ἥς ἐπαξίως ἠξιώθη.

استرقاب كارانه } Π. **ἰστιρκαβ-κιαρανέ**, ἐπθ. ἀνταγωνιστικός, φθονερὸς [λόγος, πρᾶξις].

استرقاق } Α. **ἰστιρκάκ** [ρζ. رق] ρ. ἀφ. τὸ ὑποδουλοῦν, ὑποδούλωσις. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايچشيدى — بيچاره‌يى εἶχεν ὑποδουλώσει τὸν δυστυχῆ.

استرك } Ἑλ. **ἰστερέκ**, ὄν. στύραξ [εἶδος ρητίνης]· βλ. ميعه.

استرواح } Α.**ἰστιρβάχ** [ρζ. روح, βλ. راحت] ρ. ἀφ. ἀνάπαυσις: عمل — ἀνάπαυσις ἐργατῶν· ‖ خدمه — ἀνάπαυσις ὑπηρετῶν· ‖ تاوتون — τὸ استراحت βλ.

استروماچه } Ιτ. **ἰστρομάτσα** [stromazza] ὄν. μικρὸν στρογγύλον στρῶμα ἐκ σχοινίων συμπεπλεγμένων, ὅπερ ἀναρτώμενον εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου χρησιμεύει πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ συρράξεως κατὰ τὴν προσέγγισιν.

استرونكيلو } Ἑλ. **ἰστρογκίλο**, ὄν. στρογγύλη [ἰχθ.].

استره } Π. **ὀστερά**, ὄν. ξυράφιον· βλ. καὶ اوسترره.

استرهاب } Α. **ἰστιρχάβ** [ρζ. رهب] τὸ ἐκφοβίζειν, πτοεῖν· βλ. ارهاب· ἀμφοτέρων συνηθέστερον ترهيب· βλ.

استرهان } Α. **ἰστιρχάν** [ρζ. رهن] ρ. ἀφ. λῆψις ἐνεχύρου. ‖ Ρμ. λαμβάνω ἐνέχυρον [αἰτ.]: ايتدى — التون قوردون بر ἔλαβεν ἐνέχυρον μίαν χρυσῆν ἁλυσίν.

استريديه } Ἑλ. **ἰστρίτια**, ὄν. ὄστρεον, κ. στρείδι.

استرينغه } Ιτ. **ἰστρίγγα** [stringa] ὄν. μικρὰ θύρα μάνδρας.

استزاده } Α. **ἰστιζάδ** [ρζ. زيد, βλ. زياده] ρ. ἀφ. αἴτησις αὐξήσεως, ἤτοι τὸ νὰ θέλῃ τις ἢ νὰ ζητῇ αὔξησιν: عمر و عافيتلرى — جملهٔ تمنيات عاجزيدر καὶ τῆς εὐεξίας Αὐτῆς εἶναι μία ἐκ τῶν εὐχῶν τοῦ ἐλαχίστου· ‖ توجه و محبت — αἴτησις αὐξήσεως εὐνοίας καὶ ἀγάπης.

استزاره } Α. **ἰστιζαρέ** [ρζ. زور, βλ. زيارت] ρ. ἀφ. ὁ. τὸ νὰ θέλῃ ἢ αἰτῇ τις παρά τινος ὅπως ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψίν του: احبا — τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ ἔλθωσιν εἰς ἐπίσκεψίν του οἱ φίλοι [σπν].

استسخار } Α. **ἰστισχάρ** [ρζ. سخر] ρ. ἀφ. τὸ περιγελᾶν, ἐμπαίζειν· συνηθέστερον تمسخر.

استسرار } Α. **ἰστισράρ** [ρζ. سرّ, βλ. سريه] ρ. ἀφ. τὸ ἔχειν παλλακίδα: ارباب يسار τὸ ἔχειν τοὺς πλουσίους παλλακίδας· συνηθέστερον تسرى.

استسعاد } Α. **ἰστισάδ** [ρζ. سعد] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι αἴσιον, καλὸν οἰωνόν: قدوم — τὸ θεωρεῖν αἰσίαν τὴν ἄφιξίν τινος. ‖ Ρμ. [αἰτ]: ايلدم — ايلدم قدوميله و يا ولادتيله تلك تلك τὴν ἄφιξιν, ἢ τὴν γέννησιν τοῦ δεῖνος ἐθεώρησα καλὸν οἰωνόν· ‖ اولنان عيد — حلوليله ἡ ἑορτή, ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τῆς ὁποίας καλὰ οἰωνίζεται τις.

استسقاء } Α.**ἰστισκά** [ρζ. سقى]ρ.ἀφ. τὸ ζητεῖν ὕδωρ πρὸς πόσιν, ἢ ποτισμόν· τὸ ζητεῖν, παρακαλεῖν βροχήν, ἤτοι λιτανεία ὅπως βρέξῃ· § ὕδρωψ, συρροὴ ὕδατος ἔν τινι μέρει τοῦ σώματος, κ. ὑδρώπικας [ασθν.]: بطن ى — ὕδρωψ γαστέρος· ‖ رأس ى — ὕδρωψ κεφαλῆς. ‖ صدر ى — ὕδρωψ στήθους· ‖ Ρμ. ζητῶ ὕδωρ πρὸς πόσιν ἢ ποιῶ λιτανείαν κτλ.§ ἀντὶ استسقا βλ.

استسلام } Α. **ἰστισλάμ** [ρζ. سلم] ρ. ἀφ. ὑποταγή· § παραδοχὴ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. ‖ Ρμ. ὑποτάσσομαι, παραδέχομαι τὸν Ἰσλαμισμόν.

استسناد } Α. [ρζ. سند] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν στήριγμα, τὸ στηρίζεσθαι [φυσικῶς ἢ ἠθικῶς]. ‖Ρμ.ζητῶ στήριγμα, στηρίζομαι.

استسنان } Α. **ἰστισνάν** [ρζ. سنّ] ρ. ἀφ. τὸ γηράσκειν.

استسهال } Α. **ἰστισχάλ** [ρζ. سهل] ρ.ἀφ. τὸ θεωρεῖν ἢ θεωρεῖσθαι εὔκολον: امور مشكله — τὸ θεωρεῖν εὔκολα τὰ δύσκολα πράγματα. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: طريق تنلى—ايچى θεωρῶ εὔκολον τὴν ὁδὸν τοῦ δεινοποιισμοῦ.

استشارات } Α. **ἰστισαράτ**, πλθ. τοῦ ἑπομένου· βλ.

استشاره } Α. **ἰστισαρέ** [ρζ. شور, βλ. شورى] ρ. ἀφ. ὁ. αἴτησις συμβουλῆς, σύσκεψις: — يل **ايله-ايستشاره**, διὰ συσκέψεως· ‖ سنت سنيه‌در—ἡ σύσκεψις εἶναι ἱερὰ παράδοσις· [βλ.سنت].‖Ρμ.συσκέπτομαι, συμβουλεύομαι[ايله]: بر خصوص حقنده يك چوق ذوات ايله—ايلدم περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης συνεβουλεύθην πολλὰ πρόσωπα· § πλθ. استشارات: واقعه‌نك نتيجه‌سى — τὸ ἀποτέλεσμα τῶν γενομένων συσκέψεων.

استشارى } Α. **ἰστισαρί** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. συμβουλευτικός: رأى — ψῆφος συμβουλευτική.

استشعار } Α. **ἰστισάρ** [ρζ. شعر] ρ. ἀφ. αἴτησις παρά τινος ὅπως πληροφορήσῃ γραπτῶς περί τινος ὑποθέσεως, αἴτησις γραπτῆς πληροφορίας. ‖Ρμ. ايچ — و اشعار τὸ γράφειν καὶ ζητεῖν παρά τινος ὅπως πληροφορήσῃ κτλ.‖ وقوعبولدقجه — و درت بش دفعه اشعار

جواب الق قابل اولیور δὲν γράψῃ τις καὶ δὲν ζητήσῃ γραπτὰς πληροφορίας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λάβῃ ἀπάντησιν· || ـه — جواباً وقوعبولان اشعارات τὰ γραφέντα εἰς ἀπάντησιν τῆς γενομένης αἰτήσεως γραπτῶν πληροφοριῶν· § πλθ. استشعارات.

استشفاء } Α. **ἰστιφά-ευ**, ἐπρ. χάριν αἰτήσεως θεραπείας, ἰάσεως: — بر از زمزم شریف ایچدی πρὸς αἴτησιν ἰάσεως ἔπιεν ὀλίγον ἱερὸν ὕδωρ Ζεμζέμ [βλ. λ.].

استشفاع } Α. **ἰστιφά** [ρζ. شفع] ρ. ἀφ. αἴτησις μεσιτείας, μεσολαβήσεως, προσβείας πρὸς ἐξιλέωσιν ἕνεκα ἁμαρτήματος: — واسطه، μέσον αἰτήσεως προσβείας πρὸς ἐξιλάωσιν· || وسیله — ایله بو کتابدر τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι δι' ἐμὲ μέσον αἰτήσεως μεσιτείας.

استشمام } Α. **ἰστιμάμ** [ρζ. شمّ] ρ. ἀφ. τὸ ὀσφραίνεσθαί τι· μτφ. τὸ αἰσθάνεσθαι, τὸ ἐννοεῖν, τὸ μαντεύειν τι. || Ρμ. [αἰτ.]: ایتدیکم رایحهٔ طیبه — ἡ ὡραία εὐωδία ἣν ὠσφράνθην· || [αἰτ. دن]: ایلدم — ایلدم افاداتندن انفعالاتی ἐκ τῶν λόγων του ᾐσθανθην τὴν δυσαρέσκειάν του.

استشهاد } Α. **ἰστιχάδ** [ρζ: شهد, βλ. شهادت] ρ. ἀφ. αἴτησις ἢ ἐπίκλησις μαρτυρίας μάρτυρος, ἢ λόγου συγγραφέως πρὸς ἀπόδειξιν ἀγωγῆς ἢ διοχυρισμοῦ· μαρτυρικὸς θάνατος ὑπὲρ τῆς θρησκείας [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ συνηθέστερον شهادت]: ایچون جاب — برینی ایله πρόσκαλεῖν τινα πρὸς μαρτυρίαν· || ـه — صالح ὁ κατάλληλος πρὸς μαρτυρίαν, ἐκεῖνος, ἡ, ὁ, ὅπερ δύναταί τις νὰ ἐπικαλεσθῇ εἰς μαρτυρίαν. || Ρμ. ζητῶ, ἐπικαλοῦμαι εἰς μαρτυρίαν μάρτυρα ἢ λόγον κτλ. [αἰτ. ἢ ایله]: ایلدی — بو قاعده‌یی اثبات ایچون شو بیتی πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ κανόνος τούτου ἐπεκαλέσθη τὸν ἑξῆς στίχον· || ایلدی — اشعاریله ایله ἐπεκαλέσθη εἰς μαρτυρίαν τὰ ποιήματα τοῦ δεῖνος· || اولنمق — ζητοῦμαι ὡς μάρτυς [ایله ἢ دن]: اولنان — آثاردن آثاریله ἢ آثاردن ایلدی εἶναι ἐκ τῶν φιλολόγων, τὰ συγγράμματα τῶν ὁποίων δύναταί τις νὰ ἐπικαλεσθῇ· § πλθ. استشهادات.

استشهاداً } Α. **ἰστιχάδ-ευ**, ἐπρ. πρὸς μαρτυρίαν: شو بیتی اوقودی — πρὸς μαρτυρίαν ἀνέγνωσε τὸν ἑξῆς στίχον.

استشهار } Α. **ἰστιχάρ** [ρζ. شهر, βλ. شهرت] ρ. ἀφ. προσπάθεια πρὸς ἀπόκτησιν φήμης· || Ρμ. προσπαθῶ ν' ἀποκτήσω φήμην.

استصابه } Α. **ἰστιδαβέ** [ρζ. صوب, βλ. صواب] ρ. ἀφ. Ο. ἐπιδοκιμασία· || συνθέστ. استصواب.

استصحاب } Α. **ἰστιχάβ** [ρζ. صحب, βλ. صحابت] ρ. ἀφ. τὸ συμπαραλαμβάνειν, συμπαράληψις ἀνθρώπου ἢ πράγματος: — یال ایله-ایله-ایتدیکی آدم, συμπαραλαβὼν [αἰτ.]: — الانی یالی عزیمت یلدی ἀνεχώρησε συμπαραλαβὼν τὸν δεῖνα· || Ρμ. [αἰτ.]: ایتدیکی آدم — ὁ ἄνθρωπος ὃν συμπαρέλαβε· || ایتدیکی اشیا پك چوق ایدی — τὰ πράγματα ἅτινα συμπαρέλαβεν ἦσαν ὅ,τι πλεῖστα· § ὑποστήριξις, τὸ ὑποστηρίζειν: بعض کسان ایتکده درلر — مرقومی τινὲς ὑποστηρίζουσι τὸν εἰρημένον· § καθεστώς, ἤτοι διατήρησις τοῦ ὑπάρχοντος ὡς ἔχει [νομ.].

استصحاباً } Α **ἰστιχάβ-ευ**, ἐπρ. συμπαραλαβὼν [αἰτ.]: یولہ چیقدی — الانی ἀνεχώρησε συμπαραλαβὼν τὸν δεῖνα.

استصعاب } Α. **ἰστιδάβ** [ρζ. صعب] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν δύσκολον: امور — τὸ θεωρεῖν τὰ πράγματα δύσκολα· || Ρμ. [αἰτ.]: ایتدی — ایشی ἐθεώρησε δύσκολον τὸ πρᾶγμα.

استصغار } Α. **ἰστιγάρ** [ρζ. صغر] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα ἢ τι ὡς μικρόν, περιφρόνησις: بیچارهلك — ی لایق کورلملی δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ πρέπουσα ἡ περιφρόνησις τοῦ δυστυχοῦς· || Ρμ. [αἰτ.]: اوزالدن سیر ایدوبده اهل — سعی ایله μὴ βλέπῃς μακρόθεν τοὺς ἐργαζομένους καὶ νομίζῃς αὐτοὺς μικρούς [στίχ.].

استصفاء } Α. **ἰστιφά** [ρζ. صفا] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν τὸ καθαρόν, τὸ ἄδολον, ἐκλογή, διάκρισις: — سی لبنك دمدن ἡ διάκρισις τοῦ γάλακτος ἀπὸ τοῦ αἵματος.

استصناع } Α. **ἰστιδνά** [ρζ. صنع] ρ. ἀφ. ἐργοδοσία, ἤτοι παραγγελία ἐργασίας εἰς τεχνίτην: بر کیمسه اهل صنایدن برینه بکا شو قدر غروشه شویله بر شی یاپ دیوب او دخی منعقد اولور — قبول ایتسه ἐὰν τις εἴπῃ εἰς τινα τῶν τεχνιτῶν: κατασκεύασόν μοι τοιοῦτόν τι πρᾶγμα ἀντὶ τόσων γροσίων, ἐκεῖνος δὲ παραδεχθῇ, συνομολογεῖται ἐργοδοσία.

استصناعاً } Α. **ἰστιδνά-αν**, ἐπρ. δι' ἐργοδοσίας: بیع منعقد اولور — συνομολογεῖται πώλησις δι' ἐργοδοσίας.

استصواب } Α. **ἰστιδάβ** [ρζ. صوب, βλ. صواب] ρ. ἀφ. ἐπιδοκιμασία, τὸ θεωρεῖν τι ὀρθόν, λογικόν: ی — بر معاملهنك ἡ ἐπιδοκιμασία τῆς πράξεως ταύτης· || Ρμ. [αἰτ.]: ایدرم — ایدرم رأیکزی ἐπιδοκιμάζω τὴν γνώμην ὑμῶν.

استصواباً } Α. **ἰστιδάβ-ευ**, ἐπρ. δι' ἐπιδοκιμασίας, ἐπιδοκιμάζων: افکاریڭی — دیدیکه ἐπιδοκιμάζων τὰς ἰδέας του εἶπεν ὅτι...

استصواب کرده } Π. **ἰστιδάβ-κερτέ**, ἐπθ. ὁ ἐπιδοκιμασίας τυχών: — کز ایدی بر رأی سزك ἢ γνώμη αὕτη ἦτο ἡ τυχοῦσα τῆς ἐπιδοκιμασίας ὑμῶν· || ارباب ـه — شور ἐπιδοκιμασθὲν ὑπὸ τῶν νουνεχῶν.

استضائه } Α. **ἰστιζαέ** [ρζ. ضیا] ρ. ἀφ. Ο. τὸ δανείζεσθαι ἢ ζητεῖν φῶς: — مقصدیله ایچرمك اوچون پرده‌نی قالدیردی ἤγειρε τὸ παραπέτασμα τοῦ παραθύρου ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ζητήσῃ φῶς· || Ρμ. [ιδν]: ایدییورم — رأی روشنلندن ζητῶ νὰ φωτισθῶ παρὰ τῆς πεφωτισμένης γνώμης αὐτοῦ.

استضعاف } Α. **ἰστιζάφ** [ρζ. ضعف] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν ἀδύνατον καὶ μὴ δίδειν σημασίαν· || Ρμ. [αἰτ.]: علو همت صاحبنی قهر ایتملی — اولسه‌ده τὸν μεγάθυμον καὶ πτωχὸς ἂν ᾖ δὲν πρέπει νὰ θεωρῇ τις ἀδύνατον.

استطابه } Α. **ἰστιταβέ** [ρζ. طیب] ρ. ἀφ. Ο. τὸ θεωρεῖν τι εὐάρεστον, τὸ ἀρέσκεσθαι εἴς τι, τὸ ἐναμενίζεσθαι, ἐναμένισις: — سی لطیفهڭك ἐναμένισις εἰς ἀστειότητα. || Ρμ. [αἰτ.]: ایدر ایدی — لطائف مشروعه‌یی ἐνημενίζετο εἰς ἀστειότητας θεμιτάς.

استطاعت } Α. **ἰστιτάτ**, ἢ ـه استطاعت προηγουμένου τοῦ ἀρθ. ال, [ρζ. طوع] ρ. ἀφ. Ο. δύναμις, ἱκανότης: — بدنیه‌سی اکا تحمل درجه‌ده دکلدر ἡ σωματικὴ του δύναμις δὲν εἶναι τοσαύτη ὥστε ν' ἀνθέξῃ εἰς τοῦτο· || — ماليه οἰκονομική, χρηματικὴ δύναμις· || حج — ایچون بر فریضه‌در ἡ προσκύνησις τῶν ἁγίων τόπων εἶναι καθῆκον διὰ τοὺς δυναμένους· || على قدر الاستطاعه ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων, τὸ κατὰ δύναμιν.

استطاله } Α. **ἰστιταλέ** [ρζ. طول] ρ. ἀφ. Ο. τὸ ἐπεκτείνεσθαι, ἐπιμήκυνσις, ἐπέκτασις: بحث — ـه ἐπέκτασις τοῦ λόγου· || ـه — مدت فرقت ἐπέκτασις τοῦ χρόνου τοῦ ἀποχωρισμοῦ· || مرضیه ـه — πρόπτωμα, ἤτοι ἡ ἐξ ἀσθενείας μήκυνσις μέλους τινός· || بطن ـه — ἐπιμήκυνσις κλειτορίδος.

استطباب } Α. **ἰστιτάβ** [ρζ. طبّ] ρ. ἀφ. ζήτησις θεραπείας· || Ρμ. ζητῶ θεραπείαν [τῆς دن]: طبیب حاذقسکز سردن ایتمیه‌ده کیدن ایدم — εἴσθε ἰατρὸς ἔμπειρος· παρὰ τίνος νὰ ζητήσωμεν θεράπειαν, ἐὰν μὴ παρ' ὑμῶν;

استطراب } Α. **ἰστιτράβ** [ρζ. طرب] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν διασκέδασιν, τέρψιν, εὐθυμίαν [ایله ἢ دن]: شرب شراب ایله — فصل صواب اولمیلور πῶς δύναται νὰ ᾖ ὀρθὸν τὸ νὰ ζητῇ τις διασκέδασιν διὰ τῆς οἰνοποσίας· || نغمهٔ ربابدن — τὸ ζητεῖν τέρψιν ἐκ τοῦ μέλους τῆς λύρας.

استطراد } Α. **ἰστιτράδ** [ρζ. طرد] ρ. ἀφ. παρέκβασις λόγου: بو بر — در τοῦτο εἶναι παρέκβασις· || قبیلندن اولدرق شونی‌ده — سویلیه‌یم καὶ τοῦτο νὰ εἴπω κατὰ παρέκβασιν· || على طریق ال —, ـه طریقیله —, ـه — صورتیله, ἀλλὰ παρέκβασιν-λ-ἰστιτράτ, ἢ استطراداً ἰστιτράτεν, κατὰ παρέκβασιν, παρεκβατικῶς: استطراداً بر فقره ایراد ایلدی παρεκβατικῶς ἐξέθηκεν ἀνέκδοτον.

استطرادی } Α. **ἰστιτραδ-ί**, ἐπθ. παρεκβατικός: — بحث θέμα, λόγος παρεκβατικός· § Ο. استطرادیه: — مقاله λόγος ἢ πραγματεία παρεκβατική.

استطراف } Α. **ἰστιτράφ** [ρζ. طرف] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι ὡς θαυμαστόν, ἢ πρωτοφανές: — امتعهٔ غریبه τὸ θεωρεῖν ὡς πρωτοφανῆ τὰ ἐμπορεύματα τῆς Δύσεως. || Ρμ. [αἰτ]: اولمز — استانبولیده ارتق فوتوغراف ἐν Κων]πόλει ὁ φωνογράφος δὲν δύναται πλέον νὰ θεωρηθῇ ὡς πρωτοφανές τι.

استطعام } Α. **ἰστιτάμ** [ρζ. طعم, βλ. طعام] ρ. ἀφ. αἴτησις φαγητοῦ. || Ρμ. ζητῶ φαγητὸν [دن]: ایتدیلر — کچر ایکن اهل قریه‌دن διερχόμενοι ἐζήτησαν φαγητὸν παρὰ τῶν χωρικῶν.

استطلاع } Α. **ἰστιτλά** [ρζ. طلع, βλ. طلعت] ρ. ἀφ. τὸ νὰ ζητῇ ἢ τὸ νὰ προσπαθῇ τις νὰ μάθῃ, νὰ πληροφορηθῇ τι· ἐξέτασις, πληροφορία: حقیقت حال ایچون — πρὸς ἐξέτασιν τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων· || خفایایه پك — چوق اقدام ایلدی πολὺ προσεπάθησεν ὅπως μάθῃ τὰ ἀπόκρυφα· § πλθ. استطلاعات: — نی مفصلاً یازمسی لازم کلور πρέπει νὰ γράψῃ λεπτομερῶς τὰς πληροφορίας του [ἰστιτλαατνί].

استطراف } Α. **ἰστιζράφ** [ρζ. ظرف, βλ. ظرافت] ρ. ἀφ. τὸ δεικνύειν εὐφυΐαν, εὐφυολογία. ‖ Ρμ. [τῇ ایله]: ایلدی—بو توریه ایله ἔδειξεν εὐφυΐαν διὰ τῆς ἀμφιλογίας ταύτης.

استظلال } Α. **ἰστιζλάλ** [ρζ. ظل] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν σκιάν, προστασίαν, αἰγίδα: ایدی — مشجریه کیرمکدن مقصد مجرد ὁ σκοπὸς τῆς εἰσόδου εἰς τὸ δάσος ἦτο νὰ ζητήσῃ σκιάν. ‖ Ρμ: ایدن — زیر جناح سلطنت سنیده اقوام یونجه τοσοῦτοι λαοὶ ζητοῦντες προστασίαν ὑπὸ τὴν πτέρυγα τῆς κραταιᾶς βασιλείας [ὀθωμανικῆς]· συνηθέστ. مستظل βλ.

استظهار } Α. **ἰστιζχάρ** [ρζ. ظهر] ρ. ἀφ. αἴτησις ἀντιλήψεως, ὑποστηρίξεως, ἀρωγῆς [ἠθικῆς]. ‖ Ρμ. ζητῶ ἀντίληψιν, ἀρωγὴν κτλ. [αἰτ. ἢ δοτ. ἢ ون]: ایچینجه—ایچندن ایچزدی بو ایشه تشبث ἐὰν ὁ δεῖνα δὲν ἐζήτει τὸν δεῖνα ὡς ἀρωγόν, δὲν ἐπεχείρει τὸ ἔργον τοῦτο· ‖ایچه—ایچندن ἢ ζητῶ ὑποστήριξιν παρά τινος, ἐπιστηρίζομαι εἰς τινα· § ⟶ یمین ὅρκος ἐπιβοηθητικὸς ἐπιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἄνευ αἰτήσεως τοῦ ἀντιδίκου.

استعاده } Α. **ἰστιαδέ** [ρζ. عود, βλ. عودت] ρ. ἀφ. αἴτησις ἀποδόσεως, ἐπιστροφῆς. ‖ Ρμ. ζητῶ τὴν ἀπόδοσιν, τὴν ἐπιστροφὴν [αἰτ.]: ایلدم—کتابی ἐζήτησα τὴν ἀπόδοσιν τοῦ βιβλίου· § [ἐκ τοῦ عادت] ἀποκτῶ ἕξιν, συνήθειαν· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ἄχρηστον].

استعاذه } Α. **ἰστιαζέ** [ρζ. عوذ] ρ. ἀφ. 0. καταφυγὴ εἰς τὸν Θεὸν ἐν καιρῷ πειρασμῶν τοῦ Σατανᾶ διὰ τῆς ἀπαγγελίας τῆς φράσεως: **ἐουζοῦ πιλλαχι μινε-ὁ-σεϊτάνι-ρ-ρεζζίμ**, καταφεύγω παρὰ τῷ Θεῷ ἀπὸ [τῶν πειρασμῶν] τοῦ λιθοβλήτου διαβόλου. ‖ Ρμ. کیمک — ἢ اعوذ چکمک **ἐουζοῦ τσεκμέκ**, καταφεύγω κτλ.

استعاره } Α. **ἰστιαρέ** [ρζ. عور, βλ. عاریت] ρ. ἀφ. 0. τὸ δανείζεσθαι πρᾶγμά τι, οἷον ἔνδυμα, κόσμημα, βιβλίον, ἢ ἄλλο ἐκτὸς χρημάτων, ὡς χρησιδάνειον, ἤτοι πρὸς χρῆσιν προσωρινὴν καὶ εἶτα ἐπιστροφήν: بر کتابك — سی — ἢ λῆψις βιβλίου ὡς χρησιδάνειον [ἀντίθ. ἀγορά βλ.]. ‖ Ρμ. λαμβάνω ὡς χρησιδάνειον [αἰτ. ون]: ایچشدم — کتاب کندیسندن بر کتاب εἶχον λάβει παρ'αὐτοῦ ὡς χρησιδάνειον βιβλίον τι· § μεταφορά [σχῆμα λόγου]: طریقیله—ἐκ μεταφορᾶς, μεταφορικῶς· § πλθ. استعارات **ἰστιαράτ**: کیمسه نك اشعارنده — دن کچلمز ὃν δὲν δύναται τις νὰ διέλθῃ [προχωρήσῃ] ἐκ τῶν μεταφορῶν.

استعاضه } Α. **ἰστιαζέ** [ρζ. عوض] ρ. ἀφ. 0. αἴτησις ἀνταλλάγματος, ἀντιτίμου. ‖ Ρμ. ζητῶ ἀντίτιμον [ون]: بر سالکه یاقیشه‌جق — دکل استعاضه ایچکدر حال مرشدندن ἐκεῖνο ὃ. περ ἁρμόζει τῷ ἀκολουθοῦντι στάδιόν τι εἶναι νὰ ζητῇ οὐχὶ ἀνταμοιβὴν παρὰ τοῦ ποδηγέτου αὐτοῦ, ἀλλ' ἠθικὴν ὠφέλειαν.

استعانه } Α. **ἰστιανέ**, καὶ ἐνίοτε استعانت **ἰστιανέτ** [ρζ. عون] ρ. ἀφ. 0. αἴτησις βοηθείας, ἀρωγῆς. ‖ Ρμ. ζητῶ βοήθειαν, ἀρωγὴν [ون]: ایتدم — الله ἐζήτησα παρὰ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν.

استعباد } **ἰστιβάτ** [ρζ. عبد] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν δοῦλον, ὑποχείριον: احرارك احسان — ی یکندر ἐὰν δυνατὸν τὸ ποιῆσαι τοὺς ἐλευθέρους ὑποχειρίους διὰ τῆς εὐποιΐας.

استعبار } Α. **ἰστιβάρ** [ρζ. عبر] ρ. ἀφ. αἴτησις ἑρμηνείας ὀνείρου. ‖ Ρμ. ζητῶ ἑρμηνείαν ὀνείρου [ون]: وقتك ملكی حضرت — ایچشیدی یوسفدن ὁ τότε βασιλεὺς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ἰωσὴφ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ὀνείρου· § παραδειγματισμός, ἤτοι τὸ λαμβάνειν παράδειγμα ἐκ τῆς τιμωρίας ἢ συμφορᾶς ἄλλων.

استعجاب } Α. **ἰστιζζάβ** [ρζ. عجب] ρ. ἀφ. ἔκπληξις, ἀπορία: ⟶ شایان ἄξιος ἀπορίας [λόγος, πρᾶξις]· συνηθέστ. استغراب.

استعجال } Α. **ἰστιζζάλ** [ρζ. عجل, βλ. عجله] ρ. ἀφ. ἐπίσπευσις, τὸ ἐπισπεύδειν, ζητεῖν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν: امور مهمه‌نك — ی ἢ ἐπίσπευσις τῶν σπουδαίων ὑποθέσεων. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایچه — مسوده‌لرك تبییضنی ἐπισπεύδω τὴν ἀντιγραφὴν τῶν σχεδίων· ‖ — طریقك تسویه‌سنی ایچه ἐπισπεύδω τὴν ἐξομάλυνσιν τῆς ὁδοῦ.

استعداد } Α. **ἰστιδάδ** [ρζ. عدد] ρ. ἀφ. φυσικὴ προδιάθεσις, ἱκανότης, ἐπιδεκτικότης [συνών. قابلیت]: خداداد — ἢ مادرزاد طبیعی προδιάθεσις θεόσδοτος, ἢ μητρογενής, ἢ φυσικὴ· ‖ بر آدمك — ذاتیسنه برده معرفت منضم اولور ایسه تشبثاتنده ایکی قات موفق اولور ἐὰν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἱκανότητά τινος προστεθῇ καὶ ἡ μάθησις, διπλασίως ἐπιτυγχάνει ἐν ταῖς ἐπιχειρήσεσιν αὐτοῦ· ‖ ⟶ ارباب οἱ κάτοχοι ἐπιδεκτικότητος, ἱκανότητος, ἐπιδεκτικοί· § προδιάθεσις εἰς νόσον [ἰατρ.]: شخصی — ⟶ ἰδιοσυγκρασία· ‖ زق — ⟶ αἰμοφιλία, αἰμορραγικὴ διάθεσις.

استعدادسز } Τ. **ἰστιδαδ-σίζ**, ἐπθ. ἀνεπιτήδειος, ἀνίκανος.

استعدادلی } Α. **ἰστιδαδ-λή**, ἐπθ. ἐπιτήδειος, ἱκανὸς εἰς τι.

استعذار } Α. **ἰστιζάρ** [ρζ. عذر] ρ. ἀφ. αἴτησις συγγνώμης μετὰ δικαιολογίας. ‖ Ρμ. ζητῶ συγγνώμην δικαιολογούμενος.

استعراق } Α. **ἰστιράκ** [ρζ. عرق] ρ. ἀφ. προσπάθεια πρὸς ἐφίδρωσιν: صفوق — توصیه اولنه بیلور الانلره εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐκρύωσαν, δύναται τις νὰ συστήσῃ προσπάθειαν πρὸς ἐφίδρωσιν.

استعطاف } Α. **ἰστιτάφ** [ρζ. عطف] ρ. ἀφ. αἴτησις χάριτος, εὐμενείας: ی — یوشه ἢ چیقمدی نائل عاطفت اولدی αἴτησις αὐτοῦ περὶ χάριτος δὲν ἀπέβη εἰς μάτην· ἠξιώθη εὐμενείας. ‖ ی حاوی عریضه — ἀναφορὰ περιέχουσα αἴτησιν χάριτος· ‖ Ρμ. ζητῶ χάριτα [τῇ ون]: اولورسین — ایتسك کامه نائل هالکیسندن ἀξιοῦσαι τοῦ ποθουμένου ἐὰν παρ' οἱουδήτινος ἠθελες ζητήσει χάριν [στιχ.]· § πλθ. استعطافات: ده یولنق — αἰτοῦμαι χάριτας.

استعظام } Α. **ἰστιζάμ** [ρζ. عظم, βλ. عظمت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα μέγαν, τὸ μεγαλύνειν, τιμᾶν, ἐκθειάζειν, τιμή, ἐκθειασμός: علما — ⟶ τὸ τιμᾶν τοὺς σοφούς· ‖ نام — ⟶ مولا τὸ μεγαλύνειν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایدر — هر ایشی πᾶν πρᾶγμα θεωρεῖ μέγα· § ἔπαρσις, ἀλαζονεία: ادا — ⟶ نام ایله داخلیه کلام ایدرایدی μετεχειρίζετο γλῶσσαν [ὡμίλει] μετὰ τελείας ἀλαζονείας.

استعفاء } Α. **ἰστιφά** [ρζ. عفو] ρ. ἀφ. αἴτησις ἀφέσεως, συγγνώμης: ی — قصور αἴτησις ἀφέσεως σφάλματος, ἐλλείψεως· § παραίτησις: سی — مأموریتدن ἢ παραίτησις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως· ‖ Ρμ. ζητῶ συγγνώμην: ی — قصور ایتدی ἐζήτησε συγγνώμην διὰ τὸ σφάλμα, τὴν ἔλλειψιν· § παραιτοῦμαι [τῇ ون]: مأموریتدن — سی قبول اولندی — ایلدی — παρητήθη τῆς θέσεώς του· ἢ παραίτησίς του δὲν ἐγένετο δεκτή· ‖ سی ویردی — ἔδωκε παραίτησιν.

استعفانامه } Π. **ἰστιφα-νάμέ**, ὀν. ἔγγραφον παραιτήσεως.

استعفاف } Α. **ἰστιφάφ** [ρζ. عفت, βλ. عفت] ρ. ἀφ. ἐγκράτεια, σωφροσύνη: ارباب — بالطبع اخلاق حمیده ایله اتصاف ایدرلر οἱ κάτοχοι ἐγκρατείας [ἐγκρατεῖς] φυσικῷ τῷ λόγῳ χαρακτηρίζονται ἐπὶ χρηστοηθείᾳ.

استعكاف } Α. **ἰστικιάφ** [ρζ. عكف] ρ. ἀφ. τὸ κλείεσθαι ἢ περιορίζειν ἑαυτὸν ἐν τινι μέρει· τὸ καταφεύγειν, τὸ ζητεῖν καταφύγιον: رمضانده اعتکاف ایدر ⟶ ارباب οἱ περιορίζοντες ἑαυτοὺς κλείονται τὸν μῆνα τοῦ Ραμαζὰν ἐν τεμένει.

استعلاء } Α. **ἰστιλά** [ρζ. علو] ρ. ἀφ. ἀνύψωσις: ی شان وشهرت — ἀνύψωσις τοῦ κλέους καὶ τῆς φήμης· [συνηθέστ. اعلاء βλ.]· § ὑπεροχή, ἐκνίκησις: ی عصای موسی — ἢ ἐκνίκησις τῆς ῥάβδου τοῦ Μωϋσέως· ‖ — على وجه ال **ἀλιὰ βέδζχι-λ-ἰστιλά**, ὑπεροχικῷ τῷ τρόπῳ, ἤτοι ὡς ἀνώτερος· ‖ Ρμ. ἀνυψοῦμαι, ὑπερέχω.

استعلاج } Α. **ἰστιλάζζ** [ρζ علج, βλ. علاج] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν καὶ λαμβάνειν φάρμακα [συν.].

استعلام } Α. **ἰστιλάμ** [ρζ. علم] ρ. ἀφ. αἴτησις πληροφοριῶν, ἐπερώτησις γραπτὴ περί τινος ὑποθέσεως ἰδίᾳ ἐκ μέρους ἀρχῆς τινος πρὸς ἑτέραν: ی — بر جهتك ἢ διὰ γράμματος ἐπερώτησις τοῦ σημείου τούτου· ‖ Ρμ. ζητῶ πληροφορίας περί τινος ὑποθέσεως, ἐπερωτῶ γραπτῶς· [αἰτ. ون]: بر مادمی بر طرفدن ایچه — ἐρωτῶ ὑπόθεσίν τινα ἐκ τινος μέρους· ‖ ایدلدی — کیفیت محلندن ἢ ὑπόθεσις ἠρωτήθη ἐκ τοῦ τόπου· ‖ ایلدی — داخلیه نظارتی ولایاتدن τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν ἐζήτησε πληροφορίας παρὰ τῶν νομαρχιῶν.

استعلامنامه } Π. **ἰστιλαμ-νάμέ**, ὀν. γράμμα ἐπίσημον ἐκ τινος ἀρχῆς πρὸς ἄλλην, δι' οὗ αἰτοῦνται πληροφορίαι.

استعمار } Α. **ἰστιμάρ** [ρζ. عمر] ρ. ἀφ. τὸ προσπαθεῖν καταστῆσαι τόπον τινὰ καλλιεργημένον, θάλλοντα, κατῳκημένον· ἢ συνοικισμός, καλλιέργεια: ⟶ ایلدی συνοικισμὸς πόλεων· ‖ اراضی — καλλιέργεια γαιῶν· ‖ مهاجرینك — ی اسکیله اورالرك ὁ συνοικισμὸς τῶν ἱερῶν ἐκείνων δι' ἐγκαταστάσεως μετανάστων.

استعمال } Α. **ἰστιμάλ** [ρζ. عمل] ρ. ἀφ. χρῆσις [ἐπὶ ὑλικῶν ἢ ἠθικῶν]: ⟶ سلاح — χρῆσις, χειρισμὸς ὅπλου: ⟶ جبر و شدت — χρῆσις βίας καὶ αὐστηρότητος· ‖ حقوق — χρῆσις

استعمام } Α. **ἰστιμάμ** [ρζ. عمّ, βλ. عمامه] ρ. ἀφ. χρῆσις κιδάρεως: عمّ — χρῆσις κιδάρεως ἐκ μέρους ἱματιῶν· βλ. عمامه.

استغاثه } Α. **ἰστιγαδὲ** [ρζ. غوث, βλ. غياث] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις βοηθείας, ἰδίᾳ παρὰ Θεοῦ. ‖ Ρμ. ζητῶ βοήθειαν [ιδν]: مشكلات اموردە چاب حقدن—ایچلی ἐν δυσκόλοις ὑποθέσεσι δέον νὰ ζητῇ τις ἀντίληψιν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

استغداء } Α. **ἰστιγὰ** [ρζ. غداء] ρ. ἀφ. ἀναγέννησις [φυσ. ἱστ.].

استغراب } Α. **ἰστιγράπ** [ρζ. غرب, βλ. غرابت] ρ. ἀφ. ἀπορία, ἔκπληξις: شايان — ἄξιος ἀπορίας· ‖ — موجب — ἢ باعث πρόξενος ἀπορίας· ‖ — جای τόπος ἀπορίας, ἄπορον· ‖ — نظر ὄμμα ἀπορίας, ἐκπλήξεως· ‖ Ρμ. ἀπορῶ, ἐκπλήττομαι [δοτ.]: اولنه‌جق احوالدن — ἐκ τῶν ἀξίων ἀπορίας.

استغراق } Α. **ἰστιγράκ** [ρζ. غرق] ρ. ἀφ. τὸ βυθίζεσθαι, ῥεμβασμός, ἔκστασις ἰδίᾳ ἁγίων καὶ ἐναρέτων: بو سوزی حال — دە سوبلشدر τὸν λόγον τοῦτον εἶπεν ἐν καταστάσει ἐκστάσεως· ‖ — عالم κόσμος ἐκστάσεως· ‖ — درویشلرك ἔκστασις δερβίσου· § τὸ περιλαμβάνειν ὅλα τὰ ἄτομα γένους, εἴδους κτλ. περιληπτικότης ὀνόματος περιληπτικοῦ: — بعضا [کیم] ایچون قوللانیلور ἢ [کیم = τις] εἶναι ἐνίοτε ἐν χρήσει ἐπὶ περιληπτικότητος. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: جميع افرادی — ایچك مراد اولور ایسه ἐὰν θέλῃ τις νὰ περιλάβῃ ὅλα τὰ ἄτομα [γένους, εἴδους].

استغفار } Α. **ἰστιγφὰρ** [ρζ. غفر] ρ. ἀφ. αἴτησις συγγνώμης καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἤτοι τὸ λέγειν τὴν φράσιν: استغفرالله **ἰστάγφιρου-λ-λάχ**, ζητῶ συγγνώμην παρὰ Θεοῦ. ‖ Ρμ. [δοτ. ἢ τῇ ιδν]: كناهنه ايلدی — تكرار تكرار ἐπανειλημμένως ἐζήτησε συγγνώμην ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ· ‖ — توبه و سؤ — κακὴ χρῆσις, κατάχρησις. ‖ Ρμ. χρῶμαι, μεταχειρίζομαι [αἰτ.]: ايدر — ايلی صو μεταχειρίζεται καλὸν ὕδωρ· ‖ — ايدييور — علاج μεταχειρίζεται φάρμακον· ‖ [αἰτ. δοτ.]: — بو لفظی نه معنايه ايچلی τὴν λέξιν ταύτην ἐπὶ τίνος ἐννοίας δέον νὰ μεταχειρίζηται τις; ‖ ايتدی — امنيتی سؤ — κατεχράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης· ‖ ايچش — كلمه‌يی سؤ — κακῶς μετεχειρίσθη τὴν λέξιν· § πλθ. استعمالات χρήσεις: — سؤ — **δοῦϊ ἰστιμαλάτ**, καταχρήσεις.

استعمام } Α. **ἰστιμὰμ** [ρζ. عمّ, βλ. عمامه] ρ. ἀφ. χρῆσις κιδάρεως ἐκ μέρους ἱματιῶν· βλ. عمامه.

استغاثه } Α. **ἰστιγαδὲ** [ρζ. غوث, βλ. غياث] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις βοηθείας, ἰδίᾳ παρὰ Θεοῦ. ‖ Ρμ. ζητῶ βοήθειαν [ιδν]: مشكلات اموردە چاب حقدن—ایچلی ἐν δυσκόλοις ὑποθέσεσι δέον νὰ ζητῇ τις ἀντίληψιν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

استغداء } Α. **ἰστιγὰ** [ρζ. غداء] ρ. ἀφ. ἀναγέννησις [φυσ. ἱστ.].

استغراب } Α. **ἰστιγράπ** [ρζ. غرب, βλ. غرابت] ρ. ἀφ. ἀπορία, ἔκπληξις: شايان — ἄξιος ἀπορίας· ‖ — موجب — ἢ باعث πρόξενος ἀπορίας· ‖ — جای τόπος ἀπορίας, ἄπορον· ‖ — نظر ὄμμα ἀπορίας, ἐκπλήξεως· ‖ Ρμ. ἀπορῶ, ἐκπλήττομαι [δοτ.]: اولنه‌جق احوالدن — ἐκ τῶν ἀξίων ἀπορίας.

استغراق } Α. **ἰστιγράκ** [ρζ. غرق] ρ. ἀφ. τὸ βυθίζεσθαι, ῥεμβασμός, ἔκστασις ἰδίᾳ ἁγίων καὶ ἐναρέτων: بو سوزی حال — دە سوبلشدر τὸν λόγον τοῦτον εἶπεν ἐν καταστάσει ἐκστάσεως· ‖ — عالم κόσμος ἐκστάσεως· ‖ — درویشلرك ἔκστασις δερβίσου· § τὸ περιλαμβάνειν ὅλα τὰ ἄτομα γένους, εἴδους κτλ. περιληπτικότης ὀνόματος περιληπτικοῦ: — بعضا [کیم] ایچون قوللانیلور ἢ [کیم = τις] εἶναι ἐνίοτε ἐν χρήσει ἐπὶ περιληπτικότητος. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: جميع افرادی — ایچك مراد اولور ایسه ἐὰν θέλῃ τις νὰ περιλάβῃ ὅλα τὰ ἄτομα [γένους, εἴδους].

استغفار } Α. **ἰστιγφὰρ** [ρζ. غفر] ρ. ἀφ. αἴτησις συγγνώμης καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἤτοι τὸ λέγειν τὴν φράσιν: استغفرالله **ἰστάγφιρου-λ-λάχ**, ζητῶ συγγνώμην παρὰ Θεοῦ. ‖ Ρμ. [δοτ. ἢ τῇ ιδν]: كناهنه ايلدی — تكرار تكرار ἐπανειλημμένως ἐζήτησε συγγνώμην ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ· ‖ — توبه و سؤ — κακὴ χρῆσις, κατάχρησις. ‖ Ρμ. χρῶμαι, μεταχειρίζομαι [αἰτ.]: ايدر — ايلی صو μεταχειρίζεται καλὸν ὕδωρ· ‖ — ايدييور — علاج μεταχειρίζεται φάρμακον· ‖ [αἰτ. δοτ.]: — بو لفظی نه معنايه ايچلی τὴν λέξιν ταύτην ἐπὶ τίνος ἐννοίας δέον νὰ μεταχειρίζηται τις; ‖ ايتدی — امنيتی سؤ — κατεχράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης· ‖ ايچش — كلمه‌يی سؤ — κακῶς μετεχειρίσθη τὴν λέξιν· § πλθ. استعمالات χρήσεις: — سؤ — **δοῦϊ ἰστιμαλάτ**, καταχρήσεις.

استغلال } Α. **ἰστιγλὰλ** [ρζ. غلّ, βλ. غلّه] ρ. ἀφ. ἀπόλαυσις εἰσοδήματος, ἐνοικίου: استغلال معلومه **μουάττοιν λί-λ-ἰστιγλάλ**, πρᾶγμα προωρισμένον δι' ἀπόλαυσιν ἐνοικίου, ἐκμισθωσιν [κτῆμα, ἅμαξα, ζῶον]· § ὑποθήκη ἢ πώλησις ἐπὶ ἀντιχρήσει, καθ' ἣν ὁ ὀφειλέτης πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ δανειστοῦ πωλεῖ αὐτῷ ἀκίνητόν τι κτῆμα αὐτοῦ ὅπως νέμηται τὸ εἰσόδημα καὶ ἐνοίκιον χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ τὸ μεταπωλῇ, μέχρις οὗ ἀποσβεσθῇ τὸ χρέος, ὅτε ὀφείλει ἵνα ἀποδώσῃ τὸ κτῆμα εἰς τὸν ἰδιοκτήτην του· ἡ πώλησις αὕτη καλεῖται: بيع بالاستغلال **πέϊ πί-λ-ἰστιγλάλ**· ‖ خانه و سائر ملك استغلالی — πώλησις οἰκίας ἢ ἄλλου ἐπὶ ἀντιχρήσει· ‖ چفتلكنی استغلال طريقيله فلانه فارغ اولدی — ἐπώλησε τὴν ἔπαυλιν αὐτοῦ τῷ δεῖνι ἐπὶ ἀντιχρήσει· βλ. καὶ فك و رهن.

استغمات } Ελ. **ἰστιγμάτ**, ὀν. στίγμα, ἢ ἀκρόστυλον, ἤτοι ἡ κορυφὴ τοῦ στυλίσκου τῶν ἀνθέων [βτν.].

استغماتی } Α. **ἰστιγματ-ί**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὸ στίγμα, στιγματικὸς [βτν.].

استغناء } Α. **ἰστιγνὰ** [ρζ. غنا] ρ. ἀφ. τὸ μὴ ἔχειν ἀνάγκην, ἀκαταδεξία· [τῇ ιδν]: — اغنادن τὸ μὴ ἔχειν ἀνάγκην συνδρομῆς· ‖ مشرب ἢ طبع — ی ἀκαταδεξία χαρακτῆρος, ἀγερωχία, ἤτοι τὸ μὴ καταδέχεσθαι εὐτελῆ καὶ ποταπὰ πράγματα. ‖ Ρμ. ἀπαξιῶ δὲν καταδέχομαι· [δοτ.]: — ايكن ايدر طقوز افلاك طقوز اڭيه قاعت قيلدی τοὺς ἐννέα οὐρανούς, ἠρκέσθη εἰς ἐννέα ἄστρα παρὰ τοῦ Ἐδκαφίου· ‖ كوسترمك — δεικνύω ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην τινός, ἀπαξιῶ, περιφρονῶ τι· ‖ ويرمك —, ἢ حاصل ايتمك —, παρέχω ἢ παράγω ἀκαταδεξίαν, ἤτοι πράγμα τι ἱκανοποιεῖ τὰς ἀνάγκας, ὑπεραρκεῖ οὕτως ὥστε νὰ μὴ μένῃ ἀνάγκη νὰ καταφύγῃ τις ἀλλαχοῦ.

استغنام } Α. **ἰστιγνὰμ** [ρζ. غنم, βλ. غنيمت] ρ. ἀφ. λαφυραγωγία, διαρπαγή. ‖ Ρμ. λαφυραγωγῶ· μτφ. δράττομαι· [αἰτ.]: فرصت — ايلدی ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας· συνηθέστ. اغتنام.

استف } Ελ. **ἰστίφ**, βλ. استيف.

استفاده } Α. **ἰστιφαδὲ** [ρζ. فود, βλ. فائده] ρ. ἀφ. θ. ὠφέλεια [ὑλικὴ ἢ διανοητικὴ καὶ ἠθική]: — الوب صاتدن حاصل اولان ἢ ὠφέλεια ἡ παραχθεῖσα ἐκ τῆς ἀπῳδοσίας· ‖ — كتابك مطالعه‌سندن حاصل اولان ἢ ὠφέλεια ἡ παραχθεῖσα ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βιβλίου· ‖ موجب — قابل πρόξενος ὠφελείας, ὠφέλιμος· ‖ — ی بولندن τὸ ἐξ οὗ δύναταί τις νὰ ὠφεληθῇ· § [τῇ ιδν] — من ندر بر ايشدن τίς ἡ ἐκ τούτου ὠφέλεια ἡμῖν; ‖ Ρμ. ὠφελοῦμαι, ἐπωφελοῦμαι [ιδν]: هر كسك — ايده‌بيلسی τὸ νὰ δυνηθῇ πᾶς τις νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τινος πράγματος· ‖ — اولنه‌جق صحبتدن ذوات ايله كورشملی τὸ πρέπει νὰ συναναστρέφηταί τις μετ' ἀνθρώπων ἐκ τῆς συναναστροφῆς τῶν ὁποίων νὰ δύναται νὰ ὠφεληθῇ· § πλθ. استفادات.

استفاضه } Α. **ἰστιφαζὰ** [ρζ. فيض] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἀρύεσθαι ὠφέλειαν [ἐπὶ ἠθικῶν]· ‖ Ρμ. [ιδν]: ايدر — دائما حكيمانه‌سندن اصاغ ايدم ἐκ τῶν σοφῶν αὐτοῦ συμβουλῶν πάντοτε ἠρυόμην ὠφέλειαν· [μᾶλλον ἀρυόμενος τοῦ استفاده].

استفان } Ελ. **ἰστεφὰν**, ὀν. στέφανος νεονύμφων χριστιανῶν κατὰ τὸν γάμον· § γάμος· § κωμόπολις ἐν τῇ διοικήσει Σινώπης.

استفتاء } Α. **ἰστιφτὰ** [ρζ. فتو, βλ. فتوى] ρ. ἀφ. αἴτησις φετβᾶ, ἤτοι ῥήτρας ἢ διατάξεως τοῦ ἱεροῦ νόμου [شرع], δηλ. τὸ συμβουλεύεσθαι προκειμένου κληρονομικοῦ, δικαστικοῦ ἢ ἄλλου ἀμφιβόλου ζητήματος τὰς διατάξεις τοῦ Σερῆ καὶ ζητεῖν παρὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένου νομοδιδασκάλου [مفتی μυφτῆ] ἢ καὶ παρὰ τοῦ Σεϊχουλιλλάμη γνωμοδότησιν γραπτὴν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Σερῆ· ‖ Ρμ. ζητῶ ῥήτραν [ιδν]: ايلدم — بو مسئله حقنده مفتی افندیدن περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐζήτησα ῥήτραν παρὰ τοῦ Μουφτῆ· § τὸ ζητεῖν τὴν λύσιν καὶ ἑρμηνείαν ἀπορίας ἐν γένει [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον].

استفتاح } Α. **ἰστιφτάχ**, κοινῶς **διφτάχ**· βλ. مفتاح [ρζ. فتح] ρ. ἀφ. τὸ ἀνοίγειν, ἔναρξις: كلام — ἔναρξις λόγου· ‖ مباحثه — ἔναρξις συζητήσεως· ‖ Ρμ. ἀνοίγω, ἔναρξιν ποιοῦμαι· § βλ. افتتاح.

استفراد } Α. **ἰστιφρὰτ** [ρζ. فرد] ρ. ἀφ. ζήτησις μοναξίας, ἀπομόνωσις· ‖ Ρμ. ζητῶ τὴν μοναξίαν, ἀπομονοῦμαι.

استفراش } Α. **ἰστιφρὰς** [ρζ. فرش] ρ. ἀφ. χρῆσις παλλακίδος· ‖ Ρμ. ἔχω, μεταχειρίζομαι παλλακίδα [αἰτ.]: جاريه‌يی — ايچش ἔσχε τὴν ὑπηρέτριαν ὡς παλλακίδα.

استفراغ } Α. **ἰστιφρὰγ** [ρζ. فرغ] ρ. ἀφ. ἔμεσις, ἔμετος· ‖ Ρμ. ἐμῶ: كی صالاندقجه ايدر — ὅσῳ τὸ πλοῖον κλυδωνίζεται, τοσοῦτον ἐμεῖ· ‖ βλ. استقاء.

استفسار } Α. **ἰστιφσὰρ** [ρζ. فسر] ρ. ἀφ. ἐρώτησις, αἴτησις πληροφοριῶν περὶ τινος: خاطر — ی ἐρώτησις περὶ ὑγιείας· ‖ خصوصك — ی ἐρώτησις περὶ ὑποθέσεώς τινος. ‖ Ρμ. ἐρωτῶ [αἰτ. ιδν]: — اندن بو حالك سببنی ايلدی ἠρώτησε παρ' αὐτοῦ τὸ αἴτιον τούτου.

استفهام } Α. **ἰστιφχὰμ** [ρζ. فهم] ρ. ἀφ. ἐρώτησις [τὸ ζητεῖν νοῆσαί τι]: علامت — σημεῖον ἐρωτήσεως, ἤτοι ἐρωτηματικόν· ‖ — اداتی ἢ حرف μόριον ἐρωτηματικόν· ‖ — تقريری ἐρώτησις ἀποφατική, ἀπαιτοῦσα ἀπάντησιν καταφατικήν· ‖ انكاری — ἐρώτησις καταφατικὴ ἀπαιτοῦσα ἀπάντησιν ἀποφατικήν· ‖ Ρμ. ἐρωτῶ, ζητῶ νὰ ἐννοήσω· [αἰτ. ιδν]: بو عباردن نه معنی — ايتديكز ἐκ τῆς φράσεως ταύτης τίνα ἔννοιαν ἠρωτήσατε· § πλθ. استفهامات **ἰστιφχαμάτ**: علاب — ἐρωτήσεις παιδικαί.

استفهامی } Α. **ἰστιφχαμ-ί**, ἐπθ. ἐρωτηματικός· § θ. استفهاميه **ἰστιφχαμιγὲ**: — جمله πρότασις ἐρωτηματική.

استفیل } Τ. **ἰστεφίλ**, ὀν. συμβιβασμός· ‖ — اولق συμβιβάζομαι.

استقاء } Α. **ἰστικὰ** [ρζ. قی] ρ. ἀφ. προσπάθεια πρὸς ἔμετον, ἔμετος βεβιασμένος [σπν.]· § βλ. استفراغ.

استقامت } Α. **ἰστικαμὲτ**, [ρζ. قوم] ρ. ἀφ. θ. εὐθύτης, τιμιότης, χρηστότης, ἀκεραιότης χαρακτῆρος: ايچك — ايراز صدق و دلیکنی ἀφοσίωσιν καὶ τιμιότητα· ‖ — مسلك πορεία ἢ ὁδὸς εὐθύτητος, χρηστότητος· ‖ كچ — ايله μετὰ μεγάλης τιμιότητος· ‖ — صاحب κάτοχος τιμιότητος, ἄνθρωπος ἀκεραίου χαρακτῆρος· § ی — طريق εὐθυγραμμία ὁδοῦ· ‖ خط — ی διεύθυνσις γραμμῆς [ὁδοῦ κτλ.]· § προη-

γουμένου τοῦ ἄρθρου ال γράφεται استقامه **ἰστικαμέ:** — حسب ال **χάστε-ἰστικαμέ,** ὡς ἀπαιτεῖ ἡ εὐθύτης, ἡ εὐθυγραμμία

استقباح } Α. **ἰστικπάχ** [ρζ. قبح] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν κακόν, κακίζειν: رذائلی — دن بر آن کیرو طورمدم κακίζων τὰς ἀσχημίας.

استقبال } Α. **ἰστικπάλ** [ρ. قبل] ρ. ἀφ. προϋπάντησις, ὑποδοχή [ἀντίθετον τῷ تشییع προπομπή]: ی — مسافرلرك προϋπάντησις τῶν ξένων· || چیقمق ἡ كیتك — ، πορεύομαι ἢ ἐξέρχομαι εἰς προϋπάντησιν· || ایفای رسم — ایچون πρὸς προϋπάντησιν [πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς τελετῆς τῆς προϋπαντήσεως]· || واپور ایله — نه چیقدق ἐξήλθομεν εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ [**ἰστικπαλινὲ**] διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου· || Ρμ. προϋπαντῶ, ὑποδέχομαι [αἰτ.]: — یزی قپودن ایتدی προϋπήντησεν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς θύρας· || اولندی — یارم ساعتك یردن προϋπηντήθη ἐξ ἀποστάσεως ἡμιώρου· § [γραμ.] μέλλων· § τὸ μέλλον: — حال و τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον· || —امین ἐξασφάλισις τοῦ μέλλοντος· § ἀντίθεσις, ἀντίκρυσμα δύο ἀστέρων ἢ πλανητῶν ἀπεχόντων ἀπ' ἀλλήλων 180 βαθμούς.

استقبالاً } Α. **ἰστικπάλ-εν,** ἐπρ. διὰ τὸ μέλλον, ὡς πρὸς τὸ μέλλον: حالاً و — διὰ τε τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον.

استقبالی } Α. **ἰστικπαλ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς προϋπάντησιν, προϋποδοχήν· μελλοντικός: — امل ἀσφάλεια μελλοντική· § θ. استقباليه **ἰστικπαλιγέ:** — مراسم ἐθιμοτυπίαι προϋποδοχῆς.

استقتال } Α. **ἰστικτάλ** [ρζ. قتل] ρ. ἀφ. τὸ μὴ φοβεῖσθαι τὸν θάνατον ἀλλὰ ῥίπτεσθαι ἀφόβως εἰς κίνδυνον, αὐταπαρνησία· [κατὰ λέξιν: τὸ ζητεῖν τὸν θάνατον]: جنكده بر — كوستردمشدر παράδειγμα αὐταπαρνησίας.

استقدام } Α. **ἰστικτάμ** [ρζ. قدم] ρ. ἀφ. τὸ θέλειν προηγεῖσθαι [συνηθέστερον τὸ تقدم]· § τὸ καταβάλλειν πολλὴν προσπάθειαν, ζῆλον [συνηθέστερον اقدام].

استقراء } Α. **ἰστικρὰ** [ρζ. قرا] ρ. ἀφ. ἀναδίφησις, μελέτη· § ἐπαγωγή, συμπέρασμα [λογ.].

استقرائی } Α. **ἰστικρα-ῖ,** ἐπθ. ἐπαγωγικός.

استقرار } Α. **ἰστικρὰρ** [ρζ. قرّ, βλ. قرار] ρ. ἀφ. ἐγκατάστασις, παγίωσις, ἐδραίωσις: آسایش — παγίωσις εἰρήνης· || نظامك ی — παγίωσις τῶν νόμων· || ی — دكانده كدكك ἐγκατάστασις γεδικίου ἐν τῷ καταστήματι· || — شمس و دور ارض ἡ παγιότης τοῦ ἡλίου καὶ ἡ κίνησις τῆς γῆς· || Ρμ. ἐγκαθίσταμαι, παγιοῦμαι· [τῇ ده]: برچوق سیاحت ایتدکدنصکره كاوب وطننده ایلدی — ἀφοῦ ἔκαμε πολλὰ ταξείδια ἦλθε καὶ ἐγκατέστη ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

استقراض } Α. **ἰστικρὰζ** [ρζ. قرض] ρ. ἀφ. λῆψις δανείου, δάνειον: بر مبلغك ی — ἡ λῆψις ποσοῦ τινος ὡς δανείου, δανεικῶς· || بحری — ναυτοδάνειον· || Ρμ. δανείζομαι [αἰτ. καὶ دن]: ایتدی — بلندن شو قدر غروش ἐδανείσθη παρὰ τοῦ δεῖνος τόσα γρόσια· § πλθ. استقراضات **ἰστικραζάτ:** — داخلیه و خارجیه ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ δάνεια.

استقسام } Α. **ἰστικσὰμ** [ρζ. قسم] ρ. ἀφ. τὸ διανέμεσθαί τι μετ' ἄλλου, διανομή: غنائم — διανομὴ λαφύρων· || میراث — διανομὴ κληρονομίας· § τὸ ζητεῖν παρά τινος ὅρκον.

استقصاء } Α. **ἰστικσὰ** [ρζ. قصو] ρ. ἀφ. τὸ διερευνᾶν, ἐξέτασις μετὰ μεγάλης περιεργείας καὶ προσοχῆς, πολυπραγμοσύνη: ی اخبار — ἔρευνα πληροφοριῶν, νέων· || ی — مسائل ἐξέτασις ζητημάτων· § [ἰατρ.]· || بالسمع — **ἰστικσὰ κι-ὁ-δέμ,** στηθοσκόπησις· || ی اعضا — ἐξέτασις τῶν ὀργάνων [πάσχοντος]· || Ρμ. διερευνῶ, περιεργάζομαι, ἐξετάζω μετὰ περιεργείας, πολυπραγμοσύνης [αἰτ.]: — احوال خصوصیه‌سنی ایلدی ἐξήτασε μετὰ πολυπραγμοσύνης τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον.

استقصاص } Α. **ἰστικσὰς** [ρζ. قصّ, βλ. قصاص] ρ. ἀφ. αἴτησις ἀντιποίνου, ἤτοι ἐπιβολὴς τῷ τραυματίσαντι τῆς ποίνης «ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος, ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ θάνατον ἀντὶ θανάτου»: ورثه مقتول — αἴτησις ἀντιποίνου ἐκ μέρους τῶν κληρονόμων φονευθέντος.

استقطاب } Α. **ἰστικτὰπ** [ρζ. قطب] ρ. ἀφ. πώλωσις, πώλευσις [φυσ.]: — انعكاسی πώλωσις ἐξ ἀνακλάσεως· || — انكسازی πώλωσις ἐκ διαθλάσεως.

استقطار } Α. **ἰστικτάρ** [ρζ. قطر, βλ. قطره] ρ. ἀφ. διύλισις, ἀπόσταξις [σπν.]. βλ. تقطیر.

استقلال } Α. **ἰστικλὰλ** [ρζ. قلّ, βλ. قلت] ρ. ἀφ. ἀνεξαρτησία· § τὸ θεωρεῖν τι ὀλίγον· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπανίως].

استقلالی } Α. **ἰστικλαλ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἀνεξαρτησίᾳ· § θ. استقلاليه.

استقلالیت } Α. **ἰστικλαλιγέτ,** ἀφ. θ. ἀνεξαρτησία· ὀρθότ. استقلال.

استقناد } Α. **ἰστικνὰτ** [ρζ. قند] ρ. ἀφ. κρυστάλλωσις σακχάρεως.

استك } Τ. **ἰστέκ,** βλ. ايستك.

استکانه } Α. **ἰστικιανέ,** ἢ استكانت **ἰστικιανὲτ** [ρζ. كون] ρ. ἀφ. θ. ταπεινοφροσύνη, ταπείνωσις: كال — وفرط مكانت ايله μετὰ μεγάλης ταπεινοφροσύνης καὶ πολλῆς σοβαρότητος.

استکبار } Α. **ἰστικτὰρ** [ρζ. كبر] ρ. ἀφ. ὑπαρσις, ἀλαζονεία: طورمق — ايله كبار عصری دلكير ايتشيدی ἐνεκα τοῦ ἤθους τῆς ἀλαζονείας δυσηρέστησε τοὺς μεγάλους τῆς ἐποχῆς.

استکتاب } Α. **ἰστικτὰπ** [ρζ. كتب] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν παρά τινος γραφήν, ἤτοι τὸ βάλλειν τινὰ νὰ γράψῃ τι πρὸς παραδολὴν καὶ ἐξέλεγξιν τῆς ὑπογραφῆς ἢ γραφῆς αὐτοῦ· ἢ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξέλεγξις γραφῆς, ὑπογραφῆς διαφιλονεικουμένης, ἢ τὴν ὁποίαν ἀποκηρύττει τις ὡς μὴ ἰδίαν: مدعی — نه قرار ويرلدی ἀπεφασίσθη ἡ ἐξέλεγξις τῆς γραφῆς τοῦ ἐναγομένου [**ἰστικτὰπινὲ**]· § ὑπαγόρευσις, ἤτοι τὸ ὑπαγορεύειν τινὶ ὅπως γράψῃ τι: ی — بر قدرتك ὑπαγόρευσις περικοπῆς τινος. || Ρμ. βάλλω τινὰ νὰ γράψῃ πρὸς ἐξέλεγξιν κτλ. ὑπαγορεύω [αἰτ.]: بر بند مخصوص — ايديور ايدی ὑπηγόρευεν ἰδιαίτερον ἄρθρον· [ἐν τῇ δ' ἐννοίᾳ προτιμοτέρα κατά τινας κακίζοντας τὴν λέξιν ἢ χρῆσις τῆς λ. املا].

استکثار } Α. **ἰστικσὰρ** [ρζ. كثر, βλ. كثرت] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν ἢ θεωρεῖσθαι ὡς πολύ: ی — مصارف كثيره‌يك τὸ θεωρεῖν πολλὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπιθεωρήσεως. || Ρμ. [αἰτ.]: صرفياتی — ايله θεωρῶ πολλὰς τὰς δαπάνας.

استکراء } Α. **ἰστικρὰ** [ρζ. كراء] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ὑπ' ἐνοίκιον, ἐκμίσθωσις [ἰδίᾳ ζώου]. || Ρμ. ἐκμισθῶ [αἰτ. دن]: بر — ايله ، بر دوه بارکير آدمدن ἐκμισθῶ παρά τινος κάμηλον, ἵππον· || بر او — ايله بر مغازه ἐκμισθῶ οἰκίαν, κατάστημα· [συνηθέστ. استيجار].

استکراه } Α. **ἰστικρὰχ** [ρζ. كره] ρ. ἀφ. ἀποστροφή, βδελυγμία. || Ρμ. ἀποστρέφομαι [دن]: خسته يمكدن — ايدر ὁ ἀσθενὴς ἀποστρέφεται τὸ φαγητόν· || نفوهندن دكل تصورندن — اولنور ايله ἀποστρέφεται τις οὐχὶ μόνον νὰ τὸ προφέρῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ φαντασθῇ.

استکساب } Α. **ἰστικσὰπ** [ρζ. كسب] ρ. ἀφ. σπανίως ἐν χρήσει ἀντὶ τοῦ اكتساب· βλ.

استکشاف } Α. **ἰστικσὰφ** [ρζ. كشف] ρ. ἀφ. προσπάθεια ἀνακαλύψεως ἰδίᾳ τῆς θέσεως, καταστάσεως ἢ τῶν πολεμικῶν κινήσεων τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ· κατασκόπευσις, ἔρευνα πρὸς ἀνακάλυψιν: قولی — ἀπόσπασμα κατασκοπεύσεως· || ايچون كوندريلان مأمور — ὁ ὑπάλληλος ὁ ἀποσταλεὶς πρὸς κατασκόπευσιν· § πλθ. استكشافات: عسكريه — στρατιωτικαὶ κατασκοπεύσεις.

استکفاء } Α. **ἰστικφὰ** [ρζ. كفى, βλ. كفايت] ρ. ἀφ. τὸ ἀρκεῖσθαι, τὸ θεωρεῖν τι ἱκανόν. || Ρμ. ἀρκοῦμαι· συνηθέστ. اكتفا.

استکلی } Τ. **ἰστεκλί,** βλ. ايستكلی.

استکمال } Α. **ἰστικμὰλ** [ρζ. كمل, βλ. كمال] ρ. ἀφ. τὸ προσπαθεῖν συμπληρῶσαί τι, συμπλήρωσις, τελειοποίησις: ترقی — و باشك ἢ συμπλήρωσις τῶν μέσων τῆς προόδου· || اسباب آيشك — ἢ συμπλήρωσις τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως ἢ φροντίς, πρόνοια περὶ συντηρήσεως. || Ρμ. συμπληρῶ [αἰτ.]: اسبابی — ايچون συμπληρῶ τὰ μέσα, λαμβάνω ὅλα τὰ μέσα, λαμβάνω πρόνοιαν· § πλθ. استكمالات.

استکنان } Α. **ἰστικνὰν** [ρζ. كنّ] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι· λέγεται καὶ اكتنان· ἀμφοτέρων συνηθέστερον τὸ اختفا.

استکناه } Α. **ἰστικνὰχ** [ρζ. كنه] ρ. ἀφ. τὸ προσπαθεῖν ἐννοῆσαί τι κατὰ βάθος, βαθεῖα ἐξέτασις, ἐξακρίβωσις: مادهٔ — ἐξακρίβωσις τοῦ πράγματος. || Ρμ. ἐξακριβῶ, ἐξετάζω κατὰ βάθος [αἰτ.]: ايلدی — مادهٔ ، ἢ — مادهٔ ايلدی ἐξηκρίβωσε τὸ πρᾶγμα.

استلاب } Α. **ἰστιλὰπ** [ρζ. سلب] ρ. ἀφ. ἀφαίρεσις, ἁρπαγή: اموال — ἀφαίρεσις πραγμάτων· || نقود — ἁρπαγὴ χρημάτων.

استلاغتيت } Ελ. **ἰσταλαγτίτ,** ὄν. σταλακτίτης, ἤτοι ἀπολίθωμα κρυσταλλῶδες ὕδατος σύροντος τιτανώδη ὕλην, σχηματιζόμενον ἐπὶ τῆς ὀροφῆς τῶν σπηλαίων· βλ. استلاغميت.

استلاغميت } Ελ. **ἰσταλαγμίτ,** ὄν. σταλαγμίτης, ἤτοι ἀπολίθωμα κρυσταλλῶδες σχηματιζόμενον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σπηλαίων ἐκ τῶν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς αὐτοῦ ἀποσταζόντων καὶ τιτανώδη ὕλην περιεχόντων ὑδάτων· ‖ βλ. استلاغتيت.

استلال } Α. **ἰστιλὰλ** [ρζ. سلّ] ρ. ἀφ. τὸ ἀνασπᾶν ἐκ τῆς θήκης: سيف — ξιφούλκησις· συνηθέστ. سيف · سلّ · βλ. سل.

استلام } Α. **ἰστιλὰμ** [ρζ. سلم, βλ. سلام] ρ. ἀφ. τὸ ἀσπάζεσθαι ἢ ψαύειν διὰ τῆς χειρὸς τὸν ἐν τῷ Κιαβὲ [βλ. كعبه] τῆς Μέκκας μέλανα ἱερὸν λίθον, προσκύνησις.

استلذاذ } Α. **ἰστιλζὰζ** [ρζ. لذّ, βλ. لذت] ρ. ἀφ. τὸ αἰσθάνεσθαι ἡδονήν, τέρψιν. ‖ Ρμ. [ايله ἢ دن]: ايلرم — مطالعه‌دن ايله ἢ مطالعه τέρπομαι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως· [συνηθέστ. ذلذ].

استلزام } Α. **ἰστιλζὰμ** [ρζ. لزم] βλ. لزوم] ρ. ἀφ. τὸ ἀπαιτεῖν κατ' ἀνάγκην, τὸ συνεπάγειν, συνεπαγωγή: كونش يورادمكه [مادامكه يورادمكه] ى يولنده — قياسك [ايچشدر] طلوع ايتدى هر يردده دكلدر ἢ συνεπαγωγὴ τοῦ συλλογισμοῦ [ἀφοῦ ὁ ἥλιος ἐνταῦθα ἀνέτειλε, καὶ εἰς πάντα τὰ ἄλλα μέρη ἀνέτειλε] δὲν εἶναι ὀρθή· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدر — حقوق مساوات وظائفى ἢ ἰσότης τῶν δικαιωμάτων συνεπάγει τὴν ἰσότητα τῶν καθηκόντων.

استلقاء } Α. **ἰστιλκὰ** [ρζ. لقى] ρ. ἀφ. ὑπτίασις, ἤτοι τὸ κοιμᾶσθαι ἐπὶ τῆς ῥάχεως: كابوسى دعوت ايده بيلور — ἢ ὑπτίασις δύναται νὰ προκαλέσῃ τὸν ἐφιάλτην.

استلهام } Α. **ἰστιλχὰμ** [ρζ. لهم] ρ. ἀφ. αἴτησις ἐμπνεύσεως παρὰ τοῦ Θεοῦ.

استماره } Ιτ. **ἰστιμάρα** [stimare] ὄν. βυτιομέτρησις, ἤτοι καταμέτρησις οἴνου ἢ ἄλλου περιεχομένου ἐν βυτίῳ κτλ. ἐκτίμησις ἐμπορεύματος ἐν τῷ τελωνείῳ· ‖ Ρμ. καταμετρῶ οἶνον κτλ. ἐκτιμῶ ἐμπόρευμα [αἰτ.].

استماره‌جى } Τ. **ἰστιμαρα-τζῆ,** ὄν. βυτιομέτρης, ἤτοι ὑπάλληλος τοῦ τελωνείου ἐπὶ τῆς καταμετρήσεως ὑγρῶν, ἢ ἐκτιμητὴς ἐμπορευμάτων ἐν τῷ τελωνείῳ.

استماع } Α. **ἰστιμὰ** [ρζ. سمع] ρ. ἀφ. τὸ ἀκούειν, τείνειν οὖς προσεκτικόν, ἀκρόασις: انجيل — ἀκρόασις τοῦ Εὐαγγελίου· ‖ نصيحت — ἀκούειν συμβουλάς· ‖ شهود — ἀκρόασις, ἐξέτασις μαρτύρων [ἐπὶ δικαστηρίου]· ‖ Ρμ. [αἰτ. دن] ايتدم — بو خبرى قلاندن بو يتى تهن ἐδησιν ταύτην ἤκουσα παρὰ τοῦ δεῖνος· ‖ ايتدم — كندى لسانندن كندى تهن τὸν στίχον τοῦτον ἤκουσα ἐκ τῆς γλώσσης τοῦ ἰδίου· ‖ ايتدى — قزيادمى ἤκουσε τὸν θρῆνόν μου· § πλθ. استماعات.

استماله } Α. **ἰστιμαλέ,** ἢ استمالت **ἰστιμαλέτ** [ρζ. ميل] ρ. ἀφ. θ. προσέλκυσις, τὸ ποιεῖν τι κλίνειν πρὸς ἑαυτόν: قلبى قابل دكل — δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ προσέλκυσις τῆς καρδίας αὐτῆς· ‖ Ρμ. προσελκύω [αἰτ.]· § παρηγορία, κατεύνασις: ويرمك — παρηγορῶ, κατευνάζω.

استمبوط } ἢ استيمبوط Αγ. **ἰστιμπὸτ** [steamboat] ὄν. ἀτμάκατος.

استمتاع } Α. **ἰστιμτὰ** [ρζ. متع] ρ. ἀφ. αἴτησις ὠφελείας· ‖ Ρμ. ζητῶ νὰ ἐπωφεληθῶ [τῆ دن]: ايده‌م دير ايكن دنيايه — حطام دنيادن وداع ايتدى ἐνῷ ἔλεγε νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν ματαίων ἀγαθῶν τοῦ κόσμου, ἀπεχαιρέτησεν αὐτόν.

استمداد } Α. **ἰστιμτὰτ** [ρζ. مدد] ρ. ἀφ. θ. αἴτησις βοηθείας, ἀντιλήψεως· ‖ Ρμ. ζητῶ βοήθειαν [دن]: انسان هنكام اضطرابده هيچ ايدر — كيمسه‌دن بيله كلديكى كيمسه‌دن ὁ ἄνθρωπος ἐν ὥρᾳ ταραχῆς ζητεῖ βοήθειαν καὶ παρ' ἀνθρώπου ὃν οὐδαμῶς γινώσκει.

استمرار } Α. **ἰστιμρὰρ** [ρζ. مرّ, βλ. مرور] ρ. ἀφ. διάρκεια, ἐξακολούθησις, συνέχεια: بولك — بناى شوكت و سلطنتى استمرار و τὸ οἰκοδόμημα τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ παγιώσιν καὶ διάρκειαν νὰ εὕρῃ· ‖ مضارع — مناسبى اشعار ايدر ὁ προσδοκώμενος ἐνεστὼς σημαίνει ἐνίοτε διάρκειαν καὶ ἐξακολούθησιν· § حرارت — διαθέρμανσις [φυσ.] ‖ Ρμ. διαρκῶ, ἐξακολουθῶ, παρατείνομαι.

استمرارى } Α. **ἰστιμραρὶ,** ἐπθ. διαρκής, συνεχής: فعل — ῥῆμα διαρκείας σημαντικόν· § θ. استمراريه **ἰστιμραριγέ:** — صيغهٔ χρόνος διαρκείας σημαντικός.

استمزاج } Α. **ἰστιμζὰζ** [ρζ. مزج] ρ. ἀφ. βολιδοσκόπησις φρονήματος, διαθέσεως: ايچون — χάριν βολιδοσκοπήσεως· ‖ Ρμ. βολιδοσκοπῶ [αἰτ.]: بو بابده كنديسنى — ايچلى ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πρέπει νὰ βολιδοσκοπήσῃ τις αὐτόν.

استمساك } Α. **ἰστιμσὰκ** [ρζ. مسك] ρ. ἀφ. ἐγκράτεια· ‖ Ρμ. ἐγκρατεύομαι.

استمطار } Α. **ἰστιμτὰρ** [ρζ. مطر] ρ. ἀφ. λιτανεία, δέησις πρὸς τὸν Θεὸν ἕνεκα ξηρασίας ὅπως βρέξῃ.

استمك } Τ. **ἰστιμὶκ,** βλ. اسمك.

استملاء } Α. **ἰστιμλὰ** [ρζ. ملا] ρ. ἀφ. ὑπαγόρευσις πρὸς γραφήν· ‖ Ρμ. ὑπαγορεύω, ἤτοι βάλλω τινὰ νὰ γράψῃ τι καθ' ὑπαγόρευσιν [αἰτ.]: ايلدى — شو عباره‌يى ὑπηγόρευσε τὴν ἑξῆς φράσιν· § βλ. καὶ استكتاب.

استملاك } Α. **ἰστιμλὰκ** [ρζ. ملك] ρ. ἀφ. τὸ ἀποκτᾶν ἀκίνητον ἰδιοκτησίαν, τὸ ἀγοράζειν ἀκίνητα: قانونى حق — اجانبك νόμος περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀγοράζειν τοὺς ξένους ἀκίνητα κτήματα· ‖ املاك — قانونلى κανονισμὸς ἀγορᾶς κτημάτων, ἤτοι κανονισμὸς καθ' ὃν ἡ κυβέρνησις ἀγοράζει ἰδιωτικὰ κτήματα χάριν τοῦ δημοσίου, δηλαδὴ πρὸς εὔρυνσιν ὁδῶν, κατασκευὴν δημοσίων κήπων, λιμένων κτλ. ἀπαλλοτρίωσις ἰδιωτικῶν κτημάτων· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايلدى — بر خيلى اراضى منافع عموميه ايچون — املاك كيبى ἀγοράζω κτήματα πρὸς ὠφέλειαν τοῦ δημοσίου, ἀπαλλοτριῶ [ἐπὶ κυβερνήσεως].

استملاكى } Α. **ἰστιμλακὶ,** ἐπθ. ὁ ἀφορῶν ἀγορὰν ἀκινήτων κτημάτων, ἀπαλλοτριώσιν· § θ. اسمكيه.

استمناء } Α. **ἰστιμνὰ** [ρζ. منى] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν ῥέειν τὸ σπέρμα: باليد — **ἰστιμνὰ πιλεγέτ,** μαλακία, αὐνανισμός.

استمهال } Α. **ἰστιμχὰλ** [ρζ. مهل] ρ. ἀφ. αἴτησις προθεσμίας, ἀναβολῆς: ايتدى — مديون ὁ ὀφειλέτης ἐζήτησε προθεσμίαν.

استناد } Α. **ἰστινὰτ** [ρζ. سند] ρ. ἀφ. τὸ στηρίζεσθαι, ἐπερείδεσθαι [ἐπὶ ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν]. ‖ Ρμ. [δοτ.] ايدرك يورر — عصاسنه ὀδεύει ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ· ‖ ايدر — هر خصوصده جناب حقه ἐν πάσῃ ὑποθέσει στηρίζεται ἐπὶ τοῦ Θεοῦ· ‖ اصحاب عرفان قلبه ايدر — οἱ σοφοὶ στηρίζονται ἐπὶ τοῦ καλάμου αὐτῶν· § [στρατ.] ἔρεισμα, στήριγμα.

استناداً } Α. **ἰστινάτ-εν,** ἐπρ. στηριζόμενος, ἐπερειδόμενος [δοτ.]: — سويليورم عفوكزه ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς ὑμετέρας συγγνώμης λέγω· ‖ — مغفرت الهيه ἐπερειδόμενος ἐπὶ τῆς θείας συγγνώμης· ‖ بوكا — حكم ايديور κρίνει στηριζόμενος ἐπὶ τούτου.

استناداكاه } ἢ استناداكه Π. **ἰστινατ-γκιὰχ,** ὄν. τόπος στηρίγματος, ἔρεισμα, καταφύγιον, πρόσωπον ἐφ' οὗ δύναταί τις νὰ στηριχθῇ καὶ ζητήσῃ ἀρωγήν: خدايى وار اولانك — ى ى يوق — ὁ ἔχων Θεὸν καταφύγιον δὲν ἔχει; ‖ اسمك — ζητῶ ἔρεισμα, καταφύγιον.

استناره } Α. **ἰστιναρὲ** [ρζ. نور] ρ. ἀφ. θ. τὸ ζητεῖν ἢ τὸ δανείζεσθαι φῶς, τὸ φωτίζεσθαι. ‖ Ρμ. [دن]: ايدر — قمردن ἢ σελήνη δανείζεται τὸ φῶς παρὰ τοῦ ἡλίου· ‖ [تهى ايله]: ايلدى — تاريكخانهٔ اميدى پرتو عنايتيله ὁ σκοτεινὸς οἶκος τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ ἐφωτίσθη διὰ τῆς ἀκτῖνος τῶν εὐεργεσιῶν του.

استنامه } Α. **ἰστιναμὲ** [ρζ. نوم] ρ. ἀφ. θ. τὸ προσποιεῖσθαι τὸν κοιμώμενον, προσποιητὸς ὕπνος: ارباب تجسس — ى ὁ προσποιητὸς ὕπνος τῶν κατασκοπευόντων· ‖ — خركوش πλαστὸν κοίμισμα λαγωοῦ, κ. λαγοκοίμισμα. ‖ Ρμ. προσποιοῦμαι τὸν κοιμώμενον.

استنان } Α. **ἰστινὰν** [ρζ. سنّ] ὄν. ὀδοντόσημα· βλ. καὶ اسنان **ἰσνὰν.**

استنباء } Α. **ἰστινπὰ** [ρζ. نبأ] ρ. ἀφ. αἴτησις πληροφοριῶν, εἰδήσεων [ἀντιθ. انباء τὸ δίδειν πληροφορίας] ‖ Ρμ. ζητῶ πληροφορίας: اولنيور — حقيقيسى اسباب مسئلك ζητοῦνται πληροφορίαι περὶ τῶν ἀληθῶν αἰτίων τοῦ ζητήματος· § συνηθέστ. استخبار· βλ.

استنباط } Α. **ἰστινπὰτ** [ρζ. نبط] ρ. ἀφ. ἐξαγωγὴ ἐννοίας: — مجتهدين ἢ فقها ἐξαγωγὴ ἐννοίας ὑπὸ τῶν νομοδιδασκάλων ἢ ἑρμηνευτῶν [ἐκ τῶν κειμένων τοῦ Σερῆ, ἤτοι τοῦ ἱεροῦ νόμου παρὰ Μουσουλμάνοις]. ‖ Ρμ. ἐξάγω ἔννοιαν [αἰτ. دن]: بر قمردن مأل ἢ معنى — ايچلى ἐξάγω ἔννοιαν ἐκ τινος περικοπῆς· ‖ اولنور — بو آيت كريمه‌دن شو مأل منيف ἐκ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐδαφίου ἐξάγεται ἡ ἑξῆς ἔννοια· § συνών. تهى اخراج.

استنتاج } Α. **ἰστιντὰζ** [ρζ. نتج, βλ. نتيجه] ρ. ἀφ. ἐξαγωγὴ συμπεράσματος, πορίσματος· [ἀντιθ. انتاج]. ‖ Ρμ. ἐξάγω συμπέ-

استنجاء } Α. **ἰστινζὰ** [ῥζ. نجو, βλ. نجات] ρ. ἀφ. τὸ καθαρίζεσθαι, πλύνεσθαι μετ' ἀφόδευσιν· || βλ. استبراء.

استنديل } Α. **ἰστινδίλ,** ὄν. κ. Τῆνος [νῆσ.].

استنزال } Α. **ἰστινζὰλ** [ῥζ. نزل] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν βροχήν, δέησις ὅπως βρέξῃ· βλ. استمطار.

استنساب } Α. **ἰστινσὰπ** [ῥζ. نسب] ρ. ἀφ. τὸ ἐρωτᾶν ἢ τὸ διατείνεσθαι συγγένειαν, ἤτοι ἀνάγειν τὴν καταγωγήν, τὴν γενεαλογίαν πρός τινα οἰκογένειαν [σπν.].

استنساخ } Α. **ἰστινσὰχ** [ῥζ. نسخ, βλ. نسخه] ρ. ἀφ. ἐξαγωγὴ ἢ λῆψις ἑνὸς ἢ πλειόνων ἀντιγράφων ἐγγράφου ἢ βιβλίου: ی—کتاب رسالهٔ λῆψις ἀντιγράφου τοῦ ἐγχειριδίου, || Ρμ. λαμβάνω ἐν ἢ πλείω ἀντίγραφα· [αἰτ. ὀν.]: ایلدم—ایلدم نسخه‌دن τὸ Καμοῦς [ὄνομα ἀραβ. λεξικοῦ] ἀντέγραψα ἐκ τοῦ ἰδιοχείρου ἐγγράφου τοῦ συγγραφέως· § τὸ ζητεῖν τὴν ἀκύρωσιν [نسخ].

استنشاد } Α. **ἰστινσὰδ** [ῥζ. نشد, βλ. نشيد] ρ. ἀφ. αἴτησις παρά τινος συντάξεως ἢ ἀπαγγελίας στίχων, ποιήματος. || Ρμ. ζητῶ παρά τινος νὰ συντάξῃ κτλ. [ὀν.]: یز کندیسندن—ایتمدن او یاپش اولدیغی قصیده‌یی انشاده ایلاملی πρὶν ἢ ἡμεῖς ζητήσωμεν παρ' αὐτοῦ ποίημα, ἐκεῖνος ἤρχισε ν' ἀπαγγέλλῃ τὸ ποίημα ὅπερ συνέταξε.

استنشاق } Α. **ἰστινσὰκ** [ῥζ. نشق] ρ. ἀφ. ἀπορρόφησις ὕδατος διὰ τῶν ῥωθώνων πρὸς καθαρισμὸν τῆς ῥινός, ἰδίᾳ κατὰ τὸν παρὰ Μουσουλμάνοις πρὸ τῆς προσευχῆς γινόμενον καθαρμόν [βλ. καὶ مضمضه]· || —چکر ἢ زیر τὸ δίδειν τινὶ ἀναπνεῦσαι αἰθέρα, ἤτοι ἀπονάρκωσις δι' αἰθέρος, αἰθερισμός. || Ρμ. ἀπορροφῶ ὕδωρ κτλ.

استنصاح } Α. **ἰστινσὰχ** [ῥζ. نصح] ρ. ἀφ. αἴτησις συμβουλῆς. || Ρμ. ζητῶ συμβουλήν [ὀν.].

استنصار } Α. **ἰστινσὰρ** [ῥζ. نصر] ρ. ἀφ. αἴτησις βοηθείας, ἀρωγῆς. || Ρμ. ζητῶ βοήθειαν [ὀν.]: ایدرز حقیقیدن ناصر αἰτοῦμεν βοήθειαν παρὰ τοῦ ἀληθοῦς ἀρωγοῦ [τοῦ Θεοῦ].

استنطاق } Α. **ἰστινταὰκ** [ῥζ. نطق] ρ. ἀφ. αἴτησις λόγου, ἤτοι ἀνάκρισις: ی—فلانك ἡ ἀνάκρισις τοῦ δεῖνος· || الق—ه تحت ὑποβάλλω εἰς ἀνάκρισιν· || الق—ه تحت ὑποβάλλομαι εἰς ἀνάκρισιν· || الدیار ه— تحت τὸν δεῖνα ἔθηκαν ὑπὸ ἀνάκρισιν· || دائره‌سی— ἀνακριτικὸν τμῆμα, ἀνακριτήριον. || Ρμ. ἀνακρίνω [αἰτ.]: ایتمك—مظنونی ἀνακρίνω τὸν κατηγορούμενον· § πλθ. استنطاقات **ἰστινταακάτ**— عمیقه βαθεῖαι ἀνακρίσεις.

استنطاقنامه } Π. **ἰστινταακ-νὰμέ,** ὄν. ἔγγραφον ἀνακρίσεως, ἤτοι πρακτικὸν ἢ δικόδεσις ἀνακριτοῦ περιέχουσα τὴν ἀνάκρισιν τοῦ κατηγορουμένου.

استنطاقی } Α. **ἰστινταακ-ί,** ὁ ἀφορῶν τὴν ἀνάκρισιν, ἀνακριτικός. § θ. استنطاقیه **ἰστινταακιγέ**: — اوراق ἔγγραφα ἀνακρίσεως.

استنغه } Ιτ. **ἰστίγγα,** [stinga] ὄν. σήκωμα ἢ περιμάζωμα τῶν ἱστίων πλοίου.

استنفار } Α. **ἰστινφὰρ** [ῥζ. نفر, βλ. نفرت] ρ. ἀφ. πτόησις, τὸ πτοεῖσθαι καὶ φεύγειν: شکار— πτόησις θηράματος· || —جار πτόησις ὄνου· || Ρμ. πτοοῦμαι καὶ φεύγω [ὀν.].

استنقاص } Α. **ἰστινκὰς** [ῥζ. نقص, βλ. نقصان] ρ. ἀφ. αἴτησις ἢ προσπάθεια ἐλαττώσεως τιμῆς: متاع—یهای προσπάθεια ἐλαττώσεως τῆς τιμῆς ἐμπορεύματος.

استنكاح } Α. **ἰστινκιὰχ** [ῥζ. نكح, βλ. نكاح] ρ. ἀφ. αἴτησις καὶ λῆψις γυναικὸς ὡς συζύγου· || Ρμ. λαμβάνω γυναῖκα ὡς σύζυγον, νυμφεύομαι· [αἰτ.]: ایتدیکی قادینك—اوزرینه امتزاج ایدمدی δὲν ἠδυνήθη νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς γυναικὸς ἣν συνεζεύχθη.

استنكاف } Α. **ἰστινκιὰφ** [ῥζ. نكف] ρ. ἀφ. ἀποποίησις, ἄρνησις: اخلاق حقدن—ἄρνησις ἀπονομῆς δικαιοσύνης, ἀρνησιδικία [νομ.]. || Ρμ. ἀποποιοῦμαι [τῆ ὀν.]: تکلیفی خدمتی ایلدی—قبولدن ἀπεποιήθη νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν, τὴν ὑπηρεσίαν.

استنوغراف } Ελ. **ἰστενογράφ,** ὄν. στενογράφος.

استنوغرافی } Ελ. **ἰστενογραφί,** ὄν. στενογραφία.

استواء } Α. **ἰστιβὰ** [ῥζ. سوی] ρ. ἀφ. ἰσότης —خط χάττι ἰστιβά, ἡ γραμμὴ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὁ ἰσημερινός· || خطین—ی **ἰστιβάϊ χαττέϊν,** ἰσότης δύο γραμμῶν· || ی سن — ἰσότης ἡλικίας [σίνν], ἤτοι τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας.

استوار } Π. **ὀστεβάρ,** ἐπθ. στιβαρός, ἰσχυρός, στερεός: — بنای οἰκοδομὴ στερεά.

استواری } Π. **ὀστεβαρ-ί,** ἀφ. στιβαρότης, ἐδραιότης, στερεότης.

استوانه } Π. **ὀστεβανέ,** βλ. اسطوانه.

استوبج } Τ. **ἰστουπέδζ,** ὄν. ἀνθρακικὸς μόλυβδος, ψηφίθιον· βλ: اسفیداج.

استوپو } ἢ استوپی Ιτ. **ἰστουποῦ** [stoppa] ὄν. στύππη, στυππεῖον, κ. στουπί.

استورپه } Αγ. **ἰστόρπα** [storp] ὄν. περίμακτρον ἢ σάρωθρον ἐκ σχοινίων, ἐν χρήσει ἐν τοῖς πλοίοις πρὸς καθαρισμόν.

استوره } Τ. **οὐστουρά·** βλ. اوستوره.

استوفاتو } Ιτ. **ἰστουφάτο** [stufato] ὄν. στουφάτον ἢ πνικτὸν [ψητόν].

استوفه } Ιτ. **ἰστόφα** [stoffa] καὶ استیفه **ἰστίφα,** ὄν. ὕφασμα μεταξωτόν, κ. στόφα.

استهانه } Α. **ἰστιχανὲ** [ῥζ. هون] ρ. ἀφ. περιφρόνησις· συνών. استحقار· βλ. καὶ اهانت.

استهجان } Α. **ἰστιχζὰν** [ῥζ. هجن] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν κακὸν ἰδίᾳ λόγον, ἔκφραδιν κτλ. τὸ κακίζειν· || Ρμμ. [αἰτ.]: —بو تعبیری ایتدی ἐκάκισε τὴν ἔκφρασιν ταύτην· || —ذکری اولور οὗτινος ἡ μνεία θεωρεῖται κακή, κακίζεται· || βλ. استقباح.

استهداء } Α. **ἰστιχτὰ** [ῥζ. هدی] ρ. ἀφ. αἴτησις ποδηγετήσεως ἢ ὁδηγίας εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, εἰς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν: — اهتدایه منجر اولور ἢ αἴτησις ποδηγετήσεως καταλήγει εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· || Ρμ. ζητῶ κτλ.

استهداف } Α. **ἰστιχτὰφ** [ῥζ. هدف] ρ. ἀφ. τὸ ἱστᾶσθαι ὡς σκοπός, ὡς σημεῖον, καθ' οὗ ῥίπτονται βέλη, τὸ προκαλεῖν τὰ βέλη: دیکدر—ایتك اثر تصنیف ایتك بر اثر τὸ συγγράψαι ἔργον σημαίνει τὸ προκαλέσαι τὰ βέλη καθ' ἑαυτοῦ. || جتندر—عادتا اثر اختیار قارشی مرمیات τὸ νὰ θέλῃ τις νὰ ἱστᾶται ὡς σκοπὸς ἀπέναντι τῶν βλημάτων μονονοῦ εἶναι ἀποτέλεσμα παραφροσύνης.

استهزاء } Α. **ἰστιχζὰ** [ῥζ. هزء] ρ. ἀφ. χλεύη, ἐμπαιγμός, περιγελῶς, εἰρωνεία: الق — یه — χλευάζω [αἰτ.]· || طریقیله —, ἢ یله —, χλευαστικῶς, εἰρωνικῶς· || Ρμ. χλευάζω [αἰτ.]: —ایتمه صاقین کیمسه‌یی πρόσεχε μὴ ἐμπαίζῃς μηδένα [στιχ.].

استهلاك } Α. **ἰστιχλὰκ** [ῥζ. هلك, βλ. هلاك] ρ. ἀφ. κατανάλωσις [προϊόντων, ἐμπορευμάτων]: ی— محروقاتك κατανάλωσις τῆς καυσίμου ὕλης· || —محل τόπος καταναλώσεως· || Ρμ. καταναλίσκω [αἰτ.]: برآیده شو قدر اودون ایتدی — ἐν ἑνὶ μηνὶ κατηνάλωσε τόσα ξύλα.

استهلال } Α. **ἰστιχλὰλ** [ῥζ. هلّ, βλ. هلال] ρ. ἀφ. ἐμφάνισις νέας σελήνης, νουμηνία: —اثبات προσδοκία νουμηνίας· || —لطافت θέα τῆς χάριτος τῆς νέας σελήνης· § τὸ θεᾶσθαι τὴν νέαν σελήνην: یوکسکده—چیقمقدن ὁ σκοπὸς τοῦ ἀνελθεῖν εἰς ὕψος ἤτοι ἡ θέα τῆς νέας σελήνης· § —طفل نوزاد κλαυθμυρισμὸς βρέφους ἀρτιγεννήτου· § براعت —مصنوعی βιβλίου ἢ λόγου ἢ ποιήματος διὰ καταλλήλων λέξεων ἐμφαινουσῶν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς περὶ τίνος θέλει πραγματευθῇ τὸ βιβλίον κτλ. § προοίμιον καλὸν [ἀντιθ. ابتداء], πρόδρομος, τεκμήριον: هلال فرخنده فال محرم هر زمان براعت —ی اقبال اولدرق مبشر یمن و فیوضات اولور ἢ εὐοίωνος νέα σελήνη τοῦ μηνὸς Μουχαρρεμ οὖσα πάντοτε προοίμιον εὐτυχίας [ἥτραάτι ἰστιχλάλι ἰκπάλ] εὐαγγελίζεται αἶδαι καὶ ἀγαθά. || [δοτ.]: او مأثر عالیه پادشاهمز افندمز حضرتلرینك نه رتبه جامع قدسیت و علویت بولندقلرینه بر براعت —در τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα κατορθώματα εἶναι τοσαῦτα τεκμήρια τοῦ βαθμοῦ τῆς ἁγιότητος καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Ἄνακτος.

استهمك } Τ. **ἰστεμέκ,** βλ. ایستمك.

استهواء } Α. **ἰστιχβὰ** [ῥζ. هواء] ἀφαίρεσις ἢ ταραχὴ νοός, παραζάλη· τὸ δεικνύειν ἢ βλέπειν τὰς ἡδονὰς καλάς, ἐξαπάτησις: ی—شیطان ἐξαπάτησις τοῦ διαβόλου· || Ρμ. θεωρῶ τὰς ἡδονὰς καλάς: یله شیطان انسان اغوای ایدر— ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ διαβόλου θεωρεῖ καλὰς τὰς ἡδονάς· § [ἰατρ.] πνευματώσις, οἴδημα τοῦ στομάχου.

استيثار } Α. **ἰστιδὰρ** [ῥζ. أثر] ρ. ἀφ. τὸ ἐξιδιάζειν καὶ προορίζειν τι δι' ἑαυτόν: —اثار τὸ προορίζειν τοὺς καρποὺς δι' ἑαυτόν.

اشیا —τὸ προορίζειν τὰ πράγματα δι' ἑαυτόν· ‖ Ρμ. [αἰτ.] : ایشدر — ایشدی بو جاریه‌یی ὁ κύριος προώρισε τὴν δούλην ταύτην δι' ἑαυτόν.

استیثاق } Α. **ἰστιθάκ** [ρζ. وثق] ρ. ἀφ. ἐξασφάλισις διὰ λήψεως ἐγγυήσεως ἢ ὁμολόγου· [ἄχρ.].

استیج } Α. **ἰστιδζ** ἢ استاج **ἰστάδζ,** ὄν. πτηνίον, καλαμίσκος, κ. μασοῦρι ἐφ' οὗ τυλίσσεται τὸ νῆμα τοῦ ὑφάντου· βλ. ماسوره.

استیجاب } Α. **ἰστιδζάπ** [ρζ. وجب] ρ. ἀφ. τὸ ἀπαιτεῖν, τὸ θεωρεῖν ὡς ἀναγκαῖον, ἀπαραίτητον, τὸ ἐπιβάλλειν. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایدن اسباب — بو تدبیرك اتخاذینی οἱ λόγοι οἱ ἐπιβάλλοντες τὴν λῆψιν τοῦ μέτρου τούτου.

استیجار } Α. **ἰστιδζάρ** [ρζ. اجر] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ὑπ' ἐνοίκιον, μίσθωσις οἰκίας ἢ ἄλλου ἀκινήτου, ἁμάξης, ζώου, ὀργάτου κτλ. ναύλωσις πλοίου· [ἀντίθετον τῷ ایجار δίδειν ὑπ'ἐνοίκιον ἢ ἐκμίσθωσις] : و ایجار —ἐκμίσθωσις καὶ μίσθωσις. ‖ Ρμ. λαμβάνω ὑπ' ἐνοίκιον, μισθῶ ἀκίνητον κτλ. ναυλῶ πλοῖον [αἰτ.]: ایتدك — خانه‌یی ἐμισθώσαμεν τὴν οἰκίαν· ‖ ایتدیکی آرابه یاری یولده قیرلدی — ἡ ἅμαξα, ἣν ἐμισθώσαν, ἐθραύσθη εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ὁδοῦ· ‖ ایتدی حیوانی رعی ایلك اوزره بر چوبان—ایتدی ἐμισθώσε ποιμένα ὅπως βόσκῃ τὸ ζῶόν του.

استیخار } Α. **ἰστιχάρ** [ρζ. اخر] ρ. ἀφ. καθυστέρησις, τὸ μένειν ὀπίσω· ἀντίθετον استقدام.

استیذان } Α. **ἰστιζάν** [ρζ. اذن] ρ. ἀφ. αἴτησις ἀδείας ἢ ἀδηγιῶν γινομένη παρ' ὑποδεεστέρου ὑπαλλήλου πρὸς τὸν προϊστάμενον αὐτοῦ περί τινος ὑποθέσεως ἢ δαπάνης κτλ: مراده —, ἢ کیفیت —, ἐρώτησις περὶ τοῦ πρακτέου: کیفیته کلدم اندیمزدن— ἦλθον νὰ ἐρωτήσω ἡμᾶς περὶ τοῦ πρακτέου· ‖ ایل—ك—بال **ایل-ایستیزان,** ζητηθείσης ἀδείας ἢ ἀδηγιῶν περὶ τοῦ πρακτέου: رخصت اعطاسی خصوصنده شورای دولت قراریله بال — ارادهٔ سنیهٔ جناب پادشاهی شرفتلق بیورلمشدر ἀποφάσει τοῦ συμβουλίου τοῦ Κράτους ἐξαιτηθείσης ἀδείας ἐξεδόθη Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ὅπως ἐπιτραπῇ. ‖ Ρμ. ζητῶ παρὰ τοῦ προϊσταμένου ἄδειαν ἢ ἀδηγίας περὶ τοῦ πρακτέου καθυποβάλλων τὸ πράγμα· [αἰτ. دن] : ایشك — مادمی نظارتدن ζητῶ παρὰ τοῦ ὑπουργείου ἄδειαν κτλ. ‖ مبالغ مخصوصك صرفی اولندی — مقام عالیدن ἐζητήθη ἄδεια παρὰ τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς διὰ τὴν δαπάνην τῶν ὑπολογισθέντων ποσῶν.

استیذانسز } Τ. **ἰστιζαν-σίζ,** ἐπρ. ἄνευ αἰτήσεως ἀδείας ἢ ὁδηγιῶν.

استیصال } Α. **ἰστιδζάλ** [ρζ. اصل] ρ. ἀφ. ἐξολόθρευσις : ارباب فن — ἐξολόθρευσις τῶν ραδιούργων· §[χειρ.] ἐκτομή, ἀποκοπὴ μέλους τοῦ σώματος· [συνών. قطع عضو]· §غدد—ἀφαίρεσις, ἐξαγωγὴ ἀδένος. ‖ Ρμ. ἐξολοθρεύω, ἀποκόπτω, ἀφαιρῶ [αἰτ.] : — اشقیایی استیصال ἐξωλόθρευσε τοὺς ληστάς.

استیضاح } Α. **ἰστιζάχ** [ρζ. وضح, βλ. اوضوح] ρ. ἀφ. αἴτησις ἐξηγήσεων, διασαφήσεων περί τινος ἀντικειμένου· [ἀντίθετον ایضاح δίδειν ἐξηγήσεις]: ماده —, ἢ کیفیت — ی αἴτησις ἐξηγήσεων περὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἢ περὶ τῆς ὑποθέσεως· ‖ حاوی یازیلان امرنامهٔ سامی — ی Βεζυρικὸν διάταγμα περιέχον αἴτησιν ἐξηγήσεων, ἤτοι δι' οὗ ζητοῦνται ἐξηγήσεις· ‖ — طریقیله χάριν αἰτήσεως ἐξηγήσεων. ‖ Ρμ. ζητῶ ἐξηγήσεις, διασαφήσεις [αἰτ.]: بر کیمسه‌دن مسئله‌یی ایستدی—ἐζήτησε παρά τινος ἐξηγήσεις περὶ τοῦ ζητήματος· ‖ ایتمه لازم اولان قبول سوزی ایتمه‌دیکك τὸν λόγον ὃν δὲν ἠδυνήθης νὰ ἐννοήσῃς μὴ παραδέχου· ἐὰν ἡ ἀνάγκη, ζήτησον ἐξηγήσεις· § πλθ. استیضاحات : بر—ه ایضاحات ویرمکدن بشقه بر صورتله جواب ویریله‌مز εἰς ταύτην τὴν αἴτησιν ἐξηγήσεων δὲν δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ ἄλλως ἢ δίδων ἐξηγήσεις.

استیضاحاً } Α. **ἰστιζάχ-αν,** ἐπρ. πρὸς αἴτησιν ἐξηγήσεων: یازیلان تقریراتك جوابیاً εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὸ τηλεγράφημα τὸ γραφὲν πρὸς αἴτησιν ἐξηγήσεων.

استیطان } Α. **ἰστιτάν** [ρζ. وطن] τὸ ἐγκαθίστασθαί που καὶ θεωρεῖν τὸ μέρος ἐκεῖνο ὡς πατρίδα· συνηθέστ. توطن· βλ.

استیعاب } Α. **ἰστιάπ** [ρζ. وعب] ρ. ἀφ. τὸ περιλαμβάνειν, χωρεῖν, χωρητικότης· τὸ καταλαμβάνειν, καλύπτειν: سفینه‌نك —ی ἡ χωρητικότης τοῦ πλοίου· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: بر قاب یوز درهم صو—ایدر τὸ δοχεῖον τοῦτο χωρεῖ διακόσια δράγμα ὕδατος· ‖ بر سفینه یشیوز طونیلاتو کومور—ایدر τὸ πλοῖον τοῦτο χωρεῖ πεντακόσιους τόνους ἀνθράκων· ‖ بر نداز دیکیلور ایسه بر دونم یر—ایدر τὰ φυτὰ ταῦτα ἐὰν φυτευθῶσι θὰ καταλάβωσιν ἓν στρέμμα γῆς· ‖ زك اکثر جهاتی اسلامیت عالمی — ایدر τὸ πλεῖστον μέρος τῆς γῆς καλύπτει ὁ Μουσουλμανικὸς κόσμος.

استیعابی } Α. **ἰστιαπ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ χωρητικότητι: سفینه‌نك حجم — سی طونیلاتدر ὁ ὄγκος τῆς χωρητικότητος τοῦ πλοίου εἶναι χίλιοι τόνοι.

استیف } Ελ. **ἰστίφ,** ὄν. στοιβάς, κ. στοῖβα: بالق — ی στοιβὰς ἰχθύων ἢ πλήθος ἀνθρώπων τόσον ὥστε ὁ εἷς νὰ κάθηται ἐπὶ τοῦ ἄλλου· ‖ Ρμ. στοιβάζω, ταξιθετῶ [αἰτ. δοτ.]: کتابلری طولابه—ایشش ἐστοίβαξε τὰ βιβλία εἰς τὸ ἐρμάριον· ‖ ایشك—اوطونی στοιβάζω τὰ ξύλα· ‖ ایشك — کمی‌یی στοιβάζω τὸ πλοῖον, τακτοποιῶ τὸ φορτίον του οὕτως ὥστε νὰ μὴ βλάπτῃ τὸν δρόμον του· § بوزمق —نی προσβάλλω, ἐπιπλήττω τινά· ‖ بوزمامق—نی διατηρῶ τὴν δοβαρότητα: هیچ—نی بوزمدی ποσῶς δὲν ἐταράχθη.

استیفاء } Α. **ἰστιφά** [ρζ. وفا] ρ. ἀφ. ἐντελὴς λῆψις· εἰσπραξις, ἀπόλαυσις: سی — ی ویرکونك ἡ εἰσπραξις τοῦ φόρου· ‖ حظ — ی لذت ἀπόλαυσις ἡδονῆς ἢ εὐχαριστήσεως· ‖ Ρμ. λαμβάνω ἐντελῶς, εἰσπράττω [αἰτ. دن] : حقنی — ایلدی ἢ اندن مطلوبی اندن εἰσέπραξε παρ' αὐτοῦ ὅ,τι ἔχει λαμβάνειν.

استیفلامك } Τ. **ἰστιφ-λαμέκ** ρ. μτδ. στοιβάζω ξύλα κτλ. [αἰτ.].

استیقاظ } Α. **ἰστικάζ** [ρζ. یقظ] ρ. ἀφ. ἀφύπνισις: نائم — ی ἀφύπνισις καθεύδοντος.

استیقاع } Α. **ἰστικά** [ρζ. وقع] ρ. ἀφ. προσδοκία τοῦ συμβῆναί τι: — نزول بارانی προσδοκία καταιπτώσεως βροχῆς· § ἡ ἐκ τῆς προσδοκίας ἀνησυχία: ماعلمه — نزول — ἀνησυχία ἐκ τῆς προσδοκίας ἐνδεκήψεως καραυνοῦ.

استیقان } Α. **ἰστικάν** [ρζ. یقن, βλ. یقین] ρ. ἀφ. βεβαιότης, τὸ γινώσκειν τι θετικῶς, βεβαίως, βεβαία καὶ θετικὴ γνῶσις: — اخرت βεβαιότης τοῦ μέλλοντος βίου· ‖ — اخری نشأة βεβαιότης τῆς μελλούσης ἀναστάσεως· ‖ συνηθέστ. تیقن καὶ ایقان.

آستیل } Γλ. **ἀσετίλ** [acétyle], ὄν. ὀξειδύλιον [χημ.].

استیلاء } Α. **ἰστιλά** [ρζ. ولی] ρ. ἀφ. κατάληψις τόπου, κατοχὴ στρατιωτική: — سی موقت — κατοχὴ προσωρινή· § μτφρ. κατάληψις ὕπνου, ὀμίχλης, ἐπιδημίας κτλ. ‖ Ρμ. καταλαμβάνω χώραν κτλ. [αἰτ.]: ایلدیکی عالمك — αἱ χῶραι, ἃς κατέλαβε· ‖ ایلدی—جانی عشق آتش τὴν καρδίαν μου κατέλαβε τὸ πῦρ τοῦ ἔρωτος· ‖ رستخانه‌یی حزین بر سکوت — ایلدی τὸ δωμάτιον τοῦ ζωγράφου κατέλαβε πένθιμος σιγή.

استیلاد } Α. **ἰστιλάδ** [ρζ. ولد] ρ. ἀφ. τὸ ζητεῖν τέκνον, ἤτοι τεκνοποίησιν παρ' ὑπηρετρίας· νομιμοποίησις τοῦ ἐκ δούλης ἢ ἄλλης μὴ νομίμου συζύγου τέκνου.

استیلائی } Α. **ἰστιλα-ί** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ κατοχῇ· ἐπιδημικός· § 0. استیلائیه.

استیم } Αγ. **ἰστίμ** [steam]-καὶ κατὰ παραφθορὰν اسلیم **ἰσλίμ,** ὄν. ἀτμὸς λέβητος ἀτμοπλοίου, δι' οὗ κινεῖται τὸ πλοῖον: ی— کلك ἔρχεται ὁ ἀτμός του, ἤτοι παράγεται ἐν τῷ λέβητι τοῦ πλοίου ἀτμὸς δυνάμενος νὰ κινήσῃ τὴν μηχανήν· συνεκδ. τὸ πλοῖον εἶναι ἕτοιμον εἰς κίνησιν· ‖ کمی‌یورلمه — ἐξαπμίζω, ἤτοι τὸ πλοῖον ἀφίνει τὸν περιττὸν ἀτμόν.

استیماره } Ιτ. **ἰστιμάρα·** βλ. استاره.

استیمان } Α. **ἰστιμάν** [ρζ. امن] ρ. ἀφ. αἴτησις ἐλέους, ἀμνηστείας. ‖ Ρμ. ζητῶ ἔλεος, χάριν, παραδίδομαι: و اشقیا دخالت ایلدی — οἱ λῃσταὶ κατέφυγον εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ ἐζήτησαν ἀμνηστείαν.

استیمه } Ιτ. **ἰστίμα** [stima] ὄν. ἐκτίμησις ἐμπορευμάτων ἐν τῷ τελωνείῳ.

استیماتور } Γλ. **ἰστιματόρ** [estimateur] ὄν. ἐκτιμητὴς ἐμπορευμάτων ἐν τῷ τελωνείῳ.

استیمبوط } Αγ. **ἰστιμπότ,** βλ. استبوط.

آستین } Π. **ἀστίν,** ὄν. χειρίς ἐνδύματος, κ. μανίκι· قشان ἢ اشان — **ἀστὶν ἐφάν** ἢ **φεσάν,** ὁ παραπετόμενος [ὁ ἀποσύρων τὴν χειρίδα]: اولدی قشان — دنیایه ἢ دنیادن ἀπεσύρθη, παρῃτήσατο τὸν κόσμον· ‖ بر چیده—**ἀστὶν περτιτέ,** ἢ بزده — **ἀστὶν περζετέ,** ἢ ایلمه — **ἀστὶν μαλιτέ,** ἑτοιμασθείς, ἕτοιμος.

استینماس } Α. **ἰστινάς** [ρζ. انس] ρ. ἀφ. ἐξημέρωσις, ἐξοικείωσις, κοινωνικότης, σχέσις: قلبی — ἐξοικείωσις πρὸς κλῆμα, ἐγκλιμάτισις· ‖ [τῇ بلی]: — ایله انس ἐξοικείωσις μετὰ τῶν ἀνθρώπων· ‖ [δοτ.]: قواعد کلیه‌نك تفهیمی — حاصل ایدر مسائل تفهیمیه‌یه ἢ γνῶσις τῶν γενικῶν ἀρχῶν παράγει ἐξοικείωσιν πρὸς τὰ ἠρμηνευμ-

καὶ ζητήματα· ‖ Ρμ. ἐξοικειοῦμαι, ἀποκτῶ οἰκειότητα· § ἐν συνθέσει: — مكارم ἐξῳκειωμένος τῇ μεγαθυμίᾳ, μεγάθυμος, γενναιόδωρος.

استيناف } Α. **ἰστινάφ** [ρζ. انف] ρ. ἀφ. τὸ ἐκ νέου ἄρχεσθαι· ἔφεσις [νομ.]: —محكمه ἐφετεῖον· ‖ لاتحه‌سى— προτάσεις ἐφέσεως· ‖ Ρμ. ἐφεσιβάλλω, ἔφεσιν ποιῶ· [αἰτ.]: دعواسنى ايتدى — ἐφεσίβαλλε τὴν ἀγωγήν· § — ادات μόριον τιθέμενον ἐν ἀρχῇ λόγου, ὡς τὸ زيرا **ζίρα**, چونكه **τσοῦνκι** [διότι] κτλ.

استيناناً } Α. **ἰστινάφ-εν**, ἐπρ. κατ' ἔφεσιν: رؤيت دعوا ايلدى — ἐθεώρησε τὴν ἀγωγὴν κατ' ἔφεσιν.

استينافى } Α. **ἰστιναφ-ί**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἐφέσει, ἢ τῷ ἐφετείῳ, ἐφετήριος· § 0. استينافيه : — دعاوى αἱ περὶ ἐφέσεως ἀγωγαί· ‖ — محكمه ἐφετεῖον· § [γραμ.] ὁ ἐν χρήσει ἐν ἀρχῇ λόγου : استينافيه جمله πρότασις ἔχουσα ἐν ἀρχῇ μόριόν τι, ὡς τὸ زيرا **ζίρα**, چونكه **τσοῦνκι** [διότι] κτλ.

استيهال } Α. **ἰστιχάλ** [ρζ. اهل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἄξιον καὶ ἱκανὸν εἴς τι ἀξία, ἱκανότης: بو مأموريت سزك عهده‌ٔ—كره توجيه يورلدى ἡ θέσις αὕτη ἀνετέθη τῇ ὑμετέρᾳ ἱκανότητι [**ἰσιχαλινιζέ**].

اسجاع } Α. **ἐσδζά** [πλθ. τοῦ سجع] ὄν. ὁμοιοκαταληξίαι [ποιητ.].

اسحار } Α. **ἐσχάρ** [πλθ. τοῦ سحر] ὄν. πρωΐαι.

اسحق } ἢ اسحاق **ἰσχάκ**, ὄν. κ. 'Ισαάκ: — قوشى πτηνὸν τοῦ 'Ισαάκ, ἔποψ.

اسخاط } Α. **ἰσχάτ** [ρζ. سخط] ρ. ἀφ. τὸ ἐξοργίζειν· συνηθέστ. اغضاب.

اسخان } Α. **ἰσχάν** [ρζ. سخن] ρ. ἀφ. θέρμανσις [ὕδατος κτλ.]: —عين τὸ ποιεῖν τινα κλαίειν· [θέρμανσις ὀφθαλμοῦ]· ‖συνθ. تسخين.

اسخى } Α. **ἐσχά** [παραθ. τοῦ سخى] ἐπθ. ἐλευθεριώτερος-τατος.

اسخياء } Α. **ἐσχιά** [πλθ. τοῦ سخى] ἐπθ. ἐλευθέριοι, γενναιόδωροι: —ى عربدن οἱ ἐλευθέριοι τῶν 'Αράβων· ‖ ى وزردان — ἐκ τῶν ἐλευθερίων Περζιρῶν.

اسد } Α. **ἐσέτ**, ὄν. λέων: اسد—**ἔσετ-ν-λαλάχ**, λέων τοῦ θεοῦ [ἐπίθετον τοῦ 'Αλή, γαμβροῦ τοῦ Μωάμεθ]· § [ἀστρ.] — برج τὸ ζῴδιον τοῦ λέοντος· § [νόσος] — داء الاسد **δάθ-λ-ἐσέτ** λεοντίασις· βλ. ἐπόμ.

اسده } Α. **ἐσετέ**, ὄν. θ. λέαινα.

اسدى } Α. **ἐσετ-ί**, ἐπθ. λεόντειος· § 0. اسديه.

اسدرمك } ἢ اسدرمك Τ. **ἐσ-τιρ-μέκ**, ρμ. μτθ. ποιῶ τὸν ἄνεμον νὰ πνέῃ [αἰτ.].

اسر } Α. **ἔσρ**, ἀφ. αἰχμαλωσία· كرفتار — قيد اولدى ὑπέπεσεν εἰς τὸν ζυγὸν τῆς αἰχμαλωσίας· βλ. اسارت.

اسر } Α. **ἴσρ**, ὄν. προβολή [γεωμ.]: —عمودى προβολὴ κατακόρυφος· ‖افق— προβολὴ ὁρίζοντία.

اسر } Α. **ἐσέρ**, ὄν. ἐπίσχεσις οὔρων, ἰσχουρία· βλ. احتباس.

اسراء } Α. **ἰσρά** [ρζ. سرى] ρ. ἀφ. ἀποστολή [ἀνθρώπων ἢ ζώων]: —سى استرك ἢ ἀποστολὴ τῆς ἡμιόνου· —سى خدمه‌دن برينك ἢ ἀποστολὴ ἑνὸς τῶν ὑπηρετῶν. ‖ Ρμ. πέμπω, ἀποστέλλω [αἰτ.]: ايتديكى آدم او ايشك اربابى — دكلدى ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἀπέστειλε, δὲν ἦτο ὁ εἰδικὸς τῆς ἐργασίας ἐκείνης· ‖ حيوانات اولنان— τὰ ἀποσταλέντα ζῷα.

اسرا } Α. **ἐσερά** [πλθ. τοῦ اسير] ὄν. αἰχμάλωτοι: —ى زنجيه αἰχμάλωτοι αἰθίοπες, μαῦροι, δοῦλοι· ‖ ى زنجيه تجارتى—σωματεμπορία·

اسرار } Α. **ἐσράρ** [πλθ. τοῦ سرّ] ὄν. μυστικά, μυστήρια· § καταπότια ἐκ τῶν φύλλων τοῦ μεθυστικοῦ καὶ ναρκωτικοῦ φυτοῦ χασίς [حشيش] : كيف — εὐθυμία προερχομένη ἐκ τῶν καταποτίων τούτων· تريياكيسى — **ἐσράρ τιργιακισί**, ὁ μεταχειριζόμενος τοιαῦτα καταπότια καὶ μεθύων δι' αὐτῶν· βλ. اسراركش.

اسرار } Α. **ἰσράρ** [ρζ. سرّ] ρ. ἀφ. ἀπόκρυψις: اسرار—**ἰσράρ-ι-ἐσράρ** ἀπόκρυψις μυστικῶν.

اسراركش } Π. **ἐσραρ-κές**, ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ μεταχειριζόμενος καταπότια ἐκ τῶν φύλλων τοῦ μεθυστικοῦ καὶ ναρκωτικοῦ φυτοῦ χασίς καὶ ἀπονωρκούμενος δι' αὐτῶν· ‖ بيلور — اسرار كاشلاى πῶς γινώσκει τὰ μυστήρια τῆς φύσεως ὁ ἀπονωρκούμενος.

اسراع } Α. **ἰσρά** [ρζ. سرع] ρ. ἀφ. σπουδή: —ى رهروان ἢ σπουδὴ τῶν ὁδοιπόρων [ρεχρεσάν]. ‖ Ρμ. σπεύδω.

اسراف } Α. **ἰσράφ** [ρζ. سرف] ρ. ἀφ. σπατάλη, διασπάθησις: —ملى διασπάθησις περιουσίας· ‖ كلام — ματαιοπονία, διασπάθησις λόγου, ἤτοι λόγοι ἢ συμβουλαὶ ἀδίκως καὶ ἐπὶ ματαίῳ καταναλωθέντες· ‖ — حرامدر ἡ σπατάλη εἶναι ἀθέμιτος. ‖ Ρμ. σπαταλῶ, διασπαθῶ [αἰτ.].

اسرافيل } Α. **ἰσραφίλ**, ἐν τῇ ποιήσει καὶ سرافيل **σιραφίλ**, ὄνομα ἑνὸς τῶν τεσσάρων ἀρχαγγέλων Χερουβίμ, ὅστις κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν θέλει σαλπίσει διὰ τῆς σάλπιγγος]: — صور ἢ σάλπιγξ, δι' ἧς θέλει σαλπίσει ὁ ἄγγελος οὗτος.

اسرائيل } Α. **ἰσραΐλ**, ὄν. κ. 'Ισραήλ [ἐπίθετον τοῦ 'Ιακώβ]: — بنى οἱ υἱοὶ τοῦ 'Ισραήλ, οἱ 'Ισραηλῖται.

اسرائيليات } Α. **ἰσραΐλ-ιγιάτ**, ὄν. πλθ. θ. διηγήσεις ἀφορῶσαι τοὺς 'Ισραηλίτας, 'Ιουδαϊκοὶ μῦθοι, μυθολογίαι: قبيلدن — بر طاقم مصالراياه وقت كچيريور διέρχεται τὸν καιρὸν ἐν μύθοις ὁμοίοις τοῖς 'Ιουδαϊκοῖς.

اسرب } Π. **ἐσρέπ**, ὄν. μόλυβδος: — معدن τὸ μέταλλον τοῦ μολύβδου.

اسربى } Π. **ἐσρεπί**, ἐπθ. μολύβδινος.

اسرع } Α. **ἐσρά** [παραθ. τοῦ سريع] ἐπθ. ταχύτερος-τατος : —وسائط نقليه τὸ ταχύτερον τῶν μέσων τῆς μεταφορᾶς.

اسركمك } Τ. **ἐσιργκεμέκ**· βλ. اسيركمك.

اسره } Τ. **ἐσρέ**, ἀραβιστὶ كسره **κασρέ**, τὸ ὄνομα τοῦ φωνητικοῦ σημείου [—] τιθεμένου κάτωθι συλλαβῆς καὶ δεικνύοντος ὅτι αὕτη συλλαβίζεται διὰ τῆς φωνῆς ι μετὰ πλατυφώνων, καὶ ι μετὰ λεπτοφώνων γραμμάτων· ὡς ر ، ك **κίρ**, ص ، ر **σιρά**. § — ايكى δύο ἐσρέ, ἤτοι τὸ σημεῖον [ـِ] προφερόμενον **ιν-ιν**, ὅπερ τιθέμενον ἐν τέλει ἀραβικῶν μόνον λέξεων ὑποκάτω, χρησιμεύει ὡς κατάληξις τῆς γενικῆς : بحق **κί-χάκκιν**, δικαίως· βλ. تنوين καὶ حركه.

اسره } Α. **ἐσιρρὲ** [πλθ. τοῦ سرير] ὄν. θρόνοι.

اسريمك } Τ. **ἐσρι-μέκ**, ρμ. οὐδ. μεθύω, ἐξάπτομαι, μαίνομαι ἐξ ὀργασμοῦ.

اسريك } Τ. **ἐσρίκ** [كسرير] ἐπθ. ὀργῶν, ἐκμανείς, μαινόμενος [ἐπὶ καμήλου]: دوه‌نك چولى اكرى كرك— τῆς μαινομένης καμήλου τὸ κάλυμμα δέον νὰ ἦ κυρτόν [πρμ.].

اسس } Α. **ὄσσ** [πλθ. τοῦ اساس] ὄν. βάσεις.

اسطار } Α. **ἐστάρ** [πλθ. τοῦ سطر] ὄν. στίχοι, γραμμαί, σειραὶ ἐγγράφου, βιβλίου.

اسطار } Α. **ἰστάρ** [ρζ. سطر] ρ. ἀφ. τὸ γράφειν, γραφή, σύνταξις: —دلاله‌سى σύνταξις πραγματείας. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: بيوريلان — ἡ γραφεῖσα ἐπιστολή· § συνηθέστ. تسطير βλ.

اسطرلاب } Α. **ὄστρλάπ** [ἐκ τῆς ἑλλ.] ὄν. ἀστρολάβιον, ἤτοι ὄργανον πρὸς καταμέτρησιν τοῦ ὕψους τοῦ ἡλίου.

اسطقس } Α. **ὄστσκοὺς** [ἐκ τῆς ἑλλ.] ὄν. στοιχεῖον, ἤτοι ἓν τῶν κατὰ τοὺς ἀρχαίους τεσσάρων στοιχείων τῆς φύσεως· § πλθ. اسطقسات **ὄστσκουσάτ**.

اسطوانه } Α. **ὄστσβανὲ** [ἐκ τοῦ π. استوانه] ὄν. θ. κίων, κύλινδρος [γεωμ.]: —عادى κύλινδρος ὀρθός· ‖ مائل — κύλινδρος πλάγιος· ‖ مرتسمه — κύλινδρος ἐγγεγραμμένος ἐν κύκλῳ· ‖ دائره — κύλινδρος προσδάλλων· ‖ اصليه — κύλινδρος ἀρχικός: § πλθ. اساطين **ἐσσατίν**.

اسطوانى } Α. **ὄστσβαν-ί**, ἐπθ. κυλινδρικός [γεωμ.]· § κυλινδροειδής [βτν.]· § 0. اسطوانيه **ὄστσβανιγέ**.

اسطوره } Α. **ὄστουρέ**· βλ. اساطير.

اسعاد } Α. **ἰσάτ** [ρζ. سعد, βλ. سعادت] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν εὐτυχῆ. ‖ Ρμ. [αἰτ.] : پادشاهمزك الطاف شاهانه‌سى دنيايى — ايلدى αἱ πάγκοινοι χάριτες τοῦ βασιλέως ἡμῶν κατέστησαν εὐτυχῆ τὸν κόσμον.

اسعار } Α. **ἐσάρ** [πλθ. τοῦ سعر] ὄν. τρέχουσαι τιμαὶ ἐδωδίμων κτλ.: —غلاى ὑπερτίμησις τιμῶν, κ. ἀκρίβεια.

اسعار } Α. **ἰσάρ** [ρζ. سعر] ρ. ἀφ. προσδιορισμὸς τιμῆς ἐδωδίμων κτλ.: —حوايج ضروريه ὁ προσδιορισμὸς τῆς τιμῆς τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων· [σπν.].

اسعاف } Α. **ἰσάφ** [ρζ. سعف] ρ. ἀφ. εἰσάκουσις, ἀποδοχή, ἐκπλήρωσις παρακλήσεως, αἰτήσεως: —مسئول εἰσάκουσις παρακλήσεως· ‖ Ρμ. εἰσακούω, δέχομαι κτλ. [αἰτ.]· مسئولى ايلك — εἰσακούω τὴν παράκλησιν τινος· ‖ — كچى ايلك εἰσακούω εὐχήν, παράκλησιν·

اسعد } Α. **ἐσάτ** [παραθ. τοῦ سعيد] ἐπθ. εὐτυχέστερος, αἰσιώτερος - τατος: ـــ ارباب ὁ εὐτυχέστερος τῶν εὐτυχῶν· || ـــ ايام ἡ εὐτυχεστέρα τῶν ἡμερῶν· || ـــليال ἡ εὐτυχεστέρα τῶν νυκτῶν· || الحال و اين الفال — على **ἀλλὰ ἔσατι-λ-χὰλ βεῖμεν ι-λ-φάλ,** ὑπὸ τὰς εὐτυχεστέρας περιστάσεις καὶ τοὺς αἰσιωτέρους οἰωνούς.

اسف } Α. **ἐσέφ,** ὀν. λύπη, θλῖψις: ـــموجب πρόξενος λύπης, λυπηρός· || ـــجاى ἀντικείμενον λύπης, λυπηρόν· || Ρμ. λυποῦμαι [δοτ.]: ايتمكز بوكا μὴ λυπεῖσθε διὰ τοῦτο.

اسفا } Α. **ἔσεφ-α,** ἐπφ. — وا βὰ **ἔσεφα,** ὦ εὖ! δυστυχῶς! λυπηρόν! || βλ. وا.

اسفار } Α. **ἐσφὰρ** [πλθ. τοῦ سفر **σεφὲρ**] ὀν. ταξείδια, ἐκστρατεῖαι: ـــمجيده μεμακρυσμένα ταξείδια· || ـــمشكله δύσκολοι ἐκστρατεῖαι.

اسفار } Α. **ἐσφὰρ** [πλθ. τοῦ سفر **σίφρ**] ὀν. βιβλία, τόμοι: ـــتورات τὰ βιβλία τῆς παλαιᾶς διαθήκης· || — ال حامل **χαμίλσ-λ-ἐσφὰρ,** ἀμαθής, ὄνος.

اسفل } Α. **ἐσφὲλ** [παραθ. τοῦ سفيل] ὑπθ. κατώτερος, εὐτελέστερος - τατος: ـــناس εὐτελέστερος τῶν ἀνθρώπων· || ـــ سافلين ἡδής [τὸ κατώτερον τῶν καταχθονίων].

اسفلنمك } Α. **ἐσεφ-λεγμέκ,** ρμ. μδ. λυποῦμαι [δοτ.].

اسفناخ } Α. **ἰσφενάχ,** ὀν. ὀνόσλιτον, κ. σπανάκι [βλ. اسپاناخ].

اسفناخيه } Α. **ἰσφεναχ-ιγέ,** ἐπθ. θ. χηνοποδοειδῆ [φυτά].

اسفنج } Α. **ἰσφένδζ,** ὀν. σπόγγος.

اسفنجى } Α. **ἰσφενδζ-ί,** ἐπθ. σπογγοειδής· § θ. اسفنجيه **ἰσφενδζιγέ:** ـــاجسام σπογγύλλια.

اسفندان } Α. **ἰσφεντάν,** ὀν. σφένδαμνος [κ. اڤچه آغاجى].

اسفنديليون } Α. **ἰσφεντιλιοὺν** [λατ. sphondylium] ὀν. σπονδύλιον [βοτ.].

اسفيداج } Α. **ἰσφιτάδζ,** ὀν. ψιμύθιον, ἀνθρακικὸς μόλυβδος· [βλ. اسفيداج].

اسفينقس } Ελ. **ἰσφίνξ,** ὀν. Σφίγξ [μυθολογικὸν τέρας]· βλ. ابوالهول.

اسفينى } Α. **ἰσφινί** [ἐκ τοῦ ἑλλ. σφῆν] ἐπθ. σφηνοειδής: || الشكل — **ἰσφινίσ-σέκλ,** σφηνοειδὴς τὸ σχῆμα· § θ. اسفينيه || βλ. مخروطى **μαχρουτί.**

اسقاء } Α. **ἰσκὰ** [ρζ. سقى] ρ. ἀφ. τὸ ἀρδεύειν, ἀρδεία, ἄρδευσις, πότισμα· τὸ δίδειν ὕδωρ: ـــى اراضى — ἄρδευσις γαιῶν· || ـــى تشنكان — τὸ ποτίζειν τοὺς διψῶντας· || Ρμ. [αἰτ.]: ايكى واسدر ايتديكى اراضى يك — αἱ γαῖαι, ἃς ἀρδεύει ὁ Νεῖλος, εἶναι λίαν ἐκτεταμέναι· || برابر مطير بيك ايده بيلور — ترلايى νέφος βεβαρυμένον ὑπὸ βροχῆς δύναται ν' ἀρδεύσῃ χιλίους ἀγρούς· βλ. καὶ ارواء **ἰρβά.**

اسقاپارمه } Ιτ. **ἰσκαπάρμα,** ὀν. ναύλωσις πλοίου συλλήδδην· βλ. اسقارصو.

اسقاچه } Ιτ. **ἰσκάτσα** [scassa] ὀν. ἡ βάσις τοῦ ἱστοῦ πλοίου.

اسقارپين } Γλ. **ἰσκαρπίν,** [escarpin] ὀν. πέδιλα λεπτά, κ. σκαρπίνια.

اسقارچه } Ιτ. **ἰσκάρτσα,** ὀν. ἀτοίδασμα πυκνόν.

اسقارصو } Ιτ. **ἰσκάρσο,** [scarso] ὀν. ναύλωσις πλοίου συλλήδδην, ἤτοι ὅπως φορτώσῃ ὁ ναυλώσας ὅσον χωρεῖ τὸ πλοῖον.

اسقارموز } Ελ. **ἰσκαρμόζ,** ὀν. σκαλμός.

اسقاره } ἡ اسقره Ελ. **ἰσκάρα,** ὀν. ἐσχάρα [μαγειρείου]: ـــى بالق ἰχθύες ψητοὶ ἐπὶ ἐσχάρας· § ἐσχάρα ἐκ σανίδων: ـــى كى ἐσχάρα πλοίου τιθεμένη κάτωθι τοῦ ὁλκοῦ· || ـــى ـــل ἐσχάρα ἐκ ξύλων τιθεμένη κάτωθι τῶν θεμελίων, ὅταν τὸ ἔδαφος ἢ οὐχὶ στερεόν· || — كبك ايچون ἐσχάραν, ψήνω ἐπὶ ἐσχάρας [αἰτ.].

اسقاط } Α. **ἰσκὰτ** [ρζ. سقط, βλ. سقوط] ρ. ἀφ. τὸ ῥίπτειν, τὸ ἀποβάλλειν, στέρησις, ἔκπτωσις, καταργήσις δικαιώματος, ματαίωσις, ἀκύρωσις, ἀπόσβεσις ὀφειλῆς κτλ.: ـــ جنين ἔκτρωσις [τὸ ἀποβάλλειν ἐμβρυον]· || ـــ شعر ψίλωσις, κ. μάδισμα τριχῶν· || [ΔΠ]: لطردن — **στέρησις εὐνοίας·** || — حقوق مدنيه دن **τὸ** κηρύττειν ἔκπτωτον τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων, στέρησις κτλ. || — حكمدن ἀκύρωσις, ματαίωσις· || Ρμ. ῥίπτω, ἀποβάλλω, καταργῶ, κηρύττω ἔκπτωτον δικαιωμάτων, στερῶ, ἀποσβέννυμι χρέος [αἰτ.]: ايده — همزه سى ك [الافلاطون] بيلورز δυνάμεθα ν' ἀποβάλλωμεν τὸ χεμζὲ [ἤτοι τὸ ا] τῆς λέξεως 'Ἰσφλατοὺν [Πλάτων]· || حق دعوا و محاكمه يى — كبك καταργῶ τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς καὶ διαδικασίας· || رسوك رؤيق مشتريك خيار رؤيتى — ايچز ἡ ὄψις τοῦ ἀπεσταλμένου δὲν ἀποσβεννύει τὸ δικαίωμα τῆς ἐξ ὄψεως ὑπιλογῆς τοῦ ἀγοραστοῦ, ἤτοι τὸ νὰ ἴδῃ τι ὁ ἀπεσταλμένος κτλ. || [ΔΠ]: ايدلدى — حكمدن ἐξέπεσε τοῦ κύρους, κατέστη ἄκυρον, ἐματαιώθη· || ـــ كبك تابعيتدن شخصى ἀφαιρῶ τινα τὴν ὑπηκοότητα [ἐπὶ Κυβερνήσεως].

اسقاطورون } Ελ. **ἰσκατορόν,** ὀν. σκαθαρῶνι [πτην.].

اسقاله } Ιτ. **ἰσκαλέρα,** [scalèra] ὀν. βαθμίδες, κλίμακες ἐν τοῖς ἱστοῖς τῶν πλοίων.

اسقام } Α. **ἐσκὰμ** [πλθ. τοῦ سقم] ὀν. ἀσθένειαι: — و آلام πόνοι καὶ ἀσθένειαι.

اسقامپاويا } Ιτ. **ἰσκαμπα-βία** [scampa via] ὀν. λέμβος πολύκωπος καὶ πλατεῖα, ἐν ἑκάστῳ τῶν ἐδωλίων τῆς ὁποίας κάθηνται δύο κωπηλάται· ἀντιθ. كيك **κὶκ.**

اسقانبيل } Γλ. **ἰσκανβίλ,** [brusquemblle] ὀν. εἶδος χαρτοπαιγνίου, κ. σκαμπίλι: اوينادلر الق قولى — ايچون ἐπαιξαν σκαμπίλι μὲ ἐξ ἀνθρώπους.

اسقانجه } Ιτ. **ἰσκάνζα** [cangia] ὀν. ἀλλαγὴ τῶν σκοπῶν πλοίου κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ὡρισμένου χρόνου.

اسقرلات } Ιτ. **ἰσκαρλάτ,** [scarlatta] ἐπθ. ἀλουργής: آلى — ἐρυθρὸν ἀλουργές, πορφυροβαφές· βλ. آلى ἐρυθρός.

اسقرو } Αγ. **ἰσκροῦ** [screw] ὀν. ἕλιξ, ἤτοι ὁ τροχὸς τοῦ ἀρχιμηδιακοῦ πλοίου· § πλοῖον ἀρχιμηδιακὸν ἑλικοκίνητον· βλ. اوسقور.

اسقره } Ελ. **ἰσκάρα,** βλ. اسقاره.

اسقريم } Γλ **ἐσκρὶμ** [escrimo] καὶ اسقريم تعليمى **ἐσκρὶμ ταλιμί,** ὀν. ξιφομαχία.

اسقف } Α. **ἐσκούφ,** ὀν. ἐπίσκοπος· § πλθ. اساقف **ἐσκὴφ** καὶ اساقفه **ἐσκηφέ.**

اسقلاون } **ἰσκλαθοὺν** ἢ اسقلاونيه **ἰσκλαθούνια,** ὀν. κ. Ἱλλυρία.

اسقنديل } Ιτ. **ἰσκαντίλ** [scandaglio] ὀν. βολὶς πρὸς καταμέτρησιν τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης· § ὁ παρὰ τὸ ἄγκυστρον μόλυβδος τῆς ὁρμιᾶς· || Ρμ. βολιδοσκοπῶ, μετρῶ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης, καὶ μτφρ. τὰς ἰδέας τινος [αἰτ.]: او ذاتك نه افكارده اولديغى اوله بر ايكى كره — ايچكلرآ كلاشلاز οὕτω διὰ βολιδοσκοπήσεως ἄπαξ ἢ δὶς δὲν δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ τί φρονεῖ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος.

اسقوچيه } Τ. **ἰσκότσια,** ὀν. κ. Σκωτία.

اسقوچيه‌لى } Τ. **ἰσκοτσια-λή,** ὀν. Σκῶτος.

اسقوربوط } ἢ اسقوربوت Γλ. **ἰσκορβούτ,** [scorbut] ὀν. στομακάκη [πάθος]· || اوتى — λεπτόσπερμον [γένος φυτῶν].

اسقورپيت } Ελ. **ἰσκορπίτ,** ὀν. σκορπίος, κ. σκορπίδι [ἰχθ.].

اسقورچنه } Ιτ. **ἰσκορτσούνα** [scorzona] ὀν. σκωροσύνη, τραγοπώγων [φυτ].

اسقوطه } Ιτ. **ἰσκότα** [scotta] ὀν. σχοινίον χρησιμεῦον πρὸς διεύθυνσιν τῶν μεγάλων ἱστίων [ναυτ.].

اسقوفيه } Ελ. **ἰσκούφια,** ἢ اسكوف **ὀσκιὸφ,** ὀν. κεκρύφαλος, κ. σκοῦφος.

اسقولوفندريون } Ατ. **ἰσκολοφέντριον** [scolopendrium] ὀν. σκολοπένδριον [φυτ.].

اسقومرى } Ελ. **ἰσκούμρου,** ὀν. σκόμβρος [ἰχθ.].

اسقونطو } Ιτ. **ἰσκόντο,** ἢ اسقونطو **ἰσκόντα** [sconto] ὀν. προεξόφλησις ποσοῦ ἐπὶ ἐκπτώσει: ايتدى يوزده اوچ — ايچون ὅκαμεν ἔκπτωσιν, ἤτοι προεξόφλησεν ἐπὶ τρία τοῖς ἑκατόν.

اسقونه } Αγ. **ἰσκούνα,** [schooner] ὀν. ἡμιολία, πλοῖον ἔχον ἕνα ἱστὸν ἐντελῆ καὶ ἄλλον κατὰ τὸ ἥμισυ κατηρτισμένον.

اسكات } Α. **ἰσκιὰτ** [ρζ. سكت, βλ. سكته καὶ سكوت] ρ. ἀφ. καταστίγασις: بر آدمك ـــى — ἡ καταστίγασις ἀνθρώπου. || Ρμ. καταστιγάζω [αἰτ.]: ايلدى خصمنى — ويرديكى جواب ἡ ἀπάντησις ἣν ἔδωκε κατεστίγασε τὸν ἀντίπαλόν του.

اسكار } Α. **ἰσκιὰρ** [ρζ. سكر] ρ. ἀφ. τὸ μεθύσκειν τινά [αἰτ.]: مسكرات قوللانمق بر آدمى — **ἐντροπὴ εἶναι** νὰ προσπαθῇ τις νὰ μεθύσῃ ἄνθρωπον μὴ μεταχειριζόμενον μεθυστικὰ ποτά. || Ρμ. [αἰτ. ايله]: كورمزدى مجلسنده حاجت شرابه ياران ايلردى سوزلريله — هوشياران δὲν ἔβλεπον ἐν τῇ συναναστροφῇ αὐτοῦ ἀνάγκην οἴνου οἱ φίλοι· ἐμέθυσκε διὰ τῶν λόγων του τοὺς νουνεχεῖς [στίχ.].

اسكان } Α. **ἰσκιὰν** [ρζ. سكن, βλ. سكون] ρ. ἀφ. τὸ κατοικίζειν, κατοικισμός, τὸ

ἐγκαθιστᾶν, ἐγκατάστασις: مهاجرين — ἐγκατάστασις προσφύγων. ‖ Ρμ. [αἰτ.].§ Καταχρηστικῶς εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς καταστατικόν,ἀντὶ τοῦ اولق ساكن **ὀακὶν ὀλμάκ,**κατοικῶ·§ἀφαίρεσις τοῦ χαρακὲ γράμματος [αἰτ.] : ك [جولان] جائزدر — واوينى ἐπιτρέπεται ἡ ἀφαίρεσις τοῦ χαρακὲ τοῦ βὰϋ τῆς λέξεως **[ὄζεϋελάν].**

اسكته } Ελ. **ἰσκέτε,** ὄν. ἀκανθὶς ἢ ἀκανθυλίς, κ. σκαθί [πτν.].

اسكدار } Τ. **ὀσκιοτάρ,** ὄν. κ. Σκούταρι, Χρυσόπολις.

اسكف } Α. **ἐσκέφ,** ὄν. ὑποδηματοπώλης.

اسكوف } Ελ. **ὀσκιόφ,** ὄν. σκοῦφος· βλ. καὶ اسقوفيه.

اسكلت } Ελ. **ἰσκελέτ,** ὄν. σκελετός, ἤτοι τὸ σύνολον τῶν ὀστῶν ἀνθρώπου ἢ ζώου γυμνῶν ἀπὸ σαρκῶν·§ἄνθρωπος ἰσχνότατος: كى—ὡς σκελετός.

اسكله } Ιτ. **ἰσκέλε** [scala] ὄν. πήγμα, ἤτοι σκαλωσιὰ χρησιμεύουσα κατὰ τὴν κτίσιν ἢ τὴν βαφὴν τῶν οἰκιῶν κτλ·§ ἀγορὰ ἐμπορικός· § ἡ σανὶς δι'ἧς οἱ ἐπιβάται ἐκ τοῦ πλοίου ἀποβιβάζονται· συνεκδ. ἀποβάθρα: ى—يك ἀποβάθρα ἀκατίων· ‖ ى — واپور ἀποβάθρα πλοίων·§ ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου καλουμένη يانى اسكله **ἰσκέλε γιανί**·βλ. سنجاق.

اسكمله } Ελ. **ἰσκέμλε,** ὄν. σκίμπους,κ. σκαμνί: —لى آز اسكمله σκίμπους ἔχων ράχιν.

اسكنجه } Π. **ἰσκένζε,** βλ. اشكنجه.

اسكندر } **ἰσκεντέρ,** ὄν. κ. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. § اسكندر يك Σκενδὲρ βέης [ἥρως ἀλβανός]· § ἐν γένει ὄν. κ.

اسكندرون } **ἰσκεντερούν,** ὄν. κ.Ἀλεξανδρέττα..

اسكندريه } **ἰσκεντεριγέ,** ὄν. κ. Ἀλεξάνδρεια.

اسكولى } ἢ اوسكولى **ὀσκιοῦλι,** καὶ اوسكل **ὀσκιοῦλ,** Ελ. ὄν. σκόλλυς,κ. σκουλί [τὸ λαναριαμένον δεμάτι τοῦ λιναρίου].

اسكى } Τ. **ἐσκί,** ἐπθ. ἀρχαῖος, παλαιός, ἐφθαρμένος: اسكى— ἀρχαῖοι χρόνοι· ‖ پاپوچ—παλαιὸν ὑπόδημα· ‖ علت—παλαιὰ νόσος· ‖ عادت — παλαιὰ ἕξις· ‖ قورت— πεπειραμένος [παλαιὸς λύκος]· ‖ —باش ὁ ἀρχαιότερος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ [ἰδίᾳ ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἀγάδων τῶν ἀνακτόρων]· ‖ دن— ἀνέκαθεν· ‖ زمانده— εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους·§ πλθ. اسكيلر οἱ ἀρχαῖοι [ἄνθρωποι], ἢ παλαιὰ ἐνδύματα, ῥάκη, λεγόμενα καὶ پوسكى— **ἐσκὶ πὀσκί.**

اسكيتمك } Τ. **ἐσκι-τμέκ,** ρμ. μτδ. παλαιώ διὰ τῆς χρήσεως, κ. παλαιόνω [αἰτ.]: اسكيتمش روبلرينى ἐπαλαίωσε τὰ ἐνδύματά του.

اسكيجه } Τ. **ἐσκί-ὄζε,** ἐπρ. ὀλίγον παλαιός, ὀλίγον ἀρχαῖος.

اسكيجى } Τ. **ἐσκι-ὄζί,** ὄν. παλαιοπώλης·§ ἐπιδιορθωτὴς ὑποδημάτων.

اسكيجيلك } Τ. **ἐσκι-ὄζιλίκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ اسكيجى.

اسكيلك } Τ. **ἐσκι-λίκ,** ἀφ. παλαιότης, ἀρχαιότης.

اسكيمسى } Τ. **ἐσκι-μσί,** ἐπθ. ὁ ἔχων ὄψιν παλαιοῦ, κ. παλαιούτσικος.

اسكيمك } Τ. **ἐσκι-μέκ,** ρμ. οὐδ. παλαιοῦμαι : البسهم اسكيدى τὰ ἐνδύματά μου ἐπαλαιώθησαν· ‖ شراب اسكيدى ὁ οἶνος ἐγένετο παλαιός·§ἐγγηράσκω ἔν τινι ὑπηρεσίᾳ.

اسل } Α. **ἐσέλ,** ὄν. λόγχη, ἀκόντιον.

اسلاف } Α. **ἐσλάφ** [πλθ. τοῦ سلف] ὄν. προκάτοχοι, πρόγονοι: اخلاف هر شيده — اولدى οἱ ἀπόγονοι δὲν δύνανται ἐν παντὶ ν'ἀπομιμηθῶσι τοὺς προγόνους· ‖ عظام— οἱ μεγάλοι [κλεινοὶ] πρόγονοι.

اسلاك } Α. **ἰσλάκ** [ρζ. سلك] ρ. ἀφ. τὸ εἰσάγειν, κατατάσσειν τινὰ εἴς τι στάδιον, εἰς τινα ὁδόν, κατάταξις [δοτ.] : طريقت علیهٔ مولویه — ى طاریقت علیهٔ مولویه ἢ κατάταξις τοῦ προσώπου τούτου εἰς τὸ ὑψηλὸν στάδιον τῶν μελετίδων.‖Ρμ. [αἰτ. δοτ.]: چوجقلری مسلك اهل — ايدمك سنه εἰσαγάγωμεν τοὺς παῖδας εἰς τὸ στάδιον τῶν σοφωτέρων [Μωαμεθανῶν].

اسلام } Α. **ἰσλάμ** [ρζ. سلم, βλ. سلام] ἀφ. ἡ μουσουλμανικὴ θρησκεία, ἰσλαμισμός· λέγεται καὶ دين اسلام ἤτοι θρησκεία Μουσουλμανική: — اهل ايكلى **ἰσλάμ,** κοινῶς μόνον اسلام **ἰσλάμ,** οἱ μουσουλμάνοι, ἤτοι οἱ πρεσβεύοντες τὸν ἰσλαμισμόν· ‖ — شيخ ال **ἀϊχῦ-λ-ἰσλάμ,** ἀρχηγὸς τοῦ ἰσλαμισμοῦ, Σεϊσλάμης· ‖ — مشاهير οἱ διάσημοι [ἄνδρες] τοῦ

Ἰσλαμισμοῦ· ‖—علماء οἱ σοφοὶ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· ‖ كلك — προσέρχομαι εἰς τὸν Ἰσλαμισμόν· ‖ ايلان — اظهار ἐκδηλῶ τὸν Ἰσλαμισμόν, ἤτοι κηρύττομαι μωαμεθανός· ‖ فلان شرف—ايله مشرف اولدى ὁ δεῖνα ἠσπάσθη τὸν Ἰσλαμισμόν [ἐτιμήθη διὰ τῆς τιμῆς τοῦ Ἰσλαμισμοῦ].

اسلامبول } **ἰσλαμ-πόλ,** ὄν.κ. Κωνσταντινούπολις, ἀντὶ استانبول βλ.

اسلامى } Α. **ἰσλαμί,** ἐπθ. μωαμεθανικός· § Ο. اسلاميه **ἰσλαμιγέ** : — ام οἱ μωαμεθανικοὶ λαοί· ‖ — كلك αἱ μωαμεθανικαὶ χῶραι· ‖—احكام αἱ διατάξεις τοῦ Ἰσλαμισμοῦ.

اسلاميت } Α. **ἰσλαμι-γέτ,** ἀφ. Ἰσλαμισμός: حضرت فاروق — يوك ياردیم ايتمدر ὁ Φαρούκ[βλ.λ.]μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν ταχεῖαν διάδοσιν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ· ‖ — اجراى ἐξισλάμισις· [Ἡ λέξις αὕτη καίτοι περιττὴ θεωρουμένη ὑπό τινων, καθὸ ἀφῃρημένον ἀπὸ τοῦ ἀφῃρημένου اسلام σημαίνοντος τὸ αὐτό, οὐχ' ἧττον ἄλλοι δικαιολογοῦσι τὴν χρῆσιν αὐτῆς ὡς ἀναγκαίας πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἅτε δὴ τῆς λέξεως اسلام κοινῶς ἐν χρήσει οὔσης ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ Μουσουλμάνος, ἤτοι ἀντὶ τοῦ اهل اسلام· βλ. καὶ تسليميت].

اسلحه } Α. **ἐσλιχά** [πλθ. τοῦ سلاح] ὄν. ὅπλα: جارحه — ὅπλα τραυματίζοντα ἤτοι ἀγχέμαχα, ὡς τὸ ξίφος, ἡ λόγχη, ἡ μάχαιρα· ‖ نارية — ὅπλα τοῦ πυρός, ἤτοι ἀγχέβολα, πυροβόλα, ὡς τὸ τουφέκιον κτλ.

اسلم } Α. **ἐσλέμ** [παραθ. τοῦ سليم ἢ τοῦ سالم] ἐπθ. ἀσφαλέστερος-τατος : طريق—بودر ἢ ἀσφαλεστέρα ὁδὸς εἶναι αὕτη.

اسلمك } Τ. **ἐσ-λεμέκ** [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. ὑπακούω, ἀκούω· βλ. καὶ ايشلمك.

اسلوب } Α. **ὀσλούπ,** ὄν· τρόπος, τύπος, ρυθμός, ὕφος λόγου: جديد — νέον ὕφος· ‖ افاده — ὕφος λόγου· ‖ عالى — ὕφος ὑψηλόν· ‖ ساذج — ὕφος ἁπλοῦν· ‖ معتدل — ὕφος μέτριον· ‖ حكيم — ὕφος σοφόν, ἤτοι τὸ ἐπὶ σκοπῷ ἐπικρίσεως ὑπομιμνήσκειν τὸν λαλοῦντα σπουδαῖόν τι, ὅπερ παρέλειψεν· ἢ τὸ ἀποδιδεῖν εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ ἔννοιαν, ἣν ἐκεῖνος παντάπασι δὲν ἐννοεῖ, καὶ ἀπαντᾶν ἀναλόγως: حكيم ايله اعطاى جواب مسلكيدر — ἔχει ἀρχὴν [συνειθίζει] ν'ἀπαντᾷ ὡς ἀνωτέρω· ‖ كتيرمك — ، ἢ صوقلق —، θέτω εἰς τάξιν, τακτοποιῶ,ρυθμίζω· § πλθ. اساليب **ἐσαλίπ.**

اسلى } Α. **ἐσελ-ί,** ἐπθ. ὁ προφερόμενος διὰ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσσης, συριστικὸς [γράμμα]· § Ο. اسليه **ἐσελιγέ.**

اسليه } Α. **ἐσλιγέ,** ὄν. Ο. τυφοειδὴς [φυτά].

اسم } Α. **ἴσμ,** ἢ **ἰσίμ,** ὄν. ὄνομα: جلال—τὸ ὄνομα τοῦ μεγαλείου, ἤτοι τοῦ Θεοῦ· ‖ اعظم—τὸ μέγιστον ὄνομα, ἤτοι τοῦ Θεοῦ· ‖[γρμ·] خاص—ὄνομα κύριον· ‖ عام—، ἢ جنس — ὄνομα κοινὸν ἢ προσηγορικόν· ‖ الجمع—**ἴσμῦ-λ-ὄζέμ,** ὄνομα περιληπτικόν· ‖ عين—ὄνομα συγκεκριμένον· ‖ معنا—ὄνομα ἀφῃρημένον· ‖ جامد — ὄνομα πρωτότυπον· ‖ مشتق — ὄνομα παράγωγον· ‖[προηγουμένης τῆς ἀραβ.προθ. ب **πί,**ἐκθλίβεται τὸ ا τῆς λ. اسم, ὡς بسم الله ἀντὶ باسم الله **πίμιλλαχι,** ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, βλ. بسم] § πλθ. اساى **ἐσαμὶ** καὶ اسما **ἐσμά.**

اسماً } Α. **ἴσ-μεν,** ἐπρ. κατ'ὄνομα, ὀνομαστί.

اسماء } Α. **ἐσμὰ** [πλθ. τοῦ اسم] ὄν. ὀνόματα: الله — **ἐσμάου-λλαχ,** ἢ حسنى — ى **ἐσμαὶ χοσνά,** τὰ ὀνόματα ἤτοι κατηγορήματα τοῦ Θεοῦ· ‖ اوستنه صچراق — ى δίδω ἀφορμὴν εἰς διαβολάς.

اسمار } Α. **ἐσμὰρ** [πλθ. τοῦ سمر] ὄν. νυκτεριναὶ συνομιλίαι, ἐφεσπερίδες [υπν.].

اسماع } Α. **ἐσμὰ** [πλθ. τοῦ سمع] ὄν. ὦτα.

اسماع } Α. **ἰσμὰ** [ρζ. سمع] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἀκοῦσαί τι, ἢ τὸ ποιεῖν τι ἀκουσθῆναι, ᾠδάσαι εἰς τὰς ἀκοάς, τὸ ἀπαγγέλλειν μεγαλοφώνως εἰς ὑπήκοον: كلام — كامنو τὸν λόγον ν'ἀκουσθῇ· ‖ اوز — كامنو τὴν φωνὴν ν'ἀκουσθῇ· ‖ و استماعى — الفاظ خسيسهٔ عاميانه‌لك τὸ νὰ ἐκφέρῃ τις ὡς καὶ τὸ ν' ἀκούῃ λόγους χυδαίους καὶ δημώδεις δὲν δύναται νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς φιλολογικῆς καλαισθησίας· ‖ Ρμ. [αἰτ.]: سوزلرينى — ايدمدى τοὺς λόγους του κατ' οὐδένα τρόπον ἠδυνήθη νὰ κάμῃ ν'ἀκουσθῶσι.

اسماعيل } **ἰσμαΐλ,** ὄν. κ. Ἰσμαήλ.

اسماعيليه } Α. **ἰσμαΐλ-γέ,** ὄν. Ο. ὄνομα αἱρέσεως Μουσουλμανικῆς.

اسماك } Α. **ἐσμὰκ** [πλθ. τοῦ سمك] ὄν. ἰχθύες: ذات السابح — **ἐσμάκι ζάτσ-λ-μεταϊίχ,** ἰχθύες γαστεροπτέρυγες.

آسمان Π. ἀσμὰν, ὄν. οὐρανός: —و زمین زمین οὐ ἀσμὰν, ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, τὸ σύμπαν || —ی برین ὁ ἀνώτατος τῶν οὐρανῶν, ὁ ἕνατος οὐρανός· || —و ریسمان ὁ οὐρανὸς καὶ τὸ σχοινίον, ἤτοι λόγοι συνετοὶ καὶ ἀπαντήσεις ἀνόητοι· || رند — ἀσμὰν-ρένὲ, ἀστρολόγος· || سج — ἀσμὰν-σένδζ, ὄν. ὡρολόγιον.

آسمانه Π. ἀσμαν-ὲ, ὄν. ὀροφή.

آسمانی Π. ἀσμαν-ὶ, ἐπθ. οὐράνιος:—بالای συμφορὰ οὐρανία· § κυανοῦς: جامه —ἔνδυμα κυανοῦν.

اسمر Α. ἐσμὲρ, ἐπθ. φαιός, μελάγχρους:—الون ἔσμερῦ-λ-λέὸν, φαιὸς τὸ χρῶμα, ἤτοι μελάγχρους· || کوز لی —ὡραία μελάγχρους.

اسمرار Α. ἐσμιρὰρ [ρζ. سمر, βλ. اسمر] ρ. ἀφ. καθίσταθαί τινα ἢ τι φαιόν, μελάγχρουν, ὑπομέλανσις: تأثیر حرارت شمس —وجود ὑπομέλανσις τοῦ σώματος ἐκ τῆς ἐπενεργείας τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου. || Ρμ. γίνομαι φαιός, μελάγχρους, ὑπομελαίνομαι.

اسمرجه Τ. ἐσμερ-δζὲ, ἐπθ. ὑπόφαιος, ὑπομελάγχρους.

اسمرلشمك Τ. ἐσμερ-λεσμὲκ, ρμ. μσ. καθίσταμαι μελάγχρους.

اسمرلك Τ. ἐσμερ-λὶκ, ἀφ. φαιότης, τὸ μελάγχρουν.

اسمرمسی Τ. ἐσμερ-ιμσὶ, ἐπθ. ὑπόφαιος, ὑπομελάγχρους.

اسمسز Τ. ἰσιμ-σὶζ, ἐπθ. ἀνώνυμος.

اسمك Τ. ἐσ-μὲκ, ρμ. οὐδ. πνέω, ψυσῶ: —روزگار πνέει ἄνεμος· § [ὅοτ.]: —قلبه ἐπέρχεται κατὰ νοῦν [καταβαίνει εἰς τὸν νοῦν]· || [ده]: باشده خیالار اسر ἐν τῇ κεφαλῇ του φανταστοπληξία πνέουσι, σχηματίζει χιμαιρικὰ σχέδια· § τὸ ἐπέρχεσθαι ἀπροσδοκήτως ὠφέλειάν τινα, ὡς τύχην, κληρονομίαν κτλ· § یرنده یلر اسر ἐν τῷ τόπῳ του ἄνεμοι πνέουσιν, ἤτοι δὲν μένει ἴχνος πράγματός τινος, γίνεται ἄφαντον· || سفره‌نك اوکنه یلر اسر ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης πνέουσιν ἄνεμοι, ἤτοι ἐπὶ τῆς τραπέζης δὲν ἔμεινεν ἴχνος φαγητῶν, ὅλα τὰ ἐσκούπισαν, τὰ ἔφαγον· || اسوب صاورمق πνέω καὶ λικμίζω, ἤτοι ὀργίζομαι, ἀναστατῶ τὸ πᾶν, πνέω μένεα.

اسمه Τ. ἐσ-μέ, ὄν. ἀπαρ. τὸ πνέειν, πνοή: —روزگار πνοὴ ἀνέμου.

اسمی Α. ἰσμ-ὶ, ἐπθ. ὀνοματικός: —تعریف [λογ.] ὁρισμὸς ὀνοματώδης· § 0. اسمیه ἰσμιγὲ: —جمله πρότασις ὀνοματική, ἤτοι συνδετικὴ συνισταμένη ἐξ ὑποκειμένου, κατηγουμένου καὶ συνδετικοῦ· ἀντίθ. فعلی βλ.

اسن Τ. ἐσὲν [λ. ἀρχ.] ὑγιής, εὔρωστος.

اسن Α. ἐσὲνν [παραθ. τοῦ سن ἰσσίνν], ἐπθ. πρεσβύτερος-τατος.

اسناد Α. ἰσνὰδ [ρζ. سند] ρ. ἀφ. τὸ ἀποδίδειν τινὶ καλὸν ἢ κακόν τι, τὸ προσάπτειν ἢ τὸ κατηγορεῖν, κατηγορία· [λογ. συντακτ.] τὸ κατηγορεῖν τὸ κατηγόρημα εἰς τὸ ὑποκείμενον, κρίσις [ὅοτ.]: یالرلغ اکا —ی یکده δὲν εἶναι πολὺ φρόνιμον τὸ ἀποδιδόναι αὐτῷ ταῦτα. || Ρμ. [αἰτ. ὅοτ.]: بر کثر —ایله کیمسه‌یه بر شی ἀποδίδω τινὶ τι· || قرات منحکه خواجه نصرالدینه —ایدیلور τὰ περισσότερα τῶν κωμικῶν ἀνεκδότων ἀποδίδονται τῷ χόδζᾳ Νασρεδδίν· || عدالت بر ادمك ایشلدیکی ایشکره محمول و مسند اولور ذاتنه حمل و —اولنماز ἡ δικαιοσύνη ἀποδίδεται εἰς τὰς πράξεις ἀνθρώπου τινός, δὲν ἀποδίδεται εἰς τὸ ἄτομόν του· § πλθ. اسنادات κατηγορίαι: —غرضکارانه κατηγορίαι ἐμπαθεῖς· § β' πλθ. اسانید ἐσανιδ.

اسنادی Α. ἰσνατ-ὶ, ἐπθ. κατηγορικός, ὁ ἀνήκων τῷ κατηγορήματι, ἤτοι εἰς τὴν σχέσιν ὑποκειμένου καὶ κατηγουμένου· § 0. اسناديه: زکیب اسنادی ἢ جمله اسناديه πρότασις συγκειμένη ἐξ ὑποκειμένου καὶ κατηγουμένου ἢ ῥήματος.

اسناديات Α. ἰσνατ-ιγιάτ, ὄν. πλθ. 0. πράγματα ἢ κατηγορίαι ἀποδιδόμεναι, προσαπτόμεναί τινι ἀδίκως: بر کتاب —ایله علودر τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι πλῆρες κατηγοριῶν ἀνυποστάτων· || اعتقاد ایدن دائما آلدانیر —ه ὁ πιστεύων εἰς κατηγορίας πάντοτε ἀπατᾶται.

اسنان Α. ἐσνὰν [πλθ. τοῦ سن ἰσνν] ὄν. ὀδόντες, ἡλικία: —اولان بنی بیلنامکده مدار حیات انساندر οἱ ὀδόντες, ὧν ἡ ἀξία δὲν γινώσκεται, συντελοῦσιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου· || مسلحه —ه ἐσνάνι μισελλαχά, χαυλιόδοντες· § ἡλικία στρατεύσιμος [λέγεται καὶ اسنان عسکریه ἐσνάνι ἀσκεριγὲ]: ۱۲۹۹ —ی οἱ στρατεύσιμοι τοῦ 1299· || داخل —اولان دلیقانلیلر οἱ νέοι οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν· || ارباب — οἱ ἔχοντες τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν.

اسنان Α. ἰσνὰν [ρζ. سن dinn] ρ. ἀφ. ὀδοντοφυτία: صبیان موسم —ی ἡ ἐποχὴ τῆς ὀδοντοφυΐας τῶν παίδων· § τὸ γηράσκειν· βλ. مسن μισίνν.

اسنتمك Τ. ἐσνε-τ-μὲκ, ρ. μτθ. ἐκτείνω τι τανύων· κάμνω τινὰ νὰ χασμᾶται, τὸν ἀνησυχῶ.

اسنك Τ. ἐσνὲκ [اسنمك] ἐπθ. ἐλαστικός· § ὄν. χάσμημα: کتیرمك —χασμῶμαι.

اسنلشمك Τ. ἐσεν-λεσμὲκ [λ. ἀρχ.] ρ. ἀλλ. ἀποχαιρετῶμαι μετά τινος, ἀφίνω ὑγίειαν ἀμοιβαίως.

اسنلك Τ. ἐσεν-λὶκ [λ. ἀρχ.] ἀφ. ὑγίεια, εὐεξία, εὐρωστία.

اسنلمك Τ. ἐσεν-λεμὲκ [λ. ἀρχ.] ρ. μτθ. ἀφίνω ὑγιεῖαν, ἀποχαιρετῶ.

اسنه‌مك Τ. ἐσνε-μὲκ, ρμ. αὐθ. χασμᾶσθαι· § τὸ εἶναί τι ἐλαστικόν, ἤτοι τὸ ἐκτείνεσθαι καὶ συστέλλεσθαι· اسز شی πρᾶγμα ἐλαστικόν.

اسنه‌مه Τ. ἐσνεμὲ, ὄν. ἀπαρ. καὶ اسنیش ἢ اسنیش ἐσνεγὶζ [ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. χάσμημα· § ἐλαστικότης.

اسوار Α. ἐσθὰρ [πλθ. τοῦ سور ταῖχος] ὄν. τεῖχη πόλεως.

اسواق Α. ἐσθὰκ [πλθ. τοῦ سوق ἀσὶκ] ὄν. ἀγοραί, ὁδοί.

اسوه Α. ὄσθὲ, ὄν. 0. στάδιον: حسنه —ه καλὸν στάδιον· § ὑπογραμμός, πρότυπον: اسوهٔ الحقائق ἄσθετῦ-λ-μοὶχακκικὶν, ὑπογραμμὸς τῶν ἐξετταζόντων βαθέως τὰ πράγματα· [λέγεται ἐπὶ σοφιστῶν]· § σύντροφος, παρήγορος ἐν ταῖς λύπαις: عشوهٔ العشاق ἄσθετῦ-λ-ὄσὸκ, ὁ παρήγορος φίλος τῶν ἐρωστῶν.

اسوج ἰσθιζὸζ, ὄν. κ. Σουηδία: اسوج نوروج ἰσθιζὸζ νορθιζὸζ, Σουηδία καὶ Νορβηγία.

اسوجلی Τ. ἰσθεζὸζ-λὶ, ὄν. Σουηδός.

اسود Α. ἐσθὲτ, ἐπθ. μέλας: —بول ἐσθὲτ, μελανουρία [πάθος]· || الشعر—ه ἐσθὲτ, μελανουρία [πάθος]· || سوداء, سودا, βλ. اسوداد.

اسوداد Α. ἰσθιτὰτ [ρζ. سود, βλ. اسود] ρ. ἀφ. μελάνωσις, μελανότης: ریش—ه ἰσθιτὰτῦ-ρ-ριγὲ, μελάνωσις πνεύμονος [ἐξ εἰσπνοῆς ἀσβόλης κτλ.] بال—ه ἰσθιτὰτῦ-λ-δζιλὲ, μελάνωσις δέρματος· || الشعر — ἰσθιτὰτῦ-ὸ-ὸὰρ μελάνωσις τριχῶν· || کاذب رنگین—ه ἰσθιτὰτι κζαζὶκι ριγεττὶν, ἀνθράκωσις, μελάγχρωσις πνευμόνων· || Ρμ. καθίσταμαι μέλας.

آسودکان Π. ἀσουτε-γκιὰν, πλθ. τοῦ آسوده.

آسودکی Π. ἀσουτε-γκὶ, ἀφ. ἡσυχία, ἀνάπαυσις: فکر —ه ἡσυχία νοός.

آسوده Π. ἀσουτὲ [μτχ. τοῦ ρμ. آسودن ἀσουτὲν] ἐπθ. ἥσυχος, ἀμέριμνος· [τῷ آسودن]: جهاندیده غم فرداسندن اولدم —ه ἐγενόμην ἀμέριμνος τῆς περὶ τῆς αὔριον μεριμνῆς τοῦ κόσμου [στίχ.]· § πλθ. آسودکان ἀσουτεγκιὰν.

آسوده حال Π. ἀσουτὲ-χὰλ, ἐπθ. ὁ ἐν καταστάσει ἡσυχίας.

آسوده خاطر Π. ἀσουτὲ-χατὴρ, ἐπθ. ὁ ἥσυχος τὸν νοῦν, τὸ πνεῦμα.

آسوده دل Π. ἀσουτὲ-τὶλ, ἐπθ. ὁ ἥσυχος τὴν καρδίαν· § πλθ. آسوده دلان.

آسوده‌دلی Π. ἀσουτὲ-τιλὶ, ἀφ. ἡσυχία καρδίας.

آسوده‌لك Τ. ἀσουτε-λὶκ, ἀφ. ἡσυχία, ἀνάπαυσις· βλ. آسودکی.

آسوده نشین Π. ἀσουτε-νιὰν, ἐπθ. ὁ καθήμενος ἥσυχος, ἀπηλλαγμένος πάσης λύπης καὶ μεριμνῆς: امان و امن—ه ὁ ἐπαναπαυόμενος ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ.

اسوف Α. ἐσούφ [ρζ. اسف] ἐπθ. ὁ ταχέως λυπούμενος, εὐαίσθητος τὴν καρδίαν.

اسویچره ἰσβιτσέρα, ὄν. κ. Ἑλβετία.

اسه Τ. ἐσὲ [ἐκ τοῦ عیسی ἰσά] ὄν. κ. Ἰησοῦς: موسه کلدیلر —ه ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς ὁ Μωϋσῆς, ἤτοι ὁ μὲν ὁ δέ.

اسهال Α. ἰσχὰλ [ρζ. سهل] ρ. ἀφ. διάρροια: خفیف—ه διάρροια ἐλαφρά· || شدید—ه διάρροια σφοδρά· || اوغرامق—ه καταλαμβάνομαι ὑπὸ διαρροίας.

اسهام } Α. **ἐσχάμ** [πλθ. τοῦ سهم] ὄν. βέλη· § γεωμ. γραμμαὶ διερχόμεναι ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ τόξου καὶ κάθετοι ἐπὶ τῆς χορδῆς· § عموميه — χρεώγραφα, ὁμολογίαι δημοσίου χρέους.

اسهل } Α. **ἐσχέλ** [παραθ. τοῦ سهل] ἐπθ. εὐκολώτερος - τατος: امور — ἡ εὐκολωτέρα τῶν ὑποθέσεων.

آسى } Α. **ἄσί,** ὄν. χειρουργός· § ἐπθ. τεθλιμμένος.

اسى } Τ. **ἐσί,** ὄν. ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός· ἀντιθ. ايى ἡ **ἐνί,** μικρὸς ἀδελφός· ‖ βλ. ايّ καὶ اس **ἲς,** κύριος.

آسيا } **ἄσιά,** ὄν. κ. Ἀσία: ى عثمانى — Ἀσιατικὴ Τουρκία· [βλ. آوروپا].

آسيا } Π. **ἀσιγιά,** ὄν. μύλος [χειρόμυλος ἢ ἀνεμόμυλος ἢ ὑδρόμυλος]· ‖ βλ. ἐπόμ. καὶ آسياباد.

آسياب } Π. **ἀσιγιάπ,** [βλ. προηγ.] ὄν. ὑδρόμυλος· μτφ. διεύθυνσις: — دولت ἡ διεύθυνσις τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους.

آسياباد } Π. **ἀσιγια-πάτ,** ὄν. ἀνεμόμυλος.

آسيابان } Π. **ἀσιγια-πάν,** ὄν. μυλωθρός.

آسيازنه } Π. **ἀσιγια-ζενέ,** ὄν. ἐργαλεῖον, δι' οὗ χαράσσουσι τὴν μυλόπετραν.

آسياسنك } Π. **ἀσιγια-σένκ,** ὄν. μύλη, μυλόπετρα.

اسياف } Α. **ἐσιγιάφ** [πλθ. τοῦ سيف], ὄν. ξίφη.

آسياكر } Π. **ἀσιγια-γκέρ** ὄν. μυλωθρός· § ὁ κατασκευάζων μύλους.

آسيائى } Α. **ἀσια-ΐ,** ἐπθ. Ἀσιατικός· § θ. آسيائيه.

آسيب } Π. **ἀσίπ,** ὄν. σύγκρουσις, προσβολή: عشق — كوكلى بر اضطراب ايلدى τὴν καρδίαν μου πλήρη ταραχῆς κατέστησεν ἡ προσβολὴ τοῦ ἔρωτος· § συμφορά, βλάβη.

آسيب رسان } Π. **ἀσίπ-ρεσάν,** ἐπθ. ὁ φέρων βλάβην, ὁ ρίπτων εἰς συμφοράν.

آسيده } Π. **ἀσιτέ,** ἐσφαλμένον ἀντὶ عصيده βλ.

اسير } Α. **ἐσίρ,** κ. **γεσίρ,** ὄν. αἰχμάλωτος: حرب — αἰχμάλωτος πολέμου· ‖ — بازارى ἀγορὰ αἰχμαλώτων, τὸ μέρος ἔνθα ἀλλοτε ἐπωλοῦντο· ‖ دوشمك الله — اسير αἰχμαλωτίζομαι, πίπτω αἰχμάλωτος εἰς τὰς χεῖράς τινος· § [μτφ.]: درد و محن — ὁ ὑπὸ τὸ κράτος πάθους, δοκιμασιῶν εὑρισκόμενος· ‖ فراش — αἰχμάλωτος τῆς κλίνης, κλινήρης: فراش اضطراب اولمق εἶμαι αἰχμάλωτος τῆς κλίνης τῆς ἀγωνίας, ἤτοι πάσχω πολύ. ‖ Ρμ. αἰχμαλωτίζω [αἰτ.]: § πλθ. اسرا **ὄσερά.**

اسير الهند } Α. **ἐσίρυ-λ-χίντ,** ὄν. κ. αἰχμάλωτος τῶν Ἰνδῶν· μτφ. ἀγύρτης· [ἐκ τινος ἀγύρτου, ὅστις ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἔλεγεν ὅτι ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ ἐδιηγεῖτο περὶ αὐτῶν πολλὰ παράδοξα, ἐγνώσθη ὅμως ἀκολούθως ὅτι τὰς Ἰνδίας οὐδὲ κατ' ὄναρ εἶδε].

اسيرانه } Π. **ἐσιρ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων αἰχμαλώτῳ, δουλικός: — نياز παράκλησις δουλική· § ἐπρ. δουλικῶς.

اسيرجى } Τ. **ἐσιρ-δζί,** ὄν. δουλέμπορος, σωματέμπορος.

اسيرجيلك } Τ. **ἐσιρ-δζιλίκ,** ἀφ. σωματεμπορία.

اسيركمك } Τ. **ἐσιργκε-μέκ,** [κατὰ τὸ اسيركمك ἐκ τοῦ اسيرجه] ρμ. μτθ. διαφυλάττω, φείδομαι, ὑπερασπίζω· [αἰτ.]: اسيركمك ἡ اسيركسون الله **ἀλλαχ ἐσιργκεσὸν** ἢ **ἐσιργκεγέ,** ὁ Θεὸς διαφυλάξαι· ‖ كوزلرمزدن بيله اسيركمديكمز اولادمز ἅτινα διαφυλάττομεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἡμῶν ὀφθαλμοῦ [τοῦ βασκάνου]· § συμπαθῶ [αἰτ.]: بنى اسيركيور μὲ συμπαθεῖ, μὲ φείδεται· § ἀρνοῦμαί τινί τι [αἰτ.]: او قدر جرى دركه بر قاشيق چوربه‌يى اسيركر τόσῳ φιλάργυρος εἶναι ὥστε καὶ μίαν χουλιαρᾶν σοῦπας ἀρνεῖται [φείδεται].

اسيركنمك } Τ. **ἐσιργκε-ν-μέκ,** ρμ. οὐδ. ἢ πθ. διαφυλάττομαι, εἶμαι ὑπὸ διαφύλαξιν, προστασίαν· δὲν χορηγοῦμαι, ἤτοι τὸ νὰ ἀρνῆται, νὰ φείδηται τις πράγμά τι: اسيركنه‌جك شى‌ميدر εἶναι πρᾶγμα ὅπερ νὰ μὴ χορηγηθῇ, ἤτοι ὅπερ νὰ φεισθῇ τις, ἢ ν' ἀρνηθῇ.

اسيركيجى } Τ. **ἐσιργκεϊδζί** [اسيركك] ὁ διαφυλάττων, ὁ προστατεύων, ὁ φειδόμενος· [ἐν ἐκ τῶν ἐπιθέτων τοῦ Θεοῦ].

اسيرلك } Τ. **ἐσιρ-λίκ,** ἀφ. αἰχμαλωσία, δουλεία.

اسيرى } Π. **ἐσιρ-ί,** ἀφ. ταὐτὸν τῷ προηγ.

اسيل } Α. **ἐσίλ** [ρζ. اسل] ἐπθ. ἐπιμήκης, ἀπολήγων εἰς ὀξύ: الخد — **ἐσίλυ-λ-χάτ,** οὕτινος αἱ παρειαὶ εἶναι ψιλαὶ σαρκῶν.

آسيه } Α. **ἀσιγέ,** ὄν. μυρτοειδῆ [φυτά].

آش } Π. **ἄς,** ὄν. φαγητόν· ζωμὸς ἐκ σίτου καὶ ἀλεύρου, κ. σοῦπα: — آى لذيذ كوكسى طاوق-تابوك يكيدى, ἤτοι τὸ γνωστὸν γλύκισμα ἐκ γάλακτος καὶ στήθους ὄρνιθος [βλ. طاوق]· ‖ — اكشى ξηρὸν φαγητόν, ἤτοι δαμάσκηνον σαρκῶδες· ‖ — سودلو, ἢ ἄλλως سوتلاج ρυζόγαλα· ‖ اوق — كوريانون, κ. κόλλανδρον· ‖ كيرى — ἀποστρέφομαι [γερμὲκ] τὴν τροφὴν καὶ ὀρέγομαι καθ' ἑκάστην στιγμὴν διάφορον, κ. κακοψυχῶ [ἐπὶ ἐγκύων γυναικῶν]· ‖ قاچ — صفوق صو — پشمش εἰς ἐψημένον φαγητὸν προσθέτω ψυχρὸν ὕδωρ, κάμνω ν' ἀποτύχῃ ἡ ὑπόθεσις.

اش } Τ. **ἔς,** ὄν. τὸ ἕτερον μέρος ζεύγους ἀνθρώπων, ζώων ἢ πραγμάτων, σύζυγος, ὁμόζυγος [ταῖρι], σύντροφος: بو باركير اوله بيلور — اوتمكنه ὁ ἵππος οὗτος δύναται νὰ γίνῃ ὁμόζυγος τῷ ἑτέρῳ· ‖ ى — كلابك بزم آرابك ἁμαξα ὁμοία τῇ ἡμετέρᾳ [τὸ ταῖρι της]· ‖ ى يوق — δὲν ἔχει ὅμοιον, ἀπαράμιλλος· ‖ — ندن آيرلق ἀποχωρίζεσθαι τοῦ ὁμοζύγου [λέγεται ἐπὶ ἑταίρων, συζύγων, ἢ ἐπὶ δύο ὁμοίων ζώων, ὧν τὸ ἓν ἀπέθανεν]. ‖ Ρμ. εὑρίσκω τὸ ὅμοιον πράγματός τινος καὶ τὰ κάμνω ζευγάρι, ζευγοποιῶ. § دوست — σύντροφος, φίλος· § ὕστερον, ἢ τὸ ἕμβρυον περικαλύπτουσα χιεμβράνα λεγομένη καὶ دول — ى ايله ايى, ἥτις ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐμβρύου ἐξέρχεται· βλ. صولك.

اشابه } Α. **ἰσαπὲ** [ρζ. شيب] ρ. ἀφ. θ. τὸ λευκαίνειν τὴν κόμην, τὸν πώγωνα. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايشدر — تعاقب ليل ونهار ايچه ارباب شبابى ἢ ἀλληλοδιαδοχὴ τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐλεύκανε πολλοὺς νέους.

اشارات } Α. **ἰσαράτ** [πλθ. τοῦ اشارت] ὄν. σημεῖα, νεύματα: جبريه — ἀλγεβρικὰ σημεῖα· ‖ — هندسه — σημεῖα συνθηματικά, κατὰ συνθήκην εἰλημμένα· ‖ طوبوغرافيه — τοπογραφικὰ σημεῖα.

اشارت } Α. **ἰσαρὲτ** [ρζ. شور, βλ. شورى] ρ. ἀφ. θ. σημεῖον, νεῦμα ἢ δεῖξις διὰ τῆς χειρός, ἢ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἢ τῶν ὀφρύων· μτφ. διαταγή: موفقيتدر — سى و ثبات ايكى ἡ προσπάθεια καὶ ἡ ἐμμονὴ εἶναι δύο σημεῖα ἐπιτυχίας· ‖ كوزله — ندن اكلادم ἐνόησα ἐκ τοῦ [διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ] νεύματός του· § اورايه وضع اولنان حدودى تفريق ايچوندر — τὸ ἐκεῖ τεθὲν σημεῖον εἶναι πρὸς διάκρισιν τῶν ὁρίων· ‖ كمى امداد ى چكدى — τὸ πλοῖον ὕψωσε σημεῖον αἰτήσεως βοηθείας· ‖ عليه — ὑψηλὸν νεῦμα, ἢ διαταγὴ τῆς Α.Υ. τοῦ Σεϊχουλισλάμη· ‖ عارف اولانه يكر — τῷ νοοῦντι ἀρκεῖ [γερὲρ] νεῦμα· ‖ — اسمك ὀνόματι δείξεως, ἤτοι δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι· ‖ Ρμ. νεύω, δεικνύω· [αἰτ. على]: على اليد ايلدى — ἔδειξε τὸ μέρος διὰ τῆς χειρός.

اشاعه } Α. **ἰσαά,** καὶ ἐν τῇ ποιήσει اشاعت **ἰσαάτ,** [ρζ. شيع, βλ. شيوع] ρ. ἀφ. θ. διάδοσις, δημοσίευσις [εἰδήσεων, μυστικοῦ]: اخبار — ، — διάδοσις εἰδήσεων· ‖ اسرار — ، — διάδοσις μυστικῶν· ‖ سى — بر طاقم كفتكولر διάδοσις πολλῶν σκανδαλωδῶν λόγων· ‖ Ρμ. διαδίδω, διαθρυλλῶ [αἰτ.]: اسرار — ، — διαδίδω μυστικά· ‖ اولندى — روايت διεθρυλλήθη ἢ ἐφήμη. § βλ. اشاعت.

آشاغى } Τ. **ἀσαγή,** κοινῶς **ἀσαά,** ἐπθ. ταπεινός, χαμηλός, ὑποδεέστερος, συνήθης, πρόστυχος, εὐτελής: فيات — εὐτελὴς τιμή· ‖ قوشى — αἱ ὑποδεέστεραι τάξεις τοῦ λαοῦ [κοσσοῦ]· § [ἐπιρ.] κάτω: يوقارى — ἐπάνω κάτω, ἐδῶ ἐκεῖ, περίπου· ‖ — سنده κάτωθι αὐτοῦ, παρακάτω· ‖ دن — κάτωθεν· ‖ ده — κάτω [ἐπὶ σταδίου]· ‖ يه — κάτω [ἐπὶ κινήσεως]· ‖ — باش τὴν κεφαλὴν κάτω, ἀνεστραμμένος· ‖ اوتورمق — κάθημαι κάτω· ‖ اورمق —, ἢ وارمق —, καταβιβάζω, ἀφαιρῶ ἐκ λογαριασμοῦ, ἐκπίπτω.

اشاغيلامق } Τ. **ἀσαγη-λαμάκ,** κ. **ἀσαα-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ταπεινοῦμαι, ἐκπίπτω, κατέρχομαι, ἐξευτελίζομαι· § μτθ. ταπεινῶ, περιφρονῶ, ἐξευτελίζω.

آشاغيلو } ἢ آشاغيلى Τ. **ἀσαα-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἰσόγαιον [πάτωμα]: يوقاريلى — οἰκοδομὴ ἔχουσα ἰσόγαιον καὶ ἀνώγαιον.

اشاعره } Α. **ἐσαϊρέ,** ὄν. κ. οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ابوالحسن الاشعرى "Ἐφουν-λ-χάσανυ-λ-ἐσαρί, ἑνὸς τῶν διασήμων διδασκάλων τοῦ Μωαμεθανισμοῦ.

آشام Π. ἀσάμι, ἐπθ. πότης: — درد ἐξρέ ἀσάμι, ὁ πίνων βάσανα, πικρίας· || — خون χὸν ἀσάμι, ὁ πίνων αἷμα, αἱμοσόρος.

اشأم Α. ἐσὲμ [παραθ. τοῦ شوم] ἐπθ. ἀπαισιώτερος-τατος.

اشباح Α. ἐσπὰχ [πλθ. τοῦ شبح ἐσπὲχ] ὄν. σώματα, πρόσωπα.

اشباع Α. ἰσπὰ [ρζ. شبع] ρ.ἀφ. τὸ πληροῦν τὸν στόμαχον, τὸ χορταίνειν: — کرسنکان ἰσπὰϊ γκιὺρσινεγκιάν, τὸ χορταίνειν πεινῶντας· ‖Ρμ. [αἰτ.]· § διάῤῥεξις, ἐμβροχή, ποτισμός· § — الف ἐλίφι ἰσπά, οὕτω καλεῖται τὸ ἄνευ ἐννοίας ἐλίφ, ὅπερ τίθεται ἐν τέλει λέξεών τινων ἀραβικῶν καὶ περσικῶν.

اشباه Α. ἐσπὰχ [πλθ. τοῦ شبه καὶ τοῦ شبيه] ἐπθ. ὅμοιοι, ὅμοια· || — ی ὁ μὴ ἔχων ὁμοίους, ἀπαράμιλλος, μοναδικός: چال یاك — ی کورسونلر κάλλος τὸ μοναδικὸν καὶ ἀπαράμιλλον.

اشبو Τ. ἴσ-που [ἐκ τοῦ اوش καὶ بو, βλ. καὶ اشبو] ἀντ. δεικτ. οὗτος - η - ο: — رساله τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο· || معامله — ἡ συμπεριφορὰ αὕτη· § ὁ ἐνεστώς, ὁ παρών, ὁ τρέχων-ουσα-ον [ἐπὶ χρονολογίας]: سنه ۱۸۹۵ — τὸ ἐνεστὼς 1895 ἔτος· || ربیع الاول اون ایکنجی — کونی τῇ 12 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς Ῥεβίου-λ-ἐσσέλ.

اشبه Α. ἐσπὲχ [παραθ. τοῦ اشبه] ἐπθ. ὁμοιότερος - τατος: اولاد — τὸ ὁμοιότερον ἢ τὸ μᾶλλον ὁμοιάζον τῶν τέκνων.

اشبه Τ. ἐσπὲχ, ἐπθ. νέος μεγαλόσωμος ἔχων ἦθος παλληκαριοῦ, κάμνων τὸν ἀνδρεῖον, οἰηματίας, ἀλαζών.

آشپز Π. ἀσ-πὲζ, ὄν. μάγειρος.

اشپورطه Ιτ. ἰσπόρτα [sporta] ὄν. κάνιστρον πλατὺ δι' ὀπώρας.

اشتات Α. ἐσταὶ [πλθ.τοῦ شتيت] ὄν. τάξεις, κατηγορίαι: خلق — τάξεις τοῦ λαοῦ.

اشتات Α. ἰσταὶ [ρζ. شتّت] ρ. ἀφ. διασκορπισμός: اهل فرقه — ὁ διασκορπισμὸς τῆς μοίρας τῶν ἐχθρῶν· [συνηθέστερον تشتيت].

اشتاه Τ. ἐσταχ [παραθ. τοῦ اشتها] ὄν.ὄρεξις διὰ φαγητόν· μτφ. διάθεσις, ἐπιθυμία: م — ἐσταχὶμ βάρ, ἔχω ὄρεξιν· || م — یوقدر δὲν ἔχω ὄρεξιν· || آچیجی — ἀνοικτικὸν ὀρέξεως, ὀρεκτικόν· || کسلدی — م ὀκόπη ἡ ὄρεξίς μου· βλ. اشتهاء.

اشتاهسز Τ. ἐσταχ-σὺζ, ἢ اشتهاسز ἰσταχσύζ, ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων ὄρεξιν, ἐπιθυμίαν· § [ἐπρ]. ἄνευ ὀρέξεως.

اشتاهسزلق Τ. ἐσταχ-σιζλίκ, ἢ اشتهاسزلق ἰσταχσιζλίκ, ἀφ. ἀνορεξία, ἔλλειψις ἐπιθυμίας.

اشتاهلی Τ. ἐσταχ-λή, ἢ اشتهالی ἰσταχλή, ἐπθ. ὁ ἔχων ὄρεξιν, ὁ ἐπιθυμῶν.

اشتباك Α. ἰσταπὰκ [ρζ. شبك] ρ. ἀφ. τὸ συμπλέκεσθαι δύο ἢ περισσότερα πράγματα πρὸς ἄλληλα δίκην δικτύου: — النجوم ἰσταπάκιζ-ν-νοζούμ, συμπλοκὴ ἀστέρων· οὕτω καλεῖται τὸ τελευταῖον ὅριον τοῦ χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι θεμιτὴ καὶ ἔγκυρος ἡ ἑσπερινὴ προσευχὴ παρὰ Μουσουλμάνοις.

اشتباه Α. ἰσταπὰχ [ρζ. شبه, βλ. شبهه] ρ. ἀφ. ἀμφιβολία: کوتورمز حقیقتدر — ἀληθεία μὴ ἐπιδεχομένη ἀμφιβολίαν· || — بلا شك ἰσταπὰχ, ἢ — ی, ἄνευ ἀμφιβολίας, ἀναμφιβόλως· ‖ Ρμ. ἀμφιβάλλω [ده]: واجب الوجودك — ایدر بر لکنده کیم ἐις τὸ ἐναντίον τοῦ ὄντος, οὗ ἡ ὕπαρξις ἀπαραίτητος[τοῦ Θεοῦ], τίς ἀμφιβάλλει;

اشتداد Α. ἰσταὶ [ρζ. شدّ, βλ. شدت] ρ.ἀφ. ἐπίτασις, δεινωσις: شتا — ἐπίτασις χειμῶνος· || حرارت — ἐπίτασις θερμότητος· || غضب — ἐπίτασις ὀργῆς· || مرض — ἐπίτασις δεινώσις ἀσθενείας· || نزاع — ἐπίτασις ἔριδος· ‖ Ρμ. ἐπιτείνομαι, γίνομαι σφοδρότερος, δεινοῦμαι: ایندی — خستهلکی ἡ ἀσθένειά του ἐδεινώθη.

اشتر Π. ὀσὺρ, ὄν.κάμηλος· βλ. شتر || ارکی — βλίτον [φυτ.]· βλ. اشتیر.

اشتراء Α. ἰσταιρὰ [ρζ. شراء] ρ. ἀφ. τὸ ἀγοράζειν, ἀγορά· [ἀντιθ. بیع πώλησις]: البسه — سی ἀγορὰ ἐνδυμάτων· ‖ Ρμ. ἀγοράζω [αἰτ.]: ایدم — یکی بر خانه ἠγόρασα νέαν οἰκίαν.

اشتراط Α. ἰσταιρὰτ [ρζ. شرط] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν ἢ τιθέναι τι ὡς ὅρον συμφωνίας, ὅρος[δοτ.]: بر خصوصك شو خصوصه — ی مناسب کورلمشدر τοῦτο ὡς ὅρος δι' ἐκεῖνο· || احتیاطی — ὅρος ἐπιφυλακτικός.

اشتراك Α. ἰσταιρὰκ [ρζ. شرك, βλ. شركت] ρ. ἀφ. κοινωνία, συμμετοχὴ δύο ἢ περισσοτέρων εἰς ἓν κτῆμα ἢ πρᾶγμα: اموال — κοινωνία περιουσίας, κοινωνισμός, σοσιαλισμός· ‖[τῇ ده]: ایکی کیمسه نك بر عادده — لری ἡ κοινωνία ἢ συμμετοχὴ δύο προσώπων ἐν ἑνὶ κτήματι· ‖ لسان — κοινωνία γλώσσης, ἤτοι τὸ εἶναι διάλεκτόν τινα κοινὴν μεταξὺ τῶν ἀτόμων ἔθνους κτλ. || قبول ایتز — محبت ἡ ἀγάπη δὲν ἐπιδέχεται κοινωνίαν· || همت — συμμετοχὴ προσπαθείας, συνεργασία· || — یلا ایله ایترلك, τῇ κοινωνίᾳ,διὰ τῆς συμμετοχῆς, ἢ ὡς κοινωνός, συμμέτοχος· ‖ Ρμ. εἶμαι κοινωνός, συμμέτοχος, συμμερίζομαι, συνοδεύω· [δοτ. ده]: بو خصوصده افکارکزده — ایدم τοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν δύναμαι νὰ συμμερισθῶ τὰς ἰδέας ὑμῶν· || بو ایشك حصولی امرندکی مساعیسنه — ایلدی συνεμερίσθη τὰς πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πράγματος προσπαθείας του,ἤτοι συνεργάσθη· || سزه کزمکده — ایدم δὲν δύναμαι νὰ συνοδεύσω ὑμᾶς ἐν τῷ περιπάτῳ· § [ἰατρ.] συμπάθεια· βλ. علاقه.

اشتراکی Α. ἰσταιρακ-ί, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν κοινωνίαν: ἤτοι συμμετοχήν, μετοχικός [ὀνν.]· κοινωνιστής· § [ἰατρ.] ὁ κατὰ συμπάθειαν· § 0. اشتراکیه· βλ. καὶ ἐπόμ.

اشتراکیون Α. ἰσταιρακι-γιὺν [πλθ. τοῦ اشتراکی] ὄν. κοινωνισταί, σοσιαλισταί.

اشتربان Π. ὀσὺρ-πάν, ὄν. καμηλοκόμος, καμηλάρης.

اشترخو Π.ὀσὺρ-χού,ἢ دل اشتر ὀσὺρ-τίλ, ἐπθ. γυνησίκακος [ὁ ἔχων ἦθος ἢ καρδίαν καμήλου].

اشترکاو Π. ὀσὺρ-γκιάβ, ὄν. καμηλοπάρδαλις.

اشترمرغ Π. ὀσὺρ-μύργ,ὄν. στρουθοκάμηλος.

اشتعال Α. ἰσταὶ [ρζ. شعل, βλ. شعله] ρ. ἀφ. ἀνάφλεξις: [μτφ.] ζῆλος· [φυσ.] ἐκπύρωσις: آتش ἢ نار — ἀνάφλεξις πυρός· || — غضب ἔξαψις ὀργῆς· || — یلا ἐπιδεκτικὸς ἀναφλέξεως, εὐφλεκτος· ‖ Ρμ.ἀναφλέγομαι,ἀνάπτω: بن یوردوندم بر عبایه زمهریرك رغبنه سزده ای عشق آتشی سیندمده ایله — ἐγὼ περιεβλήθην σάκκον εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ χειμῶνος· καὶ σύ, ὦ πῦρ τοῦ ἔρωτος, ἀναφλέχθητι ἐν τῷ στήθει μου [ἐϊλὲ ἰσταιὰ].

اشتغال Α. ἰσταγὶλ [ρζ. شغل] ρ. ἀφ. ἀνασχόλησις, ἀσχολία· ‖ Ρμ. ἀσχολοῦμαι [ایله]: ایدر — بیهوده شیلر ایله ἀνασχολεῖται εἰς πράγματα ἀνωφελῆ· ‖ ایدمجك — بو کون کیمسه ایله حالم یوقدر σήμερον δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ ἀνασχολήθῶ μὲ οὐδένα· § اشتغالات ایکی آی اولدی یازمدك بر سوز او قدر چوقی — ك δύο μῆνες ἐγένοντο, ἕνα λόγον δὲν ἔγραψας· τόσῳ πολλαὶ εἶναι αἱ ἀσχολίαι σου;

اشتقاق Α. ἰσταὶκὰκ [ρζ. شقّ, βλ. اشتقاق] ρ. ἀφ. ἔτυμον, ἐτυμολογία, παραγωγὴ λέξεως: — نك ἡ ἐπιστήμη τῆς ἐτυμολογίας, τὸ ἐτυμολογικόν· || کلمك — ی ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως· ‖ Ρμ. ἐτυμολογοῦμαι, παράγομαι· [ὀν]: متیم تسمدن — ایدییور ἡ λέξις μιστεπεδζὶμ [μειδιῶν] παράγεται ἐκ τοῦ تبسّم [μειδιᾶν]· § πλθ. اشتقاقات.

اشتقاق Α. ἰσταικακ-ί, ἐπθ. ἐτυμολογικός· § 0. اشتقاقیه.

اشتکاء Α. ἰσταιγὰ [ρζ. شکو, βλ. شکوی] ρ. ἀφ. τὸ παραπονεῖσθαι, τὸ ἐγκαλεῖν, παράπονον· [τῇ ده]: — غدر فلکدن παράπονον κατὰ τῆς ἀδικίας τοῦ οὐρανοῦ, ἤτοι τῆς κακῆς τύχης· ‖[νομ.] على الحكام — ἰσταιγὰ ἀλέ-λχακιάμ, ἀγωγὴ κακοδικίου [ἔγκλησις κατὰ δικαστῶν]· ‖ یولنده — ἐπὶ σκοπῷ παραπόνου· ‖ Ρμ. [ὀν]: ایدلمز — الهدن δὲν παραπονεῖται τις κατὰ τοῦ Θεοῦ· || — الله دن کیمسه یوق ایتز جهانده κατὰ τῆς τύχης αὐτοῦ οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ μὴ παραπονούμενος· || اولنان — حاکم ὁ δικαστής, καθ' οὗ ἡ ἀγωγὴ περὶ κακοδικίου.

اشتکائی Α. ἰσταιγὰ-ί, ἐπθ. ὁ περιέχων παράπονα, αἰτιάσεις, ἔγκλησιν, ἀγωγήν· § 0. اشتکائیه ἰσταιγαΐγέ — اوراق ἔγγραφα περιέχοντα ἔγκλησιν, ἀγωγήν.

اشتلم Π. ὀσταλὺμ, ὄν. ἔρις, ταραχή, ῥῆξις.

اشتلمکار Π. ὀσταλὺμ-κιάρ, ἐπθ. ἐριστής, ταραχοποιός.

اشتمال Α. ἰσταιμὰλ [αζ. شمل, βλ. شمول] ρ. ἀφ. τὸ περιλαμβάνειν, περιέχειν [αἰτ.]: کلستان سعدی بر چوق حکمیاتی — ی جهتیله بر کتاب عالی عد اولنمشدر ὁ Ῥοδὼν [ποίημα] τοῦ Σαδὶ ἐθεωρήθη ὑψηλὸν βιβλίον, διότι περιλαμβάνει πολλὰ σοφὰ ἀποφθέγματα· ‖ Ρμ. [αἰτ.]· § ἐν συνθέσει σημαίνει πλήρης: — مال مایوسیت

καταστασις ἀπελπιστικὴ [πλήρης ἀπελπισίας]· ||—حال ضراعت κατάστασις ταπεινωτική.

اشتمام Α. **ἰότιμάμ** [ρζ. شمّ] ρ. ἀφ. τὸ ὀσφραίνεσθαι, ὄσφρησις: —كيسوى دلبر τὸ ὀσφραίνεσθαι τὸν βόστρυχον ὡραίας· ||| Ρμ. [αἰτ.]· || βλ. καὶ استشمام.

اشته ἢ اشته ایشه Τ. **ἰότὲ** [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اوشده] ἐπρ. ἰδού: —ميدان—قليچ—ἰδοὺ τὸ ξίφος, ἰδοὺ τὸ πεδίον, ἤτοι ἰδοὺ ἡ Ῥόδος ἰδοὺ καὶ τὸ πήδημα· || —اوقدردر او حكايت ἰδοὺ τοσοῦτον εἶναι ἐκεῖνο τὸ διήγημα· ||—باق—ἰδοὺ ἰδέ! ||—بو قدر—ἰδοὺ τοσοῦτον! [εἶναι].

اشتهاء Α. **ἰότιχὰ** [ρζ. شهو, βλ. شهوت] ρ.ἀφ. ὄρεξις [ἐπὶ ψαγητοῦ κτλ.]: —سى وار ἔχει ὄρεξιν· || —سى يوق δὲν ἔχει ὄρεξιν· || —ى كاذب ψευδὴς ὄρεξις· || —انكيز ὁ διεγείρων τὴν ὄρεξιν· § μτφ: ἐπιθυμία, ζῆλος: —ايله ايشه باشلادى ἐπελάβετο τῆς ὑποθέσεως μετὰ ζήλου· || اولكى —سى باقدى δὲν ἔμεινεν ὁ προηγούμενος αὐτοῦ ζῆλος· § κ. اشتاه ἐάτάχ· βλ. λ.

اشتهار Α. **ἰότιχὰρ** [ρζ. شهر, βλ. شهرت] ρ. ἀφ. ἡμίν, εὐκλεια· ||| Ρμ. ἡμιζομαι, κλείζομαι· [ايله]: —اشتهر — عثمانليلر مهمانوازلقله οἱ ὀθωμανοὶ ἐφημίσθησαν ἐπὶ φιλοξενίᾳ· || —اولق ἀποκτῶ ἡμην.

اشتهاسز Τ. **ἰότιχα-σίζ**, اشتهاسزلق **ἰότιχα-σιζλίκ**, اشتهاى **ἰότιχα-λή**, βλ. اشتهاسز-اشتهاى-اشتهاسزلق.

آشتى Π. **ἀότί**, ὄν. εἰρήνη· || —پرور **ἀότὶ περβέρ**, φίλος τῆς εἰρήνης: —پادشاه μονάρχης φίλος τῆς εἰρήνης· || —پرور **ἀότὶ-περβερανέ**, φιλειρηνικός: —تشبثات διαβήματα φιλειρηνικά· || —پرورى **ἀότὶ-περβερί**, φιλειρηνικότης.

اشتياق Α. **ἰότιγιὰκ** [ρζ. شوق] ρ. ἀφ. πόθος τοῦ ἰδεῖν συγγενῆ ἢ φίλον ἀπόντα, ἢ ἀπολαῦσαί τινος: —شدت σφοδρότης πόθου, σφοδρὸς πόθος· || —كال μέγας πόθος· || [δοτ.]: —يوزكزى كورمكه—م وار ἔχω πόθον νὰ ἴδω τὸ πρόσωπόν σας· § [ἰατρ.] διάθεσις.

اشتياقنامه Π. **ἰότιγιακ-νὰμέ**, ὄν. ἐπιστολὴ παρὰ συγγενοῦς ἢ φίλου, ὃν ποθεῖ τις νὰ ἴδῃ.

اشتياق Α. **ἰότιγιακ-ὴ**, ἐπθ. παθητικὸς [ἰατρ.] || θ. اشتياقيه.

اشتير Τ. **ἰότὶρ**, ὄν. εἶδος ὀνοβλίτου, ἤτοι σπανακίου· βλ. اشتر καὶ اسپاناق.

اشجار Α. **ἐόδζὰρ** [πλθ. τοῦ شجر] ὄν. δένδρα: —مثمره و غير مثمره δένδρα καρποφόρα καὶ μή.

اشجان Α. **ἐόδζὰν** [πλθ. τοῦ شجن] ὄν. λύπαι, θλίψεις: —ايتام سالب آرامدر αἱ θλίψεις τῶν ὀρφανῶν ἀφαιροῦσι τὴν ἀνάπαυσιν.

اشجع Α. **ἐόδζὰ** [παραθ. τοῦ شجيع] ἐπθ. γενναιότερος, ἀνδρειότερος-τατος: —شجعان عرب ὁ ἀνδρειότερος τῶν ἀνδρείων τοῦ ἀραβικοῦ λαοῦ.

اشجك Τ. **ἐόεδζὶκ**, βλ. اشه‌جك.

آشجى Τ. **ἀὰ-τζὶ** [آش φαγητὸν] ὄν. μάγειρος: —باشى ἀρχιμάγειρος· || —خانه ἢ μάγειρος· || —دكانى μαγειρεῖον ἔνθα πωλεῖται ἕτοιμον φαγητόν, ξενοδοχεῖον τοῦ λαοῦ.

اشخاذ Α. **ἰόχὰζ** [ρζ. شخذ] ρ. ἀφ. τὸ ἀκονίζειν: —خنجر τὸ ἀκονίζειν τὸ ἐγχειρίδιον· συνηθέστ. تشخيذ.

اشخاص Α. **ἐόχὰς** [πλθ. τοῦ شخص] ὄν. πρόσωπα, ἄτομα: —وقوع τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, τοῦ ἐπεισοδίου· || —مضره πρόσωπα ἐπιβλαβῆ, φαυλόβιοι.

آشخانه Π. **ἀὰ-χανέ**, ὄν. μαγειρεῖον.

اشد Α. **ἐόδὲὲ** [παραθ. τοῦ شديد] ἐπθ. σφοδρότερος, αὐστηρότερος, δεινότερος, σκληρότερος-τατος: —شدائد τὸ δεινότερον τῶν δεινῶν· || —من النار الاكثار ἐλ ἰντιζάρῦ ἔσεὲῦ μὶνε-ν-νάρ, ἡ προσδοκία εἶναι δεινοτέρα τοῦ πυρός· || —احتياج μεγίστη [σφοδροτάτη] ἀνάγκη· || —عذاب ايله διὰ σκληροτάτης βασάνου· § ἀντιθ. اخف ἐχάφῷ· βλ. ضرر.

اشداء Α. **ἐόιὲὲὰ** [πλθ. τοῦ شديد] ὄν: ἥρωες: —ى مجاهدين οἱ ἥρωες τῶν ἀγωνιστῶν· [ὁ ἐνικὸς ἄχρηστος ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

اشديرمك Τ. **ἐὰ-τὶρ-μὲκ**, ρμ. διάμ. βάλλω τινὰ νὰ σκάψῃ ἢ νὰ σκαλίσῃ καὶ κοιλάνῃ τὴν γῆν· § κάμνω τὸν ἵππον νὰ βαδίσῃ κατὰ πόδην, νὰ τρέξῃ· [δοτ. αἰτ.].

اشر Α. **ἐόἐρρ** [παραθ. τοῦ شرير] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν κακός, ἄχρεῖος, φαῦλος, κακοποιός: —اشرى ὁ φαυλότερος τῶν φαύλων.

اشرا Α. **ἐὰιρρὰ** [πλθ. τοῦ شرير] ἐπθ. κακοί, ἄχρεῖοι, φαῦλοι· βλ. καὶ اشرار.

اشراب Α. **ἰὰρὰὲ** [ρζ. شرب] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν τινὶ πιεῖν τι, τὸ κιρνᾶν, κέρασμα, προσφορά, τὸ ὑποδεικνύειν, ἤτοι δίδειν τινὶ πλαγίως νὰ ἐννοήσῃ, ὑπαινιγμός: —رحيق προσφορὰ νέκταρος· [δοτ.]· ||—ى خستهيه ليمونادە τὸ προσφέρειν τῷ ἀσθενεῖ λεμονάδαν. ||| Ρμ. [αἰτ.δοτ.]: —ايلدى بو سوزله وعدندن نكول ايلديكنى διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ τούτου ὑπέδειξεν ὅτι ἀπέσυρε τὴν ὑπόσχεσίν του.

اشرار Α. **ἐὰρὰρ** [πλθ. τοῦ شرير] ἐπθ. κακοί, ἄχρεῖοι, φαῦλοι: —اسرار τὰ μυστήρια τῶν φαύλων· [ἀντιθ. اخيار ἀχγιάρ].

اشراط Α. **ἐὰρὰτ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου شرط ἀεράὲ] ὄν. σημεῖα: —ساعت **ἐὰρὰτ-ὰ-ὰὰ**, ἡ ساعت, σημεῖα τῶν καιρῶν, σημεῖα τῆς δευτέρας παρουσίας· || —ساعاتدن بريده ظهور دجالدر ἓν τῶν σημείων τῆς δευτέρας παρουσίας εἶναι καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἀντιχρίστου.

اشراف Α. **ἐὰρὰφ** [πλθ. τοῦ شريف] ἐπθ. εὐγενεῖς, πρόκριτοι: —بلده οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως· § ἀπόγονοι τοῦ προφήτου Μωάμεθ, ἤτοι Μουσουλμᾶνοι καταγόμενοι ἐκ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· βλ. نقيب.

اشراق Α. **ἰὰρὰκ** [ρζ. شرق] ρ. ἀφ. ἀνατολή [ἡλίου]: —آفتاب ἀνατολὴ ἡλίου· § φωτισμός, καταύγασις. ||| Ρμ. φωτίζω, καταυγάζω [αἰτ.]: —ايدن قلوب امتى انوار كلاميله εἶναι ἐκ τῶν πεπαιδευμένων τῶν φωτιόντων τὰς καρδίας τοῦ λαοῦ διὰ τῶν φώτων τῆς παιδείας αὐτῶν· § [οὐδ.] λάμπω, εἶμαι φωτεινός, φωτοβολῶ: شهر آيين كيجه‌سى هر ايديوردى — طرف τὴν νύκτα τῆς φωτοχυσίας πᾶν μέρος ἔλαμπε.

اشراك Α. **ἐὰρὰκ** [πλθ. τοῦ شريك] ὄν. συνέταιροι ἐν ἐμπορίῳ, ἐργασίᾳ.

اشراك Α. **ἰὰρὰκ** [ρζ. شرك] ρ. ἀφ. πολυθεϊσμός, τὸ πιστεύειν εἰς τὴν ὑπαρξιν πολλῶν θεῶν: حضرت واحد قهار فضيحه —ى عفو ايتميه‌جكنى قرآن كريمده اخبار بيوريور ὁ εἰς παντοδύναμος Θεὸς ἐν τῷ ἱερῷ Κορανίῳ ἀγγέλλει ὅτι δὲν θέλει συγχωρήσει τὸ αἰσχος τοῦ πολυθεϊσμοῦ.

اشربه Α. **ἐὰρὶὲὲ** [πλθ. τοῦ شراب] ὄν. ποτά: —حاره ποτὰ θερμά· || —لذيذه ποτὰ ἐξαίρετα.

اشرعه Α. **ἐὰρὶὰ** [πλθ. τοῦ شراع] ὄν. ἱστία.

اشرف Α. **ἐὰρὲὲ** [παραθ. τοῦ شريف] ἐπθ. εὐγενέστερος, ἐπιφανέστερος, ἐξοχώτερος-τατος: —مخلوقات τὸ εὐγενέστερον τῶν πλασμάτων, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος· ||—ى ايدى قومك ἤτο ὁ ἐπιφανέστερος τοῦ λαοῦ του· || —ساعت ἡ ὥρα ἡ εὐτυχής, ἡ φέρουσα εὐτυχίαν, ἡ προωρισμένη ὑπὸ τῆς θείας προνοίας· ||—طرف حضرت پادشاهيدن παρὰ [τοῦ εὐγενεστάτου μέρους] τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος· § —ى فاعلرك τὸ ἐπικρατέστερον τῶν ὑποκειμένων [συντακτ.].

اشرم Α. **ἐὰρέμ**, ἐπθ. ὁ ἄνευ ῥινός, ἄρριν.

آشرمق Τ. **ἀὰπρμάκ**, καὶ آشرمه **ἀὰπρμά**, βλ. آشيرمه - آشيرمق.

آشرى Τ. **ἀὰπρὶ**, βλ. آشيرى.

اشريراق Α. **ἰὰριρὰκ** [ρζ. شرق] ρ. ἀφ. τὸ πνίγεσθαι εἰς τὰ δάκρυα, τὸ κλαίειν πολύ· ὑπερβολικὰ δάκρυα: —عاشق ὑπερβολικὰ δάκρυα ἐραστοῦ· ||—يتيم نوميد ὑπερβολικὰ δάκρυα ὀρφανοῦ ἀπέλπιδος.

اشسز Τ. **ἐὰ-σὶζ**, ἐπθ. ὁ ἄνευ ὀμοζύγου, κ. ταιριοῦ, μόνος, μοναδικός, ἀπαράμιλλος.

اشعار Α. **ἐὰρ** [πλθ. τοῦ شعر ἐὰρ] ὄν. ποιήσεις, ποιήματα: —سوزلر ποιήματα μελαγχολικά.

اشعار Α. **ἐὰρ** [πλθ. τοῦ شعر ἐὰρ] ὄν. τρίχες, κόμαι: —ى قيوريجك زنجى قسمنك ἡ κόμη τῶν Αἰθιόπων γίνεται οὖλη· || —جامعه ἶνες δικτυοειδεῖς [βτν.]· || —حزميه ἶνες θυσανώδεις [ψυσ. ἰστ.].

اشعار Α. **ἰὰρ** [ρζ. شعر] ρ. ἀφ. γραπτὴ ἀναγγελία, γνωστοποίησις, ἀνακοίνωσις: —كيفيت, ἢ كيفيتك—ى, ἀναγγελία τοῦ πράγματος. ||| Ρμ. ἀνακοινοῦμαί τι γραπτῶς, γράφω· [δοτ. αἰτ.]: —كيفيتى قائمقام والى پاشايه ايلدى τὸ πρᾶγμα ἀνεκοίνωσεν ὁ ὑποδιοικητὴς τῷ Νομάρχῃ· || —ماده ايلدى محله ἐγράφη τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν τόπον· § συνένδειξις [ἰατρ.]· § πλθ. اشعارات γραπταὶ ἀναγγελίαι, τὰ γραφέντα: —واقعه دن مستبان اولديغنه كوره ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν γραφέντων· || —سابقه τὰ προηγούμενως γραφέντα· § βλ. انباء καὶ انها.

اشعاع Α. **ἰὰρ**, [ρζ. شعّ, βλ. شعاع] ρ. ἀφ. ἀκτινοβολία.

اشعال } Α. ἰόάλ [ρζ. شعل, βλ. اشعل] ρ. ἀφ. ἀφή, τὸ ἀνάπτειν, ἀναφλέγειν, καίειν· μτφ. διεγείρειν: قندیل — ἀφὴ λυχνιῶν· ‖ Ρμ. اینديکی شراره — ὁ σπινθὴρ τῆς παραχῆς, ὃν ἤναψε· ‖ مشاعل مسرت ایلدیلر — ἤναψαν πυρσοὺς ἀγαλλιάσεως.

اشعر } Α. ἐάὰρ [παραθ. τοῦ شاعر] ἐπθ. ποιητικώτερος - τατος: شعرا — ὁ ποιητικώτερος τῶν ποιητῶν.

اشعه } Α. ἐάιὰ [πλθ. τοῦ شعاع] ὄν. ἀκτῖνες, φῶτα: خورشید — ء — ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου· ‖ معارف — ء — τὰ φῶτα τῶν γραμμάτων· ‖ پاش — ἐάιὰ-πάς, ὁ ἀκτινοβολῶν.

اشغال } Α. ἐόγὰλ [πλθ. τοῦ شغل] ὄν. ἀσχολίαι, ἐργασίαι, ὑποθέσεις, μέριμναι: کثرت — πλῆθος ἀσχολιῶν· ‖ عمومیه — οὕτω καλοῦνται ἐν Αἰγύπτῳ τὰ δημόσια ἔργα καλούμενα ἐν Τουρκίᾳ امور عمومیه ὀμοῦρ-ι ναφιά· ‖ تعطیل — ἀπεργία, ἡ διακοπὴ ἐργασιῶν βουλῆς κτλ.

اشغال } Α. ἰόγὰλ [ρζ. شغل] ρ. ἀφ. ἐπασχόλησις, ἀπασχόλησις· [αἰτ. ایله]: جدیات ایله مشغول اولانلری هزلیات ایله — لایق دکلدر τοὺς ἀσχολουμένους εἰς σπουδαῖα δὲν εἶναι πρέπον ν' ἀπασχολῇ τις διὰ παιδιῶν· § عسکری — κατοχὴ στρατιωτική· [ἡ χρῆσις ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ ἀποδοκιμάζεται ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν λεξικογράφων, καὶ συνιστᾶται ἀντ' αὐτῆς ἡ λέξις استیلا βλ.]· ‖ Ρμ. ἐπασχολῶ, ἀπασχολῶ, ποιῶ κατάσχεσιν [αἰτ.]: ایشکر وار سزی — ایچیلم — ἔχετε ἐργασίαν· νὰ μὴ σᾶς ἀπασχολῶμεν.

اشغل } Α. ἐάγὰλ [παραθ. τοῦ مشغول] ὑπθ. ὁ μᾶλλον ἢ ὁ λίαν ἀπησχολημένος.

اشفاق } Α. ἐόφὰκ [πλθ. τοῦ شفاق] ὄν. λυκαυγή, φῶτα, λάμψεις· § συμπάθειαι, στοργαί: حضرت پادشاهی — ء — ἐόφὰκ ἀμίλετου-λ-ἀφὰκ χαζρέτι πατιδαχί, αἱ συμπάθειαι τῆς Α. Α. Μ. αἵτινες περιλαμβάνουσιν ὅλους τοὺς ὁρίζοντας, ἤτοι ἡ συμπάθεια τοῦ ἄνακτος, ἥτις ἐκτείνεται ἐπὶ τοῦ παντός· [ὁ ἐνικὸς ἄχρηστος ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐννοίᾳ].

آشفتکی } ΙΙ. ἀάσφτε-γκί, ἀφ. τὸ εἶναί τινα τεταραγμένον κτλ. βλ. آشفته.

آشفته } ΙΙ. ἀάσφτέ, ἐπθ. τεταραγμένος, ἐκστατικός, ἐννεός, ἐρωτόληπτος· § γυνὴ ἄσημνος, κακῆς διαγωγῆς, πόρνη.

آشفته‌لك } ΙΙ. ἀάσφτε-λίκ, ἀφ. ἐρωτολη-ψία· ἰδιότης γυναικὸς ἀσέμνου, πόρνης.

اشفق } Α. ἐάφὰκ [παραθ. τοῦ شفیق] ἐπθ. εὐσπλαγχνικώτερος-τατος: ولی نعمت — ء — εὐεργέτης εὐσπλαγχνικώτατος. ‖ اولاد ایچون پدرلدن — کیم اول بیلور — τίς δύναται νὰ ᾖ εὐσπλαγχνικώτερος τοῦ πατρὸς διὰ τὸ τέκνον.

آشق } Τ. ἀάσίκ, βλ. آشیق.

اشق } Τ. ἀάσίκ, βλ. ایشیق.

اشقر } Α. ἐάκάρ, ὄν. ἵππος πυρρόθριξ, πυρρός.

اشقودره } ἰάκόὰρα, ὄν. κ. Σκόδρα, Σκούταρι τῆς Ἀλβανίας.

اشقی } Α. ἐάκὰ [παραθ. τοῦ شقی] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν κακοῦργος.

اشقیاء } Α. ἐάκιγιὰ [πλθ. τοῦ شقی] ὄν. ἀνάρται, λῃσταί, κακοῦργοι: اهالی بدلدن — λῃσταὶ εἰδεχθεῖς, ἀποτρόπαιοι.

آشقین } Τ. ἀάκίν [آشقی] ἐπθ. ὑπερβαίνων, ὑπερεκχειλίζων.

اشقین } Τ. ἰάκίν, βλ. اوشقون اوداکوب.

اشك } ΙΙ. ἐάκ, ὄν. δάκρυ: شادی — δάκρυ χαρᾶς· ‖ شیرین — δάκρυ γλυκύ [χαρᾶς]· ‖ طرب — δάκρυ εὐθυμίας· ‖ افشان —, ἢ فشان —, ὁ χύνων δάκρυ, δακρυρροῶν· ‖ افشانی, ἢ فشانی —, τὸ χέειν δάκρυ, κλαίειν· § βλ. καὶ اشکاب - اشکبار - اشکریز.

اشك } Τ. ἐάέκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اشك σκαλίζω] ὄν. ὄνος: یبان — ی — ὄναγρος· ‖ آریسی — σφήξ, κ. σφῆκα· ‖ بالی — ἀντακαῖος ταριχευτός, κ. μουρούνα ἐξηραμένη· ‖ دیکنی — ὀνόπορδον [ψυτ.]· ‖ قولافی — σύμφυτον [ψυτ.]· βλ. καὶ اذن الحمار ‖ اویونی —, ἢ اشاسی —, ἀστειότης ἢ παιδιὰ χονδροειδής, συνοδευομένη ὑπὸ χειρονομιῶν καὶ λακτισμάτων [γαϊδουροχωρατᾶς]· ‖ آکرمق — ὁ ὄνος ὀγκᾶται· § μτφ. εὐήθης, ἀνόητος, μωρός· [ὕβρ.]: قفالی — χονδροκέφαλος [γαϊδουροκέφαλος].

اشك } Α. ἐάέκ [ἐκ τοῦ اشك ἀέκκ] ὑπθ. καχύποπτος· [ἐπειδὴ κατὰ τὴν προφορὰν συμπίπτει μετὰ τῆς λέξεως اشك ἐάέκ, ὄνος, σπανίως εἶναι ἐν χρήσει σκωπτικῶς].

اشك } Τ. ἐάίκ, βλ. اشیك.

اشكاب } ΙΙ. ἐάκιάφ, ἢ اشكاب اشك ἐάκιαφὲ [ἐκ τοῦ اشك καὶ آب] ὄν. δάκρυ· ‖ — ناز اولق ἐάκιαφὲ νιάὰρ ὀλμάκ, χύνω δάκρυα.

آشكار } ΙΙ. ἀάικιάρ, ἐπθ. φανερός, πρόδηλος, παντόδηλος: کلیه جکی — در πρόδηλον ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ· ‖ — آب ὅλως διόλου φανερός, καταφανέστατος. ‖ Ρμ. φανερῶ, καθιστῶ πρόδηλον [αἰτ.]. ‖ اولق — καθίσταμαι πρόδηλος, φανερός· ‖ ἐν τῇ ποιήσει ἀπαντᾷ καὶ اشکار ἀάικιαρά· βλ. καὶ ἐπόμ.

آشكاره } ΙΙ. ἀάικιαρ-έ, ἐπθ. φανερός, πρόδηλος: در — یو ایش کیزلی دکل ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν εἶναι μυστική, εἶναι φανερά· § ἐπρ. φανερῶς, ἀναφανδόν, παρρησίᾳ: سویلك — ὁμιλῶ παρρησίᾳ, ἀναφανδόν.

اشكال } Α. ἐάκιὰλ [πλθ. τοῦ شكل] ὄν. σχήματα, μορφαί, εἰκόνες, κορωνίδες, ἤτοι καλλωπισμοὶ ἐν ἐξοχῇ φύλλῳ ἢ ἀρχῇ βιβλίου· χαρακτηριστικὰ προσώπου.

اشكال } Α. ἰάκιὰλ [ρζ. شكل] ρ. ἀφ. δυσχέρεια, δυσκολία, ἀσάφεια, περιπλοκή, ἀπορία: اولدم — یو بابده دوچار — یو مسئله‌ده — وار — ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ὑπάρχει ἀσάφεια· ‖ Ρμ. δυσχεραίνω [αἰτ.]: حلنه چالشدیغی مسئله‌یی بر — اولدی — ἐάιὰ ἐδυσχέρανεν ἔτι μᾶλλον τὸ ζήτημα, ὅπερ προσεπάθει νὰ λύσῃ.

اشكبار } ΙΙ. ἐάκ-ἀάρ, ἐπθ. δάκρυ χέων, δακρύων: چشم — ء — ὀφθαλμὸς δακρύων· ‖ — عاشق ἐραστὴς δακρύων· ‖ اولق — χύνω δάκρυα: شادی اولدی — تأثردن ἐκ τῆς συγκινήσεώς του ἔχυσε δάκρυα χαρᾶς· ‖ βλ. اشکریز.

اشكبارى } ΙΙ. ἐάκ-ἀαρ-ί, ἀφ. τὸ χέειν δάκρυ, δακρύειν.

اشكجك } Τ. ἐάκ-ὄζίκ, ὄν. ἀνάριον [γαϊδουράκι]· βλ. اشجك.

اشكجه } Τ. ἐάέκ-τζέ, ἢ اشكجه اشك ἐάέκ-τζε-δίνε, ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὡς ὄνος, κ. γαϊδουρινὸς-ρινά, μωρός, μωρῶς.

اشكجى } Τ. ἐάκ-τζί, ὄν. ἀνηλάτης.

اشكجيلك } Τ. ἐάκ-τζιλίκ, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ ἀνηλάτου.

اشكريز } ΙΙ. ἐάκ-ριζ, ἐπθ. ὁ δάκρυ χέων· ‖ اولق — χύνω δάκρυα: من و مسار — اولدی ἐάκρίζ-ι μένν-οὐ-μεὰὰρ ὀλτοῦ, ἔχυσε δάκρυα εὐγνωμοσύνης καὶ χαρᾶς· ‖ βλ. اشکبار.

اشكريزى } ΙΙ. ἐάκ-ριζί, ἀφ. τὸ δακρύειν, κλαίειν.

اشكل } Α. ἐάκέλ [ρζ. شكل] ἐπθ. ἄνθρωπος οὗ τὸ λεύκωμα τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι ἐρυθρόν: العینین — ἐάκελδ-λ-αἰνέϊν, ὁ ἔχων τοὺς δύο ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς κτλ.

اشكل } ἢ اشكيل Τ. ἰάκίλ, ὄν. ὑποψία, ἀμφιβολία· § δυσκολία, περιπλοκή.

اشكلك } Τ. ἐάεκ-λίκ, ἀφ. εὐήθεια, μωρία, ἀγροικία, κ. γαϊδουριά: لازم — دکل δὲν χρειάζεται ἀγροικία!

اشكلنمك } Τ. ἰάκιλ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. ἔχω ὑποψίας, ἀμφιβολίας, καθίσταμαι ἀβέβαιος, θορυβοῦμαι.

اشكلنمك } Τ. ἐάεκ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. ἐπιβαίνω ὄνου· § προμηθεύομαι ὄνον πρὸς ἐπίβασιν· § ποιῶ ἀγροικίας, μωρίας.

اشكمبه } ἢ اشكنبه Τ. ἰάκέμπε [ἐκ τοῦ π. شكمبه] ὄν. γαστήρ, κοιλία, στόμαχος: چورباسی — ζωμὸς ἐκ κοιλίας προβάτου· ‖ طولدیرمق — πληρῶ τὴν γαστέρα, τρώγω λαιμάργως, ὡς ζῶον· ‖ سویلك — دن — ὁμιλῶ περὶ γαστέρος, λέγω ἀνοησίας, ἠλιθιότητας.

اشكنبه‌جى } Τ. ἰάκεμπε-δζί, ὄν. ὁ πολίτης γαστέρων προβείων, ἢ ὁ ἐκ κοιλιῶν τῶν προβάτων προσπαρασκευάζων καὶ πωλῶν ζωμόν.

اشكنبه‌جيلك } Τ. ἰάκεμπε-δζιλίκ, ἀφ. ἡ τέχνη ἢ τὸ ἔργον τοῦ πολίτου γαστέρων κτλ. βλ. اشكنبه‌جى.

اشكنج } ΙΙ. ἰάκιόνδζ, ὄν. τσίμπημα, κνισμός, κέντημα.

اشكنجه } ΙΙ. ἰάκιόνδζε [βλ. شكنجه] ὄν. βάσανος, κόλασις· § λαοῦς ξυλουργοῦ· ‖ Ρμ. βασανίζω [βοτ.]· ‖ اولق — ده — βασανίζομαι.

اشكوفه } ΙΙ. ἰάκιοβέ, ὄν. ἄνθος· [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ شكوفه βλ.].

اشكوه } ΙΙ. ἰάκιόχ, ὄν. μεγαλεῖον, δόξα· [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ شكوه].

اشكين } Τ. ἐάκίν [اشك] ὄν. πέδη [εἰδος βαδίσματος τοῦ ἵππου]: یوروماك —

βαδίζω κατὰ πέδην· || ى اچيق حيوان — ζῶον οὗ ἡ πέδη ἀνοικτή, ταχύπους.

اشكينجى } Τ. ἐάκιν-δζί, ὄν. Σπαχῆς ἐν ἐνεργείᾳ, ἤτοι μεταβαίνων εἰς ἐκστρατείαν· βλ. سپاهى.

اشكينسز } Τ. ἐάκιν-δίζ, ἐπθ. ἵππος οὗ τὸ βάδισμα ἀκανόνιστον.

اشكينلى } Τ. ἐάκιν-λί, ἐπθ. ἵππος βαδίζων κατὰ πέδην, ταχύπους.

آشلامق } Τ. ἀάλαμάκ, ملاشا ἀάλαμά, آشلامق اشلامق ἀάλαμάκ, βλ. آشيلامق - آشيلامه - آشيلامق.

اشلب } ἰάλέκ, βλ. ايشلب.

اشلشمك } Τ. ἐά-λεάμέκ, ρμ.οὐδ. συζεύγνυσθαι, συνδυάζεσθαι, βατεύεσθαι· [ἐπὶ πτηνῶν]. § γίνεσθαι ὅμοιον [ταῖρι].

اشلمك } Τ. ἐά-ιλ-μέκ, ρμ.πθ. ἀνασκάπτομαι, σκαλίζομαι, ξέομαι, κοιλαίνομαι, καθίσταμαι λακκώδης [ἐπὶ γῆς, ἐδάφους].

اشمار } Τ. ἰάμάρ, ὄν.νεῦμα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν· || Ρμ. ποιῶ νεῦμα.

اشمام } Α. ἰάμάμ [ρζ. شمّ] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν τινὶ ἢ ποιεῖν τινα ὀσφραίνεσθαι, τὸ δίδειν εἰς τι ὀσμὴν τινα: — كلاب — τὸ δίδειν εἰς τι ὀσμὴν ροδοστάγματος [γκιοὐλάπ].

اشمط } Α. ἐάμάτ, ἐπθ. λευκόφαιος τὴν κόμην, τὸ γένειον.

آشمق } Τ. ἀά-μάκ, ρμ. μτθ. ὑπερπηδῶ, ὑπερβαίνω ὅρος, τοῖχον, διέρχομαι θάλασσαν, ποταμόν, χάνδακα, σύνορον καὶ φθάνω εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος, βατεύω [αἰτ. ἢ دن]: ديوارى آشدى ὑπερεπήδησε τὸν τοῖχον· || طالغلر واپورك اوزرندن آشمه باشلادى τὰ κύματα ἤρχισαν νὰ ὑπερπηδῶσιν ἄνωθεν τοῦ πλοίου· || فائض نظامى يوزده طقوزى آشمز ὁ νόμιμος τόκος δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ ἐννέα τοῖς ἑκατόν· || — طقسانى ὑπερβαίνω τὸ ἐννενηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας· || افنديدكى عنونيت درجه‌سنى آشدى ἡ εὐχαρίστησις τοῦ κυρίου ὑπερέβη τὸ ὅριον· || آشه آت قشراغى ἐὰν ὁ ἵππος βατεύσῃ τὴν φορβάδα.

اشمك } Τ. ἐά-μέκ, ρμ.μτθ. ἀνασκάπτω, σκαλίζω, ξέω τὴν γῆν διὰ τῶν ὀνύχων, τῶν ποδῶν, ὡς ἡ ὄρνις κτλ.: — طوپراق σκαλίζω τὸ χῶμα, τὴν γῆν· || طاوق اشه اشه كوزينى چيقارير ἡ ὄρνιθα σκάλιζε σκάλιζε βγάζει τὸ χάτι της [πρμ.]. || — مزار σκαλίζω τάφον, τυμβωρυχῶ, κλέπτω ἐκ τοῦ τάφου τὰ ἐνδύματα νεκροῦ· § ρμ. οὐδ. περιφέρομαι ὡς ἀλήτης, τυχοδιώκτης· σπεύδω εἰς ἐκπλήρωσιν ὑπηρεσίας· βαδίζω πέδην· [ἐπὶ ἵππου].

اشمل } Α. ἐάμὲλ [παραθ. τοῦ شامل] ἐπθ. περιεκτικώτερος-τατος.

اشمه } II. ἐάμὲ [ἐκ τοῦ شمّ] ὄν. πηγὴ ὕδατος ἐν ἀμμώδει ἐδάφει: بيكار — κρήνη [τοιαύτης πηγῆς].

اشميزاز } ἢ اشمئزاز Α. ἰάμιζάζ [ρζ. شمز] ρ. ἀφ. στενοχωρία, ἀποστροφή, ἀηδία· μορφασμὸς προσώπου ἐκ στενοχωρίας ψυχικῆς, ἀποστροφῆς: اظهارسز باشلادى ἤρχισε νὰ δεικνύῃ μορφασμούς· || چيرەسى — لر پيدا ايديور ايدى τὸ πρόσωπόν του ἐπαρουσίαζε μορφασμούς.

آشنا } II. ἀάνά, κ. ἀάνά, ἐπθ. γνώριμος, γνωστός, φίλος, γνώστης, εἰδήμων: يكانلر عنايتنه دوشدى احتياج بر لطفى اولدى بو قدر لرك — [στιχ.] εἰς τὸ ἔλεος τῶν ξένων ἐδέησε νὰ καταφύγω· μία χάρις δὲν ἐγένετο [ἐκ μέρους] τοσούτων γνωρίμων· || [ὁστ.]: — لسان تركيه εἰδήμων, γνώστης τῆς τουρκικῆς γλώσσης· § ἐν συνθέσει σχηματίζει ἐπίθετα: — كار πεπειραμένος, γνώστης ὑποθέσεων· || — فن ἐπιστήμων || — ذوق ὁ ἔχων καλαισθησίαν [γοῦστο]· || — اولمق γίνομαι γνώριμος, φίλος ἢ γνώστης, εἰδήμων· § πλθ. آشنايان ἀάναγιάν — ذوق οἱ ἔχοντες καλαισθησίαν.

آشناكر } II. ἀάνα-γκέρ, ἢ آشناور ἀάνα-βέρ ὄν. κολυμβητής.

آشنالق } Τ. ἀάνα-λίκ, ἀφ. γνωριμία, φιλία, χαιρετισμός: — زمن واز ἀάνα-λιγηλίζ βάρ, ἔχομεν γνωριμίαν, φιλίαν· [βλ. آشنايى]. || Ρμ. χαιρετῶ· [ὁστ.].

آشنايان } II. ἀάναγιάν, πλθ. τοῦ آشنا βλ.

آشنايى } II. ἀάνα-γί, ἀφ. γνωριμία, φιλία, χαιρετισμός: — ايشدير اظهار ἔδειξαν γνωριμίαν, ἐχαιρέτησαν· § γνῶσις: — علم μεχὰμμ ἀάναγί, γνῶσις τῶν σπουδαίων ὑποθέσεων, σπουδαιογνωσία: — علم كيميا νοημοσύνη τοῦ γινώσκειν τὰς σπουδαίας ὑποθέσεις.

آشنديرمق } Τ. ἀά-νιτηρ-μάκ, ρμ. μτθ. φθείρω διὰ τῆς προστριβῆς ἢ διὰ τοῦ ρινίου, λεαίνω, ἐξομαλίζω· μτφ. ἐνοχλῶ: — قويى φθείρω τὴν θύραν· μτφ. μεταβαίνω εἰς τινα οἰκίαν συχνότατα.

اشنع } Α. ἐάνὰ [παραθ. τοῦ شنيع] ἐπθ. μυσαρώτερος, ἀποτροπαιότερος, εἰδεχθέστερος-τατος: — ملاحظه ἡ μυσαρωτέρα τῶν βιαιοτήτων.

آشنمق } Τ. ἀά-νιν-μάκ, ρμ. μι. φθείρομαι ἐκ τῆς προστριβῆς, τρίβομαι, παλαιοῦμαι: اوكچه‌لرك آشنامسيچون διὰ νὰ μὴ φθαρῶσι [φαγωθῶσι] τὰ πέλματα τῶν ὑποδημάτων· || آشنمش اكنار κλειδίον ἐφθαρμένον [φαγωμένον] ἐκ τῆς προστριβῆς, χρήσεως.

اشنمك } Τ. ἐά-ιν-μέκ, ρμ. οὐδ. σκαλίζω, ξέω τὸ ἔδαφος· [λέγεται ἐπὶ ζώων, ὡς ὁ ἵππος, ὁ κύων, ἅτινα πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς φυσικῆς ἀνάγκης των ξέουσι τὸ ἔδαφος].

اشنه } ἀάνέ, ὄν. Ο. βρύον.

اشنيه } Α. ἀάνιγέ, ὄν. Ο. φύκη, φυκοειδῆ φυτά.

اشواق } Α. ἐάθὰκ [πλθ. τοῦ شوق] ὄν. ἐπιθυμίαι, ὀρέξεις: وار دلده بر آرزوى جاويدسى ὑπάρχει ἐν τῇ καρδίᾳ εἰς πόθος αἰώνιος, ὅστις τὰς ἐπιθυμίας μου [ἐάθακηνὴ] αὐξάνει.

آشوب } II. ἀάσοὐπ [προστ. τοῦ آشوفتن ἀάσουφτὰν] ὄν. ταραχή, θόρυβος, ἀταξία, σύγχυσις: نيچون قانلر دوكر تيغ نكاهك نيچون سن بويله جهانسك διατὶ αἵματα χύνει τὸ ξίφος τοῦ βλέμματός σου; διατὶ σὺ οὕτως ἡ ταραχὴ τοῦ κόσμου εἶσαι; || آكيز — ὁ διεγείρων ταραχάς· § ἐν συνθέσει σημαίνει ταράττων: — دل ὁ ταράττων τὴν καρδίαν.

آشوبكاه } II. ἀάσουπ-γκιάχ, ἢ آشوبكه ἀάσουπ-γκέχ, ὄν. τόπος ταραχῆς, συγχύσεως.

آشورى } Τ. ἀάσηρί, βλ. آشيرى.

اشهاد } Α. ἐάχάτ [ὁ πλθ. τοῦ شاهد] ὄν. μάρτυρες ἐν δίκῃ· || συνθ. شهود βλ.

اشهاد } Α. ἰάχάτ [ρζ. شهد] ρ. ἀφ. προσαγωγὴ μάρτυρος: — ى بر دعواده كلمك اولمز δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνηται δεκτὴ ἡ προσαγωγὴ τοῦ δεῖνος ὡς μάρτυρος· || Ρμ.προσάγω μάρτυρα [αἰτ.]: اثبات دعوى ايچون πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς προσήγαγον μάρτυρα τὸν δεῖνα.

اشهب } Α. ἐάχέπ, ἐπθ. λευκόφαιος [ἵππος]· § ὄν. ψυχρὰ ἡμέρα.

اشهد } Α. ἐάχεὶου, ρμ. μαρτυρῶ: الله الا اله — الله الا اله ἐάχεὶου ἔννε λὰ ἴλλαχι ἰλλὰ ἀλλάχ, μαρτυρῶ βεβαίως ὅτι δὲν ὑπάρχει θεὸς εἰμὶ ὁ θεός.

اشهر } Α. ἐάχὲρ [παραθ. τοῦ شهير] ἐπθ. περιφημότερος, γνωστότερος-τατος: — كوره الوالله كاتا τὸν γνωστότερον λόγον· || — وقايعدن τὸ περιφημότερον τῶν γεγονότων.

اشهر } Α. ἐάχήρ [πλθ. τοῦ شهر μὴν] ὄν. μῆνες: — حرم ἐάχήρι χουρούμ, μῆνες ἀπηγορευμένοι· οὕτως ὀνομάζονται τέσσαρες μῆνες τοῦ σελληνιακοῦ ἔτους, ἤτοι οἱ رجب ρεδζέπ, ذى القعده ζιλ-κατέ, ذى الحجه ζιλ-χιηδζὲ καὶ محرم μουχαρρέμ, διότι πρὸ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς εἰδωλολατρείας δὲν ἐπετρέπετο κατὰ τοὺς μῆνας τούτους ὁ πόλεμος· § βλ. καὶ شهور.

اشهلمك } ἢ اشكلمك Τ. ἐά-λε-μέκ, ρμ. μτθ. σκαλεύω ἐλαφρῶς καὶ ἀνακινῶ τὸ χῶμα, τὸ πῦρ ἢ ἄλλο τι· μτφ. ἐρευνῶ, ἐξετάζω [αἰτ.]: — اوكنى اونوتمه ἐάελεμέκ, ἐρευνῶ τὸ πρὸ αὐτοῦ, ἤτοι διά τινων προσομιλιῶν κάμνω τινὰ νὰ ὁμιλῇ, ἐρεθίζω, ὑποκινῶ, βαλιδοσκοπῶ: اوكنى اشلدكجه سويلدى طوردى ὅσον ἠρέθιζεν αὐτόν, τοσοῦτον ἐκεῖνος ἐξηκολούθει νὰ ὁμιλῇ.

اشهى } ἐάχὰ [παραθ. τοῦ شهى] ἐπθ. ὀρεκτικώτερος, νοστιμώτερος-τατος: ايلب — ايدى غايت تعيس τὸ γεῦμα ἦτο λίαν ἐξαίρετον καὶ ὀρεκτικώτατον.

اشه‌جك } T. ἐάε-δζίκ, ὄν. ὀνάριον· βλ. اشكجك.

آشى } T. ἀάδὴ, ὄν. ἐμβολάς, ἐμβόλιον· δαμαλίς: اورمق — اشجاره ἐμβολιάζω τὰ δένδρα· || سى — اينك βούπτυον, ἐμβόλιον ἐκ δαμάλεως, ἢ جيچك — سى ἐμβόλιον ἐξ εὐφλογίας, δαμαλίς· βλ. قليچ || قلى — κλάδος κοπτόμενος ἀπό τινος δένδρου ὅπως ἐμβολιασθῇ ἐπὶ ἄλλου· ἢ κάλαμος περιέχων τὴν δαμαλίδα λεγόμενος καὶ توى — ايچى توغلى, πτερὸν δαμαλίδος, ἢ — اشيه‌سى ايچى دولو قلى, φιαλίδιον περιέχον δαμαλίδα· || بويا — ὄχρα, γῆ μεταλλικὴ ἐμπορικῶς κατεσκευασμένη, χρησιμεύουσα εἰς βαφήν· || — اشى معدنى γῆ, ἐξ ἧς ἡ ὄχρα.

اشياء Α. **ἐόγιὰ** [πλθ. τοῦ شى] ὄν. ἔπιπλα, πράγματα, ἀποσκευαί, ἐμπορεύματα: —لقل μεταφορὰ ἐπίπλων· || سى باغلامق — δένειν τὰς ἀποσκευάς, ἑτοιμάζεσθαι πρὸς ἀναχώρησιν· || جانطه‌سى— σάκκος ἀποσκευῆς, μάρσιπος· || ى تجاريه— ἐμπορικὰ πράγματα, ἐμπορεύματα· § κοινῶς θεωρούμενον ὡς ἐνικὸς ἔχει καὶ πληθυντικὸν τουρκιστί: اشيالر **ἐόγιαλάρ.**

آشيان Π. **ἀόιγιάν,** ὄν. φωλεά: ياپار غريب قوشك—ى الله κατασκευάζει τοῦ ξένου πτηνοῦ τὴν φωλεὰν [**ἀόιγιανινὶ**] ὁ Θεός· § ἐν συνθέσει σημαίνει ὁ διαμένων, ἐφησυχάζων: —فردوس **φιρτὲδς ἀόιγιάν,** ὁ διαμένων ἐν τῷ παραδείσῳ, μακαρίτης, ἀοίδιμος.

آشيانه Π. **ἀόιγιαν-έ,** ὄν. φωλεά, κατοικία: كيجه اولنجه هر كس —سنه چكيلير ἄμα γένηται νύξ, ἕκαστος ἀποσύρεται εἰς τὴν κατοικίαν του [**ἀόιγιανεσινέ**].

آشيجى Τ. **ἀόη-δζή,** ὄν. δαμαλιστής.

آشيرتمق Τ. **ἀό-ηρτ-μάκ,** ρ. διαμ. κάμνω ἢ ἀφίνω νὰ ὑποξαιρέσωσι, ὑποκλέψωσι, νὰ περάσωσι πέραν τοίχου ἢ ὑψηλοῦ μέρους [δοτ. αἰτ.].

آشيرلمق Τ. **ἀό-ηρηλ-μάκ,** ρμ. πθ. ὑπεξαιροῦμαι, ὑποκλέπτομαι, περῶμαι πέραν τοίχου ἢ ὑψηλοῦ μέρους.

آشيرمق Τ. **ἀό-ηρ-μάκ,** ρμ. μτβ. κάμνω τι νὰ περάσῃ ἐκεῖθεν, περνῶ ἢ ρίπτω πρᾶγμά τι ἐκεῖθεν ὑψηλοῦ μέρους, ὡς λίθον πέραν τοίχου κτλ. ὑπερβαίνω, ὑπερπηδῶ· ὑπεξαιρῶ, ὑποκλέπτω, ἀπάγω· [αἰτ.]: جديني آشيرمش ὑπερέβη τὸ ὅριον του· || ايكى چكمجه‌دن آشيرمش ὑπεξήρεσεν ἐκ τοῦ συρταρίου δύο μεδζιδιέδες· || —چوجق ἀπάγω παῖδα.

آشيرمه Τ. **ἀόηρμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ποιεῖν τι διέρχεσθαι ἐκεῖθεν κτλ. βλ. προηγ.· § ὄν. πᾶν τὸ ἐπί τινος ἄλλου δενόμενον, ἐπίδεσμος· § κλοπιμαῖον πρᾶγμα.

آشيرى ἢ آشورى ἢ آشرى Τ. **ἀόηρὴ** [ا شيرمق] ἐπρ. πέραν: —دكز πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην· || —ايلا πέραν τοῦ ὄρους· || —كون ἡμέραν παρ' ἡμέραν· § λίαν, σφόδρα· درجه‌ده —ὑπὲρ τὸ μέτρον, εἰς μέγαν βαθμόν.

آشيسز Τ. **ἀόη-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἐμβολιασμένος, ἄγριος [ἐπὶ δένδρων]· ὁ μὴ δαμαλισθείς: —چوجقلر οἱ παῖδες οἱ μὴ δαμαλισθέντες.

آشيق Τ. **ἀόὴκ** [آشمق] ἐπθ. ὁ ὑπερβαίνων, ὑπερπηδῶν τι· ὁ προστριβόμενος καὶ φθείρων πρᾶγμά τι: || كيكى—ἀστράγαλος· || اويونى— παιδιὰ ἀστραγάλων, ἀστραγαλισμός, κ. κότσι· [τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἀστραγάλου τοῦ χρησιμεύοντος ὡς παιδιὰ λέγεται **ἐὴ πέη** βασιλεύς, τὸ κάτω كتخدا **κετχυδὰ** κεχαγιᾶς, τὸ δὲ λακκῶδες آكجى **ἀρτοπώλης** καὶ τὸ ἕτερον خرسز κλέπτης]· ||آتمق —ρίπτω ἢ παίζω ἀστραγάλους· *μεταφ. συναγωνίζομαι:* آتيلمز — الان كيمسه ايله μετὰ τοῦ δεῖνος δὲν δύναται τις νὰ συναγωνισθῇ· || ى يك اوطورمش—ὁ ἀστράγαλός του ἐκάθησε βασιλεύς, ἐνίκησε, ἐπέτυχε.

اشيك Τ. **ἐόὴκ** [كمك] ὄν. οὐδός, κατώφλιον: چيقمق —ى ἐξέρχομαι εἰς τὸν οὐδόν, ἀναχωρῶ· || اغلى—μοχλὸς θύρας.

آشيلاتديرلمق Τ. **ἀόη-λατηρηλμάκ,** ρμ. πθ. ἐμβολιάζομαι ὑπό τινος τῇ διαταγῇ τρίτου: مكتب چوجقلرى آشيلاتديرلمش οἱ παῖδες τῆς σχολῆς ἐδαμαλίσθησαν [τῇ διαταγῇ τῆς ἀρχῆς ἢ τῆς ἐφορίας].

اشيلاتمق Τ. **ἀόη-λατμάκ** ἢ آشلامق **ἀόλατμάκ,** ρμ. διαμ. κάμνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ ἐμβολιάσῃ κτλ. βλ. ἐπόμ. [δοτ. αἰτ.].

آشيلامق Τ. **ἀόη-λαμάκ,** ἢ آشلامق **ἀόλαμάκ,** ρμ. μτβ. ἐγκεντρίζω, ἐμβολιάζω [αἰτ.]:—چاغ ἐμβολιάζω δένδρον· ||چوجق — δαμαλίζω παῖδα πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς εὐφλογίας· § ψύχω, κρυόνω ὕδωρ, ποτόν, ἀναψυγνύων πίγον, χιόνα.

آشيلامه Τ. **ἀόηλαμά,** ἢ آشلامه **ἀόλαμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἀπεψυγμένος διὰ χιόνος ἢ πάγου, ψυχρός: صو— ὕδωρ ψυχρανθέν, ψυχρόν· || ايو لمه—λεμονάδα ψυχρά.

آشيلانمق Τ. **ἀόη-λαναμάκ** ἢ آشلانمق **ἀόλαναμάκ,** ρμ. πθ. ἐγκεντρίζομαι, ἐμβολιάζομαι, δαμαλίζομαι· § ψύχομαι ὕδωρ ἢ ποτὸν διὰ χιόνος ἢ πάγου.

آشيلى Τ. **ἀόη-λή,** ἐπθ. ὁ ἐγκεντρισμένος, ἐμβολιασμένος, δαμαλισθείς: —چوجق παῖς δαμαλισθείς.

اشيم Α. **ἐόιμ,** [ρζ. شم] ἐπθ. ὁ ἔχων ἐπὶ τοῦ δέρματος φακὸν [ἐλιά] ἢ στίγμα τι.

اص Τ. **ἢς** [λ. ἀρχ.] ὄν. κύριος, κάτοχος: لطف—ى κύριος χάριτος, ἐλευθέριος, γενναιόδωρος· || ى—آغرليان ايشه كيك آتار ὁ περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὸν κύριον [**ἠσυνὴ**] ῥίπτει εἰς τὸν κῦνά του [**ἰσινὲ**] ἀστοῦν [πρμ.]· § φωνή, αἴσθησις, κατοικία, καλλιέργεια, ἐν γένει πᾶν ὅ,τι δεικνύει τὴν ὑπαρξὶν ἔν τινι μέρει ἀνθρώπων· [βλ. اصلق - اصسز].

اصابت Α. **ἰσαπέτ** [ρζ. صوب] ρ. ἀφ. 0. εὐστοχία, ἤτοι κτύπημα εἰς τὸ σημάδι [ἐπὶ σφαίρας, λαχνοῦ, κεραυνοῦ], προσβολὴ [δοτ.]: ى— نشانك قورشونك ἢ εὐστοχία τῆς σφαῖρας κατὰ τοῦ σκοποῦ· || صاعقه— προσβολὴ κεραυνοῦ· جين— προσβολὴ ὀφθαλμοῦ, βασκανία· || قرعه— κλήρωσις [ἐπιτυχία λαχνοῦ, κλήρου]· || رأى—εὐστοχία γνώμης· || Ρμ. εὐστοχῶ, κτυπῶ τὸ σημάδι, προσβάλλω, πλήττω· [δοτ.]: ايلدى آتديغى اوق شكاره—τὸ βέλος, ὅπερ ἔρριψε, προσέβαλε τὸ θήρευμα· || ايلدى اكا نزول—ἔπληξεν αὐτὸν ἀποπληξία· || [دە]: رأيندە—ايلدى εὐστόχησεν ἐν τῇ γνώμῃ του· || ايتديرمك—κάμνω νὰ εὐστοχήσῃ, νὰ προσβάλλῃ [δοτ. αἰτ.]: ايتديرمدى قورشونى نشانه— δὲν ἠδυνήθη νὰ κάμῃ τὴν σφαῖραν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ, νὰ κτυπήσῃ τὸ σημάδι· § [ἐπρ.] ἀγαθῇ τύχῃ, καλά: كه كنديسنه تصادف ايلدى — ἀγαθῇ τύχῃ ὅτι συνηντήσαμεν αὐτόν· || —بوراده بولغديغى اولدى καλὰ ἔγινεν ὅτι δὲν εὑρέθη ἐνταῦθα.

اصابت قريب Π. **ἰσαπέτ-καρίπ,** ἐπθ. εὐστοχος [εὐστοχίᾳ ἐγγύς]: آصفانلرى تصويب—ى ἐγκρισις εὐστοχος τῆς Ὑμ. Ἐξοχότητος.

اصابت قرين Π. **ἰσαπέτ-καρίν,** ἐπθ. εὐστοχος [εὐστοχίᾳ ἐγγύς]: رأى— رزين γνώμη ἀπουδαία καὶ εὐστοχος.

اصابت معتاد Π. **ἰσαπέτ-μοτάτ,** ἐπθ. εὐστοχος [εὐστοχίᾳ εἰθισμένος].

اصابع Α. **ἐσαπί** [πλθ. τοῦ اصبع] ὄν. δάκτυλοι: —ال الصاق **ἰλτιδάκου-λεσαπί,** δακτυλοσύμφυσις, ἤτοι συνένωσις φυσικὴ δακτύλων μὴ διαχωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων.

اصاغر Α. **ἐσαγήρ** [πλθ. τοῦ اصغر] ἐπθ. μικρότεροι, κατώτεροι, ὑποδεέστεροι: و اكابر—οἱ κατώτεροι καὶ οἱ ἀνώτεροι· ||συνηθέστερον صغار و كبار βλ.

اصاغه Α. **ἰσαγὰ** [ρζ. صوغ] ρ. ἀφ. 0. τὸ χωνεύειν, ἤτοι τὸ χύνειν εἰς τύπον [καλοῦπι], χώνευσις, χύσιμον, κατασκευή: حروف—يله مشغول اولور κατασκευὴν [χύσιμον] στοιχείων ἀλφαβητικῶν· || Ρμ. [αἰτ.]: ايلدى — موم ἔχυσεν ἤτοι κατεσκεύασε κηρία· || چليكدن—ايديلان طوپلر τηλεβόλα χυθέντα ἐκ χάλυβος.

آصال Α. **ἀσὰλ** [πλθ. τοῦ اصيل] ὄν. ὁ χρόνος ὁ μεταξὺ τοῦ δειλινοῦ καὶ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἑσπέρα· βλ. غدو.

اصالت Α. **ἐσαλέτ,** ἢ **ἀσαλὲτ** [ρζ. اصل] ὄν. 0. στερρότης, εὐστάθεια, τὸ ἔξοχον: رأى—ى, ἢ فكر—ى, εὐστάθεια ἢ τὸ ἔξοχον γνώμης, σκέψεως· § εὐγένεια καταγωγῆς: ارباب—ى εὐγενεῖς τὴν καταγωγήν· § τὸ εἶναι τινα ὄν τινι θέσει ἢ ὑποθέσει οὐχὶ ἀντιπρόσωπον ἢ πληρεξούσιον ἄλλου, ἀλλ' ἐνεργεῖν δι' ἴδιον λ]ημόν· [ἀντθ. وكالت ἀντιπροσωπία, ἐπιτροπεία]: قريبا وكالتك — تحويل اولنمسى تمنى ايلرم εὐχομαι ἵνα ἡ ἐπιτροπεία μεταβληθῇ προσεχῶς εἰς τελείαν ἐγκατάστασιν· [εὐχὴ εἰς ἐπίτροπον θέσεώς τινος ὅπως λάβῃ ὁ ἴδιος τὴν θέσιν]. || الاصالى **ἠι-λεσαλέ,** αὐτοπροσώπως, ὁ ἴδιος· βλ. الاصالة.

اصالةً Α. **ἐσάλετ-εν,** ἐπρ. αὐτοπροσώπως, ὁ ἴδιος· [ἀντθ. وكالةً]: كندى طرفندن وكالةً و قرنداشلرى طرفلرندن وكالةً—αὐτοπροσώπως μὲν δι' ἑαυτόν, ὡς ἀντιπρόσωπος δ' ἐκ μέρους τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ· || امور ايدلدى —αἰλλὰ ἐὴ διωρίσθη Καϊμακάμης τέλειος[ἤτοι οὐχὶ ὡς ἐπίτροπος].

اصالتلو Τ. **ἐσαλετ-λή,** ἐπθ. εὐγενέστατος· [τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς πρεσβευτὰς καὶ ἄλλους ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν]: جنابلرى. . .—اليا سفيرى ἢ Α. Ε. ὁ εὐγενέστατος κ ..... πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας. § ἄλλοτε ἀπενέμετο καὶ εἰς τοὺς Πατριάρχας· βλ. رتبلو.

اصباح Α. **ἀσπὰχ** [πλθ. τοῦ صبح] ὄν. αὐγαί, πρωϊαι.

اصبع Α. **ἰσπί,** ἢ **ὀσπό,** ἢ **ἀσπά,** ὄν. δάκτυλοι: قدم—ى ὁ μέγας δάκτυλος τοῦ ποδός· § δάκτυλος [μέτρον μηκους].

اصبعى Α. **ὀσπι-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ δακτύλῳ, δακτυλικός: ريشى —ى δακτυλοπτεροσχιδής [ἐπὶ φύλλων]· § θ. اصبعيه **ὀσπιγέ.**

آصپور Α. ἀσπούρ, ὄν. εἶδος κρόκου ἐρυθροῦ [ψυτ]· § χρῶμα ἐρυθρὸν ἐκ βαφῆς κρόκου.

اصح Α, ἐσάχχ [παραθ. τοῦ صحيح] ἐπθ. ἀκριβέστερος, ὀρθότερος-τατος: — روايات ἢ ἀκριβεστέρα τῶν ψηφιῶν.

اصحا Α. ἐσηχχά [πλθ. τοῦ صحيح] ἐπθ. ὑγιεῖς.

اصحاب Α. ἀσχάπ [πλθ. τοῦ صاحب] ὄν. κάτοχοι, κύριοι: املاك — κάτοχοι κτημάτων, κτηματίαι· || شجاعت — κάτοχοι ἀνδρείας, ἀνδρεῖοι· || رتبه — κάτοχοι βαθμοῦ, βαθμοῦχοι· || فن — κάτοχοι ἐπιστήμης, ἐπιστήμονες· دعوى — διάδικοι· || ديون — ὀφειλέται· || مطلوب — δανεισταί· § φίλοι, σύντροφοι: كرام — οἱ ἀξιότιμοι σύντροφοι· [οὕτω καλοῦνται οἱ σύντροφοι ἢ μαθηταὶ τοῦ Μωάμεθ]· || كهف — οἱ σύντροφοι τοῦ σπηλαίου, ἤτοι ἑπτὰ πρόσωπα κλεισθέντα κατὰ τὸ Κοράνιον ἐν σπηλαίῳ καὶ ἐπὶ μακρὸν κοιμηθέντα· || بدر — οἱ σύντροφοι τοῦ Βέδρ, ἤτοι οἱ ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Βέδρ μετὰ τοῦ προφήτου Μωάμεθ παρόντες ἀγωνισταί.

اصداء Α. ἠστά [ρζ. اصدا] ρ. ἀφ. ἀντήχησις, ἠχώ: جبل — ى ἀντήχησις ὄρους [δζεπέλ].

اصدار Α. ἠστάρ [ρζ. صدر, βλ. صدور] ρ. ἀφ. ἔκδοσις [ἐπὶ Αὐτοκρ. διαταγῆς, διπλώματος, ἢ κλήσεως]: — ى امرجليلك ἔκδοσις ὑψηλῆς [Αὐτοκρ.] διαταγῆς· || Ρμ. ἐκδίδω: اولندى — زمان ἐξεδόθη φερμάνιον· || حكمدن اولنان جلبنامه — ἡ κλῆσις ἢ ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

اصداف Α. ἀσταφ [πλθ. τοῦ صدف] ὄν. κόγχαι, κογχύλια, κόχλοι [μαργαριτοφόροι].

اصداق Α. ἀστακ [πλθ. τοῦ صدق] ὄν. ἀλήθειαι· [σπν.].

اصديرمق Τ. ἀσ-τηρ-μάκ, ρ. διαμ. βάλλω ἢ διατάττω ν' ἀναρτήσωσί τι, ἢ ἀπαγχονίσωσί τινα [δοτ. αἰτ.].

اصدق Α. ἀστακ [παραθ. τοῦ صادق] ἐπθ. ἀληθέστερος, εἰλικρινέστερος-τατος: اصدقا — ὁ εἰλικρινέστερος τῶν εἰλικρινῶν.

اصدقاء Α. ἀστηκά [πλθ. τοῦ صديق] ἐπθ. εἰλικρινεῖς φίλοι, ἢ πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι θεράποντες ἢ ὑπήκοοι: دولت — ى عليه οἱ εἰλικρινεῖς φίλοι ἢ οἱ πιστοὶ ὑπήκοοι τοῦ ὑψηλοῦ Κράτους.

اصرار Α, ἠσράρ [ρζ. صرّ] ρ. ἀφ. ἐπιμονή· [ἀα]: باطل بر دعواده — ك نه حكمى اولور ποίαν σημασίαν ἔχει ἡ ἐπιμονὴ ἐν διαχυρισμῷ ψευταίῳ; || حقسز شيده — بالاخره صاحبنى شرمسار ايدر ἡ ἐπιμονὴ εἰς ἄδικόν τι πρᾶγμα ἐπὶ τέλους τὸν κάτοχον αὐτῆς καταισχύνει· || Ρμ. ἐπιμένω· [ἀα]: ايشك طلبنده — ايتمش ἐπέμενεν ἐν τῇ ἀπαιτήσει αὐτοῦ.

اصرتمق ἢ اصرتق ἢ ايصرتق Τ. ἠσηρ-τμάκ, ρμ. διάμ. βάλλω ἢ ἀφίνω π.χ. τὸν κύνα νὰ δαγκάσῃ τινὰ ἢ τι [δοτ. αἰτ.].

اصرغان Τ. ἠσηγάν [ἐκ τοῦ اصرمق] ἐπθ. δάκνων, μοχθηρός, δηκτικός· || — اوى κυίδη, κ. τσουκνίδα.

اصرمق ἢ اصيرمق ἢ ايصرمق Τ. ἠσηρ-μάκ, ρμ. μτθ. δάκνω· μτφ. κακολογῶ· [αἰτ]: الى اصيردى ἔδηξε τὴν χεῖρά μου· || الى اصيردى ἔδηξε τὸ μῆλον, ἤτοι διὰ τοῦ ὀδόντος ἀπέσπασε τμῆμα αὐτοῦ· || — آوج δάκνω τὴν παλάμην, ἤτοι πιαφέρομαι, καθίσταμαι μανιώδης· || — پارمق δάκνω τὸν δάκτυλον, ἤτοι ἀπορῶ, ἐξίσταμαι· || — كؤل δάκνω τὸ περιλαίμιον, ἤτοι ἐν καιρῷ παραδμῶν ζητῶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ· [συνών. τῷ استغاثه]. || — كوز γινώσκω ὀλίγον: كوزم اصيريور νομίζω ἢ μοι φαίνεται ὅτι τὸν γνωρίζω, ὅτι κάπου τὸν εἶδον.

اصريجى ἢ اصيريجى ἢ ايصيريجى Τ. ἠσηρη-δζή [ἐκ τοῦ اصرمق] ἐπθ. ὁ δάκνων, δηκτικός.

اصريق ἢ اصيريق ἢ ايصيريق Τ. ἠσηρίκ [ἐκ τοῦ اصرمق] ὄν. δῆγμα.

اصسز Τ. ἠσ-σής, ἐπθ. ἀδέσποτος, ἀκατοίκητος, ἔρημος: ادا — νῆσοι ἔρημοι· || يول ἢ قبز — ὁδὸς ἔρημος.

اصطباب Α. ἠσταπάπ [ρζ. صبّ] ρ. ἀφ. ἐκχύμωσις, ἤτοι ἐκχυσις τῶν ὑγρῶν ἔξω τῶν ἀγγείων αὐτῶν· [ἰατρ.].

اصطبار Α. ἠσταπάρ [ρζ. صبر] ρ. ἀφ. τὸ ὑπομένειν, ὑπομονή· [δοτ.]: دشواردر — هجرانكزه — δύσκολον εἶναι τὸ ὑπομένειν τὸν ἀποχωρισμόν ὑμῶν· [στιχ.]· || — اظهار τὸ δεικνύειν ὑπομονήν· § συνηθέστερον صبر βλ.

اصطبل Α. ἰσταπάλ [ἐκ τοῦ Ἑλλ.] ὄν. σταῦλος: عامره — αὐτοκρατορικὸς σταῦλος· || عامره مديرى — σταυλάρχης, διευθυντὴς τοῦ αὐτοκρ. σταύλου· || عامره پايسى — τιμητικὸς βαθμὸς σταυλάρχου ἀπονεμόμενος κυρίως εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς ἀτάκτου στρατοῦ καὶ ἄλλους.

اصطخر ἰσταχάρ, ὄν. κ. Περσέπολις· [ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ βασιλείου].

اصطرلاب Α. ὀστῶρλάπ, βλ. اسطرلاب.

اصطفاء Α. ἠστηφά [ρζ. صفو, βλ. صفوت] ρ. ἀφ. ἐκλογή· [σπν.]· || βλ. مصطفى.

اصطفاف Α. ἠστηφάφ [ρζ. صفّ] ρ. ἀφ. παράταξις: ارباب — παράταξις θεατῶν· || جنود — παράταξις στρατοῦ· || لا — ἠστηφάφ-νεμά, παρατεταγμένος: شاهانه عساكر تعظيم و تكريم اولان — ὁ πρὸς τιμὴν καὶ σεβασμὸν παρατεταγμένος αὐτοκρατορικὸς στρατός· [σπν.].

اصطلاح Α. ἠστηλάχ [ρζ. صلح] ρ. ἀφ. τεχνικὸς ὅρος, ἤτοι λέξις καθιερωμένη ἐν τινι ἐπιστήμῃ ἢ τέχνῃ εἰς ἰδιαιτέραν ἔννοιαν· || ى — رياضيه ὅρος τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν· || — لغه λεξιολογία· || اولمق — γίνεται τεχνικὸς ὅρος, ἤτοι λέξις τις καθιεροῦται εἰς ἔννοιάν τινα· || كلام — ὁμιλῶ ἐπιτετηδευμένως· || اوزره تكلم ايلمك — ὁμιλεῖ ἐπιτετηδευμένως· § πλθ. اصطلاحات βλ.

اصطلاحات Α. ἠστηλαχ-άτ, ὄν. πλθ. τεχνικοὶ ὅροι, ὀνοματολογία: — ى علميه ἐπιστημονικοὶ ὅροι· || رياضيه — ὅροι μαθηματικοί· || طبيه — ὅροι ἰατρικοί· || كيميويه — ὀνοματολογία χημική· || نباتيه — ὀνοματολογία φυτῶν.

اصطلاحپرداز Π. ἠστηλάχ-περτάζ, ἐπθ. ὁ ὁμιλῶν ἢ γράφων ἐπιτετηδευμένως, ἤτοι ὁ μεταχειριζόμενος λέξεις σπανίας καὶ πομπώδεις.

اصطلاحپردازانه Π. ἠστηλάχ-περταζανέ, ἐπθ. ἐπιτετηδευμένος, πομπώδης, φρασεολογικός: — اشياء πράγματεία ἢ ἀγόρευσις ἐπιτετηδευμένη· § ἐπρ. ἐπιτετηδευμένως, πομπωδῶς.

اصطلاحپردازلق Τ. ἠστηλάχ-περταζλίκ, ἀφ. τὸ ὁμιλεῖν ἢ γράφειν πομπωδῶς καὶ ἐπιτετηδευμένως, τὸ μεταχειρίζεσθαι λέξεις σπανίας, φρασεολογία.

اصطلاحپردازى Π. ἠστηλάχ-περταζί, ἀφ. βλ. προηγούμενον.

اصطناع Α. ἠστηνά, [ρζ. صنع] ρ. ἀφ. ἐκλογή: صديق — ἐκλογὴ φίλου.

اصطياد Α. ἠστηγιάτ [ρζ. صيد] ρ. ἀφ. ἄγρα, θήρα ἢ ἁλιεία: — براى ἠστηγιάτ, πρὸς ἄγραν· || συνηθέστ. صيد.

اصعاب Α. ἰσάπ [ρζ. صعب] ρ. ἀφ. τὸ δυσχεραίνειν, τὸ καθιστᾶν τι δύσκολον· || συνηθέστ. تصعيب.

اصعاد Α. ἠσάτ [ρζ. صعد, βλ. صعود] ρ. ἀφ. ὕψωσις, τὸ ἀνυψοῦν, ἀναβιβάζειν ἢ μετεωρίζειν τι· || Ρμ. [αἰτ.]: كؤك — شان دولتى ἀνυψῶ τὸ γόητρον τοῦ κράτους· || ايدلشدر — بالون τὸ ἀερόστατον μετεωρίσθη.

اصعب Α. ἀσάπ [παραθ. τοῦ صعب] ἐπθ. δυσχερέστερος-τατος: امور — ἢ δυσχερεστέρα τῶν ὑποθέσεων.

اصغاء Α. ἠσγά [ρζ. صغو] ρ. ἀφ. τὸ τείνειν οὖς, ἀκούειν, δέχεσθαι· || Ρμ. [αἰτ.]: ايتمدى — نصيحتلرى δὲν ἤκουσε τὰς συμβουλάς μου, ἤτοι ἐκώφευσε· || ايتدى — سوزى ἤκουσε [ἐδέχθη] τὸν λόγον μου.

اصغار Α. ἠσγάρ [ρζ. صغر] ρ. ἀφ. τὸ σμικρύνειν· [συνηθέστ. تصغير]. § τὸ θεωρεῖν τι σμικρὸν καὶ μὴ δίδειν ἐπομένως προσοχήν, περιφρόνησις: كبار — περιφρόνησις τῶν μεγάλων [σπν.].

اصغر Α. ἀσγάρ [παραθ. τοῦ صغير] ἐπθ. μικρότερος-τατος: اولاد — τὸ μικρότερον τῶν τέκνων· § δυϊκ. اصغران ἀσγαράν, ἢ اصغرين ἀσγαρέν, ἢ καρδία καὶ ἡ γλῶσσα.

اصغريت Α. ἀσγαρ-ιγέτ, ὄν. θ. ὁ ἐλάχιστος ὅρος ['Αλγεβ.]· βλ. اعظميت.

آصف ἀσάφ, ὄν. κ. 'Ασάφ· ὄνομα Βεζύρου τοῦ Σολομῶντος, παροιμιώδους ἐπὶ συνέσει καὶ σοφίᾳ· συνεκδ. τίτλος τιμῆς ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς βεζύρας ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ καὶ ἰσοδυναμῶν τῷ Βεζύρης σοφός, συνετός: دلى — ى Βεζύρης ἀσπάρμαλλος.

اصفار Α. ἀσφάρ [πλθ. τοῦ صفر σίφρ] ὄν. μηδενικά.

اصفاف Α. ἀσφάφ [πλθ. τοῦ صفّ] ὄν. τάξεις, στοῖχοι, γραμμαί· [σπν.].

آصفانه Π. ἀσαφ-ανέ, ἐπθ. περινοήστατος, βεζυρικός: لرى — ذات عالى ἢ 'Υμετέρα περινοεστάτη ἐξοχότης· || احسان — ى βεζυρικὴ δωρεά.

اصفر } Α. ἀσφὲρ [ρζ. صفر] ἐπθ. κίτρινος, ὠχρός: —محبوب χρυσοῦς [κιτρίνη ἐρωμένη]·||—بحر κιτρίνη θάλασσα·|| —صفراء ἀσφέρι σαφρά, χολοκιτρίνη, ἤτοι χρωστικὴ οὐσία τῆς χολῆς.

اصفرار } ἢ اصفيرار Α. ἠσφιράρ [ρζ. صفر, βλ. اصفراء] ρ. ἀφ. τὸ κιτρινίζειν, ὠχριᾶν, ὠχρότης: اوراق —κιτρίνισμα φύλλων·|| شمس — ὠχρότης ἡλίου.

اصفيرار } Α. ἠσφιράρ, βλ. اصفرار.

اصفهان } ἰσφαχάν, ὄν. κ. Ἰσπαχάνη [πόλις].

آصفی } Π. ἢ Α. ἀσαφ-ί, ἐπθ. βεζυρικός, σοφός:—رأی γνώμη σοφή·||—امر βεζυρικὴ διαταγή·||—سرای τὸ μέγαρον τοῦ Μ.Βεζύρου·[οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε]. § τὸ κόπτειν ὀλίγον τι τὸν πρὸς ἐπιστολὴν τετράγωνον χάρτην ἐκ τῆς κάτωθεν πρὸς τὰ δεξιὰ γωνίας καὶ μεταβάλλειν οὕτω τὸ σχῆμα αὐτοῦ εἰς πεντάγωνον, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δῆθεν ὁ Ἀσάφ [βλ. آصف] ἔπραττε τοῦτο διὰ νὰ δείξῃ ὅτι οὐδὲν ἀνθρώπινον τέλειον, ἢ ὅτι τὸ πεντάγωνον εἶναι αἰσιώτερον τοῦ τετραγώνου.

اصفی } Α. ἀσφὶ [παραθ. τοῦ صافی] ἐπθ. καθαρώτερος, ἁγνότερος-τατος: جاودان — و اعز ἁγιώτερος καὶ ἁγνότερος ὅλων· [ἐπὶ τοῦ προφήτου Μωάμεθ].

اصفياء } Α. ἀσφιγιά [πλθ. τοῦ صفی] ὄν. ἁγνοί, ἐνάρετοι ἄνθρωποι.

آصق } Τ. ἀσκὶ [آصق] ὄν. κόσμημα ἀναρτώμενον, ἤτοι παραπετάσματα, ὑφάσματα, τεχνητὰ ἄνθη κτλ. ἀναρτώμενα εἰς τὸν τοῖχον καὶ τὴν ὀροφὴν τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου πρὸς στολισμόν· § ὕφασμα διδόμενον τοῖς ἀμαξηλάταις κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, ἢ τοῖς κτίσταις κατὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς, ὅπερ οὗτοι ἀναρτῶσι πρὸς στολισμὸν ἐπὶ τῆς ἀμάξης ἢ τῆς οἰκοδομῆς· § ἄνθη πρὸς στολισμὸν οἰκοδομῆς ἢ ὁδοῦ·§ἀδάμαντες ἢ κοσμήματα, ἅτινα αἱ γυναῖκες ἀναρτῶσι διὰ μικρῶν ἁλύσεων ἐπὶ τῶν κεφαλῶν·§ἀναρτήρ, ἡμᾶς: یاللون —ی ἡμᾶς περισκελίδος [τιράντα]· § ἀναβολή, ἐκκρεμότης: ایشی —ده ἀφίνω τὴν ὑπόθεσιν ἐν ἐκκρεμότητι·|| قالق — ده مسئله τὸ ζήτημα μένει ἐν ἐκκρεμότητι·|| —به وضع ایتك ἀναβάλλω· ||قالق —یاپی ἐπισκευάζω τὴν οἰκοδομὴν ὑποστηρίζων διὰ δοκῶν καὶ κρημνίζων τὰ κάτω μέρη αὐτῆς· κ. παίρνω στὰ ἔγκειμά· [βλ. آکرتی].

آصقیجی } Τ. ἀσκι-δζή, ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ποιῶν ἢ ταξιθετῶν κοσμήματα ἀναρτώμενα [آصق]· § γυνή, ἧς ἔργον εἶναι τὸ στολίζειν νύμφας.

اصل } Α. ἄσλ, κ ἄσηλ, ὄν. ρίζα, βάσις, ἀρχή, ὑπόστασις: ایشك —ی اکلیم νὰ ἐννοήσωμεν τὴν βάσιν[ἀσλινή] τοῦ πράγματος·||ی— واری ἔχει ἀρχήν, ἤτοι ὑπόστασιν ; εἶναι ἀληθές;||چیقمدی —ی δὲν ἀποδείχθη ἀληθές [ἢ βάσις του]· || یوق —ی δὲν ἔχει ὑπόστασιν, δὲν εἶναι ἀληθές·||فصلی یوق —ی ἀσλὶ φασλὶ γιόκ, ἀνυπόστατον· § καθεστώς : ایشك حالی اوزره —در καθεστὼς εἶναι τὸ νὰ μένῃ πράγμά τι ὡς ἔχει· § καταγωγή : نسل —و ἢ καταγωγὴ καὶ τὸ γένος· ||—عن ἂν ἄσλ, τὴν καταγωγήν, ἀρχῆθεν· || —بد ἀπὸ ἄσλ, κακῆς καταγωγῆς· § τὸ πρωτότυπον, πρωτόγραφον : بو ترجمه —نه ἡ μετάφρασις αὕτη εἶναι σύμφωνος τῷ πρωτοτύπῳ [ἀσλινά]·||—ال فی فی-ل-ἄσλ, πρωτοτύπως, ἀρχετύπως· § [ἐπρ.] κυρίως, πρωτίστως, ἀκριβῶς : بو جهت شایان دقتدر —κυρίως τοῦτο τὸ σημεῖον εἶναι ἄξιον προσοχῆς· ||— مطلوب او در ἀκριβῶς τὸ ζητούμενον εἶναι τοῦτο· § πλθ. اصول βλ.

اصلا } Α. ἄσλα [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ἐπρ. ποσῶς, οὐδέποτε : قاشمی کرلدی — ποσῶς δὲν ὠφέλησε[δὲν παρετηρήθη ἢ ὠφέλειά του]· || لطف و — οὐδαμῶς, ποσῶς· βλ. καὶ ἐπόμ.

اصلاً } Α. ἄσλ-εν, ἐπρ. κατ' ἀρχήν : و — فرعاً ἄσλεν βὲ φέρεν, εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὰ καθέκαστα· § ἐκ καταγωγῆς, ἐξ αἵματος: و صهراً — ἐξ αἵματος καὶ ἐξ ἐπιγαμίας [συγγενής]· || βλ. καὶ προηγ.

اصلا } Α. ἄσλὰ [πλθ. τοῦ اصیل] ὄν. εὐγενεῖς τὴν καταγωγήν.

اصلاب } Α. ἀσλάπ [πλθ. τοῦ صلب] ὄν. σπονδυλικαὶ στῆλαι, ἀσφύες.

اصلاتمق } ἢ آصلاتمق Τ. ἠσλα-τμάκ, ρμ. μτδ. διαβρέχω, κ. μουσκεύω ἐμβάπτων εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ χύνων ἢ ραίνων ὕδωρ· ἐπιπλήττω σφοδρῶς, δέρω [αἰτ.] : قرباجیله ر اصلاندی ἀπὸ τῆς μάστιγός του τὸν ἔδειρε καλῶς, κ. τοῦ τῆς ἔδρεξε.

اصلاتمه } ἢ آصلاتمه Τ. ἠσλατμά, ὄν. ἀπαρ. διαβροχή, κ. μούσκευμα.

اصلاح } Α. ἠσλὰχ [ρζ. صلح] ρ.ἀφ. βελτίωσις, διόρθωσις, μεταρρύθμισις, σωφρονισμός: حال —ی διόρθωσις καταστάσεως, σωφρονισμός·||امور —ی βελτίωσις τῶν πραγμάτων·||ذات —ی البین ἠσλάχη ζάτὶ-λ-πεῖν, συνδιαλλαγή, συμφιλίωσις[ἐριζόντων], τὸ συνάπτειν τὰ διεστῶτα·||| Ρμ. βελτιῶ, μεταρρυθμίζω [αἰτ.] : مأمور اولدیغی —ایلدی μετερρύθμισε τὸ ὑπουργεῖον, εἰς ὃ εἶχε διορισθῆ· || حال ایلدی —ی ἐδιώρθωσε τὴν κατάστασίν του, ἐδιωρθώθη ἱλικῶς, ἐσωφρονίσθη·§ἐξημερῶ[δένδρα]: اولنه‌جق یاپی آرمودلر —اوا ἄγριαι ἄπιοι [ἀγριαπιδιαί] αἵτινες θέλουσιν ἐξημερωθῆ·§ἐν τινι τουρκικοῖς διαλέκτοις εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἐπίθετον ἐν τῇ ἐννοίᾳ : καλός· § πλθ. اصلاحات βλ.

اصلاحاً } Α. ἠσλαχ-ὰν, ἐπρ. διὰ βελτίωσεως, μεταρρυθμιστικῶς.

اصلاحات } Α. ἠσλαχ-ὰτ, ὄν. πλθ. βελτιώσεις, μεταρρυθμίσεις : عدلیه — μεταρρυθμίσεις δικαστικαί·||مالیه —ی μεταρρυθμίσεις οἰκονομικαί·||ملکیه — μεταρρυθμίσεις διοικητικαί·||عسکریه شهریاری —ی μεταρρυθμίσεις ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Α. Α. Μ.

اصلاح پذیر } Π. ἠσλὰχ-πεζίρ, ἐπθ. ἐπιδεκτικὸς βελτιώσεως, διορθώσεως, μεταρρυθμίσεως.

اصلاحخانه } Π. ἠσλαχ-χανέ, ὄν. σωφρονιστήριον, ὀρφανοτροφεῖον.

اصلاحکارانه } Π. ἠσλαχ-κιαρανέ, ἐπθ. μεταρρυθμιστικός.

اصلادیش } ἢ ایصلادیش Τ.ἠσλαδίς[آصلادیش] ὄν. διαβροχή [μούσκευμα]· § σφοδρὰ ἐπίπληξις ἢ δαρμός.

اصلاق } ἢ آصلاق ἢ آصلاق Τ. ἠσλάκ, ἐπθ. βεβρεγμένος, μουσκευμένος, ὑγρός: ایرلك — βεβρεγμένη κορώνη [κόττα], ἤτοι ἄθλιος, εὐήθης· || و صولاق ر — τόπος ὑγρὸς καὶ ἑλώδης.

اصلاقجه } Τ. ἠσλάκ-δζε, ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὀλίγῳ βεβρεγμένος, μουσκευμένος.

اصلاقلق } Τ. ἠσλακ-λίκ, ἀφ. ἡ κατάστασις τοῦ βεβρεγμένου, διαβροχή, ὑγρανσις.

اصلامق } Τ. ἠσλα-μάκ, συνηθέστερον آصلامق βλ.

اصلاتمق } ἢ آصلاتمق Τ. ἠσλαν-μάκ, ρ. μτ. ἢ πθ. εἶναι βεβρεγμένος ἢ βρέχομαι: یاغموردن اصلانمشدر ἠσλανμισὶν γιαγμουρτὰν περθασὶ γιόκ, ὁ βεβρεγμένος δὲν ἔχει φόβον ἀπὸ τὴν βροχὴν [Πρμ.].

اصلانلمق } Τ. ἠσλα-νηλ-μάκ, ρ. πθ. βρέχομαι: یاغموردن اصلانیلور βρέχεται τις ὑπὸ τῆς βροχῆς.

اصلح } Α. ἀσλὰχ [παραθ. τοῦ صالح] ἐπθ. βελτίων - ιστος, καλλίτερος: صورت ودیعه حقندده —و انفع اولان τρόπος καλλίτερος καὶ ὠφελιμώτερος διὰ τὸν κύριον τῆς παρακαταθήκης·|| موجود —ی τὸ καλλίτερον τῶν ὑπαρχόντων, τοῦ ὅτι ἔχει τις, ἢ τὸ δυνατῶς καλλίτερον· || بنی امیه — ی ἀσλάχη πένι ὄμμιγέ, ὁ καλλίτερος τῶν Ὀμειαδῶν· βλ. امیه.

اصلح الله } Α. ἄσλαχα-λλάχ, ἐκ τοῦ ρημ. اصلح καὶ τοῦ ὄν. الله : ὁ Θεὸς νὰ διορθώσῃ: الله اصلحه ἄσλαχα-χτὰ-λλάχ, ὁ Θεὸς νὰ σωφρονίσῃ [διορθώσῃ] αὐτόν.

اصلزاده‌کان } Π. ἀσηλζαδεγκιάν, πλθ. τοῦ اصلزاده βλ.

اصلزاده } Π. ἀσηλ-ζαδέ, ὄν. εὐγενὴς [τὴν καταγωγήν]· § πλθ. اصلزاده‌کان.

اصلسز } Τ. ἀσηλ-σίζ, ἐπθ. ἀνυπόστατος, ἀβάσιμος: —اصلی βάσιμος καὶ ἀβάσιμος, ἤτοι βάσιμος καὶ μή·§ἐπρ. ἀβασίμως.

اصلسزلق } Τ. ἀσηλ-σιζλίκ, ἀφ. τὸ ἀνυπόστατον, τὸ ἀβάσιμον [εἰδήσεως, διαχωρισμοῦ κτλ.].

اصلع } Α. ἀσλὰ, ἐπθ. φαλακρός.

اصلق } ἢ اصلیق ἢ آصلق Τ. ἠσ-λίκ, ὄν. σύριγμα, συρίκτρα: چالق —συρίζω, ἤτοι διὰ συρίγματος δίδω εἴδησιν, ἢ ψάλλω μουσικόν τινα σκοπόν· βλ. καὶ ایشقرمق.

اصللی } Τ. ἀσηλ-λή, ἐπθ. βάσιμος, ὁ ἔχων βάσιν: اصلسز —βάσιμος καὶ μή.

آصلمق } Τ. ἀσ-ηλ-μάκ, ρμ. πθ. ἀναρτῶμαι, ἀπαγχονίζομαι· § ρμ. οὐδ. κρέμαμαι· § παρακαλῶ ἐπιμόνως.

آصلمه } Τ. ἀσηλμά, ὄν. ἀπαρ. τὸ ἀναρτᾶσθαι, ἀπαγχονίζεσθαι· τὸ παρακαλεῖν ἢ παρακλήσεις ἐπίμονος ἀνδλεχεῖς.

آصله‌جق } Τ. ἀσηλαδζάκ [μτχ. τοῦ آصلمق] ἐπθ. ἄξιος ἀγχόνης.

آصلەسی } ἡ آصلەسی T. **ἀσηλά-ση** [آصلق] ἐπθ. ἄξιος ἀγχόνης.

اصلی } Α. **ἀσλ-ή,** ἐπθ. ἀρχικός, ῥιζικός, θεμελιώδης, πρώτιστος, κύριος: — اوڭ τὸ ἀρχικὸν χρῶμα·‖ — شكل τὸ ἀρχικὸν σχῆμα·‖ — خط ἡ πρωτίστη γραμμὴ [σιδηροδρόμου κτλ]·§ 0. اصليه **ἀσλιγέ:** — هيئت τὸ ἀρχικὸν σχῆμα, ἡ ἀρχικὴ κατάστασις[οἰκοδομῆς ἢ πράγματός τινος]·‖—دعواى κυρία ἀγωγή· βλ. حادث.

آصلق } T. **ἀσλήκ,** ὄν. γυνὴ ἐλαττωματικὴ τὴν φύσιν· βλ. رقاء.

اصليق } T. **ἠσλήκ,** βλ. اصلق.

اصم } Α. **ἐσάμμ** [ῥζ. صم] ἐπθ. κωφός·§[γραμ]. λέξις ἀραβική, ἧς τὸ β' καὶ γ' ῥιζικὸν γράμμα ὅμοια ὄντα γράφονται χωριστὰ ὡς ضرر **ζαράρ,** ἢ συμπτύσσονται ὡς حقّ **χάκκ·** § [Μαθμ.] ῥίζα ἢ ποσὸν φανταστόν, ἤτοι ἀνυπολόγιστον καὶ οὔτε δι' ἀκεραίων ἀριθμῶν οὔτε διὰ κλάσματος ἐκδηλούμενον.

اصمارلامق } T. **ἠσμαρ-λαμάκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اص φωνή· μᾶλλον ἐκ τοῦ π. شار βλ.] ῥημ. μτβ. παραγγέλλω, ἐντέλλομαι, συνιστῶ· παραγγέλλω εἰς ἐργάτην, βιομήχανον νὰ κατασκευάσῃ τι [δοτ. αἰτ.]: قوندرمجى يه — پر چفت قوندره παραγγέλλω τῷ ὑποδηματοποιῷ ζεῦγος ὑποδημάτων· § ἀναθέτω, ἀπερχόμενος ἀποχαιρετῶ λέγων: اصمارلادق الله **ἄλλαχὰ ἠσμαρλαπήκ,** ἀναθέτομεν [ψυχὰς] εἰς τὸν Θεόν, ἤτοι χαίρετε [γαλ. adieu].

اصمارلامه } T. **ἠσμαρ-λαμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ παραγγέλλειν, παραγγελία, ἐντολή·§ἐπθ. παρηγγελμένος, κατάλληλος, εὐάρμοστος: قوندره—ὑπόθημα παρηγγελμένον, οὐχὶ ἕτοιμον·‖— اله ἀποχαιρετισμός.

اصمارلانمق } T. **ἠσμαρ-λανμάκ,** ῥημ. πθ. παραγγέλλομαι· βλ. اصمارلامق.

اصمارلايش } T. **ἠσμαρ-λαγὶς** [اصمارلامق] ῥ. ἀφ. παραγγελία, ἐντολή.

اصمارلايجى } T. **ἠσμαρ-λαγιοῦζὴ**[اصمارلامق] ὄν. ὁ ποιῶν παραγγελίαν, σύστασιν, ὁ ἀναθέτων.

آصمق } Π. **ἀσ-μάκ,** ῥημ. μτβ. κρεμῶ, ἀπαγχονίζω, ἀναρτῶ· [αἰτ.]: — آدم ἀπαγχονίζω ἄνθρωπον·‖— آصمق στολίζω, κοσμῶ, ἀναρτῶ διάφορα κοσμήματα·‖—قولاق τείνω οὖς, προσέχω εἰς τὰ λεγόμενα, λαμβάνω ὑπ'ὄψιν·‖ قولاق آصمق δὲν δίδω προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους, εἰς τὰς συμβουλάς· ‖ آصوب قومق **ἀσοὺκ κομὰκ** ἢ آصه قومق **ἀσὰ κομάκ,** κρεμῶ τι καὶ ἀφίνω ἀνηρτημένον· βλ. καὶ ἐπόμ.

آصمه } T. **ἀσμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ἀναρτᾶν κτλ. βλ. προηγ. §ἐπθ. ἀνηρτημένος, κρεμαστός: كوپرى—κρεμαστὴ γέφυρα·‖كليد—κλεῖθρον κρεμαστόν·‖عربه—ἅμαξα κρεμαστή, ἤτοι μὴ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ἄξονος αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐλατηρίου ἐξηρτημένη· § ὄν. ἀναδενδράς, κληματαρά: چيوغى — κλῆμα, βλαστὸς κλήματος·‖قدائى—καταβολάς·‖—يبان ἀγριάμπελος·‖ —آق ῥοδιὰ λευκή, ἀναβαίνουσα ὡς ἢ ἀναδενδρὰς καὶ δίδουσα λευκὰ ῥόδα·‖لر يودامق—λέγω ἀνοησίας [κατὰ λέξιν: κλαδεύω κλήματα]: لاقردى قتلنده—لر يودايم ἐν ἐλλείψει λόγων λέγω ἀνοησίας [ἄρρητ' ἀθέμιτα].

اصميت } Α. **ἐσαμμ-ιγέτ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα κωφόν, κωφότης, κώφωσις.

اصناف } Α. **ἐσνὰφ** [πλθ. τοῦ صنف] ὄν. τάξεις, εἴδη: خلق — αἱ τάξεις τοῦ λαοῦ·§ συντεχνίαι: اصناف — **ἐσνάφι ἢ ἰνσάφ,** συντεχνίαι ἀσυνείδητοι, ἤτοι πωλοῦσαι ἀκριβά· ‖ἀντὶ ἐνικοῦ: كهيا—κεχαγιᾶς συντεχνίας, ἤτοι ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ ὑπεύθυνος αὐτῆς παρὰ τῇ ἀρχῇ, ὅστις διεξάγει τὰς ὑποθέσεις της·‖— لونجه‌سى τὸ ἀνηρμόδιον συντεχνίας· § [ἐπθ.] τεχνίτης, βιομήχανος, πωλητής, ἐργαστηριάρχης: آدم — ἄνθρωπος βιομήχανος κτλ. [ὁ ἐνικὸς δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐννοίᾳ].

اصنافلق } T. **ἐσναφ-λήκ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα βιομήχανον, τεχνίτην, ἐργαστηριάρχην.

اصنام } Α. **ἀσνὰμ** [πλθ. τοῦ صنم] ὄν. εἴδωλα: — عبده εἰδωλολάτραι.

اصنمق } T. **ἠσνμάκ,** βλ. اصمق.

اصوات } Α. **ἀσβὰτ** [πλθ. τοῦ صوت] ὄν. φωναί: حيوانات — φωναὶ ζώων·‖ — رقيقه φωναὶ λεπταί, συγκινητικαί.

اصواف } Α. **ἀσβὰφ** [πλθ. τοῦ صوف σὸφ] ὄν. ἔρια, μάλλιναι ὑφάσματα.

اصوب } Α. **ἀσβὲπ** [παρθ. τοῦ صواب]ἐπθ. ὀρθότερος, λογικώτερος-τατος: — اقوال ὁ ὀρθότερος τῶν λόγων· ‖ اقوالى دیکرلرندن — οἱ λόγοι αὐτοῦ εἶναι ὀρθότεροι τῶν ἄλλων.

اصول } Α. **ὄσοὺλ** [πλθ. τοῦ اصل] ὄν. ῥίζαι, ἀρχαί: و فروع — **ὄσοὺλ οὐ φὔροὺ,** αἱ ἀρχαὶ [ῥίζαι] καὶ τὰ καθ'ἕκαστα[οἱ κλάδοι], ἢ οἱ ἀνιόντες συγγενεῖς [اصول] ἤτοι πατήρ, πάππος κτλ.καὶ οἱ κατιόντες [فروع] ἤτοι υἱός, ἔγγονος κτλ.‖و فروعدن اولان — خط مستقيم اوزره οἱ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀνιόντες καὶ κατιόντες συγγενεῖς· [βλ. مخفى]· § [ἀντὶ ἐνικοῦ, καὶ προφέρεται μᾶλλον **οὐσοὺλ**] τρόπος,μέθοδος, τάξις, σύστημα: معلوم — γνωστὸν σύστημα· ‖غير موصول — σύστημα μὴ εὐοδούμενον, μὴ ἄγον εἰς τὸν σκοπόν· ‖ حكما — δικονομία [τάξις διαδικασίας]·‖دن در — εἶναι τάξις, σύστημα [**οὐσουλτὲν τὶρ**]· ‖ — على ال **ἀλλὰ-πὶ-σοὺλ,** κατὰ τὴν τάξιν·‖ايله — μὲ τρόπον, ἐπιτηδείως, βαθμηδόν· ‖— — βαθμηδόν, ἠρέμα.

اصولاجق } ἢ اصولجق T. **οὐσουλ-αδζήκ,** ἐπρ. λίαν ἠρέμα, ἐπιτηδείως.

اصولسز } T. **οὐσουλ-σοὺζ,** ἐπθ. ἀμέθοδος, § [ἐπρ.] ἀμεθόδως.

اصولى } Α. **ὄσουλ-ὶ,**ἐπθ. μεθοδιστὴς [ἰατρ.]· § πλθ. اصوليون **ὄσουλιγιοὺν·** § 0. اصوليه **ὄσουλιγέ.**

اصهار } Α. **ἀσχὰρ** [πλθ.τοῦ صهر ἀλχρ] ὄν. οἱ ἐξ ἐπιγαμίας συγγενεῖς.

آصى } T. **ἀσὴ** [ἐκ τοῦ آصمق] ὄν. κόσμημα ἀναρτώμενον· βλ. آصق.

اصى } T. **ἀσὴ,** ὄν.ὠφέλεια, κέρδος, προϊόν, εἰσόδημα.

اصى } ἢ اصى T. **ἠσὴ** [λ. ἀρχ.] ὄν.θερμότης· § [ἐπθ.] θερμός· βλ. ἐπόμ.

اصيتق } ἢ اصيتق T. **ἠση-τμάκ,** ῥημ.μτβ. θερμαίνω·[αἰτ.]: اوشاغه سويله يكى اصيتسون εἰπὲ τῷ ὑπηρέτῃ νὰ ζεστάνῃ τὸ φαγητόν·§μτφ. ἐθίζω,ἐξοικειῶ, κάμνω ν' ἀγαπήσῃ· [δοτ. αἰτ.]: — پريق پر شيه ἐξοικειῶ τινα εἴς τι, τὸν κάμνω νὰ τὸ ἀγαπήσῃ· βλ. καὶ اصيندرمق.

اصيته } ἢ اصيته T. **ἠσητμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ θερμαίνειν κτλ. βλ. προηγ. § ὄν. θέρμη, πυρετός: — كيزلو κρυπτὸς πυρετός, κ. κρυφὸς παροξυσμός, ἤτοι ἄνθρωπος λίαν κρυψίνους· βλ. καὶ اصه.

اصيجاق } T.**ἠση-δζάκ,**ὄν. θερμότης· § ἐπθ. θερμός· βλ. صيجاق.

آصيجى } T. **ἀσηδζὴ** [ἐκ τοῦ اصمق] ἐπθ. ὁ ἀναρτῶν.

اصيرغان } T. **ἠσηργάν,** βλ. اصرغان.

اصيرمق } T. **ἠσηρμάκ,**βλ. اصرمق.

اصيق } T. **ἠσὴκ** [ἐκ τοῦ اصى] ὄν. εἶτος βεβλαμμένος, κεκαυμένος.

اصيقمق } T. **ἠσηκ-μάκ,** ῥημ. οὐδ. ὠρμάζω, αὐξάνω: اصيقمش قوزى ἀρνίον ὥρμιον, μεστωμένον.

اصيل } Α. **ἐσὶλ** [ῥζ. اصل,βλ. اصالت] ἐπθ.εὐγενὴς τὴν καταγωγήν: آدمدر — ἄνθρωπος εὐγενοῦς καταγωγῆς·‖اصله كى پر — سرك ياقشماز δὲν ἁρμόζει εἰς ἄνθρωπον εὐγενῆ ὡς ὑμεῖς·§ ὁ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενος ἔν τινι ὑποθέσει, ἤτοι ὁ κύριος,ὁ ἐντολεύς·[ἀντίθ. وكيل ἀντιπρόσωπος, πληρεξούσιος, ἐντολοδόχος]: الوكيل كال — **ἐλ βεκίλιν κὲ-λ-ἐσὶλ,**ὁ πληρεξούσιος εἶναι ὡς ὁ ἐντολεύς· § ὁ πρωτοφειλέτης· [ἀντίθ.كفيل ἐγγυητής]· § πλθ. اصل **ὄσελά.**

آصيلانمق } T. **ἀσὴ-λανμάκ,** ῥημ. μσ. ὠφελοῦμαι, κερδαίνω.

اصيلانه } Π. **ἐσὴλ-ανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς εὐγενῆ, εὐγενικός· [τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς Πατριάρχας καὶ τοὺς προεσθεντάς]: لرى ذات — ἡ Ὑμετέρα εὐγένεια.

اصيلزاده } Π. **ἐσὴλ-ζαδέ,** βλ. اصلزاده.

آصيله‌جق } T. **ἀσηλαδζάκ,** βλ. آصلاجق.

آصيله‌سى } T. **ἀσηλάσὴ,** βλ. آصلەسى.

آصيلو } ἢ آصيلى T. **ἀσηλὴ** [آصمق] ἐπθ. ἀνηρτημένος,κρεμάμενος· [ὰ]: — ديوارده اولان بر اوصه εἰκὼν ἀνηρτημένη ἐπὶ τοῦ τοίχου.

اصيلى } T. **ἀση-λὴ,** ἐπθ. ἐπικερδής, ὠφέλιμος.

اصيندرمق } ἢ اصيندرمق T. **ἠση-ντηρμάκ,** ῥημ. μτβ. θερμαίνω·[αἰτ.].§ἐθίζω,ἐξοικειῶ εἴς τι, κάμνω τινὰ νὰ λάβῃ ζέσιν, κλίσιν, συμπάθειαν εἴς τι· [δοτ. καὶ αἰτ.]· βλ. اصيتق καὶ اصمق.

اصينمق } ἢ اصينمق T ἠση-νμάκ, ῥημ. μσ. θερμαίνομαι: اصيندم غايت ἐθερμάν-

θην πολύ·§συνειδίζω, ἀποκτῶ συμπάθειαν, ἀγαπῶ· [δοτ.]: — بر يره συνειδίζω εἴς τι μέρος, τὸ ἀγαπῶ· || — كوكل ἡ καρδία συμπαθεῖ: شو اصيمدى آدمه كوكلم ἡ καρδία μου δὲν ἠδυνήθη νὰ συμπαθήσῃ πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον.

اضاحی Α. ἐτάχιν, [πλθ. τοῦ اضحيه] ὄν. σφάγια τοῦ قربان بایرامی ἤτοι τῆς ἑορτῆς τῶν θυσιῶν· βλ. اضحا.

اضاعه Α. ἰζαά, καὶ ἐν τῇ ποιήσει اضاعت ἰζαάτ, [ῥζ. ضيع, βλ. ضياع] ρ. ἀφ. 0. τὸ ποιεῖν τι ἀπόλλυσθαι, ἀπώλεια: اوقات —ء ἀπώλεια χρόνου, χρονοτριβή. || Ρμ. ἀπόλλυμι, χάνω, διασπαθῶ [αἰτ.]: بيهوده يره سلام و نيازمزى ايتدك — μάτην ἀπωλέσαμεν τὸν χαιρετισμὸν καὶ τὴν παράκλησιν ἡμῶν.

اضافات Α. ἰζαφάτ, πλθ. τοῦ ἐπομ.

اضافت Α. ἰζαφέτ [ῥζ. ضيف] ρ. ἀφ. 0. προσέγγισις, συνάφεια, σύνδεσις, ἀναφορά, ἀναγωγή [δοτ]: بر امر حادثك حاله اقرب —ى ἡ ἀναγωγὴ πράγματός τινος μὴ ὑπάρχοντος ἀρχῆθεν εἰς χρόνον πλησιέστερον πρὸς τὸ παρόν· || استدعا ايلرم —له موكلمه ἐξαιτοῦμαι ἐξ ὀνόματος τοῦ ἐντολοδότου μου [μσθεκιλιμὲ ἰζαφέτλε, δι'ἀναγωγῆς εἰς τὸν κτλ.]· || فاريقه مؤسسنك اسمه —له [...] نامله معروف اولان مولاى τὰ προϊόντα τοῦ ἐργοστασίου, ἅτινα ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτοῦ εἶναι γνωστὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα [...]· § [γραμ.] σχέσις ἢ σύνταξις γενικῆς καὶ ὀνόματος, ἤτοι διορισμὸς ὀνόματος διὰ γενικῆς: —لاميه διορισμὸς διὰ γενικῆς σημαίνων κτῆσιν ἢ σχέσιν, ὡς اوى احمدك οἰκία τοῦ Ἀχμέτ· || —بيانيه διορισμὸς διὰ γενικῆς σημαίνων τὸ εἶδος, ὡς اغاجى چنار δένδρον πλατάνου· § πλθ. اضافات: —اسقاط ἀφαιρῶ τὴν συντακτικὴν σχέσιν, ἢ τὸ σημεῖον τῆς συντάξεως· μτφ. κόπτω τὰς σχέσεις πρὸς τὸν κόσμον, ἐγκαταλείπω τὰ τοῦ κόσμου· || —تابع ἀλληλουχία τῶν διὰ γενικῆς διορισμῶν· § ἡ λέξις اضافت δὲν εἶναι ἐν χρήσει καὶ ρηματικῶς, ἤτοι δὲν λέγεται كيمك اضافت· βλ. καὶ ἐπόμ.

اضافه Α. ἰζαφέ, ρ. ἀφ. ὡς τὸ προηγούμενον, ἀλλ'ἐν χρήσει ρηματικῇ μόνον: — كيمك προσθέτω τι εἰς ἄλλο, συνάπτω, συνδέω, συντάττω, ἀνάγω [αἰτ. δοτ.]: —ايكى كلمه يى بر بريه كيمك συντάττω δύο λέξεις πρὸς ἀλλήλας· || بو —ايدلشدر شو كلمه ἡ λέξις αὕτη συνετάχθη ἐκείνῃ· || بو مأثر عظيمهٔ شهريارانه‌سى نام نامیسنه قانونى —ايتدرمشيدى τὰ μεγάλα ταῦτα βασιλικὰ αὐτοῦ ἔργα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ προσθέσωσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸν κλεινὸν τίτλον τοῦ νομοθέτου [κανονί].

اضافی Α. ἰζαφί [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. σχετικός, κτητικός: —ضمير κτητικὴ ἀντωνυμία· § ὁ ἀνήκων εἰς τὴν σχέσιν, ἤτοι σύνταξιν γενικῆς καὶ ὀνόματος· [βλ. اضافت]: —تركيب γενικὴ καὶ ὄνομα ἐν συντάξει, ὡς اوى احمدك τοῦ Ἀχμὲτ ἡ οἰκία· § 0. ثقلت —ا: πυκνότης, ἤτοι ἡ μεταξὺ τοῦ βάρους σώματός τινος καὶ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ σχέσις [φυσ.].

اضائه Α. ἰζαέ, καὶ ἐν τῇ ποιήσει اضاءت ἰζαέτ, [ῥζ. ضياء] ρ. ἀφ. 0. τὸ φωτίζειν, φωταγωγεῖν, φωτισμός: افكار —ء φωτισμὸς ἰδεῶν· || Ρμ. [αἰτ.].

اضحاك Α. ἰτχάκ [ῥζ. ضحك] ρ. ἀφ. τὸ κινεῖν τὸν γέλωτα: —و ايكاسى ارباب تشاتك آتورك الندهٔ ايدى او ماهر آتورك τὸ διεγείρειν τὸν γέλωτα ἢ τὸν θρῆνον τῶν θεατῶν ἦτο ἐν τῇ χειρὶ ἐκείνου τοῦ ἐμπείρου ἠθοποιοῦ· || Ρμ. κινῶ τὸν γέλωτα [αἰτ.].

اضحا Α. ἀτχά [πλθ. τοῦ ἀχρήστου اضحا ἀτχάτ] ὄν. σφάγια: —ى عيد ἤτι ἀτχά, ἑορτὴ τῶν θυσιῶν, ἄλλως λεγομένη قربان بيرامى κουρμπὰν μπαϊραμί· βλ. اضحيه καὶ قربان.

اضحوكه Α. ὀτχουκὲ [ῥζ. ضحك] ὄν. 0. πρᾶγμα γελοῖον, πρόξενον γέλωτος, ἀστειότης, κωμικόν.

اضحوكه پرداز Π. ὀτχουκὲ-περτάζ, ἐπθ. καὶ ὄν. κωμικός, γελωτοποιός· || πλθ. اضحوكه پردازان.

اضحيه Α. ὀτχιγέ, ὄν. 0. σφάγιον τῆς ἑορτῆς τῶν θυσιῶν: —ى عيد ἤτι ὀτχιγέ, καὶ συνθ. عيد اضحا ἤτι ἀτχά, ἑορτὴ τῶν θυσιῶν· § πλθ. اضاحى ἐτάχιν.

اضخومه Α. ὀτχουμέ, ὄν. 0. δέμα ὅπερ αἱ γυναῖκες δένουσιν εἰς τὰ ὀπίσθιά των ὅπως φαίνωνται εὐτραφεῖς.

اضداد Α. ἀζτάτ [πλθ. τοῦ ضد] ὄν. πράγματα ἀντίθετα, ἐναντία: —جمع ὄζτε μι ἀζτάτ, τὸ συναθροίζειν τὰ ἀντίθετα, τὸ συγκλώθειν τὰ ἀσύγκλωστα, κυκεών.

اضر Α. ἰζάρ [παραθ. τοῦ مضر] ἐπθ. ἐπιβλαβέστερος - τατος: —مسكرات τὸ ἐπιβλαβέστερον τῶν ποτῶν.

اضراب Α. ἰτράκ [ῥζ. ضرب] ρ. ἀφ. τὸ ἀποστρέφειν τὸ πρόσωπον ἀπό τινος πράγματος: —اداء ايتمك ἰτράκ, οὕτω καλεῖται ὁ σύνδεσμος بلكى πέλκι [τοὐναντίον, ἴσως], διότι στρέφει τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκούοντος εἰς τὸ ἑπόμενον.

اضرار Α. ἀζράρ [πλθ. τοῦ ضرر] ὄν. βλάβαι, ζημίαι.

اضرار Α. ἰζράρ [ῥζ. ضرر] ρ. ἀφ. τὸ προξενεῖν τινι βλάβην, ζημίαν· || Ρμ. ζημιῶ, βλάπτω· [αἰτ.]: اضرار ايلدى عباد ايلدى ἐζημίωσε τοὺς ἀνθρώπους [ἰκάτσ-λ-λάχ].

اضراراً Α. ἰζράρ-εν, ἐπρ. ἐπὶ ζημίᾳ, βλάβῃ, ἢ ζημιῶν, βλάπτων.

اضراری Α. ἰζραρ-ί, ἐπθ. ὁ προξενῶν ζημίαν, βλάβην, ἐπιζήμιος· § 0. اضراريه ἰζραριγέ: —و سائط μέσα ἐπιζήμια.

اضراس Α. ἀτράς [πλθ. τοῦ ضرس ἀτρός] ὄν. τραπεζῖται, μυλόδοντες.

اضطباع Α. ἰζτιπά [ῥζ. ضبع] ρ. ἀφ. διατύπωσις τελουμένη ὑπὸ τῶν μεσαμεθανῶν προσκυνητῶν καθ' ἣν στιγμὴν ποιοῦσι στροφὴν περὶ τοῦ ἐν Μέκκᾳ ναοῦ [Κιαθὲ] καὶ συνισταμένη εἰς τὸ ν' ἀφίνωσι τὸν δεξιὸν ὦμον καὶ βραχίονα ἀνοικτόν, φέροντες τὴν μανδύαν, ὃν φοροῦσι ἐν τῷ διαστήματι τῆς προσκυνήσεως, ὄπισθεν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου.

اضطجاع Α. ἰζτιδζά [ῥζ. ضجع] ρ. ἀφ. τὸ κοιμᾶσθαι ἐπὶ τοῦ πλευροῦ.

اضطراب Α. ἰζτιράκ [ῥζ. ضرب] ρ. ἀφ. ταραχή, ἀγωνία, ἀνησυχία σωματικὴ ἢ ψυχική, ὀδύνη, πόνος, ἄλγος: —م وار ἔχω ἀγωνίαν, ταραχήν· || —ء عين πόνος ὀφθαλμοῦ· || —ء قلب πόνος καρδίας· || —ء معيشت ἀγωνία τοῦ βίου ἕνεκα ἐλλείψεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν· || —اختلاجى ταραχὴ σπασμωδικὴ σφυγμοῦ ἐμφαίνουσα ταραχὴν τοῦ ἐγκεφάλου· || —چكمك ὑποφέρω ἀγωνίαν, ὀδύνην· § πλθ. اضطرابات.

اضطراب آور Π. ἰζτιράκ-ἀβέρ, ἐπθ. πρόξενος ταραχῆς, ἀγωνίας, ἀνησυχίας, ὀδύνης.

اضطرار Α. ἰζτιράρ [ῥζ. ضرر, βλ. ضرورت] ρ. ἀφ. ἐσχάτη ἀνάγκη, μεγάλη στενοχωρία, δυσχέρεια, ἀπορία, ἀμηχανία, καταναγκασμός: —لى ايلمك ἰζτιράρ, ἐξ ἀνάγκης, καταναγκαστικῶς.

اضطراراً Α. ἰζτιράρ-εν, ἐπρ. ἐξ ἀνάγκης, καταναγκαστικῶς.

اضطراری Α. ἰζτιραρ-ί ἐπθ. ὁ κατ' ἀνάγκην, καταναγκαστικός, ἀκούσιος: —قبول παραδοχὴ καταναγκαστική· || سبب —ى ἀνωτέρα βία· || —سكون ἡσυχία καταναγκαστική· § 0. اضطراريه.

اضطراريات Α. ἰζτιραρ-ιγιάτ, ὄν. πλθ. πράγματα γινόμενα καταναγκαστικῶς· ἀντίθετον اختياريات.

اضطرام Α. ἰζτιράμ, [ῥζ. ضرم] ρ. ἀφ. ἀνάφλεξις: —آتش غرام ἡ ἀνάφλεξις τοῦ πυρὸς τοῦ πάθους.

اضعاف Α. ἀζζάφ [πλθ. τοῦ ضعف ζίφ] ὄν. ποσὰ διπλάσια, πολλαπλάσια: —كثيريه ابلاغ ايتمك ἀναβιβάζω [ἀριθμὸν] εἰς τὸ μεγαλείτερον πολλαπλάσιον.

اضعاف Α. ἰζζάφ [ῥζ. ضعف ζάφ] ρ. ἀφ. τὸ ἐξασθενίζειν, ἐξασθένισις: —بدايه ἐξασθένισις τοῦ ζώου· || Ρμ. [αἰτ.]· § [ἐκ τοῦ ضعف ζίφ] τὸ διπλασιάζειν, διπλασιασμός: —مبلغ διπλασιασμὸς ποσοῦ· || —اضطراب διπλασιασμὸς ἀγωνίας· || —متضاعفى مرتبه‌سنده وقوعه‌كلان زيانك كار ايتدى ὠφελήθη εἰς βαθμὸν διπλασιασμοῦ τοῦ διπλασίου [μουζαάφ] τῆς ζημίας, ἤτοι εἰς βαθμὸν πολλαπλάσιον τῆς ζημίας· || Ρμ. [αἰτ.].

اضعف Α. ἀζζάφ [παραθ. τοῦ ضعيف] ἐπθ. ἀσθενέστερος-τατος: —عباد ὁ ἀσθενέστερος τῶν ἀνθρώπων· [τίτλος ὃν λαμβάνει ὁ λαλῶν ἐκ μετριοφροσύνης].

اضغاث Α. ἀζγάς [πλθ. τοῦ ضغث ζίγς] ὄν. ὄνειρα συγκεχυμένα: —احلام استبار دكلدر ὄν εἶναι ἄξια ἐξηγήσεως.

اضل Α. ἐτάλλ [παραθ. τοῦ ضال] ἐπθ. ὁ μᾶλλον ἢ ὁ λίαν ἀποπλανηθείς, ἀπολωλώς: —كراهان ἐτάλλι γκιὺρραχάν, ὁ μεταξὺ τῶν ἀποπλανηθέντων [θρησκευτικῶς] μᾶλλον ἀποπλανηθείς.

اضلاع Α. ἀτλά [πλθ. τοῦ ضلع] ὄν. πλευραί [ἀνατ. γεωμ.]: —متقاربه πλευραὶ συγκλίνουσαι· || —متباعده πλευραὶ ἀποκλίνουσαι· || —متجاوره πλευραὶ προσκείμεναι· || —متوازيه πλευραὶ παράλληλοι· || —كرويه πλευραὶ σφαιρικαί· || —جمع περίμετρος.

اضلال } Α. ἰτλάλ [ρζ. ضلّ , βλ. اضلال] ρ. ἀφ. ἀποπλάνησις· [ἀντιθ. ارشاد] : —ی کریوه ἡ ἀδιέξοδος τῆς ἀποπλανήσεως· ‖ Ρμ. ἀποπλανῶ, ἐκτρέπω τῆς εὐθείας ὁδοῦ· [αἰτ.]: ایدر—ی شخصی که ارشاد ایده حق کیم ایدر ὁ Θεὸς ἐποδηγέτησε, τίς ἀποπλανᾷ; [στιχ.].

اضلاليات } Α. ἰτλαλ-ιγιάτ, ὀν. πλθ. λόγοι καὶ σκέψεις ἀποπλανῶσαι.

اضمار } Α. ἰζμάρ [ρζ. ضمر , βλ. اضمار] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτειν, φυλάττειν μυστικόν: اظهاری‌ده کوچ—ده کوچ δύσκολος καὶ ἡ ἀπόκρυψις τοῦ δύσκολος·[[Ρμ.]. ‖ غیظ— ἀπόκρυψις ὀργῆς· § χρῆσις ἀντωνυμίας [ضمیر] ἐν τῇ προτάσει· ‖ Ρμ. κρύπτω, φυλάττω μυστικόν [αἰτ.].

اضمحلال } Α. ἰζμιχλάλ [ρζ.ضمحل ἢ اضمحلال] ρ.ἀφ. ἐξαφάνισις, ἐξόντωσις,καταστροφή: کلی— πανολεθρία·‖ تدابیر حربیه‌سیله— اوغراتدی دشمنی عقبهٔ— διὰ τῶν πολεμικῶν μέτρων του ἔρριψε τὸν ἐχθρὸν εἰς τὸ στενὸν τῆς ἐξοντώσεως: اولان احوال—ی دشمنك باعث— τὰ πράγματα ἅτινα ἐπέφερον τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἐχθροῦ· § φθορά, ἀπώλεια δυνάμεων [ἰατρ.].

اضواء } Α. ἀζβὰ [πλθ. τοῦ ضوء ζὰθ] ὀν. φῶτα· رنکارنك ,—φῶτα πολύχροα.

اضياف } Α. ἀζγιὰφ [πλθ. τοῦ ضيف] ὀν. ξένοι, φιλοξενούμενοι, συνδαιτυμόνες· [σπν.] : کثیره— مرحومك خانه‌سنده هر کیجه ایدی بولنور ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μακαρίτου εὑρίσκοντο καθ' ἑκάστην ἑσπέραν πολλοὶ φιλοξενούμενοι,

اضيق } Α. ἀζγιὰκ [παραθ. τοῦ ضيق] ἐπθ. στενώτερος-τατος: امکنه— ὁ στενώτερος τῶν τόπων·‖ بیوت— ὁ στενώτερος τῶν οἴκων.

اطاره } Α. ἰταρὲ [ρζ. طير , βλ. اطيار] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι ἵπτασθαι : کبوتر ,— τὸ ἀφίνειν τὴν περιστερὰν νὰ πετάξῃ· § τὸ ἀποστέλλειν,ἀποστολή: پیام ,—ἀποστολὴ εἰδήσεως· ‖ رقیه ἢ نامه ,— ἀποστολὴ ἐπιστολῆς· ‖ Ρμ. [αἰτ.].

اطاعت } Α. ἰταὰτ [ρζ. طوع] ρ. ἀφ.θ. ὑπακοή, εὐπείθεια, ὑποταγὴ [ὀστ.] : فرضدر— اوامر الهیه‌یه ἢ ὑποταγὴ εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ εἶναι χρέος ἱερόν· ‖ — اولو الامره واجبدر ἢ ὑποταγὴ εἰς τὸν ἄρχοντα [οὐλοὺ-λ-ἐμρὲ] εἶναι χρέος ἀπαραίτητον· ‖ — قانونه ὑποταγὴ εἰς τὸν νόμον· ‖ — عدم ἀπείθεια· ‖ Ρμ. ὑπακούω, ὑποτάσσομαι· [ὀστ.]: —والدینه اولور برخوردار اولاد ایدن οἱ παῖδες οἱ ὑπακούοντες τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν γίνονται εὐτυχεῖς· ‖ عرض— ایتك ὑποβάλλω ὑποταγήν.

اطاعتسز } Τ. ἰταατ-σὶζ, ἐπθ. ἀπειθής: — چوجق παῖς ἀπειθής.

اطاعتسزلق } Τ. ἰταατ-σὶζλὶκ, ἀφ. ἀπειθεια.

اطاله } Α. ἰταλὲ [ρζ. طول] ρ.ἀφ. θ. μήκυνσις, ἔκτασις: لسان ,— ἔκτασις γλώσσης, ἤτοι αὐθάδεια· ‖ Ρμ. μηκύνω, ἐκτείνω· [ὀστ.αἰτ.]: دست خسار ایتك — ، اوتانه یریه ἐκτείνω τῇδε κακεῖσε τὴν χεῖρα τῆς βλάβης,λεηλατῶ ὧδε καὶ ἐκεῖ· ‖ لسان ایتك— ، یرینه ἐκτείνω πρός τινα τὴν γλῶσσαν,αὐθαδιάζω κατά τινος, ὑβρίζω· ‖ دست ایتك — ، یر شیه ἐκτείνω εἰς τι τὴν χεῖρα, βάλλω χεῖρα, ὀφετερίζομαι.

اطايب } Α. ἐταγιὶπ [πλθ.τοῦ اطيب] ἐπθ. οἱ, αἱ, τὰ ἐκλεκτότερα: اثمار— οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν καρπῶν· ‖ لطائف— τὰ ἐκλεκτότερα τῶν ἀυτείων διηγημάτων.

اطبا } Α. ἐτιππὰ [πλθ. τοῦ طبيب] ὀν. ἰατροί : مشاهیر— οἱ διασημότεροι τῶν ἰατρῶν· ‖ مستبد— ی ἐτιππὰζ μισοτετιλλὶ, δογματικοί· [αἱρεσις ἀρχαίων ἰατρῶν ἀκολουθούντων δόγματα ἐν τῇ ἰατρικῇ].

اطباق } Α. ἀτπὰκ [πλθ. τοῦ طبق] ὀν. σειραί, στρώματα: —جم— τὰ στρώματα τοῦ ἰδίου· § [πλθ. τοῦ طبق ἢ طباق] παροψίδες.

اطراء } Α. ἰτρὰ [ρζ. طرو , βλ. اطراوت] ρ.ἀφ. ὑπερβολικὸς ἔπαινος, ἐκθειασμός· ‖ Ρμ. ὑπερεπαινῶ, ἐκθειάζω· [αἰτ.]:— کاسنی ایدیورلر ἐκθειάζουσι τὴν εὐψυχίαν του·‖ [τῇ ده]: ایلر— تعداد اوصافنده ἐκθειάζει ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῶν προσόντων του.

اطراب } Α. ἰτρὰπ [ρζ. طرب] ρ.ἀφ. τὸ τέρπειν, τὸ φέρειν εἰς εὐθυμίαν, διασκέδασιν, τὸ διασκεδάζειν·‖ Ρμ. [αἰτ.]: طرب ایت— ایت نغمه‌کاه صفایاب بزی μουσικὲ διασκέδασον ἡμᾶς, κατακλήσασον διὰ τοῦ ἄσματός σου.

اطراح } Α.ἰτρὰχ [ρζ. طرح] ρ.ἀφ. τὸ ῥίπτειν, τὸ ἀποβάλλειν [σπν.].

اطراد } Α. ἰτιρὰτ [ρζ. طرد] ρ. ἀφ. συμφωνία δύο πραγμάτων πρὸς ἄλληλα,

ἁρμονία, ὁμοφυΐα, ὁμοιόμορφον, κανονικότης, ὁμαλότης, τάξις, συνέχεια,εἰρμός: سوزنده— یوق ἐν τῷ λόγῳ του δὲν ὑπάρχει τάξις, συνέχεια·‖ افکار— τάξις, εἰρμὸς ἰδεῶν· ‖ هواده— یوق ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ καιρῷ δὲν ὑπάρχει τάξις, ὁμαλότης· ‖ اوزرده — حرکتلری ایکیسنك‌ده καὶ τῶν δύο αἱ ἐνέργειαι εἶναι ἐν ἁρμονίᾳ, ἤτοι σύμφωνοι.

اطراداً } Α. ἰτιρὰτ-εν, ὑπρ. للباب — ἰτιρὰτεν λι-λ-πὰπ,συμφώνως τῷ τύπῳ,τῷ κανόνι,ἢ ὁμοιομόρφως πρὸς τήρησιν τοῦ κανόνος, τῆς τάξεως.

اطرادسز } Τ. ἰτιρατ-σὶζ, ἐπθ. ἀκανόνιστος, ἀνώμαλος, ἄτακτος, ἀκατάστατος,ἀνόμοιος: اولور— چوجق مشربی ὁ παιδικὸς χαρακτὴρ εἶναι ἀκατάστατος, ἄτακτος· ‖ اولور — مارتده هوا τὸν Μάρτιον ἡ ἀτμοσφαιρικὴ κατάστασις εἶναι ἀνώμαλος.

اطرادسزلق } Τ.ἰτιρατ-σὶζλὶκ, ἀφ.ἀνωμαλία, ἀταξία, ἀνομοιότης.

اطرار } Α. ἀτρὰρ [πλθ. τοῦ طره] ὀν. βόστρυχοι, κρόσσοι, θύσανοι.

اطراس } Α. ἀτρὰς [πλθ. τοῦ طرس] ὀν. σελίδες.

اطراف } Α.ἀτρὰφ ἢ ἐτρὰφ [πλθ. τοῦ طرف] ὀν. μέρη, χῶραι, τὰ περίξ : — واکناف τὰ περίξ χώρας,περίχωρα·‖ ی— شهرك τὰ περίξ τῆς πόλεως·‖ نده— ὄν τοῖς περίξ... ‖ کلام نده—περίξ τοῦ δεῖνος [ἐτραφιντά]·‖ یلی— ἐτραφὶ ἰλέ,λεπτομερῶς·‖ ه— دن — παντοχόθεν, ἔνθεν κἀκεῖθεν· ‖ البدن — ἐτράφου-λ-πετέν, τὰ μέρη τοῦ σώματος,ἤτοι κεφαλή, χεῖρες, πόδες· ‖ الارض — ἐτράφου-λ-ἀρζ, οἱ σοφοί,οἱ πρόκριτοι·‖ βλ. اربه · § μτφ. οἱ ἄλλοι, οἱ ξένοι, ἤτοι οὐχὶ ὁ ἴδιος ἀλλ' οἱ περὶ αὐτόν.

اطرافلی } Τ. ἐτραφ-λὶ, ἐπθ. λεπτομερής : معلومات—πληροφορίαι λεπτομερεῖς.

اطرافليجه } Τ.ἐτραφλι-τζὲ,ἐπθ.καὶ ἐπρ.ἀρκετὰ λεπτομερής, λεπτομερῶς.

اطعام } Α. ἰτὰμ [ρζ. طعم , βλ. اطعام] ρ.ἀφ. τὸ ἐφτιάν, ἐφτίασις, τὸ δίδειν τινὶ φαγεῖν·[αἰτ.]: معتادیدر— قرایی ἔθος αὐτῷ τὸ ἐφτιάν τοὺς πτωχούς. ‖ Ρμ. [αἰτ.] : مسافرلری کال اکرام ایلدی— یلی εἰστίασε τοὺς ξένους μετὰ μεγάλης περιποιήσεως.

اطعمه } Α. ἐτιμὲ [πλθ. τοῦ اطعمه] ὀν. φαγητά: نفیسه ,— φαγητὰ ἐξαίρετα.

اطغاء } Α. ἰτγὰ [ρζ. طغى , βλ. اطغيان] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἐπανίστασθαι, ἢ τὸ διεγείρειν πρὸς κακὸν ἢ ἁμαρτίαν· διέγερσις πρὸς ἁμαρτίαν, παραπλάνησις· ‖ Ρμ. [αἰτ.]:قوم ایلدی — شیطان ءودی ὁ διάβολος παρεπλάνησε τὸν λαὸν τοῦ Σεμιούτ.

اطفاء } Α. ἰτφὰ [ρζ. طفء] ρ. ἀφ. κατάσβεσις, ἀπόσβεσις, καταστολή : ی — حریق κατάσβεσις πυρκαϊᾶς·‖ حرارت—ی— κατάσβεσις δίψης·‖ دیون—ی— ἀπόσβεσις χρέους, χρεωλυσία. ‖ Ρμ. σβύνω, καταπαύω, καταστέλλω· [αἰτ.] : ایتك — حرارتی σβύνω, καταπαύω τὴν δίψαν.

اطفال } Α. ἀτφὰλ ἢ ἐτφὰλ [πλθ. τοῦ طفل] ὀν. παῖδες, παιδία: مکاتب—ی— οἱ παῖδες τῶν σχολείων·‖ تربیه— ἀνατροφὴ τῶν παιδῶν,παιδαγωγία·§ μτφ. باغ— νέα φυτά, βλαστοὶ νέοι· ‖ بهار— νέα χλόη, νέα ἄνθη.

اطفائی } Α.ἰτφὰ-ὶ, ἐπθ. καταστεστικός· § θ. اطفائیه : آلاتی — τὸ πυροσβεστικὸν τάγμα.

آطلاس } Ἑλ. ἀτλὰς, ὀν. ἄτλας, ἤτοι συλλογὴ γεωγραφικῶν πινάκων· § — جبلی τὰ ὄρη τοῦ Ἄτλαντος ἐν τῇ Ἀφρικῇ· § ἄτλας, ἤτοι ὁ πρῶτος σπόνδυλος τοῦ τραχήλου· ‖ βλ. καὶ آطلس.

آطلاسی } Α. ἀτλασ-ὶ, ἐπθ. Ἀτλαντικός : بحر محیط— ὁ Ἀτλαντικὸς ὠκεανός· § ὁ ἀνήκων εἰς τὸν ἄτλαντα, ἤτοι τὸν πρῶτον σπόνδυλον τοῦ τραχήλου.

اطلاع } Α. ἰτιλὰ [ρζ. طلع] ρ.ἀφ. τὸ πληροφορεῖσθαι, τὸ μανθάνειν, πληροφορία, γνῶσις·[ὀστ.]: دهاپك چوق حقیقتلره— مکسدر εἶναι δυνατὴ ἡ γνῶσις πολλῶν ἔτι ἀληθειῶν. ‖ ایتك— بر شیئه کسب— λαμβάνειν γνῶσιν πράγματός τινος·‖ — ارباب οἱ ἔχοντες γνῶσιν, ἐνήμεροι ὑποθέσεως· § πλθ. اطلاعات ایتیلاده ارباب— ی ایلریلدکجه ὅσῳ προχωροῦσιν αἱ γνώσεις τῶν ἐπιστημόνων.

اطلاق } Α.ἰτλὰκ [ρζ. طلق , βλ. اطلاق] ρ.ἀφ. ἀπόλυσις, διάζευξις· κλῆσις, ὀνομασία : زوجه— διάζευξις συζύγου [γυναικός]· ‖ ید— ἀπόλυσις χειρὸς ἢ ἀγαθοεργία, γενναιοδωρία·‖ لسان— ἀπόλυσις γλώσσης, ἤτοι λέγειν

πᾶν ὅ,τι ἔλθῃ εἰς τὴν γλῶσσαν· ||—ان—ἀπόλυσις χαλινοῦ, τὸ ἀφίνειν ἐλεύθερον, ἢ τὸ διευθύνεσθαι πρός τι μέρος· ||دعواسی بینه‌سی اولادر—ἐν τῷ χρησιδανείῳ προτιμᾶται ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπολύτου ἀγωγῆς. || Ρμ. ἀπολύω, διαζευγνύω· [αἰτ.]: ایلدی—حرمنی διέζευξε τὴν σύζυγόν του· §καλῶ, ὀνομάζω· [δοτ. αἰτ.]: بوکا اصطلاحات کییوبه‌جه نصل — اولنور τοῦτο πῶς καλεῖται ἐν τῇ χημικῇ γλώσσῃ; || بر اسم ایکی بلده‌یه—اولنور ἐὰν ἐν ὄνομα ἀποδίδηται εἰς δύο πόλεις· || على ال ἀλε-λ-ιτλάκ, ἀπολύτως ἐν γένει· § πλ0. اطلاقات κλήσεις, ὀνομασίαι, ὀνοματολογία: —فنیه ὀνομασίαι ἐπιστημονικαί.

اطلال } Α. ἀτλάλ [πλ0. τοῦ طلل تالّل] ὄν. λείψανα, ἐρείπια.

آطلس } Α. ἀτλάς, ὄν. ὕφασμα λειοσηρικόν [ἀτλάζι]· μτφ. αἴθριος οὐρανός: كلّه —ی μέρος τοῦ οὐρανοῦ νομιζόμενον πέραν τῶν πλανητῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ὡς μὴ περιέχον οὐδένα ἀστέρα· || βλ. آطلاس.

اطماع } Α. ἰτμὰ [ρζ. طمع] ρ. ἀφ. τὸ διεγείρειν τὴν ἀπληστίαν, τὸ δελεάζειν, δελεάσις: ی—خسیسك δελεάσις φιλαργύρου· || —حریص بر امر عسیر دکلدر τὸ δελεᾶσαι τὸν ἄπληστον δὲν εἶναι πρᾶγμα δύσκολον· || Ρμ. [αἰτ. ایله]: ایتمك—پاره ایله برینی δελεάζω τινὰ διὰ χρημάτων· || نه مواعظله اقناع نه ده مواعید ایله—ایده یلدی οὔτε διὰ διδαχῶν ἠδυνήθη νὰ τὸν πείσῃ, οὔτε δι' ὑποσχέσεων νὰ τὸν δελεάσῃ· § πλ0. اطماعات.

اطماعی } Α. ἰτμα-ΐ, ἐπ0. δελεαστικός· § 0. اطماعیه· βλ. καὶ ἐπόμ.

اطماعیات } Α. ἰτμα-ϊγιάτ, ὄν. πλ0. 0. σκέψεις ἢ λόγοι δελεαστικοί: سرد ایدی اولدیکی سوزلر صرف—دن عبارت οἱ λόγοι, οὓς ἐξέθηκεν, ἦσαν καθαρῶς λόγοι δελεαστικοί.

اطمینان } Α. ἰτμινὰν [ρζ. طمن] ρ. ἀφ. ἀσφάλεια, πεποίθησις, γαλήνη καρδίας, τὸ ἐπαναπαύεσθαι: —قلب ἀνάπαυσις ἢ γαλήνη τῆς καρδίας, τῆς ψυχῆς· ||ایشه اطمینان ایله باشلادی—قلب ἤρξατο τοῦ ἔργου μετὰ ψυχικῆς γαλήνης· || کلدی — قلبه ἦλθε πεποίθησις εἰς τὴν καρδίαν μου, ἐπανεπαύθην· || —م واردر ἔχω πεποίθησιν, ἐπαναπαύομαι.

اطمه } Α. ἀτμέ, ὄν. 0. ἑστία πυρός, κρατὴρ ἡφαιστείου.

اطناب } Α. ἀτνὰπ [πλ0. τοῦ طنب] ὄν. σχοινία σκηνῆς· § —شجر ῥίζαι δένδρου· § μυῶνες τοῦ σώματος.

اطناب } Α. ἰτνὰπ [ρζ. طنب] ρ. ἀφ. μακρηγορία· ἀντίθετον ایجاز βραχυλογία· —عمل ἰτνάπι μουμίλλ, μακρηγορία ὀχληρά· || Ρμ. μακρηγορῶ· [τῇ οα]: ایدلسه — مدحنده نه قدر ازدر ὅσῳ καὶ ἂν μακρηγορήσῃ τις ἐν τῷ ἐπαίνῳ αὐτοῦ, εἶναι ὀλίγον.

اطنابه } Α. ἰτναπέ, ὄν. 0. μέρος σκιερόν, σκιάς.

اطنان } Α. ἰτνὰν [ρζ. طن, βλ. طنین] ρ. ἀφ. ἀντήχησις: ساعت—ی ἀντήχησις ὡρολογίου· || —جرس ἀντήχησις κώδωνος.

اطوار } Α. ἀτβὰρ [πλ0. τοῦ طور] ὄν. τρόποι, ὕφος, συμπεριφορά, διαγωγή: —مستقیمه τιμία συμπεριφορά· || —ال مستقیم μυ-ὰτεκήμυ-λ-ἀτβάρ, οὗ ἡ συμπεριφορὰ τιμία, ἀκεραίου χαρακτῆρος.

اطواق } Α. ἀτβὰκ [πλ0. τοῦ طوق τὰβκ] ὄν. περιδέραια, κλοιοί.

اطواق } Α. ἀτβάκ, ὄν. τὸ γάλα τοῦ ἰνδοκαρύου.

اطول } Α. ἀτβὰλ [παρα0. τοῦ طویل] ἐπ0. μακρότερος, ἐπιμηκέστερος - τατος: —ایام ἢ μακροτέρα τῶν ἡμερῶν· § αντιθ. اقصر.

اطه } Τ. ἀτά, ὄν. νῆσος: —لر دکزی τὸ Αἰγαῖον πέλαγος [ἢ θάλασσα τῶν νήσων]· || —لر ارمسی ἀρχιπέλαγος· || —یالی φάλαινα· || —چایی ἐλελίφασκος [ἀλιφασκιά]· || —طاوشانی κόνικλος· || —صوغانی σκυλοκρόμμυον· || اطرافی —لر یول ایله محدود τμήματα συνοικίας περιβαλλόμενα πανταχόθεν ὑπὸ ὁδῶν.

اطه‌لی } Τ. ἀτα-λή, ὄν. νησιώτης, κάτοικος νήσου.

اطه‌مسی } ἀτα-μσή, ὄν. ὁ ὁμοιάζων πρὸς νῆσον, χερσόνησος.

اطهار } Α. ἀτχὰρ [πλ0. τοῦ طاهر] ἐπ0. καθαροί· § ὄν. ἡμέραι, καθ' ἃς αἱ γυναῖκες εἶναι καθαραὶ ἐμμήνων καὶ λοχείας· [ὁ ἑνικὸς ἄχρηστος ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

اطهر } Α. ἀτχὲρ [παρα0. τοῦ طاهر] ἐπ0. καθαρώτερος, ἁγνότερος - τατος.

اطیب } ἀτγὲπ [παρα0. τοῦ طیب] ἐπι0. ἡδύτερος, εὐαρεστότερος - τατος:

—ملبوسات τὸ ὡραιότερον τῶν ἐνδυμάτων· || —ماکولات τὸ εὐαρεστότερον τῶν ψαγητῶν.

اظراف } Α. ἰζρὰφ [ρζ. ظرف] ρ. ἀφ. τὸ θέτειν ἐντὸς φακέλλου, φακέλλωσις: —متاع φακέλλωσις ἐμπορεύματος· || —مکتوب φακέλλωσις ἐπιστολῆς· || —ساعت τὸ θέτειν ὡρολόγιον ἐντὸς θήκης.

اظرف } ἀζρὲφ [παρα0. τοῦ ظریف] ἐπ0. χαριέστερος - τατος: —ظرفا ὁ χαριέστερος τῶν εὐψυχολόγων.

اظفار } Α. ἀζφὰρ [πλ0. τοῦ ظفر ζὰφρ] ὄν. ὄνυχες.

اظلاف } Α. ἀζλὰφ [πλ0. τοῦ ظلف] ὄν. ὁπλαί, χηλαὶ σχιζοπόδων ζώων.

اظلال } Α. ἀζλὰλ [πλ0. τοῦ ظل ζίλλ] ὄν. σκιαί· || βλ. καὶ ظلال.

اظلال } Α. ἰζλὰλ [ρζ. ظل] ρ. ἀφ. τὸ ἐπισκιάζειν· μτφ. προστατεύειν· ἐπισκιάρις, προστασία.

اظلم } Α. ἀζλὲμ [παρα0. ظلم] ἐπ0. ἀδικώτερος, τυραννικώτερος-τατος: —البادی ἀλ-πάτι ἀζλεμιυ, ὁ ἀρχόμενος [χειρῶν ἀδίκων] εἶναι ὁ ἀδικώτερος· § σκοτεινότερος-τατος [ὀπν.].

اظهار } Α. ἰζχὰρ [ρζ. ظهر, βλ. ظهور] ρ. ἀφ. ἐκδήλωσις, διατράνωσις, ἀπόδειξις: —آرزو ἐκδήλωσις ἐπιθυμίας· || —فکر ἐκδήλωσις ἰδέας· || —خواهش ἐκδήλωσις προθυμίας· || —شجاعت ἐκδήλωσις ἢ ἀπόδειξις ἀνδρείας· || —حق διατράνωσις ἀληθείας· || —مافی الضمیر ἐκδήλωσις τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ μὰ φι-ζ-ζαμίρ, [αἰσθημάτων]· || Ρμ. ἐκδηλῶ, ἀποδεικνύω, διατρανῶ· [αἰτ.]: —محبت ایتمك ἐκδηλῶ ἀγάπην· || —حسیات اخوت ایتمك ἀποδεικνύω αἰσθήματα ἀδελφικά· || اسلام ایتمك—ἐκδηλοῦμαι ἢ κηρύττω ὅτι εἶμαι Μουσουλμάνος· || βλ. ابراز.

اظهر } Α. ἀζχὲρ [παρα0. τοῦ ظاهر] ἐπ0. ἐναργέστερος, φαεινότερος-τατος: —من الشمس ἀζχερὸ μινε-ὶ-ὶέμς, ἡλίου φαεινότερος.

اعاجم } Α. ἐαζζὶμ [πλ0. τοῦ اعجم ἀζζέμ, ἐν χρήσει ὄντος μετὰ τοῦ ی τῶν σχετικῶν, ἤτοι اعجمی] ὄν. οἱ μὴ ἐκ τῆς ἀραβικῆς φυλῆς, ξένοι, βάρβαροι· || βλ. اعجمی καὶ اعجام.

اعاجیب } Α. ἐαζζὶπ [πλ0. τοῦ اعجوبه] ὄν. θαυμάσια, πράγματα παράδοξα καὶ καταπληκτικά: —حادثات τὰ παράδοξα τῶν γεγονότων.

اعاده } Α. ἰαπὲ [ρ. عود, βλ. عودت] ρ. ἀφ. 0. τὸ ἐπιστρέφειν ἢ ἀποστέλλειν τινα ἢ τι ὀπίσω, τὸ ἀποδιδόναι, ἐπιστροφή, ἀπόδοσις· τὸ ἐπαναφέρειν ἢ ἐπανέρχεσθαι εἰς τὴν προηγουμένην κατάστασιν, ἐπάνοδος, ἀποκατάστασις: —سنی امر ایتشکز کتابکزك διετάξατε τὴν ἐπιστροφὴν [ἀπόδοσιν] τοῦ βιβλίου ὑμῶν· || —زیارت, — ἀπόδοσις ἐπισκέψεως, ἀντεπίσκεψις· || —حیات, — ἐπάνοδος εἰς τὴν ζωήν· ||—عافیت ἀνάκτησις ὑγείας· ||—مصالحات, — ἐπάνοδος εἰλικρινοῦς φιλίας· || —صلح و آسایش — ἀποκατάστασις τῆς εἰρήνης καὶ ἡσυχίας· || —اعتبار ἀποκατάστασις ὑπολήψεως [πτωχεύσαντος]· ||—حسابی—λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς [ἐμπρ.] || —حقوق, — ἀποκατάστασις, ἤτοι ἐπιστροφὴ δικαιωμάτων στερηθέντων· || —محاکمه, — ἀναψηλάφησις· || —یمین, — ἔκδοσις ὑγκληματιῶν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κράτους, ἐξ οὗ ἐδραπέτευσαν· || —یمین, — ἀντεπαγωγὴ ὅρκου, ἤτοι τὸ ἐπιδιαλλειν τῷ ἀντιδίκῳ τὸν ὅρκον, ὃν οὗτος ἐπήγαγε· || Ρμ. [αἰτ.]: آدمی کلدیکنك ایرتسی کونی —ایتدم τὸν ἄνθρωπόν του ἀπέστειλα ὀπίσω τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἀφίξεώς του· || [δοτ. αἰτ.]: —خسته‌یه عافیت ایتمك, — ἀποδίδω τὴν ὑγείαν εἰς τὸν ἀσθενῆ· || —حقوق ایتمك, — ἀνακτῶ τὰ δικαιώματα, ἀποκαθίσταμαι· § διαφέρει τοῦ ارجاع βλ.

اعادة } Α. ἰάτε-τεν, ἐπρ. δι' ἐπιστροφῆς· § [νομ.] κατ' ἀναψηλάφησιν.

اعادی } Α. ἐαδὶ [σ' πλ0. τοῦ عدو] ὄν. ἐχθροί: — ال على رغم ال ἀλιὰ ῥάγιμ-λ ἐαδί, εἰς τὸ πεῖσμα τῶν ἐχθρῶν.

اعاذه } Α. ἰαζὲ [ρζ. عوذ] ρ. ἀφ. 0. τὸ διαφυλάττειν, φυλάσσεσθαι· [ἀντιθ. استعاذه] ζητεῖν ἄσυλον παρὰ τῷ Θεῷ· || Ρμ. [αἰτ. ون]: —استعاذه ایدرلم جناب حق شیطان شرندن بیورسون ζητήσωμεν καταφύγιον καὶ ὁ Ὕψιστος διαφυλάξαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς κακίας τοῦ πονηροῦ.

اعاره } Α. ἰαρὲ [ρζ. عور, βλ. عاریت] ρ. ἀφ. 0. τὸ δανείζειν προσωρινῶς ἔνδυμα, κόσμημα, βιβλίον, ζῶον κτλ. πρὸς χρῆσιν, κίχρησις, χρησιδάνειον· [νομ.]: —لباس ἢ لباس, —, κίχρησις ἐνδύματος· || —کتاب ἢ کتاب, —, κίχρησις βιβλίου· || Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: —ایتمك — برینه بر کتاب ὀίδω τινὶ βιβλίον ὡς χρησιδάνειον, δανείζω· || —حیوان اولنان ζῶον ὅπερ ἐδόθη ὡς χρησιδάνειον· || —و استعاره — τὸ δίδειν καὶ τὸ λαμβάνειν τι ὡς χρησιδάνειον.

اعاریض } Α. ἐαριζ [πλθ. τοῦ عروض] ὄν. ἡ τελευταία μία ἢ δύο συλλαβαὶ τοῦ ἡμιστιχίου.

اعاشه } Α. ἰαϊέ [ρζ. عيش] ρ. ἀφ. 0. συντήρησις, διατροφὴ οἰκογενείας : ـ — اولاد و عيال συντήρησις τέκνων καὶ οἰκογενείας· || عائله‌سنك حسن —سيجون چالشميان آدم صايلز ὁ μὴ ἐργαζόμενος διὰ τὴν καλὴν συντήρησιν τῆς οἰκογενείας του δὲν λογίζεται ἄνθρωπος· || Ρμ. συντηρῶ, διατηρῶ οἰκογένειαν [αἰτ.].

اعاظم } Α. ἐαζὶμ [πλθ. τοῦ اعظم] ἐπθ. καὶ ὄν. οἱ μέγιστοι, μεγάλοι, ἢ ἔξοχοι ἄνδρες: حكما — οἱ μέγιστοι τῶν σοφῶν· || رجال — οἱ μέγιστοι τῶν μεγιστάνων· || ادبا — οἱ μέγιστοι τῶν φιλολόγων.

اعاله } Α. ἰαλὲ [ρζ. عيل , βλ. عيال] ρ. ἀφ. ταὐτόσημον τῷ عائله δυνάμενον κατὰ τὸ لغت τοῦ جی νὰ ᾖ ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει: حاله ايتدك سزى سى ايله — تنبيهكه ايتدك دιετηρήσαμεν ἡμᾶς διὰ τῆς προσπαθείας, δὲν ἀνεθήκαμεν τῇ ὀκνηρίᾳ.

اعالی } Α. ἐαλὶ [πλθ. τοῦ عالی] ἐπθ. καὶ ὄν. οἱ ὑψηλῆς περιωπῆς ἄνδρες, ἡ ἀνωτέρα ἢ ὑψηλὴ κοινωνία· § ἀντιθ. ادانی .

اعانات } Α. ἰανὰτ [πλθ. τοῦ عانه] ὄν. βοήθειαι, συνδρομαί, ἔρανοι, βοηθήματα: روبانيه — βοήθειαι θεϊκαὶ [τοῦ Θεοῦ].

اعانت } Α. ἰανέτ, συνθ. عانه βλ.

اعانه } Α. ἰανὲ [ρζ. عون] ρ. ἀφ. 0. βοήθεια, συνδρομή, ἔρανος εἰς χρήματα ἢ εἴδη πρὸς πτωχοὺς ἢ δι' ἀγαθοεργὸν σκοπόν: ـ — نقديه ἔρανος χρηματικός· || عينيه — συνδρομὴ εἰς εἴδη· || عموميه —γενικὸς ἔρανος· || خيريه — ἔρανος ὑπὲρ ἀγαθοεργοῦ σκοποῦ· || ده بولنمق — εὑρίσκομαι εἰς συνδρομήν, βοηθῶ· || ويرمك — δίδω συνδρομήν· || طوپلامق — συλλέγω συνδρομήν· || دفترى اچمق — ἀνοίγω κατάλογον συνδρομῶν· || اقچه‌سى — χρήματα συνδρομῶν· || فعل — ρῆμα βοηθητικόν, ἤτοι τὸ συνδετικὸν εἰμί· || مواقع — θέσεις, ἔνθα παρέχεται βοήθεια τοῖς ναυαγοῖς, ναυαγιαιρετήρια· || Ρμ. βοηθῶ, δίδω συνδρομήν· [δοτ.]. § πλθ. تاتلر βλ.

اعانةً } Α. ἰάνετ-εν, ἐπρ. ὡς βοήθειαν, λόγῳ συνδρομῆς, βοηθείας: يوز غروش — وردى ἔδωκε λόγῳ συνδρομῆς γρόσια ἑκατόν.

اعتاب } ἰτὰπ [ρζ. عتب] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα συγκατατεθῆναι [σπν.].

اعتاد } Α. ἰτὰτ [ρζ. عتد] ρ. ἀφ. προπαρασκευή, προετοιμασία [σπν].

اعتاق } ἰτὰκ [ρζ. عتق] ρ. ἀφ. ἀπελευθέρωσις δούλου, δούλης: عبد — ἀπελευθέρωσις δούλου· || جاريه — ἀπελευθέρωσις δούλης· βλ. تدبير · || Ρμ. ἀπελευθερῶ [αἰτ.]: — كولسنى ايلدى ἀπηλευθέρωσε τὸν δοῦλον αὐτοῦ.

اعتبار } Α. ἰτιβὰρ [ρζ. عبر , βλ. عبرت] ρ. ἀφ. παραδειγματισμός, τὸ παραδειγματίζεσθαι, λαμβάνειν παράδειγμα· || Ρμ. [ὀν]: اولوالابصار هر شيدن — ايدر οἱ διορατικοὶ [ὀλοὺλ-ἐπτσὰρ] ἐξ ὅλων τῶν πραγμάτων παραδειγματίζονται· § θεωρία, ὄψις, ἔποψις: نظر — الق λαμβάνειν ὑπ' ὄψει· || ـله — ايتبارلى ايله, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ .. ἢ θεωρούμενος ὡς: مقاله مذكوره مندرجاتى — ايله هيچبده شايان اهميت عد ايديلمجك بر شى دكلدر ἡ ἀγόρευσις αὕτη ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ περιεχομένου δὲν εἶναι ποσῶς πρᾶγμα δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ἄξιον σπουδαιότητος· || خانهٔ مذكوره‌نك يوز يكرى سهم — يله يكرى سهمى τῆς οἰκίας ταύτης θεωρουμένης 120 μερίδια, τὰ 20 ἐξ αὐτῶν· || Ρμ. θεωρῶ· [αἰτ.]· § τιμή, ὑπόληψις, πίστις οἰκονομική: دوشك — ى واردر ἔχει ὑπόληψιν ἢ πίστιν μεταξὺ τῶν ἐμπόρων· || دن دوشمك — ὀκπίπτω τῆς ὑπολήψεως· || صاحب — ὁ ἔχων ὑπόληψιν, τιμήν· || ـنه — ى يوزاق, ἢ خلل كلمك χαλνᾷ ἢ ὑπόληψις, ἢ οἰκονομικὴ πίστις τινός· || Ρμ. ὑπολήπτομαι· [δοτ.]: ايتمز كيمسه — τὸν ψεύστην οὐδεὶς ὑπολήπτεται· § ἀξία ὀνομαστική : يوز — نده غروش — برى بش بيلك ἑκατὸν γραμμάτια, ὧν ἕκαστον ὀνομαστικῆς ἀξίας [ἰτιβαριντὲ] πέντε γροσίων· § πλθ. اعتبارات θεωρίαι, ὑποθέσεις: منجمين — ὑποθέσεις τῶν ἀστρολόγων.

اعتباراً } Α. ἰτιβάρ-εν, ἐπρ. λογιζόμενος-ον ἀπό· [τῇ ὀν]: — شباطك سكزندن بر سنه مدتله ἐπὶ ἓν ἔτος λογιζόμενον ἀπὸ τῆς ὀγδόης Φεβρουαρίου· § ἰσοδυναμεῖ τῇ ἀπό.

اعتبارسز } Τ. ἰτιβὰρ-σὶζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ ὑπολήψεως, ἢ πίστεως οἰκονομικῆς.

اعتبارسزلق } Τ. ἰτιβὰρ-σὶζλὶκ, ἀφ. ἔλλειψις ὑπολήψεως, ἢ πίστεως οἰκονομικῆς.

اعتبارلى } Τ. ἰτιβὰρ-λὶ, ἐπθ. ὁ ἔχων ὑπόληψιν.

اعتبارى } Α. ἰτιβὰρ-ὶ, ἐπθ. ὑποθετικός, ὀνομαστικός· § 0. اعتباريه ايتمك — ὑποθετικὰ πράγματα [οὐχὶ πραγματικά]· || اسمك قيمت — سى ὀνομαστικὴ ἀξία χρεωγράφων· § πλθ. اعتباريات ὑποθετικὰ πράγματα, ὑποθέσεις. § ἀντιθ. حقيقى βλ.

اعتداء } Α. ἰτιτὰ [ρζ. عدو] ρ. ἀφ. ἀδικία, τὸ ἀδικεῖν· συνηθέστ. تعدى .

اعتدال } Α. ἰτιτὰλ [ρζ. عدل] ρ. ἀφ. ἡ μεταξὺ δύο ἄκρων μέση κατάστασις, μετριότης· هوا — سى εὐκρασία ἀέρος· || — حرارت μετρία θερμότης· || — ليل و نهار ἰσημερία· || نقطه‌سى — σημεῖον ἰσημερίας· || — ربيعى ἰσημερία ἐαρινή· || — خريفى ἰσημερία φθινοπωρινή· || قامت — συμμετρία ἀναστήματος· || — نفس μετροπάθεια· || — دم ψυχραιμία· || — درجهٔ βαθμὸς μετριότητος· || — حد — ὅριον μετριότητος· || — عدم اتخاذ ايتمك, ἔλλειψις μετριότητος, ὑπερβολικότης, ἀσυμμετρία· || كسب ايتمك — μετριάζομαι, συγκιρνῶμαι, καθίσταμαι εὔκρατος· § [χημ.] ἐξουδετέρωσις.

اعتدالسز } Τ. ἰτιταλ-σὶζ, ἐπθ. ἄμετρος, ὑπερβολικός, ἀσύμμετρος, ἄκρατος.

اعتدالسزلق } Τ. ἰτιταλ-σὶζλὶκ, ἀφ. τὸ ἄμετρον, ἔλλειψις μέτρου, συμμετρίας, ἀκρασία.

اعتدالكارانه } Π. ἰτιτὰλ-καρανὲ, ἐπθ. μετριοπαθής, μέτριος: افكار — φρονήματα, ἢ ἰδέαι μετριοπαθεῖς.

اعتذار } Α. ἰτιζὰρ [ρζ. عذر] ρ. ἀφ. δικαιολογία, αἰτησις συγγνώμης διά τινος δικαιολογίας: محل يوكدر — ه ايشده بو ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ δὲν χωρεῖ δικαιολογία· || شهادتنامه‌سى — πιστοποιητικὸν δικαιολογοῦν τὴν μὴ ἐμφάνισιν ἐνώπιον δικαστηρίου. || Ρμ. δικαιολογοῦμαι, ζητῶ συγγνώμην διά τινος δικαιολογίας : ايشم — ايدرم كلمدم وار ايدى εἶχον ἐργασίαν· δὲν ἠδυνήθην νὰ ἔλθω· ζητῶ συγγνώμην.

اعتذاراً } Α. ἰτιζὰρ-εν, ἐπρ. πρὸς δικαιολογίαν, ἢ δι' αἰτήσεως συγγνώμης, δικαιολογούμενος.

اعتذارنامه } Π. ἰτιζὰρ-νὰμὲ, ὄν. ἐπιστολὴ πρὸς δικαιολογίαν καὶ αἴτησιν συγγνώμης.

اعتراض } Α. ἰτιρὰζ [ρζ. عرض] ρ. ἀφ. ἔνστασις, παρατήρησις· [δοτ.]: كو بر — وار ἔχω μίαν ἔνστασιν [ἰτιραζὶμ] εἰς τοῦτο. § [νομ.] على الحكم — ايتراز ألدى-ألى-چكمك, ἀνακοπή· || الغير — ايتراز ايدى-ألى-گاير, τριταναποκοπή. || Ρμ. ἐνίσταμαι, ποιῶ ἐνστάσεις, παρατηρήσεις· [δοτ.]: انسان اكلمديكى شيئه — ايتامك ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ ἐνίσταται κατὰ τοῦ πράγματος, ὅπερ δὲν ἐννοεῖ· § πλθ. تاتلر اعتراز ايتراز — معقول ἐνστάσεις δίκαιαι· || عرضحالكار — ἐνστάσεις ἐκ πάθους προερχόμεναι, ἰδιοτελεῖς.

اعتراضاً } Α. ἰτιράζ-εν, ἐπρ. δι' ἐνστάσεως, ἐνιστάμενος· § [νομ.] κατ' ἀνακοπήν.

اعتراضى } Α. ἰτιραζ-ὶ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἐνστάσει ἢ ἀνακοπῇ, ἐναντιωματικός, ἀντιλογικός· § 0. اعتراضيه ايتراز — لايحه‌لر λόγοι ἐναντιωματικοί.

اعتراف } Α. ἰτιρὰφ [ρζ. عرف] ρ. ἀφ. ὁμολογία, ἀναγνώρισις : قصور — ى ὁμολογία, ἀναγνώρισις ἐλλείψεως· || قباحت — ى ὁμολογία πταίσματος· || Ρμ. ὁμολογῶ [αἰτ.]: عجزى ايدرم — ὁμολογῶ, ἀναγνωρίζω τὴν ἀσθένειάν μου· § πλθ. تاتلر اعتراف ايتمك — ى ὁμολογίαι εὐσυνειδήτου· § βλ. اقرار .

اعتزاز } Α. ἰτιζὰζ [ρζ. عز] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν ἑαυτὸν μέγαν, ἔξοχον· ὑπερηφανία, κομπασμός : — و ناز ἀκκισμοὶ καὶ κομπασμοί.

اعتزال } Α. ἰτιζὰλ [ρζ. عزل] ρ. ἀφ. τὸ ἀποχωρίζεσθαι, ἀποσύρεσθαι, ἀποσχίζεσθαι ἀπό τινος ὁμάδος· [ὀν]: طريق اعتدالدن كوستردكلرى — ἔδειξαν ὅτι ἀποχωρίζονται τῆς ὁδοῦ τῆς μετριότητος· § σχίσμα [θρησκ.]: — اهل ἢ — ارباب σχισματικοί.

اعتزام } Α. ἰτιζὰμ [ρζ. عزم] ρ. ἀφ. τὸ διευθύνεσθαι, μεταβαίνειν που, τὸ λαμβάνειν ἀπόφασιν σταθερά: زمان ناسوت ايدى بر — مقامك لاهوتدى شمدى — ك ἢ ἀνθρωπότης ἤτο ἄλλοτε ἡ κατοικία σου· ἡ θεότης ἦδη ἡ διεύθυνσίς σου; [ὦ ψυχή] !

اعتساف } Α. ἰτισὰφ [ρζ. عسف] ρ. ἀφ. τὸ παρεκκλίνειν, παρέκκλισις ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἀδικία, καταπίεσις, σκληρότης, ὠμότης, βιαιοπραγία· [συνών. تعدى]· § πλθ. اعتسافات ايتسافات — كلمك

κλείεσθαι κτλ. εἶναι πρᾶξις ἱερά, ἤτοι κατὰ μίμησιν τοῦ Μωάμεθ· || كيردى — ه ἐκλείσθη πρὸς προσευχήν· || دن چيقدى — ἐξῆλθε τοῦ μέρους, ἔνθα ἐκλείσθη πρὸς προσευχήν· || اهل — ὁ ἐγκλείσας κτλ. || Ρμ. ἐγκλείομαι κτλ.

اعتكال } Α. **ιτικιάλ** [ρζ. عكل] ρ. ἀφ. τὸ δυσκολεύεσθαι· τὸ σύρεσθαι· τὸ κερατίζειν ἢ κεράτισις, κ. κούτρισμα· ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: ثور — κεράτισις βοός.

اعتكام } Α. **ιτικιάμ** [ρζ. عكم] ρ. ἀφ. τὸ συναθροίζειν πράγματα καὶ ἀποτελεῖν ἓν δέμα: اشيا — συνάθροισις πραγμάτων.

اعتلاء } Α. **ιτιλά** [ρζ. علو] ρ. ἀφ. τὸ ἀνυψοῦσθαι, ἀναδείκνυσθαι, ἀνύψωσις [ἠθικῶς]: ى شان — ἀνύψωσις γοήτρου· || بيادى — ترقى و αἱ ἀρχαὶ τῆς προόδου καὶ τῆς ἀνυψώσεως. || Ρμ. ايادى — ظرفنده لان پك آز مدت ὁ δεῖνα ἐντὸς λίαν βραχέος χρονικοῦ διαστήματος ἀνεδείχθη.

اعتلاق } Α. **ιτιλάκ** [ρζ. علق, βλ. علقه] ρ. ἀφ. τὸ ἐρᾶσθαι, ἔρως [σπν.]

اعتلال } Α. **ιτιλάλ** [ρζ. علل, βλ. علت] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι ἀσθενῆ, ἐμπαθῆ, ἢ ἀπασχολημένον· § τὸ προφασίζεσθαι [σπν.].

اعتماد } Α. **ιτιμάτ** [ρζ. عمد, βλ. عمده] ρ. ἀφ. ἐμπιστοσύνη, πεποίθησις· [δοτ.]: دنيايه — م يوق δὲν ἔχω πεποίθησιν [ιτιματίμι] εἰς τὸν κόσμον: — من توكلن εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἡ ἀνάθεσις τῶν ἐλπίδων ἡμῶν, ἡ πεποίθησις ἡμῶν· || يى قزانادى — فلانك حسن ἐκέρδησε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ δεῖνος· || Ρμ. ἐπερείδομαι, ἐμπιστεύομαι, πιστεύω· [δοτ.]: هر ايشيديلان — ايله سوزه μὴ πίστευε πάντα λόγον ὃν ἀκούεις.

اعتماداً } Α. **ιτιμάτ-εν**, ἐπρ. ἐπερειδόμενος, πεποιθώς· [δοτ.]: — وريلكن سوزه كلدم ἦλθον πεποιθὼς εἰς τὸν λόγον ὃν ἐδώκατε.

اعتمال } Α. **ιτιμάλ** [ρζ. عمل] ρ. ἀφ. τὸ ἐργάζεσθαι πολὺ καὶ κοπιᾶν, προσπάθεια, ἀγών· § πλθ. اعمالات **ιτιμαλάτ**: — فكريه διανοητικοὶ ἀγῶνες, προσπάθειαι.

اعتمادنامه } Π. **ιτιμάτ-νάμέ**, ὀν. διαπιστευτήρια πρεσβευτοῦ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα τῆς χώρας, παρ' ᾧ διορίζεται: تقديم — كلمك ὑποβάλλω διαπιστευτήρια· || انتصالنامه, ادنامه ἀνακλητήριον, ἀπολυτήριον.

اعتصاب } Α. **ιτισάπ** [ρζ. عصب] ρ. ἀφ. τὸ ἀρκεῖσθαι εἰς τι· § νεύρωσις, τὰ νευρώματα τῶν φύλλων [βοτ.].

اعتصام } Α. **ιτισάμ** [ρζ. عصم, βλ. عصمت] ρ. ἀφ. τὸ κρατεῖν διὰ τῆς χειρός, τὸ ἀντέχεσθαί τινος ἁπτῆ· τὸ ἀποφεύγειν τὰς ἁμαρτίας, ἐγκράτεια, σωφροσύνη: تام — τελεία σωφροσύνη· || Ρμ. [βοτ.]: عروه وثقاى شريعته — ايدنلر نجات بولودلر οἱ ἀντεχόμενοι τῆς ἰσχυρᾶς λαβῆς τοῦ ἱεροῦ νόμου [τῶν Μουσουλμάνων] σωτηρίαν εὑρίσκουσι.

اعتضاد } Α. **ιτιζάτ** [ρζ. عضد] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ἐπὶ τοῦ βραχίονος, ἀλληλοβοήθεια: ارباب دانش — ى ἀλληλοβοήθεια τῶν λογίων· || ارباب تجارت — ى ἀλληλοβοήθεια τῶν ἐμπόρων.

اعتقاد } **ιτικάτ** [ρζ. عقد] ρ. ἀφ. τὸ δένειν που τὴν καρδίαν, ἤτοι πεποίθησις, δοξασία, πίστις ἰδία ἐπὶ θρησκευτικῶν· [δοτ.]: دنيايه اعتقادم يوق آخرته — م وار δὲν ἔχω πεποίθησιν εἰς τὸν κόσμον· ἔχω πίστιν [ιτικατίμι] εἰς τὸν μέλλοντα βίον· || — عن ἐκ πεποιθήσεως· || — حسن καλὴ δοξασία· || — سو κακὴ δοξασία· || — جه — **ιτικατίμδζε**, κατὰ τὴν πεποίθησίν μου· || Ρμ. πιστεύω, δοξάζω, πρεσβεύω· [αἰτ.]: ايدن — حقك كومش اولديغى ὁ πιστεύων ὅτι τὸ δοχεῖον εἶναι ἀργυροῦν· || ايدرم — بويله οὕτω πιστεύω, δοξάζω· § πλθ. اعتقادات θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις, δόγματα.

اعتقادسز } Τ. **ιτικατ-σίζ**, ὁ μὴ πιστεύων, ἄπιστος, ἄθρησκος, ἄθεος.

اعتقادسزلق } Τ. **ιτικατ-σιζλίκ**, ἀφ. ἀπιστία, ἀθεΐα.

اعتقادلى } Τ. **ιτικατ-λή**, ἐπθ. ὁ ἔχων πίστιν εἰς τὸν Θεόν· ὁ ἔχων δοξασίαν τινά, ὁ πρεσβεύων.

اعتقادى } Α. **ιτικατ-ί**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πίστιν, τὸ δόγμα, δογματικός· § θ. اعتقاديه **ιτικατιγέ**: — امور ὑποθέσεις δογματικαί· § πλθ. اعتقاديات δογματικά.

اعتكاف } Α. **ιτικιάφ** [ρζ. عكف] ρ. ἀφ. τὸ ἐγκλείεσθαί που καὶ μένειν· τὸ ἐγκλείεσθαι κατὰ τὸν μῆνα τοῦ ραμαζὰν ἐν τῷ τεμένει καὶ προσεύχεσθαι: سنت سنيه در — τὸ ἐγ-

اعتمام } Α. **ιτιμάμ** [ρζ. عمّ, βλ. عمام] ρ. ἀφ. τὸ περιβάλλεσθαι κίδαριν· § αὔξησις χλόης, χλοερότης βουνῶν.

اعتناء } Α. **ιτινά** [ρζ. عنى] ρ. ἀφ. προσοχή, μέριμνα, ἐπιμέλεια: كمال — ايله ممكن مرتبه حرفيا ترجمه اولنمش μετεφράσθη μετὰ μεγάλης προσοχῆς, κατὰ γράμμα, ὅσον τὸ δυνατόν· || Ρμ. προσέχω, μεριμνῶ, ἐπιμελοῦμαι· [δοτ. ἢ ὁδ.]: ايدر — احكام نظاميك حسن اجراسنه اعتنا πρόσεχει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τοῦ νόμου· || ايدر — وظيفه سنى ايفاده اعتنا πρόσεχε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του· || — كوسترمك ἐπιμελοῦμαι, ἤτοι πράττω τι ἐπιμελῶς [βοτ.].

اعتناسز } Τ. **ιτινα-σίζ**, ἐπθ. ὁ μὴ ἐπιμεμελημένος, ὁ ἄνευ προσοχῆς γινόμενος.

اعتناق } Α. **ιτινάκ** [ρζ. عنق] ρ. ἀφ. τὸ ἐφορμᾶν καὶ δράττεσθαι τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ: محاربين سونكى سونكى يه كلمكه باشلامشلردى — ه كمل عادت οἱ μαχόμενοι ἤρχισαν οὐχὶ νὰ ἔρχωνται λόγχην πρὸς λόγχην, ἀλλὰ νὰ δράττωνται ἀλλήλων ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ· § ἐπὶ περιπτύξεως φιλικῆς معانقه βλ.

اعتنالى } Τ. **ιτινα-λή**, ἐπθ. ἐπιμεμελημένος, ὁ μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας γενόμενος, ἐπιτετηδευμένος.

اعتياد } Α. **ιτιγιάτ** [ρζ. عود, βλ. عادت] ρ. ἀφ. ἕξις: ى مضر در — توتونك ἡ ἕξις τοῦ καπνοῦ εἶναι ἐπιβλαβής· || ايلدى — بر وقتدنبرى ترك ἀπό τινος χρόνου ἐγκατέλειψε τὴν ἕξιν. || Ρμ. ἐθίζομαι εἴς τι, συνεθίζω [αἰτ.]: نصف الليلدن ايلدى — ياتمغى صكره ἐδυνεθίσθη νὰ κατακλίνηται μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

اعجاب } Α. **ιζζάπ** [ρζ. عجب] ρ. ἀφ. τὸ ἐκπλήττειν, προξενεῖν ἔκπληξιν· || Ρμ. [αἰτ.]: ايتدى — يازديغى كتاب مستطاب بتون مؤلفينى τὸ ἐξαίρετον βιβλίον, ὅπερ συνέγραψεν, ἐξέπληξεν ὅλους τοὺς συγγραφεῖς.

اعجاز } Α. **ιζζάζ**, πλθ. τοῦ عجز βλ.

اعجاز } Α. **ιζζάζ** [ρζ. عجز] ρ. ἀφ. τὸ περιάγειν εἰς ἀδυναμίαν, τὸ καταβάλλειν, τὸ καταπλήττειν· § ἄκρον ἄωτον γλαφυρότητος λόγου, ὑπερβαῖνον τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν: قرآن — ك γλαφυρότης τοῦ Κορανίου· § πρᾶγμα οὔτινος παρόμοιον ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ, θαῦμα· || Ρμ. [αἰτ.]: قرآن كريم بتون بلغاى عربى — ايتدى τὸ ἱερὸν Κοράνιον περιήγαγεν εἰς τὴν ἀδυναμίαν [τοῦ ν' ἀπομιμηθῶσιν αὐτὸ] ὅλους τοὺς εὐγλώττους Ἄραβας.

اعجازكار } Π. **ιζζάζ-κιάρ**, ἐπθ. ὁ ποιῶν θαύματα, θαυματουργός· βλ. اعجاز.

اعجازكارانه } Π. **ιζζάζ-κιαρανέ**, ἐπθ. θαυματουργικός, θαυμάσιος· § ἐπρ. θαυμασίως.

اعجاز نما } Π. **ιζζάζ-νουμά**, ἐπθ. ὁ δεικνύων θαύματα, θαυματουργός.

اعجال } Α. **ιζζάλ** [ρζ. عجل, βλ. عجله] ρ. ἀφ. ἐπίσπευσις· συνηθέστερον تعجيل βλ.

اعجام } Α. **ιζζάμ** [πλθ. τοῦ عجم] ὀν. οἱ μὴ ἄραβες, ξένοι, βάρβαροι· § Πέρσαι: — بلغاى οἱ εὔγλωττοι τῶν Περσῶν· || βλ. اعاجم.

اعجام } Α. **ιζζάμ** [ρζ. عجم] ρ. ἀφ. τὸ τιθέναι στιγμὰς [νοκτὰ] ἐπὶ τῶν ὀθωμανικῶν γραμμάτων, στίξις: ى — كلمك στίξις τῶν λέξεων. || Ρμ. στίζω, θέτω στιγμάς· [αἰτ.]: [ظاهر] اولور [ظاهر] ايديلجه — ى لغتى تاخير [καθαρὸς] ὅταν λάβῃ νοκτά, γίνεται ζαχήρ [φανερός].

اعجز } Α. **ιζζέζ** [παραθ. τοῦ عاجز] ἐπθ. ἀσθενέστερος-τατος: العجز — ه ازلى ἀζζεζέ, ὁ ἀσθενέστερος τῶν ἀσθενῶν.

اعجمى } Α. **ιζζεμί** ἐπθ. ὁ μὴ ἀνήκων εἰς τὴν ἀραβικὴν φυλήν, ξένος, βάρβαρος: رجل — ر ἀνὴρ μὴ ἄραψ· || اسم — ر ὄνομα μὴ ἀραβικόν· § πλθ. اعاجم βλ. § βλ. καὶ اعجام.

اعجوبه } Α. **ιζζουβέ** [ἐσφαλμένως: **ιζζουκέ**] ὀν. θ. πρᾶγμα ἄξιον ἀπορίας, ἐκπλήξεως, παράδοξον, ἔκτακτον, θαῦμα· § πλθ. اعاجيب **ιζζίκ**.

اعداء } Α. **ιτά** [πλθ. τοῦ عدو] ὀν. ἐχθροί: ى ترق — ἐχθροὶ τῆς προόδου, φωτοσβέσται· || بعضاً اجدادن طوغرى سويلر — οἱ ἐχθροὶ ἐνίοτε ὀρθότερον τῶν φίλων λέγουσι.

اعداد } Α. **ιτάτ** [πλθ. τοῦ عدد] ὀν. ἀριθμοί: — اسمای ὀνόματα ἀριθμῶν, ἤτοι ἀριθμητικά· || اصليه — ر ἀριθμητικὰ ἀπόλυτα· || — وصفيه ἀριθμητικὰ τακτικά· || — توزيعيه ἀριθμητικὰ διανεμητικά· || — كسريه ἀριθμητικὰ κλασματικά.

اعداد } Α. **ιτάτ** [ρζ. عدد] ρ. ἀφ. προετοιμασία, προπαρασκευή: طعام — ر προετοιμασία φαγητοῦ· || لوازم — ر προετοιμασία χρειω-

δῶν· ‖ Ρμ. προπαρασκευάζω [αἰτ.] : ایلدیکی — جلوسی ایشه یارادی کلبسه‌نی ὅλα τὰ ἐνδύματα, ἅτινα προπτοιμασεν, ὠφέλησαν.

اعدادی } Α. **ἀεατ-ί,** ἐπθ. ἀριθμητικός· § 0. اعدادیه **ἀεατιγέ** : — اصول μέθοδος ἀριθμητική· [ὀρθότερον عدد βλ.].

اعدادی } Α. **ἰεατ-ί,** ἐπθ. προπαρασκευαστικός, προκαταρκτικός: — مکتب σχολὴ προκαταρκτική, γυμνάσιον· ‖— قرار ἀπόφασις προπαρασκευαστική[νομ.]·§0. اعدادیه.

اعدام } Α. **ἰεὰμ** [ῥζ. عدم] ῥ. ἀφ. τὸ ποιεῖν μηδέν, ἐξόντωσις, θανάτωσις· ‖ — جزاسی θανατικὴ ποινή· ‖ قتل— θανάτωσις φονέως· ‖Ρμ. ἐξοντῶ, θανατῶ, φονεύω· [αἰτ.].

اعدل } Α. **ἀεὲλ** [παραθ. τοῦ عادل] ἐπθ. δικαιότερος: — ملوك ὁ δικαιότερος τῶν βασιλέων· § εὐθύτερος, ὁ μᾶλλον ἐγγὺς τῷ μέτρῳ καὶ μακρὰν τῶν δύο ἄκρων τῆς ὑπερβολῆς.

اعدی } Α. **ἀεὰ** [παραθ. τοῦ عدو] ἐπθ. ἐπιθετικώτερος, ἀδικώτερος-τατος : — الاعادی **ἀεὲ-λ-ἐατί,** ὁ ἀδικώτερος τῶν ἐχθρῶν.

اعذاب } Α. **ἰζὰπ** [ἐκ τοῦ عذاب] ῥ. ἀφ. τὸ τιμωρεῖν, κολάζειν, τιμωρία [σπν.].

اعذار } Α. **ἀζὰρ** [πλθ. τοῦ عذر] ὄν. προφάσεις, δικαιολογίαι: شرعیه — δικαιολογίαι νόμιμοι· ‖ واهیه — προφάσεις ψεύταιαι.

اعذار } Α. **ἰζὰρ** [ῥζ. عذر] ῥ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τινα συγγνωστόν, παραδοχὴ δικαιολογίας: ارباب اعذار — ἡ παραδοχὴ τῆς δικαιολογίας τῶν δικαιολογηθέντων.

اعذب } Α. **ἀζὲπ** [παραθ. τοῦ عذب] ἐπθ. ἡδύτερος, γλυκύτερος-τατος : — ی شعرك ἡ ἡδυτέρα τῶν ποιήσεων εἶναι ἡ ψευδεστέρα· ‖ — اجلدن احلی شکردن γλυκύτερον μέλιτος, ἡδύτερον σακχάρεως.

اعراب } Α. **ἀρὰπ** [πλθ. τοῦ عرب ἐκλαμβανόμενος καὶ ὡς ἐνικὸς] ὄν. Ἄραβες νομάδες, βεδουῖνοι.

اعراب } Α. **ἰρὰπ** [ῥζ. عرب] ῥ. ἀφ. μεταβολὴ τοῦ λεκτικοῦ χαρακὲ ἢ γράμματος ἐν τοῖς ἀραβικοῖς, ἤτοι κλίσις ὀνομάτων καὶ ρημάτων ἀραβικῶν· καταλήξεις τῶν πτώσεων τῶν ἀραβικῶν ὀνομάτων· ἐφαρμογὴ τῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν κανόνων ἐπὶ ἀραβικοῦ κειμένου· ‖Ρμ. κλίνω ὄνομα, ῥῆμα.

اعرابی } Α. **ἀραπ-ί** ἐπθ. καὶ ὄν: Ἄραψ νομάς, βεδουῖνος.

اعراض } Α. **ἀρὰζ** [πλθ. τοῦ عرض] ὄν. ἰδιότητες οὐχὶ ὑφιστοι, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ἤτοι κατὰ σύμπτωσιν συμβαίνουσαι· § [ἰατρ.] συμπτώματα : مشکوك — ὕποπτα συμπτώματα [νόσου].

اعراض } Α. **ἰρὰζ** [ῥζ. عرض] ῥ. ἀφ. ἀποστροφὴ τοῦ προσώπου· ‖ Ρμ. ἀποστρέφω τὸ πρόσωπον·[τῇ دن]: ایچلی — ایچدن δέον ν' ἀποστρέψῃ τις τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν κακιῶν· ‖ — بعض ذوات نائل اقبال اولنجه احباسندن ایدر ἄνθρωποί τινες ὅταν εὐτυχήσωσιν, ἀποστρέφουσι τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν φίλων αὐτῶν.

اعراف } Α. **ἀρὰφ** [πλθ. τοῦ عرف] ὄν. τοῖχος, ἢ τόπος μεταξὺ τοῦ παραδείσου καὶ τοῦ ᾅδου, καθαρτήριον: — اصحاب οἱ ἐν τῷ καθαρτηρίῳ.

اعرج } Α. **ἀρὲζ,** ἐπθ. χωλός· § 0. عرجا **ἀρεζά·** § πλθ. عرج **ὄρζ** καὶ عرجان **ὀρζάν.** Κατὰ τὸν ἰατρικὸν σύλλογον ἡ λέξις καθιερώθη ἐν τῇ ἐννοίᾳ ἀφῃρημένου, ἤτοι χωλότης· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅμως ταύτῃ ὀρθότερον εἰπεῖν عرج **ἀρὲζ** βλ.

اعرجیت } Α. **ἀρεζ-ιγέτ,** ὄν. 0. χωλότης.

اعرف } Α. **ἀρὲφ** [παραθ. τοῦ عارف] ἐπθ. γνωστότερος-τατος· σοφώτερος-τατος: شعرا — ὁ γνωστότερος τῶν ποιητῶν.

اعز } Α. **ἐὰζζ** [παραθ. τοῦ عزیز] ἐπθ. προσφιλέστερος, πολυτιμότερος - τατος: — احبابدن ὁ φιλτερος τῶν φίλων μου.

اعز } Α. **ἔαζζε** [ῥζ. عز] ῥμ. ὀφ. τιμήν, δόξαν: الله عزك اعز ἔαζζε κ'ἄλλαχῃ,ὁ Θεὸς νά σοι δίδῃ τιμήν, δόξαν.

اعزاز } Α. **ἰζὰζ** [ῥζ. عز] ῥ. ἀφ. τιμή, περιποίησις, φιλοφρόνησις: — مدعوین περιποίησις, φιλοφρόνησις πρὸς τοὺς προσκεκλημένους· ‖ — اهل دانش τιμὴ πρὸς τοὺς σοφούς· ‖ و اکرام ایله تشییع ایلدی — ζωηρὰ προέπεμψε τοὺς ἐπισκέπτας μετὰ τιμῶν καὶ περιποιήσεων· ‖ Ρμ. τιμῶ,περιποιοῦμαι· [αἰτ.]: سائرینی ایلدی — περιεποιήθη τοὺς ξένους.

اعزازاً } Α. **ἰζάζ-εν,** ἐπρ. διὰ τιμῶν, περιποιήσεων.

اعزام } Α. **ἰζὰμ** [ῥζ. عزم , βλ. καὶ عزیمت] ῥ. ἀφ. ἀποστολή[προσώπου]: ی — مأمور ἀποστολὴ ὑπαλλήλου· ‖ Ρμ. ἀποστέλλω [αἰτ.]: اورایه بر مأمور — اولنجقدر ἐκεῖ θ' ἀποσταλῇ εἷς ὑπάλληλος.

اعزل } Α.**ἀζὲλ** [ῥζ. عزل] ἐπθ.ἄοπλος: سوار — ایپسز ἱππεὺς ἄοπλος· ‖— یلمز σιμάκι **ἀζέλ,** ἀστερισμὸς τῆς παρθένου.

اعزه } Α. **ἐἴζζὲ** [πλθ. τοῦ عزیز] ὄν. σεβαστὰ καὶ ἔξοχα πρόσωπα, ἅγιοι: — کرام ἔξοχα, σεβαστὰ πρόσωπα, μεγάλοι, ἔξοχοι ἄνδρες [τίτλος ἀπονεμόμενος ἰδίᾳ πρὸς τοὺς ἀρχαίους ὀθωμανοὺς κατακτητάς].

اعشار } Α. **ἀέὰρ** [πλθ. τοῦ عشر] ὄν. δέκατα, δεκάτη: — شرعیه νόμιμος δεκάτη· ‖ بدلای — ἀντίτιμα δεκάτης, ἤτοι τὸ ποσὸν ὅπερ πληρόνει εἰς τὸ κυβερνητικὸν ταμεῖον ὁ ἀγοράζων τὰ δέκατα καὶ εἰσπράττων αὐτὰ δι' ἴδιον λογαριασμόν.

اعشاری } Α. **ἀέαρ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὰ δέκατα, τὴν δεκάτην· § [ἀριθμ.] δεκαδικός: — کسر κλάσμα δεκαδικόν·§ 0. اعشاریه **ἀέαριγέ** : — اصول δεκαδικὸν σύστημα.

اعشی } Α. **ἀέὰ** [ῥζ. عشی] ἐπθ. οὗ ὁ ὀφθαλμὸς θαμβός, ἀδύνατος τὴν ὅρασιν.

اعصاب } Α. **ἀσὰπ** [πλθ. τοῦ عصب] ὄν. νεῦρα: تأثیری واردر — ه صدمه‌سی ἡ φωνὴ ἔχει ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν νεύρων· ‖ — امراض ἀσθένειαι τῶν νεύρων· ‖ — حرکت τὸ κινοῦν τὰ νεῦρα· ‖— ال مقوی μουκαβίϋ-λ-ἀσάπ, τὸ ἐνδυναμοῦν τὰ νεῦρα· ‖ — ال توصیف τεβσήφ-λ-ἀσάπ, νευρογραφία· ‖ — ال مبحث μεπχάϋ-λ-ἀσάπ, νευρολογία.

اعصابی } Α. **ἀσαπ-ί,** ἐπθ. νευρικός· § 0. اعصابیه· ‖ ὀρθότ. عصبی - عصبیه βλ.

اعصار } Α. **ἀσὰρ** [πλθ. τοῦ عصر] ὄν. αἰῶνες, χρόνοι, ἐποχαί: ماضیه — سالف οἱ προηγούμενοι αἰῶνες· ‖ ماضیه — οἱ παρελθόντες αἰῶνες· ‖ عصرمز غیظه‌بخش — در ὁ αἰὼν ἡμῶν εἶναι ὁ ἐπίζηλος τῶν αἰώνων.

اعضا } Α. **ἀζὰ** [πλθ. τοῦ عضو] ὄν. μέλη, ὄργανα: ی بدن — τὰ μέλη τοῦ σώματος· ‖ مجلس — ی τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου, πάρεδροι· ‖ خاندان حکمداری — ی τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας· ‖ فخریه ی — μέλη ἐπίτιμα· ‖ مخابره ی — μέλη ἀντεπιστέλλοντα. § κοινὸς ἀντὶ ἐνικοῦ: نصب — اندی مجلس معارفه ... ایدلدی ὁ κ . . . διωρίσθη μέλος εἰς τὸ συμβούλιον· § [ἀνατ.] تناسلیه ی — ὄργανα γεννητικά· ‖ — تکون γένεσις τῶν ὀργάνων· — ال توصیف **τεβσήφϋ-λ-ἀζά,** ὀργανογραφία· ‖ — ال مبحث **μεπχάϋ-λ-ἀζά,** ὀργανολογία.

اعضاد } Α. **ἀζὰτ** ἢ **ἀέὰτ** [πλθ. τοῦ عضد ἀζοὺτ ἢ ἀέοὺτ] ὄν. βραχίονες.

اعضالق } Τ. **ἀζα-λίκ,** ἀφ, τὸ εἶναί τινα μέλος, ἤτοι ἰδιότης μέλους συμβουλίου,δικαστηρίου,σωματείου κτλ.: شورای دولت — نه تعیین بیورلمشدر διωρίσθη μέλος [ἀζαλιγινὰ] τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας.

اعطاء } Α. **ἰτὰ** [ῥζ. عطا] ῥ. ἀφ. δόσις, χορηγία, παροχή: ی — مبالغ مطلوبه‌نك ἡ παροχὴ τοῦ ζητουμένου ποσοῦ· ‖ — ی معاش χορηγία μισθοῦ· ‖ معلومات ی — παροχὴ πληροφοριῶν· ‖ — و اخذ ἀνταλλαγή. ‖ Ρμ. δίδω, χορηγῶ·[δοτ. αἰτ.]: ایچك — بریسنه بر شی δίδω τινί τι· ‖ ایلدی — پارەیی ἔδωκε τὰ χρήματα·‖ اولنان — معلومات αἱ δοθεῖσαι πληροφορίαι.

اعطاف } Α. **ἀτὰφ** [πλθ. τοῦ عطف] ὄν. χάριτες, εὐεργεσίαι: شاهانه و الطاف — αἱ αὐτοκρατορικαὶ χάριτες καὶ εὐεργεσίαι· [ὁ ἑνικὸς ἔχει ἄλλην σημασίαν· βλ. λ.].

اعظام } Α. **ἰζὰμ** [ῥζ. عظم , βλ. عظمت] ῥ.ἀφ. μεγαλοποίησις, ἐξόγκωσις : ی — تعظیم μεγαλοποίησις τῆς ἀστεότητος. ‖ Ρμ. μεγαλοποιῶ·[αἰτ.]: ایچدی — ایشی ἐμεγαλοποίησε τὸ πρᾶγμα· ‖ دکلدر کافی روا ایچك — لطیفدر ὄν εἶναι πρέπον νὰ μεγαλοποιῇ τις τὴν ἀστεότητα.

اعظم } Α.**ἀζὰμ**[παραθ.τοῦ عظیم] ἐπθ.μεῖζων, μέγιστος: ی — ادیب ایلیلرك ὁ μέγιστος φιλόλογος τῶν ὀθωμανῶν· ‖ ظرف مظروفدن در — τὸ περιέχον εἶναι μεῖζον τοῦ περιεχομένου· ‖— امام ὁ μέγιστος Ἰμάμης,ἤτοι ὁ Ἔδου Χανιφὲ [ابو حنیفه], εἷς τῶν τεσσάρων Ἰμαμῶν, οἵτινες διωργάνωσαν τὸν θρησκευτικὸν καὶ ἀστικὸν κώδικα τῶν Μουσουλμάνων· ‖ — صدر **σάτρι ἀζάμ,** κ. **σάτρ-ἀζάμ,** ὁ Μέγας Βεζύρης· § πλθ. اعظم **ἐαζήμ·** § 0. اعظم **ὀζγιά·** βλ.

اعظمی } Α. ἢ Π. **ἀζαμ-ί,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ μεγίστῳ: — من ولی نعمت بیوك βελὶ νεϊμέτι κιμινὶ **ἀζαμιμίζ,** ὁ μέγιστος εὐεργέτης ἡμῶν [Μουλτάνος].

اعظمیت } Α.**ἀζαμ-ιγέτ,** ἀφ.0. ὁ ἀνώτατος, ὁ μέγιστος ὅρος [Ἀλγεβρ.].

اعقاب } Α. ἀκάπ [πλθ. τοῦ عقب ἀκάπ] ὄν. ἀπόγονοι, ἤτοι τέκνα, ἔγγονοι: ى— دخى بجدت و جلدنده كندیسنه عائل ایدی καὶ οἱ ἀπόγονοί του ἦσαν ὅμοιοι αὐτῷ κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ γενναιότητα.

اعقل } Α. ἀκάλ [παραθ. τοῦ عاقل] ἐπθ. νουνεχέστερος-τατος: ىلاه—νουνεχέστερος τῶν νουνεχῶν.

اعلا } ἀντὶ اعلى Α. ἀλιά [παραθ. τοῦ على] ἐπθ. ὑψηλότερος, ἀνώτερος - τατος, κάλλιστος, ἐξαίρετος: —مطلوب τὸ ὑψιστον ζητούμενον· || الرتب رتبهٔ العلا—ρότεττ-λ-ίλιμ ἀλέ-ρότέπ, ὁ βαθμὸς τῆς παιδείας εἶναι ὁ ὑψιστος τῶν βαθμῶν· || المراتب — ἀλέ-λ-μρατίπ, ὁ ὕπατος τῶν βαθμῶν· || بر كتاب— βιβλίον ἐξαίρετον, κάλλιστον· || بر لوحه — εἰκὼν ἐξαίρετος· || بر عربه— ἅμαξα ἐξαίρετος· || بر لباس— ἔνδυμα ἐξαίρετον· || —دن— τῶν ἐξαιρέτων ἐξαίρετος, ὁ μᾶλλον ἐξαίρετος· § [ἐπρ.]· —پك πολὺ καλά, κάλλιστα, ἐξαίρετα· § ἐν τοῖς ἐλέγχοις καὶ πτυχίοις τῶν μαθητῶν τὸ μὲν اعلا ἰσοδυναμεῖ τῷ καλῶς, τὸ δὲ الاعلى قريب καριπόλ-ἀλιά τῷ σχεδὸν καλῶς, τὸ على الاعلى ἀλίγιθ-λ-ἀλιά τῷ ἄριστα, καὶ τὸ على الاعلى قريب καριπ-ι ἀλίγιθ-λ-ἀλιά τῷ πάνυ καλῶς.

اعلاء } Α. ἰλά [ῥζ. علو] ρ. ἀφ. τὸ ἀνυψοῦν, ἀνύψωσις, ἔξαρσις: ى— شان و شوكت ἀνύψωσις γοήτρου καὶ μεγαλείου· || ى— قدر ἀνύψωσις περιωπῆς· || الله ى— كلمه ἀνύψωσις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ· || Ρμ. ἀνυψῶ, ἐξαίρω, ἀναπέμπω εὐχήν, δέησιν· [δοτ. αἰτ.]: دعاى مفروضى . . ايلك—اسمانه هفت ἀναπέμπω εἰς τὸν ἕβδομον οὐρανὸν τὴν ὀφειλομένην εὐχὴν ὑπὲρ . . .

اعلاف } Α. ἀλιάφ [πλθ. τοῦ علف] ὄν. τροφὴ ζώου, χόρτου.

اعلال } Α. ἰλάλ [ῥζ. علل, βλ. علت] ρ. ἀφ. τὸ καθιστάναι ἀσθενῆ [σπν.]· § [Γραμ.] μεταβολὴ τῶν ἐμπαθῶν γραμμάτων ى-ى ἐν ταῖς ἀραβικαῖς λέξεσι, συναίρεσις· || Ρμ. συναιρῶ, μεταβάλλω τὰ ἐμπαθῆ κτλ. [αἰτ.].

اعلام } Α. ἀλάμ [πλθ. τοῦ علم ἀλέμ] ὄν. σημαῖαι: رفع— τὸ ὑψοῦν τὰς σημαίας τοῦ ἱεροῦ πολέμου· § κύρια ὀνόματα: — ال ناموس καμούσθ-λ-ἀλάμ, λεξικὸν τῶν κυρίων ὀνομάτων· § διάσημοι ἐπὶ σοφίᾳ καὶ παιδείᾳ: —علم οἱ διάσημοι τῶν Οὐλεμάδων.

اعلام } Α. ἰλάμ [ῥζ. علم ἴλμ] ρ. ἀφ. γνωστοποίησις, πληροφορία: ى— كيفيتك γνωστοποίησις τοῦ πράγματος· || — ال لدى ἀλέτε-λ-ἰλάμ, κατὰ τὴν γνωστοποίησιν, ὅταν γνωστοποιηθῇ· § δικαστικὴ ἀπόφασις· [τὸ ἔγγραφον]: وجاهى — ἀπόφασις κατ' ἀντιμωλίαν· || غيابى— ἀπόφασις κατ' ἐρήμην· || شرعى— ἀπόφασις ἱεροδικαστική [τοῦ Σερῆ]· || نظامى— ἀπόφασις τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. || Ρμ. γνωστοποιῶ, πληροφορῶ, ἐκδίδω ἀπόφασιν, ἀποφαίνομαι· [αἰτ.]: ايتك — معلومى γνωστοποιῶ τὸ γνωστόν, ἤτοι ματαιοπονῶ, λέγω τετριμμένα· [βλ. καὶ حاصل]· § πλθ. اعلامات ἀποφάσεις: — شرعيه ἀποφάσεις ἱεροδικαστικαί· || حقوقيه— ἀποφάσεις ἀστυκαί [πολιτικαί]· || جزائيه— ἀποφάσεις ποινικαί.

اعلان } Α. ἰλάν [ῥζ. علن] ρ. ἀφ. δημοσίευσις, προκήρυξις, ἐκδήλωσις: —محبت ἐκδήλωσις ἀγάπης· || —خصومت ἐκδήλωσις ἔχθρας· || —افلاس δημοσίευσις πτωχεύσεως· || — حرب προκήρυξις πολέμου. || Ρμ. δημοσιεύω, κηρύττω, φανερῶ, ἐκδηλῶ· [δοτ. αἰτ.]: خفايلى كشف و — ايلدى ἀνεκάλυψε καὶ ἐφανέρωσε τὰ μυστικά του· || —بونى غزتدلرله عالم مدنيتك هر طرفنه ايلدى διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐκήρυξε τοῦτο πανταχοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου· § πλθ. اعلانات δημοσιεύσεις, ἀγγελίαι: —رسميه ἐπίσημοι δημοσιεύσεις.

اعلانامه } Π. ἰλαν-νάμέ, ὄν. ἀγγελία, προκήρυξις, ἤτοι ἔγγραφον ἔντυπον περιέχον ἀγγελίαν τινὰ ἢ προκήρυξιν.

اعلم } Α. ἀλέμ [παραθ. τοῦ علم καὶ عليم] ἐπθ. σοφώτερος-τατος: —الله ὁ σοφώτερος τῶν σοφῶν· || —الله ἄλλαχθ ἀλέμ, κ. ἄλλαλεμ, ὁ Θεὸς οἵδε κάλλιον, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, ὡς φαίνεται: بوسنه هوالر صفوق كيدمجك الله— ὡς φαίνεται ἐφέτος οἱ καιροὶ θὰ ἐξακολουθήσωσι ψυχροί· || —زه [ἀντὶ اعلم] ὑμεῖς γινώσκετε κάλλιον, ἤτοι πράξατε ὡς θέλετε.

اعلى } Α. ἀλιά βλ. اعلا.

اعم } Α. ἐάμμ [παραθ. τοῦ عام] ἐπθ. γενικώτερος, περιεκτικώτερος-τατος: [حيوان] دن—در [انسان] ἢ λέξις [ζῶον] εἶναι γενικωτέρα τῆς λέξεως [ἄνθρωπος].

اعماء } Α. ἀμά [πλθ. τοῦ اعمى] ὄν. τυφλοί.

اعماء } Α. ἰμά [ῥζ. عمى] ρ. ἀφ. τὸ τυφλοῦν, τύφλωσις: ى— ابصار اعدا τύφλωσις τῶν ὀμμάτων τῶν ἐχθρῶν. || Ρμ. τυφλῶ [αἰτ.].

اعمار } Α. ἀμάρ [πλθ. τοῦ عمر] ὄν. βίοι, ζωαί: —ام ὁ βίος [οἱ βίοι] τῶν λαῶν.

اعمار } Α. ἰμάρ [ῥζ. عمر] ρ. ἀφ. τὸ κατοικίζειν, τὸ καθιστᾶν τόπον τινὰ θάλλοντα, ἀκμάζοντα, κατῳκημένον· καλλωπισμός, καλλιέργεια, ἐπισκευή, ἀνακαίνισις, προαγωγή: —كلك καλλωπισμός, προαγωγὴ τῆς χώρας· § [λέγεται καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων]: اقربا سنك —يه جالشدى προσεπάθησεν εἰς τὴν προαγωγήν, εὐτυχίαν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ· || Ρμ. κατοικίζω, καλλωπίζω, καλλιεργῶ, προάγω, ἀνακαινίζω· [αἰτ.]: ايلدى—بو يرلرى ἐκαλλώπισε τοὺς τόπους τούτους· § πλθ. اعمارات ἰμαράτ.

اعماق } Α. ἀμάκ [πλθ. τοῦ عمق] ὄν. βάθη: —قلب τὰ βάθη τῆς καρδίας.

اعماق } Α. ἰμάκ [ῥζ. عمق] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν τι βαθύ· § [μτφ.] ἐμβαθύνειν, ἐγκύπτειν· συνηθέστερον تعميق βλ.

اعمال } Α. ἀμάλ [πλθ. τοῦ عمل] ὄν. πράξεις, ἔργα: صالحه— ἔργα καλά· || اربعه— αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς Ἀριθμητικῆς, ἤτοι πρόσθεσις [جمع], ἀφαίρεσις [طرح], πολλαπλασιασμὸς [ضرب] καὶ διαίρεσις [تقسيم].

اعمال } Α. ἰμάλ [ῥζ. عمل] ρ. ἀφ. κατασκευή, κατεργασία· || Ρμ. κατασκευάζω, κατεργάζομαι· [αἰτ.]: ايدر اولانى—كوزل فابريقه ὁλόν τὸ δεῖνα ἐργοστάσιον κατασκευάζει ὡραῖα σκεύη· || —ايتديكى البسه ديدجك يوقدر δὲν ἔχει τις παρατήρησιν νὰ κάμῃ εἰς τὰ ἐνδύματα ἅτινα κατεσκεύασε· § τὸ τιθέναι εἰς ἐνέργειαν, μεταχειρίζεσθαι, χρῆσις: —فكر χρῆσις σκέψεως· || —ذهن τὸ τιθέναι εἰς ἐνέργειαν τὴν διάνοιαν, χρῆσις διανοίας· || —حيله و دسيسه—ى χρῆσις δόλου καὶ πανουργίας· § πλθ. اعمالات κατασκευαί, προϊόντα βιομηχανικά: —ى فخانهٔ عامره προϊόντα τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ ἱεοποιείου.

اعمالتخانه } Π. ἰμαλατ-χανέ, ὄν. ἐργοστάσιον.

اعمالى } Α. ἰμαλί, ἐπθ. κατασκευαστικός· § Ο. اعمالى ἰμαλιγέ— اجرت μισθὸς διὰ κατασκευήν, κ. φθειραστικόν.

اعمام } Α. ἀμάμ [πλθ. τοῦ عم ἄμμ] ὄν. θεῖοι πατρικοί.

اعمده } Α. ἀμιτέ [πλθ. τοῦ عمود ἀμοὶτ] ὄν. κίονες, στῦλαι, στηρίγματα.

اعمى } ἢ اعا Α. ἀμά [ῥζ. عمى] ἐπθ. τυφλός: —ى مادرزاد τυφλὸς ἐκ γενετῆς· || الغريب ولوكان بصيراً— كال ἐλ γαρίπθ κέ-λ-ἀμὰ βελὲθ κιάνε πεθίρεν, ὁ ξένος εἶναι ὡς ὁ τυφλός, ὅστω καὶ ἂν ἦ βλέπων [νὰ ἔχῃ ὀφθαλμούς].

اعناب } Α. ἀνάπ [πλθ. τοῦ عنب ἰνέπ] ὄν. σταφυλαί.

اعنات } Α. ἰνάτ [ῥζ. عنت] ρ. ἀφ. τὸ ὑποβάλλειν εἰς κόπους, μόχθους· § τέχνη τοῦ λόγου συνισταμένη εἰς τὴν χρῆσιν λέξεων οὐ μόνον ὁμοιοκαταλήκτων, ἀλλ' ἔχουσῶν καὶ τὸ προτελευταῖον γράμμα τὸ αὐτό· λέγεται καὶ لزوم مالايلزم καὶ لزوم· βλ. لزوم.

اعناق } Α. ἀνάκ [πλθ. τοῦ عنق οἴνκ] ὄν. λαιμοί, αὐχένες.

اعنه } Α. ἐΐννέ [πλθ. τοῦ عنان ἰνάν] ὄν. ἡνίαι.

اعنى } Α. ἴνι [ῥῆμα α' προσ. = θέλω εἰπεῖν]· ἐπρ. ὅπλαθι· συνηθέστ. يعنى βλ.

اعوار } Α. ἰθάρ [ῥζ. عور] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν μονόφθαλμον, τὸ τυφλοῦν τὸν ἕνα ὀφθαλμόν [σπν.].

اعواض } Α. ἀθάζ [πλθ. τοῦ عوض ἰθάζ] ὄν. ἀντισταθμίσματα.

اعوام } Α. ἀθάμ [πλθ. τοῦ عام] ὄν. ἔτη: —و شهور οἱ μῆνες καὶ τὰ ἔτη.

اعوان } Α. ἀθάν [πλθ. τοῦ عون] ὄν. βοηθοί, ἀρωγοί· [ὁ ἑνικὸς δὲν εἶναι ἐν τοιαύτῃ χρήσει].

اعوج } Α. ἀθέζ [ἐκ τοῦ عوج] ἐπθ. κυρτός, καμπύλος, σκολιός· [μτφ.] διεστραμμένος.

اعوجاج } Α. ἰθιζάζ [ῥζ. عوج] ρ. ἀφ. κυρτότης, καμπυλότης, σκολιότης, ἀνωμαλία· μτφ. διαστροφή, στρέβλωσις: —قوس καμπυλότης τόξου· || —شجر κυρτότης δένδρου· || —طبيعى ἡ φυσικὴ [ὡς ἐκ τοῦ σχήματος] καμπυλότης τῶν προκυμαιῶν· || —يول σκολιότης πορείας, στραβίσμα· || اخلاقدكى —نظر دقته الغور ايسه كندیسنه يكده امنيت جائز اولمز ἐὰν λυφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ διαστροφὴ τῶν ἠθῶν του, δὲν συγχωρεῖται νὰ ἔχῃ τις πολλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν.

اعوجاجلى T. **ایدیزاوزلاق**, ἐπθ. κυρτός, καμπύλος, σκολιός· βλ. προηγ.

اعوذ A. ἔουζου· βλ. استعاذه.

اعور A. **اعور** [ρζ. عور] ἐπθ. ἑτερόφθαλμος, μονόφθαλμος: —ابليس ὁ διάβολος ὁ μονόφθαλμος· § τυφλὸν ἕντερον [ἀνατ.].

اعورار A. **اعورار** [ρζ. عور] ρ. ἀφ. ἑτεροφθαλμία.

اعورى A. **اعورى**, ἐπθ. τυφλεντερικός, ὁ ἀνήκων τῷ τυφλῷ ἐντέρῳ· § 0. اعوريه.

اعياد A. **اعياد** [πλ. τοῦ عيد] ὄν. ἑορταί: مباركه—**αἴσιοι ἑορταί**.

اعيان A. **اعيان** [πλθ. τοῦ عين] ὄν. ὀφθαλμοί: —امت قره **κουρρεῖ ἀγιάνι ὑμμέτ**, τὸ χάρμα τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ λαοῦ· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον· τὸ σύνηθες عيون βλ.]. § πρόκριτοι, λογάδες, ἀρχηγοί: —بلده οἱ πρόκριτοι τῆς πόλεως· || —عرب οἱ λογάδες τῶν Ἀράβων· § —مجلس, ἡ —هيئت, γερουσία [ἀντιθ. مبعوثان βλ.]. § [νομ.] πράγματα συγκεκριμένα, ὡς ἀκίνητα κτήματα, ἐμπορεύματα, ζῶα: —منافع ὠφέλειαι πραγμάτων συγκεκριμένων· § τίτλος ἀπονεμόμενος ἄλλοτε τοῖς ὑποδιοικηταῖς, καλουμένοις σήμερον مقام **Καϊμακάμ**: ی — وارنه ὁ ὑποδιοικητὴς Βάρνης. § βλ. اعين.

اعيانلق T. **ἀγιαν-λίκ**, ἀφ. τὸ εἶναι λογάδα, πρόκριτον, γερουσιαστήν, ἤτοι ἰδιότης λογάδος κτλ. § τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑποδιοικητοῦ· βλ. اعيان.

اعين A. **ἀγιὸν** [πλθ. τοῦ عين] ὄν. ὀφθαλμοί.

اعيي A. **ἀγιά**, ἐπθ. ὁ δυσκολευόμενος εἰς τὸ νὰ ἐκφράζῃ τὰ διανοήματά του: من باقل— **ἀγιὰ μὶν πακήλ**, μᾶλλον εὐήθης τοῦ Μπακήλ· βλ. λ.

آغ T. **ἄγ**, ὄν. δίκτυον: ی—باق δίκτυον· [ἰχθύων]· || —صاچه μικρὸν δίκτυον [ἀλιέων]· || ی—اوروجك ἱστὸς [δίκτυον] ἀράχνης· || آغ— ῥίπτω, βάλλω δίκτυον· || چكمك— ἀνασύρω δίκτυον· || اورمك— πλέκω δίκτυον.

آغا T. **ἀγά**, ὄν, ἀγᾶς, ἤτοι κύριος, πάτρων, ἀρχηγός, πολιός, σεβαστός· διοικητής· εὐνοῦχος, ὑπηρέτης ἀνακτόρων ἢ ὑπεροχικοῦ προσώπου: ی—اوك ὁ κύριος τῆς οἰκίας, ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας· || بابا — πολιός, σεβαστὸς γέρων· || ك— **ἀγὰ πέη**, πρεσβύτερος ἀδελφός· [τίτλος ἐκ μέρους μικροτέρου ἀδελφοῦ πρὸς πρεσβύτερον]· || ی—يكچرى διοικητὴς Γενιτσάρων· || قپوسى — ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῶν Γενιτσάρων· || ی—احتساب ἀγορανόμος, διευθυντὴς τῆς ἀγορᾶς· [οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε ὁ σήμερον شهر امينى νομάρχης πρωτευούσης]· || ی—قزلر ἀρχιευνοῦχος· [βλ. باب]· || حرم ی—μέλας εὐνοῦχος· || —آق λευκὸς εὐνοῦχος· || ی—طابور ταγματάρχης· || ی—قول ὑποταγματάρχης· || ی—بولوك λοχαγός· § τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος εἰς ἀνθρώπους μὴ λογίους, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν τίτλον افندى **ἐφένδη** [αὐθέντης, κύριος], ἀπονεμόμενον εἰς λογίους· § πλθ. آغايان **ἀγαγιὰν** [περισ.] καὶ آغوات **ἀγαβὰτ** [ἀρθ.] ἀγάδες, ὑπηρέται ἀνακτόρων ἢ ὑπεροχικῶν προσώπων· § βλ. καὶ بى.

آغاج T. **ἀγάτς**, ὄν. δένδρον: ی—اك μικρὰ δένδρα· || ی—سروى κυπάρισσος· || ی—چام πίτυς, πεύκη· || —آغ βουμελία [δένδ.]. || دیكمك— φυτεύω δένδρον· || سوكمك—ἐκφυτεύω δένδρον· § ἐπθ. ξύλινος: تكنه —σκάφη ξυλίνη· || چوبى— καρφίον ξύλινον· || قازيق— πάσσαλος ξύλινος.

آغاجق T. **ἀγα-τζίκ**, ὄν. μικρὸς ἀγᾶς. βλ. آغا.

آغاججق T. **ἀγατζ-τζίκ**, ὄν. δενδρύλλιον.

آغاچلق T. **ἀγατσ-λίκ**, ὄν. τόπος σύνδενδρος.

آغارتمق T. **ἀγαρ-τ-μάκ**, ρμ. μτδ. λευκαίνω, καθαρίζω· [αἰτ.]: بال موى — λευκαίνω κηρόν· || — صاچ صقال λευκαίνω τὴν κόμην, τὴν γενειάδα, γηράσκω, διέρχομαι τὸν βίον ἐν κόποις καὶ μόχθοις· || صقالى دكرمنده — λευκαίνω τὴν κόμην ἐν τῷ μύλῳ, μένω ἄπειρος, ἀθαής, γηράσκω χωρὶς νὰ μάθω τι· || —يوز λευκαίνω τὸ πρόσωπον, εὐπροσωπῶ, περιποιῶ τιμὴν εἰς τοὺς συναδέλφους, ἢ τὸν ἀρχηγὸν διὰ τῶν ὑπηρεσιῶν ἢ τῆς ἀνδρείας· [βόγάζω ἀσπροπρόσωπον].

آغارتمه T. **ἀγαρτμά**, ὄν. ἀπαρ. τὸ λευκαίνειν κτλ. βλ. προηγ. § τρόπος τοῦ λευκαίνειν καὶ καθαρίζειν τὸν ἄργυρον τὸν ἀπολέσαντα τὴν στιλπνότητά του.

آغارمق T. **ἀγ-αρμάκ**, [ἐκ τοῦ آق] ρμ. οὐδ. λευκαίνομαι: صاچ —لاله λευκαίνεται ἡ κόμη, ἡ γενειάς || —يز λευκαίνεται ὄψασμα· § ὑποφώσκω: اورتدلق آغاردى ἔφεξεν, ἔγνεν ἡμέρα· || آغارمق كون ἡ ἡμέρα· § γηράσκω· § ἀποβάλλω τὸ χρῶμα, γίνομαι ἐξίτηλος, ὠχριῶ: —قلدلر λευκαίνονται τὰ χείλη, καθίστανται ὠχρὰ ἐξ ἀσθενείας· || —كوز ὁ ὀφθαλμὸς χάνει τὴν διαύγειαν του, δὲν βλέπει ἐκ τοῦ βαθέος γήρατος ἢ ἐκ τῶν πολλῶν κλαυθμῶν.

آغارمه T. **ἀγαρμά**, ὄν. ἀπαρ. τὸ λευκαίνεσθαι κτλ. βλ. προηγ. § ی—كون ἠώς, λυκαυγές, αὐγή.

اغاره A. **ἰγαρὲ** [ρζ. غور, βλ. غارت] ρ. ἀφ. 0. λεηλασία.

آغاز II. **ἀγὰζ** [προστ. τοῦ آغازيدن **ἀγαζιτέν**, ἄρχεσθαι] ρ. ἀφ. ἔναρξις, ἀρχή. || Ρμ. ἄρχομαι· [δοτ.]: ايتمك — كلامه ἤρξατο τοῦ λόγου.

آغازه II. **ἀγαζ-έ**, ἀφ. ἔναρξις τοῦ ᾄδειν· ἢ ἀρχὴ ἣν ὁ μουσικὸς ἢ ὁ ἀοιδὸς ποιεῖ ἑτοιμαζόμενος νὰ ψάλλῃ.

آغالانمق T. **ἀγα-λανμάκ**, ρ. οὐδ. βρενθύομαι, κομπάζομαι, κάμνω τὸν ἀγᾶν· βλ. آغا.

آغالق T. **ἀγα-λίκ**, ἀφ. ἰδιότης τοῦ ἀγᾶ· βλ. آغا § μεγαλοψυχία, γενναιοδωρία· § ἀλαζονεία, ἔπαρσις.

اغاليط A. **ἐγαλὶτ** [πλθ. τοῦ اغلوطه **αὐγαλουτά**] ὄν. σοφίσματα.

اغانى A. **ἐγανὶ** [πλθ. τοῦ اغنيه **ἀγνιγὲ**] ὄν. ᾄσματα: —سى وار هرقومك يزه باشقه خوش كلر — ، مثلا ἰδιαίτερα ᾄσματα ἔχει πᾶς λαός· εἰς ἡμᾶς δὲν φαίνονται εὐάρεστα τὰ ᾄσματα τῶν καπήλων.

آغايان A. **ἀγαγιὰν**, πλθ. τοῦ آغا, βλ.

اغبرار A. **ἰγπιρὰρ** [ρ. غبر, βλ. غبار] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι τινα ἢ τι κεκαλυμμένον ὑπὸ κόνεως: —اوراق اشجار ἢ ὑπὸ κόνεως κάλυψις τῶν φύλλων τῶν δένδρων· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπανίως ἀπαντᾷ]· § —خاطر διαφάνεια· [δοτ.]: كيمسه يه—م يوقدر δὲν ἔχω διαφάνειαν πρὸς οὐδένα.

اغبى A. **ἀγπὰ** [παραθ. τοῦ غبى] ἐπθ. βλακίστερος, ἀφυέστερος-τατος.

اغبياء A. **ἀγπιγιὰ** [πλθ. τοῦ غبى] ὄν. ἀφυεῖς, βλάκες.

اغتداء A. **ἰγτιτὰ** [ρζ. غدا] ρ. ἀφ. τὸ τρέφεσθαι, ὀρέγεσθαι: ی— جنين ἡ ὀρέξις τοῦ ἐμβρύου. || Ρμ. [τῇ ايله]· συνηθέστ. تغدى· βλ. καὶ ἐπόμ.

اغتذاء A. **ἰγτιζὰ** [ρζ. غذا] ρ. ἀφ. τὸ τρέφεσθαι· συνηθέστερον اغتداء βλ.

اغتراب A. **ἰγτιρὰπ** [ρζ. غرب, βλ. غربت] ρ. ἀφ. ἀποδημία: ی— اخيار امتك ἡ ἀποδημία τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ. || Ρμ. ἀποδημῶ.

اغترار A. **ἰγτιρὰρ** [ρζ. غرّ, βλ. غرور] ρ. ἀφ. τὸ ἐπαίρεσθαι, ἔπαρσις, ἀλαζονεία: اولور بعض طبايعه كوره يسار موجب— κατά τινας χαρακτῆρας, ἡ εὐημέρεια προξένος ἐπάρσεως γίνεται· § τὸ ἐπηρεάζεσθαι. || Ρμ. [δοτ.].

اغتراراً A. **ἰγτιράρ-εν**, ἐπρ. ἐπαιρόμενος, ἐπηρεαζόμενος· [δοτ.]: حسن توجهاتكزه— ἐπηρεαζόμενος ἐπὶ τῇ εὐνοίᾳ ὑμῶν.

اغتراق A. **ἰγτιρὰκ** [ρζ. غرق] ρ. ἀφ. τὸ βυθίζεσθαι, τὸ πνίγεσθαι ἐν τῷ ὕδατι, τὸ καταποντίζεσθαι, καταποντισμός: قورقوسى وار واپور ايله سياحتده هم اغتراق هم — ἐν τῷ ὑπ' ἀτμοπλοίου ταξειδίῳ ὑπάρχει κίνδυνος ἐμπρησμοῦ τε καὶ καταποντισμοῦ.

اغتسال A. **ἰγτισὰλ** [ρζ. غسل] ρ. ἀφ. τὸ λούεσθαι, λούσις: عادات اسلاميه دندر— τὸ λούεσθαι εἶναι ἐκ τῶν Μωαμεθανικῶν ἐθίμων.

اغتشاش A. **ἰγτιτὰς** [ρζ. غشّ] ρ. ἀφ. σύγχυσις, ἀνωμαλία, ταραχή: افكار— σύγχυσις ἰδεῶν· § τὸ μὴ εἶναι τι καθαρόν, ἄδολον, κιβδηλεία: كوكات—كيبدهلك κιβδηλεία νομισμάτων· § πλθ. اغتشاشات.

اغتصاب A. **ἰγτισὰπ** [ρζ. غصب] ρ. ἀφ. ἁρπαγή, νοσφισμός: يد—ه كچيرمك περνῶ εἰς τὴν χεῖρα τῆς ἁρπαγῆς, διαρπάζω. || Ρμ. ἁρπάζω, νοσφίζομαι· [αἰτ.]: — اشقيالى اموال ايتدكلرى τὰ πράγματα ἅτινα ἥρπασαν οἱ λῃσταί· § πλθ. اغتصابات **ἰγτισαπάτ**: اشقيا—ى ἁρπαγαὶ λῃστῶν.

اغتضاب A. **ἰγτιζὰπ** [ρζ. غضب] ρ. ἀφ. τὸ ὀργίζεσθαι: شير نر روباهلرى لرزان ايدر ἡ ὀργὴ τοῦ ἄρρενος λέοντος ἐμβάλλει εἰς τρόμον τὰς ἀλώπεκας.

اغتلال } Α. ἰγτιλάλ [ρζ. غلّ] ρ. ἀφ. πολυδιψία, ἄσβεστος δίψα.

اغتمام } Α. ἰγτιμάμ [ρζ. غمّ] ρ. ἀφ. ὀλίψις, λύπη: دل مسروره سبب اولدی غمام — ἡ θλίψις τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀγαλλομένου αἰτία ἐγένετο ἐπισκιάσεως [γαμάμ].

اغتنام } Α. ἰγτινάμ [ρζ. غنم, βλ. غنيمت] ρ. ἀφ. λαφυραγωγία· μτφ. τὸ ἐπωφελεῖσθαι, δράττεσθαι: انغام — λαφυραγωγία κτηνῶν· || — اسلحه λαφυραγωγία ὅπλων· || يدرم كچمك περιέρχεσθαι εἰς τὴν χεῖρα τῆς λαφυραγωγίας, λαφυραγωγεῖσθαι· ‖Ρμ. λαφυραγωγῶ· [αἰτ.]: فرصت — كچك ἐπωφελοῦμαι, δράττομαι τῆς περιστάσεως, τῆς εὐκαιρίας· || اموال — اولنان τὰ λαφυραγωγηθέντα πράγματα.

اغتياب } Α. ἰγτιγιάπ [ρζ. غيب, βλ. غيبت] ρ. ἀφ. κακολογία ἐναντίον ἀπόντος προσώπου: شرعاً ممنوعدر — ἡ κακολογία ἀπαγορεύεται κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον.

اغتياظ } Α. ἰγτιγιάζ [ρζ. غيظ] ρ. ἀφ. ὀργή, θυμός: جناب حق — ی منع بیوریور ὁ Ὕψιστος Θεὸς ἀπαγορεύει τὴν ὀργήν.

اغتيال } Α. ἰγτιγιάλ [ρζ. غول] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιτίθεσθαι αἰφνιδίως καὶ φονεύειν.

اغداء } Α. ἰγτά [ρζ. اغداء] ρ. ἀφ. τὸ τρέφειν, θρέψις· συνών. تغذيه, βλ.

اغدار } Α. ἀγτάρ [πλθ. τοῦ غدر] ὄν. ἀδικίαι, κακά.

آغدرمق } ἡ آغدرمق Τ. ἀγ-τηρ-μάκ, κάμνω νὰ ὑψωθῇ τι εἰς τὸν ἀέρα, ν'ἀναθῇ, νὰ ἐξατμισθῇ [αἰτ.]· βλ. آغمق.

آغده } Τ. ἀγτά [κατὰ τὸ اجده ἐκ τοῦ آغدرمق, ἴσως μᾶλλον ἐκ τοῦ اغداء] ὄν. ζάχαρις ἡ γλεῦκος ὅπερ ἔβρασε πολὺ καὶ ἔγινε πυκνόν, μελίπηκτον, γλύκισμα ὡς τὰ اغداء καὶ معجون βλ· || ياپشدرمق — χνουδίζομαι, ἤτοι ἐπιθέτω ἐπὶ τοῦ προσώπου μελίπηκτον ὅπως δι' αὐτοῦ ἀποσπάσω τὸν χνοῦν αὐτοῦ.

آغده جی } Τ. ἀγτα-δζή, ὄν. πωλητὴς γλυκισμάτων آغده· βλ.

آغده لاشمق } Τ. ἀγτα-λαάμάκ, ρμ. μσ. δένω, πυκνοῦμαι [ἐπὶ ζαχάρεως].

اغديه } Α. ἀγτιγὲ [πλθ. τοῦ اغدا] ὄν. τροφαί, φαγητά: نفيسه — φαγητὰ ἐξαίρετα· ‖βλ. καὶ ἐπόμ.

اغذيه } Α. ἀγζιγὲ [πλθ. τοῦ اغذا] ὄν. τροφαί, φαγητά: مخاضه — φαγητὰ ξοινά.

آغر } ἡ آغير Τ. [βλ. آغمق] ἐπθ. βαρύς, δυσκίνητος· πολύτιμος, σπουδαῖος· ὀκνηρός: در — دمیر باقردن ὁ σίδηρος εἶναι βαρύτερος τοῦ χαλκοῦ· || وجود — σῶμα βαρύ, ἄνθρωπος χονδρὸς ἡ γυνὴ ὄγκους· || كيز — φαγητὸν βαρύ, δίδον βάρος· || هوا — ἀὴρ βαρύς, κλίμα νοσηρόν· || خستەلق — νόσος βαρεῖα, σοβαρά· || — پاده πολύτιμος, βαρύτιμος, ἀκριβός· || — الله βραδὺς ἐν τῇ ἐργασίᾳ [τὴν χεῖρα]· || سوز — λόγος βαρύς, προσβλητικός· || — دیلی βραδύγλωσσος· || — اولغی βαρυήκοος· || باشلو — σοβαρός, σπουδαῖος, ἐμβριθής· || دیلو — τραχὺς τὴν γλῶσσαν, λέγων λόγους ἐγγικτικούς, σκαιός· || صویی —, ἡ یوی —, ἡ καλλιτέρα ποιότης, τὸ καλλίτερον πράγματός τινος, ὅπερ καὶ ἀκριβώτερον· § [ὄν.] βάρος, ἀξία, σοβαρότης, ἦθος σοβαρόν: نجه — ἀγηρήνδζα, κατὰ τὸ βάρος, τὴν ἀξίαν του· || قالق — یی — λαμβάνειν ἦθος σοβαρόν, σοβαρεύεσθαι· § [ἐπρ.] βαρέως, βραδέως: — — آلمان βραδέως· || باصمق — πατῶ βαρέως ἢ βαρύνω, πιέζω· [ἐπὶ ἐφιάλτου, ὅταν τις κοιμᾶται ὕπτιος]· || سويلك — ὁμιλῶ βραδέως· || كلك — — ἔρχομαι λίαν βραδέως· || كلك — βαρύνει, ἔρχεται τι βαρύ, ἢ ἀφόρητον, προσβλητικόν· [ἐπὶ λόγου, ἐπιτιμήσεως, προσβολῆς]· || كلیور — بكا τοῦτο μοι ἔρχεται βαρύ, προσβλητικόν· || ينه كيتمك — προξενεῖ δυσαρέσκειαν εἰς τινα, τὸν κακοφαίνεται· § طاغ — τὸ ὄρος Ἀραράτ.

اغر } Α. ἐγάρ [ρζ. غرّ] ἐπθ. λευκός· § ὄν. ἵππος ἔχων ἐπὶ τοῦ μετώπου λευκὴν κηλίδα, καλουμένην غره γουρρέ· § يلا — ἐγάρ-ου-λ-ἐγλάμ, ἡ θερμοτάτη τῶν ἡμερῶν.

اغراء } Α. ἰγρά [ρζ. اغراء] ρ. ἀφ. παρακίνησις, ὑποκίνησις· [ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ]. ‖Ρμ. παρακινῶ, ὑποκινῶ· [δοτ. αἰτ.]: يرى — ايلمك πρότρεπω ἢ ὑποκινῶ τινα εἴς τι· || ايلدی — بر چوق مقدمات سرديله عليهنه ἠρέθισεν αὐτὸν ἐναντίον του, ἐκθέσας πολλὰ προοίμια.

اغراس } Α. ἀγράς [πλθ. τοῦ غرس] ὄν. μικρὰ δένδρα νεόφυτα· [ὁ ἑνικὸς δὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

اغراس } Α. ἰγράς [ρζ. غرس] ρ. ἀφ. φύτευσις, φυτεία: اشجار — δενδροφυτεία. || συνηθέστερον غرس βλ.

اغراض } Α. ἀγράζ [πλθ. τοῦ غرض] ὄν. σκοποί, προθέσεις, ἐλατήρια, διοτέλειαι, προσωπικὰ συμφέροντα, πάθη, μῖση: نفسانيه — προσωπικὰ πάθη, μῖση· || مخالف — σκοποὶ διάφοροι, ἀντίθετοι· || دن — استدعاسی بوكچی ἡ αἴτησις αὐτοῦ πηγάζει ἐκ τοιούτων ἐλατηρίων.

اغراق } Α. ἰγράκ [ρζ. غرق] ρ. ἀφ. τὸ καταβυθίζειν, καταβύθισις: اهل — سفائن ἡ καταβύθισις τῶν πλοίων τῶν ἐχθρῶν· § ὑπερβολὴ ῥητορική, δυνατὴ μὲν κατὰ διάνοιαν, ἀδύνατος δὲ καθ' ἕξιν καὶ συνήθειαν: بو سوزده — وار ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ὑπάρχει ὑπερβολή· ‖ Ρμ. καταβυθίζω [αἰτ.]· § πλθ. اغراقات ὑπερβολαί· βλ. καὶ ἐπόμ.

اغراقيات } Α. ἰγρακ-ηγιάτ, ὄν. πλθ. λόγοι ὑπερβολικοὶ ἢ ὑπερβολαὶ ῥητορικαί: هيچ چكمز — بعض ὑπερβολαί τινες οὐδὲν ὑποφέρονται ποσῶς, εἶναι ἀφόρητοι.

اغرب } Α. ἀγρὲπ [παραθ. τοῦ غريب] ἐπθ. παραδοξότερος, θαυμαστότερος-τατος: غرائب — τὸ παραδοξότερον τῶν παραδόξων.

آغرتمق } Τ. ἀγαρτμάκ, βλ. آغارتمق.

آغرجه } Τ. ἀγήρ-δζα, ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἀρκετά βαρύς, ἢ ἀρκετὰ βαρέως.

آغرشاق } ἡ آغرشاق Τ. ἀγηρ-δάκ, ὄν. σφονδύλιον, κρικίον: ی — ایکی ایچی اغرغیدغی, σφονδύλιον ἀτράκτου· || ی — كورك كركيو κρικίον κώπης, ἤτοι ὁ ἐπάνω μικρὸς στρογγύλος κρίκος τῆς κώπης, ὃν κρατεῖ ὁ κοπιλατῶν· || ی — دیز ἐπιγονατὶς· || ی — چادر τεμάχιον ὑφάσματος στρογγύλου τιθεμένου ἐν τῇ κορυφῇ τῆς σκηνῆς, ἐν εἴδει σφονδυλίου.

آغرشاقلانمق } ἡ آغرشاقلانمق Τ. ἀγηρδακλαναμάκ, ρμ. οὐδ. ἐξοιδαίνομαι, καθίσταμαι σφαιροειδής: — عمل ἡ θηλὴ τῶν μαστῶν ἐξοιδαίνεται ἕνεκα κρυολογήματος.

آغرلانمق } ἡ آغرلانمق Τ. ἀγηρ-λαναμάκ, ρμ. μτδ. καθιστῶ τι βαρύ, νωθρόν, προσθέτω φορτίον· § τιμῶ, περιποιοῦμαι, ὑποδέχομαι καλῶς ξένον, ξενιζόμενον [αἰτ.].

آغرلاشديرمق } ἡ آغرلاشديرمق Τ. ἀγηρ-λαδζηρμάκ, ρμ. μτδ. καθιστῶ τινα ἢ τι βαρύ, νωθρόν, σοβαρώτερον, σπουδαιότερον, δυσκολώτερον· [αἰτ.] ‖βλ. آغرلاشمق.

آغرلاشمق } ἡ آغرلاشمق Τ. ἀγηρ-λαάμάκ, ρμ. μσ. γίνομαι βαρύς, βαρύνω, δεινοῦται ἡ θέσις [ἀσθενοῦς]: خسته آغرلاشدی ὁ ἀσθενὴς ἐβάρυνε· § καθίσταμαι βαρύτερος, σοβαρώτερος, σπουδαιότερος· [ἐπὶ ἀνθρώπου ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνατροφῆς ἀποκτήσαντος σοβαρότητα]· § — مال τὸ φαγητὸν λαμβάνει βαρεῖαν ὀσμήν, ὄζει· § καθίσταμαι δυσκολώτερος.

آغرلامق } ἡ آغرلامق Τ. ἀγηρ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. καθίσταμαι βαρύς, βραδυκίνητος, νωθρός· γίνομαι σοβαρός, σπουδαῖος· ἀλλαζονεύομαι· λαμβάνω βαρεῖαν ὀσμήν, ὄζω κακῶς· ἀδυνατῶ, ἐξασθενῶ μᾶλλον, χειροτερεύω, ἡ σωματικὴ κατάστασις δεινοῦται· § ρμ. μτδ. τιμῶ, περιποιοῦμαι, ξένον· [αἰτ.]: اصنی آغرلايان ايشنه كيك آتار ὁ τιμῶν τὸν κύριον [ἡδονῇ] ρίπτει εἰς τὸν κύνα αὐτοῦ ὀστοῦν· [πρμ.].

آغرلانمق } ἡ آغرلانمق Τ. ἀγηρ-λανμάκ, ρμ. οὐδ. καθίσταμαι βαρύς, νωθρός, σοβαρός, σπουδαῖος.

آغرلق } ἡ آغرلق Τ. ἀγηρ-λίκ, ἀφ. βαρύτης, νωθρότης· βάρος· ἀποσκευαί, φορτίον, προίξ· σοβαρότης: ی طاقش — περιεβάλλοντο τὴν σοβαρότητά του [ἀγηρλιγινή], ἐλαβεν ἦθος σοβαρόν· || ايك — نجه آلتون ايله النوب صاتيلور بر متاع ايدی ἡ μέταξα ἦτο ἐμπόρευμα πωλούμενον καὶ ἀγοραζόμενον διὰ χρυσοῦ ἴσον πρὸς τὸ βάρος του [ἀγηρλιγήνδζα]· § ἐφιάλτης, κ. βραχνᾶς, ἢ βάρος καθ' ὕπνον, ὅταν τις κοιμᾶται ὕπτιος: كيمك — ἐπικάθηται ἐφιάλτης· μτφ. ἀπανδῶ, ἀποκάμνω.

آغری } Τ. ἀγρὶ [βλ. آغمق] ὄν. πόνος, ἄλγος: ی — باش κεφαλαλγία, μτφρ. ἀνησυχία, ὑπόθεσις ἢ πρόσωπον ὀχληρόν· || ياريم باش — ی ἡμικρανία· || — ی كوز ὀφθαλμία· || ديش — ی ὀδονταλγία· || ی — كارن κωλικόπονος· || ی — يورك πόνος καρδίας, στομάχου· διάρροια· || — ايچه ἐφίδρωσις· || طوغمق — καταλαμβάνει [τὴν γυναῖκα] ὁ πόνος τοῦ τοκετοῦ· || توپارمق — ὁ πόνος καταλαμβάνει μέλος τι τοῦ σώματος· || ويرمك — προξενῶ πόνον.

آغريتمق } Τ. ἀγρη-τμάκ, ρμ. μτδ. προξενῶ πόνον, ἄλγος [αἰτ.]: — باش ἐνοχλῶ, ἀνησυχῶ, κ. κεφαλοπονῶ τινα.

آغريق } Τ. ἀγρὶκ, ὄν. παλαιὰ ὀρθογραφία τῆς λέξεως آغری βλ.

آغریقلو } Τ. ἀγρικ-λή, ἐπθ. παλαιὰ ὀρθογραφία τῆς λέξεως آغریلو βλ.

آغریلو } Τ. ἀγριλ-ή, ἐπθ. πάσχων [μέλος τοῦ σώματος]· § ὁ προξενῶν πόνον.

آغریمق } Τ. ἀγρι-μάκ, ρμ. οὐδ. ἀπροσ. πονῶ· [ἐπὶ διαφόρων μελῶν τοῦ σώματος]: دیشی آغریور ἡ κεφαλή μου πονεῖ· || آغریور ὁ ὀδούς του πονεῖ· || آیاغم آغریمه باشلایور ὁ ποῦς μου ἀρχίζει νὰ πονῇ.

آغریمه } Τ. ἀγριμά, ὀν. ἀπαρ. τὸ πονεῖν, § ἐποχὴ καθ' ἣν ἀσθενοῦσι τὰ πρόβατα.

آغز } ἢ آغیز Τ. ἀγύζ, ὀν. στόμα, ἄνοιγμα, ὀπή, στόμιον: دن— ἐκ στόματος, προφορικῶς· || بر—دن ἐνὶ στόματι, ὁμοφώνως· || ی—حیوان στόμα ζώου· μτφ. πειθηνιότης ἵππου· || ی—چای στόμιον ποταμοῦ, ἐκβολή· || ی—درت یول στόμιον τεσσάρων ὁδῶν, σταυροδρόμιον· § λόγος, συνομιλία, φλυαρία: ی—غلبه لاق λάλος, πολυλόγος, ἤτοι ἄνθρωπος ὁμιλῶν πολλὰ καὶ μὴ βίδων καιρὸν εἰς τὸν ἀπέναντί του νὰ ὁμιλήσῃ· || غلبه لق — πολυλογία, τὸ ὁμιλεῖν πολλὰ καὶ προσπαθεῖν διὰ τῆς πολυλογίας πεῖσαι τὸν ἀπέναντι· || بز او —لره کلیز ἡμεῖς δὲν ἐρχόμεθα [δὲν ἀκούομεν] εἰς τοιούτους λόγους· || ی—خلق στόμα τοῦ λαοῦ, ῥήμη μεταξὺ τοῦ λαοῦ· || ی—دشمن διαβολή· [στόμα ἐχθροῦ]· μτφ. κακὴ εἴδησις· ὄρια ἐχθρικοῦ κράτους· || ی—یاورو στόμα νεογνοῦ· μτφ. λαμπρὸν ροδόχρουν χρῶμα· § τὸ πρῶτον γάλα μετὰ τὸν τοκετόν, πρωτόγαλα, πῦαρ: ی—کچل ἄνθος βουτύρου, τὸ πρῶτον βούτυρον· || ی—بکر παρθένον μέλι, λαμπρότατον· § اوق—δέλεαρ, ἤτοι πυρῖτις, δι' ἧς δολοῦται τὸ πυροβόλον, κ. آغیزلی· § صوبی—صوبی آغیزی— διεγείρω ὄρεξιν, ἐπιθυμίαν [κάμνω νὰ τρέχωσι τὰ σάλια]· § ی کوشك— ἀκριτόμυθος [οὗ τὸ στόμα χαλαρόν]· || ی بوزوق— ὑβριστής, κακολόγος [οὗ τὸ στόμα χαλασμένον]· || ی—قره διαβολεύς [οὗ τὸ στόμα μαῦρον]· || ی—آچیق εὐήθης, βλάξ· εἶδος νυμφαίας [ψυτ.]· || ی—بیوك οἰκηματίας· || ی—وار دیلی یوق στόμα ἔχει, γλῶσσαν δὲν ἔχει, ἢ ندہ دیلی یوق— ὃν τῷ στόματί του γλῶσσαν δὲν ἔχει, ἤτοι ὑπομένων, πρᾶος, ἤπιος· || ی یوق— ἥσυχος [στόμα δὲν ἔχει]· || قدر طولو ہ— πλήρης μέχρι χειλέων [ἕως τὸ στόμα]· || ہ — — στόμα πρὸς στόμα [ἴσα ἴσα μὲ τὰ χείλη], πλήρης μέχρι χειλέων· § صاغق— καὶ آغق— ὁμιλῶ μετ' ἐμφάσεως, φωνασκῶ, καυχησιολογῶ, λέγω λόγους ἀπατηλούς, δίδω ὑποσχέσεις ἀνεκπληρώτους· || بوزمق—ὑβρίζω, κακολογῶ· || اق ہ— ὁμιλῶ περί τινος, ἀναφέρω, ἐπικρίνω [λαμβάνω εἰς τὸ στόμα]· || دوشمك ہ— γίνομαι τὸ ἀντικείμενον λόγου, συνδιαλέξεως [πίπτω εἰς τὸ στόμα τοῦ μὲν καὶ δέ]· || قپامق ἢ طوغق— σιγάζω, ὑποχρεῶ τινα νὰ σιγήσῃ [πιάνω τὸ στόμα, κλείω τὸ στόμα]· || اچمق —ἀνοίγω τὸ στόμα, ἀρχίζω νὰ ὁμιλῶ· || اچمامق—οὔτε λέξιν ἐκφέρω [δὲν ἀνοίγω τὸ στόμα]· || اچدرمامق—δὲν ἀφίνω ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα, νὰ ὁμιλήσῃ· || یورمق— κουράζω τὸ στόμα ὁμιλῶ μάτην, ματαιοπονῶ· || ایله قوش طوغق— καταβάλλω προσπαθείας μεγάλας, ἀλλ' ἀνωφελῶς· [μὲ τὸ στόμα πιάνω πουλιά]· || ینی— پویرازه اچمق χάσκω [ἀνοίγω τὸ στόμα εἰς τὸν βορρᾶν]· آرامق— βολιδοσκοπῶ, παίρνω λόγους· || باقق ہ — κυττάζω τὸ στόμα τινός, ἤτοι λέγω ὅ,τι λέγει, ἕπομαι, ἀκολουθῶ.

اغزال } Α. ἀγζάλ [ρζ. غزل] ρ. ἀφ. τὸ νήθειν, κλώθειν.

آغزسز } ἢ آغیزسز Τ. ἀγιζ-σής, ἐπθ. ἄδυχος, διόπιλος, ἄπιος [ὁ ἄνευ στόματος].

اغزل } Α. ἀγζέλ [ρζ. غزل] ἐπθ. ἐρωτικώτερος-τατος: ایات— ὁ ἐρωτικώτερος τῶν στίχων: —جای πυρετὸς ὕδατις δὲν ἀφίνει τὸν πάσχοντα.

آغزلتمق } Τ. ἀγιζ-λατμάκ, ρμ. μτβ. διαθέτω, φέρω εἰς κατάστασιν ἀγῶ εἰς πόρας· [αὐτ.].

آغزلق } Τ. ἀγιζ-λής, ὀν. πόρος, ὀπήκημός, χαλινός, ἡμιωτρον· ἐπιστόμιον.

آغزلو } ἢ آغیزلو Τ. ἀγιζ-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων στόμα: — پیس ὑβριστής [ὁ ἔχων ἀκάθαρτον στόμα]· || — یومشاق ζῶον πειθήνιον, ὑπακοῦον εἰς τὸν χαλινόν.

آغسامق } Τ. ἀγσαμάκ, βλ. آقسامق.

آغستوس } Ελ. ἀγουστός, ὀν. ὁ μὴν Αὔγουστος: بوجکی — τέττιξ· || — صیجاغی θερμότης Αὐγούστου, μεγάλη θερμότης. § Νιάουσα [κωμόπολις]· || شرابی — οἶνος Νιαούσης.

آغشته } Π. ἀγιάτὲ [μτχ. τοῦ آغشتمك ἀγιάτὲν] βεβρεγμένος, βεβαμμένος, συμπεφυρμένος, μεμολυσμένος: خون ہ — αἱμόφυρτος.

اغشیه } Α. ἀγόιγὲ [πλθ. τοῦ غشاء] ὀν. περικαλύμματα, μεμβράναι: دماغ ہ—μήνιγγες, ἤτοι μεμβράναι περικαλύπτουσαι τὸν ἐγκέφαλον· || βλ. καὶ سحایا.

اغصان } Α. ἀγσὰν [πλθ. τοῦ غصن] ὀν. κλάδοι, κλῶνες.

اغضاب } Α. ἰγζὰπ [ρζ. غضب] ρ. ἀφ. τὸ παροξύνειν, παροργίζειν, ἐξοργισμός. || Ρμ. [αὐτ.]: استعفای قصوره بدل مدافعه یه القشمی ایلدی—اندیسنی τὸ νὰ προσδῇ εἰς ἀπολογίαν ἀντὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην, παρόξυνε τὸν κύριον αὐτοῦ.

اغطاء } Α. ἰγτά [ρζ. غطی] ρ. ἀφ. τὸ καλύπτειν, κάλυψις.

اغفال } Α. ἰγφάλ [ρζ. غفل, βλ. غفلت] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαπατᾶν, τὸ παραπλανᾶν, ἀπάτη, παραπλάνησις, ἐξαπάτησις: ی—صاغدرونلرك قولایدر εὔκολος εἶναι ἡ ἐξαπάτησις τῶν ἀπλοϊκῶν· || [αὐτ]: در—ایشی کوچی خلق τὸ ἔργον καὶ μέλημά του εἶναι νὰ παραπλανᾷ τὸν λαόν· || ایل—, ἢ —یل ایل-لا-ایغفال, δι' ἀπάτης, ἐξαπατήσας. || Ρμ. [αὐτ.]: ایندی—اهالی یی ایل ἀπάτησε τὸν λαόν· § πλθ. غفلات.

اغفالات } Α. ἰγφαλ-ὰτ, ὀν. πλθ. ἐξαπατήσεις, παραπλανήσεις, ἀπάται, ἀγῆναι: قیلق ہ — ἀγωνεύομαι, ἀπατῶμαι, πιστεύω εἰς ἐξαπατήσεις, παραπαίρομαι.

اغفالی } Α. ἰγφαλ-ί, ἐπθ. ὁ πρὸς ἀπάτην, παραπλάνησιν λεγόμενος ἢ ποιούμενος [λόγος, μέτρον ἢ πρᾶξις]· § θ. اغفالیه.

اغفالیات } Α. ἰγφαλι-γιὰν [πλθ. τοῦ προηγ.] ὀν. λόγοι λεγόμενοι πρὸς ἐξαπάτησιν, παραπλάνησιν.

آغل } ἢ آغیل Τ. ἀγήλ, ὀν. μάνδρα: قویون ی—μάνδρα προβάτων· || ی—گی ἄλως, ἤτοι φωτεινὸς κύκλος φαινόμενος ἐνίοτε περὶ τὴν σελήνην· § βλ. اول καὶ حول.

اغلاء } Α. ἰγλά [ρζ. غلو] ρ. ἀφ. τὸ ὑψοῦν τὴν τιμὴν τῶν τροφίμων, ὑπερτίμησις: ی — ὑπερτίμησις τῶν τιμῶν τῶν τροφίμων· || مسکرات—ری ὑπερτίμησις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν· § τὸ βράζειν, ἀνάζεσις: ی— ماء بارد ἀνάζεσις ψυχροῦ ὕδατος· || βλ. καὶ غلیه.

آغلامق } Τ. ἀγλα-τ-μάκ, ρμ. μτβ. κάμνω τινὰ νὰ κλαίῃ, συγκινῶ· [αὐτ.]: —چوجغی κάμνω τὸν παῖδα νὰ κλαίῃ· || —آنلار κάμνω τὰς γυναῖκας νὰ κλαύσωσι, τυραννῶ.

آغلاشمق } Τ. ἀγλα-σ-μάκ, ρμ. οὐδ. παραπονοῦμαι, προσκλαίομαι: کلدی آغلاشمغه ἦλθεν εἰς ἐμὲ νὰ προσκλαυθῇ· § κλαίω ὁμοῦ μετ' ἄλλου, συγκλαίω.

اغلاظ } Α. ἰγλάζ [ρζ. غلظ] ρ. ἀφ. τὸ λέγειν λόγους χυδαίους, βαναύσους: کلام— کلام ایله مجلسه ثقلت || βαναυσολογία· || ویریور διὰ βαναυσολογιῶν ἐνοχλεῖ τὸ συμβούλιον· § πλθ. اغلاظات ἰγλαζάτ: —والا— βαναυσολογίαι ἀρμόζουσαι ἀχθοφόροις.

اغلاق } Α. ἰγλάκ [ρζ. غلق] ρ. ἀφ. τὸ κλείειν, κλεισιμον: باب شقاق—τὸ κλείειν τὴν θύραν τῆς διχονοίας· § τὸ λέγειν λόγους κεκαλυμμένους, ἀσάφεια λόγου: سخن—ἀσάφεια λόγου· || افاده— ἀσάφεια ἐκφράσεως· || ی—اداسنده الزام ایدر ἐν ταῖς ἐκφράσεσί του ἐπιδιώκει τὴν ἀσάφειαν· § πλθ. اغلاقات ἀσάφειαι:— آثارندکی درجه سنده در αἱ ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ ἀσάφειαι καταντῶσιν αἰνίγματα [μυστηριά].

اغلال } Α. ἀγλάλ [πλθ. τοῦ غل γلال] ὀν. κλοιοί, ἤτοι σίδηρα ἢ ξύλα κυρτὰ περιβαλλόμενα εἰς τὸν λαιμὸν κακούργου: سلاسل— و ἁλύσεις καὶ κλοιοί.

اغلال } Α. ἰγλάλ [ρζ. غل γلال] ρ. ἀφ. τὸ ἀπιστεῖν, τὸ ποιεῖν ἀπιστίαν· § [ἐκ τοῦ غل] τὸ αὐξάνειν τὰ γεννήματα ἐν τῷ ἀγρῷ.

آغلامسه‌مق } Τ. ἀγλα-μα-μάκ, ρ. οὐδ. προσποιοῦμαι ὅτι κλαίω, ὑποκλαίω.

آغلامسیق } Τ. ἀγλαμσίκ [آغلامسه‌مق] ἐπθ. ὁ προσποιούμενος ὅτι κλαίει, ὁ παραπονούμενος, κ. κλαψιάρης.

آغلامق } Τ. ἀγλα-μάκ, ρμ. οὐδ. κλαίω, χύνω δάκρυα, δακρύω, παραπονοῦμαι, πενθῶ, δακρύω [ἐπὶ κλημάτων, ὅταν κλαδεύωνται]: آغلامیان چوجغه مه ویرمزلر δὲν θελάζουσι τὸν παῖδα ὅστις δὲν κλαίει [ρμ.]· || قان— κλαίω αἷμα, χύνω πύρινα δάκρυα· || آتاسی— κλαίει ἡ μήτηρ του, ἤτοι μεγάλως ὑποφέρει, εὑρίσκεται ἐν μεγάλῃ ἀγωνίᾳ, τυραννεῖται· || [δοτ.]:—اولویه κλαίω νεκρόν, μεγάλως πενθῶ·

|| آغلار والدمسنك ضياع ابديسنه κλαίει τὴν αἰωνίαν ἀπώλειαν [θάνατον] τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

آغلامه } Τ. ἀγλαμά, ὀν. ἀπαρ. τὸ κλαίειν, θρῆνος, κλαυθμός.

آغلاییجی } Τ. ἀγλαϊδζί [آغلامق] ἐπθ. ὁ κλαίων, θρηνῶν.

آغلاییش } Τ. ἀγλαγιὲ [آغلامق] ρ. ἀφ. τὸ κλαίειν, θρῆνος, κλαυθμός.

آغلاییق } Τ. ἀγλαὶκ [آغلامق] ἐπθ. ὁ κλαίων, παραπονούμενος, κ. κλαψιάρης.

اغلب } Α. ἀγλὲπ [παραθ. τοῦ غالب] ἐπθ. ἰσχυρότερος-τατος: ـــ احتمال ἡ ἰσχυροτέρα ἢ ἡ μεγαλειτέρα πιθανότης· § πλείων, πλεῖστος [ἐπὶ πραγμάτων]: شیرازینك ـــ اشعاری τὰ πλεῖστα τῶν ποιημάτων τοῦ Σιραζῆ· || عربیده کلك ـــ ی یری یرندن مشتق و متولددر ἐν τῇ Ἀραβικῇ αἱ πλεῖσται τῶν λέξεων εἶναι παράγωγοι ἢ μία ἐκ τῆς ἄλλης· || ـــ ال على ἀλὲ-λ-ἀγλὲπ, ἢ ـــ ال فی φὶ-λ-ἀγλὲπ, κατὰ τὸ πλεῖστον.

اغلظ } Α. ἀγλὰζ [παραθ. τοῦ غليظ] ἐπθ. βαναυσότερος-τατος: تعبیرات ـــ ἡ βαναυσοτέρα τῶν ἐκφράσεων: || شتوم ـــ ἡ βαναυσοτέρα τῶν ὕβρεων.

آغللانمق } Τ. ἀγηλ-λαναμάκ, ρμ. οὐδ. συναγελάζομαι καὶ ἀποτελῶ κύκλον· [λέγεται ἐπὶ προβάτων καὶ ζώων]. § περιβάλλομαι ὑπὸ φωτεινοῦ κύκλου [ἐπὶ σελήνης· βλ. آغل].

آغلمق } Τ. ἀγ-ηλ-μάκ, ρμ. οὐδ. κατακλίνομαι καὶ κυλίομαι ἐπὶ τῆς γῆς· [λέγεται ἐπὶ ζώων· βλ. καὶ آغق].

اغلمه } Α. ἀγλιμὲ [πλθ. τοῦ غلام γουλὰμ] ὀν. παῖδες, δοῦλοι.

اغلوطه } Α. οὐγλουτά, ὀν. θ. αἴνιγμα, σόφισμα· § πλθ. اغلوطات οὐγλουτὰτ καὶ اغاليط ἐγαλίτ.

اغماء } Α. ἰγμὰ [ῥζ. غمو] ρ. ἀφ. λειποθυμία, λειποψυχία.

اغماد } Α. ἰγμὰτ [ῥζ. غمد] ρ. ἀφ. τὸ τιθέναι τι εἰς τὴν θήκην αὐτοῦ: ـــ سیف τὸ τιθέναι τὸ ξίφος εἰς τὸν κολεόν.

اغماز } Α. ἰγμὰζ [ῥζ. غمز] ρ. ἀφ. διαβολή, κακολογία.

اغماض } Α. ἰγμὰζ [ῥζ. غمض] ρ. ἀφ. τὸ κλείειν τοὺς ὀφθαλμούς, καμμύειν, τὸ προσποιεῖσθαι τὸν μὴ βλέποντα, παραβλέπειν, παράβλεψις· || Ρμ. اغمز ـــ, ἢ عين اغمزی ἰγμάζι ἀϊν ἐτμὲκ, κλείω τοὺς ὀφθαλμούς, παραβλέπω· [δοτ.]: عين ايتدم ـــ قصورينه παρέβλεψα τὰ σφάλματά του.

اغمام } Α. ἰγμὰμ [ῥζ. غم] ρ. ἀφ. τὸ λυπεῖν, θλίβειν, λύπη: قلب ـــ τὸ λυπεῖν τὴν καρδίαν· || عاشق ـــ τὸ λυπεῖν τὸν ἐραστήν.

آغمسی } Τ. ἀγ-ημσὶ [آق] ἐπθ. ὑπόλευκος, λευκοειδής· βλ. آق.

آغمق } Η. ἀγ-μὰκ, ρμ. οὐδ. ἀναβαίνω, ἀνέρχομαι, ὑψοῦμαι εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ὡς καπνός, κόνις· [ἀντίθετον یاغمق]· κλίνω ὡς ἡ γλῶσσα τῆς ζυγαριᾶς· στρέφομαι καὶ κυλίομαι πανταχόθεν, ὡς στρογγύλον σῶμα· [δοτ.]: کوکاره ـــ ἀνέρχεσθαι εἰς τοὺς οὐρανούς· || دماغه بخار شروت آغمش εἰς τὸν ἐγκέφαλον αὐτῶν ἀνέβη ὁ καπνὸς τῆς ἀκολασίας· || ترازو بزم طرفه آغیور ἡ πλάστιγξ κλίνει πρὸς τὸ μέρος ἡμῶν.

اغناء } Α. ἰγνὰ [ῥζ. غنى] ρ. ἀφ. τὸ πλουτίζειν, τὸ καθιστᾶν τινα πλούσιον, πλουτισμός. || Ρμ. [αἰτ.]: الله شو عالیجناب فقیری ـــ بیورسون ὁ Θεὸς καταστήσαι πλούσιον τὸν μεγάθυμον ἐκεῖνον πένητα· § τὸ ἀπαλλάσσειν τινὰ τῆς ἀνάγκης, ἢ τὸ ἱκανοποιεῖν τινα οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ τὴν ἀνάγκην ἄλλου· [ὀν]: بو کتاب سزی اوتاکندن ـــ ایدر τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπαλλάττει ὑμᾶς τῆς ἀνάγκης τοῦ ἑτέρου· || علك تلقینات علیه‌سی کتابه مراجعتدن ـــ ایلدی αἱ ἐπιστημονικαὶ διδασκαλίαι τοῦ καθηγητοῦ κατέστησαν περιττὸν τὸ νὰ καταφύγῃ τις εἰς τὸ βιβλίον.

اغنام } Α. ἀγνὰμ [πλθ. τοῦ غنم] ὀν. πρόβατα: ـــ ویرکوسی, ـــ رسوی, ἢ φόρος ἐπὶ τῶν προβάτων, προβατικός· || مأموری ـــ ὑπάλληλος ἐπὶ τοῦ προβατικοῦ φόρου.

آغنمق } Τ. ἀγ-ην-μάκ, ρμ. οὐδ. ταὐτόσημον τῷ آغلق· βλ. καὶ اوغنق.

اغنی } ἢ اغنا Α. ἀγνὰ [παραθ. τοῦ غنی] ἐπθ. πλουσιώτερος-τατος: الاغنیا ـــ ἀγνὲ-λ-ἀγνιγιά, ὁ πλουσιώτατος τῶν πλουσίων.

اغنیاء } Α. ἀγνιγιὰ [πλθ. τοῦ غنی] ὀν. πλούσιοι: اهالی ـــ ی οἱ πλούσιοι τῶν κατοίκων.

اغنیه } Α. οὐγνιγὲ, ὀν. θ. μέλος, ἁρμονία· § πλθ. اغانی ἐγανὶ· βλ.

آغو } Τ. ἀγό, λέξις ἐν χρήσει ἐν τισι μέρεσι τῆς Τουρκίας ἀντὶ τῆς λέξεως ἐϊ· βλ.

آغو } Τ. ἀγοῦ, ὀν. δηλητήριον: اوق ـــ κώνειον· || آغاجی ـــ δαφνοκέρασος.

آغو } Τ, ἀγού, κ. ἀγγού-ὑπθ. πρὸς κατεύνασιν τῶν νηπίων· βλ. آغوجق.

اغواء } Α. ἰγβὰ [ῥζ. غوى] ρ. ἀφ. παραπλάνησις, ἐξαπάτησις, κ. ξεμυάλισμα. || Ρμ. πلانو, ἐξαπατῶ [αἰτ.]: شیطان آدمی ـــ ایدر ὁ διάβολος ἐξαπατᾷ, παραπλανᾷ τὸν ἄνθρωπον.

آغوات } Α. ἀγαβάτ, πλθ. τοῦ ἐϊ· βλ.

اغوجق } Τ ἀγου-ζζούκ, ἐπθ. νηπιάζων: ـــ بیك βρέφος νηπιάζον, ἤτοι γέρων παλίμπαις.

اغوال } Α. ἀγβὰλ [πλθ. τοῦ غول γοὶλ] ὀν. φάσματα τῆς ἐρήμου.

اغور } ἢ اوغور Τ. οὐγοὺρ [γλ. πυκνο] ὀν. καλὸς οἰωνός, καλὴ τύχη, εὐτυχία: اول ـــ οὐγοὺρ ὀλά, ἢ πλθ. اول ـــ ر, ἢ ـــ ر اولسون ὥρα καλῇ! [εὐχὴ ἢ φιλοφρόνησις πρὸς ἀναχωροῦντα, ἢ πρός τινα ὃν συναντᾷ τις καθ' ὁδόν]· || اك ـــ οὐγοὺρ γκελὲ, εὐτυχία νὰ ἔλθῃ! καλὴ τύχη! § دە ـــ χάριν, ὑπὲρ: دە ـــ بو اجلدم صرف ماملکمی χάριν τούτου [τοῦ σκοποῦ] ἐδαπάνησα ὅλην μου τὴν περιουσίαν· || ـــ کزده οὐγουρουνουζκά, χάριν ἢ ὑπὲρ ἡμῶν· § ἐκλαμβανομένη οὐχὶ ὀρθῶς ὡς λέξις περσική ἢ ἀραβική, συντάσσεται περισσότερον μὲ دە: ـــ اعلیاسی οὐγουρὶ σαχανετέ, χάριν τοῦ ἀνακτος· || ـــ میلان موفور حضرت پادشاهیده οὐγουρὶ μεγαμὶν μεθφοῦρι χαζρέτι πατιτσαχιτέ, ὑπὲρ τῆς πλήρους αἰσιότητος τύχης τῆς Α. Α. Μ. ἤτοι χάριν τοῦ ἀνακτος· § دن ـــ بر ἀλρ οὐγουρὶ τέν, διὰ μᾶς.

اغورسز } ἢ اوغورسز Τ. οὐγουρ-σουζ, ἐπθ. ἀπαίσιος, δυσοιώνυστος, ἄθλιος.

اغورسزلق } ἢ اوغورسزلق Τ. οὐγουρ-σουζλούκ, ἀφ. ἀπαισιότης, κακὸς οἰωνός, ἀθλιότης.

اغورلو } ἢ اوغورلو ἢ اغورلی Τ. οὐγουρ-λού, ἐπθ. τυχηρός, εὐτυχής, εὐοιώνυστος.

اغورلولق } ἢ اوغورلولق Τ. οὐγουρ-λουλούκ, ἀφ. αἰσιότης, εὐτυχία.

آغوش } Η. ἀγούζ, ὀν. ἀγκάλη, κόλπος: ـــ مادرانه μητρικὴ ἀγκάλη· || اك ـــ در ἐὲρ ἀγούζ ἐτμὲκ [ἐν ἀγκάλῃ ποιῶ] ἐναγκαλίζομαι· [αἰτ.]: اوغلی در ـــ ایدن والده ἡ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐναγκαλιζομένη μήτηρ.

آغولامق } Τ. ἀγου-λαμὰκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτβ. δηλητηριάζω· βλ. زهرلك καὶ تسمیم.

آغولو } Τ. ἀγου-λοὺ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. δηλητηριώδης· βλ. زهرلو - زهرلك.

اغیار } Α. ἀγγιὰρ [πλθ. τοῦ غير] ὀν. οἱ ἄλλοι, οἱ ξένοι, οἱ ἀντίπαλοι, οἱ ἀντεραστάι: بو تعریف افرادینی جامع ـــ یعنی مانع دکل ὁ ὁρισμὸς οὗτος δὲν περιλαμβάνει τὰ ἄτομά του καὶ δὲν ἀποκλείει τὰ ἄλλα· || ـــ و یار φίλοι καὶ μή, ὅλος ὁ κόσμος· βλ. غير.

اغیر } Α. ἀγγιὲρ [παραθ. τοῦ غيور] ἐπθ. ὀργιστηριώτερος-τατος.

آغیر } Τ. ἀγήρ, βλ. آغر· Ἐπίθετος καὶ διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ παράγωγα: آغیرشاق, آغیرلامق κτλ. βλ. آغرشاق, آغرلامق κτλ.

آغیم } Τ. ἀγήμ, ἢ آخیم ἀχήμ, ὀν. ταρσός, τὸ ἄνω μέρος τοῦ ποδός.

آغیملی } Τ. ἀγημ-λή, ἢ آخیملی ἀχημ-λή, ἐπθ. οὗτινος ὁ ταρσὸς εἶναι ὑψηλός· [ἐπὶ ποδός].

اف } Α. ὔφφ, ἐπιφώνημα ἀποστροφῆς καὶ στενοχωρίας· [βλ. اوف].

آفات } Α. ἀφὰτ [πλθ. τοῦ آفت] ὀν. συμφοραί, θεομηνίαι, κίνδυνοι, ζημίαι: ـــ سماویه συμφοραὶ οὐράνιοι, θεομηνίαι· || ـــ ارضیه συμφοραὶ γήϊνοι· || ـــ دهر συμφοραὶ τῆς ἐποχῆς, ἀντίξοοι περιστάσεις, ἀτυχήματα.

آفاتلامق } Τ. ἀφατ-λαμάκ, ρμ. μτβ. καθιστῶ τινα ἀνυπόμονον.

آفاتلامق } Τ, ἀφατ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. ποιῶ πολὺν θόρυβον, πάταγον, φωνάζων καὶ ἐπιπλήττων· λέγω χυστικὸν ἀκουσίως, ἤτοι μὲ διαφεύγει· § ὑβρίζω βαναύσως.

افاته } Α. ἰφατὲ [ῥζ. فوت] ρ. ἀφ. θ. ἀπώλεια: وقت ـــ ـــ ἀπώλεια χρόνου, χρονοτριβή· || فرصت ـــ ـــ ἀπώλεια περιστάσεως || Ρμ. ἀπόλλυμι, χάνω· [αἰτ.]: بو فرصتی ـــ ایتمه بر دها الله کیرمز τὴν εὐκαιρίαν ταύτην μὴ χάσῃς· ἄλλοτε δὲν τὴν ἐπιτυγχάνεις [δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν χώρα]· || وقت ایتمك ـــ χάνω χρόνον, χρονοτριβῶ.

آفاجان } Τ. ἀφαδζὰν [παρεφθορὰ τοῦ آت جان ἀφὲτ ἰζὰν] ὀν. κακοήθης, ἄτακτος, κραύγαιος, ζωηρὸς [σκρπιτός].

افاخم } Α. ἐφαχὺμ [πλθ. τοῦ افخم] ἐπθ. ὑψηλότεροι, ἀνώτεροι - τατοι, μεγάλοι: — سلطنت سنیه‌دن وکلای ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων ὑπουργῶν τῆς κραταιᾶς βασιλείας [τῆς Ὀθωμανικῆς].

افادات } Α. ἰφατὰτ [πλθ. τοῦ افاده] ὄν. θ. λόγοι κτλ. βλ. ἐπόμενον.

افاده } Α. ἰφατὲ [ρζ. فود] ρ. ἀφ. θ. τὸ δίδειν τινὶ ἐννοῆσαι, ἔκθεσις, δήλωσις, ἔκφρασις, παράστασις, λόγος, ὕφος, εἰσήγησις, παρατήρησις, γνωμοδότησις, κατάθεσις μάρτυρος: سنه کوره — κατὰ τὸ λέγειν αὐτοῦ, κατὰ τοὺς λόγους του· || سنه ایتجنمیه‌رك لسان مناسبله مقابله‌سنده بولندی μὴ δυσαρεστηθεὶς ἐκ τῶν λόγων του ἀπάντησε διὰ γλώσσης καταλλήλου· || مرام — δήλωσις τοῦ σκοποῦ· || حقیقت حالك — سی ἔκθεσις τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, ἤτοι τὸ ἐκτιθέναι τὰ πράγματα ὡς ἔχουσιν, ἢ ὡς συνέβησαν· || انجمنك — سیله τῇ εἰσηγήσει, γνωμοδοτήσει τῆς ἐπιτροπῆς· || شاهیه — ἔκθεσις προφορική· || تحریریه — ἔκθεσις γραπτή· || حسن — کلنی ἔκφρασις, παράστασις ἰδεῶν· || جبریه — παράστασις Ἀλγεβρική· || طرز — سی τρόπος τοῦ λέγειν, ὕφος· || شاشینك تقلید مشکل در — سی δύσκολος ἡ ἀπομίμησις τοῦ ὕφους τοῦ Σινασῆ· || برینك — سی ἀλλ' λαμβάνω τὴν κατάθεσίν τινος [μάρτυρος ἢ κατηγορουμένου]· || ویرمك — δίδω κατάθεσιν μαρτυρικήν· § [κυριολ.] τὸ παρέχειν ὠφέλειαν, τὸ ὠφελεῖν: و استفاده ایله مشغولدر — καταγίνεται εἰς τὸ νὰ ὠφελῇ καὶ ὠφελῆται· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον]· || Ρμ. ἐκθέτω, δηλῶ, ἐκφράζω κτλ. [αἰτ.]: ایلدی — حالنی ἐξέθηκε τὴν κατάστασιν αὐτοῦ· § πλθ. افادات **ἰφαδάτ** — والر αἱ γενόμεναι δηλώσεις, ἤτοι ὅσα εἶπεν ἢ ἐξέθηκεν ἢ ἐδήλωσε· || شاهیه — سی δηλώσεις προφορικαί· || سادەلر — سی λόγοι ἀφελεῖς, ἁπλοϊκοί.

افازه } Α. ἰφαζὲ [ρζ. فوز] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἀξιοῦν σωτηρίας, ἐπιτυχίας, νίκης: ارباب سعیك لطف الهیدن مستولدر — سی παρὰ τῆς θείας χάριτος παρακαλούμενόν ἐστι [παρακαλοῦμεν] ν' ἀξιώσῃ ἐπιτυχίας τοὺς ῥέκτας.

افاضل } Α. ἐφαζίλ [πλθ. τοῦ افضل] ἐπθ. οἱ ἐναρετώτεροι, οἱ σοφώτεροι-τατοι: — عم οἱ σοφώτατοι τῶν σοφῶν.

افاضه } Α. ἰφαζὰ [ρζ. فیض] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐκχειλίζειν, τὸ προχέειν ἀφθόνως, ἐπιδαψιλεύειν ἀγαθά, τὸ μεταδίδειν, ἢ ὑπερεκχείλισις, διάδοσις, ἐπιδαψίλευσις. || Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: اقتباس معانی‌ء شریفه ایتدکجه شاکردلرینه و سائر طالبینه افاده و — ایدرلر ایدی ὅσῳ ἠρανίζοντο ἐννοίας ἱερὰς, τοσοῦτον ἐξέθετον καὶ ἐπεδαψίλευον ἀφθόνως τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν καὶ τοῖς ἐφιεμένοις || معلومات الهیه‌ء — میتادیدو γνώσεις· βλ. καὶ کثیر.

افاضه بخش } Π. ἰφαζὰ-βάχς, ἐπθ. ὁ προχέων, ἐπιδαψιλεύων: اولق — προχέω, ἐπιδαψιλεύω· [δοτ. αἰτ.]:

افاضه بخشی } Π. ἰφαζὰ-βαχσί, ἀφ. ἐπιδαψίλευσις, δαψίλεια.

افاعی } Α. ἐφαῖ [πλθ. τοῦ افعی] ὄν. ἔχιδναι [μτφ.] μοχθηροὶ ἄνθρωποι: — ال ἐχιδνο-λ-ἐφαῖ, γέλως ἐχιδνῶν, ἤτοι μοχθηρῶν.

آفاق } Α. ἀφὰκ [πλθ. τοῦ افق] ὄν. ὁρίζοντες, γωνίαι, ἢ πέρατα τοῦ κόσμου, σύμπαν: — نظر انداز اولان کندینی بر داره ایچنده ظن ایدر ὁ ῥίπτων βλέμμα εἰς τοὺς ὁρίζοντας νομίζει ἑαυτὸν ἐντὸς κύκλου· || مراح و اشفاق — سی || پادشاهی شامل ال μεραχὴμ οὐ ἐφάκη σαμὶ λεσυ-λ- ἀφάκη πατιδαχί, τὰ ἐλέη καὶ αἱ χάριτες τῆς Α. Α. Μ. αἱ περιβάλλουσαι τὸ σύμπαν.

افاقت } Α. ἰφακὰτ [ρζ. فوق] ρ. ἀφ. ἀνάρρωσις: — نه علاجدن زیاده تبدیل هوا — سی ایدی یاردم εἰς τὴν ἀνάρρωσίν του [ἰφακατινὰ] συνετέλεσεν ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀέρος μᾶλλον τῶν ἰατρικῶν. || Ρμ. کیز — ، ἢ یاق —، ἀναλαμβάνω: بولدی — خسته ὁ ἀσθενὴς ἀνέλαβεν.

افاقتپذیر } Π. ἰφακάτ-πεζίρ, ἐπθ. ἐπιδεκτικὸς ἀναρρώσεως.

افاقتیاب } Π. ἰφακάτ-γιάπ, ἐπθ. ἀναρρώσας· || اولق — ἀναλαμβάνω [ἐπὶ ἀσθενοῦς]: اولدی — الله بلندیغی τῷ Θεῷ [λέχυ-λ-χάμὲ] ἀνέλαβεν.

آفاقگیر } Π. ἀφακ-γιίρ, ἐπθ. ὁ καταλαβὼν τοὺς ὁρίζοντας, διαδεδομένος, ἐξηπλωμένος· || اولق — ἐξαπλοῦμαι: — مارق اشتهار اولدی μεχαρετὶ ἀφακ-γιίρι ἰστιχὰρ ὀλτοῦ, ἢ ἱκανότης του ἐξηπλώθη πανταχοῦ.

آفاقی } Α. ἀφακ-ὶ, ἐπθ. γενικός, ὁ πανταχοῦ εἰσιδικόμενος καὶ ὢν ἐν χρήσει· τυχοδιώκτης περιφερόμενος καὶ πάρευρισκόμενος πανταχοῦ· ἀνωφελής, ἀδίμαντος: — صحبت —، ἢ سوز —، ἀνωφελὴς συνομιλία, μάταιος λόγος [περὶ ἀέρος καὶ ὑδάτων]· || حاجی — سی προσκυνητὴς Μουσουλμάνος μεταβαίνων εἰς Μέκκαν μόνον ὅπως προσκυνήσῃ, καὶ μὴ καθήμενος ἐκεῖ.

افانین } Α. ἐφανὶν [πλθ. τοῦ افنون ἀχρήστου ὀφνοὶν] ὄν. πυκνοὶ καὶ περιπεπλεγμένοι κλῶνες δένδρου.

افئده } Α. ἐφιτὲ [πλθ. τοῦ فؤاد] ὄν. καρδίαι: خالصه — سی καρδίαι εἰλικρινεῖς.

آفت } Α. ἀφὲτ, ὄν. θ. συμφορά, ἀτύχημα, δυστυχία, θεομηνία: زلزله — سی θεομηνία σεισμοῦ· § ὡραιοτάτη γυνή, ἐμπνέουσα ἔρωτα καὶ καθιστῶσα τὸν ἄνθρωπον δυστυχῆ, ἐξ οὗ αἱ φράσεις: جان — سی συμφορὰ ψυχῆς, دوران — سی συμφορὰ τοῦ αἰῶνος, τῆς ἐποχῆς· § μαθηκὸν πρόσωπον πτερυγοφόρον, ἔχον κεφαλὴν γυναικὸς καὶ σῶμα λέοντος, Σφίγξ· || آب — سی θεὰ τῆς θαλάσσης, Ἀμφιτρίτη· μαθηκὸν πρόσωπον, οὗ τὸ ἄνω ἥμισυ σῶμα κόρης καὶ τὸ κάτω ἰχθύος.

افتاء } Α. ἰφτὰ [ρζ. فتا, βλ. فتوی] ρ. ἀφ. τὸ ἐκδίδειν ἱερονομικὴν ῥήτραν [φετβά], ἤτοι τὸ ἀποφαίνεσθαι ἐπὶ ζητήματος ἀναγομένου εἰς τὸν ἱερὸν νόμον Σεριΐ.

آفتاب } Π. ἀφιτὰπ, ὄν. ἥλιος, ἢ τὸ ῥῶς τοῦ ἡλίου· [μτφ.] ὡραία γυνή, ὡραῖον, τηλαυγὲς πρόσωπον: — طلوع ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου· || عالمتاب — ἥλιος φωτίζων καὶ θερμαίνων τὸν κόσμον· || قریش — ی ὁ ἥλιος τῆς φυλῆς Κορεΐς, ἤτοι ὁ προφήτης Μουάμεθ· || ایچ ایدی ایچ نقابکی عیان ایت — کی τὸν πέπλον σου· φανερὸν ποίησον τὸ τηλαυγὲς πρόσωπόν σου [ἀφιταπινὶ]· || سردیوار — ἀφιτάπι σέρι τιβάρ, ὁ ἥλιος τῆς κορυφῆς τοῦ τοίχου, ἢ سرکوه — ἀφιτάπι σέρι ιμπὴ, ὁ ἥλιος τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, ἤτοι τὸ τέλος τοῦ βίου.

آفتاب اشتهار } Π. ἀφιτὰπ-ιστιχὰρ, ἐπθ. μέγας ἄνθρωπος, οὗ τὸ κλέος εὐρὺ [ἡλίου κλέος].

آفتاب پرست } Π. ἀφιτὰπ-περέστ, ὄν. ἡλιολάτρης· § [φυτ.] νυμφαία· χρυσάνθεμον· § σαῦρα.

آفتاب سوار } Π. ἀφιτὰπ-σιβάρ, ἐπθ. ὁ τὸ πρωὶ ἐνωρὶς ἐγειρόμενος.

آفتابه } Π. ἀφιταπὲ, ὄν. ποτιστήρ.

افتادگی } Π. ὀφτατε-γκὶ, ἀφ. πτῶσις, δυστυχία, πάθος [ἐμπαιστοῦ].

افتاده } Π. ὀφτατὲ [μτχ. τοῦ اولمق ὀφτατὲν] ἐπθ. ἐκπεπτωκώς, δυστυχής, ἐρωτόλημπτος, ἐραστής: — یه کیم باقار بو حاله بن خاکه بن τὶς προσβλέπει ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐμοὶ τῷ χοῖ, ἐμοὶ τῷ ἐκπεπτωκότι; || ملاحتی اولدم — ، ἐρωτόλημπτος τῆς καλλονῆς αὐτῆς ἐγενόμην.

افتئال } Α. ἰφτιὰλ [ρζ. فأل] ρ. ἀφ. τὸ βλέπειν τὴν τύχην, οἰωνίζεσθαι· συνηθέστερον تفأل βλ.

افتان } Π. ὀφτὰν [μτχ. τοῦ افتادن ὀφτατὲν] πίπτων: خیزان — و ὀφτὰν-ου-χηζάν, πίπτων καὶ ἀνορθούμενος, ἤτοι μετὰ πολλῆς δυσκολίας.

افتتاح } Α. ἰφτιτὰχ [ρζ. فتح] ρ. ἀφ. τὸ ἀνοίγεσθαι, ἔναρξις, ἐγκαίνισις: کلام — سی ἔναρξις λόγου· || رسم — سی τελετὴ ἐγκαινίσεως βουλῆς κτλ. [ἀντιθ. انسداد]· || تکبیر — سی τὸ ἀπαγγέλλειν κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς προσευχῆς τῶν Μουσουλμάνων τὴν φράσιν: الله اکبر ἀλλὰχ ἐκβέρ, μέγας ὁ θεός.

افتتاحی } Α. ἰφτιταχ-ὶ, ἐπθ. ἐναρκτήριος· § θ. افتتاحیه: — لك λόγος ἐναρκτήριος.

افتخار } Α. ἰφτιχὰρ [ρζ. فخر] ρ. ἀφ. τὸ καυχᾶσθαι, ὄφξις, τιμή, καύχησις, καύχημα, ὑπερηφάνεια [ἐπὶ καλοῦ]: — مشهود چشم — ی ὁρώμενος μὲ ὄμμα ὑπερηφανείας· || الم — ایفتی χάρμ-λ-ἰλεμὰ, τὸ καύχημα τῶν σοφῶν, μέγας σοφός· || امرا — ی τὸ καύχημα τῶν ἀρχηγῶν [ἡμερά]· || — لی ایله μὰ ἐκιχ-λ-ἰφτιχάρ, τὸ ἐφ' ᾧ ἐναβρύνεται τις, σεμνύνομαι, καύχημα· || — لی ایله μὰ ἐλ ἰφτιχάρ, κατὰ καυχήσεως, ὑπερηφανείας, ἐγκαυχώμενος· || نشانی — پدرك καυχήσεως [ὄνομα παραδείγματος δυστυχοῦντος ὑπὸ τοῦ Σουλτὰν Μαχμοὺτ τοῦ Β'].

|| Ρμ. καυχῶμαι, σεμνύνομαι, ὑπερηφανεύομαι, ἐναβρύνομαι [ایله]: ایلرز — کلکه یونکله ἐναβρυνόμεθα ἐπὶ τούτῳ· || ایدنلر دندر — اب وجدیله εἶναι ἐκ τῶν ἐναβρυνομένων ἐπὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ πάππῳ, ἤτοι ἐπὶ πατραγαθίᾳ.

افتخاری } Α. ἰφτιχαρ-ὶ, ἐπθ. καυχητικός· § افتخاریه· βλ. ἐπόμ.

افتخاریات } Α. ἰφτιχαρ-ιγιὰτ [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. λόγοι λεγόμενοι πρὸς καύχησιν, καυχησιολογίαι: — ی توکنمز αἱ καυχησιολογίαι του εἶναι ἀνεξάντλητοι.

افتداء } Ἰφτιτὰ [ρζ. فدا] ρ. ἀφ. τὸ ἀπαλλάττεσθαι ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας διὰ πληρωμῆς λύτρων.

افتراء Α. ἰφτιρά [ῥζ. فرى] ρ. ἀφ. διαβολή, συκοφαντία: اك — چركين رذالدن بريدر — ἡ συκοφαντία εἶναι μία τῶν εἰδεχθεστέρων ἀσχημιῶν· || اوغرامق — ὑποπίπτω εἰς συκοφαντίαν, γίνομαι θύμα συκοφαντίας. ‖ Ρμ. συκοφαντῶ· [δοτ.]: ايتديلر — بيچاره يه ἐσυκοφάντησαν τὸν δυστυχῆ.

افتراجى Τ. ἰφτιρα-δζή, ὀν. συκοφάντης· βλ. فترى.

افتراجيلق Τ. ἰφτιραδζη-λίκ, ἀφ. ἰδιότης τοῦ συκοφάντου.

افتراس Α. ἰφτιράς [ῥζ. فرس] ρ. ἀφ. θήρα, ἄγρα· [λέγεται ἐπὶ ἀγρίων ζώων]: آرسلانك — ἡ θήρα εἶναι ἔξις τοῦ λέοντος· ‖ Ρμ. θηρεύω· [αἰτ.]: ايتديكى قوزى — قوردك τὸ ἀρνίον ὅπερ ἐθήρευσεν ὁ λύκος.

افتراع Α. ἰφτιρά [ῥζ. فرع] ρ. ἀφ. διακόρευσις.

افتراق Α. ἰφτιράκ [ῥζ. فرق] ρ. ἀφ. ἀποχωρισμός, χωρισμός: — درد ἡ λύπη τοῦ ἀποχωρισμοῦ· || ياز — ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ φίλου· || احباب — ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν φίλων· || ى — زوجينك ὁ χωρισμὸς τῶν συζύγων, διάζευξις· || اجزاى جسم — ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν μελῶν τοῦ σώματος. || اعضاى تأيث — ἰδιογυνία [βοτ.]· ‖ Ρμ. ἀποχωρίζομαι [ἀπν.].

آفتزدكان Π. ἀφετ-ζεττεγκιάν [πλθ. τοῦ ἐπομ.] ὀν. οἱ παθόντες ἐκ θεομηνίας, οἷον σεισμοῦ κτλ.: ى — زلزله οἱ σεισμόπληκτοι τῆς Χίου.

آفتزده Π. ἀφετ-ζεττέ, ὀν. ὁ παθὼν ἐκ θεομηνίας ἢ δυστυχήματος, οἷον σεισμοῦ, πυρκαϊᾶς κτλ. ‖ اولق — πάσχω ἐκ θεομηνίας: اولدى ايلدى وقتلدن — اهالى ὁ λαὸς ἐπροφυλάχθη ἀπὸ τοῦ νὰ πάθῃ ἐκ θεομηνίας· || اولدى — مزروعات τὰ σπαρτὰ ἔπαθον ἐκ θεομηνίας· § πλθ. آفتزدكان ἀφετ-ζεττεγκιάν.

افتصاد Α. ἰφτισάδ [ῥζ. فصد] ρ. ἀφ. φλεβοτομία, ἀφαίμαξις: — موسم ἐποχὴ ἀφαιμάξεως.

افتصال Α. ἰφτισάλ [ῥζ. فصل] ρ. ἀφ. ἀπογαλακτισμός: اطفال — ἀπογαλακτισμὸς νηπίων.

افتضاح Α. ἰφτιζάχ [ῥζ. فضح, βλ. فضاحت] ρ. ἀφ. τὸ θεατρίζεσθαι, τὸ ἐκτίθεσθαι, θεατρισμός, περιφρόνησις, ἀτιμία: — كاذبين ὁ θεατρισμὸς τῶν ψευστῶν.

افتعال Α. ἰφτιάλ [ῥζ. فعل], γραμματικὸς τύπος ἀραβικοῦ ῥηματικοῦ· βλ. فعل.

افتقاد Α. ἰφτικάδ [ῥζ. فقد] ρ. ἀφ. ἔρευνα, ἐξέτασις· τὸ σύνηθες فقد βλ.

افتقار ἰφτικάρ [ῥζ. فقر] ρ. ἀφ. πενία, ἔνδεια, ἀνάγκη, ταπείνωσις: اك — لق μετὰ μεγάλης ταπεινώσεως· || — عرض ὑποβάλλω ἀνάγκην, ἔνδειαν.

افتكاك Α. ἰφτικκάκ [ῥζ. فك] ρ. ἀφ. ἀπαλλαγὴ ἐνεχύρου.

افتلات Α. ἰφτιλάτ [ῥζ. فلت] ρ. ἀφ. τὸ ἐκ τοῦ προχείρου ἢ ἐξ αὐτοσχεδίου λέγειν ποίησιν, ἢ ὁμιλεῖν· § αἰφνίδιος θάνατος.

افحام Α. ἰφχάμ [ῥζ. فحم] ρ. ἀφ. ἀποστόμωσις, ἡμίωσις: — ى قابل اولميان بر — سندر εἶναι ἰσχυρογνώμων, οὗ ἡ ἡμίωσις ἀδύνατος· ‖ Ρμ. ἡμιῶ, ἀποστομῶ· [αἰτ.]: ماحقلردن ايتدى — برى دكيكى ὁ εἷς τῶν συζητούντων ἐφίμωσε τὸν ἕτερον.

افخاذ Α. ἐφχάζ [πλθ. τοῦ فخذ] ὀν. μηροί.

افخم Α. ἐφχάμ [παραθ. τοῦ فخيم] ἐπθ. ἐξοχώτερος-τατος: — صاف βεζύρης ἐξοχώτατος.

افخمى Α. ἐφχαμ-ί, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ ἐξοχωτάτῳ, ὑπεροχικός: — عالى لرى τὸ ὑψηλὸν ὑπεροχικὸν Αὐτῆς πρόσωπον, ἡ ὑψηλότης Της.

افراح Α. ἐφράχ [πλθ. τοῦ فرح φεράχ] ὀν. χαραί, εὐθυμίαι.

افراخ Α. ἐφράχ [πλθ. τοῦ فرخ φέρχ] ὀν. νεογνὰ πτηνῶν ἢ ζώων· § βλαστοί, παραφυάδες.

افراخ Α. ἰφράχ [ῥζ. فرخ] ρ. ἀφ. βλάστησις.

افراخته Π. ἐφραχτέ [μετχ. τοῦ افراختن ἐφραχτέν] ὑψωθείς.

افراد Α. ἐφράδ [πλθ. τοῦ فرد] ὀν. ἄτομα, πρόσωπα, ἁπλοῖ στρατιῶται: اهالى — ἄτομα τοῦ λαοῦ, ἰδιῶται· || عسكريه — ἁπλοῖ στρατιῶται· || طاميه — στρατιῶται τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ· || ردیف — στρατιῶται τῆς ἐφεδρείας· || جديده — στρατιῶται νεοπλάκτοι.

افراد Α. ἰφράδ [ῥζ. فرد] ρ. ἀφ. τὸ ἐκφέρειν ὄνομά τι καθ' ἑνικόν: كى [ماشيا] واجبدر — ى لسانده حالك ἐπιφωνήματα ὡς τὸ [μαέγιν = πεζῇ] δέον νὰ ἐκφέρωμεν καθ' ἑνικόν.

افراز Π. ἐφράζ [προστ. τοῦ افراختن ἐφραχτέν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ αἴρων, ὁ ὑψῶν: — سر δὲρ ἐφράζ, ὁ ὑψῶν τὴν κεφαλήν, ὑπερέχων, διακριθείς· ||—رايت راغبت ἐφράζ, ὁ ὑψῶν τὴν σημαίαν: راغبت — راية اولق αἴρω τὴν σημαίαν τῆς νίκης· βλ. καὶ فراز.

افراز Α. ἰφράζ [ῥζ. فرز] ρ. ἀφ. χωρισμός, διαίρεσις κοινοῦ κτήματος ἢ πράγματος μεταξὺ τῶν συνιδιοκτητῶν αὐτοῦ: ى لازم كلدى — حصه‌مزك ἐδέησε νὰ γένηται ἡ διαίρεσις τῶν μεριδίων ἡμῶν· § [ἰατρ.] ἔκκρισις [ὑγρῶν τοῦ σώματος]: — راجع ἔκκρισις ἐπιτρέφουσα, ἤτοι ὑγρὰ ὡς ὁ ἰδρώς, ἡ χολή, ἀποχωριζόμενα μὲν ἀπὸ τοῦ αἵματος, ἀλλὰ χρησιμεύοντα πάλιν εἰς τὴν ζωϊκὴν οἰκονομίαν· § πλθ. افرازات ἐκκρίσεις. ‖ Ρμ. χωρίζω, διαιρῶ· [δοτ. αἰτ.]: ايتديلر — سزده حصه καὶ σὺ ἡμᾶς ἐχώρισαν μερίδιον.

افرازلق Τ. ἐφραζ-λίκ, ἡ فرازلق φραζλίκ, ταὐτὸν τῷ ἐπομένῳ.

افرازى Π. ἐφραζ-ί, ἀφ. ὕψωσις, τὸ κρατεῖν τι ὑψηλά· [ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: — سر δὲρ ἐφραζί, ὕψωσις κεφαλῆς, ὑπεροχή, ὑπερηφάνεια· βλ. καὶ فرازى.

افراس Α. ἐφράς [πλθ. τοῦ فرس φερὲς] ὀν. ἵπποι.

افراش Α. ἐφράς [πλθ. τοῦ فرش φερὲς] ὀν. κλῖναι.

افراشته Π. ἐφραστέ, ταὐτὸν τῷ افراخته· βλ.

افراط Α. ἰφράτ [ῥζ. فرط] ρ. ἀφ. ὑπερβολή, τὸ ὑπερβαίνειν τὸ ὅριον, τὸ μέτρον· [ἀντιθ. تفريط]: اك — ، درجه‌ده — ، καθ' ὑπερβολήν· || — درجه ὁ βαθμὸς τῆς ὑπερβολῆς. || — و تفريط τὰ δύο ἄκρα, ἤτοι ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις. ‖ Ρμ. ὑπερβαίνω τὸ ὅριον, τὸ μέτρον· [αἰ]: ايديور — الشخصده بو افندى ὁ κύριος οὗτος ἐν τῇ ἐργασίᾳ ὑπερβαίνει τὸ μέτρον, ἤτοι ἐργάζεται ὑπερβολικῶς· § σχηματίζει ὀνόματα σύνθετα ἰσοδυναμοῦντα τοῖς διὰ τοῦ ὑπὲρ ἢ πολὺ ἀρχομένοις ἐν τῇ ἑλληνικῇ: — عرق ἰφράτ ἀράκ, ὑπερεφίδρωσις· || — حس ἰφράτ χίς, ὑπεραισθησία· || تدى — ἰφράτ τεγαττί, πολυτροφία· || — شر ἰφράτ σάρ, πολυτροχία.

افراطكارانه Π. ἰφρατ-κιαρανέ, ἐπθ. ὑπερβολικός, ἐκκεντρικός.

افراطلى Τ. ἰφρατ-λή, ἐπθ. ὑπερβολικός.

افراطى Α. ἰφρατ-ί, ἐπθ. ὑπερβολικός, ὑπέρμετρος· § 0. افراطى ἰφρατιγέ ἐπίθετον ὑπερθετικόν· § πλθ· افراطيون — صفت ἰφρατιγεόν, ἄνθρωποι τῶν ἄκρων, ἐκκεντρικοί.

افراغ Α. ἰφράγ [ῥζ. فرغ, βλ. فراغ] ρ. ἀφ. τῆξις, χύσιμον μετάλλων, διευθέτησις, τακτοποίησις, διατύπωσις· [δοτ.]: مودك — ى كوزل برصورته τὸ χύνειν τὸ σχέδιον ἐπὶ καλοῦ τύπου, διατύπωσις καλὴ σχεδίου [ἐγγράφου]. ‖ Ρμ. τήκω, χύνω, διατυπῶ· [δοτ. αἰτ.]: ايتدى — قالبه ايشى بر حسن τὸ πρᾶγμα ἔχυσεν εἰς καλὸν τύπον (καλοῦπι), διετύπωσε καλῶς, διηυθέτησε· || كچ — حالنه كول μεταβάλλω εἰς λίμνην. § [ἰατρ.], κένωσις φυσικὴ· δυνών, τῷ دفع· βλ.

افرنج Α. ἐφρὲνζ [ἐκ τοῦ Λατ.] ὀν. Φράγκος, Εὐρωπαῖος· [περιληπτ.] οἱ Εὐρωπαῖοι: — لاتلر τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη· [βλ. فرنك]· § [ἰατρ.] — دا ولد τὰ ἐν-λ-ἐφρένζ, σύφιλις [γαλλικὰ πάθη], ἀφροδισιακά· [βλ. فرنكى].

افرنجى Α. ἢ Π. ἐφρενζ-ί, ἐπθ. Φραγκικός, Εὐρωπαϊκός: اغستوس — Αὔγουστος Φραγκικός, ἤτοι κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἔτος· || — تاريخ χρονολογία κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον· § συφιλιτικός, ἀφροδισιακός· § 0. افرنجيه : — امم τὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη.

افروخته Α. ἐφρουχτὲ [μετχ. τοῦ افروختن ἐφρουχτὲν] ἀνημμένος, καίων: — شمع κηρὸς ἀνημμένος· || — دل ὁ ἔχων τὴν καρδίαν καιομένην, ἐρωτόλπτος.

افروز Π. ἐφρούζ [προστ. τοῦ افروختن ἐφρουχτὲν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἀνάπτων, ὁ καίων, ὁ φωτίζων, ὁ κοσμῶν: — دل ايلا ἐφρούζ, ὁ καίων τὴν καρδίαν. || — شمع ἐφρούζ, ὁ ἀνάπτων τὸ κηρίον· || — روز ἐφρούζ, ὁ φωτίζων τὴν ἡμέραν, ἥλιος· || — عالم ἀλὲμ ἐφρούζ, ὁ φωτίζων τὸν κόσμον· || — مجلس μεζλὶς ἐφρούζ, ὁ φωτίζων τὴν ὁμήγυριν, τὸ φῶς, ἡ ψυχὴ τῆς ὁμηγύρεως.

آفروشه Π. ἀφρουσέ, ὀν. χαλβᾶς ἐξ ἀλεύρου· [εἶδος ζυμαρικοῦ, γλυκύσματος].

آفريدكار Π. ἀφεριτ-κιάρ, ὀν. ὁ ὁμιουργός, ὁ θεός· βλ. آفريده, آفرين.

آفريدكارى Π. ἀφεριτ-κιαρί, ἀφ. ἡ ἰδιότης τοῦ ὁμιουργοῦ, τοῦ θεοῦ· §

ἐπθ. ὁ ἀνίκων τῷ δημιουργῷ, δημιουργικός.

آفریده II. ἀφεριτὲ [μετχ. τοῦ آفریدن ἀφεριτὲν] δεδημιουργημένος, πεπλασμένος, πλάσμα: انسان هیچ بر—ی ایجتماعایدر ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν πλάσμα πρέπει νὰ ἐνοχλῇ· || —ِ فرد ἄτομον πεπλασμένον, ψυχὴ ζῶσα, οὐδεὶς ἄνθρωπος: آیاق باصمامش —ِ فرد اورایه οὐδεὶς [ἄνθρωπος] ἐπάτησεν ἐκεῖ τὸν πόδα.

آفریقا Ἐλ. ἄφρικα, ὀν. Ἀφρική· [Ἀραβιστί: آفریقیه ἀφρικηγέ].

آفریقالی Τ. ἀφρικα-λή, ἐπθ. Ἀφρικανός.

آفریقوی Λ. ἀφρικαβί, τὸ ὀπλ. آفریقویه ἀφρικαβιγέ, ἡ آفریقی ἀφρική, τὸ ὀπλ. آفریقیه ἀφρικηγέ, ἐπθ. Ἀφρικανικός: آفریقویه آدم οἱ ἀφρικανικοὶ λαοί· § πλθ. آفریقیون βλ.

آفریقی Λ. ἀφρική, βλ آفریقوی καὶ ἐπόμ.

آفریقیون Λ. ἀφρικηγιοὺν [πλθ. τοῦ آفریقی] ὀν. Ἀφρικανοί.

آفریم Τ. ἄφεριμ, κ. ἀντὶ آفرین ἄφεριν· βλ.

آفرین II. ἀφερὶν [προστ. τοῦ آفریدن ἀφεριτὲν ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ δημιουργῶν: — جهان دزیخان-ἀφερίν, ὁ πλάστης τοῦ κόσμου, ὁ δημιουργός.

آفرین II. ἀφερίν, κ. آفریم ἄφεριμ, ἐπφ. εὖγε! [δοτ.]: سکا—εὖγέ σοι· || کلی— هیچ εὖγε τοῦ ζήλου αὐτοῦ· || قل—λαμβάνω εὖγε, ἀκούω ἐπαίνους· || اوقومق—λέγω εὖγε, ἐπευφημῶ.

آفرین خوان II. ἀφερὶν-χάν, ἐπθ. ὁ λέγων, εὖγε, ὁ ἐγκωμιάζων, ἐπαινῶν· || اولق— ἐγκωμιάζω, ἐπαινῶ· [δοτ.]: اولدی—جهان بو آدمه τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἐπήνεσεν ὁ κόσμος· || βλ. خوان.

آفرینش II. ἀφερὶν-τὲς, ρ. ἀφ. δημιουργία, πλάσις: دن بری احوال عالم بویله در— ἀπὸ τῆς δημιουργίας τὰ πράγματα τοῦ κόσμου εἶναι τοιαῦτα· || در—مقتضای بنده بو حال ἐν ἐμοὶ ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι φυσικὴ [ἀπαίτησις τῆς πλάσεως].

آفریننده II. ἀφερινεντὲ [μετχ. τοῦ آفریدن ἀφεριτὲν] ὀν. ὁ δημιουργῶν, δημιουργός: کائنات—ِ ὁ δημιουργὸς τοῦ παντός.

افزا II. ἐφζὰ, καὶ ازا φεζὰ [προστ. τοῦ افزودن ἐφζουτὲν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ αὐξάνων:—حیرت χαϊρὲτ ἐφζά, ὁ αὐξάνων τὸν θαυμασμόν, θαυμάσιος·||—زینت ζιϊνὲτ ἐφζά, ὁ αὐξάνων τὸν στολισμόν·||— فرح φεραχ-ἐφζά, ὁ προξενῶν πολλὴν τέρψιν, εὐφροσύνην, τερπνότατος· || — روح روὺχ ἐφζά, ὁ αὐξάνων τὴν ζωηρότητα, τέρπων· || —طاقت ἰναγὲτ ἐφζά, ὁ αὐξάνων τὴν χάριν, τὸ ἔλεος.

افزایش II. ἐφζα-γὶς, ρ. ἀφ. αὔξησις: —عمر αὔξησις βίου, μακροβιότητος· || عدل و حکمتله— αὐξάνω, εὑρίσκω αὔξησιν: پیاپی آسایش و رفاه — بولور διὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς συνέσεως βαθμηδὸν ἡ ἡσυχία καὶ ἡ ἄνεσις αὐξάνει· || بولنجه اغنیا خستلنور —ثروت ἅμα ὁ πλοῦτος αὐξήσῃ, οἱ πλούσιοι φιλαργυρεύονται.

افزود II. ἐφζοὺτὲ [ἀορ. τοῦ افزودن ἐφζουτὲν αὐξάνειν] συνώνυμον τῷ ازا βλ.

افزون II. ἐφζοὺν ἢ فزون φὺζοὺν [βλ. προηγ.] ἐπθ. περισσός, ἄφθονος, πολύς, μακρός: در — الماس چاقل طاشندن ὁ ἀδάμας εἶναι περισσότερος τῶν χαλίκων· || —روز روὺζ ἐφζούν, μακροημερεύων: جناب حق عمر و اقبال حضرت پادشاهی‌یی روز—یورسون ὁ ὕψιστος νὰ καταστήσῃ μακροχρόνιον τὸν βίον καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς Α. Α. Μ. § [ἐπρ.] περισσότερον, ὑπέρ· [τῆ دن]:—حددن ἐφζούν, ὑπὲρ τὸ ὅριον· || —دن بش یاشندن دون و یکری یاشندن اون ولنلر οἱ κάτω τῶν 14 ἐτῶν καὶ ἄνω [περισσότερον] τῶν 20 ὄντες· || Ρμ. καθιστῶ περισσόν, αὐξάνω.

افزونتر II. ἐφζουν-τὲρ, συγκρ. τοῦ προηγ. βλ.

افزونتری II. ἐφζουν-τερὶ, αὔξησις: ایام—عمر و عافیت αὔξησις τῶν ἡμερῶν τοῦ βίου καὶ τῆς εὐεξίας, μακροημέρευσις· βλ. καὶ ἑπόμενον.

افزونی II. ἐφζουν-ὶ ἢ فزونی φὺζουν-ὶ ἀφ. περίσσεια, αὔξησις, μακρότης: افزونی ایام عمر و عافیت دولتلری مستدعادر ὑπὲρ τῆς αὐξήσεως τῶν ἡμερῶν [μακροημερεύσεως] τοῦ βίου καὶ τῆς εὐεξίας τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος· || βλ. افزونتری καὶ فزونی.

افساد Λ. ἐφσὰτ [μζ. فساد, βλ. فساد] ρ. ἀφ. τὸ διαφθείρειν, διαφθορά· τὸ διεγείρειν εἰς ἀταξίας, ταραχάς, ταράττειν·||Ρμ. [αἰτ.]: اهالی مطیعه‌یی— ایلدی διέφθειρε τοὺς εὐπειθεῖς κατοίκους [τὸν φιλήσυχον λαόν]· || ایور جیور شیلر ایله معده‌سنی— ایتدی στόμαχόν του δι' ἀναμίκτων φαγητῶν.

افسار II. ἐφσὰρ, ὀν. χαλινός.

افسانه II. ἐφσανὲ, ἢ فسانه φεσανὲ, ὀν. μῦθος, διήγημα, ἀνόητοι λόγοι: سك—کی دیکلری حقیقت جویان [ἐφσανεβί] ἀκούουσιν οἱ ζητοῦντες ἀλήθειαν;

افسانه پرداز II. ἐφσανε-περτάζ, ἐπθ. ὁ πλάττων καὶ διηγούμενος μύθους, μυθοπλάστης· § πλθ. افسانه پردازلن.

افسانه پردازی II. ἐφσανε-περτάζὶ, ἀφ. μυθοπλαστία.

افسانه‌جو II. ἐφσανε-ζὶούὶ, ἢ افسانه‌جوی ἐφσανε-ζὶούὶ, ἐπθ. ὁ ζητῶν μύθους, διηγήματα, ἀνοησίας· § πλθ. افسانه جویان.

افسانه جوی II. ἐφσανε-ζὶούγὶ, ἀφ. τὸ ζητεῖν μύθους, διηγήματα.

افسانه‌کو II. ἐφσανε-γκιό, ἢ افسانه کوی ἐφσανε-γκιόὶ, ἐπθ. μυθολόγος.

افسانه‌کویی II. ἐφσανε-γκιούγὶ, ἀφ. τὸ μυθολογεῖν, μυθολογία.

افسد Λ. ἐφσὲτ [παραθ. τοῦ فاسد] ἐπθ. μᾶλλον ἢ ἧττον διεφθαρμένος, χείρων, χείριστος, πλημμελέστερος-τατος.

افسر II. ἐφσὲρ, ὀν. στέμμα, διάδημα: سر—ملوکانه στὲρι μεγαλὶ ἐφσὲρι μελουκανέ, κεφαλὴ βασιλικὴ φέρουσα διάδημα ὑψηλῶν ἀρετῶν [ἐπὶ Σουλτάνου]· || ای نسقساز ملك و کشور تخت و —سنکله فخر ایلر μετὰ τοῦ κράτους καὶ τῆς χώρας! ὁ θρόνος καὶ τὸ στέμμα ἐπὶ σοὶ σεμνύνονται.

افسردکان II. ἐφσὲρτε-γκὰν [πλθ. τοῦ افسرده] ἐπθ. πεπηγότες, ψυχροί, ὧν αἱ αἰσθήσεις ἠμβλύνθησαν, ἀναίσθητοι.

افسردکی II. ἐφσὲρτε-γκὶ, ἀφ. τὸ εἶναί τινα πεπηγότα, ψυχρόν, ἤτοι ἀμβλυνσις αἰσθήσεων, ἀναισθησία.

افسرده II. ἐφσὲρτὲ, ἐπθ. πεπηγώς, ψυχρός, μεμαραμμένος, οὗ αἱ αἰσθήσεις ἠμβλύνθησαν, ἀναίσθητος, ἄνευ ζωηρότητος: —زاهد ἀσκητὴς ψυχρός, ἀναίσθητος·|| —دل καρδία ἀναίσθητος, ἄνευ ζωηρότητος, μεμαραμμένη· || —جسم σῶμα ἀναίσθητον, μὴ ζωηρόν.

افسرده دل II. ἐφσὲρτε-τιλ, ἐπθ. οὗ ἡ καρδία ἐπάγη, ἐμαράνθη καὶ αἱ αἰσθήσεις ἠμβλύνθησαν: — صوفی μυστικιστὴς πεπηγὼς τὴν καρδίαν· § πλθ. افسرده‌دلان.

افسرده دلی II. ἐφσὲρτε-τιλὶ, ἀφ. πῆξις τῆς καρδίας, ἤτοι ἀναισθησία, ἔλλειψις ζωηρότητος: —ِ عشقدر چاره ὁ ἔρως εἶναι ἡ θεραπεία τῆς ἀναισθησίας.

افسرده دماغ II. ἐφσὲρτε-τιμάγ, ἐπθ. οὗ ὁ ἐγκέφαλος πεπηγώς, ἠμβλυμένος, ἄνευ ζωηρότητος:—ریاضتکش ριαζατκέὶ ἐφσὲρτε-τιμάγ, ἀσκητεύων οὗ ὁ ἐγκέφαλος ἐπάγη, ἀπέβαλε τὴν ζωηρότητα κτλ.

افسرده دماغی II. ἐφσὲρτε-τιμαγὶ, ἀφ. πῆξις ἐγκεφάλου, ἀναισθησία, ἔλλειψις ζωηρότητος.

افسرده مزاج II. ἐφσὲρτε-μιζὰζ, ἐπθ. οὗ ἡ διάθεσις ψυχρά, ψυχρός· §πλθ. افسرده مزاجلر: ایله کرم الفت اولق ممکنی —εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ θερμὴ σχέσις [γκέρμι ὀλφὲτ] μετὰ ψυχρῶν ἀνθρώπων;

افسرده مغز II. ἐφσὲρτε-μάγζ, ἐπθ. συνών. τῷ افسرده دماغ.

افسرده مغزی II. ἐφσὲρτε-μαγζὶ, ἀφ. συνών. τῷ افسرده دماغی βλ.

افسق Λ. ἐφσὰκ [παραθ. τοῦ فاسق] ἐπθ. κακοηθέστερος-τατος, μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκόλαστος: اسفل— ἔφσακου-λ-φεσεκά, ὁ ἀκολαστότερος τῶν ἀκολάστων.

افسوس II. ἐφσούς, ἐπφ. φεῦ! οἴμοι, κρῖμα: که شویله بویله اولدی —کرِیما ὅτι ἔγινεν οὕτως, ἐκείνως·|| او مه ایله بر کیجه —او ἀφεῦ! μετ' ἐκείνης τῆς ὡραίας [μὲχ] μίαν νύκτα δὲν συνήλθομεν· § λύπη, στεναγμός: اولدی ماضی بزه سرمایه—ذوق ἡ διαθέσις τοῦ παρελθόντος ἐγένετο ἡμῖν κεφάλαιον λύπης· §ἐνίοτε ἐπαναλαμβάνεται: که——— φεῦ! φεῦ! ὅτι· ἢ که — هزار — φεῦ! μυριάκις φεῦ! ὅτι.....

افسون II. ἐφσούν, καὶ ἐνίοτε فسون φσούν, ὀν. ἐπῳδή, γοητεία, μαγεία, δόλος, ἀπάτη: ایدی—ایدی تأثیر رقیبه تأثیر τῷ ἀντεραστῇ δὲν ἐπενήργησε, κύριε, ἡ γοητεία σου [ἐφσουνούν]· || الدانه‌جق السانلر اللدی سحر و—ه

δὲν ἔμειναν ἄνθρωποι δυνάμενοι ν' ἀπατηθῶσιν ἐκ τῆς μαγείας καὶ γοητείας· § κοινῶς آفسون ἀφσόν: اوقومق —μαγεύω, διαβάζω μάγια.

افسونجى } Τ. **ἐφσουν-δζού,** ὄν. μάγος, γόης.

افسونجيلق } **ἐφσουν-δζουλούκ,** ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ γόητος, τοῦ μάγου, γοητεία, μαγεία.

افسونكر } Π. **ἐφσουν-γκέρ,** ὄν. ἐπῳδός, γόης, μάγος· § πλθ. افسونكران: ه — نه بارددر دم τὸ ψύσημα τῶν γοήτων πόσῳ ψυχρὸν εἶναι!

افسونكرى } Π. **ἐφσουν-γκερί,** ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ γόητος, τοῦ μάγου.

آفسونلامق } Π. **ἀφσουν-λαμάκ,** ρμ. μτβ. μαγεύω, ἀναγινώσκω γοητείας, ἐπῳδάς· βλ. افسون.

آفسونلانمق } Τ. **ἀφσουν-λανμάκ,** ρμ. μσ. μαγεύομαι, ἀναγινώσκω εἰς ἐμαυτὸν γοητείας, καπνίζομαι.

آفسونلى } Τ. **ἀφσουν-λού,** ἐπθ. μεμαγευμένος· βλ. افسون.

افشاء } Α. **ἰφσά** [ῥζ. فشو] ῥ. ἀφ. κοινοποίησις, ἀποκάλυψις, διάδοσις μυστικοῦ, ἐκμυστήρευσις, κοινολόγημα· § [νομ.] τὸ διαδίδειν κατά τινος ὅτι διέπραξε πρᾶξιν ἀξιόποινον, ἢ διεγείρουσαν τὴν κοινὴν ἀποστροφήν· διάδοσις ἐκ μέρους ἰατροῦ, φαρμακοποιοῦ ἢ μαίας τῶν ἰδιαιτέρων ἀνθρώπου τινός, ἅτινα οὗτοι γινώσκουσιν ὡς ἐκ τῆς ἐπιστήμης αὐτῶν. ‖ Ρμ. κοινοποιῶ, ἀποκαλύπτω, διαδίδω, προδίδω μυστικόν [αἰτ.]: ايلدى — سرى **διῤῥὶ ἰφσὰ ἐἴλετί,** ἢ ى راز ايلدى —**ἰφσάἴ ῥάζ ἐἴλετί,** διέδωκε τὸ μυστικόν. § πλθ. افشاآت.

افشاآت } Α. **ἰφσαάτ,** πλθ. τοῦ προηγ.

افشان } Π. **ἐφσάν,** ἢ افشان **φεσάν** [προστ. τοῦ افشاندن **ἐφσαντέν,** ὃν χρήσει ἐν συνθέσει] διαχέων, διασπείρων, σείων, τινάσσων: —زر **ζερ-ἐφσάν,** ὁ διαχέων χρυσόν· ‖ —كوكرت **γκιὺχερ-ἐφσάν,** ὁ διασπείρων, ῥαίνων ἀδάμαντας· ‖ —دامن **ταμεν-ἐφσάν,** ὁ τινάσσων τὰ κράσπεδα αὐτοῦ, φεύγων, ἀπέχων· ‖ —آتش **ἀτεξ-ἐφσάν,** ὁ διαχέων πῦρ, πυρίπνους, ἠφαίστειον [ὄρος].

افشره } Π. **ἐφσύρέ,** ὄν. χυμός: انكور — ، **χυμὸς σταφυλῆς,** οἶνος.

افصاح } Α. **ἰφσάχ** [ῥζ. فصح, βλ. فصاحت] ῥ. ἀφ. **εὐφράδεια, εὐγλωττία:** البته اغلاقه — ترجح اولنور ἡ εὐφράδεια βεβαίως προτιμᾶται τῆς ἀσαφείας [ἰγλάκ].

افصح } Α. **ἐφσάχ** [παραθ. τοῦ فصيح] ἐπθ. εὐγλωττότερος-τατος: الفصحا — **ἐφσάχῦ-λ-φσάχά,** τῶν εὐφραδεστέρων ὁ εὐφραδέστερος· ‖ بو سوز اندن —در ὁ λόγος οὗτος εἶναι εὐγλωττότερος ἐκείνου· ‖ العرب — **ἐφσαχῦ-λ-ἀρέπ,** ὁ εὐγλωττότερος τῶν Ἀράβων, ἢ قريش— **ἐφσάχι κουφεῖζ,** ὁ εὐγλωττότερος τῆς φυλῆς Κορεῖς· [ἐπίθετα τοῦ προφήτου Μωάμεθ].

افضال } Α. **ἐφτὰλ** ἢ **ἐφζὰλ** [πλθ. τοῦ افضل] ὄν. εὐεργεσία.

افضال } Α. **ἰφτὰλ** ἢ **ἰφζὰλ** [ῥζ. فضل] ῥ. ἀφ. τὸ εὐεργετεῖν, εὐεργεσία.

افضل } Α. **ἐφτὰλ** ἢ **ἐφζὰλ** [παραθ. τοῦ افضل] ἐπθ. **κρείσσων, κράτιστος,** προτιμότερος, ὑπέρτερος: حضرت ابو بكر —اصحابدر ὁ Ἄβου βεκὶρ ἦτο ὁ κράτιστος τῶν συντρόφων [τοῦ προφήτου Μωάμεθ]· ‖ مناسبتلى سكوت مناسبتسز تكلمدن —در ἢ κατάλληλος σιγὴ κρείσσων τῆς ἀκαταλλήλου ὁμιλίας· § πλθ. افاضل **ἐφαζήλ·** βλ.

افضليت } Α. **ἐφτὰλ-ιγέτ** ἢ **ἐφζὰλ-ιγέτ,** ἀφ. Ο. ὑπεροχή, τὸ εἶναι κρείσσονα, ἀνώτερον.

افطار } Α. **ἰφτὰρ** [ῥζ. فطر] ῥ. ἀφ. καταλύσις, ἤτοι τὸ καταλύειν τὴν νηστείαν τοῦ Ραμαζανίου κατὰ τὴν δωδεκάτην ὥραν τὸ ἑσπέρας ἅμα τῷ κανονιοβολισμῷ· συνεκδ. δεῖπνον νηστείας Ραμαζανίου: ه — تشريف بيورمكزى رجا ايدرم παρακαλῶ νὰ ὁρίσητε [τιμήσητε] εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ Ραμαζανίου· ‖ Ρμ. [ايله]: زمزم ايچدى —ايله κατέλυσε τὴν νηστείαν διὰ Ζεμζέμ, ἤτοι πίνων ὕδωρ Ζεμζέμ· βλ. زمزم.

افطارلق } Τ. **ἰφτὰρ-λήκ,** ὄν. δεῖπνον προετοιμαζόμενον καθ' ἑκάστην ἑσπέραν κατὰ τὴν δωδεκάτην ἐπὶ τῇ καταλύσει τῆς νηστείας τοῦ Ραμαζάν.

افطاريه } Α. **ἰφτὰρ-ιγέ,** ὄν. Ο. συνών. τῷ افطارلق, βλ.

افعال } Α. **ἐφὰλ** [πλθ. τοῦ فعل **φὶλ**] ὄν. πράξεις: اسز —ى **πράξεις ἀνοίκειοι,** ἄτοποι· § ῥήματα [γρμ.].

افعال } Α. **ἰφὰλ** [ῥζ. فعل] γραμματικὸς τύπος ῥηματικοῦ ἀραβικοῦ· βλ. فعل.

افعل } Α. **ἐφὲλ** [ῥζ. فعل] γραμματικὸς τύπος παραθετικῶν τῆς Ἀραβικῆς· βλ. فعل.

افعى } Α. **ἐφά,** ὄν. ἔχιδνα· μτφ. μοχθηρός, κακεντρεχής: مصرى —**ἔχιδνα** ἢ αἰγυπτία· ‖ —**ἐφάἴ μουδζελδζίλ,** κρόταλος· ‖ —**ἔχιδνα ἐρυθρὰ** [χερσαία]· § πλθ. افاعى.

افغان } Π. **ἐφγάν** ἢ افغان **φιγάν,** ὄν. οἰμωγή: — و آه **ἀναστεναγμὸς καὶ οἰμωγή·** ‖ — فرياد و **κραυγὴ καὶ οἰμωγή·** § ἐπιφ. οἴμοι! φεῦ: — بخت سياه اندن **οἴμοι ἀπὸ τῶν ὀνύχων** [τῆς χειρὸς] τῆς μαύρης τύχης.

افغان } Α. **ἐφγάν,** ὄν. Ἀφγάν, Ἀφγᾶνες, ἤτοι ὁ λαὸς τοῦ Ἀφγανιστάν.

افق } Α. **ὀφὺκ,** ὄν. ὁρίζων: حقيقى — ὁ πραγματικὸς ὁρίζων· ‖ حسى — ὁ αἰσθητὸς [χιδζί] ὁρίζων, ἢ مرئى — ὁ ὁρατὸς [μερί] ὁρίζων· ‖ صناعى — **ὁρίζων τεχνητός·** § πλθ. افاق. βλ.

افقاً } Α. **ὀφὺκ,αν,** ἐπῳ. **ὁριζοντίως.**

افقار } Α. **ἰφκὰρ** [ῥζ. فقر] ῥ. ἀφ. **τὸ ῥίπτειν εἰς πτωχείαν,** τὸ καθιστᾶν πτωχόν: اغنيا —**τὸ καθιστᾶν πένητας τοὺς πλουσίους·** ‖ زنكينك —ى **τὸ καθιστᾶν τὸν πλούσιον πένητα.**

افقر } Α. **ἐφκὰρ** [παραθ. τοῦ فقير] ἐπθ. πενέστερος-τατος: اوزاق —**ἐφκάρι φουκαρά,** ὁ πενέστατος τῶν πενήτων, πάμπτωχος.

افقى } Α. **ὀφυκ-ί,** ἐπθ. ὁριζόντιος: خط — γραμμὴ ὁριζοντία· § Ο. افقيه.

افك } Α. **ἴφκ,** ὄν. ψεῦδος, συκοφαντία: عظيم **μέγα ψεῦδος·** ‖ صريح — ψεῦδος φανερόν.

افكار } Α. **ἐφκιὰρ** [πλθ. τοῦ فكر] ὄν. ἰδέαι, σκέψεις, **φρονήματα, πνεύματα,** διάνοιαι: كز ندر —**ποῖαι εἶναι αἱ ἰδέαι ὑμῶν** [ἐφκιαρινίζ], ἢ τί φρονεῖτε; ‖ جديده — **ἰδέαι πλημμελεῖς·** ‖ جديده — **νέαι ἰδέαι·** ‖ علميه — **δημοσία γνώμη·** ‖ مفرطه — **ἰδέαι ὑπερβολικαί, ἐξημμέναι·** § [ἀντὶ ἑνικοῦ] πρόθεσις, λύπη, μελαγχολία· ‖ — كيچه **σκέπτομαι πολὺ περί τινος πράγματος καὶ καθίσταμαι μελαγχολικός, κατηφής· ἀγανακτῶ·** βλ. افكارلنمق.

افكار } Π. **ἐφγκιάρ,** ἐπθ. τετραυματισμένος: —دل **καρδία τετραυματισμένη·** ‖ βλ. فكار.

افكارلنمق } Τ. **ἐφκιαρ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. **σκέπτομαι πολὺ περί τινος πράγματος καὶ καθίσταμαι μελαγχολικός, ἀγανακτῶ·** βλ. افكار.

افكانه } Π. **ἐφγκιανέ,** ὄν. ἔκτρωμα, ἐξάμβλωμα.

افكن } Π. **ἐφκὲν** [προστ. τοῦ افكندن **ἐφκεντέν,** ὃν χρήσει ἐν συνθέσει] ῥίπτων, ἀκοντίζων, **ἀνατρέπων, καταβάλλων:** سنك — **δενγκ-ἐφκέν,** ὁ ἀκοντίζων λίθους· ‖ —كوه **κιὺχ-ἐφκέν,** ὁ ἀνατρέπων ὄρη· ‖ —شير **ἀιρ-ἐφκέν,** ὁ καταβάλλων λέοντας, κραταιότατος· ‖ —مرد **μερτ-ἐφκέν,** ὁ καταβάλλων ἄνθρας, ἀνδρεῖος καὶ τρομερὸς ἐν ταῖς μάχαις.

افكنده } Π. **ἐφκενδὲ** κ. **ὀφκενδὲ** [μτχ. τοῦ افكندن **ἐφκεντὲν**] ἐρριμμένος, ἀνατετριμμένος, καταβεβλημένος: صدمه فلكدر —، **καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς προσβολῆς τοῦ οὐρανοῦ,** ἤτοι ὁ ὑποστὰς θυμηνίαν, μεγάλην συμφορὰν· § ἐραστής, δυστυχής.

آفل } Α. **ἀφὶλ** [βλ. اول **ὀφὶλ**] ἐπθ. ἄφαντος, δύων [ἐπὶ ἀστέρων]: اولق —**δύω:** اولماز و —اولماز كيمك زائل آفتاب ὁ ἥλιος τῆς χάριτός σου [κερεμὶν] δὲν ἐξαφανίζεται καὶ δὲν δύει.

افلاء } Α. **ἰφλὰ** [ῥζ. فلى] ῥ. ἀφ. ἀπογαλακτισμός: صبى —ى **ἀπογαλακτισμὸς παιδίου.**

افلاح } Α. **ἰφλὰχ** [ῥζ. فلح, βλ. فلاح] ῥ. ἀφ. τὸ εὑρίσκειν σωτηρίαν, ἀσφάλειαν, τὸ ἀποκτᾶν εὐτυχίαν: اسباب —عظيم **μέγιστον τῶν μέσων τῆς ἀποκτήσεως εὐτυχίας εἶναι ἡ παιδεία·** ‖ اولق —، ἢ يولق — **σώζομαι, εὐτυχῶ, διορθοῦμαι, βελτιοῦμαι, εὑρίσκομαι εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας:** كيتدى — اولدى زوالى **ὁ δυστυχὴς δὲν εὗρε σωτηρίαν, ὑπῆγεν, ἤτοι ἀπέθανε, χωρὶς νὰ σωθῇ.**

افلاحپذير } Π. **ἰφλὰχ-πεζίρ,** ἐπθ. ἐπιδεκτικὸς διορθώσεως, βελτιώσεως, ὁ δυνάμενος σωθῆναι.

افلاس } Α. **ἰφλὰς** [ῥζ. فلس] ῥ. ἀφ. πτώχευσις, **χρεωκοπία:** —ايلمك **κηρύσσω πτωχεύσεως·** ‖ —ارباب **οἱ πτωχεύσαντες·** ‖ تقصيرلى —**ἁπλῆ χρεωκοπία·** ‖ —حيله لى **δολία χρεωκοπία·** ‖ وكيلارى — **σύνδικοι.** ‖ Ρμ. كچ —، ἢ اظهار — كچ **πτωχεύω, χρεωκοπῶ.**

افلاطون } Α. **ἐφλατὸν** καὶ افلاطون **φελατὸν** [ἐκ τοῦ Ἑλλ.] ὄν. κ. ὁ Πλάτων: الهى — **ὁ Θεῖος Πλάτων·** § μτφ. σοφός:

جهان — ὁ σοφώτατος [ὁ Πλάτων] τοῦ κόσμου· || وزير — تدبير βεζύρης Πλάτων τὴν περίνοιαν, ἤτοι ἔχων τὴν περίνοιαν τοῦ Πλάτωνος.

افلاطونى } Α. ἐφλατουν-ί, ἡ افلاطونى φελατουν-ί, ἐπό. Πλατωνικός· § χρῶμα ἐλαφρὸν ἰσόχρουν μεταξὺ τοῦ χρώματος τῆς σύριγγος [πασχαλιᾶς] καὶ τοῦ πορφυροῦ· § 0. افلاطونيه ἡ فلاطونيه.

افلاق } ἐφλάκ, ὀν. κ. Βλαχία.

افلاق } Α. ἰφλὰκ [ρζ. فلق] ρ. ἀφ. ἐπινόησις ἐννοιῶν νέων καὶ θαυμαστῶν· [λέγεται ἐπὶ ποιητῶν]: اولان شعرا — واصل درجهٔ οἱ μετροῦνται οἱ ποιηταὶ οἱ ᾠδάσαντες τὸν βαθμὸν τῆς ἐπινοήσεως νέων ἐννοιῶν.

افلاقلى } ἐφλακ-λή, ὀν. Βλάχος, κάτοικος Βλαχίας.

افلاك } Α. ἐφλὰκ [πλό. τοῦ فلك] ὀν. οὐρανοί, τροχιαὶ πλανητῶν κατὰ τοὺς ἀρχαίους: دن — اى ملائك خاكه نازل اولسه‌كز ὦ ἄγγελοι! ἐὰν εἰς τὴν γῆν κατήρχεσθε ἐκ τῶν οὐρανῶν [στιχ.]· || ه — سر چكمك ἐφλακὲ δὲρ τσεκμέκ, ὑψῶ κεφαλὴν εἰς τοὺς οὐρανούς, ὑψοῦμαι· [ἐπὶ οἰκοδομιῶν ἢ δένδρων ὑψηλῶν]: ه — سر چكن مناره‌لر μιναρέδες [τεμενῶν] ὑψοῦντες κεφαλὴν εἰς τοὺς οὐρανούς, ὑψικάρηνοι.

افلاكى } Α. ἢ Π. ἐφλακ-ί, καὶ πλό. περσ. افلاكيان ἐφλακιάν, ὀν. ἄγγελοι [οὐράνιοι]· ἀντίθετον خاكى χακί, πλό. خاكيان χακιάν, ἄνθρωποι [γήϊνοι].

افلج } Α. ἐφλὲζ [ρζ. فلج] ἐπό. ὁ ἔχων ἀραιοὺς τοὺς ὀδόντας· λέγεται καὶ — الاسنان ἐφλεζζ-λ-ἐδνάν.

افلس } Α. ἐφλὲς [παραθ. τοῦ مفلس] ἐπό. ὁ μᾶλλον πτωχεύσας: ارباب افلاس — ἐκ τῶν πτωχευσάντων ὁ μᾶλλον πτωχεύσας.

افناء } Α. ἰφνὰ [ρζ. فنا] ρ.ἀφ. ἐξόντωσις, ἐξαφάνισις, καταστροφή, φθορά: ى — مال καταστροφὴ, κατανάλωσις περιουσίας· || ى — وجود καταστροφὴ τοῦ σώματος· ‖ Ρμ. ἐξοντῶ, καταστρέφω, φθείρω· [αἰτ.]: تحصيل عالمه ى وجود ايلدى — ἔφθειρε τὸ σῶμα ἐν τῇ ἀπουδῇ τῆς ἐπιστήμης· || كيف ايلمك عمر ى — καταναλίσκω ὅλον τὸν βίον.

افنان } Α. ἐφνὰν [πλό. τοῦ فنن ἐφνν] ὀν. εἴδη: الوان — εἴδη χρωμάτων· § ὁ ἑνικὸς δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ.

افندى } Τ. ἐφένδι [ἐκ τοῦ αὐθέντης] ὀν. κύριος, αὐθέντης, προϊστάμενος, πάτρων, προστάτης· § ἐφένδης, ἤτοι τιμητικὸς τίτλος ἀπονεμόμενος εἰς ἀνθρώπους λογίους καὶ μεμορφωμένους μὴ ἔχοντας τὸν τίτλον بك βέη, ἢ لشى παδά, εἰς τελειοφοίτους ἢ καὶ μαθητὰς σχολῆς, εἰς κληρικούς, καὶ εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς πρίγκηπας· προστίθεται οὐχ ἧττον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τίτλους, ὡς: —بك βέη ἐφένδι, κύριε βέη! —پاشا παδά ἐφένδι, κύριε παδά! — خانم εὐγενεστάτη κυρία! || افندم ἐφένδιμ [ἀντὶ افنديم] κύριέ μου! καὶ افندمز ἐφένδιμιζ [ἀντὶ افنديمز] κύριε ἡμῶν! [ἐν χρήσει κλητικῶς ἐπὶ προσφωνήσεως, ἢ ἀντὶ τοῦ ὁρίσατε, τί διατάττετε; τί εἴπατε;]· ὡς ὀνομαστική, ἡ λέξις افندمز [ὁ κύριος ἡμῶν] εἶναι ἐν χρήσει 1ον ἀντὶ τοῦ ἡμεῖς, καὶ 2ον ἐπὶ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, τοῦ Σουλτάνου· ὡς شوكتلو افندمز ἢ ἁπλῶς افندمز ὁ Μεγαλειότατος Αὐθέντης ἡμῶν· § βλ. افه - آغا - خانم - قادين.

افنديسز } Τ. ἐφένδι-σίζ, ἐπό. ὁ ἄνευ κυρίου, ὁ μὴ ἔχων κύριον.

افنديلك } Τ. ἐφενδι-λίκ, ἀφ. ὁ τίτλος τοῦ ἐφένδη, ἢ ἰδιότης τοῦ κυρίου, τοῦ προστάτου, τοῦ πάτρωνος· § μτφ. εὐεργεσία, χάρις, συμπεριφορὰ ἀρμόζουσα τῷ ἐφένδη: شايدر — عفو ايلمك τὸ συγχωρεῖν εἶναι ἴδιον κυρίου· || βλ. افه καὶ قادينلق.

افواج } Α. ἐφβὰζ [πλό. τοῦ فوج] ὀν. ὅμιλοι, πλήθη: كتائب — ἐφβάζι κεταΐπ, πλήθη στρατιῶν.

افواه } Α. ἐφβὰχ [πλό. τοῦ فوه φούχ, ἢ τοῦ فم φὲμμ] ὀν. στόματα: ناس — τὰ στόματα τοῦ λαοῦ· || حوادث دوران ايدن — ناسده αἱ εἰδήσεις αἱ κυκλοφοροῦσαι ἀνὰ τὰ στόματα τοῦ λαοῦ· || نار — στόματα πυρός, ἤτοι πυροβόλα, πυροβόλα.

آفوروز } Ἑλ. ἀφορόζ, ὀν. ἀφορισμός, ἐξεκλησιασμός. ‖ Ρμ. ἀφορίζω, ἐξεκκλησιάζω· || اوقومق — ἀναγινώσκω ἐπιτίμιον.

آفوروزلامق } Τ. ἀφοροζ-λαμάκ, ρμ. μτβ. ἀφορίζω, ἐξεκκλησιάζω.

افول } Α. ἰφοὺλ [ρζ. افل] ρ. ἀφ. ἐξαφάνισις, δύσις· [ἐπὶ ἀστέρος]: شمس هم — بولور ὁ ἥλιος καὶ δύσιν εἰρήνευκε καὶ ἐκλείψιν, ἤτοι καὶ δύει καὶ ἐκλείπει· ‖ Ρμ. ἐξα-

φανίζομαι, δύω: كوكب — ايندى ἔδυσεν ὁ ἀστήρ.

افه } Τ. ἐφέ, λέξις ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ζειβέκοις καὶ ἄλλαις τουρκικαῖς φυλαῖς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς λ. افندى ἐφένδι=κύριος, ἧς φαίνεται ὅτι εἶναι συντομία· μτφ. ἄτομον ἀνήκον εἰς μίαν τῶν φυλῶν τούτων, πρόκριτος· § افه ἢ افم ἐφέμ, ἀντὶ افندم κύριε! [ἐν χρήσει ἐνίοτε καὶ ἐνταῦθα ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἐπὶ τὸ εὐτράπελον.]

افهام } Α. ἐφχὰμ [πλό. τοῦ فهم] ὀν. πνεύματα, διάνοιαι, ἀντιλήψεις.

افهام } Α. ἰφχὰμ [ρζ. فهم] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν ἐννοῆσαι, τὸ ἐξηγεῖν, τὸ παριστάναι, παράστασις, ἐξήγησις· [δοτ. αἰτ.]: هركسه — حقيقت قابل دكلدر δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δίδῃ τις εἰς πάντα νὰ ἐννοῇ τὸ πρᾶγμα· || ايچون — مرامنى مناسب تعبير بولمدى δὲν εὗρε καταλλήλον ἔκφρασιν πρὸς παράστασιν τῆς προθέσεώς του. ‖ Ρμ. ايچك ممكن دكلدر — لايقيله كلامك معناسنى δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξηγήσῃ τις προσηκόντως τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως ταύτης.

افهلك } Τ. ἐφε-λίκ, ἀφ. τὸ εἶναι τινα κύριον, πρόκριτον: طاسلامق قولاى — دكلدر τὸ νὰ κάμῃ τις τὸν κύριον δὲν εἶναι εὔκολον.

افيال } Α. ἐφγιὰλ [πλό. τοῦ فيل φὶλ] ὀν. ἐλέφαντες.

افيكه } Α. ἐφικὲ, [ρζ. افك] ὀν. 0. ψεῦδος, συκοφαντία: ترتيب — τὸ σκευωρεῖν συκοφαντίαν· || اسناد — τὸ προσάπτειν συκοφαντίαν.

افيون } Α. ἢ Π. ἐφιὸν, κ. ἀφιὸν [Λατ. opium] ὀν. ὄπιον: روحى — λαύδανον· || طوزى — μορφίνιον [χημ.]· || كش — ἐφιονκὲς, βλ. افيونى.

افيونى } Α. ἢ Π. ἐφιόν-ί, ὀν. ὁ χρώμενος ὀπίῳ, ἔκδοτος εἰς τὴν διὰ τῆς χρήσεως ὀπίου μέθην.

آق } Τ. ἄκ, ἐπό. λευκός, καθαρός, ἀκηλίδωτος: صاچ — λευκὴ θρίξ, ἄσπρα μαλλιά, γῆρας· || صاچلى — λευκόθριξ, γέρων· || صقال — λευκὴ γενειάς [ἄσπρα γένεια], οἱ πρεσβύτεροι τῆς χώρας· || صقالى — λευκοπώγων· || چهره — πρόσωπον λευκόν· || — يوزى τὸ πρόσωπόν του λευκόν, ἀκηλίδωτος, εὐπρόσωπος, εὐδοκιμοῦσας· || آچيق — يوزى τὸ πρόσωπόν του λευκόν, τὸ μέτωπόν του ἀνοικτόν, ἀκηλίδωτος, τίμιος· || كل — κατάλευκος, καθαρός, ἰσχνός· § ἀργυροῦς: اقچه — νόμισμα ἀργυροῦν· βλ. καὶ ἐπόμ.

آق } Τ. ἄκ, ὀν. λευκότης, τὸ λευκόν, ἀσπράδι, ἀγνότης, τιμιότης, ὑπόληψις: كوز آق τὸ λευκὸν [ἀσπράδι] τοῦ ὀφθαλμοῦ· || يورطه آق τὸ λεύκωμα τοῦ ὠοῦ· || صقال آق ἢ λευκότης τῆς γενειάδος, γῆρας· || آق قرمى آق قره τὸ λευκόν του λευκόν, τὸ μέλαν του μέλαν, ἤτοι ὁ ἔχων τὸ δέρμα λευκότατον, τὴν δὲ κόμην, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ βλέφαρα καταμέλανα· || آق يوز εὐπροσωπία, εὐδοκίμησις [προσώπου λευκότης]· § λευκὴ κηλὶς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ, καταρράκτης [πθ.]: — اغلامقدن كوزينه دوشدى, ἢ صو ايندى — ἐπειδὴ ἔκλαιεν, ἔπαθε καταρράκτην· [κ. λ. ἔπεσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του λευκόν, ἢ κατέδυ λευκὸν ὕδωρ].

آقا } Τ. ἀκά, ὀν. ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Τούρκοις τῆς Περσίας καὶ ἀλλαχοῦ ἀντὶ τῆς λέξεως آغا.

آقادەميا } ἀκατέμια, ἢ اكاثيا ἀκαθεμία, Ἑλ. ὀν. Ἀκαθημία.

آقار } Τ. ἀκὰρ [μτχ. τοῦ آقمق] ἐπό. ῥέων: ياره — πληγὴ τρέχουσα, ἤτοι ἐξ ἧς ῥέει πύον· || صو — ὕδωρ ῥέον, πηγή, ποταμός· || يلدز — διάττων ἀστήρ.

اقاحى } Α. ἐκαχὶ [πλό. τοῦ اقحوان αὐκχουβὰν] ὀν. χαμαίμηλα.

اقارب } Α. ἐκαρὶπ [πλό. τοῦ اقرب] ὀν. οἱ πλησίον, οἱ συγγενεῖς: و — عزائز οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ σκορπίοι [ἀκαρὶπ].

آقاسيا } Ἑλ. ἀκάσια [acacia] ὀν. ἀκακία [δένδρον].

اقاصى } Α. ἐκασὶ [πλό. τοῦ اقصى] ἐπό. ἀπώτερος-τατος: بلاد — αἱ ἀπώτατα τῶν πόλεων.

اقاله } Α. ἰκαλὲ [ρζ. قول] ρ. ἀφ. διάλυσις, ἀνατροπὴ συμφωνίας ἰδίᾳ ἐν τῇ πωλήσει: رضاى طرفين ايله اولور — ἡ διάλυσις γίνεται τῇ συγκαταθέσει τῶν δύο μερῶν. ‖ Ρμ. διαλύω, ἀνατρέπω· [αἰτ.]: ايتدم — بيى بيى عاقدينك ديكرى‌ده قبول ايتدم دیسه بيع — اولور ἐὰν ὁ μὲν εἷς τῶν συμβαλλομένων εἴπῃ: «ἀνέτρεψα τὴν πώλησιν», ὁ δ' ἕτερος, «παραδέχομαι», ἡ πώλησις διαλύεται.

اقاليم } Α. **ἐκαλίμ** [πλθ.τοῦ اقليم] ὄν. κλίματα, ζῶναι, χῶραι: سبعه — τὰ ἑπτὰ κλίματα, εἰς ἃ διῃρεῖτο ἡ γῆ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γεωγράφων· || ده بارده — ψυχρὰ κλίματα· || حاره — θερμὰ κλίματα.*

اقامت } Α. **ἰκαμέτ** [ρζ. قوم , βλ. قيام] ρ.ἀφ. θ. διαμονή, κατοικία: محل — τόπος διαμονῆς, κατοικίας· || مأمور — διατεταγμένος νὰ διαμένῃ που, ἤτοι περιωρισμένος, ἐξόριστος. || Ρμ. διαμένω, κατοικῶ: ايديورز — اسكداردە κατοικοῦμεν ἐν Χρυσοπόλει· βλ. καὶ اقامه.

اقامتگاه } Π. **ἰκαμετ-γκιάχ,** [ἡ اقامتگاه] ὄν. τόπος διαμονῆς, κατοικίας, κατοικία: غلطه‌دەر — ἡ κατοικία του εἶναι ἐν Γαλατᾷ· || اتخاذ ايلدى — اوراسى ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐξελέξατο ὡς τόπον διαμονῆς.

اقامه } Α. **ἰκαμέ** [ρζ. قوم] ρ. ἀφ. θ. τὸ ἐγείρειν, ἱστάναι, τὸ τοποθετεῖν, τοποθέτησις· *προσαγωγή· τέλεσις:* بكجى — *τοποθέτησις φύλακος·* || سى — τοποθέτησις φυλακῆς, περιπολίας· || بر راهبك بر مناسترە — سى τοποθέτησις [περιορισμὸς] καλογήρου ἐν μονῇ· || دعوى — κίνησις ἀγωγῆς, ἀγωγή· § بينه —, ἢ شهود —, προσαγωγὴ μαρτύρων· || دليل — προσαγωγὴ ἀποδείξεως· || حجت — προσαγωγὴ τίτλου, ἀποδείξεως· || صلات — τέλεσις προσευχῆς. || Ρμ. ἐγείρω, τοποθετῶ, προσάγω, τελῶ· [αἰτ. δοτ.]: دعوى ايتدى — ἤγειρεν ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ· || فلان محله نوبتجى و يا بكجى ايلديلر — εἰς τὸ δεῖνα μέρος ἐτοποθέτησαν σκοπὸν ἢ φύλακα. [Καίτοι ἡ λέξις اقامه δὲν εἶναι διάφορος τῆς λέξεως اقامت, ἐν τούτοις ἡ μεταβολὴ τοῦ ه εἰς ت ἐπιφέρει μεταβολὴν εἰς τὴν ἔννοιαν, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς λέξεσι حركه καὶ حركت , عباره καὶ عبارت κτλ.

اقانيم } Α. **ἐκανίμ** [πλθ.τοῦ اقنوم **οὐκνοῦμ**] ὄν. ὑποστάσεις, πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος: ثلاثه — τὰ τρία πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος, ἡ ἁγία Τριάς.

اقاويل } Α. **ἐκαβίλ** [πλθ. τοῦ πλθ. اقوال] ὄν. λόγοι: حكماى ملل — λόγοι τῶν σοφῶν τῶν ἐθνῶν· || باطله — λόγοι ψευδεῖς.

اقاله } Α. **ἰκαλέ** [ρζ. قيل] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τινα ἐμέσαι, τὸ προξενεῖν ἔμετον· [αἰτ.]: ايچون بر علاج ترتيب ايتدى — طبيب خستەيى ὁ ἰατρὸς διώρισεν ἰατρικὸν ὅπως κάμῃ τὸν ἀσθενῆ νὰ ἐμέσῃ.

اقبار } Α. **ἰκπάρ** [ρζ. قبر] ρ. ἀφ. ταφή, ἐνταφίασις: ميت — ἐνταφίασις νεκροῦ.

اقبال } Α. **ἰκπάλ** [ρζ. قبل] ρ. ἀφ. τὸ στρέφειν τὸ *πρόσωπον πρός τι μέρος,* τὸ διευθύνεσθαι, τὸ εἶναι εὔνουν· τὸ ἐπιθυμεῖν, ἔχειν ὄρεξιν [ἐπὶ φαγητῶν καὶ ποτῶν]: —يورىلورى ἢ وارى ἐπιθυμεῖτε, ἤτοι δέχεσθε νὰ σᾶς προσφέρω φαγητόν; § εὔνοια τύχης, τύχη, εὐτυχία, προαγωγή: حريص — ἄπληστος *προόδου,* φιλόδοξος· § σύζυγος Σουλτάνου, μὴ γενομένη εἰσέτι μήτηρ καὶ ὑπομένως μὴ φέρουσα τὸν τίτλον Σουλτάνας.

اقبالپرست } Π.**ἰκπαλ-περέστ,** ὑπθ. φιλόδοξος, ὁ θυσιάζων τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς φιλοδοξίας του.

اقبالپرستلك } Τ. **ἰκπαλ-περεστλίκ,** βλ. ἐπόμ.

اقبالپرستى } Π **ἰκπαλ-περεστί,** ἀφ· φιλοδοξία, τὸ θυσιάζειν τὰ πάντα χάριν τῆς φιλοδοξίας.

اقبالسز } Τ. **ἰκπαλ-σήζ,** ἐπθ. ἀτυχής· ὁ ὑπὸ δυσμένειαν ὤν.

اقبالسزلق } Τ. **ἰκπαλ-σηζλίκ,** ἀφ. ἀτυχία· τὸ διατελεῖν ὑπὸ δυσμένειαν.

اقباللى } Τ. **ἰκπαλ-λή,** ἐπθ. εὐτυχής, οὗ ἡ τύχη εὐμενής, εὐνοική· ὁ ὑπὸ εὔνοιαν.

اقبالمند } Π. **ἰκπαλ-μέντ,** ἐπθ. συνώνυμον τῷ اقباللى.

اقبح } Α. **ἀκπάχ** [πιθαν. τοῦ قبح] ἐπθ. χείριστος: القباح — **ἄκπαχου-λ-κατάϊχ,** *τὸ χείριστον τῶν ἐλαττωμάτων·* || يالان سويلك — يدر قبا'حك *τὸ ψευδολογεῖν εἶναι τὸ χείριστον τῶν ἐλαττωμάτων·* || من الذنب — العذر ايله ἄκπαχου **μινε-ζ-ζένκ,** ἡ δικαιολογία [του] χείρων τοῦ *ἁμάρτματος* [του].

اقتار } Α.**ἀκτάρ** [πλθ. τοῦ قار **κουτούρ**] ὄν. χῶραι, τόποι· συνηθέστ. اقطار.

آقتارمق } Τ. **ἀκ-ταρ-μάκ,** ρμ. μτβ. μεταφέρω τι ἀπό ἑνός μέρους εἰς ἄλλο, ὡς ἐπιβάτας ἢ ἐμπορεύματα ἀπὸ ἑνὸς πλοίου εἰς ἄλλο, διαμετακομίζω· § ἀναζητῶ, ἀνερευνῶ, ἄνω κάτω κάμω ζητῶν τι· § ἀνασκάπτω τὴν γῆν, φέρω τὸ κάτω χῶμα ἐπάνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν· § διορθῶ, διευθετῶ τὰς κεράμους τῆς στέγης ἵνα μὴ διέρχηται βροχή· [αἰτ].

آقتارمه } Τ. **ἀκταρμά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ μεταφέρειν, διαμετακόμισις, ἀνιζήτησις κτλ. βλ. προηγ.

اقتباس } Α. **ἰκτιπάς** [ρζ. قبس] ρ. ἀφ. τὸ ἐρανίζεσθαι, δανείζεσθαι, ἀρύεσθαι πληροφορίας, φράσεις, ἔννοιας, ἐπιχειρήματα, ἄρθρα, ἐδάφια ἐκ συγγραμμάτων, ἱερῶν βιβλίων, ἐφημερίδων κτλ. || Ρμ. [αἰτ. دن] : آى كونشدن — نور ايديور ἢ σελήνη δανείζεται τὸ φῶς ἐκ τοῦ ἡλίου· || علم و معرفت ايله — ἀρύομαι ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν· § πλθ. اقتباسات *ἐρανίσματα:* علميه — *ἐρανίσματα ἐπιστημονικά·* || بوندن عبارت دكلدر — م τὰ ἐρανίσματά μου δὲν σύγκεινται ἐκ τούτου.

اقتباساً } Α. **ἰκτιπάσ-εν,** ἐπρ. ἐρανιζόμενος, ἀρυόμενος, δανειζόμενος· [دن] : درج ايلديكمز معلومات — غزتەلردن αἱ πληροφορίαι ἃς ἀνεγράψαμεν ἀρυσθέντες ἐκ τῶν ἐφημερίδων· || آى كونشدن — كره ارضه نور ياغديرر ἢ σελήνη δανειζομένη ἐκ τοῦ ἡλίου διαχέει φῶς ἐπὶ τῆς γηίνης *σφαίρας.*

اقتحام } Α. **ἰκτιχάμ** [ρζ. قحم] ρ. ἀφ. τὸ ἐπιτίθεσθαι ἀδεῶς, ἐπίθεσις, προσβολή· τὸ περιφρονεῖν, τὸ μὴ λογίζεσθαι [κ. ἀφηφῶ]· ἔφοδος, περιφρόνησις κινδύνων, ἐχθρῶν: موانع و مشكلات — καταφρόνησις προσκομμάτων καὶ δυσχερειῶν· || شجعان عثمانيك — نه مقاومت يدميدى μὴ δυνάμενος ν'ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπίθεσιν [**ἰκτιχαμινέ**] τῶν ἀνδρείων ὀθωμανῶν· § πλθ· اقتحامات.

اقتداء } Α. **ἰκτιτά** [ρζ. قدو , βλ. قدوت] ρ. ἀφ. τὸ ἕπεσθαι, ἀκολουθεῖν τὸ παράδειγμα τινός, μιμεῖσθαι. || Ρμ. [δοτ.]: جماعت — ايدر امامه τὸ ἐκκλησίασμα ἀκολουθεῖ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰμάμη [ἐν τῇ προσευχῇ]· βλ. اقتدا.

اقتداءً } Α. **ἰκτιτά-εν,** ἐπρ. κατὰ μίμησιν, κατ' ἀκολουθίαν, ἑπόμενος· [δοτ.].

اقتدار } Α. **ἰκτιτάρ** [ρζ. قدر] ρ. ἀφ. δύναμις, ἰσχύς· ἱκανότης: بشر — ἡ δύναμις, ἡ ἱκανότης τοῦ ἀνθρώπου· || فلان شى — يتك اوقتدەدر τὸ δεῖνα πρᾶγμα εἶναι ἀνώτερον τῆς δυνάμεώς του· || دينى ايفايه — ى يوقدر δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του· || صاحب — δυνατός, ἰσχυρός, ἱκανός· || قلمى — ἱκανότης γραφική, ἤτοι περὶ τὸ γράφειν, τὸ συντάττειν· || عدم — ἀνικανότης, ἀδυναμία· [ἡ λέξις اقتدار δὲν λέγεται ἐπὶ Θεοῦ, ἤτοι δὲν λέγεται الله اقتدار , ἀλλὰ قدرت الهيه ἢ θεία δύναμις].

اقتدارسز } Τ. **ἰκτιτάρ-σήζ,** ἐπθ. ἀδύνατος, ἀνίκανος.

اقتدارسزلق } Τ. **ἰκτιτάρ-σηζλίκ,** ἀφ. ἀδυναμία, ἀνικανότης.

اقتدارلى } Τ. **ἰκτιτάρ-λή,** ἐπθ. δυνατός, ἱκανός.

آقتديرمق } ἢ آقيتديرمق Τ. **ἀκ-ηττηρ-μάκ** ρμ. διαμ. κάμνω τινὰ νὰ χύσῃ τι· [δοτ. αἰτ.]: — ياشى كوز ياشى κάμνω τινὰ νὰ χύσῃ δάκρυα, νὰ κλαύσῃ.

اقتراب } Α. **ἰκτιράπ** [ρζ. قرب] ρ. ἀφ. προσέγγισις: ساعت — προσέγγισις τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· || συνηθέστ. تقرب βλ.

اقتراح } Α. **ἰκτιράχ** [ρζ. قرح , βλ. تقريح] ρ. ἀφ. αὐτοσχεδίασις τὸ ἐξ αὐτοσχεδίου, ὑπογυίου λέγειν: بيت — αὐτοσχεδίασις στίχου· || حاله — αὐτοσχεδίασις, λόγου. || Ρμ. αὐτοσχεδιάζω· [αἰτ.]: بديهه — ايچش بر منظومه αὐτοσχεδίασεν ἓν θαυμάσιον ποίημα· § πλθ. اقتراحات.

اقتراض } Α. **ἰκτιράζ** [ρζ. قرض] ρ. ἀφ. τὸ δανείζεσθαι χρήματα· συνηθέστερον استقراض βλ.

اقتران } Α. **ἰκτιράν** [ρζ. قرن] ρ. ἀφ. προσέγγισις, γειτνίασις, ἕνωσις [ἀνδρὸς καὶ γυναικός]· || Ρμ. *προσεγγίζω,* ἑνοῦμαι· [δοτ.]: مذاكرات طرفيجه قبول ايديلدجك بر درجەيه ايچش — αἱ διαπραγματεύσεις προσήγγισαν εἰς σημεῖον δυνάμενον νὰ γένηται παραδεκτὸν ἑκατέρωθεν· || ايچك — نتيجه‌يه πλησιάζω εἰς τέλος, ἤτοι νὰ τελειώσω [ὑπόθεσις, ζήτημα κτλ.]· || صديق ايچك — عالى‌يه τυγχάνω ἐπικυρώσεως· § [ἀστρον.] σύνοδος πλανητῶν ἢ ἐν γένει οὐρανίων σωμάτων: سعدين — **ἰκτιράνι σαΐδίν,** σύνοδος δύο ἀστέρων τῶν μάλλον αἰσίων καὶ εὐτυχῶν· § — خانان شوكت **χακάνι ἀεθνὲ-ἰκτιράν,** μονάρχης κραταιότατος [ὃν συνοδεύει τὸ μεγαλεῖον].

آقتريس } Γλ. **ἀκτρὶς** [actrice] ὄν. ἠθοποιός.

اقتسام } Α. **ἰκτισάμ** [ρζ. قسم] ρ. ἀφ. τὸ διανέμεσθαί τι, διανομή· συνηθέστερον مقاسمه βλ.

اقتصاد } Α. **ἰκτισάτ** [ρζ. قصد] ρ. ἀφ. τὸ ἐνεργεῖν ἐν μετριότητι, οἰκονομία, οἰκονομολογία: — مأمورين معاشندن حاصل اولدجق ἢ

οἰκονομία ἡ γενησομένη ἐκ τοῦ μισθοῦ τῶν ὑπαλλήλων· || ـه رعایت ایدر — τηρεῖ οἰκονομίαν· ‖ Ρμ. ποιῶ οἰκονομίας: ایدن ڤیر اولماز — ὁ οἰκονομίαν ποιῶν δὲν γίνεται πτωχός.

اقتصادی } Α. **ἰκτισατ-ί,** ἐπθ. οἰκονομολογικός· § θ. اقتصادیه **ἰκτισατιγέ:** — مجادله πάλη οἰκονομολογική.

اقتصار } Α. **ἰκτισὰρ** [ρζ. قصر] ρ. ἀφ. τὸ γίγνεσθαι βραχύν, σύντομον, τὸ περιορίζεσθαι εἰς ὀλίγον, συντομία λόγου, βραχυλογία· [ἀντιθ. اطناب, تطویل]: ایضاحات دها زیاده ویرمك لازم کلیور بو قدرله — ی مناسب کوریورم دὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσῃ τις περισσοτέρας ἐξηγήσεις· θεωρῶ κατάλληλον νὰ περιορισθῶ εἰς τοσαῦτα· ‖ Ρμ.[اهل]: ایتدم — ایتدم بو قدرله ἠρκέσθην εἰς τοσοῦτον μόνον [ἤτοι νὰ εἴπω κτλ.]· || βλ. καὶ اختصار.

اقتضاء } Α. **ἰκτιζὰ** [ρζ. قضا] ρ. ἀφ. ἀνάγκη, ἀπαίτησις: حال — ی ἀπαίτησις τῆς καταστάσεως, ἡ τῶν πραγμάτων· ‖ مصلحت — ی ἀπαίτησις τῆς ὑποθέσεως ἡ τῶν πραγμάτων· || سنه کوره — κατὰ τὴν ἀνάγκην, κατὰ τὰς περιστάσεις· ‖ واری — یونك ὑπάρχει ἀνάγκη τούτου; χρειάζεται τοῦτο; § Κοινῶς ἀντὶ τοῦ مقتضی **μουκτεζά,** ἀναγκαῖος: در — εἶναι ἀναγκαῖον· ‖ Ρμ. [οὐθ.] εἶναι ἀνάγκη, ἀπαιτεῖται, δεῖ: ایتدی — کندیسیله مفارقتمز ἐδέησε ν' ἀποχωρισθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ· || موسم بهار کلدی آغاچلرك ایدر — یشیللنمسی ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ ἔαρος· τὰ δένδρα δέον νὰ βλαστήσωσι [νὰ πρασινίσωσι]· || ایتز — δὲν εἶναι ἀνάγκη, δὲν ἀπαιτεῖται· § Ρμ. μτθ. ἀπαιτῶ· [αἰτ.]: بو ایش سزك اورایه کیتمکزی — ایدییور ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἀπαιτεῖ νὰ μεταβῆτε ἐκεῖ· || بیع مطلق مبیعك عیبدن سالم اولمسی — ایدر ἡ ἀπόλυτος πώλησις ἀπαιτεῖ νὰ ᾖ τὸ πωλούμενον ἀπηλλαγμένον ἐλαττώματος. || βλ. καὶ اقتضاسنجه.

اقتضاب } Α. **ἰκτιζὰπ** [ρζ. قضب] ρ. ἀφ. τὸ κόπτειν, τὸ λέγειν ἐκ τοῦ προχείρου· ἢ ἐκ τοῦ προοιμίου ἄμεσος μετάβασις εἰς τὸ προκείμενον· βλ. تخلص.

اقتضاسز } Τ. **ἰκτιζα-σὴζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἀναγκαῖος, περιττός.

اقتضاسزلق } Τ. **ἰκτιζα-σὴζλίκ,** ἀφ. ἔλλειψις ἀνάγκης, τὸ εἶναι περιττόν.

اقتضاسنجه } Τ. **ἰκτιζα-σὴνδζα,** ἐπρ. συνῳδά, ὡς ἀπαιτεῖ: مرحمت علیه‌کز — συνῳδὰ τῇ ὑμετέρᾳ εὐσπλαγχνίᾳ· ‖ — درایتی συνῳδὰ τῇ συνέσει αὐτοῦ.

اقتضالی } Τ. **ἰκτιζα-λή,** ἐπθ. ἀναγκαῖος, ἀπαιτούμενος: در — εἶναι ἀναγκαῖος, ἀπαιτεῖται.

اقتطاف } Α. **ἰκτιτὰφ** [ρζ. قطف] ρ. ἀφ. συλλογὴ καρπῶν· [κυριολ. καὶ μτφ.]: ثمرات باغ — συλλογὴ τῶν καρπῶν τῆς ἀμπέλου. ‖ Ρμ. δρέπομαι· [αἰτ.]: — ثمره مساعیسنی ایلدی ἐδρέψατο τοὺς καρποὺς τῶν ἀγώνων του.

اقتفاء } Α. **ἰκτιφὰ** [ρζ. اقفا] ρ. ἀφ. τὸ ἀκολουθεῖν τὰ ἴχνη τινός, τὸ στοιχεῖν· [κυριολ. καὶ μτφ.]. ‖ Ρμ. [δοτ.]: جملمز اثر نبویه‌یه — ایدرز πάντες ἀκολουθοῦμεν τὰ ἴχνη τοῦ προφήτου [ἤτοι νεφεθιγέ]· βλ. اقتدا.

اقتفاءً } Α. **ἰκτιφὰ-εν,** ἐπρ. ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη, στοιχῶν· [δοτ.]: — اثر پیغمبری‌یه ἀκολουθῶν τὰ ἴχνη τοῦ προφήτου.

آقتمق } ἢ آقتیق Τ. **ἀκ-τε-μάκ,** ρμ. μτθ. κάμνω νὰ ρεύσῃ, διοχετεύω, χύνω [αἰτ]: — صویی διοχετεύω τὸ ὕδωρ· || — کوز یاشی χύνω δάκρυα.

آقتمه } ἢ آقتیمه Τ. **ἀκ-τε-μά,** ὄν. ἀπαρ. τὸ διοχετεύειν, χύνειν· § ὄν. λευκὴ ἢ ἐρυθρὰ κηλὶς ἐπὶ τοῦ μετώπου ἵππων, καλουμένη καὶ صاقار ἢ صباح الخیر· βλ. صباح.

آقتور } Γλ. **ἀκτὸρ** [acteur] ὄν. πλοποιός.

آچقه } Τ. **ἀκ-δζὲ,** ἢ آچقه **ἀκ-τσὲ** ἐπθ. ὑπόλευκος· βλ. آقراق, آچیل καὶ آغمی· § — اغاج ὀφένδαμνος· βλ. اسفندان.

آچقه } Τ. **ἀκ-δζὲ** ἢ آچقه **ἀκ-τσέ,** ὄν. ἄσπρον, ἤτοι ἀρχαῖον νόμισμα τουρκικὸν ἀποτελοῦν τὸ τρίτον τοῦ پاره παρά· § νόμισμα, χρῆμα: — اوقاق λεπτὰ νομίσματα, ψιλά· || — کیسه ἓν βαλάντιον χρημάτων, ἤτοι πεντακόσια γρόσια· || — یوق δὲν ἔχω χρήματα· || ایتز — δὲν κάμει παράδες, δὲν ἔχει καμμίαν ἀξίαν.

آچقه‌سز } Τ. **ἀκτσε-σὶζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ χρημάτων, πτωχός, ἐνδεής.

آچقه‌سزلك } Τ. **ἀκτσε-σιζλίκ,** ἀφ. ἔλλειψις χρημάτων, ἔνδεια, πτωχεία.

آچقه‌لك } Τ. **ἀκτσε-λίκ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξίαν ἑνὸς ἀσπρου: — ی ὁ ἀξίας ἑνὸς ἀσπρου, ὁ ἄνευ ἀξίας, ὑπολήψεως, μηδαμινός.

آچقه‌لی } Τ. **ἀκτσε-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων χρήματα, πλούσιος: آدم — πλούσιος ἄνθρωπος.

آچیل } Τ. **ἀκ-δζὶλ** ἢ آچیل **ἀκ-τσίλ,** ἐπθ. ὑπόλευκος.

اقحوان } Α. **οὐκχουδὰν** [κακῶς **ἀκχουδὰν**] ὄν. χαμαίμηλον· § πλθ. اقاحی **ἐκαχή.**

اقداح } Α. **ἀκτὰχ** [πλθ. τοῦ قدح **κατὲχ**] ὄν. ποτήρια: — اداره πρόποσις.

اقدار } Α. **ἰκτὰρ** [ρζ. قدر] ρ. ἀφ. τὸ ἐνισχύειν ἢ ἐνίσχυσις διὰ χορηγίας εἴτε χρημάτων, εἴτε θέσεως καὶ ἐπιρροῆς, τὸ ὑποστηρίζειν, ὑποστήριξις, ἀνακούφισις: فقرا — ی ὑποστήριξις πενήτων· || اهالی — ی ὑποστήριξις τοῦ λαοῦ· || الله — ی ὑποστήριξις οὐλεμάδων. ‖ Ρμ.[αἰτ. اهل]: ایلدی — عنایات واقتدسیله او مرد ڤیری διὰ τῶν γενομένων εὐεργεσιῶν του ὑπεστήριξεν ἐκεῖνον τὸν πτωχὸν ἄνθρωπον.

اقدام } Α. **ἀκτὰμ** [πλθ. τοῦ قدم **κατὲμ**] ὄν. πόδες, βήματα.

اقدام } Α. **ἰκτὰμ** [ρζ. قدم] ρ. ἀφ. προσπάθεια, ἐπιμέλεια, ἐνδελέχεια: هرشیده — ی بادی، حصول مرام اولور ἐν παντὶ πράγματι ἡ ἐπιμέλεια γίνεται αἰτία ἐπιτεύξεως τοῦ ποθουμένου· || اولان — اقدامنده او موفقیتی عسکرینك اسحصال المشدر τὴν ἐπιτυχίαν ἐκείνην ἠράτο διὰ τῆς ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῶν ποδῶν [ἰκτάμι ἀκτάμ] ταχύτητος τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. ‖ Ρμ. ἐπιμελοῦμαι, ἐνδελεχῶς προσπαθῶ, καταγίνομαι· [δοτ.]: تحصیل فنونه — ایدییور καταγίνεται εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἐπιστημῶν· § τὸ προχωρεῖν, ποιεῖν βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός: کاه — و کاه اجام τὸ ὀτὲ μὲν προχωρεῖν, ὀτὲ δ' ὀπισθοχωρεῖν· § πλθ. اقدامات **ἰκτιαμάτ:** مساعی — و ἐνέργειαι καὶ προσπάθειαι, ζῆλος.

اقداملی } Τ. **ἰκτιαμ-λή,** ἐπθ. ὁ ἐνδελεχῶς ἐργαζόμενος, καταγινόμενος.

اقدس } Α. **ἀκτὶς** [παραθ. τοῦ مقدس] ἐπθ. ἁγιώτερος-τατος: ذات — پیغمبری τὸ ἁγιώτατον πρόσωπον τοῦ προφήτου· || ذات — حضرت پادشاهی τὸ ἁγιώτατον πρόσωπον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος· || — اشیا τὸ ἁγιώτατον τῶν πραγμάτων.

اقدم } Α. **ἀκτὲμ** [παραθ. τοῦ قدیم] ἐπθ. ἀρχαιότερος, προηγούμενος, πρώτιστος: — اور ἡ πρωτίστη τῶν ὑποθέσεων· || — وظائف τὸ πρώτιστον τῶν καθηκόντων· || حاکم رؤیت دعواده ال — قال — قاعده‌سنه رعایت ایتملیدر ἐν τῇ ἐκδικάσει τῶν ἀγωγῶν ὁ δικαστὴς δέον νὰ τηρῇ τὸν κανόνα τῆς προτάξεως τοῦ ἀρχαιοτέρου, ἤτοι νὰ προτάττῃ τῆς ἀρχαίας ἀγωγῆς [φὲλ-ἀκτὲμ] τὴν ἀρχαιοτέραν [τὲλ ἀκτέμ]· § [ἐπρ.] πρό, προηγουμένως· [τῇ دن]: — بوندن πρὸ τούτου, προλαβόντως.

اقدمجه } Τ. **ἀκτὲμ-δζε,** ἐπθ. ὀλίγῳ πρότερον.

اقراء } Α. **ἀκρὰ** [παραθ. τοῦ قاری] ἐπθ. ὁ κάλλιον ἢ ὁ κάλλιστα ἀναγινώσκων τὸ Κοράνιον.

اقرار } Α. **ἰκρὰρ** [ρζ. قر, βλ. اقرار] ρ. ἀφ. ὁμολογία, ἐπιβεβαίωσις: ایمان — ریاللسان اهل تصدیق بالجنان عبارتدر πίστις εἶναι ὁμολογία διὰ τῆς γλώσσης [ἠλ-λιδὰν] καὶ ἐπιβεβαίωσις διὰ τῆς καρδίας [ἠλ-λιδζενὰν]· || — کلك ὁμολογῶ· || دن دوکمك — دن عدول ایتمك ἢ, ἀθετῶ τὴν ὁμολογίαν· || — السکوت من ال ἐς ἀκρούτ μίνε-λ-ἰκράρ, ἡ σιγὴ εἶναι ὁμολογία· ‖ Ρμ. ὁμολογῶ, ἐπιβεβαιῶ· [αἰτ.]: ایتدی — قباحتنی ὡμολόγησε τὸ πταῖσμά του· || [δοτ. αἰτ.]: جمیع اموال و اشیایی بیوك اوغلنه — ایله نفی ملك ایتمش اولور διὰ ἀρνησῆς τὴν κυριότητα ὁμολογῶν ὅλην τὴν περιουσίαν καὶ τὰ πράγματα ὑπὲρ τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ υἱοῦ [δηλ. ὅτι ἀνήκουσι τῷ υἱῷ κτλ.]· || βλ. καὶ اقرار.

اقراض } Α. **ἰκρὰζ** [ρζ. قرض] ρ. ἀφ. τὸ δανείζειν [χρήματα], δάνεισμα: پاره — ی امنیته موقوفدر τὸ δάνεισμα χρημάτων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης. ‖ Ρμ. δανείζω· [δοτ. αἰτ.]: ایتدم — فلانه شو قدر غروش τῷ δεῖνι ἐδάνεισα τόσα χρήματα· § πλθ. اقراضات: — معاونتکارانه δάνεια ἐπικουρικά.

آقراق } Τ. **ἀκ-ράκ,** ἐπθ. ὑπόλευκος· βλ. آچقه ἢ آچقه.

اقران } Α. **ἀκρὰν** [πλθ. τοῦ قرین] ὄν. ὁμήλικες, ὁμοβάθμιοι, ἴσοι: — غیرت ὁ ζῆλος τῶν ὁμηλίκων, ὁμοβαθμίων· || — بین ال **ἠείνε-λ-ἀκράν,** μεταξὺ τῶν ὁμηλίκων, ὁμοβαθμίων· || — ی یوق δὲν ἔχει ἴσον, ἐφάμιλλον· § ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ ἑνικοῦ: — لك دكل او سنك — ك ἐκεῖ-

νος δὲν εἶναι ὁμήλιξ ἢ ἴσός σου [ἀκρανήν].

اقرب } Α. ἀκρὲπ [παραθ. τοῦ قريب] ἐπθ. ἐγγύτερος-τατος: مسافات —ی ἐγγυτέρα τῶν ἀποστάσεων· || اوقات —ی ὁ ἐγγύτερος τῶν χρόνων· § πλθ. اقارب ἐκαρίπ.

اقرباء } Α. ἀκριπά, κ. ἀκραπὰ [πλθ. τοῦ قريب] ὄν. οἱ πλησίον, οἱ συγγενεῖς: و تعلقات — οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ οἰκεῖοι.

اقرح } Α. ἀκρὰχ [ρζ. قرح] ἐπθ. ὁ ἔχων τὸ μέτωπον λευκόν [ἵππος].

اقرحه } Α. ἀκρηχὰ [πλθ. τοῦ قراح قراح] ὄν. ἀγροὶ ἄνευ δένδρων.

اقرع } Α. ἀκρὰ [ρζ. قرع] ἐπθ. κνυώδης, κ. κασηδάρης.

اقرن } Α. ἀκρὲν [ρζ. قرن] ὁ ἔχων τὰς ὀφρῦς συνηνωμένας· βλ. چاتیق.

اقزل } Α. ἀκζὲλ [ρζ. قزل] ἐπθ. λίαν χωλός.

اقساء } Α. ἰκσὰ [ρζ. قسو, βλ. قسوت] ρ. ἀφ. τὸ σκληρύνειν, σκληρυνσις: دل —ی ἢ قلب σκλήρυνσις καρδίας· || سکر —ی τὸ μεταβάλλειν διὰ τῆς βράσεως τὴν ζάχαριν ἀπὸ ρευστῆς εἰς στερεὰν κατάστασιν.

آقساتمق } Τ. ἀκσα-τ-μάκ, ρμ. μτδ. τὸ καθιστάναι χωλόν· τὸ ἀφίνειν τὸ ἔργον ἀτελές· [αἰτ.].

اقساط } Α. ἰκσὰτ [ρζ. قسط] ρ. ἀφ. εὐθυδικία: لازمهٔ احتیاطدر — الزام ἢ ἐπιδίωξις εὐθυδικίας ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἐπιφυλάξεως.

آقساق } Τ. ἀκσὰκ [ἐκ τοῦ آقسامق] ἐπθ. χωλός: تیمور —, ἢ تیمورلنك تیمور-λένκ, ὁ χωλὸς Τιμούρ, ἤτοι Ταμερλᾶνος ὁ κατακτητής.

آقساقلق } Τ. ἀκσακ-λίκ, ἀφ. χωλότης.

اقسام } Α. ἀκσὰμ [πλθ. τοῦ قسم κίσμ] ὄν. μέρη, ὑποδιαιρέσεις: کلام —τὰ μέρη τοῦ λόγου· || عرقیه —ὑποδιαιρέσεις γένους [ψυσ. ἰστ]· || خمسهٔ جراحیه —χειρουργικὴ πεντάτευχος.

اقسام } Α. ἰκσὰμ [ρζ. قسم κασὲμ] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν ὅρκον, ὁρκωμοσία, ὅρκος: مرد مستقیم مائل—اولماز εὐθὺς ἄνθρωπος δὲν κλίνει εἰς τὴν ὁρκωμοσίαν· || دن چکینیر — الله دن قورقان ὁ φοβούμενος τὸν Θεὸν ἀποφεύγει τὴν ὁρκωμοσίαν· || کذب اوزرینه — ی وجدان قبول ایتمز τὴν ὁρκωμοσίαν ἐπὶ τοῦ ψεύδους ἢ συνείδησις δὲν παραδέχεται.

آقسامق } Τ. ἀκ-σαμὰκ [κατὰ τὸ هجا ἐκ τοῦ آغق, آغسامق] ρμ. οὐδ. χωλαίνω: اوکرنور —اوکرنور طوپال ایله کزن ὁ περιπατῶν μετὰ χωλοῦ μανθάνει νὰ χωλαίνῃ, ἤτοι «εἰ χωλῷ παροικήσεις, ὑποσκάζειν μαθήσῃ» [πρμ]· § μτφ. χωλαίνω, καθυστερῶ [ἐπὶ ὑποθέσεως].

آقسرمق } Τ. ἀκσηρμάκ, βλ. آقصرمق.

اقسط } Α. ἀκσὰτ [ρζ. قسط] ἐπθ. παραθ. δικαιότερος, ὀρθότερος-τατος: حکمداران —ی ὁ δικαιότερος τῶν ἡγεμόνων· || موازین —ی ἢ ὀρθοτέρα τῶν πλαστίγγων.

اقسه } Α. ἀκσσὲ, πλθ. τοῦ قسیس· βλ.

آقسیون } Γλ. ἀκσιὸν [action] ὄν. μετοχὴ ἐν κεφαλαίῳ, ἢ ἐπιχειρήσει ἐμπορικῇ, οἰκονομικῇ· ὁ τίτλος τῆς μετοχῆς ταύτης.

آقشام } Τ. ἀκσὰμ ἢ آخشام ἀχσάμ, ὄν. ἑσπέρα: خیر اولسون —, ἢ کز خیر اولسون —, ἢ شربفلر کز خیر اولسون —, ἀκσαμηνὶζ ἢ ἀκσὰμ ἐεριφλερینیز χαῖρ ὀλὰ ἢ ὀλσούν, καλὴν ἑσπέρα σας· || یکی —θεῖπνον· || اوستی —, ἢ اوزری —, ἢ صولری —, περὶ τὸ ἑσπέρας· || دن — ἀφ' ἑσπέρας· || کونی — τὸ μετὰ μεσημβρίαν μέρος τῆς ἡμέρας· || یازی — προσευχὴ τῆς ἑσπέρας, ἑσπερινή· || کونشی —ὁ ἥλιος τῆς ἑσπέρας· εἶδος ὑφάσματος, οὗ τὸ χρῶμα ὅμοιον πρὸς τὸ στῆθος τῆς περιστερᾶς· § ἐπρ. کلور — τὸ ἑσπέρας θὰ ἔλθῃ· || کوردم —τὸ ἑσπέρας τὸν εἶδον· § اولق— γίνεται ἑσπέρας, βραδυάζει· μτφ. βραδύνει ἢ παρέρχεται ἡ ἡλικία τοῦ ἀνθρώπου.

آقشامجی } Τ. ἀκσαμ-τζὶ ἢ آخشامجی ἀχσαμ-τζή, ἐπθ. ὁ ἀφ' ἑσπέρας ἐνωρὶς κοιμώμενος· § ὁ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν πίνων καὶ μεθύων.

آقشامجیلق } Τ. ἀκσαμ-τζηλίκ, ἀφ. τὸ ἐνωρὶς κατακλίνεσθαι· § τὸ καθ' ἑκάστην ἑσπέραν πίνειν καὶ μεθύειν.

آقشاملاتمق } Τ. ἀκσαμ-λατμάκ ἢ آخشاملاتمق ἀχσαμ-λατμάκ, ρμ. μτδ. κάμνω τι νὰ διαρκέσῃ ἢ κάμνω τινὰ νὰ περιμένῃ μέχρις ἑσπέρας, νὰ βραδυασθῇ [αἰτ.].

آقشاملامق } Τ. ἀκσαμ-λαμάκ ἢ آخشاملامق ἀχσαμ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. διέρχομαι ὅλην τὴν ἡμέραν [βραδυάζομαι] περιμένων ἔν τινι μέρει, ἢ ἐργαζόμενος ἔν τινι ἔργασίᾳ.

آقشاملاین } Τ. ἀκσὰμ-λαΐν ἢ آخشاملاین ἀχσὰμ-λαΐν, ἐπρ. τὸ ἑσπέρας.

آقشاملق } Τ. ἀκσὰμ-λὶκ ἢ آخشاملق ἀχσὰμ-λίκ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἑσπέρᾳ, ἢ ὁ γινόμενος τὴν ἑσπέραν, ἑσπερινός: بیدکی — ἀκσὰμλὶκ γετὶν μι, ὄψαγες τὸ ἑσπερινὸν [ψαγητόν]· || —ر ὁ μίαν μόνην ἑσπέραν ἐπαρκῶν, ἢ γινόμενος.

آقشاملو } Τ. ἀκσὰμ-λὶ ἢ آخشاملو ἀχσὰμ-λή, ἐπθ. ἑσπέριος· ὃν χρήσει ὡς ἐπίρρημα μετὰ τοῦ صباحلو ἀκσαχ-λὶ πρώϊος, ἤτοι صباحلو — πρωϊ βράδυ.

اقشعرار } Α. ἰκσηρὰρ [ρζ. قشعر] ρ. ἀφ. φρικίασις: جلد — φρικίασις δέρματος· || اشعار — φρικίασις τριχῶν [ἀνατριχίασμα].

اقصا } ἢ اقصی Α. ἀκσὰ [ρζ. قصو] ἐπθ. ἀπώτερος-τατος, ἄκρος, ἀνώτατος, τελευταῖος: مقامه —ی ὁ ἀπώτατος τῶν σκοπῶν, ἤτοι ὁ τελικός· || مراتب —ی ὁ ἀνώτατος τῶν βαθμῶν· || شرق —ی τὸ ἀπώτατον, ἢ ἐσχατιὰ τῆς Ἀνατολῆς· || اولدی واصل مرامه —ی ἀφίκετο εἰς τὸ τελευταῖον ὅριον τοῦ σκοποῦ του· || آلمان —ی τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν πόδων· || عمران —ی τὸ ἀπώτατον κατοικημένου μέρους, ἤτοι αἱ ἐν τῇ ἐσχατιᾷ χωρίου τελευταῖαι οἰκίαι· § θ. قصوی κουσθά, βλ. § πλθ. اقاصی ἐκασή.

اقصار } Α. ἰκσὰρ [ρζ. قصر] ρ. ἀφ. τὸ νὰ παραλείπῃ τις πρᾶγμα, ὅπερ δύναται νὰ πράξῃ, παράλειψις: —بوبابده وقوعبولان و تقصیرمك عفویی عی ایدرم παρακαλῶ τὴν συγγνώμην τῆς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γενομένης παραλείψεως καὶ ἐλλείψεώς μου. || βλ. تقصیر.

اقصر } Α. ἀκσὰρ [παραθ. τοῦ قصیر] ἐπθ. βραχύτερος-τατος: ایام —ی ἢ βραχυτέρα τῶν ἡμερῶν· || خطوط —ی ἢ βραχυτέρα τῶν γραμμῶν.

آقصرتمق } ἢ آقسرتمق Τ. ἀκσηρ-τ-μάκ, ρ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ πταρμισθῇ, προξενῶ πταρμόν· [αἰτ.].

آقصردیجی } Τ. ἀκσηρτηδζὶ, ἐπθ. ὁ, ἢ, τὸ προξενοῦν πταρμόν.

آقصرمق } ἢ آقسرمق Τ. ἀκσηρ-μάκ, ρμ. οὐδ. πταρμίζομαι· [κατὰ τὸ هجا κυρίως آکصرمق, ἐκ τοῦ آک μάλλον ὅμως φαίνεται ὀνοματοποιία].

آقصرمه } Τ. ἀκσηρ-μὰ, ὄν. ἀπαρ. τὸ πταρμίζεσθαι, πταρμός.

آقصریق } ἢ آقسریق Τ. ἀκσηρ-ὶκ, ὄν. πταρμός.

اقصی } Α. ἀκσὰ, βλ. اقصا.

اقضی } ἢ اقضا Α. ἀκζὰ [παραθ. τοῦ قاضی] ἐπθ. δικαιότερος-τατος, ὁ μετὰ μεγαλειτέρας ἱκανότητος προσπαθῶν ν' ἀπονείμῃ δικαιοσύνην: اقضای قضات مسلمین ἀκζὰϊ κουζάτ μυσλιμὶν, ὁ δικαιότερος τῶν δικαστῶν τῶν Μουσουλμάνων· || اقضی القضاة ἀκζε-λ-κουζάτ, ὁ δικαιότερος τῶν δικαστῶν.

اقطاب } Α. ἀκτὰπ [πλθ. τοῦ قطب κοὺτπ] ὄν. πόλοι.

اقطار } Α. ἀκτὰρ [πλθ. τοῦ قطر κοὺτρ] ὄν. μέρη, τόποι, χῶραι, πέρατα: عالم —ی τὰ μέρη ἢ αἱ χῶραι ἢ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, ὁ κόσμος· || السما —ی ἀκτάρου-σ-σεμὰ τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ· || بعیده —ی μεμακρυσμέναι χῶραι· [βλ. قطار] § [Γεωμ.] διάμετροι.

اقطار } Α. ἀκτὰρ [πλθ. τοῦ قطره κατρὰ] ὄν. σταγόνες: امطار —ی σταγόνες τῶν βροχῶν· § βλ. قطار.

اقطاع } Α. ἰκτὰ [ρζ. قطع] ρ. ἀφ. τὸ διδειν κατ' ἀποκοπὴν μέρος δημοσίων γαιῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν خراجیه [χαραδζιγέ]. || Ρμ. [αἰτ.]: ایلدی — درت دونم اراضی ἔδωκε κατ' ἀποκοπὴν τέσσαρα στρέμματα γαιῶν.

اقطع } Α. ἀκτὰ [ρζ. قطع] ἐπθ. ἄνθρωπος οὗ ἡ χεὶρ εἶναι κεκομμένη.

اقعاد } Α. ἰκσὰτ [ρζ. قعد, βλ. قعود] ρ. ἀφ. ἐγκαθίδρυσις, ἐνθρόνισις, τὸ βάλλειν τινὰ νὰ καθήσῃ· [δοτ]: بو افندینك شو قولتوغه —ی مناسبدر ἁρμόζει νὰ βάλλῃ τις τὸν κύριον τοῦτον νὰ καθήσῃ ἐπὶ τῆς καθέδρας ταύτης. || Ρμ. ἐγκαθιδρύω, καθίζω, ἐνθρονίζω, ἐγκαθιστῶ [δοτ. αἰτ.]: ایلدم — یاری صحن صفهٔ کازاره ἐνεθρόνισα τὴν φίλην εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀνακλίντρου τοῦ ροδῶνος.

اقعار } Α. ἰκὰρ [ρζ. قعر] ρ. ἀφ. τὸ καθιστάναι τι βαθύ, βάθυνσις: بئر —ی βάθυνσις φρέατος· || انهار —ی βάθυνσις ποταμῶν.

اقفاص } Α. **ἀκφὰς** [πλθ. τοῦ قفص **καφὰς**] ὄν. κλωβία.

اقفال } Α. **ἀκφὰλ** [πλθ. τοῦ قفل **κοὺφὰλ**] ὄν. κλεῖθρα, κλειδαρίαι.

اقفال } Α. **ἰκφὰλ** [ρζ. قفل] ρ. ἀφ. τὸ κλειδοῦν, κλείδωμα: صندوق — κλείδωμα κιβωτίου· || باب — κλείδωμα θύρας.

اقل } Α. **ἐκάλλ** [παραθ. τοῦ قليل] ἐπθ. ἐλάσσων, ἐλάχιστος: مقادير — τὸ ἐλάχιστον τῶν ποσῶν· || — لا لا **ἐκάλλ**, τοὐλάχιστον· || قليل — **ἐκάλλι καλίλ**, ἐλαχιστότατον, τὸ ὀλιγώτερον ὅσῳ τὸ δυνατόν· || ى — τοὐλάχιστον.

اقلال } Α. **ἰκλὰλ** [ρζ. قلّ, βλ. قلت] ρ. ἀφ. τὸ ἐλαττοῦν, ὀλιγοστεύειν, ἐλάττωσις: مصارفات — ἐλάττωσις δαπανῶν· || معاشات — ἐλάττωσις μισθῶν· || συνηθέστ. تقليل· βλ.

آقلامق } Τ. **ἀκ-λαμὰκ**, ρμ. μτθ. λευκαίνω, ποιῶ λευκὸν σημεῖον, καθαίρω, περιποιῶ τιμήν, κάμνω εὐπρόσωπον [αἰτ.].

اقلام } **ἀκλὰμ** [πλθ. τοῦ قلم] ὄν. κάλαμοι, γραφεῖα κυβερνητικά: تاون — συνεργασία καλάμων, γραφείων· || مصادمه — σύγκρουσις καλάμων, γραφείων· || كتبة — γραμματεῖς γραφείων, ἢ ἄλλως افندیلری — οἱ ὑφένδηδες τῶν γραφείων· || مخرج — σχολή, ἐξ ἧς ἐξήρχοντο ἄλλοτε οἱ γραμματεῖς τῆς Υ. Πύλης.

آقلق } Τ. **ἀκ-λὰκ**, λευκότης, λευκὸν ψιμύθιον, κ.ἀσπράδι· [βλ. آقلامق] § ἀθώωσις, εὐδοκίμησις.

آقلی } Τ. **ἀκ-λὴ**, ἐπθ. ὁ ἔχων λευκὸν στίγμα: قرملی — ὁ ἔχων λευκὰ καὶ μαῦρα στίγματα, στικτός, παρδαλός.

اقليد } Α. **ἰκλὶτ** [ἐκ τοῦ Ἑλλ.] ὄν. κλεὶς, κλειδίον· βλ. καὶ كليد **κιλίτ**.

اقليق } Τ. **ἰκλὶκ** [βλ. اقليق] ὄν. ὄργανον μουσικὸν ἐν εἴδει λύρας ἢ τετραχόρδου [βιολίου].

اقليم } Α. **ἰκλὶμ** [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. κλίμα, χώρα, ζώνη: يمن — τὸ κλίμα, ἡ χώρα τῆς Ὑεμένης· || — يدى τὰ ἑπτὰ κλίματα, ὅλος ὁ κόσμος· || استيناس — ἐγκλιμάτισις, ἐξοικείωσις πρὸς τὸ κλίμα, τὸν τόπον· § πλθ. اقاليم **ἐκαλίμ**.

اقمشه } Α. **ἀκμισὲ** [πλθ. τοῦ قماش] ὄν. ὑφάσματα: نفيسه — ὑφάσματα ἐξαίρετα.

اقمصه } Α. **ἀκμισὲ** [πλθ. τοῦ قميص] ὄν. ἀποκάμισα.

آقمق } Τ. **ἀκ-μὰκ**, ρμ. οὐδ. ρέω: — صو τὸ ὕδωρ ῥέει· || — ايرماق ὁ ποταμὸς ῥέει· || — طام ἡ στέγη ῥέει, στάζει· || — باش τὰ δάκρυα ῥέουσι, κλαίω, χύνω δάκρυα· || — كوزلر οἱ ὀφθαλμοὶ τρέχουσιν, ἤτοι χύνουσι δάκρυ [ἐπὶ πασχόντων ὀφθαλμῶν], ἢ χύνονται, ἤτοι τυφλοῦται τις· || آغزك — صويى ἐπιθυμῶ ζωηρῶς [τρέχουν τὰ σάλια]· || — يلدز οἱ ἀστέρες διάττουσι, πίπτουσι· || سنلر آقوب كيديور τὰ ἔτη ῥέουσι καὶ παρέρχονται· || — قان αἷμα χύνεται, πόλεμος γίνεται· || — يرون ἡ μύτη τρέχει, πάσχω κατάρρουν.

اقناع } Α. **ἰκνὰ** [ρζ. قنع, βλ. قناعت] ρ. ἀ. τὸ καταπείθειν, κατάπεισις, ἱκανοποίησις: ى مشكل كورينيور ايدى — ἐφαίνετο δύσκολος ἡ κατάπεισις αὐτοῦ. || Ρμ. [αἰτ.]: كنديسى بر درلو — ايدمدم οὐδαμῶς ἠδυνήθην νὰ καταπείσω αὐτόν.

اقناعى } Α. **ἰκνα-ὶ** ἐπθ. πειστικός· § θ. اقناعيه **ἰκναϊγὲ** — كلمات λόγοι πειστικοί· § πλθ. اقناعيات λόγοι λεγόμενοι πρὸς κατάπεισιν.

آقندى } Τ. **ἀκηντὴ** ἢ آقينتى **ἀκηντὴ** [ἐκ τοῦ آقمق] ὄν. ῥεῦμα ποταμοῦ, θαλάσσης, ἢ ἀέρος: يه كورك چكمك — κοπηλατῶ εἰς τὸ ῥεῦμα, ματαιοπονῶ, ἀντλῶ εἰς τετριμμένον πίθον· || ى — روزكار ῥεῦμα ἀέρος.

آقنديسز } ἢ آقينتيسز Τ. **ἀκηντη-σὴς**, ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων ῥεύματα [τόπος].

آقنديلو } ἢ آقينتيلو Τ. **ἀκηντη-λὴ**, ἐπθ. ὁ ἔχων ῥεύματα [τόπος.]

اقنوم } Α. **οὐκνούμ**, ὄν. ὑπόστασις, ἓν ἐκ τῶν τριῶν προσώπων τῆς ἁγίας Τριάδος· § πλθ. اقانيم **ἐκανίμ**· βλ.

اقوا } ἢ اقوى Α. **ἀκβὰ** [παραθ. τοῦ قوى] ἐπθ. ἰσχυρότερος-τατος: ى دلائل — ἡ ἰσχυροτέρα τῶν ἀποδείξεων· || ى ملحوظات — ἡ ἰσχυροτέρα τῶν πιθανοτήτων.

اقوات } Α. **ἀκβὰτ** [πλθ. τοῦ قوت **κοίτ**] ὄν. τροφαί: يوميه — ἡμερήσιαι τροφαί, ὁ ἐπιούσιος ἄρτος.

اقواس } Α. **ἀκβὰς** [πλθ. τοῦ قوس **κὰβς**] ὄν. τόξα [γεωμ.].

اقوال } Α. **ἀκβὰλ** [πλθ. τοῦ قول **κὰβλ**] ὄν. λόγοι: فلاسفه — λόγοι φιλοσόφων· || مردوده — λόγοι ἀπορριπτέοι· || و افعال — λόγοι καὶ πράξεις· § β'. πλθ. اقاويل **ἐκαβίλ**· βλ.

اقوام } Α. **ἀκβὰμ** [πλθ. τοῦ قوم **κὰβμ**] ὄν· λαοί, ἔθνη, φυλαί: متمدن — λαοὶ πεπολιτισμένοι· || وحشيه — λαοὶ ἄγριοι.

اقوم } Α **ἀκβὲμ** [παραθ. τοῦ قويم] ἐπθ. εὐθύτερος, ὀρθότερος-τατος: شرايع — ἡ ὀρθοτέρα τῶν θρησκειῶν [τῶν ἱερῶν νόμων].

اقونومى } Ελ. **ἐκονομὶ**, ὄν. οἰκονομία: پولتيق — πολιτικὴ οἰκονομία.

آقونيت } Ελ. **ἀκονὶτ**, ὄν. ἀκόνιτον [φυτ.].

اقوى } Α. **ἀκβά**, βλ. اقوا.

اقوياء } Α. **ἀκβιγὰ** [πλθ. τοῦ قوى] ὄν. οἱ ἰσχυροί, οἱ δυνατοί: حرب — ى رجال — οἱ ἰσχυροὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ πολέμου.

آقيا } Τ. **ἄκια**, ὄν. [ἰχθ.] εἶδος μεγάλου γομφαρίου ζυγίζοντος πέντε ὀκάδας.

اقيانوس } Α. **οὐκιανοὺς** [ἑλλ.] ὄν. ὠκεανός.

اقيانوسى } Α. **οὐκιανουθ-ὶ**, ἐπθ. ὠκεάνειος· § θ. اقيانوسيه.

اقيانيا } **οὐκιάνια**, ὄν. κ. Ὠκεανία.

آقيتق } Τ. **ἀκητμὰκ**, βλ. آقمق.

آقيجى } Τ. **ἀκηθζὴ** [آقمق] ἐπθ. ὁ ῥέων.

اقيسه } Α. **ἀκγιὲ** [πλθ. τοῦ قياس] ὄν. συλλογισμοί.

اقيش } Τ. **ἀκὴς** [آقمق] ρ. ἀφ. τὸ ῥέειν, ῥεῦσις.

آقين } Τ. **ἀκὴν** [آقمق] ὄν. ἐπιδρομή, λεηλασία. || Ρμ. كيزى — ποιῶ ἐπιδρομήν, λεηλασίαν· || صالق — ἀποστέλλω πρὸς λεηλασίαν· § [ἐπρ.] — — σωρηδόν.

آقينجى } Τ. **ἀκην-θζὴ**, ἐπθ. ἐπιδρομεύς, λαφυραγωγός, ἤτοι στρατιῶται ἄτακτοι διατρέχοντες τὴν ἐχθρικὴν χώραν πρὸς λεηλασίαν.

آقينجيلق } Τ. **ἀκην-θζηλὰκ**, ἀφ. τὸ εἶναι τινα ἐπιδρομέα, λαφυραγωγόν· § μέθοδος τοῦ ποιεῖν τὸν πόλεμον δι' ἐπιδρομῆς καὶ λεηλασίας.

اك } Τ. **ἔκ**, ὄν. ἀριθμός, συναριθμολογή, μέρος ἔνθα συνάπτονται δύο πράγματα, συνάρθρωσις· τεμάχιον [ψέλι] πρόσθετον προσραπτόμενον μετ' ἄλλου ὅπως αὐξήσῃ αὐτό: يرى — τὸ μέρος τῆς συνδέσεως, ἄρθρωσις, ἀρμός· || اورمق — προσθέτω τεμάχιον, ψέλι· || ى بليرسز اولمق — τὸ προστεθὲν τμῆμα δὲν διακρίνεται [ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ὑφάσματος κτλ.]. || ى بلى ايكلمك — **ἐκινὶ ἀελλὶ ἔτιμεμεκ**, δὲν καθιστῶ γνωστὸν τὸ πρόσθετον τεμάχιον, ἤτοι προσαρμόζω οὕτως ὥστε νὰ μὴ διακρίνηται ἀπὸ τοῦ λοιποῦ ὑφάσματος· μτφ. πλαστόν τι πρᾶγμα ἢ ψευδὲς καθιστῶ δυσδιάκριτον, διορθόνω, κ. ἐμβαλλόνω, ταιριάζω· || ى بلى ايكلمك — δὲν δύναμαι νὰ τὸ προσαρμόσω καλῶς, νὰ τὸ διορθώσω κτλ. § βλ. اكلمك **ἐκ-λεμὲκ**.

آك } Τ. **ἂν** [λ.ἀρχ.] ὄν. νοῦς, νόησις, πνεῦμα, προσοχή, μνήμη· βλ. آكلامق, آكق.

اك } ἢ اى Τ. **ἔν**, ὄν, πλάτος: يونه — **ἐνινὲ ἀοῖνά**, κατὰ πλάτος καὶ κατὰ μῆκος, λεπτομερῶς· || صوكى — ى **ἐνὶ σονοῦ**, τὸ πλάτος του, τὸ τέλος του, ἤτοι ἐπὶ τέλους· || قونى — ى **ἐνὶ κονοῦ**, ἐν ἐκτάσει διὰ μακρῶν· βλ. καὶ اى قونى· || قونشمق — ى قونى — συνδιαλέγεσθαι διὰ μακρῶν καὶ ἐν ἀνέσει.

اك } Τ. **ἔν**, μόριον, δι' οὗ προτασσομένου ἐπιθέτων σχηματίζονται παραθετικὰ ἰσοδυναμοῦντα πρὸς τὰ ἔναρθρα τῆς ἑλληνικῆς: كوزل — ὁ ὡραιότερος· || اى — ὁ καλλίτερος, καὶ ἐπρ. τὸ καλλίτερον· || اول — ὁ πρῶτος· ἐπρ. πρωτίστως· || صكره — [ἐπρ.] ἐπὶ τέλους, τὸ τελευταῖον, τὸ ἔσχατον.

اك } Τ. **ἔν** [λ. ἀρχ.] ὄν. χρῶμα προσώπου.

آكا } Τ. **ἀνὰ** [ὅστ. τῆς προσ. ἀντ. او] ἐκεῖνος, ἢ εἰς ἐκεῖνον-νν-ο.

اكابر } Α. **ἐκιαθὶρ** [πλθ. τοῦ اكبر] ἐπθ. οἱ μέγιστοι, οἱ ἀνώτατοι, τὰ μᾶλλον προεξέχοντα πρόσωπα: امت — οἱ μέγιστοι, οἱ προεξέχοντες τοῦ ἔθνους [ὄμμτε].

اكاذيب } Α. **ἐκιαζὶθ** [πλθ. τοῦ اكذوبه **ἀκζουθὲ**] ὄν. ψεύδη: حيلكارانه — ψεύδη δόλια.

اكارم } Α. **ἐκιαρὶμ** [πλθ. τοῦ اكرم] ἐπθ. οἱ μεγαλόδωροι, οἱ εὐγενέστεροι: عرب — οἱ εὐγενέστεροι τῶν Ἀράβων.

آكارو } ἢ آكارى Τ. **ἀνα-ρὴ**, ἐπρ. ἐκεῖ, ἐκεῖθεν: بكرى — ἀναρὴ **ἀουναρὴ**,

μικρὰ πράγματα, κ. τοῦτα κεῖνα· [βλ. اوته يرى].

اکاسره } Α. ἐκιασιρὲ [πλθ. τοῦ کسری κισρά] ὄν. οἱ Χοσρόαι, ἤτοι οἱ τελευταῖοι τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Περσίας· [συνεκδ.] βασιλεῖς, μονάρχαι: عجم — οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν.

اکاف } Α. ὀκιὰφ καὶ ικιάφ, ὄν. σάγμα: جار — σάγμα ὄνου.

اکال } Α. ἐκκιὰλ [ρζ. اکل] ὄν. ὁ τρώγων πολύ, ἀδηφάγος· συνηθέστ. اکول ἐκιὲλ· § διαβιβρώσκων, διαβρωτικός [ἰατρ.].

اکالیل } Α. ἐκιαλὶλ [πλθ. τοῦ اکلیل] ὄν. στέμματα, διαδήματα.

آکاه } Π. ἀγκιάχ, ἢ آگاه ἀγκιὲχ, ἐπθ. ὁ γινώσκων, ἐνήμερος, πληροφορημένος, προσεκτικός, ἐγρηγορώς. ‖ Ρμ. καθιστῶ τινα ἐνήμερον, προσεκτικόν· [αἰτ.ون]: فلانی بو ایشدن — ἐμὲ τὸν δεῖνα κατέστησα ἐνήμερον τῆς ὑποθέσεως ταύτης· ‖ اولق — γίνομαι ἐνήμερος, προσεκτικός· [ون]: اولق — γίνομαι ἐνήμερος τῆς καταστάσεως, τῶν συμβαινόντων· § — دل تیل-αγκιὰχ, οὗ ἡ καρδία ἔξυπνος, ἐγρηγορώς, περιεσκεμμένος, πεφωτισμένος.

آکاهی } Π. ἀγκιαχ-ὶ, ἢ آگهی ἀγκιεχ-ὶ, ἀφ. γνῶσις, προσοχή· τὸ εἶναι ἐνήμερον: — کار کیار ἀγκιαχὶ, τὸ εἰδέναι τὰ πράγματα, πεῖρα, σύνεσις.

اکباب } Α. ἰκκὰὰ [ρζ. کبّ] ρ. ἀφ. τὸ πίπτειν πρανῆ, τὸ πίπτειν εἰς τι ἔργον κατὰ κεφαλῆς, τὸ καταγίνεσθαι μεγάλως: اکثریا موفق اولورلر — ارباب οἱ μεγάλως καταγινόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπιτυγχάνουσι.

اکباد } Α. ἐκκὰὰ [πλθ. τοῦ کبد κεκὲὲ ἧπαρ] ὄν. ἥπατα.

اکبار } Α. ἰκκὰρ [ρζ. کبر] ρ. ἀφ. τὸ θεωρεῖν τι μέγα: کلام کبار — τὸ θεωρεῖν μέγαν τὸν λόγον τῶν μεγάλων.

اکبر } Α. ἐκκὲρ [παραθ. τοῦ کبیر] ἐπθ. μείζων, μέγιστος: — الله اکبر ἄλλαχσ ἐκκὲρ, ὁ Θεὸς [εἶναι] μέγιστος· δόξα τῷ Θεῷ! — اولاد τὸ μεγαλείτερον τῶν τέκνων, ὁ πρεσβύτερος· ‖ عدو — ἄσπονδος ἐχθρός [ἀεὶ ἐκκὲρ]· ‖ ضد — مدر ζήτει ἐκκερίμτιρ, εἶναι ὁ μᾶλλον ἀποτρόπαιος, ἢ ὁ ἐχθιστός μοι [ὁ διάβολός μου]· § θ. کبر κιὸκρὰ· § πλθ. اکابر ἐκιαὰὶρ.

اکتاب } Α. ἰκτὰὰ [ρζ. کتب] ρ. ἀφ. τὸ διδάσκειν τινὶ γραφήν, τὸ βάλλειν ἢ ὑπαγορεύειν τινὶ ὅπως γράψῃ.

اکتات } Α. ἰκτὰτ [ρζ. کت] ρ. ἀφ. τὸ θυρίζειν εἰς τὸ οὖς.

اکتاف } Α. ἐκτὰφ [πλθ. τοῦ کتف κὲτφ] ὄν. ὦμοι.

اکتام } Α. ἰκτὰμ [ρζ. کتم] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτειν.

اکتتاب } Α. ἰκτιτὰὰ [ρζ. کتب] ρ. ἀφ. τὸ ἀντιγράφειν· [ὅπν·] § τὸ ὑπαγορεύειν τινὶ γράψαι τι· συνηθέστ. استکتاب βλ.

اکتتام } Α. ἰκτιτὰμ [ρζ. کتم] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι.

اکتحال } Α. ἰκτιχὰλ [ρζ. کحل] ρ. ἀφ. τὸ βάψειν διὰ κολλουρίου τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων χάριν ὡραιότητος: اکل اولان — اولور ὁ ἔχων φύσει βεβαμμένα τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ βαφῇ.

اکتراء } Α. ἰκτιρὰ [ρζ. کراء] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν ὑπ' ἐνοίκιον, μίσθωσις: ی — اکتسا μίσθωσις καταστήματος· ‖ συνηθέστ. استکراء.

اکتراب } Α. ἰκτιρὰὰ [ρζ. کرب] ρ. ἀφ. τὸ ὑποφέρειν, ὀλίγεσθαι, ὀλίψις, λύπη: فقرا — ὀλίψις πτωχῶν· ‖ عاشق — ὀλίψις ἐραστοῦ· ‖ صبی — ὀλίψις παιδός.

اکتراث } Α. ἰκτιρὰς [ρζ. کرث] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι τεθλιμμένον, σύννουν· τὸ δίδειν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα εἴς τι: امور — τὸ δίδειν σπουδαιότητα εἰς τὰ πράγματα.

اکتراج } Α. ἰκτιρὰζ [ρζ. کرج] ρ. ἀφ. σκωρίασις: نحاس — σκωρίασις χαλκοῦ· ‖ حدید — σκωρίασις σιδήρου.

اکتزاز } Α. ἰκτιζὰζ [ρζ. کزّ, βλ. کزاز] ρ. ἀφ. σύσπασις, συστολή [ἰατρ.].

اکتساء } Α. ἰκτισὰ [ρζ. کسو, βλ. کسوت] ρ. ἀφ. τὸ ἐνδύεσθαι, τὸ περιβάλλεσθαι, περιβολή. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: — اونیفورمه سنی ایلدی περιεβλήθη τὴν ἐπίσημον αὐτοῦ στολήν· ‖ ایتدیکی کسوه ریادن تجردی حالنده — ἐν περιπτώσει ἀπογυμνώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐνδύματος τῆς ὑποκρισίας, ὅπερ περιεβλήθη.

اکتساب } Α. ἰκτισὰὰ [ρζ. کسب] ρ. ἀφ. ἀπόκτησις [ἐπὶ ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν]: مال و منال — ἀπόκτησις περιουσίας· ‖ شرف و معرفت — ἀπόκτησις τέχνης καὶ ἐπιστήμης· ‖ شان و شهرت — ἀπόκτησις τιμῆς· ‖ شرف — ἀπόκτησις δόξης καὶ φήμης. ‖ Ρμ. ἀποκτῶ· [αἰτ.]: علم — و معرفت ایله ἀποκτῶ παιδείαν καὶ μάθησιν· ‖ ایچك — ایچیت ἀποκτῶ ὑπηκοότητα.

اکتفاء } Α. ἰκτιφὰ [ρζ. کفی, βλ. کفایت] ρ. ἀφ. τὸ ἀρκεῖσθαι, αὐτάρκεια, ἀλληλάρκεια. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایلدم — یو قدرلو ἠρκέσθην εἰς τοῦτο μόνον.

اکتلاس } Α. ἰκτιλὰς [ρζ. کلس] ρ. ἀφ. ἀποτιτάνωσις.

اکتم } Α. ἐκτὲμ [παραθ. τοῦ کتوم] ἐπθ. ὁ μᾶλλον ἢ λίαν ἐχέμυθος.

اکتنان } Α. ἰκτινὰν [ρζ. کنّ] ρ. ἀφ. τὸ κρύπτεσθαι: زنان — τὸ κρύπτεσθαι τὰς γυναῖκας.

اکتناه } Α. ἰκτινὰχ [ρζ. کنه] ρ. ἀφ. ἐμβάθυνσις, τὸ ἐμβαθύνειν, τὸ φθάνειν εἰς τὸ βάθος πράγματός τινος, ἤτοι εἰς τὴν ἀλήθειαν· τὸ ζητεῖν ἐννοῆσαί τι κατὰ βάθος [βλ. استکناه]· § σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα: پادشاه حقایق — پادشاه پاشاه κακαῖκ ἰκτινὰχ, βασιλεὺς ὅστις ἐμβαθύνει ἢ ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν.

اکتواء } Α. ἰκτιβὰ [ρζ. کی] ρ. ἀφ. καυτηρίασις: مریض — ی — καυτηρίασις ἀσθενοῦς.

اکتی } Τ. ἐκτὶ [λ. ἀρχ. βλ. اقتی] ἐπθ. στυφός, ὑπόπικρος, στρυφνός· μεθφ. δύστροπος: آدم — δύστροπος ἄνθρωπος.

اکتیال } Α. ἰκτιγιὰλ [ρζ. کیل] ρ. ἀφ. τὸ διὰ τοῦ κοιλοῦ μετρεῖσθαι, κοιλομέτρησις: حطب — κοιλομέτρησις ὕλης· ‖ — ذخائر κοιλομέτρησις γεννημάτων.

اکتیلك } Τ. ἐκτιλὶκ, ἀφ. στυφότης, στρυφνότης, δυστροπία.

اکتهال } Α. ἰκτιχὰλ [ρζ. کهل] ρ. ἀφ. τὸ καθίστασθαι φαιὰν τὴν κόμην, τὴν γενειάδα: — حال ἢ κατάστασις τοῦ ἔχειν τὴν κόμην, τὴν γενειάδα φαιάν, ἤτοι καθεστηκυῖα ἡλικία.

اکتیاد } Α. ἰκτιγιὰὰ [ρζ. کید] ρ. ἀφ. τὸ δολιεύεσθαι, τὸ μετέρχεσθαι δόλον, ἀπάτην, δολιότης: دشمن — δολιότης ἐχθροῦ.

اکثار } Α. ἰκσὰρ [ρζ. کثر, βλ. کثرت] ρ. ἀφ. τὸ πολλαπλασιάζειν, πληθύνειν, πολλαπλασιασμὸς [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ λόγων]. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: کلام ایدیور — πολλαπλασιάζει τοὺς λόγους, βαττολογεῖ, φλυαρεῖ· ‖ βλ. καὶ تکثیر.

اکثر } Α. ἐκσὲρ [παραθ. τοῦ کثیر] ἐπθ. πλείων, πλεῖστος: ناس — οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων· ‖ اهل — οἱ πλεῖστοι τῶν φιλολόγων· ‖ خلق —, ی — خلق τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ.

اکثری } Α. ἐκσερὶ, ἐπθ. ἀδανίκων εἰς τοὺς περισσοτέρους: حکم — κρίσις τῶν περισσοτέρων· ‖ ظن — ἰδέα τῶν περισσοτέρων· § ἐπρ. ὡς ἐπὶ τὸ πολύ: بلچه — کوندوزلری τὰς ἡμέρας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περιπατεῖ ἐν τῷ κήπῳ· βλ. καὶ ἐπόμ.

اکثریا } Α. ἐκσεριγιὰ, ἐπρ. ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὰς πλείστας φορὰς: التزام — ایدنلر کولنج اولورلر ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ὑποκρινόμενοι καθίστανται γελοῖοι· βλ. πρόηγ.

اکثریت } Α. ἐκσεριγιὲτ, ἀφ. θ. πλειονότης: آرا — πλειονοψηφία· ‖ — ی — ἢ πλειονοψηφία εἶναι εἰς ἡμᾶς, ἔχομεν τὴν πλειονοψηφίαν· ‖ اولان طرف — ی — ἢ μερὶς ἢ ἔχουσα τὴν πλειονοψηφίαν.

اکثم } Α. ἐκσὲμ [ρζ. کثم] ἐπθ. ἄνθρωπος, οὗ ἡ κοιλία εἶναι μεγάλη.

اکحل } Α. ἐκχὰλ [ρζ. کحل] ἐπθ. ἄνθρωπος, οὗ τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων φύσει εἶναι μέλανα· βλ. اکتحال.

اکدار } ἐκτὰρ [πλθ. τοῦ کدر] ὄν. λύπαι, θλίψεις: دهر — αἱ λύπαι τοῦ αἰῶνος.

اکدی } ἢ ایکدی Τ. ἐγτὶ [λ. ἀρχ.] ὄν. παράδεισος.

اکدیچ } Τ. ἰγτιτζὶ, βλ. ایکدیچ καὶ اکدیش.

اکدیرمك } Τ. ἐκ-τιρ-μὲκ, ρμ. διαμ. βάλλω ἢ ἀφίνω τινὰ νὰ σπείρῃ [ἀοτ. αἰτ.]: — ایدای چفتجی یه βάλλω τὸν γεωργὸν νὰ σπείρῃ σῖτον.

اکدیرمك } Τ. ἐγ-τιρ-μὲκ, ρμ. μτβ. ποιῶ τι νὰ κλίνῃ, βάλλω στραβόν, κυρτόν, κυρτῶ· [αἰτ.]: — کلاهی ἢ شی βάλλω στραβὰ τὸ φάσον, τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, διεκνύω διάθεσιν.

اکدیش } Τ. ἰγτὶς, βλ. ایکدیش.

آكديرمق } Τ. ἀν-ἐπρ-μάκ, ρημ. μτδ. κάμνω ὥστε νὰ ἐνθυμηθῇ τις, ὑπομιμνήσκω· [αἰτ.]: خير ايله آكديرى كور كنديكى كه ذكر باق و عز قالدر νὰ σὲ ἐνθυμῶνται [ἀνέπρι γκιόρ] μὲ τὸ καλὸν [ἤτοι ν' ἀφήσῃς καλὴν μνήμην]· διότι ἡ μνήμη ἀθάνατος, ὁ βίος εἶναι φθαρτός· § ὁμοιάζω, φέρω εἰς τὸν νοῦν, ὑπομιμνήσκω· || كلك اخلاقى طبق قرنداشنى آكديريور φέρουσιν εἰς τὸν νοῦν ἀπαραλλάκτως τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ.

اكذب } Α. ἐκζὲπ [ρζ. كذب] ὄν. μέγα ψεῦδος.

اكذوبه } Α. ὀκζουπέ, ὄν.ο. ψεῦδος· § πλθ. اكاذيب ἐκιαζίπ.

اكر } Π. ἔγκερ ἢ ἔγερ, σύνδ. ἐάν: او — ايسه سن كيت ἐὰν ἐκεῖνος δὲν μεταθῇ, σὺ μετάθηθι· § ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἄνευ ا, ἤτοι كر γκέρ: نه خوش ايدى بو دهرك بوستانى آسيب خزانى اولسه ايدى πόσῳ καλὸς ἦτο τοῦ αἰῶνος τούτου ὁ κῆπος, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ συμφορὰ τοῦ φθινοπώρου· § βλ. καὶ اكرچه.

اكر } ἢ ایر Τ. ἐγὲρ [ἐκ τοῦ اكك ἐγγὲκ κάμπτειν] ὄν. σάγμα, ἐφίππιον: اشى — ἀστράβη, ἤτοι τὰ ἐμπρόσθια καὶ ὀπίσθια ξύλα τοῦ ἐφιππίου· || اغاچ — τὰ ξύλα τοῦ ἐφιππίου· || اورمق — اشكك صرتنه ἐπιθέτω σάγμα ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ ὄνου, ἐπισάττω· || اش بوش — ى ἔμενε τὸ ἐφίππιον κενόν, ἤτοι ἐψόφησε· || — يوشاتق γύμνασις τοῦ ἱππέως συνισταμένη εἰς τὸ νὰ τρέχῃ οὐχὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, ἀλλὰ κλίνων πρὸς τὸ ἓν μέρος· [κατὰ λέξιν κονόνω τὸ ἐφίππιον].

اكراء } Α. ἰκρὰ [ρζ. كراء] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν ὑπ' ἐνοίκιον: دكان ἢ خانه — ء ἐκμίσθωσις οἰκίας ἢ καταστήματος· συνηθέστ. ايجار.

اكراد } Α. ἐκρὰτ· [πλθ. τοῦ كرد] ὄν. Κοῦρδοι.

اكرام } Α. ἰκρὰμ [ρζ. كرم] ρ. ἀφ. τιμή, καλὴ ὑποδοχή, περιποίησις, ἑστίασις. || Ρημ. τιμῶ, ὑποδέχομαι καλῶς, ποιῶ τιμάς, περιποιοῦμαι, ἑστιῶ· [δοτ.]: ايلمك — مسافره τὸν ξένον πρέπει τις νὰ ὑποδέχηται καλῶς, νὰ ἑστιᾷ· § δῶρον, προσφορά. || Ρημ. προσφέρω· [δοτ. αἰτ.]: ايلدى — كنديسنه بر چوق شى προσέφερεν αὐτῷ πολλὰ πράγματα· § — ال و جناب ذوالجلال

اكرتى } ὀζενάπι ζὸ-λ-ὀζελάλ βε-λ-ἰκράμ, ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ πανάγαθος· § πλθ. اكرامات ἰκραμάτ — قالقه μεγάλαι, ἔξοχοι τιμαί, περιποιήσεις || لاقه — αἱ προσήκουσαι τιμαί.

اكراماً } Α. ἰκράμ-εν, ἐπρ. χάριν τιμῆς, φιλοφροσύνης ἢ ὡς ὄφρον: كتيريلان مال — τὸ πράγμα τὸ χάριν φιλοφροσύνης προσφερόμενον εἴς τινα.

اكراميه } Α. ἰκραμ-ιγέ, ὄν. ο. δῶρον, ἤτοι ποσὸν χρηματικὸν διδόμενον ἐπὶ τούτῳ πρὸς ἔνδειξιν τιμῆς καὶ σεβασμοῦ: حرمين شريفين — سى δῶρον πρὸς τὰς δύο ἱερὰς πόλεις [Μέκκαν καὶ Μεδινάν]· § βραβεῖον, ἤτοι κέρδος χρηματικὸν κατὰ τὴν κλήρωσιν λαχειοφόρων μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν: سى — شدوفر βραβεῖον τοῦ λαχείου τῶν σιδηροδρόμων.

اكراه } Α. ἰκράχ [ρζ. كره] ρ. ἀφ. βία, δυναστεία: ايله — جبر و اولمق διὰ τῆς βίας καὶ δυναστείας· || بوزديرلان اوروجك صاحبى — كناهكار اولماز δὲν εἶναι ἁμαρτωλὸς ὁ τηρητὴς νηστείας ἀθετηθείσης διὰ τῆς βίας. || جبرى — ملجى βία πειστική, ἐξαναγκαστική [μυλῶζι]· || غير ملجى βία μὴ πειστική, μὴ ἐξαναγκαστική· || Κακῶς εἶναι ἐν χρήσει ἐνίοτε καὶ ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ اكراهلى ἰκιρκράχ, ἀποστρέφεσθαι.

اكراهاً } Α. ἰκράχ-εν, ἐπρ. διὰ τῆς βίας, δυναστικῶς, καταναγκαστικῶς.

آكرتمق } Τ. ἄνιρ-τ-μάκ, ρημ. μτδ. κάμνω τὸν ὄνον νὰ ὀγκᾶται [αἰτ.].

اكرتمك } Τ. ἐγιρ-τ-μὲκ, ρημ. διαμ. κάμνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ κλώσῃ, νὰ νήσῃ· [δοτ. αἰτ.].

اكرتى } Τ. ἐγρετὶ [κατά τινας παραφθορὰ τῆς ἀρθ. λ. عاريت ἀριγὲν χρησιδάνειον, καὶ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ τ. اكك ἐγγὲκ κάμπτειν] ἐπθ. τὸ λαμβανόμενον ἢ τὸ διδόμενον ὡς δάνειον, ξένον, προσθετον, προσωρινὸν πρᾶγμα, τὸ μὴ στηριζόμενον ἐπὶ βάθεως στερεᾶς, ἀλλ' ὡς μετέωρον μένον: الى — لمبدانه ἢ ὡς δάνειον, προσωρινῶς καὶ ἐπὶ ἐπιστροφῇ || ورمك — ديش δίδω τι ὡς δάνειον, ἤτοι ἐπὶ ἐπιστροφῇ· || ديش — πρόσθετος ἀδόντς· || اورمق — كاثمك προσωρινῶς, ἕτοιμος ὢν ἀμέσως ν' ἀναχωρήσω· || الى — ى ἐπιστηρίζων τὸ ἄνω τῆς οἰκοδομῆς διὰ ξύλων, κατεδαφίζω τὸ κάτω καὶ κτίζω ἐκ νέου [πιφνω ὀτὰ ἐγρετιά].

اكرجى } Τ. ἐγερ-ὀζί, ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἐφιππίων, σαγματῶν.

اكرچه } Π. ἐγκὲρ-τσὶ ἢ كرچه γκὲγ-τσὶ [τὸ τελευταῖον μᾶλλον ἐν τῇ ποιήσει] σύνδ. ἂν καί, καίτοι, ὅμως καὶ ἄν· [συντάσσεται ὑποθετικῷ χρόνῳ ἐναντιωματικῷ, ἤτοι ايسه‌مده ἂν καὶ εἶμαι· ايسه‌كده ἂν καὶ εἶναι κτλ.. ἢ ὁριστικῇ μέν, ἐν ἀρχῇ ὅμως τῆς ἑπομένης προτάσεως τίθενται οἱ ἐναντιωματικοὶ σύνδεσμοι {انجق, لى, لكن, فقط}: ويلدك ايسه‌ده — اكلادمدق ἂν καὶ εἴπομεν, δὲν ἠδυνήθημεν ὅμως νὰ δώσωμεν νὰ ἐννοήσῃς· || بعض دفعه — كاهى اولور لكن طوغرى دكل γίνεται, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀρθόν.

اكرك } Τ. ἐγ-ρὲκ [ἐκ τοῦ اكك ἐγ-μὲκ] ὄν. μικρὸς ὀχετὸς ἢ λάκκος πρὸς διοχέτευσιν τοῦ ὕδατος ἀγροῦ.

اكرلمك } Τ. ἐγρι-λμὲκ, βλ. اكريلمك.

اكرلتى } Τ. ἐγρι-λτὶ [اكريلتى] ὄν. πτέρυξ, κ. φτέρι [φτ.]· βλ. اوزنى.

اكرلمك } ἢ اكرلمك Τ. ἐγρ-λμὲκ, ρημ. μτδ. θέτω ἐφίππιον, ἐπιθέτω ἵππον ἢ ἄλλο ζῶον· [αἰτ.].

اكرلمك } ἢ اكرلمك Τ. ἐγιρ-λ-μὲκ, ρημ. παθ. νήθομαι, κλώθομαι.

اكرلنمك } Τ. ἐγερ-λενμὲκ, ρημ. παθ. ἐπιθέτομαι [ἐπὶ ἵππου ἢ ζῴου].

اكرم } Α. ἐκρὲμ [παρεπθ. τοῦ كرم] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν μεγαλόψυχος, ἐλευθέριος, γενναιόδωρος, εὐγενής, ἀγαθός, ἔξοχος: الاكرمين ἐκρεμιν-ἐκρεμὶν, ὁ ἐλευθεριώτατος τῶν ἐλευθέρων [ὁ Θεός]· || رسول — ى ὁ ἔξοχος προφήτης [Μοάμεθ]· || استاد — ى ἔξοχος διδάσκαλος· || سردار — ى ἀρχιστράτηγος· § πλθ. ὁμαλ. اكرمين ἐκρεμὶν, καὶ ἀνώμ. اكارم ἐκαρὶμ· βλ. يار.

اكرمانه } Π. ἐκρεμ-ανὲ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων ἐλευθερίῳ, εὐγενεῖ: اولوار — سى συμπεριφορὰ ἁρμόζουσα ἐλευθερίῳ κτλ.

آكرمق } Τ. ἄνιρ-μάκ, ρημ. οὐδ. ὀγκᾶσθαι: شيمدى اشك يله قام ايله اكر — ى ἐν τῇ πόλει καὶ ὁ ὄνος αὐτὸς ὀγκᾶται ἐμμελῶς· || اشك اكرمزى اولماز ὄνος ὄντως νὰ μὴ ὀγκᾶται [ἀνιργὰζ] δὲν γίνεται.

اكرمك } ἢ اكرمك Τ. ἐγιρ-μὲκ, ρημ. μτδ. νήθω, κλώθω [αἰτ.]: — يوك κλώθω βάμβακα. || — يوك κλώθω μαλλίον.

اكرمى } Α. ἢ Π. ἐκρεμ-ὶ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων εὐγενεῖ, ἐλευθερίῳ: لى — ἡ φιλοφρονητικὴ ἐπιστολὴ τῆς ὑμετέρας εὐγενείας.

اكرميت } Α. ἐκρεμ-ιγέτ, ἀφ. ο. γενναιοδωρία, εὐγένεια, μεγαθυμία: — نشانه δείγμα γενναιοδωρίας.

اكروما } Α. ἀκρουμὰ [ρζ. كرم] ὄν.ο. πρᾶξις ἐλευθεριότητος.

اكره } Α. ἐκρὲχ [παρεπθ. τοῦ كريه] ἐπθ. βδελυκτότερος, μυσαρώτερος-τατος: تاوقات — τὸ βδελυκτότερον τῶν πλασμάτων.

اكره } Τ. ἐγρὲ [βλ. اكرمك] ἐγιρμὲκ] ὄν. εἶδος ναυτοῦ [ἀμπᾶ].

اكرى } Τ. ἐγρὶ [اكك ἐγμὲκ] ἐπθ. καμπύλος, κυρτός, ὁ κλίνων πρὸς ἓν μέρος, λοξός, στρεβλός, σκολιός· § μτφ. ὁ μὴ εὐθύς, ὁ ἐν τῇ σκολιᾷ ὁδῷ, ὁ κακῆς διαγωγῆς: بوكرى — ἐγρὶ κεβρὶ, κυρτός, ἀνώμαλος πανταχόθεν [στρεβλόπλευρος]· || چهره — πρόσωπον αὐστηρόν, σκυθρωπόν· || ى — چهره σκυθρωπός || — يوزى σὺ ὁ λαιμὸς κυρτός, σκεπτικός, τεθλιμμένος, πεφροντισμένος, πθικημένος· || — باقى ὑποβλέπω, στραβοκυττάζω· || اوتورمق — كاثمق οὐχὶ εὐθυμος [στραβοκάθημαι]· || كلمك — مقرنه κρεμάσομαι [πηγαίνω στραβά].

اكريتمك } Τ. ἐγρι-τμὲκ, ρημ. μτδ. στρεβλῶ, καθιστῶ τι κυρτόν, λοξόν [αἰτ.]: — چهره διστρέφω τὸ πρόσωπον, μορφάζω, κ. στραβομουτσουνιάζω· βλ. καὶ اكريلمك.

اكريجه } Τ. ἐγρι-ὀζὲ, ἐπθ. ὁ ὀλίγῳ κυρτός· § ὄν. νεῦρον τῆς ἰγνύος, ἤτοι τοῦ ὀπισθίου τοῦ γόνατος, Ἀχιλλειος τένων· § اوق — مقلوب [τριφύλλιον κίτρινον]· βλ. اكيل.

اكريجى } Τ. ἐγιριὸζὶ [βλ. اكرمك] ὄν. ὁ κλώθων, ὁ πλέκων.

اكريلتمك } Τ. ἐγρι-λτμὲκ, ρημ. μτδ. καθιστῶ τι κυρτόν, καμπύλον, στρεβλόν, στρεβλῶ, καμπυλῶ, κάμπτω· [αἰτ.].

اكريلك } Τ. ἐγρι-λὶκ, ἀφ. κυρτότης, καμπύλωμα, στρεβλότης, σκολιότης· μτφ. σκολιὰ πορεία, κακὴ διαγωγή: ى — مزاجك διστροφὴ ἤθους, διστροπία· || چاغك ἢ كايا ى — στρεβλότης ποδὸς ἢ μηροῦ.

اكريلمك } ἐγρι-λμὲκ, ρημ. μο. καθίσταμαι κυρτός, καμπύλος, στρεβλός, καμπυλοῦμαι [στραβόνω], κάμπτομαι.

اكريم } ἡ ايريم T. ἐγρίμ [βλ. كرمك ا] ὄν. τεμάχιον ξύλου κεκαλυμμένον διὰ νακτοῦ [ἀμπᾶ] καὶ τιθέμενον ὑπὸ τὸ σάγμα· § δίνη, στροφὴ ὕδατος.

اكز } T. ἴνζ [λ. ἀρχ.] ὄν. γογγυσμός, στενεγμός· βλ. اكلكلك.

اكساء } Α. ἰκσὰ [ρζ. كسو, βλ. كسوه] ρ. ἀφ. τὸ ἐνδύειν τινά, τὸ δίδειν ἐνδύματα, τὸ περιβάλλειν, περιβολή: ى لباس—περιβολὴ ἐνδύματος· ‖ ى خلعت—περιβολὴ τιμητικοῦ μανδύου· ‖ ى الطاف—τὸ ἐνδύειν παῖδας· ‖ Ρμ. [ὅστ. αἰτ.].

اكسارخ } Ελ. ἐκσάρχ, ὄν. ἔξαρχος: بلغار ى— ὁ ἔξαρχος τῶν Βουλγάρων.

اكسارخلق } T. ἐκσαρχ-λίκ, ἀφ. ἐξαρχία: ى—بلغار ἡ Βουλγαρικὴ ἐξαρχία.

اكسارخيا } Ελ. ἐκσαρχία, βλ. اكسارخلق.

آكسالامق } T. ἀν-σαλαμάκ ἡ آكسيلامق ἀν-σηλαμάκ, ρμ. μτβ. ἀπομιμοῦμαι τοὺς λόγους, τὰς κινήσεις ἀνθρώπου τινός, κάμνω ἀστειότητας, γελωτοποιίας.

اكسانتريك } Γλ. ἐκσαντρὶκ [excentrique] ἐπθ. ἐκκεντρικός.

اكسر } T. ἐκσέρ, ὄν. ἥλος, καρφίον:—باشلى ἥλος ἔχων κεφαλήν· ‖ — طپلو ἥλος ἔχων πλατεῖαν ἐξ ὀρειχάλκου κεφαλὴν καὶ ἐν χρήσει ὡς ὀτόλιθμα [βλ. قباره]· ‖ ى — اوينامش οὗ ὁ νοῦς παρεσαλεύθη, παράφρων.

اكسرجى } T. ἐκσερ-τζί, ὄν. ἡλοποιός, ἡ ἡλοπώλης.

اكسرلمك } ἡ اكسرلك T. ἐκσερ-λεμέκ, ρμ. μτβ. καρφόνω, προσηλώ, καθηλῶ [αἰτ.].

آكسز } T. ἀν-σὴζ ἡ آكسزين ἀν-σηζήν, ἐπρ. ἀφηνθίως, χωρὶς νὰ τὸ περιμένῃ τις [βλ. آى, آپ, آنسزين].

اكسز } T. ἐκ-σίζ, ἐπθ. μονοκόμματος, μονήλατος, ὁ ἐξ ἑνὸς τεμαχίου συγκείμενος, ὁλόκληρος.

اكسز } T. ἐν-σίζ, ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων τὸ ἀπαιτούμενον πλάτος, στενός.

اكسزجه } T. ἐν-σιζτζέ, ἐπθ. καὶ ἐπρ. ὀλίγῳ στενός.

اكسزلك } T. ἐν-σιζλίκ, ἀφ. ἔλλειψις πλάτους, στενότης ὑφάσματος κτλ.

اكسك } T. ἐκσὶκ, βλ. اكسيك.

اكسو } T. ἐκσό, ἡ ὀρθότερον اوكسو ἐκσύ, ὄν. δαυλός, μισοκαμμένον ξύλον ὃ οὗ ὑποδαυλίζουσι τὸ πῦρ· ‖ βλ. اوبور, اولجر.

اكسولمك } T. ἐκσυ-λεμέκ ἡ اوكسولمك ἐκσυ-λεμέκ, ρμ. μτβ. ἀνασκαλεύω τὸ πῦρ, ὑποδαυλίζω· § μτφ. ὑποθάλπω.

اكسه } T. ἐνσέ, ὄν. ἰνίον, αὐχήν, κ. σβέρκος: كيكى — τὸ ὀπισθεν τοῦ ἰνίου· ‖ چقورى—κοίλωμα ἰνίου· ‖ دن كيتمك—πορεύομαι ὀπισθεν, ἀκολουθῶ, μιμοῦμαι· ‖ كيتمه—ἐπιβαίνω ἐπὶ τοῦ αὐχένος, βιάζω τινὰ νὰ κάμῃ τι, ἄγω καὶ φέρω· ‖ ى قالين—σκληροτράχηλος, ἐπίμονος, ἰσχυρογνώμων.

اكسه‌لمك } T. ἐνσε-λεμέκ, ρμ. μτβ. δράττομαι ἐκ τοῦ αὐχένος [αἰτ.].

اكسى } Α. ἐκσὰ [βλ. كسوه] ἐπθ. ὁ περισσότερα ἢ πλεῖστα ἐνδύματα φορῶν: من البحل—ἔκσα μίνε-λ-ἀεσάλ, ὁ φορῶν περισσότερα ἀπὸ τὸ κρόμμυον ἐνδύματα, ἤτοι πολλὰ ὑπανεπανωτὰ ἐνδύματα.

اكسيتمك } T. ἐκσι-τμὲκ ἡ اكسيلتمك ἐκσι-λτμέκ, ρμ. μτβ. ἐλαττῶ, ὀλιγοστεύω· [αἰτ.].

اكسير } Α. ἰκσίρ, ὄν. ἐκχύλισμα, καὶ ἐνάρθρως: الاكسير ἐλ ἰκσίρ, λίξερ· § φιλοσοφικὸς λίθος, δι' οὗ ὅπθεν τὰ ἄλλα μέταλλα μεταβάλλονται εἰς χρυσόν· § πανάκεια, ἤτοι πρᾶγμα ἢ φάρμακον ἔχον ἔκτακτον ἐνεργειαν: ناظر—ناظر ناظار ἰκσίρ ἐσέρ, βλέμμα ἐνεργοῦν ὡς πανάκεια· ‖ كى تأثير ايلدى—ἐνεργήσαν ὡς πανάκεια.

اكسيك } T. ἐκσὶκ [اكسيمك] ἐπθ. ἐλλιπής: اكسك — νόμισμα λιποβαρές· ‖ — چوجق παῖς γεννηθεὶς πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὁρισμένου χρόνου τοῦ τοκετοῦ· ‖ كى — γυναῖκες [ἐλλειπεῖς κράσπεδον]· § ὄν. ἔλλειψις, τὸ ἐλλεῖπον πρὸς συμπλήρωσιν: ى كديكى يوق—δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἔλλειψιν, σῶος, ἀνελλιπής· ‖ طولديرمق—συμπληρῶ τὸ ἐλλεῖπον· ‖ ى كديكنى يوقلامق ἐρευνῶ, ἐξετάζω τὰς ἐλλείψεις τινος· ‖ اولمق— λείπω, ἀπουσιάζω, δὲν εἶμαι παρών· ‖ اولمامق— δὲν λείπω, δὲν κάμω· ‖ اولسون—ἂς λείψῃ [δὲν θέλω]· ‖ اولميك— ἐκσὶκ ὄλμαγὶν [νὰ μὴ λείψητε, νὰ ζῆτε] εὐχαριστῶ· ‖ ايچلمك —

δὲν καθιστῶ ἐλλειπῆ, ἤτοι συνεχίζω, ἐξακολουθῶ: ايچلمك — μὴ διαλείπητε [παύητε] νὰ μᾶς γράφητε· § ἐπρ. ὀλιγώτερον· ‖ ارتق — περισσότερον ὀλιγώτερον.

اكسيكسز } T. ἐκσὶκ-σίζ, ἐπθ. ἀνελλιπής, πλήρης, διαρκής.

اكسيكلك } T. ἐκσὶκ-λίκ, ἀφ. ἔλλειψις, τὸ εἶναι τι ἀτελές, ἐλάττωμα: رب — ى كوسترمسون ἐξ τὴν ἔλλειψιν αὐτοῦ [ἐκσιγινί], ἤτοι ἂς ζῇ, ἂς ὑπάρχῃ· ‖ چوقدر م — بم تا ἐλαττώματά μου [ἐκσικλιγίμ] εἶναι πολλά.

اكسيكلمك } ἡ كسيكلمك اكسيكلمك ἐκσικ-λεμέκ, ρμ. μτβ. καθιστῶ τι ἐλλιπές, ἐλαττωματικόν [αἰτ.].

اكسيلتمك } T. ἐκσιλτμὲκ βλ. اكسيتمك.

اكسيلمك } T. ἐκσι-λ-μὲκ ἡ اكسيمك اكسيلمك ἐκσι-μέκ, ρμ. οὐδ. ἐλαττοῦμαι, ἐλλείπω, γίνομαι ἐκποδών: ى پاره‌ى اكسيلدى τὰ χρήματά του ὀλιγόστευσαν· ‖ فلان ارادن اكسيلدى ὁ δεῖνα ἐκ τοῦ μέσου ἔλειψε [ἐκποδὼν ἐγένετο].

اكسيمك } T. ἐκσι-μέκ, βλ. πρόηγ.

اكشم } Α. ἐκσέμ, [ρζ. كشم] ἐπθ. οὗ ἡ ὄψις, τὸ οὗς κεκομμένα, φύσει ἐλλειπής, ἐλαττωματικὸς ἄνθρωπος.

اكشى } T. ἐκσί, ἐπθ. ὀξύς, ξινός: اكى — μᾶλλον ξινόν· ‖ كشى— ἐκσί ἀείσι, φαγητὰ ξινά· ‖ مكشى— ἐκσί μεκσί, διάφορα ξινὰ [ξινὰ μονά]· ‖ يوز— πρόσωπον κατηφές, σκυθρωπὸν [ξινόν]· ‖ صورتلى — κατηφής, σκυθρωπός, μορφάζον.

اكشيتمك } ἐκσι-τμὲκ, ρμ. μτβ. καθιστῶ τι ὀξύ, ξινίζω· μτφ. καθιστῶ σκυθρωπὸν [αἰτ.]: — چيرمك ξινίζω τὸ πρόσωπον, σκυθρωπάζω.

اكشيجه } T. ἐκσι-τζέ, ἐπρ. ὄψοις, ὑπόξινος, ξινούτσικος.

اكشيدجى } T. ἐκσι-τιτζί [اكشيتمك] ἐπθ. ὁ καθιστῶν τι ὀξύ, ξινίζων.

اكشيلك } T. ἐκσι-λίκ, ἀφ. ὀξύτης, ξινάδα.

اكشيلمك } T. ἐκσι-λεμέκ, ρμ. μτβ. καθιστῶ τι ὀξύ, ξινόν.

اكشيلو } T. ἐκσι-λί, ἐπθ. ὀξύς, ξινός.

اكشيمزك } T. ἐκσι-μτζέκ, ἐπθ. ὑποξύς, ὑπόξινος, κ. ξινούτσικος.

اكشيمسى } T. ἐκσι-μσί, ἐπθ. ὑπόξινος, κ. ξινούτσικος.

اكشيمك } T. ἐκσι-μέκ, ρμ. οὐδ. ὀξίζω, ξινίζω, χαλνῶ: —ه‌ى τὸ γλεῦκος ξινίζει· ‖ — شراب ὁ οἶνος ξινίζει· ‖ — كلى τὸ φαγητὸν ξινίζει· ‖ — معده ὁ στόμαχος ξινίζει· ξδικυθρωπάζω, γίνεται κατηφὲς τὸ πρόσωπον· § — كلى γίνομαι ὀχληρός, ἐνοχλῶ τινα μένων ἐπὶ πολὺ πλησίον του.

اكشيه } T. ἐκσιμέ, ὄν. ἀπαρ. ὀξύτης, ξινίσημα, κ. ξινάδα.

آكصيرمق } ἡ اكصرمق T. βλ. اصرمق ἀκσηρμάκ.

اكفاء } Α. ἐκφὰ [πλθ. τοῦ كفء] ἐπθ. ὅμοιοι, ἴσοι.

اكفار } Α. ἰκφὰρ [ρζ. كفر] ρ. ἀφ. τὸ κατηγορεῖν τινα ἐπὶ ἀπιστίᾳ [θρησκευτικῶς]. ‖ Γλ. [αἰτ.]: اكفلمك—اكفلمك τὴν σχίσμα-τικὴν [μπτεζιλεγί] ὄν πρέπει νὰ κατηγορῶμεν ὡς ἄπιστον.

اكفان } Α. ἐκφὰν [πλθ. τοῦ كفن κεφὲν] ὄν. σάβανα νεκρικά.

اكك } T. ἐνέκ, πωγώνιον κ. πωγοῦνι· ‖ — كيك ἐφίωτρον διὰ τὰ ἀτίθασσα ζῶα· ‖ βλ. اكه ἐνέ.

اككين } T. ἐνγκὶν, βλ. انكين.

اكل } Α. ἔκλ, ρ. ἀφ. βρῶσις: و شرب—βρώσις καὶ πόσις· ‖ و شربنه دقت ايدر — προσέχει εἰς τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν του· ‖ بشر— ἀνθρωποφαγία [φυσ. ἱστ.]. ‖ Γλ. τρώγω [αἰτ.]: ايدى—اكلى ἔφαγε τὸ μῆλον· ‖ ايدر ايكن—طماى كيتدى اكلدى ἄμα ἔφαγε [τὸ φαγητὸν] ἀνεχώρησε.

آكل } Α. ἀκὶλ [ρζ. اكل] μτχ. ὁ τρώγων, ὁ καταβιβρώσκων: البشر—ἀκίλπ-λ-ἀεσέρ, ἀνθρωποφάγος· ‖ الثمر—ἀκίλπ-ά-ἀεμέρ, ὀπωροφάγος· ‖ الجراد—ἀκίλπ-λ-ἀζεράτ, ἀκριδοφάγος· ‖ السمك—ἀκίλπ-ά-ἀεμέκ, ἰχθυοφάγος· ‖ الثلج ἀκίλπ-λ-λέκν, γαλακτοφάγος· ‖ الحم—ἀκίλπ-λ-λάχμ, κρεοφάγος· ‖ الحم—ἀκίλπ-λ-λάχμ-ν-νέκ, σαρκοφάγος· ‖ الحيات—ἀκίλπ-ν-νεκάτ, χαρτοφάγος· ‖ العلم—ἀκίλπ-λ-χεκάμ, ἐν-

τομοφάγος·§ 0. آكل البشر: ἀκίλετθ-λ-κεσέρ, ἡ ἀνθρωποφάγος· || آكل الثمر ἀκίλετθ-σ-σεμέρ, ἡ ὀπωροφάγος κτλ.§πλ0. آكل ἐκελέ.

اكل } Α. ὄκιόλ, ὄν. καρπός, τροφή· τύχη· νοῦς: — ذو ζοῦ ὄκιόλ, εὐφυής.

آكلاتديرمق } Τ.ἀν-λατηρμάκ,ρμ.διάμ. δίδω τινὶ διά τινος μέσου νὰ ἐννοήσῃ [δοτ. αἰτ.] : — برينه بر شي δίδω τινὶ κτλ.

آكلاتمق } Τ. ἀν-λατμάκ, ρμ. μτδ. δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ, ἐκθέτω τινί τι, ἐξηγῶ, δίδω πλαγίως νὰ ἐννοήσῃ· [δοτ. αἰτ.] : — برينه مرام δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ τὸ σκοπούμενον, συνεννοοῦμαι.

آكلاشمق } Τ. ἀν-λαśμάκ, ρμ. ἄλλ. συνεννοοῦμαι μετά τινος, συμβιβάζομαι.

آكلاشلمق } Τ. ἀν-λαśηλμάκ, ρμ. πθ. γίνεσθαι γνωστόν, νοεῖσθαι : ايش آكلاشلدى ἡ ὑπόθεσις ἐνοήθη, ἐγνώσθη·|| آكلاشيلور.εὐνόητον εἶναι, ἐννοεῖ τις· § آكلاشلز ἀνλαśηλμάζ, ἀκατάληπτον, ἀκατανόητον.

آكلامق } Τ. ἀν-λαμάκ, ρμ. μτδ. ἐννοῶ, καταλαμβάνω·[αἰτ.]: — ايش ἐννοῶ ἀπὸ ἐργασίαν, ἔχω πεῖραν τῶν πραγμάτων·|| آكلار سوز ὁ ἐννοῶν λόγον, λογικός,πειθόμενος εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον· || آكلامز سوز ὁ μὴ ἐννοῶν λόγον, παράλογος.

آكلايش } Τ. ἀν-λαγίś, ἀφ. νόησις, ἀντίληψις, ἀγχίνοια, νοημοσύνη.

آكلايشلى } Τ. ἀν-λαγιśλί, ἐπθ. νοήμων, ἀγχίνους, εὐφυής.

اكلتمك } Τ. ἐκ-λετμέκ, ρμ.μτδ. βάλλω τινὰ νὰ προσθέσῃ που ἓν τεμάχιον [ψέλι], ἤτοι νὰ μηκύνῃ ἔνδυμα ἢ ἄλλο προσθέτων εἰς αὐτὸ τεμάχιον [δοτ. αἰτ.].

اكلتمك } Α. ἐν-λετμέκ, ρμ. μτδ. πλατύνω ὕφασμα κτλ. [αἰτ.].

اكلتمك } ἐγ-ιλτ-μέκ, ρμ. μτδ. κυρτῶ τι, κάμνω νὰ καμφθῇ, νὰ κυρτωθῇ [αἰτ.].

اكلشمك } ἐν-λεśμέκ, ρμ.μσ. πλατύνομαι, εὐρύνομαι· || βλ. اكلمك ἐν-λετμέκ καὶ اكليلمك ἐν-λιλεśμέκ.

اكلشمك } Τ. ἐγλε-ś-μέκ, ρμ. οὐδ. κάθημαι, ἀναπαύομαι μετὰ ὁρόμον ἢ κόπον, καθυστερῶ, διασκεδάζω· βλ. اكلمك ἐγλετμέκ.

اكلف } Α. ἐκλέφ, ἐπθ. ἄνθρωπος ἔχων ἐφηλίδας εἰς τὸ πρόσωπον.

آكلمق } Τ. ἀν-ηλμάκ, ρμ. πθ. μνημονεύομαι· § ἀπροσ. τὸ νὰ μνημονεύῃ, ἐνθυμῆται τις πρᾶγμά τι· βλ. آكل.

اكلمك } Τ. ἐκ-ιλ-μέκ, ρμ. πθ. σπείρομαι· § [ἀπροσ.] δύναται τις νὰ σπείρῃ: بو موسمده اكلز ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ δὲν σπείρονται [ἐκιλμέζ].

اكلمك } Τ. ἐγ-ιλ-μέκ, ρμ. μσ. κυρτοῦμαι, κάμπτω,κλίνω [ἐπὶ ἀνθρώπου,δένδρου, οἰκοδομῆς κτλ.]: — برلره قدر κλίνω ἐδαφιαίως [ἐκ σεβασμοῦ]· || اكيلور ايكن قدان آغاج τὸ δένδρον ἐνόσῳ ἢ μικρὸν κάμπτεται.

اكلن } Τ. ἐγλὲν [προστ. τοῦ اكلمك ἐγλενμὲκ] στῆθι!

اكلنتى } Τ. ἐγλεν-τὶ [اكلمك ἐγλενμὲκ] ὄν. διασκέδασις : اجرا ايدرلر — طوجه διασκέδασιν οἰκογενειακὴν·βλ. ἐπόμ.

اكلنجه } Τ.ἐγλεν-τζὲ [اكلمك ἐγλενμὲκ] ἀφ. διασκέδασις: طوزسز طعامه — اكسز بكرز διασκέδασις ἄνευ κόπου ὁμοιάζει πρὸς φαγητὸν ἄνευ ἅλατος [πρμ.]·|| كوكل — ى τέρψις τῆς καρδίας, ἐρωμένη· βλ. πρόσμ.

اكلنجه لى } Τ. ἐγλεντζε-λί, ἐπθ. διασκεδαστικός: ير — τόπος διασκεδαστικός· || آدم — ἄνθρωπος διασκεδαστικός, ἡ συναναστροφὴ τοῦ ὁποίου τέρπει.

اكلندير مك } Τ. ἐγλεν-τὶρ-μέκ, ρμ. μτδ. κρατῶ,ποιῶ τινα ἢ τι νὰ σταθῇ, νὰ καθυστερήσῃ, ἀπασχολῶ, διασκεδάζω· [αἰτ.]: دن بشقه بر ايشه يارامز — ادبيات ظاهرده كوكل كچى كورينيور ἡ φιλολογία ἐξωτερικῶς φαίνεται ὡς μὴ ὠφελοῦσα εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ νὰ διασκεδάζῃ τὴν καρδίαν.

اكلنلمك } Τ. ἐγλεν-ιλ-μέκ,ρμ. ἀπροσ. γίνεται στάσις, στέκεται τις, διατρίβει : اقتضا ايدر — بوراده بر قاچ كون ἐσῶ ἀπαιτεῖται νὰ διατρίψῃ τις ἡμέρας τινάς·§διασκεδάζει τις [γίνεται διασκέδασις]: بوراده اى اكلنيلر ἐσῶ καλὰ διασκεδάζει τις.

اكلمك } Τ. ἐκ-λεμέκ, ρμ. πθ. προστίθεμαι, κ. ψελιάζομαι,αὐξάνομαι,μηκύνομαι [ἐπὶ ὑφάσματος, ἐνδύματος κτλ. μηκυνομένου διὰ προσθήκης τεμαχίου].

اكلمك } Τ. ἐγλε-νμὲκ [βλ. اكلنلمك ἐγλεμὲκ] ρμ. οὐδ. ἵσταμαι, διατρίβω, ἐφησυχάζω που : اورادە اوچ كون اكلدك ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας διετρίψαμεν· § دوشكه اكلدك ὡραῖα διεσκεδάσαμεν· § نه يازه اكلنيورسكز; μὲ περιπαίζετε;

اكلمك } Τ.ἐν-λεμέκ, ρμ. οὐδ. πλατύνομαι, γίνομαι πλατὺς [ἐπὶ ὑφάσματος, τόπου κτλ.]· || βλ. اكلشمك ἐν-λεśμέκ.

اكلو } Τ. ἐν-λί, اكلو اكلشمك ἐν-λιλεśμέκ, βλ. اكلى, اكليلشمك.

آكله } Α.ἀκιλὲ [θηλ. τοῦ آكل] ἐπθ. ἡ καταβιβρώσκουσα, κατατρώγουσα [βλ. آكل] § ὄν. φαγέδαινα, καρκῖνος [νοσ.].

اكله } Α. ἐκελὲ [πλθ. τοῦ آكل] ὄν. ἀδηφάγοι : كروهى — ἡ τάξις τῶν ἀδηφάγων.

اكلەمك } ἢ اكلمك Τ. ἐκ-λεμέκ, ρμ. μτδ. ψελιάζω, προσθέτω τεμάχιον ὑφάσματος κτλ. εἰς ἔνδυμα ἢ ἄλλο τι καὶ καθιστῶ αὐτὸ ἐπιμηκέστερον, μηκύνω [αἰτ.].

اكلەمك } Τ. ἐγ-λεμέκ, [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. σταματῶ· || βλ. اكلشمك ἐγλεśμέκ καὶ اكلمك ἐγλενμέκ.

اكلى } Τ.ἐκ-λί, ἐπθ: ὁ ἔχων προσθέτον τεμάχιον [ψέλι], ψελιασμένος, ὁ ἐπεκταθεὶς διὰ τεμαχίου.

اكلى } ἢ اكلو ἢ اكلى Τ. ἐν-λί, ἐπθ.πλατύς, εὐρὺς [ὕφασμα, τόπος κτλ.].

اكلى } ἢ اكلو Τ. ἐν-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον χρῶμα προσώπου: — بنداى σιτόχρους [ἄνθρωπος].

اكلى } Τ. ἐκιλί, βλ. اكيلى.

اكليجه } Τ. ἐν-λιζὲ, ἐπθ. ὁ ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ πλατύς·§ἐπρ.ὀλίγῳ πλατέος.

اكليل } Α. ἰκλίλ, ὄν. διάδημα, στέμμα· § [ἀνατ.] φατνία, τὸ ἄνω τῶν ὀφθαλμῶν μέρος τῶν ὀδόντων·§ [βτν.] يرنطر — ἐξώφυλλον, τὸ ἐξώτατον φύλλον τοῦ σπέρματος τὸ περικαλύπτον τὰ λοιπά·|| كل — ايكليلى-ى-ميلك, μελλωτον· βλ. اكيجه · § πλθ. اكليل ἐκμαλίλ.

اكليلشمك } ἢ اكلشمك Τ. ἐν-λιλεśμέκ,ρμ. μσ. πλατύνομαι, εὐρύνομαι· βλ. اكلشمك ἐν-λεśμέκ καὶ اكلمك ἐν-λενμέκ.

اكليلك } Τ. ἐν-λιλίκ, ἀφ. τὸ εἶναι ὕφασμα ἢ ἄλλο τι πλατύ, πλάτος.

اكليلى } Α. ἰκλιλ-ί, ἐπθ. κορωνοειδής, μιτροειδής,ὁ ἐν εἴδει κορώνης,μίτρας· [ἀνατ.]· § 0. اكليله.

اكمال } Α. ἰκμὰλ [ρζ. كمل, βλ. كمال] ρ. ἀφ. συμπλήρωσις, ἐκπλήρωσις,ἀποπεράτωσις, τελειοποίησις, ἔκτισις ποινῆς: تحصيل — συμπλήρωσις ἢ ἀποπεράτωσις σπουδῶν· || مدت — συμπλήρωσις περιόδου [βουλευτοῦ ἢ μέλους κτλ.]تحريات — ἀποπεράτωσις ἐρευνῶν·|| حفريات — συμπλήρωσις ἀνασκαφῶν· || وظيفه — ἐκπλήρωσις καθήκοντος ἀνατεθειμένου·|| انشآت — ἀποπεράτωσις ἔργασιῶν οἰκοδομῆς. ‖ Ρμ. συμπληρῶ,ἐκπληρῶ,ἀποπερατῶ,τελειοποιῶ·[αἰτ.]: مأموريت — ايكمال φέρω εἰς πέρας ἐντολήν· || تدارکات — ايكمال συμπληρῶ τὰς προετοιμασίας, προμηθείας· || مدت جزائيه — ايكمال ἐκτίω, συμπληρῶ ποινὴν ἐν φυλακῇ· § πλθ. اكمالات.

اكمام } Α. ἐκμὰμ [πλθ. τοῦ كم ἐκμμ] ὄν. κάλυκες·§ [πλθ. τοῦ كم ἐκμμ] χειρίδες.

آكمق } ἀν-μάκ, ρμ. μτδ. ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην, ἐνθυμοῦμαι [αἰτ.] : كوچكى قوروغى اوزه آكدى ἐνεθυμήθημεν τὸν κύνα, ἡ οὐρά του ἦλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν, ἢ τὴν φωνὴν καὶ γαβιαρος [πρμ.] || βλ. آكيرمق.

اكمك } Τ. ἐκ-μέκ,ρμ. μτδ. σπείρω σπόρον κτλ. πάσσω, κ. κουκκίζω [αἰτ]: تخم — سپيرو σπείρω σπόρον· || — يره πάσσω πέπερι· || — ارپه σπείρω, ἤτοι χάνω καθ' ὅλον τὸ μινόμακτρον· || — ارپه ايشه ἐξετάζω, περιεργάζομαι, ἐρωτῶ τι μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος· [κατὰ λέξιν: εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ κέγχρου σπείρω].

اكمك } Τ. ἐκμὲκ, ὄν. ἄρτος· βλ. اكمك.

اكمك } Τ. ἐγ-μὲκ [βλ. اكل ἐγ ἢ اكلى ἐγί] ρμ. μτδ. κάμπτω, κλίνω, καθιστῶ εὐκάμπτον, κυρτόν, κύπτω, χαμηλόνω·[αἰτ.]: باش — κύπτω τὴν κεφαλήν, ταπεινοῦμαι ἀπέναντι τῆς θελήσεως ἀνωτέρου, ὑποτάσσομαι· || يورك — κάμπτω τὸν αὐχένα, ὑποτάσσομαι, τὰ βάλλω κάτω· || — يل κάμπτω τὴν ὀφθῶν,δὲν ἀνθίσταμαι, δὲν ἀντέχω· || — يوز ποιῶ χωρφιαμούς,διακνίω διαφόρως· || — اغز περιγελῶ, σκώπτω.

اكمكجى } Τ. ἐκμεκ-τὶ, ὄν. ἀρτοπώλης· βλ. اكمكجى.

اكمكجيلك } Τ. ἐκμεκ-τιλίκ, ὄν. ἀρτοπωλικὴ· βλ. اكمكجى.

اكمل } Α. ἐκμὲλ [παραθ. τοῦ كامل] ἐπθ. τελειότερος, πληρέστερος - τατος : در — دن [صحاح] [قاموس] τὸ λεξικὸν [Καμοὺς] εἶναι πληρέστερον τοῦ [Σαχχὰχ]· || وجه اوزره — κατὰ τὸν τελειότερον τρόπον· || شرايع — ὁ πληρέστερος τῶν ἱερῶν νόμων [θρησκειῶν]· || انبيا — ὁ τελειότερος τῶν προφητῶν [Μωάμεθ].

اكملانه } Π. ἐκμελ-ανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ πληρεστέρῳ-τάτῳ· § ἐπρ. κατὰ τρόπον πληρέστερον-τατον.

اكمليت } Α. ἐκμελ-ιγέτ, ἀφ. θ. ἡ κατάστασις τοῦ πληρεστέρου-τάτου, τελειότης: — اثبات ἀπόδειξις τῆς τελειότητος.

اكمه } Τ. ἐκμέ, ὄν. ἀπαρ. τὸ σπείρειν, σπορά· βλ. اكك ἐκμέκ, σπείρω.

اكمه } Τ. ἐγμέ, ὄν. ἀπαρ. τὸ κάμπτειν, κάμψις, κύρτωσις, λύγισμα, καμπύλωμα. βλ. اكك ἐγμέκ.

اكمه } Α. ἐκμὲχ [ρζ. كه] ὄν. τυφλὸς ἐκ γενετῆς: — ايراى τὸ θεραπεύειν τυφλόν.

اكمهيت } Α. ἐκμεχ-ιγέτ, ὄν. θ. ἡ ἐκ γενετῆς τυφλότης.

اكن } Τ. ἐγίν, ὄν. ῥάχις· βλ. اكين.

اكناف } Α. ἐκνάφ [πλθ. τοῦ كنف κενὲφ] ὄν. μέρη, τόποι, χῶραι, τὰ πέριξ πόλεως: — اطراف τὰ πέριξ, πανταχοῦ.

اكنان } Α. ἐκνάν, ὡς τὸ اكنه ἐκιννέ· βλ. λ.

آكنده } Π. ἀγκενὲὲ [μετχ. τοῦ آكندن ἀγκενὲὲν] ἐπθ. πεπληρωμένος: — كوش ἀγκενὲε-γκιούξ, οὗ τὸ οὖς πεπληρωμένον, ὁ μὴ ἀκούων λόγον, ἄσωτος· βλ. آكين.

اكندى } Τ. ἐγενὲί, [βλ. اكه ἐγὲ] ὄν. ῥινισμα: — جان آڭه τὰ χρήματα εἶναι τὸ ῥινισμα τῆς ζωῆς.

اكنه } Α. ἐκιννὲ [πλθ. τοῦ اكنّ κίνν] ὄν. θῆκαι, πέπλοι : — كشف اسرار ἀποκάλυψις τῶν πέπλων τῶν μυστηρίων.

اكنون } Π. ἐκνούν, ἐπρ. νῦν, ἤδη, τώρα· ἐνίοτε καὶ كنون κιμνούν.

اكنه } Τ. ἰγνέ, ὄν. βελόνη· βλ. ايكنه.

اكو } Τ. ἐγί, βλ. اكى ἢ ايكى.

اكواب } Α. ἐκϋὰπ [πλθ. τοῦ كوب κιϋὲπ] ὄν. ἀλάγηνοι: شراب تى والدى — لرى اولدى اصحاب پر صفا اولدى ἐκενώθησαν, ἀλλ' αἱ καρδίαι τῶν φίλων πλήρεις διασκεδάσεως ἐγένοντο.

اكوار } Α. ἐκϋὰρ [πλθ. τοῦ كور κέϋρ] ὄν. στροφή, περίοδος, ἐποχή· τὸ τυλίσσειν, περιβάλλειν: — تحول ادوار μεταβολὴ τῶν περιόδων καὶ τῶν ἐποχῶν.

اكواز } Α. ἐκϋὰζ [πλθ. τοῦ كوز κιϋὲζ] ὄν. φιάλαι, ποτήρια.

اكوان } Α. ἐκϋὰν [πλθ. τοῦ كون κέϋν] ὄν. ὑπάρξεις, κόσμοι: — خالق ὁ δημιουργὸς τῶν κόσμων· || مخلوق τὸ καύχημα τῶν κόσμων [ὁ προφήτης Μωάμεθ].

اكول } Α. ἐκιϋὲλ, [ρζ. اكل] ἐπθ. ὁ τρώγων πολύ, λαίμαργος, ἀδηφάγος.

اكولانه } Π. ἐκιϋὲλ-ανὲ ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἀδηφάγῳ, λαιμάργῳ, λαιμαργικός, λουκούλειος· § ἐπρ: λαιμάργως.

اكولى } Π. ἐκιϋὲλ-ί, ἀφ. ἀδηφαγία.

آكه } Π. ἀγκὲχ, βλ. آكاه.

اكه } Τ. ἐνὲ ἢ كيكى اكه ἐνὲ κεμιγί, ὄν. ἡ κάτω διαγών· βλ. اكك ἐνέκ.

اكه } Τ. ἐγέ, ὄν. ῥίνη, ῥινίον: اورمق — ῥινίζω.

اكه جى } Τ. ἐγε-ϋζί, ὄν. κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς ῥινίων, ῥινιστής.

اكه لمك } Τ. ἐγε-λεμὲκ, ῥημ. μετβ. ῥινίζω [αἰτ.].

اكى } ἢ ايكى Τ. ἐγι [اكك ἐγμὲκ] ὄν. ψευδὴς πλευρά, ἤτοι ἡ μὴ συνενουμένη μετὰ τοῦ στέρνου· § βλ. ايا كو καὶ ايك ἴγ.

اكياس } Α. ἐκιγὰς [πλθ. τοῦ كيس κὶς] ὄν. βαλάντια: خاليه — βαλάντια κενά.

اكيال } Α. ἐκιγὰλ [πλθ. τοῦ كيل κεῖλ] ὄν. κοιλά.

اكيد } Α. ἐκιὲ [ρζ. اكد] ἐπθ. ἔντονος, αὐστηρός : — امر ἔντονος διαταγή· § θ. اكيده ἐκιὲέ — اوامر ἔντονοι διαταγαί· || تنبيهات — παραγγελίαι αὐστηραί.

اكيداً } Α. ἐκιὲ-εν, ἐπρ. αὐστηρῶς, ἐντόνως: تنبيه اولندى — αὐστηρῶς παρηγγέλθη.

اكير } Τ. ἐνίρ, ὄν. εἶδος μύρτου.

اكيرمك } Τ. ἐγιρμὲκ, καὶ اكيرلك ἐγιρλμὲκ βλ. اكرمك, اكرلك.

اكيز } Τ. ἐκιζ, βλ. ايكيز.

اكيس } Α. ἐκῆὲς [βλ. كياست] ἐπθ. πιστοθ. περινούστατος, εὐφυέστατος.

آكيش } ἢ آغيش Τ. ἀγὴς, ὄν. δοχεῖον πρὸς συλλογὴν μέλιτος.

اكيلج } ἢ ايكيلج Τ. ἐγιλὶζ, ὄν. πολύγονον [γένος φυτῶν]· § ἔλαξ φυτῶν τινῶν, ἥτις κάμνει ῥίζαν ἐν τῇ γῇ.

اكيلى } ἢ اكلى Τ. ἐκιλὶ [اكك ἐκμὲκ] ἐπθ. ἐσπαρμένος: ارى — اكلى ἀγρὸς ἐσπαρμένος σῖτον.

آكين } Π. ἀγκὶν, ἐπθ. πλήρης : — حزن πλήρης πένθους, πένθιμος· || شر — آتين فوتاڤيا χαρμόσυνος· βλ. آكنده.

اكين } Τ. ἐκὶν [اكك ἐκμὲκ] ὄν. σπορά, σπαρτά : وقتى — ὁ καιρὸς τῆς σποράς· || اكك — σπείρω σποράν· || بيچمك — θερίζω σπαρτά.

اكين } Τ. ἐγὶν [اكك ἐγμὲκ] ὄν. ῥάχις [τὸ μέρος τῆς ῥάχεως τὸ κυρτούμενον], ἄκανθα ῥάχεως, ὦμος: آتمدن — ῥίπτω ἀπὸ τῆς ῥάχεως [ἐγινιμὲν] κ. ἐκφορτώνομαι· || آلمق λαμβάνω ἐπὶ τῆς ῥάχεως· || چكمك — πιέζω τινά, ἐπιβαίνω ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του· || الى — اوزدى ἔθηκε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου, ἢ τῆς ῥαχεώς μου [ἐγινιμὲ]· § μῦθος: اكيرمك — διηγοῦμαι μύθους.

اكين } Τ. ἐγὶν [اكك ἐγμὲκ] ἐπθ. ἐμβρόντητος, ἐκστατικός: بكن — ἐγὶν κεγὶν, ὅλως ἐκστατικός, ἐκθαμβος.

اكينج } Τ. ἐγὶνζ [اكك ἐγμὲκ] ὄν. οἰδημα, πρήξιμον.

اكينجى } Τ. ἐκὶν-ϋζὶ ὄν. σπορεύς, γεωργός : ملاحى — ἢ τάξις τῶν γεωργῶν, οἱ γεωργοί· || βλ. καὶ چفتجى.

اكينجيلك } Τ. ἐκὶν-ϋζιλὶκ, ἡ γεωργική, γεωργία· || βλ. καὶ چفتجيلك.

اكيندريك } Τ. ἐγιντὲρὶκ [اكك ἐγμὲκ] ὄν. περιλαίμιον τοῦ φορεζὶ ἤτοι τῆς ἐσθῆτος τῶν ὀθωμανίδων, καὶ ἐν γένει πᾶν πλατὺ περιλαίμιον.

اكينلك } Τ. ἐκὶν-λὶκ, ὄν. τόπος διὰ σποράν, ἀγρός· || ὄν. κ. ἡ νῆσος Κούταλις [τοῦ Μαρμαρᾶ].

آل } Α. ἄλ, ὄν. οἰκογένεια: رسول —, ابى —, οἰκογένεια τοῦ προφήτου [Μωάμεθ]· § οἶκος, δυναστεία: عثمان — ἡ δυναστεία τοῦ Ὀθμάν, ἤτοι οἱ ὀθωμανοὶ αὐτοκράτορες.

آل } Α. ἄλ, ὄν. πανουργία, δόλος, στρατήγημα: — مكر و δόλος καὶ πανουργία· || Ρμ. اكل — ποιῶ, μετέρχομαι δόλους: ايكى يڭش — ايلر درمدن صو كتوروب ἀπὸ ἑξήκοντα δύο ῥύακας ἄγει ὕδωρ καὶ ποιεῖ δόλους, ἤτοι μυρία τεχνάσματα μετέρχεται.

آل } Π. ἄλ, ἐπθ. ἀλουργής, ῥοδόχρους: رخ —, ابلق —, ῥόδινος παρειά, ὁ ἔχων παρειὰν ῥόδινον· || تل — ἵππος πυρρός· || كراز — κόκκινον κεράσιον· || قان — αἷμα ἐρυθρόν· || بويا — ἐρυθρὰ βαφή· || قس — ἐρυθρὸν ἄστρον.

ال } Τ. ἐλ [κατὰ τὸ لهجه κυρίως ايل] ὄν. χεὶρ, λαβή, ὕπερος [γουδοχέρι], βοήθεια, προστασία, κατοχή, ἐξουσία, συμμετοχή, ἐνοχή, φορά, σειρά: — صاغ δεξιὰ χεὶρ· || — صول ἀριστερὰ χεὶρ· || ايسى — παλαιόν· || طبانجه — بر قج τραβῶ μίαν πιστολάν [μία φορά]· || — بر μία χεὶρ, ἤτοι πέντε· || يمه — يوز ἑκατὸν χέρια μπάμιες, ἤτοι πεντακόσιαι· || كيمده — ἡ σειρά τίνος εἶναι; || اوستنده — ὁ ἐπὶ τῆς χειρός, ἤτοι ὁ περὶ πολλοῦ, ὁ ἐν μεγάλῃ τιμῇ· || اوستنده — — ἡ χεὶρ ἐπάνω εἰς τὴν χεῖρα, ὁ εἷς ἀνώτερος τοῦ ἄλλου [βλ. اوستون]· || ده — τὸ ἐν τῇ χειρί, τὸ κρατούμενον [ἀριθμ.], ὅ,τι κατέχει τις, βέβαιον, ἀσφαλές· || مده دكلدر — δὲν εἶναι εἰς τὸ χέρι μου, εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ἐπ' ἐμοί· || التنده — τὸ ὑπὸ τὴν χεῖρα ἢ κατοχήν, ἕτοιμον, ὑπάρχον [βλ. آلت ألات]. || بولنق التنده — εἶναι ὑποχειμένος ἤτοι εἰς τὰς διαταγάς τινος, πειθήνιον ὄργανον· || التندن — κρυφίως [ὑπὸ τὴν χεῖρα]· || دن — διὰ μιᾶς, ἐν τάχει· || تيز — دن تسويه ايلمك ἐξομαλύνω ἐν τάχει [πεζεὶλλτέν]· || اچنده — ى وار ἔχει ἐντὸς τὸ χέρι του, ἐνέχεται, ἀναμιγνύεται εἰς τὴν ὑπόθεσιν· || ايلى — درت يه τὰς τέσσαρας χεῖρας, μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου, μετὰ μεγάλης προθυμίας, σπουδῆς, ταχύτητος :

ایله صارلق — درت ἐπιχειρῶ τι μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου· || مزده طوغوب بیومش — ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν, ἤτοι ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν ἡμῶν· || كه — قلغلی صاغلنه ἐλινὲ σαγλήκ, γειὰ στὰ χέρια σου· [βλ. καὶ قوت]· || پنجه — αἱ χεῖρες ἐσταυρωμέναι [ἤτοι ἕτοιμος νὰ λάβῃ διαταγήν]: پنجه — دیوان طورمق ἵσταμαι ὀρθιος μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας· || — ایشی ἐργασία τῆς χειρός, ἐργόχειρον· || یازیسی — χειρόγραφον· || دکرمی — χειρόμυλος· || پشکیری — χειρόμακτρον· || ی — هاون γουδοχέρι· || بچقیسی — πρίονιον τοῦ χερσοῦ, ὅπερ μεταχειρίζεται τις διὰ τῆς χειρός· || باشی — προεξάρχων, ὁ παῖς ὁ διατάττων ἐν τῇ παιγνιδίῳ [βλ. ار]· || برلکی — ἑνότης, σύμπνοια: برلکیله — ἀπὸ κοινοῦ· || — صوبی χειρονίψιον [ἑτοιμασία διὰ τὴν προσευχήν· ταὐτὸν τῷ آبدست βλ.]· || یوردامی — ἐπιτηδειότης, ἐπιδεξιότης χειρός· || ك کوری — ἐργαλεῖον σιδηροῦν ἐν εἴδει ράβδου πρὸς ὑποδαύλισιν, ἀνασκάλευσιν τοῦ πυρός· [βλ. καὶ اولك کوری]· §ἐπθ: ی اچیق — ἐλευθέριος [οὗ ἡ χεὶρ ἀνοικτή]· || ی بوش — οὗ ἡ χεὶρ κενή, ἄεργος· || ی پك — οὗ ἡ χεὶρ σφιγκτή, φιλάργυρος· || ی یوردامل — ἐπιδέξιος τὴν χεῖρα ἐπιτήδειος· || ی پیراقلی — σημαιοφόρος, ταραξίας· || نه آغر — βραδὺς εἰς τὴν χεῖρα, εἰς τὴν ἐργασίαν· || نه تز — ταχύς· || — آوجه صیغمز ἀτίθασσος, ζωηρός [σεμνετός]· || ی چابوق — οὗ ἡ χεὶρ ταχεῖα, ταχύς, εὐκίνητος: چابوقلق — ταχυδακτυλουργία· § Ρμ. آتق — ἐπιβάλλω χεῖρα, καταλαμβάνω· || آچق — ἐπαιτῶ· || اورمق — ἐπιχειρῶ, ἀναμιγνύομαι: — او ایشه اورنجه ἅμα ἀναμιχθῇ ἐκεῖνος ταχέως τελειόνει· || اکمك — κάμνω σημεῖον· || اورمق — ἢ قاپ ἢ چالق ἢ چرپق κτυπῶ τὰς χεῖρας, χειροκροτῶ· || اوزاتمق — ἐκτείνω τὴν χεῖρα [διὰ νὰ λάβω τι], ἁρπάζω· || ایرشمك — φθάνει ἡ χεὶρ, ἐπιτυγχάνω τοῦ ποθουμένου· || الق — ه —, ἢ اکمك — ده —, κερδίζω τινὰ ἢ τι, παίρνω εἰς τὸ μέρος μου, ἐξαγοράζω τινά, βάζω εἰς τὸ χέρι, τὸν κάμνω φίλον, ὀπαδόν· || قاپ ه — κυττάζω τὴν χεῖρα, περιμένω δῶρον, ἐλεημοσύνην, ἀμοιβήν· || — بولق εὑρίσκω βοήθειαν, προστασίαν· || یامق — ὀρκίζομαι [θέτω τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς κτλ.]· || یالامق — δένω, σταυρόνω τὰς χεῖρας [ἀπέναντι ἀνωτέρου]· || چکمك — ἀποσύρω τὴν χεῖρα, παραιτοῦμαι, δὲν ἀναμιγνύομαι· || دن چیقارمق — ἐβγάζω ἀπὸ τὸ χέρι, ἐκποιῶ τι εἰς εὐτελῆ τιμὴν ἐξ ἀνάγκης, ἢ ἀποβάλλω, ἀπαλλάττομαι· || دکمك — ἐπιχειρῶ [ἐγγίζω χεῖρα], εὑρίσκω τρόπον, μέσον· || سورمك — ἢ توقمق ἢ طوقونورمق ἐγγίζω, θέτω χεῖρα, ἀναμιγνύομαι εἴς τι· || صوغمق — ἐκτείνω χεῖρα, ἐπιχειρῶ: صونسه خیر کورمز — هانکی ایشه ὅ,τι ἂν ἐπιχειρήσῃ, δὲν εὐδοκιμεῖ· || قالدیرمق — αἴρω χεῖρα ὅπως δεηθῶ, ἢ διὰ νὰ κτυπήσω τινά· || ده — قالمق μένει εἰς τὸ χέρι, δὲν πωλεῖται [ἐμπόρευμα]· || کتیرمك — ه — κερδίζω, βάλλω στὸ χέρι, γίνομαι κάτοχος· || کچمك — ه — περιέρχομαι εἰς τὴν χεῖρα, συλλαμβάνομαι: کچمدرینه — ه — جیدودرك خیلی غیرت ایتدی πολὺ προσεπάθησεν εἰς τὴν σύλληψιν τῶν ἀηστῶν· || کچمن — ه — πρόσωπον ἢ πρᾶγμα σπάνιον, ὅπερ δὲν περιέρχεται εἰς τὴν κατοχήν, ἐξουσίαν, ὅπερ δὲν δύναται τις νὰ συλλάβῃ, νὰ καταλάβῃ· || کچیرمك — ه — βάλλω στὸ χέρι, εἰς τὴν ἐξουσίαν· || دن کلمك — ἔρχεται ἀπὸ τὸ χέρι, δύναται νὰ τὸ κάμῃ τις, εἶναι ἐπ' αὐτῷ· — مدن کلز δὲν ἔρχεται ἀπὸ τὸ χέρι μου, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ· || — ندن هیچ بر ایش کلز οὐδὲν πρᾶγμα ἔρχεται ἀπὸ τὸ χέρι του, τίποτε δὲν δύναται νὰ κάμῃ· || دن کلن — τὸ ἀπὸ τῆς χειρὸς ἐρχόμενον, ὅ, τι δύναται τις νὰ κάμῃ· || — ی کسمك ἀποκόπτω τινὰ ἀπό τινος ἔξεως, κάμνω νὰ παραιτηθῇ· || ی کسلمك — ἀποκόπτεται ἢ χεὶρ τινος, παραιτεῖται ἀπό τινος ἕξεως· || — ورمك — βλ. الورمك· § ἀντὶ ایل. βλ.

ال } Α. ἄλ, ἄρθρον τῆς ἀραβικῆς δι' ὅλα τὰ γένη καὶ τοὺς ἀριθμούς, ἤτοι ὁ, ἡ, τό, οἱ, αἱ, τά: الحاج ἄλ χάδζῆδζ, ὁ προσκυνητής || الحاجه ἄλ χαδζῆδζέ, ἡ προσκυνήτρια· || الحجاج ἄλ χουδζῆδζάδζ, οἱ προσκυνηταί· || المعلمات ἄλ μεαλλιμάτ, αἱ διδάσκαλαι. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ γράμμα, ἤτοι τὸ ا, δὲν ἐκφωνεῖται, ὅταν ἡ ἐναρθρος λέξις συνθέτεται μετὰ τοῦ προηγουμένου· ὡς شيخ الاسلام σεΐχθ-ά-λ-ισλάμ, ὁ Σεϊχουλισλάμης [ἀντὶ σεΐχου-ελ-ισλάμ]. Τὸ δὲ δεύτερον, ἤτοι τὸ ل, προφέρεται ὡς τὸ ἀμέσως ἑπόμενον, ὅταν τοῦτο ᾖ ἐν τῶν ἑξῆς δεκατεσσάρων γραμμάτων καλουμένων ἡλιακῶν (شمسيه): ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن· ὡς الشمس ἐς σέμς, ὁ ἥλιος [ἀντὶ ἐλ σέμς]· الدنيات ἐν-τ-τεφάτ, ἐπαναλαμβανόμενος [ἀντὶ ἐλ-τεφάτ].

آلا } Τ, ἀλά, ἐπθ. στικτός, ποικιλόχρους, πλουμιστός, παρδαλός: کوزلی — ὁ ἔχων πλουμιστοὺς ὀφθαλμούς· || کوزلك — οἱ ὀφθαλμοὶ βλέπουσι τὰ ἀντικείμενα παρδαλά, δὲν βλέπουσι καθαρῶς· || غارغه — κολοιός· || بالق — εἶδος ἰχθύος μὲ δέρμα στικτόν, ἀμίας· || تن — λέπρα [σῶμα στικτόν]· || تلو — λεπρός· || بولو — ὁ ἔχων διάφορα χρώματα ἀσυνάρμοστα· βλ. آلجه καὶ ال ἐλά.

آلا } Ιτ. ἀλὰ [a la] μορ. κατά: تورقه — آلا-توركه, τουρκιστί· || فرانقه — آلا-فرانقه, εὐρωπαϊστί [ἐπὶ χρονολογίας ἢ ὥρας]· § فرانقه کیبی — ἐνδύομαι εὐρωπαϊστί· || فرانقه — سفره τράπεζα εὐρωπαϊστί· || فرانقدر — بکمن ὁ βένς μας εἶναι [ζῇ] εὐρωπαϊστί, φραγκίζει.

الا } Τ. ἐλά, ἐπθ. ἀνοικτός, κυανοῦς, κυανόλευκος [ἐπὶ ὀφθαλμῶν]: کوزلی — ὁ ἔχων κυανόλευκον ὀφθαλμόν· || — ی صاری κυανοῦς ὀφθαλμὸς κλίνων εἰς τὸ κιτρινον· || — کوك κυανοῦς γαλάζιος [ὀφθαλμός]· βλ. چاقر.

الا } Α. ἔλα, ἐπιφ. κλητ. ὦ! ἐμπρός! ἰδού! [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει μετὰ τοῦ τουρκ. ای]: ای دلیران جنك ازما — ἰδοὺ ὦ γενναῖοι μαχηταί!

الا } Α. ἔλλα, σύνδ. ἐκτός, εἰ μή: کیمسه دورکده نان ایلز — بلبل اوده کل شوق ایله باغده ایلر فریاد οὐδεὶς ἐν τῇ ἐποχῇ σου [τεθρυλτέ] ὁδύρεται ἐκτὸς τῆς ἀηδόνος· καὶ ἐκεῖνη δὲ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ ῥόδον ἔρωτός της ἐν τῷ κήπῳ θρηνεῖ· || تکدیر ایشیدیرسین — ادیب اول و γενοῦ κόσμιος· εἰ δὲ μή [δὲ ἔλλα] ἐπιτίμησιν ἀκούεις· § [ἐπιρ.] πρὸ πάντων: اول غروری — πρὸ πάντων ἢ ἐπαρσις αὐτοῦ· βλ. هله.

آلابانده } Ιτ. ἀλὰ-πάντα [a la banda] ὄν. ἡ ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ πλοίου ἀπὸ τῆς τρόπιδος μέχρι τοῦ ἐγκώπου [κουπαστῆς]· ἡ ἐξωτερικὴ πλευρὰ καλεῖται یردم پوردم· || — اورسا ὅρθα ἀλλα-πάντα, διαταγὴ στροφῆς τοῦ πλοίου πρὸς τὸν ἄνεμον· || آتش — σύγχρονος ἐκκένωσις ὅλων τῶν τηλεβόλων μιᾶς τῶν πλευρῶν πολεμικοῦ πλοίου κατὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου· § μτφ. σφοδρὰ ἐπίπληξις: — ورمك ἐπιπλήττω σφοδρῶς· || کیمك — ر ἐπιπλήττομαι σφοδρῶς [τρώγω ἐπίπληξιν].

آلات } Α. ἀλάτ [πλθ. τοῦ آلت] ὄν. ἐργαλεῖα, ὄργανα, σκεύη [τεχνῶν, ἐπιστημῶν]: رصدیه — ὄργανα, ἐργαλεῖα, ἀστρονομικά· || کیمیویه — ὄργανα χημικά· || حرب — ἐργαλεῖα, μηχαναὶ τοῦ πολέμου· || ناریه — πυροβόλα· || داخلیه — ὄργανα ἐσωτερικά, σπλάγχνα, ἔντερα· || تناسلیه — ὄργανα γεννητικά· § κοινῶς ἀντὶ ἀνικοῦ: τὸ ἀνδρικὸν μόριον.

آلاتورقه } Ιτ. ἀλὰ-τοῦρκα, τουρκιστί· βλ. آلا.

آلاجق } Τ. ἀλαδζάκ, βλ. آلاجق.

آلاجه } Τ. ἀλα-δζά, ἐπθ. στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους: آت — στικτός, παρδαλὸς ἵππος· || غارغه — στικτὴ κορώνη· || — ی — کیل εὐρωτίασις [μοῦχλα] ἐπὶ ἄρτου· || — ی — دلی παρδαλός, ποικιλόχρους εἰς βαθμὸν γελοῖον [τελεί]· || بولاجه — ὁ ἔχων διάφορα χρώματα ἀσυμβίβαστα· § [μτφ.] ἐλάττωμα: السانك — ی ایچنده حیوانك — ی طیشنده اولور — τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐλάττωμα εἶναι ἐντὸς [δὲν φαίνεται], τοῦ ζώου τὸ ἐλάττωμα εἶναι ἐκτὸς [φαίνεται].

آلاجه } Τ. ἀλα-δζά, ὄν. εἶδος ὑφάσματος μεταξωτοῦ ἢ βαμβακεροῦ ποικιλόχρου [τσίτι]: ی — شام εἶδος ποικιλόχρου μεταξωτοῦ ὑφάσματος τῆς Συρίας.

آلاجه‌لامق } Τ. ἀλαδζα-λαμάκ, ρμ. μτθ. καθιστῶ τι στικτόν, παρδαλόν, ποικιλόχρουν [αἰτ.]· βλ. آلاجه.

آلاجه‌لانمق } Τ. ἀλαδζα-λανμάκ, ρμ. μθ. γίνομαι στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους· § θαμβοῦμαι [ἐπὶ ὀφθαλμοῦ].

آلاجه‌لی } Τ. ἀλαδζα-λή, ἐπθ. στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους: قاش — ὄφασμα στικτόν· || حیوان — ζῶον στικτόν.

آلارغه } Ιτ. ἀλάργα, [alargo] ὄν. πέλαγος, ἀπόστασις ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἢ ἐν γένει ἀπό τινος ἀντικειμένου: ده — μακρὰν τῆς ἀκτῆς κτλ. || Ρμ. آلارغه — ἀπομακρύνομαι τῆς ἀκτῆς κτλ., πελαγίζω· § ἐπρ.: طورملم — شویله στῶμεν οὕτωσι μακράν· § ἐπφ. μακράν! δηλ. ὕπαγε ἢ στῆθι μακράν! μὴ πλησιάζῃς!

آلازلامق } Τ. ἀλαζ-λαμάκ [κατὰ τὸ لمجه ἐκ τοῦ آلاز] ρμ. μτθ. κοκκινίζω τι ἐν τῇ φλογὶ ἢ ἐν τῷ πυρί, καυτηριάζω, καίω διὰ σιδήρου, φλογίζω· [αἰτ.].

آلازلامه } Τ. ἀλαζ-λαμά, ὄν. ἀπαρ. τὸ κοκκινίζειν, κοκκίνισμα κτλ. § ὄν. ἐρυσίπελας.

آلازلامه — ایله اوللز کلات کیمه‌لات کیمه ἀλάτ ἰλὲ ἀλαμάζῃ τελειότης δὲν γίνεται δι' ἐλαττωματικῶν ἐργαλείων· § ὄργανα τοῦ σώματος: داخلیه — ὄργανα ἐσωτερικά, σπλάγχνα, ἔντερα· || تناسلیه — ὄργανα γεννητικά· § κοινῶς ἀντὶ ἀνικοῦ: τὸ ἀνδρικὸν μόριον.

آلاتورقه } Ιτ. ἀλὰ-τοῦρκα, τουρκιστί· βλ. آلا.

آلاجق } Τ. ἀλαδζάκ, βλ. آلاجق.

آلاجه } Τ. ἀλα-δζά, ἐπθ. στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους: آت — στικτός, παρδαλὸς ἵππος· || غارغه — στικτὴ κορώνη· || — ی — کیل εὐρωτίασις [μοῦχλα] ἐπὶ ἄρτου· || — ی — دلی παρδαλός, ποικιλόχρους εἰς βαθμὸν γελοῖον [τελεί]· || بولاجه — ὁ ἔχων διάφορα χρώματα ἀσυμβίβαστα· § [μτφ.] ἐλάττωμα: السانك — ی ایچنده حیوانك — ی طیشنده اولور — τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐλάττωμα εἶναι ἐντὸς [δὲν φαίνεται], τοῦ ζώου τὸ ἐλάττωμα εἶναι ἐκτὸς [φαίνεται].

آلاجه } Τ. ἀλα-δζά, ὄν. εἶδος ὑφάσματος μεταξωτοῦ ἢ βαμβακεροῦ ποικιλόχρου [τσίτι]: ی — شام εἶδος ποικιλόχρου μεταξωτοῦ ὑφάσματος τῆς Συρίας.

آلاجه‌لامق } Τ. ἀλαδζα-λαμάκ, ρμ. μτθ. καθιστῶ τι στικτόν, παρδαλόν, ποικιλόχρουν [αἰτ.]· βλ. آلاجه.

آلاجه‌لانمق } Τ. ἀλαδζα-λανμάκ, ρμ. μθ. γίνομαι στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους· § θαμβοῦμαι [ἐπὶ ὀφθαλμοῦ].

آلاجه‌لی } Τ. ἀλαδζα-λή, ἐπθ. στικτός, παρδαλός, ποικιλόχρους: قاش — ὄφασμα στικτόν· || حیوان — ζῶον στικτόν.

آلارغه } Ιτ. ἀλάργα, [alargo] ὄν. πέλαγος, ἀπόστασις ἰδίᾳ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἢ ἐν γένει ἀπό τινος ἀντικειμένου: ده — μακρὰν τῆς ἀκτῆς κτλ. || Ρμ. آلارغه — ἀπομακρύνομαι τῆς ἀκτῆς κτλ., πελαγίζω· § ἐπρ.: طورملم — شویله στῶμεν οὕτωσι μακράν· § ἐπφ. μακράν! δηλ. ὕπαγε ἢ στῆθι μακράν! μὴ πλησιάζῃς!

آلازلامق } Τ. ἀλαζ-λαμάκ [κατὰ τὸ لمجه ἐκ τοῦ آلاز] ρμ. μτθ. κοκκινίζω τι ἐν τῇ φλογὶ ἢ ἐν τῷ πυρί, καυτηριάζω, καίω διὰ σιδήρου, φλογίζω· [αἰτ.].

آلازلامه } Τ. ἀλαζ-λαμά, ὄν. ἀπαρ. τὸ κοκκινίζειν, κοκκίνισμα κτλ. § ὄν. ἐρυσίπελας.

آلازلانمق } Τ. **ἀλαζ-λανμάκ,** ρμ. μσ. γίνομαι κόκκινος, ἐρυθρὸς ἐκ τῆς φλογός, ἢ τοῦ πυρός·§ἐκ τοῦ πυρετοῦ παρουσιάζονται ἐρυθήματα ἐπὶ τοῦ σώματος.

الاستيق } Ελ. **ἐλαστὶκ** ἢ الاستيقى **ἐλαστικά,** ἐπθ. ἐλαστικός.

الاستيقيت } Α. **ἐλαστικ-ιγέτ,** ἀφ. θ. ἐλαστικότης [κυρ. μτφ.] : كلمات ى — ἐλαστικότης ἔννοιας.

آلاشه } Τ. **ἀλασά** [κατὰ τὸ لجه ἐκ τοῦ آلشمق] ὄν. ἵππος συνειθισμένος νὰ φέρῃ ἐφίππιον ἢ σάγμα.

آلاف } Α. **ἀλάφ** [πλθ. τοῦ الف ἔλφ] ἀρθ. χίλιοι-αι-α.

آلافرانغه } Ιτ. ἢ الافرانكا **ἀλὰ-φράνγκα,** εὐρωπαϊστί· βλ. آلا.

آلام } Α. **ἀλάμ** [πλθ. τοῦ الم ἔλμ] ὄν. λύπαι, θλίψεις: نهارك نورى — ى تزيد ايديور τὸ φῶς τῆς ἡμέρας αὐξάνει τὰς θλίψεις μου [ἀλαμμί].

آلامان } **ἀλαμάν,** βλ. آلمان.

الامان } Α. **ἐλ ἐμὰν** ἢ **ἐλ ἀμὰν** [ال ἀρθ. امان ὄν.] ἐπιφώνημα ἐκφράζον ἐπίκλησιν βοηθείας, ἢ παράπονα, ἢ ἀποχήν, ἐπιφύλαξιν: πρὸς Θεοῦ ! συγγνώμην ! χάριν !

الامانخوان } Π. **ἐλ ἐμὰν-χάν,** ἐπθ. ὁ κράζων πρὸς Θεοῦ.

آلامانه } Τ. **ἀλαμάνα,** ὄν. ἀλιάς, εἶδος πλοίου ἁλιευτικοῦ· μέγα δίκτυον ἁλιευτικόν, γρῖπος.

آلامانيا } **ἀλαμάνια,** βλ. آلمانيا.

الامرامركم } Α. **ἐλ ἔμροθ,ἔμροθ-κιθμ** [ال ἀρθ. امر ὄν. كم ἀντ.] φρ. ἢ διαταγὴ [εἶναι] διαταγὴ ὑμῶν, ἤτοι γενέσθω ὅ,τι διατάττετε: — بن قائم ه دیرسه كز ἐγὼ παραδέχομαι ὅ,τι ἂν εἴπητε· ἢ διαταγὴ εἶναι διαταγὴ ὑμῶν.

آلان } Τ. **ἀλάν,** ὄν. δίοδος, πέρασμα, ἐντὸς δάσους· § βλ. آلان καὶ آران.

الآن } Α. **ἐλ ἂν** [ال ἀρθ. آن ὄν.] ἐπρ. εἰσέτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος, τώρα, ἤδη: — كلدى εἰσέτι δὲν ἦλθε· || اوراده در — εἰσέτι εἶναι ἐκεῖ· || كاكان — εἰσέτι οὕτω [εἶναι, γίνεται]· § βλ. الى ἤλα.

الانصاف } Α. **ἐλ ἰνσὰφ** [ال ἀρθ. انصاف ὄν.] ἐπφ. εὐσυνειδησία ! ἤτοι ὦμεν εὐσυνειδητότεροι !

آلاو } Τ. **ἀλάβ** [ياآلو] ὄν. φλόξ· βλ. آلو.

آلاويرا } Τ. **ἀλαβίρα,** ὄν. σύγχυσις, κυκεών, ταραχή· βλ. καὶ آليوره.

آلاويراجى } **ἀλαβίρα-δζή,** ὄν. ὁ ποιῶν ταραχήν· βλ. καὶ آليوره جى.

الاه } **ἰλάχ,** الاهه **ἰλαχέ,** الاهى **ἰλαχί,** βλ. الى, الهه, الهى.

آلاى } Τ. **ἀλάϊ,** ὄν. ὅμιλος, πλῆθος, σωρός: خلق — ى σωρὸς λαοῦ· || آدم — ى σωρὸς ἀνθρώπων· || كاغد — ى σωρὸς ἐγγράφων· || بى معنا سوز — ى ὁρμιαθὸς λόγων ἄνευ ἐννοίας· || — — σωροὶ σωροί, σωρηδόν· || الاى — ه. **ἀλάϊ μαλάϊ,** ὅλοι ὁμοῦ, ἐν σώματι ἢ φύρδην μίγδην· § πομπή, παράταξις : والا ايله — μετὰ μεγάλης πομπῆς· || ى — بيرام πομπὴ βαϊραμίου [ἑορτῆς]· || ى — كين πομπὴ νυμφική, γάμος· || ى — جنازه πομπὴ νεκρική, κηδεία· § [στρ.] σύνταγμα: ى — پياده عسكرى ἓν σύνταγμα πεζικοῦ στρατοῦ· || — مير συνταγματάρχης || اميى — ἐπιμελητὴς τοῦ συντάγματος· || بكى — ταγματάρχης τῆς χωροφυλακῆς.|| Ρμ. كيز — περιπαίζω τινά, πειράζω: ايله جانم مم ى ثى — μὴ περιπαίζῃς φίλε μου! ἀπουδαῖον πρᾶγμα! || كيرمك — δὲν προσέχω ὅταν ὁμιλῇ τις, ἀλλὰ σκέπτομαι ἄλλα πράγματα· || قورمق — διατάττω τὰ τῆς πομπῆς, παρατάξεως, ἢ ὀνειροπολῶ.

آلايجى } Τ. **ἀλαϊ-δζί,** ἐπθ. ὁ ἀγαπῶν νὰ πειράζῃ, νὰ περιπαίζῃ· ὁ μὴ δίδων προσοχὴν καὶ σημασίαν.

آلايش } Π. **ἀλαγίζ** [ἐκ τοῦ آلودن βλ. آلوده] ἀφ. μόλυνσις, μίανσις· § μτφ. μοιχεία· § ματαία ἐπίδειξις, ματαιότης : دنيا — ى ματαιότης τοῦ κόσμου, ματαία ἐπίδειξις. || دنياك — ه آلدانمق ἀπατῶμαι ὑπὸ τῆς ματαιότητος [ἀλαγιάνιὲ] τοῦ κόσμου.

آلايشلى } Τ. **ἀλαγιά-λί,** ἐπθ. ἐπιδεικτικός: لباس — ἔνδυμα ἐπιδεικτικόν.

آلب } Τ. **ἄλπ,** ἐπθ. γενναῖος, ἀνδρεῖος, ἥρως.

البا } Α. **ἐλιπὰ** [πλθ. τοῦ لبيب] ὄν. νοήμονες, σύνετοι.

الباب } Α. **ἐλπὰπ** [πλθ. τοῦ لبّ λὰπ] ὄν. πνεύματα, νοῦς, διάνοια, σύνεσις: ارباب — ال [اولى ἢ اولو] **οὐλοὶ-λ-ἐλπάπ,** ἢ ارباب — **ἐρπάπι ἐλπάπ,** οἱ κάτοχοι νοήσεως, οἱ νοήμονες, οἱ σύνετοι.

الباس } Α. **ἰλπὰς** [ἐκ τοῦ لباس] ρ. ἀφ. τὸ ἐνδύειν, τὸ περιβάλλειν: لباس — τὸ ἐνδύειν τινὰ ἔνδυμα· || خلعت — ى τὸ περιβάλλειν τινὰ μανδύαν· || كورك — ى τὸ περιβάλλειν τινὰ σιούραν·§ τὸ καθιστάναι συγκεχυμένον καὶ ἀσαφές [σπν.].|| Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: كيزك — خلعت برينه περιβάλλω τινὰ μανδύαν.

البت } Α. **ἐλπὲτ** καὶ البته **ἐλπεττέ,** ἐπρ. ἀναμφιβόλως, βεβαίως : — كونش باتجه طلع ἄμα δύῃ ὁ ἥλιος, βεβαίως τὸ σκότος ἐπέρχεται· || كيدر — دنياية كلان ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον βεβαίως ἀπέρχεται·[τὸ البت μᾶλλον ἐν χρήσει ἐν τῇ ὁμιλίᾳ, τὸ δ' البته ἐν τῇ γραπτῇ γλώσσῃ].

البسه } Α. **ἐλπισὲ** [πλθ. τοῦ لباس] ὄν. ἐνδύματα, στολαί: رسميه — ، στολαὶ ἐπίσημοι· || روحانيه — ، στολαὶ ἱερατικαί.

آلبنوس } Λατ. **ἀλπίνος** [Albinos] ἢ البينوس Τ. ὄν. ἀλφός, λευκαιθίοψ·[ἀνομαλία, καθ' ἣν τὸ δέρμα στερούμενον τῆς χρωστικῆς οὐσίας αὐτοῦ ἀποβαίνει λευκόν·ἢ ἀλλοίωσις αὕτη εἶναι καταφανεστέρα παρὰ τοῖς Αἰθίοψιν, ἐξ οὗ ὁ ὅρος λευκαιθίοψ].

آلبنوسيت } Α. **ἀλπινοσ-ιγέτ,** ἀφ. λευκαδίας, λευκοπάθεια [πάθος].

آلبورا } Ιτ. **ἀλπόρα** [albora]: كيزك — [ναυτ.] αἴρω σὺν τῇ δύσει τοῦ ἡλίου τὰς κεραίας τοῦ πλοίου καὶ προσαρτῶ αὐτὰς ἐπὶ τῶν ἱστῶν· § χαιρετῶ ἀνυψῶν τὰς κώπας [ἐπὶ λέμβου]· § ἐν ταῖς ὑποχαῖς [ταλμάνια] αἴρω τὰ δίκτυα καὶ συλλέγω τοὺς ἰχθῦς· § ἀνατρέπει ὁ ἄνεμος πλοῖον κτλ. [αἰτ.]: كيزش — صندال ἀνέτρεψε τὴν λέμβον.

آلبوم } Λατ. **ἄλπουμ** [album] ὄν. λεύκωμα: ى — رسام λεύκωμα ζωγράφου· || ى — فوطوغرافى λεύκωμα φωτογραφιῶν.

آلت } Τ. **ἄλτ,** ὄν. τὸ κάτω, τὸ ὑποκάτω· [ἀντιθ. اوست **ὕστ,** ἐπάνω]: ى — او τὸ ὑποκάτω τῆς οἰκίας, ἤτοι ὑπόγειον·|| ى — يزك στήμων ὑψώματος [κεζὶν] || ى — كيكى τὸ κάτω μέρος τοῦ ἄρτου·|| ى — قهوه πρόγευμα λιτὸν [καφαλτή]·||ى — آيلى ὀδοῦς,μέρος ὄθεν διέρχονται· ||ى — يتيق μακτηριόμός,ἐμπαιγμός [ὑπὸ τὸν μύστακα]·||ى — ملك οἰκία,ἄουλον[ὑπὸ τὴν στέγην]· ||ى — يرى ὑπόγειον·μτφ. θάνατος, ὁ ἄλλος κόσμος· ||ى — ال ὑποδεέστεροι,ὑπαλληλία[ὁ ὑπὸ τὴν χεῖρα, ἐξουσίαν· βλ. καὶ ال]·|| ندن — ال **ἐλ ἀλτιν-τάν,** κρυφίως·||ندن — مان ὑπὸ τὸ ἄχυρον, κρυφίως καὶ χωρὶς νὰ φαίνηται· ||ندن — ال ὑπὸ τὴν κατοχὴν αὐτοῦ·||ى — مندر ἢ ى — حصير ὑπὸ τὸ μανδύρι ἢ ὑπὸ τὴν ψιαθον·[λέγεται περὶ αἰτήσεως καὶ πάσης ἀναφορᾶς μὴ λαμβανομένης ποσῶς ὑπ' ὄψει καὶ εἰς τὴν ὁποίαν οὔτε ἀπάντησις δίδεται]: كيتمك — ندن — ى ἢ مندر — ندن — حصير πηγαίνει ὑπὸ τὸ μανδύριον ἢ ὑπὸ τὴν ψιαθον, ἤτοι παραπέμπεται εἰς τὰς ἑλληνικὰς καλένδας, μένει ἀνενέργητος·||ى — دل κόρυζα, κ. τεύφνα [νόσος ὀρνίθων]: ى — او لدم — دل ἔπαθον κόρυζαν· || ى — روزكار ὑπήνεμος [τόπος]· || ى — قبه τόπος ὀμηγύρεως, συναθροίσεως [ὑπὸ τὸν θόλον]· § [ἐπθ.] دوداق — τὸ κάτω χεῖλος·||ى — وقاق ἢ κάτω ὁδός·|| ى — قات τὸ κάτω πάτωμα·|| ى — چكه ἢ κάτω σιαγών·||ى — باش ἢ κάτω ἄκρα: ى — باشدا παρακάτω [τινός]· || طرف —, ἢ ى — يانى τὸ κάτω μέρος, ἤτοι ἡ συνέχεια [λόγου, διηγήματος]· § [ἐπρ.] اوست — ἄνω κάτω· || ده — ὑποκάτω· || ندن — ἢ ندن — ὑποκάτω [τινός]·||ه — دن — **ἀλτ-τὰν** ἀλτά,κρυφίως[ἀπὸ κάτω κάτω]·||دن — ,ἢ ندن — ὑποκάτωθεν [τινός]. || Ρμ. كيزك — καταβάλλω, νικῶ·||اوق — νικῶμαι,καταβάλλομαι·||اوست — كيزك ἄνω κάτω κάμνω, ἀνακατόνω, ταράττω·|| كيزك اوست — كيزك καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν· || ى — ده ἰένω ὑποκάτω, νικῶμαι.

آلت } Α. **ἀλέτ,** ὄν. θ. ὄργανον, ἐργαλεῖον, μέλος τοῦ σώματος: كتابت — ى ὄργανον γραφῆς, ἤτοι καλαμος·||قلم — ى ὄργανον ὁμιλίας, ἤτοι γλῶσσα·||اسم — ى ὄνομα ὀργανικόν [γραμ.]· § [μτφ.] اوق — ى يز ايشه γίνομαι ὄργανον εἰς τινα ὑπόθεσιν· § πλθ. آلات· βλ.

التباس } Α. **ἰλτιπὰς** [ρζ. لبس] ρ. ἀφ. σύγχυσις ἢ μεγάλη ὁμοιότης μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων ἀντικειμένων, ἀκλαμβανομένων τοῦ ἑνὸς ἀντὶ τοῦ ἄλλου·[δοτ.]: غبار — معناسنه اولان [توز] مطع معناسنه اولان [طوز] ه لازم كلمك ايچون طا ايله يازلان ἢ λέξις [τοῦζ], ἥτις σημαίνει κόνις,διὰ νὰ μὴ συγχέηται μετὰ τῆς λέξεως [τούζ], ἥτις σημαίνει ἅλας, ἣν γράφεται διὰ τοῦ γράμματος [τῦ]·|| دفع — ايچون πρὸς

ἀποφυγὴν συγχύσεως·‖وقوع — لفظلری یینده ..... بولور
συμβαίνει σύγχυσις μεταξὺ τῶν λέξεων...

التثام } Α. ἁπτισάμ [ρζ. لثم] ρ. ἀφ. τὸ καλύπτειν τὸ πρόσωπον διὰ ῥινομάκτρου, ἢ καλύμματος, ἢ τῆς ἄκρας τῆς ἐσθῆτος: — نسوان τὸ καλύπτεσθαι τὰς γυναῖκας· § τὸ φιλεῖν εἰς τὸ στόμα, τὸ ἀσπάζεσθαι [σπν.].

التجاء } Α. ἁπτιδζὰ [ρζ. لجأ] ρ. ἀφ. τὸ καταφεύγειν, καταφυγή. ‖ Ρμ. καταφεύγω [δοτ.]: ایدنلر فلاح بولورلر — سلطنت سنیه‌یه
οἱ καταφεύγοντες τῇ κραταιᾷ βασιλείᾳ [τῇ ὀθωμανικῇ] σωτηρίαν εὑρίσκουσι.

التجاكاه } ἢ الجاكه II. ἁπτιδζὰ-γκιάχ, ὀν. ἄσυλον, καταφύγιον: — اولان امام
درباره معدلتقرار ἢ αὐλή, ἐν ᾗ ἑδρεύει ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἥτις εἶναι τὸ καταφύγιον τῶν ἀνθρώπων.

آلتجه } Τ. ἄλτ-δζά, ἐπθ. ὁ ὀλίγῳ κατωτέρω ὤν, ὑποδεέστερος· § [ἐπρ.] ὀλίγῳ κατωτέρω.

التحاء } Α. ἁπτιχὰ [ρζ. لحو, βλ. لحيه] ρ. ἀφ. τὸ ἔχειν γενειάδα.

التحاق } Α. ἁπτιχὰκ [ρζ. لحق] ρ. ἀφ. τὸ προστίθεσθαι εἴς τι ἢ εἴς τινα μερίδα, προσθήκη [δοτ·]: — دفتردار آغالری زمره‌سنه ی
ἢ προσθήκη αὐτοῦ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἀγάδων τοῦ ἀρχιλογιστοῦ [τεφτερτάρ]. ‖Ρμ. [δοτ.]: ایلدی — فرقهٔ مخالفینه
προσετέθη εἰς τὴν φάλαγγα τῶν ἐναντίων· ‖ ایتدی — ایکنجی صنف شاکردانه
κατετάχθη εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τῶν μαθητῶν.

التحام } Α. ἁπτιχὰμ [ρζ. لحم] ρ. ἀφ. ἐπούλωσις, συσσάρκωσις [πιάνω κρέας]· ‖ — جریحه ἐπούλωσις τραύματος· βλ. التيام.

التذاذ } Α. ἁπτιζὰζ [ρζ. لذ, βλ. لذت] ρ.ἀφ. τὸ αἰσθάνεσθαι ἡδονήν, ἡδύνεσθαι· βλ. لذ καὶ استلذاذ.

التزاق } [ρζ. لزق, βλ. لزوق] ρ. ἀφ. συγκόλλησις, σύμφυσις: — اصابع σύμφυσις δακτύλων.

التزام } Α. ἁπτιζὰμ [ρζ. لزم, βλ. لزوم] ρ.ἀφ. τὸ ἀναλαμβάνειν τι ἐργολαβικῶς, ἀγορὰ παρὰ τῆς κυβερνήσεως δημοσίων προσόδων, ὡς δεκάτης, φόρων κτλ. ἐργολαβία· ὑπεράσπισις, ὑποστήριξις θερμή, μεροληψία, τὸ λαμβάνειν τὸ μέρος τινός, τὸ ἀκολουθεῖν τινα· ἐπιδίωξις, τήρησις, ἐνδιαφέρον: — ویرمك ی παραχωρῶ δημοσίους προσόδους εἰς ἐργολάβον· ‖ — حقلیت ὑπεράσπισις, ὑποστήριξις τοῦ δικαίου
‖ — سکوت τήρησις σιγῆς· ‖ — نده بولنمق ὑποστηρίζω τι, ἢ ἐνδιαφέρομαι ὑπέρ τινος· ‖ — بال
ἢ-λ-ἁπτιζάμ, ἐκ συστήματος, ἐπίτηδες· § συνων. τῷ اعتنا βλ, λ. ‖ Ρμ. ἀναλαμβάνω, ἀναδέχομαι, ἀγοράζω ἐργολαβικῶς δημοσίας προσόδους, ὑπερασπίζομαι, ὑποστηρίζω κτλ. [αἰτ.]: ایتدیکی عملی ایفا ایتمش — اجیر عقد اجاره ایله
ὁ μισθωτὸς ἐξεπλήρωσε τὴν ἐργασίαν ἣν διὰ τῆς μισθώσεως ἀνέλαβε· ‖ ایتدی — اعشاری ἀνέλαβεν ἐργολαβικῶς τὰ δέκατα· ‖ ادبیاتده
ایتدی — شناسی مسلکی ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἠκολούθησε τὸ σύστημα τοῦ Σινασῆ· ‖ کتابی بر وقتده‌نبرو
ایدییورلر — طریق تسجیلی οἱ ἡμέτεροι γραμματεῖς [κισταφιμιζ] ἀπό τινος ἐπιδιώκουσι πάντοτε τὴν ὁμοιοκαταληξίαν·§ πλθ. التزامات.

التزاماً } Α. ἁπτιζάμ-ἐν, ἐπρ. δι' ἀναλήψεως ἢ ἀγορᾶς δημοσίων προσόδων, ὡς δεκάτης κτλ.§ ἐκ συστήματος,ἐπίτηδες· § πρὸς ὑπεράσπισιν· § [τροπ. μετχ.] ἀναλαμβάνων, ὑποστηρίζων κτλ. [αἰτ.].

التزامجی } Τ. ἁπτιζαμ-δζή, ὀν. δημοσιώνης, ἤτοι ὁ ἀγοράζων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως δημοσίας προσόδους, ὡς δέκατα ἢ ἄλλους φόρους κτλ. [βλ. ملتزم].

التزامجیلق } Τ. ἁπτιζαμ-δζηλήκ, ὀν. δημοσιωνία· βλ. προηγ.

التزامکارانه } II. ἁπτιζαμ-κιαρανέ, ἐπθ. ὁ πρὸς ὑποστήριξιν, ὑπεράσπισίν τινος γινόμενος, θερμὸς [σύστασις κτλ.] μεροληπτικός· § ἐπρ. μεροληπτικῶς, θερμῶς.

التزامی } Α. ἁπτιζαμ-ί, ἐπθ. ὁ ἀπὸ σκοποῦ, συστηματικός· § — فعل ῥῆμα τῆς ἀνάγκης ἢ μέλλοντος τῆς ἀνάγκης,ἤτοι χρόνος τοῦ τουρκικοῦ ῥήματος γινόμενος διὰ τῆς καταλήξεως ملی μαλί ἢ ملی καὶ σημαίνων τὸ δέον γενέσθαι, ἢ ἀντιστοιχῶν τοῖς εἰς τέον ῥηματικοῖς τῆς ἑλληνικῆς,ὡς: یازملی γιαζ-μαλί γραπτέον, δεῖ γράφειν ἢ γράψαι κατά τινας,ὁ χρόνος οὗτος καλεῖται فعل وجوبی φίλι βυδζιάκί, τὸ δὲ التزامی σημαίνει τὴν εὐκτικὴν ἔγκλισιν· § θπλ. التزامیه
ἁπτιζαμιγέ : — صیغهٔ ἔγκλισις εὐκτική.

آلتسز } Τ. ἄλτ-σής, ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων κάτω, ὁ ἄνευ κατωγαίου,βάσεως· βλ. آلتلو.

التصاص } Α.ἁπτισὰς [ρζ. قصّ] ρ. ἀφ. συνάφεια, συγκόλλησις.

التصاق } Α. ἁπτισὰκ [ρζ. لصق, βλ. لصوق] ρ. ἀφ. συνάφεια, σύνδεσις, συνέ- ...یور یولارینك — ی آوروپا سفرلرینی تسهیل
νωσις: ایتدی ἡ σύνδεσις τῶν σιδηροδρόμων... διευκόλυνε τὰ ταξείδια τῆς Εὐρώπης· § [φυσ. βοτ. ἰατρ.] πρόσφυσις, συμφυτα, συγκόλλησις: اعما — συγκόλλησις ἐντέρων· ‖ — اجفان συγκόλλησις βλεφάρων, ἀγκυλοβλέφαρα· ‖ — لسان ἀγκυλόγλωσσον [γλωσσοδέτη]. ‖ Ρμ. συνδέομαι, συνάπτομαι [βοτ.]: ایکی تیور یول خطنك یکدیکرینه — ایتمسی
τὸ νὰ συνδεθῶσι πρὸς ἀλλήλας αἱ δύο σιδηροδρομικαὶ γραμμαί· § πλθ. التصاقات.

التصاقی } Α. ἁπτισακί-ἡ ἐπθ. συνδεδεμένος, συνηνωμένος· § θπλ. التصاقیه ἁπτισακιγέ : — خطوط συνδεδεμέναι γραμμαί [ἐπὶ σιδηροδρομικῶν].

لتفات } Α. ἁπτιφὰτ [ρζ. لفت] ρ.ἀφ. τὸ στρέφειν τὸ πρόσωπον πρός τινα, φιλοφροσύνη, περιποίησις, χαιρετισμός· μτφ. προσοχή, ἀκρόασις : — ك بی سرمست نشاط ایتمدر
ἡ φιλοφροσύνη σου [ἁπτιφατὴν] μ' ἐμέθυσεν ἀπὸ χαρά· § σχῆμα ῥητορικὸν ἀπαιτροφῆς, ἤτοι μετάβασις ἐν τῷ λόγῳ ἀπὸ τοῦ α' προσώπου εἰς τὸ β' ἢ ἀπὸ τοῦ β' εἰς τὸ γ'. ‖ Ρμ. ποιῶ φιλοφρονήσεις, χαιρετῶ·μτφ. δίδω προσοχήν, ἀκρόασιν· [δοτ.]: ایلدی — چوق بزه
ἐποίησεν ἡμῖν μεγάλας φιλοφρονήσεις.

التفاتجی } Τ. ἁπτιφατ-δζή, ἐπθ. περιποιητικός, φιλόφρων [ἄνθρωπος].

التفاتسز } Τ. ἁπτιφατ-σής, ἐπθ. ἀγροϊκός.

التفاتسزلق } Τ.ἁπτιφατ-σηζλήκ,ἀφ. ἀγροικία, ἔλλειψις φιλοφροσύνης.

التفاتلی } Τ. ἁπτιφατ-λή, ἐπθ. περιποιητικός, φιλοφρονητικός, κολακευτικός [λόγος, πρᾶξις].

التقاء } Α. ἁπτικὰ [ρζ. لقى] ρ. ἀφ. συνάντησις: ی بحرین — συνάντησις δύο θαλασσῶν· ‖ ی نهرین — συνάντησις δύο ποταμῶν· ‖ [γραμ.] ی ساکنین — συνάντησις ἤτοι σύμπτωσις δύο ἀλλεπαλλήλων συμφώνων [δακινεῖν] ἄνευ μεσολαβήσεως φωνήεντος [χαρεκὲ] καὶ ἡ ἐκ ταύτης δυσκολία περὶ τὴν προφοράν.

التقاط } Α. ἁπτικὰτ [ρζ. لقط, βλ. لقاط] ρ. ἀφ. τὸ εὑρίσκειν πρᾶγμα παραπεσόν καὶ λαμβάνειν ἐκ τῆς γῆς, τὸ συλλέγειν, συλλογή: — ی قولای دکلدر
οὐκ εἶναι εὔκολος ἡ συλλογὴ τοσούτων ζητημάτων. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ایتدیکم میوه‌یی کاملاً یییدم
ἔφαγον ὅλας τὰς ὀπώρας, ἃς συνέλεξα· ‖ بو مسائلی کتب — ایتمدر
τὰ ζητήματα ταῦτα συνέλεξεν ἐκ τῶν ἱερονομικῶν βιβλίων.

التقام } Α. ἁπτικὰμ [ρζ. لقم, βλ. لقمه] ρ. ἀφ. κατάπωσις, καταβρόχθισις βλωμοῦ [βοῦκας κτλ.]: — ی لقمه‌لك بر
καταβρόχθισις βλωμοῦ· ‖ Ρμ. καταβροχθίζω, καταπίνω [αἰτ.]: — یونسی حوت اجل ایلدی آمه
τὸν Ἰωνᾶν ὁ ἰχθὺς τοῦ πεπρωμένου θεοῦ κατέπιε.

آلتلق } Τ.ἄλτ-λήκ,ὀν.τὸ ὑποκάτω τοῦ χάρτου τιθέμενον, κανὼν ἢ χάραξ χρησιμεύων διὰ τὴν εὐθυγραμμίαν ἐν τῇ γραφῇ.

آلتلو } Τ. ἄλτ-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων κατώγαιον: — اوستلو ὁ ἔχων κατώγαιον καὶ ἀνώγαιον· ‖ βλ. آلتسز.

التماس } Α. ἁπτιμὰς [ρζ. لمس] ρ. ἀφ. αἴτησις, ἀξίωσις φιλική,ἤτοι μὴ ἐπίσημος μεταξὺ προσώπων ἴσων κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν ἢ καὶ ὀλίγῳ ἀνίσων: — ی اوزرینه ἐπὶ τῇ φιλικῇ ἀξιώσει τοῦ δεῖνος· ‖ — خصوص شایان ὑπόθεσις ἀξία φιλικῆς παρακλήσεως· § αἴτησις χάριτος ὑπὲρ προστατευομένου, προστασία, σύστασις· ‖ Ρμ. αἰτοῦμαι χάριτα ὑπέρ τινος, συνιστῶ, προστατεύω [ὁν]: ایلدم — ایلدن ذاتلن بك ἐζήτησα χάριτα παρὰ τοῦ δεῖνος· § πλθ. التماسات.

التماسجی } Τ. ἁπτιμασ-τή, ὀν. ὁ συνειθίζων νὰ συνιστᾷ τοὺς οἰκείους αὐτοῦ καὶ ζητῇ χάριτας ὑπὲρ αὐτῶν·ὁ μὴ εὐναῶν καὶ μὴ προστατεύων ἄλλους ἐκτὸς τῶν συστηθέντων αὐτῷ, προστατευομένων ὑπὸ μεγάλων προσώπων.

التماس کرده } II. ἁπτιμὰς-κερτέ,ἐπθ. πρόσωπον ἢ πρᾶγμα προστατευόμενον,συνιστώμενον, σύστασις: — ی دلك در
εἶναι σύστασις [προστατευόμενος] τοῦ δεῖνος· ‖ — اولان خصوص اسناف بیورلدی
ἐπικούσθη ἡ συστηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν ὑπόθεσις.

التماس نامه } II. ἁπτιμὰς-νεμέ, ὀν. ἐπιστολὴ περιέχουσα φιλικὴν αἴτησιν, ἀξίωσιν.

التماع } Α. ἁπτιμὰ [ρζ. لمع] ρ. ἀφ. λάμψις· ‖Ρμ.λάμπω: — چیقمسنده ایدن نور عرفان
τὸ φῶς τῆς παιδείας, ὅπερ ἐπέλαμπεν ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ.

آلتمش } Τ. ἀλτμὴς [آلتی] ἀριθμ. ἑξήκοντα.

آلتمشر } Τ. ἀλτμπά-ἐρ, ἀρθ. ἀνὰ ἑξήκοντα.

التمشلامق } Τ. ἀλτμπά-λαμάκ, ρ.οὐδ. φθάνω τὸν ἀριθμὸν ἑξήκοντα ἢ τὴν ἡλικίαν ἑξήκοντα, γίνομαι ἑξηκοντούτης.

آلتمشلق } Τ. ἀλτμπά-λίκ, ἐπθ.ὁ ἀξίας ἑξήκοντα: ـی—πρᾶγμα ἀξίας ἑξήκοντα [παράδων]· § ὄν. νόμισμα ἀξίας ἑξήκοντα παράδων [ἑξηντάρι] § ἑξηκοντούτης: آدم—ἄνθρωπος ἑξηκοντούτης.

آلتمشلی } Τ. ἀλτμπά-λή, ἐπθ. ὁ περιέχων ἢ συνιστάμενος ἐξ ἑξήκοντα.

التمشنجی } Τ. ἀλτμπά-νδζή, ἀρθ. ἑξηκοστός.

التك } ἢ ایلك Τ. ἐλε-τ-μέκ, ρμ. μτθ. βάλλω νὰ κοσκινίσωσι [δοτ. αἰτ.]: —اوشاغه کور βάλλω τὸν ὑπηρέτην νὰ κοσκινίσῃ ἄνθρακας.

آلتنجی } Τ. ἀλτη-νδζή, ἀρθ. ἕκτος.

التواء } Α. ἰλτιβὰ [ρζ. اوی—اوا] ρ. ἀφ. τὸ περιελίσσεσθαι, συστρέφεσθαι ὡς ὀχοινίον καὶ τὰ τοιαῦτα, τὸ κλίνειν πρός τι, τὸ κυματίζειν||ی عقاق — ظفر اوای لوای ἰλιβάι ζαφὲρ ἰλτιβάϊ δόμανί, σημαία νικηφόρος ὀθωμανική· § [ἀνατ.] πτυχή· § [χειρουρ.] στρέψις, συστροφή: ی شرایین—συστροφὴ ἀρτηριῶν πρὸς κατάπαυσιν αἱμορραγίας.

آلتون } Τ. ἀλτοῦν [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آل طون κόκκινον χρῶμα] ὄν. χρυσός: — خالص ἄδολος χρυσός· || ـی—فرنك χρυσὸς εὐρωπαϊκὸς κατωτέρας ἀξίας, ἤτοι 14 καρατίων·|| — آق πλατίνα· || اوی — σκολόπενδρα [ἰχθυ.]. || طوبی — ὡραῖος [κ. λ. σφαῖρα χρυσοῦ· λέγεται ἐπὶ μικρῶν ὡραίων παίδων]· § συνεκδ. πλούτος: پاپاسی — πλούσιος· || — کوک ἐπεκακουάνα, ῥίζα ἐμετικά· § [ἐπιθ.] χρυσοῦς: ساعت—ὡρολόγιον χρυσοῦν·||حروف— χρυσᾶ γράμματα·|| طوپ—σφαῖρα χρυσῆ·[βοτ.] ἀκακία ἢ φαρνεσιανή, κ. γαζία.

آلتونجی } Τ. ἀλτουν-δζοῦ, ὄν. χρυσοχόος, ὁ κατεργαζόμενος τὸν χρυσόν.

آلتونلامق } Τ. ἀλτουν-λαμάκ,ρμ.μτθ.χρυσῶ,περιβάλλω διὰ χρυσῆς πλακός, ἢ χρυσοῦ στρώματος [αἰτ.].

آلتونلی } Τ. ἀλτουν-λοῦ, ἐπθ. χρυσοῦς.

التهاب } Α.ἰλτιχὰπ [ρζ. لهب] ρ. ἀφ. τὸ φλέγεσθαι,ἀνάπτειν, ἀνάφλεξις· §[ἰατρ.] φλόγωσις: قلب — φλόγωσις τῆς καρδίας, καρδίτις· || دماغ — ἐγκεφαλίτις· || قصبات — βρογχίτις· || بلعوم — λαρυγγίτις· || معده — γαστρίτις. || Ρμ. φλέγομαι, ἀνάπτω· § πλθ. التهابات.

التهابلانمق } Τ. ἰλτιχαπ-λανμάκ, ρμ. μτ. φλεγμαίνω, ἐρεθίζομαι, κ. φλογίζομαι [ἐπὶ μέλους τοῦ σώματος].

التهابی } Α. ἰλτιχαπ-ἰ,ἐπθ. φλογιστικός, φλογώδης [ἰατρ.]· § التهابیه ἰλτιχαπιγέ.

آلتی } Τ. ἀλτή, ἀρθ. ἓξ: ده — ὃν ἕκτον· || پاکلر —πολύκροτον·|| کوشه — ἑξάγωνος·|| تات — ἑξαπλοῦς·||پارمق—ἀλτή-παρμάκ, ἑξάχειρ, ἤτοι ἄνθρωπος ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἢ τῷ ποδὶ αὐτοῦ ἓξ δακτύλους, ἢ θύννος ἤτοι μεγάλη παλαμύδα, ἢ εἶδος μεταξωτοῦ ὑφάσματος γραμμωτοῦ συνισταμένου ἀπὸ ἓξ διάφορα χρώματα.

التی } Τ. ἐλτί, ὄν.σύννυμφος, ἤτοι ἡ σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀνδρός.

التیام } Α. ἰλτιγιὰμ [ρζ. لحام] ρ. ἀφ. ἐπούλωσις,τὸ θεραπεύεσθαι [συνων.التحام]|| بولق — θεραπεύομαι: بولدی — یارمسی ἢ πληγὴ τοῦ ἐθεραπεύθη.

التیام پذیر } Π. ἰλτιγιὰμ-πεζίρ, ἐπθ. ὁ ἐπιδεχόμενος ἐπούλωσιν,θεραπείαν [ἐπὶ τραύματος καὶ μτφρ.]: ایدی — جرحمسی ἢ πληγὴ αὐτοῦ ἦτο θεραπευσιμος.

آلتیشر } Τ. ἀλτη-ἐέρ, ἀρθ. ἀνὰ ἓξ.

آلتیلق } Τ. ἀλτη-λίκ, ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξίαν ἓξ γροσίων κτλ.§ ὄν.ἑξάριον [νόμισμα].

آلتیلی } Τ. ἀλτη-λὴ ἐπθ. ὁ συγκείμενος ἀπὸ ἓξ· § ὄν. τὸ ἑξάριον τῶν χαρτίων τοῦ χαρτοπαιγνίου.

آلج } Τ. ἀλήδζ, βλ. آلیج.

الجاء } Α. ἰλδζὰ [ρζ. لجا] ρ. ἀφ. βία, καταναγκασμός, ἀπαίτησις ἐπιβλητική: ایلدی ضرورتك یزه التجاء—βιασθεὶς ὑπὸ τῆς πενίας [βίᾳ ἢ ἕνεκα πενίας] κατέφυγεν εἰς ἡμᾶς· §πλθ. الجاآت: زمانیه — αἱ καιρικαὶ ἀπαιτήσεις.

الجام } Α. ἰλδζὰμ [ρζ. لجم, βλ. لجام] ρ. ἀφ.χαλιναγώγησις, τὸ θέτειν χαλινόν: — اسب χαλιναγώγησις ἵππου.

الجه } Α. ἐλδζιμὲ [πλθ. τοῦ لجام ἰλδζὰμ] ὄν. χαλινοί.

آلجه } Τ. ἀλ-δζέ, ἐπθ. ὑποκόκκινος.

آلچاجق } Τ. ἀλτσα-δζὶκ [ὑποκ. τοῦ آلچاق] ἐπθ. ὀλίγον χθαμαλός, χαμηλούτσικος: طاغ— ὄρη ὀλίγον χθαμαλά.

آلچاق } Τ. ἀλ-τσὰκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آل یق] ἐπθ. χθαμαλός, χαμηλὸς [μτφ.] εὐτελής, ταπεινός, ποταπός: او— χαμηλὴ οἰκία· || آدم — εὐτελής,ποταπὸς ἄνθρωπος· || خویی —ταπεινὸς τὰ ἤθη· || کوکللو—μετριόφρων· || طبیعتی— ταπεινὸς τὸ φυσικὸν [τὸ φρόνημα], χαμερπής.

آلچاقراق } Τ. ἀλτσακ-ράκ, ἐπθ. χθαμαλώτερος, ποταπώτερος.

آلچاقلانمق } Τ. ἀλτσακ-λανμάκ, ρμ. μτθ. χαμηλόνω, ταπεινῶ, ὑποδιδάζω, σμικρύνω [αἰτ.].

آلچاقلامق } Τ. ἀλτσακ-λαμάκ, ρμ. μτθ. ἐξευτελίζω, προσβάλλω, [αἰτ.] § [οὐδ.] ἐξευτελίζομαι, γίνομαι χαμερπής, μαίνω, κολακεύω χαμερπῶς.

آلچاقلق } Τ. ἀλτσακ-λὴκ, ἀφ. εὐτέλεια, ποταπότης, χαμέρπεια.

آلچالمق } Τ. ἀλτσα-λμάκ, ρμ. οὐδ. κύπτω, χαμηλόνω ὡς ὅταν διέρχηται τις κάτωθι θύρας· § ἐξευτελίζομαι, φέρομαι χαμερπῶς· βλ. آلچاق.

آلچق } Τ. ἀλτσάκ, βλ. آلچاق.

الچك } Τ. ἐλ-τσέκ, ὄν. χειρόκτιον· τὸ σύνθες الدون ἐλτιβέν· βλ.

آلچی } Τ. ἀλτσή, ἢ آلچی طاشی ἀλτσὴ ταὴ γύψος [ἀραβ.جبس καὶ ἐπιστημονικῶς کبریتیت کلس βλ.].

الچی } Τ. ἐλ-τσή, βλ. ایلچی.

آلچیلامق } Τ. ἀλτσὶ-λαμάκ, ρμ. μτθ. χρίω διὰ γύψου [αἰτ.].

آلچیلی } Τ. ἀλτσὶ-λή, ἐπθ. ὁ περιέχων γύψον, ἢ ὁ κεκαλυμμένος διὰ γύψου.

الحاج } Α. ἐλ χαδζοῦζ [ἰδ. ἀρθ. حاج ὄν.] ὄν. προσκυνητής· βλ. حاجی.

الحاج } Α. ἰλχὰδζ [ρζ. لحج] ρ. ἀφ. βία, ὑποχρέωσις.|| Ρμ. βιάζω, ὑποχρεῶ [αἰτ.]. همان سز نقلنه استعجال ایلیکز دیو تالیمصو چوق زمان ایلدی—صیقشدیروب ἢ Καλυψὼ ἐπὶ πολὺ ἐπίεσε καὶ ἐδίασεν [αὐτὸν] λέγουσα «σπεύσατε πάραυτα νὰ διηγηθῆτε».

الحاح } Α. ἰλχὰχ [ρζ. لح] ρ. ἀφ. ἐπίμονος παράκλησις,ἐκλιπάρησις πρὸς παραδοχὴν ἢ ἐκτέλεσιν πράγματός τινος·[ἐντονώτερον τοῦ ایرام : ایرام و — درجه‌لرندکی استرحام] ἢ μέχρι βαθμοῦ ἐπιμόνου παρακλήσεως ἱκεσία. || Ρμ. παρακαλῶ, δέομαι ἐπιμόνως,θερμῶς· § πλθ. الحاحات ἰλχαχὰτ· ἀντὶ τούτου προτιμᾶται ἡ χρῆσις τοῦ ایرامات ἰφραμάτ, πλθ. τοῦ ایرام.

الحاد } Α. ἰλχὰτ [ρζ. لحد] ρ. ἀφ. ἡ ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ παρέκκλισις, αἵρεσις [θρησκ.]: —اصحابی αἱρετικοί.

الحاصل } Α. ἐλ-χασὴλ [ἰδ. ἀρθρον, حاصل ὄν.] ἐπρ. ἐν ἑνὶ λόγῳ, τέλος: — بر ایش کوریلمدی ἐνὶ λόγῳ οὐδὲν κατωρθώθη· || و الحاصل βὲ-λ-χασήλ, ταὐτόσημον· βλ. καὶ حاصل.

الحاظ } Α. ἐλχὰζ [πλθ. τοῦ لحظ] ὄν. βλέμματα πλάγια, ἤτοι διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ὀφθαλμοῦ.

الحاق } Α. ἰλχὰκ [ρζ. لحق, βλ. الحوق] ρ. ἀφ. τὸ προστιθέναι ἢ προσθήκη,κατάταξις προσώπου εἰς ὅμιλον, τάξιν, ἢ πράγματος εἰς ἄλλο·προσάρτησις χώρας κτλ.[δοτ.]: درویشك ـی—یازیلمه‌سی προσθήκη τοῦ δερβίσου εἰς τὴν συνοδίαν·||ـی — حرف προσθήκη γράμματος [ἐν τέλει λέξεως· ἀντιθ. τῷ ادخال]· || ـی — کلکتك προσάρτησις χώρας.||Ρμ. προσθέτω, προσαρτῶ [δοτ. αἰτ.]: ایلك—اداق [بت] کلك اخرینه προσθέτω εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως τὴν κατάληξιν [γέτ]· § πλθ. الحاقات· § βλ. καὶ الحاق.

الحال } Α. ἐλ-χάλ, βλ. ف.

الحالة هذه } Α. ἐλ χάλετου χάζιχι [ἰδ. ἀρθ. حالت ὄν. هذه ἀντ.] ἐπρ. τὴν σήμερον, ἐπὶ τοῦ παρόντος, εἰδέτι: تحصیل — اشتغال ایله الکدر در τὴν σήμερον ἐνασχολεῖται εἰς τὴν σπουδήν· || بر موقع مستای تجارت —

آل‌حم } Α. ἄλι χά-μιμ, ἢ حاميم ذوات ζεβάτι χά-μιμ, κεφάλαια τοῦ Κορανίου ἀρχόμενα ἀπὸ τῶν δύο τούτων γραμμάτων, ὧν ἡ ἔννοια ἄγνωστος.

الحان } Α. ἐλχὰν [πλθ. τοῦ لحن λάχν] ὄν. μελῳδίαι, ᾄσματα: بلبل — μελῳδίαι, ᾄσματα ἀηδόνος· || كان — μελῳδίαι λύρας· || — نواز سامعه μελῳδίαι θωπεύουσαι τὸ οὖς.

الحذر } Α. ἐλ χαζὲρ [ال ἀρθ. حذر ὄν.] προσοχή! : — اپناى عصردن — προσοχή! ἀπὸ τῶν συγχρόνων· προσοχή! [τουρκ. ضاق βλ.]

الحسد } Α. ἐλ χασὲτ [ال ἀρθ. حسد ὄν.] ἐπῴ. φθόνος! ἤτοι φθονῶ: اول رنده كيم — چكمش آياغن دهردن φθόνος ἐκείνῳ τῷ φιλουσόφῳ διότι ἀπέσυρε τὸν πόδα ἀπὸ τοῦ αἰῶνος [ἀπεδίωσε].

الحق } Α. ἐλ χὰκκ [ال ἀρθ. حق ὄν.] ἐπρ. τῇ ἀληθείᾳ: زمانده كوريلان محاسنك بيكده — بريسى اسلافنه ميسر اولامشدر τῇ ἀληθείᾳ ἐκ τῶν καλῶν τῶν γενομένων ἐν τῇ ἐποχῇ αὐτοῦ οὐδ' ἓν ἐπὶ τοῖς χιλίοις ἐγένετο ἐφικτὸν τοῖς προκατόχοις αὐτοῦ.

الحكم لله } Α. ἐλ χόκμυ λὶ-λλαχ, [φράσις ἐκ τοῦ ἀρθ. ال, τῆς λ. حكم καὶ τοῦ لله· βλ.] ἡ θέλησις εἶναι τοῦ Θεοῦ, ἤτοι γεννηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἢ ὅ,τι θέλῃ ὁ Θεὸς γίνεται: — يايلم ايشى نه ايسه ὅ,τι νὰ κάμωμεν! ὅ,τι θέλῃ ὁ Θεὸς γίνεται.

الحكم للغالب } Α. ἐλ χόκμυ λὶ-λ-γαλὶπ [φράσις ἐκ τοῦ προηγ. τῆς προθ. ل λὶ καὶ τῆς λ. غالب] τὸ κράτος τοῦ ἰσχυροῦ, ἤτοι τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου.

الحكم لمن غلب } Α. ἐλ χόκμυ λιμὲν γαλὲπ [φράσις ἐκ τῶν προηγουμ. τῆς ἀντ. من καὶ τῆς λ. غلب] ταὐτὸν τῷ προηγουμένῳ.

الحمدلله } Α. ἐλ χαμτὺ λὶ-λλαχ [φράσις ἐκ τοῦ ἀρθ. ال, τῆς λ. حمد καὶ τοῦ لله βλ.]: δόξα τῷ Θεῷ : او بلايى ده صاوديق — δόξα τῷ Θεῷ! διεφύγομεν καὶ τὸ κακὸν τοῦτο· || — على المقام δόξα τῷ Θεῷ! ἐπὶ τῷ τέλει, ἤτοι ὅτι ἐτελείωσεν [ἀλὲ-τ-τεμάμ]· || على كل حال — δόξα τῷ Θεῷ! ἐν πάσῃ περιπτώσει [ἀλλὰ κιόλλι χάλ]· βλ. حمد καὶ الله يحمد ἀι-χαμιὶ-λλαχι.

الخ } Α. συντομία τοῦ الى اخره ἐλὰ ἀχήριχι = καὶ τὰ λοιπά· βλ. الى.

الد } Α. ἐλὲὲ [ρζ. لدّ] ἐπθ. ἐπίμονος, ἰσχυρογνώμων, ἄσπονδος: — خصم ἐχθρὸς ἄσπονδος, ἢ الخصام — ἐλὲὲτυ-λ-χιτάμ, ἄσπονδος τὴν ἔχθραν.

آلداتمق } Τ. ἀλ-ταιμάκ, ρμ. μτθ. ἐξαπατῶ ἐν ἀγορᾷ ἢ ἄλλῃ πράξει, πλανῶ [αἰτ.]: بو شيده بنى الداتدى μὲ ὑπάτησεν ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· §μτχ. الداتان ἀλτατάν, ὁ ἐξαπατῶν : الداتان احق βροχὴ λεπτή, ἢ ἀπρόπτος [κατὰ λ. ἢ ἀπατῶσα τὸν οὐρανόν]· || چوبان الداتان εἶδος πτηνοῦ [κατὰ λ. τὸ ἀπατῶν τὸν ποιμένα· ἄλλως καλεῖται آلاجه ἀλάτζε ὄρνις στικτή]. βλ. καὶ آلداتمق.

آلداتمه‌جه } Τ. ἀλ-ταιμαδζά, ὄν. δόλος, ἀπάτη, πανουργία.

آلداديجى } Τ. ἀλ-ταιτιδζή, καὶ آلدايجى ἀλταϊδζὶ [آلداتمق] ἐπθ. ἀπατεών.

الداعى } Α. ἐὲ-ταΐ [ال ἀρθ. داعى ὄν.] ὄν. ὁ εὐχέτης· [τίθεται ἐν τοῖς ἐγγράφοις ἀνωθι τῆς σφραγῖδος ἢ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ γράφοντος, ὅταν οὗτος ᾖ κληρικός].

آلدامق } Τ. ἀλ-ταμὰκ [آل ὅλος] ρμ. μτθ. ἀπατῶ· συνηθέστερον آلداتمق βλ.

آلدانج } Τ. ἀλ-τάνδζ [آلداتمق] ἐπθ. εὐπάτητος, ὁ εὐκόλως ἀπατώμενος.

آلدانغج } Τ. ἀλ-ταγγὶδζ [آلداتمق] ὄν. δόλος, ἀπάτη, ψευδάκη.

آلدانمق } Τ. ἀλ-ταγμάκ, ρμ. μθ. ἢ πθ. ἐξαπατῶμαι ἢ εὑρίσκομαι ἐν τῇ ἀπάτῃ· ἐπαίρομαι, ἀλαζονεύομαι [δοτ.]: بر شيه — ἀπατᾶσθαι ἐκ τινος πράγματος.

الدانش } Τ. ἀλ-ταγὶς [آلداتمق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπατᾶσθαι, ἀπάτη.

آلدايش } Τ. ἀλ-ταγὶς [آلداتمق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπατᾶν, ἀπάτη, δόλος.

آلدايجى } Τ. ἀλ-ταγιδζή, βλ. آلداديجى.

الدرمامق } ἢ آلدرمامق Τ. ἀλ-τήρμα-μακ ρμ. μτθ. δὲν ἀφίνω τινὰ νὰ λάβῃ τι [αἰτ. دن]: — بوردندن قيل δὲν ἀφίνει νὰ λάβωσι τρίχα ἀπὸ τῆς ῥινός του, ἀνθίσταται ὑπερηφάνως· § [οὐδ.] δὲν δίδω σημασίαν, ἀδιαφορῶ,

ποιῶ τὸν ἀδιάφορον, δὲν προσέχω, παραβλέπω, προσποιοῦμαι ὅτι δὲν βλέπω ἢ ἀγνοῶ [τῇ دن].

آلدرمق } ἢ آلدیرمق Τ. ἀλ-τηρ-μάκ, ρμ. διαμ. κάμνω ἢ βάλλω ἢ στέλλω τινὰ νὰ λάβῃ, ἀγοράσῃ τι, ἤτοι λαμβάνω ἢ ἀγοράζω διά τινος [δοτ. αἰτ.] § δίδω σημασίαν, σπουδαιότητα, προσέχω, ἐνδιαφέρομαι [τῇ دن].

الدعا } Α. ἐὲ-τουὰ [ال ἀρθ. دعا ὄν.] ἐπῴ. ἡ εὐχή! [τίθεται ἐν τέλει ἐπιστολῶν καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ: ἔρρωσο, ὑγίαινε].

الدون } ἢ الديون Τ. ἐλ-τιθὲν [ال χείρ] ὄν. χειρόκτιον: قاپلى — βάλλω χειρόκτια· || كيميك — φορῶ χειρόκτια.

الدونجى } ἢ الديونجى Τ. ἐλτιθεν-δζί, ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς χειροκτίων.

الدونجيلك } ἢ الديونجيلك Τ. ἐλτιθεν-δζιλὶκ ὄν. ἡ τέχνη τοῦ κατασκευαστοῦ ἢ πωλητοῦ χειροκτίων.

الذ } Α. ἐλὲζζ [παραθ. τοῦ لذيذ] ἐπθ. ἡδύτερος, νοστιμώτερος-τατος: چيلك ميوه‌لرك — يدر — τὸ χαμαικέρασον εἶναι τὸ ἡδύτερον τῶν ὀπωρικῶν· || الذ — ἐλὲζζι λεζαΐζ, ἢ ἡδυτέρα τῶν ἡδονῶν.

الذى } Α. ἐλεζζὶ, ἀντ. ἀναφ. ἐκεῖνος ὅστις.

الزاق } Α. ἰλζὰκ [ρζ. لزق, βλ. لزوق] ρ. ἀφ. τὸ προσκολλᾶν, προσκόλλησις.

الزام } Α. ἰλζὰμ [ρζ. لزم, βλ. لزوم] ρ. ἀφ. ἀποστόμωσις· ἐκμίσθωσις, πάκτωσις, παραχώρησις εἰσπράξεως κυβερνητικῶν φόρων γινομένη ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως εἰς τινα ἰδιώτην πληρόνοντα τὸ ἀντίτιμον καὶ οὕτως ἀναλαμβάνοντα τὴν εἴσπραξιν: خصمك — ى ἀποστόμωσις τοῦ ἀντιπάλου· || اعشار — ἐκμίσθωσις δεκάτης· || Ρμ. ἀποστομώ, ἡμιῶ, ἐκμισθώ, πακτόνω [αἰτ.]: — براهين قاطعه ايله خصمى ايلدى διὰ πειστικῶν ἀποδείξεων ἐφίμωσε τὸν ἀντίπαλόν του· § πλθ. الزامات § βλ. التزام καὶ قضا قدر.

الزاميات } Α. ἰλζαμ-ιγιάτ, ὄν. πλθ. λόγοι λεγόμενοι πρὸς ἡμίωσιν τοῦ ἀντιπάλου : درميان ايتديكى — درجهٔ وقوفى اثبات ايلدى οἱ λόγοι οὓς ἐξέθηκε πρὸς ἡμίωσιν τοῦ ἀντιπάλου ἀπέδειξαν τὸν βαθμὸν τῆς γνώσεως του.

الزم } Α. ἐλζὲμ [παραθ. τοῦ لازم] ἐπθ. ἀναγκαιότερος-τατος : بو ايشك تأخيرى — دكل بالعكس تعجيلى — در οὐχὶ ἡ καθυστέρησις, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἡ ἐπίσπευσις τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἶναι ἀναγκαιοτάτη· || لازم — τὸ ἀναγκαιότερον τῶν ἀναγκαιούντων.

الزميت } Α. ἐλζεμ-ιγὲτ, τὸ εἶναί τι λίαν ἐπάναγκες, ἀνάγκη κατεπείγουσα: لابد — ἀπόλυτος ἀνάγκη:

الست } Α. ἄλεστ, οὐκ εἰμι; [λέξις τοῦ Κορανίου ἐν τῷ ἐδαφίῳ ἔνθα παρίσταται ὁ Θεὸς ἐρωτῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως τοὺς ἀνθρώπους : δὲν εἶμαι ὁ Κύριος ὑμῶν;] — روز ἢ يوم ἢ ἡμέρα τῆς δευτέρας παρουσίας· § ὁ χρόνος τῆς δημιουργίας τῶν πνευμάτων.

آلستا } Ιτ. ἀλέστα [ἢ lesto] ἐπθ. ἕτοιμος, ταχύς· § ἐπρ. ταχέως. || Ρμ: ايچلى — ἑτοιμάζω.

السن } Α. ἐλσὲν (βλ. لسان] ἐπθ. εὔγλωττος.

السن } Α. ἐλσὰν [πλθ. τοῦ لسان λισὰν] ὄν. γλῶσσαι· συνηθέστ. ἐπόμ.

السنه } Α. ἐλσινὲ [πλθ. τοῦ لسان] ὄν. γλῶσσαι: شرقيه — ، αἱ ἀνατολικαὶ γλῶσσαι· || صغار وكبار پادشاهه دعاخوان اولدى — ، αἱ γλῶσσαι τῶν μικρῶν καὶ τῶν μεγάλων εὔχονται ὑπὲρ τοῦ βασιλέως.

آلش } ἢ آليش Τ. ἀλὶς [آلش] ρ. ἀφ. λῆψις : ويرش — ἀλὶς βερίς, ἀηψοδοσία, ἐμπόριον, συναλλαγή, σχέσις· || كيرش — κάμνω ἀηψοδοσίαν, ἐμπορεύομαι, συναλλάττομαι· ويرش كاكوره نه‌سنه — τὸ κατ' ἐμέ, οὔτε λῆψις οὔτε δόσις, ἤτοι οὔτε νὰ λάβω οὔτε νὰ δώσω, οὐδεμία σχέσις· § ἀποψὶς θέσεως, ρωπογραφία· βλ. καὶ آلم.

آلشديرمق } ἢ اليشديرمق Τ. ἀλιὰ-τηρ-μάκ, ρμ. μτθ. ἐθίζω τινὰ εἰς τι, συνειθίζω, γυμνάζω, ἐξημερῶ [ζῶον] ἐξοικειῶ· χλιαίνω τὸ ὕδωρ [αἰτ.] : — حيوانى συνειθίζω ζῶον ἀτίθασσον εἰς τὸν χαλινόν, εἰς τὴν ἵππασίαν· || — اختارى συνειθίζω τὸ κλειδίον εἰς τὸ κλεῖθρον, ἤτοι κάμνω νὰ δουλεύῃ εὐκόλως· || — قپو قنادلرينى συνειθίζω τὰ παραθυρόφυλλα εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ ἀνοιγοκλείωσιν εὐκόλως· βλ. καὶ تو.

آلشق } ἢ آلشيق Τ. ἀλιὰκ [آلشق] ἐπθ. ἐξοικειωμένος, συνειθισμένος, ἐθάς, ἥμερος [δοτ.]: آدم — توتونه ἄνθρωπος συνειθισμένος

الفاف Α. ἐλφάφ [πλθ. τοῦ لف λίφφ] ὄν. πυκνὰ δένδρα ὧν οἱ κλάδοι εἶναι συμπεπλεγμένοι πρὸς ἀλλήλους: قصرى محيط — خدائق اولان تا πυκνὰ δένδρα τῶν κήπων τὰ περιβάλλοντα τὸ περίπτερον· [ὁ ὀν. ἄχρηστ.].

الفباء Α. ἐλίφ-πά, ὄν. ἀλφάβητον ἢ ἀλφαβητάριον λεγόμενον καὶ الفباء جزئى ἐλιφπὰ ὄζυζί.

الفبائى Α. ἐλίφ-παῖ, ἐπθ. ἀλφαβητικός· § θ. الفبائيه.

الفت Α. ὄλφέτ, ρ. ἀφ. θ. σχέσις, συναναστροφή, οἰκειότης, ἕξις, φιλία: —سيه كاكى ἕξις· || —و محبت σχέσις καὶ φιλία· || —قوت بولنجه كلفت ارادن قالمز ὅμα ἡ φιλία ἐνισχύθῃ, αἱ ἐσημοτυπίαι ἐκλείπουσι· || —نه هيچ طوغلز δὲν χορταίνει τις τὴν συναναστροφὴν αὐτοῦ [ὄλφετινέ]. || Ρμ. κάμνω σχέσιν, γνωριμίαν, συναναστρέφομαι, οἰκίζομαι, ἐξοικειοῦμαι [τῇ φιλ]: ايشدر — μικρᾶς ἡλικίας ἐδυνεύθισεν εἰς τὸ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν· || — تاتارلر بارکير اوزرنده اويومقلر ايشدرلر οἱ Τάταροι ἐδυνεύθισαν νὰ κοιμῶνται ἐπὶ τοῦ ἵππου.

الفتكر Π. ὀλφὲτ-γκέρ, ἐπθ. ὁ ποιῶν σχέσιν, ὁ συναναστρεφόμενος.

الفتكرى Π. ὀλφὲτ-γκερί, ἀφ. τὸ ποιεῖν σχέσιν, συναναστροφήν, συναναστροφή.

الفته Π. ἀλσφτὲ [μτχ. τοῦ الفتلمك] ἐξεστηκώς, ἔκθετος, ἐρωτόληπτος: الفته ايش — نسوان ايشى ἤτο ἔκθετος εἰς τὴν σχέσιν τῶν γυναικῶν· § فته — γυνὴ πόρνη, δημοσία.

الفته‌لك Τ. ἀλσφτε-λίκ, ἀφ. ἡ κατάστασις τοῦ ἐξεστηκότος, τοῦ ἐρωτολήπτου, ἢ τῆς δημοσίας γυναικός.

الق Τ. ἀλίκ, βλ. آليق.

القاء Α. ἀλκὰ [ρζ. لق] ρ. ἀφ. τὸ ῥίπτειν, ῥίψις· § μτφ. τὸ εἰσηγεῖσθαι, εἰσήγησις [ἰδίᾳ ἐπὶ κακοῦ]: —ى صليب فى الله آيينى كاه دالمقه فى-لا-ما ἀΐνι, ἡ τελετὴ τῆς ῥίψεως τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸ ὕδωρ, ἤτοι ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων· || —ى تخم فساد — τὸ σπείρειν [ῥίπτειν] τὸν σπόρον τῆς ταραχῆς. || Ρμ. [ὀστ. αἰτ.]: خاچى — صويه ῥίπτω τὸν Σταυρὸν εἰς τὴν θάλασσαν [κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων]· || تلايه — ايكك ῥίπτω σπόρον εἰς τὸν ἀγρόν, ἤτοι σπείρω· || ى نفاق ايكك — ἐνσπείρω διχόνοιαν· || يرى كيسه‌يه بر خبر — ايكك εἰσηγοῦμαί τινι εἴδησίν τινα· § πλθ. آلقلر εἰσηγήσεις: يرى طاقم — ده بولندى εὑρέθη ἔν τισιν εἰσηγήσεσιν, ἤτοι εἰσηγήσατο πράγματά τινα [ἐπὶ κακοῦ].

القاب Α. ἐλκὰπ [πλθ. τοῦ لقب] ὄν. ἐπώνυμα: تشريف — ἐπώνυμα τιμητικά· § τίτλοι τιμητικοὶ ἀπονεμόμενοι τοῖς βαθμοῦχοις πολιτικοῖς, στρατιωτικοῖς καὶ θρησκευτικοῖς ὑπαλλήλοις τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ὡς دولتلو ἐθέλετλοῦ, سادتلو σεαΐετλοῦ, عزتلو ἰζζετλοῦ, حشمتلو σεμαχατλοῦ κτλ· βλ. λ. Οἱ τίτλοι οὗτοι καλοῦνται القاب رسميه ἐλκάπι ρεσμιγέ, τίτλοι ἐπίσημοι· || —بلا ἄιλα ἐλκάπ, ἄνευ τίτλων· || — ال بعد ἄπε-λ-ἐλκάπ, μετὰ τοῖς τίτλους· § ἀντὶ ἐνικοῦ: رتبهٔ ثالثه [رفتلو] يدر — ὁ τίτλος [ριφατλοῦ, βλ. λ.] εἶναι τίτλος τοῦ τρίτου βαθμοῦ.

القاح Α. ἰλκὰχ [ρζ. لقح] ρ. ἀφ. γονιμοποιήσις [ψσ. ἰωτ.]: ظاهر — ἰλκάχι ζαχίρ, ἢ ὀρθότερον — ال ظاهر ζαχίρ-λ-ἰλκάχ, καὶ τὸ θ. — ال ظاهرة ظاهر ال ζαχίρετ-λ-ἰλκάχ, φανερόγαμος: — نباتات ظاهرة ال φυτὰ φανερόγαμα· || — خفى ال χαφίζ-λ-ἰλκάχ, καὶ τὸ θ. — ال خفية ال χαφίγετ-ἰλκάχ, φυτὰ κρυπτόγαμα· || —واسطه بلا — ἰλκάχι ἄι-λ-βαδιντά, διχόγαμα· || ديونك. تلقيح, βλ.

آلقش Τ. ἀλκὶς [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آلق] ὄν. ἐπευφημία, ζητωκραυγή: كوستركده ايدى — اوزرينه — هر طرفدن πανταχόθεν ζητωκραυγαὶ ἐπὶ ζητωκραυγῶν ἐξεδηλοῦντο.

آلقشلامق Τ. ἀλκὶς-λαμάκ, ρμ. μτθ. ἐπευφημῶ, ζητωκραυγάζω [αἰτ]: —اپراطوريچه ايچون ايشا ندا سيله ἐπευφημῶ διὰ τῆς ἐπευφημίας ζήτω [γιαδὰ νιτασί-ιλε].

آلقلاشمق Τ. ἀλικ-λασμάκ, βλ. آليقلاشمق.

القصه Α. ἐλ κισσὰ [ἀλ ἄρθ.] ἐπφ. ὀν συντόμῳ, ἐνὶ λόγῳ, τέλος: شدت — حرمان كاله يتدكده ἐνὶ λόγῳ ὅτε ἡ μεγάλη στέρησις ἔφθασεν [γεττικτε] εἰς τὴν ἐντέλειαν.

آلقول Ρλ. ἀλκὸλ [alcool] ὄν. οἰνόπνευμα· βλ. كئول.

الغاء Α. ἰλγὰ [ρζ. لغو] ρ. ἀφ. ἀκύρωσις, κατάργησις [νόμου, διατάγματος, σωματείου, ἐφημερίδος, χαρτονομίσματος κτλ.]: ى— قوانم κατάργησις χαρτονομίσματος. || Ρμ. ἀκυρῶ, καταργῶ [αἰτ.]: اولندى — قوميسيون κατηργήθη ἡ ἐπιτροπή.

الغار Τ. ἰλγάρ, βλ. ايلغار.

الغاز Α. ἐλγὰζ [πλθ. τοῦ لغز λογὰζ] ὄν. αἰνίγματα.

الغاز Α. ἰλγὰζ [ρζ. لغز] ρ. ἀφ. τὸ λέγειν αἴνιγμα, τὸ ὁμιλεῖν αἰνιγματωδῶς.

الغبطه Α. ἐλ γιπτὰ [ἀλ ἄρθ. غبطه ὄν.] ἐπφ. σὲ ζηλεύω: صبا ا شانزن زلف بناتسين — σὲ ζηλεύω αὔρα! κτενίζεις τὸν βόστρυχον τῶν γυναικῶν.

الغرض Α. ἐλ γαρὰζ [ἀλ ἄρθ. غرض ὄν.] ὄν. ὁ σκοπός, τὸ σκοπούμενον εἶναι· § ἐπφ. τέλος.

آلغنجار Τ. ἀλγουνδζάρ, ὄν. ἀγριοκέρασον || آغاجى — ἀγριοκέρασος.

الف Α. ἐλφ, ἀρθ. χίλιοι, αι, α: اول — ἐλφι ἐθθέλα, ἡ πρώτη χιλιετηρὶς ἀπὸ τῆς Ἐγίρας: سليم اولك سلطنتى اواخر — ى ἢ βασιλεία Σελὶμ τοῦ Α' συμπίπτει περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης χιλιετηρίδος· || ثانى — ἡ δευτέρα χιλιετηρὶς ἀπὸ τῆς Ἐγίρας· § πλθ. الوف ὀλοὶφ καὶ آلاف ἀλαφ.

الف Α. ἐλίφ, τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου γράμματος τοῦ ἀλφαβήτου: كورسه — ى مرك صانور ἐὰν ἴδῃ τὸ ἐλίφ, ἐκλαμβάνει αὐτὸ ὡς δοκόν, ἤτοι ἀγράμματος· || كوفيان — τὸ ἐλίφ τῶν Κιοφὶ [βλ. كوفى], ἤτοι πρᾶγμα κυρτόν· || —ى — ى — ἐλιφὶ ἐλιφινέ, τὸ ἐλίφ ἐπὶ τοῦ ἐλίφ, ἤτοι ἀκριβῶς, κατὰ γράμμα· || —استوا μεσημβρινὸς [ἀστρν.] § [ἐπθ.] εὐθύς, εὐθυτενής, κανονικός: پارمقلى — ὁ ἔχων δακτύλους εὐθυτενεῖς· || كى — قد دلاراسى τὸ ὡραῖον ἀνάστημά της εἶναι ὡς τὸ ἐλίφ [εὐθυτενές]· || βλ. الباء.

الفاظ Α. ἐλφὰζ [πλθ. τοῦ لفظ] ὄν. λέξεις: مترادفه — λέξεις συνώνυμοι· || مهمله — λέξεις ἄνευ ἐννοίας [βλ. مهملات]· || تناسب — συμμετρία τῶν λέξεων· || معانى ايچون آيينه شاندر — αἱ λέξεις εἶναι διὰ τὴν ἔννοιαν λαμπρὸν κάτοπτρον.

آلقولا } Γλ. **ἀλκολὰ** [alcoolat] ἐπθ. οἰνοπνευματικός· βλ. كثول.

آلقوله } Γλ. **ἀλκολὲ** [alcoolé] ἐπθ. οἰνοπνευματοῦχος· βλ. كثولى.

آلقوليك } Γλ. **ἀλκολὶκ** [alcooliquo] ἐπθ. οἰνοπνευματικός.

الك } Τ. **ἐλέκ**, ὀν. κόσκινον [τὸ ἐκ λεπτοῦ ὑφάσματος κατεσκευασμένον· τὸ δὲ ἀπὸ μεταλλικοῦ σύρματος ἢ ἀπὸ χορδῆς λέγεται قالبور, καὶ τὸ ἐκ τριχὸς چير βλ.]: دن كچيرمك — περνῶ ἀπὸ τὸ κόσκινον, ἐκλέγω· || دن كچمش — περασμένος ἀπὸ τὸ κόσκινον, ἐκλεκτός· || اونى الدى — ى ديواره آصدى τὸ ἄλευρόν του ἐκοσκίνισε, τὸ κόσκινόν του εἰς τὸν τοῖχον ἀνήρτησεν, ἤτοι ἔκαμε τὴν δουλειάν του, δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην νὰ ἐργάζηται [παροιμ.].

الك } Τ. **ἤλκ**, βλ. ايلك.

الكا } Τ. **ὄλκιά**, ἢ اولكه **ὄλκὲ** [ἀρθ. الكه] χώρα, ἐπαρχία, κράτος· βλ. اولكه.

الكتريق } Ἑλ. **ἐλεκτρίκ**, ὀν. ἠλεκτρισμός: مثبت — θετικὸς ἠλεκτρισμός· || منفى — ἀρνητικὸς ἠλεκτρισμός· || — قطب ἠλεκτρόδιον· || — حامل ἠλεκτροφόρον· || — آلت ἠλεκτροκινητήρ· || — مولد ἠλεκτρογόνον· || — مقناطيسى ἠλεκτρομαγνήτης· || — كيميائى ἠλεκτροχημεία· || — حياتى, ἢ — حيوانى ἠλεκτροφυσιολογία· || — قوى ἠλεκτροδυναμική· || — مقياس, ἢ — يا ἠλεκτρόμετρον· || — مقايسه ἠλεκτρομετρία.

الكتريق بين } Π. **ἐλεκτρὶκ-πὶν**, ὀν. ἠλεκτροσκόπιον.

الكتريق يما } Π. **ἐλεκτρὶκ-πεῖμά**, ὀν. ἠλεκτρόμετρον.

الكتريق يمايى } **ἐλεκτρὶκ-πεῖμαγί**, ἀφ. ἠλεκτρομετρία.

الكتريقى } Α. **ἐλεκτρικί**, ἐπθ. ἠλεκτρικός: حياتى ἢ حيوانى, — ἠλεκτροζωικός· || كيميائى, — ἠλεκτροχημικός· || غلوانى, — ἠλεκτρογαλβανικός· || بالا, — **ἐλεκτρικὶ πίλημά**, ὑδροπλεκτρικός· || — طبى ἠλεκτροθεραπευτική· §θ. الكتريقيه.

الكتريقيت } Α. **ἐλεκτρικ-ιγκέτ**, ἀφ. ἠλεκτρισις: — قابل ἠλεκτρίσιμος, ἐπιδεκτικὸς ἠλεκτρίσεως.

الكجى } Τ. **ἐλεκ-τσή**, ὀν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς κοσκίνων· § ἄνθρωπος κακῶς ἐνδεδυμένος· § γυνὴ ὑπόπτου διαγωγῆς, ἄσεμνος.

الكجيلك } Τ. **ἐλεκ-τσιλίκ**, ἀφ. ἡ τέχνη τοῦ κατασκευαστοῦ ἢ πωλητοῦ κοσκίνων· § κακὸς ἠθικισμός· ὕποπτος διαγωγὴ γυναικός.

الككنج } Α. **ἐλ κεκένδζ**, βλ. كاكنج.

الكلك } Τ. **ἐλκ-λίκ**, βλ. ايلكلك.

الكلەمك } Τ. **ἐλεκ-λεμέκ**, ρμ. μτβ. κοσκινίζω [αἰτ.]· βλ. المك.

الكيم صاغمه } Τ. **ἐλεγὶμ σαγμὰ** [κατὰ τὸ لهجه λέξις ἀρχαία ἐκ τοῦ الك ἐλὲκ κόσκινον, καὶ τοῦ صاغمه ἀμελκτὸς] ὀν. οὐράνιον τόξον· βλ. قوس قزح **ἀλαϊμι σεμά.**

الكن } Α. **ἐλκὲν** [βλ. الكنت] ἐπθ. τραυλός.

آلكونه } Π. **ἀλ-γκιονὲ** [آل ἐρυθρός, كونه χρῶμα] ὀν. φυκίον, κ. φυκιασίδι, κοκκινάδι· βλ. καὶ كلكونه καὶ غازه.

الكيمياء } Α. **ἐλ-κιμιγιά**, ὀν. Ο. Ἀλχημεία, χημεία· βλ. كيمياء.

الكين } Τ. **ἤλκ-ιν**, βλ. ايلكين.

آللاق } Τ. **ἀλ-λὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آل ὅλος] ἐπθ. ὅλιος, πανοῦργος, ῥαδιοῦργος, ἄστατος: بولاق —, ἢ الالق — ποικιλόχροις εἰς βαθμὸν γελοῖον, συγκεχυμένος, ἄνω κάτω· βλ. الاجه.

اللثمك } Τ. **ἐλ-λεθμέκ**, ρμ. ἀλλ. παλαίω μετά τινος, ἔρχομαι εἰς χεῖρας· ποιῶ ἀμοιβαίως ἀντειότητα διὰ τῆς χειρός· ὠθῶ ἀμοιβαίως ἄλλον ὅπως δοκιμάσω τὴν δύναμιν· δίδω τινὶ ἀμοιβαίως τὴν χεῖρα πρὸς χαιρετισμόν.

آللق } Τ. **ἀλ-λὶκ**, ἀφ. ἐρυθρότης· § ὀν. φυκίον, κ. φυκιασίδι, κοκκινάδι· βλ. قلى آ.

آللم قللم } Τ. **ἀλλὲμ καλλὲμ** [φράσις ἐπιρρηματική, ἥτις κατὰ τὸ لهجه φαίνεται ἐκ τοῦ الله اعلم قيل و قال] τέχνασμα, ῥαδιουργία, σκευωρία· παντὶ σθένει: كيل —πείθω ἐπιτηδείως, ἀπατῶ, λέγω τοῦτα κεῖνα· || آللم ايتدك قللم ايتدك προσεπαθήσαμεν διὰ παντὸς τρόπου, τὰ πάντα ἐπαθήσαμεν.

اللمك } ἢ المك الله Τ. **ἐλ-λεμέκ**, ρμ. μτβ. χειρομαλάσσω, ὠθῶ διὰ τῆς χειρός· μτφ. διώκω, ἀποπέμπω [αἰτ.].

اللمه } Τ. **ἐλ-λεμὲ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἐκλεκτός, ὁ διὰ τῆς χειρὸς ἐκλελεγμένος, κ. διαλεγμένος: كومور — ἄνθρακες ἐκλελεγμένοι διὰ τῆς χειρός, ἄνευ κόνεως· βλ. الا.

اللنجى } Τ. **ἐλλι-νδζί**, ἀρθ. πεντηκοστός.

اللنمك } Τ. **ἐλ-λενμέκ**, ρμ. πθ. μαλάσσομαι· ἀποδιώκομαι διὰ τῆς χειρός, ἀποδιαλλομαι, ἀποπέμπομαι.

اللو } ἢ الى Τ. **ἐλ-λί**, ἐπθ. ὁ ἔχων χεῖρα: درت — τετράχειρ [ζῶον]· § ὁ ἔχων λαβήν, κ. μανίκι [δοχεῖον, ἐργαλεῖον].

الله } Α. **ἀλλὰχ**, [ال ἀρθ. الاه Θεὸς] ὄν. ὁ Θεός: كمالى —**ἀλλὰχ τεάλα**, ὁ ὕψιστος Θεός· || اكبر — **ἀλλὰχ ἐκπὲρ**, ὁ Θεὸς εἶναι ὕψιστος, δόξα τῷ Θεῷ, ὑψιστε Θεέ! || اعلم — **ἀλλὰχ ἀλὲμ** [κ. **ἀλλαλεμ**] ὁ Θεὸς οἶδε, πιθανῶς, ἂν δὲν ἀπατῶμαι· || كريم —**ἀλλὰχ κερίμ**, ὁ Θεὸς εἶναι γενναιόδωρος, ἔχει ὁ Θεός, μέγας ὁ Θεός, ἤτοι δὲν ἀπελπίζω· || — كرك **κάρεκ**, **ἀλλὰχ**, εὐλογημένος εἶη ὁ Θεὸς [ἐπίφων. δοξολογίας]· || — — Θεέ μου! Θεέ μου! [ἐπίφων. ἐκπλήξεως καὶ δυσαρεσκείας]· || ايچون —, ἢ عشقيون — δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ! ἢ سو — ى ايسه ἐὰν ἀγαπᾶς τὸν Θεόν, πρὸς Θεοῦ! || — حقيون **ἀλλὰχ χακκὶ ἰτσούν**, μὰ τὸν Θεόν! || كوسترمسون —, ἢ اسيركسون —, ἢ ايچسون —, ἢ صاقلاسون —, ὁ Θεὸς φυλάξοι! || ويره —, ἢ ويرسون — ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, εἴθε! || قولاى كتيره —, ἢ ميسر ايليه — **ἀλλὰχ μολυγεσέρ ἐλλεγιέ**, ὁ Θεὸς νὰ τὰ φέρῃ εὐκολα, δεξιά! || راضى اولسون — ὁ Θεὸς εἶη εὐχαριστημένος [ἀπὸ σοῦ, ἢ ἀπ' αὐτοῦ], καλὸν νὰ ἔχῃς, ἢ νὰ ἔχῃ· [εὐχὴ πρὸς ἔκφρασιν εὐαρεσκείας ἢ εὐχαριστίας βλ. καὶ راضى]· || والله **βάλλαχι**, ἢ بالله **πιλλαχι**, ἢ تالله **τάλλαχι**, μὰ τὸν Θεόν· || βλ. سبحان, ماشاالله, انشاالله, معاذالله.

اللەمك } Τ. **ἐλ-λεμέκ**, βλ. المك.

اللهى } Α. ἢ Π. **ἀλλαχ-ί**, ὀν. ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἅγιος· § πλθ. περθ. اللهيان **ἀλλαχιάν.**

آللى } Τ. **ἀλ-λή**, ἐπθ. ὁ περιέχων εἴδη βεβαμμένα ἐρυθρά· βλ. يشيلى.

اللى } Τ. **ἐλλί**, ἀρθ. πεντήκοντα: كتاب — πεντήκοντα βιβλία· كشى — يوز ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνθρωποι· βλ. καὶ الا.

الليشر } Τ. **ἐλλι-σέρ**, ἀρθ. ἀνὰ πεντήκοντα: غروش الدق — ἐλάβομεν ἀνὰ πεντήκοντα γρόσια [ἕκαστος].

الليلك } Τ. **ἐλλι-λίκ**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἀξίαν πεντήκοντα παράδων, γροσίων, κτλ. [νόμισμα, ἢ πρᾶγμα]· § ὁ περιέχων ἢ συγκείμενος ἐκ πεντήκοντα μερῶν· § πεντηκοντούτης: آدم — ἄνθρωπος πεντηκοντούτης.

آلم } ἢ آلم Τ. **ἀλὶμ** [آلق] ἀφ. λίψις, ἀγορά: صاتم — ἀγοραπωλησία· § χωρητικότης: ى — ال χωρητικότης χειρός, δράξ· § ἔκτασις, ἣν διανύει βλῆμα ἢ ὀφθαλμός: ى — كوز ὅσον δύναται νὰ ἴδῃ, ἢ ὅσον ἐκτείνεται ὁ ὀφθαλμός.

الم } Α. **ἐλέμ**, ὄν. πόνος, ὀδύνη, ἄλγος, καθόν [σωματικὸν ἢ ψυχικόν]: كدر — الله ويرمسون ὁ Θεὸς ὀδύνην, ὀλίψιν νὰ μὴ δώσῃ [ὑμῖν]· || موته مبشر استراحت نظريله باقلردن ايدى — ἤτο ἐκ τῶν θεωρούντων τὸ κακὸν τοῦ θανάτου ὡς ἄγγελον ἀναπαύσεως· || چكمك — ὑποφέρω πόνον, ὀδύνην, λύπην, πάσχω, λυποῦμαι· || — ويرمك προξενῶ πόνον, ἄλγος, ὀλίβω, βασανίζω· § [ἰατρ.]: معده — γαστραλγία· || باش — **ἐλέμιν-λιτζίν**, ὠταλγία· || عصب — νευραλγία· || السن — **ἐλέμιν-ιτσίνν**, ὀδοντάλγια· || رحم — μητραλγία· || طحال σπληναλγία· || قلب — ἐντεραλγία· || مثانه κυσταλγία· § πλθ. آلام.

الما } Τ. **ἐλμά**, ὄν. μῆλον· εἴδη μήλων: آلماسيا ارناود' فريق' جانيك' مسكت الاسى **ἀμάσια, ἀρναούτ, φερίκ, δζανίκ, μισκὲτ ἐλμασή**· || — زل μῆλον ἐρυθρόν· [ἄλλοτε οὗτος ἐκαλεῖτο ἡ Ρώμη] || آلجى — μηλέα· § μτφ. σφαῖρα, σφαιροειδής: كوز — ى στρογγύλος ὀφθαλμός· || چكه — ى στρογγύλη σταγών· § يريسى — ك ير τὸ ἥμισυ ἑνὸς μήλου, ἤτοι μεγάλη ὁμοιότης· || — آجى πικρὰ μηλέα [εἶδος δένδρου, ἐξ οὗ ἐξάγεται ἔλαιον]· || دوه — ى στρύχνος, στραμωνιον [φυτ.]· || يوكلمه — ى γεώμηλον, γογγύλη· || فرنك — ى πατάτα· || باش — εἶδος νήσσης· || شرابى — μηλίτης οἶνος.

الماجق } Α. **ἐλμα-δζίκ**, ὄν. μικρὸν μῆλον· § ἡ κεφαλὴ τοῦ ὀστοῦ τοῦ μηροῦ.

الماجى } Τ. **ἐλμα-δζή**, ὄν. μηλοπώλης.

الماح } Α. **ἰλμὰχ** [ρζ. لح] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τι λάμπειν· τὸ νὰ δεικνύῃ ὁραίαν κόρη

ἢ γυνὴ ὀλίγον τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ εἶτα νὰ κρύπτῃ αὐτό· § βλ. καὶ تلميح.

الماس Α. ἐλμὰς [κατὰ τὸ لماس ἐκ τοῦ ἑλλ. ἀδάμας] ὀν. ἀδάμας: — ريزه κόνις ἀδάμαντος· § τίτλος θωπείας: — ἐλμαδίμ, ἀγαπητέ! [διαμάντι].

الماسپاره Π. ἐλμὰς-παρέ, ὀν. τεμάχιον ἀδάμαντος.

الماستراش Π. ἐλμὰς-τράς, ὀν. χρυσοχόος κατεργαζόμενος τὸν ἀδάμαντα· βλ. ماسجى § κρύσταλλος.

الماس ريزه Π. ἐλμὰς-ριζέ, ὀν. κόνις ἀδάμαντος.

الماسجى Τ. ἐλμασ-δζή, ὀν. χρυσοχόος κατεργαζόμενος τὸν ἀδάμαντα.

الماسيه Α, ἐλμασ-ιγέ, ὀν. γλύκυσμα πηκτὸν ἔχον ὄψιν κρυστάλλινον.

الماع Α. ἴλμὰ [ῥζ. لع] ρ. ἀφ. τὸ ἀνάπτειν, τὸ ποιεῖν τι λάμπειν· § τὸ ποιεῖν σημεῖον, νεῦμα.

المالق Α. ἐλμα-λήκ, ὀν. δάσος ἐκ μηλεῶν.

المالى Τ. ἐλμα-λή, ἐπθ. μήλινος, κατεσκευασμένος ἐκ μήλων [γλύκυσμα κτλ.].

آلمان ἀλαμάν, ἢ آلمانى ἀλαμάνια-λη, ὀν. Γερμανός.

آلماناق ἀλμανὰκ [Almanach] ὀν. ἡμερολόγιον.

آلمانيا ἀλαμάνια, ὀν. κ. Γερμανία.

المح Α. ἐλμάχ, ἢ المحى ἐλμαχὴ [ἐκ τοῦ لمحه] ἐπθ. ὁ παρατηρῶν τὰ πάντα ἐπισταμένως καὶ μετὰ προσοχῆς, ὁ περιεργαζόμενος.

المزدكان Π. ἐλεμ-ζετεγκιάν, πλθ. τοῦ مزده.

المزده Π. ἐλεμ-ζετέ, ἐπθ. ὁ ὑποστὰς λύπας, πόνους, ταλαίπωρος, δύστηνος: — جاهل ἐραστὴς τλήμων· || — دل καρδία τλήμων· § πλθ. المزدكان ἐλεμζετεγκιάν: — غربت οἱ ταλαιπωρούμενοι ἐκ τῆς ἀποδημίας.

المع Α. ἐλμὰ ἢ المى ἐλμαΐ [ῥζ. لع] ἐπθ. ἀγχίνους, εὐφυέστατος ἄνθρωπος.

المعين Α. ἐλ μουΐν [ال ἄρθ. معين ὀν.] ὁ βοηθός, ὁ Θεός.

آلمق Τ. ἀλμάκ, ῥμ. μτδ. λαμβάνω, κ. παίρνω: [αἰτ.] — صاتين ἢ صاتون ἀγοράζω· || — اودونج ἢ بورج λαμβάνω δάνειον, δανείζομαι χρήματα· || — صوق κρυολογῶ· || صولوق ἢ — نفس ἀναπνέω, ἀναπαύομαι [λαμβάνω ἀναπνοήν]· || — صورتى λαμβάνω ἴδον, ἀντίγραφον, ἀντιγράφω· || — عبرت λαμβάνω μάθημα, διδάσκομαι ἐκ τῆς συμφορᾶς ἄλλου· || خيزى — παίρνω τὴν ὁρμήν, κατευνάζομαι· || ἢ فتيل — ἀνησυχῶ, ἐξάπτομαι, ὀργίζομαι· || اوستنه —, ἢ — يويونه, ἢ — عهده‌سنه ἀναλαμβάνει τις νὰ κάμῃ τι ὑπ' εὐθύνην του· || — اطرافى περικυκλῶ, πολιορκῶ· || — آتش ἀνάπτω, παίρνω φωτιά· || — سوز παίρνω λόγον, λαμβάνω τὴν ὑπόσχεσίν τινος· || — جواب λαμβάνω ἀπάντησιν, κόπτω τὴν ἐλπίδα· || — قيز νυμφεύομαι· || — يارى συζεύγνυμαι· || — كوز θαμβόνω τοὺς ὀφθαλμοὺς [ἐπιλαμπροῦ ἀντικειμένου]· || — كوكل κερδίζω τὴν συμπάθειαν, παίρνω τὴν καρδίαν, ἱκανοποιῶ τινα· || — مسخره‌يه περιπαίζω, περιγελῶ τινα· || — يول διανύω ὁδόν, ὁδοιπορῶ· || — ميدان εὑρίσκω τὸ πεδίον ἐλεύθερον, προοδεύω [ἐπὶ κακοῦ]· || — اويون νικῶ, παίρνω τὸ παιγνίδι· || — يرتاو τρέχω· || — اولچى λαμβάνω μέτρον· || — يوا ἐπιδέχομαι βαφήν· || انكسار — ἐπισύρω [παίρνω] κατάραν· || — ان φλεβοτομῶ παίρνω αἷμα· || — صو τὸ ὕδωρ παρασύρει τινὰ ἤ τι, ἢ παίρνει ὕδωρ [τὸ ὑπόδημα, τὸ πλοῖον κτλ.]· || — قلعه κυριεύω τὸ φρούριον· || — رطوبت λαμβάνω ὑγρασίαν, ὑγραίνομαι, ἢ ὑγρασία εἰσδύει εἴς τι· || — رسمى ζωγραφίζω, λαμβάνω τὴν εἰκόνα τινός· || — ملت λαμβάνω προθεσμίαν, διορίαν· || الوب ويرمك κρίνω, ἐπικρίνω, ἔχω διαφοράν: الوب ويرمديككز نه در τίς εἶναι ἡ διαφορὰ [τί ἔχετε νὰ πάρητε νὰ δώσητε]; || — كندمى ἀναχαιτίζω ἐμαυτόν.

الملك Τ. ἐλεμέκ, βλ. المك καὶ الك ἰλμέκ.

المناك Π. ἐλεμ-νάκ, ἐπθ. ὁ ὑποφέρων, πάσχων, ὀδυνώμενος.

المنة لله Α. ἐλ μίννετὶ λί-λλαχι [ال ἄρθ. منت ὀν. لله βλ.] ἐπῳ. χάρις, εὐχαριστία τῷ Θεῷ.

المه Τ. ἐλεμὲ [الك ἢ المك] ἐπθ. κοσκινισμένος: كومور — κοσκινισμένοι ἄνθρακες, ἐκλεκτοί· βλ. المه.

المكه ἢ المه Τ. ἐλμεγιέ, ὀν. πηνιστήρι, τυλιγάδι, ἀνέμη ὅτ' ἧς ἀναπηνίζουσι, ἤτοι κουβαριάζουσι τὸ νῆμα, τὴν κλωστήν.

آلن ἢ آلين Τ. ἀλήν, ὀν. μέτωπον· μτφ. τὸ ἐμπροσθεν μέρος, ἐξωτερικὴ ὄψις, φυσιογνωμία, τόλμη, θράσος: || ى آق پاك — οὗ τὸ μέτωπον λευκόν, καθαρόν, τίμιος, ἀνεπίληπτος· || ى آچيق — οὗ τὸ μέτωπον ἀνοικτόν, ὁ μὴ πράξας τι πρόξενον αἰσχύνης, ἀκηλίδωτος· || ترى — ἰδρὼς μετώπου, πρᾶγμα ἀποκτηθὲν διὰ τῆς ἐργασίας, νομίμως· || يازيلى — πεπρωμένον, εἱμαρμένη [τὸ γεγραμμένον ἐν τῷ μετώπῳ]· || طمارى —, ἢ دريلى — αἰδὼς [κ. λ. φλέψ ἢ δέρμα τοῦ μετώπου]: — طمارى كيتمش οὗ ἡ αἰδὼς [ἀλησμονήσασα ἐαυτήν] ἐσχίσθη, ἀναιδής· || بورتارمق — συνοφρυῶ τὸ μέτωπον· || قاريشلامق — ἐπαινῶ, προκαλῶ εἰς ἀγῶνα.

آلنغان Τ. ἀλην-γὰν [آلنق] ἐπθ. ὁ δυσαρεστούμενος ἐκ τινος πράγματος [ὅστις τὸ παίρνει ἐπάνω του].

آلنلق ἢ آلينلق Τ. ἀλην-λήκ, ὀν. κόσμημα ἐπὶ τοῦ μετώπου, διάδημα, στέμμα· κόσμημα, εἰκὼν ἢ ζωγραφία ἢ πλάξ ἐπὶ τοῦ μετώπου οἰκοδομῆς].

آلنلو ἢ آلينلو ἀλην-λή, ἐπθ. εὐρυμέτωπος.

آلنمق Τ. ἀλ-ην-μάκ, ῥμ. πθ. λαμβάνομαι ἀγοράζομαι: بر كتاب النمش ἐλήφθη ἓν βιβλίον· § μσ. δυσαρεστοῦμαι, ταράττομαι, κ. τὸ παίρνω ἐπάνω μου· [τῇ دن]: بو سوزلردن النمش δυσηρεστήθη ἐκ τῶν λόγων τούτων.

الهنمك ἢ الغك Τ. ἐλε-ν-μέκ, ῥμ. πθ. ἢ μσ. κοσκινίζομαι, ἐκλέγομαι· ἀνακατόνομαι, ἀνερευνῶμαι.

آلو Τ. ἀλὲώ καὶ ἐσφαλμένως علو [ἐκ τοῦ لالو] ὀν. φλόξ: الق — ἀναφλέγομαι· || چيقارمق — ἐκβάλλω, ἐκπέμπω φλόγας· || βλ. علو καὶ يالاو.

آلو Π. ἀλοῦ, ὀν. δαμάσκηνον: ى بخارا — ἀλοῦ κοῦχάρα καὶ ἐσφαλμένως على بخارا اريكى ἀλῆ κουχάρα ἐριγί, δαμάσκηνον τῆς Βουχάρας· || — زرد ζερτελί, κίτρινον δαμάσκηνον, ἢ εἶδος βερικόκκου μικροῦ· || — شفتالو σεφκάτ-ἀλοῦ καὶ κατὰ παραθ. شفتالى σεφτελί, ροδάκινον || يالو — ἀλοῦ-κιαλοῦ, βύσσινον· βλ. علو καὶ آلچ.

الواح Α. ἐλβὰχ [πλθ. τοῦ لوح καὶ τοῦ الوحه] ὀν. πλάκες, ἀδάκια· § ممدنيه — μεταλλικαὶ πλάκες· ἐξοπλισμός, ὁπλισμὸς [φυσ.].

الواز Α. ἐλβὰζ [πλθ. τοῦ لوز βλ.] ὀν. ἀμύγδαλα.

الوان Α. ἐλβὰν [πλθ. τοῦ لون] ὀν χρώματα: تعريف قدر مشكل — اعليه τόσῳ δύσκολον ὅσῳ τὸ νὰ περιγράψῃ τις χρώματα εἰς τυφλόν, δυσκολώτατον πρᾶγμα· § κοινῶς ἀντὶ ἐπιθ. πολύχρους: يولى — πολύχρους· || — شاك ὕφασμα πολύχρουν.

آلود Π. ἀλοὺδ [ἀόρ. τοῦ ῥμ. آلودن ἀλουδὲν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] βεβρεγμένος, μεμολυσμένος: — غم γὰμ ἀλούδ, τεθλιμμένος [λύπῃ βεβρεγμένος]· || — خون χὸν ἀλούδ, αἱμοσταγής, καθημαγμένος, αἱματηρός· || خواب — χὰπ ἀλούδ, νυσταλέος· || — وجود مفسدت βιζζούδι μεφσεδὲ ἀλούδ, ἄνθρωπος κακοῦργος [ὕπαρξις κακουργίᾳ μεμολυσμένη]· || — زهر ζὲχρ ἀλούδ, δηλητηριώδης.

آلودكى Π. ἀλουδε-γκί, ἀφ. μόλυσμα, μολυσμός, ῥύπος [σπν.].

آلوده Π. ἀλουδὲ [μτχ. τοῦ آلودن ἀλουδὲν] βεβρεγμένος, μεμολυσμένος: — خاك و خون μεμολυσμένος ὑπὸ τοῦ χοὸς καὶ τοῦ αἵματος, ἤτοι πεφονευμένος καὶ κεκυλισμένος ἐντὸς αἵματος καὶ χώματος, κατὰ γῆς· || — ديون βεβυθισμένος εἰς χρέη.

آلوده دامن Π. ἀλουδὲ-ταμέν, ἐπθ. ἀκόλαστος, διεφθαρμένος [οὗ τὸ κράσπεδον μεμολυσμένον]: — زن γυνὴ διεφθαρμένη.

الوف Α. ἐλοὺφ [الفت] ἐπθ. εὐπροσήγορος, κοινωνικός.

الوف Α. ὀλοὺφ [πλθ. τοῦ الف] ἀρθ. χίλιοι-αι-α.

آلولنديرمك Τ. ἀλεβ-λεντιρμέκ, ῥμ. μτδ. ἀναφλέγω, ἀνάπτω, κάμνω νὰ ἐβγάλῃ φλόγα, ν' ἀνάψῃ, νὰ κορώσῃ, μτφ. ἐξάπτω, ἐρεθίζω [αἰτ.]

آلولنمك Τ. ἀλεβ-λενμέκ, ῥμ. μσ. ἀναφλέγομαι, ἀνάπτω, κορόνω· μτφ. ἐρεθίζομαι, ἐξάπτομαι· βλ. καὶ علولنمك.

آلولى Τ. ἀλεβ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων φλόγα, ἀνημμένος, θερμός, διάπυρος, κορωμένος.

الوهيت } Α. ἄλουχιγὲτ [ἐκ τοῦ ال ἰλὰχ Θεὸς] ἀφ. 0. θεότης: — دينسه مرات سزادر عالم ἐὰν εἴπῃ τις τὸν κόσμον κάτοπτρον τῆς θεότητος, ἄξιόν ἐστι.

الوريش } ἐλ-βερὶὲ Τ. [الوريمك] ρ. ἀφ. τὸ εἶναί τι ἐπαρκές, ἐπάρκεια· τὸ εἶναί τι κατάλληλον, συμφέρον.

الوريشلو } ἢ الوريشلى Τ. ἐλ-βεριὰλί, ἐπθ. ἐπαρκής. κατάλληλος, ἀνάλογος, ἐπωφελής [δοτ.] : بر يول — احتياجه ὁδὸς ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀνάγκην.

الوريمك } Τ. ἐλ-βερμὲκ [ال χείρ, وريمك δίδω] ρμ. ἀπρ. τὸ εἶναί ἐπαρκές, ἀρκεῖν: الوريو ἐλβερίρ, ἀρκεῖ, ἀρκετά [ἐπρ]. § τὸ εἶναί κατάλληλον, ἁρμόζον, συνᾴδον, ἐπωφελές, συμφέρον [δοτ.]: بو كا الوريمز τοῦτο δὲν μὲ συμφέρει, δὲν μὲ δίδει χέρι· || ἐπιβάλλεσθαι, παρουσιάζεσθαι· || — مجبوريت ἐπιβάλλεται, παρουσιάζεται ἀνάγκη.

الويه } Α. ἐλβιγὲ [πλθ. τοῦ ال ἰλὰχ] ὄν. σημαῖαι: — متوجه σημαῖαι κυματίζουσαι· § διοικήσεις [ἡ πρώτη ὑποδιαίρεσις νομαρχίας] : ولايت — αἱ διοικήσεις νομαρχίας. || مستقله — διοικήσεις ἀνεξάρτητοι, ἤτοι μὴ ἐξαρτώμεναι ἀπὸ τῆς νομαρχίας, ἀλλ' ὑπαγόμεναι ἀμέσως εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν.

اله } Α. ἰλάχ, ὄν. θεὸς ἄγνωστος, ὡς οἱ θεοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν· [ἐπὶ τοῦ Θεοῦ, βλ. الله]· 0. الهٔ ἰλαχὲ· § πλθ. الهٔ ἀλιχέ.

الهاء } Α. ἰλχὰ [ρζ. لهو] ρ. ἀφ. τὸ ἐπασχολεῖν τινα εἰς παιδιὰς καὶ ἀνωφελῆ πράγματα.

الهاب } Α. ἰλχὰπ [ρζ. لهب] ρ. ἀφ. ἀνάφλεξις, καῦσις [κυρ. καὶ μτφ.] : — رماد ἀνάφλεξις τέφρας· || — غيظ و عداوت ἀνάφλεξις τοῦ πυρὸς τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἔχθρας.

الهام } Α. ἰλχὰμ [ρζ. لهم] ρ. ἀφ. ἔμπνευσις, ἀποκάλυψις [θεία]: — ربانى ἔμπνευσις θεία· || بو — ربانى يتشمه‌مش اولسه ايدى طريق نجاتى كشف محال ايدى ἐὰν δὲν ἐπρόφθανεν ἡ θεία ἀποκάλυψις, ἀδύνατος ἦτο ἡ ἀνακάλυψις ταύτης τῆς ὁδοῦ τῆς σωτηρίας.‖Ρμ.[δοτ.]: — كلمه, ἢ بيورمق — ἐμπνέω, ἀποκαλύπτω : بيوردى — جناب حق ὁ Θεὸς ἐνέπνευσεν, ἀπεκάλυψε· § πλθ. الهامات· βλ. وحى.

الهامى } Α. ἰλχαμὶ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ἐμπνεύσει, ἢ ὁ ἐξ ἀποκαλύψεως· § 0. الهاميه.

آله‌جق } Τ. ἀλαδζὰκ, τὸ λαβεῖν, ὅ,τι ἔχει τις λαμβάνειν, πίστωσις: يونده شو — قدر وار [ἀλαδζαγὶμ] ἔχω τόσα νὰ λαμβάνω παρ'αὐτοῦ· βλ. حق.

الهجقلو } Τ. ἀλαδζακ-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων λαβεῖν, δανειστής, πιστωτής: رهن — و امتياز صاحبى اولان πιστωτὴς ἐνυπόθηκος‖ — عادى πιστωτὴς ἁπλοῦς ἢ ἐγχειρόγραφος, ἤτοι μὴ ἔχων ὑποθήκην.

الهمك } Τ. ἐλ-εμὲκ, [ἐκ τοῦ ال χείρ] ρμ. μτθ. κοσκινίζω, ἐξετάζω, ἐρευνῶ ἐπισταμένως, ἐκλέγω [αἰτ.] : — شهرى κοσκινίζω τὴν πόλιν, ἤτοι ἀναζητῶ ἄνθρωπον ἐρευνῶν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς κατοίκους· || — ايچه ἐξετάζω καταλεπτῶς ὅπως ἀνακαλύψω τι.

الهمك } Τ. ἐλ-εμὲκ [ἐκ τοῦ ال χείρ] ρμ. μτθ. ἀναπηνίζω, κ. τυλιγαδίζω, κουβαρίζω νῆμα, κλωστήν, κάμνω κουβάρι [αἰτ.].

آلهه } Α. ἀλιχὲ [πλθ. τοῦ الاه ἰλὰχ] ὄν. θεοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν.

الهه } Α. ἰλαχὲ [θηλ. τοῦ الاه ἰλὰχ] ὄν. θεά τῶν εἰδωλολατρῶν.

الهى } Α. ἰλαχ-ὶ, ἐπθ. θεῖος: — افلاطون ὁ θεῖος Πλάτων·‖— امر θεία διαταγή, θεῖον κέλευσμα· || — لطف θεία χάρις· 0. الهيه ἰλαχιγὲ: — علوم αἱ θεῖαι ἐπιστῆμαι, θεολογία· || — اوامر θεῖα κελεύσματα.

الهى } Α. ἰλαχ-ὶ, κλητ. θεέ! : نه حيرتجشدر صنعتك — نه چاره‌ايدر ἐπάχὲ ἐιρ σὸν ἰλαχὶ ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου Κύριε!

الهى } Α. ἰλαχ-ὶ, ὄν. ὕμνος πρὸς τὸν Θεόν, ὃν οἱ ἐπαῖται δερβῖσαι ψάλλουσι πρὸ τῶν θυρῶν τῶν οἰκιῶν : — سى درويش ὕμνος δερβίσου· || — اوقومق λέγω λόγους, οὓς δὲν δύναται τις ν' ἀκούῃ, καθίσταμαι ὀχληρός.

الهيات } Α. ἰλαχι-γιὰτ, ὄν. πλθ. τὸ περὶ Θεοῦ μέρος τῆς φιλοσοφίας.

الهيباب } Α. ἰλχιπὰπ[لهب] ὄν.ἐπιφλόγωσις· [Κατὰ τὸ قاموس فرانسوى βαρβαρισμὸς ἐπινοηθεὶς ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίας· ὀρθότερον τὸ التهاب بلا افتاح].

الهيت } Α. ἰλαχ-ιγὲτ, ἀφ. 0. θεότης· βλ. الوهيت.

الهيجى } Τ. ἰλαχι-δζὶ, ὄν. ἐπαίτης ψάλλων ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν· βλ. الهى.

الهيون } Α.ἰλαχι-γεοῦν [πλθ. τοῦ الهى] ὄν. θεολόγοι, θεοσεβεῖς.

آلى } Α. ἀλὶ, καὶ τὸ 0. آليه ἀλιγὲ [ἐκ τοῦ آلت]ἐπθ.ὁ χρησιμεύων ὡς ὄργανον: علوم آليه ἐπιστῆμαι, ὡς ἡ γραμματικὴ καὶ τὸ συντακτικόν, χρησιμεύουσαι ὡς μέσα, ἢ ὄργανα πρὸς ἀπόκτησιν ὑψηλῶν ἐπιστημῶν, καλουμένων علوم عاليه ὅλούμι ἀλιγέ.

الى } Α. ἰλὰ [πρὸ τοῦ ἀραβ. ἄρθρου προφέρεται ἰλὰ] πρόθ. μέχρι: من غره رجب — غايه رمضان μὲν γόρρὲ ρεδζὲπ ἰλὰ γαγὲ ρεμεζὰν, ἀπὸ πρώτης Ρεδζὲπ μέχρι τέλους Ραμαζὰν· || من اوله — آخره μὲν ἐόβέλιχι ἰλὰ ἀχήριχι, ἀπ'ἀρχῆς μέχρι τέλους· || الابد — الى ابد ἐὰπὲὰ, αἰωνίως, διὰ παντός· || الله — الى يوم الدين ἰλὰ γιὰ-ἀα-ἀλλαχ, ἕως οὗ θέλῃ ὁ Θεός· || الى يومنا هذا — ἰλὰ γέθμι-να χάζα, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης, μέχρι σήμερον· || الآن — الى الآن, μέχρι τῆς στιγμῆς, μέχρι τοῦδε· βλ. مركز καὶ اليه ἰλέῖχ.

الياس } ἐλιὰς, ὄν. κ. ὁ προφήτης Ἠλίας.

الياف } Α. ἐλγιὰφ [πλθ. τοῦ ليف ἰλὶφ] ὄν. ἶνες: — جروبه ἶνες τῶν κυττάρων.

آليت } Α. ἀλι-γὲτ, ὄν. 0. τὸ εἶναι ὄργανον, μέσον· βλ. آلى.

اليتين } Α. ἐλγε-τὲἶν [θηλ. τοῦ اليه ἐλγὲ] ὄν. γλουτοί, κ. κωλομήρια.

آليج } Τ. ἀλὶδζ, ὄν. ὀνομασία κοινὴ διαφόρων εἰδῶν ἀγριοβαμβακόνων.

آليج } Τ. ἀλὶδζ [ἀλί] ἐπθ. νικητής, ἰδίᾳ ὁ ἐν τῷ παιγνίῳ τῶν ἀστραγάλων [βλ. آشيق] : اولور — ايسه آشيق اويونده يك كاور ايسه τὸν τῷ παιγνίῳ τῶν ἀστραγάλων ἐὰν ἅλῃ [καθήσῃ] βασιλεύς, γίνεται νικητὴς [νικᾷ].

آليجى } Τ. ἀλιδζὶ [ἀλί] ὄν. ὁ λαμβάνων, ὁ ἀγοραστής: — و صاتيجى ὁ πωλητὴς καὶ ὁ ἀγοραστής· ||كوزى ايله باقمق — παρατηρῶ μὲ ὄμμα ἀγοραστοῦ· || — قان ὁ λαμβάνων αἷμα, φλεβοτόμος·|| قوش — σαρκοφάγον ὄρνεον.

آليش } Τ. ἀλὶς, βλ. آلش.

آليشمق } Τ. ἀλισμὰκ, آليشديرمق ἀλισάτημάκ, آليشلق ἀλισὶλμάκ,βλ. آلشمق, آلشديرمق, آلشلق.

آليشيق } Τ. ἀλισὶκ, βλ. آلشيق.

اليف } Α.ἐλὶφ [ἀλίφ] ὄν.πρόσωπον ἢ πρᾶγμα πρὸς ὃ εἶναί τις συνειθισμένος, ἐξῳκειωμένος· φίλος, οἰκεῖος [σπν.].

آليق } Τ. ἀλὶκ [ἀλί] ἐπθ. εὐήθης, ἠλίθιος, κ. παρμένος, χαμένος, ἀφηρημένος: چاليق — — ايلمك — βλέπω ὡς ἠλίθιος.

اليق } Α.ἐλγιὰκ [παραθ.τοῦ ليق] ἐπθ.ἀξιώτερος, καταλληλότερος-τατος [δοτ.]: در — بوندن شو مأموريته او دیا τὴν θέσιν ταύτην οὗτος εἶναι ἀξιώτερος ἐκείνου.

آليقلاشمق } Τ. ἀλικ-λασμὰκ, ρμ. οὐδ. γίνομαι ἠλίθιος, ἀφηρημένος,χαμένος, τὰ χάνω.

آليقومق } Τ. ἀλη-κομὰκ, ἢ ἀλα-κομὰκ [ἀλί καὶ قومق] ρμ. μτθ. κρατῶ, ἐμποδίζω, ἀναχαιτίζω [αἰτ.] : بى آليقودى μ' ἐκράτησε, μὲ ἀνεχαίτισε· § κρατῶ, φυλάττω τι δι'ἄλλον ἄνθρωπον ἢ δι'ἄλλον καιρόν.

اليك } Τ. ἰλὶκ, βλ. ايليك.

آليم } Τ. ἀλήμ, βλ. آلم.

اليم } Α. ἐλὶμ [ρζ. الم] ἐπθ. ἀλγεινός, ὀδυνηρός: — عذاب βάσανος ἀλγεινή· || — درد πάθος ἀλγεινόν· § 0. اليم: — ضربه τραῦμα ἀλγεινόν.

آلين } Τ. ἀλὶν, βλ. آلن.

آلينغان } Τ. ἀλινγὰν, βλ. آلنغان.

آليوره } Γλ. ἀλιθρὲ [à livrer] ὄν. ἀγοραπωλησία χρεωγράφων ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ γινομένη οὐχὶ ἐπὶ τίτλων πραγματικῶν, ἀλλ' ἰδανικῶν καὶ ἐπὶ τῷ ὅρῳ ἀποτίσεως τῆς διαφορᾶς τῆς τιμῆς· βλ. هوا.

اليوره‌جى } Τ. ἀλιθρε-δζὶ, ὄν. παίκτης χρεωγράφων κτλ. βλ. προηγ.

اليوم } Α. ἐλγὲθγ [ἀλ ἄρθ. يوم ὄν.] ἐπρ. τὴν σήμερον, νῦν, τώρα: بو كاوده — جاريدر ὁ καιρὸς οὗτος τὴν σήμερον ἰσχύει· || — يريده معارضه‌لر τὴν σήμερον εἶναι πολέμιοι ἀλλήλων.

اليوى } Α. ἐλγεθὶ [βλ. اليه] ἐπθ. γλουταῖος· §0. اليويه.

آليويرمك } Τ. ἀλη-θερμὲκ [ق‌ال καὶ ويرمك] ρμ. μτθ. λαμβάνω, ἀγοράζω ἐν τάχει, ἢ ἀγοράζω δι'ἄλλον, προμηθεύω· [δοτ. αἰτ.]: كتاب آليويرمك بكا ἀγόρασόν μοι ἓν βιβλίον.

آليه } Α. ἀλιγέ, θηλ. τοῦ آلى βλ.

اليه } Α. ἐλγέ, ὄν. θ. γλουτός, κ. κωλομπίρι· § δυϊκ. اليتين ἐλγετεῖν.

اليه } Α. ἰλεῖ-χ [ق‌ال πρόθ. ه ἀντ.] εἰς αὐτόν, πρὸς αὐτόν, δι'αὐτόν: — موسى μουσὰ ἰλεῖχ, ὁ εἰρημένος [ὁ πρὸς ὃν ἐγένετο δεῖξις]· || — مشار μισάρουν ἰλεῖχ, ὁ εἰρημένος [ἐπὶ ἐξόχου προσώπου]· || — مرجع μερδζίουν ἰλεῖχ, ὁ πρὸς ὃν δέον δέον ν' ἀποταθῇ τις· βλ. اليها, اليهم, καὶ اليها.

اليها } Α. ἰλεῖ-χα [ق‌ال πρόθ. ها ἀντ.] εἰς αὐτήν· ἐν χρήσει ἐπὶ γυναικός, ἢ μετ' ὀνομάτων γένους θηλυκοῦ, ὡς τὸ προηγούμενον.

اليهم } Α. ἰλεῖ-χιμ [ق‌ال πρόθ. هم ἀντ.] εἰς αὐτούς· ἐν χρήσει ἐπὶ πολλῶν ἀνδρῶν, ὡς τὸ اليه ἰλεῖχ· βλ.

اليهما } Α. ἰλεῖ-χιμὰ [ق‌ال πρόθ. هما ἀντ.] εἰς αὐτοὺς ἢ εἰς αὐτὰς τὰς δύο· ἐν χρήσει ἐπὶ δύο ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, ὡς τὸ اليه ἰλεῖχ, βλ.

آم } Τ. ἄμ, ὄν. αἰδοῖον γυναικεῖον.

ام } Τ. ἔμ, ὄν. ἰατρικόν, φάρμακον: اكيم — θεραπεύω, θεραπείαν ζητῶ· || — سز قالدى — ἔμεινεν ἀθεράπευτος· || — سز ه — ἐμὲ σεμέ, ὁ ἔχων ἀνάγκην θεραπείας, ἠλίθιος· [λέξις ἄχρηστος τὴν σήμερον].

ام } Α. ἔμμ, ὄν. θ. μήτηρ· μτφ. ῥίζα, ἀρχή, βάσις: الولد — ἔμμυ-λ-βελέτ, ἡ μήτηρ τοῦ παιδίου, ἢ παλλακὶς ἐξ ἧς ἐγεννήθη τὸ παιδίον· || — ل لا ἔμμιν, μητρόθεν: ل — ارقداش ἀδελφὸς ὁμομήτριος [μητρόθεν]· || الدنيا — ἔμμυ-τ-τὲνγιά, ἡ μήτηρ τοῦ κόσμου, Αἴγυπτος· || الرأس — ἔμμυ-ρ-ρεές, ἐγκέφαλος· || الخبائث — ἔμμυ-λ-χαϊαῖς, μήτηρ τῶν κακιῶν, ἤτοι οἶνος· || الرذائل — ἔμμυ-ρ-ρεζαῖλ, μήτηρ τῶν αἰσχῶν, ἢ ἀμάθεια· || — الفضائل ἔμμυ-λ-φεζαῖλ, μήτηρ τῶν ἀρετῶν, ἢ ἐπιστήμη, παιδεία· || القرى — ἔμμυ-λ-κουρά, μήτηρ τῶν χωρίων, ἢ Μέκκα· || النجوم — ἔμμυ-ν-νοδζόμ, γαλαξίας [μήτηρ τῶν ἄστρων]· || — الاجسام ἔμμυ-λ-ἐδζσάμ, μήτηρ τῶν σωμάτων ἢ τῶν μετάλλων, ἤτοι ὁ ὑδράργυρος· || الدم — ἔμμυ-τ-τέμ, [πθ.] ἀνεύρυσμα, πλάτυνσις τῆς ἀρτηρίας· || القيح — ἔμμυ-λ-κήχ, ἔμπυον πυκνόν· || رقيقه — ἐπεγκεφαλίς, ὑμὴν λεπτὸς περικαλύπτων ἀμέσως τὸν ἐγκέφαλον· || صلبه — ἐπικρανίς, ὑμὴν σκληρὸς περικαλύπτων τὸν ἐγκέφαλον· § πλθ. امات ἔμμάτ, ἢ امات ἔμμεχάτ.

اما } Α. ἔμμα, ἢ ἄμμα, συνδ. ἀλλά, ὅμως: — نيچون چالشميلم ترق ايتك استيوريز زحمت چكه‌جك ايشز نه بأس وار زحمتسز هانكى مقصده وصول ممكن اوليور διατί νὰ μὴ ἐργασθῶμεν; δὲν θέλομεν νὰ προοδεύσωμεν; ἀλλὰ θὰ ὑποφέρωμεν κόπον· τί βλάπτει; τίνος σκοποῦ ἐπίτευξις δυνατὴ ἄνευ κόπου; || ايشى — اورايه كيتمامشلر بترمشلر ἐκεῖ μὲν δὲν μετέθησαν, τὴν ὑπόθεσιν ὅμως ἐτελείωσαν· § ἐπῴ. θαυμαστικόν, ἢ ἀπορίας καὶ ὑπερβολῆς δηλωτικόν: يازيور — ἀλλὰ γράφει! ἤτοι πόσον πολὺ ἢ ἐξαίρετα γράφει! [ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐννοίᾳ ἀκολουθεῖται συνήθως ὑπὸ τοῦ آ ἢ ها ἢ τοῦ ه]: آ يايلدى — ἀλλὰ τὸ ἔκαμες! ἤτοι ὑπερβολὴν λέγεις! ὡς θαυμαστὸν λέγεις! || كوچ ايش ها — ἀλλὰ δύσκολος ἐργασία τῷ ὄντι! ἤτοι πόσον κτλ. || فورطونه — ها ἀλλὰ τρικυμία τῷ ὄντι! || نه كوزل — ἀλλὰ πόσον ὡραῖον!

اما بعد } Α. ἔμμα ϰάϰθ, μετὰ τοῦτο· [φράσις ἀπαντῶσα ἐν προλόγοις βιβλίων ἀμέσως μετὰ τὴν πρὸς τὸν Θεόν, τὸν προφήτην καὶ τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ συνήθη εὐχὴν καὶ εἰσάγουσα τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ προκείμενον].

امات } Α. ὀμμάτ, πλθ. τοῦ ام ὄμμ, βλ.

اماته } Α. ἰματὲ [ῥζ. موت] ρ. ἀφ. θ. τὸ φονεύειν, φόνος [αἰτ.]: ذهن — τὸ φονεύειν τὸν νοῦν, ἤτοι ὑποβάλλειν εἰς μεγάλην κόπωσιν· || وقت ἢ زمان — τὸ διέρχεσθαι τὸν καιρὸν ἀσκόπως, παίζων καὶ διασκεδάζων, κ. σκοτωμὸς καιροῦ, ἀπώλεια χρόνου. || Ρμ. [αἰτ.].

اماثل } Α. ἐμασίλ [πλθ. τοῦ امثل] ὄν. ἴσοι, ὅμοιοι, ὁμοσάθμοι: — الاشخار ال والاقران ايتيخارده-لـ-ἐμασίλ βε-λ-ἀκράν, τὸ σέμνωμα τῶν ὁμοσαθμίων καὶ τῶν ἴσων· || بين — ال موقع عالى طوتمش κατέλαβεν ὑψηλὴν θέσιν μεταξὺ τῶν ὁμοσαθμίων· [ϰέϊνε-λ-ἐμασίλ].

آماج } II. ἀμάδζ, ὄν. σκοπός, τὸ σημάδι πρὸς ὃ σκοπεύει τις [δοτ.]: خدك آهمزه چوخى ايلدك χατένγκ ἀχμιζὲ τσερχὶ ἐϊλεῖκ ἀμάδζ, εἰς τὸ βέλος τοῦ ἀναστεναγμοῦ ἡμῶν τὴν οὐράνιον σφαῖραν ἐποιήσαμεν σκοπόν, ἤτοι ὁ ἀναστεναγμὸς διευθύνεται κατὰ κτλ.

اماجد } Α. ἐμαδζὶτ [πλθ. τοῦ امجد] ὄν. ἔνδοξοι, δεδοξασμένοι.

آماجگاه } ἢ آماجگه II. ἀμαδζ-γκιάχ, ὄν. ὁ τόπος ἔνθα στήνεται ὁ σκοπός, ἤτοι τὸ σημάδι.

آمادگى } II. ἀματε-γκὶ, ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἢ τι ἕτοιμον, προπαρασκευή.

آماده } II. ἀματὲ [ῥτχ. τοῦ آمادن ἀματὲν] ἐπθ. ἕτοιμος, προπαρεσκευασμένος: حاضر و — ἕτοιμος καὶ προπαρεσκευασμένος [δοτ.]: بر دل بى تاب ايله بيك غمزيه — يم καρδίαν ἀπηυθηκυῖαν εἶμαι ἕτοιμος εἰς μύρια ἐρωτικὰ βλέμματα. || Ρμ. προπαρασκευάζω, προετοιμάζω [αἰτ.]: ايتك — لوازم سياحتى προετοιμάζω τὰ χρειώδη τοῦ ταξειδίου· || عصرمزده وسائل — ايلدى ἐν τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι τὰ μέσα τῆς προόδου προπαρεσκευάσθησαν.

امارات } Α. ἐμαρὰτ [πλθ. τοῦ امارة] ὄν. ἐνδείξεις, τεκμήρια: حسنه — καλὰ τεκμήρια.

امارت } Α. ἐμαρὲτ [ῥζ. امر] ὄν. θ. τὸ ἀξίωμα ἢ ἡ θέσις τοῦ Ἐμίρου [امير], ἡγεμονία, ἀρχηγία, διεύθυνσις: مكه مكرمه — τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐμίρου τῆς Μέκκας· || بلغارستان — ى ἢ Ἡγεμονία τῆς Βουλγαρίας.

اماره } Α. ἐμαρὲ [ῥζ. امر] ὄν. θ. σημεῖον, ἔνδειξις, τεκμήριον: حسن استعداد — ى σημεῖον καλῆς προδιαθέσεως, ἱκανότητος· || هواده يا غور — سى وار ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑπάρχει σημεῖον βροχῆς· § [ἰατρ.] حسنه — ى εὐσημία, συνδρομὴ πολλῶν χρηστῶν σημείων εἰς τὰς νόσους· § πλθ. امارات ἐμαράτ.

اماره } Α. ἐμμαρὲ [ῥζ. امر] ἐπθ. θ. ὁ διατάττων δυναστικῶς, ὁ ὠθῶν εἰς τὴν διάπραξιν ἰδίᾳ κακοῦ: نفس — ψυχὴ διατάττουσα, ἤτοι πάθος ἢ ὁρμὴ ἀκάθεκτος ὠθοῦσα εἰς τὴν διάπραξιν κακοῦ. Κατὰ τὴν περὶ ψυχῆς θεωρίαν τῶν Μουσουλμάνων τὸ نفس اماره ἀποτελεῖ τὴν μᾶλλον ἀχαλίνωτον κατάστασιν καὶ θέλησιν τῆς ψυχῆς· ἢ ψυχὴ βελτιουμένη βαθμηδὸν γίνεται πρῶτον نفس لوامه νέφδι λεθθαμέ, ψυχὴ ἐλέγχουσα, ἤτοι τύψις τοῦ συνειδότος καὶ εἶτα نفس مطمئنه νέφδι μυτμεϊνέ, ψυχὴ ἐπαναπαυομένη, ἤτοι ἀπαλλαγεῖσα τῆς πρὸς τὸ κακὸν κλίσεως καὶ βεβαία περὶ τῆς ἀπὸ τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγῆς αὐτῆς.

آماس } II. ἀμάς, ὄν. οἴδημα παρουσιαζόμενον ἐν τῷ σώματι.

اماكن } Α. ἐμαϰὶν [πλθ. τοῦ مكان] ὄν. τόποι, κατοικίαι: مقدسه — ى ἅγιοι τόποι, ναοί· || مباركه — ى ἱεροὶ τόποι.

آمال } ἀμὰλ [πλθ. τοῦ امل] ὄν. ἐπιθυμίαι, εὐχαί, πόθοι, σκοποί, προθέσεις: — خير اشكال حضرت پادشاهى χαζρέτι πατιδαχὶ, ἀγαθαὶ προθέσεις τῆς Α.Α. Μεγαλειότητος [τοῦ Σουλτάνου].

اماله } Α, ἰμαλὲ [ῥζ. ميل] ρ. ἀφ. θ. τὸ ποιεῖν τι κλίνειν, στρέφεσθαι, συμπαθεῖν, στροφή, κλίσις, προσηλυτισμός: اونونمالك طرفنه — سى ممكن اولدى δὲν κατωρθώθη ἡ κλίσις ἐκείνου τοῦ νέου βλαστοῦ [τῆς νέας] πρὸς ἡμᾶς. || Ρμ. κάμνω τι νὰ κλίνῃ, νὰ στραφῇ, νὰ ἔχῃ συμπάθειαν, προσηλυτίζω [δοτ. αἰτ.]: كندى بريتى — ايتك طرفه جلب و — ايله ποιεῖν τινα κλίνειν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ μέρος, προσηλυτίζειν· § τροποποίησις τοῦ χαρακέ, ἤτοι τοῦ φωνήεντος τῆς συλλαβῆς ἐν τῇ ποιήσει οὕτως ὥστε νὰ φαίνηται μακρά, ἐνῷ πράγματι δὲν πρέπει νὰ ᾖ.

امام } Α. ἰμάμ, ὄν. Ἰμάμης, ἤτοι θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μωαμεθανῶν: ى — محله Ἰμάμης τῆς συνοικίας· || اوى — οἶκος Ἰμάμη· συνεκδ. φυλακὴ ἔνθα περιορίζονται αἱ ἄσημοι γυναῖκες· || قيلمق — ى — μιμοῦμαι τὸν Ἰμάμην ἐν τῇ προσευχῇ, ἤτοι πράττω ὅ,τι ἐκεῖνος· § ὁ τίτλος ملا ἀπονεμόμενος καὶ εἰς μεγάλους ἀρχαίους σοφοὺς ἢ νομοδιδασκάλους Μουσουλμάνους, ὧν ἡ γνώμη ἔχει κῦρος νόμου, ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ «ἀρχηγὸς σχολῆς». Οἱ τέσσαρες μεγάλοι νομοδιδάσκαλοι τῆς μουσουλμανικῆς νομοθεσίας ὀνομάζονται: ملا امام ايمام ازظم ὁ μέγας Ἰμάμης, ملا امام ايمام يمالك ὁ Ἰμάμης Μαλίκ, حنبلى امام ايمام حنبلى ὁ Ἰμάμης Χαμπελί, شافعى امام ايمام شافعى ὁ Ἰμάμης Σαφεί, § المسلمين — ايمام-لـ-مسلمين, ὁ θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μουσουλμάνων [τίτλος τῶν Σουλτάνων] § πλθ. ائمه ἐϊμμέ· βλ.

امامت } Α. ἰμαμ-ὲτ, ἀφ. θ. ἡ ἰδιότης, τὸ ἀξίωμα ἢ τὸ ἔργον τοῦ Ἰμάμη: مسجدك — ى حاز κατέχει τὴν θέσιν Ἰμάμη [ἰ-

μαμεσινί] τοῦ δεῖνος προσκυνήματος· || صفت — ἡ ἰδιότης ἢ τὸ ἀξίωμα τοῦ 'Ιμάμη.

امامزاده } II. **ἰμαμ-ζαδέ,** ὄν. υἱὸς 'Ιμάμη· § [πατρωνυμικὸν] 'Ιμαμίδης.

امملق } Τ. **ἰμαμ-λίκ,** ἀφ. τὸ ἀξίωμα ἢ τὸ ἔργον τοῦ 'Ιμάμη· βλ. امامت.

امامه } Α. **ἰμαμ-έ,** ὄν. θ. ἡ κεφαλὴ κομβολογίου, ἤτοι διάτρητον ἐπίμηκες κόσμημα, ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης ἐξ ἧς καὶ τὸ κομβολόγιον, δι' οὗ διέρχονται αἱ δύο ἄκραι τοῦ σχοινίου τοῦ κομβολογίου καὶ ὅπερ χρησιμεύει ὡς κορωνὶς αὐτοῦ. § سی — چبوق ἐπιστομωτὴρ καπνοσύριγγος, ἐξ ἠλέκτρου ἢ ἄλλης ὕλης, ὃν ὁ καπνίζων ἔχει ἐν τῷ στόματι.

آمان } Τ. **ἀμάν** [ἐκ τοῦ امان βλ.] ἐπιφώνημα ἐκφράζον πόνον ψυχικὸν ἢ σωματικόν, ἀνησυχίαν, ἀποστροφήν, ἢ διεγερτικὸν προσοχῆς· ὦ! Θεέ μου! ἔλεος! προσοχή! σπεύσατε εἰς βοήθειαν!: الله عشقنه نه یاپیورسین — προσοχή! πρὸς Θεοῦ! τί κάμνεις; || بو نه حالدر — πρὸς Θεοῦ! τί κατάστασις εἶναι αὕτη; || نه — اولیورسین Θεέ μου! τί παθαίνεις; || زمان یوق — δὲν ὑπάρχει χάρις, δὲν ὑπάρχει προθεσμία, ἤτοι αὐστηρῶς· || ویرمك — συγχωρῶ, δίδω χάριν· || دیمك — ζητῶ [λέγω] ἔλεος, χάριν, παραδίδομαι εἰς τὸν ἐχθρόν· § کلمه **آمانم**[ἐνχρήσει ἐνίοτε ἀντὶ πληθυντικοῦ, ἤτοι ἐπὶ πολλῶν].

امان } Α. **ἐμάν,** ὄν. ἀσφάλεια, προστασία: الله — فی **φὶ ἐμάνι-ἀλλαχ,** [ἐν τῇ προστασίᾳ τοῦ θεοῦ] ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν, ὁ θεὸς νὰ μᾶς προφυλάττῃ· || — امن و ἀσφάλεια· § χάρις, ἔλεος: دیلمك — ζητῶ χάριν, ἔλεος· || — ویرمك δίδω χάριν, ἔλεος, ἀμνηστείαν εἰς λῃστάς, κακούργους, ταραξίας· || βλ. آمان, الآمان.

امانات } Α. **ἐμανάτ** [πλθ. τοῦ امانت] ὄν. παρακαταθῆκαι: سی — پوسته παρακαταθῆκαι τοῦ ταχυδρομείου· § ἱερὰ κειμήλια, ἤτοι μανδύας τοῦ Μωάμεθ καὶ ἄλλα φυλαττόμενα εὐλαβῶς: مقدسه — τὰ ἅγια κειμήλια.

امانت } Α. **ἐμανέτ,** ὄν. θ. παρακαταθήκη, πρᾶγμα ἐμπεπιστευμένον[βλ. ودیعه]: اولان بر کیسه اقچه — ἐν πουγγίον χρημάτων ἐμπεπιστευμένον παρ' αὐτῷ: || یراقق — ἀφίνω ὡς παρακαταθήκην· || اولك — الله, ἡ الله — ἀλλαχὰ **ἐμανὲτ** [ὥλοιν] τῷ θεῷ καταπεπιστευμένος ἔσο, ὑγίαινε· τὸ γαλλικὸν à dieu· || قومق — θέτω ὡς παρακαταθήκην· || تکری ی — **τανρὶ ἐμανετί,** ἱερά, θεία, παρακαταθήκη· || اهل — ἄνθρωπος πιστός, τίμιος· || بونی — ایدیورم — τοῦτο ὑμῖν παρακαταθήκην ποιῶ, ἤτοι παρακαταθέτω, ἐμπιστεύομαι ὑμῖν· § διεύθυνσις, ἐπιστασία κυβερνητική: ی — صندق ἐπιστασία, ἤτοι θήκη ταμίου· || ی — رسومات διεύθυνσις τῶν ἐμμέσων φόρων· || ی — ویرکو διεύθυνσις τῶν ἀμέσων φόρων· || ی — شهر νομαρχία Κων]λεως· § πλθ. تلیل βλ.

امانة } Α. **ἐμάνετ-εν,** ἐπρ. ὡς παρακαταθήκη: یراقیلان اشیا — τὰ πράγματα τὰ ἀφεθέντα ὡς παρακαταθήκη· § ἐκ μέρους τῆς διευθύνσεως, ἤτοι ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, οὐχὶ ἐργολαβικῶς· [ἀντίθ. τῷ حالی **ἰχάλετεν** βλ.]: اداره اولندی — بو سنه اعشار ἐφέτος τὰ δέκατα εἰσεπράχθησαν ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς ἀρχῆς· || یاپیلان ابنیه — οἰκοδομαὶ κατασκευασθεῖσαι ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, οὐχὶ ἐργολαβικῶς.

امانتجی } Τ. **ἐμανετ-τζί,** ὄν. παραγγελιοδόχος, κομιστὴς χρηματοδεμάτων, φακέλλων καὶ ἄλλων· ὑπάλληλος ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις, εἰς ὃν ἐμπιστεύεταί τις ἀντὶ ἀμοιβῆς τὰ ἔπιπλα καὶ φορτία αὐτοῦ.

امانتجیلك } Τ. **ἐμανετ-τζιλίκ,** ἀφ. τὸ ἐπάγγελμα τοῦ امانتجی βλ.

امانخوان } II. **ἐμαν-χάν,** ἢ امانخواه **ἐμαν-χάχ,** ἐπθ. ὁ ζητῶν ἔλεος, χάριν: خصم — ἐχθρὸς ζητῶν ἔλεος, χάριν.

امانتدار } II. **ἐμανετ-τάρ,** ὄν. θεματοφύλαξ: خیانت مدار — θεματοφύλαξ ἄπιστος [χιανὲτ-μετάρ].

امانتداری } II. **ἐμανετ-ταρί,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ θεματοφύλακος.

آمانك } Τ. **ἀμάνιν,** πλθ. τοῦ امان βλ.

امانه } Τ. **ἐμανὲ** ὄν. ᾆσμα ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνεται ἡ λέξις امان § βλ. καὶ مانی.

امانی } Α. **ἐμανί** [πλθ. τοῦ امنیه **ὀμνιγὲ**] ὄν. ἐλπίδες, πόθοι, σκοποί: حریصانه — σκοποὶ ἄπληστοι· || مخصوصه — ἰδιαίτεροι πόθοι, ἐλπίδες· || بیهوده — ἀνωφελεῖς ἐλπίδες· || کاذبه — ψευδεῖς ἐλπίδες.

آمبرباریس } βλ. انبرباریس.

امت } Α. **ὀμμέτ,** ὄν. θ. ἔθνος, λαός: محمد — ὁ λαὸς τοῦ Μωάμεθ, οἱ Μουσουλμάνοι· || اجابت — οἱ δεχθέντες καὶ πιστεύσαντες τοὺς λόγους τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀποσταλέντων προφητῶν, ἀντίθετον τῷ دعوت — οἱ προσκληθέντες καὶ μὴ πιστεύσαντες· || عیسویه — ὁ χριστιανικὸς λαός· || موسویه — ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός. Ἡ λέξις امت κυρίως σημαίνει πολιτικὴν κοινότητα ἀνθρώπων ἐχόντων τὴν αὐτὴν πατρίδα, τὰ αὐτὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν βασιλέα, ἐνῷ ἡ λέξις ملت **μιλλὲτ** σημαίνει θρησκευτικὴν κοινότητα ἀτόμων συνδεομένων διὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας· ἐν τούτοις αἱ λέξεις αὗται εἶναι πολλάκις ἐν χρήσει ἀντιστρόφως· § الطریق — **ὀμμέτ-τ-ταρίκ,** ὁδηγός· § πλθ. ام **ὀμέμ-**

امثال } Α. **ἰμτισάλ** [ῥζ. مثل] ρ. ἀφ. τὸ ἀκολουθεῖν παράδειγμα, τὸ ὑπείκειν διαταγῇ καὶ συμμορφοῦσθαι, συμμόρφωσις, μίμησις· — امر واجب ال **ἔμρι βαζζίκ-ἀλ-ἰμτισάλ,** διαταγή, ἥτινι δέον νὰ ὑπακούῃ τις, νὰ συμμορφόνται· || — اطوار جوانردانه‌سی مثال ایلدی اتاك τὸν γενναιόδωρον χαρακτῆρά του ἐθεώρησεν ὡς παράδειγμα μιμήσεως [**μισάλ ἰμτισάλ**]. || Ρμ. [δοτ.]: ایدرز — امر العربه συμμορφούμεθα τῷ θείῳ κελεύσματι.

مثالاً } Α. **ἰμτισάλ-εν,** ἐπρ. ἀκολουθῶν παράδειγμα, διαταγήν, συμμορφούμενος, ὑπείκων [δοτ.]: کلدم — عالیلرینه امر ἦλθον συμμορφωθεὶς τῇ ὑμετέρᾳ διαταγῇ.

امتحان } Α. **ἰμτιχὰν** [ῥζ. محن, βλ. محنت] ρ. ἀφ. δοκιμασία, ἐξέτασις ὑπὸ πάσαν ἔποψιν καὶ ἰδίᾳ μαθητοῦ· — دلالم δοκιμασία τῆς τύχης· || — دلال **ἔντε-λ-ἰμτιχάν,** ἐν τῇ ἐξετάσει ἢ ἐξετασθείς· || عومیسنده — مکتبك ἐν τοῖς γενικοῖς ἐξετάσεσι τῆς σχολῆς. || Ρμ. كيرمك — ἢ اوغراتمق — ὑποβάλλω εἰς δοκιμασίαν, ἐξετάζω [αἰτ.]· || ویرمك ἢ اولنمق — ὑποβάλλομαι εἰς δοκιμασίαν, δίδω ἐξέτασιν.

امتحانکاه } II. **ἰμτιχαν-γιάχ,** ὄν. τόπος ἐξετάσεως, δοκιμασίας.

امتحانی } Α. **ἰμτιχανί,** ἐπθ. ἐξεταστικός. § θ. امتحانیه **ἰμτιχανιγὲ:** — اوراق ἔγγραφα περιέχοντα ἐξετάσεις μαθητῶν κτλ.

امتداد } Α. **ἰμτιτὰτ** [ῥζ. مد] ρ. ἀφ. παράτασις: — عمر παράτασις τοῦ βίου· || یاران — παράτασις βροχῆς· || ایام هجران — παράτασις τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀποχωρισμοῦ. || Ρμ. παρατείνομαι, ἐκτείνομαι [τῇ قدر]: قچاق صحرالرینك — ایدن یرلر متهاسنه قدر — τόποι ἐκτεινόμενοι μέχρι τοῦ ἄκρου τῶν ἐρήμων τῆς Καπτσάκ.

امتزاج } Α. **ἰμτιζὰζ** [ῥζ. مزج] ρ. ἀφ. μίξις, ἕνωσις, συνδυασμός: کیمیوی — ἕνωσις χημική· § ἁρμονία: اساس — زوجین ارمسنده سعادتدر ἡ μεταξὺ τῶν συζύγων ἁρμονία εἶναι ἡ βάσις τῆς εὐτυχίας· || الوان — ἁρμονία χρωμάτων· || اخلاق — ἁρμονία ἠθῶν. || Ρμ. ἑνοῦμαι, συνδυάζομαι, εὑρίσκομαι ἐν ἁρμονίᾳ, συζῶ καλῶς, συνειθίζω εἰς τὸν ἀέρα, εἰς τὸ κλίμα, εἴς τινα τόπον, ἐξοικειοῦμαι [τῇ يل]: دلان یرك آب و هواسیله — ایدمدم δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξοικειωθῶ πρὸς τὸ κλίμα τοῦ δεῖνος τόπου.

امتزاجسز } Τ. **ἰμτιζὰζ-σίζ,** ἐπθ. ἀσυμβίβαστος, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ συμβιβασθῇ μετ' οὐδενός, ψίλερις.

امتزاجسزلق } Τ. **ἰμτιζὰζ-σιζλίκ,** ἀφ. ἔλλειψις συμβιβασμοῦ, ὁ χαρακτὴρ τοῦ μὴ συμβιβαζομένου μετ' οὐδενός, τοῦ ψιλέριδος.

امتصاص } Α. **ἰμτισὰς** [ῥζ. مص] ρ. ἀφ. ἐκμύζησις, ἀπορρόφησις: لبن — ἀπομύζησις γάλακτος, θηλασμός. || Ρμ. ἀπομυζῶ, ἀπορροφῶ [αἰτ.].

امتعه } Α. **ἐμτιὰ** [πλθ. τοῦ متاع **μετὰ**]ὄν. ἐμπορεύματα: شرقیه — ، ἐμπορεύματα ἀνατολικά, τῆς 'Ανατολῆς· || غربیه — ، ἐμπορεύματα τῆς Δύσεως, εὐρωπαϊκά.

امتلاء } Α. **ἰμτιλὰ** [ῥζ. ملء] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι πεπληρωμένον, πλήρωσις, ἔμφραξις: معده — πλήρωσις στομάχου, δυσπεψία, κ. κακοστομαχιά· || الدم — **ἰμτιλάδ-τ-τέμ,** πληθὼρα αἵματος· || اوغیه — ἔμφραξις ἀγγείων. || Ρμ. πληροῦμαι, ἐμφράττομαι.

امتلال } Α. **ἰμτιλὰλ** [ῥζ. ملل, βλ. ملت] ρ. ἀφ. τὸ ἀνήκειν εἰς τι ἔθνος· βλ. ملل.

امتناع } Α. **ἰμτινὰ** [ῥζ. منع] ρ. ἀφ. ἄρνησις, ἀποποίησις, ἀποχή. || Ρμ. ἀρνοῦμαι, ἀποποιοῦμαι, ἀπέχω [τῇ دن]: ایلدی — کلکدن ارباب تبصبص ایله القدن ایدردی — ἀπεῖχεν ἀπὸ τοῦ νὰ σχετίζηται μετὰ κολάκων· § ἀδύνατον: بو خصوصده — ادعا ایلدی — فی موقیتك διαχωρίσθη τὸ ἀδύνατον [**ἰμτιναΐνὶ**] τῆς ἐπιτυχίας ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ· || ی — چکیلمك صدیك τὸ ἀδύνατον τοῦ συνελθεῖν τὰ ἀντίθετα [**ἰδζτιμάϊ ζητέϊν**].

امتنان } Α. **ἰμτινὰν** [ρζ. "من, βλ. منت] ρ.ἀφ. τὸ ἀναφέρειν καὶ ὑπομιμνήσκειν τινὶ πάντοτε τὴν γενομένην αὐτῷ εὐεργεσίαν· εὐγνωμοσύνη, ὑποχρέωσις ἕνεκα καλοῦ: بار كران —التنده بولنمق قدر نفسه كوچ كلير شى تصور اولنمز δὲν δύναται τις νὰ φαντασθῇ πρᾶγμα ὅπερ δυσκόλως φέρει ὁ ἄνθρωπος ὅσον τὸ νὰ μένῃ ὑπὸ τὸ βάρος ὑποχρεώσεως [**πάρι γκιράνι ἰμτινὰν ἀλτινὲά**]· || — احسان ی εὐεργεσία ἢ καλόν, τὸ ὁποῖον κάμνει τις καὶ δὲν ἀναφέρει πλέον· || چكمك — αἰσθάνομαι ὑποχρέωσιν, ὑποχρεοῦμαι.

امتياز } Α. **ἰμτιγιὰζ** [ρζ. ميز] ρ. ἀφ. διάκρισις, ὑπεροχή [τῆς ده]: ی — اك رياضياتده داردر διακρίνεται ἐν τοῖς μαθηματικοῖς· § προνόμιον, παραχώρησις, αὐτονομία: غزته — ی προνόμιον ἐφημερίδος· || ی — يول تمور προνόμιον σιδηροδρόμων· || نشانی —παράσημον τοῦ Ἰμτιγιὰζ συστηθὲν πρό τινων ἐτῶν ὑπὸ τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χάν· || — صاحب ὁ κάτοχος προνομίου, προνομιοῦχος· || الق —λαμβάνω προνόμιον· || ويرمك—δίδω προνόμιον· || — اخاله اكك παραχωρῶ προνόμιον· § πλ0. امتيازات **ἰμτιγιαζάτ**: عدلى—ἀρχαῖα προνόμια.

امتيازلى } Τ. **ἰμτιγιαζ-λή**, ἐπ0. προνομιοῦχος, διακεκριμένος, ὁ ἀπολαύων παραχωρήσεων, αὐτόνομος.

امتيازى } Α. **ἰμτιγιαζ-ί**, ἐπ0. προνομιακός· § 0. امتيازيه **ἰμτιγιαζιγέ**: حقوق—προνομιακὰ δίκαια, ἤτοι ἐπικεκυρωμένα διὰ παραχωρήσεων καὶ συνθηκῶν.

امتياع } Α. **ἰμτιγιὰ** [ρζ. ميع] ρ. ἀφ. τῆξις, ρευστοποίησις [χημ.].

امثال } Α. **ἐμσὰλ** [πλ0. τοῦ مثل **μισὰλ**] ὄν. παραδείγματα, ἀξιώματα, ἀποφθέγματα, παραβολαί, διηγήματα: — ضروب **ἐδροῦτι ἐμσάλ**, παροιμίαι. || — و قصص ἱστορίαι καὶ διηγήματα· βλ. ἐπόμ.

امثال } Α. **ἐμσὰλ** [πλ0. τοῦ مثل **μισὰλ**] ὄν. πρόσωπα ἢ πράγματα ὅμοια πρὸς ἄλληλα, παρόμοια, παραπλήσια: و اقران —ὅμοιοι καὶ ἴσοι, ἤτοι ὁμήλικες, ὁμοβάθμιοι· || — هر جهتله فائقدر εἶναι ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν ἀνώτερος τῶν ὁμοίων του [**ἐμσαλινὲ**] · || — عبرت اولق اوزره تأديب اولنمق πρέπει νὰ τιμωρηθῇ πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν ὁμοίων του· || معابد و مكاتب و — ی مؤسسات ἐκκλησίαι, σχολεῖα καὶ τὰ παραπλήσια· § περιπτώσεις ἀνάλογοι: — عديده πολλαὶ ἀνάλογοι περιπτώσεις, πολλὰ παρόμοια παραδείγματα· || الله — كثيره سيله مشرف ايليه **ἀλλὰχ ἐμσάλι κεδιρεδὶ ἰλὲ μισέρρὲφ ἐϊλεγέ**, ἢ الله — كثيره سنى ميسر ايليه **ἀλλὰχ ἐμσάλι κεδιρεδινὶ μισγεσὲρ ἐϊλεγέ**, ὁ Θεὸς ἀξιοῖ ἡμᾶς εἰς πολλὰ παρόμοια, ἤτοι καὶ εἰς ἔτη πολλά· [εὐχὴ ἐπὶ ἑορτῇ]· § κ. ἀντὶ ἑνικοῦ: ی يوق —δὲν ἔχει προηγούμενον παράδειγμα ἢ δὲν ἔχει ὅμοιον, ἀπαράμιλλος· § [ἀρθμ.] ποσὰ ἴσα· § [ἀλγεβ.] προσθέτης· § πλθ. τοῦ مثيل **μισίλ**, βλ.

امثالسز } Τ. **ἐμσαλ-σήζ**, ἐπθ. ἀπαράμιλλος, μοναδικός, ἐξαίρετος: — ی كتاب βιβλίον ἀπαράμιλλον.

امثل } Α. **ἐμσὲλ** [ρζ. مثل] ἐπθ. ὁ πολὺ ὅμοιός τινι.

امثله } Α. **ἐμσιλὲ** [πλθ. τοῦ مثال] ὄν. παραδείγματα· § [γραμ.] συζυγίαι, πίναξ συζυγιῶν τῶν ἀραβικῶν ρημάτων.

امجاد } Α. **ἐμσζὰδ** [πλθ. τοῦ مجيد] ὄν. ἔνδοξοι ἄνδρες, κλεινοί: اسلاف— οἱ κλεινοὶ ἄνδρες τῶν προγόνων.

امجد } **ἐμσζὲδ** [παραθ. τοῦ مجيد] ἐπθ. ἐνδοξότερος - τατος: حضرت پادشاهى — جد ὁ κλεινότατος πάππος [**σζὲττι ἐμσζὲδ**] τῆς Α. Α. Μ. || امجاد — ὁ κλεινότερος τῶν κλεινῶν· § πλθ. امامجد **ἐμσζὲδ**: امجد امامجد **ἐμσζὲττι ἐμσζὲδ**, ὁ κλεινότερος τῶν κλεινοτέρων.

امجك } ἢ امجيك Τ. **ἐμσζὶκ**, ὄν. ὀπλὴ μαστοῦ, κ. ῥῶγα [βλ. حلمه]· § τὸ ἐξ ἁλόκτρου ἄκρον τοῦ καπνοσωλῆνος, τὸ λαμβανόμενον εἰς τὸ στόμα τοῦ καπνίζοντος· βλ. امزيك.

امجه } Τ. **ἐμσζὲ** ἢ امدجه **ἐμεσζέ**, ἀντὶ امكجه **ἐμεκ-σζὲ** [امك] ὄν. ἐργασία γινομένη διὰ τῆς συνεργασίας πάντων, τῇ κοινῇ βοηθείᾳ: كونى — ἡμέρα βοηθείας· || كونى بولوتلو — موتلو كوردميان نه مودّتلو πόσον μακάριος ὁ μὴ βλέπων συνεφῶδη τὴν ἡμέραν τῆς βοηθείας.

امحاء } Α. **ἰμχὰ** [ρζ. محو] ρ. ἀφ. ἐξαφάνισις, ἐξολόθρευσις, καταστροφή, ἐξάλειψις, ἀπόσβεσις [χρέους]: ی جهالت — ἐξαφάνισις τῆς ἀμαθείας· || ی نفوذ — καταστροφὴ τῆς ἐπιρροῆς· || سى — چكركلرك ἐξολόθρευσις τῶν ἀκρίδων· || ی دشمن — ἐξολόθρευσις ἐχθροῦ· || ی — وجود καταστροφὴ ὑπάρξεως, ἐξόντωσις· || ی — دين ἀπόσβεσις χρέους· || اختلاف ی — ἐξάλειψις διαφωνίας· || غم ی — ἐξάλειψις λύπης· || Γμ. ἐξαφανίζω, ἐξολοθρεύω, ἀποσβέννυμι χρέος [αἰτ.]: و ازاله ايتك — ἐξαφανίζω καὶ ἐξαλείφω.

امحاض } Α. **ἰμχὰζ** [ρζ. محض] ρ. ἀφ. ἐκτέλεσις εἰλικρινής: نصح — εἰλικρινὴς ἐκτέλεσις συμβουλῆς.

آمد } Π. **ἀμὲτ** [ἀόρ. τοῦ ρμ. آمدن **ἀμετὲν**] ρ.ἀφ. ἔλευσις: و رفت — **ἀμὲτ-ου-ρέφτ**, ἢ و شد — **ἀμὲτ-ου-σοὺτ** καὶ συνηθέστ. شد — **ἀμὲτ-σοὺτ**, τὸ πηγαινοέρχεσθαι, κυκλοφορία, ταξείδιον: شد سفائن — **ἀμὲτ-σοὺτι σεφαΐν**, τὰ ταξείδια τῶν πλοίων· || شد امواج —**ἀμὲτ σοὺτι ἐμβάδζ**, τὸ ἀλλεπάλληλον τῶν κυμάτων· || — شد ليل و نهار ἢ ἀλληλοδιαδοχὴ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας· || Ρμ. كلمك شد—πηγαινοέρχομαι, ἀνακάμπτω, ταξειδεύω· || شد ايدنلر —καὶ περσιστὶ آمد شدكان **ἀμὲτ-σοὺτεγκιάν**, οἱ ἀνακάμπτοντες, οἱ ταξειδεύοντες· βλ. καὶ خوش.

امد } Α. **ἐμὲτ**, ὄν. τέλος: — بى **τὶ ἐμὲτ**, ἄνευ τέλους, ἀτελεύτητος· || — بى ابد **ἐτὲττι τὶ ἐμὲτ**, αἰωνιότης ἀτελεύτητος.

امد } Α. **ἐμὲττ** [παραθ. τοῦ مديد] ἐπθ. ἐπιμηκέστερος - τατος: اعمار — ὁ μακρότατος τῶν βίων· || مديد — μηκιστος, ἀχανής: مديد درياده بى نشان و تابيد اولق —γίνομαι ἀφαντος ἐν τῷ ἀχανεῖ πελάγει.

امداد } Α. **ἰμτὰτ** [ρζ. مدد] ρ. ἀφ. ἀρωγή, συνδρομή, βοήθεια, ἐπικουρία, ἐπικουρικὸς στρατός: كلك • — ἔρχομαι εἰς βοήθειαν, ἐπικουρίαν· || يتشمك • — προθθάνω εἰς βοήθειαν· || اكر — مه يتشمسه ايدى حالم خراب ايدى ἐὰν δὲν ἐπρόθθανεν εἰς βοήθειάν μου [**ἰμτατιμὲ**], ἤμην κατεστραμμένος· || مرك ايرد ارباب دردك عاقبت —نه ὁ θάνατος θθάνει ἐπὶ τέλους εἰς βοήθειαν τῶν πασχόντων· || Γμ. βοηθῶ, ἔρχομαι εἰς ἐπικουρίαν, πέμπω ἐπικουρίαν [θοτ.]: الله—ايليه ὁ θεὸς νὰ βοηθήσῃ.

امدادجى } Τ. **ἰμτατ-τζή**, ἐπθ. βοηθός, ἐπίκουρος· § ὄν. ἐπικουρικὸς στρατός.

امدادى } Α. **ἰμτατ-ί**, ἐπθ. ἐπικουρικός· § 0. امداديه **ἰμτατιγέ**: عساكر—στρατεύματα ἐπικουρικά· § امداديه ὄν. ὀχύρωμα: خطى — γραμμὴ τῶν ὀχυρωμάτων.

آمدجى } Τ. **ἀμετ-τζί**, ὄν. διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῆς ἀλληλογραφίας τῶν ἀνακτόρων μετὰ τῆς Ὑ.Πύλης· βλ. καὶ آمدى.

آمدجيلك } Τ. **ἀμετ-τζιλίκ**, ἀφ. τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ θέσις τοῦ آمدجى βλ.

امدرمك } ἢ امدرمك Τ. **ἐμ-τὶρ-μέκ**, ρμ. διάμ. βάλλω νὰ θηλάσῃ, ἢ ἀποροφήσῃ, ποτίζω [θοτ. αἰτ]· βλ. καὶ امزرمك.

آمدشد } Π. **ἀμὲτ-σοὺτ**, βλ. آمد.

آمد شدكان } Π. **ἀμὲτ-σοὺτεγκιάν**, πλθ. τοῦ آمدشد **ἀμετ-σοὺτέ**· βλ. آمد.

آمده } Π. **ἀμετὲ** [μετχ. τοῦ آمدن **ἀμετὲν**] ὁ ἐλθών.

آمدى } Π. **ἀμετ-ί**, ὄν. ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῆς ἀνταποκρίσεως τῶν ἀνακτόρων μετὰ τῆς Υ. Πύλης, καλούμενος: ديوان همايون آمدى، **ἀμετὶ τιβάνι χσμαγιούν**, καὶ κοινῶς آمدجى **ἀμετετζί**, εἰσηγητὴς τῶν ἀνακτόρων· § ἔλευσις: — خوش καλὴ ἔλευσις, καλῶς ὁρίσατε: — رسم خوش **ρέσμι χὸς ἀμετί**, προσαγορεύειν τὸ «ὡς εὖ παρέστης»· || ايلمك — خوش προσαγορεύω ξένον τὸ ὡς εὖ παρέστης, λέγω τὸ καλῶς ὁρίσατε.

امدى } ἢ ايدى Τ. **ἴμτι**, ἐπρ. τώρα, ἀμέσως· نه ياپارز — τώρα τί κάμνωμεν; βλ. شدى· § σύνδ. λοιπόν, ὅθεν: — كا بر مكافات لازم λοιπὸν σοὶ πρέπει ἀμοιβή· || [ἐν ἀκολουθίᾳ **ἴντι**]: — دى تا **ἴντι**, ἄγωμεν λοιπόν! || — كل كه **ἴντι**, ἐλθὲ λοιπόν! ἔλα δά [ταχέως]! — وار **βὰρ ἴντι**, πήγαινε τώρα! ἔλα δά! τί λέγετε! § βλ. خوش.

آمديه } Π. **ἀμετι-γέ**, [βαρβαρισμός, καθὸ θηλυκὸν τοῦ π. آمدى **ἀμετὶ**] ὄν. δασμὸς τοῦ τελωνείου ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων.

آمر } Α. **ἀμὶρ** [ρζ. امر] μετχ. ὁ διατάττων· [αἰτ.]: در — شريعت نظافتى ὁ ἱερὸς νόμος διατάττει [διατάττων ἐστὶ] τὴν καθαριότητα· § ἀρχηγός, προϊστάμενος, ἀνώτερος: — و مأمور ὁ προϊστάμενος καὶ ὁ ὑπάλληλος· || متصرف —يدر متصرفك والى‌ده مقامك ἡ ὁ διοικητὴς [**μουτεσαρρὶφ**] εἶναι προϊστάμενος τοῦ ὑποδιοικητοῦ [**καϊμμακάμ**], ὁ δὲ νομάρχης [**βαλὶ**] τοῦ διοικητοῦ· § 0. آمره.

امر } Α. **ἔμρ**, ἢ **ἐμὶρ**, ρ. ἀφ. διαταγή, διάταγμα, κέλευσμα: الله—ی بودر τὸ κέλευσμα τοῦ Θεοῦ τοῦτο εἶναι· || عالى — ὑψηλὴ διαταγὴ τῆς Μ. Βεζυρείας, ἢ Σουλτανικὸν ἑρμάνιον· || قول— δοῦλος τῆς διαταγῆς, ἤτοι ὁ ὑποχρεωμένος νὰ ἐκτελέσῃ ἀνωτέραν διαταγήν· ὑπάλληλος κατώτερος· || — كره منتظر τὰς διαταγὰς ὑμῶν [**ἐμρινιζὲ**] ἀναμένω,

εἰς τὰς διαταγάς σας πρόθυμος, διατάξατε· || اولبايده — و فرمان حضرت من له ال — كدر πάντὲ ἔμρ ου φερμὰν χαζρέτι μὲν-λεχῦ-λεμρίν-τιρ, ἐπὶ τούτοις ἡ διαταγὴ καὶ τὸ πρόσταγμα εἶναι ἐκείνου, ἐξ οὗ ἡ διαταγή, ἤτοι τοῦ ἔχοντος τὸ δικαίωμα τοῦ διατάττειν· [φράσις τιθεμένη ἐν τέλει ἀναφορῶν, αἰτήσεων ἐκθέσεων καὶ ἐπιστολῶν πρὸς ἔξοχα πρόσωπα καὶ ἐπέχουσα θέσιν τῆς ἡμετέρας «ἐπὶ τούτοις διατελῶ τῆς Ὑμετέρας κτλ.»· βλ. καὶ [الامر امر]· بالمعروف — ἔμρι τι-λ-μαρούφ, διαταγὴ περὶ τοῦ γνωστοῦ, ἤτοι ὁδηγία εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, εἰς ὅ,τι, θέλει εὐχαριστεῖται ὁ Θεός· [βλ. نهى]· § [γραμ.] حاضر — ἔμρι χαζίρ, τὸ ὅ' πρόσωπον τῆς προστακτικῆς· || غائب — ἔμρι γαήπ, τὸ γ' πρόσωπον τῆς προστακτικῆς. ‖ Ρμ. διατάττω, κελεύω· [δοτ. αἰτ.]: ايتدى — بونى كا دیὲ μοι τοῦτο· || ايدرسكز — ὁ τι διατάττετε; || بيورك — διατάξατε· || بيورلدیغی وجهله — καθὰ διετάχθη, ἢ διετάξατε· § συνταγὴ [κοινῶς رچته ρετσέτε]· § πλθ. اوامر ἐβαμίρ· § βλ. καὶ ἐπομ.

امر } Α. ἔμρ, ὄν. ὑπόθεσις, πρᾶγμα: جلى — ὑπόθεσις, πρᾶγμα πασιφανές· || مشكل — ὑπόθεσις δύσκολος· || مهم — ὑπόθεσις σπουδαία· || عجيب — ὑπόθεσις περίεργος· || اول — ده ἐθέλι ἐμρτέ, κατ' ἀρχάς, κατὰ πρῶτον· || آخر — ال ἀχίρῦ-λ-ἔμρ, ἐπὶ τέλους· || اعشار — ال — غيرى كورلدى ἐν τῇ ὑποθέσει [ἐμριντὲ] τῆς πακτώσεως τῶν δεκάτων παρετηρήθη ὁ ζῆλός του· || مقدم — ال — ترية مقدم προκειμένου [ἐν τῇ ὑποθέσει] περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων· § πλθ. امور ὄμυρ· § βλ. καὶ προηγ.

امر } Α. ἐμὲρρ [παραθ. τοῦ مر μὲρρ] ἐπθ. πικρότερος-τατος: ادويه — ἐμέρρι ἐτ-βιγὲ, τὸ πικρότατον τῶν φαρμάκων.

امراء } Α. ὄμερὰ [πλθ. τοῦ امير βλ.] ὄν. ἀρχηγοί, διοικηταί, ἡγέται, ἀνώτεροι ἀξιωματικοί: عسكرك اركان و — و ضابطانى οἱ στρατηγοί, καὶ οἱ ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ· || عسكريه — ى — οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ· || بحريه و برية — ى — οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ [κερριγὲ] καὶ τοῦ ναυτικοῦ [καχριγέ]· || امير الامراء μίρῦ-λ-ὄμερά, βλ. امير.

امرار } Α. ἰμρὰρ [ρζ. مر, βλ. مرور] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν ἢ ἀφίνειν ἢ ἐπιτρέπειν τι διελθεῖν: عمر — τὸ διέρχεσθαι τὸν βίον· || وقت — τὸ διέρχεσθαι τὸν χρόνον· || ايام — τὸ διέρχεσθαι τὰς ἡμέρας· § τὸ διακομίζειν, διαπεραιοῦν, ἢ διακομιδή, διαπεραίωσις, διαβίβασις: ى — امتعه ك اشيانك ἢ διακομιδὴ πραγμάτων ἢ ἐμπορευμάτων· || ى — سفائن تجاريه ك قنالدن ἢ διαπεραίωσις πλοίων ἐμπορικῶν διὰ τῆς διώρυγος· § τὸ καθιστᾶν πικρὸν [βλ. مر μὲρρ]. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايدر — اختيارلقده يوقسولاق حياتى ἐν τῷ γήρατι ἢ ἀνέχεια καθίστησι τὸν βίον πικρόν.

امراض } Α. ἐμρὰζ [πλθ. τοῦ مرض μαρὰζ] ὄν. νόσοι, ἀσθένειαι: جلديه — νόσοι ἐπιδερμικαί: || مهلكه — νόσοι ὀλέθριαι: || اوعيه — πάθησις τῶν ἀγγείων, ἀγγειοπάθεια· || اعصاب — νευροπάθεια· || ديدانيه — ἑλμινθίασις.

آمرانه } II. ἀμιρ-ανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἀρχηγῷ, προϊσταμένῳ, δεσποτικός: — اطوار τρόποι, συμπεριφορὰ δεσποτική· § ἐπρ. ὡς ἀνήκει ἀρχηγῷ, δεσπότῃ, δεσποτικῶς.

امرد } Α. ἐμρέτ, ἐπθ. ἀγένειος, ἀπώγων: — شاب νέος ἀγένειος.

آمرزش } II. ἀμιρζὶς [ἐκ τοῦ آمرزيدن ἀμιρζιτὲν συγχωρεῖν] ρ. ἀφ. ἄφεσις, συγχώρησις παρὰ Θεοῦ [ὀπν.].

آمرزكار } II. ἀμιρζι-γκιάρ, ἐπθ. ἐπιεικής, συγχωρῶν [ἐπὶ Θεοῦ].

آمرزكارى } II. ἀμιρζι-γκιαρί, ἀφ. ἐπιείκεια [Θεοῦ].

آمرزنده } II. ἀμιρζεντὲ [μετχ. τοῦ آمرزيدن] ὁ συγχωρῶν [Θεός].

آمرزيده } II. ἀμιρζιτὲ [βλ. προηγ.] ὁ ἀφηκεχωρισμένος [Θεόθεν].

امرنامه } II. ἐμιρ-ναμὲ, ὄν. διάταγμα· οὕτως ὀνομάζονται τὰ ὑπὸ τῆς Ο. Βεζυρείας, ἢ τῶν ἄλλων ὑπουργείων πρὸς τὴν ὑποθεεστέρας ἀρχὰς διαβιβαζόμενα περὶ διαφόρων ὑποθέσεων ἔγγραφα· συνεκδ. ἐπιστολὴ ἀνωτέρου πρὸς κατώτερον, ἢ καὶ μεταξὺ ἴσων: سای — Βεζυρικὸν διάταγμα· || والاری — τὸ ὑψηλὸν Αὐτῆς διάταγμα, ἤτοι ἡ ἐπιστολή.

امرنمك } Τ. ἰμρενμὲκ, امرندیرمك ἰμρενδιρμὲκ, βλ. ايرنمك, ايرندیرمك.

امرود } Ο. ἐμρούτ, امرودى ἐμρουτί, βλ. آرمود, آرمودى.

امروز } Ο. ἰμ-ρουζ [ἐκ τοῦ اين روز ἵν ρουζ] ἐπρ. ταύτην τὴν ἡμέραν, σήμερον.

آمريقا } ἀμέρικα, ὄν. κ. Ἀμερική: عالم جديد — αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς.

آمريقالى } Τ. ἀμέρικα-λι, ὄν. Ἀμερικανός.

آمريقان } ἀμερικάν, ὄν. ἐπθ. Ἀμερικανός, Ἀμερικανικός: زى — ἀμερικὰν πεζί, ὕφασμα Ἀμερικανικόν, κ. Ἀμερικάνικο.

امزجه } Α. ἐμζιτζὲ [πλθ. τοῦ مزاج] ὄν. διαθέσεις, κράσεις: عالمك — διαθέσεις διάφορον· || اقوام — αἱ διαθέσεις τῶν λαῶν.

امزرمك } Τ. ἐμζιρμὲκ [ἐκ τοῦ امزيرمك] ρμ. μτβ. θηλάζω [αἰτ.]: — چوجغى θηλάζω τὸ βρέφος· βλ. καὶ امدرمك.

امزمك } Τ. ἐμ-ζε-μὲκ, ρμ. οὐδ. ἐκμυζῶ, βυζάνω· βλ. καὶ ἐμ-μὲκ.

امزيك } Τ. ἐμζὶκ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θηλή, ῥῶγα μαστοῦ· στόμιον προχόου, ὑδρίας, ἀγγείου· τροφὴ ἐξ ἀμυγδαλωτοῦ γλυκύσματος ἐντὸς λεπτοῦ ὑφάσματος καὶ ἐν σχήματι θηλῆς τιθεμένη εἰς τὸ στόμα τοῦ βρέφους πρὸς καθησύχασιν· βλ. καὶ كجك.

امزيكلو } Τ. ἐμζὶκ-λί, ἐπθ. γυνὴ ἧς ὁ μαστὸς ἔχει θηλήν, ἤτοι θηλάζουσα· § δοχεῖον ἔχον στόμιον.

امس } Α. ἐμὲς [ρζ. مس] ἐπθ. ὁ λίαν θίγων, ἐγγίζων [δοτ.]: قواعد عقليه يه دها اقرب — و ἐγγύτερος καὶ μᾶλλον θίγων τοὺς διανοητικοὺς κανόνας.

امساك } Α. ἰμσὰκ [ρζ. مسك] ρ. ἀφ. ἀποχή: — وقت ἔναρξις τῆς νηστείας, ἤτοι ὁ πρὸ τῆς αὐγῆς ὡρισμένος χρόνος καθ' ὃν δέον ν' ἄρχηται ἡ νηστεία τῶν Μουσουλμάνων κατὰ τὸν μῆνα τοῦ Ραμαζανίου· § φειδώ, φιλαργυρία: كلام — φειδὼ λόγου· || طعام — ἀποχὴ φαγητοῦ· || نفس — ἀποχή, ἐγκράτεια ἀπὸ τῶν παθῶν· || جماع — σωφροσύνη, ἀποχὴ ἀπὸ ἀσελγείας· § παρακατάσχεσις, ἐπίσχεσις, κράτησις· || حبس و — ى رهنك παρακατάσχεσις ἐνεχύρου· ‖ Ρμ. ἀπέχω, ἀρχίζω τὴν νηστείαν· § φείδομαι, φιλαργυρεύομαι· § κατακρατῶ [αἰτ.]: ايشه — آجر مالى طلب ايدوبده مستأجر ويرميوب ἐὰν ὁ μὲν ἐκμισθωτὴς ζητῇ τὸ πρᾶγμά του, ὁ δὲ ἐνοικιαστὴς κατακρατῇ αὐτὸ καὶ δὲν δίδει.

امساكيه } Α. ἰμσακ-γιέ, ὄν. ὀ. φυλλάδιον ἐκδιδόμενον διὰ τοὺς Μουσουλμάνους κατὰ τὸν μῆνα Ραμαζὰν καὶ περιέχον τὸν χρόνον καθ' ὃν ἄρχεται ἡ νηστεία.

امسز } Τ. ἐμ-σὶζ, ἐπθ. ἀθεράπευτος· βλ. ام.

امشاء } Α. ἰμσὰ [ρζ. مشى] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινά ἢ τι ὅπως περιπατῇ, ὁδεύῃ· τὸ τιθέναι εἰς κίνησιν, τὸ διευθύνειν· § τὸ ἐνεργεῖν [ἐπὶ ἰατρικοῦ ἐνεργητικοῦ].

امشب } ἰμ-σὲπ [ἐκ τοῦ اين شب ἵν σὲπ] ἐπρ. ταύτην τὴν νύκτα, ἀπόψε· βλ. امروز.

امشمك } Τ. ἐμ-σὸ-μὲκ, ρμ. ἀλλ. μυζᾶν ἀμοιβαίως τὰ χείλη ἀλλήλων, συχνοφιλεῖσθαι· § θηλάζειν ζωηρῶς, δραστηρίως· [λέγεται ἐπὶ ἀμνῶν κτλ. οἵτινες θηλάζουσι κτυπῶντες διὰ τῆς κεφαλῆς τὸν μαστόν].

امصار } Α. ἐμσὰρ [πλθ. τοῦ مصر μὶσρ] ὄν. μεγαλοπόλεις: — اهل κάτοικοι μεγαλοπόλεως.

امصاص } Α. ἰμσὰς [ρζ. مص] ρ. ἀφ. τὸ ἀφίνειν ἢ βάλλειν τινὰ νὰ ἐκμυζήσῃ, ἢ ἀπορροφήσῃ τι: ى — چكمك τὸ ἀφίνειν θηλάσαι τὸν μαστόν, θηλασμός, τιθηνεία, βύζαγμα.

امضاء } Α. ἰμζὰ [ρζ. امضا] ρ. ἀφ. ὑπογραφή: كاغذ —, ἢ قومق — θέτω ὑπογραφὴν [δοτ.]. ‖ Ρμ. ὑπογράφω [αἰτ.]: يازديغم كاغذى ايدرم — ὑπογράφω τὸ ἔγγραφον, ὅπερ ἔγραψα· || كاغذ — سندى ὑπογράφω τὸ ὁμόλογον· || وضع — باغز ἰμζὰ, τὸ τιθέναι ὑπογραφήν, ὑπογράφειν· || كاغذ — وضع ὑπογράφω [δοτ.]· || ويرمك — διδω ὑπογραφήν· || قضا — ἐκτέλεσις τῆς ληφθείσης ἀποφάσεως [ἐπὶ ἀντιποίνου].

امضالاتديرمق } Τ. ἰμζα-λατιρμάκ, ρμ. διαμ. διὰ μέσου τρίτου προσώπου βάλλω ἢ ὑποχρεῶ τινα νὰ ὑπογράψῃ τι [δοτ. αἰτ.]: — كاغذى برينه διὰ μέσου τινος βάλλω τινὰ νὰ ὑπογράψῃ τὸ ἔγγραφον.

امضالاتمق } ἢ امضالتمق Τ. ἰμζα-λατμάκ, ρμ. διαμ. βάλλω ἢ ὑποχρεῶ τινα νὰ ὑπογράψῃ τι [δοτ. αἰτ.]: — كاغذى برينه βάλλω τινὰ νὰ ὑπογράψῃ τὸ ἔγγραφον.

امضالاشمق } Τ. ἰμζα-λαφμάκ, ρμ. ἀλλ. δύο ἢ περισσότεροι ὑπογράφουσιν ἀμοιβαίως ὁ εἷς εἰς τὸ συμβόλαιον τὸ ὁποῖον θέλει κρατήσει ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων.

امضالامق } ἢ امضالق Τ. ἰμζα-λαμάκ, ρμ. μτβ. ὑπογράφω, θέτω ὑπογρα-

φὴν [αἰτ.]: —كاغدى ὑπογράφω τὸ ἔγγραφον· || [δοτ.]: —بورايه ὑπογράφω ἐδῶ:

امضالانمق } ἡ امضالانمق Τ. **ἰμζα-λανμάκ,** ρμ. πθ. ὑπογράφεσθαι.

امطار } Α. **ἐμτὰρ** [πλθ. τοῦ مطر **μετὰρ**] ὄν. βροχαί: — نزول πτῶσις βροχῶν· || — فيض آثار βροχαὶ γόνιμοι **[φεῖζ-ἀσάρ].**

امطار } Α. **ἰμτὰρ** [ρζ. مطر] ρ. ἀφ. τὸ βρέχειν: —يارلمق, ἡ مطر τὸ βρέχειν βροχήν.

امعاء } Α. **ἐμὰ** [πλθ. τοῦ امعاء **μεὰ**] ὄν. ἐντέρα: —التهاب φλόγωσις ἐντέρων· || التصاق —سوكغلانمسى συγκόλλησις ἐντέρων· || — اختناق ἔμφραξις ἐντέρων· || — استرخاى μαλάκυνσις ἐντέρων.

امعان } Α. **ἰμὰν** [ρζ. امعان] ρ. ἀφ. τὸ μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιστασίας παρατηρεῖν, ἀτενίζειν, παρατήρησις προσεκτική, ἐπισταμένη: — رعايت τὸ ὄμμα τῆς προσοχῆς· || — حقيقت حالى نظر اوكنه انجه ἅμα λάβῃ τις πρὸ τοῦ ὄμματος τῆς προσοχῆς τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, ἤτοι ἅμα ἐξετάσῃ μετὰ προσοχῆς τὸ πῶς συνέβη τὸ πρᾶγμα· || — نظر τὸ παρατηρεῖν ἐπισταμένως· || — نظر ايلك παρατηρῶ ἐπισταμένως [δοτ.].

امك } Τ. **ἐμέκ,** ὄν. ἐργασία, κόπος, ἐκδούλευσις: —, چكمك, ἡ ويرمك καταβάλλω κόπους, κοπιῶ.

امكان } Α. **ἰμκιὰν** [ρζ. امكان, βλ. امكنت] ρ. ἀφ. δυνατόν, πιθανότης, μέσον, τρόπος: داخلنده بر مطلب مشروع — αἴτησις νόμιμος ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ· || — ى واردر εἶναι δυνατόν, πιθανόν· || — ى يوقدر δὲν εἶναι δυνατόν, ἀδύνατον, ἀπίθανον· || — دائره‌سك خارجندەدر εἶναι ἐκτὸς τοῦ κύκλου τοῦ δυνατοῦ, ἀδύνατον· || [δοτ.]: — متصور هر شى ممكندر فقط تأخير اجله πᾶν πρᾶγμα εἶναι δυνατόν, ἀλλὰ δὲν φαντάζεται τις ὅτι εἶναι δυνατὸν τὸ ἀναστεῖλαι τὸ μοιραῖον τέλος· || — تداوى τὸ δυνατόν, ἡ τὸ μέσον τῆς θεραπείας.

امكانسز } Τ. **ἰμκιαν-σὴζ,** ἐπθ. ἀδύνατος, ἀπίθανος.

امكانسزلق } Τ. **ἰμκιαν-σὴζλὴκ,** ὄν. τὸ ἀδύνατον, τὸ ἀπίθανον.

امكدار } Τ. **ἐμεκ-τάρ,** ὄν. ἀρχαῖος ὑπηρέτης ἢ ὑπάλληλος ἔχων ἐκδουλεύσεις, ἀπόμαχος.

امكدارلق } Τ. **ἐμεκ-ταρλὴκ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἀρχαῖον ὑπηρέτην ἢ ὑπάλληλον ἢ ἀπόμαχον.

امكداش } Τ. **ἐμεκ-τάς,** ὄν. συνάδελφος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ.

امكسز } Τ. **ἐμεκ-σὶζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ κόπου κτηθείς, ἄκοπος: —بك اولمز δὲν γίνεται φαγητὸν ἄνευ κόπου, δὲν τρώγει τις ἂν δὲν κοπιάσῃ· || — اكلنجه طوزسز طعامه بكزر διασκέδασις ἄκοπος ὁμοιάζει μὲ φαγητὸν ἀνάλατον· || اولاد — παιδίον ἄκοπον, ἕτοιμον, ἤτοι τέκνον ἑνὸς τῶν δύο συζύγων γεννηθὲν ἐκ προηγουμένου γάμου μετ' ἄλλου· § ἐπρ. ἀκόπως.

امكلمك } ἡ امكلمك Τ. **ἐμεκ-λεμὲκ,** ρμ. οὐδ. προσπαθῶ νὰ σηκωθῶ καὶ νὰ περιπατήσω, τετραποδίζω, ἀρκουδίζω [ἐπὶ παιδῶν μὴ δυναμένων εἰδέτι νὰ περιπατήσωσι], μτφ. καταβάλλω προσπάθειαν: —قيلندن بر قاچ خطوه آتمك طريق ترقيده قطع مسافه ممكن اولمز δὲν δύναται τις νὰ διανύσῃ ἀπόστασιν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου, ῥίπτων βήματά τινα ὡς τετραποδίζων **[ἐμεκλεμὲκ καπιλινὲν].**

امكلو } ἡ امكلى Τ. **ἐμεκ-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων, ἢ ἀπαιτῶν κόπον, κοπιώδης.

امكن } Α. **ἐμκὲν,** ρμ. εἶναι δυνατόν· ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: — ممكن **μὲχμ ἐμκὲν,** ὅσῳ εἶναι δυνατόν.

امكنه } Α. **ἐμκὶνὲ** [πλθ. τοῦ امكان] ὄν. τόποι, θέσεις: — اشرف ὁ τιμιώτερος τῶν τόπων· βλ. καὶ اماكن.

امل } Α. **ἐμὲλ,** ὄν. ἐλπίς, εὐχή, πόθος, ἐπιθυμία: زنكين اولق —نده بولنيور εὑρίσκεται ἐν τῇ ἐλπίδι **[ἐμελινὲ]** ἤτοι ἐλπίζει, ἢ ἐπιθυμεῖ νὰ γένηται πλούσιος· || — نه ذلك اولدى ἠξιώθη τοῦ πόθου αὐτοῦ **[ἐμελινέ]·** || — يكانه سندن آيرلمقدر ἡ μόνη ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ μὴ ἀποχωρισθῶ ἀπὸ σοῦ· || — طول توللى ἐμὲλ, μακρὰ σχέδια, ὧν ἡ ἐπιτευξις ἀπαιτεῖ βίον ἐπὶ αἰῶνας, πλεονεξία: انسان اختيار اولدقجه كنديسنده ايكى خصلت كنجه‌لير حرص طول — ὅσῳ γηράσκει ὁ ἄνθρωπος, τόσῳ ἀνηδῶσιν ἐν αὐτῷ δύο ἰδιώματα, ἡ ἀπληστία καὶ τὰ μακρὰ σχέδια· || قلق — δελεάζομαι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος· || — ى حصوله كلدى ἐπραγματοποιήθη ὁ πόθος του.

املاء } Α. **ἰμλὰ** [ρζ. املا] ρ. ἀφ. τὸ πληροῦν, πλήρωσις: —ى صحائف τὸ πληροῦν σελίδας, ἢ —ى ستون τὸ πληροῦν στήλας· μτφ. τὸ γράφειν πράγματα ἀνωφελῆ· || —ى شكم πλήρωσις στομάχου· || [τῆς ايله —سى·] بو قابك شو قدر صو ايله مكدر εἶναι δυνατὴ ἡ πλήρωσις τοῦ δοχείου τούτου διὰ τοσούτου ὕδατος· § ὀρθογραφία: —بيلميور δὲν γνωρίζει ὀρθογραφίαν· || —ى يزلمدر ἡ ὀρθογραφία του εἶναι εἰς τὸν τόπον της, ὀρθῶς γεγραμμένον, ἢ γράφει ὀρθῶς· || —ى صحيح ὀρθογραφία· || —ى فاسد ἀνορθογραφία· § [μτφ.] —يه كيرمك ἐπιδέχομαι διόρθωσιν ἠθικήν, διορθοῦμαι ἠθικῶς· || —يه كتيرمك διορθόνω [αἰτ.]· § ὑπαγόρευσις, τὸ γράφειν καθ' ὑπαγόρευσιν: كتاب طريقيله تأليف اولنمشدر — مبسوط τὸ εἰρημένον βιβλίον συνεγράφη καθ' ὑπαγόρευσιν· § μόλωσις, πρόσχωσις, ἤτοι διὰ χώματος πλήρωσις ἰδίᾳ θαλάσσης. ‖ Ρμ. γράφω τι ἀπὸ μνήμης χωρὶς νὰ ἔχω ὑπ' ὄψει βιβλίον [αἰτ.]: ايكى تاريخ — ايلدم ἔγραψα δύο χρονογράμματα· § πληρῶ· § προσχώνω, μολόνω [αἰτ.]: هر كيم دريادن بر محلى اذن سلطانى ايله —ايدر ايسه اول محل مالك اولور ἀδείᾳ Σουλτανικῇ προσχώσῃ μέρος τῆς θαλάσσης, γίνεται κύριος τοῦ μέρους ἐκείνου.

املائى } Α. **ἰμλα-ὶ,** ἐπθ. προσχωματικός, ἤτοι ὁ ἀνήκων εἰς τὴν προσχώσιν ἢ τὴν διὰ χώματος πλήρωσιν μέρους τινὸς ἐξ θαλάσσης· § ὀρθογραφικός· § θ. املائيه **ἰμλαϊ-γὲ:** —ليات ἐργασίαι προσχωματικαί· || اصلاحات —ى μεταρρυθμίσεις ὀρθογραφικαί.

املاح } Α. **ἐμλὰχ** [πλθ. τοῦ ملح **μιλὰχ**] ὄν. ἅλατα.

املاسز } Τ. **ἰμλα-σὴζ,** ἐπθ. ἀνορθόγραφος· § [ἐπιρ.] ἀνορθογράφως.

املاسزلق } Τ. **ἰμλα-σὴζλὴκ,** ἀφ. ἀνορθογραφία· βλ. καὶ املا.

املاق } Α. **ἰμλὰκ** [ρζ. ملق] ρ. ἀφ. τὸ πίπτειν εἰς πενίαν, δυστυχίαν: خشيت —ى ὁ φόβος τῆς δυστυχίας.

املاك } **ἐμλὰκ** [πλθ. τοῦ املاك **μιὰλὰκ**] ὄν. ἰδιοκτησίαι, κτήματα: —همايون κτήματα τοῦ στέμματος, αὐτοκρατορικά· || اموال —و ἡ περιουσία καὶ τὰ κτήματα· || —مأمورى ὁ ἐπὶ τῶν κτημάτων ὑπάλληλος· || —مرفه ἰδιόκτητα ἢ καθαρὰ [**σηρφὲ**] μούλκια, οὐχὶ βακούφια· || —وركوسى κτηματικὸς φόρος, ἔγγειος.

املال } Α. **ἰμλὰλ** [ἐκ τοῦ ملال] ρ. ἀφ. τὸ προξενεῖν ἀνίαν, στενοχωρίαν: —مستمعين τὸ προξενεῖν ἀνίαν εἰς τοὺς ἀκροατάς.

املمك } Τ. **ἐμ-λμὲκ,** ρμ. πθ. βυζάνομαι, ἐκμυζῶμαι, ἀπορροφῶμαι.

امليق } Τ. **ἰμλὴκ,** ὄν. κάπων, καπόνι· βλ. ابليق.

امم } Α. **ὄμὲμ** [πλθ. τοῦ امت **ὑμμὲτ**] ὄν ἔθνη, λαοί: —قديم τὰ ἀρχαῖα ἔθνη· || —بين ال **πεῖνε-λ-ὄμέμ,** μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, διεθνῶς· || —متمدنه πεπολιτισμένοι λαοί· || —خير ال **χαῖρῦ-λ-ὄμέμ,** ἢ —خير **χαῖρι-ὄμέμ,** ὁ καλλίτερος τῶν λαῶν [ὁ μωαμεθανικός].

امك } Τ. **ἐμ-μὲκ,** ρμ. μτθ. ἐκμυζῶ, βυζάνω, ἀπορροφῶ· [αἰτ.]: — سوت θηλάζω καὶ μτφ. εἶμαι ἀδῶος ὡς παῖς, δὲν ἠξεύρω τίποτε· || آناسندن امديكى سوت بورونندن كلدى τὸ γάλα ὅπερ ἐθήλασεν ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν ῥῖνά του, ἤτοι ὑπέφερε πολλά· || — قانى ἐκμυζῶ τὸ αἷμά του, ἀφαιρῶ πᾶσαν ἰκμάδα, καθιστῶ τινα πτωχόν, ἀδύνατον.

امه } Τ. **ἐμμὲ,** ὄν. ἀπαρ. τὸ ἐκμυζᾶν, ἐκμύζησις: — سوت θήλασμα· ‖[ψυσ.]— طلومبه ἀντλία ἀναθηλαστική, ἤτοι ἀναβιβάζουσα τὸ ὕδωρ.

آمن } Α. **ἀμὶν** [ρζ. امن] ἐπθ. ἀσφαλής, ὁ μὴ ἔχων φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ, ἥσυχος· § θ. آمنا **ἀμινὲ·** βλ.

امن } Α. **ἔμν,** ρ. ἀφ. ἀσφάλεια, ἡσυχία: اوراده و آسايش بر كلدر — ἐκεῖ ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ ἡσυχία εἶναι ἐν τελειότητι, ἤτοι ἐπικρατεῖ πλήρης κτλ.· || خلك حصول —و آسايشه خدمت ايلدى ὑπηρέτησεν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας τοῦ λαοῦ.

امناً } Α. **ἔμιν-εν,** ἐπρ. ἀσφαλῶς: وسالمًا — سلامت ايله ايلدى ἔφθασεν ἀσφαλῶς καὶ ὑγιῶς εἰς τὴν πατρίδα του.

آمنا } Α. **ἄμεννα,** ρμ. ἐπιστεύσαμεν.

امنا } Α. **ὄμενὰ** [πλθ. τοῦ امين] ὄν. ἔμπιστοι, ἄνθρωποι εἰς οὓς δύναταί τις νὰ ἐμπιστευθῇ: ى قوم — οἱ ἔμπιστοι τοῦ λαοῦ, οἱ πρόκριτοι· § —ى الاى οἱ ἐπιμεληταὶ τοῦ στρατοῦ [βλ. امين]· || —ى صندوق οἱ ἐμπεπιστευμένοι τὸ ταμεῖον, οἱ ταμίαι.

آمنه } Α. **ἀμινὲ,** ὄν. κ. τῆς μητρὸς τοῦ Μωάμεθ· βλ. آمن.

امنيت } Α. **ἐμν-ιγὲτ,** ἀφ. θ. ἀσφάλεια, ἐμπιστοσύνη: —كلك ἀσφάλεια τῆς χώρας· || —بلاد ἀσφάλεια τῶν πόλεων· || —قرقولى

φρουρὰ τοῦ στρατοπέδου·||خدماق — ὑπηρεσίαι ἀσφαλείας·||امه‌لی — ἐμπιστοσύνη τελεία· § [δοτ.]: م بر کالدر — ἡ πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνη μου [ἐμνιγετίμ] εἶναι πλήρης, ἔχω πλήρη ἐμπιστοσύνην πρὸς αὐτόν· ||م یوق اکا — δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν·||ی سؤ استعمال ایتدی — κατεχράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης·||صندوغی — ἐνεχυριαστήριον, ἤτοι τράπεζα δανειζουσα ἐπὶ ἐνεχύρῳ.||Ρμ. ἐμπιστεύομαι, ἔχω τὰ πιστὰ εἰς τινα [δοτ.]: ایدر هر کوردیکنه — ἐμπιστεύεται εἰς ὄντινα ἢ εἰς ὅ,τι βλέπει·||ایدمم — δὲν δύναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ.

امنیتسز } Τ. **ἐμνιγετ-σίζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἀσφαλής, ὁ ἐν ᾧ δὲν ὑπάρχει ἀσφάλεια, ἢ ὁ εἰς ὃν δὲν δύναταί τις νὰ ἐμπιστευθῇ· § ὁ μὴ ἐμπιστευόμενος εἰς κανένα, δύσπιστος.

امنیتسزلك } Τ. **ἐμνιγετ-σιζλίκ,** ἀφ. ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης, δυσπιστία.

امنیتلی } Τ. **ἐμνιγετ-λί,** ἐπθ. ἀσφαλής, ὁ ἐν ᾧ ὑπάρχει ἀσφάλεια, ἢ ὁ εἰς ὃν δύναταί τις νὰ ἐμπιστευθῇ, ἔμπιστος, τῆς ἐμπιστοσύνης.

امنیه } Α. **ὄμνιγέ,** ὄν. 0. ἐλπίς, σκοπός, πρόθεσις, πόθος: دیندارلك — πρόθεσις εὐσεβής· || بر آدمدر کثیرال — ἄνθρωπος ἔχων πολλοὺς πόθους [**κεσίρῦ-λ-ὄμνιγέ**]· § πλθ. امانی **ἐμανί·** βλ..

اموات } Α. **ἐμβὰτ** [πλθ. τοῦ میت **μεῖτ**] ὄν. νεκροί: — احیا و ζῶντες καὶ νεκροί· **ἀχγιὰ βῦ ἐμβάτ·** || — دفن ταφὴ νεκρῶν.

امواج } Α. **ἐμβὰδζ** [πλθ. τοῦ موج] ὄν. κύματα: دریا — τὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

اموال } Α. **ἐμβὰλ** [πλθ. τοῦ مال] ὄν. περιουσία, πράγματα, κτήματα: اولاد — و τὰ τέκνα καὶ ἡ περιουσία·||منقوله — κινητὴ περιουσία·||غیر منقوله — ἀκίνητος περιουσία, ἤτοι κτήματα.

امواه } Α. **ἐμβὰχ** [πλθ. τοῦ ماء **μὰ**] ὄν. ὕδατα· ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ τοῦ میاه **μιγιὰχ·** βλ.

آموختکان } **ἀμουχτεγκιάν,** βλ. ὑπόμ.

آموخته } Π. **ἀμουχτὲ** [μτχ. τοῦ آموختن **ἀμουχτὲν**] ἐπθ. σοφός, δεδιδαγμένος· §πλθ. آموختکان **ἀμουχτεγκιάνι** ازل — **ἀμουχτεγκιάνι ἐζέλ,** προφῆται, μεγάλοι ἄνθρωποι.

آموره } Ιτ. **ἀμούρα** [amura] ὄν. ἄνοιγμα τῶν μικρῶν ἱστίων [ναυτ.]·βλ. نوا.

آموده } Π. **ἀμουτὲ** [μτχ. τοῦ آمودن **ἀμουτὲν**] ἐστολισμένος §μαργαρῖται περασμένοι εἰς κλωστήν.

امور } Α. **ὄμοὺρ** [πλθ. τοῦ امر] ὄν. ὑποθέσεις, πράγματα: || عمومیه — **σπουδαῖαι ὑποθέσεις·** || عظیمه — **μεγάλαι ὑποθέσεις·** || بیتیه — **οἰκιακαὶ ὑποθέσεις·** || داخلیه — **ἐσωτερικαὶ ὑποθέσεις·** || خارجیه — **ἐξωτερικαὶ ὑποθέσεις·** || نافعه — **δημόσια ἔργα·** || مأموره — **αἱ ὑποθέσεις αἱ ἀνατεθειμέναι [δημοσίῳ ὑπαλλήλῳ]·** || اخرویه — **ὑποθέσεις ἀφορῶσαι τὸν μέλλοντα βίον, πνευματικαί·**||اعتباریه — **ἀφηρημένα ἀντικείμενα ἐν τῷ νῷ καὶ κατὰ διάνοιαν ὑπάρχοντα·** || جمهور — **ὑποθέσεις δημοκρατίας·** || عامه — **δημόσιαι ὑποθέσεις·**||خاصه — **ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις·** ||مسلمه — **πράγματα παραδεδεγμένα [μουσελλεμέ],** ἤτοι γενικαὶ ἀρχαί· §κ. προφέρεται **οὐμοὺρ** καὶ εἶναι ἐν χρήσει ἀντὶ ἑνικοῦ· μέλημα, καθῆκον: دکل مده — **οὐμουρουμὰ τεγίλ,** δὲν μοι μέλει·||دکل نده — **οὐμουρουντὰ τεγίλ,** δὲν τῷ μέλει·||م — ه **νὲ οὐμουρούμ,** τί μοι μέλει·||ایتمك — μοι μέλει, ἐνδιαφέρομαι, τὸ κάμνω ζήτημα: — ایتمك τὸ ἔκαμες ζήτημα, ἢ μεγάλον πράγμα!

امورآشنا } Π. **ὄμοὺρ-ἀσινά,** ἐπθ. ὁ ἔχων πεῖραν τῶν πραγμάτων, πεπειραμένος.

اموردیده } Π. **ὄμουρ-τιτέ,** ἐπθ. ὁ ἰδὼν πολλὰ πράγματα, πεπειραμένος.

امورسانمق } Τ. **οὐμούρ-σανμάκ,** ρμ. μτθ. θεωρῶ τι ὡς καθῆκον καὶ ἐκτελῶ αὐτὸ καλῶς· [αὐτ.].

آموز } Π. **ἀμοὺζ** [προστ. τοῦ آموختن **ἀμουχτὲν**] ἐπθ. ὁ μανθάνων, ὁ εἰδώς, ὁ γινώσκων, ὁ διδάσκων: — کار **κιὰρ-ἀμούζ,** ὁ εἰδὼς ὑποθέσεις, πεπειραμένος· || — آموز **ἀμουζ-κιάρ,** ὁ διδάσκων, ἡ διδάσκουσα·||کاری — **ἀμουζ-κιαρί,** τὸ ἔργον τοῦ, τῆς διδασκάλου.

امومت } Α. **ὀμουμέτ,** [ρζ. ام **ὄμμ**] ἀφ. θ. μητρότης, ἰδιότης μητρός: — و ابوت μητρότης καὶ πατρότης [**ὀπυθθέτ**]· || — حقوق δικαιώματα μητρότητος.

آمونیاق } Ἰτ. **ἀμονιὰκ** [ammoniaque] ὄν. ἀμμωνία· βλ. نشادر روحی.

آمونیاق } Α. **ἀμονιακ-ὴ** ἐπθ. ἀμμωνιακός· βλ. نشادری · || θ. آمونیاقیه **ἀμονιακιγέ.**

امه } Α. **ἐμέ,** ὄν. 0. ὑπηρέτρια.

امهات } Α. **ὄμμεχὰτ** [πλθ. τοῦ ام **ὄμμ** βλ.] ὄν. μητέρες, ρίζαι, πηγαί, στοιχεῖα, τὰ κυριώτερα βιβλία τὰ γεγραμμένα περί τινος ἐπιστήμης: — ادام — προσπάθεια τῶν μητέρων·|| و جدات — μητέρες καὶ μάμμαι [**δζεττάτ**]· || — سانسقری و عبرانی و لاتین لسانلری — ἡ Σανσκριτική, ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα εἶναι αἱ μητέρες τῶν γλωσσῶν· || سفلیه — κατώτερα στοιχεῖα· || — ابواب αἱ τρεῖς κυριώτεραι συζυγίαι τῶν ἀραβικῶν ρημάτων.

امهال } Α. **ἰμχὰλ** [ρζ. مهل] ρ. ἀφ. τὸ δίδειν προθεσμίαν, τὸ ἀναβάλλειν, ἀναβολή, παράτασις: ایدی لازم کلیور — ی مدیونك ἔπρεπε νὰ δοθῇ προθεσμία τῷ ὀφειλέτῃ· || — و اهمال — ἀναβολὴ καὶ παραμέλησις· || — بلا **τίλα ἰμχὰλ,** ἄνευ ἀναβολῆς, ἀνυπερθέτως. ||Ρμ. [αὐτ.] ایتدی — داین مدیونی شو قدر کون ὁ δανειστὴς ἔδωκε τόσων ἡμερῶν προθεσμίαν εἰς τὸν ὀφειλέτην· || ایدر اهمال ایتز — الله ὁ Θεὸς ἀναβάλλει, δὲν λησμονεῖ.

امی } Α. **ὀμμ-ί,** ἐπθ. ἀμαθής, ὁ μὴ γινώσκων ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν: — بر آدم ἢ — شخص ἄνθρωπος ἀμαθής· || صادق — ه **ὀμμὶ δαδίκ,** ἀμαθὴς εἰλικρινής· ἐπίθετον τοῦ προφήτου Μωάμεθ, ὅπερ ἔλαβεν ὡς οὐδὲν μὲν παρ' ἀνθρώπων διδαχθείς, μαθὼν δὲ τὰ πάντα ἐκ θείας ἀποκαλύψεως· § θ. امیه.

امیال } Α. **ἐμγιὰλ** [πλθ. τοῦ میل **μιὰλ**] ὄν. μάλια.

آمیخته } Π. **ἀμιχτὲ** [μτχ. τοῦ آمیختن **ἀμιχτὲν**] ἐπθ. ἀναμεμιγμένος, ἀνάμικτος [τῇ ایله]: بر شربت — کلاب ایله σιρόπιον ἀναμεμιγμένον μετὰ ροδοστάγματος.

امید } Π. **ὀμὶτ,** κ. **ὀμὶδ,** ὄν. ἐλπίς: — نجات ἐλπὶς σωτηρίας· || بورونی — ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος· [ἐν τῇ Ἀφρικῇ]· || [τῇ ده]: م — سنده — ἡ ἐλπίς μου [**ὀμιτὶμ**] ἐν σοί·|| ی اولق — ἐλπίζειν [δοτ.]: م وار — سکا ἔχω ἐλπίδα ἢ ἐλπίζω εἰς σέ·||قطع — ایتمك, ἢ ی کسمك — κόπτω τὴν ἐλπίδα, ἀπελπίζομαι|| ویرمك — δίδω ἐλπίδα· || دوشمك — ه — συλλαμβάνω ἐλπίδα [πίπτω εἰς τὴν ἐλπίδα]·||ایلامق — στηρίζω τὴν ἐλπίδα εἰς .. [δοτ.]. ||Ρμ. ἐλπίζω [αὐτ.]: مکافات ایتمك — ἐλπίζω ἀμοιβήν· || [δοτ.]: ایتمك — الله ἐλπίζω εἰς τὸν Θεόν· § ἐν τῇ ποιήσει καὶ امید **ὀμμὶτ.**

امیدبخش } Π. **ὀμὶτ-τὰχς,** ἐπθ. ὁ πάροχος ἐλπίδος: موقیت — **ὀμὶτ-τὰχσὶ μυβεφφακιγὲτ,** ὁ, ἡ, τὸ πάροχον ἐλπίδος ἐπιτυχίας. § ἀφ. ی — **ὀμὶτ-τὰχσί,** παροχὴ ἐλπίδος.

امیدبخشانه } Π. **ὀμὶτ-τὰχσανέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων τῷ παρόχῳ ἐλπίδος, εὐελπιστικός: — ایلتات **φιλοφρόνησις** εἰς τρόπον παρέχοντα ἐλπίδα· § [ἐπρ.] κατὰ τρόπον παρέχοντα ἐλπίδας.

امیدسز } Τ. **ὀμὶτ-σίζ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐλπίδος, ἄπελπις· ὁ μὴ παρέχων ἐλπίδα, ἀπελπιστικός: درجه‌ده خستلر — ἀσθενὴς εἰς βαθμὸν ἀπελπιστικόν.

امیدسزلك } Τ. **ὀμὶτ-σιζλίκ,** ἀφ. ἀπελπισία· ἀπελπιστικὴ θέσις ἀσθενοῦς.

امیدکاه } ἢ امیدکه Π. **ὀμὶτ-γκιὰχ,** ὄν. ἐλπίς, τὸ μέρος ἐν ᾧ ἐλπίζει τις.

امیدلنمك } Τ. **ὀμὶτ-λενμὲκ,** κ. **ὀμὶτ-λενμὲκ,** ρμ. οὐδ. ἐλπίζω.

امیدلی } Τ. **ὀμὶτ-λί,** κ. **ὀμὶτ-λὸ,** ἐπθ. εὐελπις, ὁ ἔχων ἐλπίδα.

امیدوار } Π. **ὀμὶτ-βάρ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἐλπίδα, εὐελπις: اولق — εἶμαι εὐελπις, εὐελπιστῶ [δοτ. ἢ دن]: موفق اولمجه — م **εὐελπις εἰμὶ [ὀμὶτ-βάρμι]** ὅτι θ' ἀξιωθῶ.

امیدوارانه } Π. **ὀμὶτ-βαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων εὐέλπιδι, εὐελπιστικός· § ἐπρ. κατὰ τρόπον ἁρμόζοντα εὐέλπιδι, εὐελπιστεῖ.

امیدواری } Π. **ὀμὶτ-βαρί,** ἀφ. τὸ εἶναι τινα εὐελπιν.

امیر } Α. **ἐμὶρ** [ρζ. امر] ὄν. ἄρχων, ἡγεμών, ἀρχηγός: المؤمنین — **ἐμὶρῦ-λ-μουμινίν,** ἀρχηγὸς τῶν πιστῶν [ἐπθ. τοῦ Σουλτάνου]· § Ἐμίρης, ἤτοι διοικητὴς διοριζόμενος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου: مکه مکرمه — **ἐμὶρι Μεκκέ μυκερρεμέ,** ὁ Ἐμίρης τῆς τετιμημένης Μέκκας [καταγόμενος ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ προφήτου]· || — الحاج **ἐμὶρῦ-λ-χὰδζδζ,** ἀρχηγὸς τῶν προσκυνητῶν, ἤτοι ὑπάλληλος διορισθέντος ὅπως ἐπιβλέπῃ εἰς τὴν ἄνεσιν καὶ ἀσφάλειαν τῶν μωαμεθανῶν προσκυνητῶν. Κατὰ τὸν Ναοζῆ κακῶς

λέγεται امیر الحج **ἐμίρυ-λ-χάδζδζ·** || الجیش — **ἐμίρυ-λ-δζεῖς,** ἡ الجیوش — **ἐμίρυ-λ-λδζυγιός,** ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, στρατάρχης· § πρασίνη κίδαρις: ضارمق — φέρειν ἐν τῇ κεφαλῇ κίδαριν πρασίνην· § πλθ. امراء **ὄμερά·** βλ. καὶ مير.

امیر آخور } Π. **ἐμίρ-ἀχόρ·** βλ. مير آخور ἐν λέξει مير.

آمیرال } Γλ. **ἀμιράλ** [amiral ἐκ τοῦ ἀραβ. امیراللہ **ἐμίρυ-λ-μά,** ἡ ἐκ τοῦ امیر البحر **ἐμίρυ-λ-πάχρ**], ὀν. ναύαρχος.

آمیراللق } Τ. **ἀμιραλ-λήκ,** ἀφ. τὸ ἀξίωμα, ὁ βαθμὸς τοῦ ναυάρχου.

امیرانه } Π. **ἐμιρ-ανέ,** ἐπθ. ἡγεμονικός, ὁ ἀνήκων ἀρχηγῷ, Ἐμίρῃ: — كسوه ἐνδυμασία ἀνήκουσα Ἐμίρῃ, ἀρχηγῷ· || وقار — σοβαρότης ἡγεμονική· § ἐπρ. ἡγεμονικῶς.

آمیز } Π. **ἀμίζ** [προστ. τοῦ ρμ. آمیختن **ἀμιχτὲν** σχηματίζουσα σύνθετα ἐπίθετα] ἀναμεμιγμένος, ἀνάμικτος, ὁ διεγείρων: — حیرت **χαΐρὲτ-ἀμίζ,** ὁ διεγείρων θαυμασμόν· || حیرت — **χακαρὲτ-ἀμίζ,** προσβλητικός, καταφρονητικός· || — حکمت **χικμὲτ-ἀμίζ,** σοφός, ἀνάμικτος σοφίᾳ· || — اسرار **ἐσράρ-ἀμίζ,** μυστηριώδης.

آمیزش } Π. **ἀμιζ-ίς,** ἀφ. ἀνάμιξις, σχέσις, κοινωνία: — حسن — **χόσνι ἀμιζίς,** ἁρμονία· || زوجین بینده حسن — شرط اساسیدر ἡ μεταξὺ τῶν συζύγων ἁρμονία εἶναι ὅρος θεμελιώδης· || حسن خلق علامتیدر — حسن ἡ ἁρμονία εἶναι σημεῖον καλοῦ ἤθους.

امیزغانمق } Τ. **ἀμιζγαναμάκ,** ρμ. οὐδ. κοιμῶμαι ἐλαφρά, ὑπνώττω· βλ. امیز کمك.

آمیزه } Τ. **ἀμιζὲ** [βλ. آمیز] ἐπθ. ἀνάμικτος· φαιός.

آمیزه‌موی } Π. **ἀμιζὲ-μούϊ,** ἐπθ. ἄνθρωπος, οὗτινος ἡ κόμη καὶ ἡ γενειὰς ἤρχισαν νὰ λευκαίνωνται.

آمیزه‌مویی } Π. **ἀμιζὲ-μουγί,** ἀφ. τὸ ν' ἀρχίζῃ ἡ κόμη καὶ ἡ γενειὰς νὰ λευκαίνηται, συνεκδ. γῆρας: ایرشدی موسم — ὄφθασεν ἡ ἐποχὴ τοῦ γήρατος.

آمین } Α. **ἀμίν,** ἐπφ. ἀμήν! γένοιτο!: پادشاهمز — یشاسون ζῆθι ὁ βασιλεύς· γένοιτο! [κατά τινας, ἡ λέξις συριακή].

امین } Α. **ἐμὶν** [ρζ. امن] ἐπθ. βέβαιος, πεπεισμένος [τῇ دن]: — م اك صداقتندن — اك امین εἶμαι βέβαιος [ἐμίνιμ] περὶ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ· || اولکز — ἐστὶ βέβαιος· § ἀξιόπιστος, ὁ εἰς ὃν δύναταί τις νὰ ἐμπιστευθῇ, πιστός, ἄνθρωπος τῆς ἐμπιστοσύνης, θεματοφύλαξ, ἀσφαλής: آدم — ἄνθρωπος τῆς ἐμπιστοσύνης· || محل — ير ἡ — τόπος ἢ μέρος ἀσφαλές· || يول — ὁδὸς ἀσφαλής· § διευθυντὴς [ἐπὶ κυβερνητικῶν τινων ἀρχῶν φερουσῶν τὸ ὄνομα نظار **ἐμανέρ**]: رسومات — ى γενικὸς διευθυντὴς τῶν ἐμμέσων φόρων· || ويركو — ى γενικὸς διευθυντὴς τοῦ τμήματος τοῦ ἐγγείου φόρου· || شهر — ى ὁ νομάρχης Κων]πόλεως· || فتوا — ى ὁ ἐπὶ τῶν ρητρῶν ἤτοι ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ Σεϊχ-ουλ-ἰσλαμάτου· || صندق — ى ταμίας [διευθυντὴς τοῦ ταμείου]· || آلای — ى ἐπιμελητὴς συντάγματος· § 0. امینه.

آمینجی } Τ. **ἀμιν-τζί,** ἐπθ. ὁ λέγων ἀμήν, γένοιτο· βλ. ἐπόμ.

آمین‌خوان } Π. **ἀμιν-χάν,** ἐπθ. ὁ λέγων ἀμήν, γένοιτο· [δοτ.]: دعايه — او اولور εἰς τὴν εὐχὴν ταύτην ὅλος ὁ κόσμος λέγει ἀμήν· § ὁ μὴ ἐνιστάμενος εἰς ὅ,τι ἂν εἴπωσιν οἱ ἄλλοι, ὁ ἀκολουθῶν τὴν γνώμην τῶν ἄλλων, ὁ ἐπιδοκιμάζων πάντοτε.

امینلك } Τ. **ἐμιν-λίκ,** ἀφ. ἀσφάλεια, ἐμπιστοσύνη· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ συνηθέστερον τὸ امنیت βλ. § διεύθυνσις· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ συνηθέστερον τὸ نظارت· βλ.

امیه } Α. **ὄμμεΐγὲ** [ὑποκορ. τοῦ امت **ἐμέτ** ἢ امه **ἐμέ,** ὑπηρέτρια] ὀν. θ. κύριον ὄνομα οἰκογενείας ἀραβικῆς ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Κορεϊσχιτῶν, ἐξ ἧς ἡ δυναστεία τῶν Ὀμεϊάδων: — بنى **πένι ὄμμεΐγέ,** οἱ Ὀμεϊάδαι.

آن } Α. **ἄν,** ὀν. στιγμή, καιρός: واحده — **ἄνι βαχιτέ,** ἡ — ير **πὶρ ἀντέ,** ἐν μιᾷ στιγμῇ· || غير متعدده — **ἄνι γάΐρι μουνκαδιμέ,** ἐν μιᾷ στιγμῇ μὴ ἐπιδεχομένῃ διαφορὰν· || او — ده ἐν ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ, ἐν τῷ ἅμα· || — هر κατὰ πᾶσαν στιγμήν· || — ير οὐδεμίαν στιγμήν, οὐδὲ ἐν λεπτόν· || آن باآن **ἂν πὲ ἄν,** ἢ آنا فآنا **ἄνεν φὲ ἄνεν,** ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, καθ' ἑκάστην, ὁσημέραι: آنلر ترق آن باآن تنوير چشم شكران ايتكدمدر τὰ ἀποτελέσματα τῆς προόδου ἁσημέραι καταυγάζουσι τὸ ὄμμα τῆς εὐγνωμοσύνης· βλ. الآن **ἐλ ἄν,** εἰσέτι· καὶ آنی· § πλθ. اوان **ἐβάν.**

آن } Π. **ἄν,** ἀφ. ὡραιότης, κάλλος: — حسن و ἡ ὡραιότης καὶ τὸ κάλλος.

آن } Π. **ἄν,** ἀντ. δεικτ. ἐκεῖνος: — او ἢ **ἴν,** ἐκεῖνος καὶ οὗτος [ὑπν.].

ان } Τ. **ἔν,** ὀν. πλάτος· βλ. كل **ἔν.**

ان } Α. **ἔννε,** ἐπρ. βεβαίως.

ان } Α. **ἴν,** σύνδ. ὑποθ. ἐάν: انشاءالله **ἴν-ἀλλάχ,** ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, Θεοῦ θέλοντος, σὺν Θεῷ, εἴθε: انشاءالله يارين باغه كيدرم **ἀΐριον,** Θεοῦ θέλοντος, πηγαίνω εἰς τὴν ἀμπελον.

آنا } Τ. **ἀνὰ** καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν παίδων آنه **ἀννέ,** ὀν. μήτηρ: سوكيسى — **ἀνὰ σεβγκιδί,** μητρικὴ στοργή· || جى — **ἀνὰ χουτάϊ,** υἱικὴ στοργὴ [ἡ πρὸς τὴν μητέρα]· || بيوك — προμήτωρ, μάμμη· || سوت — τροφός· || اوكى — **ὀδέϊ ἀνά,** μητρυιά· || ناين — πενθερά· || — بابا ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, οἱ γονεῖς· || بابا — اولادى [τέκνον τῶν γονέων] ἀγαπητός, προσφιλής· || بابا ير — ἀδελφοὶ ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι· || بابا كوك — μέγας θόρυβος, σύγχυσις, βαβυλωνία· || آتلى — سى πελωρία γυνὴ [μήτηρ ἵππων]· || حمام — سى ὑπηρέτρια ἐν δημοσίῳ γυναικείῳ λουτρῶνι· || طوغه — دن ἐκ γενετῆς· § πηγή, βάσις: دكزى — τὸ μέγα βιβλίον [λογιστικόν]· || صو — ὁ πρῶτος ἀχετὸς τοῦ ὕδατος [μάννα τοῦ νεροῦ]· || لم — ἡ πρωτίστη ὑπάνομος· || ديرك — μέγας ἱστὸς [πλοίου]· || بل. كمور.

آناء } Α. **ἀνὰ** [πλθ. τοῦ ἀχρήστου اى **ἐνὰ**] ὀν. αἱ περὶ τὸ μεσονύκτιον ὧραι: — الليل **ἀνά-λ-λεΐλ,** μεσονύκτια.

انا } Α. **ἐνὰ** [ἀντων. προσ.] ἐγώ.

اناء } Α. **ἰνά,** ὀν. ἀγγεῖον, δοχεῖον, σκεῦος· [βοτ.] θήκη: — مقى **ἰνάϊ μουκαγί,** φιάλη ἐμετική, δηλ. ἥτις μεταδίδει ἐμετικὴν ἰδιότητα εἰς τὸ ἐν αὐτῇ ὑγρόν· § πλθ. اوانى **ἐβανί** καὶ آنيه **ἀνιγέ.**

انائی } Α. **ἰνα-ΐ,** ἐπθ. ἀγγειακός: الشكل — **ἰναΐϋ-ὲ-σέκλ,** ἀγγειώδης [τὸ σχῆμα].

انائیت } Α. **ἐνα-ΐγέτ,** ἀφ. θ. ἐγωϊσμός· βλ. καὶ انانیت.

آنابابوللا } Τ. **ἀνὰ-βαβόλλα,** ὀν. τόπος θορυβώδης, ἐν ᾧ ἐπικρατεῖ ταραχή, σύγχυσις καὶ βαβυλωνία· βλ. بابلخانه.

انابت } Α. **ἰνάβὲτ** [ρζ. انوب] ρ. ἀφ. θ. μετάνοια, μεταμέλεια: — اخذ دست — ψις τῆς χειρὸς τῆς μετανοίας, ἤτοι καταφεύγειν εἰς τινα ἀρχηγὸν μοναχικοῦ τάγματος [**δέϊχην**] καὶ κατατάσσεσθαι εἰς αὐτό· βλ. καὶ ἐπόμ.

انابه } Α. **ἰνάβὲ** [βλ. προηγ.] ρ. ἀφ. θ. μετάνοια, μεταμέλεια. || Ρμ. ποιοῦμαι τὴν μετάνοιαν, ἤτοι καταφεύγω εἰς τι μοναχικὸν τάγμα· [δοτ.]: حضرت شيخه — ايتدم ἔκαμα τὴν μετάνοιαν παρὰ τῷ Σεΐχῃ, ἤτοι κατετάχθην εἰς τὸ μοναχικὸν τάγμα τοῦ Σεΐχου· ἢ — شيخدن الشيدم ἔλαβον τὴν μετάνοιαν παρὰ τῷ δεῖνι Σεΐχῃ· || وبرن شيخ دخى محتاج ير — در كنديسنه καὶ ὁ Σεΐχης ὁ ὁδηγῶν αὐτὸν εἰς μετάνοιαν ἔχει ἀνάγκην μετανοίας, ἤτοι ἄλλων ἰατρὸς αὐτὸς ἕλκεσι βρύων.

انابیب } Α. **ἐνάβὲπ** [πλθ. τοῦ انبوب **ὀνὲπουπέ·** βλ.] ὀν. σωλῆνες.

انابیش } Α. **ἐνάβὲϊ,** πλθ. τοῦ انبوشه βλ.

اناث } Α. **ἰνάς** καὶ ἐσφαλμένως **ὀνάς** [πλθ. τοῦ انثى **ὀνδὰ**] ὀν. θήλεα, γυναῖκες, τὸ γυναικεῖον φῦλον: — ذكور **ἀρρενα καὶ θήλεα,** ἄνδρες καὶ γυναῖκες· || مكتبى — παρθεναγωγεῖον· || — ال وظائف **βεζαΐφϋ-λ-ἰνάς,** καθήκοντα τῶν γυναικῶν.

اناثت } Α. **ἰνάϋετ,** βλ. انوثت.

انائی } Α. **ἰναϋ-ΐ,** ἐπθ. γυναικεῖος: القاعده — **ἰναϋΐϋ-λ-καΐδὲ,** γυνόβασις [βτν.].

آناج } Τ. **ἀνάϋζ,** ἐπθ. ὁ ἐγγραφὰς ἐν ταῖς ὑποθέσεσιν, ὁ πεπειραμένος, ὁ μὴ ἀπατώμενος, πονηρός· πελώριος: بلبل — γηραιὰ ἀηδών· || هندى — γηραιὰ ἰνδικὴ ὄρνις· || طاغوق — γηραιὰ ὄρνις.

آناجق } Τ. **ἀνα-ϋζὴκ** [ὑποκορ. τοῦ انا] ὀν. προσφιλὴς μήτηρ, κ. μητερίτσα: آناجم **ἀναϋζηγήμ,** μητερίτσα μου.

آناجلامق } Τ. **ἀναϋζ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐγγράφκω ἐν ταῖς ὑποθέσεσι, παλαιοῦμαι, γίνομαι πονηρός.

آناجلق } Τ. **ἀναϋζ-λήκ,** ἀφ. τὸ εἶναί τινα πεπειραμένον, πονηρόν· ἐπιτηδειότης, ἐμπειρία, πονηρία.

اناجیل } Α. **ἐναϋζίλ** [πλθ. τοῦ انجيل **ἰνϋζίλ**] ὀν. Εὐαγγέλια: اربعه — τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια [τῆς Κ. Διαθήκης].

آناختار } Τ. **ἀναχτάρ,** βλ. اختار.

انار } Π. **ἐνάρ,** ὄν. ροῖδιον, κ. ῥῶδι: آغاجی— ροιά [ρωδιά]· || —خوشکوار ροῖδιον εὐάρεστον τὴν γεῦσιν [χὸξ-γκιοῦβάρ]· βλ. نار.

انار } Λ. **ἐνάρε** [ρζ. نور] ρμ. φωτίσαι, εἴθε νὰ φωτίσῃ: الله قیره— **ἐναρά-λλαχου κάπρουχου,** εἴθε ὁ Θεὸς νὰ φωτίσῃ τὸν τάφον του.

اناره } Λ. **ἐναρὲ** [ρζ. نور] ρ. ἀφ. 0. τὸ φωτίζειν, τὸ καθιστᾶν τι φωτεινόν, φωτισμὸς [κυριολ. μεταφ.]: تیاترونك الکتریق لامبه‌لریله — سی — φωτισμὸς τοῦ θεάτρου διὰ λυχνιῶν ἠλεκτρικῶν· || فکر — φωτισμὸς τῆς διανοίας. ‖ Ρμ. [αἰτ.]· || συνηθ. تنویر βλ.

اناس } Λ. **ὀνάς,** ὄν. ἄνθρωποι· σπανίως ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ τοῦ ناس βλ.

آناصون } Ελ. **ἀνασὸν** ἢ آنیسون **ἀνισόν,** ὄν. ἄνισον, κ. γλυκάνισον: یاغی — ἔλαιον γλυκανίσου· || روحی — σπίρτο [πνεῦμα] γλυκανίσου· || سی — چین συνάνισον [φυτ.].

آناصونلی } Τ. **ἀνασον-λή,** ἐπθ. ὁ ἐξ ἀνίσου: کورك — δίπυρον [γκεβρὲκ] μετὰ γλυκανίσου· || راق — ρακὴ ἐκ γλυκανίσου.

آناطولی } Ελ. **ἀνατολή,** ὄν. κ. Ἀνατολή, ἤτοι Μικρὰ Ἀσία: آسیا — Ἀσιατικὴ Τουρκία. βλ. روم ایلی.

آناطولیلی } Τ. **ἀνατολη-λή,** ὄν. Ἀνατολίτης, Μικρασιάτης.

اناغالیس } Ελ. **ἐναγαλίς,** ὄν. ἀναγαλλὶς [γένος φυτῶν].

آناف } Λ. **ἀνὰφ** [πλθ. τοῦ انف ἔνφ] ὄν. ῥῖνες, ῥάμφη.

آنافآنا } Λ. **ἄνεν φὲ ἄνεν** [ἐκ τοῦ آن] ἐπρ. ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, ὁσημέραι.

آنافور } Ελ. **ἀναφὸρ** [ἀνηφόρι] ὄν. ἀνάρρους, ῥεῦμα θαλάσσιον πρὸς τὰ ἄνω, ἤτοι ἀντιστρόφως πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου ῥέον, ἀντίρρευμα, κ. ἀνηφόρι.

انافی } Λ. **ἄναφι** [ρζ. انف] ἐπθ. ὁ ἔχων μεγάλην τὴν ῥῖνα, κ. μυταράς.

اناقه } Λ. **ἀνακὰ** [βλ. قوه] ρ. ἀφ. 0. τὸ ἐκπλήττειν δι' ἐκτάκτου κάλλους καὶ ἀκκισμῶν: ناز — τὸ ἐκπλήττειν πάντας.

آنالق } Τ. **ἀνα-λίκ,** ὄν. γραῖα γυνὴ ἐπέχουσα θέσιν μητρός, μήτηρ θετή, μητρυιά· § δικαίωμα μητρός· βλ. بابالق.

اناله } Λ. **ἐναλὲ** [ρζ. نیل] ρ.ἀφ. 0. τὸ ἀξιοῦν ἢ ποιεῖν τινα ἀπολαῦσαί τινος [δοτ.]: سی — قیرك امل یکانه‌سنه τὸ νὰ κάμῃ τις τὸν πτωχὸν ν' ἀπολαύσῃ τοῦ μόνου πόθου του.

انام } Λ. **ἐνάμ,** ὄν. οἱ ἄνθρωποι, τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὁ κόσμος, τὸ πᾶν: — الرب **ῥάππσ-λ-ἐνάμ,** ὁ κύριος ὅλων τῶν πλασμάτων [ὁ Θεὸς]· || — بین الـ **πέϊνε-λ-ἐνάμ,** μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων· || معلومدر — ه — ἀπὸ εἶναι γνωστὸν ἅπασι τοῖς ἀνθρώποις, παγίως γνωστόν.

انامل } Λ. **ἐναμὶλ,** [πλθ. τοῦ انمله ἐνμελὲ] ὄν. τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, συνεκδ. ἡ χεὶρ: آرای تنظیم امرنامه‌کز — **ἐμπρναμενὶζ ἐναμὶλ-ἀράϊ ταζὶμ ὀλτοῦ,** τὸ διάταγμα ὑμῶν [ἡ ἐπιστολὴ] ἐκόσμησε τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι εὐσεβάστως ἐδεξάμην τὴν ἐπιστολήν ὑμῶν.

انامه } Λ. **ἐναμὲ** [ρζ. نوم] ρ. ἀφ. 0. τὸ ἀποκοιμίζειν, ἀποκοίμισις: طفل شیر — ، خوار **ἐναμὲϊ τήφλι ὀιρ-χόρ,** ἡ ἀποκοίμισις τοῦ γαλακτοτροφουμένου παιδός.

آناناس } ἀνανάς, ὄν. βρομελία· [φυτὸν καὶ καρπὸς τῆς Ἀμερικῆς].

انانیت } Λ. **ἐνα-νιγέτ,** ἀφ. 0. ἐγωϊσμός· βλ. καὶ انانیت· § ἀντιθ. محویت.

انایی } Λ. **ἐνα-γὶ** ἐπθ. ὁ νομίζων ἑαυτὸν εἶναί τι, εὐήθης· § βλ. προηγ.

انباء } Λ. **ἐνὰ** [ρζ. نبو] ρ. ἀφ. ἀναγγελία, εἴδησις, πληροφορία, κοινοποίησις: نتیجه — حالك — سی ἀναγγελία τοῦ ἀποτελέσματος. ‖ Ρμ. ἀναγγέλλω, πληροφορῶ [αἰτ.].

انبات } Λ. **ἐνπὰτ** [ρζ. نبت, βλ. نبات] ρ. ἀφ. βλάστησις: نباتات — βλάστησις φυτῶν. ‖ Ρμ κάμνω νὰ βλαστήσῃ, νὰ φυτρώσῃ [αἰτ.] § [χημ.] ἐκχύμωσις.

انباتی } Λ. **ἐνπατ-ὶ,** ἐπθ. βλαστικός· § θηλ. انباتیه **ἐνπατιγέ:** — قوه βλαστικὴ δύναμις: هر ارضك قوه — سی بر دکلدر ἡ βλαστικὴ δύναμις πάσης γῆς δὲν εἶναι ἡ αὐτή.

انبار } Λ. **ἐνπάρ,** κ. Τουρκιστὶ آنبار **ἀνπάρ,** ὄν. ἀποθήκη, κ. ἀμπάρι: ذخیره — سی ἀποθήκη γεννημάτων· § κύτος ἢ ἀποθήκη πλοίου, ἤτοι τὸ δι' ἀπόθεσιν φορτίων προωρισμένον μέρος αὐτοῦ· ἐν τοῖς πολεμικοῖς πλοίοις τὰ στρώματα τοῦ πλοίου, ἐν οἷς ὑπάρχει τηλεβολοστοιχία, ἤτοι κατάστρωμα [βλ. آنبارلی]·

ی — قایق τὸ κύτος τοῦ ἀκατίου, ἤτοι τὸ πρὸς κάθισμα τοῦ ἐπιβάτου προωρισμένον ἐν μέσῳ μέρος αὐτοῦ· || — قرق ἐργαστήριον γελγοπώλου, ἤτοι πωλητοῦ ποικίλων μικρῶν ἐμπορευμάτων· συνεκδ. ἀποθήκη ἀνωφελῶν μικρῶν πραγμάτων· [ναυτ.] φόρτωσις πλοίου συλλογάδην, ἤτοι ὑπὸ πολλῶν ναυλωτῶν ὁμοῦ: سفینه‌یی — اولدرق قرق ναυλῶ πλοῖον συλλογάδην, امینی — ἀποθηκάριος· βλ. درانبار· § Ἡ λέξις εἶναι κυρίως πληθ. τοῦ ἀχρήστου بر **νίπρ.**

آنبارجی } Τ. **ἀνπαρ-τζή,** ὄν. ἀποθηκάριος ἰδίᾳ ἐν τελωνείῳ· βλ. καὶ انبار.

آنبارلو } ἢ آنبارلی Τ. **ἀνπαρ-λή,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἀποθήκην: — چ او πλοῖον τρίκροτον, ἤτοι ἔχον τρεῖς ἀλλεπαλλήλους σειρὰς τηλεβόλων.

انباز } Π. **ἐνπάζ,** ἐπθ. συνέταιρος, σύντροφος: — ی ایله **ἐνπάζ,** ὁ μὴ ἔχων συνέταιρον, μόνος· || — خدای بی ὁ εἷς καὶ μόνος Θεός.

انباغ } Π. **ἐνπάγ,** ὄν. ἑκάστη τῶν πολλῶν συζύγων ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός.

انبان } Π. **ἐνπάν,** ἢ بانبان **ἐνπανέ,** ὄν. μάρσιπος, πήρα [τσάντα]· § چه — **ἐνπαντζέ,** μικρὸς μάρσιπος.

انباه } Λ. **ἐνπὰχ** [ρζ. نبه] ρ. ἀφ. ἐρεθισμὸς τοῦ σώματος, διέγερσις [ἰατρ.]· βλ. انتباه.

انباهی } Λ. **ἐνπαχ-ὶ,** ἐπθ. διεγερτικός [ἰατρ.]. § 0. انباهیه.

آنبرباریس } **ἀνπαρπαρὶς** [λατ. berberis] ὄν. ὀξυάκανθα, κ. δραπανιὰ [φυτ.]· βλ. καὶ طوزلق.

انبثار } Λ. **ἐνπισὰρ** [ρζ. بثر] ρ. ἀφ. τὸ φύεσθαι ἐξανθήματα ἢ φλυκταίνας, φυσαλίδας· ἐξάνθησις, ἐφίδρωσις ἐπιφέρουσα ἐξανθήματα, ἱδρωτήρια.

انبر } Π. **ἐνπὸρ,** ὄν. σκάλευθρον· βλ. انبور.

انبساط } Λ. **ἐνπισὰτ** [ρζ. بسط] ρ. ἀφ. τὸ διαστέλλεσθαι, τὸ εὐρύνεσθαι, τὸ ἀναπτύσσεσθαι, διαστολή, ἀνάπτυξις: افکار — ἀνάπτυξις ἰδεῶν· || لیاقت و قابلیت — ἀνάπτυξις ἱκανότητος καὶ ἐπιδεκτικότητος· § μεταφ. ἀγαλλίασις, χαρά: قلب — ἀγαλλίασις τῆς καρδίας· || قلبك — ی موجب اولدی προὐξένησε τὴν ἀγαλλίασιν [ἐνπισατινὶ] τῆς καρδίας μου· || قلبم — حاصل ایلدی ἡ καρδία μου ἠγαλλίασε· || خاطر — ἀγαλλίασις ψυχῆς· § [ἀνατ. χημ. φσ.] διαστολή: قلب — διαστολὴ καρδίας. ‖ Ρμ. کسب ایله — ἀποκτῶ ἀγαλλίασιν, εὐχαριστοῦμαι [ایله]: تلطم دریایی تماشا ایله — کسب ایدر εὐχαριστεῖται βλέπων τὸν κλύδωνα τῆς θαλάσσης.

انبشاق } Λ. **ἐνπισὰκ** [ρζ. بشق] ρ. ἀφ. ῥοή, ἔκχυσις: بول ملون — τὸ οὐρεῖν οὖρος κεχρωματισμένον, χρωματουρία [ἀσθν.].

انبعاث } Λ. **ἐνπιὰς** [ρζ. بعث] ρ. ἀφ. τὸ ἀποστέλλεσθαι, ἀποστολή: فلانك — نی مکتوب اولان بابك ἐπιστολὴ διαλαμβάνουσα τὴν ἀποστολὴν [ἐνπιασινὶ] τοῦ δεῖνος [σπν.]· § τὸ προέρχεσθαι, πηγάζειν. ‖ Ρμ. [ιδ.]: او مسرت خبر اینشیدی — ایدی ἡ χαρὰ ἐκείνη εἶχε πηγάσει ἐκ τῆς ἀφίξεως τῆς εἰδήσεως τῆς ὑγείας ὑμῶν· || — بو خصومت پك عادی بر سبیدن ایتدی ἡ ἔχθρα αὕτη προῆλθεν ἐξ αἰτίας λίαν εὐτελοῦς.

انبعاج } Λ. **ἐνπιὰδζ** [ρζ. بعج] ρ. ἀφ. τὸ σχίζεσθαι· § قرنیه — **ἐνπιάδζι καρνιγέ,** βοῦρλον, ἕλκος τοῦ ὀφθαλμοῦ.

انبوبه } Λ. **ὀνπουπὲ,** ὄν. 0. σωλήν, σύριγξ, σίφων, ὀρούδρα, καλάμη, μέρος καλάμου περιεχόμενον μεταξὺ ὄζων· [ἀνατ. βοτ. χειρ.]: هضمیه — ، — πεπτικὸς σωλήν· || سی — آشی σωλὴν ἢ φιαλίδιον περιέχον δαμαλίδα [βλ. آشی]· § [σπν.] انبوب **ὀνπούπ·** § πλθ. انابیب **ἐνπαπὶπ.**

انبوبی } Λ. **ὀνπουπ-ὶ,** ἐπθ. σωληνώδης, συριγγώδης, σιφωνώδης· || 0· انبوبیه.

انبوثه } Λ. **ὀνπουθὲ,** ὄν. 0. ἄθυρμα παιδικόν.

انبور } Τ. **ἐνποὺρ** [Π. انبر] ὄν. σίδηρον δι' οὗ σκαλίζουσιν, ὑποδαυλίζουσι τὸ πῦρ· σκάλευθρον, κ. σκαλιστήρι· βλ. اکسو, اولچر.

انبوشه } Λ. **ὀνπουσὲ,** ὄν. 0. ῥίζαι φυτῶν, φυτὰ συναποσπώμενα ἐκ τῆς γῆς μετὰ τῶν ῥιζῶν ἢ γεώμηλα καὶ τὰ τοιαῦτα· § [σπν.] انبوش **ὀνπούς·** § πλθ. انابیش **ἐνπαπίς.**

انبوه } Π. **ἐνπούχ,** οὐσ. καὶ ἐπθ. πλήθος, πολύς, πολυάριθμος: کروه — ، ὅμιλος, ὁμὸς πολυάριθμος· || انبوه — πλήθος ὀλίγων.

انبهار } Λ. **ἐνπιχὰρ** [ρζ. بهر] ρ. ἀφ. τὸ ἀσθμαίνειν ἐκ κοπώσεως, δύσπνοια, πνευστίασις: حال — πνευστίασις ἀχθοφόρου· βλ. قباع.

انبياء } Α. ἐνθεωγιά [πλθ.τοῦ نبي νεθεί] ὄν.προφῆται: اسرائيل ى — οἱ προφῆται τοῦ Ἰσραήλ· || اوليا و — οἱ προφῆται καὶ οἱ ἅγιοι.

انبيق } Α. ἰνθείκ [κατὰ τὸ قاموس عثمانی ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. ἄμβυξ, διυλιστήρ, κ. λαμπικός [الانبيق ἐλ ἰνθείκ]: دن چكمك — διυλίζω, ἀποστάζω, κ. λαμπικαρίζω.

انتاج } Α. ἰντάδζ [ρζ. نتج, βλ. نتيجه] ρ. ἀφ. τὸ συνεπάγειν, τὸ προξενεῖν. || Ρμ. [αἰτ.]: ايدر — عطالت فقری ἡ γνωθρότης συνεπάγει τὴν πενίαν· || ايدر — حياتك حياتك ἡ ζωὴ συνεπάγει τὸν θάνατον.

انتارى } Τ. ἐντερὶ [κατὰ τὸ لهجه ἀγνώστου καταγωγῆς] ὄν. εἶδος χιτῶνος μακροῦ τῶν Ἀσιανῶν ἐκ λεπτοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑφάσματος, ἀντερί· κ. τὸ ὑπὸ τὸν ὀζουπὲν ἔνδυμα [ἀντερὶ] τῶν κληρικῶν· || βλ.καὶ عنتری.

انتاش } Α. ἰντὰς [ρζ. نتش] ρ. ἀφ. βλάστησις· συνων. τῷ انجام.

انتان } Α.ἰντὰν [ρζ. نتن] ρ.ἀφ. τὸ ὀζειν κακῶς [ἐπὶ δυσωδίας πληγῆς ἢ σήψεως ὀργανικῶν οὐσιῶν]: قيح — δυσωδία πληγῆς προερχομένη ἐκ σήψεως· || قيحی — ἀνάμιξις τοῦ πύου μετὰ τοῦ αἵματος, ἐμβάλλουσα εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν τοῦ ἀσθενοῦς· || βλ. منتن.

انتباج } Α. ἰντιθὰδζ [ρζ. نبج] ρ. ἀφ. ἐξοίδησις, ἐξόγκωσις μέλους, πρήξιμον.

انتباه } Α. ἰντιθὰχ [ρζ. نبه] ρ. ἀφ. ἐγρήγορσις, συναίσθησις, προσοχή, ἐπαγρύπνησις: اوزره اولق — εἶμαι ἐγρηγορώς, ἐπαγρυπνῶ, προσέχω· || بعض آدمه بيك نصيحت تأثير ايتزده بر مصيبت مدار — اولور εἰς τινας ἀνθρώπους μύριαι συμβουλαὶ δὲν ὠφελοῦσι· μία δυστυχία φέρει εἰς συναίσθησιν· || نظر — دقت ὄμμα ἐγρηγόρσεως, προσοχή· || حال — كلك συνέρχομαι· § ἰατρ. τόνος, ἐνδυνάμωσις τῶν ὀργάνων, διέγερσις: — قابليت ἐπιδεκτικότης τόνου, διεγέρσεως [ἐπὶ ὀργάνων τοῦ σώματος].

انتثات } Α. ἰντιθὰτ [ρζ. نثت νθτ] ρ. ἀφ. διασκόρπισις, διασπορά [φυσ.].

انتتاح } Α. ἰντιτὰχ [ρζ. نتح] ρ. ἀφ. ἐφιδρωσις.

انتثار } Α. ἰντιθὰρ [ρζ. نثر] ρ. ἀφ. διάχυσις, διασκόρπισις, διασπορά: دموع — ἐκροὴ δακρύων· || كواكب — διάχυσις ἀστέρων.

انتحار } Α. ἰντιχὰρ [ρζ. نحر] ρ. ἀφ. αὐτοκτονία: اقتداری ايش — ی سبب ἡ αἰτία τῆς αὐτοκτονίας του ἤτο, λέγει, ἡ πενία. || Ρμ. αὐτοκτονῶ.

انتحال } Α. ἰντιχὰλ [ρζ. نحل] ρ. ἀφ. οἰκειοποίησις, σφετερισμός, λογοκλοπία [ἰδίᾳ ἐπὶ ποιήματος, ὅπερ διεκδικεῖ ποιητής τις ὡς ἴδιον]: نقل — متجاسری ايچون مدار افتخار دكل موجب عاردر ὁ σφετερισμὸς ξένου ποιήματος δὲν εἶναι ἀντικείμενον καυχήσεως διὰ τὸν δράστην, ἀλλὰ πρόξενον αἰσχύνης· § πλθ. انتحالات.

انتخاب } Α.ἰντιχὰθ [ρζ. نخب, βλ. نخبه] ρ.ἀφ. ἐκλογή: مأمورين — ἐκλογὴ ὑπαλλήλων· || اعضا — ἐκλογὴ μελῶν [συμβουλίου κτλ.]· || مبعوثان — ἐκλογὴ βουλευτῶν· || آثار — ἐκλογὴ συγγραμμάτων. || Ρμ. ἐκλέγω [αἰτ.]: بن ايتدم — شو كتابی ἐγὼ ἐξελεξάμην τὸ βιβλίον τοῦτο· || ايتديلر — ايچلرندن برينی رئيس ἔνα μεταξὺ αὐτῶν ἐξελέξαντο πρόεδρον· || [φαρμ.] τὸ καθαρίζειν οὐσίαν ἀπὸ τυχαίων προσμιγμάτων· § πλθ. انتخابات ἐκλογαί: ی — بلديه اعضاسنك αἱ ἐκλογαὶ τῶν μελῶν τῆς δημαρχίας.

انتخاب كرده } Π. ἰντιχὰθ-κερτέ, ἐπθ. ἐκλεκτός, ὁ τῆς ἐκλογῆς: كلك سيدر — ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ δεῖνος.

انتخابی } Α. ἰντιχαθ-ί, ἐπθ. αἱρετός, κατ'ἐκλογήν, ἐκλογικός· § θ. انتخابيه.

انتذار } Α. ἰντιζὰρ [ρζ. نذر] ρ. ἀφ. ὑπόσχεσις προσφορᾶς εἰς τὸν θεόν, εὐχή, τάγμα· βλ. آنذاق.

آنتراسيت } Ελ. ἀντρασίτ, ὄν. ἀνθρακίτης [εἶδος γαιάνθρακος].

انتره‌سو } Ιτ. ἐντερέσο [interesso] ὄν.συμφέρον, ὄφελος.

انتره‌سوجی } Τ. ἐντερεσο-δζό, ἐπθ. ἄνθρωπος τοῦ συμφέροντος, συμφεροντοδιώκτης· βλ. منفعتجو.

انتريقه } ἢ انتريغه Ιτ. ἐντρίγκα [intriga] ὄν. ραδιουργία, σκευωρία, δόλος.

انتريقه‌جی } Τ. ἐντρίγκα-δζή, ἐπθ. ραδιουργός, σκευωρός, δόλιος.

انتزاع } Α. ἰντιζὰ [ρζ. نزع] ρ. ἀφ. ἀπόσπασις, τὸ ἀποσπᾶν ἢ ἀποσπᾶσθαι: وجه شبهك امور متعدده ايليش ἀπόσπασις ῥιζῶν· § ی — دن ἀλίψις εἰκόνος παρομοιώσεως [βέβζι ὀλίχ] ἐκ πολλῶν ἀντικειμένων, ἤτοι τὸ λαμβάνειν πρὸς παρομοίωσιν τὴν εἰκόνα πολλῶν ὁμοῦ ἀντικειμένων· [βλ. منتزع]· § [ἰατρ.] καθαίρεσις, ἐξάντλησις ὀργανισμοῦ· § [χειρ.] ἐκτόπισις μέλους ἐν ἐξαρθρώματι.

انتساب } Α. ἰντισὰθ [ρζ. نسب] ρ. ἀφ. σχέσις, οἰκειότης οἰκείου, συγγενοῦς, γνωρίμου, ἢ ὀπαδοῦ καὶ διαδότου ἐπιστήμης ἢ ἐξόχου προσώπου, ἐξοικείωσις, γνῶσις [δοτ.]: — مسائل شرعيه‌يه ἐξοικείωσις πρὸς τὰ ζητήματα τοῦ ἱεροῦ Μουσουλμανικοῦ δικαίου [ἱερή]· || وارد — ی ἀφορᾶ ἔχει οἰκειότητα πρὸς τὴν φιλολογίαν, ἤτοι γινώσκει τὴν φιλολογίαν· § [συνθ.]. — صواب ἰαθὰθ-ἰντισὰθ, οἰκεῖος τῇ εὐστοχίᾳ, εὐστοχος: — جواب صواب ἀπάντησις εὐστοχος· || Ρμ. προσκολλῶμαι εἰς τέχνην ἢ ἐπιστήμην, γίνομαι ὀπαδὸς ἐπιστήμης, τέχνης ἢ οἰκεῖος, συγγενὴς οἰκογενείας, ἀγχιστεύω ἐξ ἐπιγαμίας, ἐξοικειοῦμαι [δοτ.]: — بر مأموريته ايچ πρὸς κολλῶμαι εἰς τινα δημοσίαν θέσιν. || ايشك بر داماد — بو فاميليايه γαμβρὸς ἀγχιστεύσας πρὸς τὴν οἰκογένειαν ταύτην· || شكر كيم — بر بارگاه لطفه قيلدم εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι [κίμ] προσεκολλήθην εἰς μίαν αὐλὴν χάριτος.

انتساج } Α. ἰντισὰδζ [ρζ. نسج] ρ. ἀφ. τὸ ὑφαίνεσθαι, ἐξύφανσις, ὑφή.

انتساخ } Α. ἰντισὰχ [ρζ. نسخ] ρ. ἀφ. τὸ ἀντιγράφεσθαι, ἀντιγραφή· συνηθέστ. استنساخ· § τὸ ἀκυροῦσθαι, ἀκύρωσις, ἐξαφάνισις.

انتساق } Α. ἰντισὰκ [ρζ. نسق] ρ. ἀφ. τὸ διατάττεσθαι, διευθετεῖσθαι, διευθέτησις, διάταξις: جنود — διάταξις στρατοῦ· || صفبسته سلام اولان عسكرك — نه سوز يوقدر ἢ διάταξις [ἰντισακνὰ] τοῦ πρὸς χαιρετισμὸν παρατεταγμένου στρατοῦ δὲν ἐπιδέχεται λόγον· || اشيا — دیوثدتیسی πραγμάτων διευθέτησις.

انتشاء } Α. ἰντισὰ [ρζ. نشو] ρ.ἀφ. τὸ αὐξάνεσθαι, αὔξησις, ἀνάπτυξις [φυσ. ἰατ.].

انتشار } Α. ἰντισὰρ [ρζ. نشر] ρ. ἀφ. τὸ διαχέεσθαι, διάχυσις, διασκόρπισις, διασπορά, διάδοσις: بوی كل — ی διάχυσις ὀσμῆς ῥόδου· || خبر — διάδοσις εἰδήσεως· || آثار قلميه — دین διάδοσις συγγραφῶν· || خرستيانلك مبادی — نده κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς διαδόσεως [ἰντισαρινέδ] τοῦ χριστιανισμοῦ· || يز اجناس نباتيه ادامه و — ينه خادمدر τὸ ἀπέραντον ὑπηρετεῖ εἰς τὴν διαιώνισιν καὶ τὴν διάδοσιν τῶν γενῶν τῶν φυτῶν· || ليلی — πολλαπλασιασμὸς νυκτερινή [φυσ.]. || Ρμ. διαχέομαι, διαδίδομαι: ايتدی — نه كوزل بر رائحه πόθεν ὡραία εὐωδία διεχύθη.

انتشاق } Α. ἰντισὰκ [ρζ. نشق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπορροφᾶν διὰ τῆς ῥινός.

انتصاب } Α. ἰντισὰθ [ρζ. نصب] ρ. ἀφ. τὸ ἵστασθαι ὀρθιον, ὀρθότης, ὀρθία στάσις: عمود — ی ὀρθότης στήλης· § διορισμὸς ἔν τινι θέσει· § τὸ εὑρίσκεσθαι λέξιν τινὰ κατ'αἰτιατικὴν πτῶσιν, ἤτοι τὸ προφέρεσθαι μετὰ χαρακὲ فتحه· [βλ. نصب καὶ منصوب]· § [ἰατρ.] στάσις [συνων· τῷ وضع]: نفس — ی ὀρθόπνοια, ὁ τρίτος βαθμὸς τοῦ ἄσθματος, καθ'ὃν δὲν δύναταί τις ν'ἀναπνεύσῃ ἢ ὄρθιος καὶ ἐπὶ ποδός.

انتصابی } Α. ἰντισαθ-ί, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ ὀρθοπνοίᾳ: نفس — ی ὀρθόπνοια, ὁ τρίτος βαθμὸς τοῦ ἄσθματος· συνών. انتصاب نفس.

انتصاح } Α. ἰντισὰχ [ρζ. نصح] ρ. ἀφ. τὸ ἀκούειν συμβουλᾶς καὶ τὸ ἐνεργεῖν κατ' αὐτάς: موجب صلاحدر — τὸ ἀκούειν συμβουλᾶς εἶναι πρόξενον βελτιώσεως· § βλ. تنصح.

انتصار } Α. ἰντισὰρ [ρζ. نصر] ρ. ἀφ. τὸ νικᾶν ἢ λαμβάνειν ἐκδίκησιν [σπν.].

انتصاف } Α. ἰντισὰφ [ρζ. نصف] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν τελείως τὸ δίκαιον, ἀπολαύειν δικαιοσύνης· § τὸ φθάνειν εἰς τὸ μέσον· § ὄν. μέσον: رمضان — ی τὸ μέσον τοῦ Ραμαζάν.

انتضاج } Α. ἰντιτὰδζ [ρζ. نضج] ρ. ἀφ. ὡρίμανσις καρπῶν ἢ ῥύματος· § ῥεῦσις πολλῶν δακρύων· § ἀναπνόησις ὕδατος.

انتظار } Α.ἰντιζὰρ [ρζ. نظر] ρ.ἀφ. προσδοκία: بهار — ی ἡ προσδοκία τοῦ ἔαρος· || آتشدن اشدر — ی ἡ προσδοκία σφοδροτέρα τοῦ πυρός· [ἀραβ.: اشد من النار — ال ἐλ ἰντιζὰρ ἐστέου μίνεν-νάρ]· || اوزره اولق — εἶμαι ἐν προσδοκίᾳ· § [ἰατρ.] — اصول ἢ μέθοδος τοῦ ἀναμένειν τὴν πορείαν τῆς νόσου χωρὶς νὰ δοθῇ ἐν τῷ μεταξὺ κανὲν ἰατρικόν, παραμονή, προσδοκία· § κοινῶς ἐν τῇ ἐννοίᾳ «κατάρα» ἀντὶ τοῦ انكسار βλ. || Ρμ. προσδοκῶ, ἀναμένω [δοτ.]: — طوراك ايلدی ἀνέμενε τὰς ἐκβάσεις· || اوردينه — اولنور ἀναμένεται ἡ ἄφιξίς του.

انتظاراً } Α. ἰντιζάρ-εν ἐπρ.ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ, προσδοκῶν, ἀναμένων [δοτ.]: هراته تحصن ايچك ايستدی — نتيجه حال ὀχυρωθῆναι ἐν Χεράτ ἀναμένων τὴν ἔκβασιν.

انتظام } Α. ἐντιζάμ [ρζ. نظم] ρ. ἀφ. τὸ εὑρίσκεσθαι ἐν τάξει ἢ τάξις, ἁρμονία, διάταξις, τακτοποίησις, κανονικότης: — محافظه ἢ τήρησις τῆς τάξεως· || ولايتك—امورينه چالشدى προσεπάθησεν εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν ὑποθέσεων τῆς νομαρχίας· || حركتى—عوالمك ἢ ἁρμονία τῆς κινήσεως τῶν κόσμων· || هيأت اجتماعيه‌ك—حصول كمال ى ἢ ἐπίτευξις τῆς πλήρους ἁρμονίας τῶν κοινωνιῶν· || عامه— δημοσία τάξις [νομ.]· || اوزره اولق — τὸ εἶναι, εὑρίσκεσθαι ἐν τάξει· || بولق— τακτοποιεῖσθαι, διοργανίζεσθαι, διευθετεῖσθαι· § [ἀνατ.] συναρμολογία τῶν μερῶν τοῦ σώματος· § [βοτ.] اوراق—διάταξις τῶν φύλλων.

انتعاش } Α. ἐντιὰς [ρζ. نعش] ρ. ἀφ. τὸ ἀνίστασθαι, τὸ ἀναλαμβάνειν, τὸ ἀνακτᾶν τὴν ὑγιείαν, τὸ ζῆν ἐν ἀνέσει: — مدار μέσον τοῦ ζῆν, βιοποριστικόν· || تحصيل معاش و تسهيل امور — ἢ ἀπόκτησις μισθοῦ καὶ ἢ διευκόλυνσις τῶν τοῦ βίου.

انتعاظ } Α. ἐντιὰζ [ρζ. نعظ] ρ. ἀφ. ὄρθωσις, ἔντασις καυλοῦ· βλ. نعوظ.

انتفاء } Α. ἐντιφὰ [ρζ. نفى] ρ. ἀφ. ἔκλειψις, ἐξαφάνισις: سندن—براقليده ضياى شمسك ἕνεκα τῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἔν τινι τόπῳ, δέον νὰ ἐκλείψῃ καὶ ἡ ἡμέρα.

انتفاخ } Α. ἐντιφὰχ [ρζ. نفخ] ρ. ἀφ. ἐξόγκωσις, πρῆσμα, οἴδησις: ى—قارنك اثر مرض دكل اثر حلدر αὐτῆς δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα νόσου, ἀλλ' ἐγκυμοσύνης· || بطن—τυμπανίτης, μετεωρισμός, ἤτοι νόσος κοιλίας ἐξωγκωμένης ἐξ ἀνέμου· || رحم— φυσόμητρον, φῦμα περὶ τὴν μήτραν· || اعما — φυμάτωσις ἐντέρων [πρήξιμον]· || — شيشه πρῆσμα τῶν χειλέων, χείλων.

انتفاد } Α. ἐντιφὰδ [ρζ. نفد] ρ. ἀφ. τὸ λαμβάνειν καθ' ὁλοκληρίαν: حق — ἢ πολὺ ἐντελὴς λῆψις ὀφειλῆς [τοῦ δικαίου].

انتفاع } Α. ἐντιφὰ [ρζ. نفع] ρ. ἀφ. κάρπωσις ὠφελείας: صالح — κατάλληλος εἰς κάρπωσιν ὠφελείας· || مقصدلرى— ἐπὶ σκοπῷ καρπώσεως ὠφελείας. || Ρμ. ὠφελοῦμαι, καρποῦμαι ὠφέλειαν[τῆς]: ايدمدى—بو تشبثدن دخى καὶ ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης δὲν ἠδυνήθη νὰ καρπωθῇ ὠφέλειαν.

انتقال } Α. ἐντιφὰλ [ρζ. نقل, βλ. نقل] ρ. ἀφ. προσευχὴ ἄνευ ὑποχρεώσεως καὶ ἐν ἐπιμέτρῳ, ἤτοι ἐκτὸς τῶν πεντάκις τοῦ ἡμερονυκτίου ὑποχρεωτικῶς ἐπιβεβλημένων τοῖς Μουσουλμάνοις, γινομένη πρὸς μείζονα εὐαρέστησιν παρὰ τῷ Θεῷ.

انتقاء } Α. ἐντικὰ [ρ. نقو, βλ. نقاوت] ρ.ἀφ. ἐξαγωγὴ τοῦ μυελοῦ, ἤτοι τοῦ καλλιτέρου μέρους· ἐκλογή· || Ρμ. اقيه— ἐκλέγω.

انتقاد } Α. ἐντικὰδ [ρζ. نقد] ρ. ἀφ. ἐπίκρισις βιβλίου, συγγράμματος. Κυριολεκτικῶς λαμβάνειν χρήματα τοῖς μετρητοῖς, διακρίνειν καὶ χωρίζειν τὰ κιβδηλα νομίσματα· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ὅμως ταύτῃ ἄχρηστον. || Ρμ. ἐπικρίνω[αἰτ.]·§πλθ. انتقادات ·§ συνηθέστ. تنقيد βλ.

انتقاص } Α. ἐντικὰς [ρζ. نقص, βλ. نقصان] ρ.ἀφ. τὸ ἐλαττοῦσθαι,ἐλάττωσις.

انتقاض } Α. ἐντικὰζ [ρζ. نقض] ρ. ἀφ. τὸ ἀναιρεῖσθαι, ἀναίρεσις: سلسله— روايات ἀναίρεσις σειρᾶς εἰδήσεων.

انتقال } Α. ἐντικὰλ [ρζ. نقل] ρ. ἀφ. τὸ μεταφέρεσθαι ἀπὸ ἑνὸς μέρους εἰς ἄλλο, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ παρόντος βίου εἰς τὸν μέλλοντα, μετάστασις: دار باقى—μετάστασις εἰς τὴν αἰωνιότητα [ἤτοι ἐκεῖ]·§τὸ μεταβιβάζεσθαι ἢ μεταβίβασις περιουσίας, ἰδίᾳ ἀκινήτων κτημάτων εἰς τοὺς κληρονόμους ἢ νόσου· [βοτ.]: ى — بو خانه‌ك كنديسنه پدرندن ἢ μεταβίβασις τῆς οἰκίας ταύτης ἐκ τοῦ πατρός του εἰς αὐτόν· || حق— δικαίωμα μεταβιβάσεως κτήματος κτλ. || خرجى— δικαίωμα πληρονόμενον εἰς τὸ κυβερνητικὸν ταμεῖον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπισήμου μεταβιβάσεως τῶν ἀκινήτων· § νόησις,ἀντίληψις: — سريع ال deρίθ-λ-ἐντικάλ, ἢ سرعت— ماله ὁ ἔχων ταχεῖαν τὴν νόησιν· ἀγχίνους, ὁ εὐκόλως ἐννοῶν, ἀντιλαμβανόμενος·§ [φυσ.] ἀγωγιμότης,ἤτοι ἰδιότης σωμάτων τινῶν εἰς νὰ μεταβίβωσι πολὺ ἢ ὀλίγον τὴν θερμότητα, τὸ ἠλεκτρικὸν καὶ μαγνητικὸν ρεῦστόν· § [χειρ.] ἐξάρθρωσις· § [ἰατρ.] μεταχώρησις, μετάστασις: مواقع امراض— μετάστασις παθόνς ἀπὸ ἑνὸς μέρους τοῦ σώματος εἰς ἄλλο· || مرض— μετάπτωσις μιᾶς ἀσθενείας εἰς ἄλλην. || Ρμ. μεθίστασθαι· § μεταβιβάζεσθαι περιουσίαν ἀκίνητον εἰς τοὺς κληρονόμους, περιέρχεσθαι κληρονομικῶς [ὑπ ὄοτ.]: بو خانه كنديسنه پدرندن—ايتدى ἢ οἰκία αὕτη περιῆλθεν εἰς αὐτὸν κληρονομικῶς ἀπὸ τοῦ πατρός του· § ἀντιλαμβάνεσθαι,ἐννοεῖν [δοτ.]: ذهنم اورايه—ايتدى ὁ νοῦς μου δὲν ὑπῆγεν ἐκεῖ, δὲν ἐνόησα· || كورنجه درحال مصلحته—ايتمش ἀμέσως ἐνόησε τὸ πρᾶγμα· § πλθ. انتقالات.

انتقالاً } Α. ἐντικάλ-εν, ἐπρ. διὰ μεταβιβάσεως· [ἐπὶ ἀκινήτου κτήματος περιερχομένου μετὰ θάνατον τῶν γονέων ἢ ἄλλων συγγενῶν εἰς τὰ τέκνα κτλ.] βλ. انتقال.

انتقام } Α. ἐντικὰμ [ρζ. نقم, βλ. نقمت] ρ. ἀφ. ἐκδίκησις: الى — ἐκδίκησιν λαμβάνω, ἐκδικοῦμαι [ὑπ]: الدن—نى الدى ἔλαβεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐκδίκησίν του [ἐντικαμινί], ἤτοι ἐξεδικήθη αὐτόν· § πλθ. انتقامات.

انتقامجى } Τ. ἐντικαμ-ὄζή,ἐπθ. ἐκδικητής, ὁ λαμβάνων ἐκδίκησιν.

انتكاس } Α. ἐντικὰς [ρζ. نكس] ρ. ἀφ. τὸ ἀνατρέπεσθαι, ἀνατροπή: علم— خوارج ἀνατροπὴ τῆς σημαίας τῶν αἱρετικῶν· § [ἰατρ.]: خارجى— ἐκστροφή, ἀνατροπὴ π. χ. τῆς οὐροδόχου κύστεως, καθ' ἣν ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς ἐπιφάνεια ἀποβαίνει ἐξωτερική.

انتماء } Α. ἐντιμὰ [ρζ. نمى] ρ. ἀφ. ἀχθος, ἀναφορά· § σχηματίζει σύνθετα ἐπίθετα: —مكارم ذات πρόσωπον εὐγενές,γενναιόφρον [μεκιαρὴμ-ἐντιμά, κ. λ. εὐγενείας ἀχθος]· || — جواب صواب ἀπάντησις εὐστοχος, ὀρθή· [σαβὰπ-ἐντιμά, εὐστοχίας ἀχθος].

انتمك } ἢ ἐκεῖνοι Τ. ἐνε-τ-μέκ, ρμ. μτθ. εὐνουχίζω ἵππον,ἀλέκτορα κτλ.[αἰτ.].

انتهاء } Α. ἐντιχὰ [ρζ. نهاء, βλ. نهايت] ρ.ἀφ. λῆξις,τέρμα: سنه قدر ابتداسندن—ايتدى ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι τοῦ τέλους·§—لى ἀτελεύτητος·||بولق —εὑρίσκω τέλος,τελειόνω, λήγω· || پذير— ἐντιχὰ πεζίρ, ὁ τελειόνων, λήγων· § [ἐκ τοῦ نهى ἀπαγόρευσις] τὸ δέχεσθαι ἀπαγόρευσιν καὶ ἀπέχειν·||Ρμ. ἀπέχω: يزى نهى ايتدى— μᾶς ἀπηγόρευσεν· ἐδέχθημεν τὴν ἀπαγόρευσιν, ἤτοι ἀπεσχόμεν.

انتهائى } Α. ἐντιχα-ὶ, ἐπθ. τελικός· § [βοτ.] ἐπάκριος,ὁ ἐν τοῖς ἄκροις·||θ.انتهائيه.

انتهاب } Α. ἐντιχὰβ [ρζ. نهب] ρ. ἀφ. διαρπαγή, λεηλασία: اشقيا— διαρπαγὴ κακούργων· § πλθ. انتهابات ἐντιχαβάτ.

انتهاز } Α. ἐντιχὰζ [ρζ. نهز] ρ.ἀφ. τὸ δράττεσθαι εὐκαιρίας: فرصت ايچى—δράττεσθαι τῆς εὐκαιρίας.

انتى } Τ. ἐντί, ὄν. πρᾶγμα εὐτελές, μικρᾶς ἀξίας: پقى شيلر — πράγματα εὐτελῆ, φλυαρίαι· βλ. اينتى پوف.

آنتيقه } ἢ آنتيقا Ιτ. ἀντίκα [antica] ὄν. ἀρχαιότης, ἀρχαῖον πρᾶγμα, σπάνιον, περίεργον: بر آدمدر— ἄνθρωπος οὗ ἡ ἐνδυμασία, ἡ συμπεριφορὰ καὶ αἱ ἰδέαι δὲν εἶναι τῆς ἐποχῆς, ἀρχαϊκός· || فكرلى — ἄνθρωπος ἀπηρχαιωμένων ἰδεῶν.

آنتيمون } Γλ. ἀντιμὸν [antimoine] ὄν. ἀντιμόνιον [μεταλ.]: حامض— ἀντιμονικὸν ὀξύ.

آنتيمونى } Α. ἀντιμον-ί, ἐπθ. ἀντιμονιώδης: حامض— ἀντιμονιῶδες ὀξύ· § 0. آنتيمونيه ἀντιμονιγέ· —خلطيات κράματα ἀντιμονιοῦχα.

آنتيمونيت } Α. ἀντιμον-ιγέτ, ὄν. 0. ἀντιμονιακὸν ἅλας.

آنتيمونيتى } Α. ἀντιμον-ιγετί, ἐπθ. ἀντιμονίτης [στίμμι].

انثا } Α. ὀνθά, βλ. انثى.

انثقاب } Α. ἐνθικὰπ [ρζ. ثقب] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι διατετρημένον, διάτρησις: لؤلؤ— διάτρησις μαργαρίτου.

انثناء } Α. ἐνθινὰ [ρζ. ثنا] ρ. ἀφ. τὸ κάμπτεσθαι, κάμψις: خلفى— ى ἐνθινάϊ χαλφί, κάμψις ὀπισθία, ἤτοι πρὸς τὰ ὀπίσω.

انثى } Α. ὀνθά, ὄν.0. γυνή, θῆλυ·§ πλθ. اناث ἰνάς· βλ.

انجاء } Α. ἐνθζὰ [ρζ. نجو, βλ. نجات] ρ. ἀφ. τὸ σώζειν διάσωσις, σωτηρία: ى— اهل سفينه ἡ διάσωσις τῶν ἐν τῷ πλοίῳ.

انجاب } Α. ἐνθζὰπ [πλθ. τοῦ نجيب νεθζὶπ] ἐπθ. εὐγενεῖς [σπν.].

انجاز } Α. ἐνθζὰζ [ρζ. نجز] ἐκπλήρωσις ὑποσχέσεως·|| Ρμ. ἐκπληρῶ ὑπόσχεσιν [αἰτ.]: ايلدى —وعديى ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του·§πλθ.انجازات.

انجاس } Α. ἐνθζὰς [πλθ. τοῦ نجس] ὄν. ἀκαθαρσία.

انجام } Π. ἐνθζάμ, ὄν τέλος, συνέπεια: اول ايليه— ى خير ὁ Θεὸς τὸ τέλος αὐτοῦ

νὰ καταστήσῃ ἀγαθόν, καλὸν τέλος! || — ى ἀτελεύτητος· || بولق — εὑρίσκω τέλος, περατοῦμαι· βλ. καὶ انجام كار.

انجام } Α. ἐνδζάμ [ρζ. نجم] ρ. ἀφ. βλάστησις· συνών. انتاش.

انجام كار } Π. ἐνδζάμ-κιάρ, ἐπρ. ἐπὶ τέλους: بو درده كرفتار اولدى — ἐπὶ τέλους ὑπέπεσεν εἰς τὸ πάθος τοῦτο· § ὄν. τὸ τέλος τοῦ πράγματος, τὸ ἀποβησόμενον: ى — دوشونلى πρέπει νὰ σκεφθῇ τις τὸ ἀποβησόμενον.

انجتمك } Τ. ἐνδζιτμέκ, βλ. اينجيتمك.

انجذاب } Α. ἐνδζιζάπ [ρζ. جذب] ρ. ἀφ. ἕλξις [φσ.]· συμπάθεια [δοτ.]: ايكنك مغناطيسه — ى ἕλξις τῆς βελόνης πρὸς τὸν μαγνήτην· || ى — حسنه قلبك ἕλξις, συμπάθεια τῆς καρδίας πρὸς τὸ ὡραῖον· || حس — قلبده بر اكا قارشى ايتدم ἠσθάνθην μίαν συμπάθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ μου πρὸς αὐτόν· § πλθ. انجذابات.

انجرار } Α. ἐνδζιράρ [ρζ. جر] ρ. ἀφ. τὸ ἕλκεσθαι, παρατείνεσθαι, παράτασις, τὸ καταλήγειν: كلام — τὸ παρατείνεσθαι ἢ καταλήγειν τὸν λόγον· § μεταβολὴ τοῦ ἀραβικοῦ ὀνόματος εἰς γενικὴν πτῶσιν [جر].

انجره } Α. ἐνδζερέ, ὄν. θ. κνίδη, κ. τσουκνίδα· βλ. ايصيرغان.

انجرى } Α. ἐνδζερὶ [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. κνιδοειδής [βτ.]. § θ. انجريه· βλ. ἐπόμ.

انجريه } Α. ἐνδζερι-γέ, ὄν. θ. κνιδοειδῆ [φτ] § خفيفه — κνίδωσις, ἤτοι ἐξάνθημα μετὰ κνησμῶν.

انجزام } Α. ἐνδζιζάμ [ρζ. جزم] ρμ. ἀφ. τὸ θραύεσθαι, συντρίβεσθαι· § γραμ. τὸ εἶναι τὴν λέξιν συμφωνόλικτον· βλ. مجزوم.

آنجق } Τ. ἄνδζακ [βλ. آنجه] ἐπρ. μόνον, μόλις: ايكى اولاد ترك ايلدى حين وفاتنده — μόλις ἠδυνήθημεν νὰ προφθάσωμεν τὸ ἀτμόπλοιον· § ἀλλά, ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις: — يونى كوزل سويلديكز دوشونيورسكزكه τοῦτο καλῶς εἴπατε, ἀλλὰ δὲν σκέπτεσθε ὅτι...

انجقرق } Τ. ἐνδζκηρίκ, انجقرمق ἐνδζκηρμάκ — βλ. انجقريق, انجقرمق.

انجك } Τ. ἐνδζίκ, βλ. انجيك.

انجلاء } ἐνδζιλὰ [ρζ. جلا] ρ. ἀφ. ἐμφάνισις λαμπρὰ πράγματος κεκαλυμμένου τέως ἢ ἠμαυρωμένου, λάμψις, στιλβηδών, στιλπνότης: سحر — ى λάμψις τῆς πρωΐας· || تيغ — ى στιλπνότης τοῦ ἐσκωριασμένου ξίφους· § αἰθριότης: آفاق — ى αἰθριότης ὁριζόντων· || — ى هوا αἰθριότης καιροῦ, ἀτμοσφαίρας.

انجلابخش } Π. ἐνδζιλὰ-χάχς, ἐπθ. ὁ διδῶν λάμψιν, ὁ καταυγάζων· || اوراق — καταυγάζω: قلوب زيردستان اوراق — καταυγάζω τὰς καρδίας τῶν ὑπηκόων [χαρά κτλ.].

انجم } Α. ἐνδζοὺμ [πλθ. τοῦ نجم νὲδζμ] ὄν. ἀστέρες: رخشان — λαμπροὶ ἀστέρες.

انجماد } Α. ἐνδζιμὰτ [ρζ. جمد] ρ. ἀφ. πῆξις, στερεοποίησις: مياه — πῆξις ὑδάτων· || انهار — πῆξις ποταμῶν· || ى — طونك سبيله پوسته تأخر ايتدى ἕνεκα τῆς πήξεως τοῦ Δουνάβεως τὸ ταχυδρομεῖον καθυστέρησε· || — اوعيه ὀστέωσις ἀγγείων [ἰατρ.]. || Ρμ. πήγνυμαι, μεταβάλλομαι εἰς σῶμα στερεόν.

انجمن } Π. ἐνδζοὺμέν, ὄν. ὀμήγυρις, συνάθροισις, συμβούλιον, ὅμιλος πρὸς συναναστροφὴν καὶ διασκέδασιν· || دانش — ἐνδζοὺμένι φανίς, ἀκαδημία: دانشى — ἡ فرانسه γαλλικὴ ἀκαδημία· || تفتيش و معاينه — τὸ συμβούλιον τῆς βιβλιοκρισίας ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς παιδείας· || عدليه — γνωμοδοτικὴ ἐπιτροπὴ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης συνισταμένη ἐκ τῶν προέδρων διαφόρων δικαστηρίων· || سور — ὀμήγυρις χαρᾶς, πανηγύρεως [σούρ]· || اوطوريورلردى — — صحراده ἐκάθηντο ἐν τῇ πεδιάδι καθ' ὁμίλους· || قورمق —, ἢ كيز — ἐκδε συγκροτῶ ὅμιλον, ὀμήγυριν, συμβούλιον, συνέρχομαι, συναθροίζομαι.

انجو } Τ. ἐνδζού, ἢ انجى ἐνδζί, βλ. اينجو.

آنجه } Τ. ἄνδζα [λ. ἀρχ. ἐκ τῆς ἀντ. او καὶ τοῦ μορ. جه] ἐπρ. τόσον ὅσον, μόλις: يتيشه بيلدم — μόλις ἠδυνήθην νὰ προφθάσω· βλ. καὶ آنجيلاين.

انجير } ἢ انجير Τ. ἐνδζίρ [ἐκ τοῦ περσ. انجير ἐνδζίρ] ὄν. σῦκον: آغاجى — συκῆ· || آقچه — ى σῦκον ἔχον φλοιὸν λευκόν· || ى — پاطلجان σῦκον ἔχον φλοιὸν μέλανα· || ى — ليان σῦκον ξηρόν, ἰσχάς· || ى — كيز συκῆ Ἰνδική, κ. φραγκοσυκῆ· || ى — عرب συκῆ Ἀραβική, ἢ ἄλλως ى — فرعون συκῆ τοῦ Φαραώ [εἶδος κάκτου]

|| دلن — ὁ τρυπῶν [τελὲν] τὰ σῦκα, ἄλλως — قوشى συκοφάγος [πτην.]· βλ. اوجاق.

انجيرجى } Τ. ἐνδζιρ-τζί, ὄν: συκοπώλης.

انجيرلك } Τ. ἐνδζιρ-λίκ, ὄν. συκών, ἤτοι τόπος πλήρης δένδρων συκῆς.

انجيرلنمك } Τ. ἐνδζιρ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. γίνομαι ὡς σῦκον· [ἐπὶ καρπῶν πολὺ ὡρίμων, ἐξ ὧν τρέχει μέλι ὡς τοῦ σύκου].

انجيرلو } ἢ انجيرلى Τ. ἐνδζιρ-λί, ὄν. κ. Νίσυρος.

انجيك } Τ. ἐνδζίκ, ὄν. ὀστοῦν τῆς κνήμης, ἢ τῶν ποδῶν προβάτου κτλ.: — يحنيسى φαγητὸν [γιαχνὶ] ἐκ τεμαχίων ποδῶν προβάτου καὶ ἐρεθίνθων ξηρῶν· § βλ. καὶ انجك.

انجيل } Α. ἐνδζίλ [ἐκ τῆς Ἑλλ.] ὄν. Εὐαγγέλιον, ἢ Καινὴ Διαθήκη: شريف — τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· § πλθ. انجيل ايناڈزلر.

آنجيلاين } ἢ انجلين آ Τ. ἄνδζιλάϊν [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ آنجه καὶ τοῦ μορ. لين] ἐπρ. ὡς ἐκεῖνος, τοιουτοτρόπως, τόσον: بر — اولور ايش بويله آدمك توتاشى τοιαύτη γίνεται ἡ ἐργασία ἣν ἄνθρωπος, ὡς ἐκεῖνος, ἤθελε κάμει.

انجيلى } Α. ἐνδζιλί, ἐπθ. εὐαγγελικός· § ὄν. εὐαγγελιστής· § θ. انجيليه ἐνδζιλιγέ: — احكام διατάξεις εὐαγγελικαί· § πλθ. انجيليون ἐνδζιλιγιούν, εὐαγγελισταί.

انحاء } Α. ἐνχὰ [πλθ. τοῦ نحو νὰχό] ὄν. τὰ πέριξ: صحرا — ى τὰ πέριξ τῆς πεδιάδος· || [συνον. τῷ اطراف]: اطراف و — ى سور ايله محاطدر τὰ πέριξ περιβάλλονται ὑπὸ τείχους· || ميدان وسيع — ال πεδίον οὗ τὰ πέριξ εὐρέα [βεσίμ-ἐνχά]. § Ὁ ἀνικὸς δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ.

انحاف } Α. ἐνχὰφ [ρζ. نحف] ρ. ἀφ. τὸ καθιστᾶν ἰσχνόν, ἰσχνανσις: وجود — ἢ ἰσχνανσις τοῦ σώματος.

انحداب } Α. ἐνχιτὰπ [ρζ. حدب] ρ. ἀφ. κυρτότης. || Ρμ. κυρτοῦμαι.

انحدار } Α. ἐνχιτὰρ [ρζ. حدر] ρ. ἀφ. τὸ κατέρχεσθαι κατωφέρειαν, ἢ πρὸς τὰ κάτω φορά: سيل — ἢ πρὸς τὰ κάτω φορὰ τοῦ χειμάρρου· || باغ — ἢ πρὸς τὰ κάτω φορὰ ἀμαξοστοιχίας.

انحراف } Α. ἐνχιρὰφ [ρζ. حرف] ρ. ἀφ. ἐκτροπή, κλίσις, παρέκκλισις, μεταβολὴ ἐπὶ τὸ χεῖρον: مزاج — ἀδιαθεσία· || — خاطر δυσαρέσκεια [κάκιωμα]· || مرمى — ἐκτροπή, παρέκκλισις βλήματος, βολῆς· § پوصله —, ἢ ايره — κλίσις, ἀπόκλισις τῆς ναυτικῆς πυξίδος· § [ἀστρον.] ἀπόκλισις ἀστέρος· § [ἰατρ.] — مفصل ἀοξάρθρησις· || Ρμ. παρεκκλίνω, ἐκτρέπομαι [ἀπ]: ايقش — طريق حقدن παρεξέκλινε τῆς εὐθείας ὁδοῦ· § πλθ. انحرافات.

انحصار } Α. ἐνχισὰρ [ρζ. حصر] ρ. ἀφ. τὸ περιορίζεσθαι, περιορισμός, μονοπώλιον [δοτ.]: هيچ بر عاقل ادراكك نفسنه — يى ἐδεμία οὐδεὶς νουνεχὴς δύναται νὰ διισχυρισθῇ τὸν εἰς ἑαυτὸν περιορισμὸν τῆς νοήσεως, ἤτοι ὅτι αὐτὸς μόνος ἐννοεῖ· || بحثك مسند ايله — اليهه ى ὁ περιορισμὸς τῆς συζητήσεως εἰς τὸ κατηγόρημα καὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον· || دخان — μονοπώλιον καπνοῦ· || Ρμ. περιορίζομαι, εἶμαι περιωρισμένος [δοτ.].

انحطاط } Α. ἐνχιτὰτ [ρζ. حط] ρ. ἀφ. κατάβασις, παρακμή, κατάπτωσις: دكا — پارچه παρακμὴ εὐφυΐας· || — سن σίνι ἐνχιτάτ, ἡλικία παρακμῆς, γήρας· || — تجارت حال دمدر τὸ ἐμπόριον εἶναι ἐν παρακμῇ· || سى كى — ى باشلادى — ه ذكاسيده ἤρχισε καὶ ἡ παρακμὴ τοῦ νοός του ὡς καὶ τῆς ἡλικίας του· || Ρμ. καταβαίνω, παρακμάζω.

انحلال } Α. ἐνχιλὰλ [ρζ. حل] ρ. ἀφ. λύσις δεσμοῦ, δυσκολίας: عقده — λύσις δεσμοῦ· || پذير — ἐνχιλὰλ πεζίρ, ἐπιδεκτικὸς λύσεως· § [χημ. ἰατρ.] διάλυσις: ورم — διάλυσις φύματος [βερέμ].

انحماض } Α. ἐνχιμὰζ [ρζ. حمض] ρ. ἀφ. ὀξύνσις ἤτοι ξοίνισμα [χημ.].

انحماق } Α. ἐνχιμὰκ [ρζ. حمق] ρ. ἀφ. τὸ φαίνεσθαι ὡς βλάξ.

انحناء } Α. ἐνχινὰ [ρζ. حنو] ρ. ἀφ. κυρτότης, καμπυλότης: خط — ى καμπυλότης γραμμῆς· || اظفار — ى γρύπωσις, καμπύλωσις ὀνύχων· || عظم — ى ὀστεοκαμψία, κύρτωσις ὀστοῦ. || Ρμ. κυρτοῦμαι.

آنختار } Ἑλλ. ἀναχτὰρ [ἀνοικτήριον] ὄν. κλεῖς, κλειδίον: — كمرك κλειδίον ἀρσενικόν· || — ديشى κλειδίον θηλυκόν· || ى — ساعت κλειδίον ὡρολογίου· || ى — چيوى ويدلى ἐργαλεῖον, δι' οὗ βιδόνουσι τὰς βίδας, κ. βιδερόν· § [μτφ.] تصرف ثروتك — يدر ἡ οἰκονομία εἶναι ἡ κλεὶς τοῦ πλούτου· || ى — شفره κλεὶς συμβολικῆς γραφῆς· || اويدرمق — προσαρμόζω κλεῖδα, μτφ.

μετέρχομαι δόλον· || بولق — εὑρίσκω τὴν κλεῖδα, λύω· || — جيبنده يوز ἐν τῷ θυλακίῳ του ἑκατὸν κλεῖδες [ὑπάρχουσι], ἤτοι εἶναι δόλιος, κακοῦργος.

انخداع } Α. ἐνχιτά, [ρζ. خدع βλ. خدعه] ρ. ἀφ. τὸ ἀπατᾶσθαι ὑπό τινος· βλ. تخدع.

انخساف } Α. ἐνχισάφ [ρζ. خسف, βλ. خسوف] ρ. ἀφ. κατάχωσις γαιῶν ἰδίᾳ ἠφαιστειακῶν· ἐξαφάνισις, ἔκλειψις [ἰδία τῆς σελήνης]· τύφλωσις: — عين τύφλωσις [ἔκλειψις ὀφθαλμοῦ]. ‖ Ρμ. ἐξαφανίζομαι, ἐκλείπω [ἐπὶ σελήνης]· § πλθ. انخسافات· § βλ. انكساف).

انخشاش } Α. ἐνχισάς [ρζ. خش]ρ. ἀφ. θροῦς, θόρυβος παραγόμενος ἐκ τῆς συγκρούσεως ἐλαφρῶν σωμάτων: — اوراق اشجار ὁ θροῦς τῶν φύλλων τῶν δένδρων· || — اسلحه κλαγγὴ ὅπλων· § πλθ. انخشاشات.

انخفاض } Α. ἐνχιφάζ [ρζ. خفض] ρ. ἀφ. ταπείνωσις, χαμήλωσις [κυριολ. καὶ μτφ.]: — ارض ταπείνωσις ἀστέρος· || — قدر ταπείνωσις ἀξίας, ὑποβιβασμός· || — اراضی ταπείνωσις γαιῶν. ‖ Ρμ. ταπεινοῦμαι, χαμηλόνω: — بنه دن آشاغی باقیلینجه اراضینك اوومه طوغری — ایتدیکی کوریلور ἐὰν παρατηρήσῃ τις ἐκ τοῦ λόφου πρὸς τὰ κάτω, βλέπει ὅτι αἱ γαῖαι ταπεινοῦνται πρὸς τὴν πεδιάδα.

انخناف } Α. ἐνχινάφ [ρζ. خنف] ρ. ἀφ: — اجفان ἐνχινάφι ἐδζφάν, ὑπόφασις, ἀσθένεια καθ' ἣν οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι ἡμικλειστοι.

انخناق } Α. ἐνχινάκ [ρζ. خنق] ρ. ἀφ. ἀσφυξία, πνίξιμον, πνιγμός.

آند } Τ. ἄντ, ὄν ὅρκος: — ايچمك, ἢ — ايچك ὁρκίζομαι· || بوزمق — ὑπιορκῶ, ἀθετῶ ὅρκον· || — ويرمك ὁρκίζω· || — ايچمك ψευδορκῶ· § τάγμα, εὐχὴ πρὸς Θεόν [σπν.].

انداب } Α. ἐνταπ ρ. ندب] ρ. ἀφ. ἐπούλωσις: — التيام وجريحه θεραπεία καὶ ἐπούλωσις πληγῆς.

انداخت } ΙΙ. ἐντάχτ [ἀόρ. τοῦ انداختن ἐνταχτέν, ῥίπτειν] ρ. ἀφ. βολή, ῥίψιμον: — ى طوپلرك κανονιοβολισμός· || — مكتبى σχολὴ εὐθυβολίας, ἔνθα διδάσκεται ἡ εὐθυβολία· || — جدولى πίναξ βολῆς δεικνύων πόσον ὕψος δέον νὰ λάβῃ τὸ τηλεβόλον ὅπως ἡ σφαῖρα ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ· || — حق δίκαιον βολῆς, ἤτοι ποσὸν πυρίτιδος ἱκανὸν ὅπως βληθῇ μία σφαῖρα τηλεβόλου. ‖ Ρμ. ῥίπτω, πυροβολῶ [αἰτ.]: — اوپلرى ايتديلر ἔρριψαν τηλεβόλα, ἐκανονιοβόλησαν.

انداختّه } ΙΙ. ἐνταχτὲ [μτχ. τοῦ انداختن ἐνταχτὲν] ἐρριμμένος. ‖ Ρμ. ῥίπτω [δοτ.]: — كوشهٔ نسيان ايلدى ἐρρίφθη εἰς τὴν γωνίαν τῆς λήθης, παρημελήθη· || — اولق ῥίπτομαι: — حفره هلاك اولدى ἐρρίφθη εἰς τὸν βόθρον τοῦ ὀλέθρου.

انداد } Α. ἐντὰδ [πλθ. τοῦ ند νὶὰδ] ἐπθ. ἄμοιοι: — و اضداد τὰ ὅμοια καὶ τὰ ἐναντία· || — بى ὁ μὴ ἔχων ὅμοιον, ἀπαράμιλλος· || — جناب خالق بى ὁ δημιουργὸς ὁ ἀπαράμιλλος.

انداز } ΙΙ. ἐντὰζ [προστ. τοῦ انداختن ἐνταχτέν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ῥίπτων: — سلاح σιλὰχ-ἐντάζ, ἀκροβολιστής· || — تير τίρ-ἐντάζ, τοξότης· || — لنكر λενγκὲρ-ἐντάζ, ὁ ῥίψας ἄγκυραν, ἠγκυροβολημένος· || — پرتو περτὲβ-ἐντάζ, ἀκτινοβολῶν, λάμπων· || — نكاه νεγκὰχ-ἐντάζ, ὁ ῥίπτων βλέμμα· || — دهشت τεχὲτ-ἐντάζ, ὁ ῥίπτων τρόμον, ὁ ἐμπνέων φρίκην.

اندازه } ΙΙ. ἐνταζὲ, ὄν. πῆχυς μικρότερος τοῦ λεγομένου آرشون [βλ. λ.]: — حلب — انده ايسه بونده بولنور ἐὰν τὸ Χαλέπιον ἦναι ἐκεῖ, ἐδῶ εὑρίσκεται ὁ πῆχυς, ἤτοι ἰδοὺ ἡ Ρόδος ἰδοὺ καὶ τὸ πήδημα [στίχ.]· § μέτρον: — لغوز خارج سوزلر λόγοι ἐκτὸς τοῦ μέτρου, ὑπερβολαί· || — ى الق ὑπολογίζω τὴν ὀπουδαιότητα ἢ τὰς συνεπείας πράγματός τινος· || — كلك ἔρχεται τι εἰς τὴν καταμέτρησιν, τὴν ἐκτίμησιν, τὴν πειθώ, καθίσταται λογικόν.

اندازه‌سز } Τ. ἐνταζε-σὶζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ μέτρου, ὑπερβολικός: — سوز λόγε λόγους ὑπερμέτρους.

اندازه‌لمك } Τ. ἐντάζε-λεμὲκ, ρμ. μτθ. μετρῶ διὰ τοῦ πήχεως, ὑπολογίζω [αἰτ.].

اندام } ΙΙ. ἐντάμ, ὄν. σῶμα ἀνθρώπου, ἀνάστημα, συμμετρία, ἀναλογία: — كل ἀνάστημα ῥόδινον [γκιὸλ], σύμμετρον, ὡραία γυνή· || — آيينه‌سى κάτοπτρον ἀναστήματος, ἤτοι μέγα κάτοπτρον ἐν ᾧ φαίνεται ὅλον τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου· || — بى ἀσύμμετρος· || — سيم ὁ ἔχων λευκὸν [ἀργυροῦν] τὸ σῶμα.

اندامسز } Τ. ἐνταμ-σὶζ, ἐπθ. ὁ μικροῦ ἀναστήματος, δύσμορφος, ἀσύμμετρος, δυσανάλογος.

اندامسزلق } Τ. ἐνταμ-σὶζλὶκ, ἔλλειψις ἢ βραχύτης ἀναστήματος, ἀσυμμετρία, δυσαναλογία, δυσμορφία.

انداملى } Τ. ἐνταμ-λὶ, ἐπθ. ὁ ἔχων ἀνάστημα [τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον], ὁ ὑψηλοῦ ἀναστήματος· συμμετρικός.

انداوه } ΙΙ. ἐνταβέ, ὄν. ξυστόν, ὑπάλειπτρον, κ. μυστρί· τουρκ. مالا μαλά· βλ.

اند بند } Τ. ἐντ-πὲντ, ἐπρ. κόμβοι κόμβοι, κομματία κομματία, κατακεκομμένος: — اولق κατακομματιάζομαι, κατακεκομμένος, τραυματίζομαι.

اندر } Α. ἐντὲρ [παραθ. τοῦ ندر] ἐπθ. ὀπανιώτατος: او طائفه ايچنده صاحب وفا — در οἱ πιστοὶ [ἀφωσιωμένοι] μεταξὺ τοῦ λαοῦ ἐκείνου ὀπανιώτατοι εἶναι.

اندر } ΙΙ. ἐντὲρ [μόριον συνδέον δύο λέξεις ἀραβικὰς ἢ περσικὰς] ἐντός: — لى — لى πελὰ ἐντὲρ πελὰ, συμφορὰ ἐντὸς συμφορᾶς, ἤτοι ἀλλεπάλληλοι συμφοραί· || — خراب — خراب ἐρείπια ἐντὸς ἐρειπίων· [τὸ تات — تات = πλειστάκις, σάλοικον διότι ἡ λέξις تات τουρκική].

انداج } Α. ἐντιρὰζ [ρζ. درج] ρ. ἀφ. τὸ εἰσελθεῖν, τὸ συμπεριληφθῆναι, τὸ καταχωρισθῆναί που, καταχώρησις [δοτ.]: — شو كتابه مسائلك بو كتابه ى — ἢ καταχώρησις τῶν ζητημάτων τούτων ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ.

انداراس } Α. ἐντιρὰς [ρζ. درس] ρ. ἀφ. τὸ νὰ ἐξαφανισθῇ τι χωρὶς νὰ μένῃ ἴχνος, σημεῖον αὐτοῦ, τελεία ἐξαφάνισις [λέξις ἐπὶ οἰκοδομῶν]: — بنا ἐξαφάνισις οἰκοδομῶν· || — بولق ἐξαφανίζομαι.

اندرمك } Τ. ἐντιρμὲκ, βλ. ايندرمك.

اندرون } ΙΙ. ἐντερούν, ὄν. τὸ ἐσωτερικὸν [πράγματός τινος]· συνθέστερον درون βλ. § γυναικωνίτης: — همايون οὕτως ἐκαλεῖτο ἄλλοτε ὁ γυναικωνίτης τῶν ἀνακτόρων [حرم همايون]· ἤδη οὕτωσι καλεῖται τὸ παρὰ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν παλαιὸν ἀνάκτορον.

اندرز } ΙΙ. ἐντερὲζ ἢ ἐντέρζ, ὄν. συμβουλή, παραγγελία, ὑποθήκη.

آندز } Τ. ἀντὶζ, βλ. اندز.

اندغام } Α. ἐνιγὰμ [ρζ. دغم] ρ. ἀφ. ἕνωσις, σύνδεσις νεύρων, τενόντων ἢ ἀγγείων μεταξὺ ἀλλήλων ['Ανατ. Βοτ.]

اندفاع } Α. ἐνιφὰ [ρζ. دفع] ρ. ἀφ. ἀποσόβησις: — موانع ἀποσόβησις κωλυμάτων· || — ى خستهلك ἀποσόβησις νόσου· || — ى كدرك ἀποσόβησις κακοῦ, συμφορᾶς· || — كيرلى ἀποσοβεῖσθαι.

آندق } Τ. ἀνιτὰκ, [ἐκ τῆς ἀντ. ى καὶ τοῦ μορ. دق] ἐπρ. ἅμα ὡς, πάραυτα. βλ. آنددق.

اندك } ΙΙ. ἐντὲκ, ἐπθ. ὀλίγος: — سال τήφλι ἐντὲκ-δὰλ, παῖς ὀλιγοετής, μικρὸς τὴν ἡλικίαν.

آندلاشمق } Τ. ἀντ-λασμὰκ, ρμ. ἀλλ. ὀρκίζεσθαι ἀμοιβαίως, συνθηκολογεῖν [τῇ ملا].

اندلس } Α. ἐντελὲς, ὄν. κ. 'Ανδαλουσία [ὄνομα δοθὲν ἐπὶ τῶν Μαυριτανῶν τῇ 'Ισπανίᾳ].

اندلسى } Α. ἐντελεσί, ἐπθ. 'Ανδαλούσιος, Μαυριτανός· § θ. اندلسيه.

آندلى } Τ. ἀντ-λὶ, ἐπθ. ὁρκισθείς, ἔνορκος.

آندم } ΙΙ. ἀντὲμ [ἀπ' ἀντ. دم ὄν.] ἐπρ. κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρόν, τότε: — در τὲρ ἀν-τέμ, ἀμέσως.

اندماج } Α. ἐντιμὰζ [ρζ. دمج] ρ. ἀφ. τὸ εἰσέρχεσθαι τὸ ἓν ἐντὸς τοῦ ἄλλου, τὸ συναθροοῦσθαι, τὸ συναριθμεῖσθαι: — عظم συναθροισμοί, συνάθροισις ὀστέων.

اندوخته } ΙΙ. ἐντουχτὲ [μτχ. τοῦ اندوختن ἐντουχτὲν] ἀποκτηθείς, κερδηθέν· βλ. اندوز

اندود } ΙΙ. ἐντοὺτ [ἀόρ. τοῦ اندودن ἐντουτὲν] πλειμμένος: — زر ζὲρ ἐντούτ, χρυσοκάλλυντος, κεχρυσωμένος, διάχρυσος.

اندوز } ΙΙ. ἐντοὺζ [προστ. τοῦ اندوختن ἐντουχτὲν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἀποκτῶν, ὁ κερδαίνων, ὁ συλλέγων: — روز مسرت روζ μεσερρὲτ-ἐντούζ, ἡμέρα χαριόσυνος [χαρὰν κερδαίνουσα]· || — سعادت μεσαὶτὲτ-ἐντούζ, εὐτυχής· || — حكمت χικμὲτ-ἐντούζ, σοφὸς [βιβλίον κτλ.].

اندوه } ἢ اوه ΙΙ. ἐντούχ, ἀφ. θλῖψις, στενοχωρία, ἀνησυχία, μελαγχολία: — اوه ἐντούχι ἐντούχ, τὸ πλῆθος τῶν θλίψεων.

اندوهكين } Π. **ἐντουχ-γκίν,** ἡ اندوهناك **ἐντουχ-νάκ,** ἐπθ. τεθλιμμένος, ἀνήσυχος, μελαγχολικός.

آنديز } Τ. **ἀντήζ,** ὄν. θάμνος, εἶδος ἀρκεύθου·θαμνῶν περὶ τὴν πόλιν· τόπος φαύλων, συνοικία ἑταιρῶν· § اوڭ —**ἐλένιον**[φτ.].

انديش } Π. **ἐντίζ** [προστ. τοῦ انديشيدن **ἐντιάιτέν,** ἐν χρήσει ἐν *συνθέσει*] ὁ σκεπτόμενος: — دور **τοὺρ-ἐντίζ,** ὁ σκεπτόμενος μακρόθεν τὸ δυνατὸν συμβῆναι, προβλέπων, προορατικός·‖ — جابت **ἀκπἄὲτ-ἐντίζ,** ὁ σκεπτόμενος τὸ τέλος, προορατικός· ‖ — خير **χαΐρ-ἐντίζ,** ὁ σκεπτόμενος τὸ καλόν, καλοθελητής·‖ — بد **κὲὲτ-ἐντίζ,** ὁ σκεπτόμενος τὸ κακόν, κακοθελητής.

انديشناك } Π. **ἐντιζ-νάκ,** ἐπθ. ἔμφρων τις, σύννους, ἀνήσυχος.

انديشه } Π. **ἐντιὸ-έ,** ἀφ. σκέψις, σύννοια, ἀνησυχία, ὑποψία: — خير **χαΐρ-ἐντιὸέ,** ὁ καλὰ βουλευόμενος· ‖ Ρμ. ἀνησυχῶ, εἶμαι σύννους [ون]. § [σπν.] νοῦς, φαντασία.

انديشه‌سز } Τ. **ἐντιὸε-σίζ,** ἐπθ. ἀμέριμνος, ὁ ἄνευ σκέψεως καὶ ἀνησυχίας.

انديشه‌لى } Τ. **ἐντιὸε-λί,** ἐπθ. ἔμφρων τις, σύννους, σκεπτικός, ἀνήσυχος.

انديشه‌ناك } Π. **ἐντιὸε-νάκ,** ἐπθ. ταὐτὸν τῷ انديشناك καὶ τῷ انديشه‌لى.

انذار } Α. **ἐνζὰρ** [ῥζ. نذر] ρ. ἀφ. τὸ ἐκφοβίζειν καὶ καθιστᾶν προσεκτικὸν διὰ προαγγελίας κινδύνου, συμφορᾶς, τὸ ἀπειλεῖν, προμήνυσις.‖Ρμ. [αἰτ.]: هر پيغمبر مبعوث اولديغى **πᾶς** προφήτης ἠπείλησε διὰ συμφορᾶς τὸν λαόν, παρ' ᾧ ἦτο ἀπεσταλμένος· § [ἰατρ.] διάγνωσις, πρόγνωσις· § πλθ. انذارات.

انذارى } Α. **ἐνζαρ-ί,** ἐπθ. προαγγελτικός, προμηνυτικὸς κινδύνου, συμφορᾶς·§[ἰατρ.] προγνωστικός, διαγνωστικός· § 0. انذارى.

انزال } Α. **ἐνζὰλ** [ῥζ. نزل, βλ. نزول] ρ. ἀφ. τὸ καταβιβάζειν: سفينه — καταβίβασις ἢ καθέλκυσις πλοίου· [συνηθέστ. تنزيل]· § τὸ καταβιβάζειν ἐξ οὐρανοῦ, πέμπειν: — كتاب ἀποστολὴ οὐρανόθεν ἱεροῦ βιβλίου, ὡς Κοραν ίου, ἢ ἄλλου·‖ — وحى ἀποστολὴ ἀποκαλύψεως, ἐμπνεύσεως· § ἐκσπερμάτωσις· § πλθ. انزالات.

انزروت } Α. **ἐνζεροὺτ,** ὄν. σαρκόκολλα, κομμορρητίνη, ἤτοι εἶδος ρητίνης ἐχούσης τὴν ἰδιότητα νὰ ἐπουλόνῃ πληγάς.

انزعاج } Α. **ἐνζιὰδζ** [ῥζ. زعج] ρ. ἀφ. ἀπόσπασις· μτφ. ἡ συνεπεῖα διδαχῆς διεύθυνσις τῆς καρδίας πρὸς τὸ θεῖον.

انزفه } Α. **ἐνζιφὲ** [πλθ. τοῦ نزف **νέζφ**] ὄν. αἱμορραγίαι.

انزمام } Α. **ἐνζιμὰμ** [ῥζ. زمّ, βλ. زمام] ρ. ἀφ. τὸ χαλιναγωγεῖσθαι, χαλιναγώγησις.

انزواء } Α. **ἐνζιὺὰ** [ῥζ. زوى, βλ. زاويه] ρ. ἀφ. τὸ ἀποσύρεσθαι εἴς τινα γωνίαν, μονάζειν, βίος ἐρημιτικός, ἀπομόνωσις: اختيار— πρεσβεύομαι τὸν ἐρημιτικὸν βίον· ‖ عزيتى — ده كچردى διήγαγε τὸν βίον ἐν ἀπομονώσει·‖ — يه چكلمك ἀποσύρομαι εἰς τὴν ἀπομόνωσιν, εἰς τὸν ἐρημιτικὸν βίον.

انزواكاه } Π. **ἐνζιὺὰ-γκιάχ,** ὄν. ἐρημητήριον.

انس } Α. **ἴνς,** ὄν. οἱ ἄνθρωποι, τὸ ἀνθρώπινον γένος: و جن — οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ πνεύματα [δζίνν]·‖ و ملك — οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ ἄγγελοι [μελέκ]· βλ. انسان.

انس } Α. **ὕνς,** ὄν. οἰκειότης, ἐξοικείωσις, ἐξημέρωσις: الفت و — οἰκειότης καὶ σχέσις·‖ طوتمق —συνάπτω οἰκειότητα, ἀγάπην, φιλίαν [τῇ ايله]: طوتشيدى — جنون آهولر ايله συνῆψεν οἰκειότητα μετὰ μαινομένων δορκάδων, ἤτοι *ὡραίων γυναικῶν*· βλ. انسانس.

انساء } Α. **ἐνσὰ** [ῥζ. نسى, βλ. نسيان] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα λησμονῆσαί τι: ى — ماضى τὸ ἐμβάλλειν εἰς λήθην τοῦ παρελθόντος.

انسانس } Π. **ὕνς-α-ὕνς,** ἐπθ. οὐ μεγάλη ἡ σχέσις, ἡ οἰκειότης, ἤτοι οἰκειότατος, στενώτατος [ἐπὶ συναναστροφῆς]: —مزاج συναναστροφὴ φίλων ἢ ἐραστῶν λίαν στενή.

انساب } Α. **ἐνσὰπ** [πλθ. τοῦ نسب **νεσὲπ**] ὄν. γενεαί, γένη, φυλαί: —ال علم **ἐλμὺλ-ἐνσὰπ,** ἐθνογραφία, ἐπιστήμη πραγματευομένη περὶ γενῶν, φυλῶν.

انساب } Α. **ἐνσὰπ** [πλθ. τοῦ نسبت **νισὲπ**] ὄν. σχέσεις· § [ἀρθ.] λογάριθμοι.

انساج } Α. **ἐνσὰδζ** [πλθ. τοῦ نسج] ὄν. ἱστοί τοῦ σώματος ἢ τῶν φυτῶν]: —فن ἱστολογία· § βλ. انسجه.

انساف } Α. **ἐνσὰφ** [ῥζ. نسف] ρ. ἀφ. ἀποφλοίδωσις, ἐκλέπισις.

انساق } Α. **ἐνσὰκ** [ῥζ. نسق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπαγγέλλειν λόγον ὁμοιοκατάληκτον· [βλ. مسجع, سجع]· ‖ πλθ. انساقات.

انسال } Α. **ἐνσὰλ** [πλθ. τοῦ نسل **νεσὰλ**] ὄν. γενεαί, ἀπόγονοι.

انسال } Α. **ἐνσὰλ** [ῥζ. نسل] ρ. ἀφ. τὸ ἀποκτᾶν ἀπογόνους, τὸ διαιωνίζειν τὸ γένος· § πλθ. انسالات.

انسان } Α. **ἐνσ-ὰν** [ῥζ. انس] ὄν. ἄνθρωπος [ἀνήρ, ἢ γυνή]: لازم اولور — ه — ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀναγκαῖος τῷ ἀνθρώπῳ, ὁ εἰς ἔχει τὴν ἀνάγκην τοῦ ἄλλου [πρμ.]· ‖ — لمك ἄνθρωπος μεμορφωμένος καὶ πεπαιδευμένος· § καλός, εὐσυνείδητος, μεμορφωμένος: اولاق قولاى دكل—δὲν εἶναι εὔκολον νὰ γένηται τις ἄνθρωπος [μεμορφωμένος]· ‖ اولور—سوزى اما اوزى — ὁ λόγος του εἶναι ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁ ἴδιος δὲν εἶναι ἄνθρωπος [μεμορφωμένος]·‖ آدم — ἄνθρωπος ὡς πρέπει, καλός, εὐσυνείδητος·§— كيمياى , ἢ μᾶλλον كيمياى بشرى χημεία ἀνθρωπολογική· § العين—**ἐνσάνθ-ελ-ἴν,** κόρη ὀφθαλμοῦ [τ. كوز بيكى]· ‖—ال عين **ἄἴνθ-ελ-ἐν-σάν,** ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἢ ὀόξα, τὸ καύχημα τῶν ἀνθρώπων· ‖ βλ. نسيان.

انسانى } Α. **ἐνσαν-ί,** ἐπθ. ἀνθρώπινος: شكل —τὸ ἀνθρώπινον σχῆμα·§ 0. انسانيه **ἐνσανιγέ** — وظائف τὰ ἀνθρώπινα καθήκοντα.

انسانيت } Α. **ἐνσαν-ιγέτ,** ἀφ. 0. ἀνθρωπότης, ἀγαθότης, εὐγένεια, εὐπροσηγορία, ἀνθρωπισμός, κ. ἀνθρωπιά: صاتون— ايلك ἡ εὐγένεια δὲν ἀγοράζεται [πρμ.]· ‖ ادمك حيوانيتى يكله — ى اوقومقله بيلنمز ἡ μὲν ζωότης τοῦ ἀνθρώπου ὑψίσταται διὰ τοῦ τρώγειν, ὁ δ' *ἀνθρωπισμὸς αὐτοῦ διὰ τῆς ἀναγνώσεως*, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος τρώγων μόνον εἶναι ζῶον, μελετῶν δὲ ἄνθρωπος· ‖ خدمت ر — ه — ὑπηρεσία τῇ ἀνθρωπότητι.

انسانيةً } Α. **ἐνσανιγέτ-εν,** ἐπρ. ὡς ἄνθρωπος, ἀνθρωπίνως.

انسانيتپرور } Π. **ἐνσανιγὲτ-περβὲρ,** ἐπθ. φιλάνθρωπος.

انسانيتپرورانه } Π. **ἐνσανιγέτ-περβερανέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων φιλανθρώπῳ, ἤτοι φιλάνθρωπος [πράξις, αἴσθημα κτλ.]· § ἐπρ. φιλανθρώπως.

انسانيتپرورى } Π. **ἐνσανιγὲτ-περβερί,** ὄν. φιλανθρωπία: — شعار ἴδιον ἢ χαρακτὴρ φιλανθρωπίας.

انسانلق } Τ. **ἐνσαν-λὰκ,** ἀφ. ἀνθρωπότης, εὐγένεια· συνων. انسانيت.

انسانيتسز } Τ. **ἐνσανιγετ-σίζ,** ἐπθ. ἀπάνθρωπος, ἀγενής, ἀγροῖκος.

انسانيتسزلك } Τ. **ἐνσανιγετ-σιζλὰκ,** ἀφ. ἀπανθρωπία, ἀγροικία.

انسانيتشعرانه } Π. **ἐνσανιγὲτ-σιαρανέ,** ἐπθ. φιλανθρωπικός· § ἐπρ. φιλανθρωπικῶς.

انسانيتكار } Π. **ἐνσανιγετ-κιάρ,** ἐπθ. φιλάνθρωπος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός.

انسانيتكارانه } Π. **ἐνσανιγὲτ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀρμόζων φιλανθρώπῳ, εὐγενεῖ, φιλανθρωπικός· § ἐπρ. φιλανθρώπως, εὐγενῶς.

انسانيتكارى } Π. **ἐνσανιγὲτ-κιαρί,** ἀφ. φιλανθρωπία, εὐγένεια.

انسانيتلى } Τ. **ἐνσανιγετ-λί,** ἐπθ. φιλάνθρωπος, μεμορφωμένος, εὐγενής, ὑποχρεωτικός.

انسب } Α. **ἐνσὲπ** [παραθ. τοῦ مناسب] ἐπθ. καταλληλότερος, προσφορώτερος - τατος: تدابير — τὸ προσφορώτερον τῶν μέτρων.

انسجام } Α. **ἐνσιδζὰμ** [ῥζ. سجم] ρ. ἀφ. ἔκχυσις, ἐκροή· ὕφος ῥέον, εὔροια: — كلام εὔροια λόγου.

انسجه } Α. **ἐνσιδζὲ** [πλθ. τοῦ نسج **νεσὲδζ**] ὄν. ἱστοί [ἀνατ.] βλ. انساج· § ὑφάσματα: حريره —ὑφάσματα μεταξωτά.

انسداد } **ἐνσιτὰτ** [ῥζ. سدّ] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι τι κεκλεισμένον, πεφραγμένον, κλεῖσιμον, κλεῖσις· ابواب علوم — ἡ κλεῖσις τῶν θυρῶν τῶν ἐπιστημῶν· ‖ مجلسك — ى ἡ κλεῖσις τῆς βουλῆς· ἀντιθ. اكشاد ἢ كشاد ·‖ — سوراخ κλεῖσις ὀπῆς· § ἰατρ. ἔμφραξις, ἀτρησία· [λέγεται ἐπὶ διαφόρων πόρων τοῦ σώματος, οἷον ρινός, στόματος, πρωκτοῦ, ὅταν τύχωσι κεκλεισμένοι ἐν τῇ γεννήσει τοῦ βρέφους]: بلوم — ἀτρησία λαιμοῦ, ἀτρητολαιμία, ἤτοι βλάψις τῶν ἀτομίων τοῦ φάρυγγος καὶ τοῦ λάρυγγος· ‖ — يمك ἀτρητοποιεῖμαι, ἤτοι βλάπτω τῆς σχισμῆς τοῦ

στόματος· || سلس — ἀτρητοκυστία, ἔλλειψις στομίου τῆς κύστεως.

انسدال } Α. ἐνδιέδαλ [ρζ. سدل] ρ. ἀφ. τὸ καταβαίνειν καὶ κρέμασθαι ὡς ὁ κάδος ὁ καταβιβαζόμενος εἰς φρέαρ· § [ἰατρ.] πτῶσις μήτρας κτλ.|| شرج — πρωκτοκήλη [ἀσθν.].

آنسز } Τ. ἀνσὴζ ἢ آکسزین ἄνσι-ζιν, βλ. آکسز, آکسزین αἰφνιδίως.

انسز } Τ. ἐνσίζ, βλ. آکسز στενός.

انسکاب } Α. ἐνσκιδὰκ [ρζ. سکب] ρ. ἀφ. τὸ ἐκχέεσθαι, τὸ διαρρέειν· [ἰατρ.] ἔγχυσις, κατάχυσις, ῥάντισμα ὑγροῦ θερμοῦ ἢ ψυχροῦ εἰς τὰ ἰατρικά.

انسلاب } Α. ἐνσιλὰκ [ρζ. سلب] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι ἀπογεγυμνωμένον, ἐστερημένον: حضور — στέρησις ἡσυχίας, ἀναπαύσεως, ἀνησυχία· || راحت — στέρησις ἡσυχίας· || شعور — στέρησις φρενῶν· § [χημ.] اون — ἐξάλειψις ἢ ἐξαφάνισις χρώματος, ἀμύδρωσις.

انسلاخ } Α. ἐνσιλὰχ [ρζ. سلخ] ρ. ἀφ. τὸ ἐκδέρεσθαι ὡς ἢ δορὰ ζώου, τὸ ἀπεκδύεσθαι, ἐκδαρμός, ἀπέκδυσις [دن]: اوڤلندن — وقت بولمیدرق کندیسنی دکزه فرلاندی ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν μὴ προφθάσας ν' ἀπεκδυθῇ τὰ ἐνδύματά του.|| Ρμ. [دن]: جانی بدنندن ایندی — ἡ ψυχή του ἀπεξεδύθη [ἐξήλθε] τοῦ σώματός του· § ἀπαλλαγὴ τῆς ἡμέρας ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς νυκτός· § λῆξις μηνός· βλ. سلخ.

انسلاك } Α. ἐνσιλὰκ [ρζ. سلك, βλ. سلوك] ρ.ἀφ. τὸ βαίνειν, ἀκολουθεῖν ὁδόν [δοτ.]: مدار یکانهٔ شریعته — شاهراه τὸ μόνον μέσον σωτηρίας εἶναι τὸ βαίνειν τὴν λεωφόρον τοῦ ἱεροῦ νόμου.|| Ρμ. [δοτ.]: ایندیکی طریقك صوکی چیقمیه‌جغنی بیلیر ایدی — ἡ ὁδὸς ἣν ἔδωκεν ἦτο ἀδιέξοδος

انسلال } Α. ἐνσιλὰλ [ρζ. سل] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι τι γυμνὸν ὡς τὸ ἐκ τοῦ κολεοῦ ἐξηγμένον ξίφος, γυμνότης: کوکللر ایندی حذر نظرهٔ جلالندن صاقندی یارملیر سیفك — ندن αἱ καρδίαι ἐπροφυλάχθησαν ἐκ τοῦ βλέμματος τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ· ἐπροφυλάχθησαν οἱ τετραυματισμένοι ἐκ τῆς γυμνότητος τοῦ ξίφους [στίχ.]· § τὸ κρυφίως φεύγειν, δραπέτευσις.

انسواد } Α. ἐνσιβὰδ [ρζ. سود, βλ. واد] ρ. ἀφ. μελάνωσις [ἀσθν.].

انسهال } Α. ἐνσιχὰλ [ρζ. سهل] ρ. ἀθ. κάθαρσις, ἤτοι διάρροια· βλ. اسهال.

آنسون } Τ. ἀνασόν, βλ. ناصون.

انسی } Α. ἄνσι-ι, ἐπθ. οἰκεῖος, ἐξῳκειωμένος· § [ἀνατ.] ἐσωτερικός· § θ. انسیه.

انسیاق } Α. ἐνσιγὰκ [ρζ. سوق] ρ. ἀφ. τὸ ὑπό τινος ἐλατηρίου ἐλαύνεσθαι, ἢ εἰς τὰ πρόσω ὤθησις· τὸ ἀκολουθεῖν τὸ ἓν τὸ ἄλλο, ἀκολουθία, εἰρμός, ἀλληλουχία: مباحث — کلام: انسیاقات ὁ εἰρμὸς τῶν ζητημάτων· § πλθ. οἱ εἰρμοὶ τοῦ λόγου.

انسیت } Α. ἄνσι-γέτ, ἀφ. οἰκειότης, σχέσις, φιλία. || Ρμ. σχετίζομαι, συνδέω φιλίαν, ἐξοικειοῦμαι, συνειθίζω [ἀμ]: هرکس ایدر — ایله σχετίζεται μεθ' ὅλων· || ایکیسه ایله — ایکز μετ' οὐδενὸς σχετίζεται· || — کتاب مطالعه ایتکله ایتشدر ἐσυνείθισεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν βιβλίων.

انش } Τ. ἐνίς, βλ. اینیش.

انشاء } Α. ἐνσὰ [ρζ. نشأ, βλ. نشأت] ρ. ἀφ. κτίσις, κατασκευὴ κτιρίου ἢ πλοίου ἢ γεφύρας, ὁδοῦ κτλ. ἀνέγερσις [συν. بنا]: باب مکتب — ی ایچون διὰ τὴν κατασκευὴν ἀνδρὸς σχολείου· || سفائن — ی — ναυπηγία: § σύνθεσις, σύνταξις, ὕφος, λόγος γραπτός: کوزلدر — ی — ἡ σύνθεσίς του, τὸ ὕφος του εἶναι καλόν, δηλ. γράφει καλά· || فارسی — ی — σύνθεσις περσική· || شعر و — ده کی کمال قدرتی ἡ μεγάλη ἱκανότης του εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον· § πρόταση ἐκφράζουσα εὐχήν, αἴτησιν ἢ διαταγὴν ὅπως γένηται τι, καὶ οὐχὶ γεγονὸς τετελεσμένον· [ἀντίθ. اخبار, βλ. انشائی καὶ اخباری]· § ἐπιστολάριον: ی جدید — νέον ἐπιστολάριον. || Ρμ. κτίζω, κατασκευάζω, ἀνεγείρω, συντάττω [ἀτ.]: باب مکتب — ایکز — κτίζω σχολεῖον· § πλθ. انشائات κατασκευαί, ναυπηγία: دارِ — ی — τμῆμα ἐπὶ τῆς ναυπηγίας ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ναυτικῶν.

انشاءالله } Α. ἐν-σὰ-λλαχ, βλ. ان ἐν.

انشائی } Α. ἐνσὰ-ϊ, ἐπθ. ὁ ἀφορῶν τὴν ἀνέγερσιν, οἰκοδομήν, ναυπήγησιν, οἰκοδομικός, ναυπηγικός· § ὁ ἀφορῶν τὴν σύνθεσιν, σύνταξιν, τὸ ὕφος, ἐπιστολιμαῖος, συντακτικός· § θ. انشائیه ἐνσαϊγέ: — صارف δαπάνη οἰκοδομῆς [οἰκοδομικαί]· || دستگاهی — ναυπηγεῖον· || — جلب πρότασις ἐπιθυμίας, ἤτοι ἐκφράζουσα εὐχήν, αἴτησιν ἢ διαταγὴν ὅπως γένηται τι, καὶ οὐχὶ κρίσιν, ἤτοι γεγονὸς τετελεσμένον· ἀντίθ. توکیدی βλ.

انشاد } Α. ἐνσὰδ [ρζ. نشد] ρ.ἀφ. τὸ ἀπαγγέλλειν ποίησιν, στίχους: شعر — ἀπαγγέλλειν ποίησιν.|| Ρμ. [αἰτ.]: ایتدیکی قصیده — τὸ ποίημα ὅπερ ἀπήγγειλε· § πλθ. انشادات.

انشاط } Α. ἐνσὰτ [ρζ. نشط, βλ. نشاط] ρ.ἀφ. τὸ καθιστᾶν εὔθυμον, ἱλαρόν· [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει, ἀντὶ τοῦ نشاط βλ.].

انشاق } Α. ἐνσὰκ [ρζ. نشق] ρ. ἀφ. εἴσπνευσις, εἰσπνοὴ ρευστοῦ διὰ τῆς ῥινός [ἰατρ. ψυσιολ.].

انشتات } Α. ἐνσιτὰτ [ρζ. شتت, βλ. شتی] ρ. ἀφ. διασκόρπισις, σύγχυσις· συνηθέστερον تشتت βλ.

انشته } Τ. ἐνιστέ, ὀν. γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ, ἢ καὶ ὁ σύζυγος θείας· βλ. داماد.

انشراح } Α. ἐνσιρὰχ [ρζ. شرح] ρ. ἀφ. διαστολή, ἔκτασις· § μτφ. διάχυσις, διάθεσις, ἀγαλλίασις: قلب — ی — ἀγαλλίασις καρδίας·|| درون — ی — ἀγαλλίασις ἐσωτερική·|| بوکون کوکلده بر — وارکه الك عادی شیلر بیله کوزیه لطیف قوریور σήμερον ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὑπάρχει τοιαύτη ἀγαλλίασις, ὥστε καὶ τὰ μᾶλλον συνήθη πράγματα φαίνονται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου εὐάρεστα·|| دمر — ی — στιγμὴ διαχύσεως.

انشراق } Α. ἐνσιρὰκ [ρζ. شرق] ρ. ἀφ. διάρρηξις: خشبه — ی — διάρρηξις ξύλου· § ἀνατολή: برنور النور لاهوتیك ایلك آثار ضیا — ی — ἢ ἐκ νοῦρ-ν-νοῦρι λαχουτινὶν ἴλκ ἀσάρι ζιγιὰ νισάρι ἐνσιρακήτα πρῶτα φωτοβόλα σημεῖα τῆς ἀνατολῆς ἑνὸς θείου φωτὸς ἐκ φωτός· [ἐπὶ ἐμφανίσεως τοῦ Μεσσιανισμοῦ].

انشعاب } Α. ἐνσιὰπ [ρζ. شعب, βλ. شعبه] ρ. ἀφ. διακλάδωσις: قبائل — διακλάδωσις φυλῶν· § βλάστησις [συνών. انفتاح καὶ انکشاف βλ.].|| Ρμ. διακλαδοῦμαι [δοτ]: ترك قومی وطن اصلیلرندن چیقدقدنصکره پك چوق قبائله — انشعاب ὁ τουρκικὸς λαὸς ἐξελθὼν τῆς γενεθλίου αὐτοῦ πατρίδος διεκλαδώθη εἰς πολλὰς φυλάς.

انشقاق } Α. ἐνσικὰκ [ρζ. شق] ρ. ἀφ. τὸ χωρίζεσθαι ἢ σχίζεσθαι εἰς δύο, διαίρεσις, διάσχισις: خامه — ی — διάσχισις καλάμου· || سی — διάσχισις αὐλοῦ· || قر — διαίρεσις τῆς σελήνης εἰς δύο, ἤτοι θαῦμα τοῦ Μωάμεθ διαρέσαντος διὰ τοῦ δακτύλου τὴν σελήνην εἰς δύο· § [ἰατρ.] عظم — κάταγμα ὀστέων.

انشلال } Α. ἐνσιλὰλ [ρζ. شل] ρ. ἀφ. ροὴ καταρράκτου, πτῶσις ὑδάτων ποταμοῦ ἢ χειμάρρου ἐξ ὑψηλοῦ μέρους πρὸς τὰ κάτω: نیل — ی πτῶσις τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου· || سیل — πτῶσις ὑδάτων χειμάρρου.

انصاب } Α. ἐνσὰπ [πλθ. τοῦ ἀχρήστου نصب νισὰπ] ὀν. λίθοι ἀνωρθωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, εἴδωλα, ἀγάλματα.

انصات } Α. ἐνσὰτ [ρζ. نصت] ρ. ἀφ. τὸ σιγᾶν, σιωπή.|| Ρμ.: قرآن اوقونور ایکن — ایله ἀναγινωσκομένου τοῦ Κορανίου, σίγα [ἐξὰ ἐνσάτ].

انصار } Α. ἐνσὰρ [πλθ. τοῦ ناصر] ὀν. βοηθοί· ἰδίως οὕτω καλοῦνται οἱ κάτοικοι τῆς Μεδινᾶς, οἵτινες δεξάμενοι τὸν προφήτην Μωάμεθ, φεύγοντα ἐκ τῆς Μέκκας, ἐβοήθησαν αὐτὸν κατὰ τῶν Κορεΐς.

انصاری } Α. ἐνσαρ-ί, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς βοηθοὺς [انصار βλ.].

انصاف } Α. ἐνσὰφ [πλθ. τοῦ نصف νισάφ] ὀν. ἡμίσεια.

انصاف } Α. ἐνσὰφ [ρζ. نصف] ρ. ἀφ. δικαιοσύνη, ἐπιείκεια, μετριότης, διάκρισις, εὐσυνειδησία: دینك یاریسیدر — ی δικαιοσύνη εἶναι τὸ ἥμισυ τῆς πίστεως·|| اصناف قسمنده بولغار — ی — ἐν τῇ τάξει τῶν συντεχνιῶν εὐσυνειδησία δὲν ὑπάρχει [πρμ.]· || یوقی — ك — δὲν ἔχεις ἐπιείκειαν, εὐσυνειδησίαν; — لی ἄδικος, ἀσυνείδητος· || کلك — ه — ἔρχομαι εἰς τὴν δικαιοσύνην, τὴν μετριότητα, ἤτοι παύω ἀπὸ τοῦ νὰ ὦ ἄδικος καὶ ὑπερβολικός. || Ρμ. ἐνεργῶ μετὰ δικαιοσύνης, ἐπιείκειας, εὐσυνειδησίας: مرحمت و — ایندی πυθπλαγχνίσθη καὶ ἔδειξεν ἐπιείκειαν· § ἐπῴ. — δικαιοσύνη! εὐσυνειδησία! ἢ ایت — δικαιοσύνην ποίησον [ἔτ], ἤτοι ἔσο δίκαιος, ἐπιεικής, εὐσυνείδητος· [βλ. καὶ انصافلی].

انصافسز } Τ. ἐνσαφ-σίζ, ἐπθ. ἄδικος, ἀσυνείδητος, ὁ μὴ ἔχων μετριότητα καὶ διάκρισιν ἐν τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις.

انصافسزجه } Τ. ἐνσαφ-σίζζα, ἐπῳ. ἀδίκως, ἀσυνειδήτως, ἀσπλάγχνως.

انصافسزلق } Τ. ἐνσαφ-σιζλίκ, ἀφ. ἀδικία, ἀσυνειδησία, ἀδιακρισία,

انصافكار } Π. **ἰνσαφ-κιάρ,** ἐπθ. εὐσυνειδήτος, δίκαιος· βλ. انصافلى.

انصافكارانه } Π. **ἰνσαφ-κιαρανέ,** ἐπθ. ὁ ἀνήκων εὐσυνειδήτω, δικαίῳ· § ἐπρ. εὐσυνειδήτως· βλ. انصافليجه.

انصافلى } Τ. **ἰνσαφ-λή,** ἐπθ. δίκαιος, εὐσυνείδητος, μέτριος ἐν τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

انصافليجه } Τ. **ἰνσαφ-ληδζά,** ἐπρ. μετὰ δικαιοσύνης, εὐσυνειδησίας, μετριότητος, ἀρκετὰ εὐσυνειδήτως.

انصباب } Α. **ἰνσπτάπ** [ρζ. صبّ] ρ. ἀφ. χύσις, ροή, ἐκβολή: آب — ροὴ ὕδατος·‖Ρμ. χύνομαι, ῥέω, ἐκβάλλω [δοτ.]: طونه‌نك اینديكى نقطه—بحر سياهه τὸ σημεῖον, ἐν ᾧ ὁ Δούναβις χύνεται εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν·§[ἰατρ.] ὑπόχυσις, ἀνάχυσις: دم — ὑπόχυσις ἢ ἀνάμιξις αἵματος εἰς τὸν ἐγκέφαλον· ‖ دم مغلوى — αἱμάλωψ, ἤτοι ἀνάχυσις αἵματος εἰς τὸν βολβὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

انصباغ } Α. **ἰνσπτάγ** [ρζ. صبغ] ρ. ἀφ. τὸ βάφεσθαι, βαφή· § τὸ ἀξιοῦσθαι διαφόρων θείων ὀπτασιῶν καὶ ἀποκαλύψεων.

انصدام } Α. **ἰνσπτάμ** [ρζ. صدم, βλ. صدمه] ρ.ἀφ. σύγκρουσις [ὀπν.]· βλ. تصادم.

انصراف } Α. **ἰνσηρὰφ** [ρζ. صرف] ρ. ἀφ. ἐπιστροφή, ἐπάνοδος: زوار — ἐπιστροφὴ προσκυνητῶν· ‖ — رخصت ايتمه‌سى وردى ἔδωκε τοῖς ἀκολούθοις αὐτοῦ [ἐτπαΐνὲ] ἄδειαν ἐπανόδου·§[γραμμ.] κλίσις·§ [ἰατρ.] ἀντιπερισπασμός, ἀπαγωγή, ἤτοι τὸ διευθύνειν τὰ ὑγρὰ τοῦ σώματος πρός τι μέρος.

انصرام } Α. **ἰνσηρὰμ** [ρζ. صرم] ρ. ἀφ. τὸ κόπτεσθαι, διακοπή.

انصف } Α.**ἰνσὰφ** [παραθ. τοῦ منصف **μισνὶφ**] ὑπθ. εὐσυνειδητότερος, δικαιότερος-τατος: اهل سوق — ὁ εὐσυνειδητότερος τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀγορᾶς [ἔχλι σούκ].

انضاج } Α. **ἰνζὰδζ** [ρζ. نضج] ρ. ἀφ. τὸ ψήνειν, ὄψησις, τὸ ὡριμάζειν, ὡρίμανσις: طعام — ψήσιμον φαγητοῦ· ‖ ميوه — ὡρίμανσις ὀπωρικῶν.

انضباط } Α.**ἰνζηπτάτ** [ρζ. ضبط] ρ.ἀφ. δημοσία τάξις, εὐταξία, πειθαρχία, καλὴ διοίκησις ἀστυνομική: آسايشك استقرارى — و — ἡ παγίωσις τῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας·‖ امور — ἡ τάξις τῶν ὑποθέσεων· ‖ مملكت — ἡ εὐταξία τῆς χώρας.

انضباطى } Α. **ἰνζηπατη-ή,** ἐπθ. ὁ ἀφορῶν τὴν δημοσίαν τάξιν, τὴν εὐταξίαν, τὴν πειθαρχίαν, τὴν καλὴν ἀστυνομικὴν διοίκησιν· § 0. انضباطيه **ἰνζηπατηγέ:** امور — ὑποθέσεις ἀφορῶσαι τὴν δημοσίαν τάξιν, ἤτοι τὰ τῆς δημοσίας τάξεως.

انضجاج } Α. **ἰνδιζὰδζ** [ρζ. ضجج] ρ.ἀφ. αὐθέψησις, διάβρασις, τὸ βράζειν ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ χυμῷ [φαρμ.].

انضجاع } Α. **ἰνδιζὰ** [ρζ. ضجع] ρ. ἀφ. κατάκλισις ἀσθενοῦς ἐπὶ τῆς ῥάχεως καὶ ἡ ἐκ τῆς πολυχρονίου κατακλίσεως ἐπερχομένη γαγγραινώδης κατάστασις.

انضغاط } Α. **ἰνζιγὰτ** [ρζ. ضغط] ρ. ἀφ. πίεσις, θλῖψις ἀέρος κτλ. [φυσ.].

انضمام } Α. **ἰνζιμὰμ** [ρζ. ضمّ] ρ.ἀφ.τὸ προστίθεσθαι, προσθήκη [δοτ.]: ريملك — ى ديكر مملكه‌يه — προσθήκη ποδοῦ εἰς ἕτερον ποδόν· ‖ رأى — προσθήκη γνώμης, συναίνεσις· ‖ مساعده — προσθήκη ἀδείας, ἤτοι τὸ ἐπιτρέπειν‖ معاونت — προσθήκη ἀντιλήψεως, συναντίληψις· ‖ موافقت — προσθήκη συγκαταθέσεως, κοινὴ συγκατάθεσις. ‖ Ρμ. [δοτ.].

انطاق } Α. **ἰντὰκ** [ρζ. نطق] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ὁμιλεῖν: ى — ساكتك τὸ νὰ κάμῃ τις τὸν σιγῶντα νὰ ὁμιλήσῃ· ‖ — حق τὸ νὰ κάμῃ ὁ Θεὸς τινα νὰ ὁμιλήσῃ, ἔμπνευσις θεία· [οὕτω καλεῖται ὁ λόγος ὃν λέγει τις ζωγραφικῶς μὲν καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, ἀλλ' ὅστις ἔχει τὴν ἀναφοράν του εἴς τι ζήτημα].

انطاكيه } **ἀντακιγιέ,** κ. **ἀντάκια,** ὀν.κ.Ἀντιόχεια [πόλις].

انطباخ } Α. **ἰντιπὰχ** [ρζ. طبخ] ρ. ἀφ. τὸ ἑψήνεσθαι, ἕψησις, طعام — ἕψησις φαγητοῦ.

انطباع } Α. **ἰντιπὰ** [ρζ. طبع] ρ. ἀφ. τὸ ἐκτυποῦσθαι, ἐκτύπωσις: — كتب و رسائل ἐκτύπωσις βιβλίων καὶ ἐγχειριδίων· § τὸ ἀποτυποῦσθαι, ἀποτύπωσις[δοτ.]: صورتك آينه‌يه — ى ἡ ἀποτύπωσις τῆς εἰκόνος εἰς τὸν καθρέπτην.‖Ρμ. [δοτ.]: ايدن معانى صفحهٔ خاطره‌يه — ἐνοιαι ἀποτυποθεῖσαι εἰς τὴν πλάκα τῆς μνήμης.

انطباق } Α. **ἰντιπὰκ** [ρζ. طبق] ρ. ἀφ. τὸ ἐφαρμόζεσθαι, ἐφαρμογή, συμφωνία [δοτ.]: قپاغك كاسه‌يه — ى ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ καλύμματος εἰς τὸ δοχεῖον·‖ قوانينك اخلاق مملكته — ى مقتضيدر ἀπαιτεῖται ἡ συμφωνία τῶν νόμων πρὸς τὰ ἤθη τῆς χώρας· § πλθ. انطباقات.

انطفاء } Α. **ἰντιφὰ** [ρζ. طفو] ρ. ἀφ. τὸ σβέννυσθαι, κατάσβεσις, ἀπόσβεσις: ى — حريق ἀπόσβεσις πυρκαϊᾶς.

انطفاپذير } Π. **ἰντιφα-πεζίρ,** ἐπθ. ὁ σβεννύμενος: اوق — σβέννυμαι [πυρκαϊὰ κτλ.].

انطلاق } Α. **ἰντιλὰκ** [ρζ.طلق, βλ. طلاق]ρ.ἀφ. ἀπόλυσις, ἀναχώρησις: — ابناى سبيل ἀναχώρησις τῶν ὁδοιπόρων· ‖ محبوسينك عفو — ى ἡ συγχώρησις καὶ ἡ ἀπόλυσις τῶν πεφυλακισμένων.

انطماس } Α. **ἰντιμὰς** [ρζ. طمس] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαλείφεσθαι, ἐξάλειψις, ἐξαφάνισις: — جريحه ἐξαφάνισις τραύματος.

انطواء } Α. **ἰντιβὰ** [ρζ. طو βλ. طى] ρ. ἀφ. τὸ διπλοῦσθαι, τυλίσσεσθαι, δίπλωσις: — ى ورقه δίπλωσις [τύλιγμα] ἐγγράφου· — ى ‖ثوب δίπλωμα ἐνδύματος·‖ سفينه لواى — ى δίπλωσις σημαίας πλοίου.

انظار } Α. **ἐνζὰρ** [πλθ. τοῦ نظر] ὄν. βλέμματα: دقت — جلب τὸ ἑλκύειν τὰ βλέμματα τῆς προσοχῆς, τὸ ἐπικαλεῖσθαι τὴν προσοχήν·‖ — حسن **χοῦνι ἐνζάρ,** βλέμματα εὐμενῆ, ἤτοι εὔνοια, συμπάθεια.

انظار } Α. **ἰνζὰρ** [ρζ. نظر] ρ. ἀφ. ἀναβολή, τὸ διδόναι προθεσμίαν.

انظام } Α. **ἐνζὰμ** [πλθ. τοῦ نظم] ὄν. ὀχεία, τόκος ἢ ὠὰ ἰχθύων, κ. يورطه‌سى بالق.

انعاظ } Α. **ἰνὰζ** [ρζ. نعظ] ρ. ἀφ. ἔντασις, ὀρθωσις καυλοῦ: دائم — ى ἀστυρίασις.

انعام } Α. **ἐνὰμ** [πλθ. τοῦ نعم **νιὰμὲτ**] ὀν.κτήνη, οἷον κάμηλοι, βόες, πρόβατα· § ἄνθρωποι εὐήθεις, ὡς κτήνη· § συλλογὴ κεφαλαίων τινῶν τοῦ Κορανίου.

انعام } Α. **ἐνὰμ** [πλθ. τοῦ نعمت **νιὰμὲτ**]ὀν.εὐεργεσίαι, χάριτες, δωρεαί: — الطالف و χάριτες καὶ εὐεργεσίαι.

انعام } Α. **ἰνὰμ** [ρζ. نعم] ρ. ἀφ. εὐεργεσία, χάρις: كورديكى — لك حد و پايانى يوقدر δὲν ἔχει ὅριον καὶ τέρμα ἡ εὐεργεσία ἧς ἠξιώθη· بو قدر عنايت و — ء مظهر اولمشيكن كفران نعمت ‖ ايلدى ἐνῷ ἠξιώθη τοσούτων εὐεργεσιῶν καὶ χαρίτων, ἔδειξεν ἀγνωμοσύνην·‖Ρμ. εὐεργετῶ, χορηγῶ ἀγαθά, χάριτας [δοτ.]: مسافرينه فوق العاده ايلدى — و اكرام ايتمه‌سى ἐποίησεν ἐκτάτους περιποιήσεις καὶ χάριτας τοῖς φιλοξενουμένοις·‖ احتياجى وار ايسه — ايت ἐὰν ἔχῃ ἀνάγκην, εὐεργέτησον·‖ احسان ايتك — و εὐεργετῶ· § πλθ. انعامات.

انعدام } Α. **ἰνιτὰμ** [ρζ. عدم] ρ.ἀφ. ἀνυπαρξία, ἐξαφάνισις: لون — ἀχρωματισμός, ἔλλειψις χρώματος.

انعرا } Α. **ἰνιρὰ** [ρζ. عرى] ρ. ἀφ. τὸ ἀπεκδύεσθαι, τὸ ἀπογυμνοῦσθαι, ἀπογύμνωσις: اصل — ى γύμνωσις μέρους ῥίζης τῶν ὀδόντων διὰ τῆς φθορᾶς τῶν οὔλων.

انعراج } Α. **ἰνιρὰδζ** [ρζ. عرج] ρ. ἀφ. καμπή, σκολιότης, ἀνωμαλία τῶν ὀστέων ἐν ταῖς ἀποφύσεσι [ἀνατ.].

انعزال } Α. **ἰνιζὰλ** [ρζ. عزل] ρ.ἀφ. ἀποσύρεσθαι τῶν πραγμάτων, ἀποχώρησις: — ى آرزو ايلدى ἐπεθύμησε τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ· [ἰνιζαλινί]· § [ὀν]: وظيفهٔ خطابتدن — ى ἡ ἀποχώρησις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἱεροκήρυκος· § [φυσ.] ἀπομόνωσις.

انعطاف } Α. **ἰνιτὰφ** [ρζ. عطف] ρ. ἀφ. τὸ διευθύνεσθαι, τὸ στρέφεσθαι, κλίσις, διεύθυνσις,στροφή: نظر — διεύθυνσις, κλίσις τοῦ βλέμματος πρός τινα ἢ πρός τι ‖[δοτ.] پريشانى حالته — نظر مرحمتكارلرى نياز اولنان فقير ὁ πτωχός,εἰς τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν τοῦ ὁποίου παρακαλῶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ βλέμματος Αὐτῆς, ἤτοι τοῦ ὁποίου παρακαλῶ νὰ ἴδῃ τὴν ἐλεεινὴν κατάστασιν· ‖ كوزلرى پارلاق — ى سريع οἱ ὀφθαλμοί του ζωηροί, ἡ στροφή των ταχεῖα [εὔστροφοι]· § ἀντανάκλασις,θλάσις: شعاع — θλάσις, ἀντανάκλασις ἀκτίνων·‖ Ρμ. διευθύνομαι, στρέφομαι [δοτ.]· § πλθ. انعطافات.

انعقاد } Α. **ἰνικὰτ** [ρζ. عقد] ρ. ἀφ. τὸ δένεσθαι, τὸ συγκροτεῖσθαι, συγκρότησις [ἐπὶ συμβουλίου]: مجلس وكلاك — ى συγκρότησις [συνεδρία] ὑπουργικοῦ συμβουλίου. ‖ Ρμ. συγκροτεῖσθαι συμβούλιον: مجلس — ايتدى τὸ συμβούλιον συνεκροτήθη, συνεδρίασε· § [νομ.] συγκρότησις, σύστασις συναλλάγματος οἱουδήποτε, ἤτοι ἀγορᾶς, μισθώσεως,δωρεᾶς κτλ.: بيعك — ى σύστασις πωλήσεως· ‖ — ى اجاره‌نك شرائط ὅροι συστάσεως ἐκμισθώσεως·‖ بولاق — συγκροτεῖσθαι: بولان بيع — πώλησις συγκροτηθεῖσα,

انعكاس } Α. ἐνικμὰς [ρζ. عكس] ρ. ἀφ. ἀντανάκλασις, ἀναστροφή: ضيا — ἀντανάκλασις φωτός· || آواز — ἀντήχησις· || — كوكلاندە صدا ἠχώ. ‖ Ρμ. ἀντανακλῶμαι [βοτ.]: حاصل اولان شوق و سرورك چهره‌لرينده — ايدن علاماتى τὰ εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀντανακλώμενα σημεῖα τῆς ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν παραχθείσης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως.

انعم } Α. ἐνόμι [πλθ. τοῦ نعمت] ὄν. εὐεργεσίαι, χάριτες· [ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ τοῦ نعم νέμω]· § ὄνομα τοποθεσίας ἐν Μεδινᾷ.

آنغاريه } ἠνγαρεῖ καὶ آنقريه Ἑλ. ἀνγκάρια, ὄν. ἀγγαρεία, ἤτοι ὑπηρεσία ἀμισθί: طوتق — ἀγγαρεύω ‖ دڤيكلك — δὲν προσέχω εἰς τοὺς λόγους τοῦ λαλοῦντος· § ἐργασία γινομένη ἄνευ ὀρέξεως, ἐπιπολαίως.

آنغيت } Τ. ἀνγκήτ, ὄν. εἶδος νήσσης φοινικόχρου.

انف } Α. ἐνφ, ὄν. ρίς, ἄκρα: — ايو ال ἐπωλ-ἐνφ, ὁ ἔχων μεγάλην τὴν ῥῖνα, κ. μυταρᾶς· || — كسر τὸ ὀραύειν τὴν ῥῖνά τινος, τὸ ἐξευτελίζειν, ἐξευτέλισις· βλ. καὶ ارغام· || رغما ράγμεν λὶ ἐνφιχι, εἰς τὸ πεῖσμα αὐτοῦ, πρὸς ἐξευτέλισιν αὐτοῦ· § [ἰατρ.]· الم ال — ἐλέμπ-λ-ἐνφ, ῥιναλγία· || — التهاب غشاى ἡλόγωσις τῆς μεμβράνης τῆς ῥινός, ῥινίτις· § πλθ. اوف ὀνούφ, καὶ اوف ἀνάφ.

آنف } Α. ἀνιφ [ρζ. انف] ἐπθ. ὁ προηγηθείς, ὁ ἀνωτέρω· [ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: البيان — ἀνιφπ-λ-ἀεγιάν, ἢ الذكر — ἀνιφπ-ζ-ζικρ, ὁ προμνησθείς. § 0. آنفه: — مواد τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα· βλ. καὶ λ. آنفه.

آنفاً } Α. ἀνιφ-εν, ἐπρ. ἀνωτέρω, πρὸ μικροῦ: — اوزره اولنديغى اوزره ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη.

انفاد } Α. ἐνφάδ [ρζ. نفاذ] ρ. ἀφ. τὸ ἐξαντλεῖν, ἐξάντλησις: نقود — ἐξάντλησις χρημάτων· || اموال — ἐξάντλησις περιουσίας.

انفاذ } Α. ἐνφάζ [ρζ. نفذ, βλ. نفوذ] ρ. ἀφ. τὸ νὰ κάμῃ τις νὰ διέλθῃ τι, ἢ διαπεράσῃ, ἢ διεισδύσῃ π. χ. τὸ βλῆμα νὰ περάσῃ τὸ σημάδι, διαπέρασις: تير — διαπέρασις βέλους· || مرمى — διαπέρασις βλήματος· § τὸ ἐκτελεῖν ἢ ἐκτέλεσις διαταγῆς ἀνωτέρου, ἢ διαθήκης κτλ.: امر — ἐκτέλεσις διαταγῆς· || اراده — ἐκτέλεσις διατάγματος· || وصيتنامه احكامنك — ἢ ἐκτέλεσις τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης. ‖ Ρμ. [αἰτ.]: ايچك — يى فسخ ياخود διαλύω ἢ ἐκτελῶ τὴν πώλησιν· § πλθ. انفاذات· || βλ. καὶ نفيذ.

انفار } Α. ἐνφὰρ [πλθ. τοῦ نفر νεφὲρ] ὄν. ἄτομα, ἁπλοῖ στρατιῶται· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον· συνηθέστερον τὸ نفرات]· § πλθ. τοῦ نفير νεφίρ, βλ.

انفار } Α. ἐνφὰρ [ἐκ τοῦ نفرت] ρ. ἀφ. ἐκπτώσις: — چار ἐκπτώσις ὄνου· || — صيد ἐκπτώσις ἄγρας, θηράματος.

انفاس } Α. ἐνφὰς [πλθ. τοῦ نفس νεφὲς] ὄν. πνοαί· λόγοι ἰδίᾳ ἁγίου: — معدوده πνοαὶ μεμετρημέναι, βίος· || ايچك — ال ἐκπνέω, ἐκμετρῶ τὸ ζῆν, ἀποθνήσκω· || — شيخ مكرم λόγοι τοῦ σεβαστοῦ Σεΐχου.

انفاق } Α. ἐνφὰκ [ρζ. نفق, βλ. نفقه] ρ. ἀφ. τὸ δαπανᾶν εἰς νόμιμον ἀνάγκην, διατροφή, συντήρησις [αἰτ.]: — اموال في سبيل الله δαπάνη τῆς περιουσίας δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἤτοι πρὸς ἀγαθοεργὸν σκοπόν [φι σεβίλλ-λάχ]· || — ه مجبوردر ὁ ζῶν ζωὴ ὁ σύζυγος εἶναι ὑπόχρεως εἰς διατροφὴν τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ· || — محتاجين συντήρησις, διατροφὴ ἐνδεῶν· || — ايتام διατροφὴ ὀρφανῶν. ‖ Ρμ. διατρέφω, συντηρῶ [αἰτ.]· § πλθ. انفاقات.

انفال } Α. ἐνφὰλ [πλθ. τοῦ نفل νεφὲλ] ὄν. λάφυρα, λεία.

انفتاح } Α. ἐνφιτὰχ [ρζ فتح] ρ. ἀφ. τὸ ἀνοίγεσθαι, ἄνοιξις, ἄνοιγμα: باب — ἄνοιξις θύρας· || ازهار — ἄνοιγμα ἀνθέων [ἄνθησις]· § ἔκχυσις· § βλάστησις [συνών. انشقاق, انكشاف, βλ.] § غير منتظم — [βοτ.] τὸ αὐτόρρηκτον ὀργάνων φυτῶν τινων ῥηγνυμένων αὐτομάτως.

انفجار } Α. ἐνφιζὰρ [ρ. فجر] ρ. ἀφ. τὸ ὑποφώσκειν, λυκαυγές, γλυκοχάραγμα: صبح بهار — λυκαυγὲς πρωΐας ἔαρος· § ἀνάβλυσις [ὕδατος]: — عيون ἀνάβλυσις πηγῶν· § [βτ.] διάρρηξις, σχίσιμον, ἄνοιγμα [κορποῦ]: — حاجزى διάρρηξις διασχιδής [ἐπὶ περικαρπίου οὗ αἱ ῥαφαὶ ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ διάφραγμα]· || — مصراعى διάρρηξις χωροσχιδής· || — الاستيق ἐλατήριον, ἄγριος σίκυς [ἀγριάγγουρο]· || — انكارى διάρρηξις φραγμοσχιδής.

انفراج } Α. ἐνφιρὰζ [ρ. فرج] ρ. ἀφ. τὸ ἀνοίγεσθαι, ἄνοιγμα, χάσμα, διάστασις: زاويه — ἄνοιγμα γωνίας· § ιατρ. قلب — ὀμφαλία, ἄνοιγμα καρδίας.

انفراد } Α. ἐνφιρὰτ [ρζ. فرد] ρ. ἀφ. ἀπομόνωσις, τὸ μένειν μόνον: — حال κατάστασις ἀπομονώσεως· || — ال على ἀλέ-λ-ἐνφιράτ, ἰδίᾳ εἰς ἕκαστος, κατ' ἄτομον, χωριστά [βλ. منفردا, انفراد]· § [φυσ.] μόνωσις· συνών. انزوال· § βλ. تفرد.

انفراز } Α. ἐνφιρὰζ [ρζ. فرز] ρ. ἀφ.: لبن — ἔλλειψις γάλακτος [λεχοῦς].

انفراق } Α. ἐνφιρὰκ [ρζ. فرق] ρ. ἀφ. χωρισμός, διάκρισις: خطين — χωρισμὸς δύο γραμμῶν· || طرق — χωρισμὸς ὁδῶν.

انفس } Α. ἐνφὲς [παραθ. τοῦ نفيس] ἐπθ. ἐξαιρετώτερος, ἐκλεκτότερος, πολυτιμότερος-τατος, ἄριστος: آثار — τὸ ἄριστον τῶν ἔργων, συγγραμμάτων· || اطعمه — τὸ ἐκλεκτότερον τῶν φαγητῶν· || — كلام λόγος λίαν ἐξαίρετος· || — جامه ἔνδυμα πολυτιμότατον, ἐκλεκτότατον.

انفس } Α. ἐνφοῦς [πλθ. τοῦ نفس νέφς] ὄν. πρόσωπα [ἄνθρωποι]: و آفاق — τὰ πρόσωπα καὶ οἱ ὁρίζοντες, ἤτοι οἱ ἄνθρωποι καὶ τὸ πᾶν.

انفساح } Α. ἐνφισὰχ [ρζ. فسح, βλ. فسحت] ρ. ἀφ. τὸ εὐρύνεσθαι, εὔρυνσις, πλάτυνσις, διαστολή: مكان — εὔρυνσις χώρου, τόπου· || بيت — εὔρυνσις οἰκίας· βλ. καὶ تفسح.

انفساخ } Α. ἐνφισὰχ [ρζ. فسخ] ρ. ἀφ. διάλυσις, κατάργησις, ἀκύρωσις συμβολαίου, ἀποφάσεως, νόμου, ἀπόσβεσις ἐγγυήσεως: نكاح — διάλυσις γάμου· || احكام قانون — ἀκύρωσις τῶν διατάξεων τοῦ νόμου.

انفساد } Α. ἐνφισὰδ [ρζ. فساد, βλ. افساد] ρ. ἀφ. διαφθορά, βλάβη: معده — διαφθορὰ, βλάβη στομάχου, κ. κακοστομαχιά.

انفصال } Α. ἐνφισὰλ [ρζ. فصل] ρ. ἀφ. τὸ ἀποχωρίζεσθαι ἰδίᾳ δημοσίας θέσεως ἢ ὑπηρεσίας, ἀποχώρησις, παῦσις [κατ' εὐφημισμὸν ἀντὶ τοῦ عزل]: — وقوع βουκούϊ ἐνφισάλ, τὸ συμβαίνειν ἀποχώρησιν, παῦσιν· || [دن]: مأموريتندن وقوع — نه بنى ἕνεκα τῆς παύσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεώς του· || — ى وقوعبولدى ἐγένετο ἡ ἀποχώρησις, ἡ παῦσις αὐτοῦ, ἀπεχώρησεν, ἐπαύθη· ‖ Ρμ. ايدن افندى — ه‌ك ὁ κ. ὅστις ἀπεχώρησεν, ἐπαύθη τῆς θέσεως ὑποδιοικητοῦ· § πλθ. انفصالات.

انفصالنامه } Π. ἐνφισὰλ-νεμέ, ὄν. ἀνακλητήριον πρεσβευτοῦ· βλ. وداعنامه.

انفصام } Α. ἐνφισὰμ [ρζ. فصم] ρ. ἀφ. τὸ θραύεσθαι, θραῦσις, τὸ κόπτεσθαι, διακοπή, διάρρηξις: ايلدى — نه همت جادلانك ἐφρόντισεν εἰς τὴν διακοπὴν [ἐνφισαμινὲ] τῆς πάλης· || — جبل διακοπὴ σχοινίου· || زشته تعلقك — ى διάρρηξις νήματος σχέσεως.

انفضاح } Α. ἐνφιτὰδζ [ρζ. فضح] ρ. ἀφ. ἐξάτιμισις, ἀναθυμίασις, διαπνοή: غير محسوس — ἐνφιτάδζι γάϊρι μαχσούς, ἢ خفى — ἐνφιτάδζι χαφί, ἀδηλος διαπνοὴ τῶν πόρων τοῦ σώματος.

انفطار } Α. ἐνφιτὰρ [ρζ. فطر] ρ. ἀφ. τὸ διασχίζεσθαι, διάσχισις, ἄνοιγμα: سما — ἄνοιγμα τοῦ οὐρανοῦ.

انفطام } Α. ἐνφιτὰμ [ρζ. فطم] ρ. ἀφ. ἀπογαλακτισμός: صبى — ἀπογαλακτισμὸς παιδός.

انفع } Α. ἐνφὰ [παραθ. τοῦ نافع] ἐπθ. ὠφελιμώτερος, ἐπικερδέστερος-τατος.

انفعال } Α. ἐνφιὰλ [ρζ. فعل] ρ. ἀφ. τὸ παθαίνεσθαι, τὸ συγκινεῖσθαι, τὸ δυσαρεστεῖσθαι, πάθησις, συγκίνησις, δυσαρέσκεια, ἀγανάκτησις: نفس — πάθησις, συγκίνησις τῆς ψυχῆς· || شدت — دن كيسه‌يه بر سوز سويلن اولمشيدى ἐκ τῆς σφοδρᾶς ἀγανακτήσεώς του [ἐνφιαλιντὲν] κατήντησε νὰ μὴ λέγῃ οὐδενὶ λόγον· § [γραμ.] τύπος ἀραβικοῦ ρηματικοῦ ἀφηρημένον βλ. فعل· § πλθ. انفعالات · قلبيه — διαπαρέσκεια ἐνδόμυχος [τῆς καρδίας].

انفكاك } Α. ἐνφικὰκ [ρζ. فك] ρ. ἀφ. τὸ ἀποσπᾶσθαι, ἀπόσπασις, τὸ ἀποχωρίζεσθαι, ἀποχωρισμός. ‖ Ρμ. [ὀν]: سايه صاحب — ايچون ἢ σκιὰ δὲν ἀποχωρίζεται ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτῆς· || روحانيه‌سندن اداره يطر يقخانك الحاق ايتشلر — و اكسارخانه — ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῆς πνευματικῆς διοικήσεως τοῦ Πατ]χείου καὶ ἠνώθησαν τῇ Ἐξαρχίᾳ· || — قابل ὁ δυνάμενος ἀποσπασθῆναι, ἐπιδεκτικὸς ἀποσπάσεως· § [χειρ.] ἐξάρθρωσις· § [ἀνατ.] — دروز διαχάλασις, ἤτοι ὁ χωρισμὸς τῶν ῥαφῶν τοῦ κρανίου.

انفلاق } Α. ἐνφιλὰκ [ρζ. فلق] ρ. ἀφ. τὸ σχίζεσθαι, τὸ ἀνοίγεσθαι, ὄρθρος, χάραγμα: صبح — χάραγμα πρωΐας, λυκαυγές· || — صباح الخير τὸ ὑποφώσκειν αἰδίαν ἡώ.

آنفه } Α. ἀνιφέ, ὄν. θ. τὸ ἄνθος τῆς νεότητος· § θηλ. τοῦ آنف βλ.

انفهام } Α. ἐνφιχὰμ [ρζ. فهم] ρ. ἀφ. τὸ εἶναι καταληπτόν, κατάληψις: مال — κατάληψις ἐννοίας· || مرام — κατάληψις σκοποῦ.

انفی Α. ἐνφ-ί, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ῥῖνα, ὑπόρρινος: جفی —ء ῥινοβλεφαρικός· || حنکی —ء οὐρανισκόρρινος· || عینی —ء ὀφθαλμόρρινον [νεῦρον]· § 0. انفیه βλ.

انفیه Α. ἐνφιγὲ [0. τοῦ انفی] ἐπθ. ὑπόρρινος· § ὄν. ταμβάκος: قوطیسی — ταμβακοθήκη· || چکمك — τραβῶ ταμβάκον, ταμβακίζω· || —ر, ۀ —ر چکیم εἰς ταμβάκος, ἡ μία δραγμὴ [πρέζα] ταμβάκου.

انقاذ Α. ἐνκὰζ [ῥζ. نقذ] ῥ. ἀφ. τὸ σώζειν, τὸ λυτροῦν, λύτρωσις, σωτηρία [دن]: —دردن λύτρωσις ἐκ τοῦ πυρός· || —ضلالدن λύτρωσις ἐκ τῆς πλάνης.

انقاص Α. ἐνκὰς [ῥζ. نقص, βλ. نقصان] ῥ. ἀφ. ἐλάττωσις, μείωσις· ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει, ἀντὶ τοῦ تنقیص βλ.

انقاض Α. ἐνκὰζ [πλθ. τοῦ ἀχρήστου نقض νοῦκζ] ὄν. ἐρείπια, ἤτοι ὑλικὸν οἰκοδομῆς κρημνισθείσης ἢ πυροπληθείσης: قالدی التنده —ی زلزلدن ییقیلان خانه‌لك ἔμεινον ὑπὸ τὰ ἐρείπεια [κατεπλακώθη] τῆς ἐκ τοῦ σεισμοῦ κρημνισθείσης οἰκίας.

انقباض Α. ἐνκπὰζ [ῥζ. قبض] ῥ. ἀφ. σφίγξις, συστολή, δυσκοιλιότης: —و انبساط συστολὴ καὶ διαστολή· || —ه اوغرامق —πάθαινω δυσκοιλιότητα. || Ρμ. συστέλλομαι· § μτφ: درون — ὀλίψις ἐσωτερική, μελαγχολία.

انقباضی Α. ἐνκπαζ-ή, ἐπθ. συσταλτικός· § 0. انقباضیه.

انقذاف Α. ἐνκπζὰφ [ῥζ. قذف] ῥ. ἀφ. ἐκβολή: علق — ἐκβολὴ βδέλλας.

انقراض Α. ἐνκπρὰζ [ῥζ. قرض] ῥ. ἀφ. τὸ ἐκλείπειν, τὸ μὴ μένειν μήτε ἕνα ἐκ τινος οἰκογενείας, δυναστείας, ἢ λαοῦ, κ. ξεκληρισμός, ἐξαφάνισις, καταστροφή, ἐξόντωσις, κατάλυσις κράτους: نسل — ἐξαφάνισις γένους, ἐξόντωσις· || ی — اسکی روما دولتك ἡ κατάλυσις τοῦ ἀρχαίου Ρωμαϊκοῦ κράτους· || بولق —ی او صنعتك اربابی — ἐκλείπειν: بولدی چوق — πολὺς χρόνος ἐγένετο ἀφότου οἱ ἐπιστήμονες τῆς τέχνης ἐκείνης ἐξέλιπον.

آنقره ἄνκυρα, ὄν. κ. Ἄγκυρα [πόλις].

آنقریه ἀνκύρια· βλ. آنقاریه.

انقسام Α. ἐνκισὰμ [ῥζ. قسم] ῥ. ἀφ. τὸ διαιρεῖσθαι, τὸ μερίζεσθαι οἰκοθεν, διαίρεσις: قبول ایتز —فلان شی τὸ δεῖνα πρᾶγμα δὲν ἐπιδέχεται διαίρεσιν· || —ی قابل διαιρετός, ἐπιδεκτικὸς μερισμοῦ· || —ی غیر قابل ἀμέριστος, ἀχώριστος· || Ρμ. [δοτ.]: فلان نسنه شوقدر پارچه‌یه ایتدی — τὸ δεῖνα πρᾶγμα διηρέθη εἰς τόσα τμήματα· § πλθ. انقسامات.

انقشار Α. ἐνκισὰρ [ῥζ. قشر] ῥ. ἀφ. τὸ ἀποφλοιοῦσθαι, φλοίσμος, κ. ξεφλούδισμα, λεπισμός: بادم — φλοίσμος ἀμυγδάλου.

انقضاء Α. ἐνκιζὰ [ῥζ. قضاء] ῥ. ἀφ. λῆξις [προθεσμίας]: مدت —ی λῆξις προθεσμίας· || سنده —ی مدتی ἐν τῇ λήξει τῆς προθεσμίας αὐτοῦ] || ی تداوی — ἀποθεραπεία· || قرین —ی ὁ ἐγγὺς τῇ λήξει, ὁ πλησιάζων νὰ λήξῃ. || Ρμ. ایتك — ἢ μᾶλλον منقضی اولق λήγω.

انقضاض Α. ἐνκιζὰζ [ῥζ. قض] ῥ. ἀφ. τὸ ῥήγνυσθαι, διάρρηξις, κ. ῥάγισμα: دیوار —ی διάρρηξις τοίχου· § τὸ καταβαίνειν ἐλαφρὰ· [ἐπὶ πτηνῶν μετριαζόντων τὴν ταχύτητα τῆς πτήσεως ὅπως καθήσωσί που]: —ی قاپلو κατάβασις πτηνοῦ.

انقطاع Α. ἐνκητὰ [ῥζ. قطع] ῥ. ἀφ. τὸ διακόπτεσθαι, διακοπή, παῦσις: —ی نفس διακοπὴ ἀναπνοῆς· || —ی بول διακοπὴ οὔρου, ἰσχουρία· || —ی اشتها διακοπὴ ὀρέξεως, ἀνεπιθυμία· || —ی ضیا διάθλασις φωτός· || —ی هوس διακοπὴ ἐφέσεως, ἐπιθυμίας· || —ی حوادث διακοπὴ εἰδήσεων· || —ی جریان διακοπὴ ῥοῆς. || Ρμ. —لك ἢ μᾶλλον اولق قطع διακόπτομαι, παύω·

انقلاب Α. ἐνκιλὰπ [ῥζ. قلب] ῥ. ἀφ. μεταβολή, μεταπολίτευσις· § [ἰατρ.] احشا —ی ἀναστροφή, κ. γύρισμα ἐντέρων || —ی رحم ἐκμήτρωσις, πρόπτωσις τῆς μήτρας· || —ی مثانه ἐξώκυστις, ἀνατροπὴ τῆς κύστεως· || —ی مهبل ἐλυτρόπτωσις· § [χιμ.] قلویت —ی μεταβολὴ εἰς ἀλκάλι, ἐξαλκάλωσις· § πλθ. انقلابات.

انقلاع Α. ἐνκιλὰ [ῥζ. قلع] ῥ. ἀφ. τὸ ἐκριζοῦσθαι, ἐκρίζωσις: شجر —ی ἐκρίζωσις δένδρου.

انقهال Α. ἐνκιχὰλ [ῥζ. قهل] ῥ. ἀφ. φθίσις, μαρασμός.

انقیاد Α. ἐνκιγὰδ [ῥζ. قود] ῥ. ἀφ. ὑποταγή, ὑπακοή [δοτ.]: امره —ی ὑποταγὴ εἰς τὴν διαταγήν· || —سز ἀπείθεια· || اطاعت و

—و εὐπείθεια καὶ ὑποταγή. || Ρμ. ὑποτάσσομαι, ὑπακούω [δοτ.]: امره —ایتدی ὑπήκουσε τῇ διαταγῇ.

انقیاداً Α. ἐνκιγὰδ-εν, ἐπῤ. καθ' ὑποταγήν, ἤτοι ὑποτασσόμενος, ὑπακούων [δοτ.]: کلدم —امره ἦλθον ὑπακούων τῇ διαταγῇ.

انك Τ. ἐνὶκ, βλ. انیك.

انکار Α. ἐνκιὰρ [ῥζ. نکر] ῥ. ἀφ. ἄρνησις· [ἀντιθ. اقرار ὁμολογία]: بدیهیاتك —ی اولور نصل ممکن اولور πῶς εἶναι δυνατὴ ἡ ἄρνησις τοῦ προφανοῦς; || بحالی یوقدر —ه δὲν εἶναι δυνατὴ αὐτῷ ἡ ἄρνησις, δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ· || واردیسنه صاپق —τρέπομαι εἰς ἄρνησιν, ἀρνοῦμαι· || Ρμ. ἀρνοῦμαι [αἰτ.]: ایلدی —الدینی ἠρνήθη ὅ,τι ἔλαβε· || ایدن کافر اولور — ὅστις ἤθελεν ἀρνηθῆ, ἤθελε γίνει ἄπιστος, δηλ. εἶναι ἀδιαφιλονείκητον.

انکاری Α. ἐνκιαρ-ί, ἐπθ. ἀρνητικός· § 0. انکاریه.

انکباب Α. ἐνκιπὰπ [ῥ. کب] ῥ. ἀφ. τὸ πίπτειν πρανῆ [προύμυτα]: فرس —ی τὸ πίπτειν πρανῆ τὸν ἵππον.

انکبه Τ. ἐνγκεπέ, ὄν. γῆ ἢ ἔδαφος ἀνώμαλον, ἀκανόνιστον [λ. ἀρχ. βλ. عارضه‌لی].

انکبه‌لك Τ. ἐνγκεπε-λὶκ, ὄν. ἀνωμαλία ἐδάφους· βλ. πρόηγ.

انکبین Η. ἐνγκιπὶν [κυρ. ἐνγκεπὶν] ὄν. μέλι: آب —ی ὑδρόμελι.

انکبیندار Η. ἐνγκιπὶν-τάρ, ἐπθ. ὁ περιέχων μέλι.

انکتام Α. ἐνκιτὰμ [ῥζ. کتم] ῥ. ἀφ. τὸ εἶναι ἢ μένειν μυστικόν, κεκρυμμένον, μυστικότης: اسرار —ی μυστικότης τῶν μυστικῶν.

انکدام Α. ἐνκιτὰμ [ῥζ. کدم] ῥ. ἀφ. ἐκχύμωσις μωλώπισμα, συρροὴ αἵματος γινομένη εἴς τι μέρος τοῦ σώματος ἕνεκα κτυπήματος κτλ. § συνών. احزار βλ.

انکر Α. ἐνκὲρ [ῥζ. نکر] ἐπθ. ἀγριώτερος, χείρων, ἀσχημότερος, ἀηδέστερος-τατος: اصوات اشك صوتیدر —ی ἀηδεστέρα τῶν φωνῶν εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ ὄνου.

انکحه Α. ἐνκιχὰ [πλθ. τοῦ نکاح] ὄν. γάμοι.

انکرك Τ. ἐνγκερὲκ, ὄν. ἐχιδνα: قرمزی — پیلانی ἀσπὶς [ὄφις].

انکروس ἐνγκυρός, ὄν. κ. Οὔγγρος, Οὔγγροι· [ὀνομασία ἀρχαία· σήμερον καλοῦνται مجار μαδζάρ· βλ.].

انکسار Α. ἐνκισὰρ [ῥζ. کسر] ῥ. ἀφ. τὸ θραύεσθαι· μτφ. δυσαρεστεῖσθαι, θραῦσις, δυσαρέσκεια: ی —لك آینه‌لك θραῦσις κατόπτρου· || خاطر —ی, ۀ ی —لك قلبك δυσαρέσκεια [θραῦσις καρδίας]· || خاطری موجب معامله واقعه‌سی —ی اولدی ἡ συμπεριφορά του προύξένησε δυσαρέσκειαν· § θραῦσις [πολεμίων]· § κατάρα, κ. انتقام ἐντιζάρ, βλ. || Ρμ. καταρῶμαι, ἀναθεματίζω [δοτ.] ایلدی — باشی آچوب ἀποκαλυφθεὶς κατηράσθη· || بنی المشدر —ی ایرینك ἔλαβε τὴν κατάραν τῶν γονέων του.

انکساف Α. ἐνκισὰφ [ῥζ. کسف, βλ. کسوف] ῥ. ἀφ. ἔκλειψις [ἡλίου]: شمس —ی ἔκλειψις ἡλίου· || Ρμ. ἐκλείπω, πάσχω ἔκλειψιν [ἐπὶ ἡλίου]· § βλ. انخسافی.

انکشاف Α. ἐνκισὰφ [ῥζ. کشف] ῥ. ἀφ. τὸ ἀποκαλύπτεσθαι, ἐμφανίζεσθαι, παρουσιάζεσθαι εἰς μέσον, ἀποκάλυψις πράγματος τέως ἀφανοῦς καὶ κεκαλυμμένου: ازهار —ی ἄνοιξις ἀνθέων· || اسرار —ی ἀποκάλυψις μυστικῶν· || ی اوزرینه حقیقتك ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τῆς ἀληθείας· § [τοπογρ.] کروی —ی ἀνάπτυξις ἢ ἐξελιγμὸς σφαιρικός· || مخروطی —ی ἐξελιγμὸς κωνικός· || اسطوانی —ی ἐξελιγμὸς κυλινδρικός· || Ρμ. ἀποκαλύπτομαι κτλ.

انکشت Η. ἐνκιὸτ, ὄν. ἀνθραξ.

انکشت Τ. ἐνγκιὸτ, ὄν. δάκτυλος: —یرد هان —ی اولق ἐνγκιὸτ πὲρ ἱιχάνι χαΐρετ ὀλμάκ, εἶμαι ἐκστατικός, ἀπορῶ, θαυμάζω [κ. λ.: ὁ δάκτυλος εἰς τὸ στόμα τῆς ἀπορίας γίνεται]· || بدندان —ی ἐνγκιὸτ πὲ τεντάν, ἐκστατικός, ἀπορῶν, θαυμάζων [ὁ δάκτυλος εἰς τὸν ὀδόντα]· || شهادت —ی, ۀ شك —لی ἐνγκιὸτι ὀστὸρκ, ἀντίχειρ· || نیل —ی δάκτυλος βεβαμμένος ἐν τῷ Ἰνδικῷ, ἤτοι κυανοῦς· [σημεῖον ἀδιαλόητος καὶ ἀπελπισίας].

انکشتر Η. ἐνγκιὸτερ, ἢ کشتر ἐνγκιὸτερι, ὄν. δακτύλιος, δακτυλίδιον.

انکشت نما Η. ἐνγκιὸτ-νουμὰ, ἐπθ. δακτυλοδεικτούμενος, διακεκριμένος· [βλ. مشار بالبنان ἐν λ. مشار].

انكشته } Π. ἐν-γκιυάτέ, ὄν. λικμητήριον, πτυάριον δυκτυλοειδές, δι'οὗ χωρίζουσιν ἐν τῷ ἀλωνίῳ τὸν σῖτον ἀπὸ τοῦ ἀχύρου.

انكل } Τ. ἐνγκέλ, ὄν. ἐμπόδιον, κώλυμα· μτφ. ἀντίζηλος: اوڭل — γένομαι κώλυμα, ἐμπόδιον, ἐμποδίζω· βλ. انكلسز καὶ انكول.

انكلتره } ἰνγκιλτέρα, ὄν. κ. Ἀγγλία, Μεγάλη Βρετανία.

انكلتره‌لو } Τ. ἰνγκιλτέρα-λη, ὄν. Ἄγγλος, Βρετανός.

انكلسز } Α. ἐνγκελ-σίζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐμποδίου, κωλύματος, ἀντιζήλου: كل اوڭلز — چنكلسز يار ῥόδον ἄνευ ἀκάνθης, ἐρωμένη ἄνευ ἀντεραστοῦ δὲν γίνεται [παμ.].

انكليز } Α. ἰνγκιλίζ, ὄν. Ἄγγλος· § ἐπθ. Ἀγγλικός: دولتى — τὸ Ἀγγλικὸν κράτος.

انكليزجه } Τ. ἰνγκιλίζ-τζε, ἐπθ. Ἀγγλικός· § ὄν. ἡ Ἀγγλική γλῶσσα· § ἐπῃ. Ἀγγλιστί: سويلك — ὁμιλῶ Ἀγγλιστί.

انكليزلك } Τ. ἰνγκιλιζ-λίκ, ἀφ. Ἀγγλισμός, ἐθνικότης Ἄγγλου.

انكليس } Α. ἰνκιλὶς [ἐκ τῆς Ἑλ.] ὄν. ἔγχελυς.

انكليون } Π. ἐνγκελιοὺν [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. εὐαγγέλιον, ἡ Καινὴ Διαθήκη· § τὸ σύνολον εἰκόνων διαφόρου ζωγράφου· βλ. اڭرلى.

انكماش } Α. ἰνκιμὰς [ῥζ. كش] ῥ. ἀφ. εὐστροφία, εὐκινησία [σπν.] § [ἰατρ.] συστολή, ἐπίσχεσις, στύψις.

انكنار } Βλ. ἐνγκινάρ, ὄν. κινάρα [ἀγκινάρα]: ى — يان ἀγριοαγκινάρα· βλ. καὶ كنكر.

انكور } Π. ἐνγκιὸρ, ὄν. σταφυλή: — آب οἶνος· [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει].

انكورك } Π. ἐνγκιυρέκ, ὄν. κόρη ὀφθαλμοῦ.

انكول } Τ. ἐνγκιὸλ, ἐπθ. βραδύς, ἄθλιος, ὀκνηρός.

انكيز } Π. ἐνγκὶζ [προστ. τοῦ انكيختن ἐνγκιχτέν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ διεγείρων, προκαλῶν: — قوق ἀέδκ-ἐνγκὶζ, ὁ προκαλῶν ζωηρότητα, εὐθυμίαν· || — ايت φιτνέ-ἐνγκὶζ, ὁ προκαλῶν διχόνοιαν, ταραχήν· || مسرت — μεσερρέτ-ἐνγκὶζ, χαρμόσυνος.

انكين } ἡ اككين Τ. ἐν-γκὶν [βλ. اك ἡ ان] ὄν. ἀνοικτὸν πέλαγος: ى — اورمق, ἡ ى — صالق ἀνοίγομαι εἰς τὸ πέλαγος, ἀπομακρύνομαι τῆς παραλίας· § κ. ὠκεανός.

انكينلك } Τ. ἐν-γκινλὶκ, ἀφ. τὸ πλάτος τῆς θαλάσσης, τὸ ἀχανές.

انكينله‌مك } Τ. ἐν-γκινλεμέκ, ῥμ. οὐδ. ἀνοίγομαι εἰς τὸ πέλαγος.

آنلو } ἡ انلى Τ. ἀν-λύ, ἐπθ. ὡραῖος.

انلو } ἡ انلى Τ. ἐν-λί, ἐπθ. πλατύς· βλ. اكلو ἐνλί.

آنمق } Τ. ἀνμάκ, βλ. اكمق.

انمك } Τ. ἐνεμέκ, βλ. كمك.

انمله } Α. ἐνμελέ, ὄν. θ. τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου [συνεκδ.] χείρ· § πλθ. انملى.

انمله پيرا } Π. ἐνμελὲ-πιρά, ἐπθ. ὁ κοσμῶν τὸν δάκτυλον, τὴν χεῖρα: ى — تكريم اولان التفاتلمه‌كز ἐνμελὲ-πιράϊ τεκρίμ ὁλὰν ἰλτιφατ-ναμενίζ, ἡ περιποιητικὴ ὑμῶν ἐπιστολή, ἥτις ἐκόσμησε τὴν χεῖρα τοῦ δεδομένου, ἤτοι ἦν εὐδεδόμενος ἐκομισάμην.

انمله زيب } Π. ἐνμελὲ-ζὶφ, ἐπθ. ὁ κοσμῶν τὸν δάκτυλον· ταὐτὸν τῷ προηγ.

انموذج } Α. ἐνμουζὲδζ [βλ. نمونه ἡ نمونه] ὄν. δεῖγμα, τύπος, πρότυπον: — بلاغت πρότυπον καλλιλογίας· || عالم — πρότυπον κόσμου· || حسن — πρότυπον κάλλους.

انمك } Τ. ἐνε-νμέκ, ῥμ. πθ. εὐνουχίζομαι, ἐκτέμνομαι· βλ. كمك.

آننه } ἡ ننه Τ. ἀννέ, [λέξις τῶν παίδων, ἀντὶ ننه ἀνὰ] ὄν. μήτηρ· § — بيوك προμήτωρ.

انه } Α. ἐννὲ [βλ. اين] ἐπθ. ὁ ὄρνεων, ὁ κλαίων πολύ.

انوار } Α. ἐνθὰρ [πλθ. τοῦ نور] ὄν. φῶτα: — معرفت τὰ φῶτα τῆς παιδείας· || — علوم τὰ φῶτα τῶν ἐπιστημῶν.

انواع } Α. ἐνθὰ [πλθ. τοῦ نوع] ὄν. εἴδη, ποικιλίαι: — ازهار εἴδη ἀνθέων, διάφορα ἄνθη.

انوثت } Α. ἐνουσὲτ [ῥζ. انث, βλ. انثى] ἀφ. θ. θηλυκότης, τὸ εἶναι θῆλυ: ذكورت — و ἀνδρικότης καὶ θηλυκότης.

انور } Α. ἐνθὲρ [παραθ. τοῦ نير] ἐπθ. φαεινότερος, τηλαυγέστερος-τατος, ὡραιότερος-τατος: — روى πρόσωπον τηλαυγέστατον, ὡραιότατον· || ى — رشك آور ماهتاب اولان-ياى τὸ τηλαυγὲς πρόσωπόν της, ὅπερ ἐκίνει τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ σεληνόφωτος.

انوف } Α. ἐνοὺφ [πλθ. τοῦ انف ἐνφ] ὄν. ῥῖνες: — ترغيم τὸ τρίβειν τὴν ῥῖνα, τὸ καταβάλλειν τὴν ὀφρῦν, τὴν ἔπαρσιν.

آنونيم } Ἑλλ. ἀνονίμ, ἐπθ. ἀνώνυμος: شركت — ἀνώνυμος ἑταιρία· || تاليف — σύγγραμμα ἀνώνυμον.

آنه } Τ. ἀννέ, βλ. آننه.

انهاء } Α. ἰνχὰ [ῥζ. نهى] ῥ. ἀφ. εἰδοποίησις, ἀναγγελία, ἔκθεσις ὑπαλλήλου πρὸς τὸν προϊστάμενον αὐτοῦ, ἢ διοικητοῦ πρὸς ὑπουργεῖον, ἢ ὑπουργοῦ πρὸς πρωθυπουργὸν περί τινος ὑποθέσεως: ماده — ى — ἔκθεσις, ἀναγγελία πράγματος. || Ῥμ. εἰδοποιῶ, ἀγγέλλω, ἢ ἀποστέλλω ἔκθεσιν, ὑποβάλλω, γράφω [αἰτ.]: مكتبده معلم بولنديغى والى ولايتدن نظارته — اولنمش ἐγράφη ὑπὸ τοῦ νομάρχου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ὅτι ἐν τῇ σχολῇ δὲν ὑπάρχει διδάσκαλος.

انهاج } Α. ἰνχὰδζ [ῥζ. نهج] ῥ. ἀφ. τὸ εἶναι ὁδῖλον, ἐναργῆ· τὸ κουράζειν τὸ ζῶον εἰς βαθμὸν τοῦ νὰ ἀσθμαίνῃ· τὸ παλαιοῦν τὰ ἐνδύματα [σπν.]· § τὸ ἀποστέλλειν, ἀποστολὴ στρατοῦ ἢ πραγμάτων. || Ῥμ. ἀποστέλλω: صره — اولنمش ὁμαιὼν ἐπὶ τὰ αὐτοκρατορικὰ ὅρια [πρὸς τὴν Μέκκαν] ἀπεστάλησαν δι' ἀτμοπλοίου εἰς Χρυσόπολιν.

انهار } Α. ἐνχὰρ [πλθ. τοῦ نهر νὲχρ] ὄν. ποταμοί, ῥύακες· βλ. καὶ نهر.

انهباط } Α. ἰνχιβὰτ [ῥζ. هبط, βλ. هبوط] ῥ. ἀφ. τὸ κατέρχεσθαι, καθοδος, πτῶσις.

انهداش } Α. ἰνχιδὰς [ῥζ. هدش] ῥ. ἀφ. τὸ ἀλληλοδάκνεσθαι, διαπληκτίζεσθαι: كلب — τὸ ἀλληλοδάκνεσθαι τοὺς κύνας.

انهدام } Α. ἰνχιδὰμ [ῥζ. هدم] ῥ. ἀφ. κατακρήμνισις: بنا — κατακρήμνισις οἰκοδομῆς· || جسر — κατακρήμνισις γεφύρας· || — ديوار κατακρήμνισις τοίχου· || — مائل ἑτοιμόρροπος [οἰκοδομή].

انهر } Α. ἐνχὲρ [πλθ. τοῦ نهر] ὄν. ποταμοί, ῥύακες [ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει· βλ. انهار].

انهزام } Α. ἰνχιζὰμ [ῥζ. هزم, βλ. هزيمت] ῥ. ἀφ. κατατρόπωσις: بوزق — κατατροποῦσθαι.

انهضام } Α. ἰνχιζὰμ [ῥζ. هضم] ῥ. ἀφ. τὸ χωνεύεσθαι, πέψις: — بطى ال πατιθλ-λ-ἰνχιζὰμ, δύσπεπτος· || — ال سريع deρίθ-λ-ἰνχιζὰμ, εὔπεπτος.

انهلاك } Α. ἰνχιλὰκ [ῥζ. هلك, βλ. هلاك] ῥ. ἀφ. τὸ ῥιψοκινδυνεύειν.

انهماك } Α. ἰνχιμὰκ [ῥζ. همك] ῥ. ἀφ. σπουδή, μεγάλη ἐφεσις, κλίσις, ροπή [ἐπὶ καλοῦ], ἢ τὸ εἶναί τι ἔκδοτον ὑπορρεπῆ [ἐπὶ κακοῦ]: — ى واردر تحصيل علمه ἔχει ἔφεσιν πρὸς σπουδήν· || — مشرب τὸ εἶναι ἔκδοτον εἰς τὴν οἰνοφλυγίαν.

انه‌مك } Τ. ἐνε-μέκ, ῥμ. μτδ. εὐνουχίζω, ἐκτέμνω ἵππον, ἀλέκτορα κτλ. [αἰτ.].

انى } Τ. ἐνὶ, βλ. اى καὶ κατωτέρω ἐν λ. انى قونى

انى } ἡ اينى Τ. ἐνὶ, ὄν. μικρὸς ἀδελφός· [ἀντιθ. اسى ἐδί, μέγας ἀδελφός]· βλ. انيك.

آنى } Α. ἀν-ὶ, ἐπθ. ὥριμος· § θ. آنيه: ارلى — καρποὶ ὥριμοι·

آنى } Α. ἀν-ὶ, ἐπθ. στιγμιαῖος: يلديرمك تأثير — ى — ἡ ἀκαριαία ἐπενέργεια τοῦ κεραυνοῦ· || قانى اذواق — ἡδοναὶ ἐφήμεροι καὶ μάταιαι· § θ. آنيه.

انى } Α. ἐννὶ [βλ. آن] ἐπθ. κατηγορικός: — برهان ἀπόδειξις ἐκ τῶν ὑστέρων.

انياب } Α. ἐνγιὰπ [πλθ. τοῦ ناب] ὄν. κυνόδοντες.

آنيده } Τ. ἀνι-τέ, ἐπῃ. ἀμέσως, πάραυτα, εἰς τὴν στιγμήν.

انيس } Α. ἐνὶς [ῥζ. انس] ἐπθ. σχετικός, οἰκεῖος, φίλος: — حساب χαβαφὲτ-ἐνὶς, οἰκεῖος τῇ ἀριθμήσει, ἀριθμήσιμος: رئيس — حساب πρόεδρος ἀριθμήσιμος· § θ. انيسه βλ.

انيسه } Α. ἐνισὲ [θ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. σχετικὸς κτλ. § ὄν. πῦρ: موسم سرما — كچه يك سويلر τὸ πῦρ, ἄμα ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ χειμῶνος, εἶναι πολὺ ἀγαπητόν.

آنيسون } Ἑλλ. βλ. آناصون.

انيش } Τ. ἐνὶς, βλ. اينيش.

انیشته } Τ. ἐνιέτέ, βλ. انشته.

انیق } Α. ἐνὶκ [ῥζ. انق] ἐπθ. κομψός, ὡραῖος, χαρίεις· § 0. انیقه ἐνικά : — ἀεὶ ὡραία ἐπιστολή·||—لا-ةه προσθήκη ὡραία.

انی قونی } Τ. ἐνί-κονοῦ [كيڤ قونمق κονμὰκ κάθημαι] ἐπρ. ἐν ἐκτάσει, διὰ μακρῶν, ἐν ἡσυχίᾳ: قونشدق—συνωμιλήσαμεν διὰ μακρῶν·βλ.καὶ كل ἔν,πλάτος.

انیك } Τ. ἐνὶκ [ἐκ τοῦ كيڤ] ὄν. νεογνὸν σαρκοφάγου ζώου:ى—آرسلان λεοντιδεύς, σκύμνος·|| ى— كوپك σκυλάκιον, σκύλαξ· βλ. اينيك καὶ انى.

انیکله‌مك } ἢ انيكلمك Τ. ἐνὶκ-λεμὲκ, ρμ. μτθ. γεννῶ [ἐπὶ σαρκοφάγων ζώων].

آنیله } Ιτ. ἀνὶλα [anólla] ὄν. ὁ μέγας κρίκος τῆς ἀγκύρας, δι' οὗ αὕτη προσδένεται εἰς τὸν κάλω.

انین } Α. ἐνὶν, ὄν. στεναγμός: كيڤ — آه و ἄχ οὐ ἐνὶν ἐτμὲκ, ἀναστενάζω καὶ γογγύζω.

آنیه } Α. ἀνιγὲ [πλθ. τοῦ انى ἰνὰ] ὄν. ἀγγεῖα, δοχεῖα, σκεύη [σπν.].

آو } Τ. ἄθ, ὄν κυνήγιον, θήρα, ἄγρα εἴτε ἐν ξηρᾷ, εἴτε ἐν θαλάσσῃ: كيتمك , — πηγαίνω εἰς τὸ κυνήγιον· || كوپكى — κύων κυνηγετικός· || قوشى—πτηνὸν κυνηγετικόν, ὡς ἱέραξ· || ى—يالڤ κυνήγιον ἰχθύων, ἁλιεία·|| — آل κρέας κυνηγίου, ἤτοι ἀγρίου ζώου ἢ πτηνοῦ· || هواسى— καιρὸς κυνηγίου, ἡμέρα ὁμιχλώδης, χιονώδης· || آرامق— ζητῶ κυνήγιον, [μτφρ.] λείαν, ὠφέλειαν· || بولق— εὑρίσκω κυνήγιον, λείαν, λαφυραγωγῶ.

او } Τ. ἔθ, ὄν. οἰκία : صاحبى — οἰκοδεσπότης·|| صاحبه‌سى—, ἢ قادينى — οἰκοκυρά· || آدمى— ἄνθρωπος οἰκιακός· || اوشاقلرى —ὑπηρέται τῆς οἰκίας· || خلق — οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, οἱ ὑπηρέται κτλ. || — اشياسى τὰ πράγματα τῆς οἰκίας, οἰκοσκευή· || حيواناتى— οἰκογενειακὰ ζῶα· || جه — οἰκιακῶς, οἰκογενειακῶς· || بارق— ἔθ πάρκ, οἰκογένεια· || بارق صاحبى— οἰκογενειάρχης·|| ى — آش μαγειρεῖον· || ى—جان τὸ ἄνω τοῦ στομάχου διάφραγμα· || ى—آخرت οἶκος αἰωνιότητος, μέλλον βίος· || ى—دوكون οἶκος χαρᾶς, γάμιον· || كوز—ى βολβὸς [ὀφθαλμοῦ]· || ى—جام τὸ μέρος τοῦ πλαισίου ἔνθα προσαρμόζεται ἡ ὕελος || ى—قپو τὸ μέρος τοῦ πλαισίου ἔνθα προσαρμόζονται τὰ φύλλα τῆς θύρας.

او } Τ. ὃ καὶ اول ὅλ, ἀντ. δεικτ. ἐκεῖνος: آدم— ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος· § ὁ αὐτός, ὁ ἴδιος: كون — τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἢ ἐκείνην τὴν ἡμέραν·||ساعت —τὴν αὐτὴν ὥραν, πάραυτα ἢ ἐκείνην τὴν ὥραν· § بر —, ἢ برى— ὁ ἕτερος· || بر كون — προχθές· || بو — οὗτος, ἐκεῖνος ἤτοι ὁ μέν, ὁ δέ· || قدر — τοσοῦτος· βλ. قدر.

او } Τ. ὄ, ἐπιφ. ὦ! ἆ!

اوا } Τ. ὀθά, βλ. اووه.

اوائل } Α. ἐθαὶλ [πλθ. τοῦ اول ἐθθὲλ] ὄν. ἀρχαί,αἱ πρῶται ἡμέραι μηνός, περιόδου κτλ.: ايلول—ἀρχαὶ Σεπτεμβρίου·||—ر ἀρχαί, ἤτοι τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ βίου·||—ده—καὶ ἀρχάς· § [γρμ.] : كلمات — αἱ ἀρχαὶ ἢ αἱ πρῶται συλλαβαὶ τῶν λέξεων·βλ. اواسط καὶ اواخر.

اوابد } Α. ἐθαϲὶὲ [πλθ. τοῦ آبده] ὄν. ἐπισόδια παράδοξα· ἔργα,μνημεῖα προγόνων, ποιήσεις ἀπαράμιλλοι : ى — قهرمانلق πεισόδια ἡρώων· βλ. آبده.

آواخ } Π. ἄ-θάχ, ἐπφ. φεῦ! βλ. ايواه.

اواخر } Α.ἐθαχὶρ [πλθ. τοῦ اخر ἀχὶρ] ὄν. τέλη, αἱ τελευταῖαι ἡμέραι μηνός, βίου, κτλ.: ى — شباط τὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου· § λήγουσα λέξεως : كلمات — αἱ λήγουσαι τῶν λέξεων· § βλ. اوائل καὶ اواسط.

آوادانلق } Τ. ἀθαταν-λὶκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ دانلق ἰ] ὄν. ἐργαλεῖα, σκεύη τεχνίτου, οἷον ξυλουργοῦ, κτίστου κτλ.: ى--- τὰ ἐργαλεῖα τοῦ γραμματέως, ἤτοι μελανοδοχεῖον, κάλαμος, κονδυλομάχαιρον κτλ.

آواركى } Π. ἀθαρε-γκὶ, ἀφ. ἀλητεία, πλανητικὸς βίος, ὀκνηρία, ἀργία, νωθρότης· βλ. آواره.

آواره } Π. ἀθαρὲ, ἐπθ. ὁ μακρὰν τῆς οἰκογενείας του, πλάνης, ἀλήτης, ἐκπατριωθείς: كوكلم نيلسون وار — ى جاى آسايشمى وار ὑπάρχει τόπος ἡσυχίας; τί νὰ κάμῃ [νὰ ἴδῃ σὺν] ἡ ἀλήτις καρδία μου; § τυχοδιώκτης,ἀργός, ἄργος, ὀκνηρός: اولدم—ايشمدن ἔγινα ἀργὸς ἀπὸ τὴν ἐργασίαν μου· || كزمك — περιφέρομαι ἄεργος, περιπλανῶμαι.

آواره } Ιτ. ἀθάρα, ἐπφ. ἀπομακρύνθητι! μακράν!

آوارهلك } Τ. ἀθαρε-λὶκ,ἀφ.ἀλητεία, πλανητικὸς ἢ τυχοδιωκτικὸς βίος, ὀκνηρία, νωθρότης, ἀργία.

آواريه } Ιτ. ἀθαρὶα [avaria] ὄν. ἀθαρία, ἤτοι βλάβη ἐν καιρῷ τοῦ πλοῦ γινομένη εἰς τὸ πλοῖον ἢ τὸ ἐν αὐτῷ πρὸς μεταφορὰν εὑρισκόμενον ἐμπόρευμα.

آواز } Π.ἀθάζ,ὄν. φωνή, κραυγή, βοή: ى— چيقديغى قدر باغردى ἐκραύγασεν ὅσον ἐξήρχετο ἡ φωνή του, ἤτοι ὅσον ἠδύνατο· || — ندن طورلیور ἀπὸ τὰς φωνάς του [ἀθαζινὲν] δὲν δύναταί τις νὰ σταθῇ· || — بلند ἀθαζὶνὲ - ἀθάζ, μεγαλόφωνος καὶ μεγαλοφώνως· § ἠχὴν: ى — ἡ ἠχὴν τοῦ κατόλαδε τὸν κόσμον· βλ. καὶ آواز.

آوازه } Π. ἀθαζ-ὲ, ὄν. φωνή, κραυγή, βοή, ἠχὴν: رعد , — ἡ βοὴ τῆς βροντῆς.

اواسط } Α. ἐθαδὶτ [πλθ.τοῦ اوسط] ὄν. μέσα, τὰ μέσα μηνὸς ἤτοι αἱ ἀπὸ τῆς 10 μέχρι τῆς 20 ἡμέραι: ى—نيسان τὰ μέσα Ἀπριλίου· § παραλήγουσα: كلمات — αἱ παραλήγουσαι τῶν λέξεων· βλ. اوائل καὶ اواخر.

آوال } Γλ. ἀθὰλ [aval] ὄν. τριτεγγύησις, ἤτοι ὑπογραφὴ τρίτου προσώπου ἐν διαφόροις συμβολαίοις ἐμπορικοῖς καὶ ἰδίᾳ ἐν συναλλαγματικαῖς, δυνάμει τῆς ὁποίας ὑποχρεοῦται ὁ ὑπογραφόμενος εἰς τὴν ἐξαργύρωσιν, ἂν αὕτη δὲν γένηται ἐμπροθέσμως ἐκ μέρους τοῦ ἀποδεχθέντος τὸ συμβόλαιον ἢ τὴν συναλλαγματικήν.

اوامر } Α. ἐθαμὶρ [πλθ. τοῦ امر] ὄν. διαταγαί, ἐντολαί: عليه — ὑψηλαὶ διαταγαί· || وارده — αἱ ἐλθοῦσαι διαταγαί· || — الهيه θεῖαι ἐντολαί.

اوان } Α. ἐθὰν [πλθ. τοῦ آن] ὄν. στιγμαί, χρόνοι, καιροί: صباوتمده — κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας.

آوان } Α.ἀθὰν· λελανθασμένον ἀντὶ اوان βλ.

آواناق } Τ. ἀθανὰκ, ἐπθ. βλάξ, ἠλίθιος,εὔπιστος : آدم — ἡ πόσον βλὰξ εἶναι (Ἡ λέξις, κατὰ μὲν τὸ لهجه, τουρκικὴ ἐκ τοῦ آغ ἀθουνμὰκ ἀπατᾶσθαι,κατὰ δὲ τὸ ابرالضيا لغت ἀρμενική· § βλ. καὶ هبه.

آواناقچه } Τ. ἀθανὰκ-τσα, ἐπρ. ὡς βλάξ, βλακωδῶς,ἠλιθίως: سنه طاورانديغى — προσηνέχθη βλακωδῶς [ἀθανάκτσα-σηνα].

آواناقلق } Τ. ἀθανακ-λὰκ, ὄν. βλακεία, ἠλιθιότης, εὐπιστία : كيڤ — βλακείαν ποιῶ.

اوانى } Α. ἐθανὶ [πλθ. τοῦ انى ἰνὰ] ὄν. σκεύη, ἀγγεῖα: سم وزر —σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ· [ἢ γραφὴ اوانى آوانى λελανθασμένη].

اواه } Α. ἐθθὰχ [ῥζ. اه ἀχ] ἐπθ. ὁ πολὺ ἀναστενάζων· ὁ πολὺ προσευχόμενος· ὁ λίαν εὐσπλαγχνος·ὁ ἔχων σταθερὰν πίστιν·[ἐπιθετον τοῦ Ἀβραὰμ ἐν τῷ Κορανίῳ.]

اوب } Α. ἔθθ, ὄν. ἐπιστροφή· διεύθυνσις· ὁδός· διαμονή· ἕξις·[ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: — صوب مكارم ὁόθθι μεκιαρὶμ - ἔθθ, πρὸς τὸ εὐεργετικὸν μέρος [κ. λ. μέρος ἔνθα ἐδρεύει ἡ γενναιοδωρία]· § βλ. آئب.

اوب } Τ. οὔθ, βλ. اوپ.

اوباه } Π.ἐθθὰ [πλθ. τοῦ اوبا] ὄν. πανώλεις [νόσος].

اوبا } Τ. ὀθά, βλ. وبا.

اوبار } Π. ὀθὰρ [προστ. τοῦ اوبارمق ὀθαρὶν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ καταβροχθίζων : —مردم ايزهاى آزدهاى ἐζτεχάἴ μερτσὶμ-ὀθὰρ, δράκων ἀνθρωποφάγος· § βλ. اوبور.

اوباش } Α. ἐθθὰς [πλθ. τοῦ اوچرمك وبش βεθὲς] ὄν. ἄνθρωποι τοῦ ὄχλου, ἀνάγωγοι, ἀμόρφετοι, ἄτακτοι, κακοήθεις [τσαπκίνια]: —عدلى—οἱ ἄτακτοι,οἱ ἀνάγωγοι τῆς συνοικίας·||ايلى—آلى بر μὲ ἕνα σωρὸν ἀναγώγων,ἤτοι τῆς κατωτάτης τάξεως τοῦ ὄχλου· βλ. ἐπόμ.

اوباشان } Π. ἐθθαὶ-ὰν, πλθ. τοῦ προηγ. βλ.

اوباشانه } Π. ἐθθαὶαν-ὲ, ἐπθ. ὀχλαγωγικός: — حركات ὀχλαγωγικὰ κινήματα.

اوبر } Τ. ὀθὲρ, ἀντ. ὁ ἕτερος, ὁ ἄλλος· βλ. او ἢ, ἐκεῖνος· βλ. καὶ اولبرى.

اوبروق } Τ. ὀθρούκ, ὄν. βόθρος, λάκκος·§ ἐπθ. λακκώδης, κεχωμένος, ἀνώμαλος: آرى بر—ἀγρὸς λακκώδης, ἀνώμαλος,

اوبروقلق } Τ. ὀπρουκ-λούκ, ὀν. ἀνωμαλία τόπου πλήρους βόθρων καὶ λάκκων, κακοτοπία.

اوبرولامق } Τ. ὀπρου-λαμὰκ [اوبروق] ρμ. οὐδ. γίνομαι λακκώδης, ἀνώμαλος, πληροῦμαι βόθρων, λάκκων· [λέγεται ἐπὶ ἀγρῶν, ἢ ἐν γένει ἐπὶ ἐδάφους γῆς].

اوبك } Τ. ὀπέκ, ὀν. σωρός: —اوتوردی — خلق ὁλαδὸς ἐκάθησε κατὰ σωρούς, ὁμίλους.

اوبور } Τ. ὀπούρ, ἐπθ. λαίμαργος, ἀδηφάγος· βλ. اوبار καὶ آبور جبور.

اوبورلق } Τ. ὀπουρ-λούκ, ὀν. λαιμαργία, ἀδηφαγία.

اوبوز } Γλ. ὀπούζ, ἢ اوبوس ὀποὺς [obus] ὀν. ὀβούζιον, βόμβα, ὅλμος· βλ. خمباره.

اوبه } Τ. ὀπά, ὀν. εἶδος σκηνῆς ταταρικῆς διηρημένης εἰς διαμερίσματα· § οἰκογένεια νομαδικὴ κατοικοῦσα ἐν τοιαύτῃ σκηνῇ.

اوپ } Τ. οὔπ, μόριον ὅπερ. προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ او καὶ δίστησιν αὐτὰ ὑπερθετικά· ὡς اوزون اوپ اوزون οὔπ οὐζούν, μακρότατος· βλ. اپ, ἔπ, ایپ ἴπ.

اوپدرمك } Τ. ὀπ-τὺρ-μὲκ ρμ. μτβ. ἀφίνω ἢ βάλλω τινὰ ἢ δίδω νὰ φιλήσῃ ἢ ἀσπασθῇ τι [δοτ.αἰτ.]: —ال یرینه δίδω ἢ ἀφίνω τινὶ τὴν χεῖρα ν' ἀσπασθῇ· || —یری ἀνατρέπω, καταβάλλω τινὰ [τὸν κάμω νὰ φιλήσῃ τὴν γῆν].

اوپرا } Ιτ. ὄπερα, [ὀπόρα] ὀν. μελόδραμα.

اوپش } Τ. ὀπὸς [ἐκ τοῦ اوپ] ἀφ. τὸ φιλεῖν, φίλημα, ἐναγκαλισμός.

اوپشدرمك } Τ.ὀπ-ὸὸτὺρ-μὲκ, ρμ.μτβ.βάλλω δύω ἢ περισσοτέρους νὰ φιλησθῶσι, νὰ συμφιλιωθῶσι, συμφιλιόνω [αἰτ.].

اوپشمك } Τ. ὀπ-ὸὸ-μὲκ, ρμ. ἀλλ. ἀσπάζεσθαι, ἐναγκαλίζεσθαι ἀλλήλους, συμφιλιοῦσθαι.

اوپلمك } Τ. ὀπ-ὸλ-μὲκ, ρμ. πθ. φιλεῖσθαι, εἶναι ἀσπαστόν: اوپیلیر آدمدر ἐλὶ ὀπὸλὸρ ἀτέμτιρ, ἄνθρωπος οὗ ἡ χεὶρ φιλεῖται, εἶναι ἀσπαστή, ἤτοι ἄνθρωπος ἀξιοσέβαστος.

اوپمك } Τ. ὀπ-μὲκ, ρμ. μτβ. φιλῶ, ἀσπάζομαι [αἰτ.]:—ال φιλῶ χεῖρα εἰς σημεῖον σεβασμοῦ, ἢ πρὸς λήψιν ἀδείας ἢ καὶ διορισμοῦ εἰς τινα θέσιν· || —یر φιλῶ τὴν γῆν, προσκυνῶ, λατρεύω· [σημεῖον ὑποταγῆς καὶ ἐξευτελισμοῦ]· ||— کل ال φιλῶ χεῖρας καὶ κράσπεδα, καθικετεύω, ἐκλιπαρῶ· || — اوموز φιλῶ ὤμους· [σημεῖον φιλίας]· || — آیاق φιλῶ πόδας· [σημεῖον βαθέος σεβασμοῦ]· || —دیز φιλῶ γόνατα [ἀνωτέρου]· || — کوز φιλῶ ὀφθαλμούς· [σημεῖον ἀγάπης, στοργῆς]· || — اغزینی φιλῶ τὸ στόμα τινός· [σημεῖον εὐχαριστίας ἕνεκα καλῆς εἰδήσεως]· || اوپوب قوچق φιλῶ καὶ περιπτύσσομαι, ἐναγκαλίζομαι·

اوپمه } Τ. ὀπμέ, ὀν. ἀπαρ. τὸ φιλεῖν, τὸ ἀσπάζεσθαι, ἀσπασμός· βλ. کیرو.

اوپمه‌لك } Τ. ὀπμε-λὶκ, ὀν. δῶρον διδόμενον ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ τῇ νύμφῃ ὅταν τὸ πρῶτον ἤδη ἀσπάζεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ: ویرمك—ال δίδω δῶρον κτλ.

اوپوش } Τ. ὀπὸς βλ. اوپش.

اوت } Τ. ὀτ, ὀν. χόρτον, βοσκή, φυτόν, βοτάνη: —قورو ξηρὸν χόρτον, ἄχυρον· || —یشیل χλόη, πόα· || —ی ترہ σισύμβριον, κ. τερεβότι· || —ی چورك τὸ ὀρὲκ ὀτοῦ, μελάνθιον [μαύρη μυρωδιά]· || —ی کدی νάρδος ἀγρία [γαλῆς χόρτον, γαλιοῦς]· || —ی اوغل μελισσόχορτον· || —ی کوز φάρμακον διὰ τοὺς ὀφθαλμούς· || —ی بورون ταμβάκος [ρινὸς χόρτον· βλ. انفیه]· || —ی پره ψύλλιον [βοτάνη ψύλλου]· || —ی صیچان ἀρσενικὸν [βοτάνη ποντικοῦ]· || جام —ی ψιλωθρον.

اوت } Τ.ὀτ [βλ. اود καὶ ὀτ, اودون] ὀν. πῦρ:— طاشی πυρίτης λίθος· || —ی آغزی πῦρ τοῦ στόματος, ἤτοι πυρίτης δι' ἧς δολοῦται τὸ πυροβόλον, δέλεαρ, κ. ἀγιζότι· || —ی طوپ σπατάλη ἰδίᾳ δημοσίων χρημάτων· βλ. καὶ طوپ.

اوت } Τ. ὀτ [λ. ἀρχ.] ὀν. ὀπλιτήριον.

اوت } Τ. ὀὸτ [κατὰ τὸ لهجه κυρίως اوات ἢ اوکات] ἐπρ. ναί· μάλιστα: اوندم — μάλιστα κύριε· || اوبلدر — ναί, οὕτως ἔχει.

اوتاد } Α. ἐὸτὰτ [πλθ. τοῦ وتد βετὲτ] ὀν. πάσσαλοι, κίονες: الارض — ἐὸτὰτὺ-λ-ἄρζ, οἱ κίονες τῆς γῆς, ἤτοι τὰ ὄρη· || البلاد— ἐὸτὰτὺ-λ-ἠιλάτ, οἱ κίονες τῶν πόλεων, ἤτοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν λαῶν, τῶν φυλῶν· || الفم —ἐὸτὰτὺ-λ-φὲμμ, οἱ κίονες τοῦ στόματος, ἤτοι οἱ ὀδόντες.

اوتار } Α. ἐὸτὰρ [πλθ. τοῦ وتر βετὲρ] ὀν. χορδαὶ τόξου, μουσικοῦ ὀργάνου· χορδαὶ [Γεωμ.]: —ی زهره παλμὸς ἢ δόνησις χορδῶν.

اوتارمق } Τ. ὀτ-αρμὰκ, ρμ. μτβ. ἄγω, ὁδηγῶ εἰς βοσκήν, βόσκω πρόβατα κτλ. [αἰτ.]· βλ. اوتلاتديرمق.

اوتاغ } Τ.ὀτὰγ ἢ اوتاق ὀτὰκ, ὀν. σκηνὴ μεγάλη ἐξόχου προσώπου ἢ βασιλέως: همایون — σκηνὴ αὐτοκρατορική. [Κατὰ τὸ لهجه ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης τοῦ اوط ὀτὰ διαμέρισμα, ἤτοι μέρος ἔνθα ἀνάπτεται πυρά].

اوتاقچی } Τ.ὀτακ-τὶ, ὀν. ὁ κατασκευαστὴς σκηνῶν, ἢ ὁ στήνων τοιαύτας.

اوتانديرمق } Τ. οὔταν-τὶρ-μὰκ, ρμ. μτβ. κάμνω τινὰ νὰ ἐντρέπεται, νὰ ἐρυθριᾷ, καταισχύνω [αἰτ.]: جهالت آدمی ازدیرر ἢ ἀμάθεια καταισχύνει τὸν ἄνθρωπον [τὸν κάμει νὰ ἐρυθριᾷ]· § προξενῶ αἰσχύνην εἰς τοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς δι' ἀνοικείου πράξεως· § καθυποχρεῶ τινα διὰ μεγάλης χάριτος.

اوتانديريجی } Τ.οὔταν-τὶρὶ-τζὶ, ἐπθ. ὁ προξενῶν αἰσχύνην· βλ. προηγ.

اوتانش } Τ. οὔταν-ὶς, [ἐκ τοῦ اوتان] ἀφ. αἰσχύνη, αἰδώς, ἐντροπή, συστολή.

اوتانغاج } Τ.οὔταν-γκὰζ, ἐπθ. αἰσχύμων, δειλός, συνεσταλμένος, αἰσχυντηλός.

اوتانغاجلق } Τ. οὔταν-γκαζλὶκ, αἰσχυμοσύνη, συστολή, δειλία.

اوتانغان } Τ. οὔταν-γὰν [λ. ἀρχ.] ἐπθ. αἰδήμων, συνεσταλμένος, δειλός.

اوتانق } Τ. οὔταν-ὶκ, βλ. اوتانیق.

اوتانماز } ἢ اوتانز Τ. οὔταν-μὰζ [γ' πρόσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اوتانمق] μὴ αἰσχύνεσθαι, ἀποφατικοῦ τοῦ اوتان] μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ μὴ αἰσχυνόμενος, ἀναίσχυντος, ἀναιδής: —یوز πρόσωπον ἀναίσχυντον, ἀναιδές.

اوتانمق } Τ. οὔταν-μὰκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوت πῦρ· βλ. καὶ اود αἰδώς·] ρμ. οὐδ. αἰσχύνομαι, ἐρυθριῶ, ἐντρέπομαι, συστέλλομαι [ιδν]: یوزدن اوتانیورم αἰσχύνομαι, συστέλλομαι ἐκ τούτου· || اوتاندم چوق πολὺ ἠσχύνθην, συνεστάλην· || اوتانمیسین οὐκ αἰσχύνῃ;

اوتانه‌جق } Τ. οὔταν-αὐζὰκ [γ' πρόσ. τοῦ μέλλ. τοῦ اوتان] ἐπθ. ὁ προξενῶν αἰσχύνην· πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ἐκ τοῦ ὁποίου δύναται τις νὰ αἰσχύνηται, συστέλληται· ὁ μὴ οἰκεῖος· πρόσωπον ὅπερ δέον νὰ ὑποδεχθῇ τις μετὰ τινος ἐθιμοτυπίας: —ی πρᾶγμα πρόξενον αἰσχύνης· || آدم—ἄνθρωπος ὃν αἰσχύνεται τις, ἐκ τοῦ ὁποίου συστέλλεται· ὁ μὴ οἰκεῖος.

اوتانیجی } Τ. οὔταν-ιὐζὶ [اوتان] ἐπθ. αἰδήμων, ἐντροπαλός, αἰσχυντηλός, συνεσταλμένος· βλ. چلیك اوتانیق.

اوتانیش } Τ. οὔταν-ὶς, βλ. اوتانش.

اوتانیق } Τ. οὔταν-ὶκ [اوتان] ἐπθ. αἰδήμων, ἐντροπαλός.

اوتانیقلق } Τ. οὔταν-ικλὶκ, ὀν. αἰδημοσύνη.

آوتدرمق } Τ. ἀὐὸυτ-τὸυρ-μὰκ, ρμ. διάμ. διαικεδάζω ἢ καταπραύνω τὸν παῖδα διὰ τῆς τροφοῦ, ἢ δι' ἄλλου, χορεύων ἢ λέγων λόγους τοῦ ἄερος· § μτφ. βαυκαλίζω τινὰ δι' ἀπατηλῶν ἐλπίδων, ἀπατῶ [αἰτ.]: —چوجغی διαικεδάζω τὸν παῖδα κτλ.

اوتديرمك } Τ. ὀτ-τὺρ-μὲκ, ρμ. διάμ. κάμνω τὸν ἀλέκτορα, τὸ κανάριον ἢ ἄλλο πτηνὸν νὰ κελαδήσῃ [αἰτ]· § παίζω αὐλόν, τύμπανον ἢ ἄλλο μουσικὸν ὄργανον [αἰτ.]: — دوردوك παίζω αὐλόν· § κάμνω νὰ ἀντηχήσῃ τὸ ὄρος κτλ. [αἰτ.].

اوتراق } Τ. ὀτουράκ, اوترق καὶ ὀτουρμὰκ· βλ. اوتوراق, اوتورمق.

اوتره } Τ. ὀτρέ, βλ. اوتوری καὶ ὀτὺρὺ.

اوتش } Τ. ὀτὶς [ἐκ τοῦ اوتان] ὀν. κελάδημα πτηνῶν· ἀντήχησις.

اوتشمك } Τ. ὀτ-ὸὸ-μὲκ, ρμ. ἀλλ. συγκελαδεῖν [ἐπὶ πολλῶν πτηνῶν].

اوتل } Γλ. ὀτέλ [hôtel] ὀν. ξενοδοχεῖον.

اوتلاتديرمق } Τ.ὀτ-λατὶρμὰκ, ρμ.διαμ. βάλλω τινὰ νὰ βοσκήσῃ τὰ ποίμνια [δοτ. αἰτ.]: —یرینه قوی اوتلاتدیرم βάλλω τινὰ νὰ βοσκήσῃ τὰ ζῶα.

اوتلامق } Τ. **ὀτ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. ὀδηγῶ τὰ ζῶα εἰς νομήν, βόσκω τὰ ποίμνια [αἰτ.].

اوتلاق } Τ. **ὀτ-λάκ,** ὀν. βοσκή, νομή, λειμών, λειβάδιον· βλ. καὶ اوتلق.

اوتلاقیه } Τ.**ὀτλακ-ηγέ** [βαρβαρισμός, ἤτοι λέξις σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς τουρκ. اوتلاق δι' ἀραβικῆς καταλήξεως τοῦ θηλυκοῦ یه ηγέ·] ὀν. δικαίωμα βοσκῆς, ἤτοι φόρος εἰσπραττόμενος ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως λόγῳ ἐνοικίου βοσκῆς.

اوتلامق } Τ. **ὀτ-λαμάκ** [اوت χόρτον] ρμ. οὐδ. βόσκω: اوزی اوتلایور τὸ ἀρνίον βοσκει· § [μτφ.] πάσχει ἄγνοιαν δεινήν· τὸ ἡμέτερον βόσκει· § βλ. καὶ ἐπόμ.

اوتلامق } Τ.**ὀτ-λαμάκ** [اوت πῦρ] ρμ. μτδ. καίω, πυροπολῶ· § βλ. καὶ προηγ.

اوتلانمق } Τ. **ὀτ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. βόσκω § ρμ, πθ. τρώγεσθαι, ἐπὶ βοσκῆς τρωγομένης ὑπὸ τῶν ποιμνίων.

اوتلجی } Τ. **ὀτελ-ὀζί,** ὀν. ξενοδόχος.

اوتلق } Τ. **ὀτ-λούκ,** ὀν. τόπος πλήρης χόρτου, βοσκή, νομή, λειμών· βλ. اوتلاق.

اوتلق } Τ. **ὀτ-λοῦκ** [اوت πῦρ] ὀν. λεπτὴ πυρῖτις κατάλληλος πρὸς δέλεαρ τοῦ πυροβόλου, πυριτόκονις.

اوتلکن } ἢ اوتلکن Τ. **ὀτλεγέν,** ὀν. ὄνομα πτηνοῦ, ἤτοι εἶδος ψαρὸς [ψαρωνίου] μικροῦ καὶ μέλανος.

اوتلکو } Τ. **ὀτλεγκιύ,** ὀν. ὄνομα πτηνοῦ, ἤτοι εἶδος γυπὸς στρεφομένου πολὺ κατὰ τὴν πτῆσιν,

اوتلمك } Τ. **ὀτ-ολ-μὲκ** ἢ **ὀτ-ολ-μὲκ** [βλ. اوتمك] ρμ. πθ. νικῶμαι ἐν τῷ παιγνίῳ· § βλ. اوتولك καὶ اوتلمك.

اوتلمك } Τ. **ὀτ-λε-μέκ,** ρμ. οὐδ. κελαδῶ, ᾄδω· βλ. اوتمك καὶ ὀτ-μέκ.

اوتلو } Τ.**ὀτ-λοῦ,** ἐπθ. χλοώδης, ποώδης, χορτομανής· || بنه — **ὀτλοῦ-ταγά,** ῥῦνος.

اوتلمك } ἢ اوتلمك Τ. **ἐθετ-λεμέκ,** ρμ. οὐδ. λέγω πολλὰ ναὶ ναὶ χωρὶς νὰ κάμω τι, ἢ χωρὶς νὰ προσέχω εἰς τοὺς λόγους· συνεκδ. χλευάζω, πειρματόνω· βλ. καὶ اوتلمك.

اوتمق } **ἀδουτ-μὰκ** [βλ. اوتمق] ρμ. μτδ. καθησυχάζω ἢ διασκεδάζω τὸν παῖδα χορεύων ἢ διὰ λόγων· μτφ. βαυκαλίζω δι' ἀπατηλῶν ἐλπίδων, ἀπατῶ· [αἰτ.]: — چوجغی καθησυχάζω τὸν παῖδα

اوتمق } Τ. **οὐτ-μάκ,** βλ. یوتمق καὶ ἐπόμ.

اوتمك } **ὀτ-μὲκ** ἢ **ὀτ-μέκ,** ρμ. μτδ. ὑπερβαίνω, περνῶ, νικῶ, κερδίζω ἐν τῷ παιγνίῳ [αἰτ.].

اوتمك } **ὀτ-μέκ,** ρμ. οὐδ. κελαδῶ: — بلبل ἢ ἀηδὼν ᾄδει· || — خروس ὁ ἀλέκτωρ ᾄδει [ἐξημερόνει]· || — قولاقلر τὰ ὦτα βομβοῦσι, βούζουν· § ἀντηχῶ [ὁ θόλος ἢ κενόν τι]· § ἀντιμίλω اوتوب طورمق φλυαρῶ, λέγω πολλά, ἀνοητεύω· βλ. یورو.

اوتمه } Τ. **ὀτμέ,** ὀν. ἀπαρ. τὸ κελαδεῖν, κελάδημα, ἀντήχησις, φλυαρία.

اوتو } ἢ اوتی Τ. **ὀτύ,** ὀν. σιδήρωμα, ἤτοι στίλβωσις ὑφάσματος ἢ ἐνδύματος, ἢ καθάρισις δέρματος ὡς ποδῶν προβάτου, κοινῶς πατσάδων κτλ.· § σίδηρον, ἤτοι τὸ ἐργαλεῖον δι' οὗ σιδηροῦσι, στιλβοῦσι τὰ ὑφάσματα, τὰ περιλαίμια, τὰ ἐνδύματα κτλ. ἢ καθαρίζουσι τὰς τρίχας τῶν πατσάδων.

اوتوجی } Τ. **ὀτυ-ὀζύ,** ὀν. σιδηρωτής, στιλβωτὴς ὑφασμάτων, ἀσπρορρούχων, ἐνδυμάτων· § ὁ καθαρίζων τοὺς πόδας [πατσάδες] τοῦ προβάτου ἀπὸ τῶν τριχῶν καὶ προπαρασκευάζων πρὸς φαγητόν.

اوتوجیلك } Τ. **ὀτυ-ὀζελίκ,** ὀν. τὸ ἔργον τοῦ σιδηρωτοῦ, ἢ τοῦ καθαρίζοντος τοὺς πατσάδες· βλ. اوتوجی.

اوتوراق } Τ. **ὀτουρ-ὰκ** [اوتورمق] ὀν. μέρος διὰ κάθισμα, κάθισμα ὡς καθέδρα, σοφᾶς κτλ.: تختهسی — ἐδώλιον κωπηλάτου· § ἀγγεῖον τῆς νυκτὸς [καθίκι]· § یری — ἕδρα, πρωκτός· || اتلری — γλουτοί, κωλομέρια· § σταθμός, ἀνάπαυσις κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἰδίᾳ στρατοῦ: کیچ — κάμνω σταθμόν, σταματῶ, μένω· § ἀπόμαχος, συνταξιοῦχος· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ἀντικατέστη σήμερον διὰ τῆς λ. متقاعد].

اوتوراقلق } Τ. **ὀτουρακ-λίκ,** ὀν. σύνταξις ἀπομάχου· [σήμερον تقاعد].

اوتوراقلو } ἢ اوتوراقلی Τ. **ὀτουρακ-λή,** ἐπθ. καλῶς τοποθετημένος· § σταθερός, στερεός, ἀκίνητος· § [μτφ.] θετικός, βέβαιος, σπουδαῖος, περιεσκεμμένος.

اوتورتمق } Τ. **ὀτουρ-τμάκ,** ρμ. μτδ. καθίζω, ἐνθρονίζω, ἐγκαθιστῶ τινα εἰς τινα τόπον, κατοικίζω· βάλλω τὸ ζῶον νὰ καθήσῃ· καθίζω τὸ πλοῖον εἰς τὰ ρηχά· τοποθετῶ, προσηλόνω ἀδάμαντας, ἢ πολυτίμους λίθους, κοσμῶ διὰ τοιούτων λίθων [αἰτ.].

اوتورتمه } Τ.**ὀτουρτμά,** ὀν. ἀπαρ. βλ. اوتورتمق. § ὀν. λίθος πολύτιμος, προσηλωμένος, καθιστὸς εἴς τι κόσμημα· § سی — پادیجان φαγητὸν ἀπὸ μελιτζάνας μὲ κιμά, κομμένας στρογγύλας καὶ καθιστάς· § سی — قباق φαγητὸν ἀπὸ κολοκύνθια ὡς ἀνωτέρω.

اوتوردلق } Τ. **ὀτουρ-ὀυλ-μάκ,** ρμ. πθ. ἐνθρονίζομαι, τοποθετοῦμαι, προσηλοῦμαι.

اوتورش } Τ. **ὀτουρ-οὺς** [اوتورمق] ἢ κατάστασις ἢ θέσις τοῦ καθημένου, κ. καθησιά: دیکلک یر — ده یر — εἰς τὴν καθησιάν του [ὅταν κάθηται εἰς τὴν τράπεζαν] τρώγει ἕνα ἄρτον.

اوتورشمق } Τ. **ὀτουρ-ουσ-μάκ,** ρμ. ἀλλ. κάθημαι ὁμοῦ μετ' ἄλλου, συγκάθημαι· § κατευνάζομαι, κοπάζω [τρικυμία].

اوتورغان } Τ. **ὀτουρ-γὰν** [اوتورمق] ἐπθ. ὁ καθήμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ μὴ κινούμενος, ἑδραῖος, καθιστικός: کسلرده — یاسور علی طوور ایدر εἰς τοὺς καθιστικοὺς ἀνθρώπους ἐνσκήπτει ἡ νόσος τῶν αἱμορροΐδων.

اتورلق } Τ. **ὀτουρ-ουλ-μάκ,** ρμ. πθ. [ἐπέχει θέσιν ἀπροσώπου] τὸ κάθησθαί τινα: یرایه اوتورلز ἐδῶ δὲν κάθηται τις, ἢ δὲν δύναται νὰ καθήσῃ.

اوتورمق } Τ. **ὀτουρ-μάκ** [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوتمق καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ اوتی] ρμ. οὐδ. κάθημαι, διαμένω, κατοικῶ [τῇ ده]· συνεκδ. δὲν ποιῶ ἐργασίαν, ἀργῶ· κατακάθημαι [ἐπὶ οἰκοδομῶν]· καταστηλάζω [ἐπὶ ὑγρῶν]· κάθημαι, ἐξοκέλλω [ἐπὶ πλοίων]: کی اوغلده اوتوریورز καθήμεθα ἐν Σταυροδρομίῳ· || [βοτ.]: سفریه اوتوردی ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν· || — آشاغی κάθημαι κάτω, ἀναπαύομαι, ἀμεριμνῶ· || — اکری κάθημαι πλαγίως [στραβοκάθημαι] παραβαίνω τοὺς κανόνας τῆς εὐθιμοτυπίας, φέρομαι ἀπρεπῶς· || — طوغری κάθημαι ὀρθῶς, εὐπρεπῶς· || — اوك یاوکوپیزلیمیز [τὸ αἷμα σκοτόνεται, κάθηται]· — قلوچقده یه ἐπωάζω, κλωσσῶ [ἡ ὄρνις]· μτφ. μένω πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν [κάθημαι στ' αὐγά μου]· || کول — اوزره κάθημαι ἐπὶ τῆς τέφρας, περιέρχομαι εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν.

اوتوری } ἢ اوزری Τ. **ὀτυρύ** [κατὰ τὸ اوجه κυρίως اوتکاری] προθ. ἐξ αἰτίας, ἕνεκα, διὰ [τῇ دن]: — یوندن ἐξ αἰτίας τούτου· || — ندن ἕνεκα τίνος; διὰ τί;

اوتوری } Τ. **ὀτυρύ,** ἢ اوتره **ὀτρὲ** [ἀραβ. ضمه] ὀν. τὸ ὄνομα τοῦ χαρακὲ ἤτοι τοῦ φωνητικοῦ σημείου [ُ], ὅπερ τιθέμενον ἄνωθι γράμματός τινος δεικνύει μίαν τῶν ἑξῆς τεσσάρων φωνῶν: ο, ου, ὁ [γλ. ou], ὑ [γλ. u]· βλ. اوستون καὶ اسره § — ایکی **ἐκὶ ὀτυρύ,** ἤτοι τὸ ὄνομα τοῦ φωνητικοῦ σημείου [ٔ], ὅπερ τιθέμενον ἐν τέλει ἀραβικῶν μόνον λέξεων δεικνύει τὴν φωνὴν ουν, ὑν [βλ. تنوین].

اوتوز } Τ. **ὀτούζ,** ὀν. ἀρθ. τριάκοντα: یر — τριάκοντα καὶ εἷς, ἢ τὸ γνωστὸν χαρτοπαίγνιον τριανταμία· || یر ده — ἓν τριακοστόν· || ده — یوز καὶ **οὔτς ὀτουζουνθά,** εἰς τὰ τρὶς τριάκοντα [εἶναι], ἤτοι ἐννενηκοντούτης.

اوتوزر } Τ. **ὀτουζ-ὲρ,** ἀριθ. ἀνὰ τριάκοντα· ἕκαστος ἀνὰ τριάκοντα.

اوتوزلامق } Τ. **ὀτουζ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. φθάνω τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας.

اوتوزلق } Τ. **ὀτουζ-λούκ,** ἐπθ. ὁ συγκείμενος ἢ ὁ περιέχων τριάκοντα· ὁ ἀξίας τριάκοντα παράδων· ὁ ἡλικίας τριάκοντα ἐτῶν: آدم یر — ἄνθρωπος τριακοντούτης.

اوتوزلی } Τ. **ὀτουζ-λοῦ,** ἐπθ. ὁ ἔχων ἢ περιέχων τριάκοντα, ὁ ἐκ τριάκοντα συγκείμενος.

اوتوزنجی } **ὀτουζ-ουνδζού,** ἀριθμ. τακτ. τριακοστός, ἡ, ὀν.

اوتوسز } ἢ اوتسز Τ. **ὀτυ-σὸζ** ἐπθ. ἀσιδήρωτος, ὁ μὴ σιδηρωθεὶς [ὕφασμα, ἀσπρόρρουχον, περιλαίμιον κτλ.].

اوتوش } Τ. **ὀτὸς** βλ. اوتش.

اوتولتمك } Τ. **ὀτυ-λετμέκ,** ρμ. μτδ. βάλλω τινὰ νὰ σιδηρώσῃ ὑφάσματα, ἀσπρόρρουχα κτλ. [βοτ. αἰτ.]· § τὸ ζῶον ἢ ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἀπροσεξίας ἀφίνει νὰ καφῶσιν αἱ τρι-

χες του, περικαίω, κ. τσουρόνω, τσουρουφλίζω, πυροκαίω [δοτ. αἰτ.].

اوتولمك } ἡ اوتولمك T. ὀτῦ-λεμέκ, ρημ. μτδ. σιδηρόνω ὑφάσματα, ραφάς, ἀστρόρρουχα κτλ. περικαίω τὰς τρίχας ζώου ἢ δέρματος, κ. τσουρόνω, τσουρουφλίζω [αἰτ.]: —طاوق περικαίω τὰς τρίχας ὄρνιθος, τσουρόνω· || —پاچه περικαίω τὰς τρίχας ποδὸς ἀρνίου ἢ προβάτου· § ἀνατάσσω, ἤτοι βάλλω εἰς τὴν θέσιν του μέλος ἐξηρθρωμένον ἢ τεθραυσμένον.

اوتولنمك } T. ὀτῦ-λενμέκ, ρημ. πθ. ἢ οὐδ. σιδηροῦμαι [ὕφασμα, ἀστρόρρουχον, κτλ.] § περικαίομαι τὰς τρίχας, ἢ τὸ δέρμα ἐκ τῆς προσεγγίσεως φλογὸς ἢ πυρός, κ. τσουρουφλίζομαι: صاچلرم اوتولندی περιεκάνθαν αἱ τρίχες μου· || يوزم اوتولندی τὸ πρόσωπόν μου περιεκάη· || صوبه‌يه طوقنور طوقناز سترمك اشكی اوتولندی μόλις ἤγγισεν εἰς τὴν θερμάστραν, περιεκάη τὸ κράσπεδον τοῦ ἐπανωφορίου μου.

اوتومه } T. ὀτῦ-μέ, ὄν. κόκκοι σίτου νωποῦ πεφρυγμένοι, ὀπτοί· βλ. فريك.

اوتون } T. ὀτὼν [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوتمك περνῶ] ὄν. συγγνώμη, χάρις.

اوته } T. ὀτὲ ὄν. [اوتمك περνῶ] ὄν. ἢ ἐπρ. τὸ πέραν, τὸ ἐκεῖ, τὸ ἐκεῖθεν, τὸ ἐπέκεινα μέρος· [ἀντιθ. برى ἢ ἐκεῖ]: —دكزك — τὸ ἐκεῖθεν τῆς θαλάσσης· || —سنه وارمق — προχωρῶ ἐκεῖθεν, ὑπερβαίνω τὰ ὅρια, τὸ μέτρον· || —يه كيت ὑπαγε πρὸς τὰ ἐκεῖ· || —ده ἐκεῖ [ἐπὶ στάσεως· || —دنبرى ὅτε-τὲν ἢ ἐκεῖ, ἀνέκαθεν· § [ἐπθ.] ὁ, ἡ, τὸ πέραν, ἐκεῖθεν, παρελθών: ايرماغك —يانه‌سى ἢ ἐκεῖθεν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ· || كون — τὴν παρελθοῦσαν ἡμέραν, προχθές, πρὸ ἡμερῶν, προλαβόντως· § برى — τῆδε κἀκεῖθε, ἢ διάφορα πράγματα, κ. τοῦτα κεῖνα: برى — كيتمك ἐπιχειρῶ ἢ κάμνω διάφορα, μηχανεύομαι· || —سنى برى ايتمك ὀτεδινὶ ἢ ἐτμέκ, μεταχειρίζομαι ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα, πάντα λίθον κινῶ· || كل برى — ἀγοράζω ὀψώνιά τινα [τοῦτα κεῖνα], ποιῶ προμηθείας τινάς.

اوته‌كى } T. ὀτε-κί, ἐπθ. ὁ, ἐκεῖ, ὁ ἄλλος: — ايش ἢ ἄλλη ὑπόθεσις· || —كون τὴν προλαβοῦσαν ἡμέραν, προλαβόντως· || بريكى — ὀτεκὶ ἢ ἐρικί, ὁ μὲν ὁ δέ, ὁ εἷς ὁ ἄλλος· βλ. بريكى ἢ ἐρικί.

اوتى } T. ὀτύ, اوتمك ὀτῦ-λεμέκ, βλ. اوتو, اوتولمك.

اوثان } Α. ἐθθὰν [πλθ. τοῦ وثن βεθὲν] ὄν. εἴδωλα: —كسر θραύσις τῶν εἰδώλων.

آوج } T. ἀθοὺθζ [κυρίως آوچ ἀθούτς], ὄν. τὸ κοῖλον τῆς παλάμης, κ. φούντα· συνεκδ. δράξ: ايچى — παλάμη· || ادم — يو μία δράξ ἀνθρώπων, ὀλίγοι· || — — κατὰ δράκας, ἤτοι ἄφθονος, ἀφθόνως· || طولوسى — δραγμή, κ. φουχτιά· || آچق — ἀνοίγω τὴν παλάμην, ἐπαιτῶ· || كيدشك — τρώγει ἡ παλάμη, ἤτοι λάβω χρήματα· || ى يالامق — λείχει τὴν παλάμην του [ἀθουθζου-νοῦ], συνεκδ. στερεῖται· || ده — الده δὲν ἔχει τίποτε ἐν τῇ χειρί, ἐν τῇ παλάμῃ [πτωχός, πτωχεία]· || صيغمق — ه — الى χωρῶ εἰς τὴν χεῖρα, εἰς τὴν παλάμην, εἶμαι ὑπειθής, πειθήνιος: صيغلز — ه — الى εἶναι ἀθάμιστος, ἀτίθασος, φιλοπαίγμων, ζωηρός, κ. θερπετὸς [ἐπὶ παιδῶν].

اوج } Α. ἐθθζ, ὄν. κορυφή· [ἀστρ.] ἀπόγειον ἢ ἀνωτάτη ὑψωσις ἢ ἀπομάκρυνσις ἀστέρος ἀπὸ τῆς γῆς· [ἀντιθ. حضيض περίγειον] § μτφ. τὸ ἄκρον ἄωτον: —ى حضيض خاكده سن استاده‌سين ἐγὼ ἐν τῷ περιγείῳ τοῦ χόους, οὗ ἐν τῷ ἀπογείῳ τῆς ἀκαταδεξίας εἶσαι· || —الى ترق τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς προόδου· || —هوا τὰ ἀνώτατα στρώματα ἢ ζώνη τῆς ἀτμοσφαίρας.

اوج } T. ἄθζ, ὄν. ἐκδίκησις· στοιχεῖον· || كل لمبدانه ἐκδίκησιν, ἐκδικοῦμαι || —طوغمق στοιχηματίζω.

اوج } T. οὔθζ, ὄν. ἄκρα, αἰχμή, ἄκρον, τέλος: ى—اق پرمق ἄκρον δακτύλου || ى— ἄκρον μαστοῦ, θηλή· || —ى دنياك پر τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου [μεμακρυσμένος τόπος]· || —ى ايكنه αἰχμὴ βελόνης· || —ى ايله باقدى εἶδε μὲ τὸ ἄκρον τοῦ ὀφθαλμοῦ· || —ى مژه αἰχμὴ καλάμου· || ى — ايپ ἄκρον σχοινίου, λαβή· || —ى ويرمك ايپ δίδω λαβήν, ἀφορμήν· || —دن تامه‌دن οὐθζουντέν, ἐξ ἀπλησίας, ἐκ φιλαργυρίας· || —ى باش προσκεφάλαιον: ه—الك دیكلدی طوردی προσηλώθη ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου [θθζυνὲ] καὶ ἔμεινε· || ه— دن — ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον· || ى يوجاغى يوق — δὲν ἔχει ἄκρον καὶ γωνίαν, ἐκτεταμένος, ἀπέραντος· || ى— اورتاسى يوق δὲν ἔχει ἄκραν καὶ μέσην, ἄνω κάτω, ἀνώμαλος, ἀδυνάρτητος λόγος· || ى يولق — εὑρίσκω τὸ ἄκρον [οὐθζουνού], τὸν μίτον τῆς ὑποθέσεως, ἤτοι ἐνδείξεις δι' ὧν δύναται τις

νὰ ψηφίσῃ εἰς ἀποτέλεσμα· || ى قاچرمق — χάνω τὸν μίτον τῆς ὑποθέσεως· || ى التنه قاچرمق — χρεωκοπῶ, πτωχεύω· || ويرمك — ἐμφανίζομαι, φυτρόνω, ἢ δίδω λαβήν.

اوجا } ἡ اوجه T. οὔθζ-ὰ [اوچ ἄκρον] ὄν. κόκκυξ· βλ. يزدم.

اوجاع } Α. ἐθθζὰ [πλθ. τοῦ وجع βεθζὰ] ὄν. πόνοι: ه‌ديده — πόνοι σφοδροί· || — كاسره ὀστεοκοπία [νόσ.].

اوجاق } T. ὀθζάκ, ὄν. ἑστία, γωνία, θερμάστρα, ἑστία τῶν σιδηρουργῶν καὶ μεταλλουργῶν, χωνευτήριον: ى—چورچى σιδηρουργεῖον· || ى — كيرچ ἑστία ἢ χωνευτήριον ἀσβέστου· || —ى ايوه ἑστία καψιφοῦ· || —چكركلرى γρύλλος ὁ οἰκιακὸς [ἐντομ.]· || —ه دوشمك ζητῶ δούλον, καταφύγιον, προστασίαν· || ه— انجير ديكمك φυτεύω σῦκα εἰς τὴν ἑστίαν, ἤτοι καταστρέφω οἰκογένειαν· || —سونه‌يرمك σβύνω ἑστίαν, καταστρέφω οἶκον· § μεταλλεῖον: طاش ى— λατομεῖον· § λάκκοι μικροὶ ἐν τοῖς λαχανοκήποις, ἐντὸς ἑκάστου τῶν ὁποίων φυτεύουσιν εἴδη τινὰ λαχανικῶν, ὡς μελιτζάνας, κολοκύνθας κτλ.: ى—پاديجان λάκκος μελιτζάνας· § οἰκογένεια, δυναστεία: زاده‌در — ادم ὁ δεῖνα εἶναι ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας· § σῶμα στρατιωτικόν: ى—يكيچرى τὸ σῶμα τῶν Γενιτσάρων· || ى—مغرب τὰ κράτη τῆς Βαρβαρίας.

اوجاقچى } T. ὀθζακ-θζή, ὄν. ἑστιοκόρος, ὁ καθαρίζων τὴν ἑστίαν.

اوجاقچيلق } T. ὀθζακ-θζηλίκ, ἀφ. τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ἔργον τοῦ ἑστιοκόρου.

اوجاقلق } T. ὀθζακ-λίκ, ὄν. μεγάλη καπνοδόχη· ἢ θέσις ἢ ἡ πέτρα τῆς ἑστίας· μεγάλη ὀπὴ ἐπὶ τῆς στέγης διὰ τὴν ἑστίαν· § ἡ πρωτίστη δοκὸς ἢ ὑποστηρίζουσα τὴν οἰκοδομήν, ἢ τὴν στέγην· § دمير — ἢ μεγάλη ἄγκυρα τοῦ πλοίου· § τιμάριον, ἤτοι γαῖαι παραχωρούμεναι ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ μεταβιβαζόμεναι κληρονομικῶς ἐπί τινιν ὅροις.

اوجالامق } ἡ اوجالق T. οὔθζ-αλαμάκ, ρημ. οὐδ. ὑψοῦμαι, πηγαίνω εἰς τὸ ἄκρον, εἰς τὴν κορυφήν.

اوجب } Α. ἐθθζὲπ [παραθ. τοῦ واجب] ἐπθ. ὁ μᾶλλον ὑποχρεωτικός, ὁ μᾶλλον ἐπιβεβλημένος: —واجب τὸ μᾶλλον ὑποχρεωτικὸν τῶν καθηκόντων.

اوجرا } T. οὐθζ-ρά, ἐπθ. ἀπόκεντρος, μεμακρυσμένος: —يره آتدى بوراللر انى ai τρικυμίαι ἔρριψαν αὐτὸν εἰς ἀπόκεντρον μέρος.

اوجرجاق } T. ὀθζ-ουρθζὰκ [اوچ στοίχημα] ὄν. ὀστοῦν δι' οὗ πιάνουσι στοίχημα· βλ. كوپرجك.

اوجرمك } ὀθζ-πρμέκ, ἢ اوچشمك ὀθζ-σάμέκ, ρ. ἀλλ. βάλλω στοίχημα [اوچ], στοιχηματίζω μετά τινος.

اوجكز } T. ἐθ-θζιγέζ, ὄν. οἰκίσκος, κ. σπιτάκι, πτωχικὸς οἶκος.

اوجكير } Η ἐθθζ-γιὶρ, ἐπθ. ὁ κατέχων τὴν κορυφήν, ἤτοι ὁ ἀνελθὼν εἰς ὕψος, αἰθέριος.

آوجلامق } T. ἀθουθζ-λαμάκ, βλ. آوچلامق.

اوجلو } ἡ اوجلى T. οὔθζ-λοῦ, ἐπθ. ὁ ἔχων ἄκρον, αἰχμήν, αἰχμηρός.

اوجوز } T. οὐθζούζ, ἐπθ. εὐθηνός, εὔωνος: مال — πρᾶγμα εὔωνον· § ἐπρ. εὐθηνά: الق — ἀγοράζω εὐθηνά· || صاتمق — πωλῶ εὐθηνά· || قورتلق — εὐθηνὰ ἀπαλλάττομαι, ἤτοι μὲ ὀλίγην δαπάνην ἢ μὲ ὀλίγον κόπον.

اوجوزجى } T. οὐθζουζ-θζοῦ, ἐπθ. ὁ πωλῶν ἢ ἀγοράζων εἰς εὐθηνὴν τιμήν· ὁ ζητῶν εὐθηνὰ πράγματα· κερδοσκόπος ἀγοράζων εὐθηνὰ καὶ πωλῶν ἀκριβά.

اوجوزلاتمق } ἡ اوجوزلتمق T. οὐθζουζ-λατμάκ, ρημ. μτδ. πωλῶ εἰς εὐθηνὴν τιμήν, ὑποβιβάζω τὴν τιμὴν [αἰτ.].

اوجوزلامق } T. οὐθζουζ-λαμάκ, ρημ. οὐδ. γίνομαι εὐθηνός, εὐθηναίνω [ἐμπόρευμα, πρᾶγμα]· § [μτφ.] κοινολογοῦμαι [ἐπὶ εἰδήσεως].

اوجوزلاتمق } T. οὐθζουζ-λατμάκ, συνων. τῷ اوجوزلامق βλ.

اوجوزلق } T. οὐθζουζ-λούκ, ὄν. εὐθηνία, τὸ εὔωνον.

اوجه } T. οὐθζά, βλ. اوجا.

اوجه } Α. ἐθθζὲχ [παραθ. τοῦ وجيه] ἐπθ. προσφορώτερος, καταλληλότερος, ὁ μᾶλλον ἠτιολογημένος: —الوالى — ὁ προσφορώτερος τῶν λόγων.

آوجی T. **ἀϑ-ϑζή,** ὀν. κυνηγὸς ἢ ἁλιεύς· § ἐπϑ. κυνηγετικός: حيوان — ζῶον κυνηγετικόν [ἐπὶ κυνός, ἢ γαλῆς]. § پولوکی — τάγμα εὐζώνων [στρατιωτῶν]· || محاربه‌سی — ἀψιμαχία, ἀκροβολισμός.

آوجیلق T. **ἀϑ-ϑζηλήκ,** ὀν. τὸ ἔργον, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κυνηγοῦ ἢ τοῦ ἁλιέως, κυνηγετική, ἁλιευτική.

آوچ T. **ἀϑούτς,** βλ. آوچ ἀϑούϑζ, παλάμη.

اوچ T. **ὅτς,** ἀριϑ. τρία: دو — ἓν τρίτον· || قات — τριπλοῦς· || قات ایتمك — τριπλασιάζω· || کوشه — τρίγωνον· || کوشه‌لی — τρίγωνος, τριγωνικός· || چتال — ὁ ἔχων τρεῖς ἀιχμάς· || آیلق — τριῶν μηνῶν [βρέφος]· || آیلر — οἱ τρεῖς μῆνες, ἤτοι Ρεϑζέπ, Σαπὰν καὶ Ραμαζάν· || ی — πυρωστιά, τρίπους, πυριστάτης· [μτφ.] σύμφωνοι [οἱ τρεῖς ἕν]· || βλ. آیارلو καὶ اوچلر.

اوچار T. **οὐτϑ-ὰρ** [μτχ. τοῦ اوچ] πετῶν: قوشدن امداد اومار — ἐλπίζει [οὐμὰρ] βοήϑειαν παρὰ τοῦ πετῶντος πτηνοῦ· || بویا — βαφὴ ἐξαλειφομένη [πετῶσα]· || ایتمك — πυροβολῶ εἰς τὰ πεταχτά, ἤτοι ἐνῷ τὸ πτηνὸν ἵπταται.

اوچاری T. **οὐτϑαρ-ή,** ἐπϑ. ἐν χρήσει μετὰ τῆς λ. چاپقین **τϑαπκὴν** κακοήϑης, ἤτοι اوچاری چاپقین λίαν ζωηρός, ἐκδεδιηγημένος.

اوچاق T. **οὐτϑ-ὰκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوچ] ἐπϑ. ἀνέρπων [κισσός κτλ.].

اوچر T. **ὅτϑ-ὲρ,** ἀρϑ. ἀνὰ τρεῖς, ἀνὰ τρία: کلیورلر — — ἔρχονται ἀνὰ τρεῖς, τρεῖς· || غروش الدیلر — ἔλαβον ἀνὰ τρία γρόσια [ἕκαστος].

اوچرا T. **οὐτϑρά,** ἀντὶ اوچرا, βλ.

اوچرتمق T. **οὐτϑ-ουρτ-μάκ,** ρμ. μτϑ. κάμνω τι νὰ ἵπταται· ἀφίνω τὸ πτηνὸν ἐλεύϑερον νὰ πετάξῃ· πετῶ ἀετόν [βλ. اوچرتمه]· διὰ τοῦ ξίφους κόπτω, ἐξακοντίζω τι, ὡς κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ σώματος· κάμνω τὸ ὕδωρ νὰ ἐξατμισϑῇ, ἐξατμίζω [αἰτ.].

اوچرتمه T. **οὐτϑ-ουρτ-μά,** ὀν. ἀπαρ. τὸ ποιεῖν τι ἵπταϑαι κτλ. βλ. προήγ. § ὀν. ἀετός, ἤτοι ἡ γνωστὴ παιδιὰ ἢ καλουμένη καὶ μπαρζάκι.

اوچرمق T. **οὐτϑ-ουρ-μάκ,** ρμ. μτϑ. ἐκϑειάζω, ὑπερεπαινῶ· ὑποκλέπτω· πέμπω εἴδησιν [αἰτ.]· κάμνω νὰ ἵπταται κτλ. βλ. اوچرتمق.

اوچروم T. **οὐτϑουρ-οὺμ** [اوچرمق] ὀν. κρημνός.

اوچروملق T. **οὐτϑουρουμ-λούκ,** ὀν. τόπος πλήρης κρημνῶν.

اوچرومل T. **οὐτϑουρουμ-λού,** ἐπϑ. κρημνώδης.

اوچریجی T. **οὐτϑουρ-ουϑζού** [اوچرمق] ἐπϑ. ὁ ὑπερεκϑειάζων, ὑπερβολικός, ὁ ἀγαπῶν τὰς ὑπερβολάς· ὁ ὑποκλέπτων.

وچشمق T. **οὐτϑ-οὐ-μάκ,** ρμ. ἀλλ. συνίπτασϑαι· [ἐπὶ πτηνῶν πετώντων ὁμοῦ καὶ συμπαιζόντων].

اوچق T. **οὐτϑούκ,** βλ. اوچوق.

اوچقمق T. **οὐτϑ-κουνμάκ,** βλ. اوچلمق.

اوچقور T. **οὐτϑκούρ,** ὀν. ζώνη ἐσωϑράκου, βρακοζώνη· [κατὰ τὸ اچه ἐκ τοῦ اوز ἐ! ἔτς κούρ, βλ. اوز].

اوچقورلق T. **οὐτϑκουρ-λούκ,** ὀν. βρακοϑηλειά, ἤτοι στενὸν πέρασμα ἐσωϑράκου ἢ ἀναξυρίδος [شلوار], δι' οὗ διέρχεται βρακοζώνη· § βρακοπεραστήριον, ἤτοι στενὸν καὶ ἐπίμηκες ξύλον δι' οὗ διέρχεται βρακοζώνη εἰς ἐσώϑρακον κτλ.

اوچقورلی T. **οὐτϑκουρ-λού,** ἐπϑ. ὁ ἔχων βρακοζώνην, ἤτοι ἐσώϑρακον ἢ ἀναξυρὶς [شلوار] ἢ περιϑκελὴς δενομένη διὰ βρακοζώνης καὶ οὐχὶ διὰ κομβίων.

اوچقون T. **οὐτϑ-κοὺν** [اوچق] ὀν. σπινϑήρ· ἀκρίς.

آوچلامق T. **ἀϑουτϑ-λαμάκ,** ρμ. μτϑ. δράττομαι, κ. φουκτίζω· πληρῶ τὴν δράκα, λαμβάνω ἀφϑόνως [αἰτ.]: — دوزکاری δράττομαι τὸν ἀέρα, ἐξογκοῦμαι [ἐπὶ ἱστίου].

اوچلر T. **ὅτϑ-λὲρ** [πλϑ. τοῦ اوچ] ὀν. οἱ τρεῖς, ἤτοι ὁ Θεός, ὁ Μωάμεϑ καὶ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἢ ὁ Μωάμεϑ, ἡ ϑυγάτηρ του Φατιμὲ καὶ ὁ γαμβρός του Ἀλῆς· § ἡ ἁγία Τριὰς παρὰ χριστιανοῖς.

اوچلشدیرمك T. **ὅτϑ-λεϑτιρμέκ,** ρημ. μτϑ. τριπλασιάζω· βλ. καὶ اوچلتمك.

اوچلشمك T. **ὅτϑ-λεϑ-μέκ,** ρμ. οὐδ. τριπλασιάζομαι, γίνομαι τρεῖς, ἢ τρία.

اوچلك T. **ὅτϑ-λούκ,** ἐπϑ. ὁ περιέχων τρία, ὁ συγκείμενος ἐκ τριῶν· § τριάριον, ἤτοι νόμισμα ἀξίας τριῶν γροσίων.

اوچلمق T. **οὐτϑ-ουλ-μάκ,** ρμ. ἀπροσ. τὸ ἵπτασϑαί τινα: — هوا اولیان یرده مکن دکلدر μέρει ἔνϑα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πετάξῃ τις ἐν ἀέρι ἔνϑα δὲν ὑπάρχει ἀήρ.

اوچلتمك T. **ὅτϑ-λεμτέκ,** ρμ. διαμ. κάμνω νὰ τριπλασιάσωσι κτλ. βλ. اوچلك.

اوچلمك ἢ اوچلشدیرمك **ὅτϑ-λεμέκ,** ρμ. μτϑ. τριπλασιάζω, κάμνω νὰ φϑάσῃ τὸν ἀριϑμὸν τρία προσϑέτων ἓν ἢ δύο· διαιρῶ εἰς τρία· κλώϑω εἰς τρία· ἐνοικιάζω ἀγρὸν ἢ γαίας εἴς τινα γεωργὸν ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως δίδῃ τὸ τρίτον τῶν προϊόντων [αἰτ.].

اوچلمه T. **ὅτϑ-λεμέ,** τὸ τριπλασιάζειν κτλ. βλ. اوچلك § ὀν. τρίφυλλον ἔρπον· § κάλως, ἢ σχοινίον χονδρὸν ἐκ τριῶν σχοινίων συγκεκλωσμένων· § εἶδος ἐννεαπέτρου, ἤτοι παιδιᾶς· βλ. طوقورجین.

اوچلی T. **ὅτϑ-λύ,** ἐπϑ. ὁ ἐκ τριῶν συγκείμενος· § τὸ τριάριον τοῦ χαρτοπαιγνίου.

اوچماق T. **οὐτϑμὰκ** [λ. ἀρχ.] ὀν. παράδεισος· βλ. جنت, فردوس.

اوچمق T. **οὐτϑ-μάκ,** ρμ. οὐϑ. ἵπταμαι, πετῶ: قوشلر اوچیور τὰ πτηνὰ ἵπτανται· § ἐξατμίζομαι [ἐπὶ οἰνοπνεύματος κτλ.]: — روح ὁ αἰϑὴρ ἐξατμίζεται· § μαραίνομαι, σβέννυμαι, ἐξίτηλος γίνομαι [ἐπὶ χρώματος, κ. ξεϑωριάζω]: — رنگ ἐξαφανίζεται τὸ χρῶμα· § κατακρημνίζομαι, ἐξ ὑψηλοῦ μέρους· § τρέχω πολὺ [ὡς νὰ πετῶ].

اوچمه T. **οὐτϑ-μά,** τὸ ἵπτασϑαι, πτῆσις.

اوچنجی T. **ὅτϑ-νϑζύ,** ἀριϑμ. τρίτος: — کون τὴν τρίτην ἡμέραν· || — کلیور ἔρχεται τρίτος.

اوچنجیلك T. **ὅτϑ-νϑζιλούκ,** ἀφ. τριτεῖον, τὸ εἶναι τινα ἢ τι τρίτον.

اوچندی T. **οὐτϑ-ουνϑοῦ** [اوچق] ὀν. πράγμα μικρόν, ὅπερ ὁ ἄνεμος εὐκόλως μετεωρίζει: سی — کوش قوش μικρὸν πτίλον, ὅπερ ὁ ἄνεμος μετεωρίζει.

اوچمق T. **οὐτϑ-ουν-μάκ,** ἢ اوچقو **οὐτϑ-κουν-μάκ,** ρμ. οὐϑ. πτροῦμαι, αἰψηνιδιάζομαι, κ. ξαφνίζομαι.

اوچورمق T. **οὐτϑ-ουρ-μάκ,** βλ. اوچرمق.

اوچوروم T. **οὐτϑουρούμ,** βλ. اوچروم.

اوچوق T. **οὐτϑ-οὐκ** [اوچق] ὀν. ἐξάνϑημα ἐπὶ τῶν χειλέων· § ἐπϑ. ὠχρός: — داوداق χεῖλος ὠχρόν· || کلر — χρῶμα ὠχρόν.

اوچوقلامق T. **οὐτϑουκ-λαμάκ,** ρμ. οὐϑ. πληροῦμαι ἐξανϑημάτων [ἐπὶ χειλέων].

اوچیجی T. **οὐτϑ-ουϑζοῦ** [اوچق] ἐπφ. πετῶν-ϑϑα-ῶν [πτηνὸν κτλ.].

اوچیز T. **ὅτϑ-ϑζ** [اوچ] ἐπϑ. τριμερής.

اوچیزلو T. **ὅτϑ-ϑζλύ,** ἐπϑ. ὁ περιέχων τρία ὅμοια: شمعدان — κηροπήγιον τρίκηρον· βλ. ایکیزلی, ایکیز.

اوحال Α. **ἐϑχὰλ** [πλϑ. τοῦ وحل ϑεχὰλ] ὀν. βόρβορος.

اوحد Α. **ἐϑχὰϑ** [ρζ. احد] ἐπϑ. μοναδικός, ἑνιαῖος: اهل زمان — μοναδικὸς [μεταξὺ] τῶν συγχρόνων.

اوحش Α. **ἐϑχὰϑ** [παραϑ. τοῦ وحشی] ἐπϑ. ἀγριώτερος-τατος: سباع — τὸ ἀγριώτερον τῶν ἀγρίων ζώων· § ἀχρηστότερος-τατος, ἤτοι ὁ μᾶλλον ἀσυνήϑης [ἐπὶ λέξεων].

اوخ T. **ὄχ,** ἐπιφ. ὄχ! ὄλ [ἐκφράζει ϑωπείαν καὶ ἔπαινον]: نم اوغل — ὄχ υἱέ μου! § καλά! [ἐκφράζει χαρὰν πρὸ πάντων ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ ἄλλου]: اولسون — καλὰ νὰ πάϑῃ! καλὰ νὰ γίνῃ!

اوخشامق T. **ὀχ-ϑαμάκ,** ρμ. μτϑ. παρομοιάζω τι, ἀπομιμοῦμαί τι [αἰτ.] § οὐδ. ὁμοιάζω· § βλ. ἐπόμ.

اوخشامق T. **ὀχ-ϑαμάκ,** ρμ. μτϑ. ϑωπεύω, κολακεύω [αἰτ. ایله]: چوجغی ایله — ϑωπεύω τὸν παῖδα διὰ τῆς χειρός. || بریی — دیلیله κολακεύω [διὰ τῆς γλώσσης]· || — کیریی κολακεύω τὴν ἐπαρσίν τινος· || — عزت نفسی κο-

λακεύω φιλαυτίαν· § ὑπομιμνήσκω, ὁμοιάζω [αἰτ.]: بو حكايه انك سركذشتى اوخشايور τὸ διήγημα τοῦτο ὑπομιμνήσκει τὸ ἐπεισόδιον ἐκείνου.

اوخشامق T. ὀχ-ὰαμμάκ, ρμ. μσ. θωπεύομαι, κολακεύομαι.

اوخشايش T. ὀχ-ὰαγιὲ [اوخشامق] ρ. ἀφ. θωπεία, κολακεία.

اود A. ἔθέ, ὄν. κάμψις, καμπή· § ψόρτωσις,

اود T. ὄέ, ὄν. πῦρ· βλ. اوت, اودون.

اود T. ὄέ, ὄν. χολή· συνεκδ. θάρρος, τόλμη: م — قويدى ἔσπασεν ἡ χολή μου [ὀέὺμ], ἢ م — بلكدى διερράγη ἡ χολή μου, ἤτοι μεγάλως ἐφοβήθην.

اود T. οὔέ, ὄν. αἰδώς [βλ. اوتلق]: يرلى — αἰδοῖα· § ψιλωθρον, ἤτοι ἀλοιφὴ πρὸς ἐξαφάνισιν ἰδίᾳ ἀχρήστων τριχῶν.

اودا A. ἐθιττὰ [πλθ. τοῦ ἀχρήστου اوديه] ὄν. φίλοι: و احبابيله — μετὰ τῶν φίλων καὶ ἑταίρων αὐτοῦ· || قديمه ى — φίλοι ἀρχαῖοι.

اودمك T. ὀέε-τ-μέκ, ρμ. μτδ. κάμνω ἢ ὑποχρεόνω τινὰ νὰ πληρώσῃ, ἀποζημιώσῃ τινὰ ἤ τι [δοτ. αἰτ.].

اودشمك T. ὀέε-ὰ-μέκ, ρμ. ἀλλ. ἀποτίειν ἀμοιβαίως χρήματα πρὸς ἀλλήλους, ἀποζημιοῦν ἀλλήλους.

اودك T. ὀέέ-κ [اودمك] ὄν. πληρωμή, ἀποζημίωσις.

اودلك T. ὀέ-λὸκ [اود χολή] ἐπθ. δειλός, κ. φοβητσιάρης.

اودمك T. ὀέε-μέκ, βλ. اودمك.

اودنمك T. ὀέε-ν-μὲκ [اودمك] ρμ. πθ. ἀποτίνεσθαι, ἀποζημιοῦσθαι.

اودنيش T. ὀέεν-ιὲ [اودمك] ρ. ἀφ. ἀπότισις, ἀποζημίωσις.

اودنج ἢ اودوغ T. ὀέὸνὸζ [اودمك] ὄν. δάνειον: قلى — λαμὸάνω δάνειον, δανείζομαι· || ورمك — δίδω δάνειον, δανείζω· § ἐπρ. δανεικῶς.

اودون T. ὀέοὺν [βλ. اوت ἢ اود καὶ πῦρ καὶ اوت χόρτον] ὄν. ξύλον πρὸς καῦσιν: ياريجى — ξυλοσχίστης· § μοχλός, κ. ἀμπάρα: قپو — ى μοχλὸς ξύλινος θύρας· § ραδδισμός: — ه يارامز τῷ ἀτάκτῳ ραδδισμὸς [ξύλον]· § ἀγροῖκος, σκαιός, ἀκατέργαστος [ἄνθρωπος]: كچى — آدم σκαιὸς ἄνθρωπος [ὡς ξύλον].

اودونجى T. ὀέουν-ὸζού, ἐπθ. ξυλοπώλης, ξυλοκόπος.

اودونجيلق T. ὀέουν-ὸζουλούκ, ἀφ. ξυλοπωλική· τὸ ἔργον τοῦ ξυλοκόπου.

اودونلق T. ὀέουν-λούκ, ὄν. ἀποθήκη ἢ ἀποθάρα ξύλων.

اودەملك T. ὀέε-μέκ, ρμ. μτδ. ἀποτίω, πληρόνω [δοτ. αἰτ.]: سزه بورجى اودەدم ἀπέτισα ὑμῖν τὸ χρέος μου.

اودەيش T. ὀέε-γιὲ, ρ. ἀφ. ἀπότισις, πληρωμὴ ὀφειλῆς.

اوديه A. ἐθέιγὲ [πλθ. τοῦ وادى βαέὶ] ὄν. κοιλάδες, φάραγγες: سيول — تخريب ايتدى οἱ χειμαρροι τῶν κοιλάδων κατέστρεψαν οἰκοδομάς.

اوذيما A. ὀζιμὰ [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. οἴδημα: حمى — ى οἰδηματόφαρκον [παθ.].

آور II. ἀθὲρ [προστ. τοῦ ρμ. آوردن ἀθυρτέν, ὃν συνθέσει] ὁ φέρων, ὁ προξενῶν: — مسرت μεθερρὲτ-ἀθὲρ, ὁ φέρων χαράν, χαρμόσυνος: — خبر مسرت εἴδησις χαρμόσυνος· || شرر — ρὲὸὲκ-ἀθὲρ, ὁ φέρων φθόνον, ἐπίφθονος, ἐπίζηλος· || بلا. جنكاور - تاب آور - دلاور - شوق آور.

اور T. οὔρ, ὄν. οἴδημα, πρῆσμα [πρήξιμον]· χοιράδες [ἀχελώνια]· βουβών.

اور T. ὄρ, ὄν. χάνδαξ, ὀχύρωμα, φρούριον ἔχον πρὸ αὐτοῦ χάνδακα: قازمق — σκάπτω χάνδακα, ὀχυροῦμαι· || بكى — φρούραρχος.

اور T. ὄρ, ὄν. διάφραγμα, φραγμός, πρόχωμα, τεχνητὸς λόφος· βλ. ἐπόμ.

اورا T. ὀρὰ [λ. ἀρχ.] ὄν. τεχνητὸς λόφος ὅπως δεικνύῃ τὰ σύνορα.

اورا T. ὔ-ρα [ἐκ τῆς ἀντ. او καὶ τῆς λ. [ا] ὄν. ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐκείνη ἡ θέσις: م — ὔρα-μ, ἐκεῖνο τὸ μέρος μου, ἤτοι τοῦ σώματός μου· || ك — ὔρα-ν, ἐκεῖνο τὸ μέρος σου, ἤτοι τοῦ σώματός σου· || سى — ὔρα-ὶν, ἐκεῖνο τὸ μέρος του, ἢ ἐκείνη ἡ ὑπόθεσις, τὸ πρᾶγμα· || اوله دكل — سى ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως· || لرى — ἐκεῖνα τὰ μέρη· || ده — ἐκεῖσε [ἐπὶ κινήσεως]· || ده — ἐκεῖ [ἐπὶ στάσεως]· || دن — ἐκεῖθεν, ἀπ' ἐκεῖ· || لرده — ἐκεῖ, ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι· || لرده دكل — ὄὲν εἶναι ἐκεῖ, ὄὲν τὸν μέλει, ἀδιαφορεῖ περὶ τούτου.

اوراتمق T. ὀρα-τ-μάκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. καταδιῴκω, διαρπάζω.

اوراجق T. ὔρα-ὄζικ, ὑποκ. τοῦ اورا: ده — κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἐκεῖ πλησίον.

اوراجه T. ὔρα-ὄζα, ἐπρ. ἐκεῖ, ἐπιτοπίως, ὡς πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο: — ايش باقيله جقدر ἡ ὑπόθεσις θέλει θεωρηθῇ ἐπιτοπίως.

اوراد A. ἐθρὰὲ [πλθ. τοῦ ورد βὶρὲ] ὄν. προσευχαί, ἤτοι μέρη τοῦ Κορανίου· ἅτινα χάριν προσευχῆς ἀναγινώσκει τις καθ' ἑκάστην· λέγονται καὶ اوراد شريفه ἱεραὶ προσευχαί· [συνέκδ.] λόγοι οὓς πάντοτε ἔχει τις ἀνὰ στόμα: چكمك — ἀναγινώσκω κατ' ἰδιαυτὸν μέρη τοῦ Κορανίου, προσεύχομαι.

اوراق A. ἐθρὰκ [πλθ. τοῦ ورق βερὰκ] ὄν. φύλλα δένδρου ἢ χόρτου: — سقوط πτῶσις φύλλων, φυλλόρροια· || مكتوبه — φύλλα ἄμισχα [μουλτεδικά]· || خطيه — φύλλα γραμματά· || زرديه — πρωτόφυλλα [κεζριγέ]· || حوادث — φύλλα εἰδήσεων, ἤτοι ἐφημερίδες· || پريشان — φύλλα χάρτου ἢ συγγράμματος ἄδετα, διεσκορπισμένα· § ἔγγραφα: رسميه — ἐπίσημα ἔγγραφα· || دعوى — δικόγραφα· || متعلقه — σχετικὰ [ὑποθέσεως] ἔγγραφα· || مهمه — ἔγγραφα σπουδαῖα· || اوطه سى — γραφεῖον τῶν ἀρχείων, πρωτόκολλον· || مديرى — διευθυντὴς τοῦ πρωτοκόλλου· || تقديه — χαρτονομίσματα.

اوراق T. ὀρὰκ [اورامق] ὄν. ὀρέπανον: — وقتى θέρος, ἐποχὴ θερισμοῦ· || — اورمق κτυπῶ τὸ ὀρέπανον, ἢ صالمق — ὀείω τὸ ὀρέπανον, ἢ بيچمك — θερίζω· § بوجكى — γρύλλος, κ. τσιρόνι, εἶδος τέττιγος, κ. τζιντζίρας· || — قوشى εἶδος μεγάλου τέττιγος· ἕτερα εἴδη: آغستوس بوجكى، صرصر، چرچره، چرتلاق، اوجاق بوجكى.

اوراقجى T. ὀρακ-τσή, ὄν. θεριστής.

اوراقجيلق T. ὀρακ-τσιλίκ, ἀφ. τὸ ἔργον ἢ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ θεριστοῦ.

اوراقلامق T. ὀρακ-λαμάκ, ρμ. μτδ. θερίζω [αἰτ.].

اورالق T. ὔρα-λικ, ὄν. ἐκεῖνο τὸ μέρος ἢ ἐκεῖνος ὁ καιρός.

اورالى T. ὔρα-λὶ, ἐπθ. ὁ ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους καταγόμενος, ἢ ὁ κάτοικος ἐκείνου τοῦ μέρους· βλ. بورالى.

اورام A. ἐθρὰμ [πλθ. τοῦ ورم] ὄν. οἰδήματα, πρήσματα: تحت اللحم — ἐθράμι τὰχτε-λ-λάχμ, οἰδήματα ὑπόσαρκα· || ليفيه — ἐθράμι λιφιγέ, ἕνωμα.

اورامق T. ὀρ-αμὰκ [λ. ἀρχ. βλ. اور καὶ χάνδαξ] ρμ. μτδ. ποιῶ χάνδακα, συναθροίζω· § μετρῶ καὶ κόπτω· βλ. καὶ ἐπόμ.

اوران T. ὀράν [λ. ἀρχ. βλ. اورامق] ὄν. μέτρον, γνώμων, σχῆμα, κ. κόψιμον, συμμετρία, ἀναλογία, ὑπολογισμός.

اورانسز T. ὀραν-σὶζ [λ. ἀρχ.] ἀσύμμετρος, δυσανάλογος, ἄτακτος.

اورانسزلق T. ὀραν-σιζλὶκ [λ. ἀρχ.] ἀφ. ἀσυμμετρία, δυσαναλογία.

اورانغ غوتانغ οὐρανγκοτάνγκ, ὄν. οὐραγγοτάγγος, εἶδος πιθηκος. Κατὰ τὸ لهجه : اورانك اوتان ἐν τῇ Μαλαϊκῇ γλώσσῃ σημαίνει ἄνθρωπος τοῦ δάσους.

اورانلامق T. ὀραν-λαμὰκ, ρμ. μτδ. μετρῶ, ἐκτιμῶ, ὁρίζω τιμὴν πράγματος, ἐκτιμῶ ὑπόθεσιν, ἤτοι σκέπτομαι, ὑπολογίζω τὰ πράγματα.

اورانلى T. ὀραν-λὶ [λ. ἀρχ.] μεμετρημένος, συμμετρικός, ἀνάλογος.

اورپرتمك T. ὀρπὸρ-τ-μὲκ, ρμ. μτδ. προξενῶ φρικίασιν κ. ἀνατριχίασμα [αἰτ.]: — توكلرى تيللرى اورپرتمك, κάμνω τὰς τρίχας ν' ἀνορθωθῶσι: تخيل بيله توكلرى اورپرده جك اضطراباتى درجه لرده مدهش فرικται ἀγωνίαι τοσαῦται ὥστε ὁ ἀναλογισμὸς μόνον αὐτῶν νὰ προξενήσῃ φρικίασιν.

اورپرمك T. ὀρπὸρ-μὲκ, ρμ. οὐδ. ἀνατριχιάζω, φρίσσω, φρικιῶ, ἀνορθοῦνται αἱ τρίχες: — توكلر ἀνορθοῦνται αἱ τρίχες [τιλλέρ], ἀνατριχιάζει τις.

اورپرمه T. ὀρπὸρ-μὲ, ὄν. ἀπαρ. ἀνατριχίασμα, φρικίασις.

آورت T. ἀθοὺρτ, ὄν. τὸ ἐσωτερικὸν κενὸν μέρος τῆς γνάθου τῆς παρειᾶς, ὅπερ δύναται τις νὰ ἐξογκόνῃ ὅταν θέλῃ· § [μτφ.] κόμπος, καυχησιολογία: ى شيشرمك — ἐξογκῶ

τὰς γνάθους·|| ایچك — καυχησιολογῶ, κομπάζομαι, μεγαλαυχῶ.

اورت } Τ. ὄρτ [προστ. τοῦ ρμ. اورتمك ὀρτμέκ, καλύπτειν]: باص ایچك — ὄρτ-πάσς ἐτμέκ, καλύπτω καὶ πατῶ [βλ. باصمق], ἤτοι συγκαλύπτω πταῖσμα, πλημμέλημα, δὲν ἀφίνω νὰ καταδιωχθῇ ποινικῶς πρὸ τῶν δικαστηρίων, διέρχομαι ἐν σιγῇ καὶ ἀτιμωρητεί.

اورتا } Τ. ὀρτά, βλ. اورته.

اورتاق } Τ. ὀρτὰκ [ἐκ τοῦ اورتا βλ.] ἐπθ. συνέταιρος, σύντροφος: — تجارتده συνέταιρος ἐν τῷ ἐμπορίῳ·||ی — درد σύντροφος ἐν τῇ ὀλίψει, ἐν τοῖς παθήμασι·||اوق — συνεταιρίζομαι, συντροφεύω μετά τινος[δοτ]·§ ὄν. ἑκάστη τῶν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σύζυγον ἐχουσῶν δύο ἢ περισσοτέρων γυναικῶν.

اورتاقلاشمق } Τ. ὀρτακ-λασμάκ, ρμ. ἀλλ. συνεταιρίζομαι, συνάπτω ἑταιρίαν μετά τινος [ایله].

اورتاقلاشه } Τ. ὀρτακ-λασὰ [γ' προστ. τῆς εὐκτ. τοῦ προηγ.] ἢ

اورتاقلاشی } Τ. ὀρτακ-λασή, ἐπρ. συντροφικῶς, συνεταιρικῶς.

اورتاقلق } Τ. ὀρτακ-λήκ, ἀφ. συνεταιρισμός, συντροφία, ἑταιρία.

اورتالامق } Τ. ὀρτα-λαμάκ, βλ. اورته‌لامق.

اورتانجه } Τ. ὀρτά-νδζα [ἐκ τοῦ اورتا] ἐπθ. ὁ μεσαῖος, ὁ μεταξὺ δύο ἄλλων: قرنداش—ὁ μεσαῖος ἀδελφὸς ἢ ἀδελφή·|| اوغل— ὁ μεσαῖος υἱὸς αὐτοῦ.

اورتانجه } Ιτ. ὀρτάνδζα, ἢ

اورتانس } Γλ. ὀρτάνς, καὶ اورتانسیه ὀρτανδία [hortensia] ὄν. ὀρτενσία, εἶδος ἄνθους ροδόχρου καὶ σφαιρωτοῦ προερχομένου ἐξ Ἰαπωνίας· καλεῖται καὶ چاپون گلی ὀζαπὸν γκιὺλύ, ρόδον Ἰαπωνίας.

اورتدیرمك } ἢ اورتدرمك Τ. ὀρτ-τὺρμέκ, ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ καλύψῃ τι ὡς λάκκον, ὑπόνομον κτλ. ἢ νὰ κάμῃ στέγην οἰκοδομῆς, νὰ στεγάσῃ [δοτ. αἰτ.].

اورتلمك } Τ. ὀρτ-ὺλ-μέκ, ρμ. πθ. καλύπτομαι, σκεπάζομαι [κυριολ. καὶ μτφ.]: اوستلمه اورتلدی بیتدی τὸ ζήτημα ἐκεῖνο ἐκαλύφθη καὶ ἐτελείωσε.

آورتلو } ἢ آورتلی Τ. ἀβουρτ-λοῦ, ἐπθ. ὁ κομπαζόμενος, κομπαστής.

اورتمك } Τ. ὀρτ-μέκ [κατὰ τὸ ایچه ἐκ τοῦ اور διάφραγμα] ρμ. μτδ. καλύπτω, σκεπάζω, κλείω ἄνοιγμά τι, συγκαλύπτω σφάλμα· [δοτ. αἰτ.]: — شی اوزرینه بر καλύπτω τι ἢ τινα διά τινος πράγματος, ἐπιθέτω τι ἐπ' αὐτοῦ· § [αἰτ.] — باشی καλύπτω τὴν κεφαλὴν [ἐπὶ Μουσουλμανίδων]·|| — قباحتی συγκαλύπτω τὸ σφάλμα τινός, ἀποκρύπτω τὴν ἀλήθειαν· βλ. καὶ اورت باص.

اورتمك } Τ. ὀρτ-μέκ, βλ. اورمك.

اورتمك } Τ. ὀρτ-ὺν-μέκ, ρμ. μσ. καλύπτομαι, σκεπάζομαι διὰ πέπλου ἡ γυνή, ἢ δι' ὀφαπλώματος κτλ: — باشی καλύπτομαι διὰ πέπλου.

اورتو } ἢ اورتی Τ. ὀρτὺ [اورتمك] ὄν. κάλυμμα: سی — باش κάλυμμα κεφαλῆς [γυναικεῖον]· || سی — یوز κάλυμμα προσώπου, πέπλος γυναικεῖος, καλύπτρα· || سی — اصدیق ἐπικάλυμμα προσκεφαλαίου· || سی — ماصه κάλυμμα τραπέζης, τραπεζομάνδηλον·|| سی — تا στέγη· § طوغق — καλύπτομαι [ἐπὶ γυναικός].

اورتوجی } ἢ اورتیجی Τ. ὀρτσ-τζύ, ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς καλυμμάτων· § ἐπθ. ὁ καλύπτων.

اورتوسز } ἢ اورتیسز Τ. ὀρτσ-σύζ, ἐπθ. ἀσκεπής, ὁ μὴ κεκαλυμμένος.

اورتولو } ἢ اورتیلی Τ. ὀρτσ-λύ, ἐπθ. κεκαλυμμένος, σκεπασμένος· πεπλοφόρος [γυνή]: — شی πράγμα, ἢ ὑπόθεσις συγκεκαλυμμένη, ἥτις παρῆλθεν ἐν σιγῇ χωρὶς νὰ ἐξακριβωθῇ.

اورته } Τ. ὀρτὰ [βλ. اورتا] ὄν. μέσον, κέντρον, πλατεῖα, μεταξύ: ده — ἐν τῷ μέσῳ, ἤτοι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν· || ده کیمسه — یوق κανεὶς δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ μέσῳ, κανεὶς δὲν φαίνεται·|| سنده — سوقاغك ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ· || سنده — کون ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας || || سنده — اوطه‌نك ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου· || سنده — ایکیزك ἐν μέσῳ ἡμῶν τῶν δύο·|| ن — قالقمق αἴρομαι ἐκ τοῦ μέσου, ἐξαφανίζομαι, ἐκποδὼν γίνομαι· || سی بولق — εὑρίσκω τὸ μέσον καὶ μτφ. συμβιβάζω· || یه الق — λαμβάνω εἰς

τὸ μέσον, περιστοιχίζω, περικυκλῶ· || مالی — κοινὸν ἢ δημόσιον πρᾶγμα [τῆς μέσης]· || — ایلیجی δημόσιος γραμματεύς· || اویونی — θεατρικὴ παράστασις δημώδης·|| — اولو اورتا, ἀνοικτὴ θάλασσα, πέλαγος, ἢ ἐκ τοῦ μέσου, κ. καταμεσῆς [βλ. καὶ اولو اوُلوُ]·||ایکیسی — τὸ μέσον μεταξὺ τῶν δύο, ἤτοι πᾶν μέσον ἄριστον· § سی — یکیچری τάγμα τῶν Γενιτσάρων· § ἐπθ. μεσαῖος, κεντρικός, ὁ εὑρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ: پارمق — μεσαῖος δάκτυλος· || تاق — μεσαῖον πάτωμα· ||حال — μεσαία κατάστασις· || بوی — μεσαῖον ἀνάστημα· || بویلی — ὁ μεσαίου ἀναστήματος [ἀνὴρ ἢ γυνή]· § ایلچی — πρεσβευτὴς δευτέρας τάξεως.

اورته‌لامق } Τ. ὀρτα-λαμάκ, ρμ. μτδ. διαιρῶ τι εἰς μέσον, εἰς δύο ἴσα μέρη, ἀπονέμω τὸ ἴσον, τὸ δίκαιον· εὑρίσκω τὸ μέσον πράγματός τινος· προχωρῶ μέχρι τοῦ μέσου· θέτω τι εἰς μέσον, φανερώ, διαδίδω [αἰτ.].

اورته‌لانمق } ἢ اورته‌لنمق Τ. ὀρτα-λανμάκ, ρμ. οὐδ. ἔρχομαι εἰς τὸ μέσον, τὸ ἥμισυ, ἢ γίνομαι δύο τεμάχια· κατασκευάζομαι μέχρι τοῦ μέσου, τοῦ ἡμίσεως.

اورته‌لق } Τ. ὀρτα-λήκ, ὄν. ἐπιφάνεια τῆς γῆς ὁρατή, ὁρίζων: آغارمق — φέγγει ὁ ὁρίζων, ἐξημερόνει· || قارارمق — σκοτίζεται ὁ ὁρίζων ὅταν πλησιάζῃ βροχή, ἢ καταλαμβάνει τὸ σκότος τῆς νυκτός, νυκτόνει· § μέσον: ده کیمسه یوق — οὐδεὶς ὑπάρχει ἐν μέσῳ· § κόσμος, ἄνθρωποι, κοινωνία, λαός: ده — μεταξὺ τοῦ λαοῦ, τῶν ἀνθρώπων· || بوزلدی — ἐχάλασεν ὁ κόσμος, ἤτοι διεφθάρησαν τὰ δημόσια ἤθη, ἢ δὲν πηγαίνουν καλὰ τὰ πράγματα· || طوپلامق ی — διευθετῶ τὰ τῆς οἰκίας ἐπιπλα, συμμαζεύω, θέτω εἰς τάξιν, συγυρίζω.

اورچوق } Τ. βουρτσούκ [اورمق] ὄν. κάθισμα στηνόμενον ἰδίᾳ δι' ἐπίτεκα· βλ. اورك.

آورد } Π. ἀβέρτ, ὄν. πόλεμος, μάχη.

اوردرمق } Τ. βουρτουρμάκ, βλ. اوردیرمق.

اوردرمك } Τ. ὀρτσρμέκ, βλ. اوردیرمك.

اوردك } Τ. ὀρτέκ, ὄν. νῆσσα, πάπια: دکز ی — νῆσσα ἢ θαλασσία· || باشی — χρῶμα βαθὺ πράσινον [κ. λ. κεφαλὴ νήσσης]·||

اداو—ὁ ἔχων τὰς κνήμας στρεβλάς, βαιβοσκελής, στρεβλόπους, στραβοπόδης· || ی — ایلیجه [νῆσσα τῶν θερμῶν λουτρῶν] ὀκνηρὸς ἄνθρωπος· § — ششه οὐροδοχεῖον· § محبتی — ἀγάπη νήσσης, ἤτοι λύπη ἢ συμπάθεια περιοριζομένη εἰς λέξεις μόνον.

آوردکاه } ἢ آوردکاه Π. ἀβερτ-γκιάχ, ὄν. πεδίον τῆς μάχης.

آورده } Π. ἀβερτὲ [μτχ. τοῦ آوردن ἀβερτὲν] ὁ κομισθείς, κομιζόμενος: ه — ایچك زبان φέρω ἐπὶ γλώττης, ἀναπέμπω εὐχήν, ἔπαινον κτλ. [αἰτ.]: زبان — دعای پادشاهی ایچك ἀναπέμπω τὴν εὐχὴν τοῦ βασιλέως·|| ه — زبان تقدیر ایچك ἀβερτὲ ζεκάνι τακτὶρ ἐτμέκ, φέρω ἐπὶ τῆς γλώσσης τῆς ἐκτιμήσεως, ἤτοι ἀναφέρω τι μετ' ἐπαίνου [αἰτ.]·|| — لسان تعظیم ایچك φέρω εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι ἀναφέρω εὐσεβάστως [αἰτ.]· || — ر ἀὲρ ἀβερτὲ, ὁ κομιζόμενος ἐπάνω: — لسان تعظیم ایچك ἀὲρ ἀβερτὲ ἀλιάνι ταζὶμ ἐτμέκ, φέρω ἐπὶ τῆς γλώσσης τοῦ σεβασμοῦ, ἤτοι ἀναφέρω εὐσεβάστως·|| — قبضهٔ تسخیر ایچك ἀὲρ ἀβερτὲ κατζὰ τεσχὶρ ἐτμέκ, φέρω ἐπὶ τῆς λαβῆς τῆς κατακτήσεως, ἤτοι κατακτῶ [αἰτ.].

اورده } Λ. ἐβρὶτὲ [πλθ. τοῦ وریه βερὶτ] ὄν. φλέβες.

اوردو } Τ. ὀρτοῦ, βλ. اردو.

اوردیرمق } Τ. βουρ-τουρ-μάκ, ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ κτυπήσῃ, δείρῃ ἢ φονεύσῃ, βάλλω νὰ λεπλατήσῃ [δοτ. αἰτ.].

اوردیرمك } Τ. ὀρ-τὺρ-μέκ, ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ πλέξῃ τι [δοτ. αἰτ.].

اوردینو } Ιτ. ὀρτινο [ordino] ὄν. διαταγή, ἤτοι γραμμάτιον πληρωτέον εἰς διαταγὴν τοῦ δανειστοῦ.

اورس } Τ. ὄρς, ὄν. ἄκμων: ی — قویوجی ἄκμων χρυσοχόου.

اورسا } ἢ اورسه Ιτ. ὄρσα [orza] ὄν. [ναυτ.] τὸ προσήνεμον μέρος τοῦ πλοίου [ἀντιθ. یوجا πόδζα]· § ἐπρ. προσηνέμως: ایچك — στρέφω τὸ πλοῖον πρὸς τὸ μέρος, ἐξ οὗ πνέει ὁ ἄνεμος· || ایلری — ὄρσα ἀλαπάνα, στροφὴ αἰφνιδία τοῦ πλοίου πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀνάπρωρα·|| یوجا — ὄρσα πόδζα, ἀτὲ δεξιὰ καὶ ἀτὲ ἀριστερά, πηγαίνω ὡς τρελλὸς μιὰ ἀπ' ἐδῶ καὶ μιὰ ἀπ' ἐκεῖ.

اورسالامق } ἡ اورسالق T. ὀρσα-λαμάκ, ρμ. οὐδ. στρέφομαι πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀνέμου, πλαγιάζω ἢ πλέω μὲ πλάγιον ἄνεμον [ἐπὶ πλοίου]· § ἀντίθ. τῷ پوجالامق.

اورسه‌لمك } ἡ اورسلك T. ὀρσ-ελεμέκ, ρμ. μτβ. φθείρω, παλαιῶ, κατατρίβω [ἐπὶ ἐνδυμάτων]· μτφ. καταβάλλω, ἐξασθενίζω [αἰτ.]: صیّقه بنی اورسه‌لدی ὁ πυρετὸς μὲ κατέβαλλε, μ' ἐξησθένισε.

اورسه‌لنمك } ἡ اورسلنمك T. ὀρσ-ελενμέκ, ρμ.πθ. ἢ οὐδ. φθείρομαι, κατατρίβομαι [ἐπὶ ἐνδυμάτων]· § καταβάλλομαι.

اورش } ἡ اوروش T. βουροῦς [اورمق] ρ. ἀφ. κτύπημα· § μάχη.

اورشدیرمق } T. οὐρ-ουσέτουρ-μάκ, ρμ. μτβ. βάλλω δύο ἢ περισσοτέρους ἀνθρώπους νὰ συμπλακῶσι, νὰ κτυπηθῶσι· βάλλω νὰ παλαίσωσι δύο κριοὺς κτλ. [αἰτ.].

اورشمق } T. βουρ-ουσ-μάκ, ρμ. ἀλλ. συγκρούομαι, συμπλέκομαι, κτυπῶμαι, ἤτοι δέρομαι, παλαίω μετ' ἄλλου ἢ ἄλλων, ἀλληλομαχῶ [τῇ يلا].

اورغان } T. οὐρ-γκάν [اورمق] ὄν. κάλως, χονδρὸν σχοινίον τοῦ βαρούλκου.

اورغانجی } T. οὐργκαν-δζή, ὄν. σχοινοπλόκος, ὁ πλέκων χονδρὰ σχοινία.

اورغون } T. βουρ-γκοῦν [اورمق] ἐπθ. κτυπημένος, προσβεβλημένος ὑπὸ νόσου ἢ πάθους, ἔρωτος κτλ. ἐρωτόληπτος, κτυπημένος ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ: ی—كونش ἡλιόπληκτος· || ی—سوت ὁ ἀσθενήσας ἐκ γάλακτος βεβλαμμένου [ἐπὶ μικρῶν παιδίων]· || ی—سودا ἐρωτόληπτος· || آوی—, βλ. سوركون.

اورغونلق } T. βουρ-γκουνλούκ, ἀφ. κατάστασις κτυπημένου· βλ. اورغون.

اورف } T. ὄρφ [κατὰ τό لهجه ἐκ τοῦ عرف] ὄν. φόβος, τρόμος· βλ. اورقلق.

اورفان } Ἑλ. ὀρφάν [ἐκ τοῦ ὀρφανός]: — كورفزی κόλπος ἢ λιμενίσκος μεταξὺ Καβάλας καὶ Ἁγίου Ὄρους.

اورفانه } Ἑλ. ὀρφανὰ [ἐκ τοῦ ὀρφανή] ὄν. ὑπηρέτρια.

اورفله‌مك } T. ὀρφ-λεμέκ, ρμ. μτβ. πτοῶ, φοβερίζω.

اورفلمه } T. ὀρφλεμὲ [βλ.προηγ.] ὄν. εἶδος ἐρυσιπέλατος, ἢ ἀνεμοπυρώματος· ἄλλως ايلانجى.

اورفا } οὔρφα, ὄν. κ. Ὄρφα, ἡ ἀρχαία Ἔδεσσα [πόλις].

اورك } T. ὀρὲκ [اورمق] ὄν. κατασκευὴ ἢ πλοκὴ τοίχου κτλ. πλέγμα, πλεκτόν, πύρα πλεκτή: ايپی—στάθμη, ἤτοι σχοινίον ἔχον βάρος τι εἰς τὸ ἓν ἄκρον, δι' οὗ οἱ κτίσται εὑρίσκουσι τὴν κάθετον γραμμὴν ὅταν κτίζωσι τοῖχον.

اورکتمك } ἡ اورکوتمك T. ὀρκ-ὀτ-μέκ, ρμ. μτβ. πτοῶ, τρομάζω ἄνθρωπον ἢ ζῶον, σκιάζω, ξυπνάζω [αἰτ.]: — جان φονεύω· § περικείρω, κουρεύω, ἀφαιρῶ τὰ ἄκρα, κλαδεύω [αἰτ.]: —آغاج κλαδεύω δένδρον.

اورکستره } Ιτ. ὀρκέστρα [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. ὀρχήστρα· βλ. صحنه.

اورکك } ὀρκὲκ [اورکك] ἐπθ. δειλός, ψοφοδεής, φοβητσιάρης: آدم— ἄνθρωπος ψοφοδεής· § ζῶον, ἰδίᾳ ἵππος σκιόφοβος [ξυπνταζόμενος], ἀγριος, ἀφηνιάσας.

اورککلك } T. ὀρκεκ-λίκ, ἀφ. δειλία, τὸ ψοφοδεές· § σκιοφοβία ζώου ἰδίᾳ ἵππου, ἀγριότης.

اورکمك } T. ὀρκ-μέκ, ρμ. οὐδ. πτοοῦμαι, πτήσσω, τρομάζω· § σκιάζομαι, ἀγριεύω, ἀφηνιάζω [ἐπὶ ἵππου]· § χάνω τοὺς καρπούς, δὲν δίδω καρπόν, προϊόντα [δένδ. φτ]·

اورکندی } T. ὀρκιντὲ [βλ. προηγ.] ἀφ. τρόμος, φρίκη, πανικός, ἤτοι φόβος ἄνευ λόγου καὶ ἐξαίφνης καταλαμβάνων τοὺς πάντας· σκιοφοβία ζώου, ἰδίᾳ ἵππου.

اورکو } T. ὀρ-γκιό, ἢ اورو ὀρὸ [اورمق] ὄν. πλεξοῦδα, πλόκαμος, πλέγμα.

اورکوتمك } T. ὀρκιοτμέκ, βλ. اورکتمك.

اورکوج } T. ὀρ-γκιόὸζ, ὄν, ὄγκος, ἐξόγκωμα εἰς τὸν πόδα, εἰς τὴν ῥῖνα κτλ. ὕδος, καμποῦρα: ی—دو ὕδος καμήλου· || ی—طاش λόφος.

اورکوجلك } T. ὀργκιοδζ-λόκ, ὄν. μικρὸν σάγμα τιθέμενον ἐπὶ τοῦ ὕδου τῆς καμήλου.

اورکوجلنمك } T. ὀργκιοδζ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. ἀποκτῶ ἐξογκώματα, ὕδους, ὑδοῦμαι, γίνομαι κυρτός.

اورکوجلی } T. ὀργκιοδζ-λό, ἐπθ. ὁ ἔχων ἐξογκώματα, ὑδός· βλ. اورکوج.

اورکولمك } T. ὀργκιὸ-λεμέκ, ρμ.μτβ. πλέκω πλεξίδα, πλόκαμον.

اورکون } T. ὀρκιὸν [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اورکك] ὄν. μικρὰ λίμνη ἢ λάκκος σχηματισθεὶς ἐκ τῆς πληθυούρας τῶν ὑδάτων· βλ. καὶ اور.

اورکه } ἡ اورمکه T. ὀρεκὲ [اورمق] ὄν. πλακάτη, κ. ρόκα· § κάθισμα ἐφ' οὗ καθίζουσιν ἐν Ἀνατολῇ αἱ μαῖαι τὴν ἐπίτεκα· λέγεται καὶ اورکسی κάθισμα μαίας, καὶ اورچوق· § طاشی—ὐφαλος.

اورکینوز } ἡ اورکینوس Ιτ. ὄρκινος [orcino] ὄν. θαλάσσιον κῆτος· κατὰ τὸ لهجه, εἶδος μεγάλου σταυριδίου καλουμένου استاوریت آزماق, ζυγίζοντος περὶ τὰς 100 ὀκκάδας καὶ ἔχοντος τὸ κρέας ἐρυθρόν· τὸ μικρότερον καλεῖται طورینه βλ.

اورلمق } T. βουρ-ουλ-μάκ, ρμ. πθ. πλήττομαι, κρούομαι: قپو اورلدی ἡ θύρα ἐκρούσθη· § [μτφ.] πλήττομαι ὑπὸ ἔρωτος, ἐρῶμαι [δοτ.]: —يره ἐρῶμαι κόρης· § προσβάλλομαι ὑπὸ νόσου, τραυματίζομαι ὑπὸ σφαίρας πυροβόλου κτλ. φονεύομαι, δολοφονοῦμαι.

اورلمك } T. ὀρ-ὀλ-μέκ, ρμ. πθ. πλέκομαι.

اورلو } T. οὐρ-λοῦ, ἐπθ. ὁ ἔχων οἰδήματα, χοιράδας, χοιραδικός.

اورلی } ὀρὸ-λύ, ὀρθότερον اوریلی βλ.

اورلیش } T. βουρουλ-οὺς [اورلق] ρ. ἀφ. τραυματισμός, προσβολὴ ὑπὸ νόσου, ἢ σφαίρας πυροβόλου, ἢ ἔρωτος.

اورمان } T. ὀρμάν, ὄν. δάσος: بالطه کیرمدی — δάσος παρθένον [κατὰ γνίρμεκις, εἰς ὃ δὲν εἰσῆλθεν ἡ ἀξίνη]· || —ه بالطه ايله کیرمك εἰσέρχομαι εἰς τὸ δάσος μετὰ τῆς ἀξίνης, ἢ طاشلانمك—λιθοβολῶ τὸ δάσος, ἤτοι δοκιμάζω διὰ λόγων, κ. ῥίπτω πετρίδα· || کیاهی — ψητὸν ἄνευ ἀρτύματος.

اورمانجی } T. ὀρμαν-δζή, ὄν. δασονόμος, δασοφύλαξ.

اورمانلق } T. ὀρμαν-λύκ, ὄν. καὶ ἐπθ. τόπος δασώδης.

اورمجك } T. ὀρμοδζέκ, βλ. اوروجك.

اورمز } T. ὀρμούζ, ἢ اورمزد ὀρμούζ καὶ هرمزد χορμούζ, ὄν. κ. Ὠρομάσδης ἤτοι τὸ ἀγαθοποιὸν πνεῦμα, ἢ ἡ ἀγαθὴ θεότης τῶν πυρολατρῶν· ἀντίθετον آهرمن βλ.

اورمق } T. βουρ-μάκ, ρμ.μτβ. ἢ οὐδ. τύπτω, πλήττω, κτυπῶ· πληγόνω, τραυματίζω· φονεύω, δολοφονῶ· ῥίπτω βολήν, βομβαρδίζω· ἀποστεύω, γυμνῶ, προσβάλλω· στρέφω, ταξειδεύω, ἀπέρχομαι· ἐπιχρίω, κονιῶ· προσποιοῦμαι, ὑποκρίνομαι· [δοτ. ἢ αἰτ. ἢ ἀμφ.]: — يره ῥίπτω τινὰ χαμαί, ἀνατρέπω, καταβάλλω ἀντίπαλον κτλ. || — دستك, ἢ —پاپوچ ὑπερείδω, ὑποστηρίζω διὰ δοκῶν, πασσάλων, στυλόνω· || — چاغ στίζω, στιγματίζω, καυτηριάζω· || —يلق ὀφαρμόζω καυτήριον· || — يلی ἐπιρράπτω, ἐμβαλλόνω· || —يوا κτυπῶ βαφήν, βάφω· || — اکر ἢ حیوانه سمر ἐπισάττω τὸ ζῶον [βάλλω σαμάρι ἐπὶ τοῦ ζώου]· || صرته يوك — φορτόνω, ἐπιθέτω φορτίον ἐπὶ τῆς ράχεως· || —ر طرفه باش κτυπῶ τὸ κεφάλι κάποιου, καταφεύγω, ἀποτείνομαι, ἐπισκέπτομαι ἐν παρόδῳ· || — باش καρατομῶ, ἀποκεφαλίζω· || کی — باش τὸ πλοῖον παραδέρνει, κλυδωνίζεται· || — باشه κτυπῶ εἰς τὴν κεφαλὴν εὐεργεσίαν τινά, ἢ ὁ ἥλιος, οἱ ἄνθρακες, ὁ οἶνος, τὰ πνευματώδη ποτά, ἢ κακὴ ὀσμὴ προσβάλλουσι [κτυπῶσι] τὴν κεφαλήν· || — كون, ἢ —كونش ὁ ἥλιος προσβάλλει, ἡλιοπληξία· ἢ ὁ ἥλιος εὑρίσκει, βλέπει μέρος τι· || — روزكار ὁ ἄνεμος προσβάλλει μέρος τι· || —كولكه ἢ σκιὰ εὑρίσκει μέρος τι· || —آدم φονεύω ἄνθρωπον, δολοφονῶ· || — آدم کتوپ κτυπῶ τινα, δέρω· || —يوبون κόπτω τὸν λαιμόν, φονεύω· || —بوبونه κολαφίζω· || —يونه τὸ ῥίπτω εἰς τὸ ἀνάστημα [μπόϊ], αὐξάνομαι, ἀναπτύσσομαι· || —ال βάλλω χεῖρα, ἐπιχειρῶ, ἀναμιγνύομαι εἴς τι· χειροκροτῶ· || —قولاق ἀκούω, τείνω, δίδω οὖς· || — يوزه κτυπῶ κατὰ πρόσωπον, ὀνειδίζω τινὰ ἀναφανδόν, λέγω τὰς ἐλλείψεις του· || —اوسته κτυπῶ, βάζω ἐπάνω, προσθέτω, ὑπερθεματίζω· || —آشاغی يه κτυπῶ κάτω, ἀφαιρῶ, ἐκπίπτω· || —آچیقه ἐκδηλῶ, δὲν κρύπτω, φανερόνω· || —طیشاری ἔξω κτυπῶ [ἡ ἀσθένεια], γίνεται ἐξωτερική· || اچری

— μέσα κτυπῷ [ἡ ἀσθένεια], προσβάλλει τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα· || — دشمنی κτυπῶ, προσβάλλω τὸν ἐχθρόν· || — ملکتی προσβάλλω τὴν χώραν, δηῶ· || — یول κόπτω τὸν δρόμον, ἢ — کروان κόπτω συνοδείαν, προσβάλλω κερδάνι [ἐπὶ ληστῶν]· || — اولمه اولمه κάμνω γύρους, περιπάτους [βόλτες], ἤτοι περιπατῶ ἀπό τινος μέρους εἰς τὸ ἀπέναντι καὶ ἀντιστρόφως· ταξειδεύω οὐχὶ κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, ἀλλὰ δι' ἐλιγμῶν, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ ἄνεμος [ἐπὶ πλοίων]· || یرینی —یرلاشه θέτω τινὰ εἰς τὸ κάτεργον· || یرینی تیوره —δένω τινὰ δι' ἁλύσεων, ποιῶ διδηροδέσμιον· || — دلیلکه προσποιοῦμαι τὸν παράφρονα [τὸ κτυπῶ εἰς τὴν τρέλλαν]· || — خستهلغه προσποιοῦμαι τὸν ἀσθενῆ· || — بکارلکه προσποιοῦμαι ἄγνοιαν· || — کمی یی قومه ῥίπτω τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηράν, ἐξοκέλλω· || — نعله میخه κτυπῶ μὲ εἰς τὸ καρφὶ καὶ μὲ εἰς τὸ πέταλον, ἤτοι ὁτὲ μὲν λέγω τὸ κυρίως σκοπούμενον, ὁτὲ δ' ἀπὸ σκοποῦ λέγω ἐπουσιώδη καὶ ὑπεκφεύγω· || — لاف κόπτω λόγια, φλυαρῶ καὶ δὲν ἐργάζομαι, μεγαλαυχῶ· || — ایکی رقمی πολλαπλασιάζω δύο ἀριθμούς· || طورمق [ἢ اورا] اوره βουρὰ τουρμάκ, εἶμαι ἕτοιμος ὡς διὰ νὰ κτυπήσω.

اورمك } Τ. ἐθ-ερμὲκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ او οἰκία] ρμ. μτβ. νυμφεύω, συζευγνύω· συνηθ. اولندیرمك βλ.

اورمك } Τ. ὄρ-μὲκ, ρμ. μτβ. πλέκω σχοινίον, δίκτυον, περικνημίδα, πλόκαμον, τοῖχον οἰκοδομῆς· ἐπισκευάζω ὑφάσμα ἢ ἔνδυμα καὶν ἢ σχισθέν, ἀνυφαίνω τὸ καὶν ἢ σχισθὲν διὰ τῆς αὐτῆς κλωστῆς ὥστε νὰ μὴ φαίνηται, ρυτίζω, κ. ρουδίζω [αἰτ.]· βλ. اوروجی .

اورمك } Τ. ὄρεμὲκ, βλ. اورمك .

اورمه } Τ. βουρ-μά, ὄν. ἀπαρ. τὸ τύπτειν, τύψις, πλῆξις κτλ. βλ. اورمق .

اورمه } Τ. ὄρ-μὲ, ὄν. ἀπαρ. τὸ πλέκειν, πλοκή, πλέξιμον· § ἐπθ. πλεκτός : — کیسه βαλάντιον πλεκτόν· || قوشاق — ζώνη πλεκτή· || دیوار — τοῖχος κτιστός [βλ. قورو]· § ὑφασμα· εἶδος μεταξωτοῦ ὑφάσματος ἢ σειρητίου.

اورن } Τ. ὀρὲν [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اورمك] ὄν. παλαιὸς τοῖχος· ἐρείπια πόλεως, τείχους· || کل —ρόδον τῶν ἐρειπίων· [ποιητικὴ ἔκφρασις διὰ τὸν νάρκισσον καὶ τινα ἄλλα φυτά].

اورنجك } Τ. ὀρεν-ὄζὲκ [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀρχαῖα ἐρείπια· ἀρχαιότητες.

اورنك } Π. ἐβρένὲκ, ὄν. θρόνος: زیور—عثمانی حضرت عبد الحمید خان ثانی **ζιβέρι ἐβρένκι ὀσμανὶ χαζρέτι Ἀμὲτοὺ-λ-Χαμὶτ Χὰν σανί**, ἢ Α.Α.Μ. ὁ Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ὁ Β', τὸ κόσμημα τοῦ Ὀθωμανικοῦ θρόνου· || نشین—**ἐβρένκ-νισίν**, ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος, ἀνάσσων.

اورنك } Τ. ὀρνὲκ [κατὰ τὸ اورمك φαίνεται ἐκ τοῦ اورمك· βλ. καὶ نیرنك] ὄν. δεῖγμα, πρότυπον, τύπος, ὑπογραμμός, ὅμοιος: ایچون — ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς δεῖγμα· || الق — λαμβάνω ὡς δεῖγμα, ὡς πρότυπον· || چیقارمق — λαμβάνω δεῖγμα, ἀντίγραφον· || اولق — ἐκτίθεμαι εἰς τὴν χλεύην τοῦ δημοσίου.

اورنكلك } Τ. ὀρνὲκ-λὶκ, ὄν. τεμάχιον ὑφάσματος ἢ ἄλλου δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς δεῖγμα.

اورو } ἢ اوری Τ. ὀρὺ [ἐκ τοῦ اورمك πλέκω] ὄν. περιωρισμένος, περίφρακτος τόπος, λειβάδιον περίφρακτον, περιωρισμένον διὰ σχοινίου : سی — طوزلو περιοχὴ ἁλυκῆς· § [τεκτον.] πηλός: — قورو ξηρὸς πηλός· || باچی — πηλὸς μετ' ἀχύρου δι' οἰκοδομὴν [βλ. خرج]· § ἐπθ. ὄρθιος: —حیوان قوروغی ζῶον οὗ ἡ οὐρὰ ὀρθία, σκορπίος· || دیوار — τοῖχος κάθετος· βλ. اورکو .

اوروب } Τ. οὐροὺπ [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ ἀρῶ ربع] ὄν τέταρτον· βλ. ربع.

اوروپه } Ιτ. οὐροὺπα, κοινῶς ἀντὶ روپه βλ.

آوروپا } ἀβρόπα, ὄν. Εὐρώπη: ی عثمانی — Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία· [βλ. آسیا].

اوروپالاشدیرمق } Τ. ἀβρόπα-λαὸ́τηρμὰκ, ρμ. οὐδ. ἐξευρωπαΐζω, δίδω ὄψιν καὶ μορφὴν εὐρωπαϊκήν· συνέκδ. ἐκπολιτίζω [αἰτ.].

آوروپالاشمق } ἀβρόπα-λαὸ́μὰκ, ρμ. οὐδ. εὐρωπαΐζω, λαμβάνω ὄψιν, μορφὴν εὐρωπαίου, ἐκπολιτίζομαι.

آوروپالی } Τ. ἀβρόπα-λὶ, ὄν. εὐρωπαῖος.

اوروج } Τ. ὀροὺζ [ἐκ τοῦ π. روز ρὺζὲ] ὄν. νηστεία : طوغ — τηρῶ νηστείαν, νηστεύω· || اچق ἢ بوزمق — καταλύω νηστείαν· || بوزدیرر — صوفی یه κάμνει τὸν ἀσκητὴν νὰ χαλάσῃ [ἀοζτουροὺρ] τὴν νηστείαν, ἤτοι πρᾶγμα ὀρεκτικώτατον.

اوروجلی } Τ. ὀρουὸζ-λοῦ, ἐπθ. ὁ τηρῶν νηστείαν, νηστεύων.

اوروجی } ἢ اوریجی Τ. ὀρυὸζὸ [ἐκ τοῦ اورمك πλέκω] ὄν. ὁ ἐπισκευάζων, ὁ ἀνυφαίνων ὑφάσματα ἢ ἐνδύματα καέντα ἢ σχισθέντα, οὕτως ὥστε νὰ μὴ φαίνωνται, ἀκεστής.

اوروس } οὐρούς, κοινῶς ἀντὶ روس βλ.

اوروسپی } Τ. ὀροσποῦ, κοινῶς ἀντὶ روسپی βλ.

اوروش } Τ. βουρούς, βλ. اورش

اوروق } Τ. βουροὺκ, ὄν. ὑποδιαίρεσις ψυλῆς· κατὰ τὸ اچق, ἐκ τοῦ اورمق ἤτοι ἀποκεχωρισμένος· βλ. عروق καὶ ارق .

اوروجك } ἢ اوریجك Τ. ὀρυμ-ὄζὲκ [ἐκ τοῦ اورمك πλέκω] ὄν. ἀράχνη : — آی ایتوس ἀράχνης· || قوشی — κολυρίων [καρακάξα]· || ی — یوغالمق μυγαλῆ· || ی — شیطان ἀτμοὶ ὀμιχλώδεις συμπεπηγμένοι εἰς σχῆμα κλωστῆς· λέγεται καὶ لعاب الشیطان λὰ λὰ ἀ-ἀ-ἀεῖτάν.

اوروجکلنمك } Τ. ὀρυμὸζὲκ-λενμὲκ, ρμ. οὐδ. καλύπτομαι ὑπὸ ἀραχνῶν, ἀραχνιῶ, κ. ἀραχνιάζομαι.

اورومك } Τ. ὄρυ-μὲκ, ρμ. οὐδ. ὠρύομαι γοερῶς [ἐπὶ κυνῶν οἱονεὶ θρηνούντων] κ. οὐρλιάζω, κλαίω: اویت اورور کروان یورر ὁ κύων ὠρύεται, ἡ συνοδεία ὀδεύει [πρμ.]· || ایصرمز اوروین کوپك ὁ ὠρυόμενος κύων δὲν δάκνει [πρμ.]· § βλ. اولومق .

اورومه } Τ. ὀρυμὲ, ὄν. ἀπαρ. τὸ ὠρύεσθαι, ὠρυγὴ κυνὸς, κ. οὐρλιασμα.

اوره } Τ. ὀρὲ, βλ. اورو καὶ اورکو .

اوره تمك } ἢ کمك Τ. ὀρε-τ-μὲκ, ρμ. μτβ. πολλαπλασιάζω πρόβατα, πτηνά, ὀπωρικά, ψυτὰ κτλ. διαδίδω [αἰτ.].

اوره ك } Τ. ὀρὲκ [ἐκ τοῦ اورمك] ὄν. μέρος ἔνθα πολλαπλασιάζονται καὶ πληθύνονται τὰ κτήνη.

اوره که } ἢ اوریکه Τ. ὀρεκὲ βλ. اورکه .

اورملك } ἢ کملك اور Τ. ὀρε-λεμὲκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اورمك] ρμ. μτβ. πλέκω ἢ ἐπισκευάζω, διορθῶ χονδρὰ καὶ προσωρινῶς· κοσμῶ, στολίζω [αἰτ.].

اورملنمك } Τ. ὀρε-λενμὲκ ρμ. πθ. διορθοῦμαι, ἐπισκευάζομαι· ἀναλαμβάνω· κοσμοῦμαι, στολίζομαι.

اورمك } Τ. ὄρε-μὲκ, ρμ. οὐδ. αὐξάνομαι καὶ πληθύνομαι, παράγομαι εὐκόλως καὶ εἰς μέγαν ἀριθμόν, διαδίδομαι, ἀναπτύσσομαι εὐκόλως [ἐπὶ ἀνθρώπων, ζώων καὶ φυτῶν]: اندن صکره سائر ناس انلردن اورمدی و نیجه انلر تورمدی قوملر وصنف صنف انسانلر تورمدی μετὰ τοῦτο, οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐξ αὐτῶν [δηλ. τῶν πρωτοπλάστων] ἐπληθύνθησαν καὶ πολλοὶ λαοὶ καὶ διάφοροι τάξεις ἀνθρώπων ἐπαρουσιάσθησαν.

اوری } Τ. ὀρὺ, βλ. اورو καὶ اورکو .

اوریجی } Τ. ὀρυὸζὸ, βλ. اوروجی .

آوریز } Τ. ἀβρὶζ, ἢ اوروز χαβροὺζ [βλ. آبریز] ὄν. οὐροδοχεῖον.

آوریق } Τ. ἀβρὶ-κ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. τοξοειδής, κυρτός, οὔλος, στρεβλός.

آوریلامق } Τ. ἀβρι-λαμὰκ ρμ. μτβ. ἐντείνω τόξον [αἰτ.].

آوریلمق } Τ. ἀβρι-λμὰκ ἢ اوریق ἀβρι-μὰκ, ρμ. οὐδ. γίνομαι τοξοειδής, κυρτός, οὔλος, στρεβλός.

اوریلمك } Τ. ὀρυ-λεμὲκ, ρμ. μτβ. πλέκω βλ. اورکولمك .

اوریلی } Τ. ὀρυ-λὺ [βλ. اورکو ἢ اورو] ἐπθ. πλεκτὸς, πεπλεγμένος.

اوز } Τ. ὄζ, ὄν. ὀπός, χυμὸς δένδρου, ψυτῶν, γλοιός, κολλώδης οὐσία ὡς τὸ γάλα τῶν ψύλλων ἢ τῶν κλώνων τῆς συκῆς, χυλός, μυελός, οὐσία, τὸ ἄνθος, ἤτοι τὸ καλλίτερον μέρος πράγματός τινος: یی — آری چیچك ἢ μέλισσα τρώγει τὸν ὀπὸν [ὄζυνὺ] τοῦ ἄνθους· § πύον [πληγῆς].

اوز } Τ. ὄζ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. ὁ ἴδιος, γνήσιος: م—ὄζ-ὄμ, ἐγὼ ὁ ἴδιος· || ك— ὄζ-ὄν, σὺ ὁ ἴδιος· || ی—ὄζ-ὺ, αὐτὸς ὁ ἴδιος· || قرنداشی — ὁ ἴδιος ὁ ἀδελφός του ἢ ἀμφιθαλής· || کوزیله —ἴδιος ὀφθαλμοῖς· || پدری — ὁ ἴδιος ὁ πατήρ του· || — ینه — ὄζ ὀζυνέ, αὐτοπροσώπως, ἀφ' ἑαυτοῦ,

اوز } Τ. **οὔζ** [λ. ἀρχ. κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوغوز اوغوز **ὀγούζ**, ἀντίθ. τῷ ياوز βλ.] ἐπίθ. ἀγαθός, καλός, χρηστός, ἥπιος ἀρμόζων, κατάλληλος: اوز اولسون — اولسون چوق اولوب ياوز اولمجه ὀλίγον ἔστω, καλὸν ἔστω, ἀντὶ νὰ ἦ πολὺ καὶ κακόν· βλ. اوزلاشمق.

اوز } Τ. **ὀθέζ**, βλ. اوكز καὶ اوس.

اوزاتدیرمق } Τ. **οὐζα-τεηρ-μάκ**, ρμ. διάμ. ἀφίνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ ἐκτείνῃ τι [δοτ. αἰτ.].

اوزاتمق } Τ. **οὐζα-τ-μάκ**, ρμ. μτδ. μηκύνω, ἐκτείνω, παρατείνω, ἀναβάλλω, ἀπομακρύνω [αἰτ.]: — اقردیجی ἢ سوزی ἐκτείνω τὸν λόγον, μακρηγορῶ· αὐξάνω τὰς ἀξιώσεις, τὰς ἀπαιτήσεις·|| — جوابی ἀναβάλλω ἐπὶ πολὺ ἀπάντησιν εἰς ἐπιστολήν κτλ.|| اوزاتیلم **οὐζάτμαγιαλημ**, ἂς μὴ μακρηγορῶμεν, ἐνὶ λόγῳ·|| — جکه κατακρίνω, ὁμιλῶ ἐναντίον τινός, καταφέρομαι [μακραίνω τὴν διαγόνα]· || — جره κάμνω μοῦτρα, μορφάζω, σκυθρωπάζω, δεικνύω δυσαρέσκειαν·|| — دیل μακραίνω γλῶσσαν, ἤτοι αὐθαδιάζω κατ' ἀνωτέρου·|| ایچی — μακραίνω τὸ σχοινί του, ἀφίνω τινὰ ἐλεύθερον· || — آیاق ἁπλόνω πόδας, περιφρονῶ· || — ال ἐκτείνω, ἁπλόνω χεῖρα, λαμβάνω πρᾶγμα ἀνῆκον εἰς ἄλλον· ἐπαιτῶ·|| — قاچ προοδεύω εἰς τὴν κακοήθειαν, τὰ κακουργήματα·||— صاچ μακραίνω ἢ τρέφω τὴν κόμην· βλ. καὶ صاچ.

اوزادلمق } Τ. **οὐζα-τηλ-μάκ**, ρμ. πθ. ἐκτείνομαι, κτλ. βλ. اوزاتمق.

اوزادی } Τ. **οὐζατὴ** [اوزامق] ρ. ἀφ. μηκυνσις, παράτασις·|| —اوزون, ἢ يه — اوزون διὰ μακρῶν, ἐν ἐκτάσει.

اوزار } Α. **ἐόζὰρ** [πλθ. τοῦ وزر βίζρ] ὀν. βάρη, ἁμαρτίαι: — حامل ὁ φέρων βάρη, ἁμαρτίας, βεβαρημένος.

اوزاق } Τ. **οὐζὰκ** [βλ. اوزامق] ἐπίθ. ὁ μακρὰν μεμακρυσμένος, μακρυνός· ἀπίθανος, ὁ ἀπέχων τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ πραγματικοῦ: — يرده τόπος μεμακρυσμένος·||— قدر ἐ πόσῳ μακρὰν; ἢ πολὺ ἀπέχων τοῦ πραγματικοῦ| § ἐπρ. μακρὰν [τῇ دن]: — بندن μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ! || دوشمك — πίπτω μακρὰν, εὑρίσκομαι μακρὰν οἴκοθεν·||— ی طوغری سوزی طوغری بر آدم — ἀνθρωπος ὀστις καὶ ὁ ἴδιος εἶναι εὐθύς, καὶ ὁ λόγος του εὐθύς· ἀντίθ. اکری ὀθέῃ, βλ.

اوز } Τ. **οὔζ** [λ. ἀρχ. κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوغوز اوغوز **ὀγούζ**, ἀντίθ. τῷ ياوز βλ.] ἐπίθ. ἀγαθός, καλός, χρηστός, ἥπιος ἀρμόζων, κατάλληλος: اوز اولسون — اولسون چوق اولوب ياوز اولمجه ὀλίγον ἔστω, καλὸν ἔστω, ἀντὶ νὰ ἦ πολὺ καὶ κακόν· βλ. اوزلاشمق.

اوز } Τ. **ὀθέζ**, βλ. اوكز καὶ اوس.

اوزاتدیرمق } Τ. **οὐζα-τεηρ-μάκ**, ρμ. διάμ. ἀφίνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ ἐκτείνῃ τι [δοτ. αἰτ.].

اوزاتمق } Τ. **οὐζα-τ-μάκ**, ρμ. μτδ. μηκύνω, ἐκτείνω, παρατείνω, ἀναβάλλω, ἀπομακρύνω [αἰτ.]: — اقردیجی ἢ سوزی ἐκτείνω τὸν λόγον, μακρηγορῶ· αὐξάνω τὰς ἀξιώσεις, τὰς ἀπαιτήσεις·|| — جوابی ἀναβάλλω ἐπὶ πολὺ ἀπάντησιν εἰς ἐπιστολήν κτλ.|| اوزاتیلم **οὐζάτμαγιαλημ**, ἂς μὴ μακρηγορῶμεν, ἐνὶ λόγῳ·|| — جکه κατακρίνω, ὁμιλῶ ἐναντίον τινός, καταφέρομαι [μακραίνω τὴν διαγόνα]· || — جره κάμνω μοῦτρα, μορφάζω, σκυθρωπάζω, δεικνύω δυσαρέσκειαν·|| — دیل μακραίνω γλῶσσαν, ἤτοι αὐθαδιάζω κατ' ἀνωτέρου·|| ایچی — μακραίνω τὸ σχοινί του, ἀφίνω τινὰ ἐλεύθερον· || — آیاق ἁπλόνω πόδας, περιφρονῶ· || — ال ἐκτείνω, ἁπλόνω χεῖρα, λαμβάνω πρᾶγμα ἀνῆκον εἰς ἄλλον· ἐπαιτῶ·|| — قاچ προοδεύω εἰς τὴν κακοήθειαν, τὰ κακουργήματα·||— صاچ μακραίνω ἢ τρέφω τὴν κόμην· βλ. καὶ صاچ.

اوزادلمق } Τ. **οὐζα-τηλ-μάκ**, ρμ. πθ. ἐκτείνομαι, κτλ. βλ. اوزاتمق.

اوزادی } Τ. **οὐζατὴ** [اوزامق] ρ. ἀφ. μηκυνσις, παράτασις·|| —اوزون, ἢ يه — اوزون διὰ μακρῶν, ἐν ἐκτάσει.

اوزار } Α. **ἐόζὰρ** [πλθ. τοῦ وزر βίζρ] ὀν. βάρη, ἁμαρτίαι: — حامل ὁ φέρων βάρη, ἁμαρτίας, βεβαρημένος.

اوزاق } Τ. **οὐζὰκ** [βλ. اوزامق] ἐπίθ. ὁ μακρὰν μεμακρυσμένος, μακρυνός· ἀπίθανος, ὁ ἀπέχων τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ πραγματικοῦ: — يرده τόπος μεμακρυσμένος·||— قدر ἐ πόσῳ μακρὰν; ἢ πολὺ ἀπέχων τοῦ πραγματικοῦ| § ἐπρ. μακρὰν [τῇ دن]: — بندن μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ! || دوشمك — πίπτω μακρὰν, εὑρίσκομαι μακρὰν τινος· § [ὀν.] τόπος μεμακρυσμένος: دن كلك — ἔρχομαι ἐκ μεμακρυσμένου τόπου, μακρόθεν || دن باقك — βλέπω μακρόθεν, ὀδν συμμετέχω·||كيتمك — ه — πηγαίνω εἰς μακρυνὸν μέρος·||دن — ه — **οὐζακτὰν οὐζαγά**, λίαν μακρόθεν: دن — ه قولاغه بعض سلر كليور — λίαν μακρόθεν ἔρχονται εἰς τὸ οὖς μου ψωναί τινες·βλ.καὶ ايراق.

اوزاقجه } Τ. **οὐζὰκ-τσα**, ἐπρ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ μακράν.

اوزاقلاشدیرمق } Τ. **οὐζακ-λαετηρμάκ**, ρμ. μτδ. ἀπομακρύνω τὸν ἕνα ἢ τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἄλλου [αἰτ. دن].

اوزاقلاشمق } Τ. **οὐζακ-λαεμάκ**, ρμ. ἀλλ. ἀπομακρύνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων δύο ἢ περισσοτέρους ἀνθρώπους ἢ ἀντικείμενα [τῇ دن]· βλ. ايراقلاشمق.

اوزاقلاشمه } Τ. **οὐζακλαεμά**, ὀν. ἀπαρ. ἀπομάκρυνσις ἀπ' ἀλλήλων.

اوزاقلق } Τ. **οὐζακ-λήκ**, ἀφ. ἀπόστασις, διάστημα· μεγάλη διαφορά.

اوزامق } Τ. **οὐζα-μὰκ** [ἐκ τοῦ اوز, βλ. اوزون] ρμ. οὐδ. μηκύνομαι, ἐκτείνομαι, καθίσταμαι μακρός: — كيجه لر αἱ νύκτες καθίστανται μακραί, αὐξάνουσιν·||— كونلر αἱ ἡμέραι καθίστανται μακραί· § διαρκῶ, παρατείνομαι, ἀναβάλλομαι: ايش اوزايمجق ἢ ايش ὑπόθεσις, τὸ ζήτημα θὰ παραταθῇ·§αὐξάνομαι τὸ ἀνάστημα, μεγαλόνω· § εἶμαι μακράν, πηγαίνω μακράν, ἀφίσταμαι, ἀπομακρύνομαι: ساحلدن اوزادی ἀπεμακρύνθημεν τῆς παραλίας.

اوزامه } Τ. **οὐζαμά**, ὀν. ἀπαρ. μήκυνσις, παράτασις, διάρκεια, ἀναβολή, αὔξησις ἀναστήματος, ἀπομάκρυνσις.

اوزان } Α. **ἐόζὰν** [πλθ. τοῦ وزن βίζν] ὀν. σταθμά· μέτρα στίχων: — جديده νέα σταθμά [ὁκκᾶς, στατῆρος]· || — عتيقه παλαιὰ σταθμά·||— شعريه μέτρα ποιητικά.

اوزانمق } Τ. **οὐζα-ν-μάκ**, ρμ. οὐδ. ἐκτείνομαι, ἐξαπλοῦμαι διὰ ν' ἀναπαυθῶ· παρατείνομαι· μηκύνομαι, καθίσταμαι μακρός, αὐξάνω: اوزانوب كوندوزلرك كيجه لر ياخود قيصالسى τὸ ν' αὐξάνωσι καὶ νὰ σμικρύνωνται αἱ νύκτες ἢ αἱ ἡμέραι· βλ. اوزامق καὶ اوزاتمق.

اوزانیش } Τ. **οὐζαν-ὶς** ρ. ἀφ. τὸ ἐκτείνεσθαι, ἐξαπλοῦσθαι πρὸς ἀνάπαυσιν, παράτασις, αὔξησις.

اوزایش } Τ. **οὐζα-γὶς** [اوزامق] ρ. ἀφ. μήκυνσις, κτλ. βλ. اوزامه.

اوزبك } **ὀζ-ὰεὲκ** [λ. ταταρική, ἐκ τοῦ اوز ὁ ἴδιος, καὶ بك **ὰεὲκ**, ἀνεξάρτητος ἡγεμών] ὀν. κ. Οὐζὸέκοι· ὄνομα φυλῆς ταταρικῆς ἐν Βουχάρᾳ, κληθείσης οὕτω ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς.

اوزدك } Τ. **ὀζ-τὲκ**, ὀν. ἀτέλεχος δένδρου, καλάμη σίτου, καυλὸς φυτῶν.

اوزدكلەمك } Τ. **ὀζτεὲ-λεμὲκ**, ρμ. μτδ. συλλέγω τὰς ἐν τοῖς ἀγροῖς μετὰ τὸν θερισμὸν διασκορπισθείσας καλάμας, στάχυολογῶ: كلكدزدكلەمك اوزدكلەمك **ὀζτεὲκλεμὲκ**, καταβάλλω ὅλας τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις.

اوزر } Τ. **ὀζὲρ** [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوز ἢ ὀζ, ἐξ οὗ καὶ τὸ اوز ὀζῆς, ἐπιφάνεια] λέξις ἐν χρήσει μόνον μετὰ τῶν καταλληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, σημαίνει [Α'] τὸ ἐπάνω ἢ ἐπί: — ὀζερ-ὶμ, τὸ ἐπάνω μου· || — ه ὀζερὶμὲ, ἐπάνω μου, ἐπ' ἐμοῦ [ἐπὶ στάσεως]: دكلدى — ه ὀμὶνεν ἐπάνω μου· ||— مدن آيورم ρίπτω ἀπ' ἐπάνω μου, ἀποτινάσσω· || — نه لازم τί μοι μέλει; [ὀζερὶμὲ]· — ه ارضدر εἶναι χρέος ἐπιβαλλόμενον εἰς ἡμᾶς[ὀζερὶμιζὲ]·||— ه بورج دكلدر εἶναι χρέος μοῦ [ἐπάνω μου]·||— ه يرك ἐπὶ τῆς γῆς·|| — ه ايش ἢ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν δεῖνα, ἤτοι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν δεῖνα· || — ه يرك ἐπὶ τούτοις, συνεπεία τούτου·|| — ه ی — τὸ ἐπάνω, ἤτοι ἐπιγραφή ἐπιστολῆς· || — ه ی — τὸ ἐπάνω του, ἤτοι τὰ ἐνδύματά του καθαρά·||كلدر ه ی صاغلام — ه يرك τὸ ἐπάνω [μέρος] τῆς οἰκίας ταύτης δὲν εἶναι στερεόν· || — ه ی طوپراغك ἢ ἐπιφάνεια [τὸ ἐπάνω] τοῦ ἐδάφους τούτου εἶναι ἀπαλή· || — نه قلق ἀναλαμβάνειν ὑποχρέωσιν· ἰδιοποιεῖσθαι πράξιν τινα, παριστᾶν ἑαυτὸν ὡς δράστην· ἀναμφισβητεῖσθαι [τὸ παίρνει ἐπάνω του, νομίζων ἅτι ἐπ' αὐτὸν λέγεται]·Β'] σημαίνει τὸ ἐναντίον ἢ διεύθυνσιν, ἤτοι ἰσοδυναμεῖ τῇ κατά, πρός: دشمن — نه κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· || آتمق — نه ρίπτω ἐπάνω τινός, προσάπτω·||وارمق — نه πηγαίνω ἐπάνω εἰς τινα ἢ εἰς τι, ἤτοι διευθύνομαι κατά τινος ἢ πρὸς τὸ μέρος του· πάω, στρέφομαι ὅπου κάμη τι, κ. φορτόνομαι. [Γ'] σημαίνει συμφωνίαν, ἰσοδυναμοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ κατά, συνοδά: دیدیم امر — نه حركت ايتدم ἐπιταγῇ ἦν ἔπραξον· § βλ. اوزره καὶ اوست.

اوزرلك } Τ. **ὀζερ-λὲκ**, ὀν. πάγανον [φυτ.]. συνών. τῷ صدف نحمی.

اوزره } Τ. **ὀζρὲ** [βλ. اوزر] πρθ. ἐπί:—آياق ἐπὶ ποδός·|| — سولت كلامك لسان — τὸ νὰ μὴ εἶναι ὁ λόγος ἐπὶ τῆς γλώσσης·§ κατὰ [ἐπὶ συμφωνίας]:— ه عادت كتا لسان فارسى κατὰ τὸν κανόνα· || — κατὰ τὴν περσικὴν γλῶσσαν, περσιστί· § ὅπως, ἵνα, [μετ' ἀπαρεμφάτου]: امر — ه قيل مصالحه ويردى ἔδοσε διαταγὴν ὅπως συνδιαλαγῆτε· § ὅσον οὔπω [ἐπομένου τοῦ συνδετικοῦ]: واپور در — ه كيتمك τὸ ἀτμόπλοιον ὅσον οὔπω ἀπέρχεται, εἶναι ἐν τῷ ἀπέρχεσθαι· § ὡς, καθὼς [μετὰ συνδέτου ἀνάφορικῆς μετοχῆς]: عرض ه بلاده — اولنديغى ὡς ἀναφέρω ὑπεβλήθη.

اوزقندی } Τ. **οὐζκαντὶ**, ὀν. βούπρηστις [ἔντομ.].

اوزك } Τ. **ὀζ-ὲκ**, ὀν. πυρήν, κ. κουκκοῦτσι [καρποῦ ἢ φύματος].

اوزك } **ὀζ-ὲκ** [اوزمك] ὀν. ἄξων τῶν τροχῶν ἁμάξης βοῶν: آدم كى — ἄνθρωπος ὡς ἄξων, ἤτοι εὐθυτενής.

اوزكچ } Τ. **ὀζ-γὲὲζ** [اوزمك] ὀν. ἀναβάθρα ἐκ σχοινίου.

اوزكون } Τ. **ὀζ-γὲὲν** [اوزمك] ἐπθ. καταβεβλημένος ἐκ νόσου, γήρατος, λύπης, συμφορᾶς.

اوزكوتلك } Τ. **ὀζ-γὲὲν-λὲὲκ**, ἀφ. ἐξαισθένησις, ἔκλυσις, καταπόνησις.

اوزكه } **ὀζ-γὲ**, ἐπθ. ἄλλος, διάφορος, ἑξαιρετικός· § ἐπρ. ἐκτός, πλὴν: — بندن ἐκτὸς ἐμοῦ.

اوزلاشدیرمق } Τ. **οὐζ-λαετηρμάκ**, ρμ. μτδ. συμφιλιῶ, συμβιβάζω ὅλους ἢ περισσοτέρους [αἰτ.].

اوزلاشلمق } Τ. **οὐζ-λαεὲλμάκ**, ρμ. ἀπρ. τὸ συμβιβάζεσθαι ὅλοι ἢ πλείονες πρὸς ἀλλήλους [ايله]: اوزلاشلر ايله آدم يو μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου δὲν συμβιβάζεται τις.

اوزلاشمق } Τ. **οὐζ-λαεμάκ**, ρμ. ἀλλ. συμβιβάζομαι μετὰ τινος κατόπιν ἐχθρᾶς, ἀδικοφίας, ἀγωγῆς, ἢ συμφωνίας περὶ τῆς τιμῆς πράγματος [τῇ ايله].

اوزلاشمه T. οὐζ-λαόμά, ὄν. ἀπαρ. τὸ συμβιβάζεσθαι, συμβιβασμός.

اوزلشمك T. ὀζ-λεόμέκ, ρμ. οὐδ. πήγνυμαι, κ. πήζω [ἐπὶ ζύμης, γάλακτος κτλ.]· βλ. καὶ اوزلمك.

اوزلق T. οὐζ-λούκ, ἀφ. ἀγαθότης, ἠπιότης, ἐπιτηδειότης, σύνεσις, νοῦς.

اوزلك T. ὀζ-λόκ, ἀφ. ὀπός, χυμός, οὐσία· § ἐγωϊσμός, ἀλαζονεία.

اوزلك T. ὀζ-λόκ, ὄν. θυμίαμα· κάπνισμα γινόμενον εἰς ἀσθενῆ.

اوزلمك ἢ اوزلمك T. ὀζ-λεμέκ, ρμ. μτδ. ἐπιθυμῶ νὰ ἐπανίδω, ποθῶ πατρίδα, φίλον [αἰτ.]: سن بنی نقدر اوزلمشکدر بیلیرم γινώσκω πόσον μ' ἐπόθησας.

اوزلمك T. ὀζ-θλ-μέκ, ρμ. πθ. φθείρομαι, λυόνω [ἐπὶ ὑφάσματος]· § καταβάλλομαι, κατατρύχομαι [ὑπὸ νόσου, γήρατος, λύπης, περισπασμῶν], ὑποφέρω, τυραννοῦμαι, στενοχωροῦμαι [ἕνεκα ἐπιθυμίας, πόθου]: — اوزوم اوزوم ὀζὸμ ὀζὸμ ὀζὸλμέκ, μεγάλως στενοχωροῦμαι, ὑποφέρω.

اوزلمه ἢ اوزلمه T. ὀζ-λεμέ, ὄν. ἀπαρ. τὸ ἐπιθυμεῖν, ἐπιθυμία, πόθος τοῦ ἐπανιδεῖν πατρίδα, φίλον κτλ. νοσταλγία.

اوزلمه T. ὀζ-θλμέ, ὄν. ἀπαρ. τὸ φθείρεσθαι, φθορά, ἐξασθένησις, καταπόνησις.

اوزلنمك T. ὀζ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. πήγνυμαι, κ. πήζω· βλ. καὶ اوزلشمك.

اوزلنمه T. ὀζ-λενμὲ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. πῆξις.

اوزلمك T. ὀζ-λεμέκ, βλ. اوزلمك.

اوزلیش ὀζ-λεγὶς [اوزلمك] ἀφ. πόθος, ἐπιθυμία· βλ. اوزلمه ἢ اوزلمه.

اوزلو ἢ اوزلی T. ὀζ-λό, ἐπθ. ὁ ἔχων πολὺν ὀπόν, χυμόν, οὐσίαν, γλοιώδης: طوپراق — γῆ ἀργιλλώδης, κεραμῖτις· § ἐγωϊστής, ἀλαζών [ἐκ τοῦ اوز ὁ ἴδιος].

اوزلیش T. ὀζ-θλὶς [اوزلمك] ρ. ἀφ. φθορά, ἐξασθένησις, καταπόνησις.

اوزمك T. ὀζ-μὲκ ρμ. μτδ. [κατὰ τὸ لهجه κυριολ. ἐντείνω καὶ εἶτα χαλαρῶ, χαυνῶ] καταβάλλω, ἐξασθενίζω, κατατρύχω, καταπονῶ, στενοχωρῶ, τυραννῶ [αἰτ.]: کندیکزی اوزمیك او قدر او یمك ἀστενοχωρεῖτε [μὴ τυραννεῖτε] τόσῳ τὸν ἑαυτόν σας.

اوزمه T. ὀζ-μὲ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. καταπόνησις, ἐνόχλησις, τυραννία.

اوزن T. ὀζ-ὲν [μτχ. τοῦ اوزمك] ὄν. πρᾶγμα γινόμενον μετὰ πολλοῦ κόπου, ἐπιμελείας: یزن —ὀζὲν ἀτζέν, στόλισμα ἐπιτετηδευμένον, παραποίησις, δόλος.

اوزندی ἢ اوزونی καὶ اوزنتی T. ὀζ-ὀντό, [اوزمك] ρ. ἀφ. στενοχωρία, λύπη, ἀνησυχία, κόπος, ἀγωνία: سی — یورك στενοχωρία τῆς καρδίας ἢ ἐκστατική.

اوزندیرمك T. ὀζ-ὀντὶρ-μέκ, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ κοπιάζῃ, νὰ ἐργάζηται πολύ, παρακινῶ [αἰτ.].

اوزندیلی T. ὀζ-ὀντὶλό, ἐπθ. ὁ πολὺ μεριμνῶν, ἀνησυχῶν· § ὁ προξενῶν πολλὴν ἀνησυχίαν, λύπην· § ὁ γενόμενος μετὰ πολλῆς μερίμνης, ἐπιμελείας.

اوزنکی T. ὀζ-ενγὶ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوزمك ὡς ἐντεινόμενον καὶ χαλαρούμενον] ὄν. ἀναβολεύς, κ. ζεγγί: اغاسی —ὑπάλληλος ὅστις ἐκράτει ἄλλοτε τὸν ἀναβολέα, ὅταν ὁ Σουλτάνος ἵππευε [βλ. ارکابدار]· || سی — ترك ἀναβολεὺς εὐρωπαϊκός.

اوزنکیلمك ἢ اوزنکیلمك ὀζενγὶ-λεμέκ, ρμ. μτδ. κεντῶ τὸν ἵππον διὰ τοῦ ἀναβολέως [αἰτ.]: —حیوانی κεντῶ τὸν ἵππον ὅπως προχωρήσῃ.

اوزنمك T. ὀζ-εν-μέκ, ἢ ὀζ-εν-μέκ, ρμ. οὐδ. ἐργάζομαι, κοπιῶ, μεριμνῶ πολύ, ἐπιμελοῦμαι, παραδίδομαι εἰς τι μετὰ ζέσεως [ὀστ.]: باری کی غفلتله همان قوشانوب بزنمك سوداسنه اوزنمك جوانك شانی ἴδιον νέου παραδοθέντος [ὀζενὲν] εἰς τὸ πάθος τοῦ ἐνδύεσθαι καὶ στολίζεσθαι ὡς αἱ γυναῖκες· § προσπαθῶ, ἑτοιμάζομαι νὰ πετάξω [ἐπὶ μικρῶν πτηνῶν].

اوزنمه T. ὀζ-ενμέ, ὄν. ἀπαρ. καὶ اوزنمش ὀζ-ενὶς [ἐκ τοῦ اوزمك] ρ. ἀφ. ἐργασία μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καὶ ζέσεως.

اوزوم T. ὀζ-ὀμ [اوزمك] μόριον ἐπιτατικὸν ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: اوزوم اوزلمك اوزوم μεγάλως στενοχωροῦμαι, ἀνησυχῶ, ὑποφέρω· βλ. باغ καὶ جاو.

اوزوم T. ὀζ-ὀμ [اوزمك] ὄν. σταφυλή: — صالقیمی βότρυς σταφυλῆς, κ. تداميت· || سی — صالقم ὁμιλοῦς σταφυλῆς [βλ. هوك]· || سی — چکردك — γίγαρτον, κ. کوککوتی· || چکیرتی — κλῆμα· || کوتوکی — στέλεχος [κούρδουλον]· || شیره‌سی —, ἢ صویی — γλεῦκος, κ. μοῦστος· § διάφορα εἴδη σταφυλῶν: βλ. λ. 'چاوش' 'پاپنجاق' 'مسکت' 'مشکله' 'پارمق' 'رزاق' 'سلطانی' 'قوش' 'کچی'· || چکردکسز — σταφυλὴ ἀγίγαρτος· || — قورو σταφίς· || سی — کشنیش Κορινθιακὴ σταφίς, ἤτοι σταφυλὴ μὲ μικροτάτας ἀγιγάρτους ῥάγας χρησιμεύουσα ὡς ἀμυτητας ἀγιγάρτους ῥάγας χρησιμεύουσα ὡς ἀμυτητα φαγητῶν καὶ γλυκισμάτων· || سی — ترك φρουρικοστάφυλον· || سی — ایت φυτολάκκα, ἢ πρότον ὁ βαφικός [φτ.].

اوزون T. οὐζοὶν [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوز χρηστός, χρήσιμος] ἐπθ. μακρός, ὁ διαρκῶν πολύ, διαρκής, λεπτομερής: یولو —μακροῦ ἀναστήματος· || صاچلی —ὁ ἔχων τὴν κόμην μακράν· || عمرلو —μακρόβιος· || —لی πλάστης [οὗ ἡ χεὶρ μακρά]· || —قولی δυνάμενος, ἰσχυρός [οὗ ὁ βραχίων μακρός]· || چارشو — μακρὰ ἀγορά [ὄνομα ἀγορᾶς ἐν Κ]πόλει· || اوزادی —διὰ μακρῶν, ἐν ἐκτάσει, λεπτομερῶς· || اشك — εἶδος παιδιᾶς ἤτοι πήδημα, ἅλμα [μακρὰ γραμμή]· || اکل — ὑπερβαίνω τὸ ὅριον τοῦ μετρίου ἐν τῇ ἀπαιτήσει ἢ τῇ ἀξιώσει, κ. τὸ παραξηλόνω· || طوتق —ἀρχίζω ἔργασίαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ διαρκέσῃ πολύ· || ادم اصق اولور —ὁ ὀξὺλος ἄνθρωπος γίνεται εὐήθης [πρμ]· βλ. طویل.

اوزونجه T. οὐζουν-ὀζέ, ἐπθ. ὀλίγον ἢ ἀμετρία μακρός· § ἐπρ. ἀρκετὰ μακρά.

اوزونلق T. οὐζουν-λούκ, ἀφ. μῆκος: — اوزونلوغونده, κατὰ μῆκος.

اوزی ὀζεθ, ὄν. κ. Ὀκζακόθη, πόλις κειμένη ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ ἐν τῷ στομίῳ τοῦ Ἀνεῖπερ || —دویی ὁ ποταμὸς Ἀνεῖπερ.

اوس T. ὀθὲς, ὄν. ὄον, κ. ἀοῦρθον [ὀπωρ.]· βλ. اورز καὶ اوکز.

اوساخ A. ἐθθὰχ [πλθ. τοῦ وسخ θεθὰχ] ὄν. ῥύποι, ἀκαθαρσίαι: — الك اکلمك ἐξάλειψις ῥύπων· || —طمیز καθαρισμὸς ῥύπων.

وساط A. ἐθθὰτ [πλθ. τοῦ وسط θεθὰτ] ὄν. μέσα, κέντρα: امور — τὰ μέσα τῶν ὑποθέσεων, ἤτοι πράγματα ἅτινα εἶναι ἀπηλλαγμένα ὑπερβολῆς, μακρὰν τῶν ἄκρων: اوساطی خیر الامور χαΐρι-λ-ὀθμαὶ ρ ἐθθάτι-γα, τὸ ἀγαθὸν τῶν πραγμάτων [εἶναι] τὰ μέσα αὐτῶν, ἤτοι πᾶν μέτρον ἄριστον.

اوست T. ὄθτ, ὄν. τὸ ἄνω μέρος, ἐπιφάνεια: ی—مکتوب ἐπιγραφὴ ἐπιστολῆς· || ی—طام ὀροφή, στέγη· || ی—سوت τὸ ἄνθος τοῦ γάλακτος [καϊμάκι]· || ی—باش κορυφὴ κεφαλῆς· || ۀ—باش ἀὰζ ὀθτνέ, ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι, ἤτοι μετὰ χαρᾶς, δὲν θὰ λείψω, ἀσμένως θὰ ἐκτελέσω τὰς διαταγάς ὑμῶν· || مزدن —ایرلی ὀθτθμὶζὲὲν ἰρὰγ, μακρὰν ἀφ' ἡμῶν [ἤτοι ἡ νάδος, τὸ κακόν]· || باش—ἐνδυμασία, ὅ,τι φέρει τις ἐπάνω του· || م باشم — ὀθτθμ ἀαὰμ, τὰ ἐνδύματά μου· || یز باشی ی— τὰ ἐνδύματά του καθαρά· || باش—ὀὲν ἤμιαν ἐνδύματι, κακοντεθυμένος, καταζεσχισμένος· || باش چیقارمق— ἐκδύομαι τὰ ἐνδύματα· || الق ۀ— παίρνω ἐπάνω μου, ἤτοι ἀναλαμβάνω ἐργολαβικῶς, ἐνδύομαι, κοσμιλατῶ ὁπάω· || کلمك ۀ— ἀφίνω πρόλγμα· || اوزمق ۀ— προσθέτω, ἢ ورمك ۀ— θέθω ἐπάνω, ἤτοι ὅπως ἀνταλλάξω τι ἢ ἐκποιήσω, θέθω ἐκτὸς τοῦ πράγματος καὶ ἐξ ἰδίου, ζημιόνω· || اولدرق ۀ —προσθετικῶς [ἀπὸ 'πάνω]· || اورمق ۀ—ὑπερθεματίζω, πλειστηριάζω ἐν πλειοδοσίᾳ· || چیقمق ۀ— ἀναβαίνω ἐπάνω εἰς τι [ὀθτνέ], εἰς τὴν κορυφὴν τινος· || کلمك ۀ—ἀναλαμβάνω, παχύνομαι· || وارمق ۀ—καταλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ [ὀθτνέ], προσθέλλω, ἐπιτίθεμαι· || یورومك ۀ—κινῶ ἐναντίον [ὀθτνὲ] τινός, ἐφορμῶ· || اولق —εἶμαι ἐπάνω, νικητής· || یاتق ۀ— ἀρπάζω· || دوشمك ۀ— ῥίπτει ἀπ' ἐπάνω του [ὀθτνέν], ἀπαλλάττεται, ξεφορτώνεται· § ἐπθ. ὁ ἐπάνω: تلت — τὸ ἐπάνω πάτωμα· || یان — ἢ طرف —τὸ ἐπάνω μέρος· || اوداق—τὸ ἄνω χεῖλος· || چیقمق —, ἢ کلمك — ὑπερβαίνω τινά, νικῶ· § [ἐπρ.] —الت ἄνω κάτω· § [πρόθ.] ی — ایاق ἐπὶ ποδός, ὄρθιος, χωρὶς νὰ καθήσῃ· || ی—یول ἐπὶ τῆς ὁδοῦ· || ۀ— —, ἢ ۀ— ر یری ὁ εἰς ἢ τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἀλλεπάλληλος, ἢ ἀλλεπάλληλος, ἐπάν' ἐπανωτά· § βλ. καὶ اوزر

اوستا Π. οὐθτὰ ἢ اوستاد οὐθτάθ, ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ استاد, βλ. καὶ اوستد.

اوستالق T. οὐθτα-λόκ, βλ. اوستدلق.

اوسترالیا αὐτράλια, ὄν. κ. Αὐστραλία.

اوستره T. οὐθτουρὰ, βλ. اوستوره.

آوستریا Αὐθτρία, ἢ Αὐστριόγια, ὄν. κ. Αὐστρία.

آوستریالی } Τ. **ἀουστρια-λη**, ἡ **ἀουστούργιαλη**, ὄν. Αὐστριακός.

اوستلو } Τ. **ὄστ-λό**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἐπάνω, ἀνώγαιον [ἐπὶ οἰκοδομῶν]· βλ. الطلو.

اوستون } Τ. **ὄστ-ὸν** [ἐκ τοῦ اوست] ὄν. τὸ σημεῖον [́], ὅπερ τιθέμενον ἄνω τῶν γραμμάτων δεικνύει τὴν φωνὴν α μετὰ πλατέος γράμματος, ἢ τὴν φωνὴν ε μετὰ λεπτοῦ, ὡς صَ **σά**, سَ **σέ** [βλ. فتحه]· || — ایکی τὸ αὐτὸ σημεῖον διπλοῦν, ἤτοι [́], ὅπερ τιθέμενον ἐπὶ τοῦ ληκτικοῦ γράμματος ἀραβικῶν λέξεων καὶ προφερόμενον αν ἢ εν σχηματίζει τὴν αἰτιατικήν: ὡς قرلى **κάρζ-αν**, δανειακῶς· [βλ. تنوين]· § ἐπθ. νικητής, ὑπεράνω τινός, ἀνώτερος: كلك —, ἢ اولق — ὑπερέχω, ὑπερβάλλω, νικῶ· || كوى — **ὄστὸν-κιοί**, ἐπιπόλαιος· || در عرشه چیقنجه‌یه قدر — ال الدن ἢ μία χεὶρ εἶναι ἀνωτέρα τῆς ἄλλης μέχρις οὗ ἀναδῇ τις εἰς τὸν ἕνατον οὐρανόν, ἤτοι ἐν τῷ κόσμῳ ἕκαστος ἔχει τὸν ἀνώτερον αὐτοῦ [πρμ.].

اوستونلك } Τ. **ὄστὸν-λὸκ** ἀφ. ὑπεροχή, πλεονέκτημα.

اوستونلمك } ἢ اوستونلمك Τ. **ὄστὸν-λαμὲκ**, ρμ. μτθ. συλλαβίζω σύμφωνόν τι μετὰ τοῦ σημείου [́]· βλ. اوستون.

اوستونلو } Τ. **ὄστὸν-λό**, ἐπθ. ὁ συλλαβιζόμενος μετὰ [́]· βλ. اوستون.

اوسته } Τ. **οὐστὰ** [ἐκ τοῦ π. استا] ὄν. καὶ ἐπθ. διδάσκαλος [μάστορης], ὁ ἐξασκῶν ἐπάγγελμά τι ἐπιδεξίως, τεχνίτης, ἐπιτήδειος, ἐπιδέξιος· διευθύντρια ὑπηρετριῶν: سى — آشچى διδάσκαλος μαγείρων, ἤτοι ἐπιτήδειος μάγειρος· || اولى — γίνομαι τεχνίτης [μάστορης], ἀποκτῶ ἐπιδεξιότητα, ἱκανότητα· || چمق — λαμβάνω τὴν ἄδειαν τῆς ἐξασκήσεως τέχνης ἢ ἐπαγγέλματος [βγαίνω μάστορης].

اوسته‌لق } Τ. **οὐστα-λίκ**, ἀφ. ἰδιότης διδασκάλου [μάστορη], ἐπιτηδείου τεχνίτου, ἐπιτηδειότης, ἐπιδεξιότης· § πανουργία· § δίκαιον, μισθός, ἀμοιβὴ τεχνίτου.

اوسته‌لقلی } Τ. **οὐσταλικ-λή**, ἐπθ. ὁ μετὰ τέχνης ἐπιτηδειότητος, πανουργίας, κατεσκευασμένος· § ἐπρ. τεχνηέντως.

اوسته‌لمك } Τ. **ὄστ-ελεμὲκ** [اوست] ρμ. οὐδ. ἐπιπροσθίθεμαι, αὐξάνομαι, περισσεύω· ὑπερέχω· ἐπανέρχομαι, ὑποτροπιάζω [ἐπὶ νόσου].

اوستوره } Τ. **οὐστουρά**, ὄν. ξυράφιον· βλ. استره.

اوستوره‌لق } Τ. **οὐστουρα-λίκ**, ὄν. θήκη ξυραφίου, ξυραφοθήκη.

اوسط } Α. **ἐβδὰτ** [ῥζ. وسط] ἐπθ. μέσος, μεσαῖος, κεντρικός· μέτριος: جد — μέσος ὅρος· § θηλ. وسطى **ββστά**· § ὄν. τὸ μέσον· § πλθ. اواسط **ἐβαδάτ**.

اوسطونج } **οὐστούνὸζ**, ὄν. ὀργανοθήκη, θήκη ὀργάνων χειρουργοῦ κτλ.

اوسع } Α. **ἐβδὰ** [παραθ. τοῦ واسع] ἐπθ. εὐρύτερος - τατος.

اوسقور } Αγ. **οὐσκοὶρ** [βλ. اسقر و] ὄν. πλοῖον ἀρχιμηδιακὸν ἐλικοκίνητον.

اوسكوف } Ἑλ. **ὀσκοὺφ**, βλ. اسكوف καὶ اسقوفیه.

اوسكولى } Ἑλ. **ὀσκιωλί**, ἢ اوسكل **οὐσκιὸλ**, βλ. اسكولى.

اوش } Τ. **ὄς** [ἀντων. δεικτ.] βλ. اشبو، اشته.

اوش } Τ. **ὄς** ἢ اوشت **ὄστ**, ἐπφ. ὃν χρήσει πρὸς ἀποδίωξιν κυνός: كوپك دیكلمك — **ὄς κιοπὲκ ἐέμεμὲκ**, οὐδεμίαν προσοχὴν, σημασίαν δίδω [κ. λ. φύγε σκύλε δὲν λέγω].

اوشاق } Τ. **οὐσάκ**, ὄν. μικρὸς παῖς, ὑπηρέτης, κ. παιδί, ὑπάλληλος, θεράπων: ى — كان μαθητευόμενος ἐν καταστήματι· || آت ى — ὑπηρέτης σταύλου, ἱππικόμος· || ى — او οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκίας, οἰκιακοί, ἤτοι παιδία, οἰκογένεια, ὑπηρέται· || ى — ایل ἔξοι, λαός· || ى — روم ایلی καὶ ى — اولى ἰδιαγενὴς τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἢ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας· § ایاق — **οὐσάκ κιπάν**, εἶδος μεγάλου ἀετοῦ, γυπός· || كوپك — σκύλαξ· || ى — چادر ἀμμωνιακὸν κόμμι, γινόμενον ἐκ τινος Αἰγυπτιακοῦ φυτοῦ.

اوشاقلق } Τ. **οὐσακ-λίκ**, ἀφ. κατάστασις ἢ ἰδιότης ὑπηρέτου, ὑπηρετικόν.

اوشت } Τ. **ὄστ** βλ. اوش.

اوشدیرمق } Τ. **ὀδουσάουρμάκ**, βλ. اوغشدیرمق.

اوشتمك } Τ. **ὄστμὲκ**, βλ. اوشومك.

اوشرمك } ἢ اوشورمك Τ. **ὄσ-ὑρ-μὲκ**, ρμ. μτθ. διστωρεύω, συναθροίζω πλῆθος· κάμνω νὰ ἐπιπέσωσιν ὁμοῦ, ἢ ὅπλα πρός τι μέρος ἢ κατά τινος [ὅστ. αἰτ.]: اشه —ده φέρω πλῆθος ὀργατῶν εἰς τὴν ἐργασίαν.

اوششمك } Τ. **ὄσ-σὸ-μὲκ**, ρμ. ἀλλ. συναθροίζομαι [ἐπὶ πλήθους ἀνθρώπων], συρρέω ἀφρηδὸν εἰς ἓν μέρος· βλ. اوشومك.

اوشقون } Τ. **οὐσκοὶν** ἢ اوشقین **ὀσκίν**, ὄν. φλόμος λευκός, ψυτὸν λεγόμενον καὶ كچی قولاغی.

اوشك } Τ. **ὄσὲκ**, ὄν. εἶδος λυγγὸς [ζῶον]· βλ. وشق.

اوشمك } Τ. **ὄσ-μὲκ**, ρμ. οὐδ. συναθροίζομαι, συναθροίζομαι [ὅστ.]: سیل — میداه گلمك μυῖαι συναθροίζονται εἰς τὸ γλυκόν· || — شكره قارنجه μύρμηκες· || — خلق میدانه گلمك εἰς τὴν πλατεῖαν συναθροίζεται κόσμος.

اوشن } Α. **ἐβδὰν** [ῥζ. وشن] ἐπθ. κόλαξ: كوكل اوللی — همان شن اوللی دیه‌لر οἱ λόγοντες ἢ καρδία πάντοτε πρέπει νὰ ᾖ εὔθυμος, πρέπει νὰ ὦσι κόλακες.

اوشن } Τ. **ὄδὲν** [βλ. اوصان] ὄν. ὄκνος, χαυνότης, ῥαθυμία: كتورمك — ὀκνῶ, βαρύνομαι· βλ. اوشنیكلك.

اوشنج } Τ. **ὄδὲν-ὸζ** [اوشك] ἐπθ. ὀκνηρός, ῥαθυμος· βλ. اوصانج καὶ اوشنكن.

اوشندرمك } Τ. **ὄδὲν-ὑρ-μὲκ**, ρμ. μτθ. προξενῶ ὄκνον, ῥαθυμίαν, κάμνω τινὰ νὰ βαρυνθῇ [αἰτ.].

اوشندی } Τ. **ὄδὲν-τὶ** [اوشك] ὄν. πλῆθος· ῥφοῦος: كچه — τὸ ἔρχεσθαι συρρηδὸν πολλοὺς πρὸς ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν ἔργου.

اوشنكن } Τ. **ὄδὲν-γκὲν** [اوشك] ἐπθ. ὀκνηρός, ῥαθυμος· βλ. καὶ اوشنج.

اوشنمك } Τ. **ὄδὲν-μὲκ** [βλ. اوشن καὶ اوصانق] ρμ. οὐδ. ὀκνῶ, βαρύνομαι νὰ κάμω τι [τῇ دن]: معلم افندیلر اصلا اوشنملیدر οἱ διδάσκαλοι δὲν πρέπει ποσῶς νὰ ὀκνῶσιν ἀπὸ τοῦ νὰ συμβουλεύωσι· || اوشنن آیچ اوشنن ὁ ὀκνῶν [ὄδὲνὲν] μένει νήστις.

اوشنیكلك } Τ. **ὄδὲν-ὶκλὶκ**, ἀφ. ῥαθυμία, ὀκνηρία· συνθήκ. اوشن.

اوشوتمك } ἢ اوشیتمك ἢ اوشتمك Τ. **ὄσὶ-τ-μὲκ** ρμ. μτθ. ξύχω τι, κάμνω τι ἢ τινα νὰ κρυσθῇ, νὰ κρυολογήσῃ [αἰτ.]· § ρμ. οὐδ. κρυόνω, κρυολογῶ.

اوشومك } ἢ اوشتمك Τ. **ὄσὸ-μὲκ**, ρμ. οὐδ. κρυόνω, αἰσθάνομαι ψύχος [τῇ دن]: اوشیورم صوقدن κρυόνω ἐκ τοῦ ψύχους.

اوص } Τ. **οὔς**, ὄν. νοῦς, νοημοσύνη, σύνεσις, φρόνησις, ἀσυχία, κοσμιότης: اوتیتمیان — ἀντίτιμον νοός, συνέσεως, γνώσεως, ἤτοι πικρὰ πεῖρα, μάθημα· βλ. اوصلی، اوصلاق.

اوصاف } Α. **ἐβδὰφ** [παλθ. τοῦ وصف **βὰφ**] ὄν. ἰδιότητες, προσόντα, χαρακτηριστικά: جلیله — ἔξοχα προσόντα· || جلیله — ὀρθὰ προσόντα· || حمیده — προσόντα ἀξιέπαινα.

اوصان } Τ. **οὐσὰν** [βλ. اوشن καὶ اوصانق] ὄν. ἀνία, ἀσθία, κόρος: كلدی — كچ μοι ἦλθεν ἀνία, κόρος, ἐδαρύνθην.

اوصانج } Π. **οὐσὰν-ὸζ** [βλ. καὶ اوشنج] ἐπθ. βαρυνθείς, ἀσθιάσας· ὁ εὐκόλως βαρυνόμενος, ἀσθιάζων· ὄν. ἀνία, ἀσθία, κόρος.

اوصاندیرمق } Τ. **οὐσὰν-τηρμὰκ**, ρμ. μτθ. προξενῶ ἀνίαν, κόρον, ἀσθίαν, κάμνω τινὰ νὰ βαρυνθῇ, ἐνοχλῶ [αἰτ. καὶ τῇ دن]: بنی چاغدن اوصاندرمیكز μὴ μὲ κάμετε νὰ βαρυνθῶ τὴν ζωήν μου.

اوصانديريجی } Τ. **οὐσὰν-τηρηδζή**, ἐπθ. ὁ προξενῶν ἀσθίαν, κόρον, ὁ ἐνοχλῶν· βλ. اوصاندیرمق.

اوصانمق } Τ. **οὐσὰν-μὰκ** [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوص، βλ. καὶ اوشنمك] ρμ. οὐδ. βαρύνομαι, ἀσθιάζω [τῇ دن]: دیكلمكدن اوصاندم — ἐδαρύνθην, ἀσθίασα ν' ἀκούω· || سویلیه اوصاندم — ἐδαρύνθην νὰ λέγω [λέγε, λέγω]. || — ده دیدیكمز ὁ ἀστόμαχος ἀσθιάζει.

اوصرمق } Τ. **ὀσουρμάκ**, βλ. اوصورمق.

اوصلانمق } Τ. **οὐσ-λαυμάκ**, ἢ

اوصلاندیرمق } Τ. **οὐσ-λαυτηρμάκ**, ρμ. μτθ. σωφρονίζω, καθιστῶ φρόνιμον, ἥσυχον [αἰτ.].

اوصلانمق } Τ. **οὐσ-λαυμάκ**, ρμ. οὐδ. γίνομαι φρόνιμος, ἥσυχος.

اوصلو } ἢ اوصلی Τ. **οὐσ-λοὺ**, ἐπθ. φρόνιμος, ἥσυχος: چوجغی هركس سور — τὸν φρόνιμον παῖδα πάντες ἀγαποῦσι.

||اوغرار ان ر طاقم خستەلقلره اوغرار ὁ ἄνθρωπος ὑποπίπτει εἰς πολλὰς νόσους· || — سؤ تفسیره دکتیلمك εἰς παρερμηνείας, παρερμηνεύομαι· || — عسکره تعقیب اوغرامق προσβάλλειν, περιφρονεῖν· || اوغرادی اوردقلری اوغرادی ἔπαθεν ὅ,τι ἐφοβεῖτο.

اوغری { T. ὀγρὴ ἢ οὐγρὴ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوغرامق] ὄν. ἴχνος, γραμμή: کون — ی — ἡ γραμμὴ ἣν ἀκολουθεῖ ὁ ἥλιος ἐν τῷ ὑπερώματι, ἐκλιπτική, ὁ ζωδιακὸς κύκλος· || صمان — ی ὁ γαλαξίας [ὁδὸς ἀχύρου], λέγεται καὶ ساجیلر یولی ἡ ὁδὸς τῶν προσκυνητῶν.

اوغری { T. ὀγρὴ ἢ οὐγρού, [λ. ἀρχ.] ὄν. κλέπτης· βλ. خرسز.

اوغریلامق { T. ὀγρου-λαμάκ ἢ οὐγρου-λαμάκ [λ.ἀρχ.] ρμ. μτδ. κλέπτω· βλ. چالق.

اوغریلاین { T. ὀγρου-λάϊν ἢ οὐγρου-λάϊν [λ. ἀρχ.] ἐπρ. λαθραίως, κρυφαίως, κλεβδήν.

اوغریلق { T. ὀγρου-λούκ, ἢ οὐγρου-λούκ [λ. ἀρχ.] ἀφ. κλοπή, ἡ ἰδιότης καὶ τὸ ἔγκλημα τοῦ κλέπτου.

اوغرین { T. ὀγρού-ν, οὐγρού-ν [λ. ἀρχ.] ἐπρ. λαθραίως: — — κرىفا κرىفا, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, κλεβδήν.

اوغشدیرمق { T. ὀγ-ουάτουρμάκ, ἢ اووشدیرمق ὀβ-ουάτουρμάκ, ρμ. μτδ. προστρίβω, ἢ τρίβω τι μετ' ἄλλου, τρίβω διάφορα μέλη τοῦ σώματος κτλ. [αἰτ.]: دعوت ایچون باجاق وبالدیرلری قولله اوغشدیرمقلیدر ἐκεῖνον διὰ νὰ φέρωμεν τὸ αἷμα εἰς τὰ ἄκρα, πρέπει νὰ τρίψωμεν ἰσχυρῶς τοὺς μηροὺς καὶ τὰς κνήμας· || اوغشدیردی الارینی ἔτριψε τὰς χεῖρας του μὲ εὐχαρίστησιν· || — ال τρίβω τὰς χεῖρας [σημεῖον ἀμηχανίας].

اوغشدیرمه { T. ὀγ-ουάτουρ-μά, ἢ ὀβ-ουάτουρ-μά, ὄν. ἅπαξ. προστριβή, τρίψις, τρίψιμον μελῶν τοῦ σώματος.

اوغل { T. ὀγούλ, ἢ ὄγλ, ὄν. υἱός: — — ἢ — دن — ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν [υἱὸς εἰς υἱόν]· || — ی آخرت θεῖος υἱός· || — اوکی ἢ ایکی ὀγούλ, υἱὸς ἑνὸς τῶν δύο συζύγων ἐκ προηγουμένου γάμου, ἤτοι προγονός· || — چین ἐγγόνη ὀγλού, παναθῦργος, ὄλιος· || — ای ای پاشا! ὦ φίλε, ὦ καλέ! || ایدی — υἱοθετῶ· || — ی — ὀγγονος [υἱὸς υἱοῦ]· || — ی — کوک ὄλιος, παναθῦργος·

ἐκθέτω εἰς συμφορόν, δυστυχίαν, ἀσθένειαν, κτλ. [ὁοτ. αἰτ.]: اوغراندی کچی اسکله یه ἔπαμε τὸ πλοῖον νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὴν ἀποβάθραν, ἤτοι προσώρμισε· || اوغراندی کچی قریه یه ἔρριψε τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηράν, ἔκαμε νὰ ἐξοκείλῃ· || — تفسیرلر ἐκθέτω τὴν συνέντευξιν εἰς σχόλια, σχολιάζω.

اوغرادلمق { T. ὀγρα-τηλ-μάκ, ρμ. παθ. τοῦ اوغرامق βλ.

اوغراش { T. ὀγρὰς ἢ οὐγρὰς [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوغرامق] ρ. ἀφ. συνάντησις· μάχη, ἔρις.

اوغراشدیرمق { T. ὀγρα-ὀτηρ-μάκ ἢ οὐγραστηρμάκ, ρμ. μτδ. δίδω ἐνασχόλησιν, ἐργασίαν, ἐπιφορτίζω, προξενῶ κόπον, ἀνησυχίαν, κουράζω τινὰ διά τινος ὑποθέσεως, παρέχω πράγματα [αἰτ.] βλ. اوغراتمق.

اوغراشمق { T. ὀγρα-ὀ-μάκ ἢ οὐγρα-ὀ-μάκ, ρμ. ἀδδ. καταγίνομαι, προσπαθῶ, ἐργάζομαι, κουράζομαι, κοπιάζω [ὁοτ. ἢ τῇ ἀλ.] اوده قویو اچنده بر خیلی اوغراشدی καὶ ἐκεῖνος ἀμκατὰ προσεπάθησε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε· || اوغراشیور کوچیله ایشله کتاتیγίνεται εἰς τὸ ἔργον του, εἰς τὸ ἐπάγγελμά του· § ρμ. ἀλλ. παλαίω, συγκρούομαι, μάχομαι [ἐπὶ στρατοῦ, ἢ ἀντιπάλων].

اوغراق { T. ὀγρὰ-κ [اوغرامق] ὄν. τὸ μέρος ἐξ οὗ διέρχεται τι: ی اولان — سیل τὰ μέρη, ἐξ ὧν διῆλθεν ὁ χείμαρρος, ἔμειναν ὑπὸ τὸ ὕδωρ· § ἀποβάθρα, σκάλα, σταθμός: ی در — سفینه‌لرینك τὸ Σπράϕ εἶναι ἀποβάθρα τῶν Σινικῶν πλοίων· || ی در — طوردیقلری بر یول τὸ μέρος ἐν ᾧ ἵστανται, εἶναι μέρος ἐξ οὗ διέρχεται ὁδός.

اوغرامق { T. ὀγρα-μάκ ἢ οὐγρα-μάκ [κατὰ τὸ لمجه ἐκ τοῦ اوق , اوقرامق] ρμ. οὐδ. προσεγγίζω [ἐπὶ πλοίων], διερχόμενος πλησιάζω που ἢ ἐπισκέπτομαί τινα [ὁοτ.]: اوغرادی اسکله یه واپور فلان τὸ ἀτμόπλοιον προσεγγίζει τὴν δεῖνα ἀποβάθραν; || کچر ایکن بزمه اوغرادی διερχόμενος πλησίαζον, ἤτοι ἐπισκέφθη καὶ ἡμᾶς· § περιπίπτω, ὑποπίπτω, ἐκτίθεμαι [ὁοτ.]: — یوصویه περیπίπτω εἰς ἔνδειαν· || — باتیله ὑποπίπτω εἰς συκοφαντίαν, συκοφαντοῦμαι· || — باشه ὑποπίπτω εἰς δυστύχημα, ναναγῶ· || — یلره ὑποπίπτω εἰς συμφοράν·

اوطه‌جق { ὀτα-ὄζήκ, ὄν. ὑποκ. μικρὸν δωμάτιον.

اوطه‌جی { T. ὀτα-ὄζή, ὄν. ὑπηρέτης ἐπισήμου κυβερνητικοῦ γραφείου ὑπηρετῶν τοὺς ἐν αὐτῷ γραμματεῖς.

اوطه‌جیلق { T. ὀτα-ὄζηλάκ, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ اوطه‌جی βλ.

اوطه‌شیق { T. ὀτα-σάκ, ὄν. καὶ ἐπθ. σύντροφος, συγκάτοικος ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ.

اوطه‌لق { T. ὀτα-λάκ, ὄν. θεραπαινὶς ἰδιαιτέρα χρησιμεύουσα ὡς παλλακίς [κ. λ. γυνὴ διὰ τὸ δωμάτιον].

اوطه‌لو { ἢ اوطه‌لی T. ὀτα-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων [τόσα] δωμάτια: ی — بش οἰκίαν ἔχουσα πέντε δωμάτια.

اوعیه { Λ. ἐβιγὲ [πλθ. τοῦ وعا βεὰ] ὄν. ἀγγεῖα [ὑγρῶν τοῦ σώματος]: — کلیوی ἀγγεῖα νεφρικὰ [καλγεβιέ].

اوغالامق { T. ὀγ-αλα-μάκ, ἢ اووالامق ὀβ-αλα-μάκ, ρμ. μτδ. τρίβω ἢ ὀρύττω τι διὰ νὰ λεπτύνω, κ. ὀρύσσω, ψιχουλιάζω, [αἰτ.]: — باغچه ὀρύττω τραχανᾶ [βλ. باغچه]· — یی ἀφαιρῶ τοὺς μικροὺς καὶ ἀχρήστους βλαστοὺς ἀμπέλου, τὰς παραφυάδας.

اوغالانمق { T. ὀγ-αλαν-μάκ, ρμ. παθ. τρίβομαι, ὀρύττομαι: یومشاق بر کردری ایله اوغالانمق اولور ἐκεῖνος ἀμκατὰ πάρ' ὀλίγον τὸ ἀλεύρι τρίβεται διὰ τινος ἀπαλῆς διψθέρας, πάθε λάβει πάμπολλα τὸ χρῶμα λαμπροῦ ἀργύρου.

اوغدیرمق { T. ὀγ-ὀουρ-μάκ ἢ اوودیرمق ὀβ-ὀουρ-μάκ, ρμ. διαμ. βάλλω νὰ τρίψωσι μέλη τοῦ σώματος ἢ σανίδας, βυτίον κτλ. [ὁοτ. αἰτ.].

اوغر { T. οὐγούρ, ὄν. ὁρμή, ἐξόρμησις: بر — دن διὰ μιᾶς, ὅλοι ὁμοῦ· βλ. اوغر.

اوغراتدیرمق { T. ὀγρα-τηρ-μάκ, ἢ οὐγρα-τηρ-μάκ, ρμ. διαμ. ἀφίνω τινὰ [διὰ τινος] νὰ προσεγγίσῃ εἰς τι [ὁοτ. αἰτ.]: اوغراندیرماز اوینه εἰς οὐδὲν τὸν ἀφίνει [διὰ τῶν ὑπηρετῶν του κτλ.] νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν οἶκόν του, ἢ τῷ ἀπαγορεύει [διὰ τινος] τὴν εἴσοδον εἰς τὸν οἶκόν του.

اوغراتمق { T. ὀγρα-τ-μάκ ἢ οὐγρα-τ-μάκ, ρμ. μτδ. κάμνω ἢ ἀφίνω νὰ προσεγγίσῃ, προσορμίζω πλοῖον, ἀράζω· ῥίπτω,

اوصلوجه { ἢ اوصلیجه T. οὐσ-λούδζα, ἐπθ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ ψρόνιμος, ἥσυχος· § ἐπρ. ἀρκετὰ ψρονίμως, ἡσύχως.

اوصلولق { ἢ اوصلیلق T. οὐσ-λουλούκ, ἀφ. ψρονιμότης, ἡσυχία, καλὴ διαγωγή, κ. ψρονιμάδα.

اوصورتمق { T. ὀσουρ-τ-μάκ, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ πέρδῃ, προξενῶ πέρδησιν [αἰτ.].

اوصورغان { T. ὀσουρ-γὰν [اوصورمق] ἐπθ. ὁ πέρδων· πόρδων: بوجکی — μέγας σκάραβος [ἐντμ.].

اوصورق { ἢ اوصوروق T. ὀσουρ-οὐκ, ὄν. πορδή· βλ. اوصورمق.

اوصورمق { T. ὀσουρ-μάκ, ρμ. οὐδ. πέρδω, ἀποψυσῶ [ὁοτ.].

اوضاع { Λ. ἐσζὰ [πλθ. τοῦ وضع βὰζ] ὄν. στάσεις, τρόποι, χειρονομίαι, συμπεριφορά: — غریبه περίεργοι στάσεις, χειρονομίαι, ἢ περίεργος συμπεριφορά· || — و حرکات συμπεριφορὰ καὶ διαγωγή.

اوضح { Λ. ἐσζὰχ [παραθ. τοῦ واضح] ἐπθ. ἐναργέστερος, σαφέστερος-τατος.

اوط { T. ὀτ [λ. ἀρχ.] ὄν. βοῦς· § ὁ δεύτερος μὴν τοῦ ἀρχαίου τουρκικοῦ ἔτους.

اوطان { Λ. ἐβτὰν [πλθ. τοῦ وطن βατὰν] ὄν. πατρίδες.

اوطورتمق { T. ὀτουρ-τ-μάκ, καὶ اوطورمق ὀτουρ-μάκ, βλ. اوتورتمق καὶ اوتورمق.

اوطون { T. ὀτούν, βλ. اودون.

اوطه { T. ὀτὰ [βλ. اوتورمق , اوتاق] ὄν. δωμάτιον, γραφεῖον: — سی ἐστιατόριον [δωμάτιον φαγητοῦ]· || — سی κοιτών· || — سی مسافر δωμάτιον ὑποδοχῆς· || — لری بیکار δωμάτια ξενιτευομένων· || — سی , قلم , ἢ یازی — سی γραφεῖον [τὸ δωμάτιον]· || — سی لیمان λιμεναρχεῖον· || — سی ترجمه γραφεῖον μεταφραστῶν· || — سی عرض δωμάτιον ὑποδοχῆς τοῦ μεγάλου βεζύρου· || — خاص δωμάτιον ἰδιαίτερον, ἔνθα διαμένουσιν οἱ θαλαμηπόλοι τῶν ἀνακτόρων· || — سی کلین νυμφικὸς θάλαμος.

اوطه‌باشی { T. ὀτὰ-πασὰν, ὄν. φύλαξ καὶ ὁ νοικιαστὴς χανίου ἢ οἰκίας, ἐνοικιαζομένων κατὰ δωμάτια.

||آریسی—νέα μέλισσα· βλ. آری·||بالی—λευκὸν μέλι νέας μελίσσης·||اوی — μέλισσα, μελισσόχορτον· اوق—بیالی καλαμίνθη [φτ.].

اوغلاق } Τ. ὀγλ-ὰκ [اوغل] ὄν. ἐρίφιον.

اوغلامق } Τ **οὐγ-λαμὰκ** [ὀνοματοποιία ἐκ τοῦ ἤχου اوغو **οὐγού** ἢ اوی **οὔϊ**] ρμ. οὐδ. βομβῶ, βούζω: — قولاق τὰ ὦτα βομβοῦσι, βούζουν· βλ. καὶ اوغلدامق.

اوغلان } Τ. ὀγλ-ὰν [اوغل] ὄν. παῖς, νέος, νέος ὑπηρέτης: ی—چی ὑπηρέτης εἰσερχόμενος εἰς τὸν γυναικωνῖτην·||ی—قپو ὑπάλληλος Πατ]χείων ἢ πρεσβείας, χρησιμεύων ὡς διαγγελεὺς παρὰ τῇ Ὑ. Πύλῃ [βλ. چوقدار]· ||ی—دیرمانجی μαθητευόμενος παρὰ διερμηνεῖ, διερμηνεύς· || ی—آت ἱππικόμιος, μικρὸς ὑπάλληλος τοῦ σταύλου· § [ἐπὶ χαρτοπαιγνίου] φάντης· βλ. καὶ بچاق· || ی — کوچك χορευτής [κυότσὲκ ὀγλανύ]· || قیز — قیز νέα, παρθένος.

اوغلانجق } Τ. ὀγλαν-ὄζὶκ, ὄν. ὑποκ. μικρὸς παῖς, βρέφος ἄρρεν.

اوغلدامق } Τ. **οὐγουλ-ταμὰκ** [βλ. اوغلامق, اوغول] ρμ. οὐδ. βομβῶ, βούζω, ὡς τὰ ὦτα, ὁ ἄνεμος, κτλ:—اوغول اوغول βομβῶ πολύ· βλ. اوغلدی.

اوغلدروق } Τ. ὀγουλ-τουρούκ, ὄν. μήτρα, ἤτοι τὸ μέρος ἔνθα εὑρίσκεται τὸ ἔμβρυον· ὠοθήκη [ἐν τοῖς ζώοις τοῖς τίκτουσιν ᾠά].

اوغلدی } Τ. οὐγουλ-τὶ [اوغلدامق] ὄν. βόμβος, βοή, ὡς τῶν ὤτων, τοῦ ἀνέμου, ἢ ὑπόκωφος βοὴ ἠφαιστείου, κτλ.

اوغللق } Τ. ὀγουλ-λούκ, υἱότης, ἰδιότης υἱοῦ· καθῆκον τοῦ υἱοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς· § ὄν. θετὸς υἱός.

اوغلن } Τ. ὀγλάν, ἀρχ. ὀρθογραφία τῆς λ. اوغلان βλ.

اوغماج } Τ. ὀγμὰ-δζ, ἢ

اوغماق } Τ. ὀγ-μὰκ [اوغق] ὄν. φύραμα ἐξ ἀλεύρου καὶ γάλακτος· γενικώτερον λέγεται ترخانه τηρχανά, τραχανᾶς, βλ. λ.

اوغمق } Τ.ὀγ-μὰκ, ἢ اوومق ὀβ-μὰκ, ρμ. μτβ. τρίβω μέλη τοῦ σώματος ὑπὸ τῆς χειρός, ἢ σανίδας καὶ σκεύη πρὸς καθαρισμὸν καὶ στίλβωσιν, ἢ ὄρυζαν κτλ. [αἰτ.]: دوشمه تختلری —τρίβω τὰς σανίδας τοῦ πατώματος· || اوچیلی کوللی صو ایله τρίβω τὸ βυτίον διὰ στακτονέρου·||— دیشی τρίβω, καθαρίζω δίσκον [τεπσί]· روغنی اوغه اوغه سود کبی بیاضلقلی τρυψίματος [ὀγὰ ὀγά, τρίβε τρίβε] νὰ κατασταθῇ τις τὸν βούτυρον λευκόν· || — چرچی τρίβων διὰ τῆς χειρὸς πλύνω ὄρυζαν· || — ال τρίβω τὰς χεῖρας [σημεῖον ἀμηχανίας].

اوغمق } Τ. ὀγ-ουν-μὰκ [κατὰ τὸ اچمق ἀντὶ آچمق] ρμ. οὐδ. λειποθυμῶ, χάνω τὰς αἰσθήσεις, ὑποφέρω ἀγωνίαν ἐσωτερικήν.

اوغور } Τ. οὐγούρ, καὶ διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ اوغورسز، اوغورلی κτλ.βλ. اغور κτλ.

اوغوز } Τ. ὀγοὺζ ἢ οὐγοὺζ [ἐξ οὗ κατὰ τὸ اچمق τὸ اوز اوزق καὶ اوکوز] ὄν. ταῦρος· ἄνθρωπος ἀφελής, ἁπλοϊκός, χωρικός, ἐξωμερίτης· § خان — ὀγοὺζ χὰν [ὄν. κ.]· ἡ ἱστορία τῶν Τούρκων ἄρχεται ἀπὸ τῶν διηγημάτων, ἅτινα οὗτος συνέγραψεν.

اوغوزلق } Τ. ὀγουζ-λούκ, ὄν. ἀφέλεια, ἁπλοϊκότης.

اوغوشدیرمق } Τ. ὀγουέτουρμὰκ, βλ. اوغشدیرمق.

اوغول } Τ. οὐγοὶλ [ἐκ τοῦ ἤχου اوغو οὐγοὺ ἢ اوی οὔϊ βλ.] χιόριον παρστάνον βοῆν, βόμβον, ὡς ὁ τῶν ὤτων κτλ. βλ. اوغلدامق.

اوغولامق } Τ. ὀγον-λαμὰκ, ρμ.μτβ. ἀφαιρῶ παραφιάδας· βλ. اوغلامق.

اوغولدامق } Τ.οὐγουλ-ταμὰκ,βλ.اوغلدامق

اوف } Τ. ὄφ· ἐπιφώνημα λύπης, ὀλίψεως· συνεκδ. ἀναστεναγμός: —ایله آه چکدی ὁ βίος του παρῆλθε μὲ τὸ ὄχ καὶ μὲ τὸ ὄφ, ἤτοι μὲ λύπας καὶ μὲ ἀναστεναγμούς· || βλ. اوفقارمق καὶ اوفقلمق.

اوف } Τ. ὄφ· ἐπιφώνημα ἀποστροφῆς, ἀποδίας· βλ. اوفقلمق.

اوف } Τ. οὔφ· ἐπιφώνημα ἀναπαύσεως μετὰ κόπωσιν ἢ κίνδυνον· βλ. اوفلامق.

اوف } Τ. ὄφ· ἦχος παραγόμενος ἐκ τῆς πνοῆς τοῦ φυσῶντος τὸν κηρὸν ἢ πως σβύσῃ αὐτόν· συνεκδ. πνοή, φύσημα· βλ. اوفلمق καὶ اوفورمق.

اوفاتمق } Τ. οὐφατ-μὰκ [ἐκ τοῦ اوغق ἢ اوومق] ρμ. μτβ. μεταβάλλω εἰς μικρὰ τεμάχια, θρύπτω, μεταβάλλω τὸν ἄρτον εἰς ψιχία, λεπτύνω, λιανίζω [αἰτ.].

اوفاجق } Τ. οὐφα-δζὶκ [ὑποκ. τοῦ اوفاق] ἐπθ. μικκύλος, μικρούτσικος, λίαν λεπτός· βλ. تفدجك καὶ اوفاراق·.

اوفاراق } Τ. οὐφα-ρὰκ [اوفاق] συγκ. μικρότερος, μικκύλος, λεπτότατος.

اوفاق } Τ. οὐφὰκ [ἐκ τοῦ اوغق] ἐπθ. μικρός, λεπτός: کلمه — οὐφὰκ-τεφέκ, μικρὰ πράγματα ἢ ὀψώνια [τοῦτα κεῖνα]· || — اوچ لپتا νομίσματα, ψιλά· || ی— کلمه ψιχίον· ||—اون οὔν-οὐφὰκ, λεπτότατος ὡς κόνις.

اوفاقلامق } Τ. οὐφακ-λαμὰκ, ἢ اوفلامق οὐφα-λαμὰκ, ρμ. μτβ. μεταβάλλω εἰς μικρὰ τεμάχια, λεπτύνω, θρύπτω, μεταβάλλω εἰς ψιχία [αἰτ.].

اوفاقلق } Τ. οὐφακ-λὶκ, ὄν. λεπτὰ νομίσματα, ψιλά, κερματία· βλ. بوزوق.

اوفاقلی } Τ. οὐφακ-λὶ, ἐπθ. ὁ μικροῦ μεγέθους ἢ σχήματος, μικρός:— ایری μεγάλου καὶ μικροῦ μεγέθους, μικρὰ μεγάλα [σκεύη, ὀπωρικὰ κτλ.]· || βλ. καὶ ایری.

اوفالامق } Τ. οὐφα-λαμὰκ, ρμ. μτβ. λεπτύνω, μεταβάλλω εἰς μικρὰ τεμάχια, θρύπτω [αἰτ.].

اوفالامق } Τ. οὐφα-λαμὰκ, βλ. اوفلامق.

اوفالتمق } Τ.οὐφα-λτμὰκ,ταυτὸν τῷ اوفلامق.

اوفالمق } Τ. οὐφα-λμὰκ [ἐκ τοῦ اوفق] ρμ. οὐδ. λεπτύνομαι, μεταβάλλομαι εἰς μικρὰ τεμάχια, σμικρύνομαι.

اوفاندی } Τ. οὐφα-νδὶ [ἐκ τοῦ اوفق] ὄν. κερματία ὡς ψιχία ἄρτου, θρύμματα ρυκανίδια.

اوفانمق } Τ. οὐφα-νμὰκ [ἐκ τοῦ اوفق] ρμ. οὐδ. λεπτύνομαι, μεταβάλλομαι εἰς μικρὰ τεμάχια, κερματίζομαι.

اوفتری } Ἑλ. ὄφτερι, ὄν. πτέρις, κ. φτέρι [φυτ.]· βλ. اکراق.

اوفر } Α. ἐόφὲρ [παραθ. τοῦ فزل] ἐπθ. περισσότερος, πλείων, πλεῖστος.

اوفق } Α. ἐόφὰκ [παραθ. τοῦ موافق] ἐπθ. συμφωνότερος, προσφυέστερος, καταλληλότερος-τατος, ὁ μᾶλλον συνᾴδων [ὅστ.]: اقوال معتبره ناسه ارفق و مصلحت عصره — ἀξιόλογα ἔθνη γνῶμαι ἔγκριται ἐπιεικέστεραι τοῖς ἀνθρώποις καὶ πρὸς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν μᾶλλον συνᾴδουσαι.

اوفق } Τ. οὐφάκ, βλ. اوفاق.

اوفقرمق } Τ. ὀφ-καρμὰκ, ρμ. οὐδ. ἀναπνέω βαθέως [ἐπὶ ζώων, ὡς ἵππου κτλ.].

اوفقلق } Τ. οὐφακ-λὶκ, βλ. اوفاقلق.

اوفکه } Τ. ὀφκὲ [ἢ اوککه ὀκκὲ, ἐκ τοῦ اوك ὄκ, στόμα] ὄν. ἡ ἐκ τοῦ στόματος ἀνερχομένη ἔξαψις, ὀργή, θυμός, παραφορά: ی — طاشق ὀργὴ ἐραστοῦ ἢ προσωρινὸς θυμός· || طوبوغه چیقمق — ἡ ὀργὴ ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀστράγαλον, ἤτοι ὑπερβολικὸς θυμός· ||— ایله قالقان زیان ایله ὁ μετ'ὀργῆς ἀνιστάμενος, μετὰ ζημίας κάθηται [παρμ.]·βλ.καὶ اوکه.

اوفکه‌جی } Τ. ὀφκὲ-δζὶ, ἐπθ. ὀργίλος, παράφορος, ὀξύθυμος.

اوفکه‌لندیرمك } Τ. ὀφκὲ-λεντιρμὲκ, ρμ. μτβ. ἐξοργίζω, ἐρεθίζω [αἰτ.].

اوفکه‌لنمك } Τ. ὀφκὲ-λενμὲκ, ρμ. οὐδ. ὀργίζομαι, παραφέρομαι.

اوفکه‌لی } Τ. ὀφκὲ-λὶ, ἐπθ. ὀργισμένος.

اوفلامق } Τ. ὀφ-λαμὰκ, ρμ. οὐδ. κάμνω ὄφ, ἀναστενάζω, λυποῦμαι.

اوفلامق } Τ. οὐφ-λαμὰκ, ρμ. οὐδ. κάμνω οὔφ, ἤτοι λαμβάνω ἀναπνοὴν μετὰ κόπωσιν ἢ κίνδυνον, συνέρχομαι.

اوفلتمك } Τ. ὀφ-λετμὲκ, ρμ. διαμ. βάλλω νὰ φυσήσωσι [ὅστ. αἰτ.]· § φυσῶ π. χ. τὸν κηρὸν διὰ νὰ σβύσῃ· [αἰτ.].

اوفلمك } ἢ اوفلیوب Τ. ὀφ-λεμὲκ, ρμ. οὐδ. καὶ μτβ. κάμνω ὄφ, ἤτοι φυσῶ ἢ σβύνω διὰ τῆς πνοῆς [αἰτ.] : سونبردی — ἐφύσησε καὶ ἔσβησε τὸν κηρόν· § φυσῶ τὸν αὐλόν κτλ. ἤτοι παίζω [αἰτ.]: دودوك — παίζω αὐλόν· § φυσῶ τι ὅπως ἐξογκώσω αὐτό, ὡς πρόσβατον ἐσφαγμένον, ἀσκὸν κτλ.

اوفلمك } ἢ اوفلیوب ὀφ-λεμὲκ, ρμ. οὐδ. κάμνω ὄφ, ἤτοι ἐκκενώω ἀποστροφὴν ἢ ἀηδίαν.

اوفلمك } Τ. ὀφ-λενμέκ, ρμ. πθ. ἢ μσ. φυσῶμαι [ὡς ὁ κηρός]· § παίζομαι [ὡς ὁ αὐλός]· § φυσῶμαι ὅπως ἐξογκωθῶ ἢ πληροῦμαι ἀέρος διὰ τῆς πνοῆς.

اوفله‌يش } Τ. ὀφ-λεγὶς [اوفلك] ρ. ἀφ. πνοή, φύσημα.

اوفور } Τ. ὀφ-ὄρ, μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τῆς ἀγωνίας τοῦ φυσῶντος: اوفور اوفور اوفلمك φυσῶ κατ' ἐπανάληψιν.

اوفورلمك } Τ. ὀφ-ορῦλμέκ, ρμ. πθ. πληροῦμαι ἀέρος διὰ τῆς πνοῆς, ὡς ὁ ἀσκός· § ἐξοιδαίνομαι καὶ πληροῦμαι φλυκταινῶν [ἐπὶ καέντος μέρους σώματος].

اوفورمك } Τ. ὄφ-ορμέκ, ρμ. οὐδ. πνέω, φυσῶ [ἐπὶ ἀνέμου]: يل اوفوردى صو كوتوردى ὁ ἄνεμος ἔπνευσε, τὸ ὕδωρ [ἤτοι ἡ θάλασσα] ἔφερε.

اوفورندى } Τ. ὀφ-ορῦντή, ὀν. φλύκταινα, φυσαλίς, φουσκαλίδα.

اوفوروك } Τ. ὀφ-ορῦκ, ὀν. ἐμφύσημα γινόμενον ὑπὸ μάγου ἢ γόητος ἐπὶ ἀσθενοῦς πρὸς θεραπείαν, πνοή.

اوفوروكجى } ὀφ-ορῦκτού, ὀν. μάγος ἢ γόης ἐπαγγελλόμενος ὅτι θεραπεύει ἀσθενείας δι' ἐμφυσήματος ἢ πνοῆς.

اوفوروم } Τ. ὀφ-ορῦμ, ρ. ἀφ. πνοή, φύσημα: توتون — ر μία πνοή, ἢ ἓν ῥόφημα [ρουφηματιὰ] καπνοῦ.

اوق } Α. ἐόφὰ [παραθ. τοῦ واق] ἐπθ. μᾶλλον ἢ λίαν ἀρκετός, ἱκανός, ἐπαρκής: ماش — μισθὸς ἐπαρκέστατος.

اوق } Τ. ὄκ, ὀν. βέλος· μτφ. συμφορὰ αἰφνιδία: || آتمق — ρίπτω βέλη, τοξεύω· || كيرلمك — τανύω τὸ τόξον θέτων τὸ ἄκρον τοῦ βέλους εἰς τὴν χορδήν, ἐκτοξεύω· || يايدن — چيقمش τὸ βέλος ἐξέπεσε τοῦ τόξου, τετέλεσται, κατόπιν ἐορτῆς· || آتمق — βολὴ βέλους, τὸ μέρος μέχρις οὗ φθάνει βέλος· || ميدانى — ὄνομα πεδιάδος ἐν Κων]πόλει, ἄνωθι τοῦ Χάσκιοϊ, ἔνθα ἄλλοτε ἐγίνοντο γυμνάσια τόξου· || ى — تاش βαλλιστρίς· || ى — تكرلك ἄξων τροχοῦ ἁμάξης· || ى — ايرلى ρυμός, ἤτοι ξύλον μακρὸν χωρίζον τοὺς ἐν ἁμάξῃ συνεζευγμένους ἵππους· || صباق — ى — ξύλον χωρίζον τοὺς εἰς τὸ ἄροτρον συνεζευγμένους βοᾶς· || ى — ترازو ζυγὸς τῆς τρυτάνης, ἤτοι ἡ ὁριζόντειος ῥάβδος τῆς ζυγαριᾶς· || بيلانى — εἶδος ἐχιδνης.

اوقات } Α. ὀόκὰτ [πλθ. τοῦ وقت βὰκτ] ὀν. καιροί, ἐποχαί, ὧραι: معينده — ὁν ὡρισμένοις καιροῖς· || صلات — ὧραι προσευχῆς· || خمسه — αἱ πέντε ὧραι αἱ ὡρισμέναι ἐντὸς τοῦ ἡμερονυκτίου, καθ' ἃς ὀφείλει ὁ Μουσουλμάνος νὰ προσεύχηται.

اوقار } Τ. ὀκὰρ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ ارق] ὀν. εἶδος ἐρωδιοῦ, ἤτοι πτηνὸν ἔχον ἐπὶ κεφαλῆς λόφον ἐν εἴδει βέλους.

اوقارمق } Τ. ὀκ-αρμάκ, ρμ. μτθ. ἐξακοντίζω βέλη· § ρμ. οὐδ. ρίπτομαι ὡς βέλος· βλ. اوقلامق καὶ اوغرامق.

اوقاف } Α. ἐόκὰφ [πλθ. τοῦ وقف βὰκφ] ὀν. βακούφια, ἤτοι εὐσεβῆ καθιδρύματα· § ἀφιερώματα ἤτοι κτήματα, ὧν ἡ κυριότης ἀνήκει εἰς εὐσεβῆ καθιδρύματα οἱ δὲ κάτοχοι θεωροῦνται τρόπον τινὰ ὡς ἐνοικιασταί, καὶ ἅπινα ἐπανέρχονται εἰς τὴν κυριότητα τῶν εὐσεβῶν καθιδρυμάτων, ὅταν οἱ κάτοχοι αὐτῶν ἀποθάνωσι μὴ ἔχοντες τοὺς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένους κληρονόμους· [ἀντίθετον τῷ املاك] املاك, ἤτοι κτήματα τελείας ἰδιοκτησίας, ἀνήκοντα εἰς τοὺς κατόχους αὐτῶν]: همايون — ἀφιερώματα Σουλτανικά, ἤτοι κτήματα ἀφιερωμένα ὑπὸ τῶν Σουλτάνων εἰς εὐσεβῆ καθιδρύματα· || همايون ناظرى — ὑπουργεῖον τοῦ Ἐβκαφίου· || همايون ناظرى — ὑπουργὸς τοῦ Ἐβκαφίου· || مديرى — διευθυντὴς τοῦ Ἐβκαφίου· || محاسبه‌جيسى λογιστὴς τοῦ Ἐβκαφίου· || مضبوطه — ἀφιερώματα ὑπὸ κατοχὴν [μαζκουτὰ] ἤτοι τὰ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τοῦ Ἐβκαφίου διοικούμενα· || مأخوذه — ἀφιερώματα προσηρτημένα [μουλχακά], ἤτοι τὰ διοικούμενα δι' ἐιδικῶν ἐφόρων καὶ ὑπὸ τὴν ἁπλῆν ἐπιτήρησιν τοῦ ὑπουργείου τοῦ Ἐβκαφίου διατελοῦντα· || مستثنا — ἐξαιρετικὰ ἀφιερώματα, ἤτοι τὰ ἄνευ ἀναμίξεως τοῦ ὑπουργείου ὑπὸ ειδικῶν ἐφόρων διοικούμενα· τοιαῦτα εἶναι μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ τῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ νοσοκομείων, ὅσα ἔχουσι βακούφια· || اجاره واحده‌لو — ἀφιερώματα μονοτελῆ, ἤτοι βακουφικὰ κτήματα μὴ πωλούμενα ἀλλ' ἐκμισθούμενα ἁπλῶς ἐπὶ ὡρισμένῳ ἐνοικίῳ καὶ χρόνῳ· βλ. اجارتين.

آوقامق } Τ ἀόκα-μάκ, ἢ آوقيق ἀόκη-μάκ [ἐκ τοῦ اوغق ἢ اوقاق] ρμ. μτθ.

τρίβω, θρύπτω, μεταβάλλω εἰς ψιχία, ψιχουλιάζω· § ρμ. οὐδ. θρύπτομαι, ψιχουλιάζομαι.

اوقتانت } Γλ.ὀκτὰντ [ocitant] ὀγδοόκυκλον, ἤτοι ἐργαλεῖον ἀστρονομικὸν περιέχον τὸ ὄγδοον τοῦ κύκλου· § ἀπόστασις 45 βαθμῶν μεταξὺ δύο πλανητῶν.

اوقچى } Τ. ὀκ-τσού, ὀν. κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς βελῶν· τοξότης, ὁ πολεμῶν διὰ τοῦ τόξου καὶ τοῦ βέλους: باشى — ὑπάλληλος ἄλλοτε τῶν ἀνακτόρων ἢ μεγάλου μεγιστᾶνος, ἔργον ἔχων νὰ φυλάττῃ τὰ βέλη καὶ τὰ τόξα τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

اوقچيلق } Τ. ὀκ-τσουλούκ, ἀφ. τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κατασκευαστοῦ ἢ πωλητοῦ βελῶν· § τὸ ἔργον τοῦ τοξότου, τοξευτική.

اوقدر } Τ. ὀ-κατάρ, ἢ اولقدر اول-κατὰρ [او ἢ اول ἀντ. قدر μόρ.] ἀντ. τοσοῦτος: اولى — τοσοῦτος λαός· || اولى — τοσαῦται οἰκίαι· § ἐπῤ. τοσοῦτον: بيلور — τοσοῦτον γινώσκει.

اوقرامق } Τ. ὀκραμάκ, ρμ. μτθ. χρεμετίζω [ἐπὶ ἵππου ζητοῦντος ὕδωρ].

اوقشامق } Τ. ὀκάμάκ, βλ. اوخشامق.

اوقلاغو } ἢ اوقلاغى Τ. ὀκ-λαγῆ, κ. اوقلاوه ὀκ-λαβὰ, ὀν. κύλινδρος πλακουντοποιοῦ [بوركجى ἀορεκτσὶ], ἐπ' οὗ οὗτος πιέζων ἀνοίγει τὴν ζύμην εἰς φύλλον· § κύλινδρος ἐν χρήσει εἰς διαφόρους τέχνας.

اوقلامق } Τ. ὀκ-λαμάκ, ρμ. μτθ. ἐξακοντίζω βέλη· § ρμ. οὐδ. ρίπτομαι ὡς βέλος· βλ. καὶ اوقارمق.

اوقلاوه } Τ. ὀκλαβά, βλ. اوقلاغو.

اوقلق } Τ. ὀκ-λούκ, ὀν. φαρέτρα.

اوقلى } Τ. ὀκ-λού, ἐπθ. ὁ ἔχων βέλος, ὁ ὡπλισμένος διὰ βελῶν.

اوقومق } Τ. ὀκου-τ-μάκ, ρμ. μτθ. διδάσκω, δίδω μάθημα [ὀστ. αἰτ.]: چوجقلره تركجه اوقودیور διδάσκει τοὺς παῖδας τὴν τουρκικὴν· § δίδω τινὶ νὰ ἀναγνώσῃ ἐπιστολὴν ἢ ἄλλο τι ἔγγραφον: مكتوبى كيمه اوقوتدك εἰς τίνα ἔδωκας νὰ σοὶ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολήν; § διδάσκω τινὰ τί πρέπει νὰ κάμῃ, εἰσηγοῦμαι [τὸν διαβάζω], τὴν μεταχειρίζομαι ὡς ὄργανον· § ὁδηγῶ ἀσθενῆ εἰς γόητα, ὅπως ἀναγνώσῃ ἐπ' αὐτοῦ γοητείας πρὸς ἴασιν: كنديكى اوقوت كنديسنى بكوت, πήγαινε νὰ διαβασθῇς [εἰς γόητα], ἤτοι εἶναι παράφρων, τρελλός· || سلفه رحمت اوقوديور ἀδελφινὲ ῥαχμὲτ ὀκουτὴγιορ, φέρεται τοιουτοτρόπως ὥστε ν' ἀναγκάσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ εὐλογῶσι τὸν προκάτοχόν του, νὰ λέγωσιν «ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτόν», ἤτοι εἶναι χειρότερος τοῦ προκατόχου του· § Κατὰ τὸ لغت ابو الضيا καὶ τὸ لهجه τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐν τῇ καθωμιλημένῃ εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῆς ἐννοιῶν: πωλῶ, ἐκποιῶ, ἀναγκάζω τινὰ ποιῆσαί τι, γνωρίζω τινὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ, λαμβάνω δι' ἐπιμονῆς χρήματα παρά τινος.

اوقومش } Τ. ὀκου-μοὺς [μτχ. τοῦ ἐπομ.] ἐπθ. λόγιος, πεπαιδευμένος· ἰδίᾳ οὕτω καλοῦνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ οἱ οὐλεμάδες [ᾶς] τῶν μουσουλμάνων καὶ οἱ κληρικοὶ τῶν μὴ μουσουλμάνων.

اوقومق } Τ. ὀκου-μάκ, ρμ. μτθ. ἀναγινώσκω, σπουδάζω, μελετῶ, ψάλλω [αἰτ.]: — كتاب ἀναγινώσκω βιβλίον· || — مكتبده σπουδάζω ἐν τῇ σχολῇ· || كيجه كوندوز درسلرينى اوقويور νυχθημερὸν μελετῇ τὰ μαθήματά του· || — شرقى ψάλλω ὦσμα· || — كى ἀναγινώσκω μεγαλοφώνως· || — ياش ἀναγινώσκω χαμηλῇ τῇ φωνῇ· || — آلرين ἐπευφημῶ, ἐπικροτῶ· || — دعا ἀναγινώσκω δέησιν· || — افسون ἀναγινώσκω γοητείαν· || — رحمت δέομαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τεθνεῶτος, λέγω «ὁ Θεὸς συγχωρήσαι αὐτόν», εὐλογῶ τὸ ὄνομά του· || — لعنت ἀναθεματίζω· || — مثال διηγοῦμαι παραμύθια, λέγω πράγματα ἀπίστευτα ἢ μάταια· || — ميدان προκαλῶ τινα εἰς συναγωνισμόν, πάλην· § προσκαλῶ [ὀστ.]: دركونه — προσκαλῶ εἰς τοὺς γάμους· § — جاه ἀναθεματίζω, φανεύω· βλ. لعن.

اوقومه } Τ. ὀκου-μά, ὀν. ἀπαρ. τὸ ἀναγινώσκειν, ἀνάγνωσις, σπουδή, μελέτη, ὦσμα: يازمه‌سى يوق — δὲν γινώσκει ἀνάγνωσιν, γραφήν.

اوقوناقلى } Τ. ὀκου-νακλὴ [اوقوغق] ἐπθ. εὐανάγνωστος [γραφή].

اوقوغق } Τ. ὀκου-ν-μάκ, ρμ. πθ. ἀναγινώσκομαι, εἶμαι ἀναγνώσιμος: بو يازى اوقونورى ἡ γραφὴ αὕτη ἀναγινώσκεται; || يازى اوقوغاز درجه‌لرده بر يازى γραφὴ μὴ ἀναγινωσκομένη, δυσανάγνωστος· § ἀναγγέλλομαι· § ψάλ-

λομαι· § ἀναγιώσκω ἐπ'ἐμαυτὸν γοητείας· διὰ τοῦ γόητος [διαβάζομαι].

اوقونمه T. ὀκου-νμά, ὄν. ἀπαρ. τὸ ἀναγιώσκεσθαι, ἤτοι ἀνάγνωσις: سی — کوجدر δύσκολος εἶναι ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ.

اوقويش T. ὀκου-γὶς [اوقومق] ρ.ἀφ. τὸ ἀναγιώσκειν, ἀνάγνωσις, τὸ ἴδειν.

اوقويجى T. ὀκου-ιδζὶ [اوقومق] ὄν. ἀναγνώστης, ψάλτης· ὁ προσκαλῶν: كزمك — περιέρχομαι τὰς θύρας· προσκαλῶν εἰς γάμον, εἰς γεῦμα.

اوقه T. ὀκὰ [κατὰ τὸ اوقه κυρίως اوقه ὀκκᾶ· πιθανῶς ἐκ τοῦ Λατ. οὐγγία] ὄν. ὀκᾶ ἡ βάρος 400 δραμίων: — اسكى παλαιὰ ὀκᾶ, ἤτοι 400 δράμια· || — يكى νέα ὀκᾶ, ἤτοι ὃν χιλιόγραμμον· || — هر برده درت يوز درهم ἡ ὀκᾶ πανταχοῦ εἶναι τετρακόσια δράμια, ἤτοι πανταχοῦ τὸ ὀρθὸν εἶναι ὀρθόν· βλ. وقيه ·قيه.

اوقه‌لق T. ὀκα-λὶκ, ὄν. ὁ ἔχων βάρος ὀκᾶς, ὁ ζυγίζων μίαν ὀκᾶν: قوزى — ἀρνίον ἐννέα ὀκάδων, ἤτοι ζυγίζον κτλ. § ὁ χωρητικότητος ὀκάδων: — اللى قوچى βυτίον χωρητικότητος 50 ὀκάδων.

اوقه‌لو ἢ اوقه‌لى T. ὀκα-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων βάρος ὀκᾶς, βαρύς, ὀγκώδης, μέγας.

آوقيق T. ἀϑκιμάκ, βλ. آوقامق.

اوك T. ὄκ [λ. ἀρχ.] ὄν. στῆθος· βλ. اوكسرمك، اوكرمك، اوككه، اوككن، اوكسز، اوكرتمك، اوكه.

اوك T. ὄν, ὄν. τὸ ἔμπροσθεν μέρος, ἢ πρόσοψις, μέτωπον: ى — اوك اوكين ὀνό, ἡ πρόσοψις τῆς οἰκίας, ἢ τὸ πρὸ τῆς οἰκίας κενὸν διάστημα· || ى — قپونك τὸ ἔμπροσθεν τῆς θύρας μέρος· || يزى — ὄν ايزى, περίζωμα, ἔμπροσθέλλα· || ى آچيق — τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀνοικτόν, ἤτοι δὲν ἔχει κώλυμα εἰς τὴν θέαν κτλ. || ى آردى — τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, τὸ ὄπισθεν αὐτοῦ, ἤτοι περίσκεψις, ἐπιφύλαξις: ى آردينى بيلور — ὀνόνδ ἀρτινὶ ἐϊλίρ, ἐπιφυλακτικός, περιεσκεμμένος ἢ ὁ γινώσκων νὰ φέρηται πρὸς τοὺς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους αὐτοῦ· || ى آردينى صايلمق — ἐνεργεῖ ἢ φέρεται ἀπερισκέπτως· || نه آردينه باقمق — παρατηρεῖ ἔμπρός του [ὀνουνέ], ὀπίσω του, ἤτοι εἶναι προσεκτικός, περιεσκεμμένος, ἢ ἀνησυχεῖ· § πρό, ἐνώπιον: ى — كوز كوز γκιὸζ ὀνῦ, τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν· || نده طوريور — كوز ἵσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν [ὀνσνὲ]· || نده طوردى — ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ· || نه كتيردى — ἔφερεν ἐνώπιον αὐτοῦ [ὀνσνέ]· || آلمق — ى — ὀνσνὸ ἀλμάκ, προλαμβάνω κίνδυνον ἢ ἐμποδίζω τι διὰ τῆς λήψεως καταλλήλων μέτρων· || ى كمك — ὑπάγω τὸν δρόμον, δὲν ἀφίνω νὰ προχωρήσῃ [κόπτω τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ]· || نه دوشمك — ὀνσνὲ ἐϑέμέκ, πίπτω ἐμπρός, προπορεύομαι· || ى — كچمك προηγοῦμαι τῆς ὁδοῦ, περνῶ ἐμπρὸς [ὀνέ], τίθεμαι ἐπὶ κεφαλῆς· || قيلمق نه — καταδιώκω, παρακολουθῶ, βάζω ἐμπρὸς [ὀνσνέ]· || كلان ى — ὀνὲ γκελέν, ὁ προπορευόμενος, ὁ κατέχων τὴν πρώτην θέσιν, ὁ ἔχων περισσοτέραν ὑπόληψιν· || نه كلان — ὀνσνὲ γκελέν, ὁ πρόστυχόν, ὅστις ἔλϑῃ ἢ τύχῃ πρὸ αὐτοῦ: سويلر نه — λέγει παντὶ τῷ προστυχόντι· § ἐπθ. ἐμπρόσθιος, πρόσθιος· || طرف — τὸ ἐμπρόσθιον μέρος· || ديش — ἐμπρόσθιος ὀδούς· || قپو — ἐμπροσθία θύρα· || آلچى — ὁ ποιῶν τὸ πρῶτον βῆμα, ἤτοι πρωταίτιος, ἀρχηγός, ὁ λαβὼν τὴν πρωτοβουλίαν· || مزدمكى — ὀνσμοζϑεκί, ὁ πρὸ ἡμῶν, προσεχής: مزدمكى هفته — ἡ προσεχὴς ἑβδομάς, ἢ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. § ἐπρ. نه — ὀνὲέ, ἐμπρός· || دن — ὀνὲέν, ἔμπροσθεν, ἀπ' ἐμπρός· || جه — ὀνὸζέ, προηγουμένως: كچى جه — ἴλκ ὀνὸζέ, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, πρωτίστως, πρῶτα πρῶτα.

اوك T. ὄν, ἢ ὄϊ [λ. ἀρχ.] ὄν. φωνὴ ἀνϑρώπου ἢ ζώου· ψήφη, δόξα: — يوز ψευδὴς ψήφη· || نه كيتمك — τρέχω κατόπιν τῆς ψήφης [ὀνσνέ], ἐπιδιώκω ψήφην, ὑπόληψιν.

اوكا T. ὀνά, ἢ كا ὀνά, ἀντ. τῆς δεικτ. ἀντ. او ἐκεῖνος.

اوكات T. ὀν-ὰτ [λ.ἀρχ. ἐκ τοῦ اوكى ὀν-μάκ] ἐπθ. καλός, ὡραῖος· ἀντίϑετον اوكاز اوكادق βλ. § ὁ χρησιμεύων ὡς στήριγμα, ὡς ἀπόδειξις.

اوكار A. ἐϑκιὰρ [πλθ. τοῦ وكر βέκρ] ὄν. φωλεαί: دلك — φωλεαὶ ἀνϑόνων.

اوكارمق T. ὀν-αρ-μάκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. βελτιῶ, διορϑόνω, ϑεραπεύω, ἐπανορϑῶ [αἰτ.]· βλ. اوكريمق · اوكالتمق.

اوكالتمق T. ὀν-αλτ-μάκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. ϑεραπεύω, ἀπαλλάττω [αἰτ.].

اوكالمق T. ὀν-αλ-μάκ, ἢ كلمق اوكالمق ὀν-ουλμάκ [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. ϑεραπεύομαι, ἐπουλοῦμαι.

اوكچه T. ὀκ-τσέ, ὄν. πτέρνα: سى — چيزمه πτέρνα ὑποδήματος.

اوكچه T. ὀν-τζέ, ἐπρ. ὀλίγῳ πρότερον ἢ ἐμπρός: — كلك ايلك ὀνὸζέ, εὐϑὺς ἐξ ἀρχῆς, ἐκ πρώτης ἀρχῆς [πρῶτα πρῶτα], πρὸ παντὸς ἄλλου· || دن — ἐκ τῶν προτέρων· || لرى — προηγουμένως.

اوكد A. ἐϑκὲϑ [παραϑ. τοῦ اكيد] ἐπθ. ἐντονώτερος-τατος: اوامر — ἡ ἐντονωτέρα τῶν διαταγῶν· || امر — διαταγὴ ἐντονωτάτη.

اوكدج T. ὀν-τὲϑζ ἢ اوكدوج ὀν-τὸϑζ, ὄν. πρόδρομος, ὁ προπορευόμενος ὅπως ἀναγγείλῃ τὴν ἄφιξιν.

اوكدول T. ὀν-τὸλ, ὄν. τὸ προτιϑέμενον, ἤτοι ἄϑλον, βραβεῖον ἀγῶνος, στοίχημα: ى — قوشو βραβεῖον δρόμου· || قومق — στοιχηματίζω· || آلمق — κερδίζω στοίχημα.

اوكديرمق T. ὀν-τουρ-μάκ, συνών. τῷ اوكارمق ὀνορμάκ, βλ.

اوكرتديرمك T. ὀγρετ-τιρ-μὲκ, ρμ. διάμ. βάλλω νὰ διδάξωσί τινα, νὰ μαϑωσί τινί τι [δοτ. αἰτ.]: — برينه بر شى διὰ τινος διδάσκω τινά τι.

اوكرتمك T. ὀγρετ-μὲκ [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوك στῆϑος] ρμ. μτδ. διδάσκω, δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ, νὰ μάϑῃ [νὰ ἐγχαράξῃ εἰς τὸ στῆϑός του]· [δοτ. αἰτ.]: برينه حالى —δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ τὴν ϑέσιν του, παιδεύω, σωφρονίζω· || — ايلمك γυμνάζω.

اوكردلمك T. ὀγρετ-ιλ-μὲκ, ρμ. παϑ. διδάσκομαι [δοτ.]: كچوجقلره بر كتابدر اوكردلجك بر كتابدر τοῦ βιβλίον ὅπερ εὐκολώτατα δύναται νὰ διδαχϑῇ εἰς τοὺς παῖδας.

اوكردمك T. ὀνϑρετεμὲκ, βλ. اوككردمك.

اوكرديجى T. ὀγρετιδζὶ [اوكرمك] ἐπθ. ὁ διδάσκων, ὁ εἰσηγούμενός τι, ὁ ὑποκινητής.

اوكرغه T. ὀνουργά, βλ. اوكورغه.

اوكرمك T. ὀγ-μρμὲκ [ἐκ τοῦ اوك στῆϑος] ρμ. οὐδ. ἐκδάλλω ἐκ τοῦ στήϑους φωνήν, μυκῶμαι [βοῦς, ὄϊμαλις]· προσπαϑῶ νὰ ἐμέσω καὶ δὲν δύναμαι· βλ. اوكمك.

اوكرنيش T. ὀγρεν-ὶς [اوكرمك] ρ. ἀφ. τὸ μανϑάνειν, μάϑησις.

اوكرنلمك T. ὀγρεν-ιλ-μὲκ, ρμ. παϑ. μανϑάνομαι, ἀποκτῶμαι διὰ τῆς μελέτης καὶ μαϑήσεως.

اوكرنليش T. ὀγρενιλ-ὶς [اوكرمك] ρ. ἀφ μάϑησις, ἀπόκτησις γνώσεως.

اوكرنمك T. ὀγ-ρενμὲκ [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوك στῆϑος] ρμ. μσ. μανϑάνω, πληροφοροῦμαι [αἰτ.]: — درسى μανϑάνω τὸ μάϑημά μου· || — لسان μανϑάνω γλῶσσαν· || — صنعت μανϑάνω τέχνην· || — كتابت μανϑάνω νὰ συντάττω, νὰ ἐκϑέτω γραπτῶς· || — اصول μανϑάνω τάξιν, μέϑοδον· || — دنيايى μανϑάνω τὸν κόσμον· || توتون ايچمكى اوكرنمش ἔμαϑε [ἐκαπνεῖϑαι] νὰ πίνῃ καπνόν· || [αἰτ. دن]: كيمدن اوكرندیكز ὀπὸ τίνος ἐπληροφορήϑητε τοῦτο; || آت آرابه چكمكى اوكرنمش ἵππος μαϑὼν νὰ σύρῃ ἁμάξας· || كومسى اوكرنمش طاوق ὄρνις μαϑοῦσα τὸν ὀρνιϑῶνα αὐτῆς· || اوكرندجكى يوق δὲν εἶναι διὰ νὰ μάϑῃ, ἄνους· || — ازبردن ἀπαιδευτίζω.

اوكز ἢ اوزو T. ὀϑέζ, ὄν. ὄον, κ. σοῦρδον: آتلى — ὄα [ιουρδιά]· βλ. καὶ اوس.

اوكسرتمك T. ὀκ-σϑρτμὲκ [ἢ اوكسورمك] [βλ. اوكسرمك] ρμ. μτδ. προξενῶ βῆχα, κάμνω τινὰ νὰ βήχῃ [αἰτ.].

اوكسرديجى T. ὀκ-σϑρτιδζὶ [اوكسورديجى] ἐπθ. ὁ προξενῶν βῆχα, ὁ κάμνων τινὰ νὰ βήχῃ.

اوكسرمك T. ὀκ-σϑρμὲκ [ἢ اوكسورمك] [ἐκ τοῦ اوك στῆϑος] ρμ. οὐδ. βήχω· μτφ. βήχω διὰ νὰ δώσω τινὶ συνϑηματικῶς νὰ ἐννοήσῃ τι ἢ βήχω ὅπως περιγελάσω τινά.

اوكسروك T. ἢ اوكسوروك ὀκ-σϑρὸκ [ἐκ τοῦ اوكسرمك] ὄν. βήξ: قوقو — πνεῦμα βήξ· || — بوغازجه κοκκίτης [βήξ]· || — اوت πεταδίτης, [φυτὸν ἰατρικόν].

اوكسز T. ὀκ-σὶζ [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوك στῆϑος] ὄν. ὀρφανός: چوجق — παῖς ὀρφανός· || آتسى ἢ باباسى — πατὴρ ἢ μήτηρ ὀρφανός, ἤτοι εὐσπλαγχνος· || اورغلى — κλῆμα τῆς ἀμπέλου [φυτὸν ἀνέρπον ὅπερ λέγεται καὶ قارمشيق آلى λευκὸς κισσός]· || سويندرن — ὁ χα-

ροποιῶν ὀρφανούς· μτφ.πᾶν ἐμπόρευμα πρόστυχον, ἔχον ἁπλῆν ἐπίδειξιν.

اوكسزلك } Τ. ὀκ-συζλοῦκ, ἀφ. ὀρφανία.

اوكسو } Τ. ὀκσοῦ καὶ اوكسولك ὀκσυ-λεμέκ, βλ. اكسو καὶ اكسولك.

اوكسورتمك } Τ. ὀκσυρτμέκ, اوكسورمك ὀκσυρμὲκ καὶ اوكسوروك ὀκσυρούκ, βλ. اوكسرك ' اوكسرمك ' اوكسروك.

اوكسه } Τ. ὀκσὲ [κατὰ τὸ اغت ابوالضيا ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ] ὄν. ἰξός: جيوغى — κάλαμος ἰξευτικός, κ. ἰξόβεργα.

اوكسه‌لى } Τ. ὀκσε-λί, ἐπθ. ἰξώδης.

اوككن } ή اوكن Τ. ὀϊγκὲν [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوك στῆθος] ὄν. πνεύμων· τὸ σύνηθες آق‌جكر βλ. جكر § — قرل ψάρυγξ.

اوككور } Τ. ὀνγκγοῦρ [ἐκ τοῦ اوكك] ἀπήχησις λυγμοῦ,ἐν χρήσει δὶς μετὰ τοῦ آغلامق: اوككور اوككور آغلامق κλαίω μετὰ λυγμῶν, ὀλολύζω· συνηθέστ. هونكور βλ.

اوككورده‌مك } Τ.ή اوكورده‌مك ή اوكرده‌مك ή هونكورده‌مك ὀνγκυρ-τεμέκ, ρμ. οὐδ. ὀλολύζω, κλαίω μετὰ λυγμῶν.

اوككه } Τ.ὀκκέ,اوككه‌جى ὀκκεδζί,اوككه‌لنديرمك ὀκκελεντιρμέκ, اوككه‌لنمك ὀκκελενμὲκ βλ. اوفكه،اوفكه‌جى،اوفكه‌لنديرمك،اوفكه‌لنمك.

اوكلتمك } Τ. ὀν-λετμὲκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ κράζῃ, ἢ νὰ ψάλλῃ [αἰτ.].

اوكلك } Τ. ὀν-λοῦκ, ὄν. ἐμπροσθέλλα, περίζωμα.

اوكلمق } Τ. ὀν-ουλ-μάκ, ρμ. πθ. ἢ μσ. θεραπεύομαι· βλ. καὶ اوكلق.

اوكلمك } Τ. ὀν-λεμέκ [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. φωνάζω, κράζω, ᾄδω.

اوكلنمك } Τ. ὀν-λενμὲκ [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. κραυγάζω, θορυβῶ, ἀντηχῶ.

اوكلو } ή اوكلى ὀν-λοῦ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. περίφημος, ὀνομαστός, ἔξοχος.

اوكله } Τ. ὀϊλέ,ή اويلن ὀϊλὲν καὶ اويله ὀϊλὲ [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اول ὀϊ στῆθος] ὄν. μεσημβρία, τὸ μέσον [στῆθος] τῆς ἡμέρας: اوله — γεῦμα μεσημβρινόν· || اوستى — κατὰ τὴν μεσημβρίαν· || وقتى — ὥρα μεσημβρίας, ἢ κατὰ τὴν μεσημβρίαν· || اويقوسى — ὕπνος μεσημβρινός.

اوكلين } Τ. ὀϊλέ-ἶν, ἐπρ. κατὰ τὴν μεσημβρίαν.

اوكمادق } Τ. ὀν-μαὲκ [λ.ἀρχ. ἀόριστος τοῦ اوكمق, ἀποφ.τοῦ اوكق] ἐπθ. ἀθεράπευτος· συνεκδ. ἀδιόρθωτος, ἀπαίσιος.

اوكمادقلق } Τ. ὀνμαὲκ-λὰκ [λ. ἀρχ.] ἀφ. τὸ ἀδιόρθωτον καταστάσεώς τινος ἢ ἀνθρώπου, ἀθεραπευσία πληγῆς ἢ νόσου.

اوكماز } ή اوكز Τ. ὀν-μὰζ [λ. ἀρχ. γ' πρόσ. τοῦ اوكمق اوكق ἀποφ. τοῦ اوكق] ἐπθ. ὁ μὴ θεραπευόμενος· συνών. τῷ اوكادق βλ.

اوكمق } Τ. ὀν-μὰκ [λ. ἀρχ.ρμ. οὐδ. βελτιοῦμαι,διορθοῦμαι, θεραπεύομαι, ἐπουλοῦμαι [πληγή]: بى اوكمجق بيوك آدم اولمجق ὦ σύ! ὅστις ἔμελλες νὰ διορθωθῇς καὶ νὰ γίνῃς μέγας ἄνθρωπος.

اوكمك } Τ. ὀγ-μὲκ [βλ. اوكو ὀγκγοῦ, καλὸς] ρμ. μτδ. ἐπαινῶ, ποιῶ τὸν ἔπαινόν τινος [αἰτ.].

اوكندرك } Τ. ὀγεντερὲκ, καὶ اوكندره ὀγεντερέ, ὄν. βούκεντρον, ἤτοι ράβδος μακρὰ ἔχουσα σιδηρᾶν αἰχμὴν, δι' ἧς κεντῶσι τοὺς βόας ὅταν ἀροτριῶσιν.

اوكنمك } Τ. ὀγ-νον-μὲκ, ρμ. μσ. καυχῶμαι, περιαυτολογῶ,ἐπαινῶ ἐμαυτόν, ἔχω ἀξιώσεις περὶ ἐμαυτοῦ.

اوكو } Τ. ὀγκοῦ [λ.ἀρχ.] ἐπθ.καθαρός, καλός· βλ. اوكوت ' اول καὶ اوكك.

اوكو } Τ. ὀγκοῦ ή اوكو اوϊγκοῦ, ὄν. βύας [μποῦφος].

اوكو } Τ ὀγκοῦ ή اوكون اوγκοῦν [λ. ἀρχ.] ὄν. μερίδιον· βλ. اوكون.

اوكو } Τ. ὀγκοῦ, ὄν. παῖδια, ἐπιμονή· βλ. اونكو.

اوكو } Τ. ὀγκοῦ, ὄν. ὀπὴ γινομένη ἐπὶ τοῦ πάγου ἢ ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς ποτισμὸν κτηνῶν ἢ πρὸς ὕδρευσιν.

اوكوت } Τ. ὀγκοῦτ, ἢ ὀγοῦτ [βλ. اوكو] ὄν. συμβουλή.

اوكوتجى } Τ. ὀγκυτ-τζοῦ ἢ ὀγυτ-τζοῦ, ὄν. ὁ διδῶν συμβουλάς, ὁ συμβουλεύων, ὁ σύμβουλος.

اوكوتديرمك } Τ. ὀγυτ-τυρ-μὲκ, ρμ.διάμ. βάλλω ν' ἀλέσωσιν, ἀλέθω τι διά τινος [δοτ. αἰτ.]: — بغدای دكرمنجى‌يه ἀλέθω τὸν σῖτον διὰ τοῦ μυλωθροῦ.

اوكوتلمك } ή اوكوتلمك Τ. ὀγκυτ-λεμέκ, ή ὀγυτ-λεμέκ, ρμ. μτδ.δίδω συμβουλάς, συμβουλεύω [δοτ.].

اوكوتمك } Τ. ὀγυτ-τμὲκ [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوكو καθαρός] ρμ. μτδ. ἀλέθω τὸν σῖτον· τρίβω,κοπανίζω, μεταβάλλω εἰς κόνιν [αἰτ.]. μτφ. τρώγω ἢ λαλῶ πολύ.

اوكوته } Τ.ὀγυτ-τμέ, ἐπθ. ἠλεσμένος [σῖτος ἢ ἄλλο σιτηρόν].

اوكوج } Τ. ὀν-ὀδζ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. ὁ ἐμπρός, προηγηθείς, προκεχωρημένος,προοδεύσας, ἐξέχων· βλ. اوكور اونوڭ καὶ اوكدج.

اوكوجى } Τ. ὀγυτ-ὀζοῦ [ἐκ τοῦ اوكو ὀγμὲκ ἐπαινῶ] ἐπθ. ὁ ἐπαινῶν, ὁ ποιῶν τὸν ἔπαινόν τινος.

اوكوديجى } Τ. ὀγιυτσοὀζοῦ [ἐκ τοῦ اوكو] ἐπθ.ὁ ἀλέθων· λεγεται καὶ ἐπὶ τῶν κυνοδόντων, δι' ὧν ἀλέθεται ἢ τροφή.

اوكور } Τ. ὀγκοῦρ [ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ اوكو μανθάνω] ὄν. ἵππος συνειθισμένος νὰ σύρῃ ἅμαξαν κτλ. ἢ ἐν γένει ζῶον δεδιδαγμένον· § ἕξις, δευτέρα φύσις.

اوكور } Τ. ὀν-οῦρ, ἐπθ. ὁ προηγηθείς· βλ. اوكوج.

اوكورتله‌مك } Τ. ὀγκυρτλεμὲκ [λ. ἀρχ. βλ. اوكو ὀγκοῦ καλὸς] ρμ. μτδ. ἐκλέγω.

اوكورتمك } Τ.ὀγκυρ-τμὲκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اوكور ὀγκοῦρ] ρμ. μτδ. διδάσκω τὸ ζῶον, συνειθίζω αὐτὸ εἰς τι [αἰτ.].

اوكوردشمك } Τ. ὀγκυρ-τεσμὲκ [λ. ἀρχ ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. ἀλλ. ἐξέρχομαι εἰς ἅμιλλαν δρόμου [ἐπὶ ἵππων].

اوكورغه } Τ. ὀνουργὰ [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اوكق] ὄν. ἄκανθα, σπονδυλικὴ στήλη· § كى—سى τρόπις, κ.σκαρὶ πλοίου.

اوكوز } Τ. ὀκγοῦζ [κατὰ τὸ اوجه κυρίως اوغوز βλ.] ὄν. βοῦς· μτφ. εὐήθης [βῶδι]: ى — چفت ζεῦγος βοῶν ἀροτήρων· || ارابه‌سى — ἅμαξα συρομένη ὑπὸ βοῶν, ζεῦγος· || طاى—βουστάσιον· || كوزى —[ψυτ.] δωρονίκειον· βλ. آرنيقه· || بوكورمك — ὁ βοῦς μυκᾶται· βλ. καὶ بوغ.

اوكوزلك } Τ. ὀκγοζ-λὸκ, ἀφ. εὐήθεια· ὄγκος σώματος καὶ παχυλότης πνεύματος.

اوكوش } Τ. ὀγοῦζ [ἐκ τοῦ اوكو] ρ. ἀφ. τὸ ἐπαινεῖν, ἔπαινος.

اوكولده‌مك } Τ. ὀγυλτεμὲκ [κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اول ὀϊ στῆθος, ἐξ οὗ καὶ اوككه اوككه ή اوكلكه اوكلكه] ρμ. οὐδ. μυκῶμαι, τρίζω τοὺς ὀδόντας, λακτίζω [ἐπὶ ἵππων ἢ καμήλων].

اوكون } Τ. ὀν-ὀν, ἐπρ. ἔμπροσθεν: — — كيتمك προχωρῶ ἐμπρὸς ἐμπρὸς [μπροστὰ μπροστὰ πηγαίνω].

اوكون } Τ. ὀγκοῦν ή ὀγιοῦν [λ. ἀρχ. κατὰ τὸ اوجه ἐκ τοῦ اول στῆθος, ἔμπροσθεν] ὄν. τὸ πρὸ τοῦ καθημένου ἅπαξ παρατιθέμενον ψαγητόν,μερίδιον: كى—ى ὂν μερίδιον ψαγητοῦ· βλ. καὶ اول.

اوكونمك } Τ. ὀγυν-μὲκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. οὐδ. διευθύνομαι, στρέφομαι πρός τι, ἀκολουθῶ, μιμοῦμαι· § [ἐκ τοῦ اوكو] ρμ.πθ. ἀλέθομαι· § [ἐκ τοῦ اوكو] ρμ. μσ. ἐπαινῶ ἐμαυτόν, περιαυτολογῶ· βλ. اوكنمك.

اوكه‌لك } ή اوولو Τ. ὀϐελίκ, ὄν. εἶδος μικρᾶς χρυσαλίδος.

اوكى } Τ. ὀϐέϊ [κυρίως ὀγκέϊ] ἐπθ. ξένος, ὁ μὴ γνήσιος· [ἀντιθ. اول ὀζ ὁ ἴδιος]: اوى — μητρυιά [ξένη μήτηρ]· || اوى — μητρυιὸς ἢ πατρυιός· || اوغل—προγονός· || قيز—προγονή· || قرنداش— ἀτεροθαλὴς ἀδελφός.

اوكيك } Τ. ὀγκεῖκ, ή ὀϐεῖκ [ἐκ τοῦ اوكيمك] ὄν. ἀγρία τρυγών.

اوكيمك } Τ. ὀγκιμὲκ ή ὀϐιμὲκ [ἐκ τοῦ اول ὀϊ, στῆθος] ρμ. μτδ. ψάλλω [ἐπὶ τρυγόνος]· βλ. اوكرمك.

اول } Α. ἔϐλ, ρμ. ἀφ. τὸ ἐπανέρχεσθαι, στρέφειν ὀπίσω, ὀπάνοδος· § τὸ καταφεύγειν, ζητεῖν ἄσυλον, καταφυγή·—ال جاز μεδζάζ ὀλ. ἔϐλ, προκατάληψις [σχῆμα].

اول } Α. ἐϐϐέλ, ἐπθ. πρῶτος: الاولين —ἐϐϐελιν-λ-ἐϐϐελίν, ὁ πρῶτος τῶν πρώτων, ἤτοι ὁ Θεός [βλ.καὶ آخر الاخر]· || مخلوقات—

τὸ πρῶτον τῶν πλασμάτων·|| —صفت ἡ πρώτη τάξις·||زمانده — εἰς τοὺς πρώτους χρόνους· § ὄν. ἀρχή: ی—كتاب ἡ ἀρχὴ τοῦ βιβλίου·||ی—كلمك ἡ ἀρχὴ τῆς λέξεως·||جامده—ἐββέλι ἐμιρτέ, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ὑποθέσεως, ἤτοι κατὰ πρῶτον·|| سركذشتی من — ه الی اخره نقل ایلدم τὰς περιπετείας μου ἀπ'ἀρχῆς [μὲν ἐββέλιχι] μέχρι τέλους [ἴλια ἀχήριχι]·||دن — ἐξ ἀρχῆς, ἐκ τῶν προτέρων: دن سویلك — λέγειν ἐκ τῶν προτέρων, προλέγειν· § προθ. ἢ ἐπρ. πρό, πρότερον·|| — بش کون πρὸ πέντε ἡμερῶν·|| بن سزدن — کلدم ἐγὼ ἦλθον πρὸ ὑμῶν· || — بر آن μίαν στιγμὴν πρότερον, ἢ—بر ساعت μίαν ὥραν πρότερον, ὅ,τι τάχιον·||—ب—ἐββὲλ ἢὲ ἐββέλ, ἢ —ایکی ἢν ἐββέλ, πρὸ παντὸς ἄλλου, πρωτίστως·|| و آخر—ἐββὲλ βὲ ἀχήρ, πρὸ καὶ μετά, πρότερον καὶ ἀκολούθως: و آخر اشمار اولندیغی — اوزره καθὰ πρότερον καὶ ἀκολούθως ἐγράφη·|| جان صکره جهان — πρότερον ἡ ψυχὴ καὶ ὕστερον ὁ κόσμος, ἤτοι πρῶτον δέον νὰ σκέπτηταί τις περὶ ἑαυτοῦ καὶ εἶτα περὶ τῶν ἄλλων [πρμ.]· βλ. καὶ آخر.

اول } Τ. ὄλ [προστ. τοῦ اولمك ὀλμάκ, βλ.] γενοῦ, ἴσο.

اول } Τ. ὄλ, ἢ او ὁ ἀντ. δεικτ. ἐκεῖνος-η-ο· βλ. καὶ اولبری، اولقدر.

اول } Τ. ὄλ [λ. ἀρχ.] ὀν. ἔλος, πηλός, βόρβορος.

اولا } Τ. ἐβλά, βλ. اول.

اولاً } Α. ἐββελ-εν, ἢ συνηθέστ. ولا ἐββελα, ἐπρ. κατὰ πρῶτον: شوراسنی بیلی — κατὰ πρῶτον τοῦτο πρέπει νὰ γνώσκῃ τις· || اوکرنمکی ثانیاً اوکرنمکی — πρῶτον πρέπει νὰ μάθῃ τις καὶ δεύτερον [εἶτα] νὰ διδάξῃ.

اولاتمق } Τ. ὀὐλατμάκ, ρμ. μτδ. περνῶ τὸ ὕφασμα εἰς τὸ κτένιον τοῦ ἱστοῦ, ἤτοι τοῦ ἐργαλειοῦ.

اولاخ } οὐλάχ, ὀν. ἐθν. Πλάχος.

اولاد } Α. ἐβλὰτ [πλθ. τοῦ ولد βελὲτ] ὀν. τέκνα [υἱοὶ ἢ θυγατέρες]: و احفاد— τέκνα καὶ ἔγγονοι, ἀπόγονοι· || و عیال — τέκνα καὶ σύζυγοι, οἰκογένεια·||ام — ἐβλάτι ὅμμι, ὁμομήτριοι ἀδελφοί·||وطن—τέκνα τῆς πατρίδος, νεολαία· § [κ. ἀντὶ ἑνικ.]: اولادم ἐβλατήμ, τέκνον μου! [ὁ ἑν. ولدم βελετίμ δὲν λέγεται].

اولادسز } Τ. ἐβλατ-σήζ, ἐπθ. ἄτεκνος, ὁ ἄνευ τέκνων.

اولادسزلق } Τ. ἐβλατ-σηζλήκ, ἀφ. ἀτεκνία.

اولادلق } Τ. ἐβλατ-λήκ, ἀφ. ἡ ἰδιότης τοῦ τέκνου: كلك اچون — ه παραδέχομαι ὡς τέκνον [υἱὸν ἢ κόρην], υἱοθετῶ·||دن— چیقارمق ἀποκηρύττω, δὲν ἀναγνωρίζω ὡς τέκνον· § ἐπθ. θετὸς υἱὸς ἢ κόρη.

اولادیت } Α. ἐβλατ-ιγέτ, ὀν. θ. κληρονομία, ἢ τὸ δικαίωμα τῆς μεταβιβάσεως κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὰ τέκνα: مشروط اسهام — ه χρεώγραφα μεταβιβαζόμενα εἰς τὰ τέκνα· βλ. καὶ اولاد.

اولادیه } Α. ἐβλατ-ιγὲ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. θ. ἀφιέρωμα μεταβιβαζόμενον εἰς τοὺς κληρονόμους.

اولاش } Τ. οὐλὰ-ς [اولمق] ρ. ἀφ. ἕνωσις, σύνδεσμος, συνάφεια.

اولاشدیرمق } Τ. οὐλα-σήρ-μάκ, ρμ. μτδ. ἑνῶ, συνάπτω, συνδέω, κάμνω τι νὰ φθάσῃ, διαβιβάζω [δοτ. αἰτ.]: مکتوبی — ه διαβιβάζω τὴν ἐπιστολὴν ὅπου δεῖ.

اولاشدیری } Τ. οὐλασήριὴ [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπρ. ἐν συνεχείᾳ, ἐν συναφείᾳ, ἄνευ διακοπῆς.

اولاشمق } Τ. οὐλα-σ-μάκ, ρμ. οὐδ. ἑνοῦμαι, συνάπτομαι, ἐπαναβλέπω [δοτ.]: اولاشمز انسان انسانه اولاشمز طاغ طاغه اولاشمز ἡ ὁδὸς δὲν συνάπτεται μετὰ τοῦ ὄρους· ὁ ἄνθρωπος ἐπαναβλέπει τὸν ἄνθρωπον [πρμ.]· § φθάνω: مکتوب اولاشدی ἡ ἐπιστολὴ ἔφθασε.

اولاشیق } Τ. οὐλα-σὴκ [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. συναφής, ἡνωμένος, ἀφιχθείς.

اولاغان } Τ. ὀλ-αγὰν [ἐκ τοῦ اولمق γίγνεσθαι] ἐπθ. ὁ γινόμενος, δυνάμενος νὰ γίνῃ, νὰ συμβῇ, συνήθης, πιθανός: — شیلردر εἶναι πράγματα δυνάμενα νὰ γίνωσι.

آولاق } Τ. ἀβ-λάκ, ὀν. τόπος ἀρμόδιος διὰ κυνήγιον, εὔθηρος.

آولاق } Τ. ἀβλὰκ [ἐκ τοῦ ἐλλ.] ὀν. αὐλαξ γινόμενος διὰ τοῦ ἀρότρου· βλ. καὶ اولك ἐβλὲκ καὶ اولوق.

اولاق } Τ. οὐλὰ-κ [ἐκ τοῦ اولمق] ὀν. ταχυδρόμος· § πρᾶγμα εἰς ὃ δύναταί τις νὰ φθάσῃ: ی — ك πρᾶγμα εἰς ὃ δύναται νὰ φθάσῃ ἡ χεὶρ, πρόχειρον.

اولالمق } Τ. οὐλα-λμὰκ [ἐκ τοῦ اولو οὐλοῦ μέγας] ρμ. οὐδ. αὐξάνω, γίνομαι μέγας· βλ. καὶ اولاغمق.

آولامق } Τ. ἀβ-λαμάκ, ρμ. μτδ. κυνηγῶ, θηρεύω, ἀγρεύω, ἁλιεύω [αἰτ.]: —آو θηρεύω θήραν· || —اوش θηρεύω πτηνά· || —بلی ἀγρεύω ἰχθύς, καὶ μτφ. δὲν ἐννοῶ, δὲν προσέχω· || —روزکار θηρεύω ἄνεμον, περιφέρομαι ἄεργος· || —كیم θηρεύω μυῖας, ἀδρανῶ· || —تنها καταδοκῶ νὰ ἴδω τινὰ κατὰ μόνας, καιροφυλακτῶ μόνον· || —فرصت εὐκαιρίαν θηρεύω· || —آغزدن سلاق παίρνω λόγους ἀπὸ τὸ στόμα, ψαρεύω, βολιδοσκοπῶ, ἀνιχνεύω τοὺς σκοπούς τινος [κ. λ. ἀπὸ τὸ στόμα θηρεύω μαστίχην]·||—بلك ἐξαπατῶ, βαυκαλίζω.

اولامق } Τ. οὐλα-μάκ, ρμ. μτδ. ἑνόνω, συνάπτω, δένω.

اولامه } Τ. οὐλα-μὰ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. ἄλυσις ἢ σχοινίον δυνάμενον νὰ ἐπιμηκυνθῇ διὰ συνάψεως καὶ προσθέσεως ἑτέρου· § یوجه— τρίφυλλον ἀνέρπον, ἵππουρις.

اولان } Τ. ὀλ-ὰν [μτχ. τοῦ اولمق] ὁ ὤν, ὁ ὑπάρχων· βλ. اولمق.

اولانجه } Τ. ὀλὰν-ὄζι, ἐπθ. ὅλος, ὁλόκληρος, ὁ ὑπάρχων: ثروت — ὅλη ἡ δύναμις· || ثروت — ὅλος ὁ ὑπάρχων πλοῦτος.

آولانلمق } Τ. ἀβ-λανηλμάκ, ρμ. παθ. ἢ ἀπροσ. θηρεύομαι, ἀγρεύομαι: بو موسمده آولانلمز ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ δὲν θηρεύουσιν ἢ δὲν γίνεται θήρα.

آولانمق } Τ. ἀβ-λανμάκ, ρμ. πθ. θηρεύομαι, ἀγρεύομαι· μτφ. ἀπατῶμαι: —غلط ἐξαπατῶμαι.

اولانمق } Τ. οὐλα-ν-μάκ, ρ. πθ. ἑνοῦμαι, συνδέομαι: اون قودم اولاندی صو قودم صولاندی ἔθηκα ἄλευρον, ἡνώθη· ἔθηκα ὕδωρ, ἔγινεν ὑδαρές, ἤτοι δὲν ὠφέλησαν τὰ μέτρα ἅτινα μετεχειρίσθην [πρμ.]· § περνῷ τὸ ὕφασμα ἀπὸ τὸ κτένιον τοῦ ὑφάντου.

آولانیش } Τ. ἀβ-λανὶς [ἐκ τοῦ آولانمق] ρ. ἀφ. τὸ ἀπατᾶσθαι, ἀπάτη.

اولت } Τ. ὀλ-ὲτ [ἐκ τοῦ اولمق ἀποθνήσκειν] ὀν. νόσος μεταδοτικὴ καὶ θανατηφόρος, ἐπιδημία [ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων].

اولبری } Τ. ὀλ-ήρὶ [اول ἀντ., بر ἀριθ., ی ἀντ.] ἀντ. ὁ ἕτερος· βλ. او ἐκεῖνος.

اولته } ἢ اولطه اولتو ἢ اولتو βόλτα, Ιτ. [volta] ὀν. λοξοδρομία πλοίου κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνέμου ὁτὲ μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ ὁτὲ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερά· στροφὴ περιπάτου, γύρος: اورمق — λοξοδρομῶ [ἐπὶ πλοίων] ἢ περιπατῶ δεξιὰ ἀριστερά, κάμνω γύρους· § ὁρμιά: قرلانغیچ— ὁρμιὰ δι' ἄγραν χελιδονοψάρου· || آتمق— ῥίπτω ὁρμιάν, δοκιμάζω· || یه کلز— πανοῦργος, πονηρὸς [δὲν ἔρχεται εἰς τὴν ὁρμιάν].

اولچه } Τ. ἐββέλ-ὄζε, ἐπρ. ὀλίγῳ προηγουμένως.

اولچدرمك } Τ. ὀλτσ-τὲρ-μὲκ, ρμ. διαχ. βάλλω νὰ μετρήσωσι ποσότητα, ἢ ὕφασμα, ἢ γῆν, κτλ. [δοτ. αἰτ.]· یرینه —قاش βάλλω τινὰ νὰ μετρήσῃ ὕφασμα· || βλ. καὶ اولچرمك μετρῶ.

اولچر } Τ. ὀλτσὲρ, ὀν. μοχλὸς σιδηροῦς πρὸς ἀνασκάλευσιν τοῦ πυρός, μακρὰ πυράγρα.

اولچرمك } Τ. ὀλτσὲρ-μὲκ, ρμ. μτδ. ἀνασκαλεύω τὸ πῦρ [αἰτ.]: —آتشی ἀνασκαλεύω τὸ πῦρ· || —اوت ἀνασκαλεύω, ὑποδαυλίζω, διεγείρω ταραχάς·

اولچرمك } Τ. ὀλτσ-τὲρ-μὲκ, ρμ. διαμ. βάλλω νὰ μετρήσωσιν ὕφασμα· συνεκδ. ἀγοράζω ὑφάσματα ἐκ τῆς ἀγορᾶς [δοτ. αἰτ.]· βλ. καὶ اولچدرمك.

اولچك } Τ. ὀλτσ-ὲκ [ἐκ τοῦ اولچمك] ὀν. μέτρον χωρητικότητος· § τὸ τέταρτον τοῦ κοιλοῦ· βλ. اولچی καὶ چارك.

اولچلمك } Τ. ὀλτσ-ὀλ-μὲκ, ρμ. πθ. μετροῦμαι [ἐπὶ ὑφάσματος, γῆς κτλ.].

اولچمك } Τ. ὀλτσ-μὲκ, ρμ. μτδ. μετρῶ ποσότητα καὶ βάρος ὡς κοιλόν, σταθμά, κτλ. ἢ διαστάσεις ὡς ὕφασμα, γῆν κτλ. [αἰτ.]: —قاش μετρῶ ὕφασμα·|| —یر μετρῶ τὴν γῆν· μτφ. πίπτω χαμαὶ ἐκτάδην, πίπτω ἐξαπλοῦμαι φαρδὺς πλατύς· § ἐκτιμῶ, ὑπολογίζω, εἰκάζω: اولچوب بیچمك μετρῶ καὶ κόπτω· μτφ. σκέπτομαι ὡρίμως καὶ ἐνεργῶ· § جانی —جانه κρίνω ἐκ τῶν ἰδίων, εἶμαι ἐπιεικέστερος.

اولچمك } Τ. ὀλτσό-σν-μέκ, ρμ. μσ. εἰκοτολογῶ, ποιῶ εἰκασίας, ὑπολογίζω.

اولچو } Τ. ὀλτσύ, βλ. اولچى.

اولچوم } Τ. ὀλτσ-ὀμ [ἐκ τοῦ اولچمك]ὄν. ὕψος, συμπεριφορά, τρόπος, ἐπίδειξις, κομπασμός: بوزمق ى — μεταβάλλειν ὕψος, συμπεριφοράν, τρόπον [ὀλτσσμυνύ]· || كڭل — λαμβάνω ὕψος ἐπιτετηδευμένον, ἐπιδεικνύω γνώσεις, ἐπιδεικνύμενος ἀποδεικνύω ἀπειρίαν.

اولچوملەمك } Τ. ὀλτσσμ-λεμέκ, ρμ. μτύ. μετρῶ, ὑπολογίζω, συγκρίνω, εἰκάζω [αἰτ.].

اولچوملنمك } Τ. ὀλτσσμ-λενμέκ, ρμ. μσ. λαμβάνω ὕψος ἐπιτετηδευμένον, ἐπιδεικνύω ἱκανότητα, γνώσεις.

اولچى } ἢ اولچو Τ. ὀλτσύ [ἐκ τοῦ اولچمك] ὄν. μέτρον ὡς ὁ πῆχυς, τὸ κοιλόν· ταινία, ἤτοι μέτρον ῥάπτου, ἢ ὑποδηματοποιοῦ κτλ. μτφ. ποσὸν κατάλληλον, οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον, μέτριον: تزى — μέτρον τῶν ῥαπτῶν, ταινία· || شعر — μέτρον ποιήσεως· || كوز — προσέγγισις, εἰκασία [μέτρον ὀφθαλμοῦ]. || كلى — λαμβάνω μέτρον πρὸς κατασκευὴν ἐσθῆτος, ὑποδήματος ἢ οἰκοδομῆς, κτλ. μτφ. δοκιμάζω ἢ πίπτω εἰς τὸν βόρβορον· || بويك — μετρῶ τὸ ἀνάστημα [μεκός] ἤτοι τὰς δυνάμεις, τὴν ἀξίαν τινός· || سنى بيلديرمك — δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀξίαν του, τὸν περιφρονῶ.

اولچيسز } Τ. ὀλτσσ-σύζ, ἐπθ. ὑπέρμετρος, ὑπερμεγέθης.

اولدرمق } Τ. ὀλ-τουρ-μάκ, ρμ. μτύ. κάμνω τι νὰ ὑψίσταται, νὰ ὑπάρχῃ· § κάμνω νὰ ὠριμάσῃ· § καλλιεργῶ, παράγω φυτά, κτλ. βλ. καὶ اوتورمق.

اولدرمك } ἢ اولديرمك Τ. ὀλ-τσρ-μέκ, ρμ. μτύ. φονεύω· § ζεματίζω λαχανικά [αἰτ.].

اولدريجى } Τ. ὀλτσρ-σζύ [ἐκ τοῦ اولدرمك] ὄν. καὶ ἐπθ. φονεύς, φονικός.

اولدقجه } Τ. ὀλτσύκ-τσα [اولدق ὀλτσύκ, ἀορ. τοῦ اولق, جه μορ.]μτχ. ἐφ'ὅσον ὑψίσταται, ὑπάρχει· § ἐπρ. ἱκανῶς, ἀρκετά, ὅσον εἶναι δυνατόν: كوزل — ἀρκετὰ ὡραῖος.

اولدم } Τ. ὀλ-τὲμ [اول ἀντ., دم ὄν.] ἐπρ. ἐκείνην τὴν στιγμήν, πάραυτα.

اولسى } ἢ اولسى Τ. ἐσσελι-σί [ἐκ τοῦ ἀρθ. اول καὶ τῆς καταλ. κτητ. ἀντων. سى] ἐπθ. προτελευταῖος: كون — προχθές· || سنه — τὸ προτελευταῖον ἔτος, ἤτοι πρὸ δύο ἐτῶν.

اولش } Τ. ὀλὸς [λ. ἀρχ.] ὄν. μερίδιον, διανομή· βλ. اولشمك καὶ اولشديرمك.

اولشديرمك } Τ. ὀλσό-τσρ-μὲκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτθ. διανέμω τι μεταξὺ πολλῶν [δοτ. αἰτ.]: جاجه زمزم — διανέμω τοῖς προσκυνηταῖς ὕδωρ Ζεμζέμ· βλ. زمزم.

اولشديرى } Τ. ὀλσό-τσρό, ἐπρ: ἀραιῶς, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, σποραδικῶς.

اولشمك } Τ. ὀλσό-μὲκ [λ. ἀρχ. βλ. اولش] ρμ. ἀλλ. διανέμομαι τι μετ' ἄλλων ἢ λαμβάνει ἑκαστος τὸ μερίδιον αὐτοῦ.

اولشيجى } Τ.ὀλσό-σζό [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. μέτοχος, μεριδοῦχος.

اولطه } βόλτα, βλ. اولته.

اولغان } Τ. ὀλ-γάν, βλ. اولغلى.

اولغون } Τ. ὀλ-γοῦν [ἐκ τοῦ اولق] ἐπθ. ὡριμος, κ. γενούμενος: شفتالو — ροδάκινον ὡριμον· || قاون — πέπων ὡριμος.

اولغونلق } Τ. ὀλγουν-λούκ, ἀφ. ὡριμότης καρπῶν κτλ.

اولق } Τ. ὀλούκ, βλ. اولوق.

اولقدر } Τ. ὀλ-κατύρ, βλ. اوتدر.

اولك } Τ. ἐθλὲκ [ἐκ τοῦ ἐλλ. βλ. اولق] ὄν. αὔλαξ, ἤτοι ἡ διὰ τοῦ ἀρότρου ἀνοιγομένη γραμμὴ ἐν τῷ ἐδάφει· § τὸ τέταρτον τοῦ στρέμματος, ἤτοι 400 περίπου πήχεις γῆς· § αὔλαξ πρὸς διοχέτευσιν ὕδατος.

اولكا } Τ. ὀλκὰ ἢ اولكه ὀλκέ, βλ. الكا.

اولكر } Τ. ὀλκὲρ, ὄν. χνοῦς, πτίλον βελούδου, ἢ χνοῦς ροδακίνου.

اولكر } Τ.ὀλκὲρ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوركار ὀργκὰδ ἢ اوركو ὀργκό, πλοκός] ὄν. πλειάδες [ἀστερ.].

اولكرسز } Τ. ὀλκερ-σίζ, ἐπθ. ἄχνους: — شفتالو ροδάκινον ἄνευ χνοός.

اولك كورى } Τ. ὀλὸν κιόρό, μοχλὸς πρὸς ὑποδαύλισιν, ἀνασκάλευσιν τοῦ πυρός· βλ. كورى الك ἐν λ. ال.

اولكو } Τ. ὀλκιό, ὄν. πλάστιγξ, στατήρ, ἐν γένει πᾶν χρησιμεῦον πρὸς ἀτάθμισιν· βλ. καὶ اولچى.

اولكه } Τ. ὀλκέ, βλ. اولكا.

اولكه } Τ. ὀλ-κι, ἀντ. ἐκεῖνος ὅστις, ἐκείνη ἥτις, ἐκεῖνο ὅπερ.

اولكى } Τ. ἐθθελ-κί, ἐπθ. πρῶτος, ἀρχικός, προηγούμενος, ἀρχαῖος: حال — ἢ προηγουμένη κατάστασις· || احمد — احمد دكل ارتق ὁ Ἀχμὲτ δὲν εἶναι πλέον ὁ πρῶτος Ἀχμέτ, ἤτοι μετεβλήθη· § ἐπρ: كچى — ὡς προηγουμένως.

اولم } Τ. ὀλὸμ, اولجيل ὀλσμὸζίλ, βλ. اولوم, اولوجيل.

اولماز } ἢ اولمز Τ. ὀλ-μὰζ [γ'. πρόθ. ἀνεστ. τοῦ اولمق] μτχ. ὁ μὴ γινόμενος, ὁ μὴ δυνάμενος νὰ γίνῃ, ἀδύνατος: شى — πρᾶγμα ἀδύνατον, μὴ γινόμενον· || — اولور ὅ,τι τύχῃ, τυχαῖος, ἀσήμαντος [κ. λ. γίνεται δὲν γίνεται]· || آدم — اولور τυχαῖος ἀνήρ· || ايش — اولور τυχαῖα ὑπόθεσις· || ايسه — هيچ τοὐλάχιστον· || بر — سنى بيلديرمك — δίδω τινὶ νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀξίαν τινός· || بو شى — τῷ κόσμῳ τούτῳ πρᾶγμα ἀδύνατον [ὀλμὰζ] δὲν ὑπάρχει [ὀλμὰζ]· βλ. καὶ اولق.

اولمامش } Τ. ὀλ-μαμὶς [μτχ. τοῦ اولمق] ἐπθ. ἄωρος, ὁ μὴ γενόμενος: — ميوه ὀπωρικὸν ἄωρον· βλ. اولمش.

اولمامق } Τ. ὀλ-μαμὰκ [ἀποφ.τοῦ اولق] ρμ. οὐδ. μὴ γίνεσθαι· || اولمامكه ὀλμαμιά-κι μὴ γένοιτο νά... βλ. اولق.

اولمدق } Τ. ὀλ-ματὶκ [α' πλθ. πρόσ. τοῦ ἀορ. τοῦ اولمق] ἐπθ. ὁ μὴ γενόμενός ποτε, ὁ μὴ ἔχων προηγούμενον, ἄτοπος.

اولمز } Τ. ὀλ-μὲζ [γ' πρόσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اولمق, ἀποφ.τοῦ اولق] μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ μὴ ἀποθνήσκων, ἀθάνατος· § συνέκδ. διαρκής, ἀντέχων, μακρόβιος: دكمك — ὀλμὲζ τικέν, μυρσίνη, μύρτος ἢ ἀγρία· || غل — ἀθάνατον [λέγεται ἐπὶ ὑφασμάτων καὶ ἄλλων διατηρουμένων πολύ]· § βλ. καὶ اولمق.

اولمش } Τ. ὀλ-μοὶς [μτχ. τοῦ اولق] μτχ. καὶ ἐπθ. γεγονώς, ὥριμος: انجير — σῦκον ὥριμον· || عمر — γεγονὸς τετελεσμένον· § βλ. امش اولمش καὶ اولون.

اولمش } Τ. ὀλ-μοὶς [μτχ.τοῦ اولق] μτχ. καὶ ἐπθ. τεθνηκώς, νεκρός.

اولمق } Τ. ὀλ-μάκ, ρμ. οὐδ. γίνομαι, λαμβάνω ὕπαρξιν, ὑπάρχω, συμβαίνω· ὡριμάζω· εἶναί τι κατάλληλον, δυνατόν, συμφέρον: — آدم γίνομαι ἄνθρωπος, μορφοῦμαι· || — زنكين γίνομαι πλούσιος, πλουτῶ· || — خسته γίνομαι ἀσθενής, ἀσθενῶ· || نه اولجغز τί θὰ γίνωμεν; τί θὰ πάθωμεν; || عافيتده اول ἔσο ἐν ὑγιείᾳ, ὑγίαινε· || صاغ اول ἔσο ὑγιής, ἤτοι εὐχαριστῶ [νῦσαι καλά]· || ميوه‌لر اولدى οἱ καρποὶ ἐγένοντο, ὡρίμασαν· || صباح اولدى ἐγένετο πρωία, ἐξημέρωσε· || وقت اولديغى ὅταν ὑπάρχῃ ἢ ὅταν γίνηται· || اولمازى اولورى γίνεται ἢ δὲν γίνεται; εἶναι δυνατὸν ἢ οὔ; || بو بوله اولماز τοῦτο οὕτως δὲν γίνεται· || فرصتى فوت ايتك اولماز δὲν γίνεται, ἤτοι δὲν συμφέρει νὰ χάσῃ τις τὴν εὐκαιρίαν· || بر كون اولوركه ἔρχεται ἡμέρα καθ' ἣν· || او بكا اولماز ἐκεῖνο δὲν μοι ἁρμόζει· || اولان اولدى τὸ γινόμενον ἐγένετο, ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε, τετέλεσται, τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται· || نه اولور ايسه اولسون ὅ,τι γένῃ, ἂς γένῃ ἤτοι μὲ πᾶσαν θυσίαν· || نه اولور نه اولور τί γίνεται, τί δὲν γίνεται, ἤτοι διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον· || اولسه اولسه ὀλσὰ ὀλσά, τὸ πολὺ πολύ· || خير اوله χαῖρ ὀλά, τί τρέχει; [ἀγαθὸν νὰ ἦ]· || اوغور اوله ὥρᾳ καλῇ || اولدم اولدم ὀλτοὺμ ὀλαλή, ἀνέκαθεν, ἐκ πρώτης ἀρχῆς· βλ. καὶ اولمسى· || نه اولدم ديوانمسى اولدى γεγονὸς τετελεσμένον [ἔγινεν, ἐτελείωσε]· || اولسون ἔστω, πολὺ καλά· || اولدجى ἢ τελευταία τιμή [ἐκεῖ ποῦ θὰ γένῃ]· || اولديغى قدر ἢ اولديغنه اولديغى ὅσῳ εἶναι δυνατόν· || βλ. καὶ: اولنجه - اولدجى - اولدسى - اولدرق - اولنجه - اولمش - اولماز - اولور - اولمق - اولدقجه - اولدق.

اولمك } Τ. ὀλ-μέκ, ρμ. οὐδ. يوق — وار آيراق θάνατος [ἀποθανεῖν] ὑπάρχει, οὐχὶ ἀποχωρισμὸς [ἀποχωρισθῆναι], ἤτοι ἀποθνήσκομεν ἀλλὰ δὲν ἀποχωριζόμεθα [πρμ.]· || بن اولدكدنصكره دنياده طاش طاش اوستنده اولسون ἐμοῦ θανόντος γαῖα πυρὶ μιχθήτω [λίθος ἐπὶ λίθον ἂς μὴ μένῃ ἐν τῷ κόσμῳ]· § μαραίνομαι [ἐπὶ φυτῶν ἐξαντλουμένων ἐκ τῆς θερμότητος καὶ ἀνυδρίας], ἢ νεκροῦμαι [ἐπὶ μελῶν τοῦ σώματος]· § δοκιμάζω μεγάλην λύπην, ἀγωνίαν.

اولنجه } Τ.ὀλ-νόνζα [μτχ. τοῦ اولق] ἅμα ἐγένετο ἢ γένηται, ἅμα εἶναι ἢ ἦ:

—صباح ἅμα ἐξημέρωσεν ἢ ἐξημερώσῃ· || — بو بولده ἅμα τοῦτο οὕτως ἔχῃ, τούτου οὕτως ἔχοντος.

اولنجه } T. ὀλ-ὀνδζε [μτχ. τοῦ اولمك] ἅμα ἀπέθανεν, ἢ ἅμα ἀποθάνῃ· || يه — قدر μέχρις οὗ ἀποθάνῃ, μέχρι θανάτου.

اولندرمك } ἢ اولندیرمك T. ἐϐ-λενδιρμέκ, ρμ. μτϐ. νυμφεύω, συζευγνύω [αἰτ.]: اوغلنی اولندیرمش συνέζευξε τὸν υἱόν του· § βλ. καὶ اورمك ἐϐ-ερμέκ.

اولنمامش } T. ἐϐ-λένμεμιϲ [μτχ. τοῦ اولنمامك] ἀποφ. τοῦ اولنمك [μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ μὴ νυμφευθείς, ἄγαμος.

اولنمق } T. ὀλ-ουν-μάκ, ρμ.πθ.γίνομαι, τελοῦμαι, ποιοῦμαι [σχηματίζει σύνθετα παθητικὰ ῥήματα]: — اكل συμπληροῦσθαι· || — اشا κατασκευάζεσθαι· || — ايا γίγνεσθαι ἤτοι χορηγεῖσθαι. συνδρομήν.

اولنمك } T. ἐϐ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. νυμφεύομαι, συζεύγνυμαι· § γίνομαι κύριος οἰκίας, οἰκοδεσπότης, κ. σπιτόνομαι.

اولو } T. ἐϐ-λί, βλ. اولی.

اولو } T. ὀλ-ὀ [ἐκ τοῦ اولمك] ἐπθ. νεκρός, τεθνεώς: لرك جاى — ἡ ψυχὴ τῶν τεθνεώτων· § πτῶμα: — سى بر آدم πτῶμα ἀνθρώπου· § ὁ μὴ ζωηρός, κεχαυνωμένος, ὠχρός, ἄψυχος, ὀκνηρός: بكزى — χρῶμα νεκροῦ, ἤτοι κίτρινον, ὠχρόν· || — ايلك ἐλαφρὸν κῦμα παραλίας, κ.ξεθύμασμα· § ὁ μὴ ὀρθὸς[ἐπὶ καυλοῦ].

اولو } Α. οὐλοὺ [πλθ. τοῦ ذو ζοῦ, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὀν. κάτοχοι, κύριοι: الامر — οὐλοὺ-λ-ἔμρ, κύριοι τῆς διαταγῆς, ἄρχοντες, βασιλεῖς, Σουλτάνοι, ἡ νόμιμος ἐξουσία: الامره اطاعت واجبدر — εἶναι χρέος ἀπαραίτητον ἡ ὑποταγὴ εἰς τοὺς ἄρχοντας· || الابصار — οὐλοὺ-λ-ἐπσάρ, οἱ κάτοχοι ὀφθαλμῶν, ἄνθρωποι διορατικοί, προσεκτικοί· || — الالباب οὐλοὺ-λ-ἐλϐάϐ, κάτοχοι νοός, νουνεχεῖς· || العزم — οὐλοὺ-λ-ἄζμ, κάτοχοι σταθερᾶς ἀποφάσεως, μεγάλοι προφῆται προσπαθήσαντες εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς· || الطريق — οὐλοὺ-τ-ταρίκ, ἀρχηγοὶ θρησκευτικῶν ταγμάτων· § βλ. καὶ اولی ὀλή.

اولو } T. οὐλοῦ ἢ اولوغ οὐλοὺγ [λ. ἀρχ. ἀντικατασταθεῖσα διὰ τῆς بيوك] ἐπθ. μέγας, ἔξοχος, ὀγκώδης, πελώριος, ὑπερμεγέθης: طاغ — μέγα ὄρος· || آغاج — μέγα δένδρον· || — آدم ἔξοχος ἀνήρ· || رسوزى — λόγος μεγάλων ἀνδρῶν, ἀπόφθεγμα· || اورته — ἀνοικτὸν πέλαγος· ἀκριϐῶς ἀπὸ τὴν μέσην, ἀπροκαλύπτως καὶ ὅπως τύχῃ, οὐχὶ πλαγίως· § βλ. καὶ اولوغ.

اولوجهله } T. ὀλ ϐέϐζχ-ιλε [اول ἐκεῖνος, وجه τρόπος, ايله μετὰ]ἐπρ.κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τοιουτοτρόπως· § βλ. وجه.

اولوجى } ἢ اولیجى T. ὀλ-υϐζὶ [ἐκ τοῦ اولمك] ἐπθ. φθαρτός, ἐπίκηρος, θνητός.

اولور } T. ὀλ-οὺρ [γ' προσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اولمق] μτχ. καὶ ἐπθ. γινόμενος, δυνάμενος νὰ γένηται, δυνατός: شى دكلدر — δὲν εἶναι πρᾶγμα γινόμενον, δυνατόν· βλ. اوالر.

اولوس } T.οὐλούς [λ.ἀρχ.]ὀν.μεγάλη φυλή· § πλθ. اولوسات οὐλουσάτ [βαρϐ.].

اولوشمق } T. οὐλου-ὲ-μάκ, ρμ. οὐδ. τὸ ὠρύεσθαι ὁμοῦ· βλ. اولومق.

اولوغ } T. οὐλοὺγ [βλ. اولو οὐλοῦ] ἐπθ. μέγας: طى — μέγας ἡγεμών, ἤτοι βασιλικὸς πρίγκηψ ἐν Τουρκεστάν· ὄνομα δοθὲν εἰς τὸν διάσημον τοῦρκον ἀστρονόμον Ὀλοὺγ βέη, ἔγγονον τοῦ Ταμερλάνου.

اولوفر } T. ὀλοὺφέρ, ὀν. νυμφαία [φυτ. βλ. نيلوفر]· § ὁ ποταμὸς Ὀδρύσης ὁ διερχόμενος διὰ τῆς πεδιάδος τῆς Προύσης.

اولوق } T. ὀλούκ, ὀν. ὑδρορρόη: — ى ياغمور ὠλὴν στέγης πρὸς ἄκρον τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς· || — ى دكرمن ὠλήν, ὀχετὸς μύλου· || — ى بوسلان ὀχετὸς λαχανοκήπου· § γραμμὴ ἐν ὑφάσματι:— التون χρυσῆ γραμμή· εἶδος ὑφάσματος ἰνδικοῦ μὲ χρυσᾶς γραμμάς.

اولوقلى } T. ὀλουκ-λοῦ, ἐπθ. ὁ ἔχων γραμμάς, γραμμωτὸς [ἐπὶ ὑφασμάτων].

اولوك } ὀλ-ὀκ [اولمك] ἐπθ. νενεκρωμένος, μεμαραμμένος, καταϐεϐλημένος.

اولولامق } T. οὐλου-λαμάκ, [λ. ἀρχ.] ρμ. μτϐ. μεγαλύνω, τιμῶ, γεραίρω.

اولولانمق } T. οὐλου-λανμάκ,[λ. ἀρχ.]ρμ. μσ. μεγαλύνομαι, ἐπαίρομαι, ὑπερηφανεύομαι· βλ. καὶ اولالى.

اولولق } T. οὐλου-λούκ, ἀφ. μέγεθος, μεγαλεῖον, μεγαλοπρέπεια.

اولوم } T. ὀλ-ὀμ [ἐκ τοῦ اولمك] ρ.ἀφ. θάνατος: — ديرم ζωὴ καὶ θάνατος· κυκεών· || — حالى κατάστασις θανάτου, ἤτοι ἐπιϐα-

νάτιος ἀγωνία· || — صوسلمق διψῶ τὸν θάνατόν τινος [ὀλσμσνέ], τὴν καταστροφήν του· || — ايو καλὸς θάνατος, καλὸν τέλος τοῦ βίου.

اولومجيل } T. ὀλσμ-ὀζίλ, ἐπθ. θανατηφόρος [ἀσθένεια]· § ἐπιθάνατος.

اولومق } T. οὐλου-μάκ, ρμ. οὐδ. ὠρύομαι φρικωδῶς καὶ ἀγρίως [ἐπὶ λύκων καὶ κυνῶν]· βλ. اورومك.

اولومل } T. ὀλσμ-λὺ, ἐπθ. φθαρτός, ἐπίκηρος: دنيا — κόσμος ἐπίκηρος.

اولويت } Α. ἐϐλεϐιγὲτ [ἐκ τοῦ اول ἐϐλὰ] ἀφ. τὸ εἶναί τι προκριτώτερον, προτιμότερον, ἄξιον προτιμήσεως, προκρίσεως, προτίμησις: — هانكى جهتده ايسه انى اختيار ايتمك اولدر εἰς ὁπότερον μέρος ὑπάρχῃ προτίμησις, ἐκεῖνο πρέπει ν' ἀκολουθῇ τις, ἤτοι δέον ν' ἀκολουθῇ τὸ προτιμότερον· || — ى لا ἐϐλεϐιγέτλε, κατὰ μείζονα λόγον, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ἀναντιρρήτως: بر مكتوب يازماز ايسه بر كتاب يازميه جغى اولور ἐὰν δὲν δύναται νὰ γράψῃ μίαν ἐπιστολήν, ἀποδεικνύεται κατὰ μείζονα λόγον ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ συγγράψῃ βιϐλίον.

اولهجق } T. ὀλαϐζὰκ [γ' προσ. τοῦ μελλ. τοῦ اولمق] μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ δυνάμενος νὰ γένηται, δυνατός: شى دكل — δὲν εἶναι πρᾶγμα δυνάμενον νὰ γίνῃ,δυνατόν· || اولهجغى — ὀλαϐζαγή, ἐκεῖ ὅπου θὰ γίνῃ, ἤτοι ἡ τελευταία τιμὴ ἐμπορεύματος, ἢ πεπρωμένον, μοιραῖον.

اولهرق } T. ὀλαρὰκ [μτχ. προπ. τοῦ اولمق] ὤν, οὖσα, ὄν· ἀποδυναμεῖ πολλάκις προϐέσει ἢ ἐπιρρήματι τῆς ἑλληνικῆς: — دفعه صولك διὰ τελευταίαν φορὰν· || فرض محال — καθ' ὑπόθεσιν ἀδύνατον· || — لى εἰς πρᾶγμα,εἰς ἐμπόρευμα· || — نقد τοῖς μετρητοῖς· || قرض — δανειακῶς· || — شرفنه πρὸς τιμὴν τοῦ δεῖνος.

اولهسى } T. ὀλά-σι [اول γ' προσ. οὐκτ. τοῦ اولمق καὶ سى ἀντ.] ὦ ποῦ νὰ γένῃ: — كور ὦ ποῦ νὰ γένῃ τυφλός, νὰ τυφλωθῇ || — اولدم ἀνέκαθεν· βλ. اولمق.

اولهكه } T. ὀλά-κι [اول γ' προσ. οὐκτ. τοῦ اولمق καὶ كه συνδ.] συνδ. ὅπως, ἵνα, μὲ τὴν ἐλπίδα, ἐνδέχεται νά· § ἴσως πιθανόν.

آولى } Ελ. ἀϐλή, [κατὰ τὸ اهبه ἐκ τοῦ آغل] ὀν. αὐλή, περίϐολος· βλ. καὶ حول.

اولى } ἢ اولو T. ἐϐ-λί, ἐπθ. ἔγγαμος: — بارلى ἄνθρωπος μὲ οἶκον, μὲ οἰκογένειαν, ἔγγαμος, οἰκογενειάρχης· § ὁ ἔχων οἶκον [ἐπὶ χωρίων κτλ.]: ايكى — بر كوى χωρίον ἐκ δύο οἰκιῶν, δίοικον.

اولى } ἢ اول Α. ἐϐλὰ [παραθ. τοῦ ولى] ἐπθ. καταλληλότερος, προτιμότερος, προκριτώτερος: در — بورادە قالق اورايه كيتمكدن τὸ μεῖναι ἐδῶ προτιμότερον τοῦ μεταϐῆναι ἐκεῖ· || در — سفيل اولمدن اولمك τὸ ἀποθανεῖν προτιμότερον τοῦ ἀναξιοπαθεῖν· || اولاى ولاة الموحدين ἐϐλάϊ ϐιλάτιϐ-λ-μυϐεχχιτίν, ὁ κάλλιστος τῶν διοικητῶν τῶν μονοθεϊστῶν [τίτλος πρὸς ἀνωτέρους Ναΐπας καὶ Καδήδες]· || βلر طريق.

اولى } Α. οὐλὰ [θηλ. τοῦ اول ἐϐϐέλ, πρῶτος] ἐπθ. πρῶτος, πρώτη· || — رتبه πρῶτος ϐαθμὸς πολιτικός· βλ. رتبه· || — دفعه πρώτη φορά.

اولى } Α. οὐλὶ [συνθ. اولو οὐλοὺ, Α. βλ.] ὀν. κάτοχοι: الى — ὀλί-ν-νοχά,κάτοχοι νοός, νοήμονες.

اولى } Α. ἐϐϐελ-ί, ἐπθ. ἀρχικός, πρῶτος, πρότερος, πρωτότυπος· § θ. اوليه.

اولياء } Α. ἐϐλιγιὰ [πλθ. τοῦ ولى ϐελὶ] ὀν. ἅγιοι: اولى — ى — οἱ ἅγιοι τοῦ Θεοῦ· § κύριοι, κάτοχοι: امور — ى — οἱ ἐν τοῖς πράγμασι, οἱ διευθύνοντες τὰ πράγματα, ταγοί, ὑπουργοί· § οἱ πλησιέστεροι,οἱ κηδεμόνες: اطفال — ى — οἱ κηδεμόνες τῶν παιδῶν· § دوه سى — [κάμηλος τῶν ἁγίων] εἶδος ἐντόμου ὁμοιάζοντος ἀκρίδα.

اوليات } Α.ἐϐϐελι-γὰτ [πλθ. τοῦ اول ἐϐϐελὶ] ὀν. ἀρχαί, προοίμια, προηγούμενα ὑποθέσεως: ايشك — ى يلغى πρέπει νὰ ὦσι γνωστὰ τὰ προηγούμενα τῆς ὑποθέσεως, τὸ ἱστορικόν· § στοιχεῖα, πρῶται γνώσεις, ἀλήθειαι πρόδηλοι καὶ πανθομολογούμεναι: «آتش يانار» — دندر ἡ κρίσις «τὸ πῦρ καίει» εἶναι ἐκ τῶν προδήλων ἀληθειῶν.

اوليت } Α. ἐϐϐελ-ιγὲτ, ἀφ. θ. προτεραιότης, ἀρχαιότης, ὑπεροχή· § [σχ. ρητ.] τὸ καλεῖν τι διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς μελλούσης αὐτοῦ καταστάσεως, ὡς ἀνάπτω πυρὰν ἀντὶ ἄνθρακας· βλ. كونيت.

اوليجى } T. ὀλαϐζὶ, βλ. اولوجى.

اوليسى } T. ἐϐϐελιδί, βλ. اولى.

اوليش } Τ. ὀλ-ής [ἐκ τοῦ اول] ρ. ἀφ. τὸ γενέσθαι, τὸ νὰ ἦ τις: م—مطرقه یازیجاق ὀλησ-ήμ, τὸ γενέσθαι με ἄξιον, τὸ ἀξιωθῆναί με· || ی—لل نالل ὀλησ-ήν, τὸ ἀξιωθῆναι αὐτόν.

اوليلك } Τ. ἐβλι-λίκ, ἀφ. τὸ εἶναι ἔγγαμον, βίος ἔγγαμος [ἀντιθ. اكارلق].

اولين } Α. ἐββελ-ὶν [πλθ. τοῦ اول ἐββέλ] ὀν. οἱ πρῶτοι, οἱ ἀρχαῖοι, οἱ προγενέστεροι: واخرين — οἱ προγενέστεροι καὶ οἱ μεταγενέστεροι· || — ال اول ἐββελσ-λ-ἐββελίν, ὁ πρῶτος τῶν πρώτων, ἤτοι ὁ Θεός [βλ. καὶ آخر]· || — ال اساطير ἐδατίρσ-λ-ἐββελίν, μυθολογίαι τῶν ἀρχαίων.

اولين } Π. ἐββελ-ὶν, ἐπθ. ἀρχικός, πρῶτος: — ايلك ἡ πρώτη βαθμίς· || ايلك — ترق ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς προόδου.

اوم } Τ. ὄμ ἢ اوم ὀμά, ὀν. πρᾶγμα στρογγύλον ὡς ἡ κεφαλή· βλ. اوماجه.

اوما } Τ. οὐμά, ἢ اوم οὐμμά, ὀν. μορμολύκειον, φόβητρον διὰ τοὺς μικροὺς παῖδας· βλ. اوماجى.

اوماج } Τ. ὀμάδζ [ἐκ τοῦ اوغق ὀγμάκ, τρίδειν] ὀν. ζύμη ἐξ ἀλεύρου καὶ γάλακτος τριβομένη εἰς λεπτὰ σφαιρίδια καὶ χρησιμεύουσα εἰς κατασκευὴν ζωμοῦ [βλ. ترخانه].

اوماجه } Τ. ὀμα-δζά [λ. ἀρχ.] ὀν. στέλεχος, ἤτοι τὸ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν δένδρου μένον ἐν τῇ γῇ μέρος αὐτοῦ: ی — آغاج στέλεχος δένδρου· § κεφαλὴ ὀστοῦ· § κόκκυξ.

اوماجى } Τ. οὐμα-δζή, ἢ اوماجى οὐμμα-δζή, ὀν. ἰδανικὸν πρόσωπον φοβερόν, δι' οὗ πτοοῦσι τοὺς παῖδας, κ. χιπουμπούτης.

اومدرمق } ἢ اومدیرمق Τ. οὐμ-τουρ-μάκ, ρμ. μτθ. κάμνω τινὰ νὰ ἐλπίζῃ, νὰ προσδοκᾷ, παρέχω ἐλπίδας [δοτ. αἰτ.]: تازه باغلر اومدیروب کچه باغلر یره سردیکی میوه‌لر οἱ καρποί, οὓς τὸ ἔαρ κάμνει νὰ ἐλπίζωμεν τὸ δὲ φθινόπωρον ἐξαπλοῦ κατὰ γῆς.

اومسانمق } Τ. οὐμ-σαν-μάκ, ρμ. οὐδ. ἐλπίζω, ἔχω ἐλπίδας.

آومق } ἢ آوومق Τ. ἄβου-μάκ, ρμ.μσ. βαυκαλίζομαι· βλ. آوغق καὶ آوغق.

اومك } Τ. ἐβ-μέκ, βλ. اميرل.

اوملمق } Τ. οὐμ-ουλ-μάκ, ρμ.πθ. ἐλπίζομαι, εἶναι ἐλπιζόμενος· § ρμ. ἀπρόσ. ὑπάρχει ἐλπίς, ἐλπίζει τις.

اوممق } Τ. οὐμ-μάκ, ρμ. μτθ. ἐλπίζω, προσδοκῶ: اوغلدیك طاش یاراز ὁ λίθος, ὃν δὲν ἐλπίζεις [οὐμμαϊπιγήν], σχίζει κεφαλήν.

اومه } Τ. οὐμ-μά, ὀν. ἅπαξ. τὸ ἐλπίζειν, ἐλπίς, προσδοκία: ی — اوغرامق συλλαμβάνω ἐλπίδας.

اومنمق } Τ. οὐμ-ουν-μάκ, ρμ. οὐδ. συλλαμβάνω ἐλπίδας, ἐλπίζω.

اومنيبوس } Λατ. ὀμνιβοὺς [omnibus] ὀν. λεωφορεῖον.

اومو } Τ. οὐμοὺ [ἐκ τοῦ اوم] ὀν. ἐλπὶς προσδοκία.

اومورغه } Τ. ὀμουργά, βλ. اوكورغه.

اوموز } Ελ. ὀμούζ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اوم ἢ اوما] ὀν. ὦμος: باشى — ἄκρα τοῦ ὤμου, ἀκρώμιον· || كوركى — ὠμοπλάτη· || — ۰—ὦμος μὲ ὦμον, συνωστισμός· || اوپشمك — ψιλῶ ἀμοιβαίως τὸν ὦμον ἄλλου πρὸς ἔνδειξιν ἀγάπης· μτφ. εἶμαι ἴσος πρὸς ἄλλον, δὲν ὑπολείπομαί τινος· || چكمك ἢ الدیرمق — σηκόνω τοὺς ὤμους, προσποιοῦμαι ἄγνοιαν· || سيلكمك — σείω τοὺς ὤμους, δεικνύω ἀδιαφορίαν· || اوزمق ۰— λαμβάνω ἐπ' ὤμων φορτίον [κτυπῶ εἰς τὸν ὦμον]· || ال ۰—ἀναλαμβάνω· || تشيق — φέρω ἐπ' ὤμων, τιμῶ, σέβομαι, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι τινά· || ده — اوى ال ὀμουζουντά, φερέοικος [ὁ οἶκός του ἐπὶ τοῦ ὤμου του].

اوموزلامق } Τ. ὀμουζ-λαμάκ, ρμ. μτθ. λαμβάνω ἐπ' ὤμων, βοηθῶ, παρέχω τὸν ὦμον πρὸς ὑποστήριξιν [αἰτ.].

اوموزلق } Τ. ὀμουζ-λούκ, ὀν. ἐπωμίς, ἤτοι στόλισμα ὅπερ φέρουσιν οἱ ἀνώτεροι στρατιωτικοὶ ἐπ' ὤμων· § ی—كى ὦμος πλοίου, ἤτοι ἡ κατὰ τὴν πρώραν ἢ τὴν πρύμνην καμπὴ ἢ γωνία τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου.

اون } Τ. ὄν, ἀρθ. δέκα: ايكى—δώδεκα· || ۰—ر ἓν δέκατον· || باشى — δεκανεύς.

اون } Τ. οὔν, ὀν. ἄλευρον: — خاص ἄλευρον πρώτης ποιότητος· || — خرمى πρόστυχον ἄλευρον [χαρδζί]· || ى — چاودار ἄλευρον βρίζας· || ى — ارپه ἄλευρον διὰ ζυμίτα· § κόνις ἰατρικοῦ κτλ.: كى — ὸς ἄλευρον, ἤτοι ἐν καταστάσει κόνεως λεπτοτάτης.

اون } Τ. ὄν, ὀν. φωνή, φήμη· βλ. اول.

اونامق } Τ. ὀναμάκ, ρμ. μτθ. εὑρίσκω τι καλὸν καὶ τὸ ἐπιθυμῶ, ἢ τὸ ζητῶ καὶ τὸ προτιμῶ· βλ. اوكق.

اونباشى } Τ. ὀν-πασή, ὀν. δεκανεὺς [ἢ κεφαλή, ὁ ἀρχηγὸς δέκα στρατιωτῶν].

اونباشيلق } Τ. ὀν-πασηλίκ, ἀφ. ὁ βαθμὸς τοῦ δεκανέως.

اونجى } Τ. οὐν-δζού, ὀν. ἀλευροποιὸς ἢ ἀλευροπώλης.

اونده‌لق } Τ. ὀν-δαλίκ, [ἐκ τοῦ اون δέκα τῆς προθ. ده καὶ τῆς κατάλ. لق] ὀν. δέκατον: لق — λαμβάνειν δέκατον· § μτφ. δικαίωμα πωλήσεως: غزته موزعلرینه ایکی بچق پاره — τοῖς διανομεῦσι τῶν ἐφημερίδων δίδεται δικαίωμα πωλήσεως ½ 1]2 παράδων.

اونده‌لقجى } Τ. ὀνδαλικ-τσή, ὀν. δεκατιστής, ἤτοι εἰσπράκτωρ τῆς δεκάτης· § ἐργάτης ἐργαζόμενος ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ νέμηται τὸ δέκατον τοῦ προϊόντος.

اونر } Τ. ὀν-άρ, ἀρθ. ἀνὰ δέκα: غروش — ἀνὰ δέκα γρόσια.

اونسز } Τ. ὀνσούζ [ἢ ἀντ. سز μορ.] ἐπρ. ἄνευ ἐκείνου· βλ. اونلو ἢ اونلوك.

اونكو } ἢ اونكى Τ. ὀνγκιό [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τῆς ρίζης اوككه] ὀν. πεῖσμα, ἐπιμονή· βλ. καὶ اوكو.

اونكور } Τ. ὀνγκούρ, βλ. اوككور.

اونكورده‌مك } Τ. ὀνγκουρ-τεμέκ, βλ. اوككورده‌مك.

اونكول } Τ. ὀνγκιόλ [ἐκ τοῦ اونكو] ἐπθ. πείσμων, ἐπίμονος.

اونكولك } Τ. ὀνγκιό-λόκ, ἀφ. ἐπιμονή, πεῖσμα.

اونكيشمك } Τ. ὀνγκιό-σμέκ, ρμ. οὐδ. ἰσχυρογνωμονῶ, κ. πεισματόνομαι.

اونلامق } Τ. οὐν-λαμάκ, ρμ. μτθ. ἐπιπάσσω ἄλευρον, ἀλευρόνω [αἰτ.]: — الفلری ἀλευρόνω τοὺς ἰχθῦς πρὸς τηγάνισμα.

اونلق } Τ. ὀν-λούκ, ἐπθ. ὁ ἀξίας δέκα παράδων ἢ γροσίων, κτλ. § ὁ ἐκ δέκα μερῶν σύνθετος· § ὁ ἡλικίας δέκα ἐτῶν· § ὀν. δεκάριον, δεκάρα, ἤτοι νόμισμα ἀξίας δέκα παράδων· § δεκάς.

اونلق } Τ. οὐν-λούκ, ὀν. ἀλευροθήκη.

اونلى } Τ. ὀν-λού, ἐπθ. ὁ συγκείμενος ἐκ δέκα μερῶν· § ὀν. τὸ δεκάριον τῶν χαρτίων τοῦ χαρτοπαιγνίου.

اونلو } Τ. ὀν-λού [ἢ ἀντ. دیکت. لو μορ.] ἐπρ. μετ' ἐκείνου: اونسز — ὀνλοὶ ὀνιούζ, μετὰ καὶ ἄνευ ἐκείνου.

اونلو } ἢ اونلى Τ. οὐν-λού, ἐπθ. ὁ ἔχων ἄλευρον ἢ ὁ ἐξ ἀλεύρου κατεσκευασμένος.

اونلى } Τ. ὀνλό, βλ. اوكلى.

آونمق } Τ. ἄβου-ν-μάκ, ρμ. μσ. βαυκαλίζομαι, ἀπατῶ ἐμαυτὸν δι' ἀπατηλῶν ἐλπίδων· § μένω ἔγκυος [ἐπὶ ζώων, ἰδίᾳ δαμάλεως].

اونجى } Τ. ὀν-ουνδζού, ἀρθ. δέκατος, η, ον: كون — δεκάτη ἡμέρα.

اونجيلق } Τ. ὀν-ουνδζουλούκ, ἀφ. τὸ δεκατεῖον.

اونوتديرمق } Τ. οὐνουτ-τουρ-μάκ, ρμ. μτθ. κάμνω τινὰ νὰ λησμονήσῃ τι [δοτ. αἰτ]: بو وقعه بكا سالمى اونوتديردى τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω τὴν κατάστασίν μου.

اونوتغان } Τ. οὐνουτ-γάν, ἐπθ. ἐπιλήσμων.

اونوتمق } Τ. οὐνουτ-μάκ, ρμ. μτθ. λησμονῶ [αἰτ.]: سوكلى اونوتدم — ἐλησμόνησα νὰ εἰπω· || چوق اونوتمق ايى سوز ὁ πολὺ ἀγαπῶν δὲν λησμονεῖ πολύ· § μτφ. پارامیلاه: اونوتمق μὴ λησμόνει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ἤτοι εὔχου ὑπὲρ ἡμῶν.

اونوتمه } Τ. οὐνουτ-μά, ὀν. ἅπαξ. τὸ λησμονεῖν, λήθη.

اونودلمق } Τ. οὐνουτ-ουλμάκ, ρμ. πθ. λησμονοῦμαι: اونوديلور شى دكلدر δὲν εἶναι πρᾶγμα λησμονούμενον, δυνάμενον νὰ λησμονηθῇ.

اونوديجى } Τ. οὐνουτ-ουδζού [اونوتغق] ἐπθ. ὁ λησμονῶν, ἐπιλήσμων.

اونيفورمه } Ιτ. οὐνιφόρμα [uniforma] ὀν. στολὴ ἐπίσημος ὑπηρεσιῶν πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων.

اووا } Τ. ὀβά, βλ. اووه.

اووالامق } Τ. ὀβα-λαμάκ, βλ. اوغلامق.

آووج } Τ. ἀβούδζ, βλ. آوچ.

اوودیرمق } Τ. ὀβέτουρμάκ, καὶ اووشدیرمق βλ. اوغشدیرمق ' اوغدیرمق

آوورد } Τ. ἢ آورد ἀβούρτ, βλ. آورت.

آووقات } Γλ. ἀβοκάτ [avocat] ὄν. δικηγόρος· § ἐπθ: آدم — ἄνθρωπος στωμύλος δυνάμενος διὰ τῆς στωμυλίας του νὰ παραστήσῃ τὸ δίκαιον ἄδικον καὶ τοὐναντίον, σοφιστής.

آووقاتلق } Τ. ἀβοκατ-λίκ, ἀφ. δικηγορική, σοφιστεία.

اوولامق } Τ. ὀβ-λαμάκ καὶ هوولامق χοβ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. ἐπιτίθεμαι, ἐφορμῶ [ἐπὶ πτηνῶν ἐπιτιθεμένων κατὰ λείας].

اوومق } Τ. ὀβμάκ, βλ. اوغمق.

اووه } Τ. ὀβά, ὄν. πεδιάς, ἤτοι μέρος ἐπίπεδον· βλ. قیر καὶ چول.

اووەلق } Τ. ὀβα-λίκ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. καὶ ἐπιθ. τόπος πλήρης πεδιάδων, ἐπιπέδων μερῶν.

اووەلك } Τ. ὀβελίκ, βλ. اوكلك.

اوهام } Α. ἐβχάμ [πλθ. τοῦ وهم βὲχμ] ὄν. εἰκασίαι, ὑποθέσεις ἀδόσιμοι: — خیالات و εἰκασίαι καὶ φαντασιοπληξίαι· || باغلیه — παραδίδομαι εἰς εἰκασίας, ὑπονοίας, μάτην φοβοῦμαι, ὑποπτεύω.

اوهن } Α. ἐβχὲν [ῥζ. وهن] ἐπθ. παραθ. ἀσθενέστερος, χαλαρώτερος-τατος: — بیوت عنکبوتدر ὁ ἀσθενέστερος (τῶν οἰκων εἶναι ὁ οἶκος τῆς ἀράχνης.

اوهو } Τ. ἀχό, ἐπῆν. προσποίησις βήξεως πρὸς περιφρόνησιν ἢ ἐμπαιγμόν.

اوی } Τ. οὔϊ [βλ. اوغلامق] ὄν. βοή, ἦχος: ویرمك — ἠχῶ, ἀντηχῶ.

اویا } Τ. ὄγια, ὄν. ὦα, κ. οὔγια, παρυφή· τρίχαπτον.

اویاجی } Τ. ὄγια-ὄζη, ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς τριχάπτων:

اویار } Τ. οὐγιὰρ [γ' πρόσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اویامق, οὐϊμάκ, συμφωνῶ] ἐπθ. κατάλληλος, ἁρμόζων, συνᾴδων, ἐπιδεκτικὸς ἐξομαλύσεως, συμβιβασμοῦ: — ینه کیدن وقتك ὁ συμμορφούμενος πρὸς τὰς περιστάσεις [βακεὶν οὐγιαρινά, καθὼς συνᾴδει πρὸς τὸν καιρόν].

اویارمق } Τ. οὐγιαρμάκ, ρμ, μτθ. ταὐτὸν τῷ اویاندیرمق βλ.

اویالامق } Τ. ὀγια-λαμάκ, ρμ.μτθ. στολίζω δι'ὤας, διὰ τριχάπτων· μτφ. βαυκαλίζω, ἀπατῶ, ἀναχαιτίζω δι' ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων [αἰτ.].

اویالاندیرمق } Τ. ὀγια-λαντηρμάκ, ρμ.μτθ. βαυκαλίζω τινὰ δι'ἀπατηλῶν ἐλπίδων ὅπως κερδήσω χρόνον [αἰτ.].

اویالانمق } Τ. ὀγια-λανμάκ, ρμ. μθ.βαυκαλίζομαι, ἀπατῶμαι, χρονοτριβῶ ἀδίκως, ματαιοπονῶ, καθυστερῶ.

اویالی } Τ. ὀγια-λή, ἐπθ. ἐστολισμένος διὰ τριχάπτων, διὰ παρυφῶν.

اویان } Τ. ὀγιάν, ὄν. χαλινός: اورمق — χαλιναγωγῶ, θέτω χαλινόν [δοτ.].

اویاندیرمق } Τ. οὐγιαν-τηρ-μάκ, ρμ.μτθ. ἀφυπνίζω [αἰτ.]: بی ساعت ایکیده اویاندیر ἀφύπνισόν με εἰς τὰς δύο· § κατοικίζω, πλουτίζω, καλλιεργῶ, προάγω γῆν, τόπον, οἶκον [αἰτ.]: همیشه کوی اویاندیردی διὰ τῆς προσπαθείας του προήγαγε τὸ χωρίον· § ἀνάπτω λύχνον, ἑστίαν, ὑποδαυλίζω πῦρ, ταραχὴν κτλ [αἰτ.]: اوجاغی اویاندیردی ' قندیلی ἄναψε τὸν λύχνον, τὴν ἑστίαν· || — آتش ὑποδαυλίζω τὸ πῦρ· § διεγείρω αἰσθήματα, ὑπόνοιαν, ἀναμνήσεις κτλ. [αἰτ.]: — شبهه‌لر διεγείρω ὑπονοίας || قلبدن بر طاقم طاتلی و مؤلم حسیاتی اویاندیران خاطرات ἀναμνήσεις διεγειρόμεναι ἐκ τῆς καρδίας αὐτοῦ πολλὰ ἡδέα καὶ ὀλιβερὰ αἰσθήματα.

اویاندیریجی } Τ. οὐγιαντηρ-ιτζὴ [ἐκ τοῦ اویاندیرمق] ἐπθ. ὁ ἀφυπνίζων, ὁ ὑποδαυλίζων, ὁ διεγείρων, ὁ ἀνάπτων: ساعت — ἐξυπνητήριον [ὡρολόγιον]· || ادویه — διεγερτικὰ φάρμακα.

اویاندیریش } Τ. οὐγιαντηρ-ὶς [ἐκ τοῦ اویاندیرمق] ῥ. ἀφ. τὸ ἀφυπνίζειν, ἀφύπνισις, διέγερσις, ὑποδαύλισις.

اویانش } ἢ اویانیش Τ. οὐγιαν-ὶς [ἐκ τοῦ اویامق] ῥ. ἀφ. ἀφύπνισις, ἐγρήγορσις.

اویانق } Τ. οὐγιαν-ὶκ [ἐκ τοῦ اویامق] ἐξυπνος, ὁ μὴ κοιμώμενος· μτφ. εὐφυής, ζωηρός, ἄγρυπνος, προσεκτικός.

اویانقلق } Τ. οὐγιανικ-λίκ, ἀφ. ἐγρήγορσις· μτφ. εὐφυΐα, κ. ἐξυπνάδα, ζωηρότης, ἐπαγρύπνησις, προσοχή.

اویانلامق } Τ. ὀγιαν-λαμάκ, ρμ. μτθ. χαλιναγωγῶ ἵππον [αἰτ.].

اویانمق } Τ. οὐγιαν-μὰκ [βλ. اویق] ρμ. μθ. ἀφυπνίζομαι, ἐξυπνῶ· μτφ. συνέρχομαι, γίνομαι προσεκτικός, ἐγρηγορώς, ζωηρός· ἀφυπνίζομαι ἐκ τῆς χειμερινῆς νάρκης [ἐπὶ ζώων]· ἀναζωογονοῦμαι, αὐξάνω [ἐπὶ δένδρων καὶ ψυτῶν κατὰ τὴν ἄνοιξιν]· § διεγείρομαι [ἐπὶ αἰσθημάτων, ὑπονοίας, σκέψεων]: اویانور بر چوق ملاحظه‌لر πολλαὶ σκέψεις διεγείρονται· || [τῇ دن]: — اویقودن ἀφυπνίζομαι.

اویانیش } Τ. οὐγιαν-ὶς, βλ. اویانش.

آویختە } Π. ἀβιχτὲ [μτχ. τοῦ آویختن ἀβιχτὲν] ἀνηρτημένος· || Ῥμ. ἀναρτῶ [αἰτ.]: قیلدی مرغ دلی تار زلفه — ἀνήρτησε τὸ πτηνὸν τῆς καρδίας [ἤτοι τὴν καρδίαν ἤτις ὁμοιάζει πρὸς πτηνὸν] εἰς τὸν στήμονα τοῦ βοστρύχου αὐτῆς [στιχ.]· || موقع احترام ایلك — ἀναρτῶ εἰς θέσιν τιμητικὴν [εἰκόνα, ἢ πλάκα, φέρουσαν ἐπιγραφήν, ἢ τουγρᾶν [طغرا] κτλ.

اویخو } Τ. οὐϊχό, βλ. اویقو.

اویدرمق } Τ. οὐϊ-τουρ-μάκ, ρμ. μτθ. προσαρμόζω, ταιριάζω [δοτ. αἰτ.]: — اختار کلیده προσαρμόζω εἰς τὸ κλεῖθρον κλειδίον· § διευθετῶ, πλάττω, ἐπινοῶ [αἰτ.]: یالان — πλάττω ψεύδη· || اویدر اویدرده سویله πλάττε πλάττε καὶ λέγε· || — پای پرنه‌لر προσαρμόζω τὸν πόδα, ἐνεργῶ συνῳδὰ ἢ μανθάνω νὰ περιπατῶ στρατιωτικῶς, τὸ στρατιωτικὸν βῆμα· || برق — κάμνω τινὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν ἰδέαν μου, νὰ ὑπηρετήσῃ τὰ σχέδιά μου [ἐπὶ κακοῦ].

اویدرمق } οὐϊ-τουρ-μάκ, ρμ. μτθ. βάλλω τινὰ νὰ γλύψῃ, τορνεύσῃ ἢ κοιλάνῃ ξύλον ἢ νὰ βαθύνῃ περιλαίμιον ἐνδύματος κτλ. [δοτ. αἰτ.].

اویدرمە } Τ. οὐϊτουρ-μά, ὄν. ἀπαρ. τὸ προσαρμόζειν, προσαρμογή· § ἐπινόησις, ἐπινόημα· ἀπομίμησις· § ἐπθ. πλαστός, ψευδής, ψεῦδος πλαστόν.

آویز } Π. ἀβίζ [προστ. τοῦ آویختن ἀβιχτὲν ἀναρτῶ, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ἀναρτῶν, ὁ κρατῶν ἀνηρτημένον: — دل ἀξιαγάπητος, θελξικάρδιος [ὁ τὴν καρδίαν κρατῶν ἀνηρτημένην]· βλ. καὶ آویخته.

آویزکان } Π. ἀβιζε-γκιὰν [πλθ. τοῦ ἑπομ.] ὄν. οἱ προσκείμενοι, ἤτοι παράσιτοι, κόλακες, εὐνοούμενοι· § παλλακίδες.

آویزه } Π. ἀβιζὲ [βλ. آویز] ὄν. κόσμημα ἐκ κρυστάλλου ἢ μετάλλου ἀναρτώμενον ἐν τῇ ὀροφῇ πρὸς στολισμόν, πολυέλαιος, ἢ λυχνία πολύφωτος· § کوش — ἐνώτιον [ἀνηρτημένον ἐκ τοῦ ὠτός].

اویشدیرمق } Τ. οὐϊ-ὀτουρ-μάκ, ρμ. μτθ. συμβιβάζω, θέτω εἰς ἁρμονίαν κάμνω νὰ ἁρμονοῦσι [αἰτ. ایله]· βλ. καὶ اویوشدیرمق.

اویشمق } ἢ اویوشمق Τ. οὐϊ-ὀ-μάκ, ρμ. ἀλλ. συμβιβάζομαι, συμφωνῶ, συνεννοοῦμαι μετ' ἄλλων ἐπί τινος ἀντικειμένου, ἁρμονοῦμαι [τῇ ایله]: انکله بر بابده اویوشمه‌یه جم δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ συμβιβασθῶ μετ'αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· || βλ. καὶ اویوشمق.

اویشمە } Τ. οὐϊ-σμά, ὄν. ἀπαρ. τὸ συμβιβάζεσθαι, συμβιβασμός: سندی — ὄγγραφον συμβιβασμοῦ.

اویصال } Τ. οὐϊ-σάλ [ἐκ τοῦ اویماك οὐϊμὰκ] ἐπθ. ὁ ἀκολουθῶν εὐκόλως τὴν γνώμην τῶν ἄλλων, ὁ μὴ ἀνθιστάμενος, ἐνδοτικός.

اویشیق } Τ. οὐϊσ-ὶκ [ἐκ τοῦ اویشمق] ἐπθ. ὁ σύμφωνος, ὁ συνεννοημένος μετά τινος· βλ. καὶ اویوشیق.

اویشیقلق } Τ. οὐϊσικ-λίκ, ἀφ. συμφωνία, συνεννόησις· || βλ. καὶ اویوشیقلق

اویغور } Τ. οὐϊ-γοὶρ [ἐκ τοῦ اویق οὐϊ-μὰκ ἀκολουθῶ] ὄν. κ. φυλὴς τουρκομογγολικῆς· κατὰ τὸ اویغور ὠνομάσθη μὲν οὕτως ὡς ἀκολουθήσασα τοὺς 'Ογοὺζ [اوغوزلر], λαβοῦσα δὲ τὴν γραφὴν ἐκ τῆς Ἰνδίας μετέδωκεν αὐτὴν παρὰ ταῖς ἄλλαις τουρκικαῖς φυλαῖς.

اویغون } Τ. οὐϊ-γοὶν [ἐκ τοῦ اویق οὐϊ-μὰκ] ἐπθ. σύμφωνος, ἁρμόζων, κατάλληλος, προσήκων, εὐνοϊκός, οἴκριος, εἴκονος, εὐθινός: — تدبیرلر τὰ πράγματα ἡμῶν εὐνοϊκὰ [πηγαίνουν καλά]· || — حال ἡ κατάστασίς του καλή, εὐνοϊκὴ [εἶναι]· || — روزگار ὁ ἄνεμος εὐνοϊκὸς [εἶναι]· || الم صاتون — [τὸ] ἀγόραστα εἰς εὐθινὴν τιμήν· || کلم — οὐϊγοὶν γیلمك, τὸ ἔρχεσθαι σύμφωνον, συμφωνία, ἁρμονία.

اویغونسز } Τ. **οὐΐγουν-σούζ,** ἐπθ. ἀνάρμοστος, ἀνοίκειος, ἀκατάλληλος: حال — διαγωγὴ ἀνοίκειος· || آدم — ἄνθρωπος ἄτακτος, ἀτάσθαλος.

اویغونسزلق } Τ. **οὐΐγουν-σουζλούκ,** ἀφ. ἀνοίκειος συμπεριφορά, ἀνοίκειον κίνημα, ἀτάκτημα, ἀτόπημα, ἀταξία, ταραχή: لرك منى — παρακώλυσις ἀτοπημάτων· || ميدان ويرماك — δὲν δίδω στάδιον εἰς ἀτακτήματα.

اویغونلق } Τ. **οὐΐγουν-λούκ,** ἀφ. καταλληλότης, συμφωνία, ἁρμονία.

اویغه‌لامق } Τ. **διΐγαλαμάκ,** βλ. اویولغه‌مق.

اویقو } Τ. **οὐΐκοῦ** [ἐκ τοῦ اویومق **οὐγιθμὰκ**] ὀν. ὕπνος: كلك — ἔρχεται ὕπνος· || م كلدى — ὕπνός μοι ἐπῆλθε· || باصمق — ὕπνος καταλαμβάνει· || يه قالمق — βυθίζομαι εἰς τὸν ὕπνον· μτφ. ἡ ὑπόθεσις μένει ὀπίσω, ἀνενέργητος [κοιμᾶται]· || يه وارمق — ἀποκοιμῶμαι· || يه ياتمق — κατακλίνομαι πρὸς ὕπνον· || قاچمق — ἡ كلكورك — ὁ ὕπνος φεύγει, σκορπίζεται· || — كسديرمك κόπτω ὕπνον, γλυκοκοιμῶμαι.

اویقوجی } Τ. **οὐΐκου-δζού,** ἐπθ. φίλυπνος, κ. ὑπνιάρης.

اویقوزن } Τ. **οὐΐκου-ζὲν** [βαρβαρισμὸς ἐκ τοῦ τ. اویقو καὶ τοῦ π. زن, προστ. τοῦ ρημ. زندن ζεῖέν, κτυπᾶν] ἐπθ. φίλυπνος.

اویقوسز } Τ. **οὐΐκου-σούζ,** ἐπθ. ἄϋπνος: قومق — ἀφίνω τινὰ ἄϋπνον, βασανίζω.

اویقوسزلق } Τ. **οὐΐκου-σουζλούκ,** ἀφ. ἀϋπνία· || چكمك — ὑποφέρω ἀϋπνίαν.

اویقولو } Τ. **οὐΐκου-λοῦ,** ἐπθ. νυσταλέος, ὁ ἔχων ὕπνον.

اویکن } Τ. **διΐγκέν,** ὀν. πνεύμων· βλ. καὶ اوككن.

اویکو } Τ. **διΐγκοῦ,** ὀν. βύας· βλ. καὶ اوكو.

اویکه } ἢ اوككه Τ. **διΐγκέ,** ὀν. ὀργή, θυμός· βλ. καὶ اوكه.

اویکی } Τ. **ὀδέϊ,** βλ. اوكى.

اویلق } ἢ اویلوق Τ. **οὐΐλούκ,** ὀν. μηρός: كيكى — ὀστοῦν τοῦ μηροῦ.

اویلمق } ἢ اویولق Τ. **ὀγιουλμὰκ** [ἐκ τοῦ اویق βλ.] ρημ. πθ. κοιλαίνομαι, τορνεύομαι [δένδρον, ξύλον, ἔνδυμα κτλ.]· § βυθίζομαι [ἐπὶ ὀφθαλμῶν ἀσθενοῦς] κ. βουλῶ· § κοιλαίνομαι, κ. τρώγομαι ὡς γῆ ἐκ χειμάρρου ἢ θεμέλιον.

اویلن } Τ. **ὀΐλὲν** ἢ اویلو **ὀΐλέ,** ὀν. μεσημβρία· βλ. اوكله.

اویلوم } Τ. **ὀΐλοὺμ** [ἐκ τοῦ اویلق βλ.] ἀφ. κοιλότης, λάκκος, οὐλή [σημεῖον ἐναπολειπόμενον ἐν τῇ ἐπιδερμίδι ἐκ τῆς εὐφλογίας]· § ἐπθ. κοῖλος, λακκώδης.

اویله } Τ. **ὀΐλὲ** [ἢ ἐκεῖνος, اویله μετὰ] ἀντ. τοιοῦτος-η-ον: شى كورمدم — τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν εἶδον· || آدم كلدى — τοιοῦτος ἄνθρωπος δὲν ἦλθε· § ἐπρ. τοιουτοτρόπως, οὕτως: — ايسه ἐὰν ἔχῃ οὕτως· || ى — οὕτως [ἔχει]; || اما — οὕτως ἀλλά, ἢ καλῶς ἔχει ἀλλά· § βλ. καὶ اویلن.

اویله‌جه } Τ. **ὀΐλέ-δζε,** ἐπθ. τοιοῦτος· § ἐπρ. τοιουτοτρόπως.

اویله‌سى } Τ. **ὀΐλε-σί,** ἀντ. τοιοῦτός τις: — دكل δὲν εἶναι τοιοῦτόν τι, δὲν ἔχει οὕτως, τὶ ταιριάζει.

اویله‌لك } Τ. **ὀΐλε-λίκ,** ὀν. τοιοῦτος τρόπος: اويلز — δὲν γίνεται τοιουτοτρόπως [μὲ τέτοια], δὲν ἐνεργεῖ τις κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

اویماق } Τ. **ὀΐμάκ,** ὀν. κύοος· ὑποδιαίρεσις φυλῆς, γενεά: اولن قيزيلن اولن — ἐκ τῆς δεῖνος γενεᾶς τῆς δεῖνος φυλῆς.

اویمق } Τ. **ὀΐ-μάκ,** ρημ. μτδ. κοιλαίνω, βαθουλόνω, καθιστῶ κοῖλον, γλύφω, τορνεύω, σκάπτω περιλαίμιον, μασχάλην ἐνδύματος, ὕψασμα, ξύλον κτλ. τὸ καθιστῶ εἰς τὸ μέσον κοῖλον, βαθουλόν, ἀνοικτόν [αἰτ.]: — كوز ἐξορύττω ὀφθαλμούς, ἀπατῶ, βγάζω τὰ μάτια [ἔκφρασις ὀργῆς, πάθους]. § Κατὰ τὸ لهجه προσέτι σημαίνει: μηχανῶμαι, τεχνάζομαι, μεταχειρίζομαι δόλον [αἰτ.]· βλ. اویون.

اویمق } Τ. **οὐΐ-μάκ,** ρημ. οὐδ. ἁρμόζω, συμφωνῶ, κ. ταιριάζω, ἀκολουθῶ, συμμορφοῦμαι, ὁμοιάζω [δοτ.]: — ايچون چوچوغه ἢ جام ἢ θέλος ἁρμόζει [ταιριάζει] πρὸς τὸ παιδίον· || — انختار كليده τὸ κλειδίον ἁρμόζει πρὸς τὸ κλεῖθρον· || — امامه اماز ده ἐν τῇ προσευχῇ συμμορφοῦμαι πρὸς τὸν ἰμάμην, ἤτοι πράττω ὅ,τι πράττει ἐκεῖνος· || اويماز زمان زمانه ὁ χρόνος δὲν

συμφωνεῖ πρὸς τὸν χρόνον, ἢ μία ὥρα δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν ἄλλην· || اوى زمان سكا اويماز ايسه سن ὁ χρόνος ἐὰν ἡ ἐποχὴ δὲν συμβιβάζεται μὲ σέ, οὐ συμμορφώθητι [οὔτ] πρὸς αὐτήν, ἤτοι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ συμμορφόνηται μὲ τὰς περιστάσεις [πρμ.].

اویه } Τ. **ὀΐ-μὰ** [ἐκ τοῦ اویق اویمك] ὀν. γλυφή, τόρνευμα, τόρευσις [ἐπὶ ξύλου ἢ μετάλλου]: ايشى — ἔργον γλυφῆς, τορευτόν, γλυπτόν, σκαλιστόν· § ἐπθ. γλυπτός, τορευτός.

اویه‌جی } Τ. **ὀΐμα-δζή,** ὀν. τορευτής [ταλαθοῦρος], ὁ ἐπὶ ξύλου ἢ μετάλλου διαφόρους γλυφὰς καὶ σχήματα κατασκευάζων, γλύπτης· § μτφ. πανοῦργος, δόλιος.

اویه‌لى } Τ. **ὀΐμα-λή,** ἐπθ. γεγλυμμένος, τετορνευμένος, τορευτός: طولاب — ἐρμάρια τορευτά.

اویناتمق } Τ. **διναι-τ-μάκ,** ρημ. μτδ. κάμνω τινὰ ἢ τι νὰ παίζῃ, νὰ χορεύῃ· ἀπατῶ, παίζω τινά· κινῶ, μετακινῶ, σαλεύω· κάμνω νὰ παραστήσωσιν ἐπὶ θεάτρου κτλ. [αἰτ.]: — ديش μετακινῶ τὸν ὀδόντα, κάμνω νὰ παίξῃ, νὰ σαλεύσῃ· || اويناتيور كى ايستديكى كبى اوينايور παίζῃ ὅπως θέλῃ, τὸν ἄγει καὶ τὸν φέρει· || آت — χορεύω τὸ ἄλογον, ἐπιδεικνύω ἱκανότητα, κάμω ὅ,τι θέλω· || — قالب كاتدروخلنى κινῶ τὸ γένειον].

اویناملق } Τ. **ὀΐνα-μὰλ-μάκ,** ρημ. πθ. σαλεύομαι, μετακινοῦμαι, ἀπατῶμαι, γίνομαι τὸ παίγνιόν τινος· παριστάνομαι [ἐπὶ θεατρικῆς παραστάσεως]· § اويناتيور βλ. ἐπομ.

اویناملیش } Τ. **ὀΐνατμὰ-λής,** ρ. ἀφ. τὸ κινεῖσθαι, ἀπατᾶσθαι, παριστάνεσθαι, ἢ κίνησις, μετακίνησις, ἀπάτη, παράστασις δράματος, κωμῳδίας [ἐν θεάτρῳ].

اویناش } Τ. **ὀΐνά-ς,** ὀν. συμπαίκτωρ· § ἐραστής, ἐρωμένη, δημοσία γυνή.

اویناشمق } Τ. **ὀΐνα-ς-μάκ,** ρημ. ἀλλ. συμπαίζω: چوجقلر اويناشور οἱ παῖδες συμπαίζουσι [τῇ ايله].

اویناق } Τ. **ὀΐνά-κ,** ἐπθ. κινητός, ἀστάθής, φιλοπαίγμων, ἐλαφρὸς ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῆς σωφροσύνης, κ. παιγνιδιάρης· § ὀν. ὀρθρωσις· λέγεται καὶ يرى اويناق.

اویناقلق } Τ. **ὀΐνακ-λήκ,** ἀφ. κινητότης, ἀστάθεια, ἐλλειψις σωφροσύνης, φιλοπαιγμοσύνη.

اویناملق } Τ. **ὀΐνα-μὰκ** [βλ. اویون] ρημ. οὐδ. παίζω παίγνιον, παριστάνω, διασκεδάζω, χορεύω, κινοῦμαι, σαλεύω, κτυπῶ, πάλλω, παίζω ἤτοι χάνω τὸν καιρὸν ἐπὶ ματαίῳ, ἢ ἀστείζομαι, δὲν σπουδάζω: — كولوب γελῶ καὶ παίζω, διασκεδάζω, χαίρω· || — بنا ἢ οἰκοδομὴ σαλεύει· || — لد τὸ θεμέλιον σαλεύει· || — ديش ὁ ὀδοὺς σαλεύει· || — يورك ἢ جان πάλλει ἢ καρδία· || — زلسز παίζω, χορεύω ἄνευ κυμβάλου, χαίρω ὑπερβαλλόντως, εἶμαι ἔξαλλος ἐκ χαρᾶς· || — لده σαλεύει ὁ νοῦς, παραφρονῶ· || آت — ὁ ἵππος παίζει, ἤτοι σπικόνεται ὀρθιος εἰς τοὺς δύο πόδας· || — باش ριψοκινδυνεύει ἢ κεφαλή, ἢ ζωή· || βλ. جريد.

اویناتلمق } Τ. **ὀΐνα-νηλ-μάκ,** ρημ. παθ. παίζομαι, παριστάνομαι: اويناتيلان اويون τὸ παρασταθὲν ὄρθιμα κτλ. § ἐπέχει θέσιν καὶ ἀπροσώπου: اويناتيلر يرده ἐνταῦθα δὲν δύναται τις νὰ παίζῃ.

اویناتمق } Τ. **ὀΐνα-ν-μάκ,** ρημ. πθ. παίζομαι, παριστάνομαι.

اویناتش } Τ. **ὀΐνα-γίς,** ρ. ἀφ. τὸ παίζειν, παίξιμον, σκίρτημα· κίνησις, μετακίνησις, παράστασις.

اویندی } Τ. **οὐγουνδοὶ** βλ. اويونده.

اویوتمق } Τ. **οὐγουν-τ-μάκ,** ρημ. μτδ. κοιμίζω [αἰτ.]: — چوجغى κοιμίζω τὸν παῖδα· § μτφ. ἀπατῶ· βαυκαλίζω διὰ κενῶν ὑποσχέσεων· § ἀναβάλλω ὑπόθεσιν [ἀφίνω νὰ κοιμᾶται]· § διὰ τῆς πολυλογίας ἐνοχλῶ, κάμνω νὰ κοιμηθῇ.

اویودیجی } Τ. **οὐγουτ-σιδζού,** ἐπθ. ὁ ἀποκοιμίζων, ὑπνωτικός, καρωτικός.

اویور } Τ. **οὐγουρ** [γ' προσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ اويومق] μτχ. κοιμώμενος, στάσιμος [ἐπὶ ὕδατος]: صو — ὕδωρ στάσιμον.

اویوز } Τ. **οὐγουζ,** ὀν. ψώρα· § ى — اغاچ ψωριάσις δένδρων· || اوت — ψώριον [ψυτ.]· || بوجك — ἄκαρι [ἐντ.]· || اوتلو — ψωριῶ· μτφ. εἶμαι ἀνυπόμονος· § ἐπθ. ψωραλέος.

اویوشدیرمق } Τ. **οὐγουσ-τουρ-μάκ,** ρημ. μτδ. νάρκω, κ. μουδιάζω μέλος τι, ἢ πόνον [αἰτ.]· βλ. اويشديرمق.

اویوشدیریجی } Τ. οὐγιουσά-τουρουδζοῦ [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ναρκωτικός, καρωτικός.

اویوشق } Τ. οὐγιουσούκ, βλ. اویوشیق.

اویوشمق } Τ. οὐγιουσά-μάκ, ρμ. οὐδ. ναρκοῦμαι, πίπτω εἰς νάρκην, αἰμωδιῶ, κ. μουδιάζω ὡς ὁ βραχίων, ὁ ποῦς· [ἐπὶ ὀδόντων, βλ. جیشلمك]· § χαυνοῦμαι, γίνομαι ὀκνηρός· βλ. καὶ اویشمق.

اویوشمه } Τ. οὐγιουσό-μά, ὄν. ἀπαρ. τὸ ναρκοῦσθαι, νάρκωσις, νάρκη, αἰμωδία μέλους σώματος, κ. μουδιασμα· βλ. اویوشمق.

اویوشیق } Τ. οὐγιουσό-οὐκ [ἐκ τοῦ اویوشمق] ἐπθ. νεναρκωμένος, αἰμωδιῶν, κ. μουδιασμένος, ὀκνηρός, ἀδρανής: كيم — μυῖα νεναρκωμένη ἐκ τοῦ ψύχους· βλ. اویشیق.

اویوشیقلق } Τ. οὐγιουσουκ-λούκ, ἀφ. νάρκωσις, ἀδράνεια· βλ. اویشیقلق συνεννόησις.

اویوغ } Τ. οὐγιοῦγ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ اویومق] ἐπθ. στάσιμος [ὕδωρ]· § πηκτός.

اویوغمق } Τ. οὐγιουγ-μάκ [βλ. یوغمق] ρμ. οὐδ. μένω στάσιμος [ἐπὶ ὕδατος]: — صو τὸ ὕδωρ μένει στάσιμον· § πήγνυμαι [ἐπὶ γάλακτος]· βλ. یوغورت.

اویوق } Τ. ὀγιοῦκ [ἐκ τοῦ اویومق ὀϊμάκ] ἐπθ. κοῖλος, κ. βαθουλός, ἐσκαμμένος· § ὄν. κοίλωμα, κοιλότης [δένδρου, ὀδόντος, ὀπωρικοῦ] κτλ. κ. κουφάλα.

اویوق } Τ. οὐγιοῦκ [ἐκ τοῦ اویومق οὐϊμάκ] ὄν. φόβητρον ἐν κήποις καὶ ἀμπελῶσι· λόφος ἢ ὕψωμα τεχνητόν.

اویوقلامق } Τ. οὐγιουκ-λαμάκ [ἐκ τοῦ اویوق] ρμ. μσ. ὑπνώττω, ἀποκοιμῶμαι χωρὶς νὰ κατακλιθῶ.

اویوقلانمق } Τ. ὀγιουκ-λανμάκ, ρμ. μσ. ἀποκτῶ κοιλώματα [ἐπὶ δένδρων, ὀδόντων, ὀπωρικῶν]· βλ. اویوق.

اویوك } Τ. ὀγιόκ, ὄν. φόβητρον· βλ. اویوق.

اویولغه } Τ. ὀγιουλγά, ὄν. προσωρινὴ ραφή, διαρραφή, κ. τρύπωμα· βλ. اویولغه‌مق.

اویولغه‌لامق } Τ. ὀγιουλγα-λαμάκ, ρμ. μτθ. διαρράπτω, κ. τρυπόνω, ράπτω προσωρινῶς· § κινοῦμαι ὀφιοειδῶς.

اویولغه‌مق } ἢ اویولمق Τ. ὀγιουλγα-μάκ [κατὰ τὸ اویومق ἐκ τοῦ اویق ὀϊμάκ] ρμ. μτθ. διαρράπτω, ράπτω προσωρινῶς, κ. τρυπόνω, κάμνω διὰ τῆς ραφῆς γραμμὰς ἐπὶ τοῦ ὑπορράματος. Κατ' ἀναγραμματισμὸν اویلمق اویولمق ὀϊγαλαμάκ.

اویولمق } Τ. ὀγιουλμάκ, βλ. اویلمق.

اویوم } Τ. ὀγιοῦμ [ἐκ τοῦ اویق ὀϊμάκ] ἀφ. κοιλότης, γλυφή, μέρος γεγλυμμένον, κοῖλον: — ى کوز κοιλότης ὀφθαλμοῦ· || — — اویق κάμνω πολλὰς ὀπὰς ἢ κοιλώματα.

اویومق } Τ. οὐγιου-μάκ, ρμ. οὐδ. κοιμῶμαι, μτφ. ἀδιαφορῶ, ἀμεριμνῶ, δὲν ἔχω εἴδησιν τῶν τρεχόντων: قلق اویویه ἀποκοιμῶμαι· § μένω ὀπίσω, καθεύδω [ἐπὶ ὑποθέσεως]· § κεῖμαι ἐκτάδην [ἐπὶ λίθου]· βλ. اویوغق.

اویوملامق } Τ. ὀγιουμ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. ριζοῦμαι, ριζοβολῶ.

اویومه } Τ. οὐγιου-μά [ἐκ τοῦ اویومق] ὄν. ἀπαρ. τὸ κοιμᾶσθαι, ὕπνος.

اویون } Τ. ὀγιοῦν [κατὰ τὰ اویق, ἐκ τοῦ اویق ὀϊμάκ] ὄν. παίγνιον, παιδιά, διασκέδασις, χορός, σκίρτημα, κωμῳδία, θεατρικὴ παράστασις, ἀστειότης, σκευωρία, τέχνασμα, δόλος, ἀπάτη, πανουργία: — ى تياترو θεατρικὴ παράστασις· || — ى اورته εἶδος κωμῳδίας δημώδους τουρκικῆς· μτφ. ἀνοησία· || — ى مكتب παιδεία, παιδιὰ παιδῶν· || — ى شطرنج ζατρίκιον· || — ى طوپ κυδεία· || — ى كاغد χαρτοπαίγνιον· || — ى قليچ σκιαμαχία, ξιφασκία· || — ى پاره παιγνίδιον μὲ χρήματα, ριψοκινδύνευσις χρημάτων ἐν χρηματιστικαῖς ἐπιχειρήσεσι· || — ى جان ριψοκινδύνευσις ζωῆς· || قلى — κερδίζω [παίρνω] τὸ παιγνίδι· || — ويرمك χάνω τὸ παιγνίδι, δίδω εἰς τὸν ἀντίπαλον τὸ παιγνίδι· || — كيچ, ἢ — يڭى κάμνω παιγνίδι, ἀστειότητα, τέχνασμα, πανουργίαν· || — چيقارمق ἐβγάζω παιγνίδι, ἤτοι μεταξὺ φίλων καὶ ὁμηλίκων θέτω εἰς μέσον ἢ προκαλῶ παιδιάν, διασκέδασιν, ποιῶ τέχνασμα.

اویونجاق } ἢ اویونچق Τ. ὀγιουν-δζάκ, ὄν. ἀθυρμάτιον, παιγνιδάκι διὰ τοὺς μικροὺς παῖδας· μτφρ. ὑπόθεσις, πρᾶγμα ἀσήμαντον, ἢ ἀντικείμενον χλεύης, ἐμπαιγμοῦ· || — ى چوجق ἄθυρμα παιδικόν.

اویونجاقچی } Τ. ὀγιουν-δζακτσή, ὄν. ἀθυρματοποιός, ἢ ἀθυρματοπώλης.

اویونجاقچیلق } Τ. ὀγιουν-δζακτσιλίκ, ἀφ. ἀθυρματοποιία-πωλική.

اویونجی } Τ. ὀγιουν-δζού, ὄν. παίκτης, ἠθοποιός, κωμῳδός, χορευτής, χαρτοπαίκτης, δόλιος, πανοῦργος, ἀπατεών.

اویوندی } Τ. οὐϊ-ντοῦ [ἐκ τοῦ اویق οὐϊ-μάκ ἀκολουθῶ] ὄν. ἀκόλουθος, ὀπαδός, μαθητής.

اویوندی } Τ. οὐγιου-ντοῦ [ἐκ τοῦ اویومق οὐγιου-μάκ] ἐπθ. ὅστις φαίνεται ὡς κοιμώμενος, κοιμισμένος, ἄθλιος, εὐτελής.

اویوندی } Τ. ὀγιου-ντοῦ [ἐκ τοῦ اویق ὀϊμάκ] ὄν. κοίλωμα, κοιλότης, σκαφή, σκάφημον, ἢ διὰ τῆς σκαφῆς ἐξαγομένη ὕλη.

اویونمق } Τ. οὐγιου-ν-μάκ, ρμ. ἀπρ· τὸ κοιμᾶσθαί τινα: اویونورى κοιμᾶται τις [δύναται τις κτλ.] τὴν ὥραν ταύτην.

آه } Τ. ἄχ, ἐπφ. ἄχ! οἰμοι! § ὄν. στεναγμός, κατάρα: كيچ — ἀναστενάζω, καταρῶμαι· || چكمك — βάλλω στεναγμόν, ὑποπίπτω εἰς κατάραν· ἐν τῇ δ' ἐννοίᾳ μᾶλλον λέγεται: — كك ἀχὰ γκελμέκ, ἔρχομαι εἰς τὸ ἄχ, μ' εὑρίσκει ἢ κατάρα· || طوتمق — πιάνει ἢ κατάρα τινός || — نفس كوكلدن — صداى كسلدى — تو كندى ايدرم — آهه دالى سس ἢ φωνὴ τοῦ ἄχ [ἀναστεναγμοῦ] ἐξηντλήθη· ἐκόπη ἄχ [οἴμοι] ἢ πνοὴ ἐκ τῆς καρδίας ἀναστενάζω [ἄχ]· οἴμοι! [ἄχ!] δὲν ἔμεινε φωνὴ διὰ τὸ ἄχ! || — ى يرده — آه دالى سس ὁ ἀναστεναγμὸς τοῦ ἀδικουμένου δὲν μένει ἐν τῇ γῇ [πρμ.].

آه } Α. συντομία τῆς λέξεως آللهاخ-ىمك· γράφεται καὶ اه: عبداه Αἀϑαλ-λάχ-ىمك δοῦλος [ὄν. κυρ.].

اه } Α. συντομία τῆς φρ. اخره الى الله ἀλλὰ ἀχήρι-χι, καὶ τὰ λοιπά· συνηθέστερον الخ βλ.

اه } Τ. ἔ, ἐπιφ. αἴ! λοιπόν! : ايى كى — αἴ! πολὺ καλά· ὀρθότερον اى βλ.

اهاجى } Α. ἐχαδζί [πλθ. τοῦ هجو ὀχαζισδὲ] ὄν. σάτυραι.

آهار } ἢ آهار Π. ἀχάρ, ὄν. κρᾶμα ἐξ ἀμύλου καὶ ὠῶν ἀλειφόμενον ἐπὶ τοῦ χάρτου, ὃν μεταχειρίζονται οἱ καλλιγράφοι.

اهالى } Α. ἐχαλί [πλθ. τοῦ اهل ἔχλ] ὄν. κάτοικοι: بلده — οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως· || عربه — οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι· || اسكدار — سى οἱ κάτοικοι Χρυσοπόλεως· § ὁ λαός, τὸ δημόσιον.

اهانت } Α. ἰχανὲτ [ρζ. هون] ρ. ἀφ. Ο. περιφρόνησις, καταφρόνησις [ἄδικος]. || Ρμ. περιφρονῶ, καταφρονῶ [δοτ.]: ارباب استحقاقه — يى اهانت — περιφρόνησε τοὺς ἔχοντας ἀξίαν. § Ἀπό τινος εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῆς λ. خيانت ἤτοι ἐπὶ τῆς ἐννοίας: ἀπιστία, προδοσία συζυγικῆς πίστεως κτλ.

اهانتكار } Π. ἰχανετ-κιάρ, ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ καταφρονῶν· § ἄπιστος· βλ. خائن.

اهانتكارانه } Π. ἰχανὲτ-κιαρανέ, ἐπθ. ὁ ἀρμόζων καταφρονητῇ, ἀπίστῳ, ἢ καταφρονητικός, ἄπιστος [λόγος, πρᾶξις]· § ἐπρ. καταφρονητικῶς, ἀπίστως.

اهتداء } Α. ἰχτιτὰ [ρζ. هدى, βλ. هدايت] ρ. ἀφ. ὀρθοτομία, παραδοχὴ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας [κυριολεκτεῖται ἐπὶ ἐξισλαμισμοῦ]. || Ρμ. οὐδ. ὀρθοτομῶ, ἀσπάζομαι τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, ἐξισλαμίζομαι.

اهتدائى } Α. ἰχτιτα-ΐ, ἐπθ. ἐξισλαμιστικός, ἤτοι ὁ ἀφορῶν τὴν παραδοχὴν τῆς ἀληθοῦς θρησκείας [κυριολεκτεῖται ἐπὶ Ἰσλαμισμοῦ]· § Ο. اهتدائيه: — ملتلر διατυπώσεις ἀφορώσαι τὴν παραδοχὴν τοῦ Ἰσλαμισμοῦ.

اهتزاز } Α. ἰχτιζάζ [ρζ. هز] ρ. ἀφ. δόνησις, κυματισμός, παλμός, κίνησις, συγκίνησις, ἐνθουσιασμός: اوتار ساز — δόνησις τῶν χορδῶν μουσικοῦ ὀργάνου· || كك — δονοῦμαι, ταράττομαι· || — حالنده بولنان حركت و روزگار دیرلر هوایه τὸν ἀέρα, ὅστις εὑρίσκεται ἐν καταστάσει κινήσεως καὶ δονήσεως, καλοῦσιν ἄνεμον· || — ى صداى سامعه نوازلك ἢ δόνησις τῆς τερπούσης τὸ οὖς φωνῆς.

اهتزازلى } Τ. ἰχτιζαζ-λί, ἐπθ. παλμώδης· τρέμων: صدا — φωνὴ παλμώδης· || سايه — σκιὰ παλμώδης.

اهتزازى } Α. ἰχτιζαζ-ί, ἐπθ. παλμώδης· § Ο. اهتزازيه.

اهتمام } Α. ἰχτιμάμ [ρζ. هم, βλ. همت] ρ. ἀφ. ἐπιμέλεια, φροντίς, ἐνδελέχεια, προσπάθεια, μέλημα. || Ρμ. ἐπιμελοῦμαι, φροντίζω: كل — ايله μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας, λίαν ἐπιμελῶς· || استكمال اسباب عمران و ترقيه حصر نفس يورمش ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν [χάριν νέφους ἰχτι-

μάμ] εἰς τὴν μέριμναν τῆς τελειοποιήσεως τῶν μέσων τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς προόδου.

اهجوه } Α. ὄχδζσόδὲ [συνηθέστ. هجويه βλ.] ὄν. σάτυρα· § πλθ. اهاجى ἐχαδζί.

اهجيه } Α. ὄχδζιγέ, συνων. τῷ προηγουμένῳ.

اهدا } Α. ἰχτά [ρζ. هدى ; βλ. هديه] ρ. ἀφ. τὸ δωρεῖσθαι, δώρησις, τὸ πέμπειν ὡς δῶρον, προσφορά: ايلدى اكنّا سلام ايله — ى ἠρκέσθη εἰς τὴν ἀποστολὴν χαιρετισμοῦ. ‖ Ρμ. ἀποστέλλω δῶρον, δωροῦμαι, προσφέρω [δοτ. αἰτ.]: ايلدم — كتابنه بر كتاب تۆ ἐδώρησα βιβλίον· ‖ ايلك — اقتفيسه ἀποστέλλω ὡς δῶρον πολύτιμα ὑφάσματα· ‖ روح شهيده بر سوره اخلاص ايلك — εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μάρτυρος προσφέρω [ἤτοι ἀναγινώσκω] τὸ ἐδάφιον ἰχλὰς τοῦ Κορανίου· § προσφέρω παράσημον [ἐπὶ ξένου κράτους πρὸς ὀθωμανὸν ὑπήκοον, ἢ ἁπλῶς ايلك دیدو· ἐπὶ δὲ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως καθιερώθη τὸ احسان بيورمق]· § τὸ ὁδηγεῖν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, εἰς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν· [ἀποδοκιμάζεται ἡ χρῆσις ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ].

اهداب } Α. ἐχτὰπ [πλθ. τοῦ هدب χετὰπ] ὄν. ὀφρύς: مضاعفه — διστιχίασις, ἀσθένεια καθ' ἣν δευτέρα σειρὰ βλεφαρίδων περιβάλλει τὸν βολβὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

اهدار } Α. ἰχτὰρ [ρ. هدر] ρ.ἀφ. τὸ ματαιοῦν, ἀκυροῦν πρᾶγμά τι· § τὸ ἐπιτρέπειν τινὶ χύνειν τὸ αἷμα ἀτιμωρητεί, τὸ μὴ λαμβάνειν παρὰ τοῦ φονέως τὴν τιμὴν τοῦ αἵματος τοῦ φονευθέντος.

آهر } Π. ἀχὲρ βλ. آهار.

اهرمن } Π. ἀχριμέν, ὄν. κ. Ἀριμάνης, ἤτοι ἡ κακὴ θεότης, ἢ τὸ κακοποιὸν πνεῦμα τῶν πυρολατρῶν· βλ. اورمز.

اهراق } Α. ἰχρὰκ [ρζ. هرق] ρ. ἀφ. χύσις, τὸ χύνειν: دموع — δακρυροεῖν.

اهرام } Α. ἐχράμ [πλθ. τοῦ هرم χερὲμ] ὄν. αἱ πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου, λεγόμεναι καὶ مصريه اهرام ἐχράμι μισριέ· § [Γεωμ.] πυραμίδες: مربعى — πυραμίδες τετραγωνικαὶ [μυρεκκαΐ]· ‖ مثلثى — πυραμίδες τριγωνικαὶ [μουσελλεσί]· ‖ مخروطى — πυραμίδες ἐλλειψοειδεῖς· [τὰ ἐπίθετα ὀρθότερον εἰς θηλυκὸν γένος, ἤτοι مربعيه ، مثلثيه ، مخروطيه]· § β' πλθ. اهرامات ἐχραμάτ.

آهستكى } Π. ἀχεστε-γκί, ἀφ. βραδύτης, ἡσυχία, ἠρεμία [ἔλλειψις σπουδῆς].

آهسته } Π. ἀχεστέ, ἐπθ. βραδύς, ἥσυχος· § ἐπρ. βραδέως, ἠρέμα, βαθμηδὸν κ. ἀγάλια ἀγάλια· — — ὀλίγον κατ' ὀλίγον, βαθμηδόν· ‖ كيدن تيز رفتار — ايريشور منزل مقصودينه اولانك پاينه دامن طولاشور ἀφάνει εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ὁ βραδέως βαίνων· εἰς δὲ τοῦ βαίνοντος ταχέως [τιζ-ρεφτὰρ] τὸν πόδα ἐμπλέκεται τὸ κράσπεδον· ‖ چاماليجه‌يه طوغرى چيقدق — — ἠρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἐξήλθομεν εἰς Τσάμλιδζα.

آهستەلك } Τ. ἀχεστε-λίκ, ἀφ, βραδύτης, ἠρεμία, πραότης· βλ. آهستكى.

آهك } Π. ἀχέγκ, ὄν. ἄσβεστος· [ἡ λέξις αὕτη ὅπως μὴ συγχέηται μετὰ τῆς π. λ. كيرهاى ἀχένγκ, δέον τὸ τελικὸν αὐτῆς ج νὰ προφέρηται ὡς τὸ g τῆς Γαλλικῆς, ἤτοι acheg].

اهل } Α. ἔχλ, ἐπθ. ἱκανός, ἀρμόδιος, κατάλληλος· § [νομ.] ὁ ἔχων νομικὴν ἱκανότητα, ὁ δυνάμενος· § ὁ, ἡ σύζυγος· § [περιληπτ.] κάτοχος-οι, πεπροικισμένος-οι, κάτοικος-οι, οἱ ἀνήκοντες εἴς τινα τάξιν: دكلدر — ى بو ايشك δὲν εἶναι ὁ ἀρμόδιος ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ [ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας ταύτης]· ‖ بيك اققادنده زكى — زندن يعنى عاقل و عيزدن صدور ايتك شرطدر κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς πωλήσεως ὅρος ἀπαραίτητος εἶναι νὰ προέρχωνται τὰ συστατικὰ αὐτῆς ἐκ τῶν ἐχόντων νομικὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα [ἐχλιντέν], ὅπλ. ἐξ ἐχέφρονος καὶ ἔχοντος ἀνεπτυγμένην τὴν κρίσιν· ‖ — ى νὰ ἔχλ, ἀνίκανος· ‖ يله خوش كچينيور — συζῇ καλῶς μετὰ τοῦ συζύγου της· ‖ و عيالم — ἡ σύζυγος καὶ ἡ οἰκογένειά μου· ‖ عيال — κάτοχος οἰκογενείας, οἰκογενειάρχης· ‖ بيت — οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἤτοι ἡ οἰκογένεια ἀνθρώπου τινός, ἰδίᾳ ἡ τοῦ προφήτου Μωάμεθ· ‖ الله — ἔχλ ὀλλάχ, ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, ἤτοι εὐσεβεῖς ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ· ‖ طريق — οἱ ἀνήκοντες εἰς θρησκευτικόν τι τάγμα· ‖ كتاب — οἱ κάτοχοι ἱεροῦ βιβλίου· οὕτω καλοῦνται οἱ χριστιανοί ὡς ἔχοντες τὸ Εὐαγγέλιον καὶ οἱ ἰουδαῖοι ὡς ἔχοντες τὴν Π. Διαθήκην, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας, ὧν ἡ θρησκεία δὲν ἐδράζεται ἐπὶ ἱεροῦ βιβλίου· ‖ قبله — μωαμεθανοί, مجوسولمانلر [βλ. قبله] ‖ جنت — οἱ κάτοικοι τοῦ παραδείσου, οἱ ἐν τῷ παραδείσῳ· ‖ دنيا — οἱ κάτοικοι τοῦ κόσμου, οἱ προσηλωμένοι εἰς τὰ τοῦ παρόντος κόσμου· ‖ آخرت — οἱ προτιμῶντες τοῦ παρόντος κόσμου τὸν μέλλοντα· ‖ — ى — οἱ ἐν τῇ κολάσει, οἱ κεκολασμένοι· ‖ — ى قريه οἱ κάτοικοι χωρίου, οἱ χωρικοί· ‖ عرض — κάτοχος τιμῆς, τίμιος, τίμιοι· ‖ هنر — κάτοχος, οἰκοτέχνης, ἐπιστήμης, ἐπιστήμονες· ‖ دل — ὁ εἰδώς, ὁ γινώσκων· ‖ خير — πραγματογνώμονες· ‖ سوق — ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς, τῶν συντεχνιῶν [ζούκ]· ‖ صدق — εὔθυμος-οι.

اهلاً } Α. ἔχλεν, ἐπρ. καλῶς ὡρίσατε· ἐν χρήσει ὁμοῦ μετὰ τοῦ سهلاً و اهلاً مرحبا καλῶς ὡρίσατε, καλῶς ἤλθετε· βλ. خوش.

اهلاك } Α. ἰχλὰκ [ρζ. هلك , βλ. هلاك] ρ. ἀφ. τὸ καταστρέφειν, καταστροφή, ὄλεθρος [ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων]: ايتمك — καταστροφὴ ἀπιστῶν· ‖ حشرات — καταστροφὴ ἐντόμων. ‖ Ρμ. καταστρέφω, ἐξολοθρεύω, φονεύω [αἰτ.]: قوردلر بر اختيار چوبانى — ايتشلردر οἱ λύκοι ἐξωλόθρευσαν ἕνα γέροντα ποιμένα· ‖ بر چوق حيوان — ايلدى πολλὰ ζῶα κατέστρεψεν.

اهلال } Α. ἰχλὰλ [ρζ. هلّ , βλ. هلال] ρ.ἀφ. ἐμφάνισις τῆς νέας σελήνης, νουμηνία· § ἡ πρώτη κραυγὴ τῶν νεογεννήτων παιδῶν· § κραυγὴ τῶν προσκυνητῶν τῆς Μέκκας συνιστάμενη εἰς τὴν λέξιν لبيك اللهم لبيك, ὁρίσατε· ‖ βλ. استهلال.

اهله } Α. ἐχιλλὲ [πλθ. τοῦ اهلة χιλλὰ] ὄν. νέαι σελῆναι, νουμηνίαι.

اهلى } Α. ἐχλί, ἥμερος, οἰκιακός· § θ. اهليه : حيوانات — ζῶα ἥμερα, οἰκιακά.

اهليت } Α. ἐχλι-γέτ, ἀφ. θ. ἱκανότης, τὸ δύνασθαι ἐκτελέσαι τι: مسلدر — ى ἡ ἱκανότης του εἶναι ὁμολογουμένη [μισελλέμ]· ‖ اصحاب — κάτοχοι ἱκανότητος, ἱκανοί· ‖ هانكى خدمتده يولندى ايسه اثبات — ايلدى ἐν οἱαδήποτε ὑπηρεσίᾳ καὶ ἂν εὑρέθη ἀπέδειξεν ἱκανότητα.

اهليلج } Α. ἰχλιλεδζ, ὄν. μυροβάλανος [καρπὸς Ἰνδιῶν]· βλ. هليله.

اهليلجى } Α. ἰχλιλεδζ-ί, ἐπθ. ὁ μὴ ἐντελῶς σφαιρικός, ὠοειδής.

اهم } Α. ἐχέμμ [παραθ. τοῦ اهم μεχίμμ] ἐπθ. σπουδαιότερος-τατος: امور — ى ἡ σπουδαιότερα τῶν ὑποθέσεων· ‖ على الاهم — تقديم ال تακτίμιλ-ἐχέμμ ἀλλὰ μεχίμμ, τὸ προτάσσειν τὸ σπουδαιότερον τοῦ ἥττονος σπουδαίου.

اهمال } Α. ἰχμὰλ [ρζ. همل] ρμ. ἀφ. ἀμέλεια, ἐγκατάλειψις, παραμέλησις, ὀλιγωρία: كار — ى, ἡ. ى — كار παραμέλησις τοῦ ἔργου· ‖ امور — ى, ἡ — امور παραμέλησις ὑποθέσεων· ‖ ايتمك — ى, ἡ — ايتمك ἐγκατάλειψις στιγμῆς, ἤτοι τὸ νὰ μὴ θέσῃ τις στιγμὴν ἐπί τινος τῶν γραμμάτων τοῦ ὀθωμ. ἀλφαβήτου. ‖ Ρμ. ἀμελῶ, παραμελῶ, ἐγκαταλείπω [αἰτ.]: چاتب ايلر — حق اهمال ايلر ὁ Θεὸς ἀναβάλλει [ἰμχὰλ ἐτλέρ], δὲν ὀλιγωρεῖ, ἤτοι ἀργεῖ, ἀλλὰ δὲν λησμονεῖ· [πρμ.]· § [τῇ دە]: ايتمدى — تسلى ويرمكده δὲν ἠμέλησε νὰ δώσῃ παρηγορίαν· ‖ امور — ايتمك παραμελῶ τὰς ὑποθέσεις· § πλθ. اهمالات.

اهمالاً } Α. ἰχμάλ-εν, ἐπρ. ἐξ ἀμελείας, ὀλιγωρίας.

اهمالجى } Α. ἰχμαλ-δζή, ἐπθ. ἀμελής, ὀλιγωρῶν.

آهمند } Π. ἀχμέντ, ὄν. ψεύστης, ἀπατεών.

اهميت } Α. ἐχεμμ-ιγέτ, ἀφ. θ. σπουδαιότης, σημασία: بوايشه — ى نسبتده چالشيور εἰς τὴν ὑποθεσιν ταύτην ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητός της δὲν ἐργάζεται· ‖ امور اولديغى — ى يوقدر خدمتك او قدر ἡ ὑπηρεσία εἰς ἣν διωρίσθη δὲν ἔχει τόσην σπουδαιότητα· ‖ كوك وار — ى ποίαν σημασίαν ἔχει οὗτος ἢ τοῦτο; ‖ ويرمك — δίδω σημασίαν, σπουδαιότητα [δοτ.].

اهميتسز } Τ. ἐχεμμιγετ-σίζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ σημασίας, σπουδαιότητος, ἀσήμαντος, ον.

اهميتسزلك } Τ, ἐχεμμιγετσίζ-λίκ, ἀφ. ἔλλειψις σπουδαιότητος, σημασίας: ايشى — له طوتدى ἐπελάβετο τοῦ ἔργου οὐχὶ μετὰ σπουδαιότητος.

اهميتلى } Τ. ἐχεμμιγετ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων σπουδαιότητα, σημασίαν, σπουδαῖος, σημαντικός [ὑπόθεσις, ἔργον]: ايش — σπουδαία ὑπόθεσις.

آهن } Π. ἀχέν, ὄν. σίδηρος: كش — ى ἀχὲν-ρῶπα ἢ كش — ى ἀχὲν-κέζ, μαγνήτης [βλ. كش καὶ ربا]· ‖ جان — ى ἀχὲν-δζάν, ὁ ὑποφέρων βασάνους, τυραννίας ἢ ὁ σκληροκάρδιος·

|| جفت — ἀχένι δζύφτ, ἢ کاو — ἀχένι γκιάδ, ὕννις ἀρότρου· || خای — ἀχὲν-χάϊ, ὁ τρώγων τὸν σίδηρον, τὸν χαλινόν, ἵππος ἀτίθασος· || — دل ἀχὲν-τίλ σιδηροκάρδιος, ἀνδρεῖος ἢ ἄσπλαγχνος· || دل — ἀχὲν-φέγκ [reg], ἰσχυρὸς ἵππος.

آهنك } II. ἀχένγκ, ὄν. ἁρμονία φωνῶν, μουσικὴ ἁρμονία, συμφωνία μεταξὺ φωνῶν ἀοιδῶν καὶ ὀργάνων μουσικῶν, συναυλία, ἁρμονία μεταξὺ γραμμάτων καὶ φωνῶν ἐν ταῖς τουρκικαῖς λέξεσι, ἐν γένει ἁρμονία ἐπὶ ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν: صیغمیور جسمه جان — روحپوردر صفاسندن بونه — δὲν χωρεῖ εἰς τὸ σῶμα ἢ ψυχὴ ἐκ τῆς ἡδονῆς· αὕτη πόσον ζωογόνος ἁρμονία εἶναι! || وار — اورادہ بو کیجه اوراده ὑπάρχει συναυλία [ἤτοι ᾄσματα καὶ ὄργανα]· || حرکات — ἁρμονία χαρεκέδων, ἤτοι φωνῶν ἐν ταῖς συλλαβαῖς τῶν λέξεων· || حرکاته اویدرمق — συμβιβάζω [συλλαβὰς λέξεως] πρὸς τὴν ἁρμονίαν τῶν χαρεκέδων· || سلاست — ἁρμονία καλλιεπείας· || الوان — ἁρμονία χρωμάτων· § τὸ ἁρμόζειν τὸ μουσικὸν ὄργανον, τὸ χορδίζειν, ἤτοι τὸ θέτειν αὐτὸ εἰς ἁρμονίαν πρὸς τὸ ᾆσμα, ῥύθμισις μουσικοῦ ὀργάνου ἢ φωνῆς· || آکلمك — ἁρμόζω κτλ. [αἰτ.]: — چالغیجی قانونی μέχρις οὗ ὁ μουσικὸς ἁρμόσῃ τὸ ψαλτήριόν του, ἐχάλασεν ἢ τάξις τῆς ὀμηγύρεως· § διασκέδασις: آکلمك — διασκεδάζω, εὐθυμῶ· § σκοπός, πρόθεσις: — عزیمت σκοπὸς ἀναχωρήσεως· [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον]· βλ. هم آهنك.

آهنكر } II. ἀχὲν-γκέρ, ὄν. σιδηρουργός.

آهنكسز } T. ἀχενγκ-σίζ, ἀπό. ὁ ἄνευ ρυθμοῦ καὶ ἁρμονίας· μτφ. ἀπδής, ἄνοστος.

آهنين } II. ἀχεν-ίν, ἐπό. σιδηροῦς, ἰσχυρός, στιβαρός: — کمی πλοῖον σιδηροῦν, θωρηκτόν· || — دست χεὶρ στιβαρά· || — بغی βραχίων σιδηροῦς, ἰσχυρός· || — صفوف τάξεις στρατοῦ σιδηραῖ, καλῶς ἐξωπλισμέναι· § σκληρός: — یورك ἡ πόσον σκληρὰ καρδία· || — رك ἀχενίν-φέγκ [reg], ἵππος ἰσχυρός.

آهو } II. ἀχού, ὄν. κεμάς, δορκάς· συνεκδ. ὡραία γυνή· § ὡραῖος, μαγευτικὸς ὀφθαλμός: — ی شیر الکن ὡραῖος ὀφθαλμὸς καταβάλλων λέοντα, ἤτοι ἥρωα [ἐὶρ-ἐφκέν]· || — کوزلو ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς δορκάδος, μαγευτικούς· § πλό. اهوان ἀχυβάν· || βλ. آهو طودی καὶ اهو.

اهواء } A. ἐχβά [πλ. τοῦ هوی χεβά] ὄν. ἐπιθυμίαι δαρκικαί, ὀρέξεις: — اهل αἱρέσεις μουσουλμανικαὶ μὴ δοξάζουσαι τὰ τῶν σουννιτῶν· βλ. سنی.

اهوال } A. ἐχβάλ [πλό. τοῦ هول χέβλ] ὄν. φόβος: — قیامت οἱ φόβοι τῆς δευτέρας παρουσίας [μεγάλης ταραχῆς]· || اولومك — ی οἱ φόβοι τοῦ θανάτου.

آهوان } II. ἀχυβάν, πλό. τοῦ آهو βλ.

آهوانه } II. ἀχυ-βανὲ ἐπό. ὁ ἀνήκων δορκάδι, ὡραίᾳ γυναικί, ὡραῖος, μαγευτικός: — اوکیلر ἐκεῖνα τὰ μαγευτικὰ βλέμματα.

آهوبچه } II. ἀχού-τεπέ, ὄν. νεογνὸν δορκάδος, νεῦρός.

آهوطودی } T. ἀχού-τουτού, ὄν. σμέουρον· λέγεται καὶ چلکی آغاج.

اهون } A. ἐχβὲν [ρζ. هون] ἐπό. εὐκολώτερος, ἐλαφρότερος, ἀσλαβέστερος-τατος: — کوریلور ἡ ὑπηρεσία αὕτη φαίνεται εὐκολωτέρα, ἐλαφροτέρα τῆς προηγουμένης· || — شرین ἐχβὲνι ἀεργέϊν, τὸ ἀσλαβέστερον δύο κακῶν: — ی اختیار اولور ἐν τῇ συνδρομῇ δύο κακῶν τὸ ἀσλαβέστερον προτιμᾶται, ἤτοι δύο κακῶν προκειμένων τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον· § εὔωνος, εὐθηνός: — الدم فیاتك τὸ ἠγόρασα εἰς εὐθηνὴν τιμήν.

اهو نلك } T. ἐχθεν-λίκ, ταὐτὸν τῷ ἑπόμ.

اهونيت } A. ἐχθεν-ιγέτ, ἀφ. εὐθηνία [ἐμπορεύματος]: — ی جهتیله لزومندن زیاده الدم ἕνεκα τῆς εὐθηνίας αὐτοῦ ἠγόρασα περισσότερον τοῦ δέοντος· § τὸ εἶναι τι εὐκολώτερον, ἐλαφρότερον, ἀσλαβέστερον ἄλλου.

اهيب } A. ἐχγέπ, [παραθ. τοῦ مهیب μοχέπ] ἐπό. φοβερώτερος-τατος [τὴν ὄψιν]: — هیاکل το φοβερώτερον τῶν φασμάτων ἢ ὁ φοβερώτερος τῶν κολοσσῶν.

اهيف } A. ἐχγέφ, ὄν. νέος λεπτὸς τὴν ὀφύν, κομψός.

آی } T. ἀΐ, ὄν. σελήνη, μήν: — آیدینی, ἢ — ایشیغی τὸ φῶς τῆς σελήνης· || — طوغدی ἡ σελήνη ἐγεννήθη, ἤτοι μήνη, δρέπανον σελήνης, νέα σελήνη [βλ. هلال]· || — ك اون دردی ἡ δεκάτη τετάρτη τῆς σελήνης, πανσέληνος [βλ.

پدر]· || — ده ر — ἀπαξ τοῦ μηνός· || — یلدیز ἡ σελήνη καὶ τὸ ἄστρον, ἤτοι ἡμισέληνος, τὸ σύμβολον τῆς ὀθωμανικῆς σημαίας· || — ی سیاهك ἡ σελήνη τῆς σημαίας, ἤτοι μικρὰ σελήνη ἐκ μετάλλου ἄνω τῆς σημαίας· || — باشی νουμηνία, ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ μηνός, ἔμμηνα, καταμήνια γυναικός· || — پارچه سی γυνὴ ὡραιοτάτη [τεμάχιον σελήνης]· || — ه طوغ یا طوغدیم λέγειν τῇ σελήνῃ ἀνάτειλον ἢ ν' ἀνατείλω ἐγώ, ἤτοι εἶναι ἐκτάκτου ὡραιότητος· || — آغیلی ἄλως, ἤτοι κύκλος φωτεινὸς περὶ τὴν σελήνην [βλ. هاله]· || — چیچکی ἡλίανθος [φτ]· || اوچ آیلر οἱ τρεῖς ἱεροὶ παρ' ὀθωμανοῖς μῆνες, ἤτοι ὁ Ρεδζέπ, Σαμπὰν καὶ Ραμαζάν· || طوتلق — γίνεται ὀκλειψις σελήνης [πιάνεται]· || باشی طوتمق —, ἢ باصمق —, ἢ اوتشلمق — γίνεται τις παράφρων τρελλός [τὸν πιάνουν τὰ φεγγάρια του]· || — قالق دده یه مسافر مقیم μένω εἰς τ' ἀνοικτὰ [φιλοξενοῦμαι ὑπὸ τῆς γραίας σελήνης]· || — آیدین حساب — یلی آیلر χιλιὰς πελλί, πασιδηλον [ὡς φανερόν, ὁ λογαριασμὸς προφανής].

آی } T. ἀΐ, ἄ, ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως.

آی } T. ἀΐ ἢ ἴ ἄ, ἄ, ἐπιφ. ἐμφαῖνον θυμόν, ἀγανάκτησιν, πάθος ψυχῆς: آی اوغل ἄ τέκνον! ἄ παιδί! || حریف ἴ ἢ ἀνόητε! || βλ. ἴ, ای.

ای } T. ἔϊ, ὦ, ἐπιφ. κλητ. ἢ προσρήσεως [μετ' ἀραβικῶν, περσικῶν καὶ τουρκικῶν λέξ.]: اوغل — ὦ τέκνον! || کوزم نوری — ὦ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου· || برادر — ὦ ἀδελφέ! || بنم عزیز دوستم — ὦ ἀγαπητέ μοι φίλε! || صاحب ایتمار — ὦ παρατηρητά! [Ἐν τῇ ποιήσει, ἐν ἐπαναλήψει γράφεται ἐνίοτε ی βέϊ, ὅπερ σύνθετον ἐκ τοῦ συνδέσμου و βὲ καὶ τοῦ ای]· βλ. ἐπόμ.

ای } T. ἔϊ, ἔ! ἐπφ. ἐμφαῖνον δυσαρέσκειαν ἢ ἀνυπομονησίαν: — نه وار — ἔ! τί τρέχει! || نه اولمش — τί ἔγινε; || پك ایو [ἢ پکی] — ἔ! πολὺ καλά! || سویلیك — ἔ! εἴπατε, λοιπὸν λέγετε.

ای } T. ἔϊ, βλ. ایك καὶ ایس.

آیا } II. ἄ-γιά, ἐπφ. διαπορήσεως· ἄρά γε: — زمان نه ἄραγε πότε; || تاوتون آیا, βλ.

آیا } T. ἀγιά, ὄν. παλάμη: — ی ال παλάμη· || — ی آیاق πέλμα, κ. πατοῦνα.

آیا } ἢ آیه Ελ. ἀγιά, ὄν. ἅγιος [ἐπὶ ἐκκλησιῶν]: یورکی — ἅγιος Γεώργιος.

ایا } A. ἐγιά, ὦ, ἐπφ. κλητ. [μόνον μετ' ἀραβ. ἢ περσ. λέξεων]: — حبیب خدا — ὦ φίλε τοῦ Θεοῦ! || پادشاه زمان — ὦ βασιλεῦ τῆς ἐποχῆς.

ایاب } A. ἰγιὰπ [ρζ. اوب ἔβπ] ρ. ἀφ. ἐπάνοδος: — و ذهاب ἢ μετάβασις καὶ ἢ ἐπάνοδος· || ارباب سفر — ἢ ἐπάνοδος τῶν ἐκστρατευσάντων· || حج — ἢ ἐπάνοδος τῶν προσκυνητῶν.

آيات } A. ἀγιὰτ [πλό. τοῦ آیت] ὄν. ἐδάφια Κορανίου: محکمات — ἀγιάτι μυχκεμάτ, ἐδάφια Κορανίου περιέχοντα δαφεῖς ἐντολάς· συνεκδ. πράγματα μὴ ἐπιδεχόμενα ἀμφιβολίαν καὶ ὑπόνοιαν· § σημεῖα, ἐνδείξεις· || — حقایق کلمات κελιμάτι χακαϊκ-ἀγιάτ, λέξεις ἀληθέστατα [ἀληθεινὰ ἐνδείξεις]· § θαύματα, οὐράνια σημεῖα.

ايادی } A. ἐγιατί [πλό. τοῦ ید, πλό. τοῦ ید] ὄν. χεῖρες: دشمنانه — ، — περιπίπτω, περιέρχομαι εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν· || — کیزلو کیمسه نك کوکلوفوری εἰς χεῖρας τοῦ λαοῦ [νόμισμα κτλ]· || استفاده اولمق زیور — ، زیور ζιβέρι ἐγιατὶ ἰστιφατὲ ὀλμάκ, κόσμημα τῶν χειρῶν τῆς ὠφελείας γίνεται, κοσμεῖ τὰς χεῖρας καὶ ὠφελεῖ [ἐπὶ συγγράμματος ὠφελίμου].

آياركمق } T. ἀγιαρ-τ-μάκ, ρμ. μτό. παραδύρω, παραπλανῶ, διαφθείρω, δελεάζω, κ. ξεμυαλίζω νέον, νέαν, ξελογιάζω ὑπηρέτην ὅπως ἀφήσῃ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ὑπηρετεῖ καὶ μεταβῇ εἰς ἄλλην, δουλαπατῶ [αἰτ.].

آيارلمق } T. ἀγιαρ-τηλ-μάκ, ρμ. πό. παραπλανῶμαι, διαφθείρομαι, δελεάζομαι, κ. ξεμυαλίζομαι, ξελογιάζομαι.

آيارمق } T. ἀγιαρ-μὰκ [βλ. آیق] ρμ. μσ. ἀποπλανῶμαι, χάνω τὴν ὁδὸν [σπν.].

آياز } T. ἀγιὰζ [κατὰ τὸ اجه ἐκ τοῦ آی σελήνη] ὄν. αἰθρία νύξ, κ. ἑαστερία, σελανόφως ἢ ψῦχος γινόμενον ἐν αἰθρίᾳ νυκτί, δρόσος νυκτερινή: اولق — γίνεται αἰθρία νύξ, σελανόφως· || قالق ἢ یاتمق — ده — κοιμῶμαι, διανυκτερεύω ἐν ὑπαίθρῳ.

آيازل } T. ἀγιαζὶλ [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ خیال قال χαγιάλι ζὶλλ] ὄν. νευρόσπαστα.

آيازلاتمق } T. ἀγιαζ-λατμάκ, ρμ. μτό. ἀφίνω ἢ ἐκθέτω τι εἰς τὴν αἰθρίαν τῆς νυκτός, εἰς τὴν ἑαστερίᾳ [αἰτ.].

آیازلامق } Τ. ἀγιαζ-λαμάκ, ἢ آیازلاق ἀγιαζ-λανμάκ, ρμ. οὐδ. διέρχομαι τὴν νύκτα, διανυκτερεύω ἐν ὑπαίθρῳ, κρυδνῶ, ἁρπάζω κρύον ἢ διαπερᾷ τὸ ψῦχος τῆς νυκτός, μτφ. περιμένω ἀνωφελῶς.

آیازلق } Τ. ἀγιαζ-λίκ, ὄν. καιρὸς νυκτερινῆς αἰθρίας ἢ δρόσου καὶ ψύχους.

آیازمه } Ελ. ἀγιάζμα, ὄν. ἁγίασμα, ἤτοι ἱερὰ πηγὴ ἰαματική.

آیاصوفیه } ἁγιὰ-σόφια, ὄν. κ. Ἁγία Σοφία [τὸ ἐν Κων]λει τέμενος].

آیاصولق } ἁγιὰ-σολούκ, καὶ ایا ثلوغ ἁγιὰ σολούγ [ἐκ τοῦ Ἅγιος Θεολόγος] ὄν. κ. Ἔφεσος.

اياغ } Π. ἐγιάγ, ὄν. ποτήριον: — باده — ποτήριον οἴνου [σπν.].

آیاق } Τ. ἀγιὰκ [κατὰ τὸ اهجه ἐκ τοῦ آیق] ὄν. ποῦς: — ده — ἐπὶ ποδός, ὄρθιος, ἀνάστατος || اوسق — ὄρθιος, ἐπὶ ποδός || اوزره — ἐπὶ ποδός, ἐν σπουδῇ || آلتی — κεντρικὴ ὁδός, μέρος περαστικόν· || پاترديسی — ὀόρυβος τῶν ποδῶν, στρατήγημα πρὸς ἐκπτόησιν || ترى — ποδοκόπι [ἱδρὼς ποδῶν], ἀμοιβὴ ἰατροῦ ἢ κλινικοῦ, φιλοδώρημα· || باغی — ἐμπόδιον, πρόσκομμα· || ديوانی — διαταγὴ διδομένη εἰς τοὺς Γενιτσάρους ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, διαταγὴ διδομένη ἐπὶ ποδός· || — اول ἐμπρόσθιος [ἂν] ποῦς· μτφ. ὅστις πρῶτος ἐπιχειρεῖ τι, ὅστις ἔχει τὴν πρωτοβουλίαν, ὁ πρῶτος ὑποκινητής· || — آرد ὀπίσθιος ποῦς: ی — شيطانك آرد ὁ ὀπίσθιος ποῦς τοῦ Σατανᾶ, πανοῦργος· || ی — اسكله ποῦς σκίμποδος [ἰσκέμλε]· || ی — مرديون [نردبان] βαθμὶς κλίμακος· || ی — ديوار βάσις κίονος· || ی — ديرك θεμέλιον τοίχου, κρηπίς, ὑποστήριγμα· || چايك ی — ی — مزارده ὁ εἷς αὐτοῦ ποῦς ἐν τῷ τάφῳ, γέρων ἢ ἀσθενὴς ἐπιθανάτιος· || طاقی — ὄχλος, συρφετός· || يولی — ἀπόπατος· || طاشی — τόφος, ἀραιὸς τιτανώδης λίθος, πόρος· || قابی — ὑπόδημα, πέδιλον· || قابی دكلدر صاغ — δὲν εἶναι χρηστὸς καὶ νομιμόφρων [κατὰ λέξιν, δὲν εἶναι τὸ δεξιὸν ὑπόδημα, ἤτοι τὸ ἡμέτερον: παστρικὸν μανδήλι]· || — ساج πυροστάτης [κοιν. πυρωστιά]· || ی — طموز, ἢ ی — خروس ὀλκυστήρ, ἐργαλεῖον δι' οὗ ἀνελκύουσι τὰ ἐπιπώματα· || — قرق σκολόπενδρα· || پاصق — πατῶ τὸν πόδα, μτφ. ἐπιμένω: پاصديقی يرده اوت ثقز — χόρτον δὲν φύεται ὅπου πατῶμι τὸν πόδα· || پاصق — پايه θέτω τὸν πόδα εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν, ἤτοι ἀποθνήσκω· || قالقمق — ἐγείρομαι ὄρθιος, μτφ. στασιάζω· || قالدرمق — σπικόνω εἰς τὸ ποδάρι, ποιῶ ἀνάστατον· || التمه الق — ποδοπατῶ· || سورومك — σύρω τοὺς πόδας, ἤτοι προφασίζομαι, ἐνεργῶ βραδέως, ἀδρανῶς· || — ال چيالامق προσπαθῶ πάσῃ δυνάμει, ποιῶ τὸ κατὰ δύναμιν· || م دوز پاصق — ὁ ποῦς μου πατεῖ εἰς ὁμαλόν, ἤτοι φθάνω αἰσίως, ἀπαλλάττομαι κινδύνου, || طولاشمق — ὁ ποῦς περιπλέκεται [ἐμπερδεύει]· || طولاشمق — ἐμπερδεύει κάτι τι εἰς τοὺς πόδας· || اويدرمق — βλ. λεξ. || نه دوشمك — پينك πίπτω εἰς τοὺς πόδας τινὸς [ἀγιαγινά], ἐπικαλοῦμαι ἔλεος· || نه كلمك — پينك ἔρχομαι εἰς τοὺς πόδας τινός, ἐξευτελίζομαι· || ـوز — ه دوشمك ὁ λόγος πίπτει εἰς τοὺς πόδας [ἀγιαγά], ἤτοι οἱ μικροὶ δὲν ἀκούουσι τοὺς ἀνωτέρους των, ἐπικρατεῖ κυκεών, σύγχυσις, ἀναρχία. § ἐπίσκεψις: ی اوغورلو — οὗ ἡ ἐπίσκεψις [τὸ ποδαρικὸν] αἴσιον· § μέτρον ἀρχαῖον συνιστάμενον ἐκ δώδεκα δακτύλων, ἤτοι ἡμίσεως πήχεως.

آیاقداش } Τ. ἀγιὰκ-τάς, ὄν. συνοδοιπόρος, σύντροφος.

آیاقلامق } Τ. ἀγιὰκ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. κάμνω βήματα, βαδίζω, ποδοπατῶ·

آیاقلاندیرمق } Τ. ἀγιὰκ-λαντηρμάκ, ρμ. μτδ. διεγείρω, κ. σπικόνω εἰς τὸ ποδάρι [αὐτ.].

آیاقلانمق } Τ. ἀγιὰκ-λανμάκ, ρμ. μσ. ἐγείρομαι ἐπὶ ποδός, στασιάζω.

آیاقلق } Τ. ἀγιὰκ-λίκ, ὄν. κωλόβαθρα, ἤτοι ξύλα μακρὰ ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ σχοινοβάται προσδένοντες τοὺς πόδας περιπατοῦσι· § βάσις κίονος.

آیاقلو } ἢ آیاقلی Τ. ἀγιὰκ-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων πόδας: — درت τετράπους· § κινητός: كتبخانه — βιβλιοθήκη κινητή, ἤτοι σοφὸς ζῶν, κινούμενος· || قدح — ποτήριον ἔχων ὡς βάσιν πόδα μακρόν.

ايالات } Α. ἐγιαλάτ [πλθ. τοῦ ايالت] ἐπαρχίαι, νομαρχίαι: — ولايت ἐπαρχίαι προνομιοῦχοι· βλ. ἐπόμ.

ايالت } Α. ἐγιαλέτ, ὄν. θ. νομαρχία· οὕτως ἐκαλοῦντο ἄλλοτε αἱ νομαρχίαι, ὀνομαζόμεναι σήμερον ولايت βιλαγέτ.

ايام } Α. ἐγιάμ [πλθ. τοῦ يوم γέθμ] ὄν. ἡμέραι, χρόνοι, ἐποχή, βίος, διάρκεια βασιλείας, κυβερνήσεως κτλ.: — معدوده ἡμέραι μεμετρημέναι· || — مخصوصه ἡμέραι ὡρισμέναι, ἢ ἑορταί· || — باحور ἡμέραι καύσονος, τὰ κυνικὰ καύματα· || — خلافت فاروق αἱ ἡμέραι [ἡ διάρκεια] τῆς Καλιφείας τοῦ Φαρούκ· || — معلومات αἱ πρῶται δέκα ἡμέραι τοῦ μηνὸς Ζηλχιτζέ· || التشريق — ἐγιάμ-ι-τεσρίκ, ἢ المعدودات — ἐγιάμ-ι-μαϊουτάτ, αἱ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν θυσιῶν [قربان بايرامی κουρμπὰν μπαϊραμή] τρεῖς ἡμέραι καθ' ἃς οἱ Ἄραβες ἐκθέτουσιν εἰς τὸν ἥλιον [تشريق τεσρίκ] τὰ θύματα ὅπως ξηραινθῶσι· || البيض — ἐγιάμ-ι-λεύζ, ἡ 13, 14 καὶ 15 ἡμέρα ἑκάστου τῶν ἀραβικῶν μηνῶν· || — داعيه ἡμέραι ἐμβόλιμοι· || — بر ايك ἐγιάμ, καιρόν τινα· || ی — كوز ἡμέραι φθινοπώρου [γκιύζ], φθινόπωρον. § Ἐν τῇ καθομιλουμένῃ σημαίνει καὶ τὰ ἑξῆς: εὐνοϊκὸς καιρός, οὔριος ἄνεμος, περίοδος δυνάμεως καὶ ἐπιρροῆς: بو كون — در σήμερον ὁ καιρὸς εἶναι εὐνοϊκός, οὔριος· || هوا — هواده يوله چيقدق — ἐκινήσαμεν μὲ οὔριον καιρόν· || رئيسی — ἀγυιομέτρης κομπαζόμενος χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀξίαν τινά· || سورمك — ἐξασκῶ ἐξουσίαν, διατάττω.

ايامن } Α. ἐγιαμίν [πλθ. τοῦ ايمن ἐϊμὲν] ἐπθ. αἴσιοι: ايام — αἱ αἴσιαι τῶν ἡμερῶν.

ايب } Τ. ἔπ ἢ ἔπ [λ. ἀρχ.] ὄν. διάνοια, σκέψις, στοχασμός, κρίσις· βλ. ايپلمك.

ايباء } Α. ἰπά [ῥζ. ايا] ρ. ἀφ. ἀποστροφή, ἀποχή· βλ. ايا.

ايپك } Τ. ἰπίκ, ὄν. λόφος ὀρνίθων, ἀλέκτορος, κ. κατσούλι: ی — خروس χωρὸς ἰπίγι, λόφος ἀλέκτορος· [ῥυτ.] ἀμάραντος ὁ τρίχρους λεγόμενος καὶ بوستان افروز ἀποθὰν ἐφρούζ, ἢ سلطان بوركی σουλτὰν πορεγί, ἢ بوركی ك ايك πορεγί· § ἔπος, τσαλοπετεινός· λέγεται καὶ ايپجه آلاجه ἀλαϊτζὰ ἰπίκ.

ايپلمك } Τ. ἔπ-λεμέκ, καὶ οὐχὶ ὀρθῶς ἰπλεμὲκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ ايپ] ρμ. οὐδ. ἀναμηνύσκομαι, σκέπτομαι, κύθημι, προφυλάττω, διαπυνθάνομαι, ἔχω ἐν ὑπολήψει, περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι· βλ. ايپلمك.

ايپ } Τ. ἔπ, ὄν. σχοινίον, συνεκδ. ἀγχόνη: ی — چرپی σχοινίον, σπάθμη τῶν τεκτόνων καὶ τῶν κτιστῶν· || جانبازی — σχοινοβάτης· || دن توشاق — ζώνη ἐκ σχοινίου, μτφ. πενία· || اول — — ἔπ ἔπ ἀλλάχ, μεγάλη ἀνόχεια· || پارمسی ويرمك — ἀπαλλάττομαι ὀχληροῦ τινος, ξεφορτόνομαι [δίδω τὸ ἀντίτιμον τοῦ σχοινίου]· || نه باصان — ἐννεός, εὐήθης [ὁ πατῶν τὸ σχοινίον του, ἰπινέ]· || كچی يغور — βροχὴ ραγδαία [χονδρὰ ὡς σχοινίον]· || يله قويوب ايتلز — μὲ τὸ σχοινίον του δὲν καταβαίνει τις εἰς τὸ φρέαρ, ἤτοι ἄπιστος εἰς ὃν ποδῶς δὲν δύναται τις νὰ βαδισθῇ, ὁ μὴ τηρῶν τὸν λόγον του· || ی قيرمش — ὁ θραύσας τὸ σχοινίον του [ἰπινί], μανιώδης· || ديزمك — ه — ἀραδιάζω εἰς τὸ σχοινίον, λέγω κατὰ σειράν, ἀπαριθμῶ· || اون سرمك — ه — ἀπλόνω ἄλευρον εἰς τὸ σχοινίον, ἤτοι προφασίζομαι διὰ νὰ μὴ κάμω τι· || دن اورغاندن طوتديرمق — ἀπειλῶ [πιάνω, ἀρχίζω ἀπὸ τὸ σχοινί καὶ τὸν κάλω]· || اوچی — ἄκρα σχοινίου, λαβή, πρόφασις, ἀφορμή: اوچی ويرمك — δίδω λαβήν, ἀφορμήν· || ی صاپی يوقدر — δὲν ἔχει οὔτε σχοινίον, οὔτε λαβήν, τυχοδιώκτης [βλ. ايپسز ايپدج]· || قاچقين — φυγὰς ἀγχόνης, κακοῦργος· || دن قازيقدن قورتلش — ὁ διαφυγὼν τὴν ἀγχόνην, τὸν πάσσαλον [τοῦ σχοινιοῦ καὶ τοῦ παλουκιοῦ]· || كاك — ه — ἀπαγχονίζεται, ἔρχεται εἰς τὴν κρεμάλα· || ی سوريك — σύρει τὸ σχοινίον του, εἶναι ἄξιος ἀγχόνης, σπεύδει κακουργῶν νὰ λάβῃ τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του· || εἴδη σχοινίων: خلاط ، غومه ، اورغان ، قناب ، سجم .

ايپ } Τ. ἔπ, μόριον ἐπιτατικὸν προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν, ὡς ايپجه ἔπ ἰνδζέ, λεπτότατος.

ايپجی } Τ. ἰπ-τσί, ὄν. σχοινοπλόκος, σχοινοπώλης, κ. σχοινᾶς.

ايپسز } Τ. ἰπ-σίζ, ἐπθ. ὁ ἀγνώστου καταγωγῆς καὶ ὑπόπτου διαγωγῆς: صاپسز — τυχοδιώκτης, ἀλήτης· βλ. ايپ.

ايپك } Τ. ἰπέκ, ὄν. μέταξα: — خام μέταξα ἀκατέργαστος, τολύπη ἀκλώστου μεταξῆς· || بوجكی — μεταξοσκώληξ· || كچی — ὡς μέταξα, ἤτοι καθαρός, ἁγνός· || قوزمسی — βόμβυξ, κ. κουκκοῦλι· § ἐπθ. μεταξωτός: چوراب — περικνημὶς μεταξωτή· § ὄν. κ. Ἰπέκιον [χώρα].

ايپكجی } Τ. ἰπεκ-τσί, ὄν μεταξουργὸς ἢ μεταξοπώλης.

ایپکجیلك T. ἰπεκ-τσιλίκ, ὀν. τὸ ἔργον τοῦ μεταξουργοῦ ἢ τοῦ μεταξοπώλου, μεταξουργία, μεταξοπωλική.

ایپکخانه T. ἰπεκ-χανέ, ὀν. ἐργοστάσιον μετάξης, μεταξουργεῖον.

ایپکلی T. ἰπεκ-λί, ἐπθ. μεταξωτός : — مدیل ῥινόμακτρον μεταξωτόν.

ایپلهمامك T. ἰπ-λέμεμεκ [βλ. ایپلهمك] ῥημ. μτδ. δὲν δίδω σημασίαν, προσοχήν, προσποιοῦμαι τὸν μὴ βλέποντα.

ایپلهمك ἢ ایپلك T. ἰπ-λεμέκ, ῥημ. μτδ. δένω διὰ σχοινίου [αἰτ.]· βλ. ایپلك.

ایپلك ἢ ایپلیك T. ἰπ-λίκ, ὀν. κλωστή : ی — یامق κλωστὴ βαμβακερά· || یله یاغلامق — یامق δένω μὲ τὴν βαμβακοκλωστήν, ἤτοι λύω ζήτημά τι προσωρινῶς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ διαρκέσῃ πολύ· || ی — کتان λινὴ κλωστή· || یز — لینو [πανί]· || — — κλωστὴ κλωστή, ἐν εἴδει κλωστῆς, ἰνώδης· || پیشیری — εἶδος τυροῦ ἐν σχήματι μακαρονίων· || — ایکنه βελόνη, κλωστή, συνέκδ. γελγοπωλική, μτφ. κατεσκλικῶς, κάτισχνος· || ه — ایکندن ἰίνεὲὲν ἰπλιγέ, ἀπὸ βελόνης μέχρι κλωστῆς, ἤτοι πάντα τὰ χρειώδη· || یوماغی — τολύπη, κουβάρι· || فابریقه سی — νηματουργεῖον· || چکمك — νήθω· || چیقدی ی — پازاره ἡ κλωστή του ἐβγῆκεν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐγνώσθη ἡ ποιότης του, ἡ ἀξία του [ἐπὶ κακοῦ].

ایپلکخانه T. ἰπλίκ-χανέ, ὀν. νηματουργεῖον· § φυλακή, ἔνθα ἄλλοτε οἱ ἐγκληματίαι ἐξέτιον τὴν ποινὴν αὐτῶν πλέκοντες σχοινία καὶ ἥτις ἀπὸ πολλοῦ κατηργήθη.

ایپلکامك T. ἰπλίκ-λενμέκ, ῥημ. οὐδ. παραλύομαι, ξεφτῶ [ἐπὶ ὑφάσμ.].

ایپلکاو T. ἰπλίκ-λί, ἐπθ. ὁ περιέχων κλωστὴν ἢ ἶνας: ات — κρέας ἰνώδες.

آیت A. ἀγέτ, ὀν. θ. ἐδάφιον Κορανίου: — کریم ἱερὸν ἐδάφιον· § σημεῖον, σῆμα : — مظفریتدر τεμεθοῦδζι ῥαγὲτ ἀγέτι μυζαφφεριγέτ-τιρ, ὁ κυματισμὸς τῆς σημαίας εἶναι σημεῖον θριάμβου· || غالب — رایت ظفر ῥαγέτι ζαφὲρ-ἀγέτι ὀδμανί, ἡ νικηφόρος ὀθωμανικὴ σημαία· § θαῦμα.

ایت T. ἔτ [λ. ἀρχ. βλ. کوپك] ὀν. κύων : یاوروسی — κυνάριον. || دیراکی — συμβίωσις κυνός, ἤτοι δηνεκεῖς διαπληκτισμοί, ἔριδες· || سوروسی — πλῆθος οὐτιδανῶν· || درنکی — ἔτ ἐερνεγί, ὀμήγυρις, συνάθροισις θορυβώδης· || — اوغلی σκύλε, υἱὲ σκύλου [ὕβρις]· || اوزومی — φυτολάκκα ἢ κρότων ὁ βαφικὸς [φυτ.]· || — یوروق κυνόσβατον [φυτ.]· || خیاری — κολοκυνθίς, ἀγριοκολοκυνθιά· || بالقی — σκυλόψαρον.

ایتاء A. ἰτὰ [ῥζ. اتیان] ῥ. ἀφ. τὸ κομίζειν, τὸ προσφέρειν : ی زکات — τὸ προσφέρειν ἐλεημοσύνην.

ایتام A. ἔϊτὰμ [πλθ. τοῦ یتیم yetim] ὀν. ὀρφανά [ἐκ πατρός]: سالب آرامدر — یکی ὁ θρῆνος τῶν ὀρφανῶν ἀφαιρεῖ τὴν ἡσυχίαν· || صندیغی — ταμεῖον ὀρφανικῶν περιουσιῶν.

ایتامخانه II. ἔϊταμ-χανέ, ὀν. ὀρφανοτροφεῖον.

ایتدیرمك T. ἐτ-τιρ-μέκ, ῥημ. διαμ. βάλλω ἢ ἀναγκάζω τινὰ νὰ κάμῃ τι [δοτ. αἰτ.]: کندیسنی ادملره مدح ایتدیرر ἀναγκάζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ τὸν ἐπαινῶσι, φέρεται οὕτως ὥστε κτλ. || — دعا βάλλω νὰ εὐχηθῶσι.

ایتدیرمك T. ἰτ-τιρ-μέκ, ῥημ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ ὠθήσῃ [δοτ. αἰτ.].

ایتشمك T. ἰτ-ιέ-μέκ, ῥημ. ἀλλ. ὠθεῖν ἀλλήλους, συγκρούεσθαι μετά τινος, διαπληκτίζεσθαι, ἀντιφέρεσθαι [τῇ ایله].

ائتکال A. ἰτικιὰλ [ῥζ. اکل] ῥημ. ἀφ. διάβρωσις [χημ. ἰατρ.].

ائتلاف ἢ ایتلاف [ῥζ. الف , βλ. الفت] ῥ. ἀφ. σχέσις, ἐξοικείωσις, ἕξις, συναναστροφή, ἁρμονία, συνδιαλλαγή, συνεννόησις· ἀντίθ. اختلاف [τῇ ایله]: تصورات شاعرانه ایله — ی — واردر ἔχει ἐξοικείωσιν, ἤτοι εἶναι ἐξῳκειωμένος πρὸς τὰς ποιητικὰς ἰδέας· || — سی — κακὴ ἕξις || پیلرندهکی اختلاف مبدل — اولدی ἡ μεταξὺ αὐτῶν διαφωνία μετεβλήθη [μιθετεθέλι ἰτιλάφ] εἰς ἁρμονίαν, συνεννόησιν. || Ρμ. σχετίζομαι, συναναστρέφομαι, ἐξοικειοῦμαι, ἐνίζομαι, συνδιαλλάττομαι, συνεννοοῦμαι [τῇ ایله] : اصحاب ایله — فضل ایله δέον νὰ συναναστρέφηται τις μετὰ τῶν ἐχόντων ἀρετάς· § πλθ. ائتلافات.

ائتلافجویانه II. ἰτιλάφ-ὀζουγιανέ, ἐπθ. συμβιβαστικός: — تألیفات τάσεις συμβιβαστικαί· § ἐπρ. συμβιβαστικῶς.

ائتلافکارانه II. ἰτιλάφ-κιαρανέ, ἐπθ. συμβιβαστικός: — افکار ἰδέαι, φρονήματα συμβιβαστικά· § ἐπρ. συμβιβαστικῶς.

ائتلافی A. ἰτιλαφ-ί, ἐπθ. συμβιβαστικός, συνδιαλλακτικός· § θ. ائتلافیه : مساعی — προσπάθειαι συνδιαλλακτικαί.

آیتلامق T. ἀϊτλαμάκ, βλ. آیرتلامق.

ایتلك T. ἰτ-λίκ, ἀφ. ἰδιότης κυνός, κακοήθεια, ἀχρειότης.

ایتلمك T. ἰτ-λι-μέκ, [ἐκ τοῦ کیمك ὠθῶ] ῥημ. πθ. ὠθοῦμαι ὑπό τινος.

آیتلی T. ἀγετ-λί, ἐπθ. ὁ φέρων ἐδάφιον Κορανίου· § χρυσοῦν μετάλλιον φέρον ἐδάφιον Κορανίου ἀναγεγραμμένον.

آیتمق T. ἀϊτ-μὰκ ἢ کیمك ἔϊτ-μέκ [λ. ἀρχ.] ῥημ. μτδ. λέγω· βλ. دیمك.

ایتمك T. ἐτ-μέκ, ῥημ. μτδ. ποιῶ, πράττω, τελῶ, κατασκευάζω [αἰτ.]: بنانك اوستنی : ایدیلر تخته اورق ایتدیلر τὸ ἐπάνω τῆς οἰκοδομῆς δὲν κατεσκεύασαν θόλον, ἀλλὰ στέγην ξυλίνην κατεσκεύασαν· || نه ایتدی ایسه انی بولدی ὅ,τι ἐποίησεν, ἐκεῖνο εὗρε· || نه ایله بوله دنیاسی κόσμος τοῦ μὴ ποίει, νὰ μὴ εὕρῃς· || نه ایدر ایسه اینی بولدیرر ὅ,τι κάμῃ κάμει, θὰ βάλῃ νὰ τὸν εὕρωσι· || دلکو پوستندن کورك ایدرلر ἐκ τοῦ δέρματος τῆς ἀλώπεκος κατασκευάζουσι μπλωτήν· || ایکی ایله ایکی درت ایدر [ποιοῦσι] ἀποτελοῦσι τέσσαρα· || آرشونی بر التون ایدر ὁ πήχυς του κάμνει [ἀξίζει] μίαν λίραν· || [δοτ. αἰτ.] نه ایتدی ایسه یکا ایتدی ὅ,τι ἐποίησεν, ἐμοὶ ἐποίησε· § συντιθέμενον μετὰ ῥηματικοῦ ἀφῃρημένου ἢ μετοχῆς, ἰδίῳ ἀραβικῶν, σχηματίζει σύνθετα ῥήματα : — اخذ λαμβάνω· || — بحث λόγον ποιοῦμαι, πραγματεύομαι· || — پازارلق συμφωνίαν ποιοῦμαι, συμφωνῶ, συμβάλλομαι· || — غائب ἀπώλειαν ποιοῦμαι, ἀπολλύω, χάνω· || — داخل ειδάγω· || — مجبور ἀναγκάζω· || βλ. کیمك ' قیلق καὶ یورمق.

ایتمك T. ἰτ-μέκ, ῥημ. μτδ. ὠθῶ, σπρώχνω [αἰτ.]: بنی نه ایتدی μὲ ὤθησε· || نه ایتیورسین τί ὠθεῖς; || یکدیکرینی ایتیورلر ὠθοῦσιν ἀλλήλους· || ایتیورمك ἰτι-βερμὲκ [σύνθετον ἐκ τοῦ کیمك καὶ ورمك] ὠθῶ ἀμέσως, πάραυτα.

ایتی T. ἰτί, ἐπθ. ὀξύς, κοπτερός, ἀπότομος, τραχύς: — ادم ἄνθρωπος τραχύς, ἀπότομος· || — لوغ λόγος ἀπότομος· || — قلیج ξίφος ὀξύ· βλ. کیتك καὶ کیچی.

ایتیجی T. ἰτι-ὀζί [ἐκ τοῦ کیمك ὠθῶ] ἐπθ. ὁ ἀπωθῶν· ἀντίθ. چکیجی ὁ ἕλκων.

ایتیش T. ἰτ-ἰζ [ἐκ τοῦ کیمك ὠθῶ] ῥημ. ἀφ. ὤθησις, σπρώξιμον.

ایتیك T. ἰτί-κ, ταὐτὸ τῷ ایتی, βλ.

ایتیلمك T. ἰτι-λμέκ, ῥημ. πθ. καὶ ایتیك ἰτι-μέκ, οὐδ. ὀξύνομαι, ἀκονίζομαι.

ایتیلهمك ἢ ایتیلمك T. ἰτι-λεμὲκ [λ. ἀρχ.] ῥημ. μτδ. ὀξύνω, ἀκονίζω [αἰτ.].

ایتیورمك T. ἰτί-βερμὲκ, βλ. کیمك ὠθῶ.

ایثار A. ἰσὰρ [ῥζ. وثر] ῥ. ἀφ. τὸ ἐπιδαψιλεύειν, ἐπιδαψίλευσις, ἀφειδία : — اموال ἀφειδία περιουσίας· || — تقود ἐπιδαψίλευσις χρημάτων· || — جان ἀφειδία ζωῆς· || اجدادمز یالکز — مال دکل — جانده دخی کندیلرندن اول کچن اقوامه تفوق ایتشلردر οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὑπερέβησαν τοὺς πρὸ αὐτῶν λαοὺς οὐ μόνον ἐν τῇ ἀφειδίᾳ τῆς περιουσίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τῆς ζωῆς· § [ὀνομ]. ἐκλογή, αἵρεσις, προτίμησις: — اخرت ἐκλογὴ τοῦ μελλοντος βίου. || Ρμ. ἐπιδαψιλεύω, δίδω ἀφειδῶς [αἰτ.].

ایجاب A. ἰσζὰπ [ῥζ. وجب , βλ. وجوب] ῥ. ἀφ. ἀνάγκη, ἀπαίτησις: — حال ἡ ἀπαίτησις τῶν περιστάσεων· || — حاله کوره κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν περιστάσεων· || — مصلحت ἡ ἀπαίτησις τοῦ πράγματος, τῆς ὑποθέσεως· || — ی اجرای ἡ ἐνέργεια τῆς ἀπαιτήσεως αὐτοῦ, δηλ. τοῦ πράγματος, τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐνέργεια τῶν δεόντων· § [νομ.] πρόταδις πρὸς συνομολόγησιν συναλλαγῆς : — و قبول ایله بیع πόλησις καὶ ἡ πώλησις συνομολογεῖται διὰ τῆς προτάσεως καὶ τῆς παραδοχῆς. || Ρμ. 1] μτδ. ἀπαιτῶ, συνεπάγω, καθιστῶ ἀναγκαῖον [αἰτ.] : — ایدر قاپك قیراسی ایچندهکی صویك دوکلسی ἡ θραῦσις τοῦ δοχείου συνεπάγει τὴν ῥεῦσιν τοῦ ἐν αὐτῷ ὕδατος· 2] οὐδ. ἀπαιτεῖται, εἶναι ἀνάγκη: — ایدر قاپ قیراغنه ایچندهکی صویك دوکلسی τοῦ δοχείου θραυσθέντος, εἶναι ἀνάγκη νὰ χυθῇ τὸ ἐν αὐτῷ ὕδωρ· || — ایدری ἀπαιτεῖται; εἶναι ἀνάγκη; || — ایغز δὲν ἀπαιτεῖται· § πλθ. ایجابات.

ایجاب کرده II. ἰσζὰπ-κερτέ, ἐπθ. προξενηθείς, ἀπαιτηθείς.

ایجابی A. ἰσζὰπ-ί, ἐπθ. ὁ ἀπαιτούμενος· § θ. ایجابیه : — مصارف τὰ ἀπαιτούμενα ἔξοδα· § καταφατικός· βλ. موجب.

ایجانجه } T. **ἰδζατ-ἀνδζα** [ایجاب, ἀντων. ی καὶ μόρ. جه] ἐπρ. συνφδά, ὡς ἀπαιτεῖ: — منافع ذاتیه‌سی ὡς ἀπαιτοῦσι τὰ ἀτομικὰ αὐτοῦ συμφέροντα· § βλ. καὶ اقتضاسنجه.

ایجاد } A. **ἰδζάτ** [ρζ. وجد, βλ. وجود] ρ. ἀφ. δημιουργία: کائنات — δημιουργία τῶν ὄντων· || — عالم ὁ κόσμος τῆς δημιουργίας, ὁ δημιουργηθείς. ‖Ρμ. δημιουργῶ [αἰτ.]: جناب حق — ایتدی کائناتی یوقدن ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἐδημιούργησε τὰ ὄντα [τὸ πᾶν]· § ἐπινόησις, ἐφεύρεσις: — نو یه ایجاد, ἐπθ. ὁ νέας ἐφευρέσεως [πρᾶγμα, ὅπλον κτλ.] ‖Ρμ. ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω [αἰτ.]: ایلدی — طباعتی اون بشنجی عصرده غوتنبرغ τὴν τυπογραφίαν ἐφεῦρεν ὁ Γούτεμβεργ τὸν ΙΕ' αἰῶνα.

ایجاد کرده } II. **ἰδζατ-κερτέ**, ἐπθ. ἐπινοηθείς, ἐφευρεθείς: غوتنبرغك — سی غوتنبرغ اولان صنعت اك بیوك بر ناشر معرفتدر ἡ ὑπὸ τοῦ Γούτεμβεργ ἐπινοηθεῖσα τέχνη εἶναι τὸ μεγαλείτερον μέσον τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων.

ایجار } A. **ἰδζάρ** [ρζ. اجر] ρ. ἀφ. ἐκμίσθωσις, τὸ δίδειν ὑπ'ἐνοίκιον, ἐκναύλωσις [ἐπὶ πλοίου]: خانه — ἐκμίσθωσις οἰκίας· || — ماده ἐκμίσθωσις προσοδοφόρου κτήματος· || مدت — διάρκεια ἐκμισθώσεως· || عقار موقوفك متولی — سی طرفندن ἐκμίσθωσις βακουφικοῦ κτήματος ὑπὸ τοῦ ἐπιστάτου [μουτεβελλῆ]· § μίσθωμα, ἐνοίκιον: خانه — سی ἐνοίκιον οἰκίας· || دكان — سی ἐνοίκιον καταστήματος· || ماموله‌سی — ἐνοικιαστήριον, συμβόλαιον ἐκμισθώσεως. ‖ Ρμ. ἐκμισθῶ, δίδω ὑπ'ἐνοίκιον, ἐκναυλῶ πλοῖον [αἰτ.]: ایلدی — خانه‌سنی ἐξεμίσθωσε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ.

ایجاز } A. **ἰδζάζ** [ρζ. وجز] ρ. ἀφ. συντομία, βραχυλογία, λακωνισμός: کلام — سی συντομία λόγου, βραχυλογία· || مخل — **ἰδζάζی μοχάλλα**, συντομία παραβλάπτουσα τὸ σκοπούμενον, ἤτοι μὴ ἐκφράζουσα αὐτὸ ἐναργῶς· ἀντιθ. مطابقه **ἰενάκι μομίλλα**, μακρηγορία ὀχληρά· || طریقیله —, ἢ — ال علی طریق ال **ἀλλὰ παρόκι-λ-ἰδζάζ**, ἢ — ال علی وجه ال **ἀλλὰ βέδζχι-λ-ἰδζάζ**, ἐν βραχυλογίᾳ, λακωνικῶς [βλ. καὶ ایجازاً]. ‖Ρμ. συντέμνω τὸν λόγον [αἰτ.]· ‖βλ. καὶ مساوات.

ایجازاً } A. **ἰδζάζ-εν**, ἐπρ. βραχυλογικῶς, λακωνικῶς· βλ. καὶ ایجاز.

ایجاع } A. **ἰδζά** [ρζ. وجع] ρ. ἀφ. τὸ προξενεῖν πόνον, τὸ ποιεῖν μέλος τι πονεῖν: — كتف τὸ προξενεῖν πόνον εἰς τὸν ὦμον, τὸ ποιεῖν τὸν ὦμον πονεῖν.

ایچ } T. **ἴτς**, ὄν. τὸ ἐσωτερικόν, τὸ ἐντός, τὸ μέσον, πυρήν, οὐσία, κοιλία, στόμαχος, καρδία, ἐντόσθια, σπλάγχνα, συνείδησις, νοῦς: ارك — سی τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας **[ἐδίν]**· || ارك — نی کوردم — εἶδον τὸ ἐσωτερικὸν **[ἰτσινί]** τῆς οἰκίας· || اوك — نه کیردم εἰσῆλθον ἐντὸς **[ἰτσινέ]** τῆς οἰκίας· || آغاسی — ὑπηρέτης τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἤτοι τοῦ γυναικωνίτου, εὐνοῦχος· || — طونی ἐσώβρακον [περισκελὶς τοῦ ἐσωτερικοῦ]· || یاغی — στέαρ, ἄλειμμα [πάχος τῶν ἐντοσθίων]· باغلامق — πιάνω πάχος, παχύνομαι· || — کوملکی μυστικοσύμβουλος [κ.λ. ὑποκάμισον ἐσωτερικόν]· || آغریسی — πόνος τῶν ἐντοσθίων, κωλικόπονος, εἰλεός· ‖ی — بادم ὁ πυρὴν [τὸ ἐντὸς] τοῦ ἀμυγδάλου· ‖ی — اكمك τὸ ἐντὸς τοῦ ἄρτου, ψίξ, κ. ψίχα· || قاون — ی τὸ ἐντός, ἤτοι τὸ κρέας τοῦ πέπονος· § پایلیور — م λιγόνει ἡ καρδία μου **[ἰτσίμ]**, λειποθυμῶ ἐκ τῆς πείνης· ‖ بولانیور — م قالقیور — ἡ ἀνακατόνεται ἡ καρδία μου, μ' ἔρχεται ἔμετος· ‖ صیقیلیور — م ἡ καρδία μου σφίγγει, στενοχωροῦμαι· || چکیور — نی ἀναστενάζει ‖ طوغدی — مه ἐγεννήθη ἐν τῇ διανοίᾳ μου [ἰτσιμέ], ἐνεπνεύσθην· ‖ مدن — **ἰτσιμτὲν**, ἐνδομύχως [ἀπὸ μέσα μου]· ‖ صیقیلیور — نه — ی πνεῦμα ἀνήσυχον, ἀσυκίνητος [ἡ καρδία του δὲν χωρεῖ ἐντὸς αὐτοῦ]· § [ἐπθ.] ἐσωτερικός: یوز — ἐσωτερικὴ ὄψις τῶν πραγμάτων ἢ τῶν προσώπων, πραγματικότης· || کویکی — ἐσωτερικὸς γαμβρός, ἤτοι γαμβρὸς ἐγκαθιστάμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πενθεροῦ [βλ. حالاوجه]· || قاوق — φλοιός· || — اطو ἀναπαυτήριον [δωμάτιον ἐσωτερικόν]· || قله — πύργωμα, χαράκωμα, ἀκρόπολις· § μετὰ τῶν προθέσεων ده ἐν, دن ἐκ, ἐπέχει θέσιν προθέσεως ἢ ἐπιρρήματος: اوك — ندەدر εἶναι ἐντὸς **[ἰτσινέδὲ]** τῆς οἰκίας· || — نده بش کون ἐντὸς πέντε ἡμερῶν· ‖ — نده علکت ἐντὸς τῆς χώρας· ‖ — ندن چیقماز δὲν ἐξέρχεται ἐκ τῆς οἰκίας [ἐδὶν **ἰτσινὲν**, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ σπίτι]· || چارلك — ندن کچمك διέρχομαι ἔνδοθεν ἢ διὰ μέσου τῶν λειβαδίων· || — ه — ἴτς **ἰτσέ**, ἢ — دن — **ἰτσὲν** ἴτς, μέσα μέσα, ὅλως διόλου ἐντός, ἐν τῷ κέντρῳ· βλ. ایچین.

ایچرمك } T. **ἰτσιρμὲκ**, βλ. ایچیرمك.

ایچرو } ἢ ایچری T. **ἰτσ-ερί**, ὄν. τὸ ἐντός, τὸ ἐσωτερικόν: سی بشقه طیشاروسی — ἄλλο τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ καὶ ἄλλο τὸ ἐξωτε-

τικόν του, διπρόσωπος· § [ἐπθ.] ἐσωτερικός: دائره — τὸ ἐσωτερικὸν τμῆμα, διαμέρισμα· § [ἐπρ.] ἐντός: دەدر — **ἰτσερτὲ-τὶρ** εἶναι ἐντός· || دن — **ἰτσερτὲν** ἔνδοθεν [ἀπὸ μέσα]· || — کیردی εἰσῆλθεν ἐντός· || آیاق باصمام — قیودن δὲν πατῶ τὸν πόδα ἔνδοθεν τῆς θύρας· || بیورك — ὁρίσατε ἐντός, εἰσέλθετε· || الق — λαμβάνω ἐντός, δέχεται ὁ στόμαχος, παραδέχομαι.

ایچره } T. **ἰτσ-ρὲ**, πρθ. ἐντός· ταὐτὸ τῷ ایچرو, βλ.

ایچقرمق } T. **ἰτσκιρμάκ**, ایچقریق **ἰτσκιρίκ**, βλ. ایچقرمق, ایچقریق, ἢ هیچقرمق.

ایچق } T. **ἰτσκί**, ὄν. ἐργαλεῖον ξυλουργοῦ.

ایچکی } T. **ἰτσ-κὶ** [ἐκ τοῦ ایچمك] ὄν. ποτὸν πνευματῶδες ὡς οἶνος, ρακί κτλ.: ویره‌سی‌یه — ایچن ایکی کره سرخوش اولور ποτὸν ἐπὶ πιστώσει δίς μεθύει [πρμ.].

ایچکیجی } T. **ἰτσκι-τζί**, ὄν. πότης, φιλοπότης· § πωλητὴς ποτῶν.

ایچلك } T. **ἰτσ-λίκ**, ἐπθ. ἐσωτερικός, γνήσιος.

ایچلمك } T. **ἰτσ-ιλ-μὲκ**, ρμ. πθ. πίνομαι: طواولر ایچلوب بوشالدیلور ὑπόθησαν τὰ πλήρη [ἐσλοῦ] ποτήρια καὶ ἐκενώθησαν αἱ φιάλαι, ἐγένοντο σπονδαὶ καὶ ὅρκια.

ایچلی } T. **ἰτσ-λί**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἐσωτερικόν, ἤτοι οὐσίαν, μυελόν· § ὁ ἔχων καρδίαν συμπαθητικήν· § μυησικακος: طیشلی — ὁ ἔχων στενὰς σχέσεις.

ایچم } T. **ἰτσίμ**, ایچملی **ἰτσιμλί**, βλ. ایچیم, ایچیملی.

ایچمك } T. **ἰτσ-μὲκ** [ἐκ τοῦ ایچ] ρμ. μτθ. πίνω, ροφῶ, ἐκμυζῶ [αἰτ.]: — توتون πίνω καπνόν, καπνίζω· ‖ — شراب πίνω οἶνον· ‖ — صو πίνω ὕδωρ· ‖ ایچدی صویی طوپراق ἢ γῆ ἔπιε τὸ ὕδωρ· || — آند ὁρκίζομαι.

ایچیرمك } T. **ἰτσ-ιρ-μὲκ**, ρμ. μτθ. ποτίζω, δίδω τινὶ νὰ πίῃ τι [δοτ. αἰτ.]: — شراب ویره‌سی‌یه ποτίζω τινὰ οἶνον, μεθύω· § κάμνω ν' ἀπορροφήσῃ τι: صویی خوره ایچروب یومشالدیم μαλάσσω τὴν ζύμην ποτίζων αὐτὴν τὸ ὕδωρ· § κάμνω τὸ δέρμα ν' ἀπορροφήσῃ ἀλοιφήν, ἔλαιον.

ایچیم } T. **ἰτσ-ίμ**, [ایچمك] ρ. ἀφ. ρόφησις, πόσις, γεῦσις ποτοῦ, καπνοῦ: — سی خوش توتون καπνὸς οὗ ἡ πόσις εὐάρεστος· § ρόφημα, γουλιά, βρόχθος, σπάσις: صو — ر μιὰ γουλιὰ νερό [ὅσον βρόχθον], μτφ. ὡραῖόν τι: حوض ایچنده او سیم تن نسوان هر بری بر — صو همان ایدی ἐντὸς τῆς δεξαμενῆς ἐκεῖναι αἱ ἀργυρόσωμοι [σιμ-τὲν] γυναῖκες ἦσαν ἑκάστη ὡς μία σπάσις ὕδατος [ὡραία].

ایچیملی } T. **ἰτσιμ-λί**, ἐπθ. ὁ ἔχων γεῦσίν τινα: توتون — خوش καπνὸς ἔχων καλὴν πόσιν [ἐπὶ καπνοῦ καὶ ποτῶν ἐν γένει].

ایچون } T. **ἰτσούν**, πρόθ. διά, ἕνεκα, πρός [συντάσσεται γενικῇ προσωπ. δεικτ. ἀντων. καὶ τῆς کیم κ ὰ ὀνομ. ἀοιπῶν ἀντων. καὶ ὀνομάτων]: — کیم διὰ τοῦτο· || — سنك διὰ σέ, ἕνεκα σοῦ || — نه وه ایچون ἢ ایچون **ایتدی**, διατί, τίνος ἕνεκεν; ‖ — الله دی' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· || — تسکین اشتیاق πρὸς κατεύνασιν τοῦ πόθου· || — خاطر πρὸς χάριν· § [μετ'ἀπαρ.] ἵνα, ὅπως: کیتدك — اکلمك μετέθημεν ὅπως διασκεδάσωμεν, πρὸς τὸ διασκεδάσαι· § [μετὰ συνθ. ἀναφ. μετοχῆς] διότι: کلمدی — خسته اولدیغی δὲν ἠδυνήθη νὰ ἔλθῃ διότι ἦτο ἀσθενής· § προηγουμένων καταλικτ. ἀντωνυμιῶν, γράφεται چون: والدمسیچون ἀντὶ ایچون والدمسی **βαλιτεδὶ ἰτσούν**, διὰ τὴν μητέρα του.

ایچین } T. **ἰτσ-ὶν**, ἐπρ. ἐσωτερικῶς, ἐνδομύχως: کلمك — — κλαίω ἐνδομύχως, κρυφίως· ‖ کولمك — — γελῶ ἐνδομύχως· βλ. ایچ.

ایحاء } A. **ἰχὰ** [ρζ. وحی] ρ. ἀφ. ἀποκάλυψις, ἔμπνευσις· βλ. الهام.

ایحاش } A. **ἰχὰζ** [ρζ. وحش, βλ. وحشت] ρ. ἀφ. πτόησις· συνηθέστ. توحیش βλ.

ایخ } T. **ἰχ**, ἐπφ. ἐν χρήσει ὅταν θέλωσι νὰ κάμωσι τὴν κάμπλον νὰ γονατίσῃ.

ایخلامق } T. **ἰχ-λαμάκ**, ἢ ایخلمك **ἰχ-λατμάκ**, ρμ. μτθ. κάμνω τὴν κάμπλον νὰ γονατίσῃ κράζων ایخ **ἰχ** [αἰτ.].

آید } T. **ἄϊτ**, καὶ آید ترہ **καρὰ ἄϊτ**, ὄν. μέλαν σκόροδον, ἤτοι πεντάφυλλον [ψυτ.].

اید } T. **ἰτ**, ὄν. ὀσμή, αἰθάλη, καπνός: — آلمش ἀλόη ἢ ἄλλο εὐώδες ξύλον· βλ. عود.

اید } A. **ἐγὲτ** [ρζ. ايد] ἐπθ. ἰσχυρός, κραταιός: — سید κύριος [ἄρχων] κραταιός· || βλ. تأیید, تأید.

اید } A. **ἔγετε**, ρημ. ἐνισχύοι, ἐνισχύσαι, εἴθε νὰ ἐνισχύῃ: الله — **ἔγετάλλαχὸ μίλκιμὸχὸ**, ἐνισχύοι ὁ Θεὸς τὸ κράτος του!

ايداع Α. ἰτὰ [ρζ. ودع, βλ. وداع] ρ. ἀφ. παρακατάθεσις, διαπίστευσις [νομ.]. ‖ Ρμ. παρακαταθέτω, διαπιστεύομαί τι [δοτ. αἰτ.]: وديعة ايتدم — شو مالى سكا پر عهده — اولنان شى يىنه اول عهده تسليم اولنور πράγμα ὡς παρακαταθήκην παρεκατέθεσά σοι τοῦτο τὸ πράγμα τὸ διαπιστευθὲν ἔν τινι μέρει ἐκεῖ πάλιν παραδίδοται ‖ اولنان شى — اچون حفظ اجرتله πράγμα παρακατατεθὲν πρὸς φύλαξιν ἐπὶ μισθώματι.

ايدلى T. ἠτ-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων ὀσμήν τινα, εὐωδίαν, εὐώδης: يغ — ἔλαιον εὐῶδες, ροδέλαιον.

ايدلمك T. ἠτιλμὲκ [ἐκ τοῦ ايتمك ποιῶ] ρμ. πθ. ποιοῦμαι· σχηματίζει σύνθετα παθητικὰ ῥήματα, ὡς: — احسان εὐεργετεῖσθαι ‖ — اتهام κατηγορεῖσθαι ‖ — اعلام κακοποιεῖσθαι, ἀποφασίζεσθαι ‖ — غيبت γίνεσθαι [καταβάλλεσθαι] προσπάθειαν: غيبت ايدلمكدر θὰ καταβληθῇ προσπάθεια ‖ βλ. καὶ ايتمك.

ايدم T. ἠτὶμ [παρατατικὸς τοῦ συνδετικοῦ م ايم εἰμί] ἤμην· βλ. م.

ايدنمك T. ἠτινμὲκ [ἐκ τοῦ ايتمك ποιῶ] ρμ. μτ. ποιῶ δι' ἐμαυτόν, προμηθεύομαί τι, ἀποκτῶ: — عادت ποιοῦμαι ἕξιν, συνήθειαν ‖ — خوى ἀποκτῶ ἕξιν ‖ — مال ἀποκτῶ περιουσίαν ‖ — كتاب προμηθεύομαι, ἀποκτῶ βιβλίον ‖ ايدندى چوق پارەلر πολλὰ χρήματα ἀπέκτησε ‖ — بحر محيط ساحلنده بر ليمان ἀποκτῶ λιμένα ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ ὠκεανοῦ.

ايدوك T. ἠτὸκ, μτχ. τοῦ συνδετικοῦ م ايم εἰμί, ἐν χρήσει μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἤτοι: ايدوكم ἠτοῦγιμ, ὁ, τι εἶμαι· ايدوكك ἠτοῦγιν, ὁ, τι εἶσαι· ايدوكى ἠτοῦγι, ὁ, τι εἶναι· ايدوكز ἠτοῦγιμίζ, ὁ, τι εἴμεθα· ايدوككز ἠτοῦγινίζ, ὁ, τι εἴσθε· ايدوكلرى ἠτοῦκλερί, ὁ, τι εἶναι· βλ. م.

ايدى Α. ἔϊτὶ [πλθ. τοῦ يد γὲτ] ὀν. χεῖρες· §6· πλθ. ايادى ἐγγατί [συνηθέστερος].

ايدجى T. ἐτιτζὶ [ἐκ τοῦ ايتمك ποιῶ] ἐπθ. ὁ ποιῶν: — مدح ὁ ἔπαινον ποιῶν, ὁ ἐπαινῶν ‖ — دم ὁ ψόγον ποιῶν, ὁ ψέγων.

ايديش T. ἐτὶς [ἐκ τοῦ ايتمك ποιῶ] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν: — مدح μὲτς ἐτιτζίς, τὸ νὰ ἐπαινῶμεν ἡμεῖς, ὁ ἔπαινος ἡμῶν ‖ — دم — ζὲμμ ἐτιτζίνίζ, τὸ νὰ ψέγητε ὑμεῖς, ὁ ψόγος ὑμῶν ‖ كلك لسان اوزره سولت ايله جريان — ى τὸ νὰ ῥέῃ [ὀζερεγιὰν ἐτιτζί] ὁ λόγος μετ' εὐκολίας ἐπὶ τῆς γλώσσης.

آيدين T. ἀϊ-τὶν [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آى σελήνη καὶ τοῦ تون] ἐπθ. ὁ φωτιζόμενος ὑπὸ τῆς σελήνης [νύξ], φωτεινός, λάμπων — كوزكز γιοζοῦνὸζ ἀϊτὶν, ὁ ὀφθαλμὸς σας φωτεινὸς ἔστω, φῶς εἰς τὰ μάτιά σας, καλῶς τὸν ἐδέχθητε [τὸν ἀναμενόμενον οἰκεῖον], σᾶς συγχαίρω· §φῶς, λάμψις: ى — آى φῶς τῆς σελήνης· § ὀν. κ. Ἀϊδίνιον [Ἡλιούπολις]· ‖ βλ. آى.

آيدينلامق T. ἀϊτὶν-λαμὰκ ἢ آيدينلامق ἀϊτὶν-λαμμάκ, ρμ. μσ. γίνομαι φωτεινός, φέγγω: اورتدلق آيدينلاندى ἐδύσε, ἐξημέρωσε· § μτφ. γίνομαι δῆλος, σαφής, ἐπεξηγοῦμαι.

آيدينلق T. ἀϊτὶν-λὶκ, ὀν. φῶς τῆς σελήνης, σεληνόφως: ى — آى τὸ φῶς τῆς σελήνης· § φεγγίτης, ἤτοι ἄνοιγμα ἐν τῇ στέγῃ, δι' οὗ μεταδίδεται φῶς εἰς τι σκοτεινὸν μέρος οἰκίας.

ايذاء Α. ἰζὰ [ρζ. اذا] ρ. ἀφ. κακοποίησις ‖ Ρμ. κακοποιῶ [αἰτ.]: ى — ايدن جهله معلمين οἱ ἀμαθεῖς διδάσκαλοι οἱ κακοποιοῦντες τοὺς παῖδας.

ايذان Α. ἰζὰν [ρζ. اذن] ρ. ἀφ. γνωστοποίησις: كيفيت — γνωστοποίησις τοῦ πράγματος ‖ ى — اذان ايله صلاتك وقت γνωστοποίησις τῆς ἐλεύσεως τῆς ὥρας τῆς προσευχῆς διὰ τῆς προσκλήσεως [βλ. اذان].

اير T. ἐγὲρ, ὀν. σάγμα· βλ. اكر.

اير T. ἔρ, ὀν. ἀνήρ· βλ. ار.

اير T. ἤρ, ὀν. ἄσμα· [λ. ἀρχ. βλ. ايرلامق].

ايراث Α. ἰρὰς [ρζ. ورث · βλ. وراثت · ارث] ρ. ἀφ. τὸ ἀφίνειν κληρονομίαν [ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σπάνιον]· § τὸ προξενεῖν [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ κακοῦ, ὡς ζημίας κτλ.]: — مضرت τὸ προξενεῖν βλάβην ‖ — خسار τὸ προξενεῖν ζημίαν ‖ — فتور τὸ προξενεῖν ἀπογοήτευσιν ‖ — كدر τὸ προξενεῖν θλίψιν ‖ — ملال τὸ προξενεῖν ἀνίαν ‖ Ρμ. اكر — خلل, ἢ — خلل βλάπτω, προσθάλλω, διαταράττω [δοτ.]: بو حال منافعنه خلل — ايدر τοῦτο βλάπτει τὰ συμφέροντα αὐτοῦ.

ايراد Α. ἰρὰδ [ρζ. ورد, βλ. ورود] ρ. ἀφ. τὸ φέρειν, τὸ προσάγειν, τὸ ἀπαγγέλλειν, προσαγωγή, ἀπαγγελία ‖ Ρμ. [αἰτ.]: مثال — اكمك φέρω παράδειγμα· ‖ اكمك — نطق · مقال — دلائل · اداله — شواهد — προσάγω ἀποδείξεις· ‖ اكمك — προσαγωγὴ μαρτύρων· § εἰσόδημα: و مصرف — εἰσόδημα καὶ δαπάνη· ‖ وجهله و مصرف — διὰ συμψηφισμοῦ τῆς δαπάνης πρὸς τὸ ἔσοδον· ‖ صاحبى — ى بر قاچ باب — ὁ ἔχων εἰσοδήματα, κτηματίας· ‖ خانه ايله بر ايكى دكاندن عبارتدر — ى τὸ εἰσόδημά του σύγκειται ἐκ τινων οἰκιῶν καὶ ἐξ ἑνὸς ἢ δύο καταστημάτων· ‖ ينه اويدرمشدر — مصرفى συνεψήφισε τὰς δαπάνας του πρὸς τὰ εἰσοδήματά του.

ايراط Α. ἰρὰτ [ρζ. ورط, βλ. ورطه] ρ. ἀφ. τὸ ῥίπτειν εἰς βάραθρον: — عدو — τὸ ῥίπτειν τὸν ἐχθρὸν εἰς βάραθρον.

ايراغ T. ἰράγ, ἢ

ايراق T. ἰράκ, ἐπθ. μεμακρυσμένος [ἀντιθ. ياكين] : در — كيديلدجك ير يك ὁ τόπος εἰς ὃν θὰ μεταβῶμεν εἶναι πολὺ μεμακρυσμένος· § ἐπῤ. μακρὰν [τῆ دن] : — بورادن μακρὰν ἐντεῦθεν· ‖ — اوستزدن μακρὰν ἀφ' ἡμῶν [ὁ Θεὸς φυλάξοι!] · ‖ اولور — اولان كوكلدنده ὁ كوزدن — ὃν μακρὰν τῶν ὀφθαλμῶν εἶναι μακρὰν καὶ τῆς καρδίας, μάτια ποῦ δὲν θωροῦνται γρήγορα λησμονοῦνται [παρμ.]· ‖ συνηθέστ. اوزاق.

ايراقلاشديرمق T. ἰρακ-λαδτηρμὰκ, ρμ. μτθ. ἀπομακρύνω τινὰ ἢ τι ἀπό τινος [αἰτ. دن]· συνηθέστ. اوزاقلاشديرمق.

ايراقلاشمق T. ἰρακ-λαδμὰκ, ἢ ايراقلاشمق ἰρακ-λαμμάκ, ρμ. αὐθ. ἀπομακρύνομαι, ἀφίσταμαι [دن]· συνηθ. اوزاقلاشمق.

ايراقلق T. ἰρακ-λὶκ, ἀφ. ἀπόστασις· συνηθέστ. اوزاقلق.

آيران T. ἀϊρὰν [ἐκ τοῦ آيرمق] ὀν. ὀρρός, ὀξύγαλα διαλελυμένον ἐντὸς τοῦ ὕδατος: دليسى — εὐήθης [τρελλὸς δι' ὀξύγαλα].

آيرانلق T. ἀϊρὰν-λὶκ, ὀν. σπλήν: — كيشى ἐξογκοῦται ὁ σπλήν· μτφ. ὀργίζομαι, ἐξάπτομαι, ἐπαίρομαι.

ايران ἰράν, ὀν. κ. Περσία· βλ. καὶ عجمستان.

ايرانلى T. ἰραν-λή, ὀν. Πέρσης· βλ. ايرانى καὶ عجم.

ايرانى Η. ἰρανὶ, ὀν. Πέρσης· πλθ. ايرانيان Πέρσαι· § ἐπθ. περσικός· θ. ايرانيه : — دولت τὸ περσικὸν κράτος.

آيرت T. ἀϊρτ ἢ آيرد ἀϊρτ [آيرمق] ὀν. διάκρισις, χωρισμός: اكمك — διακρίνω, χωρίζω, καθαρίζω [αἰτ.]· ‖ βλ. καὶ آيرتلامق.

ايرتسى T. ἐρτε-σί, βλ. ايرته.

آيرتلاتمق T. ἀϊρτ-λατμὰκ, ρμ. διάμ. βάλλω τινὰ νὰ καθαρίσῃ τι, ὡς θρίδακα ἀπὸ τὰ περιττὰ φύλλα, ὄρυζαν ἀπὸ λιθάρια κτλ. [δοτ. αἰτ.]: — پرنجى آشجى يه καθαρίζω τὴν ὄρυζαν διὰ τοῦ μαγείρου.

آيرتلامق T. ἀϊρτ-λαμὰκ καὶ κατὰ παραφθορὰν آيرتلامق ἀϊτ-λαμὰκ, ρμ. μτθ. καθαρίζω φλοιόν, καθαίρω, βοτανίζω, ξεχορταρίζω, διαλέγω [αἰτ.] : — ماول καθαίρω τὸν θρίδακα ἀπὸ τῶν περιττῶν φύλλων· ‖ [αἰτ. دن]: — پرنجى طاشندن καθαρίζω τὴν ὄρυζαν ἀπὸ τῶν λιθαρίων αὐτῆς.

آيرتلانمق T. ἀϊρτ-λανμὰκ, ρμ. πθ. καθαίρομαι, καθαρίζομαι, βοτανίζομαι : آيرتلانمش اوتلرك βοτάνισμα, ξεχορτάρισμα· ‖ آيرتلانمش κεκαθαρισμένος, ὡς θρίδαξ ἀπὸ περιττῶν φύλλων, ἢ ὄρυζα ἀπὸ λιθαρίων κτλ.

ايرته T. ἐρτὲ [ἐκ τοῦ ايرمك φθάνειν· βλ. καὶ اردا] ὀν. ἡ ἐπιοῦσα, ἢ ἐπαύριον: پازار — Δευτέρα [ἡ ἐπιοῦσα τῆς Κυριακῆς]· ‖ جمعه — Σάββατον [ἡ ἐπιοῦσα τῆς Παρασκευῆς]· ‖ يه دلان آرقه يه — ى ὁ μένων τὴν ἐπαύριον μένει ὀπίσω [παρμ.]· ‖ كون — ى τὴν ἐπιοῦσαν [ἡμέραν]· ‖ سنه — ى τὸ ἐπιὸν ἔτος· ‖ بورادن كيتديكنك — ى كونى τὴν ἐπιοῦσαν τῆς ἐντεῦθεν ἀναχωρήσεώς του. Μετὰ τῆς ἀντ. ى γράφεται συνήθως ἄνευ ه ἤτοι ايرتسى.

ايرته‌لمك T. ἐρτε-λεμὲκ, ρμ. οὐθ. μένω μέχρι τῆς ἐπιούσης, τῆς ἐπαύριον, καθυστερῶ μίαν ἡμέραν.

ايرتى T. ἐἴρετὶ, βλ. اكرتى.

آيرد T. ἀϊρτ, βλ. آيرت.

ايرديرمك T. ἐρ-τὶρ-μὲκ, ρμ. μτθ. κάμνω νὰ φθάσῃ, ἄγω, φέρω [δοτ. αἰτ.]: — كاه κάμνω τὸν νοῦν νὰ φθάσῃ εἰς τι, ν' ἀντιληφθῇ, νὰ ἐννοήσῃ τι ‖ بوكا كاه ايرديرم

δὲν δύναμαι νὰ κάμω τὸν νοῦν νὰ φθάσῃ εἰς τοῦτο, νὰ τὸ ἐννοήσω· || — سكلمك ايشى ايشى φέρω τὸ ἔργον εἰς πέρας, ἀποπερατῶ, συμπληρῶ· βλ. ἐπόμ.

ايرشديرمك } ἡ ايرشديرمك T. ἐρ-ισάτιρ-μέκ, ρμ. μτβ. κάμνω νὰ φθάσῃ, φέρω [δοτ. αἰτ.]: الى بويوك ايرشديرمكه چالشيور προσπαθεῖ νὰ φέρῃ τὴν χεῖρά του εἰς τὸν λαιμόν μου· § διαβιβάζω μυστικῶς εἴδησιν, λέγω εἴς τινα ὅ,τι ἐλέχθη δι' αὐτόν, κ. τὰ προφθαίνω· § ἀξιῶ: مولا [سزى] چوق يياره ايرشديرشون ὁ Θεὸς νὰ [σᾶς] ἀξιώσῃ εἰς ἔτη πολλά, ἤτοι νὰ ἑορτάζητε κτλ.

ايرشمك } T. ἐρ-ισό-μέκ, ρμ. οὐδ. φθάνω [δοτ.]: كلاى قولاغمه ايرشمش αἱ λέξεις του ἔφθασαν εἰς τὰ ὦτά μου· || — اسكله ايرشدى φθάνει ἡ ἀποβάθρα ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὴν γέφυραν· || قول — يلى ايرشدى ἡ χεὶρ, ὁ βραχίων· || ايرشمش قز ياشى اوتوزه ἡ ἡλικία του ἔφθασεν εἰς τὰ τριάκοντα· || ايرشمش قز κόρη ἐν ὥρᾳ γάμου, κ. φθασμένη· || ايرشور انسان يرى μέρος εἰς ὃ φθάνει ἄνθρωπος.

ايرغات } T. ἐργάτ, ايرغالامق ἐργαλαμάκ, βλ. ارغات, ارغالامق.

ايركج } T. ἐρκέδζ [βλ. ايركك ' كك] ἐπθ. ὁ ἐκ τρόμου ἀνακόπτων τὸν δρόμον του [ἄνθρωπος, ζῶον]· § ὄν. τράγος· βλ. اركج.

ايركج } T. ἐρ-γκέδζ [ايرمك] ὄν. πτύον τῶν ἀρτοποιῶν μακρόν [ὅπως φθάνῃ].

ايركلمك } T. ἐρκ-ιλ-μέκ, ρμ. οὐδ. συσσωρεύομαι, λιμνάζω καὶ μένω: صو ايركلور τὸ ὕδωρ συσσωρεύεται καὶ μένει· § ἐκ τρόμου ἀνακόπτω τὸν δρόμον, ἴσταμαι, ἀναχαιτίζομαι· § ὄζω [ἐπὶ σωροῦ ἀκαθαρσιῶν].

ايركمك } T. ἐρκ-μέκ, ρμ. οὐδ. συσσωρεύομαι, λιμνάζω [ἐπὶ ὑδάτων], συναθροίζομαι: يرى ايركوب طورمق συσσωρεύομαι εἰς τι μέρος καὶ μένω.

ايركن } T. ἐρκέν ἢ ἐργκέν, βλ. اركن.

ايركندى } T. ἐρκ-ινέτ [ايركك] ὄν. λίμνασις ὕδατος, σωρὸς ἀκαθαρσιῶν.

ايركورمك } T. ἐρ-γκιόρμέκ, ρμ. μτβ. ταὐτὸ τῷ ايرديرمك, βλ.

ايركين } T. ἐρ-γκίν [ايرمك] ἐπθ. ὥριμος, μαλακὸς [καρπός].

ايرلامق } T. ἠρ-λαμάκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτβ. ἄδω, ψάλλω· βλ. ارلامق.

ايرلايش } T. ἠρ-λαγίζ [λ. ἀρχ.] ρ. ἀφ. τὸ ἄδειν, ᾄσμα, ψαλμῳδία.

ايرلايجى } T. ἠρ-λαγιδζί [λ. ἀρχ.] ὄν. ψάλτης, ἀοιδός.

آيرلق } T. ἀΐρ-λι-μάκ, ρμ. πθ. ἢ οὐδ. ἀποχωρίζομαι [τῆ ὀνι]: سز بنم يانمدن آيرليه جقسكز ὑμεῖς δὲν θ' ἀποχωρισθῆτε ἀπ' ἐμοῦ· || سوريدن آيرلان قوزى يى قورت قاپار τὸ ἀρνίον τὸ ἀποχωριζόμενον τῆς ἀγέλης ἁρπάζει ὁ λύκος [πρβ.] § διαιροῦμαι εἰς δύο, ἀποσχίζομαι [δοτ.]: كتاب ايكى باب آيرلدى τὸ βιβλίον διηρέθη [ἐχωρίσθη] εἰς δύο κεφάλαια· || طوداقلر آيرلدى τὰ χείλη [ἐκ τοῦ πυρετοῦ] ἐσχίσθησαν· § διίσταμαι, διαφωνῶ: بو نقطه‌ده سزكله آيرليورز ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διαφωνοῦμεν πρὸς ὑμᾶς· § ἐκλέγομαι, διακρίνομαι, ἐξέχω, κ. ξεχωρίζω.

ايرم } T. ἰρίμ, βλ. ايريم.

ايرماق } ἡ ايرماق T. ἠρμάκ, ὄν. ποταμός [ἐπὶ μικρῶν ποταμῶν چاى βλ.].

آيرمق } T. ἀΐρ-μάκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آيق] ρμ. μτβ. χωρίζω δύο πράγματα, ἢ πρόσωπα, δύο διαπλεκτιζομένους, διαιρῶ, διακρίνω, ἐκλέγω [αἰτ. دن]: ايكى شى برندن χωρίζω, διακρίνω δύο πράγματα ἀπ' ἀλλήλων· || در — قليجك شاى ايكى جزؤى بر برندن ἤθιον τοῦ ξίφους εἶναι νὰ χωρίζῃ δύο μέρη ἀπ' ἀλλήλων· || بر شيك ايسنى كوتوسندن صاغلامق — چوروكندن χωρίζω τὸ καλὸν πράγματός τινος ἀπὸ τὸ κακόν, τὸ ὑγιὲς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ σεσηπός· || كوز آيرمامق δὲν χωρίζω τὸν ὀφθαλμόν, βλέπω ἀσκαρδαμυκτεί· || بر شى نظر دقتدن آيرمامق δὲν ἀποχωρίζω τι ἀπὸ τὸ ὄμμα τῆς προσοχῆς, παρακολουθῶ μετὰ προσοχῆς.

ايرمك } T. ἐρ-μέκ, ρμ. οὐδ. φθάνω, ὡριμάζω [ἐπὶ καρπῶν, ἢ ἡλικίας], ἐπιτυγχάνω, ἀξιοῦμαι [δοτ.]: ايردى مراميمه ايرمك ἐπέτυχε τοῦ πόθου αὐτοῦ· || ايچون مقصودينه ايرمك چوق چالشدى πολὺ κατέγινεν ὅπως ἐπιτύχῃ τοῦ σκοπουμένου αὐτοῦ· || يكرمى بش ياشنه ايرمش ἔφθασε τὸ 25ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ· || آياغم صويه ايرمش ὁ ποῦς μου ἔφθασεν εἰς τὸ ὕδωρ, ἤτοι συνῆλθον ἐκ τῆς ἀπεριδκεψίας· || باشى كوكه ايرمش ἡ κεφαλή του ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἤτοι ἐναβρύνεται, σεμνύνεται· || عقل ايرر ὁ νοῦς φθάνει, ἀντιλαμβάνεται, ἐννοεῖ· || يركا عقل ايرميور

ὁ νοῦς μου δὲν φθάνει εἰς αὐτό, δὲν τὸ ἐννοῶ· || عقل ايرمز ἀκατάληπτος, ὁ εἰς ὃν ὁ νοῦς δὲν φθάνει· || عقلى ايرمز οὗ ὁ νοῦς δὲν φθάνει, ὁ μὴ ἐννοῶν· || الى ايرر ἡ χεὶρ τοῦ, δύναται νὰ τὸ κάμῃ ἢ εὑρίσκει κατάλληλον εὐκαιρίαν.

ايرميك } T. ἰρμίκ, ὄν. σεμίδαλις: حلواسى — χαλβᾶς [γλύκυσμα] ἐκ σεμιδάλεως.

ايرن } T. ἰρίν, ὄν. τὸ κάτω χεῖλος.

ايرندى } T. ἰρεντί, ὀρθότερον ايكرندى, βλ.

ايروملك } T. ἰρβελεμέκ, βλ. اروملك.

آيرى } ἡ آيرو T. ἀΐρή, ἐπθ. χωριστός, ἰδιαίτερος, ἕτερος, ἄλλος, διάφορος: محل — ἄλλος τόπος, ἰδιαίτερον μέρος· || اولق — εἶμαι ἰδιαίτερος, ἀνεξάρτητος, χωριστός· || بولمق — εὑρίσκομαι ἰδιαίτερος, χωριστός· § ἐπιρ. ἰδιαιτέρως, χωριστά: اوطورمق — κατοικῶ ἰδιαιτέρως· || دوشمك — πίπτω χωριστὰ [ὁ εἷς ἀπὸ τὸν ἄλλον]· || — — χωριστὰ χωριστά, μεμονωμένως· || غيرى — ἀΐρὴ γαΐρή, ἕτερος, διάφορος [ἐπὶ κτημάτων, προσώπων, ἰδεῶν καὶ φρονημάτων]· || غيريز يوقدر — δὲν ἔχομεν ἰδιαίτερα, ὅλα εἶναι κοινά, τὰ ἐμὰ σὰ καὶ τὰ σὰ ἐμά.

ايرى } T. ἰρί [ايرمك] ἐπθ. χονδρός, μεγαλόσωμος: دلى — κύαμος χονδρός· || — نخود χονδρὰ ροδίδια· || سوز — χονδρὸς λόγος, ἤτοι τραχύς· || سويلمك — ὁμιλῶ μεγαλοφώνως, ἢ καυχησιολογῶ, λέγω μεγάλα λόγια· || يارى — χονδροκαμωμένος, χονδροειδής [χονδροκοπιός]: يارى — νέος χονδροειδής.

آيريجه } ἡ آيروجه T. ἀΐρω-δζά, ἐπθ. ὀλίγον ἰδιαίτερος, χωριστός· § [ἐπιρ.] ἰδιαιτέρως, χωριστά, κατ' ἰδίαν: كورمك ايستر — سزى θέλω νὰ σᾶς ἴδω ἰδιαιτέρως.

ايريجه } T. ἰρι-δζέ, ἐπθ. ὀλίγον ἢ ἀρκετὰ χονδρός, μεγαλόσωμος· βλ. ايرى.

ايريش } T. ἐρ-ίς [ايرمك] ὄν. κρόκη, ὑφάδιον· βλ. καὶ آرش· § ρυμός, ἤτοι ξύλον χωρίζον τοὺς ἵππους φορτηγοῦ ἁμάξης.

آيريق } T. ἀΐρ-ικ [آيرمق] ὄν. ἄγρωστις, κ. ἀγριάδα [φυτ.].

آيريق } T. ἀΐρή-κ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. χωριστός, ἰδιαίτερος· § [ἐπιρ.] χωριστά.

ايريك } T. ἢ ايرين ἰρ-ίν [ايرمك] ὄν. πτύον, ἄμπυον.

ايريكلمك } ἰριν-λεμέκ καὶ ايريكلمك ἰριν-λεμέκ, ρμ. οὐδ. ἐμπυάζω, γεμίζω πύον, πυορροῶ.

آيريلاشمق } ἡ آيرولاشمق T. ἀΐρη-λασμάκ, ρμ. ἀλλ. ἀποχωρίζεσθαι ἀπ' ἀλλήλων, ἀπομονοῦσθαι.

آيريلامق } T. ἀΐρη-λαμάκ, ρμ. μτβ. ἀποχωρίζω, ἀπομονῶ [αἰτ.] βλ. آيرمق.

آيريلانمق } T. ἀΐρη-λανμάκ, ρμ. οὐδ. ἀπομονοῦμαι, γίνομαι μοναδικός.

ايريلشمك } ἰρι-λεσμέκ, ρμ. οὐδ. γίνομαι χονδρός, μεγαλόσωμος, αὐξάνω.

آيريلق } ἡ آيرولق T. ἀΐρη-λίκ, ἀφ. ἀποχωρισμός, ἀπομόνωσις, διάκρισις: چشمه‌سى κρήνη τοῦ ἀποχωρισμοῦ, μέρος ἔνθα ἀποχωρίζονται αἱ συνοδίαι [καρβάνια].

ايريلك } T. ἰρι-λίκ, ἀφ. πάχος, ὄγκος, χόνδρος, μέγεθος.

ايريلى } ἡ ايريلو T. ἰρι-λί, ἐπθ. ὁ περιέχων μεγάλα: اوفاقلى — ὁ περιέχων μεγάλα καὶ μικρά· || دالغالى اوفاقلى — κύματα μικρὰ μεγάλα· || اوفاقلى كواكب — ἀστέρες μικροὶ καὶ μεγάλοι· βλ. καὶ اوفاقلى.

ايريم } T. ἔρίμ, βλ. اكريم.

ايريم } T. ἰρ-ίμ [ايرمك] ὄν. ἀπόστασις μέχρι τῆς ὁποίας φθάνει τι, βολή: كوز — ى βολὴ ὀφθαλμοῦ· || دليك — ى كوز ὁπὴ μικροτάτη, μόλις δυναμένη νὰ γίνῃ ὁρατή § αἰωνός.

ايرين } T. ἰρίν [λ. ἀρχ.] βλ. ايريك.

ايز } T. ἴζ, ὄν. ἴχνος, σημεῖον: ى — انسان ἴχνος ποδὸς ἀνθρώπου· || ى — حيوان ἴχνος ποδὸς ζῴου· || ى — ارابه ἴχνος ἁμάξης· || ى — آياق ἴχνη ποδός· || يه — قاچمق πατῶ εἰς τὰ ἴχνη τινός, ἢ يه — اوغمق ἀκολουθῶ τὰ ἴχνη τινός [ἰζινέ], μιμοῦμαι· || يه — دونمك ἐπανέρχεσθαι, ἐπιστρέφειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἰχνῶν· || يى بولمق — εὑρίσκω, ἀνακαλύπτω τὰ ἴχνη τινός [ἰζινί]· || يى غائب ايتمك — χάνω τὰ ἴχνη τινός [δραπετεύσαντος]· || ى — بولمز οὗ τὰ ἴχνη ἐξηλείφθησαν, ἐξαφανισθείς.

ايزبه } T. ἰζκὲ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τῆς Σλαυϊκῆς· ὀρθ. ايزا ايزكه] ὄν. καλύβη Κοζάκων ἐκ κλώνων καὶ θάμνων· § ى — τόπος σκοτεινός, κατηρειπωμένος, πλήρης ἀκαθαρσιῶν.

ايزد } Π. ἰζίτ, καὶ ἰζέτ, ὄν. ὁ Θεός: الله — حضرتلرى ὁ Ὕψιστος Θεός.

يزك } T. **izék** [λ. ἀρχ.] ὄν. ἀτραπός, στενωπός.

ايزلمك } ἢ ايزلمك T. **iz-lemék**, ῥημ. μτβ. ἀκολουθῶ, ζητῶ τὰ ἴχνη, ἰχνηλατῶ, ἀνακαλύπτω τῇ ὀδηγίᾳ τῶν ἰχνῶν [αἰτ.].

ايس } T. **ís**, ὄν. αἰθάλη, λιγνύς, καπνός ἰδίᾳ καιομένων λιπωδῶν οὐσιῶν: ى — موم αἰθάλη κηροῦ· || ى — چرا αἰθάλη δρδός· || قنديل ى — αἰθάλη λυχνίας· || ى — كومور αἰθάλη ἀνθράκων· § καπνία, κ. καπνίλα, ἤτοι ὀσμὴ καπνοῦ ἢ καέντος, ἣν τὸ γάλα κτλ. λαμβάνουσιν ἐνίοτε ὅταν βράζωσιν: قوقق — ὄζει καπνίαν.

ايستاده } Π. **istadé**, βλ. استاده.

ايستمك } T. **ister-t-mék**, ῥημ. διάμ. ζητῶ διά τινος, βάλλω νὰ ζητήσῃ [δοτ. αἰτ.].

ايستر } T. **istér**, γ' προσ. ἐνεστ. τοῦ اسمك θέλω, ἐν χρήσει μετὰ τοῦ ἀποφατικοῦ τοῦ αὐτοῦ χρόνου, ἤτοι: ايسترايسترمز **istér istermez**, θέλων καὶ μή, ἑκὼν ἄκων· § ἐπαναλαμβανόμενον ἐπέχει θέσιν τοῦ διαζευκτικοῦ εἴτε: — كلسون — كلسون εἴτε ἔλθῃ, εἴτε μή [θέλει ἂς ἔλθῃ θέλει ἂς μὴ ἔλθῃ]· || بشقه ى — او — εἴτε ἐκεῖνος, εἴτε ἄλλος.

ايستك } T. **istek** [اسمك] ὄν. θέλησις, ἐπιθυμία, ὄρεξις [δοτ.]: يكه — م يوق δὲν ἔχω ὄρεξιν [**istegím**] νὰ φάγω· || — ك ديلكك ايسه سويله νὰ εἰπῇ τί εἶναι ἡ θέλησίς σου [**istegín**], ἡ ἐπιθυμία σου [**ielegín**]· || يله — τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ, ἑκουσίως, οὐχὶ διὰ τῆς βίας· § — اسمك θέλω, ἐπιθυμῶ [αἰτ.]: ايستيور — كزمكى ἐπιθυμεῖ, θέλει νὰ περιπατήσῃ· || ايستدى — كورمكى ἠθέλησε νὰ ἴδῃ· || اولور — εὐάρεστος, ὁρεκτικός.

ايستكلى } ἢ ايستكلو **istekli**, ἐπθ. ὁ ἔχων ὄρεξιν, ἐπιθυμίαν νὰ πράξῃ τι.

ايستمك } ἢ ايستمك **istemék**, ῥημ. μτβ. θέλω, ἐπιθυμῶ, ἀπαιτῶ, ζητῶ [αἰτ.]: — ياره ζητῶ, ἀπαιτῶ χρήματα· || — مأموريت ζητῶ θέσιν [δημοσίαν]· || — آدمى آللهدن θέλω, ζητῶ τὸν δεῖνα ἄνθρωπον· § [αἰτ. دن]: جناب حقدن طول — عمر ζητῶ παρὰ τοῦ Θεοῦ μακροβιότητα· || — حصولى ير شيك ζητῶ, θέλω τὴν ἐπίτευξιν πράγματός τινος· || ايستدى جانم ἐπεθύμησα [ἡ καρδία μου ἐζήτησε]· || ايستدى كوكم اويله اويله ἠθέλησα [ἠθέλησεν ἡ καρδία μου]· || ايستيورسكز نه τί θέλετε; τί ἐπιθυμεῖτε; || — قى ζητῶ παραλίαν, ἤτοι τὸ πλοῖον ἔρχεται εἰς τὴν παραλίαν [ναυτ.]. || ايستميه ايستميه **istémeye istémeye**, ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος· || سوز ايستمز δὲν ἀπαιτεῖ λόγον, ἀντίρρησιν δὲν ἐπιδέχεται, εἶναι ἐν τάξει· § ἀπαιτεῖται, ἀνάγκη εἶναι: ايستمز δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη.

ايستلمك } T. **istem-nil-mék** καὶ ايستمك ا. **istem-n-mék**, ῥημ. πθ. ζητοῦμαι, ἀπαιτοῦμαι [τῇ دن].

ايستيش } ἢ ايستيش T. **istem-yiš** [ἐκ τοῦ ايستمك] ρ. ἀφ. τὸ θέλειν, τὸ ζητεῖν, τὸ ἐπιθυμεῖν, τὸ ἀπαιτεῖν.

ايسر } Α. **éisér** [παραθ. τοῦ ايسير] ἐπθ. εὐκολώτερος - τατος· § ἀριστερός, ὁ εἰς τὰ ἀριστερά: — طلع ἢ ἀριστερὰ πλευρά.

ايسلمك } ἢ ايسلمك T. **is-lemék**, ῥημ. μτβ. μαυρίζω τι διὰ τῆς αἰθάλης, μελανῶ κρατῶν ἀπέναντι τῆς αἰθάλης, καπνίζω, κάμω γάλα, ριζόγαλα κτλ. νὰ λάβῃ ὀσμὴν καπνοῦ, ἢ καέντος, καπνίλαν [αἰτ.].

ايسلنمك } T. **is-lenmék**, ῥημ. πθ. ἢ οὐδ. καπνίζομαι, λαμβάνω ὀσμὴν καπνοῦ ἢ καέντος.

ايسلى } T. **is-li**, ἐπθ. πλήρης αἰθάλης, καπνισμένος: عادى كبه — καλύβη πρόστυχος, πλήρης αἰθάλης.

ايسه } T. **ise** [γ' προσ. τοῦ ὑποθετ. ἐνεστ. τοῦ συνδετικοῦ م ἢ م **imi**] ἐὰν ἦ: — اويله ἐὰν οὕτως ἦ, ἢ ἔχῃ· || سن — م كتاب بنم نيچون الدك ἐὰν τοῦτο τὸ βιβλίον εἶναι ἐμόν, ὅτι διατὶ τὸ ἔλαβες· § μεταβάλλει τοὺς χρόνους τοῦ ῥήματος εἰς ὑποθετικοὺς ἐξηγουμένους διὰ τοῦ ἐάν: — يازار ἐὰν γράψῃ ἢ γράψῃ· || يازمش — م ἐὰν ἔχω γράψῃ [γέγραφα]· || — ك يازمجق ἐὰν γράψῃς· § ἐπέχει θέσιν συνδέσμου ἀντιθετικοῦ, ἰσοδυναμοῦν τοῖς ἡμετέροις δέ, ἐνῷ, ἐν τούτοις بكا مشكلات — سز سرك مانفكزه خدمت ايديورم چيقاريورسكز ἐγὼ ἐξυπηρετῶ τὰ ὑμέτερα συμφέροντα· ἐν τούτοις ὑμεῖς [ἢ ὑμεῖς δέ] μοι παρέχετε δυσκολίας· § ἑπομένου τοῦ συνδ. ده καὶ, σημαίνει ἂν καὶ, καίτοι: — خسته ده ἂν καὶ εἶναι ἀσθενής· § μετ' ἀπαρεμφάτου συνοδευομένου ὑπὸ τῆς دن ἰσοδυναμεῖ τῷ ἀντὶ νά: يوللن اوقومدن — فائده لى بر كتاب اوقورم ἀντὶ ν' ἀναγινώσκω μυθιστόρημα, ἀναγινώσκω ὠφέλιμόν τι βιβλίον.

ايش } T. **íš**, ὄν. ὑπόθεσις, πρᾶγμα, πρᾶξις, ἔργον, ἀσχολία, ἐργασία, ἐνασχόλη-

σις, ὑπηρεσία, ἐπάγγελμα: بويله در — ايشه ἰδοὺ ἡ ὑπόθεσις οὕτως ἔχει· || وار — م ἔχω ἐργασίαν [**iši**], εἶμαι ἀπασχολημένος· || كونى — ايشم ἐργασίας, ἐργάσιμος· || آدمى ايشى — ἄνθρωπος τῆς ἐργασίας, ἱκανός· || بيلور — ى ἐργασίαν, ἔμπειρος, ἱκανός· || بيلز — ايش ἄπειρος, ἀνίκανος [ὁ μὴ εἰδὼς ἐργασίαν]· || اكلار — ى ἐνοῶν ἐργασίαν, δεδιδαγμένος, πεπειραμένος· || باشى — ايش διεύθυνσις τῶν πραγμάτων, τῶν ὑποθέσεων· || باشنده در — باشنده ايش εἶναι ἐν τοῖς πράγμασι [ἐν τῇ διευθύνσει]· || باشنده بولنمق — باشنده ايش εὑρίσκομαι ἐν τοῖς πράγμασι· || باشنه كچمك — باشنه ايش ἔρχομαι εἰς τὰ πράγματα· || باشى — ك ἡ ἀρχὴ τοῦ πράγματος, ἡ βάσις, ἡ πηγή· || كوچ — ايش ἔργον ἀποκλειστικὸν [δουλειά]· || كوچى يوق — ى — δὲν ἔχει οὐδὲν ἔργον, οὐδὲν ἐπάγγελμα· || كوچ — ايلمك ἐνασχολοῦμαι ἀποκλειστικῶς εἴς τι [τὸ κάμνω ἔργον, δουλειά]· || وار — ايچنده — ὑπόθεσις περίπλοκος [ἐντὸς τῆς ὑποθέσεως ὑπάρχει ὑπόθεσις, ἤτοι ὑπάρχουσι λόγοι, ἐλατήρια ἰδιαίτερα]· || وار — يونده بر ἐδῶ δουλειὰ εἶναι, κάτι τρέχει, λόγοι ἰδιαίτεροι ὑπάρχουσι· || ال — ى — ἐργόχειρον· || ى — [استاد] اوسته ἔργον τεχνίτου, καλλιτέχνημα· || ى — ايكلنمك κέντημα [ἔργον βελόνης]· || ى — الابدان كوندكمك χρυσοκεντημένον· || — تاكتوپوى, διευθετῶ τὰ πράγματα, ἐκτελῶ, φέρω εἰς πέρας ἔργον, ὑπόθεσιν, κατορθῶ τι· || — ى كورمك ἐκτελῶ τὸ ἔργον τινὸς ἢ ἐπαρκῶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, χρησιμεύω ὡς· || — يك τὸ κάμω ζήτημα, μεγαλοποιῶ τι, ἢ τεκταίνομαι τι, κάμνω τέχνασμα· || — چيقارمق παρέχω πράγματα, δυσκολίας [βγάζω δουλειές]· || — ه باق ἐπιμελοῦμαι ὑπόθεσίν τινα. || — كه باق ايشه باق, κύτταζε τὸ ἔργον σου, μὴ ἀνακατόνεσαι, μὴ σὲ μέλει, μὴ μ' ἐνοχλεῖς· || — يورو — διεξάγω ὑπόθεσιν [κάμνω νὰ ὁδεύσῃ]· || — ه يارامق ὠφελῶ εἰς τὴν ἐργασίαν, εἶμαι χρήσιμος· || — دن كچمش — κατόπιν ἑορτῆς· || اولدى — بر يولى μία δουλειὰ ἔγινεν, ἤτοι τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται· || اولسون — ايشى, ἢ اولسون — [ἐπῆν.] ἐργασία δηθεν! μεγάλο πρᾶγμα!

ايشتمك } T. **ištemék**, ايشتديرمك **ištermék**, βλ. ايشتمك, ايشتديرمك.

ايشتمك } T. **ištemék**, βλ. ايشتمك.

ايشته } T. **ište**, βλ. اشته.

ايشجى } T. **iš-tši**, ὄν. ἐργάτης, ἐργάτις: قيز — ἐργάτις [κόρη].

ايشجيلك } **iš-tšilik** ἀφ. τὸ εἶναί τινα ἐργάτην-ιν, χειρωναξία.

ايشسز } T. **iš-siz**, ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐργασίας, ἄεργος: كوجسز — ὁ ἄνευ οὐδενὸς ἔργου καὶ ἐπαγγέλματος· βλ. ايشلى

ايشسزلك } **iš-sizlik**, ἀφ. ἀεργία.

ايشق } T. **išík**, βλ. ايشيق.

ايشقرمق } T. **iš-kirmak** [βλ. اص] ῥημ. οὐδ. συρίζω, ἀδρ ὡς τὸ πτηνόν.

ايشقريق } T. **iš-kirík**, ὄν. συρίκτρα πηλίνη· βλ. اصلق

ايشكذار } T. **iš-gözár** [βαρθ. ἐκ τοῦ τ. ايش ἔργον καὶ τοῦ π. كذار] ἐπθ. ὁ διεξάγων ἢ φέρων εἰς πέρας ὑποθέσεις, κατορθωματικός, ἱκανός, δραστήριος.

ايشكذارلق } T. **iš-gözar-lik**, ἀφ. κατορθωματικότης, ἱκανότης, δραστηριότης.

ايشلب } Γρ. **iš-lep** [schleppo] ὄν. σλέπιον, πλοῖον φορτηγόν, φορτηγίς: ذخيره — بر بوكلى σλέπιον φορτωμένον γεννήματα.

ايشلتديرمك } T. **iš-lettirmék**, ῥημ. διαμ. διά τινος βάλλω τινὰ ἢ τινας νὰ ἐργασθῶσι κτλ. βλ. ὑπόμ. [αἰτ.].

ايشلتمك } T. **iš-letmék**, ῥημ. διαμ. βάλλω τινὰ ἢ κάμω νὰ ἐργασθῇ, νὰ κεντήσῃ, νὰ χαράξῃ ἢ γλύψῃ τι, μεταχειρίζομαι ἐργάτας εἰς ἐργασίαν, ἐκμεταλλεύομαι μεταλλεῖον, σιδηροδρόμους, κινῶ, τοκίζω κτλ. χρήματα [αἰτ.]: — گور يول ἐκμεταλλεύομαι σιδηρόδρομον· || — معدن ἐκμεταλλεύομαι μεταλλεῖον· § κάμνω τι νὰ εἰσέρχηται καὶ ἐξέρχηται εὐκόλως, ὡς κλειδίον εἰς κλεῖθρον κτλ.· § δουλεύω πλησίον μὲ ξαντόν, διαπυῶ· βλ. καὶ ايشلمك.

ايشلته } T. **iš-letmé**, ἀφ. ἐκμεταλλευτής: مديرى — روم ايلى گور يولى ὁ διευθυντὴς τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν σιδηροδρόμων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας· § τὸ βάλλειν τινὰ νὰ ἐργασθῇ κτλ. βλ. ايشلتمك.

ايشلديجى } T. **iš-letiši** [ايشلتمك] ἐπθ. ἐκμεταλλευτικός, ὁ βάλλων νὰ ἐρ-

γασθῆ,ὁ ἐκμεταλλευόμενος: شندوفر—قومپانیه‌سی ἡ ἐκμεταλλευτικὴ τῶν σιδηροδρόμων ἑταιρία.

ايشلك } Τ. ἰάλε-κ [ايشلك] ἐπθ.ἐξησκημένος: يازو — γραφὴ ἐξησκημένη· || — چبوق καπνοσύριγξ εὔχρηστος·|| سوقاق — ὁδὸς συχναζομένη· § πεπειραμένος [ἄνθρωπος].

ايشلمك } ἢ ايشلمك Τ. ἰό-λεμέκ,ρμ. μτθ.ἢ οὐδ. ἐργάζομαι, ἐνασχολοῦμαι, ἐπεξεργάζομαι, κεντῶ, χαράττω, γλύφω, δουλεύω ὕφασμα, ξύλον ἢ μέταλλον, διαπράττω, ἐπενεργῶ, εἰσδύω, δουλεύω, τρέχω: نقش κεντῶ κέντημα·||— خطا διαπράττω ἁμαρτίαν·|| يازار —واپور ما كينه كولرى ἐργάζομαι τὰς Κυριακάς·||—τὸ ἀτμόπλοιον, ἡ μηχανὴ ἐργάζεται·||ايليكه — جكره ἐπενεργεῖ [τὸ ψῦχος κτλ.] μέχρι μυελοῦ, πνεύμονος·||— ياره ἡ πληγὴ δουλεύει [ἐμπυάζει]·||—قورشون ἡ σφαῖρα εἰσδύει·||— بويا βαφὴ εἰσδύει· ||— آتش τὸ πῦρ δουλεύει, ἐργάζεται· || — كرا τὸ ἐνοίκιον τρέχει· ||— سوز ὁ λόγος ἐπενεργεῖ· || — يول ἡ ὁδὸς εἶναι περαστική, συχνάζεται· ||—صيره κεντῶ μὲ σύρμα.

ايشلمه } ἢ صه‌ايشلمه ἰάλεμέ, ὀν. ἀπαρ. τὸ κατασκευάζειν, διαπράττειν κτλ. βλ. προηγ.§ἐπθ.κατεσκευασμένος,ἐπεξειργασμένος, δεδουλευμένος,κεντημένος κτλ.: سجاده—تاپدان τάπης κεντημένος διὰ χρυσαφίου· § [ὀν.] ποικίλματα διὰ ραφῆς, κεντήματος, γλυφῶν κτλ.

ايشلمه‌لى } Τ. ἰάλεμε-λή, ἐπθ. κεντημένος, δεδουλευμένος κτλ. βλ. προηγ. : مصنع اسكمله — ايپك و صيره ἀκίμπους ὄντεχνος, κεντημένος διὰ μετάξης καὶ χρυσονήματος.

ايشلنمك } Τ. ἰό-λενμέκ [ἐκ τοῦ ايشلك] ρμ. πθ. κατασκευάζομαι,ἐπεξεργάζομαι, διαπράττομαι κτλ. βλ. ايشلك .

ايشلنيش } Τ. ἰό-λενίς [ايشلنك] ρ. ἀφ. ἐπεξεργασία,κατασκευή, διάπραξις.

ايشلومك } Τ. ἰό-λεμέκ, صه‌ايشلو ἰό-λεμέ,βλ. ايشلك ، ايشلمه .

ايشلوجى } ἢ ايشليجى Τ. ἰό-λεΐδζί, ἐπθ. ὁ ἐργαζόμενος,ὁ κατασκευάζων,ὁ ἐπεξεργαζόμενος, ὁ διαπράττων κτλ. βλ. ايشلك .

ايشلى } Τ. ἰό-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων ἐργασίαν [ἀντιθ. ايشسز ἄεργος]: ايشسز افراد — ἄτομα ἔχοντα καὶ μὴ ἐργασίαν.

ايشه‌نمك } ἢ ايشنمك Τ.ἰόε-νμέκ,ρμ.μτθ.βάλλω τινὰ νὰ οὐρήσῃ, ἐκφοβίζω, πτοῶ, τὸν κάμνω δι' ἀπειλῶν νὰ κατουρήσῃ [αἰτ. ἢ δοτ. καὶ αἰτ.]: — بريه كامنو τινὰ νὰ οὐρήσῃ αἷμα.

ايشه‌مك } Τ. ἰόε-μέκ, ρμ. οὐδ. ἢ μτθ. οὐρῶ, κατουρῶ [αἰτ.]: —قان οὐρῶ αἷμα [ἐπὶ πάσχοντος].

ايشيتديرمك } Τ. ἰόιτ-τιρ-μέκ, ρμ. μτθ. κάμνω τινὰ ν' ἀκούσῃ τι, φωνάζω πολὺ ὥστε ν'ἀκούσῃ, κάμνω ν'ἀκουσθῇ τι, νὰ εἰσακουσθῇ [δοτ. αἰτ.] : اوزه سوزى ايشيتديرمدم δὲν ἠδυνήθην νὰ κάμω αὐτοὺς ν' ἀκούσωσιν ἢ εἰσακούσωσι τὸν λόγον μου.

ايشيتمامزلك } ἰόιτμεμεζ-λίκ, ταὐτὸ τῷ ايشيتمزلك βλ.

ايشيتمامك } ἰόιτ-με-μέκ [ἀποφ. τοῦ ايشيتمك] ρμ. μτθ. δὲν ἀκούω, ἀδιαφορῶ εἰς τὰ λεγόμενα, εἰς τὰς παρατηρήσεις κτλ.

ايشيتمز } Τ. ἰόιτμὲζ [γ' προσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ προηγ]. μτχ. ἢ ἐπθ. ὁ μὴ ἀκούων, κωφός : دن كلك — προσποιεῖσθαι τὸν μὴ ἀκούοντα, τὸν κωφόν· βλ. καὶ ἐπόμ.

ايشيتمزلك } Τ. ἰόιτμεζ-λίκ, ἀφ. κώφωσις: دن كلك—προσποιεῖσθαι κώφωσιν [τὸν κωφόν],κάμνω ὅτι δὲν ἀκούω.

ايشيتمزلنمك } Τ. ἰόιτμεζ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. προσποιοῦμαι ὅτι δὲν ἀκούω, κάμνω τὸν κωφόν.

ايشيتمك } Τ.ἰόιτ-μέκ,ρμ.μτθ.ἀκούω,ἀκροάζομαι, προσέχω [αἰτ.]: سويلديكمى ايشيتدكى ἤκουσας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπον; ||سى ايشيديورميسين سى ἀκούεις τὴν φωνήν;||لفردى — ἀκούω λόγους, ἐπίπληξιν.

ايشيدلمك } Τ.ἰόιτ-ιλ-μέκ [ἐκ τοῦ προηγ.] ρμ. πθ. ἀκούομαι, διαδίδομαι [εἴδησις, λόγος].

ايشيدجى } Τ. ἰόιτ-ιδζί [ايشيتمك] ἐπθ. ὁ ἀκούων, προσέχων, ἀκροαζόμενος, ἀκροατής.

ايشيق } Τ.ἤόιτ-ι [βλ. ايشيق] ὀν. φῶς,λάμψις, κηρός: كتيرمك —φέρω φῶς,κηρίον, φέγγω·|| ويرمك—φωτίζω· § [ἐπθ.] φωτεινός.

ايشيقلى } Τ. ἤόιτι-λή, ἐπθ. φωτεινός.

ايشيك } Τ. ἐόίκ, βλ. اشيك .

ايشيل } Τ.ἤόίλ,μόρ.ἐπιτατικὸν ἐπαναλαμβανόμενον πρὸ τῶν ἐξῆς ρημάτων: ايشيق — — λάμπω ζωηρῶς, ἀκτινοβολῶ·||— — باق βλέπω μὲ ὄμμα ἀκτινοβολοῦν· βλ. ياريل .

ايشيلاتمق } Τ. ἤόιτ-λατμάκ [βλ. اصى] ρμ. μτθ. κάμνω τι νὰ λάμψῃ,ν' ἀκτινοβολήσῃ, ὡς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ ὀργὴ [αἰτ.].

ايشيلامق } Τ. ἤόιτ-λαμάκ, ἢ

ايشيق } Τ. ἤόιτ-μάκ [βλ. اصى] ρμ. οὐδ.λάμπω,ἀκτινοβολῶ ἐν τῷ σκότει: كوزلر — οἱ ὀφθαλμοὶ λάμπουσιν ὡς οἱ τῆς γαλῆς ἢ τοῦ παράφρονος· βλ. ايشيل καὶ اصلاق .

ايشين } Τ. ἤόί-ν, ὀν. λάμψις ἡλίου ἢ πυρᾶς μεμακρυσμένης.

ايصاء } Α. ἰσά [ρζ. وصى] ρ. ἀφ. τὸ διορίζειν κληρονόμον. || Ρμ. [αἰτ.]: ايتدم—بلانى διώρισα κληρονόμον τὸν δεῖνα· § τὸ ποιεῖν διαθήκην, διατιθέναι : تصدق ى — διαθήκη ἐλεημοσύνης, ἤτοι πρὸς διανομὴν ἐλέους.

ايصال } Α. ἰσάλ [ρζ. وصل] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν τινα ἢ τι ψθάσαι ποῦ, τὸ ὁδηγεῖν, εἰς τι μέρος, τὸ διαβιβάζειν, διαβίβασις, τὸ ἀνάγειν, ἀναγωγή, ἀνύψωσις: خبر — διαβίβασις εἰδήσεως· || ذخائر—διαβίβασις ζωοτροφιῶν·|| — عسكر διαβίβασις στρατοῦ·||— پيام—διαβίβασις ἀγγελίας· § [δοτ.]: ى — يونك درجهٔ كمال ἢ ἀνύψωσις αὐτοῦ εἰς βαθμὸν τελειότητος, ἢ τελειοποίησις· ||Ρμ. [δοτ. αἰτ.]: كنديسنى خاطر و خياله كيرميان مراتبه—ايلدى ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς περιωπάς, ἃς δὲν ἐφαντάζετο· || درجهٔ بداهته—ايقه ἀνάγω εἰς βαθμὸν ἐναργείας, καθιστῶ ἐναργές.

ايصرتمق } Τ. ἤόηρ-τ-μάκ, ايصرغان، ايصرمق، ايصسز، ايصلاتمق، ايصلامق، ايصلاق ، ايصى ، ايصقق βλ.ايصلامق، ايصى ، اصرتمق ، اصرغان κτλ.

ايضاً } Α. ἔτζαν, ἐπρ. ὡσαύτως, ὁμοίως.

ايضاح } Α. ἰζάχ [ρζ. وضح, βλ. وضوح] ρ.ἀφ. διασάφησις, ἐξήγησις: بعد الابرام—ايزاح كاغذه‌ايضاح, διασάφησις μετὰ τὴν ἀσάφειαν·||ى—مسئله‌نك διασάφησις τοῦ ζητήματος· ||مرام—διασάφησις τοῦ σκοποῦ.|| Ρμ. διασαφηνίζω, καθιστῶ σαφές, ἐπεξηγῶ, δίδω ἐξηγήσεις [αἰτ.]: ايلدى — مرامنى διεσαφήνισε τὸν σκοπὸν αὐτοῦ·||الخيلدى — آيت كريمه‌نك مآل عاليسنى διεσαφήνισε τὴν ὑψηλὴν ἔννοιαν τοῦ σεπτοῦ ἐδαφίου [τοῦ Κορανίου]· § πλθ. ايضاحات βλ.

ايضاحاً } Α. ἰζάχ-αν, ἐπρ.ἐπεξηγηματικῶς, πρὸς διασάφησιν [αἰτ.] : —مسئله‌يى بعض افاداته بولندى εἶπέ τινα πρὸς διασάφησιν τοῦ ζητήματος.

ايضاحات } Α. ἰζαχ-άτ, ὀν. πλθ. διασαφήσεις,ἐξηγήσεις: بو بابده بعض—ده بولنمش ἢ ويرمش — بو بابده بعض ἔδωκε περὶ τούτου ἐξηγήσεις τινάς.

ايغدج } Τ.ἤγτήδζ ἢ ايغدش ἤγτήζ,βλ. ايكدج.

آيغر } Τ. ἄϊ-γὴρ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آيق] ὀν. κήλων, ἄλογον βαρβάτον, μτφ. ἄνθρωπος ὀργῶν,ἀδάμαστος· § دكر—ى, ἢ صو—ى ἱπποπόταμος.

ايغريب } Ελ. ἤγρήπ, ὀν. σαγήνη, κ. γρῖπος, ἤτοι μέγα δίκτυον·§ δόλος ; دلى—ى διὰ δόλου, πανουργίας· || كزمك— περιφέρομαι [κάμνω γύρους] πρὸς διαρπαγήν.

ايغيل } Τ. ἤγίλ, κλοῦ κλοῦ, μόριον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τοῦ κρότου,ὃν παράγει ὑγρὸν ῥέον ἐν ἀφθονίᾳ, βλ. ايقل ، ايغل ، خارل ، زرل ، شار ، شارل .

ايفاء } Α. ἰφά [ρζ. وفا] ρ. ἀφ. ἀπότισις,ἐκπλήρωσις, ἐκτέλεσις : دين ى — ἀπότισις χρέους· || وظيفه‌ى — ἐκπλήρωσις καθήκοντος· || فريضهٔ صلات ى—ἐκπλήρωσις χρέους προσευχῆς· || رسم تبريك ى—ἐκπλήρωσις διατυπώσεως συγχαρητηρίων. || Ρμ. ἀποτίω, ἐκπληρῶ, ἐκτελῶ, ἀπονέμω [αἰτ.]: ايتدى — دينى ἀπέτισε τὸ χρέος του· || ايلدى—وظيفه‌سنى ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν του·|| ايديور—وظيفهٔ رياستى ἐκτελεῖ χρέη πρόεδρου· || ايكى—لازمهٔ حرمتى ἀπονέμω τὸ προσῆκον σέβας· ||—مراسم احترامیه‌يى ايكى ἀπονέμω τὰς προσηκούσας τιμάς· || ى— رسم سلام ايكى χαιρετῶ.

آيق } Τ. ἀγήκ, βλ. آييق .

ايق } Τ. ἤκ, μόριον παριστάνον τὴν στενοχωρίαν τοῦ σφιγγομένου ἢ ἀναπνέοντος μετὰ στενοχωρίας, γογγυσμός,κ. βογγητόν: ويق ايكى — ἢν βῆκ ἐτμέκ, γογγύζω [βογκῶ] στενάζω· βλ. ايقل ، ايقلامق ، ايقنمق ، καὶ ويق .

ايقاد } Α. ἤκάδ [ρζ. وقد , βλ. وقود] ρ. ἀφ. ἀφή, ἄναμμα: قنديل —ى ἀφὴ λύχνων· || نار —ى ἀφὴ πυρός. || Ρμ. ἀνάπτω [αἰτ.].

ايقاظ } Α. ικάζ [ρζ. ικάζ] ρ. ἀφ. ἀφύπνισις, διέγερσις: ايقاظ — ἀφύπνισις καθεύδοντος· || ايقاظ — ἀφύπνισις ὀλιγοροῦντος. || Ρμ. ἀφυπνίζω, διεγείρω [αἰτ.: دن]: ايلدم — ἀφύπνισα αὐτὸν ἐκ τοῦ ληθάργου.

ايقاع } Α. ικά [ρζ. وقع, βλ. وقوع] ρ. ἀφ. τὸ ποιεῖν συμβαίνειν, δημιουργεῖν, πραγματοποιεῖν, πραγματοποίησις, τὸ διαπράττειν, διάπραξις, τὸ προξενεῖν, παρέχειν, παρεμβάλλειν: حريق — ἐμπρησμός· || موانع — τὸ παρέχειν προσκόμματα· || مشكلات — τὸ παρεμβάλλειν δυσκολίας· || [αἰτ.]: مقتدر — ه تدبيداتى ὁ δυνάμενος πραγματοποιῆσαι τὴν ἀπειλήν αὐτοῦ. Ρμ. || [αἰτ.]: عريده — ايچك προξενῶ ρῆξιν, ταραχήν.

ايقان } Α. ικάν [ρζ. يقن] ρ. ἀφ. τὸ εἰδέναι βεβαίως καὶ ἄνευ ἀμφιβολίας, γνῶσις τελεία, πεποίθησις, βεβαιότης: آخرت نه بيوك — سعادتدر ἡ πεποίθησις περὶ τοῦ μέλλοντος βίου πόσον μεγάλη εὐτυχία εἶναι! || رهين — ὁ ἐγγὺς τῇ γνώσει, γνωστός: مفاد اشعار والالرى رهين — سى اولدى ἡ ἔννοια τῶν γραφομένων ὑμῶν ἐγένετο γνωστὴ τῇ φιλικῇ μου γνώσει [φεχίνι ικάνι μυχιππί], ἤτοι ἔλαβον γνῶσιν τῶν γραφομένων σας.

آيقرى } Τ. άϊκηρή, βλ. آرقورى.

آيقريلامق } Τ. άϊκηρι-λαμάκ, ρμ. μτδ. διασχίζω, διαυλακίζω [αἰτ.]: — ايله بحر محيطى ἐν τῇ θαλάσσῃ ὁ διασχίζω τὸν ὠκεανὸν διὰ μικροῦ σκάφους.

ايقل } Τ. ικίλ [βλ. ايق] μορίον ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν τῆς διακοπτομένης φωνῆς, ἣν ἐξάγει ὁ σφιγγόμενος καὶ μετὰ δυσκολίας ἀναπνέων, ὁ ἀσθυκτιῶν, ὁ ἀναστενάζων καὶ ὁλολύζων, λυγμός: ايقلامق — — στενάζω, ὁλολύζω· || βλ. καὶ ايقل.

ايقلامق } Τ. ικ-λαμάκ, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀναστενάζῃ βιάζων, ἀπειλῶν καὶ πιέζων, καταθλίβω [αἰτ.]:

ايقلامق } Τ. ικ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. ἀναπνέω μετὰ δυσκολίας, λύζω, ἀναστενάζω, στενάζω ὑπὸ τὸ βάρος κόπων καὶ δεινῶν· || βλ. ايقل καὶ ويقلامق.

آيقلامق } Τ. άγικλαμάκ, ἐσφαλμένον ἀντὶ آيرقلامق βλ.

آيقلامق } Τ. άγικλαναμάκ, βλ. آيقلامق, καὶ آيرقلامق.

ايقندى } Τ. ικ-ιντί [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ρ. ἀφ. γογγυσμός, στεναγμὸς γυναικῶν ἢ θηλέων ζώων κατὰ τὸν τοκετόν· βλ. ἐπόμ.

ايقنمق } Τ. ικ-ινμάκ [βλ. ايق] ρμ. οὐδ. ἀναπνέω μετὰ δυσκολίας καὶ ὡσεὶ πνιγόμενος ἢ σφιγγόμενος, γογγύζω, κ. βογγῶ, στενάζω [λέγεται ἐπὶ γυναικὸς ἢ θήλεος ζῴου στενάζοντος κατὰ τὸν τοκετόν].

ايك } Τ. ΐγ, ἢ ايكى ΐγι, ὄν. ἄτρακτος, ὀδελός, ἄξων, στρόφιγξ: آرابه ايكيسى ἄξων ἁμάξης· || صبان ايكيسى ἄξων ἀρότρου.

ايك } Τ. ΐγ ἢ اى ΐι, ὄν. ὀσμή· βλ. καὶ ايس، ايكرنمك، ايكدين، ايكرنج.

ايك } Τ. ΐν, βλ. ايكل ΐνιλ καὶ ايكلدى، ايكلمك، ايكلمك.

ايكده } Τ. ΐγέ, ὄν. κράταιγος, ἀγριομούσμουλον.

ايكدى } Τ. έγέι, βλ. اكدى.

ايكديج } Τ. ΐγ-ιδζ ἢ ايكديش ΐγ-ιίς, ὄν. ἵππος ἐκτομίας.

ايكدين } Τ. ΐγ-ιίν, ἐπό. ὄζων, διεφθορώς, χαλασμένος, κ. κλούδιος [ὠδν κτλ.].

ايكرچين } Τ. ΐγ-ρετίν, ἐπό. ἀναποφάστος, διστάζων, καχύποπτος.

ايكرچينلك } Τ. ΐγ-ρετιν-λίκ, ἀφ. τὸ ἀναποφάστον, δισταγμός, καχυποψία.

ايكرنج } Τ. ΐγ-ρένζ [ايكرنج] ὄν. ἀποστροφή, ἀηδία· § ἐπό. ὁ εὐκόλως ἀηδιάζων, ὁ αἰσθανόμενος ἀποστροφήν, κ. σιχασιάρης.

ايكرنجلك } Τ. ΐγ-ρενζ-λίκ, ἀφ. ἀηδία, ἀποστροφή, κ. σιχασιά.

ايكرندى } Τ. ΐγ-ρενί [ايكرنج] ρ. ἀφ. ἀηδία, ἀποστροφή, κ. σιχασιά.

ايكرنديرمك } Τ. ΐγρεν-τιρ-μέκ, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀηδιάσῃ, προξενῶ ἀηδίαν, ἀποστροφήν [αἰτ. دن].

ايكرنمك } Τ. ΐγ-ρενμέκ, ρμ. οὐδ. αἰσθάνομαι ἀηδίαν, ἀποστροφήν, ἀηδιάζω, ἀποστρέφομαι, σιχαίνομαι [τῇ دن]: — يمكدن ἀηδιάζω ἀπὸ τὸ φαγητόν· || نيانندن زياده لقردیسندن ايكرندم ἀηδίασα μᾶλλον ἀπὸ τοὺς λόγους του ἢ ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν του· || — دنياك حالندن ἀηδιάζω ἀπὸ τὰ τοῦ κόσμου· || ايكرنه ايكرنه ΐγρενέ ΐγρενέ, μετ' ἀποστροφῆς.

ايكرنمه } Τ. ΐγ-ρενμέ, ὄν. ἀπαρ. ἀποστροφή, ἀηδία, κ. σιχασιά.

ايكرنه‌جك } ἢ ايكرنه‌جك ΐγρενεζέκ [γ' προσ. μέλλ. τοῦ ايكرنج ἀντὶ ἐπό.] ὁ προξενῶν ἀηδίαν, ἀποστροφήν, βδελυρός, μυσαρός, σιχαμερός, ἀποτρόπαιος.

ايكرنيش } Τ. ΐγ-ρενίς, ρ. ἀφ. ἀηδία, ἀποστροφή, κ. σιχασιά.

ايكرمك } Τ. ΐγρε-μέκ, ρμ. οὐδ. μυκᾶμαι [ταῦρος]· βλ. بوكورمك، اوكرمك.

ايكريك } Τ. ΐγρίκ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ζῷον μυκώμενον.

ايكريم } Τ. ΐγρίμ, βλ. اكريم.

ايكل } ἢ ايكيل ΐνιλ Τ. [ἐκ τοῦ ايل ΐν] μορ. ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς παράστασιν ἀναστεναγμοῦ, γογγυσμοῦ σημαίνοντος, ἢ θορύβου μυκωμένης θαλάσσης, τρικυμίας: ايكلمك باشلار — ايكلمك طاغلر طاغلر ἢ كوكلر ἢ يرلر, οἱ οὐρανοί, τὰ ὄρη, αἱ πέτραι ἀρχίζουσι νὰ στένωσι γοερῶς [ΐνιλ ΐνιλ ΐνλεμεγέ]· βλ. ايكلمك.

ايكلمك } Τ. ΐν-λεμέκ [βλ. ايكلمك] ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ γογγύζῃ, νὰ στενάζῃ, νὰ κλαίῃ, τυραννῶ, κάμνω ν' ἀντηχῇ [αἰτ.]: ايكلدى فريادلى طاغلرى διὰ τῶν κλαυθμῶν του ἔκαμε τὰ ὄρη ν' ἀντηχῶσι.

ايكلدمك } Τ. ΐνιλ-τεμέκ, ρμ. οὐδ. ἀντηχῶ.

ايكلدى } Τ. ΐνιλ-τί, ρμ. ἀφ. γογγυσμός [βογγητόν], οἰμωγή, κλαυθμός· § ἀντήχησις [θόλου, ὄρους, σπηλαίου].

ايكلدیلى } Τ. ΐνιλτι-λί, ἐπό. ὁ ἀντηχῶν [θόλος, ὄρος, σπήλαιον].

ايكلمك } Τ. ΐν-λεμέκ, ρμ. οὐδ. γογγύζω, ἀναστενάζω, οἰμώζω ἐκ κοπώσεως ἢ νόσου ἢ ψυχικῆς ἀγωνίας· § μυκῶμαι, στένω, ἀντηχῶ [ἐπὶ ἀνέμου, θαλάσσης, κύματος, τρικυμίας]: — روزگار ὁ ἄνεμος μυκᾶται.

ايكن } Τ. ΐκέν [ἄκλιτος μετοχὴ χρονικὴ ἢ ἐναντιωματικὴ τοῦ συνδετικοῦ ؍ ΐμ εἶμαι] ὤν, οὖσα, ὄν, ἢ ἐνῷ ἢ καίτοι εἶμαι, εἶσαι κτλ. ἢ ἦμην, ἦσο κτλ: — زنكين πλούσιος ὤν, ἐνῷ ἢ καίτοι εἶμαι, εἶσαι ἢ ἦμην, ἦσο κτλ. πλούσιος· || — كيدر πορευόμενος ἢ ἐνῷ πορεύομαι ἢ ἐπορευόμην, ἐπορεύου κτλ.

ايكنجى } Τ. ΐκι-νδζί [βλ. ايكى] ἀρθ. δεύτερος, α, ον: || — يوز يكرمى ἑκατοστὸς εἰκοστὸς δεύτερος· || — سى — ὁ δεύτερος, α, ον.

ايكندى } Τ. ΐκι-ντί [ἐκ τοῦ ايكى δύο] ὄν. ὥρα χωρίζουσα εἰς δύο ἴσα μέρη τὸ μετὰ μεσημβρίαν χρονικὸν διάστημα, ἤτοι δείλη, δειλινόν: زيارت — προσευχὴ τοῦ δειλινοῦ· || — دن صكره دكان اچمه يكزر — ὁμοιάζει πρὸς τὸ ν' ἀνοίξῃ τις τὸ κατάστημά του μετὰ τὸ δειλινόν, ἤτοι κατόπιν ὀρτῆς [πρμ.].

ايكندين } Τ. ΐκιντί-ΐν, ἐπρ. κατὰ τὸ δειλινόν.

ايكنه } Τ. ΐγνέ, ὄν. βελόνη, μτφ. ἄκανθα, κέντρον ἐντόμου: ديكش — سى βελόνη πρὸς ῥαφήν· || يورغان — سى βελόνη δι' ἐφαπλώματα· || — اولطو سى βελόνη ὁρμιᾶς, ἤτοι ἄγκιστρον· || ساعت — سى βελόνη ὡρολογίου, ἤτοι ὡροδείκτης ἢ λεπτοδείκτης· || — قبطان سى βελόνη ναυτικῆς πυξίδος· || — چوراب سى, ἢ — قيش βελόνη διὰ πλέξιμον περικνημίδων· || — طوپلو كارفوبلونى, καρφίς, καρφὶς καὶ μόνον طوپلو]· || — الماس كارفيس ἀδαμάντινος [κόσμημα]· || — دلكى ὀπὴ βελόνης, τρυμαλιὰ ῥαφίδος ἢ ὀπή, ἣν ἡ βελόνη ἀνοίγει ἐπὶ ὑφάσματος κτλ· || دلكنه قاچق — καταφεύγω εἰς τὴν ὀπὴν τῆς βελόνης, καταφύγιον στενόν· || آردى — ἐπιγραφή, πυροβελονιά· || — آرى κέντρον μελίσσης· || — يوغش ἐξηυθενημένος, καταβεβλημένος [καταπιὼν βελόνην]· || دن ايلكه قدر — ἀπὸ βελόνης μέχρι κλωστῆς, ἤτοι πάντα μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων χρειωδῶν.

ايكنه‌جى } Τ. ΐγνε-δζί, ὄν. βελονοποιὸς ἢ βελονοπώλης.

ايكنه‌جيلك } Τ. ΐγνε-δζιλίκ, ἀφ. βελονοποιία ἢ βελονοπωλική.

ايكنه‌دان } Τ. ΐγνε-τάν, κ. ايكنه‌دانلق ΐγνε-τανλίκ [βαρβ. ἐκ τοῦ τ. ايكنه, τοῦ π. ΐγ καὶ τῆς τ. καταλ. ζί] ὄν. βελονοθήκη.

ايكنه‌لك } Τ. ΐγνε-λίκ, ὄν. βελονοθήκη· βλ. ايكنه‌دان.

ايكنه‌لمك } Τ. ΐγνε-λεμέκ, ρμ. μτδ. διατρυπῶ ἤτοι κάμνω τρύπας διὰ βελόνης· § μεταφέρω σχέδιον, γραφὴν κτλ. διατρυπῶν χάρτην διὰ βελόνης· βλ. καὶ ايلكلمك· § προσπερονάω, κ. μπουλόνω διὰ καρφίδος.

ایکنه‌لی } ἡ ایکنه‌لو T. ἰγνε-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων βελόνην, βελονωτός: ایکنه‌لی—πυροβόλον βελονωτόν.

ایکی } ἡ ایکو T. ἐγί, βλ. اکی.

ایکه } T. ἰγὲ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. κύριος, ἰδιοκτήτης.

ایکه‌لمك } T. ἰγε-λεμέκ, ρμ. μτδ. γίνομαι κύριος, ἰδιοκτήτης.

ایکی } T. ἰγί, βλ. ایل ἄτρακτος κτλ.

ایکی } T. ἰκί, ἀρθ. δύο: من—οἱ δύο ἐξ ἡμῶν, οἱ δύο μας· || سی — οἱ δύο ἐξ αὐτῶν· || ده یر—ἐν δεύτερον, τὸ ἥμισυ· συνεχῶς, συχνὰ πυκνά [ἐν τῇ β' ἐννοίᾳ λέγεται καὶ یرده —, ده یرده —]· || ات—διπλοῦς· || یوزلی — ὁ ἔχων δύο ὄψεις [ὕφασμα κτλ.], συνέκδ. διπρόσωπος· || چفته—δίκωπον [ἀκάτιον]· || کونده یر—ἅπαξ κατὰ δύο ἡμέρας· || رحمتك یری—μία τῶν δύο εὐλογιῶν, ἤτοι νίκη ἢ θάνατος [ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τὰν]· || آغزلو—δίστομος [ξίφος κτλ. ἢ ἄνθρωπος]· || بوکیلو—δίκλωστος [ὕφασμα]· || قاتی قرداش—κνῆκος, ἢ κρόκος νόθος [ψτ.]· || ال یر باش ایچون—αἱ δύο χεῖρες διὰ μίαν κεφαλήν [εἶναι διὰ νὰ ὑπηρετῶσι· πρμ.]· || درت ایدر — ایل —δύο καὶ δύο ποιοῦσι τέσσαρα, ἤτοι ἀλήθεια ἐναργής· [πρμ.].

ایکیز } T. ἰκί-ζ, ἐπθ. καὶ ὄν. δίδυμος: — قرداشلر ἀδελφοὶ δίδυμοι· || پورتقال — πορτοκάλιον δίδυμον· || طوغورمق—γεννῶ δίδυμα τέκνα, μτφ. ὑποφέρω πολλά.

ایکیزله } T. ἰκιζ-λεμέ, ἐπθ. διπλοῦς, ζευγαρωτός, δίδυμος.

ایکیزلی } ἡ ایکیزلو ἰκιζ-λί, T. ἐπθ. διπλοῦς, σύνθετος ἐκ δύο: شمعدان — δίκηρον, ἤτοι κηροπήγιον ἐκ δύο κηρίων· || اك — μῆλον δίδυμον· βλ. καὶ بشیزلو، دردیزلو، اوچیزلو.

ایکیشر } T. ἰκι-ἀέρ, ἀρθ. ἀνὰ δύο: غروشه— الدم ἠγόρασα [αὐτὰ] ἀνὰ δύο γρόσια [ἕκαστον]· || کلك— —ἔλθετε ἀνὰ δύο δύο.

ایکیلشمك } T. ἰκι-λεσμέκ, ρμ. μσ. γίνεσθαι δύο, διπλασιάζεσθαι: —ات شهادتلر αἱ μαρτυρίαι διπλασιάζονται.

ایکیلك } T. ἰκι-λίκ, ἐπθ. ὁ ἀξίας δύο γροσίων· § νόμισμα ἀξίας δύο γροσίων, δυάριον: اوقه‌سی — ویریور πωλεῖ τὴν ὀκᾶν ἀντὶ δύο γροσίων [εἰς τὸ δυάριον] § δυάς, διαίρεσις· ἀντιθ. تك ἑνότης.

ایکیله‌مك } T. ἰκι-λεμέκ, ρμ. μτδ. διπλασιάζω, προμηθεύομαι ἓν ἕτερον καὶ οὕτως ἔχω δύο [αἰτ.].

ایکیلی } T. ἰκι-λί, ἐπθ. ὁ ἐκ δύο σύνθετος· § ὄν. δυάριον [χαρτοπαιγνίου]· § — برلی δύο πρὸς ἕν: برلی — ابن ایله بنته اراضیٔ امیریه اوزاق اوزره انتقال ایتمیوب مناصفةً انتقال ایدر αἱ δημόσιαι γαῖαι μεταβιβάζονται τῷ υἱῷ καὶ τῇ θυγατρὶ οὐχὶ ἐπὶ τῇ ἀναλογίᾳ δύο [διὰ τὸν υἱὸν] πρὸς ἕν [διὰ τὴν θυγατέρα] ἀλλ' ἐξ ἴσου.

ایل } T. ἔλ, ὄν. λαός, ἄνθρωποι, φυλή, χώρα, τόπος κατοικούμενος ὑπό τινος λαοῦ, φυλῆς, ξένος: خانی ἢ بکی — ἀρχηγὸς νομαδικῆς φυλῆς· || لری — ین διάφοροι χῶραι τῆς Γερμανίας· || ایچی— τόπος ἔνθα εἶναι ἐστημέναι σκηναὶ νομαδικῶν φυλῶν· || الی — χεὶρ ξένου [ἄλλου]· || آغزی — τὸ στόμα τοῦ κόσμου, καταλαλιά· || اوی — οἰκία ξένου, ξένον μέρος· || دن وفا زهردن شفا — [μὴ ἐλπίζε] παρὰ ξένου πίστιν, ἐκ δηλητηρίου θεραπείαν [πρμ.]· || طارشو — εἰς τὸ πεῖσμα ἢ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ξένων. § Σχηματίζει ὀνόματα χωρῶν: ایل روم رومی-ایلی Ρουμελή, ἤτοι Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία· || جید ایلی χαμιδ-ἐλί· || سیواس ایلی σιβάς-ἐλί, Σεβάστεια· § βλ. καὶ بیل.

ایلاج } A. ἰλάζ [ρζ. ولج, βλ. اولوج] ρ. ἀφ. τὸ εἰσάγειν τι ἐντός τινος.

ایلاد } A. ἰλάδ [ρζ. ولد] ρ. ἀφ. τὸ τίκτειν, γέννησις: فرزند — γέννησις υἱοῦ· || — بنات γέννησις θυγατέρων· || συνηθέστερον تولید.

ایلاف } A. ἰλάφ [ρζ. الف, βλ. الفت] ρ. ἀφ. τὸ ἐθίζειν τινὰ εἰς τι; — ارباب تجارت τὸ ἐθίζειν τοὺς ἐμπορευομένους.

آیلاق } T. ἀΐλάκ [βλ. آیلاق] ἐπθ. ὀκνηρός, ἄεργος.

آیلاقچی } T. ἀΐλακ-τσή, ὄν. ἐργάτης μὴ ἔχων διαρκῆ ἐργασίαν, μισθούμενος μόνον διὰ μίαν ἡμέραν.

آیلاقچیلق } T. ἀΐλακ-τσηλίκ, ἀφ. ἐργασία ἐργάτου μὴ διαρκοῦς.

آیلامق } T. ἀΐ-λαμάκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ آی] ρμ. οὐδ. στρέφομαι, κάμνω στροφήν, γύρον, διολισθαίνω, διέρχομαι ἤτοι διατρίβω ἕνα ἢ περισσοτέρους μῆνας.

آیلتمق } ἡ آیلتق ἀΐλ-τ-μάκ, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ συνέλθῃ ἐκ μέθης ἢ ἐκ λειποθυμίας [αἰτ.].

ایلتمك } T. ἐλ-εσμὲκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. φέρω, ὁδηγῶ εἰς τινα χώραν, τόπον, ἀπάγω, ἀφαιρῶ [αἰτ.]· || συνών. کوتورمك, βλ. καὶ ایلدك.

ایلچی } T. ἐλ-τσί, ὄν. ἀπεσταλμένος κράτους ἢ ἡγεμόνος παρ' ἄλλῳ κράτει ἢ ἡγεμόνι, πρεσβευτής: — بیوك πρεσβευτὴς Α' τάξεως· || — فوق العاده مرخص بیوك φέβκα-λαὶὲ μυραχχάς... ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργός· || — اوچ πρεσβευτὴς Β' τάξεως· || — مقیم πρόσεδρος ὑπουργός, ὑπουργὸς Γ' τάξεως· || βλ. سفیر · مصلحتگذار.

ایلچیلك } T. ἐλτσι-λίκ, ἀφ. τὸ ἀξίωμα ἢ ἡ ἀποστολὴ τοῦ πρεσβευτοῦ.

ایلخان } T. ἐλ-χάν, ὄν. κ. ἀρχηγὸς τῆς δυτικῆς Μογγολικῆς φυλῆς.

ایلدلمك } T. ἰλετ-λεμὲκ [βλ. ایلتك] ρμ. μτδ. ἄγω, προάγω· συνηθέστ. ایلریلتك.

ایلدم } T. ἰλέτιμ [λ. ἀρχ.] ἐπθ. μετάμελος, μεταμεληθεὶς· συνηθεστ. پشیمان · نادم.

ایلدملك } T. ἰλέτιμ-λίκ [λ. ἀρχ.] ἀφ. μεταμέλεια· συνηθεστ. پشیمانلق · ندامت.

ایلری } ἡ ایلرو T. ἰλερὶ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ ایل πρῶτος καὶ τοῦ مورتو رو ری, τοῦ καὶ ἐν ταῖς λέξεσιν ایچری ἰτσε-ρί, ἐντός, طیشاری ἐτσά-ρή, ἐκτός] ὄν. τὸ ἔμπροσθεν, τὸ περαιτέρω, τὸ κατόπιν, τὸ μέλλον [ἀντιθ. کری τὸ ὀπίσω]: صکره دوشونورز —نی ایشك ἀκολούθως σκεπτόμεθα τὸ κατόπιν τῆς ὑποθέσεως [τί γενήσεται κατόπιν]· § ἐπθ. ὁ ἔμπρος ὤν, ὁ προηγούμενος, ὁ προχωρήσας: قره‌قول— ἢ ἐμπροσθοφυλακὴ [ἢ ἐμπρὸς οὖσα φυλακή]· || ساعت — ὡρολόγιον προκεχωρημένον, ἐμπρός, ἤτοι δεικνύον τὴν ὥραν οὐχὶ ἀκριβῶς· § ἐπρ. ἐμπρός: ده—ἐμπρὸς [ἐπὶ στάσεως], ἐν τῷ μέλλοντι, κατόπιν· || یکری بش اوتوز متر قدر—ده یر 25-30 πεντέ μέτρα ἐμπρὸς ὑπῆρχε σειρὰ βράχων· || ده کی — ὁ ἐμπρός, ὁ ἐν τῷ μέλλοντι· || دن — ἐκ τοῦ ἐμπροσθεν μέρους· § کیتمك — πηγαίνω ἐμπρός, προχωρῶ, προσδεύω, ἐξέχω, ὑπερβαίνω τὰ ὅρια· || کچمك — περνῶ ἐμπρός, προηγοῦμαι· || چیقمق — ἐξέρχομαι εἰς συνάντησιν· || سورمك — ὠθῶ, ἐλαύνω εἰς τὰ ἐμπρός, προβάλλω [αἰτ.]· || کلك —προέρχομαι, πηγάζω, προσδεύω [دن]· || کلنلر — προεξάρχοντες, πρόκριτοι.

ایلریلتمك } ἡ ایلرولتك T. ἰλερι-λεσμὲκ, ρμ. μτδ. ποιῶ τι νὰ προχωρῇ, νὰ προσδεύῃ, προβιβάζω, προάγω, καλλιεργῶ φιλίαν, σχέσεις [αἰτ.]: — درسلری · مناسباتی καλλιεργῶ, προάγω τὰς σχέσεις, τὰς σπουδάς.

ایلریلمك } ἡ ایلرولمك T. ἰλερι-λεμὲκ, ρμ. οὐδ. προχωρῶ, προσδεύω, προάγομαι, ποιῶ προόδους [τῇ ده]: آوروپالیلر علوم و فنونده خیلی ایلرولدیلر οἱ Εὐρωπαῖοι πολὺ προώδευσαν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας· || ساعت ایلرولدمش τὸ ὡρολόγιον ὑπῆγεν ἐμπρός, ἤτοι δεικνύει περισσότερον· βλ. کیرولك.

ایلشدیرلمك } T. ἰλ-ιτσίρι-λεμὲκ, ρμ. πθ. ἀναρτῶμαι, σκαλόνομαι· § μτφ. περιπλέκομαι, ἐμπερδεύομαι [ὑπόθεσις κτλ.]

ایلشدیرمك } T. ἰλ-ιτσίρ-μὲκ, ρμ. μτδ. ἀναρτῶ τι διὰ βελόνης, ἁρπάγης, σχοινίου, κ. σκαλόνω· § μτφ. περιπλέκω, ἐμπερδεύω, δυσχεραίνω ὑπόθεσιν, ζήτημα [αἰτ.].

ایلشمك } ἡ ایلیشمك T. ἰλ-ιτσ-μὲκ, ρμ. οὐδ. σκαλόνω, περιπλέκομαι, προσκρούω, ὑποπτεύω, συλλαμβάνω ὑπονοίας, σταματῶ πόνον, κάμνω παρατηρήσεις, πειράζω, ἐγγίζω [δοτ.]: کوزم یر یزه ایلشدی ὁ ὀφθαλμός μου ἐσκάλωσεν, ἤτοι προσέκρουσέ που ἢ ὀλίγον παρετήρησα· || کوزمه یر شی ایلشدی κάτι τι προσέκρουσεν εἰς τὸν ὀφθαλμόν μου, προσέβαλε τὴν ὅρασίν μου, εἶδον· || بو شی نظر دقتمه ایلیشمدی τοῦτο διέφυγε τὴν προσοχήν μου [δὲν ἠδυνήθη νὰ σκαλώσῃ εἰς τὸ ὄμμα τῆς προσοχῆς μου]· || — کوکل خاطر سوردیمه ایلشیور ἡ καρδία σκαλόνει || — یر یرده σταματῶ, σκαλόνω κάπου· || بو خصوصه ایلشدم προσέκρουσα, ἐσκάλωσα εἰς τοῦτο· || بکا ایلشمه μὴ μ' ἐγγίζῃς [πειράζῃς].

ایلغار } ἡ ایلغا T. ἰλγὰρ [ایلغا] ὄν. καλπασμός, δρόμος ἵππου ἐλαύνοντος ἀπὸ ρυτῆρος· § αἰφνιδία ἔφοδος, λεηλασία: کیتمك — ποιῶ ἐπιδρομήν, λεηλασίαν ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἐδάφους.

ایلغارجیلر } T. ἰλγαρ-τζηλάρ, πλθ. τοῦ ایلغارجی ὄν. στρατιῶται ἐπιζωνοι, χρησιμεύοντες τὸ πάλαι πρὸς ἐπίθεσιν καὶ λεηλασίαν [ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἐδάφους].

ایلغارلامق } Τ. ἰλγαρ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. ποιῶ ἐπιδρομὴν καὶ λεηλασίαν ἐπὶ ἐχθρικοῦ ἐδάφους· βλ. ایلغامق καὶ ایلق.

ایلغامق } Τ. ἰλγα-μὰκ [βλ. ایلق] ρμ. μτδ. ἐλαύνω τὸν ἵππον ἀπὸ ρυτῆρος· ρμ. οὐδ. ὁ ἵππος τρέχει ἀπὸ ρυτῆρος.

ایلغیم } Τ. ἰλγήμ, ὄν: صالغیم — ἰλγὴμ σιλγήμ, ὁμίχλη. ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁμοιάζουσα μακρόθεν πρὸς ὕδωρ· βλ. پوسارق καὶ سراب.

ایلغین } Τ. ἰλγήν, ὄν. ὀξυφοίνιξ [δένδρον]: —آلی [ἄλλως آلی ἐσέλ] μυρίκη, δένδρον φυόμενον ἐν ἀμμώδεσι τόποις, οὗ τὸ ἄνθος ὁμοιάζει τῷ τῆς ἰτέας· ὁ καρπὸς αὐτοῦ τρώγεται ὑπὸ τῆς καμήλου, ἡ δὲ ῥίζα χρησιμεύει τοῖς βυρσοδέψαις πρὸς κατεργασίαν δερμάτων.

ایلغنجار } Τ. ἰλγηνδζάρ, βλ. آلغنجار.

ایلغینلق } Τ. ἰλγην-λήκ, ὄν. δάσος ὀξυφοινίκων· βλ. ایلغین.

آیلق } Τ. ἀϊ-λήκ, ἐπθ. μηνιαῖος, ἤτοι ὁ κατὰ μῆνα γινόμενος, ἢ ὁ ἔχων διάρκειαν, ἡλικίαν μηνός: چوجق — ایکی παῖς ἡλικίας δύο μηνῶν· § ὄν. μηνιαῖον, μισθός: —لر چیقیوردی τὰ μηνιαῖα πληρόνονται [δίδονται];

ایلق } Τ. ἤλκ, κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ ارق ἤρκ, γενεά· βλ. λ.

آیلقلی } Τ. ἀΐλκ-λή, ἐπθ. ἐμμισθος, ἤτοι ὁ ἀπέναντι μηνιαίου ὑπηρετῶν: — خدمتکار ὑπηρέτης ἐμμισθος [μὲ μηνιαῖον].

ایلقی } Τ. ἤλκὶ [βλ. ایلامق] ὄν. ἵππος ἀγύμναστος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, περιφερόμενος ἄνευ χαλινοῦ.

ایلك } Τ. ἴλκ, ἐπθ. πρῶτος, ἀρχικός, ἀρκτικός: اولغل ἢ اولاد — τὸ πρῶτον τέκνον, πρωτότοκος υἱός· || ایار — ἡ πρώτη ἄνοιξις, ἔαρ· || حرفی — كاف τὸ ἀρκτικὸν γράμμα τῆς λέξεως· || اوکجه — ἴλκ ὀνδζέ, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς [πρῶτα πρῶτα]· § βλ. ایلکین، اوکجه.

ایلك } Τ. ἰλίκ, καὶ ایلکلمك ἰλικ-λεμέκ, βλ. ایلیك، ایلیکلمك.

ایلکلك } Τ. ἴλκ-λίκ, ἀφ. τὸ εἶναι πρῶτον, ἀρχικόν, ἀρκτικόν, ἀρχικότης.

ایلکین } Τ. ἴλκ-ιν, ἐπρ. κατὰ πρῶτον: — چینه کیرن آدم ὁ ἄνθρωπος ὅστις πρῶτον [πρῶτος πάντων] εἰσῆλθεν εἰς Κίναν.

آیلمق } ἢ آیلق Τ. ἀϊ-λ-μάκ [βλ. آیق] ρμ. οὐδ. συνέρχομαι ἐκ μέθης, λειποθυμίας, παραφροσύνης, παρεκτροπῆς, ἀναλαμβάνω ἐκ νόσου [ἀντιθ. ایلق]: ایلدم آیلدم ἐλειποθύμησα, συνῆλθον.

ایلمك } Τ. ἐϊ-λεμέκ, ρμ. μτδ. πράττω, ποιῶ, κάμνω [αἰτ.]: نه ایلسون [σπν. ایلسون] τί νὰ κάμῃ; || نه ایلی [σπν. ایلی] τί ποιητέον; || لازم کلدی اوده اویله — اویله οὕτως ἐδέησε νὰ πράξῃ καὶ ἐκεῖνος οὕτως ἔπραξε· § ρμ. βοηθ. χρησιμεῦον εἰς σχηματισμὸν συνθέτων ρημάτων, ὡς: —سپارش παραγγελίαν ποιοῦμαι, παραγγέλλω· || —معاونت βοήθειαν ποιῶ, βοηθῶ κτλ· βλ. ایورمق καὶ قیلق.

ایلمك } Τ. ἰλ-μὲκ, ὄν. δεσμὸς περιαιρετός, ὡς ὁ περὶς δέματος σπάγγος κτλ.

ایلمك } Τ. ἰλ-μὲκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ ال ἢ ایل ἔλα, χεὶρ] ρμ. μτδ. βάλλω χεῖρα, περιτυλίγω, διαῤῥάπτω, κ. καταπιάνω, τρυπόνω, τσατίζω: کندی ایله دیکر لباسنی τὸ ἱμάτιον τοῦ ἰδίου καταπιάνει [ἱλέρ], ῥάπτει.

ایلمکلمك } Τ. ἰλμεκ-λεμέκ, ρμ. μτδ. περιδάλλω διὰ δεσμοῦ περιαιρετοῦ, δένω δέμα μὲ σπάγγον κτλ. [αἰτ.].

ایلمکلی } Τ. ἰλμεκ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων δεσμὸν περιαιρετόν· βλ. ایلی.

ایلن } Τ. ἰλέν, βλ. ایل.

ایلنج } Τ. ἰλένδζ [βλ. ایلنی] ὄν. κατάρα, ἀνάθεμα.

ایلندی } Τ. ἰλ-ιντί [ἐκ τοῦ ایلنی] ὄν. διαῤῥαφή, κ. κατάπιασμα, τρύπωμα.

ایلنمك } Τ. ἰλεν-μέκ, ρμ. οὐδ. καταρῶμαι, ἀναθεματίζω.

ایلول } Τ. ἐϊλοὶλ [κατὰ τὸ ایلول λ. Συριακή] ὄν. κ. Σεπτέμβριος.

ایله } Τ. ἰλὲ ἢ ایله [κοινῶς προφέρεται καὶ ایلن ἰλὲν] προθ. μετά, διά: —احمد μετὰ τοῦ Ἀχμέτ· || —پدری μετὰ τοῦ πατρός του· || —بچه μετὰ κήπου· || —قلم διὰ ἢ μετὰ καλάμου· || —بیچاق διὰ μαχαίρας· || —کر ἐπὶ ἐνοικίῳ [μὲ ἐνοίκιον]· || —آت ἔφιππος [μὲ τὸ ἄλογον]· § برابر—ὁμοῦ μετά: برابر — احمد ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀχμέτ· || [μετ' ἀπαρεμφ]: برابر — خبر آلمسی ἅμα τῇ λήψει πληροφορίας, ἅμα ὡς ἐπληροφορήθη· || یونی سویلك—برابر [σύνθ. συμπλ.] καί: اوغل — پدر πατὴρ καὶ υἱός· || سز — بلز ἐκεῖνος καὶ ὑμεῖς. Συντάσσεται ὀνομαστικῇ ὀνομάτων καὶ ἀπαρεμφάτων, ὡς ἀνωτέρω, καὶ γενικῇ προσωπ. ἀντων. ἐν. καὶ πλθ. ἀριθμοῦ καὶ δεικτικῶν μόνον τοῦ ἑνικοῦ: —بنم μετ' ἐμοῦ· — بزم μεθ' ἡμῶν· — کلی μετ' ἐκείνου· — بلز μετ' ἐκείνων.

ایلی } Τ. ἤλή, ἐπθ. ὑπόθερμος, χλιαρός· βλ. καὶ ایلیق.

ایلیتق } Τ. ἤλη-τ-μάκ, ρμ. μτδ. χλιαίνω, καθιστῶ τι χλιαρόν, ὑπόθερμον [αἰτ.].

ایلیجاق } Τ. ἤλη-δζάκ, ἐπθ. ὑποκ. ὀλίγῳ χλιαρός, ὑπόθερμος.

ایلیجه } Τ. ἤλη-δζά, ὄν. θέρμαι, λουτρὰ θερμά, πηγὴ φυσικὴ θερμοῦ ὕδατος.

ایلیشیك } Τ. ἰλιά-ὶκ [ἐκ τοῦ ایلشمك] ὄν. σχέδις, σύνδεσμος, πρόσκομμα, ἐμπέρδεμμα: کسمك — κόπτω [θεωρῶ] τοὺς λογαριασμούς, τὰς σχέσεις, τὸν σύνδεσμον· || یونده — واری ὑπάρχει ἐν τούτῳ πρόσκομμά τι; || یوقدر — ی بر — δὲν ὑπάρχει πρόσκομμα· § ἔνστασις, παρατήρησις: کلمز — δὲν κάμνω ἔνστασιν, παρατήρησιν, ἀδιαφορῶ, δέν μοι μέλει.

ایلیشیکسز } Τ. ἰλιόὶκ-σίζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ προσκόμματος, περιπλοκῆς, ἐλεύθερος· § ὁ μὴ φροντίζων περὶ οὐδενός, ἄθεος.

ایلیشیکلی } Τ. ἰλιόὶκ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων προσκόμματα, ἐμπερδεύματα, περίπλοκος: ایش — ὑπόθεσις περίπλοκος.

ایلیق } Τ. ἤλὶ-κ [βλ. ایلی] ἐπθ. χλιαρός: — صو ὕδωρ χλιαρόν· || چوربه — ζωμὸς χλιαρός.

ایلیقلانمق } Τ. ἤλικ-λανμάκ, ρμ. οὐδ. χλιαίνομαι, γίνομαι ὑπόθερμος [ἐπὶ ὕδατος, ψαγητοῦ κτλ.]· βλ. καὶ ایلیق.

ایلیك } Τ. ἰλὶκ [ἐκ τοῦ ایلمك περιτυλλέγω] ὄν. μυελός, τὸ ἐντὸς τῶν κοκκάλων περιτυλλεγόμενον: کچمك ἢ ایشمك • — εἰσδύω, εἰσέρχομαι εἰς τὸν μυελὸν [τὸ ψῦχος, ὁ πόνος κτλ.]· § κομβιοδόχη: کچیرمك • — دوکمه پرنوّ τὸ κομβίον εἰς τὴν κομβιοδόχην.

ایلیکلمك } ἢ ایلیکلمك Τ. ἰλίκ-λεμέκ, ρμ. μτδ. ἐγκομβῶ, κ. κουμπόνω ῥόμα ἢ θηλυκόνω, ἐμπορπάω.

ایلیکلنمك } Τ. ἰλίκ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. ἢ πθ. ἐγκομβοῦμαι, κ. κουμπόνομαι.

ایلیکلی } Τ. ἰλίκ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων μυελόν, μυελώδης· § ἐγκεκομβωμένος, κ. κουμπωμένος.

ایلیق } Τ. ἤλη-μάκ, ἢ ایلیق ἤλη-νμάκ, ρμ. οὐδ. χλιαίνομαι, γίνομαι ὑπόθερμος [ἐπὶ ὕδατος, ψαγητοῦ κτλ.] βλ. ایلیقلامق.

ایما } Τ. ἰμὰ [βζ. اوما] ρ. ἀφ. ὑπαινιγμός, ὑποδήλωσις ἔμμεσος διὰ λόγου ἢ δι' ἔργου: لازم کلیر ایدی بو خصوصك —ی ἔδει νὰ γένηται ὑπαινιγμὸς τοῦ πράγματος τούτου· || طریقیله — δι' ὑπαινιγμοῦ [ἀντιθ. تصریحیله ῥητῶς]. || Ρμ. ὑπαινίττομαι, ὑποδηλῶ [αἰτ.]: اوینك کوچکلکی بیان ایله مسافر قبول ایدمیه‌جکنی —ایتدی ὑπηνίξατο ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ δεχθῇ ξένον, εἰπὼν ὅτι ἡ οἰκία του εἶναι μικρά.

ایمالی } Τ. ἰμα-λή, ἐπθ. ὁ περιέχων ὑπαινιγμούς.

ایمان } Α. ἐϊμὰν [πλθ. τοῦ ایمك] ὄν. ὅρκοι: صادق — ὅρκοι πιστοί, ἀληθεῖς· || کاذب ὅρκοι ψευδεῖς· || واهیه — ὅρκοι μάταιοι· § δεξιαὶ χεῖρες, ἢ μέρη· βλ. καὶ ایمین ἐϊμούν.

ایمان } Α. ἰμὰν [βζ. امن] ρ. ἀφ. τὸ πιστεύειν, πίστις, θρησκεία: مؤمنین — ἢ πίστις τῶν πιστῶν [Μουσουλμάνων]· || منافقین — ἢ πίστις τῶν ὑποκριτῶν· || کلمك • — προσέρχομαι εἰς τὴν πίστιν τὴν ἀληθῆ, μτφ. παραδέχομαι ἀλήθειάν τινα· || کتیرمك • — [αἰτ.] φέρω τινὰ εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν, μτφ. κάμνω τινὰ νὰ παραδεχθῇ ἀλήθειάν τινα· || Ρμ. کلمك —, ἢ — کتیرمك πιστεύω [δοτ.]: کتیردیلر ἢ ایتدیلر — کا ἐπίστευσαν αὐτῷ.

ایمانسز } Τ. ἰμαν-σίζ, ἐπθ. ὁ μὴ πιστεύων, ἄθρησκος, μτφ. σκληρός.

ایمانسزلق } Τ. ἰμαν-σιζλήκ, ἀφ. ἀπιστία, ἀθεΐα, μτφ. σκληρότης.

ایمانلی } Τ. ἰμαν-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων πίστιν, ὁ πιστεύων, ὁ λατρεύων.

ایمانمق } Τ. ἰμαν-μὰκ [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. κύδομαι, προσέχω, ἐξασφαλίζω· βλ. ایمنمق.

ایمبات } Τ. ἰμπάτ, ὄν. ὁ ἄνεμος ὁ καλούμενος ἐμβάτης. Κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ یادی یم یدی kati, αὔρα τοῦ πόντου· πιθανῶς ἡ λέξις ἐκ τῆς ἑλληνικῆς· βλ. καὶ یلی.

ایمپراطور } Ατ. ἐμπερατὸρ [imperator] ὄν. αὐτοκράτωρ [λέγεται ἐπὶ ξένων αὐτοκρατόρων]: ی — روسیه ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας· || زاده — γόνος αὐτοκρατορικός, ἤτοι υἱὸς ἢ θυγάτηρ αὐτοκράτορος.

ایمپراطورلق } Τ. ἐμπερατορ-λήκ, ἀφ. αὐτοκρατορία[ἐπὶ ξένων]: آلمانیا ی — ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία.

ایمپراطوری } Α. ἐμπερατορ-ί, ἐπθ. αὐτοκρατορικὸς [ἐπὶ ξένων]: با امر — δυνάμει αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος.

ایمپراطوریچه } ἐμπερατορ-ίτσα, ὄν. αὐτοκράτειρα: ی — انکلتره ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ἀγγλίας.

ایمدی } Τ. ἤμτι, βλ. امدی.

ایمرندیرمك } ἢ امرندیرمك Τ. ἐμρεν-τιρ-μέκ, ρμ. μτθ. διεγείρω τὴν ὄρεξιν τινος τρώγων ἢ δεικνύων ὀρεκτικόν τι, κ. τὸν κάμνω νὰ λιμπισθῇ [αἰτ.].

ایمرنمك } ἢ امرنمك Τ. ἐμρεν-μέκ, ρμ. οὐδ. ὀρέγομαι, αἰσθάνομαι ὄρεξιν βλέπων ὀρεκτικόν τι, κ. λιμπίζομαι: ی — یدیککی کوردکجه ایرنیور ὅσῳ δὲ βλέπει τρώγοντα, τόσῳ ὀρέγεται.

ایمش } Τ. ἐμίς, παρακείμενος τοῦ συνδετικοῦ م ἴμ [εἰμί] κλινόμενος ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐνεστῶτος αὐτοῦ م, ἤτοι ایمم ἐμίσ-ιμ, ایمشسن ἐμίσ-σιν κτλ. καὶ σημαίνων δῆθεν εἶμαι, δῆθεν εἶσαι κτλ. ἢ εἶμαι, εἶσαι χωρὶς νὰ τὸ γινώσκω, νὰ τὸ γινώσκης, ἢ λέγουσιν ὅτι εἶμαι, εἶσαι κτλ. Συντιθέμενος μετὰ τῶν χρόνων τῶν ἄλλων ρημάτων σημαίνει ἐπίσης ὅτι ὁ λαλῶν λέγει τι οὐχὶ οἰκοθεν καὶ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὡς φήμην, ἢ ὡς λόγους ἄλλου, οὓς ἐνίοτε αὐτὸς δὲν παραδέχεται· ὡς ایمش کلیر δῆθεν ἔρχεται, ἢ ἔρχεται λέγουσιν· ایمش کلهجك δῆθεν θὰ ἔλθω, ἢ θὰ ἔλθω λέγουσι κτλ. βλ. م.

آیمق } Τ. ἀΐ-μάκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ آی] ρμ. οὐδ. ὑψοῦμαι ὡς ἡ σελήνη καὶ στρέφομαι, ἀποσύρομαι.

ایمل } Τ. ἐμίλ, μόριον παριστάνον ροῦν ὑγροῦ ἥσυχον καὶ ἀθόρυβον· βλ. ایقل.

ایمن } Α. ἔϊμὲν [ρζ. ین] ἐπθ. δεξιός: — قسم ἐκ δεξιῶν μέρους· || — طلع δεξιὰ πλευρὰ [Γεωμ.]· || الید — ἔϊμενῶ-λ-γέτ, ἀμφοτεροδέξιος· § ایدی — وادی πεδιὰς αἰσία, τὸ ὄρος ἐφ' οὗ ὁ Μωϋσῆς εἶδε τὸν Θεόν· || الیمین — ἔϊμένῶ-λ-γε-μίν, αἰσιώτατος [αἴσιος τῶν αἰσίων]· βλ. اسعد.

ایمن } Α. ἔϊμοὺν [πλθ. τοῦ ین] ὄν. δεξιαὶ χεῖρες, μέρη· βλ. یمین καὶ ایمان.

ایمنمق } Τ. ἐμιν-μὰκ [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. κάθομαι ἐμαυτοῦ· βλ. καὶ ایمنلمك.

ایمیزغنمق } Τ. ἐμιζγανμάκ, βλ. امیزغنمق καὶ ἐπόμ.

ایمیزکنمك } Τ. ἐμιζγκενμέκ, ρμ. οὐδ. ἀποσβέννυμαι καὶ μαυρίζω[ἐπὶ πυρός]: ایمیزکش πῦρ ἀπεσβεσμένον· βλ. προηγ.

ایمك } Τ. ἐμὲκ[εἶναι]ἀπαρέμφατον ἄχρηστον τοῦ συνδετικοῦ م ἴμ [εἰμί]· βλ. م.

ایمیك } Τ. ἐμίκ, ὄν. τὸ ἄνω μέρος τοῦ κρανίου.

این } Α. ἔϊν, ἐπρ. ποῦ; قالی — ἔϊνε-λ-με-κάρρ, ποῦ ἢ ἕδρα; ποῦ νὰ καθήσῃ τις; || قالی — ἔϊνε-λ-μεφέρρ, ποῦ τὸ καταφύγιον; ποῦ νὰ καταφύγῃ τις; || βλ. مقر.

این } ΙΙ. ἴν, ἀντ. δεικτ. οὗτος, αὕτη, τοῦτο: و آن — τοῦτο καὶ ἐκεῖνο. Ἀπαντᾷ ἐν φράσεσι περιπκαῖς ἔνθα τὸ ι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκβάλλεται, ὡς: بنا برین ἕνεκα τούτου, διὰ τοῦτο, ἑπομένως· || بعد از ین ἀπὸ τοῦ λοιποῦ, τοιούτεῦθεν.

این } Τ. ἴν, ὄν. τρώγλη, φωλεὰ ἀγρίων θηρίων· βλ. καὶ انجکز.

ایناق } Τ. ἰνάκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ ایناق] ἐπθ. ἄμπιστος, ἀμύθουλος· βλ. اینانج.

اینان } Τ. ἰνὰν [βλ. ایناق] ὄν. πίστις, ἐμπιστοσύνη, βεβαιότης, πεποίθησις: — اوق γίνεται πίστις, πιστεύω, παραδέχομαι [δοτ.]· || اولسون — πεποίθησις ἔστω, πιστεύσατε, σᾶς διαβεβαιῶ· || ی یوق — δὲν πιστεύει· || کلمك — πιστεύω, εἶμαι βέβαιος· || آدم ایشیتدکجه یو حالی حاصل اولیور — اولدجنه یر دراو ὅσῳ ἀκούει τις τὴν διαγωγήν του ταύτην, οὐδαμῶς πιστεύει [παράγεται πίστις] ὅτι θὰ σωφρονισθῇ.

اینانج } Τ. ἰνὰν-τζ [ایناق] ἐπθ. ἀξιόπιστος· βλ. καὶ ایناق.

ایناندیرمق } Τ. ἰναν-τιρ-μάκ, ρμ. μτθ. κάμνω τινὰ νὰ πιστεύσῃ τι, καταπείθω, καθιστῶ τι πιστευτόν [δοτ. αἰτ.]: یوق — μὰς ἔκαμε νὰ τὸ πιστεύσωμεν.

اینانلمق } Τ. ἰνανηλμάκ, ρμ. πθ. πιστεύομαι, εἶμαι πιστευτός· § [ἀπροσ.] πιστεύει τις [δοτ.]: بوکا اینانیلوری τοῦτο; || بوکا اینانلز τοῦτο δὲν πιστεύει τις· || اینانلز ἢ اینانلز ἰνανηλμάζ, ἀπίστευτος· || اینانیلمز πιστευτός· || اینانیلمجق ἀπίστευτος.

اینانمامق } Τ. ἰνάν-μα-μακ, ρμ. μτθ. δὲν πιστεύω, δὲν ἐμπιστεύομαι [δοτ.]: دوستکه صمان طولدیرر پوستکه εἰς τὸν φίλον σου· πλήροῦ τὸ δέρμα σου ἄχυρον [προμ.]· || اینانمز ἰνανμάζ, ὁ μὴ πιστεύων.

اینانمق } Τ. ἰναν-μὰκ [βλ. ایناق] ρμ. μτθ. πιστεύω, ἐμπιστεύομαι [δοτ.]: سوزینه اینادم ἐπίστευσα εἰς τὸν λόγον του· || اوروم اینانورم σᾶς πιστεύω· || [δοτ. αἰτ.]: کندیسنه بیك آلتون دکل بر آلتونی بیله اینانمق قابل دکل οὐχὶ χίλια ψλωρία, οὐδὲ ἓν ψλωρίον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐμπιστευθῇ τις.

اینانیش } Τ. ἰναν-ἰζ [ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. πίστις, ἐμπιστοσύνη, πεποίθησις.

اینتی پوف } Τ. ἰντι-πὸφ [κατὰ τὸ لهجه κατὰ παραφθορὰν ἐκ τῆς ἀραβ. λ. انتی بوف] ὄν. ἔλλειψις ὑπολήψεως, μωρολογίαι, ἀνοησίαι: آدم — دن — ἄνθρωπος μὴ ἔχων καμμίαν ὑπόληψιν, μηδέν.

اینجالیز } Τ. ἰνὸζαλίζ, ὄν. εἶδος ἀγρίου σκορόδου.

اینجتمك } Τ. ἰνὸζετ-μέκ, βλ. اینجلتمك ἰνὸζελτ-μὲκ καὶ اینجیتمك ἰνὸζιτμέκ.

اینجقرمق } Τ. ἰνὸζ-κιρμὰκ [ὀνοματοποιία] ρμ. οὐδ. λύζω, κ. ἔχω λόξυγγα, ὀλολύζω: اینجقره اینجقره κλαίω ὀλολύζων [ἰνὸζκηρὰ ἰνὸζκηρά]· βλ. καὶ هیچقرمق.

اینجقریق } Τ. ἰνὸζ-κηρίκ, ὄν. λυγμός, κ. λόξυγγας: طوتمق — λυγμός, καταλαμβάνει, πιάνει [αἰτ.]: طوتدی — بی μὲ κατέλαβε λυγμός· || کچمك — παύει ὁ λυγμός.

اینجك } Τ. ἰνὸζίκ, βλ. انجیك καὶ انجیك.

اینجکز } Τ. ἰν-ὸζιγέζ, ὄν. μικρὰ τρώγλη, ὀπή.

اینجلتمك } Τ. ἰνὸζε-λτμέκ, ρμ. μτθ. λεπτύνω, καθιστῶ τι λεπτόν, ὀξύ [αἰτ.]: قورشون قلمی — λεπτύνω, ὀξύνω τὸ μολυβδοκόνδυλον· § μτφ. ἐξευγενίζω, ἐκπολιτίζω [ψιλαίνω].

اینجلملك } Τ. ἰνὸζε-λὲιλμέκ, ρμ. πθ. λεπτύνομαι, ὀξύνομαι· μτφ. ἐξευγενίζομαι.

اینجلمك } Τ. ἰνὸζε-λμέκ, ρμ. οὐδ. γίνομαι λεπτός, λεπτύνομαι· § κάμνω τὸν εὐγενῆ [ψιλαίνω]· § μεταχειρίζομαι ἀντὶ τῶν καθιερωμένων ἐν τῇ Τουρκικῇ ἐκφράσεων ἄλλας ξένας ἢ ὀζούσας ξενισμόν, ὡς ἀντὶ τοῦ صوبه کیرمك τὸ الق جام — λαμβάνειν λουτρόν, ἀντὶ τοῦ اهالی τὸ اهالی οἰκογένεια, ἀντὶ τοῦ زیارت τὸ ویزیته ἐπίσκεψις, ἀντὶ τοῦ دکمك τὸ باستون ῥάβδος κτλ.

اینجو } Τ. ἰνὸζὸ ἢ اینجی ἰνὸζί, ὄν. μαργαρίτης: ی — کوك — κόκκος μαργαρίτου· || — یالانجی τεχνητὸς [ψευδὴς] μαργαρίτης· || — چیچکی — μαργαρίτης [ψυτ. βλ. καὶ دلك].

اینجولی } ἢ اینجیلی Τ. ἰνὸζι-λί, ἐπθ. μαργαριτοφόρος.

اینجه } Τ. ἰνὸζέ, ἐπθ. λεπτός: ز — ὕφασμα λεπτόν· || اون — ἄλευρον λεπτόν· || آدم — λεπτὸς ἄνθρωπος, πανοῦργος [ψῆνος]· || فکر — λεπτὴ ἰδέα [εἰρωνικῶς]· || ایش — λεπτὸν ἔργον· || کسیم — λεπτοψυής, ἰσχνὸς [ψιλοκοπιά]· || خستك — φθίσις [νόσος λεπτή]· || ساز — μουσικὸς θίασος ἐκ κιθαριστῶν καὶ παικτῶν λεπτῶν ὀργάνων· || قومول — μικρὰ ἀποσπάσματα διεσκορπισμένα πρὸ τοῦ στρατοῦ· || — ایپ ἰπ ἰνὸζέ, λεπτότατος· || یه — دن — λεπτὰ λεπτά, [ψιλὰ ψιλά], λεπτομερέστατα. || کمسك — κοσκινίζω λεπτά, μτφ. ἐξετάζω λεπτομερέστατα.

اینجه جك } Τ. ἰνὸζε-ὸζίκ, ἐπθ. ὑποκ. λεπτότατος, κ. ψιλούτσικος· § ἐπρ. λεπτότατα.

اینجه رك } ἢ اینجرك Τ. ἰνὸζε-ρέκ, ἐπθ. λεπτοψυής, κομψός.

اینجه لتمك } Τ. ἰνὸζε-λετμέκ, ρμ. μτθ. ταὐτὸ τῷ اینجلتمك βλ.

اینجه لك } Τ. ἰνὸζε-λίκ, ἀφ. λεπτότης· § εὐφυΐα, εὐφυολογία ἄχαρις: کوستمك — δεικνύω εὐφυΐαν, εὐφυολογῶ [εἰρωνικῶς].

اینجه لمك } Τ. ἰνὸζε-λεμὲκ καὶ اینجه لجك ἰνὸζε-λενμέκ, βλ. اینجلمك.

اینجی } Τ. ἰνὸζί, βλ. اینجو.

اینجیتمك } Τ. ἰνὸζι-τ-μέκ, ρμ. μτθ. προξενῶ πόνον, ὀδύνην, βλάβην, κτυπῶ,

πληγόνω ἐλαφρῶς μέλος τοῦ σώματος, κακῶ, θραύω, ἀνησυχῶ, ἐνόχλῶ, πειράζω, ἐγγίζω, δὲν ἀφίνω ἥσυχον [αἰτ.]: اینجیتدم پرمغمی ἐπλήγωσα [ἐπόνεσα] τὸν δάκτυλόν μου· || اینجیتمه بنی اینجیدرم سنی μὴ μὲ πειράζῃς νὰ μὴ σὲ πειράξω [φράσις δημώδης ἐπὶ νόσων ὀλεθρίων καὶ ἀνιάτων, ὡς ὁ καρκῖνος].

اینجیدلمك } Τ. ἐνδζιτ-ιλ-μὲκ [ἐκ τοῦ προηγ.] ρημ. πθ. πληγόνομαι, κακοῦμαι, πειράζομαι, ἐνοχλοῦμαι.

اینجیدیجی } Τ. ἐνδζιτιδζὶ [ἐκ τοῦ اینجیتمك] ἐπθ. ὁ προξενῶν πόνον, ἄλγος, βλάβην, ὁ πληγόνων, ὁ βλάπτων, ὁ ἐνοχλῶν, ὁ πειράζων.

اینجیدیش } Τ. ἐνδζιτὶς [ἐκ τοῦ اینجیتمك βλ.] ρ.ἀφ. τὸ προξενεῖν πόνον, ἄλγος εἴς τι μέλος τοῦ σώματος, τὸ κτυπᾶν, τραυματίζειν ἐλαφρῶς, κάκωσις, ἐνόχλησις.

اینجیر } Τ. ἐνδζίρ, βλ. انجیر.

اینجیك } Τ. ἐνδζιτ-ὲκ [ἐκ τοῦ اینجیتمك] ἐπθ. ἐλαφρῶς πληγωμένος· § βλ. καὶ انجیك.

اینجیلی } Τ. ἐνδζιλί, βλ. انجیلی.

اینجیمك } Τ. ἐνδζι-μὲκ, ρημ. οὐδ. πονῶ, ἔχω ἢ ὑποφέρω πόνον, ὀδύνην, πληγόνομαι, ἐξαρθροῦμαι, θραύομαι [ἐπὶ ὀστοῦ, δακτύλου, βραχίονος κτλ.].

اینجینمك } Τ. ἐνδζι-ν-μὲκ, ρημ.μσ. πληγόνομαι ἐλαφρῶς, θραύομαι, ἐξαρθροῦμαι, παθαίνω, πονῶ, πειράζομαι, βλάπτομαι [ἐπὶ μέλους τοῦ σώματος]: وجودی اینجینمش τὸ σῶμά του ἐπληγώθη· || صدری اینجیندی τὸ στῆθός του ἔπαθε, ἐβλάφθη, ἐπόνεσε· § μτφ. δυσαρεστοῦμαι, πειράζομαι.

آینده } Π. ἀγεντὲ [μτχ. τοῦ ρημ. آمك ἀμὲ-τὲν] ὁ ἐρχόμενος: و رونده — ἀγεντὲ θον ρεθὲντὲ, ὁ ἐρχόμενος καὶ ὁ ἀπερχόμενος· || — خوش ἀπέριττος, ὁ μὴ ἐπιτετηδευμένος, φυσικός· || رومان — خوش — μυθιστόρημα περίεργον καὶ ἀπέριττον· § πλθ. آیندکان ἀγεντεγκιάν.

ایندیرلمك } Τ. ἐν-τιρ-ιλ-μὲκ, ρημ. πθ. καταβιβάζομαι, ἐλαττοῦμαι, ταπεινοῦμαι, καθελκύομαι εἰς τὴν θάλασσαν [ἐπὶ πλοίων], καταπραΰνομαι· βλ. ایندیرمك.

ایندیرمك } ἐν-τιρ-μὲκ, ρημ. μτθ. καταβιβάζω, ταπεινῶ, καταβάλλω, καθελκύω εἰς τὴν θάλασσαν [πλοῖον], ἐλαττῶ, καταπραΰνω, καταφέρω ὡς γρονθοκόπημα κτλ. [ὀστ.αἰτ.]: — قوغدی قویویه καταβιβάζω τὸν κάδον εἰς τὸ ψρέαρ· || — کمی‌یی صویه καταβιβάζω, καθελκύω τὸ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν· || کمیلری — صویه καταβιβάζω τὰ ἱστία εἰς τὴν θάλασσαν [ναυτικὸς χαιρετισμὸς τὸ πάλαι], μτφ. καταπραΰνομαι, ἐνδίδω· || — باشه یومروق καταφέρω [ὀντριβῶ] ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τινος γρόνθον, γρονθοκόπημα· || [αἰτ.]: — ساعتی καταβιβάζω τὸ ὡρολόγιον, ἤτοι βάλλω ἢ φέρω ὀπίσω [βλ. ایندیرمك] || — باش καταβιβάζω, ταπεινῶ τὴν κεφαλήν, ταπεινοῦμαι· || — قره کوز ποιῶ ὀδόντας, τραχήν· || [αἰτ. καὶ دن]: — یرینی آیندن καταβιβάζω τινὰ ἀπὸ τοῦ ἵππου· || — حسابدن καταβιβάζω ἀπὸ τοῦ λογαριασμοῦ, ἐκπίπτω, ἀφαιρῶ· || دن — γینومك αἰτία ἀποπληξίας, λυπῶ, κάμνω νὰ τὸν καταβῇ ἀποπληξία.

اینك } Τ. ἐνὲκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ اینك] ὄν. ἀγελάς, δάμαλις: اك — τρέφω δάμαλιν· || βλ. بوزاغی، بوغا، بوغا.

اینکجی } Τ. ἐνὲκ-τζί, ὄν. βουκόλος, κ. ἀγελαδάρης.

اینکجیلك } ἐνὲκ-τζι-λὲκ, ἀφ. βουκολικὴ, τὸ ἔργον τοῦ βουκόλου.

اینکلك } Τ. ἐνὲκ-λὲκ, ὄν. βουκόλιον, τόπος ἐν ᾧ περιβάλλονται ἀγελάδες.

اینلمك } Τ. ἐν-ιλ-μὲκ, ρημ. πθ. ἐπέχον θέσιν ἀπροσώπου: اینلر بوراده ἐντεῦθεν καταβαίνει τις, ἢ δύναται τις νὰ καταβῇ [ἐνιλίρ]· || اینلز بوراده ἐντεῦθεν δὲν καταβαίνει τις, ἢ δὲν δύναται τις νὰ καταβῇ [ἐνιλμέ].

اینلدی } Τ. ἐνιλτί, βλ. ایکلدی.

اینلمك } Τ. ἐνλεμὲκ, βλ. ایکلمك.

اینمك } Τ. ἐν-μὲκ, ρημ. οὐδ. καταβαίνω [ἐν-τιθ. τῷ اینمك ἐνιμὲκ, ἐπιβαίνω] ταπεινοῦμαι, ἐκπίπτω [ἐπὶ τιμῆς ἐμπορευμάτων, χρεωγράφων κτλ.], καταπίπτω, καταπραΰνομαι, κατευνάζομαι [ἐπὶ ἀνέμου, τρικυμίας, φωνῆς], ἐξαλείφομαι [ἐπὶ οἰδημάτων], ἀφιππεύω κατὰ τὸ ταξείδιον πρὸς ἀνάπαυσιν, ἢ διανυκτέρευσιν, καταλύω [ὀστ.]: — آشاغی‌یه καταβαί-

νω κάτω· || — یورکنه καταβαίνει εἰς τὴν καρδίαν τινός, ἤτοι προσβάλλεται ὑπὸ ἀποπληξίας· || [دن]: — آتدن καταβαίνω ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἀφιππεύω· || — شیش τὸ οἴδημα καταπίπτει, ἐξαλείφεται· || — دیوار ὁ τοῖχος καταπίπτει, χαμηλοῦνει, ταπεινοῦται.

اینمه } Τ. ἐνμέ, ὄν. ἀπαρ. τὸ καταβαίνειν, κατάβασις, κάθοδος· § ἀποπληξία.

آینه } Π. ἀϊνά, آینه‌جی ἀϊνα-τζή, آینه‌لی ἀϊναλή, βλ. آیینه, آیینه‌جی, آیینه‌لی.

آینه‌روز } Ελ. ἀϊνόροζ, ὄν. κ. Ἅγιον Ὄρος, Ἄθως: مناستری — αἱ μοναὶ τοῦ Ἄθω· || کشیشلری — οἱ μοναχοὶ τοῦ Ἄθω.

اینی } Τ. ἐνί, βλ. انی.

اینیش } Τ. ἐνὶζ [ἐκ τοῦ اینمك] ρημ. ἀφ. κατάβασις, κατήφορος: یوقوش — κατήφορος ἀνήφορος, ἤτοι ἀνώμαλον ἔδαφος· || هر — ی یوقوشك πᾶς ἀνήφορος ἔχει καὶ κατήφορον, δηλαδὴ ἢ πρόοδος, ἢ εὐτυχία δὲν εἶναι διαρκὴς ἢ ἀκμὴ καὶ παρακμή [πρμ.].

اینیك } Τ. ἐνὶκ [ἐκ τοῦ اینمك] ἐπθ. καταβιβασμένος: برده — παραπέτασμα καταβιβασμένον· || βλ. καὶ ایك ἐνὶκ.

آیو } Τ. ἀγιοῦ ἢ آی ἀγή, ὄν. ἄρκτος: آرمودك — ی ایوسی طاغده τὸ καλλίτερον τῶν ἀπίων τρώγει ἢ ἄρκτος ἐν τῷ ὄρει [πρμ.]· § [μτφ.] ἀγροῖκος, σκαιὸς ἄνθρωπος· § بچه‌سی — ἄκανθος [φυτ.]· || قولاغی — πράνθεμον [φυτ.]. || دودی — δυκάμινον ἄγριον· || اوی — ἄρκειον, κ. πλατομανδήλα· || بالی — ψώκη.

ایو } Τ. ἐγιὸ ἢ ای ἐγή [βλ. اوکو ὀγκιὸ] ἐπθ. καλός: خوی — کلی ἔξις· || محصول — کالὸν προϊόν, καλὴ ἐσοδεία· || کون — καλὴ ἡμέρα, εὐτυχία· || کوتو — καλὸς κακός, ἢ καλὸν κακόν· ὅ,τι δήποτε, τὸ εὑρεθέν· || — دها καλλίτερος· || — یك κάλλιστος, ἐξαίρετος· || — اپ ἐπ ἐϊ, ἀρκετὰ καλός· || سی — τὸ καλλίτερον· || پاره — καλὰ χρήματα, ἤτοι ἱκανά· § ἐπρ. καλῶς, καλά: نه‌سین — ἔχεις καλῶς [τὴν ὑγίειαν]; || دکلدر — δὲν εἶναι καλά· || — یك [ἢ یکی πὲκ-ἐϊ] κάλλιστα· || — اپ ἀρκετὰ καλῶς· || Ρημ. ایلمك — κάμνω τινὰ καλά, θεραπεύω· || اولق — γίνομαι καλά, θεραπεύομαι· || کون دوستی — φίλος ἐν εὐτυχίᾳ [πρμ.] § πλθ. ایولر καλοί, ἐνάρετοι.

ایو } Τ. ἰό, ὄν. σπουδή, ταχύτης· βλ. ایوی.

ایواء } Α. ἰόὰ [ῥζ. اوی] ρ. ἀφ. ἐγκατάστασις, τοποθέτησις [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν χρήσει ὁμοῦ μετὰ τοῦ συνωνύμου اسکان ἰσκιάν]: و اسکانی — مهاجرینك ἢ ἐγκατάστασις τῶν μεταναστῶν· || — ی مسافرین τοποθέτησις τῶν ξενιζομένων. || Ρμ. ἐγκαθιστῶ, βάλλω τινὰ νὰ ἐγκατασταθῇ καὶ κατοικήσῃ [αἰτ.]· || βλ. مأوی.

آیوا } Τ. ἀϊβά, βλ. آیوه.

ایوالله } Α. ἐϊ-βαλλαχ [φράσις ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ ای ναὶ καὶ والله μὰ τὸν Θεόν, ἤτοι: ναί, ἔστω]· ἐπφ. εὐχαριστῶ! || دیك — λέγω εὐχαριστῶ, παραδέχομαι, ἐνδίδω, ὑποτάσσομαι: یوق — کیمسه‌یه — ی εἰς κανένα δὲν λέγει εὐχαριστῶ, ὑπερήφανος, ἀκατάδεκτος· § ὑγίαινε! χαῖρε! [ἀποχαιρετισμός].

ایوان } Π. ἐϊβάν, ὄν. αἴθουσα, θόλος, στοά, αἴθουσα ἄνω τῆς θύρας, ὑπερῷον — داغ آستان آدیتانی ἀδιτάνι ἀθλεντ-ἐϊβάν, αὐλή, ἤτοι παλάτιον ἔχον μεγάλας αἰθούσας ἢ στοάς· — سرای ἐϊβὰν σεράϊ, Ἀϊβασαρί, ὄνομα ἀποβάθρας τοῦ Κερατείου Κόλπου.

ایواه } Π. ἐϊ-βάχ, ἐπφ. ἐϊ! ἀλλοίμονον: — آرتق قورتلق ممکن دکل φεῦ! δὲν εἶναι δυνατὴ πλέον ἢ σωτηρία! § πλθ. ایواهلر ἐϊβαχλάρ: اولسون — φεῦ!

ایوب } Α. ἐγιὸπ, ὄν. κ. Ἰώβ: — حضرت ὁ ἅγιος Ἰώβ· || انصاری — ἐγιὸπ ἐνσαρί, ὄνομα ἁγίου Μωαμεθανοῦ τεθαμμένου ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Κερατείου Κόλπου, ἔνθα ὑπάρχει καὶ τέμενος ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ, ἐξ οὗ καὶ τὸ αὐτόθι προάστειον ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐγιὲπ, ἢ ἐγὶπ Σουλτάν· βλ. καὶ انصار.

ایوتلمك } Τ. ἰό-ετλεμὲκ, κ. ἐό-ετλεμὲκ [ἐκ τοῦ ایوی ἰόϊ] ρημ. οὐδ. σπεύδω, βιάζομαι ὡς διὰ νὰ ἐξέλθω πλοίου κτλ.

ایوجه } Τ. ἐϊ-τζέ, ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἀρκετὰ καλός, ἢ καλῶς [καλούτσικος].

آیوجی } Τ. ἀγιου-τζοῦ, ὄν. ἀρκτοκόμος, κ. ἀρκουδιάρης.

ایود } Ελ. ἰόὲ, ὄν. ἰώδιον· βλ. یود.

ایوز } Τ. ἰόϊζ [ἐκ τοῦ ایومك] ὄν. οἶστρος, ἤτοι ἔντομον κεντῶν τὰ ζῶα.

ایودرمك } Τ. ἰό-τιρ-μὲκ [λ. ἀρχ.] ρημ.μτθ. ἐπισπεύδω, κάμνω νὰ τρέχῃ, νὰ σπεύδῃ [αἰτ.].

ایوکن } Τ. ἰό-γκὲν [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ ایومك]. ἐπθ. ὁ σπεύδων, ὁ βιαζόμενος.

ایوکنلك } Τ. ἰόγκεν-λὶκ [λ. ἀρχ.] ἀφ. σπουδή, βία τρέχοντος, διαζομένου.

آیول } Τ. ἀϊόλ [κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ ای اوغل] ἐπῆ. ὦ τέκνον! βλ. اوغل.

ایولشدیرمك } ἢ ایلشدیرمك Τ. ἐϊ-λεσὶρ-μὲκ, ρμ. μτδ. βελτιῶ τινα ἤ τι, κάμνω καλλίτερα [αἰτ.].

ایولشمك } ἢ ایلشمك Τ. ἐϊ-λεσμὲκ, ρμ. μσ. γίνομαι καλός, καλλίτερος, ἢ καλλίτερα, βελτιοῦμαι, ἀναλαμβάνω, θεραπεύομαι, καλλιτερεύω [ἐπὶ ἀσθενοῦς], συνδιαλλάττομαι, καλλιεργῶ ἀγαθὰς σχέσεις μετά τινος.

ایولك } Τ. ἐϊ-λὶκ, ἀφ. ἀγαθότης, καλόν, εὐεργεσία, χάρις: ضایع اولماز — τὸ καλὸν δὲν χάνεται [πρμ.]· || ایك — ποιῶ καλόν, χάριν, εὐεργεσίαν, εὐργετῶ [δοτ.]· || له —, ایله — φιλικῶς [μὲ τὸ καλόν].

ایولنمك } ἢ ایلنمك Τ. ἐϊ-λενμὲκ, ρμ. μσ. βελτιοῦμαι, τελειοποιοῦμαι· § ἀνακτῶ ὑγείαν, γίνομαι καλά.

ایومك } Τ. ἰό-μὲκ [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. σπεύδω, τρέχω: صبر سلامتدر — ملامتدر ἢ ὑπομονὴ σωτηρία, ἢ βία κακόν [πρμ.].

آیوه } Τ. ἀϊόὰ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ آیق] ὄν. κυδώνιον: اکك — سی εἶδος κυδωνίου, κ. ψωμοκύδωνον· || ایون — سی κυδώνιον ὑπόξοινον ὡς λεμόνιον· || آغاجی — κυδωνέα· || — رباسی κυδωνόπαστον· || چیچکی — ἄνθος κυδωνέας· χρῶμα ρόδινον θαμβόν· || یی یوغق — μεθύω [καταπίνω τὸ κυδώνιον]· || کی صرارمش — κίτρινος ὡς κυδώνιον, ἀσθενής.

ایوی } Τ. ἰόϊ [λ. ἀρχ.] ὄν. σπουδή· βλ. ایو ἰό.

ایویدی } Τ. ἰόι-τὶ, ἐπθ. ὁ σπεύδων, ὁρμητικός, ἀπερίσκεπτος.

ایویدیلك } Τ. ἰόιτι-λὶκ, ἀφ. σπουδή, ὁρμή, ἀπερισκεψία.

ایویرمك } Τ. ἰό-ιρ-μὲκ, ρμ. μτδ. στρέφω, κινῶ: ایویروب چویرمك στρέφω καὶ γυρίζω τι ἐν τῇ χειρί, ὡς ἐπιστολὴν κτλ.· || ایویره چویره ἰόιρὲ τσεθιρέ, γύριζε στρέψε, ἤτοι ἀπὸ 'δῶ τὸ γυρίζει, ἀπὸ 'κεῖ τὸ στρέφει.

ایویك } Τ. ἰόϊὶκ [ἐκ τοῦ ایومك] ὄν. ὑπόδημα πλατὺ ξύλινον, ἐμποδίζον τοὺς πόδας ἀπὸ τοῦ νὰ βυθίζωνται εἰς τὴν χιόνα καὶ συντελοῦν εἰς τὴν εὐκινησίαν.

آیه } ἢ آیا Ελ. ἀγιά, ἐπθ. ἅγιος [ἐκκλησίας]: آیه یورکی کلیسای ἐκκλησία ἁγ. Γεωργίου.

ایهام } Α. ἰχὰμ [ρζ. وهم] ρ. ἀφ. ἀμφιδολογία, φράσις διφορουμένη, ἀμφιλογία: مجرد — ἀμφιλογία ἁπλῆ· || مرشح — ἀμφιλογία περίπλοκος [μουρεκκάχ]· || قبیح — ἀμφιλογία κακὴ [περιέχουσα ὑπαινιγμὸν κακοήθη]· || طریقیله — διφορουμένως. ‖ Ρμ. μεταχειρίζομαι ἀμφιδολογίαν, ἀμφιλογίαν, κάμνω τινὰ διὰ διφορουμένης φράσεως νὰ ἐννοήσῃ τί [αἰτ.]: کلمده خلاف ایدر بر شی واردر — قصدی ὑπάρχει ἐν τῷ λόγῳ τι, ὅπερ κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ ὑποθέσῃ τὸ ἐναντίον τοῦ σκοπουμένου· § πλθ. ایهامات.

آیی } Τ. ἀγί, βλ. آیو.

ایی } Τ. ἐγί, βλ. ایو.

ایبود } Ελ. ἰγιότ, ὄν. ἰώδιον [χημ.]· βλ. یود.

آیق } Τ. ἀγὶκ [ἐκ τοῦ آیق] ἐπθ. νηφάλιος, νήφων.

آیقلانمق } Τ. ἀγικ-λανμὰκ, ρμ. μσ. ἀπομεθύσκομαι, ἀνανήφω· βλ. آیقلانق.

آیقلق } Τ. ἀγικ-λὶκ, ἀφ. νηφαλιότης.

آیین } ΙΙ. ἀγὶν, ἔθος, συνήθεια, τάξις, τελετή, κανών, νόμος, θρησκευτικαὶ διατυπώσεις, λειτουργία: ی — قاتاوال τὸ ἔθος ἢ αἱ τελεταὶ τῆς ἀπόκρεω· || بندکی — ἀΐνι τεντεγκὶ, κανὼν δουλείας, ὅ,τι ἐπιβάλλει ἡ ἀφοσίωσις· || مولویان — θρησκευτικαὶ διατυπώσεις ἢ ἔθιμα τῶν Μεβλεβίδων [مولوی], ἤτοι ὁ χορὸς ὃν οὗτοι ἐκτελοῦσιν ἐν ταῖς μοναῖς αὐτῶν [تکه]· || — اجرای ποιῶ λειτουργίαν, λειτουργῶ [ἐπὶ χριστιανῶν]: ایلدیکی صرده — اجرای کلیساده ἐνῷ ἐλειτούργει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· || — یهودی λειτουργία τῶν ἰουδαίων· § στολισμός, βλ. شهر.

آیین } Τ. ἀΐν [ἐκ τοῦ آیق] ὄν. παίγνιον, δόλος, ἀπάτη: اویون لغز — δὲν γνωρίζει δόλον, ἀπάτην, ἤτοι ἄνθρωπος εὐθύς.

آیینه } ΙΙ. ἀγινά, κ. ἀΐνά, ἐν τῇ ποιήσει آینه [κατά τινας ἐκ τοῦ آهن ἀχὲν σίδηρος, καὶ κατ'ἄλλους ἐκ τοῦ آیین στολισμὸς] ὄν. κάτοπτρον: قلب — κάτοπτρον τῆς καρδίας, ἤτοι καρδία ὁμοιάζουσα κατόπτρῳ· || آسمان —, κάτοπτρον τοῦ οὐρανοῦ, ἢ چرخ —, κάτοπτρον τοῦ στερεώματος, ἢ خاوری —, κάτοπτρον τῆς ἀνατολῆς, ἤτοι ἥλιος· || اسکندر —, κάτοπτρον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, ἤτοι ζωῶδες κάτοπτρον ἐν ᾧ, κατεσκευασμένῳ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἐστημένῳ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐν ὑψηλῷ μέρει, ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἔβλεπεν ἐξ ἀποστάσεως ἑκατὸν μιλλίων τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ· || —, دوران ایناه ثه‌برانه κάτοπτρον τῆς σφαίρας, τῆς τύχης: دوران یزه ثه صورت کوستر بلدلم —, ἰδωμεν ὁποίαν μορφὴν δείξει ἡμῖν τὸ κάτοπτρον τῆς σφαίρας, ἤτοι ἰδωμεν τὸ ἀποβησόμενον.

آیینه‌جی } Τ. ἀΐνα-ϑζὶ, ὄν. κατοπτροποιός, ἢ κατοπτροπώλης· § μτφ. ἀσπατεών, πανοῦργος.

آیینه‌جیلق } Τ. ἀΐναϑζι-λὶκ, ὄν. ἡ τέχνη, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κατοπτροποιοῦ, ἢ κατοπτροπώλου· § πανουργία, δολιότης.

آیینه‌دار } ΙΙ. ἀΐνα-ϑάρ, ὄν. ὁ κρατῶν κάτοπτρον [ὑπηρέτης ἀπέναντι κυρίου]· § κουρεύς.

آیینه‌لی } Τ. ἀΐνα-λὶ, ἐπίθ. κεκοσμημένος διὰ κατόπτρων: صالون — αἴθουσα κεκοσμημένη διὰ κατόπτρων· || چشمه — ὄνομα συνοικίας τοῦ Πέρα Κων]λεως.

ب

ب } ϑὲ, δεύτερον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου προφερόμενον ὡς τὸ μπ τῆς ἑλληνικῆς ἢ ὡς τὸ γαλλικὸν b: بابا ϑαϑά, πατήρ, باب ϑάϑ, πύλη. Ἐνταῦθα συνθηματικῶς παριστάνεται διὰ τοῦ ϑ. Ἐν τέλει τουρκικῶν λέξεων προφέρεται ὡς π: كيدوب γιτεβπ, كاوب γκελεβπ· § Ἀριθμητικῶς σημαίνει 2 [βλ. ابجد]. § Ἐν χρονολογίαις εἶναι συγκοπὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς Ρεβζὲπ [رجب]: ٣ ب سنه ١٣١٤ ἤτοι 3 Ρεβζὲπ τοῦ ἔτους 1314. § βλ. با.

ب } ΙΙ. ϑὲ, πρόθ. μέχρι: تا بصباح تا ϑὲ ϑαϑάχ, μέχρι πρωΐας· || تا بقیامت تا ϑὲ κιγιαμὲτ, μέχρι δευτέρας παρουσίας· § ἀπὸ ... εἰς: يل يل يلاج ϑὲ γιλάχ ϑὲ γιλάχ, ἀπὸ μηνὸς εἰς μῆνα, κατὰ μῆνα· || دست بدست ϑὲστ ϑὲ ϑέστ, χέρι, μὲ χέρι ἀλληλοκρατούμενοι· § κατὰ [ἐπὶ συμφωνίας]: بول ϑὲ κάβλι φιλάν, κατὰ τὸν λόγον τοῦ δεῖνος· § ἑν, εἰς, μὰ [ἐπὶ ὅρκου]: خدا بنام ϑὲ νάμι χοτά, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ· || بحق خدا ϑὲ χάκκι χοτά, μὰ τὸν Θεόν.

ب } Α. ϑὶ, πρόθ. εἰς: يد يدا γέτεν ϑὶ γέτ, ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ἰδιοχείρως· § διά, διὰ: بالواسطه ϑὶ-λ-βασιτά, ἐμμέσως, διὰ μέσου· || بامر الله تعالى ϑὶ ἀμρὶ-λλαχι τεάλα, διὰ διαταγῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, θείῳ κελεύματι· § μετὰ ρηματικοῦ ἀφηρημένου ἰσοδυναμεῖ τροπικῇ μετοχῇ: بالبيان ϑὶ-λ-βεγιάν, μετὰ τῆς δηλώσεως, ἤτοι δηλώσας [بيان ايدرك]· || بالقبول ϑὶ-λ-καϑούλ, μετὰ τῆς παραδοχῆς, ἤτοι παραδεχθεὶς [قبول ايدرك]· § ἐν, διά, νὴ [ἐπὶ ὅρκου]: بسم الله ϑὶ-σμὶ-λλαχ, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ· || بالله ϑὶ-λλαχ, μὰ τὸν Θεόν.

باء } Α. ϑά, ὄν. θ. τὸ ἀραβικὸν ὄνομα τοῦ γράμματος ب καλουμένου باى موحده ϑάϊ μοϑεχχατέ, μπὰ τὸ μονόστιγμον, ἢ باى عربى ϑάϊ ἀρεϑὶ, μπὰ τὸ ἀραβικόν.

با } ΙΙ. ϑά, πρόθ. μετά, διά, δυνάμει: مضبطه — διὰ πρακτικοῦ· || تذكره — διὰ γράμματος· || امر عالى — δυνάμει ὑψηλῆς διαταγῆς· || ارادهٔ سنيه — δυνάμει Αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος· || تلغراف — διὰ τηλεγράφου, τηλεγραφικῶς· || كمال آسايش — μετὰ μεγάλης ἡσυχίας, ἢ ἐν μεγάλῃ ἡσυχίᾳ· || خصوص — κατ' ἐξοχήν, πρὸ πάντων. § Ἐν τισιν ἰσοδυναμεῖ ἐπι-

θέτῳ, ὡς: كال — جال κάλλος ἐντελέστατον [πὰ κεμὰλ=μετ'ἐντελείας]· ‖ خبر — πὰ χαπέρ, ἐνήμερος [μετ'εἰδήσεως]· ‖ عدل وداد — φιλοδίκαιος.

با } Τ. πά, ἐπῴ. ἄλ ποσῶς, οὐδαμῶς· βλ. καὶ باى πάχ.

باب } Α. πὰπ, ὄν. πύλη, θύρα: — مفتوح πύλη ἠνεῳγμένη· ‖ — مسدود πύλη κεκλεισμένη· ‖ — بلده πύλη τῆς πόλεως· ‖ — حكومت πύλη τῆς διοικήσεως, κυβερνήσεως· ‖ — عنايت πύλη τοῦ ἔλέους· ‖ — لطف و مرحمت πύλη χάριτος καὶ εὐσπλαγχνίας· ‖ — مراحم مآب πύλη, ἥτις εἶναι τὸ ἄσυλον τῆς εὐσπλαγχνίας· ‖ السعاده — πάπῦ-ϑ θεαπέ, πύλη τῆς εὐτυχίας, ἤτοι Αὐτοκρατορικὸς γυναικωνίτης· ‖ السعادة الشريفه آغاسى — πάπῦ-ϑ-θεαπέτῦ θριφὲ ἀγαθή, ὁ ἀρχιευνοῦχος τῶν ἀνακτόρων· ‖ سلطانيه — πύλη Σουλτανική ἐν τοῖς ἀνακτόροις· ‖ همايون — πύλη αὐτοκρατορική, ἤτοι πύλη τοῦ θρόνου ἐν τοῖς σουλτανικοῖς ἀνακτόροις· § τμῆμα κυβερνητικόν, ὑπουργεῖον: — عالى Ὑψηλὴ Πύλη, πρωθυπουργεῖον· ‖ — سرعسكرى ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν· ‖ — مشيخت σέιχ-ουλ-ισλαμάτον, ἤτοι ἡ ὕδρα τοῦ σέιχου-λ-ισλάμη· ‖ — ضبطيه ὑπουργεῖον τῆς ἀστυνομίας· § κεφάλαιον βιβλίου, ἀντικείμενον, ὑπόθεσις: كتاب — برنجى τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ βιβλίου περιέχει δύο μέρη· ‖ بو — اول, ἡ — ده, ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἢ ἐκείνου· ‖ — آخر او ἄλλο πρᾶγμα, ἄλλο ζήτημα. § Κοινῶς ἐν τῇ τουρκικῇ σημαίνει καὶ καλὸς οἰωνός: — طوغ θεωρῶ τι ὡς καλὸν οἰωνόν· § πλθ. ابواب ἐππάπ, καὶ ابواب ἐππάπέ.

بابا } Π. πάπά, ὄν. πατήρ: — سى چوجغك ὁ πατὴρ τοῦ παιδός· ‖ — بيوك πάππος· ‖ — سى اوكسوزلر πατήρ, ἤτοι προστάτης ὀρφανῶν· ‖ — يه — دن — ἀπὸ πατρὸς εἰς πατέρα [πάππον], ἤτοι γενεαλογικῶς κατ' ἀνιοῦσαν γραμμήν· ‖ — دن او — ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν, ἤτοι διαδοχικῶς κατὰ γραμμὴν κατιοῦσαν· ‖ — اوجاغى, ἢ — يوردى, πατρικὴ ἑστία· § συνεκδ. τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος εἰς γέροντας ἢ ἄλλα πρόσωπα, σεβαστός, ἀξιότιμος: — حاجى προσκυνητὴς σεβαστός· ‖ — بكجى νυκτοφύλαξ [γέρο...]· ‖ آدم — σεβαστός, ἀξιοπρεπὴς ἄνθρωπος· ‖ ايى — ἢ — آخو, γέρων πολιόθριξ, σεβαστός, πάππος· ‖ هندى — ἰνδικὴ μελεαγρὶς μεγάλη, εὐμεγέθης· § سى — عرب εἶδος ἐπιληψίας ἢ μανίας· ἢ πείσματος ἰδιάζοντος τοῖς Λιθίοψι: سى — طوغق, ἢ لرى اواق —, καταλαμβάνει τινὰ ἢ ἐπιληψία, ἢ μανία, ἢ τὸ πεῖσμα, ἢ ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπιληψίαν κτλ. § سى — طرابزان σφαίρωμα ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν κιγκλίδων κλίμακος· μτφρ. ἄθλιος, ἐλεεινὸς πατήρ. ‖ سى — اعصا σφαίρωμα ράβδου· § — آق γύψ· § انجير — ὀρεινὴ συκή· § εἶδος γλυκύσματος· § βλ. بابا.

باباجان } Τ. πάπά-ϑζάν, ὄν. τίτλος φιλοφρονητικὸς ἐμφαίνων τὴν γενναιότητα, ἢ ἱκανότητα τοῦ πρὸς ὃν ἀποτείνεται, ὡς τὸ ἡμέτερον παλληκαρᾶς.

باباقورى } Τ. πάπά-κορή, ὄν. ὄνυξ, ἀχάτης [λίθος πολύτιμος].

باباكوش } Τ. πάπά-κιός, ὄν. εἶδος ὄφεως ἀβλαβοῦς, συρίζοντος δυνατά.

بابالق } Τ. πάπά-λίκ, ὄν. πατρότης, θετὸς πατὴρ [ψυχοπατέρας], πατρυιός, πενθερός· εὐθὺς καὶ χρηστὸς ἄνθρωπος, σεβαστός.

بابالى } Τ. πάπά-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων πατέρα: — طاغوز ἔξυπνος, εὐφυέστατος παῖς· ‖ — طقسان طاغوز νόθον παιδίον· § Λιθίοψ ὑποκείμενος εἰς ἐπιληψίαν, μανίαν, ἢ πείσμιον.

بابايانه } Π. πάπά-γιανέ, ἐπθ. ὁ ἔχων ἦθος γέροντος, σοβαρός, συνετός: آدم — ἄνθρωπος ἥσυχος, σεβάσμιος· ‖ اطوار — συμπεριφορὰ σοβαρά, συνετή· § ἐπρ. γεροντικῶς, μὲ τόνον, ἦθος γέροντος.

بابا يكيت } Τ. πάπά-γιγίτ, ὄν. καὶ ἐπθ. ὁ ἔχων τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν, νέος εὔρωστος καὶ ρωμαλέος, ἔχων παράστημα καὶ ἦθος ἀνδρικόν, κ. παλληκαρᾶς.

بابا يكيتلك } Τ. πάπά-γιγιτλίκ, ἀφ. ἡλικία ἀνδρική, παράστημα καὶ ἦθος ἀνδρικὸν καὶ ρωμαλέον νέου, ρωμαλεότης.

بابت } Α. πάπέτ, ὄν. ὁ. κεφάλαιον [βιβλίου, καταλόγου], κατηγορία, γένος.

بابل } Τ. πάπίλ, ὄν. κ. Βαβυλών.

بابلخانه } Π. πάπῦλ-χανέ, ὄν. οἶκος διαφθορᾶς, καταγώγιον· βλ. καὶ باپولو ἐν λέξει آناباپولو.

بابونج } Α. πάπούνδζ, ὄν. χαμαίμηλον [κ. باباديه]: — كلى χαμαίμηλον τὸ μέγα [κελλί].

بات } Α. πάτ [βλ. بات] ἐπθ. ὁριστικός, ἀμετάκλητος: — بيع πέϊ πάτ, πώλησις ὁριστική, ἀμετάκλητος· § بازارى — πὰτ παζαρή, ἢ κοινῶς بيت بازارى πὲτ παζαρὶ λέγεται ἡ ἀγορά, ἐν ᾗ πωλοῦνται εἰς εὐθηνὴν τιμὴν πράγματα παλαιὰ καὶ μεταχειρισμένα ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἤτοι παλαιοπωλεῖον· ‖ بازارلو — παλαιοπώλης, μτφ. φιλόνεικος.

باتاريه } Ιτ. πατάρια [batteria] ὄν. τηλεβολοστοιχία· γράφεται καὶ بتاريه, بطاريه: — بى يك ὑφίσταμαι βίαν, ὁρμήν, ἐπιπλήττομαι σφοδρῶς· § — سى الكتريق ἠλεκτρικὴ συστοιχία.

باتاسى } Τ. πατά-σή [ἐκ τοῦ قَتْ βυθίζεσθαι] ὡ ποῦ νὰ βυθισθῇ, νὰ χαθῇ! [ἀπευχή]: — كيتمك — δαπανῶ πολλά, ἀφειδῶς.

باتاق } Τ. πατ-ὰκ ἢ قاق καὶ باق [ἐκ τοῦ قَتْ] ὄν. τέλμα, βόρβορος, ἕλος, βόθρος, καταβόθρα, δεξαμενὴ λουτρῶνος, λίμνη ἔνθα εἰσάγονται ζῶα· § ἐπθ. ὁ προορισμένος νὰ βυθισθῇ εἰς βόθρον, νὰ χαθῇ, χαμένος: اچه —, ἢ مال —, χρῆμα ἢ πρᾶγμα, εἰσόδημα περὶ τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει ἐλπὶς εἰσπράξεως [χαμένον]· § ὁ βυθιζόμενος: — قره κολυμβίς [πτ.].

باتاجى } Τ. πατακ-τσή, ὄν. καὶ ἐπθ. ἀπατεών, ὅστις δανείζεται χρήματα χωρὶς πρόθεσιν νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ, κακοπληρωτής, ἄνθρωπος κακῆς πίστεως· § δολοφόνος.

باتاجيلق } Τ. πατακ-τσή-λίκ, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ ἀπατεῶνος, τοῦ δανειζομένου χρήματα ἄνευ προθέσεως ἐπιστροφῆς, κακὴ πληρωμή· § δολοφονία.

باتاقخانه } Τ. πατακ-χανέ, ὄν. καταγώγιον ἔνθα ἀφαιρεῖται τις τὴν περιουσίαν, ἢ δολοφονεῖται.

باتاقلق } Τ. πατακ-λίκ, ὄν. τόπος ἑλώδης, βορβορώδης.

باتاقلى } Τ. πατακ-λή, ἐπθ. ἑλώδης, βορβορώδης.

باترمق } Τ. πατηρμὰκ βλ. باتيرمق.

باتسته } Ιτ. πατίστα [batista] ὄν. ὕφασμα λεπτὸν λινοῦν, κ. باتسته πατίστα.

باتش } Τ. πατ-ὴ [ἐκ τοῦ قَتْ] ρμ. ἀφ. καταβύθισις, δύσις ἡλίου· § νύξις βελόνης, ἀκάνθης κτλ. βλ. باتق.

باتق } Τ. πατήκ, βλ. باتيق.

باتقين } Τ. πατ-κὶν [ἐκ τοῦ قَتْ] ἐπθ. βεβυθισμένος, μτφ. χρεωκοπήσας, πτωχεύσας, κατεστραμμένος.

باتقينلق } Τ. πατκιν-λίκ, ἀφ. ἡ κατάστασις τοῦ βεβυθισμένου, τοῦ πτωχεύσαντος, καταβύθισις, χρεωκοπία.

باتمان } πατμάν, βλ. بطمان.

باتمق } Τ. πατ-μάκ, ρμ. οὐδ. βυθίζομαι, ἐμπήγομαι, καταστρέφομαι [δοτ.]: صويه — βυθίζομαι εἰς τὸ ὕδωρ· ‖ — چامورہ βυθίζομαι εἰς τὸν πηλόν· ‖ — آياغه ايكنده جام ، ديكن βυθίζομαι εἰς τὸν πόδα βελόνη, ὄελος, ἄκανθα κτλ. ἐμπήγεται, εἰσδύει· ‖ — كوزه βυθίζομαι εἰς τὸ ὄμμα, προσβάλλω τὴν ὄρασιν, γίνομαι αἰσθητός· ‖ — بورچه βυθίζομαι εἰς χρέος, καταχρεοῦμαι· ‖ — تره يا βυθίζομαι εἰς τὸν ἰδρῶτα, κατακουράζομαι· ‖ — قانلو آل γίνομαι αἱμόφυρτος· ‖ — يره βυθίζομαι εἰς τὴν γῆν, ἐξαφανίζομαι· ‖ — كونش ὁ ἥλιος δύει· ‖ — مال ἡ περιουσία, τὸ πρᾶγμα, τὸ εἰσόδημα καταστρέφεται, χάνεται ἢ χρεωκοπῶ, πτωχεύω· ‖ قديل باتوب چيقمق ἢ λυχνία πλησιάζει νὰ σβύσῃ [ἀναβοκαταβαίνει]· ‖ باتار سوز λόγος τραχύς, προσβλητικός.

باتى } Τ. πατὴ [ἐκ τοῦ قَتْ] ὄν. δύσις, ἄνεμος δυτικός: لدوس — μεσημβρινοδυτικός, قريل — βορειοδυτικὸς ἄνεμος· βλ. ايبات.

باتيرلمق } Τ. πατ-ηρηλ-μάκ, ρμ. πθ. καταβυθίζομαι ὑπό τινος, καταστρέφομαι, περιάγομαι εἰς πτώχευσιν, χρεωκοπίαν.

باتيرمق } ἢ باترمق Τ. πατ-ηρ-μάκ, ρμ. μτδ. βυθίζω εἰς ὕδωρ, πηλόν [δοτ. αἰτ.]· § μτφ. καταστρέφω, φέρω τινὰ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, χρεωκοπίας [αἰτ.]· § ἐμπήγω καρφίδα, βελόνην, ὄνυχας κτλ. [αἰτ.]· § δυσφημῶ, κατηγορῶ, ὁμιλῶ κατά τινος εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὸν καταστρέψω, δολοφονῶ [αἰτ.].

باتيق } Τ. πατ-ὶκ [ἐκ τοῦ قَتْ] ἐπθ. βεβυθισμένος, ἐμπεπηγμένος.

باج } Π. πάδζ, ὄν. δικαίωμα διαβάσεως εἰσπραττόμενον ἄλλοτε ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ καλούμενον καὶ باصدى طوپراق δικαίωμα τοῦ πατεῖν τὸ ἔδαφος· § φόρος ἢ τέλος ἐπὶ τῆς διαμετακομίσεως, ἢ μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων: آل — سنى يوكى بولده εὕρε τὸ φορτίον του καὶ λάβε τὸν φόρον του [πάδζ-νή], ἤτοι σύλλαβε αὐ-

τὸν πταίοντα καὶ τιμώρησον ἀναλόγως [πρμ.]· || βλ. كركو ، ويركو .

باجاق } ἢ باچاق Τ. καδζάκ, ὀν. μικρός, κνήμη: قلى — ὀστοῦν κνήμης· || — قليچ ραιδοσκελής, ὁ ἔχων τὰ σκέλη ἐστραμμένα πρὸς τὰ ἔσω, στραβοπόδης· || ى — شيلك قليچ ὁ ὀπίσθιος μηρὸς τοῦ διαβόλου, ἤτοι πανοῦργος, δόλιος· § [ἐπὶ χαρτοπ.] φάντης.

باجاقسز } Τ. καδζακ-σής, ἐπθ. βραχύκνημος, μικροῦ ἀναστήματος, ἄθλιος.

باجاقلى } Τ. καδζακ-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων μακρὰς κνήμας, ὑψηλοῦ ἀναστήματος.

باجاناق } Τ. καδζανὰκ [باجيناق ὀρθότερον] ὀν. σύγγαμβρος· οὕτω καλοῦνται οἱ σύζυγοι δύο ἀδελφῶν [باجى] ἐν σχέσει πρὸς ἀλλήλους. Ἡ λέξις γράφεται καὶ باجناح καὶ δζενὰχ θεωρουμένη ὑπό τινων ὡς περσοαραβική, τοῦθ' ὅπερ κακίζεται ὑπ' ἄλλων ὡς μὴ ὀρθόν.

باجاناقلق } Τ. καδζανακ-λίκ, ἀφ. συγγαμβρία, ἤτοι συγγένεια δύο ἀνδρῶν ἐχόντων συζύγους δύο ἀδελφάς.

باجدار } Π. καδζ-τάρ, ὀν. εἰσπράκτωρ φόρου· βλ. باج .

باجكذار } Π. καδζ-γκιζδζάρ, ὀν. φόρου ὑποτελής· βλ. باج .

باجناج } Τ. καδζενάχ, βλ. باجاناق .

باجه } Τ. καδζά [ἐκ τοῦ باد ἄνεμος] ὀν. καπνοδόχη: كاسه — καθαρίζω καπνοδόχην· || سى — طام φεγγίτης, ἤτοι ὀπὴ ἐπὶ τῆς στέγης χρησιμεύουσα εἰς φωτισμόν [βλ. آيدينلق] ἢ πρὸς ἔξοδον ἐπὶ τῆς στέγης· || سى — صويولى ὀπὴ ἐπὶ τοῦ ὑπογείου ὑδραγωγείου, δι' ἧς καταβαίνει εἰς αὐτὸ ὁ ὑπάλληλος καὶ κανονίζει τὴν ροὴν τοῦ ὕδατος· || — سى — لم ὀπὴ ἀνοιγομένη ἐπὶ τῆς ὑπονόμου πρὸς καθαρισμὸν αὐτῆς· || — قپو πανταχοῦ, εἰς ὅλα τὰ μέρη· || قپودن — دن دوشر آتسه‌لر ἐὰν τὸν ἀποβάλωσιν ἐκ τῆς θύρας, πίπτει ἐκ τοῦ φεγγίτου, ἤτοι ὀχληρός, φορτικός.

باجى } Τ. καδζή, ὀν. ἀδελφὴ πρεσβυτέρα [βλ. ابلى]· § ὄνομα διδόμενον ὑπὸ τοῦ συζύγου πρὸς τὴν σύζυγον, ὡς τὸ ἡμέτερον ἀδελφή· || قادين — σύζυγος σείχου, διεβίσου· § πλθ. باجيلر ἀδελφαί [ἐπὶ καλογραιῶν].

باحث } Λ. καχὶς ῥζ. بحث] μετχ. πραγματευόμενος [دن]: براد رسائل مذهبيه‌دن — ر رساله موقوته περιοδικὸν πραγματευόμενον περὶ ἀντικειμένων καὶ ζητημάτων θρησκευτικῶν· § θ. باحثه .

باحور } Λ. καχούρ, ὀν. κυνικὰ καύματα: — ايام αἱ ἡμέραι τῶν κυνικῶν καυμάτων, ἤτοι ἑπτὰ ἡμέραι ὑπερβολικοῦ καύσωνος ἀπὸ τῆς 19 Ἰουλίου μέχρι τῆς 26 τοῦ αὐτοῦ.

باختر } Π. καχτέρ, ὀν. δύσις: — خاور و ἀνατολὴ καὶ δύσις,

باخصوص } Π. κά-χουσους, ἐπρ. κατ' ἐξοχήν, πρὸ πάντων.

باد } Π. κάτ, ὀν. ἄνεμος, αὔρα: — بهار ἄνεμος, αὔρα ἐαρινή· || — صبا αὔρα ζεφύρου· || — سموم — λίψ, ἤτοι ἄνεμος καυστικὸς καὶ ὀλέθριος διὰ τὴν ὑγιείαν· || — هوا κάτι χεβά, κ. κεταβά, δωρεάν· || βλ. καὶ بادهوا ' بادآور .

باد } Π. κάτ, ἢ ايلى κάτα [προστ. τοῦ ρμ. بودن κουτέν, εἶναι] ἔστω: باد هر چه ايلى χὲρ τοὶ κάτα κάτ, ὅ,τι καὶ ἂν γένῃ, ἂς γένῃ, ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, ἤτοι μὲ πᾶσαν θυσίαν.

باداش } Τ. κατάς, باداشچى κατασ-μάκ, βλ. باغداشچى ' باغداش .

بادام } Π. κατάμ, ὀν. ἀμύγδαλον: دومز — ἀμύγδαλον δίδυμον [τοῦ μάγς]· βλ. بادم .

بادامى } Π. καταμ-ί, ἐπθ. ἀμυγδαλοειδής: — چشم ὀφθαλμὸς ἀμυγδαλοειδής.

بادانه } Ιτ. κατανά, ὀν. κονίαμα, ἤτοι βαφὴ λευκὴ ἐξ ἀσβέστου ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, δι' ἧς λευκαίνουσι τοὺς τοίχους, κ. ἀσπροίσμα [βλ. καὶ صيوا]: اورمق —, ἢ كچ —, κονιῶ τοῖχον, λευκαίνω, μετφ. καλύπτω ἐλάττωμα διὰ πλαστῆς ἐξωτερικῆς χροιᾶς, ψιμυθιῶ.

بادانه‌جى } Τ. κατανα-δζή, ὀν. κονιατής, βαφεὺς τοίχων.

بادانه‌جيلق } Τ. κατανα-δζηλίκ, ἀφ. τὸ ἔργον ἢ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κονιατοῦ, ἤτοι βαφέως τῶν τοίχων.

بادانه‌لامق } Τ. κατανα-λαμάκ, ρμ. μτδ. κονιῶ τοῖχον [βλ. بادانه]· μτφ. καλύπτω ἐλάττωμα διὰ πλαστῆς ἐξωτερικῆς χροιᾶς, ψιμυθιῶ, φυκιαδιδόνω [αἰτ.].

باد آور } Π. κατ-αβέρ, ἐπθ. ὅ,τι φέρει ὁ ἄνεμος, ἤτοι τὸ ἀκόπως καὶ εὐνοίᾳ τῆς τύχης ἀποκτώμενον, ὠφέλεια, ἀγαθὸν ἀπροσδόκητον: — كنج θησαυρὸς ἀνέλπιστος· § ταράξακον, κ. μαντατοῦρα· βλ. ديكن καὶ عربه .

بادبان } Π. κατ-κάν, ὀν. ἱστίον· § — اخضر ὁ ὄγκατος οὐρανός· βλ. عرش .

بادبانكشا } Π. κατκάν-κιζδζά, ἐπθ. ὁ ἀναπεταννύων, ἀνοίγων τὰ ἱστία, συνεκδ. ὁ ἀναχωρῶν: اولق — ى حركت وعزيمت ἀνοίγω τὰ ἱστία τῆς κινήσεως καὶ ἀναχωρήσεως, ἀπαίρω [ἐπὶ πλοίου].

بادبدست } Π. κατ-τε-τὲστ, ἐπθ. ὁ ἔχων ἀνὰ χεῖρας ἄνεμον, ἤτοι ὁ ἄνευ ὀβολοῦ, πτωχεύσας· § πλθ. بادبدستان .

بادبروت } Π. κατ-τζρούτ, ἐπθ. ὑγωϊστής, ἐπηρμένος, ἀλαζών [κατὰ λέξιν: ἄνεμος μύστακος· τουρκ. يلى يلى].

بادپا } Π. κατ-πά, ἐπθ. ὠκύπους [ἵππος, ἄνθρωπος]: — رخش ἵππος ὠκύπους.

بادپيما } Π. κατ-πεϊμά, ἐπθ. ὁ μετρῶν ἄνεμον, ὁ περιφερόμενος ἄνευ ἔργου, ἀργός, ὁ διερχόμενος τὸν καιρόν του ἀνωφελῶς.

بادرفتار } Π. κατ-ρεφτάρ, ἐπθ. ὀκύς τὸ βῆμα, ταχύπους.

بادر } Λ. κατὶρ [ῥζ. بدر] ἐπθ. ὁ αἰφνης παρουσιαζόμενος, συμβαίνων· βλ. ἐπόμ.

بادره } Λ. κατιρ-ὲ, ὀν. θ. κατάστασις αἰφνης παρουσιαζομένη, ἀπροσδόκητος: بر — ى مصيبت ἢ ἀπροσδόκητος αὕτη συμφορά· § λόγος ἐξ αὐτοσχεδίου, ἐξ ὑπογυίου λεγόμενος: بادره ، — σπάνιος λόγος ἐξ αὐτοσχεδίου.

بادزن } Τ. κατ-ζὲν ἢ بادزنه κατ-ζενέ, ὀν. ρυπίδιον.

بادم } Τ. κατὲμ [βλ. بادام] ὀν. ἀμύγδαλον: آتاجى — ἀμυγδαλή· || — آجى πικραμύγδαλον· || ى — ديش , ἢ ى — ساقز , ἀμύγδαλον ὀδόντος ἢ Χίου, ἤτοι εὐθραυστον· || — طاش ى ἀμύγδαλον οὗ ὁ φλοιὸς σκληρός· || — ايچى πυρὴν ἀμυγδάλου· || ى — چاغله ἀμύγδαλον ἄωρον, πράσινον, οὗ εἰσέτι ὁ φλοιὸς δὲν ἔπεσε· || — سويه‌سى σομάδα· || حلواسى — γλύκυσμα [χαλβᾶς] ἐξ ἀμυγδάλων· § ἐπθ. ἀμυγδαλοειδής: كوز — ὀφθαλμὸς ἀμυγδαλοειδής· || پارمق — ἀντίχειρ.

بادمجك } Τ. κατεμ-δζίκ, ὀν. μικρὸν ἀμύγδαλον: علق — ἀμυγδαλίτης, παρίσθμια, ἀντιάς, κ. λαιμά· βλ. اوزان .

بادملك } Τ. κατεμ-λίκ, ὀν. ἀμυγδαλεών, δάσος ἀμυγδαλεῶν.

بادنج } Π. κατινδζ, ὀν. ἰνδοκάρυον.

بادنجان } Π. κατινδζὰν ἢ باذنكان κατιγγκιάν, ὀν. μελίτταινα, κ. μελιδζάνα, μανδζάνα· βλ. باطليجان · || احمر — δομάτα.

بادنما } Π. κατ-νυμά, ὀν. ἀνεμοδείκτης.

باده } Π. κατέ, ὀν. οἶνος· || پرست — οἰνόφλυξ· βλ. شراب ، صبوح ' ى ، پنت καὶ ἐπόμ.

باده خوار } Π. κατε-χόρ, ἐπθ. καὶ ὀν. ὁ πίνων οἶνον, οἰνοπότης· § πλθ. باده خوران κατε-χοράν· βλ. καὶ باده نوش .

باده فروش } Π. κατε-φτρούζ, ὀν. οἰνοπώλης· § πλθ. باده فروشان .

باده نوش } Π. κατε-νούζ, ἐπθ. καὶ ὀν. ὁ πίνων οἶνον, οἰνοπότης· || اولق — πίνω οἶνον [ὁστ.]: — باده نوش پرينك صحتنه προπίνω εἰς ὑγιείαν τινός.

باد هوا } Π. κάτι-χεβά, κ. κεταβά, ἐπρ. δωρεάν: — به اللق ويرمك ἢ — به كيدر — دن كلان — τὸ ἐρχόμενον δωρεάν, δωρεὰν ἀπέρχεται [πρμ.]· || — به كيدر — دن كلان λαμβάνω, δίδω·

بادى } Λ. κατὶ [ῥζ. بدا] μετχ. ὁ ἀρχόμενος, ὁ προξενῶν· || Ρμ. اولق — προξενῶ, γίνομαι παραίτιος, ἐπιφέρω [ὁστ.]: اولدى شدق اورطه‌سنك كيك ايلمسنه — اولدى ἢ σφοδρότης τῆς τρικυμίας ἐγένετο παραίτιος τοῦ καταποντισμοῦ τοῦ πλοίου· || اولدى — ال ايله كاتى ايشلر, ἐκεῖνος ὅστις κάμνει τὴν ἀρχήν, ἔχει τὸ ἄδικον, ὁ ἀρχόμενος χειρῶν ἀδίκων [πρμ.]· § ὄν. ἀρχή, αἰτία: — ، تسطير حروف اولدركه ἢ αἰτία τῆς γραφῆς τῶν γραμμάτων, ἤτοι τοῦ παρόντος ἐγγράφου εἶναι ἡ ἑξῆς· || — ، امرده حقيقى اكلايه‌مامش ايدم — ἐκ πρώτης ἀρχῆς [κατὶ ἐμιρτὲ] δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω τὸ πρᾶγμα· || — ، نظرده اويله كوريليور — ἐκ πρώτης ὄψεως οὕτω φαίνεται.

باديا } Τ. κατιὰ [ἐκ τοῦ π. باديه] εἶδος λεκάνης πλατείας πηλίνης.

باديه } Λ. κατιγὲ [ἐκ τοῦ بداوت] ὀν. θ. ἔρημος, πεδιάς: — اهل οἱ κάτοικοι τῆς ἐρήμου· § غم ، — πεδιὰς τῆς θλίψεως, κόσμος· || غول ، — κόσμος· § πλθ. بوادى كيبات κεβατὶ· § βλ. باديا .

باديه‌پيما } Π. κατιγὲ-πεϊμά, ἐπθ. ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ περιφερόμενος, νομάς· || Ρμ.

اولق—περιφέρομαι ἐν τῇ ἐρήμῳ: ی—خیلی زمان اولدم بجریه ikanòν χρόνον περιῆλθον τὴν ἔρημον τῆς πείρας [τοῦ κόσμου].

بادیه‌چیالق } Τ. *πατιγὲ-πεϊμαλίκ*, ἀφ. τὸ περιφέρεσθαι ἐν τῇ ἐρήμῳ, νομαδικότης.

بادیه‌نشین } Π. *πατιγὲ-νιάϊν*, ἐπθ. ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ καθήμενος, νομάς· § πλθ. بادیه نشینان *πατιγὲ-νιάϊνάν*.

باذن‌الله } Α. *πὶ-ϊζνι-λ-λὰχ* [ἐκ τῆς προθ. ب καὶ τῶν λ. اذن καὶ الله]: τῇ ἀδείᾳ, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

باذله } Α. *πατζιλέ*, ὀν. θ. λαγιδεύς.

بادنجانیه } Α. *πατινὸζαν-ιγέ*, [ἐκ τοῦ بادنجان] ἐπθ. *στρυχνοειδῆ*: — فصیله οἰκογένεια στρυχνοειδῶν φυτῶν [βτν.].

بار } Π. *πάρ*, ὀν. βάρος, φορτίον: اولق—γίνομαι βάρος, φορτικὸς [δοτ.]· || — کران μέγα φορτίον· || — لك ἡ محنت—τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς, τῆς δοκιμασίας· § φορά· || — هر πάντοτε καθ' ἑκάστην [φορὰν]· § καρπός· || — و برك φύλλα καὶ καρποί· § αὐλή, θρόνος· βλ. باركاه, دربار· § ἄδεια: خدا—ὁ κύριος ἀδείας, ἤτοι ὁ Θεός.

بار } Π. *πὰρ* [προστ. τοῦ ρμ. باریدن *πὰριτὲν*, βρέχειν, διαχέειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: — کوهر *γκεθχὲρ-πὰρ*, ὁ διαχέων ἀδάμαντας, δαψιλής· || — ملك *μιὰκ-πὰρ*, ὁ διαχέων μόσχον, μυροθάλος· || — ملك *βὰκ-πὰρ*, ὁ χέων δάκρυα, δακρυρροῶν· || — زر ὁ διαχέων εὐωδίαν, εὐώδης· || βλ. باران.

بار } Τ. *πὰρ*, καὶ κατ' ἐπανάληψιν بار بار *πὰρ-πὰρ*, ἀντὶ باغر باغر *πὰγὶρ πὰγὶρ* [ἐκ τοῦ باغرمق] μόρ. ἐπιτατικόν· βλ. باغر.

باراپان } Γλ. *πὰρὰπὰν* [paravent] ὀν. δέρρις, παραπέτασμα ὀρθόν.

باراتاریه } Ιτ. *πὰρὰτάρια* [baratteria] ὀν. δόλος πλοιάρχου καὶ πληρώματος συνιστάμενος εἰς τὸ νὰ πωλήσωσιν ἢ ὑπεξαιρέσωσι τὸ πλοῖον ἢ τὸ ἐμπόρευμα, λέγοντες ὅτι ἐναυάγησεν.

باراته } Ιτ. *πὰρὰτα* [barretta] εἶδος καλύμματος τῆς κεφαλῆς ἐξ ἐριούχου, ὅπερ ἐφόρει ἄλλοτε μία τάξις Γενιτσάρων: بوستانجی — سی κάλυμμα τῶν μποσταντζίδων [βλ. λ. بوستانجی καὶ باراته]· § εἶδος κρίνου.

باراته‌لی } Τ. *πὰρὰτα-λὶ*, ἐπθ. καὶ ὀν. ὁ φέρων باراته βλ. § πλθ. باراتهلیلر τάξις Γενιτσάρων φορούντων باراته.

باراق } Τ. *πὰρὰκ*, ὀν. ἐτερόμαλλον, ἤτοι ὑφασμα μαλλινον, κ. πελοῦζι· § κύων ἢ ἵππος μακρόθριξ: — قیل ἵππος ἢ κύων μακρόθριξ· || — قره κύων τῆς Ταταρίας καὶ Σιβηρίας· § ἄμπελος περιελισσομένη δένδρα.

باراقه } Γλ. *πὰρὰκα* [baraque] ὀν. παράπηγμα, καλύβη: — سی کرك καλύβη τελωνοφύλακος.

باران } Π. *πὰρὰν* [βλ. بار] ὀν. βροχή: موسم — ἐποχὴ βροχῶν· || — فیض رسان βροχὴ εὐθορίαν φέρουσα, εὐεργετική· || یلغیر قدر عبا اولسون موسم — γινώσκεται ἡ ἀξία [κάθρι] τοῦ ἐπανωφορίου [ἀμπᾶ], ἀρκεῖ νὰ ᾖ ἐποχὴ τῶν βροχῶν, ἤτοι ἑκάστου πράγματος ἡ ἀξία ἐκτιμᾶται ἐν ἀνάγκῃ [πρμ.].

باراني } Π. *πὰρὰν-ὶ*, ἐπθ. βρόχινος· § ἐπανωφόριον διὰ τὴν βροχήν [καπότα]· λέγεται καὶ بارانیه *πὰρὰνιγὲ*, ὅπερ οὐκ ὀρθόν.

باراور } Π. *πὰρ-αθὲρ*, ἐπθ. καρποφόρος· βλ. بار καὶ آور.

باربار } Γλ. *πὰρπὰρ* [ἐκ τοῦ ἀλλ.] ὀν. βόμβαρος.

باربونیه } Ιτ. *πὰρπούνια* [barbone] ὀν. τρίγλη [ἰχθ.]· βλ. تكير.

بارچاق } Τ. βλ. بالچاق.

بارچه } Ιτ. *πὰρτσά*, ὀν. μεγάλη λέμβος πολεμική.

بارخانه } Π. *πὰρ-χανέ*, ὀν. ἀποθήκευσις ὁδοιπόρου· § σταθμὸς ὁδοιπορικός.

بارد } Α. *πὰρὶτ* [ρζ. برد] ἐπθ. ψυχρός: — ماء ὕδωρ ψυχρόν. § θ. بارده: — هوا συστροφὴ ψυχρά· || — اطوار τρόποι ψυχροί.

باردار } Π. *πὰρ-τάρ*, ἐπθ. καρποφόρος· § πεφορτωμένος, ἔγκυος: — زنان γυναῖκες ἔγκυοι.

بارداق } Τ. *πὰρτάκ*, ὀν. κύπελλον, ποτήριον, δοχεῖον ἔχον λαβήν, κουμάρι ὑέλινον ἢ πήλινον: — صو ἓν ποτήριον ἢ κουμάρι ὕδατος· || — طباغی τριόβολον τιθέμενον κάτωθι τοῦ κυπέλλου· || — طباق οἰκιακὰ σκεύη [κουμάρια, πιάτα]· βλ. چاناق.

بارداقچی } Τ. *πὰρτακ-τσὶ*, ὀν. κυπελλοποιός, ἀγγειοπλάστης.

باردان } Π. *πὰρ-τὰν*, ὀν. διδάκκιον, σάκκος διὰ φορτία.

بارده } Ιτ *πὰρτὰ* [barda] ὀν. ρυκάνη [ρυκάνι] ἢ πέλεκυς κυρτὸς τῶν βαρελλοποιῶν, ὁμάλυντρον.

بارز } Α. *πὰρὶζ* [ρζ. برز, βλ. بروز] ἐπθ. ἐναργής, ἀρίδηλος: — امر ὑπόθεσις ἐναργής· § θ. بارزه.

بارس } Π. *πὰρς*, βλ. پارس πὰρς.

بارسام } Τ. *πὰρσὰμ* ἢ وارسان *βαρσὰν*, ὀν. τραχῖνος [ἰχθὺς μικρότερος τοῦ δρακοντίου πλάττων σφοδρῶς καὶ δριμύτατα].

بارسامه } Τ. *πὰρσαμὰ* [κατὰ τὸ بجه ἐκ τῆς ἑλλην.] ὀν. εἶδος φυτοῦ, ἀναγαλλίς· βλ. جوان پرچم, مارصعه καὶ قوسته.

بارش } Τ. *πὰρὶς*, بارشمق *πὰρπὰμὰκ* κτλ. βλ. باریشمق, باریش.

بارع } Α. *πὰγὶ* [ρζ. برع] ἐπθ. ἔξοχος, ὁ συνενῶν ἀξιέπαινα προσόντα καὶ ὑπέροχος τῶν ὁμοίων αὐτῷ: — ادیب ὁ φιλόλογος ἔξοχος· || — اسلام ἔξοχος διδάσκαλος.

بارق } Τ. *πὰρκ* [κατὰ τὸ بجه ἐκ τοῦ باریق] ὀν. οἶκος, οἰκογένεια: — او ἐθ *πὰρκ*, οἰκία, οἰκογένεια· || — صاحبی او οἰκογενειάρχης.

بارقلامق } Τ. *πὰρκ-λαμὰκ*, ρμ. μθ. σχηματίζω, ἀποκτῶ οἶκον, οἰκογένειαν· βλ. اولمق.

بارقلو } Τ. *πὰρκ-λὶ*, ἐπθ. οἰκογενειάρχης: — او ἐθλὶ *πὰρκλὶ*, οἰκογενειάρχης, ἔγγαμος. ἢ بارقلی

بارقه } Ιτ. *πὰρκα* [barca] ὀν. λέμβος.

بارقه } Α. *πὰρκὰ* [ρζ. برق] ὀν. θ. λάμψις ἀστραπῆς, ξίφους κτλ. συνεκδ. φῶς ἀληθείας: شمشیر جلادت — λάμψις ξίφους ἀνδρείας· || حقیقت مصادمه افکاردن چیقار — ἡ λάμψις τῆς ἀληθείας ἐξέρχεται ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ἰδεῶν, ἤτοι ἐκ τῆς συζητήσεως ἐξάγεται ἡ ἀλήθεια· || — اسلام ὁ ῥίπτων λάμψιν, ἀπαστράπτων, φωτοβόλος· § πλθ. بارق *πεθαρὴκ*.

بارك‌الله } Α. *πὰρὶκ-ὰλλάχ*, εὐλογημένος εἶη ὁ Θεός: — زهی عاطفت ربانی که εὐλογημένος ὁ Θεός! ὁποία θεία εὐμένεια ὅτι...

بارکاه } Π. *πὰρ-γκὰχ* ἢ بارك *πὰρ-γκὲχ*, ὀν. μέρος ἔνθα εἰσέρχεται τις δι' ἀδείας, βασιλικὴ αὐλή, θρόνος, οὐδός, ὑποπόδιον τοῦ θρόνου, αἴθουσα ἀκροάσεως: — کبریا ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ, πρὸς ὃν ἀναπέμπονται εὐχαὶ καὶ δεήσεις· || — ملك αὐλὴ χάριτος· || — رفعت و اجلال αὐλὴ ὕψους καὶ μεγαλείου.

بارکش } Π. *πὰρ-κὲς*, ἐπθ. ὁ φέρων βάρη, φορτηγός.

بارکه } Π. *πὰρ-γκὲχ*, βλ. باركاه.

بارکیر } Π. *πὰρ-γκὶρ*, ἐπθ. ὁ φέρων βάρη, φορτηγός· βλ. پیکیر *πεγκὶρ*.

بارکیرجی } Τ. *πὰργκὶρ-τζὶ*, βλ. پیکیرجی *πεγκὶρτζὶ*.

بارلاس } Τ. *πὰρλὰς*, ὄνομα τουρκικῆς φυλῆς, ἐξ ἧς ὁ Ταμερλᾶνος. Κατὰ τὸ بجه ἡ λέξις σημαίνει ἀρχιστράτηγος.

بارلام } Γλ. *πὰρλὰμ* [éperlan] ὀν. ψάρ, ψάρος καὶ ψάρων.

بارمق } Τ. *πὰρ-μὰκ* [λ. ἀρχ.] ρμ. μτθ. προφυλάττω, θέτω τὰ πλοῖα ἐν ἀσφαλεῖ λιμένι· βλ. باریق, بارو καὶ وارمق.

بارو } Π. *πὰροῦ*, ὀν. καταφύγιον, ἄσυλον, προπύργιον, φρούριον, τεῖχος.

باروت } Ελ. *πὰρούτ*, ὀν. πυρῖτις· μτφρ. ἄνθρωπος λίαν ἐξοργισμένος: باروت — ی ὀυναμῖτις· || كلمك — κόπτομαι πυρῖτις, ἤτοι ἐξάπτομαι, ὀργίζομαι· || βλ. بارود.

باروتجی } Τ. *πὰρουτ-τσὶ*, ὀν. πυριτιδοποιός.

باروتخانه } Τ. *πὰρουτ-χανέ*, ὀν. πυριταποθήκη.

باروتلق } Τ. *πὰρουτ-λοὺκ*, ὀν. πυριτοδόχη.

بارود } Π. *πὰρούτ*, ὀν. πυρῖτις· βλ. باروت.

بارودی } Π. *πὰρουτ-ὶ*, ἐπθ. ὁ ἔχων χρῶμα πυριτίδος· § ὀν. πυριτιδοποιός.

بارومترو } Ελ. *πὰρόμετρο*, ὀν. βαρόμετρον· βλ. ميزان الهوا, مقياس الهوا.

باروملق } Τ. *πὰρουμὰκ* καὶ باروغ *πὰρουμὰκ*, βλ. باریغ, باریق.

بارون } Γλ. *πὰρὸν* [baron] ὀν. βαρῶνος [τίτλος εὐγενείας].

باره } Π. *πὰρὲ*, ὀν. φορά· βλ. دوباره· § πρός: خالق—سنده طوع و خشیت ὑπακοὴ καὶ φόβος πρὸς τὸν Θεόν.

باری } Π. *πάρι*, ἐπρ. τούλάχιστον: چالیشدیغنه — استعداد ایدیوری کوره ἀναλόγως τοῦ ὅσον κοπιάζει· [κόπου του], τούλάχιστον ὠφελεῖται; || بر قاچ کون حضور قلب ایله دنیایه باق — τούλάχιστον ἡμέρας τινὰς ἰδὲ τὸν κόσμον ἐν ἀνέσει καρδίας· [κοινῶς λέγεται καὶ باریم *πάριμ* καὶ باریلکم *παριλιγίμ*].

باری } Α. *παρὶ* [ῥζ. برء] ὄν. ὁ δημιουργός, ὁ πλάστης [Θεός]: — فیض — εὐλογία Θεοῦ· || تعالی — ὁ ὕψιστος Θεός· || عنایت — و یمن حضرت شهریاری ایله ἐλέῳ Θεοῦ καὶ αἰσίοις οἰωνοῖς τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος· § ὁ πελεκῶν ξύλον.

باریت } *παρίτ*, ὄν. βαρύτις, εἴτε βαρεῖα [ὀρυκτόν].

باریش } Τ. *παρὶς* [βλ. باریشمق] ὄν. εἰρήνη, συνδιαλλαγή, συμφιλίωσις· || Ρμ. — کیچ سمφιλιοῦμαι [τῇ ایله]· || کوریش اولق — συνδιαλλάττομαι, συμφιλιοῦμαι· || βλ. باریشقلق.

باریشدیرمق } Τ. *παρισ-τηρ-μάκ*, ρμ. μτδ. συνδιαλλάττω, συμφιλιῶ· § συνδυάζω, συμβιβάζω, προσαρμόζω [αἰτ.].

باریشدیریجی } Τ. *παρισ-τηριτζή*, ὄν. καὶ ἐπθ. διαλλακτής, φιλιωτής, ὁ συνδιαλλάττων, εἰρηνοποιός.

باریشمق } Τ. *παρισ-μάκ* [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ باری ἤτοι وارمق ὃ ἐστὶ μεταβαίνειν καὶ ἔρχεσθαι, ἔχειν σχέσεις] ρμ. ἀλλ. συνδιαλλάττομαι, συμφιλιοῦμαι [τῇ ایله].

باریشیق } Τ. *παρισ-ικ* ἐπθ. ὁ ἐν εἰρήνῃ, ὁμονοίᾳ, συνδιηλλαγμένος: یلدیزی — εὐτυχής· § ὄν. εἰρήνη, συνδιαλλαγή.

باریشیقلق } Τ. *παρισ-ικλίκ*, ὄν. συνδιαλλαγή· συνων. باریش βλ.

باریك } Π. *παρίκ*, ἐπθ. λεπτός: — دشت رشته νῆμα λεπτόν· || — فکر ἰδέα λεπτή· § ین — *παρίκ-λίν*, ὁ βλέπων λεπτὰ πράγματα· § συγκρ. تر — *παρίκ-τέρ*, λεπτότερος.

باریلکم } Τ. *παριλιγίμ* ἢ باریم *πάριμ*, βλ. باری *πάρι* τούλάχιστον.

باریمق } Τ. *παρη-μάκ* ἢ باروق *παρου-μάκ* [ἐκ τοῦ بارو] ρμ. μτδ. προφυλάττω, προστατεύω πτωχόν, ἀδύνατον, θέτω ἐν ἀσφαλείᾳ, ἀσύλῳ· βλ. باریندیرمق· § μσ. προφυλάττομαι, καταφεύγω· βλ. باریغق.

باریندیرمق } Τ. *παρη-ντήρ-μάκ*, ρμ. μτδ. προφυλάττω ἀπὸ ψύχους, τρικυμίας, καταιγίδος κτλ. θέτω ἐν ἀσφαλείᾳ, ἐν ἀσύλῳ [αἰτ.]: — کیلری θέτω τὰ πλοῖα ἐν ἀσφαλείᾳ, ἤτοι εἰς λιμένα ἢ ἀσφαλές τι μέρος· || طاوقلری اخوردن بشقه باریندیرمجق بر یوقدر δὲν ὑπάρχει ἄλλο μέρος, ἐκτὸς τοῦ σταύλου, ὅπως προφυλάξῃ τις τὰς ὄρνιθας· βλ. ἐπόμ.

باریغق } Τ. *παρη-ν-μάκ*, ρμ. μσ. καταφεύγω εἰς ἄσυλον ἀποφεύγων ψῦχος, τρικυμίαν κτλ. εὑρίσκω ἄσυλον, προφυλάττομαι [ἐπὶ ἀνθρώπων, ζώων, ψυτῶν, πλοίων]· — قورطلمدن καταφεύγω εἰς ἄσυλον ἀπὸ τῆς τρικυμίας· || بو طام التنده اوچ کیجه باریندم ὑπὸ τὴν στέγην ταύτην τρεῖς νύκτας εὗρον ἄσυλον.

باریوم } Λτ. *πάριουμ* [barium] ὄν. βάριον [χημ.].

باز } Π. *πάζ* [προστ. τοῦ ρμ. باخمق *παχτέν*, παίζειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: — جیدی πανοῦργος, δόλιος [δόλον παίζων]· || — شعبده ταχυδακτυλουργός· || — چان σχοινοβάτης [ὁ διακινδυνεύων τὴν ζωήν του]· || — قاغد χαρτοπαίκτης.

باز } Π. *πάζ*, ἐπθ. ἀνοικτός· || Ρμ. — اچمق ἀνοίγω [αἰτ.]: ایتدی — بر و بالنی ἤνοιξε τὰς πτέρυγάς του· || — شاهین کبی ایله دهنك التده کی ὁ στόμα σου μὴ ἄνοιγε ὡς ἠλίθιος· || βλ. سرباز.

باز } Π. *πάζ*, ὄν. ἱέραξ: — سفید ἱέραξ λευκός· || — پرواز بالا ἱέραξ ὑψηλὰ πετῶν.

باز } Π. *πάζ*, ἐπρ. ὀπίσω, ἀντιστρόφως, καρκινοβατικῶς· βλ. بازمانده، بازکون.

بازار } Π. *καζάρ*, κοιν. بازار *παζάρ*, ὄν. ἀγορὰ καὶ συνεκδ. ὁ τόπος ἔνθα γίνεται ἀπηοδοσία: — ی بالق ἀγορὰ ἰχθύων· || — ی آت ἀγορὰ ἵππων· || — ی چیچك ἀγορὰ ἀνθέων· || — ی طاوق ἀγορὰ ὀρνίθων· || — ی صالی ἀγορὰ Τρίτης, ἤτοι γινομένη καθ'ἑκάστην Τρίτην· || آقشام — ی ἀγορὰ ἑσπέρας, ἤτοι εὐθηνός· || — کوتوری πόλησις συλλήδδην, ἤτοι ἄνευ σταθμίσεως καὶ μέτρου· || — یو εὐπραδία, ταχεῖα πόλησις ἐμπορεύματος· || — اول πόλησις νὰ ἦ, ἤτοι καλὴν πόλησιν [εὐχὴ πρὸς πωλητὴν ὅπως πωλήσῃ ταχέως τὸ ἐμπόρευμά του]· || — باشی ἐπιστάτης ἀγορᾶς· || Ρμ. — اچمق συμφωνῶ περὶ τιμῆς ἐμπορεύματος· || — کسمك κόπτω, ὁρίζω τιμήν, συμφωνῶ ὁριστικῶς· || — بوزمق χαλνῶ τὴν συμφωνίαν, προξενῶ διαφωνίαν· || — الدیرمق μεταφέρω τι εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς πώλησιν· || — ده کالای معارف صاتیلورمی ὁρῶ τὸ ἐμπόρευμα τῶν γραμμάτων, ἤτοι ἡ παιδεία; § Κυριακή: ایرتسی — Δευτέρα [ἡ ἐπιοῦσα τῆς Κυριακῆς].

بازارجی } Τ. *καζαρ-τζή*, κ. بازارجی *παζαρτζή*, ὄν. ἄνθρωπος τῆς ἀγορᾶς, πωλητής, μικρέμπορος.

بازارلاشمق } Τ. *καζαρ-λαστμάκ*, κ. بازارلاشمق *παζαρ-λαστμάκ*, ρμ. ἀλλ. συμφωνῶ περὶ τιμῆς ἐμπορεύματος [τῇ ایله].

بازارلق } Τ. *καζαρ-λίκ* [κ. بازارلق] ὄν. συζήτησις, συμφωνία περὶ τιμῆς ἐμπορεύματος, ὁρισμὸς τιμῆς: کسمك — συζητῶ, συμφωνῶ περὶ τιμῆς· || کسمك — κόπτω, ὁρίζω τιμήν· || — اچدن μῖσος, πάθος· [βλ. اچ].

بازارلقلی } Τ. *καζαρ-λικλή*, ἐπθ.: — اچدن μισησίκακος, ὁ ἔχων πάθος [βλ. اچ].

بازرکان } Π. *καζηργκιάν* [ἀντὶ بازارکان] ὄν. ἔμπορος, μικρέμπορος: — قورقاق ἔμπορος δειλός, οὐχὶ τολμηρὸς εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του· || ی — ایلی πλανέμπορος, κ. πραγματευτής· § τίτλος ἀπονεμόμενος τοῖς Ἰουδαίοις, ἀντὶ τοῦ ایدی: — لوی ὁ κ. Λεβί.

بازرکانلق } Τ. *καζηργκιαν-λίκ*, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ μικρεμπόρου, ἐμπόριον.

بازکشا } Π. *καζ-κιοσά*, ὄν. κρίσις, ἡ δύναμις τοῦ διακρίνειν τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ, τὸ καλὸν τοῦ πονηροῦ κτλ.

بازکون } Π. *καζ-γκιόν* καὶ بازکونه *καζγκιονέ*, ἐπθ. ἀναστραμμένος, ἀπαίσιος [βλ. یوستین]· § συνηθέστερον واز کون, βλ.

بازلاماج } Τ. *καζλαμάζ* ἢ بازلامیاج *καζλαμιάζ* καὶ بازلامه *καζλαμά*, ὄν. εἶδος πλακοῦντος μὲ πολὺ μέλι.

بازمانده } Π. *καζ-μανδέ*, ἐπθ. ὁ ὀπίσω μένων, ὑπολειπόμενος: — سیاح πορευόμενος ὀπίσω· || — سوار ἀναβάτης [ζῴου] ὑπολειπόμενος.

بازن } Γλ. *καζὲν* [basin] ὄν. εἶδος ὑψάθματος βαμβακεροῦ.

بازنده } Π. *καζενδὲ* [μτχ. τοῦ ρμ. باخمق *παχτέν*, παίζειν] ὁ παίζων: زبان — ὁ παίζων τὴν γλῶσσαν, ψλάφαρος, λάλος· βλ. باز.

بازو } Π. *καζού*, ὄν. βραχίων· συνεκδ. δύναμις, ἰσχύς, ῥώμη: — زور δύναμις βραχίονος· || — ضعف ἀδυναμία βραχίονος· || ی — زور آور βραχίων στιβαρός [ζῶρ-ἀβέρ]· || ی — سیین βραχίων κατάλευκος [ἀργυροῦς]· || ی — همت προσπάθεια [βραχίων προσπαθείας].

بازوبند } Π. *καζου-πένδ*, ὄν. ἐπιβραχιόνιον, προσδασκάνιον προσδενόμενον ἐπὶ τοῦ βραχίονος, κ. φυλακτόν.

بازی } Π. *καζί*, ὄν. παίγνιον, παιδιά· § Α. ἱέραξ, ἐκ τοῦ π. باز βλ.

بازیچه } Π. *καζι-τζὲ* [ὑποκ. τοῦ προηγ.] ὄν. ἀθυρμάτιον: ایلدی — ἄθυρμα παιδιῶν· || کیسی بر مدت — صرصر فنا اولسی عقیبنده تلاطم امواجله غرق اولدی τὸ πλοῖόν του ἀφοῦ ἐπί τινα καιρὸν ἐγένετο παίγνιον τοῦ ὀλεθρίου ἀνέμου, ἐβυθίσθη ὑπὸ τοῦ κλύδωνος τῶν κυμάτων· || فکر — ἄθυρμα διανοίας, ἢ διανοητικόν.

بازیخانه } Π. *καζι-χανὲ* καὶ بازیکده *καζιγκεδέ*, ὄν. οἶκος παιγνίων, τόπος διασκεδάσεως.

بازیکر } Π. *καζι-γκέρ*, ὄν. χορευτής, χορεύτρια· § ἀφ. بازیکری χορευτική.

باس } Τ. *πάς*, μόρ. προτασσόμενον ἐπιθέτων ἀρχομένων ἀπὸ ب πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν: بیاغی — *πὰς-πάγιαγη*, ὅλως διόλου πρόσωπον.

باس } Α. *πὲς*, κ. *πεῖς*, ὄν. ζημία, κώλυμα, κακόν: یوق — δὲν βλάπτει, οὐδὲν κακόν· || وار — نه τί βλάπτει; || یوق — اندا ἐν αὐτῷ οὐδὲν κακὸν ἢ κώλυμα ὑπάρχει [ἀραβ. لا — لا πὲς πὲς]· § βάσανος: — شدید δεινὴ βάσανος.

باستارده } Ιτ. *καστάρδα* [bastarda] ὄν. εἶδος παλαιοῦ πλοίου πολεμικοῦ.

باستون } Ιτ. *καστὸν* [bastone] ὄν. βακτηρία, ῥάβδος· § ναυτ. δοράτιον, κ. μπαστοῦνι.

باسط } Α. *καστὶτ* [ῥζ. بسط] μτχ. ὁ ἐκτείνων τι, ὡς τάπητα κτλ. ὁ ἐξαπλῶν: — بساط عدل وداد ὁ ἐκτείνων τὸν τάπητα τῆς δικαιοσύνης, ἤτοι φιλοδίκαιος· § ὁ ἐπιδαψιλεύων εἰς ὃν θέλει τὸν ἐπιούσιον ἄρτον [ἐπίθετον τοῦ Θεοῦ]· § μῦς ὁ ἐκτείνων [ἀνατ.]· § θ. باسط.

باسق } Α. *καστίκ*, ὄν. φοίνιξ, κ. χουρμαδιὰ μεγάλη καὶ πολύκλαδος, ἧς ὁ καρπὸς ξανθός· § θ. باسق νέφος διαυγές· ἀκμήφορά.

باسل } Α. *καστὶλ* [ῥζ. بسل, βλ. بسالت] ἐπθ. ἀνδρεῖος: — رجل ἀνὴρ ἀνδρεῖος.

باسور } Α. καθούρ, ὄν. αἱμορροΐδες· βλ. مایاسیل· § πλθ. بواسیر καθαίρ.

باسوری } Α. καθουρ-ί, ἐπθ. αἱμορροϊδικός· § θ. باسوریه.

باسیا } καθία, ὄν. βασσία [δένδρον].

باش } Τ. κάς, ὄν. κεφαλή, κορυφή, ἀρχή, ἄκρα, πηγή, κεφάλαιον βιβλίου, σφαίρωμα ράβδου κτλ. κῶνος δακχάρεως, κεφαλὴ τυροῦ, κρομμύου κτλ. ζωή, ὑγεία, νοῦς, εὐφυΐα: — اورتیسی κάλυμμα κεφαλῆς· || اغریسی — κεφαλαλγία, ἐνόχλησις· || بلاسی — ἐνόχλησις, περισπασμός, μέριμνα, φροντίς· || طاسی —, ἢ چناغی —, κρανίον· || اوستنه — ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἤτοι ἀσμένως θὰ ἐκτελέσω τὴν διαταγήν σας· || ده‌لی دکلدر — ὁ νοῦς του δὲν εἶναι εἰς τὸ κεφάλι του, ἐμπερίστατος· || ی معمور درت — ἐν καλῇ κατάστασει ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν· || ی ایش — κεφαλὴ ἢ τόπος ἐργασίας: ایش‌نده بولنمق πρέπει νὰ εὑρεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐργασίας του [τὸ καθηνετά]· || ی اوجنده — εἰς τὴν ἄκραν τῆς κεφαλῆς του, παρὰ τὴν κεφαλὴν [ἀσθενοῦς, κοιμωμένου κτλ.]· || اوست‌نده پرەپنه‌و· || آلت‌نده — παρακάτω· || یانی‌نده — παραπλεύρως· || قدر [طرلغه ἢ] اغه آیاغه — دن ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν [ἢ ὀνύχων]· || قدر — ه — دن — ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου· || ه — — ἔρχομαι κεφάλι μὲ κεφάλι [πλάγι μὲ πλάγι]· || — ه — [کلک] کاشه کاشه, ایسه ایسه ἔρχομαι, δηλαδὴ οὔτε χάνω οὔτε κερδίζω, ἢ δύο πράγματα τελειώνουσιν ὁμοῦ ἀκριβῶς, ἔρχονται ἴσα ἴσα: تحویلات تسویه اولنق — ه — αἱ ὁμολογίαι ἐξοφλοῦνται εἰς ἄρτιον· || یکی — دن ἐκ νέου, ἐξ ὑπαρχῆς· || ر — دن διὰ μιᾶς· || — دن — ἐξαίφνης [ἐκ τῆς κορυφῆς ἢ κορυφῆ]· || ی بوش — ἄεργος· || ی — بوزوق πολιτικὸς [ἀντιθέτως τῷ عسکر στρατιωτικός]· στρατὸς ἄτακτος· || کندی‌نه کیندی کیندی, αὐτοκέφαλος, κατὰ τὸ δοκοῦν, ἀνεξαρτήτως· || یالکز‌نه μόνος· || آدم‌نه καθ' ἕκαστον ἄνθρωπον [εἰς τὸ κεφάλι]: آدم — نه قرق پاره اتمه‌جق ὅλα εἰσπράττονται 40 παράδες κατ' ἄτομον· || ی — سوز ἀρχὴ λόγου, ῥήσεως· || ی — سطر ἀρχὴ παραγράφου· || ی — چیان ἄκρα, κεφαλὴ ἡλυκταίνης, ἐξανθήματος· || ی — اومور ἄκρα τοῦ ὤμου· || ی — کیلک κορυφὴ ὄρους· || ی — کیمک πρῴρα πλοίου [κεφαλή]· || مردیون ی — σκαλοκέφαλον, κεφαλὴ κλίμακος· || چارشو ی — ἄκρα, ἀρχὴ ἀγορᾶς· || ی — اسکله ἄκρα ἀποβάθρας· || ی — ه θηλὴ [ῥῶγα] μαστοῦ· || کوشه ی — κεφαλὴ γωνίας ὁδοῦ· || ی — یل πρώτη ἔτους, πρωτοχρονιά· || ه — قرق یل‌نده ἅπαξ εἰς τὰ 40 ἔτη, ἤτοι σπανιώτατα· || ی — آی πρώτη τοῦ μηνός, πρωτομηνιά· ἔμμηνα γυναικός· || ساعت ی — ἀρχὴ ὥρας· || ی — هفته ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος· || ی — بیکار πηγὴ κρήνης· || ی — صو πηγὴ ὕδατος· || اشاغی — ἀνατετραμμένος, κατακέφαλα· ἐκβολὴ ποταμοῦ· || بوغازی — ἡ κεφαλὴ πρὸς τὰ ἄνω· πηγή· || ی — اچه νομισματικὴ διαφορά· || ی — کتابک ودیعه τὸ περὶ παρακαταθήκης κεφάλαιον τοῦ βιβλίου· || م — اچون کاشمی ایتدوم, εἰς τὴν ζωήν μου· || کز — اچون صاغ اولسون ὑμεῖς [καθηνεῖς] νὰ ἦσθε καλὰ [εὐχὴ πρὸς παθόντα ἀπώλειαν ἢ ζημίαν]· || سودیکز‌ک ی — اچون διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ προσφιλοῦς ὑμῶν [ἐστω]· || — ورغه διδηροκέφαλα, ἤτοι ἐπίπλα ἢ σκεύη οἰκίας, ἢ δένδρα, παραρτήματα καὶ ἐργαλεῖα κήπου, ἐπαύλεως, ἢ χηχαναὶ ἐργοστασίου κτλ. ἐνοικιαζόμενα ὁμοῦ μετὰ τῆς οἰκίας, ἢ τοῦ κήπου, τῆς ἐπαύλεως ἢ τοῦ ἐργοστασίου, ἅτινα ὁ ἐνοικιαστὴς ὀφείλει νὰ παραδώσῃ αὐτούσια ἐν τῇ λήξει τῆς ἐνοικιάσεως ἢ ἀντικαταστήσῃ· || شکر — بر μία κεφαλὴ [κῶνος] δακχάρεως· || صوغان ایکی — δύο [κεφαλαὶ] κρόμμυα· || ایک — بر ἓν δέμα μετάξης· || ی — باستون σφαίρωμα ράβδου· || ی — قوش χιὼν κατὰ μεγάλας νιφάδας· κρέας ψητὸν εἰς λεπτότατα κομμάτια· || ی — قیا σκοπὸς ποιμενικός, καθ' ὃν ἄδουσιν οἱ ποιμένες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τοῦ Κουρδιστὰν καὶ τῆς Περσίας· || ی — حکیم ἀρχίατρος· || ی — باش ἀρχιδροφόρος· || ی — ترزی ἀρχιῤῥάπτης· [βλ. توجه باشی، بیکباشی، بولوك باشی، اونباشی، صوباشی، یوز باشی§ ἐπθ. πρῶτος, ἀρχηγὸς [ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἀρχι...]: وکیل — πρωθυπουργός· || کاتب — ἀρχιγραμματεύς· || عرض — ἀρχισυντάκτης· || ایش — ἡ κυρία ἐργασία· || پارمق — ἀντίχειρ· || چاوش — ἐπιλοχίας. || Ρμ. — اچق καταρῶμαι· || قلل — ἀπαλλάτομαι, λυτροῦμαι· || قلق — ی — φεύγειν τὸν κόσμον κτλ. [παίφνει τὰ μάτιά του καὶ φεύγει]· || اولق — γίνομαι κεφαλή, ἀρχηγός· || اولق — دکرمن صویی τὸ ὕδωρ τοῦ μύλου ἀναβαίνει ὑψηλὰ [ὅταν ἡ πηγή του κεῖται ὑψηλά]· || اوکرنه — آتنه μανθάνω τὸν ἵππον νὰ περιπατῇ· || اوینامق — κινδυνεύει ἡ ζωὴ [ἡ κεφαλή]· || ایکك — کاتورθώ, καταφέρω, φέρω εἰς πέρας· || اورمق — καταφεύγω, ἀποτείνομαι· || اورمق — کمی τὸ πλοῖον κλυδωνίζεται· || اورمق — دن قره — ἐξοκέλλω [ἐπὶ πλοίων, βλ. καὶ قره]· || اورمق — نه — ὀνειδίζω [κτυπῶ εἰς τὸ κεφάλι]· || اورمق — ه — ζαλίζω [ἐπὶ οἴνου, ἤτοι κτυπῶ εἰς τὸ κεφάλι]· || دن — ایچه کاتابαίνει ἀποπληξία· || دن — ایندیرمك γίνομαι αἰτία νὰ καταβῇ εἰς τινα ἀποπληξία, καταθλίβω· || باغلامق — δένω τὴν κεφαλήν, μτφρ. ὑποχρεοῦμαι [βλ. باغلامق]· || چیقمق — ه — συναγωνίζομαι, ἐπιτυγχάνω [ἐβγαίνω στὸ κεφάλι]· ἢ ἐπιτυγχάνεταί τι, κατορθοῦται: — ه بنم ایله چیقمز δὲν δύναται νὰ συναγωνισθῇ μετ' ἐμοῦ· || چیقارمق — ه — φέρω εἰς πέρας [ἐβγάζω εἰς τὸ κεφάλι], ἐκπληρῶ μετ' ἐπιτυχίας· || دن — چیقارمق πλανῶ, διαφθείρω [ἐβγάζω ἀπὸ τὸ κεφάλι, ξεμυαλίζω]· || کلك — ه — ἔρχεται εἰς τὴν κεφαλήν, ἤτοι συμβαίνει τι εἰς τινα [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμφορά, δυσάρεστον]: — ه کلان چکیلور ὅ,τι ἔρχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον [εἰς τὴν κεφαλήν] ὑποφέρεται [παροιμ.]· || کلان حکیدر — ه — τὰ παθήματα μαθήματα [τὸ ἐρχόμενον εἰς τὴν κεφαλὴν εἶναι διδάσκαλος] παροιμ. || دن صاومق — ἀπαλλάττομαι, ξεφορτώνομαι· || قالدیرمق — αἴρω κεφαλήν [κυριολ. καὶ μτφρ. ἀπειθῶ, σταιδιάζω]· || — قوق θέτω κεφαλήν, στοιχηματίζω, ἀφοσιοῦμαι· || نده قورقق — φοβεῖσθαι περὶ τῆς κεφαλῆς, ἤτοι τῆς ἰδίας ζωῆς [καθηνετάν]· || دن کچمك — ἀπελπίζω ἀπὸ τῆς ζωῆς· || کچمك — ه — λαμβάνω τὴν ἀρχηγίαν, τίθεμαι ἐπὶ κεφαλῆς· || کوستمك — φαίνομαι, παρουσιάζομαι, ἐκδηλοῦμαι [ἐπὶ ἐξανθήματος ἢ φυτῶν ἀρχιζόντων νὰ βλαστάνωσι κτλ.]· || ویرمك — διευθύνομαι πρὸς ἢ θυσιάζω τὴν ζωήν μου· || ویرمك — ه — — δίδω κεφαλὴν πρὸς κεφαλήν, ἤτοι συσκέπτομαι, συνομιλῶ ἐκ τοῦ πλησίον μετά τινος· || کوز — کیز — συζευγνύω· || کوز یارمق — ἀχίζω κεφαλήν, ὀφθαλμούς, ἤτοι εἶμαι ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ κάμω τι, δὲν τὰ καταφέρω [ἐβγάζω τὰ μάτια τῆς ὑποθέσεως]· || طوغرنده — م اوزرنده — φέρω ἐπὶ κεφαλῆς, ἤτοι περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, τιμῶ· || م قدم — نه — ἔμεινα μόνος [ἄρ καθημά], δὲν ἔχω κανένα· || بیوك سویك — نده — μεγαλορρημονῶ.

باشارلمق } Τ. καθ-αρμάκ, ρμ. μτδ. κατορθῶ, ἄγω εἰς πέρας, ἐπιτυγχάνω, ἐκτελῶ ὑπόθεσιν, ἔργον, κ. βγάλλω στὸ κεφάλι.

باشاق } Τ. καθ-άκ, ὄν. στάχυς: باغلامق — ἢ طوغ — σταχυοῦμαι, δένω, πιάνω στάχυν· || قیاچینی — ἀθήρ, κ. γένειον στάχυος· || — ره βρίζα, σίκαλις.

باشاقجی } Τ. καθακ-τζή, ὄν. σταχυολόγος, πτωχὸς συλλέγων τοὺς ἐν καιρῷ θερισμοῦ πίπτοντας κατὰ γῆς στάχυς.

باشاقلانمق } Τ. καθακ-λανμάκ, ρμ. μσ. σταχυοῦμαι, δένω στάχυν.

باشاقلی } Τ. καθακ-λή, ἐπθ. σταχυοφόρος· § ὁ ἔχων σχῆμα στάχυος [βέλος].

باشجغز } Τ. καθ-τζηγάζ, ὄν. ὑποκ. μικρὰ κεφαλὴ ἡλυκταίνης [σπυριοῦ].

باشجی } Τ. καθ-τζή, ὄν. ὁ πωλῶν κεφαλὰς προβάτων.

باشسز } Τ. καθ-σίζ, ἐπθ. ἀκέφαλος, ὁ μὴ ἔχων κεφαλὴν ἢ ἀρχήν, προοίμιον· ὁ ἄνευ ἀρχηγοῦ, ἄτακτος.

باشسزلق } Τ. καθ-σιζλίκ, ἀφ. ἡ κατάστασις τοῦ μὴ ἔχοντος κεφαλήν, ἀρχήν, προοίμιον· ἀναρχία.

باشقه } Τ. καθκά, βλ. کاشه.

باشلانمق } Τ. καθ-λανμάκ, ρμ. μτδ. βάλλω ἢ κάμνω τινὰ ν' ἀρχίσῃ τι [δοτ. αἰτ.]: — چوجغی مکتبه ὁδηγῶ τὸν παῖδα εἰς τὸ σχολεῖον διὰ πρώτην φοράν· || — درس βάλλω ν' ἀρχίσωσι τὰ μαθήματα.

باشلامق } Τ. καθ-λαμάκ, ρμ. μτδ. ἀρχίζω, ἄρχομαι, ἐπιλαμβάνομαι, κάμνω ἀρχήν, λαμβάνω τὴν πρωτοβουλίαν [δοτ.]: — درسلره ἀρχίζω τὰ μαθήματα· || — ایشه ἀρχίζω, ἐπιλαμβάνομαι τοῦ ἔργου· § [οὐδ.]: — درس τὸ μάθημα ἄρχεται

باشلانغیچ } Τ. καθ-λανγηζ [ἐκ τοῦ باشلامق] ἀφ. ἀρχή, ἔναρξις, προοίμιον, τὰ πρῶτα στοιχεῖα: — نده عصرك — نده اون سکزنجی عصرك κατὰ τὰς ἀρχὰς [καθλανγηζντά] τοῦ 18ου αἰῶνος.

باشلانلمق } Τ. καθ-λανιλμάκ, ρμ. πθ. γίνεσθαι ἔναρξιν· § [ἀπρόσωπον] ἀρχίζει τις: باشلانلدی یوردی ἐντεῦθεν δὲν ἀρχίζει τις, ἢ δὲν ἀρχίζουσιν οἱ ἄνθρωποι.

باشلاغق } Τ. *καά-λαγμάκ*, ρμ. πθ. τελεῖσθαι ἔναρξιν [δοτ.]: — درسه γίνεται ἔναρξις τῶν μαθημάτων· § οὐδ. λαμβάνω τὸ σχῆμα κεφαλῆς ἢ σφαίρας, στρογγυλαίνομαι.

باشلانيش } Τ. *καά-λανής*, ρ. ἀφ. τὸ τελεῖσθαι ἔναρξιν εἴς τι, ἔναρξις.

باشلاجى } Τ. *καά-λαγιδζή* [ἐκ τοῦ باشلامق] ἐπθ. ὁ ἀρχόμενος, ἀρχάριος.

باشلايش } Τ. *καά-λαγές* [ἐκ τοῦ باشلامق] ρ. ἀφ. τὸ ἄρχεσθαι, ἔναρξις.

باشلق } Τ. *καά-λής*, ὀν. πᾶν ὅ,τι χρησιμεύει ὡς κάλυμμα κεφαλῆς, κορδύλη [κουκκοῦλα, κουκκουλέτα] κράνος, περικεφαλαία· § τὸ μέρος τοῦ χαλινοῦ τὸ περιβάλλον τὴν κεφαλήν, ἤτοι κορυφαία· § κιονόκρανον, κορυφὴ πλαισίου· § ἀρχηγία· § γαμήλιον δῶρον.

باشلى } ἢ باشلو Τ. *καά-λής*, ἐπθ. ὁ ἔχων κεφαλήν, κορυφήν, σφαίρωμα: — ايكى δικέφαλος· || دكمك — ράβδος ἔχουσα σφαίρωμα ||— بيوك ὁ ἔχων μεγάλην κεφαλήν, εὐψυής· || — قويون ἠλίθιος, βλάξ· || اولچك — μέτρον ὑπερεκχειλισμένον· || باشه — *καάλη καάνά*, ἰδιαίτερος, ἀνεξάρτητος, αὐτοκέφαλος καὶ ἐπρ. ἰδιαιτέρως, ἀνεξαρτήτως: قانون باشه ير —ἰδιαίτερος νόμος· § οὐσιώδης, πρώτιστος, κεφαλαιώδης: ايش — οὐσιώδης, πρωτίστη ὑπόθεσις. || —باش *καάγνωστος*, διακεκριμένος· || — شهرك تجارى οἱ πρώτιστοι ἔμποροι τῆς πόλεως.

باشليجه } ἢ باشلوجه Τ. *καάλή-δζα*, ἐπθ. πρώτιστος, κύριος, οὐσιώδης: وظيفه — τὸ πρώτιστον, τὸ κύριον καθῆκον· § [ἐπρ.] πρωτίστως, κυρίως, οὐσιωδῶς.

باشمق } ἢ بشمق Τ. *καάμάκ* [λ. ἀρχ.] ὀν. σανδάλιον, πέδιλον, ὑπόδημα: شريف — ἱερὸν σανδάλιον [τοῦ προφήτου Μωάμεθ φυλαττόμενον ὡς κειμήλιον]· βλ. باشمق.

باشمقجى } Τ. *καάμακ-τσή*, ὀν. κατασκευαστὴς σανδαλίων, πεδιλοποιός, ὑποδηματοποιός.

باشمقلق } Τ. *καάμακ-λής*, ὀν. ὀνομασία ἀρχαία τῆς Σουλτανικῆς ἐπιχορηγήσεως· σήμερον καλεῖται تخصيصات همايون.

باشمق } Τ. *καά-νγμάκ* [باش] ρμ. οὐδ. ἐναντιοῦμαι, ἀνθίσταμαι, ἀχαρογνωμονῶ, ἀπειθῶ.

باشه } Π. *καάέ*, ὀν. ἱέραξ· βλ. καὶ τουρκ. آچه.

باص } Τ. *κάάς* [προστ. τοῦ ρ. باصمق πατῶ]: اورت — *ὄρτ-κάάς ἐτμέκ*, συγκαλύπτω πταῖσμα· βλ. اورت καὶ باصدرمق.

باصامق } ἢ بصامق Τ. *καάσαμάκ* [ἐκ τοῦ باصمق] ὀν. βαθμὶς κλιμακος ἢ ἀναβάθρας ἢ ἱστῶν πλοίου: ى — مرديون βαθμὶς κλίμακος || ى — قپو βαθμὶς θύρας πρὸ τοῦ κατωφλίου.

باصدرلمق } ἢ باصديراق Τ. *καά-τηρηλ-μάκ*, ρμ. πθ. πατοῦμαι, καταθλίβομαι, καταπιέζομαι, καταπνίγομαι, σβέννυμαι [ἐπὶ πυρκαϊᾶς ἢ ἀτάκτου κινήματος κτλ.], ἐκτυποῦμαι [ἐπὶ βιβλίων κτλ.] ἢ ἐπιτίθεμαι [ἐπὶ σφραγῖδος κτλ.], ἐπιστρώννυμαι: خرج ايله كرميد — ἐπιστρώννυνται κέραμοι δι' ἀμμοκονίας.

باصدرمق } ἢ باصديرمق Τ. *καά-τηρ-μάκ*, ρμ. μτβ. πατῶ, θλίβω, πιέζω, ἀναγκάζω, βιάζω, καταπνίγω, σβύνω [ἐπὶ πυρκαϊᾶς ἢ ἀτάκτου κινήματος κτλ]· § ὑπερέχω, εἶμαι ἀνώτερος, ὑπερβάλλω, καταβάλλω [ὁ κυνηγετικὸς κύων τὴν ἄγραν], βάλλω κλῶσσαν· § ἐκτυπῶ, δίδω εἰς ἐκτύπωσιν, βάλλω νὰ τυπώσωσι βιβλίον ἢ νὰ ἐπιθέσωσι σφραγῖδα κτλ. ἐπιστρώνω [αἰτ.]: — منديل πατῶ τὸ ρινόμακτρον διὰ νὰ σφογγίσω ἱδρῶτα κτλ.|| — اورتوب συγκαλύπτω, καταπνίγω τι, δὲν ἀφίνω νὰ διαδοθῇ || — يانغين ἢ آتش καταπνίγω, καταστέλλω, σβύνω πυρκαϊάν· || — حرارت καταστέλλω πυρετόν, θέρμην: — قهقهه‌لرى καταστέλλω, καταπνίγω καγχασμοὺς, γέλωτας· || — كتاب ἐκτυπῶ βιβλίον, δίδω εἰς ἐκτύπωσιν· [βλ. صفرا] || — ايله κάμνω τεμεννᾶ, χαιρετῶ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον· βλ. ايله.

باصدرمه } ἢ باصديرمه Τ. *καά-τηρ-μά*, ὀν. ἀπαρ. τὸ πιέζειν ἢ πίεσις, κατάθλιψις, κατάπνιξις, σβέσις, ἐκτύπωσις, ἐπιστρώσις κτλ. βλ. باصدرمق· § ὀν. τάριχος, ἤτοι κρέας ἐξηραμένον εἰς τὸν ἥλιον ἢ καπνιστόν κ. παστουρμᾶς: قيصرى — τάριχος τῆς Καισαρείας || ى — طوكز τάριχος χοίρινος, κ. ζαμπόνι [jambon]· || چيقارمق — δέρνω, στουμπανίζω.

باصدى } Τ. *καά-νή* [ἐκ τοῦ باصمق] ὀν. λαχανικὰ ἑψημένα ἐν ζωμῷ κρέατος, ἢ ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ· || ى — پاطيجان μελιτζάνες μὲ τὸ κρέας· || — كول ἐπανθρακίς, κ. μπριζόλα·||

— قاش ἐπίθεσμος ἐπὶ τοῦ ψεσίου ἢ καὶ ἐπὶ τοῦ καλυμμαυχίου ἄλλοτε κληρικῶν· βλ. طوپراق.

باصر } Α. *καάηρ* [ρζ. بصر] μτχ. ὁ βλέπων· §θ. باصره *καάηρέ*: — قوه ὀπτικὴ δύναμις, δύναμις τῆς ὁράσεως· βλ. ἐπόμ.

باصره } Α. *καάηρ-έ*, ὀν. θ. ὅρασις, ὀφθαλμοί: سنده اعتمادى واردر — ἔχει πεποίθησιν εἰς τὴν ὅρασίν του·|| ى ضعيف — ἢ ὅρασις του εἶναι ἀδύνατος· || سنده اسكى قوتى قالمادى — δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν ὅρασίν του ἢ παλαιὰ δύναμις.

باصق } Τ. *καάκ*, βλ. باصيق.

باصق } Τ. *καά-κή* [باصمق] ὀν. πίεσις, βάρος ἐπιτιθέμενον πρὸς πίεσιν, πιεστήριον, μηχανὴ πρὸς πίεσιν: سز تختهيى ايل الور — τὴν μὴ ὑπὸ πίεσιν σανίδα λαμβάνει ὁ ξένος· § μτφ. ἐπιτήρησις, περιορισμός, παιδαγωγός: التنده اولق — εἶμαι ὑπὸ πίεσιν, ἐπιτήρησιν, περιορισμὸν παιδαγωγοῦ κτλ. περιωρισμένος.

باصقيج } Τ. *καά-κηδζ* [باصمق] ὀν. κλίμαξ, βάθρον, βαθμίς.

باصقيجى } Τ. *καάκη-δζή*, ὀν. ἐργάτης ἐκτυπῶν διάφορα σχέδια ἐπὶ ὑφασμάτων πρὸς κέντημα, ἰχνογράφος, κ. πατητᾶς.

باصقيلق } Τ. *καάκη-λής*, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ παιδαγωγοῦ.

باصقين } Τ. *καά-κήν* [باصمق] ἐπθ. βαρύνων, βαρύς, πιέζων· § ὀν. ἀπρόοπτος ἔφοδος, αἰφνιδία κατ' οἶκον ἔρευνα ἕνεκα προσδολῆς τῶν δημοσίων νόμων: ويرمك — συλλαμβάνεσθαι ἐπ' αὐτοφώρῳ.

باصلمق } Τ. *καά-νλ-μάκ* [باصمق] ρμ. πθ. πιέζομαι, θλίβομαι, καταπατοῦμαι, ἐκτυποῦμαι [βιβλίον]· συλλαμβάνομαι ἐπ' αὐτοφώρῳ, ὑφίσταμαι αἰφνιδίαν ἔφοδον, ἐπίθεσιν· καταπνίγομαι, καταστέλλομαι, σβύνομαι [ἐπὶ πυρκαϊᾶς]· κατευνάζομαι [ἐπὶ ἀνέμου, καταιγίδος κτλ.]· ἐπιστρώννυμαι.

باصلى } Τ. *καάνλή*, βλ. باصيلى.

باصليش } Τ. *καάνλ-ής* [باصلق] ρ. ἀφ. τὸ πιέζεσθαι, ἐκτυποῦσθαι ἢ πίεσις, ἐκτύπωσις κτλ· βλ. باصلق.

باصمق } Τ. *καά-μάκ*, ρμ. μτβ. πατῶ, πιέζω, καταπατῶ, ἐκτυπῶ, ἐπιθέτω σφραγῖδα κτλ. ἐπιστρώνω, συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ, ποιῶ αἰφνιδίαν ἔφοδον, ἤτοι προσβάλλω [αἰτ. ἢ δοτ. αἰτ.]: — آياق πατῶ πόδα καὶ μτφ. ἐπιμένω· || — قدم πατῶ πόδα, ἐπισκέπτομαι [βλ. سر]· || باصمق آياق δὲν πατῶ, ἤτοι ποσῶς δὲν ἐπισκέπτομαι·|| — تش καταλαμβάνει τινὰ θέρμη, θυμός· — ياغره πατῶ τὰς φωνάς, κραυγάζω· || — آغز ὑβρίζω [βλ. آغز] || — كتابه ال πατῶ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βιβλίου, ἤτοι ἀγ. Γραφῆς κτλ. ὁρκίζομαι· || — صغوق καταλαμβάνει τὸ ψῦχος, ἄρχεται ὁ χειμών· || — آغا مهر πατῶ σῆμα, σφραγῖδα, σφραγίζω· || — كتاب ἐκτυπῶ βιβλίον· || — ايز ἀκολουθῶ, εὑρίσκω τὰ ἴχνη· || — اويقو ὁ ὕπνος καταλαμβάνει· || آغزلق — καταλαμβάνει χαύνωσις, ἢ ὁ ἐφιάλτης [βλ. قره باصان] || — چورووك تختهيه πατῶ ἐπὶ σαθρᾶς σανίδος, μτφ. διακινδυνεύω ὑπόληψιν, θέσιν· || — ياغره περιπτύσσομαι· || βλ. باص، باصدى، پام، چوچق، روزكار.

باصمه } Τ. *καά-μά*, ὀν. ἀπαρ. τὸ πατεῖν, τὸ ἐκτυποῦν κτλ. βλ. باصمق· § ἐπθ. ἔντυπος: كتاب — βιβλίον ἔντυπον [ἀντιθ. يازمه كتاب χειρόγραφον]· || ى — تاش λιθογραφημένος, λιθογραφία· || ى — حروفات τυπογραφία, τύπος· || قالب — πρᾶγμα κατεσκευασμένον ὡς ἐπὶ τύπου [καλούπι], ἄνευ ἰδιαιτέρας ἐπιμελείας, ἤτοι τυπικόν, μηχανικόν, στερεότυπον· || — قالب στερεοτυπία· § ὀν. τὸ γνωστὸν ὕφασμα μπασμᾶς, τσίτι ἢ ἰνδόστικτον.

باصمه‌جى } Τ. *καάμα-δζή*, ὀν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς ἰνδοστίκτων [μπασμάδων]· § πιεστής, τυπογράφος.

باصمه‌جيلق } Τ. *καάμα-δζηλής*, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ κατασκευαστοῦ, ἢ πωλητοῦ ἰνδοστίκτων [μπασμάδων]· § τὸ ἔργον τοῦ τυπογράφου.

باصمه‌خانه } Τ. *καάμα-χανέ*, ὀν. τυπογραφεῖον· βλ. مطبعه.

باصور } Τ. *καάσούρ*, ἀντὶ باسور βλ.

باصيش } Τ. *καά-νής* [باصمق] ρ. ἀφ. ἡ πρᾶξις ἢ ὁ τρόπος τοῦ πατεῖν, πιέζειν κτλ. βλ. باصمق· || ى — آياق ἐπιμονή.

باصيق } Τ. *καά-νίκ* [باصمق] ἐπθ. πωπιεσμένος, χαμηλὸς [οἰκοδομή, ὀροφὴ δωματίου κτλ.]: اوده — ὀροφὴ δωματίου χαμηλή· || آلين — μέτωπον κοντόν, στενόν· || ديل — γλῶσσα ὑποτραυλίζουσα.

باصيقلق } Τ. καθικ-λάκ, ἀφ. τὸ εἶναί τι πεπιεσμένον, κτλ. βλ. باصيق.

باصيلى } Τ. καθιλ-ή [باصيلق] ἐπθ. ἔντυπος, τετυπωμένος [βιβλίον κτλ.].

باضعه } Α. καζνά [ρζ. بضع] ὄν. θ. τραυματισμὸς κεφαλῆς διὰ κοπῆς τοῦ δέρματος [ὅρος Σερῆ].

باطل } Α. κατήλ [ρζ. بطل, βλ. باطل] ἐπθ. ψευδής, πλημμελής, μάταιος, ἀνωφελής, ἄκυρος [νομ.]: — دين ψευδὴς θρησκεία· || در — مدلومك بيى ἄκυρος εἶναι ἡ πώλησις τοῦ ἀνυπάρκτου· || [ὄν.] ψεῦδος: — و حق ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ψεῦδος· || كيدر — حق كاچه ἄμα ἔλθῃ ἡ ἀλήθεια, ἀπέρχεται τὸ ψεῦδος· § θηλ. باطلة: — افكار ἰδέαι μάταιαι, προλήψεις· || — علوم ἐπιστῆμαι ψευδεῖς· || — اسباب λόγοι ψευδεῖς, ἀνίσχυροι.

باطن } Α. κατήν [ρζ. بطن] ἐπθ. ἐσωτερικός, ἐνδόμυχος, κεκρυμμένος, μυστηριώδης, πνευματικός [ἀντίθ. ظاهر ἐξωτερικός, φαινόμενος]: — او ظاهرى τὸ ἐξωτερικόν του δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἐσωτερικόν του [κατηνινὲ] ἤτοι ἀλλοῖος φαίνεται καὶ ἀλλοῖος πράγματι εἶναι· § θ. باطنى: — حواس αἰσθήσεις ἐσωτερικαί, ἤτοι τῆς ψυχῆς· § ὄν. συνείδησις, ψυχή, μυστήριον: — اهل οἱ γνῶσται τῶν μυστηρίων, οἱ ἅγιοι· § πλθ. باطن بوطن κεθατήν.

باطناً } Α. κάτην-εν, ἐπρ. ἐσωτερικῶς, ἐνδομύχως, κεκρυμμένως· ἀντίθ. ظاهراً ζάχηρεν, ἐξωτερικῶς, φαινομενικῶς.

باطنى } Α. κατην-ί, ἐπθ. ἐσωτερικός, μυστηριώδης, πνευματικός, ψυχικός: — حس αἴσθημα ψυχικόν· § θ. باطنيه.

باطى } Τ. κατή, βλ. باى.

باع } Α. κά, ὄν. ὀργυιά [τουρκ. قولاچ]· § δύναμις, ἱκανότης.

باعث } Α. καΐς [ρζ. بعث] ἐπθ. αἴτιος, πρόξενος· τὸ αἴτιον, αἰτία: اولمق — γίνομαι αἴτιος, προξενῶ [δοτ.]: بو حال — قيل و قال اولدى, ἡ اولدى — قال و قيل بو حال· τὸ πρᾶγμα τοῦτο προύξένησε σκάνδαλον [παῖδι κήλ-ουκάλ]· || حروف اولدرمق — تسطير τὸ αἴτιον τῆς γραφῆς τῶν γραμμάτων [ἤτοι τοῦ ἐγγράφου] εἶναι τὸ ἐξῆς· || حياتم — ὁ αἴτιος τῆς ζωῆς μου, ὁ δοὺς μοι τὸ εἶναι [πατὴρ ἢ μήτηρ]· § θ. باعث.

باغ } Π. κάγ, ὄν. κῆπος ἔχων ἄνθη καὶ δένδρα: — قدس κῆπος ἁγιότητος, ἤτοι παράδεισος· || بهشت — κῆπος παραδείσου, παράδεισος· § [τουρκ.] ἄμπελος: — اكك ή ديكمك φυτεύω ἄμπελον, κλήματα· || بوزمق — τρυγῶ ἄμπελον· || بوزوى — τρυγητός· || βλ. باغچه.

باغ } Τ. κάγ, ὄν. δεσμός, ἐπίδεσμος· δέμα, κοιτοι σωρὸς πραγμάτων συνδεδεμένων· μτφ. δεσμός, σχέσις: — ى بويون λαιμοδέτης· || — ى دين δεσμὸς περικνημίδος, κ. καλτσοδέτα· || — ى قاصيق ἐπίδεσμος ἐντεροκήλης· || — ى تلج τελαμών, σπαθοζωστὴρ· || — ى كوز ἐπίδεσμος ὀφθαλμῶν, μτφ. γοητεία, μαγεία ὀφθαλμῶν· || — ى ياره ἐπίδεσμος πληγῆς· || — ى اوت δέμα χόρτου· || — ى صاچ κεφαλόδεσμος [τῆς κόμης].

باغان } Τ. καγὰν ἢ باغلى καγανέ, ὄν. εἶδος μεγάλου ἱέρακος· § μηλωτὴ ἐκ δέρματος ἀρνίου.

باغبان } Π. καγ-κάν, ὄν. κηπουρός: — كل ὁ κηπουρὸς δι' ἓν ῥόδον ὑπηρέτης γίνεται χιλίων ἀκανθῶν· § ἀμπελουργός· βλ. باغچى.

باغبانلق } Τ. καγ-κανλήκ, ἀφ. κηπουρική, ἀμπελουργική.

باغبانى } Π. καγ-κανί, ἀφ. συνων. τῷ προηγ.

باغجى } Τ. καγ-τζή, ὄν. ἀμπελουργός.

باغجيلق } Τ. καγ-τζιλήκ, ἀφ. ἀμπελουργία.

باغچوان } Π. καγτσε-τζὰν [ἀντὶ باغچبان] ὄν. κηπουρός: — قوغمسى ποτιστήριον.

باغچوانلق } Τ. καγτσεζαν-λήκ, ἀφ. κηπουρική.

باغچه } ἢ بغچه Π. καγ-τσὲ [ὑποκορ. τοῦ باغ] ὄν. κῆπος: — خاص κῆπος αὐτοκρατορικός· || — ى نباتات κῆπος βοτανικός.

باغچه‌لك } Τ. καγτσε-λίκ, ὄν. τόπος πλήρης κήπων.

باغچه‌لى } Τ. καγτσε-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων κῆπον: او — οἰκία ἔχουσα κῆπον.

باغداش } Τ. καγτάς, κ. باداش πατὰς [βλ. باغداق] ὄν. διαταύρωσις ἢ συγκαμψις κνημῶν, κ. διπλοπόδι, σταυροπόδι: — قورمق κάθημαι διαταυρῶν ἢ συγκάμπτων τὰς κνήμας, διπλοπόδι.

باغداشمق } Τ. καγτα-σ-μάκ, κ. باداشلامق καταὰμάκ, ρμ. οὐδ. περιπτύσσομαι, προσκολλῶμαι, προσαρμόζομαι· § κάθημαι διαταυρῶν τὰς κνήμας, κ. σταυροπόδι.

باغدالامق } Τ. καγτα-λα-μάκ, ρμ. μτδ. καταβάλλω τὸν ἀντίπαλον παρεμβάλλων τὴν κνήμην εἰς τὴν κνήμην αὐτοῦ, κ. βάλλω ποδάρι [ἐπὶ ἀθλητῶν].

باغدامق } Τ. καγ-καμάκ [ἐκ τοῦ باغ δεσμὸς] ρμ. μτδ. δένω περικάμπτων, συμπλέκω, συνδέω· § διαταυρῶ κνήμας· βλ. باغداش.

باغر } Τ. κάγρ, ὄν. ἧπαρ, μτφ. τὸ σπλάγχνον, τὸ ἔμπροσθεν, τὸ στῆθος: — ى يانق, ἢ قره — ى, τεθλιμμένος, ἀπηλπισμένος [τὸ στῆθός του καίει, εἶναι μέλαν]· || — ى يوقه εὐαίσθητος [ἡ καρδία του λεπτή]· || — يلكى γελέκιον στήθους, ἤτοι θώραξ ἀλυσιδωτός || — باصيق ὀλίβω ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐναγκαλίζομαι, περιπτύσσομαι· || — ى غلب πρόσοψις ὄρους· βλ. بوكور.

باغر } Τ. καγήρ, ἡ ῥίζα τοῦ ῥημ. باغرمق καγηρ-μάκ = κραυγάζω, ἐπαναλαμβανομένη ὅτε πρὸ τοῦ ῥήματος τούτου πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας αὐτοῦ: باغر باغر باغرمق κραυγάζω πάσῃ δυνάμει, γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ· κοινῶς باركاركار κάρ-κάρ· βλ. باغرمق καὶ بار.

باغرتلاق } Τ. καγηρτ-λάκ [باغرتلق] ὄν. ἀγρία περιστερά· § εἶδος ἀγρίας νήσσης, κερκιθαλλίς, κ. ἀγριόπαπια.

باغرتمق } Τ. καγηρ-τ-μάκ, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ νὰ κραυγάζῃ, ἐξοργίζω [αἰτ.]: — چوجغى κάμνω τὸν παῖδα νὰ κραυγάζῃ· || دره باغرداق τεθὲ καγηρτάν, ὁδὸς ἀνώμαλος, ἀνάντης, ἐλώδης [κατὰ λέξιν: ἡ ποιοῦσα τὴν κάμηλον νὰ κραυγάζῃ].

باغرداق } καγηρ-τάκ [ἐκ τοῦ باغر στῆθος] ὄν. σπάργανον· βλ. καὶ باغلق.

باغرساق } καγηρ-σάκ [ἐκ τοῦ باغر στῆθος] ὄν. ἔντερα ἀνθρώπου, ζώου: — بازنديسى διάρροια ἰσχυρά· § ى — ير κηλόχορτον.

باغرش } Τ. καγηρής, باغرشمق καγηρισμάκ, βλ. باغريش, باغريشمق.

باغرمق } Τ. καγηρ-μάκ [ἐκ τοῦ باغر στῆθος] ρμ. οὐδ. κραυγάζω, βάλλω φωνὴν [ἐπὶ ἀνθρώπου], μυκῶμαι, ὠρύομαι [ἐπὶ τετραπόδων]: — بار, بار, ἢ — باغر باغر, κραυγάζω πάσῃ δυνάμει, γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ· || باغروب — چاغرمق φωνασκῶ, φωνάζω, ξεφωνίζω· || [δοτ.]: — يوزه κραυγάζω κατὰ πρόσωπον ἵνα πτοήσω.

باغريش } Τ. καγηρ-ής, ρ. ἀφ. κραυγή, μυκηθμός, ὠρυγή.

باغريشمق } Τ. καγηρ-ισ-μάκ, ρμ. ἀλλ. φωνάζειν πολλοὺς ὁμοῦ [ἐπὶ πλήθους ἀνθρώπων]· § τὸ ὠρύεσθαι πολλὰ ζῶα ὁμοῦ.

باغزار } Π. καγ-ζάρ, ὄν. τόπος πλήρης κήπων, κατάφυτος, ἀμπελών.

باغستان } Π. καγ-ιστάν, ὄν, ἀμπελών, τόπος πλήρης ἀμπέλων.

باغشش } Τ. καγάις, ἀντὶ بخشش καχάις, βλ.

باغشلامق } Τ. καγιό-λαμάκ [ἐκ τοῦ بخش κάχς] ρμ. μτδ. δωρῶ, προσφέρω, χαρίζω· συγχωρῶ, θεωρῶ συγγνωστόν [δοτ. αἰτ.]: باغشلادى بكا بر كتاب μοι ἐχάρισε [προσέφερεν] ἓν βιβλίον· || — قباحتى συγχωρῶ τὸ σφάλμα τινός· || بو قدرجق بر قصوريني‌ده عفيتك فوق العاده لكنه باغشلامسنى رجا ايلدى παρεκάλεσε καὶ ἐν τόσῳ μικρὸν σφάλμα του νὰ συγχωρήσῃ χάριν τῆς ἐκτάκτου ἀγάπης του.

باغشلايش } Τ. καγιόλα-ίζ, ρ. ἀφ. τὸ δωρεῖν, δωρεά, προσφορά, χάρισμα, συγχώρησις, ἄφεσις.

باغشلايجى } Τ. καγιόλα-ιτζή, ἐπθ. δωρῶν, δωρητής· § ὁ συγχωρῶν [ἐπίθετον τοῦ Θεοῦ].

باغلامق } Τ. καγ-λαμάκ, ρμ. διάμ. βάλλω τινὰ νὰ δέσῃ ἢ ἀποδέσῃ [κομβοδέσῃ] τι, δένω δι' ἄλλου [δοτ. αἰτ.]: يوكى — βάλλω τὸν ἀχθοφόρον νὰ δέσῃ τὸ φορτίον.

باغلامق } Τ. καγ-λαμάκ, ρμ. μτδ. δένω, ἀποδένω, κ. κομβοδένω, συσφίγγω διὰ σχοινίου, δεσμεύω· προσδιορίζω, ὑποχρεῶ· συνομολογῶ, συμφωνῶ [ἐπὶ ἀγορᾶς κτλ.]· μαγεύω· καλύπτομαι [αἰτ.]: — ال δένω τὰς χεῖρας, στέκομαι μὲ σταυρωμένας χεῖρας [εἰς σημεῖον σεβασμοῦ]· || — باش καλύπτω, διευθετῶ τὴν κεφαλήν [ἐπὶ γυναικῶν]· σχηματίζω κεφαλήν, μορφοῦμαι [ἐπὶ φυτῶν κτλ.]· συζευγνύομαι [δένω τὸ κεφάλι]· ἐνασχολοῦμαι, καταγίνομαι εἰς τι· || — باشى ايلمك ير παρέχω τινὶ ἐνασχόλησιν, φροντίδα [δένω τὸ κεφάλι του]· || — باش قراره ربط ايلمك ὁριστικὴν ἀπόφασιν, ἀποφασίζω τι· || — كوكل ἀφοσιοῦμαι, ἐρωτεύομαι [δένω τὴν καρδίαν]· || — كوز ἀπατῶ, μαγεύω [δένω τὰ μάτια]·

||—ل δένω τὴν ὀσφὺν [πέλ], ἀποδύομαι εἰς τι, ἐπιχειρῶ, ἀναλαμβάνω· ἐπιστηρίζομαι εἰς τι· || [δοτ. αἰτ.]: —ایشی صاغلام قازیغه δένω τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἀσφαλῆ πάσσαλον, ἐξασφαλίζω, ποιῶ καθὼς πρέπει· ||—ایشی طاتلو یره δένω μὲ τὸ γλυκό, συμβιβάζω τὸ πρᾶγμα, δὲν ἐκτραχύνω· || — خراجه καθιστῶ φόρου ὑποτελῆ· || [αἰτ.ایله]: —پاموق ایپلکیله δένω τι μὲ βαμβακοκλωστήν, λύω ζήτημα προσωρινῶς καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ διαρκέσῃ, λαμβάνω ἡμίμετρα· ||—صف παρατάττομαι· ||— قاتلا συνδέω συμμαχίαν· ||— اوکی δένω τὸ ἐμπρός, ἐμποδίζω τὴν πρόοδον· ||—مشاش ὁρίζω μισθόν· ||—ایراد ὁρίζω εἰσόδημα· || — ات ἀναπτύσσω [δένω] σάρκα, σαρκοῦμαι [ἐπὶ ὀστῶν]· || — یاغ παχύνομαι [δένω πάχος· βλ. یاغ]· || — قیاق σχηματίζω ἀνθόγαλα, ἤτοι πιάνω καϊμάκι, τσύπα [ἐπὶ γάλακτος]· ||—بوز πήγνυμαι· || — پاس σκωριῶ· || — جراحت πυοῦμαι, ἐμπυάζω.

باغلامه } Τ. **καγ-λαμά**, ὀν. ἀπαρ. τὸ δένειν, τὸ κομβοδένειν κτλ. βλ. باغلامق· § ὀν. διάφορα μουσικὰ ὄργανα χορδιστά.

باغلان } ἢ باغلان Τ. **καγλάν**, ὀν. εἶδος χηνὸς ἐχούσης ἐρυθρὰς πτέρυγας· ὠτίς, κ. τόϊ [πτηνόν].

باغلانمق } Τ. **καγ-λανμάκ**, ρμ. πθ. δένομαι, ἀποδένομαι, κ. κομβοδένομαι, ὑποχρεοῦμαι, δεσμεύομαι, ἀφοσιοῦμαι, συνομολογοῦμαι, μαγεύομαι, προσδιορίζομαι κτλ. βλ. باغلامق: —بصیرتی δένεται ἢ διορατικότης τινός, δὲν βλέπει τις ὅ,τι πρέπει νὰ ἴδῃ, τυφλώττει· ||—قسمتی ἢ τύχη του δένεται, μένει πτωχός· || [δοτ.]: —قسمته ἀφοσιοῦμαι, παραδίδομαι εἰς τὴν τύχην· ||—خراجه καθίσταμαι φόρου ὑποτελής.

باغلداق } Τ. **καγηλτάκ**, ταὐτὸ باغرداق βλ.

باغلق } Τ. **καγ-λίκ**, ὀν. ἀμπελῶνες, ἤτοι τόπος πλήρης ἀμπέλων.

باغلو } ἢ باغلی Τ. **καγ-λή**, ἐπθ. δεδεμένος, προσηρτημένος, μεμαγευμένος, συνωμολογημένος, προσδιωρισμένος, ἐξαρτώμενος: — باشی οὗ ἡ κεφαλὴ δεδεμένη, προσκεκολλημένος εἴς τι ἔργον, νενυμφευμένος· ||—دیلی οὗ ἡ γλῶσσα δεδεμένη, βωβός· ||—کوزی οὗ ὁ ὀφθαλμὸς δεδεμένος, μεμαγευμένος, ἄπειρος, ἀδαής, ἀμαθής· || [δοτ.]: — طالع τυχηρός, ἐξαρτώμενος ἐκ τῆς τύχης· ||—شروطه ἐξηρτημένος ἐξ ὅρων, ὁ ὑπὸ ὅρους· || — در یو آدم ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι δεδεμένος, ἤτοι ἔχει ὑποχρεώσεις.

باغمق } Τ. **καγ-μάκ**, ρμ. μτδ. δένω, γοητεύω, μαγεύω, θαμβῶ [αἰτ.]: —کوز δένω, μαγεύω ὀφθαλμούς, ἤτοι ἐκπλήττω μὲ θαυματοποιΐας [ἐπὶ θαυματοποιῶν]· || وعد چیل کوزی باغدی ایله μὲ ἐμάγευσε τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ καλῆς ὑποσχέσεως· βλ. باغق.

باغه } Τ. **καγά**, βλ. بغا.

باغی } Τ. **καγὶ** [βλ. باغق] ὀν. μαγεία, γοητεία.

باغی } Α. **καγὶ** [ρζ. بغی] ἐπθ. ἄτακτος, ἀποστάτης, διεστραμμένος, ὁ παρεκτρεπόμενος τῆς εὐθείας, τῶν ὁρίων τοῦ δικαίου· § θ. باغیه.

باغیانه } ΙΙ. **καγι-ανέ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἀτάκτῳ, ἀποστάτῃ, ἀποστατικός: حرکات — κινήματα ἄτακτα, ἀποστατικά.

باغیجی } Τ. **καγη-τζή**, ὀν. μάγος, γόης: کوز —ὁ μαγεύων τοὺς ὀφθαλμούς, θαυματοποιός· βλ. καὶ بایجی..

باغیلق } Τ. **καγη-λίκ**, ἀφ. ἀποστασία.

باف } ΙΙ. **κὰφ** [προστ. τοῦ باقن **καφτὲν** ὑφαίνειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ ὑφαίνων, κεντῶν, ἐξυφασμένος: —زر χρυσοΰφαντος· || یوز — ψιαθόπλεκτος.

بافته } Τ. **καφ-τὲ** [μετχ. τοῦ προηγ.] ὑφαντός: — زر χρυσοΰφαντος.

باقاناق } ἢ باقلاق Τ. **καβανάκ**, ὀν. ὁπλή, χηλή, ἤτοι ὄνυξ ἵππου, προβάτου, αἰγὸς κτλ. ἐοχισμένος εἰς δύο.

باقتریولوژی } Γλ. **κακτριολοζί**, ὀν. μικροβιολογία.

باقتریولوژیخانه } Τ. **κακτριολοζί - χανέ**, ὀν. μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον: ایلاله —Αὐτοκ. μικροβιολογικὸν κτλ.

باقدرمق } ἢ باقدیرمق Τ. **κακ-τηρ-μάκ**, ρμ. μτδ. κάμνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ ἴδῃ ἢ νὰ περιποιηθῇ τινα ἢ τι· δεικνύω ἀσθενεῖ εἰς ἰατρὸν [δοτ. αἰτ.]: — کندی طبیبه βάλλω τὸν ἰατρὸν νὰ μὲ παρατηρήσῃ, κυττάζομαι εἰς τὸν ἰατρόν· § στερῶ, ἀφίνω τινὰ νὰ βλέπῃ.

باقر } Τ. **κακίρ**, ὀν. χαλκός: —کک ارکک σκληρὸς χαλκὸς [ἀρσενικός]· || — دیشی μαλακὸς χαλκὸς [θηλυκός]· § ἐπθ. χαλκοῦς, χάλκινος: پاره — χαλκοῦν νόμισμα· || تخته — χαλκίνη πλάξ· || قابلامه — περικάλυμμα χαλκοῦν· آوادانلق — σκεύη χάλκινα, μτφ. δυνατὸν πράγμα· || طاقی —, ἢ باقرلو, χάλκινα σκεύη μαγειρείου· || طاشی — μαλαχίτης [λιθ.]· || طوزی — θεϊκὸς χαλκός, χαλκάνθη· || قابلامق — περιβάλλω διὰ χαλκοῦ· § δξεῖδιον χαλκοῦ, ἰὸς χαλκοῦ, σχηματιζόμενος ἰδίᾳ ἐν χαλκίνοις μαγειρικοῖς σκεύεσιν, ὅταν δὲν ὦσι καλῶς κασσιτερωμένα: — چالق περικαλύπτομαι ὑπὸ ἰοῦ [ἐπὶ σκευῶν κτλ].

باقراج } Τ. **κακράζ** [ἐκ τοῦ باقر] ὀν. ἀντλητήρ, κ. μπακράτσι, ἤτοι σκεῦος χαλκοῦν μετὰ λαβῆς ἄνωθεν, χρησιμεῦον πρὸς ἄντλησιν: ی — قویی ἀντλητὴρ ψράτος· || طلومبه ی — σίφων ἀντλίας· || دیلی — ἔμβολον ἀντλίας.

باقرجی } Τ. **κακηρ-τζή**, ὀν. χαλκουργός, χαλκεὺς ἢ χαλκοπώλης.

باقرجیلق } Τ. **κακηρ-τζηλίκ**, ἀφ. χαλκουργικὴ ἢ χαλκοπωλική.

باقش } ἢ باقیش Τ. **κακ-ὶς** [باق] ρ. ἀφ. βλέμμα, κύτταγμα, παρατήρησις, περιποίησις: ی — آرسلان βλέμμα λέοντος, ἤτοι βλοσυρόν, ἄγριον· || — یان πλάγιον βλέμμα, ἤτοι μὲ τὴν γωνίαν τοῦ ὀφθαλμοῦ: ایله باق — یان βλέπω πλαγίως, μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

باقشلو } ἢ باقشلی Τ. **κακηὸ-λή**, ἐπθ. ὁ ἔχων τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον βλέμμα, ὁ βλέπων οὕτως ἢ ἄλλως: —آرسلان ὁ ἔχων βλέμμα λέοντος, ἤτοι βλοσυρόν· || —آهو ὁ ἔχων βλέμμα δορκάδος, ἤτοι κλαδαρόν, νυσταλέον· || جن — ὁ ἔχων βλέμμα δαίμονος, ἤτοι πονηρόν, κακεντρεχές· || —شاهین ὁ ἔχων βλέμμα ἱέρακος, ἤτοι κυανόφθαλμος.

باقشمق } Τ. **κακ-ηὸ-μάκ**, ρμ. ἀλλ. βλέπειν ἀλλήλους, παρατηρεῖν τῇδε κἀκεῖσε ἐν ὥρᾳ ἀμηχανίας [δοτ.]: هپز بر بریمزك یوزمزه باقشه قالدق ὅλοι ἐμείναμεν βλέποντες ὁ εἷς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου [ἐκθαμβοι]· || بابا ایله اوغل باقشدیلر πατὴρ καὶ υἱὸς εἶδον ἀλλήλους [ἐκυττάχθηκαν].

باقل } Α. **κακίλ**, ὄνομα Ἄραβος εὐήθους, περὶ οὗ διηγοῦνται ὅτι ἡμέραν τινὰ ἀγοράσας ἀντὶ 11 ἀσπρων νεβρὸν καὶ κρατῶν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγκάλῃ καθ' ὁδὸν συνήντησέ τινα, εἰς ὃν ἐρωτήσαντα τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς τοῦ ζώου, μὴ δυνάμενος διὰ λόγου ν' ἀπαντήσῃ ὕψωσε τοὺς δέκα δακτύλους αὐτοῦ καὶ ἐξέβαλεν ἅμα καὶ τὴν γλῶσσαν, ἄφεις οὕτω τὸ ζῶον, νὰ φύγῃ, ἐξοῦ ἡ παροιμία διὰ τοὺς μὴ δυναμένους ἐκφρασθῆναι: باقل اعیی من باقل **ἀγὰ μὶν κακίλ**, εὐηθέστερος τοῦ **Μπακίλ**.

باقلا } Τ. **κακλά**, βλ. باقلا.

باقلاوا } Τ. **κακλαβά**, βλ. باقلوا.

باقلمق } Τ. **κακ-πλ-μάκ**, ρμ. πθ. παρατηροῦμαι, θεωροῦμαι, λαμβάνομαι ὑπ' ὄψει, περιβάλλομαι, ἀπολαύω περιβάλψεως, περιποιήσεως [δοτ.]: بوکا باقلیور τοῦτο δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, δὲν παρατηρεῖται, ἢ δὲν γίνεται εἰς αὐτὸν περίβαλψις, περιποίησις· || یوزینه باقیلیر شی دکلدر δὲν βλέπει τις εἰς τὸ πρόσωπόν του, ἢ یوزینه باقیلیر شی دکلدر δὲν εἶναι πρᾶγμα νὰ τὸν ἴδῃ τις εἰς τὸ πρόσωπον, ἤτοι δυσειδέστατος.

باقلوا } ἢ بقلوا Τ. **κακλαβά**, ὀν. κοπτή, ὁ γνωστὸς εἰς ῥομβοειδῆ τεμάχια πλακοῦς μετὰ καρυκευμάτων· § ῥόμβος.

باقله } ἢ ὀρθότερον بقله Α. **κακλά**, ὀν. κύαμος [κουκκί]: —آجی, ἢ سی — یهودی, εἶδος ἀγρίου κυάμου, θέρμος· || سی — هند εἶδος φυτοῦ τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν ἐκ τοῦ σπόρου τοῦ ὁποίου ἐξάγεται ἀρωματικὸν ἔλαιον, κύαμος τοῦ Τογκίνου· || اصلاق — ی — σιωπῶ, εἶμαι διακριτικὸς [κ. λ.: μουσχεύω τὰ κουκκιά]· || ی — چیقارمق λέγω τὰ πάντα, ὁμιλῶ μετ' ἀδιακρισίας [τὰ κενόνω]· || قیری — ἵππος φαιός.

باقم } ἢ باقیم Τ. **κακίμ** [باق] ρ. ἀφ. βλέμμα, κύτταγμα, παρατήρησις, ἐποψις, περιθαλψις: کوره — ر ὑπὸ μίαν ἐποψιν· || خستهنك — ی — περιθαλψις ἀσθενοῦς· βλ. باقش.

باقمق } Τ. **κακ-μάκ**, ρμ. οὐδ. καὶ μτδ. βλέπω, παρατηρῶ, θεωρῶ, προσέχω, καταγίνομαι, περιθάλπω, περιποιοῦμαι, λαμβάνω πρόνοιαν, ἐπιμελοῦμαι, τρέφω, συντηρῶ, νοσηλεύω, ἀκολουθῶ, μιμοῦμαι, ζητῶ, ἐκλέγω, ἐξαρτῶμαι, ἀπαιτῶ· [δοτ.]: باق بکا ἐμὲ ἴδε! [ποῦ εἶναι; ἐσένα λέγω]· || باقدلم ἴδωμεν· ||—آتی ἐπιμελοῦμαι, περιποιοῦμαι ἵππον [κυττάζω τὴν τροφήν του, τὴν θεραπείαν του]· || چوجغه چوقی —συντηρῶ οἰκογένειαν, παῖδας· ||—خستهیه περιποιοῦμαι, νοσηλεύω ἀσθενῆ· || — اشیه κατα-

γίνομαι [κυττάζω] εἰς τὸ ἔργον μου, δὲν ἀναμιγνύομαι εἰς ἀλλότρια· || باقى ايشكه κύτταζε τὴν δουλειά σου, μὴ ἀνακατόνεσαι εἰς ἀλλότρια· || || — درسلره καταγίνομαι εἰς τὰ μαθήματα· || — يوزينه βλέπω τινὰ μὲ ὄμμα εὐμενές, εὐνοϊκόν, ἢ δίδω σημασίαν, προσοχήν· || يوزينه باقامق δὲν βλέπω εἰς τὸ πρόσωπόν του, δυσμενῶς διάκειμαι, ἢ δὲν δίδω καμμίαν σημασίαν, προσοχὴν εἴς τινα· || — يوز يوزه βλέπει ὁ εἷς τὸ πρόσωπον τοῦ ἄλλου [ἐπὶ αἰσχύνης ἢ τρόμου]· || درت يانه — παρατηρῶ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη, εἰς ὅλας τὰς διευθύνσεις, πανταχοῦ, λαμβάνω μεγάλας προφυλάξεις· || — آغزه παρατηρῶ εἰς τὸ στόμα, ἤτοι προσέχω εἰς τοὺς λόγους, ἢ ὑπακούω εἰς τὰς διαταγάς τινος· || — اكرى στραβοκυττάζω, ὑποβλέπω· || باق باشه μένω κυττάζων, ἤτοι ἔκπληκτος, ἐκθαμβος· || — قاى κυττάζω τύχην, μοῖραν· || — او κυττάζω οἰκίαν [ὅπως ἐνοικιάσω ἢ ἀγοράσω]· || — آت κυττάζω ἵππον [ὅπως ἀγοράσω]· || باق ايدينه ἰδὲ τὴν γεῦσίν του, δοκίμασέ το [φαγητὸν ἢ ποτόν]· || باقار بو آكا τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐξ ἐκείνου [κυττάζει ἐκεῖνο].

باقلى } ἢ باقيلى Τ. *πακηγ-λή*, ἐπθ. εὐτραφής, καλοκυτταγμένος [ζῶον].

باقمق } Τ. *πακ-ην-μάκ*, ρμ. μσ. παρατηρῶ ἐμαυτὸν ἢ περὶ ἐμαυτόν· ἐκπλήττομαι, μένω ἐκθαμβος, ἐννεός.

باقى } Α. *πακή* [ρζ. باقى] ἐπθ. διαμένων, ἐδραῖος, διαρκής, αἰώνιος, ἀθάνατος: جناب حق پادشاهمز افندمز حضرتلرينى تخت عاليبختده همايونلرنده و دائم بيورسون — ὁ Ὕψιστος Θεὸς τὴν Α.Α. Μεγαλειότητα *καταστησάτω διαρκῆ* καὶ αἰώνιον ἐπὶ τοῦ εὐτυχοῦς Αὐτοκρατορικοῦ αὐτοῦ θρόνου· || قالق اوزره — تميز حق διατηρουμένου τοῦ δικαιώματος τῆς ἀναιρέσεως [τεμγιζ] § ὑπολειπόμενος· [ἀρθμ.] ὑπόλοιπον, κατάλοιπον: وار ايسه — ἐὰν ὑπάρχῃ ὑπόλοιπον· || قالق — μένειν ὑπόλοιπον, ὑπολείπεσθαι· § ἐπρ. ἐπὶ τούτοις [ἐν τέλει ἐπιστολῶν]: الدعا — ἐπὶ τούτοις ἡ εὐχή, ἤτοι εὔχομαι ὑμᾶς· § 0. باقيه καθυστέρημα· βλ. باقى.

باقيجى } Τ. *πακηδζή* [ἐκ τοῦ باقى] ἐπθ. ὁ παρατηρῶν, παρατηρητής, ὁ περιποιούμενος, περιθάλπων, *νοσοκόμος*, *τροφός*, παιδαγωγός· § ὁ παρατηρῶν καὶ προλέγων τὴν τύχην, τὸ μέλλον, μάντις, μάγος.

باقيجيلق } Τ. *πακηδζη-λήκ*, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ παρατηροῦντος, περιποιουμένου, προλέγοντος τύχην κτλ. βλ. باقيجى.

باقيش } Τ. *πακής*, باقيشلو *πακηλή*, باقم *πακήμ*, βλ. باقش، باقشلو، باقم.

باك } Π. *πάκ*, ὀν. φόβος, δέος, ἐπιφύλαξις: — بى ἀδεής, ἀτρόμητος.

باك } Τ. *πάν*, ὀν. ὑοσκύαμος· βλ. بان.

باكره } Α. *πακιρὲ* [ρζ. باكر] ὀν. παρθένος. Ἡ λέξις αὕτη οὖσα κυρίως θηλυκὸν τοῦ باكر εἶναι μὲν ἐν χρήσει ἐν τῇ τουρκικῇ, κακίζεται ὅμως, προτιμωμένης τῆς λέξεως باكر *πάκρ*· βλ. λ.

باكمال } Π. *πά-κεμάλ*, ἐπθ. ἐντελής, καὶ ἐπρ. ἐντελῶς· βλ. ل καὶ كمال.

باكوره } Α. *πακιζωρέ*, ὀν. θ. ἀπαρχαὶ ὀπωρικοῦ: باكوره لحياة *πακιζωρεγι-λ-χαγιάτ*, ἀπαρχαὶ τοῦ βίου, νεότης.

باكى } Α. *πακί* [ρζ. باكى] ἐπθ. ὁ κλαίων· § θ. باكيه *πακιγέ*.

باكيا } Α. *πακί-εν*, ἐπρ. κλαίων.

بال } Τ. *πάλ*, ὀν. μέλι μελίσσης ἢ ὀπωρικῶν: — ى آرى μέλι μελίσσης· || آريسى — μέλισσα· || — ى دلى μέλι ἀγριομελίσσης· || كوچ — ى μελίκηρον [μελόπητα]· || موى — κηρὸς [ἀγιοκέρι]· || قباغى — γλυκοκολοκύθη· || ميان — ى χυλὸς γλυκορρίζης [φαρμ.]· || آيى — ὁ ἰὼν τοῦ μέλιτος [ἐπὶ νεονύμφων]· || كى — ὡς τὸ μέλι, ἤτοι γλυκύς· || ديكله آغز — τὸ στόμα δὲν γλυκαίνει μὲ τὸ νὰ λέγῃ τις μέλι μέλι, ἤτοι ἡ ζωνεία τῶν ἀγαθῶν δὲν ἀρκεῖ πρὸς κτῆσιν αὐτῶν [πρμ.].

بال } Α. *πάλ*, ὀν. καρδία: — ال بخلوص *πλ χηλούδι-λ-πάλ*, μὲ εἰλικρίνειαν καρδίας, εἰλικρινῶς· || — ال ماق *μὰ φι-λ-πάλ* ὁ, ἢ, τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅ,τι ἔχει τις ἐν τῇ καρδίᾳ· — ال مسلح *μιστερίχηλ-πάλ*, ἢ — ال فارغ *φαρήγη-λ-πάλ*, ἥσυχος τὴν καρδίαν, ὁ ἔχων τὴν καρδίαν ἀναπεπαυμένην· || — ال سليم *σελίμη-λ-πάλ*, ὁ ἔχων καλὴν [ὑγιᾶ] καρδίαν.

بال } Π. *πάλ*, ὀν. πτέρυξ: — و پر *πέρ-ου-πάλ*, αἱ πτέρυγες καὶ τὰ πτερύγια, τὸ πτέρωμα, οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ πλούσιοι· || كشا — ὁ ἀνοίγων τὰς πτέρυγας· || — شكسته οὗ αἱ πτέρυγες τεθραυσμέναι: — شكسته مرغ πτηνόν, οὗ αἱ πτέρυγες τεθραυσμέναι· § βραχίων: — قوى οὗ ὁ βραχίων ἰσχυρός· || — و يال ὁ λαιμὸς καὶ ὁ βραχίων, ἤτοι συμμετρία ἀναστήματος.

بالا } Π. *πάλά*, ἐπθ. ὑψηλός: — قدر, ἢ — رتبه βαθμὸς ἀνάστημα ὑψηλόν· || — رتبهٔ βαθμὸς ἀνώτατος, ἤτοι πολιτικὸς βαθμὸς ἀμέσως ὑποδεέστερος τοῦ ὑπερτάτου βαθμοῦ, ἤτοι τοῦ βεζύρου [وزارت]· ὁ κάτοχος αὐτοῦ φέρει τὸν τίτλον عطوفتلو *ἀτουφετλού*, ἐξοχώτατος· § ἄνω, ὑπάνω, ἀνωτέρω: — و وجه پر *πὲρ βέδζι πάλά*, ὡς ἀνωτέρω· || — ده بيان اولنديغى اوزره ὡς ἐξετέθη· || دست بر — ى دستست *πέδτ πὲρ πάλά τέδτ-ἔδτ*, χεὶρ ἀνωτέρω χειρὸς ἐστιν, ἤτοι ὑπάρχουσι διάφοροι τάξεις ἀνθρώπων, ὧν ἡμία ἀνωτέρα τῆς ἄλλης· || — و زير ἄνω κάτω· § κορυφή: — ى جبل κορυφὴ ὄρους· § ἀνάστημα: بلند — ى ἀνάστημα ὑψηλόν· || بلند — ὁ ὑψηλοῦ ἀναστήματος.

بالابان } Τ. *πάλαπάν*, ὀν. ἄνθρωπος ἢ ζῶον ἔχον κεφαλὴν μεγάλην, πελωρίαν· πελώριος, ὀγκώδης: پر آدم — ἄνθρωπος πελώριος· || — پر كدى — γαλῆ πελωρία· § μέγα τύμπανον.

بالابانلاشمق } Τ. *πάλαπαν-λαζμάκ*, ἢ بالابانلاغمق *πάλαπαν-λαγμὰκ* ρμ. οὐδ. γίνομαι χονδρός, ὀγκώδης, παχύνομαι, χονδραίνω· § ὁμιλῶ μὲ γλῶσσαν προσκόπτουσαν, ὑποτραυλίζω· λέγεται ἐπὶ τῶν ἐν μέθῃ εὑρισκομένων· βλ. καὶ بالبالاغمق καὶ بالبالاشمق.

بالاپرواز } Π. *πάλά-περβάζ*, ἐπθ. ὁ πετῶν ὑψηλά, ὑψιπέτης, ἢ ὁ μὴ ἐννοῶν τὴν θέσιν του καὶ ἐπιχειρῶν ἔργον ἀνώτερον τῶν δυνάμεών του, θρασύς.

بالاپروازانه } Π. *πάλά-περβαζανέ*, ἐπθ. ὁ ἀρμόζων ἀνθρώπῳ μὴ ἐννοοῦντι τὴν θέσιν αὐτοῦ καὶ ἐπιχειροῦντι ἀνώτερα τῶν δυνάμεών του, θρασύς [ἐπιχείρησις].

بالاپوش } Π. *πάλα-πούζ*, ὀν. τὸ φορούμενον ἐπάνω, ἤτοι ἐπανωφόριον.

بالاتر } Π. *πάλα-τέρ*, ἐπθ. συγκρ. ὑψηλότερος, ἀνώτερος.

بالاترين } Π. *πάλατερ-ίν*, ἐπθ. ὑπερθ. ὑψηλότατος, ἀνώτατος.

بالاتفاق } Α. *πάλ-λ-ιττιφάκ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. اتفاق] ἐπρ. ἀπὸ κοινοῦ, ἐκ συμφώνου, ὁμοφώνως.

بالاخانه } Π. *πάλά-χανέ*, ὀν. ὑπερῷον, ἐξώστης.

بالاختيار } Α. *πάλ-λ-ιχτιγιάρ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. اختيار] ἐπρ. οἰκείᾳ ἢ ἐλευθέρᾳ βουλήσει, ἤτοι ἄνευ ἐξωτερικῆς βίας ἢ ἀπειλῆς.

بالاخره } Α. *πάλ-λάχηρὲ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. آخره ἢ آخرت] ἐπρ. ἐπὶ τέλους: — جهلا ايله الفت اولور نادمت موجب ἢ μετ' ἀμαθῶν σχέσις ἐπὶ τέλους πρόξενος μεταμελείας γίνεται.

بالاخوان } Π. *πάλα-χάν*, ἐπθ. ὁ παριστάνων τι ὑπερβολικόν, ἐκθειάζων· § ἀφ. بالاخوانى *πάλα-χανί*, ὑπερβολή.

بالادست } Π. *πάλα-τέδτ*, ἐπθ. οὗ ἡ χεὶρ ἐπάνω, ἤτοι ἀνώτερος, ἀρχηγός.

بالار } Τ. *πάλάρ*, ὀν. λεπτὴ σανὶς ἐκ ξύλου πεύκης ἢ ἐλάτης.

بالاستصحاب } Α. *πάλ-λ-ιστισχάπ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. استصحاب] ἐπρ. διὰ τῆς συμπαραλήψεως, συμπαραλαβὼν [αἰτ.]: عزيمت ايلدى — بالاى συμπαραλαβὼν τὸν δεῖνα ἀνεχώρησε.

بالاشتراك } Α. *πάλ-λ-ιστιγιάκ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. اشتراك] ἐπρ. διὰ συμμετοχῆς, συμμεριζόμενος συντροφικῶς: تصرف — συνιδιοκτησία· || اراضى — ى تصرف ايدن كسه ὁ κατέχων γαῖας συντροφικῶς μετ' ἄλλου, συνιδιοκτήτης γαιῶν.

بالاطراف } Α. *πάλ-λ-ετράφ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. اطراف] ἐπρ. ἐν ἐκτάσει, λεπτομερῶς.

بالاقتضاء } Α. *πάλ-λ-ιχτιζὰ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. اقتضا] ἐπρ. ἐξ ἀνάγκης· συνων. بالايجاب.

بالانشين } Π. *πάλά-νιείν*, ἐπθ. ὁ καθήμενος ὑψηλά, ὁ κατέχων τὴν πρώτην θέσιν, πρωτοκαθεδρίαν, πρόεδρος.

بالالتزام } Α. *πάλ-λ-ιλτιζὰμ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. التزام] ἐπρ. ἐκ συστήματος, ἐπίτηδες, *συστηματικῶς*.

بالايجاب } Α. *πάλ-λ-ιδζὰπ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. ايجاب] ἐπρ. ἐξ ἀνάγκης· συνων. بالاقتضاء.

بالبالاغمق } Τ. *πάλπάλ-λαγμάκ*, βλ. بالاشمق, بالاپانلاشمق.

بالبداهه } Α. *πάλ-λ-πεδαχὲ* [ἐκ τῆς προθ. ب *πάλ*, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. بداهت]

ἐπρ. ἐξ ἀπροόπτου, αὐτοσχεδίως, ἐξ ὑπογυίου: سويليلان شعر — ποίησις ἐξ αὐτοσχεδίου.

بالتجربه Α. #ἰ-τ-τεδζρὶτὲ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. تجربه] ἐπρ. ἐκ πείρας: اكلاشلمدر — ἐκ πείρας ἐγνώσθη.

بالتحليل Α. #ἰ-τ-ταχλὶλ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. تحليل] ἐπρ. δι'ἀναλύσεως: شربه صالح اولديغى اكلاشيلان صو — τὸ ὕδωρ, ὅπερ δι'ἀναλύσεως ἀπεδείχθη κατάλληλον εἰς πόσιν.

بالتدريج Α. #ἰ-τ-τετρὶδζ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ ال καὶ τῆς λ. تدريج] ἐπρ. βαθμιαίως.

بالتصادف Α. #ἰ-τ-τεσαὶτὸφ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. تصادف] ἐπρ. ἐκ συμπτώσεως, κατὰ σύμπτωσιν.

بالتمام Α. #ἰ-τ-τεμὰμ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. تمام] ἐπρ. ἐξ ὁλοκλήρου, καθ' ὁλοκληρίαν· βλ. تمام.

بالجمله Α. #ἰ-λ-δζὸμλε [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. جمله] ἐπρ. ἐν συνόλῳ, ἐν γένει, ὅλοι: اهالى مسرور اولدلر — ὅλοι οἱ κάτοικοι ἢ ὅλος ὁ λαὸς ἐχάρησαν.

بالچاق Τ. #καλτσὰκ, ὄν. λαβὴ ξίφους· λέγεται καὶ بارچاق.

بالچق Τ. #καλτσὴκ, ὄν. ἄργιλλος, ἰλὺς ποταμοῦ, βόρβορος, πηλὸς χρήσιμος τοῖς ἀγγειοπλάσταις: ى — نيل ἢ ἰλὺς τοῦ Νείλου.

بالچقلانمق Τ. #καλτσὴκ-λανμὰκ, ρμ. οὐδ. πληροῦμαι ἰλύος, βορβόρου, πηλοῦ [ἐπὶ λιμένος κτλ.].

بالچقلو Τ. #καλτσὴκ-λῆ, ἐπθ. ἰλλυόεις, βορβορώδης, πλήρης ἰλύος, πηλοῦ: ليمان — λιμὴν βορβορώδης.

بالحق Α. #ἰ-λ-χὰκκ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. حق] ἐπρ. τῷ ὄντι, πραγματικῶς, ἀληθῶς, δικαίως: خليفه — Καλίφης δικαίως, ἤτοι εἰς ὃν δικαίως ἀνήκει τὸ Καλιφάτον [βλ. خلافت].

بالخاصه Α. #ἰ-λ-χασσὰ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. خاصه] ἐπρ. ἰδίᾳ, κατ' ἐξοχήν, ἰδιαζόντως: مرجودر — παρακαλῶ ἰδιαζόντως.

بالخير Α. #ἰ-λ-χαῖρ ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. خير] ἐπρ. αἰσίως, εὐτυχῶς [μὲ τὸ καλό]: ايليه الله موفق — ὁ Θεὸς νὰ ἀξιώσῃ αἰσίως, ἤτοι νὰ δώσῃ καλὴν ἐπιτυχίαν· || — ادعيهٔ اوچون εὐχαὶ ἀγαθαί.

بالداق Τ. #καλτὰκ, ὄν. κρίκος τοῦ τελαμῶνος τοῦ ξίφους.

بالدفعات Α. #ἰ-τ-τεφὰτ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. دفعات] ἐπρ. κατ' ἐπανάληψιν, ἐπαναλαμβανόμενος: — اخطارلاندم بوللدم ἐπαναλαμβανόμενος ἐποίησα ὑπομνήσεις, παραστάσεις.

بالدير Τ. #καλτὴρ, ὄν. τὸ παχὺ τῆς κνήμης, γαστροκνήμιον: ى — چيلاق οὗ τὸ γαστροκνήμιον γυμνόν, τυχοδιώκτης, ἄνθρωπος τῆς κατωτάτης τάξεως, τοῦ ὄχλου· || ى — قره ἀδίαντον [φυτ.].

بالديراق Τ. #καλτηρ-ὰκ, ὄν. τὸ μέρος τοῦ ἐσωθράκου ἢ τῆς περισκελίδος τὸ καλύπτον τὴν κνήμην, ἤτοι τὰ γόνατα κτλ.

بالديران Τ. #καλτηράν, ὄν. κώνειον [φυτ.].

بالديرغان Τ. #καλτηργάν, ὄν. ῥητινόκομμι δυσῶδες [φαρμακ.].

بالديز Τ. #καλτὴζ, ὄν. γυναικαδέλφη.

بالذات Α. #ἰ-ζ-ζὰτ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. ذات] ἐπρ. αὐτοπροσώπως, αὐτὸς ὁ ἴδιος: يازدم — ἐγὼ ὁ ἴδιος ἔγραψα· || اوقودك — σὺ ὁ ἴδιος ἀνέγνωσας· || كلدى — αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦλθε.

بالسلامه Α. #ἰ-σ-σελαμὲ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. سلامت] ἐπρ. αἰσίως.

بالسهوله Α. #ἰ-σ-σοχουλὲ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. سهولت] ἐπρ. εὐκόλως.

بالش Π. #καλὶς, ὄν. προσκεφάλαιον: يادر — ورمدك سكا نواله پهلوسنى ايتيورى ἢ μήτηρ δίδουσά σοι τροφὴν, τὸ πλευρὸν αὐτῆς δὲν καθιστᾷ προσκεφάλαιον; [στίχ.]· § βλ. بالين.

بالصره Τ. #καλσαρὰ [ἐκ τοῦ بال μέλι] ὄν. νόσος τῶν φυτῶν, ἤτοι γλοιώδης ὕλη σχηματιζομένη ἐπὶ τῶν φύλλων καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῶν φυτῶν.

بالضروره Α. #ἰ-ζ-ζαρουρὲ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. ضرورت] ἐπρ. κατ' ἀνάγκην, ἐξ ἀνάγκης: پارمغى — وردى ἔδωκεν ἐξ ἀνάγκης τὰ χρήματα· [τὸ بالضرور #ἰ-ζ-ζαροὺρ οὐκ ὀρθόν].

بالطبع Α. #ἰ-τ-τὰτ' [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. طبع] ἐπρ. φύσει: انسان مدنى — در ὁ ἄνθρωπος εἶναι φύσει κοινωνικός.

بالطق #καλτὴκ, ὄν. κ. Βαλτική: دكزى — ἡ Βαλτικὴ θάλασσα.

بالطوع Α. #ἰ-τ-τὰβ' [ἐκ τῆς προθ ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. طوع] ἐπρ. ἑκουσίως: و الرضا — #ἰ-τ-τὰβ' βὲ-ρ-ριζὰ, οἰκείᾳ θελήσει καὶ συγκαταθέσει.

بالطه Τ. #καλτὰ, ὄν. πέλεκυς, ἀξίνη: يه — صاپ اولق γίνομαι λαβὴ πελέκεως, ἤτοι ἐπιλαμβάνομαι ἔργου, ὑποθέσεως· || اصمق —, ى قپويه اصمق — ἀναρτῶ τὸν πέλεκυν εἰς τὴν θύραν, ἀπειλῶ, στενοχωρῶ, ἐμποδίζω: ى — طاشه اورمق κτυπῶ τὸν πέλεκυν ἐπὶ τοῦ λίθου, ἤτοι χωρὶς νὰ γνωρίζω τινὰ κατηγορῶ αὐτὸν ἢ συγγενῆ αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον, συνάκθ. μέγα λάθος· || كورمامش اورمان —, δάσος ὅπερ δὲν εἶδε πέλεκυν, ἢ كيرمامش اورمان —, δάσος εἰς ὃ δὲν εἰσῆλθε πέλεκυς, ἤτοι δάσος παρθένον ἢ πράγματα πρωτότυπα· || پاش — πλοῖον, οὗ ἡ πρῴρα ἔχει σχῆμα πελέκεως, ἤτοι οὐχὶ καμπύλη, ἀλλ' εὐθεῖα· || ايله يولمش — ἐξεσμένος μὲ πέλεκυν, ἄξευτος.

بالطه‌جى Τ. #καλτα-δζὴ, ὄν. ὁ φέρων πέλεκυν, ξυλοκόπος, σκαπανεύς· § σωματοφύλακες τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ γυναικωνίτου φέροντες πέλεκυν.

بالطه‌لامق Τ. #καλτα-λαμὰκ, ρμ. μτδ. κόπτω διὰ τοῦ πελέκεως, μτφ. ἀνατρέπω, κρημνίζω [αἰτ.]· || بالطه‌لامدن كيتمك προχωρῶ κρημνίζων καὶ ἀνατρέπων, ἤτοι ἀποτόμως καὶ μηδὲν λαμβάνων ὑπ' ὄψει ἢ λέγων ἀποτόμως [ὀρθὰ κοφτά], ἄνευ περιστροφῶν.

بالطه‌لق Τ. #καλτα-λὴκ, ὄν. δάσος παρακείμενον χωρίῳ ἢ κωμοπόλει, οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ξυλεύωνται ἐξ αὐτοῦ.

بالطه‌لو Τ. #καλτα-λῆ, ὄν. σκαπανεύς, στρατιώτης ἢ στρατιῶται ὑπηφορτισμένοι νὰ ἀνοίγωσιν ὁδὸν εἰς τὸν στρατὸν καὶ νὰ ἀίρωσι τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ παρεμπίπτοντα προσκόμματα.

بالعكس Α. #ἰ-λ-ὰκξ [ἐκ τῆς προθ. ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. عكس βλ.] ἐπρ. ἀπ'ἐναντίας, τοὐναντίον.

بالغ Α. #καλὴγ [ῥζ. بلغ, βλ. بلوغ] μτχ. ἀνερχόμενος, φθάνων, συμποσούμενος· || اولمق — συμποσοῦμαι, ἀνέρχομαι [δοτ.]: جمع اولنان بيك غروشه — اولدى αἱ συλλεγεῖσαι συνδρομαὶ ἀνῆλθον εἰς χίλια γρόσια· || سنى هنوز اون — اولمش ἡ ἡλικία του [σιγνὶ] εἰσέτι ἔφθασε τὸ 14ον ἔτος· § ὄν. καὶ ἐπθ. ἐνήλικος, ἄκρος, ἄπειρος: غلام — παῖς ἐνήλικος· § 0. بالغ: حكمت — ἄκρα σοφία, πανσοφία [τοῦ Θεοῦ]· || قدرت — ἡ ἄπειρος δύναμις, παντοδυναμία [τοῦ Θεοῦ]· || الطاف — ἄπειροι εὐεργεσίαι, χάριτες· || جاريه — παιδίσκη ἐνήλικος.

بالغاً Α. #κάλιγ-αν, ἐπρ. ἐν χρήσει ἐν τῇ φράσει: مابلغ — #κάλιγαν μὰ #κελάγ, ὑπεραρκούντως, ἀρκεῖ μὲ τὸ περιπλέον· || مابلغ متملدر — τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἀντέχουσιν ὑπεραρκούντως εἰς τὸ βάρος τῆς οἰκοδομῆς· || مابلغ كفايت ايتمك — ὑπεραρκῶ, φθάνω μὲ τὸ περιπλέον.

بالغام ἢ بالم #καλγάμ, βλ. بلم.

بالفعل Α. #ἰ-λ-φὶλ [ἐκ τῆς προθέσεως ب #ἰ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. فعل] ἐπρ. ἐν ἐνεργείᾳ: روم ايلى قاضيسكرى — ὁ ἐν ἐνεργείᾳ Καζασκέρης τῆς Ρούμελης· § ἐμπράκτως: — اثبات ايلدى τὸ ἀπέδειξεν ἐμπράκτως· § ἐνεργείᾳ [ἀντίθ. τῷ بالقوه #ἰ-λ-κουββέ, δυνάμει]: شراب مسكر دكل — بالقوه مسكردر ὁ οἶνος εἶναι μεθυστικὸν δυνάμει, οὐχὶ ἐνεργείᾳ.

بالق Τ. #καλὴκ, ὄν. ἰχθύς: يورطمسى — ὠοτάριχος [αὐγοτάραχον]· || ى — آبى φώκη· || ى — آت ἱπποπόταμος· || — آى κέφαλος γλυκέων ὑδάτων· || پولى — λεπίς [λέπι]· || قولاغى — βρόγχια· || آغى — δίκτυον· || آرى — ἀλεία· || — آوجيسى ἁλιεύς· || ياغى — ἔλαιον ἰχθυαίνης· || تخمى — σπέρμα κήτους· || دريسى — σκῦτος, ἤτοι δέρμα θαλασσίων κητῶν κατειργασμένον καὶ χρήσιμον εἰς κατασκευὴν θηκῶν διόπτρων, ὡρολογίων κτλ· || اى — μῦς· || اوق — κόκκος δηλητηριώδης Ἰνδιῶν· || سيدى — κύρτος [ψαροκάλαθον]· || — صرق ῥάχις ἰχθύος, ὁ ἐν σχήματι ῥάχεως ἰχθύς, ἤτοι κυρτός, καμπύλος [λέγεται ἐπὶ λιθοστρώτου, δαπέδου αἰθούσης κτλ.]· || طوتقالى — ἰχθυόκολλα, ψαρόκολλα· || — دكرده τὰ ψάρια στὸ γιαλ-

λό, ἤτοι πρᾶγμα μὴ ὑπάρχον, ἀβέβαιον·|| — آولامق ἀλιεύω, μτφ. εἶμαι ἄεργος· ||امیق—ἰχθυονόμος, ἤτοι ὑπάλληλος εἰσπράττων δικαίωμα ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῆς ἁλιείας· βλ. بالقجان.

بالقان } Τ. ὄν. σειρὰ μεγάλων ὀρέων δασωδῶν· § [Γεωγρ.] ὁ Αἶμος, τὰ Βαλκάνια.

بالقانلق } Τ. **καλκαν-λίκ,** ἐπθ. τόπος ὀρεινός, δασώδης.

بالقجی } Τ. **καλκ-τζή,** ὄν. ἁλιεύς, ἰχθυοπώλης.

بالقجیلق } Τ. **καλκ-τζηλίκ,** ἀφ. ἁλιεία, ἰχθυοπωλική.

بالقجیل } Τ. **καλκ-τζήλ,** ὄν. ἐρωδιός, ἀλκυών [πτν.].

بالقجین } Τ. **καλκ-τζίν,** ὄν. ἀλκυονίς, ἤτοι μικρὸν πτηνὸν ἰχθυοφάγον.

بالقخانه } Τ. **καλκ-χανέ,** ὄν. ἰχθυοτροφεῖον, ἤτοι δεξαμενὴ ἔνθα φυλάσσονται ἰχθῦς· § ἰχθυοπωλεῖον, ἀγορὰ ἰχθύων· § ἰχθυονομεῖον, τὸ μέρος ἔνθα ἐδρεύει ὁ ἰχθυονόμος, ἤτοι ὁ ἐπὶ τῆς εἰσπράξεως τοῦ δασμοῦ τῶν ἰχθύων κτλ. ὑπάλληλος.

بالقلامق } Τ. **καλκ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐντείνομαι, τεντόνομαι [νεῦρα].

بالقلاوه } Τ. **καλκ-λαβά,** ὄν. ἰχθυοτροφεῖον βλ. بالخانه.

بالقلق } Τ. **καλκ-λίκ,** ὄν. ἰχθυοτροφεῖον· βλ. بالخانه.

بالقلو } ἢ بالقلی Τ. **καλκ-λή,** ἐπθ. ἰχθυόεις, πλήρης ἰχθύων [θάλασσα κτλ.].

بالقون } Γλ. **καλκόν** [balcon] ὄν. ἐξώστης ἀνοικτός.

بالکلیه } Α. **κί-λ-κυλλιγέ** [ἐκ τῆς προθ. ب **κί,** τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. كليت] ἐπρ. καθ' ὁλοκληρίαν, ἐξ ὁλοκλήρου, ὅλως διόλου: اوتوندم —τὸ ἐλησμόνησα καθ' ὁλοκληρίαν.

باللامق } Τ. **καλ-λαμάκ,** ρμ. μτθ. ἀλείφω μέλι, μελόνω, ἐκθειάζω· [αἰτ.]· — ياغلايوب ἀλείφω μὲ βούτυρον καὶ μὲ μέλι, ἤτοι διηγοῦμαί τι μετὰ πολλῆς γλυκύτητος, ἐκθειάζω· βλ. باللاندرمق.

باللاندرمق } Τ. **καλ-λαντηρμάκ,** ρμ. μτθ. μελόνω, ἤτοι ἐκθειάζω, ὑπερεπαινῶ [ἐν χρήσει ὁμοῦ μετὰ τοῦ συνωνύμου ضيافتى ياغلاندیره ἀλείφω βούτυρον· αἰτ.]: باللاندیره حکایه ایلدی ἐδιηγήθη τὰ τοῦ συμποσίου ἐκθειάζων καὶ ὑπερεπαινῶν αὐτό.

باللانمق } Τ. **καλ-λανμάκ,** ρμ. μσ. μελόνομαι, γίνομαι μελιτώδης ἢ καλύπτομαι μὲ μέλι [ἐπὶ ὀπωρικῶν, ὧν ἐξέρχεται τὸ μέλι, ἤτοι ὁ γλοιώδης χυμὸς, καὶ πήγνυται].

بالله } Α. **κί-λ-λάχ** [ἐκ τῆς προθ. ب **κί,** καὶ τῆς λ. الله] ἐπρ. μὰ τὸν Θεόν: — العظيم **κιλλαχιλ-αζίμ,** μὰ τὸν μέγαν Θεόν· || — الكريم **κιλλαχιλ-κερίμ,** μὰ τὸν ἀγαθοδότην Θεόν.

بللی } Τ. **καλ-λή,** ἐπθ. μελιτώδης, ὁ ἔχων μέλι.

بالماء } Α. **κί-λ-μά** [ἐκ τῆς προθ. ب **κί,** τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. ماء] ἐπρ. δι' ὕδατος, μετὰ ὕδατος: — تداوی θεραπεία δι' ὕδατος, ὑδροθεραπεία· § [χημ.] ὑδρογονοῦχος: — حامض حديد كيانوس σιδηροκυανυδρικὸν ὀξύ, ἢ ἔνυδρος κυανιοῦχος σίδηρος.

بالمجبوریه } Α. **κί-λ-μεβζκουριγέ** [ἐκ τῆς προθ. ب **κί,** τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. مجبوريت] ἐπρ. ἐξ ἀνάγκης, κατ' ἀνάγκην: — حكم ايتدم ἔκρινα ἐξ ἀνάγκης.

بالمخابره } Α. **κί-λ-μουχαβερέ** [ἐκ τῆς προθ. ب **κί,** τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. مخابره] ἐπρ. δι' ἀλληλογραφίας, διὰ γραπτῆς συνεννοήσεως: — داخليه نظارت جليله‌سيله διεξαχθείσης ἀλληλογραφίας μετὰ τοῦ Αὐτ. ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν· βλ. ἐπόμ.

بالمشافهه } Α. **κί-λ-μισάφεχέ** [ἐκ τῆς προθ. ب **κί,** τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. مشافهه] ἐπρ. διὰ ζώσης, προφορικῶς, διὰ προφορικῆς συνεννοήσεως· βλ. προηγ.

بالمواجهه } Α. **κί-λ-μουβαζζεχέ** [προθ. ب **κί,** ἄρθ. ال καὶ λ. مواجهه] ἐπρ. κατ' ἀντιμωλίαν: — جريان ايدن محاكمه διαδικασία γενομένη κατ' ἀντιμωλίαν· ἀντιθ. غيابا.

بالنفس } Α. **κί-ν-νεφς** [ἐκ τῆς προθ. ب **κί,** τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. نفس] ἐπρ. αὐτοπροσώπως, ὁ ἴδιος, προσωπικῶς: — عمل ايتمك ἐνεργῶ αὐτοπροσώπως, ὁ ἴδιος.

بالنه } Γλ. **καλένα** [baleino] ὄν. φάλαινα· βλ. بالنی قدرغه.

بالو } Ιτ. **κάλο** [ballo] ὄν. χορός.

بالواسطه } Α. **κί-λ-βασνιτά** [ἐκ τῆς προθ. ب **κί,** τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. واسطه] ἐπρ. διὰ μέσου, ἐμμέσως: — خبر كوندردی ἐδιοικήσεν ἐμμέσως.

بالون } Γλ. **κάλον** [balon] ὄν. ἀερόστατον: — سپنی τὸ κάνιστρον τοῦ ἀεροστάτου· || — ايك ὑψοῦται τὸ ἀερόστατον· || — صعود ايتك هوا اولق ἀνέρχομαι δι' ἀεροστάτου [κέρ χεβά].

بالونجی } Τ. **κάλον-τζή,** ὄν. ἀεροναύτης.

بالی } Α. **κάλι** [ρζ. بلى] ἐπθ. τετριμμένος, ἐφθαρμένος, παλαιός: — لباس ἐνδύματα παλαιά· § 0. بالیه: — البسه ἐνδύματα παλαιά.

بالیده } Π. **καλιτέ** [μτχ. τοῦ بالیدن **καλιτέν,** αὐξάνειν] αὐξημένος, αὐξηθείς: — بال βλαστὸς αὐξηθείς.

بالین } Π. **καλίν,** ὄν. προσκεφάλαιον, μαξιλάριον: — سر **σέρι καλίν,** ἄκρα προσκεφαλαίου, ἤτοι ἄνωθι τῆς κεφαλῆς τοῦ κατακεκλιμένου [βλ. باش اوجی]· § μαξιλάριον κυλινδρικὸν σοφᾶ· § ὑποπόδιον, κ. σκαμνάκι· βλ. καὶ باش.

بالین پرست } Π. **καλίν-περέστ,** ἐπθ. φιλυπνος, ὀκνηρὸς [ὁ ἀγαπῶν τὸ μαξιλάρι].

بالیوز } Ιτ. **καλιόζ** ἢ بالیوس **καλιός** [bailo] ὄν. τίτλος ἀπονεμόμενος ἄλλοτε τοῖς μικροῖς πρεσβευταῖς καὶ προξένοις τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν· βλ. καὶ باليج.

باليه } Ιτ. **κάλλα** [balla] ὄν. δέμα ἐμπορευμάτων.

باليه‌مزی } Ιν. **κάλλε-μέζι** [balla mezza ἡμίσεια σφαῖρα] καὶ κατὰ παραφθορὰν κ. بال مزی **καλ-γεμέζ,** ὄν. εἶδος τηλεβόλου θεωρουμένου ἄλλοτε ὡς μέσου μεγέθους, μακρόβολον.

بام } Τ. **κάμ,** μόριον ἐπιτατικὸν προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ ب ἢ ب: باشقه **κασκά,** διάφορος, باشقه بام **κάμ-κασκά,** ὅλως διόλου διάφορος· βλ. م κέμ.

بام } Π. **κάμ,** ὄν. στέγη, ὄροφος, ὀροφή: — چشم βλέφαρον [ὀροφὴ ὀφθαλμοῦ]· || — ت ὑπογένειον, ἤτοι αἱ ὑπὸ τὸ κάτω χεῖλος τρίχες [τέλ] τοῦ γενείου ἢ ἡ χονδροτέρα χορδὴ μουσικοῦ ὀργάνου ἢ δίδουσα τὸν βαρὺν τόνον, τὸ ἴσον: بامه — πατῶ εἰς τὸ ὑπογένειόν του, ἢ εἰς τὴν βαρυτέραν χορδήν, ἐξοργίζω· § πρωΐα.

بامداد } Π. **καμ-τάτ** καὶ بامداد **καμ-τατάν,** ὄν. πρωΐα, αὐγή, ὄρθρος· βλ. باكر.

بامر } Α. **κί ἔμρι,** βλ. προθ. ب **κί.**

بامکاه } Π. **κάμ-γκιάχ** καὶ باكه **κάμ-γκέχ,** ὄν. αὐγή, ὄρθρος· βλ. بامداد.

بامه } Π. **καμέ,** ὄν. γενειὰς δασεῖα καὶ μακρά.

بامیه } **κάμια,** ὄν. λαθυρίς, κ. μπάμια [τὸ γνωστὸν λαχανικόν]: — دوری ξηραὶ λαθυρίδες· || — سی λαθυρίδες τῆς Ἀμασείας.

بان } Α. **κάν,** ὄν. ἰτέα ἢ Αἰγυπτία. Οἱ Ἄραβες ποιηταὶ παρομοιάζουσι τὸ ἀνάστημα τῆς ὡραίας γυναικὸς πρὸς τὸ δένδρον τοῦτο [βλ. سرو]· § اوق — φοινίκαμος· βλ. بك.

بان } Π. **κάν,** κατάληξις σχηματίζουσα ὀνόματα σημαίνοντα τὸν φύλακα: دربان **κερ-κάν,** θυρωρός· || باغبان **καγ-κάν,** ἀμπελοφύλαξ· || كلبان **κεπέρ-κάν** καμηλοφορβός.

بان } Σλ. **κάν,** ὄν. ἡγεμών, ἀρχηγός· ἄλλοτε οἱ ἡγεμόνες τῆς Δαλματίας, Κροατίας, Βλαχίας, Σερβίας οὕτως ἐκαλοῦντο· βλ. بك.

بانات } Σλ. **κανάτ** [βλ. بان] ὄν. ἡγεμονία: — طمشوار ἡγεμονία τοῦ Ταμισβάρ.

باندرمق } ἢ باندیرمق Τ. **καν-τηρ-μάκ,** ρμ. μτθ. μουσχεύω, διαβρέχω ὡς ἄρτον ἐν ὕδατι ἢ ζωμῷ [αἰτ.].

باندرول } Γλ. **καντερόλ** [bandorole] ὄν. ταινία προσκολλωμένη ἐπὶ τῶν κυττίων τοῦ καπνοῦ ὑπὸ τοῦ μονοπωλίου.

باندره } Ιτ. **κανέρα,** ἢ بانديره **κανέρε,** [bandiòra] ὄν. σημαία ἰδίᾳ τῶν ξένων κρατῶν· βλ. بايراق، سنجاق.

باندو } Ιτ. **κάνδο,** ἢ باندو **κάνδα** [bando, banda] ὄν. ὅμιλος μουσικός· βλ. قلب.

باندیره‌لی } Τ. **κανδιερα-λή,** ἐπθ. ὁ ὑπὸ ξένην σημαίαν [ἐπὶ πλοίων ἐχόντων ξένην σημαίαν, ἤτοι μὴ ὀθωμανικήν].

بانق } Γλ. **κάνκ** [banque] ὄν. τράπεζα τραπεζιτική: — عثمانی ὀθωμανικὴ τράπεζα· [βλ. باقه] § σύρτις, σκόπελος, κ. ξέρα [banc].

بانقر } Τ. **κανκήρ,** ἐπρ. γοερῶς, ὑψηλοφώνως [ἐπαναλαμβάνεται]: — — اغلامق κλαίω γοερῶς, ὑψηλοφώνως· βλ. اونكور.

بانقنوط } Γλ. **κάνκ-νότ** [bank-note] ὄν. γραμμάτιον, κ. λιβόχαρτον.

بانقه } Ιτ. **κάνκα** [banca] ὄν. τράπεζα τραπεζιτική· βλ. بانق.

بانك } Τ. κάνκ, ὄν. φωνή, κραυγή, κήρυγμα, πρόσκλησις εἰς τὴν προσευχήν: جلغه — πρόσκλησις εἰς τὴν προσευχήν [βλ. اذان]· روارو — κάνκι ρέβ-α-ρέβ, τὸ δεύτερον σάλπισμα τῆς δευτέρας παρουσίας, ὅπερ θέλει συναθροίσει τοὺς νεκρούς.

بانكر } Γλ. κανκὲρ [banquier] ὄν. τραπεζίτης· βλ. صراف

بانلق } Τ. καν-λίκ, ὄν. ταὐτὸ بانات βλ.

بانمق } Τ. καν-μάκ, ρμ. οὐδ. μουσχεύομαι, διαβρέχομαι ὡς ὁ ἄρτος ἐν ὕδατι ἢ ζωμῷ· § [μτβ.] μουσχεύω· βλ. باندرمق.

بانو } Π. κανοῦ, ὄν. κυρία, μεγάλη κυρία: حرمسرای — ی κυρία τοῦ γυναικωνίτου τῆς τιμιότητος· || مشرق ی — ὁ ἥλιος [ἢ κυρία τῆς Ἀνατολῆς].

بانی } Α. κανὶ [ρζ. بنا] μτχ. καὶ ὄν. ὁ ἱδρώσας, ἱδρυτής, κτίτωρ: مكتبك — ی ὁ κτίτωρ τῆς σχολῆς· §0. بانیه κανιγέ.

بانیو } Ιτ. κάνιο ἢ بانیه κάνια [bagno] ὄν. λουτρόν: دكز — ی θαλάσσιον λουτρόν· §τὸ ἐν τῇ θαλάσσῃ παράπηγμα ἢ ὁ ἐκ ψευδαργύρου λουτήρ, εἰς ὃν εἰσέρχεται τις ἵνα λουσθῇ: جام — κάμνω λουτρόν, λούομαι· βλ. جام.

باور } Π. καβέρ, ὄν. πίστις, πεποίθησις· § ἐπθ. ἀξιόπιστος, ἀληθής.

باه } Π. κάχ, ὄν. συνουσία· § علم باه καχ-ναμέ, βιβλίον περιέχον συλλογὴν εἰκόνων καὶ διηγημάτων ἀσέμνων.

باه } Τ. κάχ, μπᾶ (βᾶ), μόριον ἐκφράζον ἀπορίαν, ἔκπληξιν, δισταγμόν· βλ. با.

باهر } Α. καχὶρ [ρζ. بهر] ἐπθ. φανερός, ἐναργής, πρόδηλος, λαμπρός: دليل — ἐπιχείρημα ἢ ἀπόδειξις λαμπρά, ἐναργής· 0. باهره: دلائل — ἀποδείξεις λαμπραί.

باهی } Α. καχ-ὶ, ἐπθ. συνουσιαστικός· § 0. باهیه: قوه — δύναμις, ἱκανότης, κλίσις πρὸς συνουσίαν.

بای } Π. κάϊ, ὄν. πλούσιος, ἄρχων: و كدا — πλούσιος καὶ πένης· [κατὰ τὸ لهجه ἐξ αὐτοῦ τὸ τουρκ. كه πένη, βένς].

بايات } ἢ بيات Τ. καγιάτ, ἐπθ. ἔωλος: — كه ἄρτος ἔωλος· § παλαιός.

بايتلامق } Τ. καγιατ-λαμάκ, ρμ. οὐδ. καθίσταμαι ἔωλος [κυριολ. μτφ.]: حوادث — αἱ εἰδήσεις καθίστανται, ἔωλοι, παλαιοῦνται, δὲν ἔχουσι σημασίαν.

بایاغی } Τ. καγιαγή, βλ. بياغی.

بای حال } Α. κὶ ἔγε χὰλ ἢ χάλιν [προθ. ب, ἀντ. اى καὶ ل. حال] ἐπρ. ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ.

باير } Τ. κάϊρ, ὄν. ῥάχις ἢ κλιτὺς ὄρους, λόφου: قوشی — κορυδαλός· || تورك — ῥαφανὶς ἔχουσα τὸν φλοιὸν μέλανα· || — قزل τρίτος στόμαχος ἐν τοῖς μηρυκαστικοῖς ζώοις.

بايراق } ἢ بيراق Τ. κάϊράκ [Π. بيراق κεϊράκ] ὄν. σημαία: عسكری — γενικὸς ὁπλισμὸς τῶν κατοίκων καὶ συνάθροισις ὑπὸ τὴν σημαίαν· || آلق — στρατόπεδον· || — طوغه‌سی στολισμὸς τῶν πλοίων διὰ διαφόρων σημαιῶν κατὰ τὰς πανηγύρεις· || اچق — ἄρα σημαίαν ἀποστασίας· § βλ. سنجاق καὶ بانره.

بايراقدار } ἢ بيراقدار Τ. κάϊρακ-τάρ, ὄν. σημαιοφόρος.

بايراقلی } Τ. κάϊρακ-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων ἢ ὁ φέρων σημαίαν: — لی ἀντάρτης, σημαιοφόρος.

بايرام } Τ. κάϊράμ, βλ. بيرام.

بايرمق } Τ. κάϊρμὰκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ باى πλούσιος] ρμ. οὐδ. πλουτῶ, γίνομαι πλούσιος: يوقسول بايرسه چناغی بايرمز ὁ πτωχὸς καὶ ἂν πλουταίνῃ [κάϊρά], τὸ τρυβλίον του δὲν πλουταίνει [παρμ.].

بايسته } Π. καγεστὲ [μτχ. τοῦ ρμ. باستن κάϊστέν, ἀναγκαιοῦν] ἐπθ. ἀναγκαῖος, ἀπαραίτητος [βοτ.]: اشعار علوم و معارفه اساس و قاعده دیغکه — و هر درلو مدح و ستایشه شایسته‌در ἀναγκαῖον νὰ κληθῇ βάσις τῆς διαδόσεως τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων καὶ ἄξιον παντὸς εἴδους ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων.

بايض } Α. κάϊζ [ἐκ τοῦ بيضه ᾠὸν] μτχ. ἢ ἐπθ. ὁ τίκτων ᾠόν, ᾠοτοκῶν: كيان — ὄρνις τίκτουσα ᾠόν· § 0. بايضه.

بايع } Α. κάϊ [ρζ. بيع] ὄν. ὁ πωλῶν, πωλητής, πωλήτρια: اله مشتری — ὁ πωλητὴς καὶ ὁ ἀγοραστής· || — و قابل و ممیز اولسی شرطدر ὁ πωλητὴς πρέπει νὰ ᾖ ἐχέφρων καὶ νὰ ἔχῃ τὴν κρίσιν ἀνεπτυγμένην· § 0. بايعه.

بايغين } Τ. κάϊ-γὶν [جغ] ἐπθ. λειποθυμος, ὠχρός, ἀδύνατος, μαρασμώδης, μτφ. περιπαθής, ἐρωτικός: كوشش — ἥλιος ὠχρός· || روزگار — ἄνεμος ἀδύνατος· || كسيك و — بر صدا φωνὴ διακοπτομένη καὶ ἀδύνατος· || كوز — ὀφθαλμὸς μαρασμώδης, περιπαθής· || باقش — βλέμμα περιπαθές.

بايغينلق } Τ. κάϊγιν-λίκ, ἀφ. λειποθυμία, συγκοπὴ στομάχου, ὠχρότης, ἀδυναμία: كچيرمك — διέρχομαι λειποθυμίαν.

بايغنتی } Τ. κάϊγιν-τή, ἀφ. ἀδυναμία τῶν μεταξοσκωλήκων εἰς τὸ ν' ἀναβῶσι τοὺς κλάδους καὶ κατασκευάσωσι τὰ βομβύκια.

بايقوش } Τ. κάϊ-κούς, ὄν. βύας, κ. μποῦφος, γλαύξ, αἰγωλιός.

بايلاج } Γλ. κάϊλαζ [bailliage] ὄν. δικαστήριον ἀρχαῖον ἢ προξενεῖον εὐρωπαϊκὸν ἐν Τουρκίᾳ: حق — προξενικὰ δικαιώματα· βλ. باليوز.

بايلتق } Τ. κάϊλ-τ-μάκ, ρμ. μτβ. κάμνω τινὰ ἢ τι νὰ λειποθυμήσῃ, νὰ ὠχριάσῃ, νὰ μαρανθῇ [αἰτ.].

بايلدی } Τ. κάϊλ-τὶ [ἐκ τοῦ بايلق] ὄν. λειποθυμία ἰδίᾳ ἢ ἐκ τοῦ στομάχου· § — ملی μελιτζάναι μετ' ἐλαίου ἐψημέναι.

بايلق } Τ. κάϊ-λὶκ [λ. ἀρχ.] ὄν. πλουσιότης, μεγαλεῖον· § μήτρα.

بايلمق } Τ. κάϊ-λ-μάκ, ρμ. οὐδ. λειποθυμῶ, ὠχριῶ, ἀθυμῶ, μαραίνομαι, ἀπανδῶ, ἀποκάμνω, ὑπεραγαπῶ, τρελλαίνομαι, χάνομαι [ده]: يورغونلقدن — ἀπανδῶ, ἀποκάμνω ἀπὸ τὴν κόπωσιν· || كولمدن — λειποθυμῶ ἀπὸ τὸν πολὺν γέλωτα· || يشيلك — μαραίνεται ἢ χλάδα· || باغ باغ كايلمك — λειποθυμῶ, λιγόνει ἡ καρδία, ὡς ὅταν φάγῃ τις γλυκύσματα.

بايلمه } Τ. κάϊλ-μὰ [بايلق] ὄν. ἀπαρ. καὶ بايلش κάϊλ-ὶς, ρ. ἀφ. λειποθυμία.

بايم } Τ. κάϊμ, μόρ. ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν τοῦ بايلق· βλ. λ.

بايمق } Τ. κάϊ-μὰκ [λ. ἀρχ. βλ. باغق] ρμ. μτβ. κουράζω· § μαγεύω, γοητεύω [αἰτ].

باين } Α. κάϊν [ρζ. بين] ἐπθ. χωριστός, ἰδιαίτερος· § πρόδηλος, φανερός· § ὁριστικός: بلاق — διαζύγιον ὁριστικόν.

باوباب } κασκάκ, ὄν. ἀδανσωνία ἢ παθηκόδενδρον [δένδρον Ἀφρικῆς].

بايجی } Τ. κάϊζὶ [جغ] ὄν. γόης, μάγος· βλ. باعجی.

ببر } Α. κέκρ, ὄν. πάνθηρ, τίγρις.

ببر } Τ. κικέρ, بيرلك، بيرلى، بيريه، بوبرلك، بوبرلى، بوبريه، بوبرلى.

ببرلنمك } Τ. κεκερ-λενμὲκ [ἐκ τοῦ بر πάνθηρ] ρμ. μσ. κομπάζομαι, ἐπαίρομαι ἐπὶ ἀνδρείᾳ, ῥώμῃ, ἐξοργίζομαι.

ببك } Τ. κεκὲκ, ὄν. βρέφος, μικρὸν παιδίον, πλαγγών, κ. κοῦκλα: اشی — ὕστερον· || كوز — ی κόρη ὀφθαλμοῦ.

ببغا } Π. κέπγα, ὄν. ψιττακός [τουρκιστὶ پاپاغان βλ.].

بت } Τ. κὲκ, ὄν. ὄψις καὶ χροιὰ προσώπου [ἐν χρήσει μετὰ τοῦ συνωνύμου يكز κὲνζ]: يكزی يكزی — ی ثابت τῷ ἔμεινεν ὄψις καὶ χροιὰ εἰς τὸ πρόσωπον· βλ. يد.

بت } Τ. κὶτ, ὄν. φθεὶρ· βλ. بيت.

بت } Π. κὸτ, κ. ποὺτ [پوت] ὄν. εἴδωλον, ἄγαλμα· § μτφ. ὡραῖος νέος ἢ νέα· § ἀκίνητος: كچ قالق — μένω ἀκίνητος· § πλθ. بتان.

بتات } Α. κετάτ, ἐπθ. ὁριστικός: بيع — πώλησις ὁριστικὴ [συνηθέστ. بيع بات βλ. λ. بات]· § ὄν. ὅρκος βεβαιωτικός: بر كيمسه كندو نفسنه دائر يمين ايدمجك اولدقده — ه يمين ويريلور ὅταν πρόκηται τις νὰ ὀμόσῃ περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ πράξεως, ἐπάγεται ὅρκος βεβαιωτικός.

بتاريه } Ιτ. κατερία, βλ. باتاريه.

بتاق } Τ. κατάκ, باتاقلق، باتاقچی، βλ. باتاق، باتاقلق، باتاقچی.

بتپرست } Π. πουτ-περέστ, ὄν. εἰδωλολάτρης· § παλ. بتپرستان.

بتپرستی } Π. πουτ-περεστί, καὶ Τ. بتپرستلك πουτ-περεστλίκ, ἀφ. εἰδωλολατρεία.

بتتراش } Π. πουτ-τιράς, ὄν. ἐρμογλύφος, ἀγαλματοποιός.

بتتراشی } Π. πουτ-τιρασί, ἀφ. ἐρμογλυφική, ἀγαλματοποιΐα.

بتخانه } Π. πουτ-χανέ, ὄν. ναὸς εἰδωλολατρικός· § καταγώγιον· βλ. بتكده.

بتخصيص Α. πι-ταχσὶς [ἐκ τῆς προθ. ب πὶ καὶ τῆς λ. تخصيص] ἐπρ. εἰδικῶς, ἰδιαιτέρως, ἰδιαζόντως.

بتر Α. πέτρ, ὄν. ἀποτομή, ἀποκοπή : — العضو πέτρυ-λ-ὄζθ, ἀκρωτηριασμός, ἀποκοπὴ μέλους [χειρ.].

بتر Τ. πετὶρ [ἐκ τοῦ περσ. بدتر] ἐπθ. χείρων, χειρότερος· § ἐπρ. χειρότερον.

بتراق Τ. πουτράκ [ἐκ τοῦ كيتمك φύεσθαι] ὄν. ὄζος, ῥόζος : — كور τρίβολος, ἤτοι σιδηρᾶ ἐργαλεῖα διασπειρόμενα ἄλλοτε εἰς τὸ πεδίον ὅπως ἀναχαιτίζωσι τὸ ἐχθρικὸν ἱππικόν [βλ. طوكز آيغى]·||كبى قاينامق — θαμβῶ τὸν ὀφθαλμὸν [ἐπὶ πλησμονῆς]· βλ. بوداق ، پوتراق .

بتراقلو Τ. πουτρακ-λῆ, ἐπθ. ὁ ἔχων ὄζους, ἢ κλάδους.

بترم Τ. πετιρίμ, بترمك πετιρμέκ, βλ. بيترم ، بيترمك .

بتشديرمك Τ. πετιτιρμέκ, بتشمك πετιτμέκ, بتشك πετιτίκ, βλ. بيتشديرمك ، بيتشمك ، بيتشك .

بتشكن Π. πουτ-σικέν, ὄν. εἰδωλοκλάστης.

بتكده Π. πουτ-γκετέ, ὄν. ναὸς εἰδωλολατρικός· βλ. بتخانه .

بتمامه Α. πὶ-τεμάμι-χι, ἐπρ. καθ' ὁλοκληρίαν [συνθ. ἐκ τῆς προθ. ب πὶ, τῆς λ. تمام καὶ τῆς ἀντων. ه , ἐν χρήσει δ' ὅταν ἀναφέρηται εἰς ὄνομα γένους ἀρσενικοῦ].

بتمامها Α. πι-τεμάμι-χα, ἐπρ. καθ' ὁλοκληρίαν [σύνθ. ὡς τὸ προηγ. καὶ ἐκ τῆς ἀντων. لها , ἐν χρήσει δ' ὅταν ἀναφέρηται εἰς ὄνομα γένους θηλυκοῦ].

بتمك Τ. πιτμέκ, βλ. بيتمك .

بتول Α. πετούλ, ὄν. θ. παρθένος ἀφιερωμένη εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ παρητημένη τὸν γάμον: — مريم Μαρία ἡ Παρθένος [τίτλος ἀπονεμόμενος τῇ Φατιμὲ θυγατρὶ τοῦ προφήτου Μωάμεθ καὶ συζύγῳ τοῦ Ἀλῆ, ὡς διακρινομένη μεταξὺ τῶν γυναικῶν ἐπὶ ἀρετῇ καὶ γένει]· βλ. بتول .

بتون Τ. πετὼν [ἐκ τοῦ كيتمك ἢ كيتمك] ἐπθ. ὅλος, ὁλόκληρος, ἀκέραιος, πλήρης : الى — μῆλον ὁλόκληρον· || قويون — πρόβατον ὁλόκληρον· || كون — ὅλην τὴν ἡμέραν· || — صاق ἀριθμὸς ἀκέραιος [ἄνευ κλάσματος]· || — خوى πεῖσμα· § μονοκόμματος, ὁ μὴ σύνθετος· §[ἐπρ.] بتون بتون , ἢ بتونه بتون καθ' ὁλοκληρίαν βλ. بسبتون .

بتونلامك Τ. πετὼν-λεμέκ, ρμ. μτθ. συμπληρῶ τι ἐλλειπές· § ἀρθρεμβολῶ, ἤτοι βάλλω εἰς τὴν θέσιν του ὁστοῦν ἢ μέλος ἐξηρθρωμένον [αἰτ.]: — كيكى قويق ἀρθρεμβολῶ.

بتوى Τ. πετεθὶ [ἐκ τοῦ بتون] ἐπθ. ὁλόκληρος· § μονοκόμματος, ὁ μὴ σύνθετος· § ἐπρ. ἐξ ὁλοκλήρου.

بتيك Τ. πιτὶκ, βλ. بيتيك πιτὶκ.

بتيك Τ. πιτὶκ ἢ بتى πιτὶ [λ. ἀρχ.] ὄν. γραφή, πιττάκιον, ἐπιστολή.

بتيكجى Τ. πιτικ-τεί, ὄν. γραφεύς, γραμματεύς· § ἀρχηγὸς τοῦ Διβανίου [ديوان] ἐν Τουρκιαστάν.

بتيل Α. πετίλ, ὄν. θ. τίτλος ἀπονεμόμενος τῇ Παρθένῳ Μαριάμ, ὡς μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· βλ. بتول · § βλαστός, θαλλός· §δένδρον οὗ οἱ κλάδοι κρέμανται, ὡς οἱ τῆς ἰτέας.

بث Α. πέθς, ρ. ἀφ. ἐκδήλωσις, διάδοσις : — شكوى ἐκδήλωσις παραπόνων. ‖ Ρμ. ἐκδηλῶ, διαδίδω· [αἰτ.].

بثره Α. πεθρέ, ὄν. θ. [ἢ بثر πὲθρ] φλύκταινα: خبيثه ، — ، ردیه ، — ، κακοήθης φλύκταινα· § πλθ. بثور πεθθύρ.

بثرى Α. πεθρὶ, ἐπθ. φλυκταινώδης· § θ. بثريه .

بثير Α. πεθὶρ [ρζ. بثر] ἐπθ. πολυάριθμος· § θ. بثيره .

بج πέθζ, ὄν. κ. τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς πόλεως Βιέννης: طاوغى — εἶδος ὄρνιθος μεγαλοσώμου.

بجا Π. πε-θζὰ [προθ. ب καὶ λ. جا] ἐπθ. πρόσφορος, κατάλληλος, ἁρμόζων: در ينه بر كنج دينسه — ἐὰν ἕκαστον στίχον αὐτοῦ ἤθελεν ἀποκαλέσει τις θησαυρόν, ἁρμόζον εἶναι [ἁρμόζει]· § — لى ἀνάριθμος, ἀκατάλληλος: اطوار — لى συμπεριφορὰ ἀνάριθμος· || — لى كفتار λόγοι ἀνάριθμοι· || βλ. جا .

بجاق Τ. πεθζάκ, βλ. باجاق καὶ بوجاق.

بجايش Π. πεθζα-γὶς [ἐκ τοῦ جا] ὄν. μετάθεσις ἐναλλὰξ δύο ὑπαλλήλων, ἤτοι διορισμὸς ἑκατέρου εἰς τὴν θέσιν θατέρου, ἀνταλλαγὴ θέσεως: — اجراى ἐκτέλεσις μεταθέσεως ἐναλλάξ·||ايكك — ، ἢ ايكك اجرا — ، ποιῶ μεταθέσιν ἐναλλάξ, μετατίθημι ἐναλλὰξ δύο ὑπαλλήλους, ἀνταλλάσσω θέσεις· || اولق — γίνεσθαι μετάθεσιν ἐναλλάξ· || بر ولايت داخلنده بولنوب آرزولريله — لرى اجرا ايلان مأمورين οἱ ὑπάλληλοι οἱ εὑρισκόμενοι ἐντὸς μιᾶς νομαρχίας καὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἡ ἐναλλὰξ μετάθεσις κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν· || ولايات مختلفه دن يكديكريله — ايدن مأمورين οἱ ἐκ διαφόρων νομαρχιῶν ὑπάλληλοι οἱ ἀνταλλάξαντες τὰς θέσεις.

بجبوحه Α. πεθζεουχά, ὄν. θ. μέσον, κέντρον: جنان ، — κέντρον καρδίας.

بجد Π. πε-θζὶτ [προθ. ب , λ. جد] ἐπρ. μετὰ σπουδαιότητος, προσπαθείας.

بجرتمك Τ. πεθζερ-τ-μέκ, ρμ. διάμ. κάμνω ὥστε νὰ ἐκτελέσῃ τις ἔργόν τι μετ' ἐπιτυχίας, ἢ κάμνω ὥστε νὰ τὸ κατορθώσῃ [θοτ. αἰτ.] : — بر كيمسه يه بر شى κάμνω τινὰ νὰ κατορθώσῃ τι.

بجرلمك Τ. πεθζερι-λ-μέκ, ρμ. παθ. κατορθοῦμαι, ἐκτελοῦμαι μετ' ἐπιτυχίας.

بجرمك Τ. πεθζερ-μέκ, ρμ. μτθ. κατορθῶ, ἐκτελῶ τι μεθ' ἱκανότητος, ἐπιτυχίας [αἰτ.]: بونى بجره بيلير ايسدك عشق اولسون دیه‌جکم ἐὰν δυνηθῆς νὰ κατορθώσῃς τοῦτο, θὰ σοὶ εἴπω εὖγε.

بجريك Τ. πεθζερ-ὶκ [ἐκ τοῦ بجرمك] ἀφ. ἐπιτηδειότης, ἱκανότης, ἐπιδεξιότης.

بجريكسز Τ. πεθζερικ-σὶζ, ἐπθ. ἀδέξιος, ἀνίκανος, ἀνεπιτήδειος.

بجريكسزلك Τ. πεθζερικ-σιζλὶκ, ἀφ. ἀδεξιότης, ἀνεπιτηδειότης, ἀνικανότης.

بجريكلو Τ. πεθζερικλὶ, ἐπθ. ἢ بجريكلى ἐπιτήδειος, ἐπιδέξιος, ἱκανός.

بجعه Α. πεθζά, ὄν. θ. πελεκάν, ἤτοι ἐργαλεῖον χειρουργικὸν πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν τραπεζιτῶν ὀδόντων.

بجلغان Τ. πιθζιλγάν, ὄν. εἶδος ἐξανθήματος ἢ πληγῆς σχηματιζομένης εἰς τὰς ἰγνύας τῶν ἵππων· § ἐπθ. ἀνίατος, ἀθεράπευτος: ياره — πληγὴ ἀθεράπευτος.

بجله Α. πεθζλέ, ὄν. θ. δενδρύλλιον, θάμνος.

بجيل Τ. πιθζὶλ, ὄν. ἐν τῶν μικρῶν ὀστῶν τοῦ ποδός, ὀστεάριον· ἀστράγαλος, δι' οὗ παίζουσι τὰ παιδία [κότσι].

بچاق Τ. πιτσάκ, βλ. بيچاق .

بچق Τ. πουτσούκ, βλ. بچوق .

بچقى Τ. πιτσκὶ, βμ. بيچقى .

بچم Τ. πιτσὶμ, βλ. بيچم , καὶ διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ بچمسز ، بچملى ، βλ. بيچمسز ، بيچملى .

بچمك Τ. πιτσμέκ, βλ. بيچمك .

بچكان Τ. πετσεγκὶν [πλθ. τοῦ بچه] ὄν. νεογνὰ ἀνθρώπων ἢ ζώων.

بچوق ἢ بچق Τ. πουτσούκ [ἐκ τοῦ بيچمك] ἀρθ. ἡμισυς-εια-υ [ἐν χρήσει μετ' ἀκεραίου πάντοτε· βλ. ياريم]: كيل — ر εἷς καὶ ἡμισυς ἄρτος·||— ساعت بش ἡ ὥρα πέντε καὶ ἡμίσεια· || — از , ἢ — ياری , ὀλίγον.

بچه Π. πετσέ, ὄν. νεογνὸν ἀνθρώπου ἢ ζώου· μαθητευόμενος : — زلى 'Αραβόπαις· βλ. καὶ مغ · § πλθ. بچكان πετσεγκὶν.

بحاث Α. πεχχὰς [ρζ. بحث] ἐπθ. ὁ ἀγαπῶν νὰ συζητῇ, νὰ ὁμιλῇ, συζητητής, φιλόνεικος : ايدى — حالنده نجم الدين اوائل ὁ Νεθζμεττὶν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ βίου του ἦτο συζητητής.

بحار Α. πεχχὰρ [ρζ. بحر] ἐπθ. ναύτης, ναυτικός.

بحار Α. πιχὰρ [πλθ. τοῦ بحر] ὄν. θάλασσαι· βλ. καὶ بحور .

بحارين Α. πεχαρὶν, πλθ. τοῦ بحران βλ.

بحت Α. πάχτ, ἐπθ. ἁγνός, καθαρός, ἄδολος, γνήσιος : ذات — اليدن بحث اولنماز συζήτησις δὲν γίνεται περὶ τοῦ ἁγνοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ·|| — عربى γνήσιος Ἄραψ·|| باى — ، — οἶνος ἄδολος.

بحث Α. πάχς, ρ. ἀφ. συζήτησις, λόγος, ὁμιλία, θέμα, πραγματεία, κεφάλαιον λόγου, συγγράμματος κτλ. στοίχημα : بغزده بر جريان ايتدى — μεταξὺ ἡμῶν ἐγένετο μία συζήτησις·|| مسكوكات اوزرنده اچيلان — ده اصابتم ظاهر

اولدى ἐν τῇ συζητήσει, ἥτις ἠνοίχθη περὶ τῶν νομισμάτων, κατεδείχθη ἡ ὀρθότης τῆς κρίσεώς μου· || ى—مطلبه برهان τὸ κεφάλαιον τῶν ἀποδείξεων ἐν τῇ λογικῇ· || آخر — ἄλλος λόγος, ἄλλο ζήτημα, ἄλλο πρᾶγμα [εἶναι τὸ ὅπερ λέγεις]. || Ρμ. συζητῶ, ὁμιλῶ, πραγματεύομαι [τῇ دن]: ايديور بو كتاب دن — περὶ τίνος πραγματεύεται τὸ βιβλίον τοῦτο· || — سز ندن ايديورسكز ὑμεῖς περὶ τίνος ὁμιλεῖτε; περὶ τίνος πραγματεύεσθε; § قومق —, ή كيرشمك —, στοιχηματίζω· || قزانق — κερδίζω τὸ στοίχημα· || يكرى غائب ايكن —ى χάνω τὸ στοίχημα· || يكرى ليرايه قودق — ἐστοιχηματίσαμεν δι' εἴκοσι λίρας.

بحر } Α. ἄχρ, ὄν. θάλασσα: بيكران — ἀχανὴς θάλασσα, πέλαγος· || سفيد — Μεσόγειος θάλασσα [θάλασσα λευκή]· || سياه — Μαύρη θάλασσα· || قازم ή, — قازم ή, — ، ἄχρθ-λουλζούμ, Ἐρυθρὰ θάλασσα· || خزر — Κασπία θάλασσα [βλ. καὶ كيلان]· || لوط — ἡ Νεκρὰ θάλασσα· || محيط — Ὠκεανὸς [θάλασσα περιβάλλουσα τὴν γῆν]· || آطلانتى محيط — Ἀτλαντικὸς ὠκεανός· || كبير محيط — Μέγας ὠκεανός· || محيط هندى — Εἰρηνικὸς ὠκεανός· § βαθὺς σοφός, σοφώτατος· § πλθ. ابحار ἐκχάρ, بحار ἐκχάρ, ابحر ἐκχοὺρ καὶ بحور ἐκουχούρ· § δυϊκ. بحرين βλ.

بحراً } Α. ἄχρ-εν, ἐπρ. κατὰ θάλασσαν, διὰ θαλάσσης: — و برّاً κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν.

بحران } Α. ἀθχρὰν [ρζ. بحر] ὄν. κρίσις νόσου, ὑπουργεῖου, οἰκονομική: ليله — νὺξ κρίσεως [νόσου]· || مالى — κρίσις οἰκονομική· || وكلا — κρίσις ὑπουργική· § πλθ. بحارين ἐκχαρίν.

بحرى } Α. ἄχρ-ι, ἐπθ. ναυτικός, θαλάσσιος: — فن ναυτικὴ ἐπιστήμη· || طائر — πτηνὸν θαλάσσιον· § θ. بحريه : قوّت — αἱ ναυτικαὶ ἐπιστῆμαι· || عساكر — στρατιῶται τοῦ ναυτικοῦ· || اصطلاحات — ὅροι ναυτικοί· §πλθ. بحريون ἀχριγιούν, ναυτικοί· βλ. بحريه.

بحرين } Α. ἀχρέϊν [δυϊκὸς τοῦ بحر] ὄν. αἱ δύο θάλασσαι, ἤτοι ἡ Μαύρη θάλασσα καὶ ἡ Μεσόγειος· ἐπαρχία τῆς Ἀραβίας ἐπὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου· νῆσος τοῦ Περσικοῦ κόλπου: — سلطان البرين و خاقان البحرين σουλτάνου-λ-ἀερρεΐν βὲ χακάνου-λ-ἀχρεΐν, ὁ Σουλτάνος τῶν δύο ἠπείρων, ἤτοι Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, καὶ ὁ κυριάρχης τῶν δύο θαλασσῶν, ἤτοι Μαύρης καὶ Μεσογείου [τίτλος τοῦ Σουλτάνου].

بحريون } Α. ἀχριγιοὶν [πλθ. τοῦ بحرى] ὄν. οἱ ναυτικοί: دن — مشاهير ἐκ τῶν διασήμων ναυτικῶν.

بحريه } Α. ἀχριγὲ [θηλ. τοῦ بحرى] ὄν. ναυτικός: نظارتى — τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν [ὑπονοεῖται ἡ λέξις امور ὑποθέσεις, ἤτοι نظارتى — امور ὄμουρι ἀχριγὲ ναζαρετί]· || ناظرى — ὁ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν· || شورای — τὸ συμβούλιον τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν· § ὖν. τὸ ναυτικόν: اسكادره — سى τὸ ναυτικὸν τῆς Ἀγγλίας.

بحساب } Π. ἀὲ-χισάπι [ἐκ τῆς προθ. ب ἀέ, καὶ τῆς λ. حساب] καθ' ὑπολογισμόν: تربيع — καθ' ὑπολογισμὸν τετραγωνικόν [γηπέδου, ἐπιφανείας κτλ].

بحسب } Α. ἀι-χασέπι [ἐκ τῆς προθ. ب ἀι, καὶ τῆς λ. حسب] προθ. κατά, συνῳδά: استطاعت — ἀι-χασέπι-λ-ιστιτάά, τὸ κατὰ δύναμιν· || اضطرار — ἀι-χασέπι-λ-ιζτιζά, κατ' ἀνάγκην, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάγκη, αἱ περιστάσεις· || لغت — ἀι-χασέπι-λ-λυγά, λεκτικῶς, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ λέξις

بحق } Π. ἀὲ-χάκκι [ἐκ τῆς προθ. ب πὲ καὶ τῆς λ. حق] ἐπίρρ. ὁρκωτικὴ ἰσοδυναμοῦσα τῷ μά τὸν Θεόν.

بحق } Α. ἀι-χάκκ-ιν [ἐκ τῆς προθ. ب ἀι καὶ τῆς λ. حق] ἐπρ. δικαίως, προσηκόντως, ὡς δεῖ: ارشان ان جليل طب — ἡ ὑψηλὴ ἐπιστήμη τῆς ἰατρικῆς, ἥτις δικαίως ἐπεμβαίνει εἰς πᾶν ζήτημα· || — لازمه عبوديتى اداية — اولان تبعه صادقه — ساعى οἱ πιστοὶ ὑπήκοοι, οἵτινες προσπαθοῦσι νὰ ἐκπληρώσωσιν ὡς δεῖ τὸ καθῆκον τῆς ἀφοσιώσεως· || حرفى — [ر] ايديميور δὲν δύναται νὰ προφέρῃ ὡς δεῖ τὸ γράμμα [ρ].

بحكم } Π. ἀὲ-χόκμι [ἐκ τῆς προθ. ب ἀὲ καὶ τῆς λ. حكم] προθ. κατά: قدر — ἀὲ χόκμι κατέρ, κατὰ τὸ πεπρωμένον· || ضرورت — κατ' ἀνάγκην.

بحكم } Α. ἀι-χόκμι [ἐκ τῆς προθ. ب ἀι καὶ τῆς λ. حكم· ἐν χρήσει μετ' ὀνομ. ἐνάρθρου] προθ. κατά, δυνάμει: الكلام — ἀι-χόκμι-λ-κεφαλέ, κατὰ τὴν ἐγγύησιν, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ἐγγύησις, ὡς ἐγγυητής.

بحمد } Α. ἀι-χαμέτ [ἐκ τῆς προθ. ب ἀι καὶ τῆς λ. حمد] ἐπίρ. δόξα: الله — ἀι-χαμέτ-λλαχι τεάλλα, δόξα τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ, χάρις τῷ Θεῷ· βλ. الحمد لله καὶ حمد.

بحور } Α. ἀοιχοὺρ [πλθ. τοῦ بحر] ὄν. θάλασσαι.

بحه } Π. ἀεχά, ὄν. τάγγη, ταγγίασις, κ. ταγγάδα.

بحيره } Α. ἀουχαϊρὲ [ὑποκορ. τοῦ بحر] ὄν. θ. μικρὰ θάλασσα, λίμνη.

بخار } Α. ἀουχάρ, ὄν. ἀτμός, ἀναθυμίασις: ماكينه — ἀτμομηχανή· || كيسى — ἀτμόπλοιον· § πλθ. ابخره ἐκχιρέ.

بخال } Α. ἀεχχὰλ [ρζ. بخل] ἐπθ. γλισχρότατος, λίαν φιλάργυρος.

بخت } Π. ἀάχτ, ὄν. μοῖρα, τύχη, εὐτυχία: — وار ايش [ἀαχτήμ]· || ايشى — ἔργον τύχης, τυχηρόν· || — بيدار τύχη ἐξυπνος, εὐμενής· || خوابيده —, ή — خواب آلود, τύχη κοιμωμένη, ἤτοι δυσμενής· || — نيك εὐτυχής· || — بد δυστυχής· || — سياه δυστυχής [οὗ ἡ τύχη μαύρη]· || — بى ἀτυχής· || — جوان οὗ ἡ τύχη νέα, εὐτυχής.

بخت آور } Π. ἀάχτ-ἀθέρ, ἐπθ. εὐτυχής.

بختری } Α. ἀαχτερί, ὄν. ὁ κινῶν τὰς χεῖρας καὶ τὸ σῶμα ὅταν περιπατῇ, ὁ περιπατῶν μεγαλοπρεπῶς· βλ. تبختر.

بختسز } Τ. ἀαχτ-σήζ, ἐπθ. ἀτυχής, δυστυχής.

بختسزلق } Τ. ἀαχτ-σηζλίκ, ἀφ. ἀτυχία, δυστυχία.

بختلى } Τ. ἀαχτ-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων τύχην, τυχηρός, εὐτυχής.

بختيار } Π. ἀαχτι-γιὰρ [ἐκ τοῦ بخت καὶ τοῦ يار φίλος] ἐπθ. εὐτυχής, εὐδαίμων: عد ايدرم — كنديمى θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐτυχή· || ايتدى — التفاتك بى ἡ φιλοφροσύνη σου με κατέστησεν εὐτυχή.

بختيارانه } Π. ἀαχτιγιαρ-ανὲ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εὐτυχεῖ, εὐδαίμων: — معيشت βίος εὐδαίμων· § ἐπρ. εὐδαιμόνως.

بختيارلق } Τ. ἀαχτιγιαρ-λήκ, ἀφ. εὐτυχία, εὐδαιμονία.

بختيارى } Π. ἀαχτιγιαρ-ί, ἀφ. εὐτυχία, εὐδαιμονία: عالم —ى باعث ὁ πρόξενος τῆς εὐτυχίας τοῦ κόσμου.

بخش } Τ: ἀὰχέ [προστ. τοῦ ρμ. بخشيدن ἀαχιτέν, δωρεῖν]. || Ρμ. ايكه — δίδω, χορηγῶ, δωροῦμαι, συγχωρῶ, προξενῶ [δοτ. αἰτ.]: ايتسه — كلز حريصه عالم امكانى — κόρος δὲν ἔρχεται τῷ ἀπλήστῳ, τὸν κόσμον τὸν πραγματικὸν ἐὰν δωρήσῃς [αὐτῷ]· || ايتديلر — سكا نه تى ويرمك ἐδώρησαν; § ἐν συνθέσει: — صفا ὁ δίδων εὐφροσύνην, ὁ εὐφραίνων: دل — صفا ὁ εὐφραίνων τὴν καρδίαν· || — حيرت ὁ προξενῶν ἔκπληξιν, ὁ ἐκπλήττων· || — روح ὁ δίδων ψυχήν, ἐμψυχῶν· || — خطا ὁ συγχωρῶν τὰ πταίσματα· || — حيات ὁ δίδων ζωήν, ζωογόνος.

بخشا } Π. ἀαχὰ [ἐκ τοῦ ρμ. بخشيدن ἀαχὰιτέν δωρεῖν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ δίδων, ὁ χαρίζων, ὁ συγχωρῶν: — كرم ὁ δίδων χάριτας, εὐεργεσίας, εὐεργετῶν· || — عنايت ὁ δίδων ἐλέη, χάριτας, ὁ ἐλεῶν· || — شفا ὁ δωροῦμενος ἴασιν, ὁ ἰώμενος· || — زنگ ὁ δίδων αἴγλην, λάμψιν, ὁ κοσμῶν [θρόνον, ὑπουργεῖον].

بخشايش } Π. ἀαχὰ-γιέ, ρ. ἀφ. δωρεά, συγχώρησις: الهى — θεῖα δωρεά.

بخشايشكر } Π. ἀαχὰ-γιὲ-γκὲρ, ἐπθ. ὁ δωροῦμενος, συγχωρῶν, εὐσπλαγχνος· § ἀφ. بخشايشكرى φιλοδωρία, εὐσπλαγχνία.

بخشش } Π. ἀαχὰ-ιέ, ὄν. δῶρον, φιλοδώρημα μικρὸν εἰς ἐργάτην, ἀχθοφόρον κτλ: ويرمك — δίδω φιλοδώρημα· || الق — لامق δίδω φιλοδώρημα· || خدمه مناسب مقدار — ويردى δίδωκε τοῖς κλητῆρσιν ἀνάλογόν τι φιλοδώρημα.

بخشنده } Π. ἀαχὰ-ενδὲ [μτχ. τοῦ ρμ. بخشيدن ἀαχὰιτέν, δωρεῖν] ὁ δίδων, ὁ χαρίζων, ὁ συγχωρῶν: زيب — ، ديهيم شوكت و سيم ζὶπ-ἀαχὰενδὲ ἀιχίμι σεβκὲτ-βεδίμ, ὁ κοσμῶν τὸν Αὐτοκρατορικὸν θρόνον· || كناه — ، كباه — ὁ συγχωρῶν τὰς μεγάλας ἁμαρτίας [Θεός].

بخل } Α. ἀὺχλ, ὄν. φιλαργυρία, γλισχρότης: فرط — دن هر كون صاغدر ἐκ τῆς μεγάλης φιλαργυρίας καθ' ἑκάστην νηστεύει.

بخلاء } Α. ἀὺχαλὰ [πλθ. τοῦ بخيل] ὄν. φιλάργυροι, γλίσχροι.

بخود } Π. ἀὲ-χόὲ, βλ. خود.

بخور } Α. ἀεχούρ, κ. ἀουχούρ, ὄν. λιβανωτός, θυμίαμα· § مريم — [φυτ.] κυκλάμινον, καὶ ἄλλως اللبلاب مريم χεὶρ τῆς Παναγίας.

بخوراکی } πουχουράκι, ὄν. εἶδος ὑφάσματος ὁμοιάζοντος πρὸς σάλιον· βλ. بخورلی καὶ لاهوراکی.

بخوردان } Π. πουχουρ-τάν, ὄν. θυματήριον· βλ. καὶ بخورلق.

بخوردانلق } Τ. πουχουρ-τανλίκ, βαρβαρισμός· τὸ ἀρθὸν بخوردان βλ.

بخورلامق } Τ. πουχουρ-λαμάκ, ρμ. μτδ. θυμιάζω τοὺς ἐν τέλει, ἐν ἀξιώμασιν, ὑπερεπαινῶ, κολακεύω· § θυμιάζω ἀσθενῆ [αἰτ.].

بخورلق } Τ. πουχουρ-λούκ, ὄν. θυματήριον· βλ. بخوردان.

بخورلی } Τ. πουχουρ-λοῦ, ὄν. εἶδος ὑφάσματος ραβδωτοῦ· βλ. بخوراکی.

بخیل } Α. πεχίλ [ρζ. بخل] ἐπθ. γλίσχρος, φιλάργυρος· § πλθ. بخیل πσχαλά.

بخیلانه } Π. πεχιλ-ανέ, ἐπθ. ὁ ἰδιάζων, ὁ ἀνήκων γλίσχρῳ: — بخشش δῶρον γλίσχρον· § ἐπρ. γλίσχρως.

بخیلی } Π. πεχιλ-ί, ἀφ. γλισχρότης, φιλαργυρία.

بخیه } Π. πεχγέ, ὄν. ῥάψιμον, ραφή: زن — πεχγιέ-ζέν, ῥάπτης.

بد } Π. πέτ, κ. πέτ, ὄν. κακόν: — و نیك τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν· § ἐπθ. κακός, δυσειδής, ἄσχημος, ἀντιπαθητικός: معامله — κακοποίησις, κακὴ συμπεριφορὰ πρός τινα· || بد — كتمك ἀποδοκιμάζω· § ἐν συνθέσει: بدخو πετ-χού, κακοήθης· || بد زبان πετ-ζεπάν, κακόγλωσσος, ὑβριστής· βλ. بداخلاق, بداختر κτλ.

بد } Α. πέττ, ὄν. ἀποχωρισμός· ἐν χρήσει μετὰ τοῦ στερητ. لا ἤτοι بدلا βλ.

بداء } Α. πέτ, ρ.ἀφ. τὸ ἄρχεσθαι, ἔναρξις: — كلام ایتك ἔναρξιν τοῦ λόγου ποιῶ, ἄρχομαι τοῦ λόγου· || ἐν χρήσει μετὰ τοῦ συνων. مباشرت μουπασέρετ· || Ρμ. مباشرت ایتك — ἄρχομαι, ἐπιλαμβάνομαι [θοτ.]: امور مأموره سنه بدأ و مباشرت ایلدی ἤρξατο καὶ ἐπελήφθη τῶν καθηκόντων αὐτοῦ.

بده } Α. πέτ, βλ. بدا.

بداختر } Π. πετ-ἀχτέρ, ἐπθ. δυστυχής [οὐ τὸ ἄστρον κακόν].

بداخلاق } Π. πετ-ἀχλάκ, ἐπθ. κακοήθης.

بداصل } Π. πετ-ἄσλ, ἐπθ. ὁ κακῆς φύσεως, καταγωγῆς.

بداعت } Α. πετάατ [ρζ. بدع] ὄν. θ. ὡραιότης ἔκτακτος· βλ. بدیع, بدیعه.

بداندیش } Π. πετ-ἐντίς, ἐπθ. ὁ κακὰ σκεπτόμενος ἢ ἐπιθυμῶν διὰ τοὺς ἄλλους, κακόβουλος.

بداندیشانه } Π. πετ-ἐντισανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς κακόβουλον: — افكار σκέψεις κακόβουλοι· § ἐπρ. κακοβούλως.

بداندیشی } Π. πετ-ἐντισί, ἀφ. κακοβουλία.

بداوه } ἢ بداوا Τ. πετάβὰ [κοινῶς ἀντὶ بادهوا] ἐπθ. καὶ ἐπρ. θωρεάν.

بداوت } Α. πετάβετ [ρζ. بدو ἢ بدا] ἀφ. θ. βίος νομαδικός, νομαδικότης.

بداهت } Α. πετάχετ [ρζ. بدیه] ἀφ. θ. ἐνάργεια, τὸ εἶναι τι ἐναργὲς καὶ αὐταπόδεικτον: — فارشی سوز سویلن ὁ νουνεχὴς δὲν ὁμιλεῖ ἐναντίον τῆς ἐναργείας· § τὸ παρουσιάζεσθαι ἀπροσδοκήτως, τὸ λέγειν αὐτοσχεδίως ἐκ τοῦ προχείρου, ἐξ ὑπογυίου, ἄνευ προμελέτης: بلدی سویلدی بلداهه بر ἀπήγγειλε ποίημά τι ἐκ τοῦ προχείρου [πι-λ-πετάχέ].

بداهةً } Α. πετάχετ-εν, ἐπρ. ἐναργῶς, αὐταποδείκτως, ἐκ τοῦ προχείρου, ἐξ ὑπογυίου, αὐτοσχεδίως: كونشك منور بر جسم — اولدیغی ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι σῶμα φωτεινὸν εἶναι αὐτοπόδεικτον.

بدایت } Α. πετάγετ [κυρίως بدائت πετάετ, ἐκ τῆς ρζ. بدا] ὄν. θ. ἀρχή: — و نهایت ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος· || — تأسیسندنبرو ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἱδρύσεώς του· || — عماکمده ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς διαδικασίας· || — محکمهٔ, محکمه‌سی ἢ —, πρωτοδικεῖον.

بدایةً } Α. πετάγετ-εν, ἐπρ. πρωτοδίκως: — رؤیت دعوی ایتك δικάζω πρωτοδίκως· || — ویریلان اعلام ἀπόφασις ἐκδοθεῖσα πρωτοδίκως· || — واستیناف πρωτοδίκως καὶ κατ' ἔφεσιν.

بدایع } Α. πετάϊ [πλθ. τοῦ بدیع] ὄν. νέα πράγματα καὶ ὡραῖα, νέαι ἐφευρέσεις, ἔκτακτα, θαυμάσια, ἀριστουργήματα: — طبیعت τὰ θαυμάσια, αἱ καλλοναὶ τῆς φύσεως· || — معماریه ἀρχιτεκτονικὰ ἀριστουργήματα· || — مصنوعات ἀριστουργήματα βιομηχανημάτων·

بدبخت } Π. πετ-πάχτ, ἐπθ. δυστυχής, κακοδαίμων [βλ. بد].

بدبختلق } Τ. πετ-πεχτλίκ, ἀφ. δυστυχία, κακοδαιμονία.

بدبختی } Π. πετ-πεχτί, ἀφ. συνών. προηγ.

بدآیین } Π. πετ-ἀγίν, ἐπθ. ὁ ἔχων κακὰ ἔθιμα, τελετάς: — مجوس πυρολάτρης κτλ.

بدبو } Π. πετ-πού, ἐπθ. δυσώδης βλ. خوشبو.

بدبین } Π. πετ-πίν, ἐπθ. ὁ βλέπων τὰ πάντα κακά, ἀπαισιόδοξος· § πλθ. بدبینان.

بدبینانه } Π. πετ-πινανέ, ἐπθ. ἀπαισιόδοξος [λόγος κτλ.]: — حوادث εἰδήσεις ἀπαισιόδοξοι· § ἐπρ. ἀπαισιοδόξως.

بدبینلك } Τ. πετ-πινλίκ, ἀφ. ἀπαισιοδοξία.

بدبینی } Π. πετ-πινί, ἀφ. συνών. τῷ προηγ.

بدپسند } Π. πετ-πεσέντ, ἐπθ. ὁ ἀρεσκόμενος εἰς τὸ κακόν: — اولان ἀμαθὴς κτλ.

بدپسندانه } Π. πετ-πεσεντανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ εἰς τὸ κακὸν ἀρεσκομένῳ· § ἐπρ. κατὰ τρόπον ἀνήκοντα τῷ κτλ.

بدتبار } Π. πετ-τεπάρ, ἐπθ. ὁ κακῆς καταγωγῆς, ἀγενής.

بدتر } Π. πετ-τερ [συγκρ. τοῦ بد] ἐπθ. χείρων· βλ. بتر, πετέρ.

بدچهره } Π. πετ-τσεχρέ, ἐπθ. κακόμορφος, δυσειδής.

بدحال } Π. πετ-χάλ, ἐπθ. ὁ ἐν κακῇ καταστάσει, ἄθλιος, δυστυχής.

بدخصال } Π. πετ-χησάλ, ἐπθ. ὁ κακῶν ἠθῶν, κακοήθης.

بدخو } Π. πετ-χοῦ ἢ بد خوی πετ-χούί, ἐπθ. ὁ ἔχων κακὰς ἕξεις, κακότροπος.

بدخواه } Π. πετ-χός, ἐπθ. ὁ κακὰ θέλων, κακόβουλος· § πλθ. بدخواهان.

بدخواهانه } Π. πετ-χαχανέ, ἐπθ. κακόβουλος [λόγος, ἔργον]: — افكار σκέψεις κακόβουλοι [ἀντιθ. خیرخواه]· § ἐπρ. κακοβούλως.

بدخواهلق } Τ. πετ-χαχλίκ, καὶ بد خواهی Π. πετ-χαχί, ἀφ. κακοβουλία.

بددعا } Π πετ-τουά, ἀφ. κατάρα [κακὴ εὐχή]·

بددعاجی } Τ. πετ-τουαδζί, ὄν. ὁ καταρώμενος.

بدر } Α. πέτρ, ὄν. πανσέληνος· λέγεται καὶ بدر تام — ἢ كامل —, πλήρης σελήνη: ليله — لیلهٔ بدر ἢ — ال لیلهٔ لیلت-ουλ-πετρ ἢ νὺξ τῆς πανσελήνου· § νέος, νέα κόρη ὡραία· § τοποθεσία μεταξὺ Μέκκας καὶ Μεδινᾶς.

بدری } Α. πετρί [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ὁ παρευρεθεὶς ἐν τῇ μάχῃ τῇ γενομένῃ ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ προφήτου Μωάμεθ κατὰ τῶν πολυθεϊστῶν· οἱ ὀπαδοὶ οὗτοι ἦσαν 313, οἱ δὲ πολυθεϊσταί, οἵτινες καὶ κατετροπώθησαν, 950 περίπου· § πλθ. بدریون πετριγιόν.

بدرفتار } Π. πετ-ρεφτάρ, ἐπθ. ὁ κακῶς πορευόμενος ἢ ἐνεργῶν, ὁ κακῆς διαγωγῆς.

بدرقه } Π. πετρεκά, ὄν. ὁδηγός: — بجات, — ὁδηγὸς σωτηρίας· || — سلامت, — ὁδηγὸς ἐνεργείας· || — اتخاذ ایلدی — حاصل ایلدکلری تجربه‌یی ἔλαβεν ὡς ὁδηγὸν τὴν πεῖραν, ἣν εἶχον ἀποκτήσει· || — حکمت بر, — ὁδηγὸς σοφὸς [πὺρ χικμέτ].

بدره } Α. πετρὲ [ρ. بدر] ὄν. θ. βαλάντιον πλῆρες χρημάτων.

بدزبان } Π. πετ-ζεπάν, ἐπθ. κακόγλωσσος, ὑβριστής· § πλθ. بدزبان.

بدست } Π. πε-τέστ, βλ. دست.

بدستان } πετεστέν, βλ. بوستان.

بدسرشت } Π. πετ-σιρλίτ, ἐπθ. ὁ κακῆς φύσεως, κακοῦ χαρακτῆρος.

بدسیرت } Π. πετ-σιρέτ, ἐπθ. ὁ κακῆς διαγωγῆς, κακοήθης, κακοῦργος.

بدع } Α. πετὰ [πλθ. τοῦ ἑπομ.] ὄν. νεωτερισμοί, καινοτομίαι, αἱρέσεις.

بدعت } Α. πετάατ [ρζ. بدع] ὄν. θ. νεωτερισμός, καινοτομία, αἵρεσις: — حسنه — καλὸς νεωτερισμός· || — سیئه — κακὸς νεωτερισμός· || — اهل αἱρετικός· § πλθ. بدع πετά.

بدعهد } Π. πετ-ἄχτ, ἐπθ. ὁ μὴ τηρῶν τοὺς λόγους, τὰ ὅρκια καὶ τὰς ὑποσχέσεις του, ἄπιστος.

بدفرجام } Π. κακό-φερόζαμι, ἐπθ. ὅστις δὲν ἔχει ἢ δὲν ἀξίζει νὰ ἔχῃ καλὸν τέλος: — بدكار ἄδικος ὅστις κτλ.

بدفعال } Π. κακό-φιάλ, ἐπθ. οὗ αἱ πράξεις κακαί, ὁ κακῆς διαγωγῆς.

بدكار } Π. κακό-κιάρ, ἐπθ. ὁ κακὰ πράττων, κακῆς διαγωγῆς, ἄτιμος.

بدكردار } Π. κακό-γκιρτάρ, ἐπθ. ὁ κακῆς φύσεως, ἀχρεῖος.

بدكمان } Π. κακό-γκιοῦμάν, ἐπθ. ὁ καχύποπτος, κακόβουλος.

بدكو } Π. κακό-γκιοῦ ἢ بدكوى κακό-γκιούί, ἐπθ. ὁ κακὰ λέγων, κακολόγος, κατήγορος.

بدكوهر } Π. κακό-γκεοῦχέρ, ἐπθ. ὁ κακῆς φύσεῶς, κακῆς καταγωγῆς.

بدل } Α. κεβέλ, ὄν. ἀντάλλαγμα, τὸ ἀπέναντί τινος διδόμενον, ἀντίτιμον, ἰσότιμον, τίμημα, ἀντίκρυσμα [συντ.] τὸ ἀντὶ τοῦ ὑποκειμένου ἐκφερόμενον, ἐπεξηγηματικὸς διορισμός: اپله فراغ اولنمشدر — خانه یوز لیرا ἢ οἰκία ἐπωλήθη ἐπὶ ἀντιτίμῳ ἑκατὸν λιρῶν· || ویرمك — δίδω ἀντάλλαγμα, ἀντίτιμον· || الق — λαμβάνω ἀντάλλαγμα, ἀντίτιμον· || نقدی — ἀντάλλαγμα χρηματικόν, ἤτοι ποσὸν χρηματικὸν ἐκ πεντήκοντα λιρῶν, ὅπερ καταβάλλει ὁ κληρωθεὶς πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας· || خدمتی — ἀντικατάστατης [ἀντάλλαγμα προσωπικόν], ἤτοι ἄνθρωπος πληρονόμενος ὅπως ὑπηρετήσῃ ἐν τῷ στρατῷ ἀντὶ τοῦ κληρωθέντος· || عسكری — στρατιωτικὸς φόρος, ἤτοι φόρος ὃν πληρόνουσιν οἱ μὴ Μουσουλμάνοι ἐν Τουρκίᾳ ἀπέναντι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας· || مثل — τίμημα κατ' ἐκτίμησιν ὁριζόμενον ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων· || مدفوع — ἀντίτιμον πληρωθὲν [παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ]· || مقبوض — ἀντίτιμον ληφθὲν [ἐκ μέρους τοῦ πωλητοῦ]· || ماكول — κεβέλι μά γεττεχαλλέλ, τὸ φαγητὸν καὶ τὸ ποτὸν τὸ ἀντικαθιστῶν τὴν καθ' ἑκάστην ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ ἀνθρώπου ἢ ζῴου γινομένην φθορὰν || بكر — ἀντίτιμον παρθενίας [ἐν ἀγωγῇ περὶ παρθενοφθορίας]. § προθ. ἀντί, ἀπέναντι [δοτ.]: سس بردنبره كسيلدك بوغوليو مشجدسنه بر صدا كلدى — ἀκ ἢ φωνὴ διὰ μιᾶς διεκόπη καὶ ἀντ' αὐτῆς ἦλθε μία φωνὴ ὡς νὰ ἐπνίγετό τις [πογουλοῦ-βερμὶζ-δζεσινέ]· || جزای نقدی الخمسه قرار ویرلدی — حبسه ἀντὶ φυλακίσεως ἀπεφασίσθη ἡ λῆψις προστίμου· § πλθ. ابدال ἐκεῖάλ, καὶ συνηθέστ. بدلات κεβελάτ.

بدلاً } Α. κεβέλ-εν, ἐπρ. εἰς ἀντικατάστασιν, εἰς ἀντάλλαγμα, ἤτοι διὰ τῆς πληρωμῆς ἀντιτίμου, ἰσοτίμου [κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ عيناً ἴτνεν, αὐτούσια]: جواهرك موجود اولديغى حالده عيناً اعاده‌سى و شايد ضايع اولمش ايسه تضمينى لازم — δέον τὰ κοσμήματα, ἐὰν μὲν ὑπάρχωσι, νὰ ἐπιστραφῶσιν αὐτούσια, ἐὰν δὲ τυχὸν ἀπωλέσθησαν, ν' ἀποζημιωθῶσι διὰ τοῦ ἰσοτίμου.

بدلاء } Α. κεβελά, κ. κουταλά [πλθ. τοῦ ἀχρήστου بديل κεβίλ, ἐν χρήσει ἐν τῇ τουρκικῇ ἀντὶ ἐνικοῦ] ἐπθ. εὐήθης, μωρός, ἀνόητος: بری كى — εἰς εὐήθης· || آدم — ἀ πόδον ἀνόητος ἄνθρωπος· βλ. καὶ بولدا.

بدلات } Α. κεβελάτ [πλθ. τοῦ بدل] ὄν. θ. ἀνταλλάγματα, ἀντίτιμα, ἰσότιμα: نقديه —, ἢ مشخصيه —, ἢ عسكريه — φόροι στρατιωτικοί· βλ. λ. بدل.

بدلالق } Τ. κουταλα-λίκ [βλ. بدلا καὶ بودالالق] ἀφ. εὐήθεια, μωρία, ἀνοησία: اك — μὴ κάμῃς ἀνοησίαν, μωρίαν.

بدلجى } Τ. κεβελ-δζί, ὄν. ὁ πωλῶν εἰς στρατιώτην ἀντικατάστασιν· βλ. بدل.

بدلقام } Π. κεβέ-λικά, ἐπθ. κακόμορφος, δυσειδής.

بدلك } Τ. κεβέ-λίκ, ἀφ. κακία, δυστροπία, ἀσχημία.

بدلشمك } Τ. κεβελ-λεσμέκ, ῥμ. ἀλ. δίδω καὶ λαμβάνω ἀμοιβαίως ἀντάλλαγμα, ἀντίτιμον.

بدمست } Π. κεβέ-μέστ, ἐπθ. ὁ ἐν κακῇ καταστάσει [ἀλεεινὰ] μεθύων.

بدمستى } Π. κεβέ-μεστί, ὄν. κακὴ μέθη.

بدمنش } Π. κεβέ-μενίζ, ἐπθ. ὁ κακῆς φύσεως, κακοήθης.

بدمهر } Π. κεβέ-μιχρ, ἐπθ. ὁ μὴ τρέφων συμπάθειαν καὶ στοργὴν πρὸς οὐδένα, ἄστοργος, ἀσυμπαθής.

بدن } Α. κεβέν, ὄν. σῶμα, κορμός: ضعف — ἀδυναμία τοῦ σώματος· || كوره — بر لباس ἔνδυμα κατὰ τὸ σῶμά του [κεβενινὲ γκιόρέ]· || — اعضاى τὰ μέλη τοῦ σώματος· § ὁ ἴδιος: كندى — بدن صرف اتك δαπανᾶν ἐξ ἰδίων, ἰδίοις

ἀναλώμασι [κενὶ κεβενινὲν]· § ὄν. ἔπαλξις: — سى ἔπαλξις τείχους· § πλθ. ابدان ἐπτάν.

بدناً } Α. κεβέν-εν, ἐπρ. σωματικῶς, ἤτοι αὐτοπροσώπως [ἀντιθ. بدلاً δι' ἀντικαταστάτου]: خدمت ايتك — و مالاً دولته ὑπηρετῶ εἰς τὸ κράτος χρηματικῶς καὶ σωματικῶς [αὐτοπροσώπως]· || چالشمق — ἐργάζομαι ἢ συντελῶ σωματικῶς εἰς ἀνέγερσιν κοινοῦ κτιρίου.

بدنام } Π. κεβέ-νάμ, ἐπθ. δυσφημισμένος, ὁ χαίρων κακὴν φήμην, δυσώνυμος.

بدناملق } Τ. κεβέ-ναμλίκ, καὶ Π. بدنامى κεβέ-ναμί, ἀφ. δυσφημία, κακὴ φήμη.

بدنژاد } Π. κεβέ-νιζάτ, ἐπθ. ὁ κακῆς καταγωγῆς· βλ. بد اصل ، بدنهاد.

بدنلو } ἢ بدنلى Τ. κεβεν-λί, ἐπθ. σωματώδης· § ὁ ἔχων ἐπάλξεις [φρούριον].

بدنهاد } Π. κεβέ-νιχάτ, ἐπθ. ὁ κακῆς φύσεως, ἀχρεῖος, κακοήθης.

بدنى } Α. κεβεν-ὶ [ἐκ τοῦ بدن] ἐπθ. σωματικός· § θ. بدنيه : امراض — ἀσθένειαι σωματικαί.

بدوح } Α. κεβούχ, ὄν. λέξις μυστηριώδης γραφομένη ἐπὶ τοῦ φακέλλου κάτωθι τῆς ἐπιγραφῆς, ἐντὸς κοχλιοειδοῦς γραμμῆς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν. Ἐπὶ τῆς σημασίας αὐτῆς οἱ λεξικογράφοι δὲν συμφωνοῦσι· κατά τινας ἡ λέξις εἶναι ἓν τῶν ὀνομάτων τοῦ Θεοῦ, ὡς τὸ ودود, ἢ τὸ ὄνομα ἀγγέλου ἔργον ἔχοντος τὴν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον διαβίβασιν τῶν ἐπιστολῶν· ὁπωσδήποτε ἡ λέξις θεωρεῖται ἑβραϊκή. Ἀντ' αὐτῆς ἐνίοτε θέτουσιν ἐντὸς τῆς ὡς εἰρηται κοχλιοειδοῦς γραμμῆς τὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν τῶν γραμμάτων αὐτῆς, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν 8642. Ἀντίστοιχον τῷ ἡμετέρῳ αἰδίως.

بدوق } Τ. κουβούκ, ἢ بديق κιβίκ, ὄν. ἄνθρωπος βραχυσκελής· § εἶδος ὑαίνης βραχυσκελοῦς· βλ. καὶ يودوق.

بدون } Α. κί-βοῦνι, ἐπρ. ἐκτός· βλ. دون.

بدوى } Α. κεβεβί, [ἐκ τοῦ بداوت] ὄν. ἄραψ νομάς, βεδουῖνος κάτοικος τῆς ἐρήμου· § ἐπθ. νομαδικός, ἀπολίτευτος [ἀντιθ. τῷ مدنى μεβενὶ πεπολιτισμένος]: اهل مدنيتك — و سادەلك حالنى مدنيته ترجيح ايدرلر بعض ادملر — ἄνθρωποί τινες προτιμῶσι τοῦ πολιτισμοῦ τὴν ἀγροικίαν καὶ ἀπλότητα.

بدويت } Α. κεβεβι-γέτ, ὄν. θ. νομαδικότης, ἀγροικία [ἀντιθ. مدنيت μεβενιγέτ πολιτισμός]:

بدويلك } Τ. κεβεβι-λίκ, συνων. τῷ بدويت βλ.

بديد } Π. κεβίδ καὶ بديدار κεβιδάρ [περσιστὶ بديدار ، پديد] ἐπθ. προφανής, πρόδηλος: خلافنه حركت ايدەجكلرك تأديب اولنەجقلرى — در πρόδηλον ὅτι θέλουσι τιμωρηθῇ οἱ παραβάται.

بديع } Α. κεβί [ῥζ. بدع] ὄν. δημιουργός: — السموات κεβίδ-δ-σεμεβάτ, ὁ δημιουργὸς τῶν οὐρανῶν· § ἐπθ. νέος, καινοφανής, θαυμάσιος, ἔκτακτος, λαμπρός, ὡραῖος: — شعر ποίησις λαμπρά· || الجمال — κεβίδ-δ-λ-δζεμάλ, θαυμάσιος τὴν ὡραιότητα, θαυμασίου ὡραιότητος· § μέρος τῆς ῥητορικῆς πραγματευόμενον περὶ τῶν διαφόρων σχημάτων τοῦ λόγου, περὶ ὁμοιοκαταληξίας, λογοπαιγνίων κτλ. § θ. بديعه : — منظومه ποίημα λαμπρόν.

بديعه } Α. κεβιά, ἐπθ. θ. νέος, λαμπρός· βλ. بديع· § ὄν. θ. πρᾶγμα ἢ ἔργον νέον, ἔκτακτον, λαμπρόν, ὡραῖον, ἀριστούργημα· § πλθ. بدايع κεβαΐ· βλ.

بديهه } Α. κεβιχὲ [ἐκ τοῦ بداهت] ὄν. θ. ἑτοιμολογία: كو — κεβιχὲ-γκιό, ἑτοιμολόγος· || — بر κὲρ κεβιχέ, ἢ — على البديهه ἀλί-λ-κεβιχέ, ἐξ αὐτοσχεδίου, ἐκ τοῦ προχείρου· βλ. بداهت.

بديهى } Α. κεβιχ-ὶ [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπιθ. ὁ μὴ ἔχων ἀνάγκην ἀποδείξεως, πρόδηλος, καταφανής: بر شيك هم وار هم يوق — در πρόδηλον εἶναι ὅτι πρᾶγμά τι δὲν δύναται καὶ νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ μὴ ὑπάρχῃ· || امر — ὑπόθεσις πρόδηλος· § θ. بديهيه : امور — ὑποθέσεις πρόδηλοι· § πλθ. بديهيات βλ.

بديهيات } Α. κεβιχι-γιάτ [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. θ. ἀληθεῖαι πρόδηλοι μὴ ἔχουσαι ἀνάγκην ἀποδείξεως, αὐταπόδεικτοι: حق بديهيدر — ه ايمانكمى يوق — τὸ δίκαιον εἶναι πρόδηλον· δὲν ἔχεις πίστιν εἰς ἀληθείας αὐταποδείκτους.

بذاته } Α. κεβί-ζάτι-χι, [ἐκ τῆς προθ. ب, τῆς λ. ذات καὶ τῆς ἀντ. ه] ἐπρ. αὐτοπροσώπως [ἐπὶ ἀνδρῶν].

بذاتها } A. *κι-ζάτι-χα,* (ὡς τὸ προηγ. μετὰ τῆς ἀντ. 3. γέν. ها] ἐπρ. αὐτοπροσώπως [ἐπὶ γυναικῶν].

بذاقه } A. *κιζακά,* ὄν. θ. κοχλίας.

بذر } A. *κέζρ,* ὄν. σπόρος, σπέρμα· § κ. *κεζίρ,* λινόσπερμα: ياغى —لنيلاتون· || — ايسى μέλαινα βαφὴ κατασκευαζομένη ἐκ τῆς λιγνύος τοῦ λινελαίου· § πλθ. بذور *κυζούρ* · βλ. بزر.

بذل } A. *κέζλ,* ρ. ἀφ. τὸ ἐπιδαψιλεύειν, ἐπιδαψίλευσις, κατανάλωσις, θυσία: مال — ἐπιδαψίλευσις περιουσίας· || ملك — κατανάλωσις ὅλης τῆς περιουσίας [μὰ μελέκ]· || جان — *θυσία* τῆς ζωῆς. ‖ Ρμ. ἐπιδαψιλεύω, καταναλίσκω, θυσιάζω [αἰτ.]: ايلك — καταβάλλω *προσπάθειαν*· || ايلك — التعلات ἐπιδαψιλεύω φιλοφρονήσεις· || نقود ايلك — καταβάλλω χρήματα.

بذله } A. *κιζλέ,* καὶ *κεζλὲ* [ρζ. بذل] ὄν. θ. ἀστειότης, εὐτραπελία: كو — *κιζλὲ-γκιό,* ἀστεῖος, εὐτράπελος.

بذور } A. *κυζούρ* [πλθ. τοῦ بذر, βλ.] ὄν. σπόροι, σπέρματα· βλ. بزور.

بذول } A. *κεζούλ* [ρζ. بذل] ἐπθ. δαψιλής, γενναιόδωρος.

بذيره } A. *κυζεϊρὲ* [ὑποκ. τοῦ بذر] ὄν. θ. μικρόσπορος, μακρόσπορος [τῶν κρυπτογάμων φυτῶν].

بر } II. *κὲρ,* πρόθ. ἐπὶ: سينه — دست *κὲ-νὲ,* τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους, μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας· || سر و چشم — *κὲρ σὲρ-σὺ-τσέμ,* ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἤτοι ἀμένως· § ἐν: دوام — *κὲρ κεβάμ,* ὁ ἐν διαρκείᾳ, διαρκής, ἐξακολουθῶν· || قرار — *κὲρ καράρ,* ὁ ἐν μονιμότητι, ἐδραῖος· § κατά: — عادت κατὰ τὸν κανόνα· || عادت — *κὲρ γυτάτ,* κατὰ τὸ σύνηθες· || منوال عرر — *κὲρ μινβάλ μουχαρρὲρ,* κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, ὡς εἴρηται· || وجه — *κὲρ βεζζχι καλά,* κατὰ τὸν ἄνω τρόπον, ὡς ἀνωτέρω· || وجه آتی — *κὲρ βεζζχι ἀτί,* κατὰ τὸν ἑπόμενον τρόπον, ὡς ἕπεται· || موجب ر *κὲρ μουζζέκι,* συνοδά [βλ. موجب]. طرف — *κὲρ ταράφ,* κατὰ μέρος.

بر } II. *κὲρ,* ὄν. τὸ ὑπεράνω [σπν.].

بر } II. *κὲρ,* ὄν. στῆθος: و دوش — *κὲρ-ου-τούζ,* τὸ στῆθος καὶ ὁ ὦμος· || — سينه *κὲ* — ὁ ἔχων, ἡ ἔχουσα στῆθος ἀργυροῦν, λευκότατον· || — از ἐκ στήθους [βλ. از بر]· || — *κὲρ-α-κὲρ* ὁμοῦ [βλ. برابر].

بر } II. *κὲρ,* ὄν. καρπός: — و برك *κὲρκ-ου-κὲρ,* τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπός· || درخت بى — *κιράχτι κὶ κὲρ,* δένδρον ἄνευ καρποῦ, ἄκαρπον· || آور — *κὲρ-ἀβέρ,* καροφόρος.

بر } II. *κὲρ* [προστ. τοῦ ρμ. بردن *κὲρτέν,* φέρειν, ἁρπάζειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] — نامه *ναμὲ-κὲρ,* ὁ κομιστὴς ἐπιστολῆς, ταχυδρόμος: — نامه كبوتر περιστερὰ ἡ ταχυδρόμος· || — يار *κὰρ-κὲρ,* ὁ βάρη φέρων, ἀχθοφόρος, φορτηγός: — خربار *χάρι κὰρ-κὲρ,* ὄνος φορτηγός· || — دل *κιλ-κὲρ,* ὁ τὴν καρδίαν ἁρπάζων, θελγών, ὡραῖος [βλ. دلبر].

بر } A. *κὲρρ,* ὄν. ξηρά, στερεά, ἤπειρος, γῆ: — و بحر θάλασσα καὶ ξηρά· || الشام — *κὲρρυ-ὸ-σάμ,* τὰ παράλια τῆς Συρίας· || βλ. أر.

بر } A. *κὲρρ,* ἐπθ. ἀγαθός, εὐσεβής, δίκαιος, ἐνάρετος· § ὁ Θεός· § πλθ. ابرار *ἐκράρ.*

بر } Τ. *κὶρ,* ἀρθ. εἷς, μία, ἕν, τίς [ἀορ.], μοναδικός, μόνος, ὁ αὐτός, ἴδιος, ὅμοιος, δραστήριος: در — الله ὁ Θεὸς εἶναι εἷς· || قراردة — الله — ἐν μιᾷ στάσει [εὑρίσκεται] εἷς Θεός, ἤτοι μόνον ὁ Θεὸς ἀμετάβλητος· || آدم — ἄνθρωπός τις· || ى —, ه يسى —, τίς, κάποιος: يسى كلدى — ἤλθέ τις· || ايكى — τινές, τινὰ [εἷς ἢ ἓν δύο]· || چاچ — τινές, τινὰ [ἀορ.]· || چوق — πολλοί, πολλά· || خيلى — ἱκανοί· || ينه — — *κὶρ κιρινέ,* ἀλλήλοις· || يى — — ἀλλήλους· || كاور — — ἀνὰ εἷς εἷς ἔρχονται· || حكايه ايتدى — — هپ ἐδιηγήθη τὰ πάντα ἓν πρὸς ἕν· || دكل — بش پارمق τὰ πέντε δάκτυλα δὲν εἶναι ἕν, ἤτοι ὅμοια, ἴσα· || ايكيسى ده — καὶ οἱ δύο ἢ καὶ τὰ δύο ἕν, ἤτοι ὅμοιοι ἢ ὅμοια· || اولق — γίνομαι τὸ ἕν, συμφωνῶ, συνεννοοῦμαι· || — ه — *κὶρὲ κὶρ,* δραστήριον, ἀπταιστον κ. ἄφτακτο [ἐπὶ ἰατρικοῦ]: علاج ... بر — ه — قارشو τὸ φάρμακον τοῦτο εἶναι ἀπταίστον κατὰ τῆς νόσου . . . § περίπου [καμμιά]: اون بش كشى — καμμιὰ δεκαπενταριά, ἤτοι δέκα πέντε περίπου ἄνθρωποι· || بز آدم — ἑκατὸν περίπου βήματα· || دفعه — ه —, ἅπαξ· || زمان — ἄλλοτε, ἤτοι εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους· || مدت — ἐπί τινα καιρόν· || دها — ἄλλοτε, ἄλλη μιά, ἤτοι πλέον, εἰς τὸ ἑξῆς, ἢ οὐδέποτε· || از — ὀλίγον· || ازدن — ἐντὸς ὀλίγου || βλ. ايكى · || اعلا طارادى — صاچلرينى ἐκτένιδεν ἐξαίρετα τὴν κόμην τῆς· || اكنجه كه — μία [ἤτοι ἐξαίρετος] διασκέδασις· || درلو — οὐδαμῶς, κατ' οὐδένα τρόπον· || دن — διὰ μιᾶς· || دن — — *κὶρὲν κὶρέ,* αἴφνης· || ده — *κὶρὲ,* προσέτι, ἄλλως τε, αἴφνης· || ل — *κὶρ-λὲ,* ἅμα ὡς, κατά: يى ل — كورديكى ἅμα ὡς μὲ εἶδε· || ل — هندسه علم κατὰ τὴν γεωμετρίαν, γεωμετρικῶς· § πλθ. برلر *κὶρλὲρ,* μονάδες: صايسى — ه στήλη τῶν μονάδων.

بر } A. *κὶρρ,* ὄν. ἀγαθότης, εὐσέβεια, δικαιοσύνη, ἀρετή: وتقوى صاحبى بر ذاتدر — εἶναι ἄνθρωπος κάτοχος ἀγαθότητος καὶ εὐσεβείας, ἤτοι ἀγαθὸς καὶ εὐσεβής· || والدين — ه, — *κὶρρυ-λ-ὀαλιτέϊν,* ὑπακοή, ὑπηρεσία πρὸς τοὺς γονεῖς.

برء } A. *κὸρ,* ὄν. ἀνάρρωσις, ἀνάκτησις ὑγιείας: الساعه — *κὸρυ-ὸ-σαά,* ἀνάρρωσις αὐθωρεί· || ايلك ام كسب — ايلك ام ἀναρρωννύω ἐντελῶς.

برأ } A. *κὲρρ-εν,* ἐπρ. κατὰ ξηράν: و بحراً — κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν.

برابر } II. *κεραπὲρ,* κ. *καραπὰρ* [ἐκ τοῦ بر στῆθος βλ.] ἐπθ. ἴσος [τῇ الى]: حرام ايشلكه آرزو كوسترمك حرام ايشلكه — در — μεῖν διαπράξαι τὸ ἀθέμιτον ἰσόν ἐστι τῷ διαπράξαι αὐτό· § ἐπρ. ὁμοῦ: — بيودك — طوغدق — ايتدك ἐπίτηδες ὁμοῦ ἐγεννήθημεν, ὁμοῦ ἀνετράφημεν, ὁμοῦ ἐξεπαιδεύθημεν· || ده — *κεραπεριντὲ,* ἢ جه — *κεραπεριντζὲ,* ὁμοῦ.

برابرلك } Τ. *κεραπερ-λὶκ,* ἀφ. ἰσότης· βλ. برابرى.

برابرلشمك } Τ. *κεραπερ-λεσμὲκ,* κ. برابرلاشمق *καραπαρ-λασμάκ,* ρμ. ἀλλ. ἔρχομαι εἰς τὴν αὐτὴν γραμμήν, ἐξισοῦμαι, γίνομαι ἴσος, ἰσοδύναμος [τῇ الى].

برابرلامك } Τ. *κεραπερ-λεμὲκ,* κ. برابرلامق *καραπαρ-λαμάκ,* ρμ. μτδ. ἐξισῶ, καθιστῶ ἴσον, φέρω εἰς τὴν αὐτὴν γραμμήν [αἰτ.].

برابرى } II. *κεραπερ-ὶ,* ἀφ. ἰσότης: ادعاى دن فارغ اولدى — δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ διισχυρίζηται ἰσότητα.

برات } A. *κεράτ* [ρζ. برء] ὄν. βεράτιον, ἤτοι δίπλωμα παρασήμου, βαθμοῦ, ἀξιώματος, προνομίου κτλ.: ى — نشان *δίπλωμα παρασήμου*· || ى — بطريقلك βεράτιον πατριαρχικόν· || ى — توليت βεράτιον μουτεβελλῆ [ἐπιστάτου βακουφίου]· عالى — ὑψηλὸν βεράτιον· || — كيجه سى, ه — ليله, ه — ال ليلة *λεϊλετὺ-λ-κεράτ,* νὺξ τοῦ Βερατίου, ἤτοι νὺξ τῆς 15ης τοῦ μηνὸς Ραμαζάν, ἑορταζομένη ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων διότι κατὰ τὴν νύκτα ταύτην ἀπεκαλύφθη τῷ Μωάμεθ ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ἡ προφητικὴ αὐτοῦ ἀποστολή: مغفرت — ليله آيلى νὺξ τοῦ Βερατίου παραίτησις ἁμαρτιῶν· § πλθ. بروات *κεραβάτ.*

برات } *κεράτ,* ὄν. κ. Βεράτιον [πόλις ἐν τῷ νομῷ Ἰωαννίνων].

براتلو } ه براتلى Τ. *κερατ-λὶ,* ἐπθ. ὁ ἔχων βεράτιον, δίπλωμα, ἢ ὁ κεχορηγημένος δυνάμει βερατίου· § ὁ κάτοικος Βερατίου.

براجم } A. *κεραζζὶμ* [πλθ. τοῦ برجه *κὸρζζὶμὲ*] ὄν. ἀρθρώσεις, κόνδυλοι.

براچرا } Ιτ. *μπρατσέρα* [brazzera] ὄν. πλοῖον δίστρον, ἔχον ἱστία τετραγωνικὰ καλούμενα κοινῶς ψάθες.

برادر } II. *κιρατὲρ* [κοινῶς *κιλατὲρ*] ὄν. ἀδελφός: كز اوغلى — ὁ ἀδελφός σας [*κιρατερινὶζ*] Ἀχμὲτ ἐφένδης· || جان برادر — ἀδελφὸς προσφιλέστατος [ὁμοῦ μετὰ τῆς ψυχῆς]· § μτφ. συνάδελφος, φίλος: من — اوغلى ὁ συνάδελφος ἡμῶν Ἀχμὲτ ἐφένδης· § πλθ. برادران.

برادرانه } II. *κιρατερ-ανέ,* ἐπθ. ἀδελφικός: نصيحت — συμβουλὴ ἀδελφική· § [ἐπρ.]: ايلك نصيحت — συμβουλεύω ἀδελφικῶς.

برادرى } II. *κιρατερ-ὶ,* ἀφ. ἀδελφότης: — خصيصه ἴδιον ἀδελφότητος.

برادوه } *κράτοθα,* ὄν. εἶδος σκεπάρνου τῶν βαρελλοποιῶν.

براده } A. *κεραδὲ* [ρζ. برد, βλ. برودت] ὄν. θ. δοχεῖον πρὸς ἀπόψυξιν ὕδατος κτλ.

برازخ } A. *κεραζὶχ* [πλθ. τοῦ برزخ *κερζάχ,* βλ.] ὄν. ἰσθμοί.

برازوان } II. *κεραζ-βὰν* [ἐκ τοῦ ρμ. برازيدن *κεραζιτὲν* προσαρμόζω, καὶ τοῦ μορίου وان ἢ ان] ὄν. βραχιόνιον ἐκ μετάλλου περιβάλλον τὸ μέρος, ἔνθα ἡ μάχαιρα, τὸ κονδυλομάχαιρον, τὸ ξίφος κτλ. συνδέονται μετὰ τῆς λαβῆς· βλ. καὶ برازوان.

براسيه } Ιτ. *κράσια* ἢ براسيه *πράσια* [bracciа] ὄν. δύο σχοινία προσδεδεμένα

εἰς τὰ δύο ἄκρα τῶν κεραιῶν τοῦ πλοίου καὶ χρησιμεύοντα πρὸς διεύθυνσιν αὐτῶν·‖ إيڭ— στρέφω τὴν κεραίαν πρός τι μέρος ὅπως πληρωθῇ τὸ ἱστίον ἀνέμου.

براطيل } Α. *κερατίλ* [πλθ. τοῦ ἀχρήστου براطيل *κιρτίλ*] ὄν. δωροδοκίαι.

براعت } Α. *κεραάτ* [ρ. برع] ὄν. θ. ὑπεροχή κατὰ τὰ πλεονεκτήματα, ἀκρότης· βλ. استهلال.

براغلمق } Τ. *κραγηλμάκ* ἢ براقلق *κρακηλμάκ* [ἐκ τοῦ براقلق] ρμ. πθ. ἐγκαταλείπομαι, ἀφίεμαι[δοτ.]: براغلدى الله عليه ἀφέθη εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

براغندى } Τ. *κραγηντή* ἢ براقندى *κρακηντή* [ἐκ τοῦ براقلق] ὄν. πρᾶγμα ἐρριμμένον·§πᾶν ὅ,τι ἢ θάλασσα ῥίπτει εἰς τὴν παραλίαν, ὡς ἄμμος, χάλικες· § μεγάλοι λίθοι ἐρριμμένοι ἐπίτηδες εἰς τὸ στόμιον λιμένος πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κυμάτων.

براغه } Ιτ. *κράγα* [braca] ὄν. κάλως, δι' οὗ τὰ τηλεβόλα τῶν πλοίων προσδένονται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου.

براق } Α. *κερράκ* [ρζ. برق] ἐπθ. λαμπρός, διαυγής: وجه— πρόσωπον λαμπρόν, διαυγές· ‖ آب—, ἢ صو—, ὕδωρ διαυγές.

براق } Α. *κεράκ*, ὄν. κτῆνος οὐρανόπεμπτον, ἐφ' οὗ ἐπέβη ὁ προφήτης Μωάμεθ κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ.

براقديرمق } Τ. *κρακ-τηρ-μάκ*, ρμ. διαμ. κάμνω τινὰ ν' ἀφήσῃ, νὰ ῥίψῃ ὅπερ κρατεῖ [δοτ. αἰτ.]: بر كيمسه‌يه بر شى— κάμνω τινὰ ν' ἀφήσῃ τι ἐκ τῶν χειρῶν του.

براقلق } Τ. *κερρακ-λίκ*, ἀφ. λαμπρότης, διαύγεια: ماهتابه جاب آور— سياسندكى ἡ ἐν τῷ προσώπῳ του διαύγεια ἢτο τοιαύτη ὥστε νὰ προξενήσῃ αἰδῶ εἰς τὸ σελινόφως.

براقمق } Τ. *κρακ-μάκ*, ρμ. μτδ. ἀφίνω, ἐγκαταλείπω, παραιτοῦμαι, ῥίπτω, θέτω, ἐπιτρέπω, δὲν κωλύω [αἰτ.]: — دمير ἀφίνω, ῥίπτω σίδηρον, ἀγκυροβολῶ·‖ — الدن ἀφίνω ἐκ τῆς χειρός, παραιτοῦμαι: ملاعق الدن براقلمق δὲν ἀφίνω τὴν ἠπιότητα ἀπὸ τῆς χειρός, φυλάττω ἠπιότητα, ἐξακολουθῶ νὰ φέρωμαι ἠπίως· ‖ ايشك آرقه‌سنى براقمه مجبور اولدم ἠναγκάσθην ν' ἀφήσω τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ὑποθέσεως· ‖ منكوحه‌سنى براقدى ἀφῆκε τὴν σύζυγόν του·‖[δοτ. αἰτ.]: — كندى حالنه برينى ἀφίνω τινὰ εἰς τὴν διάθεσίν του, ἥσυχον· ‖ آرزوسنه كچمك— ἀφίνω εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας του, εἰς τὴν διάθεσίν του·‖— كار ἀφίνει, δίδει κέρδος [ἢ ἐπιχείρησις]·‖— اوستنه ἀφίνω τι ἐπάνω εἰς τινα, ἀποδίδω, προσάπτω·‖— يوز اوستى ἐγκαταλείπω, ἀφίνω εἰς τὴν μέσην [σύξυλον].

بران } ΙΙ. *κεβράν*, ἐπθ. ὀξύς, κοπτερός: شمشير— ξίφος κοπτερόν.

براندانخته } ΙΙ. *κεβ-ἐνταχτὲ* [βλ. انداخته] μτχ. ἢ ἐπθ. ὁ ἄνω ἐρριμμένος, ἢ ὁ ἄνω ὑψωμένος, ἀνατετραμμένος.

برانداز } ΙΙ. *κεβ-ἐντὰζ* [βλ. انداز] ἐπθ. ὁ ἐπάνω ῥίπτων ἢ ὑψῶν, ἀνατρέπων: بو تغيرات وجاهت— αἱ μεταβολαὶ αὗται αἱ ἀνατρέπουσαι τὴν καλλονήν.

براندازانه } ΙΙ. *κεβ-ἐνταζανέ*, ἐπθ. ἀνατρεπτικός: سد— موانع قدرت كوترتى يوبانى *κεβ-ἐνταζανεδὶ ἰλέ*, διὰ τῆς δυνάμεώς του τῆς ἀνατρεπτικῆς τῶν ἐμποδίων· ‖ — مشكلات هم *χεμέμι μοσκιλάτ κεβ-ἐνταζανέ*, προσπάθειαι ἀνατρεπτικαὶ τῶν δυσκολιῶν, ἤτοι διευκολυντικαί.

براندە } Ιτ. *κράνδα* [branda] ὄν. αἰώρα, κλίνη κρεμαστὴ ναυτῶν εἰς τὰ πλοῖα.

برآورده } ΙΙ. *κεβ-ἀθερτέ*, βλ. آورده.

براوو } Ιτ. *κράθο* [bravo] ἐπφ. εὖγε: چاغرمق— ἐπευφημῶ, λέγω εὖγε·

براهمه } Α. *κεραχιμὲ* [πλθ. τοῦ برهمن *κεραχιμέν*] ὄν. Βραχμᾶνες, ἱερεῖς Ἰνδοί.

براهين } Α. *κεραχὶν* [πλθ. τοῦ برهان] ὄν. ἀποδείξεις: ملتى— ἀποδείξεις ὁριστικαί, τέλειαι, κατηγορηματικαί· ‖ ايراد— προσαγωγὴ ἀποδείξεων.

براى } ΙΙ. *κεράΐ*, προθ. ἕνεκα, πρός, χάριν: خاطر— χάριν φιλίας· ‖ مصلحت— ἕνεκα ὑποθέσεως· ‖ تداوى— πρὸς θεραπείαν ‖ عزت— χάριν διαθεσεώς.

برايا } Α. *κεραγιὰ* [πλθ. τοῦ برية] ὄν. πλάσματα, ὄντα, ἄνθρωποι: اوزاق اولان ايچون بلايادن انقا ايليك— ἵνα ὅπως ἦτε μακρὰν ἀπὸ τῶν συμφορῶν, ἀποφεύγετε τοὺς ἀνθρώπους [στιχ.]· § ὑπήκοοι μὴ ὑποκείμενοι εἰς τὸν κεφαλικὸν φόρον[ἀντιθ. رعايا]: رعايا و— يه لطفى شامل

ايدى ἡ χάρις του ἐπεξετείνετο εἰς τοὺς ὑπηκόους τοὺς φόρου ὑποτελεῖς τε καὶ μή.

برائت } Α. *κεραὲτ* [ρζ. برء] ὄν. θ. ἀπαλλαγή, ἀτέλεια, ἢ μὴ ἐνοχή, ἀθωότης: —دنمت τὸ μὴ ἐνέχεσθαι εἰς τι, τὸ εἶναι ἀθῶον, ἀνεύθυνον·‖—اثبات τὸ ἀποδεικνύειν τὴν ἀθωότητα, τὴν μὴ ἐνοχήν·‖ — نه قرار ويرلشدر— ἐξεδόθη ἀπόφασις περὶ ἀθωώσεως αὐτοῦ [*κεραετινέ*], ἤτοι ἐκηρύχθη ἀθῶος.

برايه } Α. *κεραγέ*, ὄν. θ. *σχίδαξ* [πελεκοῦδι], περίκομμα ὄνυχος, καλάμου: ‹— β σχίδακες καλάμου,

برباد } ΙΙ. *κερκὰτ* [προθ. بر καὶ λ. باد] ἐπθ. κατεστραμμένος· ‖Ρμ. ايتمك —καταστρέφω [αἰτ.]: ايتدى— ناموسنى κατέστρεψε τὴν ὑπόληψίν του·‖اولق—καταστρέφομαι· βλ.ἐπόμ.

برباد } Τ.*κερκὰτ* [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ.ἀκάθαρτος,ρυπαρός·‖Ρμ.ايتمك —ρυπαίνω [λερόνω]· ‖ اولق — εἶναι ἀκάθαρτος, ρυπαρός, ρυπαίνομαι·‖ايتدى — اوستنى باشنى ἐλερώθηκεν ἐπάνω του,ἐρρύπανε τὰ ἐνδύματά του·‖ الله كچن— ايدر ἀφίνει ὅ,τι περιέλθῃ εἰς χεῖράς του, λερόνει ὅ,τι περιέλθῃ εἰς χεῖράς του.

برباداق } Τ. *κερκατ-λίκ*, ἀφ. ρυπαρότης, ἀκαθαρσία· § κακὴ διαγωγή.

برباريس } Α. *κερκαρὶς*, βλ. آنبرباريس.

برباق } Τ. *κερκάκ*,ὄν. κέγχρος [τροφὴ τῶν καναρίων]· ἀρνόγλωσσον [φυτ.].

بربر } ΙΙ. *κερκέρ*, ὄν. κουρεύς: دكانى—κουρεῖον·‖آينه‌سى — καθρέπτης κουρέως [ἐν σχήματι ἀπίου]·‖ حضرت شهريارى سر— ἀρχικουρεὺς τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.

بربر } *κερκέρ*,ὄν.κ.Βαρβαρία: بلاد— πόλεις τῆς Βαρβαρίας· ‖ قبائلى — αἱ φυλαὶ τῆς Βαρβαρίας.

بربرلك } Τ. *κερκερ-λίκ*, ἀφ. ἡ τέχνη, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κουρέως.

بربرى } Α. *κερκερ-ὶ*,ἐπθ.ὁ ἀνήκων τῷ λαῷ τῆς Βαρβαρίας·§ θ. بربريه : —ممالك χῶραι τῆς Βαρβαρίας.

بربط } Α. *κερκάτ*, ὄν. εἶδος λύρας [λαοῦτο].

برپا } Π. *κερ-πὰ* ἢ برپاى *κερ-πάΐ* [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τοῦ پا ποῦς] ἐπὶ ποδός: —رشته ὁ ἔχων τὸν πόδα δεδεμένον διὰ νήματος:—مرغ رشته πτηνὸν κτλ.‖ خدمتنده—در ὁ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ του ἐπὶ ποδός, ἤτοι ἕτοιμος ὤν.

برت } Τ. *κὲρτ* [λ. ἀρχ.] ὄν. κνύος,κ. κασίδα· § ἐπθ. κνυώδης, κ. κασιδιάρης: صاق— γενειὰς κνυώδης· ‖ باش— κεφαλὴ κνυώδης· βλ. كل *κὲλ*.

برتر } ΙΙ. *κερ-τὲρ* καὶ برترين *κερ-τερὶν* [ἐκ τοῦ بر ὑπεράνω] ἐπθ. συγκρ. ὑψηλότερος: اولدى اولكندن— ἡ قدرى ἢ περιωπὴ του ἐγένετο ὑψηλοτέρα ἢ πρότερον· βλ. καὶ برين.

برتقانيه } Α.*κερτεκανιγέ*, ὄν. θ. ἐσπεριδοειδὴ [φυτά]: — فصيله οἰκογένεια ἐσπεριδοειδῶν.

برتن } Α. *κὲρτὸν*, ὄν. ὄνυξ ζώου σπαρακτικοῦ: الاسد—*κὲρτὸν-λ-ἐσέτ*,ὄνυξ λέοντος.

برج } Α. *κὲρδζ*, ὄν. πύργος [bourg], προμαχὼν ἐφουρίου·§ἕκαστος τῶν δώδεκα ἀστερισμῶν τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου: حمل—Κριός· ‖ ثور— Ταῦρος· ‖ جوزا— Δίδυμοι· ‖ سرطان— Καρκῖνος· ‖ اسد— Λέων· ‖ سنبله— Παρθένος· ‖ ميزان— Ζυγός· ‖ عقرب— Σκορπίος· ‖ قوس— Τοξότης· ‖ جدى— Αἰγόκερως· ‖ دلو— Ὑδροχόος· ‖ حوت— Ἰχθύς· § πλθ. بروج *κὲρουὸδζ* καὶ اجراج *ἐκράὸζ*.

برجا } ΙΙ. *κὲρ-δζὰ* [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. جا]ἐπθ. ὁ ἐν τῇ θέσει, ἤτοι πρόσφορος, κατάλληλος: —ٔ ἀκατάλληλος·‖ —ى, ἢ ثبات—ى σταθερὸς [βλ. καὶ بجا].

برجسته } ΙΙ. *κερ-δζεστέ*, ἐπθ. προεξέχων, ὑπέροχος,ἔκτακτος, λαμπρός: شعر—ποίησις ἔκτακτος· ‖ فكر— ἰδέα ὑπέροχος.

برجك } Τ. *κιρὶδζὶκ*, βλ. بريجك.

برجه } Α. *κὲρδζὲμὲ*, ὄν. θ. ἀρθρωσις δακτύλου, κόνδυλος· § πλθ. براجم *κεραδζὶμ*.

برجيس } Α.ἢΠΙ.*κερδζὶς*[ἐν χρήσει ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει] ὄν. κ. ὁ πλανήτης Ζεύς· βλ. καὶ مشترى. § κάμηλος ἧς τὸ γάλα πολύ·

برچاق } Τ. *κουρτὰκ*, βλ. بورچاق.

برچيده } ΙΙ. *κερτιτὲ* [μτχ. τοῦ ρμ. برچيدن *κερτιτέν*, συλλέγειν] συνειλεγμένος, περιμαζευμένος: دامن— ὅστις ἔχει συνειλεγμένα τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων του, ἁγνός, ἀμόλυντος· ‖ دامن زاهد— ἀσκητὴς ἁγνός.

برخانه Π. *περ-χανὲ* [ἐκ τοῦ بار καὶ خانه] ὄν. μεγάλη οἰκία, πελωρία καὶ ἀκανόνιστος οἰκοδομή.

برخای Τ. *περχάϊ*, ἐπθ. σκαιός, χωριάτης: بر حریف — ἄνθρωπος σκαιός.

برخوردار Π. *περχορ-τὰρ* [ἐκ τοῦ برخور κλῆρος, μερίδιον καὶ τοῦ دار προστ. τοῦ ρμ. داشتن *ταὰτέν*, κρατεῖν] ἐπθ. ὁ ἐπιτυχών, ἀπολαύσας τοὺς καρποὺς τῶν προσπαθειῶν του, εὐτυχής, εὐδαίμων: اول — ἔσο εὐτυχής· || ایتسون — الله سنی ὁ Θεὸς καταστησάτω σε εὐτυχῆ.

برخوردارلق Τ. *περχορταρ-λήκ*, ἀφ. εὐτυχία, εὐδαιμονία.

برد Α. *πέρτ*, ὄν. ψῦχος: شدید — ψῦχος δριμύ· || عجوز — *πέρτι ἀδζοὺζ* برد الجوز *πέρτπ-λ-ἀδζούζ*, ψῦχος τῆς γραίας, ἤτοι τὸ κατὰ τὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου δριμὺ ψῦχος· τελευταῖον ψῦχος τοῦ χειμῶνος.

برد Α. *περέτ*, ὄν. χάλαζα.

برد Α. *πὴρτ*, ὄν. εἶδος ὑφάσματος ραβδωτοῦ.

بردار Π. *περτὰρ* [προστ. τοῦ ρμ. برداشتن *περτασὰτέν*] ἀπηγχονισμένος· || Ρμ. — كيز ἀπαγχονίζω· § [ἐν συνθέσει] κρατῶν, ὑπακούων: — فرمان ὁ εἰς τὰς διαταγὰς ὑπακούων.

بردار Π. *πὲρ-τὰρ* [ἐκ τοῦ بر καρπὸς καὶ τοῦ دار προστ. τοῦ ρμ. داشتن κρατεῖν, φέρειν] ἐπθ. καρποφόρος.

برداشته Π. *περτασὰτὲ* [πθ. μτχ: τοῦ ρμ. برداشتن *περτασὰτέν*] αἴρων: دست اولق — αἴρω χεῖρας [ἱκετίδας].

برداق Τ. *περτάκ*, βλ. بارداق.

بردبار Π. *πὴρτ-τὰρ* [ἐκ τοῦ برد ἀορ. τοῦ ρμ. بردن *πὴρτὲν* φέρειν καὶ τῆς λ. بار βάρος] ἐπθ. ἀνεκτικός, πρᾶος.

بردوام Π. *πὲρ-τεὰμ* [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. دوام] ἐπθ. ὁ ἐν διαρκείᾳ, διαρκής: در — صلح و آسایش ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἡσυχία εἶναι διαρκής· || Ρμ. اولق — διαρκῶ, εἶμαι διαρκής· || كيز — καθιστῶ διαρκῆ [αἰτ.].

بردوش Π. *πὲρ-τοὺς* [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. دوش] ἐπρ. ἐπ' ὤμων· || Ρμ. — كيز λαμβάνω, φέρω ἐπ' ὤμων· || درویش ایسه ایشته بر عبا — ایت ἐὰν εἶναι δερβίσης, ἰδοὺ εἰς ἀμπᾶς, λάβε αὐτὸν ἐπ' ὤμων· || — خانه ὁ ἔχων τὴν οἰκίαν ἐπ' ὤμων, φερέοικος, ἀλήτης.

برده Α. *πὴρτέ*, ὄν. θ. εἶδος μανδύου, ὃν οἱ Ἄραβες περιβάλλονται: — سعادت εὐτυχὴς μανδύας, ἢ مقدسه — ἅγιος μανδύας [τοῦ προφήτου Μωάμεθ].

برده Π. *πὴρτὲ* [μτχ. τοῦ ρμ. بردن φέρειν, ἀπάγειν] ἀχθεὶς, ἀπαχθεὶς: بر فرو — تعظیم وتکریم اولق *πὲρ φὴρτοῦ πὴρτέϊ ταζὶγ βὲ τεκρὶγ ὀλμάκ*, κλίνω τὴν κεφαλὴν εὐσεβάστως, ὑποτάσσομαι· βλ. سرفرو.

بردی Α. *περτί*, ὄν. σχοῖνος πρὸς κατασκευὴν ψιαθῶν, ἢ διὰ παπύρωμα βαρελλίων· § πάπυρος· βλ. ابردی.

برد Τ. *πιρ-ἐρ*, ἀρθ. ἀνὰ εἷς, ἓν, ἕν: — — ἀνὰ εἰς εἷς, ἢ ἀνὰ μία μία, ἢ ἀνὰ ἓν ἕν· || كلك — — ἔλθετε ἀνὰ εἷς εἷς· || — قاشقاری صایدم — τὰ κοχλιάρια ἐμέτρησα ἀνὰ ἓν ἕν.

برزالکلب Α. *πὲρζὸ-λ-κέλπ*, ὄν. τὸ λευκὸν μέρος τῶν περιττωμάτων τοῦ κυνός, ψωσφορικὴ τίτανος.

برزخ Α. *πὲρζάχ*, ὄν. τὸ μεταξὺ δύο πραγμάτων ἐπιπροσθοῦν χάσμα καὶ κώλυμα· ὁ μεταξὺ θανάτου καὶ ἀναστάσεως μεσολαβὼν χρόνος· ὁ μεταξὺ τοῦ παρόντος βίου καὶ τοῦ μέλλοντος κόσμος, ἅδης, ἄβυσσος· ἰσθμός· τόπος ὀχληρὸς προξενῶν μελαγχολίαν: — نه πόθεν μελαγχολικὸς τόπος· § ἐπθ. δύσκολος, ἐπικίνδυνος: ایش — δύσκολος ὑπόθεσις· || آدم — ἐπικίνδυνος ἄνθρωπος· || دوشدی — ἐπεδεν εἰς τὴν ἄβυσσον, ἤτοι περιῆλθεν εἰς δύσκολον θέσιν· § πλθ. برازخ *περαζίχ*.

برزیلیا *πρεζίλια*, ἢ برازیلیا *πραζίλια*, ὄν. κ. Βρασιλία.

برسیم Α. *περσίμ*, ὄν. μυνυανθές, τριφύλλον κ. τριφύλλι· ἐπιστημονικὸν ὄνομα τοῦ κοινῶς τουρκιστὶ καλουμένου یونجه βλ.

برش Α. *πὲρζ*, ὄν. λαύδανον, ποτὸν περιέχον ὄπιον, σιρόπιον ὀπίου, ἔκλειγμα [ματζοῦνι] ἐκ φύλλων λίνου.

برص Α. *πὲρές*, ὄν. λέπρα· § κηλῖδες ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐφηλίδες, κ. πυκνάδες· βλ. ابرص ، ابرش.

برطرف Π. *πὲρ ταρὰφ* [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. طرف] ἐπρ. κατὰ μέρος: — لطیفه κατὰ μέρος [μενέτω] ἢ ἀστειότης· || — كلك κατὰ μέρος [ἔστω] ἢ τυπικότης, αἱ ἐθιμοτυπίαι· || Ρμ. كيز — θέτω κατὰ μέρος, ἀποδοβῶ [αἰτ.]: كيز — مشكلاتی ἀποδοβῶ τὰς δυσκολίας· || كيز — عذوری ἀποδοβῶ τὸ κώλυμα· || اولق — τίθεμαι κατὰ μέρος, ἀποδοβοῦμαι.

برعکس Π. *πὲρ λὴς* [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. عکس] ἐπρ. ἀπ' ἐναντίας, τἀνάπαλιν, ἄλλως: اولدیغی اکلاشلدی — کیفیت ἐγνώσθη ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἔχει τἀνάπαλιν.

برغموت Γλ. *περγαμοὶτ* [bergamotto] ὄν. εἶδος λεμονίου εὐώδους, κιτρόμηλον τὸ περγαμηνόν, κ. περγαμόντο: آغاجی — κιτρομηλέα ἢ περγαμηνή.

برغوث Α. *πὴργούτ*, ὄν. ψύλλος [ἔντ.].

برغوثی Α. *πὴργουτ-ί*, ἐπθ. ὁ ἀφίνων στίγματα ὡς τὰ τῶν ψύλλων [ἐπὶ ἀσθενείας], στιγμάτωσις· § θ. برغوثیه.

برغوس Ελ. *περγός*, βλ. بورغاز.

برف Π. *πὲρφ*, ὄν. χιών: نزول ایتدی — کلی ἀρκετὴ χιὼν κατέπεσεν.

برفاب Π. *πὲρφ-ὰπ*, ὄν. χιονόνερον.

برفره Α. *περφερέ*, ὄν. θ. λεῖωσις, ἤτοι μεταβολὴ εἰς κόνιν λεπτὴν διὰ τρίψεως ἐπὶ τοῦ μαρμάρου.

برق Α. *πέρκ*, ὄν. ἀστραπή: — بهار ἀστραπὴ τῆς ἀνοίξεως· || — كاذب ἀστραπὴ θερινή [ψευδής], ἤτοι ἡ ἐν ὥρᾳ θέρους ἄνευ βροντῆς· || اورمق — ἀστράπτω, λάμπω· § πλθ. برق *περοὺκ*.

برق Τ. *πάρκ*, βλ. بارق.

برقان Α. *περκάν*, ὄν: ارزق — κυάνωσις [νόσος].

برقت Τ. *πουρκὰτ* [λ. ἀρχ.] ὄν. εἴδωλον, ἄγαλμα· § ναὸς τῶν εἰδωλολατρῶν, ἢ برقات ἢ بوتات.

برقرار Π. *πὲρ καρὰρ* [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. قرار] ἐπρ. ἐν σταθερότητι, ἐν ἑδραιότητι, μονιμότητι· || Ρμ. كيز — καθιστῶ ἑδραῖον, διαρκῆ, μόνιμον, ἑδραιῶ [αἰτ.]· || اولق — γίνομαι διαρκής, μόνιμος, ἑδραιοῦμαι: — آلهی حشره قدر او پادشاه اعظم او خلیفهٔ مکرم اولسون Θεέ! μέχρι τῆς δευτέρας παρουσίας ἐκεῖνος ὁ βασιλεὺς ὁ μέγιστος, ἐκεῖνος ὁ χαλίφης ὁ τετιμημένος, ἑδραῖος ἔστω· || جناب حق پادشاهمز افندمز حضرتلرینی دنیالر طوردقجه سریر شوکتمصیر ایلسون — همایونلرنده ὁ Ὕψιστος καταστήσαι τὴν Α. Α. Μ. τὸν βασιλέα ἡμῶν ἑδραῖον ἐπὶ τοῦ Αὐτοκ. Αὐτοῦ Θρόνου ἐφ' ὅσον ἵσταται ὁ κόσμος.

برقع Α. *πουρκά*, ὄν. καλύπτρα προσώπου, πέπλος: — اتخاذ χρῆσις πέπλου· || رفع — ἄρσις πέπλου· || كيز — *πουρκὰ φικέν*, ὁ ρίπτων τὸν πέπλον· § πλθ. برقع *περαφή*.

برق Α. *περκ-ή*, ἐπθ. ἀστραπαῖος· § θ. برقیه: — سرعت ταχύτης ἀστραπιαία.

برك Τ. *πὲρκ* [λ. ἀρχ. βλ. كيك] ἐπθ. σκληρός, στερεός, ἰσχυρός, ὀχυρός, δύσβατος: يورك — σκληρὰ καρδία· || طوپراق — σκληρὸν ἔδαφος· || قامه — ὀχυρὸν ψρούριον· || تاغ — δύσβατον ὄρος· § ἐπρ. σκληρῶς, ἰσχυρῶς.

برك Π. *πὲρκ*, ὄν. φύλλον δένδρου ἢ φυτοῦ: بار — τὰ φύλλα καὶ ὁ καρπός· || كل — φύλλον ῥόδου· || چشم — βλέφαρον [φύλλον ὀφθαλμοῦ]· || ساز — τὰ χρειώδη, τὰ ἀναγκαιοῦντα· || نوا — τὰ πρὸς τὸ ζῆν· || بی ὁ ἄνευ φύλλων, ὁ ἄνευ πόρων, ἄπορος· || سر — τάξις.

برکات Α. *περεκιὰτ* [πλθ. τοῦ برکت] ὄν. εὐλογίαι, ἀφθονίαι· βλ. برکت.

برکان Α. *πὴρκιὰν*, ὄν. ἠφαίστειον.

برکانی Α. *πὴρκιαν-ί*, ἐπθ. ἠφαιστειακός, ἠφαιστειώδης· § θ. برکانیه: — تصعدات ἀναθυμιάσεις ἠφαιστειακαί.

برکت Α. *περεκὲτ* [ρζ. برك] ὄν. θ. εὐλογία οὐράνιος, τοῦ Θεοῦ, ἀφθονία, εὐτυχία, ἀγαθόν: — فیض و — ἀφθονία καὶ εὐλογία· || محصولاتده بو درجه فیض و — روغون اولمامشدر εἰς τὰ προϊόντα [ἐσοδείαν] τοσαύτη ἀφθονία καὶ εὐλογία δὲν ἐφάνη· || خیر دعای پدرانه کز — یله διὰ τῆς εὐλογίας τῶν ἀγαθῶν πατρικῶν ὑμῶν εὐχῶν· || عمر — ی μακροβιότης· || ویرسون — εὐχαριστῶ [κ. λ.: ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ εὐλογίαν]· § ἐπρ. εὐτυχῶς, δόξα τῷ Θεῷ: خانه‌نك بر طرفی کندی کندینه یتمکلش — ویرسون که بر کونه مضرتی موجب اولمامش τὸ ἓν μέρος τῆς οἰκίας ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκρημνίσθη· εὐτυχῶς ὅτι δὲν προύξένησε καμμίαν ζημίαν.

برلك } Τ. **κερκ-λίκ,** ἀφ. σκληρότης, στερεότης, ὀχυρότης· βλ. پكلك.

برکمك } Τ. **κιρικμέκ,** βλ. بريكمك.

برکه } Α. **κῦρκέ,** ὄν. θ. λάρος, κ. γλάρος [πτηνόν]· βλ. مارتى.

برکه } Α. **κῦρκέ,** ὄν. θ. μικρὰ λίμνη, δεξαμενή.

برکیتمك } Τ. **κερκ-ιτμέκ** [ἐκ τοῦ τ. برك, βλ. καὶ پكتمك] ρμ. μτβ. καθιστῶ σκληρόν, στερεόν, ὀχυρόν, σκληρύνω, ἐνδυναμώω, ἐνισχύω [αἰτ.].

برکیشمك } Τ. **κερκ-ισμέκ** [ἐκ τοῦ τ. برك] ρμ. οὐδ. καθίσταμαι σκληρός, στερεός, ὀχυρός, σκληρύνομαι, ἐνισχύομαι.

برلب } Π. **κερ-λέκ,** βλ. لب لك.

برلشدیرلمك } Τ· **κιρ-λεσιτιριλμέκ,** ρμ. πθ. συνενοῦμαι, συνάπτομαι [τῇ عرضحالی اوراق متفرعه-يله برلشديريلدرك مطالعه-يله اولدی ἡ ἀναφορά του συναφθεῖσα μετὰ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων ἀνεγνώσθη· || اقلار برلشديرلش αἱ τράπεζαι συνηνώθησαν.

برلشدیرلمه } Τ. **κιρ-λεσιτιριλμέ,** ὄν. ἀπαρ. συνένωσις, σύναψις : اقلار-ى — ἡ συνένωσις τῶν τραπεζῶν· || اوراق-ى — ἡ σύναψις τῶν ἐγγράφων.

برلشدیرمك } Τ. **κιρ-λεσιτιρμέκ,** ρμ. μτβ. συνενῶ, συνάπτω [αἰτ.]: اوراق-ى — συνάπτω τὰ ἔγγραφα [ὑποθέσεως]· || موفق-ى — συμφωνῶ, συνεννοοῦμαι [συνενῶ τὸν λόγον].

برلشمك } Τ. **κιρ-λεσμέκ,** ρμ. ἀλλ. ἐνοῦμαι μετά τινος, συνενοῦμαι, συμφωνοῦμαι [يله]: — يله بر كيمسه يله συνενοῦμαι μετά τινος· || پارين نرده برلشمه‌جكز αὔριον ποῦ θὰ συναντηθῶμεν; || مرابت البته بر كون اولور برلشيرز ὑπόμεινον· βεβαίως θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ συνενωθῶμεν [διὰ τοῦ γάμου].

برلشمه } Τ. **κιρ-λεσμέ,** ὄν. ἀπαρ. συνένωσις, συνάντησις : بر وقته برلشمه — مانع ἡ τοῦ اولدی τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἐκώλυσε τὴν συνένωσιν ἡμῶν [διὰ γάμου], ἡ τὴν συνάντησιν.

برلك } Τ. **κιρ-λίκ,** ὄν. ἑνότης, ἐνιαῖον, συμφωνία, ὁμοθυμία, συντροφία : اپنلك-نه — πιστεύειν εἰς τὸ ἐνιαῖον τοῦ Θεοῦ [κιرلیگینه]· || د — ἐν ἑνότητι, ὁμοῦ· || يشامق-د — ὁμοῦ ζῆν, συζῆν· || كوكل-ى — ἑνότης καρδίας, συγκατάθεσις· || سوز-ى — ἑνότης λόγου, συμφωνία, συνεννόησις· || ايتك سوز-ى — συμφωνῶ, συνεννοοῦμαι, τὰ ταιριάζω· || آغز-ى — ἑνότης στόματος, ὁμοφωνία· || دل-ى — ἑνότης τῆς γλώσσης, ὁμοφωνία, συνεννόησις προηγουμένη μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων ὅπως τηρήσωσι τὴν αὐτὴν γλῶσσαν ἀπέναντι τρίτου· || ال-ى — κοινὴ σύμπραξις [ἑνότης χειρός]: بو ايشى ال-يله تسويه — ايتدك تὴν ὑπόθεσιν ταύτην διευθετήσαμεν κοινῇ συμπράξει· || اولق — συνενοῦμαι, συμφωνῶ [γίνομαι τὸ ἕν], συνασπίζομαι, συνεννοοῦμαι.

برله } Τ. **κιρ-λε** [بر ἀριθ. يله ἢ له πρόθ.] σύνδ. ἅμα ὡς: بنى كورديكى — ἅμα ὡς μὲ εἶδε· § ἀντὶ μετοχῆς: — اولديغنى ادعا ايشك بو مركزده διϊσχυρισθεὶς [ἐπειδὴ κίρλε, ἀντὶ ادعا ايدوب]ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἔχει οὕτως· βλ. بر.

برلهمك } Τ. **κιρ-λεμέκ,** ρμ. μτβ. διϊσχυρίζομαι τὸ ἐνιαῖον, κηρύττω τι ἐνιαῖον [αἰτ.].

برلی } Τ. **κιρ-λί,** ὄν. ὁ ἄσος ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ· βλ. ايكيلى ، اوچلى.

برمراد } Π. **κὲρ μοῦρὰτ** [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. مراد, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν] ἐπθ. ὁ ἐπιτυχὼν τοῦ ποθουμένου: اولق — ἐπιτυγχάνω τοῦ ποθουμένου· || ايتك — ἱκανοποιῶ, κάμνω τινὰ ν' ἀπολαύσῃ τοῦ ποθουμένου[αἰτ.].

برمقتضای } Π. **κὲρ μοκτεζάϊ** [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. مقتضا] προθ. κατὰ τὸ ἀπαιτούμενον, καθὰ ἀπαιτεῖ, συνῳδά: مصلحت-ه — συνῳδὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, πρὸς τὸ πρᾶγμα.

برموجب } Π. **κὲρ μουοζέκι** [ἐκ τῆς προθ بر καὶ τῆς λ. موجب] προθ. κατὰ τὸ ἀπαιτούμενον, συνῳδά : ارادهٔ سنيه — συνῳδὰ τῷ Αὐτοκρατορικῷ διατάγματι.

برمك } Π. **κερμὲκ** ἢ برمكى **κερμεκί,** ὄν. κ. ὄνομα τοῦ πάππου τοῦ Δζαφὲρ, διασήμου βεζύρου τοῦ Καλίφου Χαρούν Ρεσίτ· § λίαν ἐλευθέριος, γενναιόδωρος.

برمکیانه } Π. **κερμεκι-ανέ,** ἐπθ. λίαν ἐλευθέριος [πρᾶξις] : — سخاى ἐλευθεριότης μεγάλη.

برنا } Π. **κερνὰ,** ον. νέος: — و پير **κὶρ-οὐ-κερνά,** γέροντες καὶ νέοι· || بر پير و بر — ايكى شخص غرائبلى δύο πρόσωπα παράδοξα, εἷς γέρων καὶ εἷς νέος.

برنامه } Π. **κὲρ-ναμέ,** ὄν. τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς, ἤτοι ἐπιγραφὴ ἐπιστολῆς.

برنج } Π. **κιρὶνδζ** [κοινῶς پرنج **πιρὶνδζ** βλ.] ὄν. ὄρυζα.

برنجی } Τ. **κιρ-ινδζί,** ἀρθ. πρῶτος: — يكرمى εἰκοστὸς πρῶτος· || سى — ὁ πρῶτος.

برنجیلك } Τ. **κιρ-ινδζιλίκ,** ἀφ. πρωτεῖον, τὸ εἶναι πρῶτον : اوزاغى-ى — κερδίζω τὸ πρῶτον βραβεῖον, πρωταγωνιστῶ.

برنس } Α. **κῦρνοῦς,** ὄν. ἐπίμηκες κάλυμμα κεφαλῆς, ὡς τὸ κουλάφιον [ملاق], ὅπερ ἄλλοτε ἐφόρουν οἱ οὐλεμάδες· § χλαμὺς μετὰ κορδύλης [κουκκούλας] κοινῶς **κουρνούζ,** βλ. بورنوز· § πλθ. برانس **κερανίς.**

برو } Τ. **κερού,** ἢ برى **κερί,** ἐπρ. ἐντεῦθεν, ἐδῶ, πλησιέστερον [ἀντιθ. اوته **ὀτέ,** ἐκεῖθεν]: كلك — ἔρχομαι πλησιέστερον· || د — ἐδῶ [ἐπὶ στάσεως]: د طور — στάσου ἀπ' ἐδῶ, ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος· || يه — ἐδῶ [ἐπὶ κινήσεως] : طوغرى كل-يه — ἐλθὲ πρὸς τὰ ἐδῶ, πλησιέστερον· || دن — ἐντεῦθεν, ἀπὸ τὸ ἐδῶ μέρος· || اوته‌د-د — [ἐπὶ στάσεως], καὶ اوته‌يه-يه [ἐπὶ κινήσεως] ἐδῶ, ἐκεῖ, τῇδε κἀκεῖσε· || اوته‌دن-دن ἐντεῦθεν κἀκεῖθεν· § دن — ἀπὸ . . . ἐντεῦθεν: بش كوندن — ἀπὸ πέντε ἡμερῶν καὶ ἐντεῦθεν· || اوچ سنه‌دن — ἀπὸ τριῶν ἐτῶν καὶ ἐντεῦθεν· || اوته‌دن — ἀνέκαθεν μέχρι τοῦδε· || چوقدن — ἀπὸ πολλοῦ μέχρι τοῦδε· § [ὄν.] سى — τὸ ἐντεῦθεν μέρος, τοῦτο τὸ μέρος [ἀντιθ. اوته‌سى τὸ ἐκεῖθεν]· || كى — ὁ, ἡ, τὸ ἐντεῦθεν· || اوته‌كى — ὁ ἐντεῦθεν, ὁ ἐκεῖθεν, ὁ μὲν ὁ δέ· § [ἐπθ.] يان —, ἢ طرف —, τὸ ἐντεῦθεν μέρος, τὸ ἕτερον μέρος· || طرفدن — ἀφ' ἑτέρου : طرفدن امتحان زمانى‌ده — كاوب چاتشيدى ἀφ' ἑτέρου ἦλθε καὶ ἐπέστη καὶ ὁ καιρὸς τῶν ἐξετάσεων.

بروات } Α. **κερεβὰν** [πλθ. τοῦ برات βλ.] ὄν. βεράτια, διπλώματα: عاليه — ὑψηλὰ βεράτια.

برواق } Α. **κερβὰκ,** ὄν. ἀσφόδελος [φυτ.].

برواقیه } Α. **κερβακ-ιγέ,** ἐπθ. ἀσφοδελοειδῆ [φυτά] : — فصيله οἰκογένεια τῶν ἀσφοδελοειδῶν.

بروج } Α. **κῦροὺδζ** [πλθ. τοῦ برج βλ.] ὄν. πύργοι, τεῖχη φρουρίου· ἀστερισμοί: — ال قطبه **μιντάκατῦ-λ-κῦροὺδζ,** ζωδιακὸς κύ-

κλος [κ. λ. ζώνη τῶν ἀστερισμῶν]· ||—ال ذات **ζάτυ-λ-ἄτρούδζ,** οὐρανός.

بروجه } Π. **ἀὲρ** ὄὲδζκι [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. وجه] ἐπρ. κατὰ τὸν τρόπον, κατά, ὡς: ٱلٖ—κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον, ὡς ἀνωτέρω·||مشروح — κατὰ τὸν τρόπον τὸν γεγραμμένον, ὡς εἴρηται.

بروت } Α. **ἄτρουτὲτ** [ρζ. برد] ἀφ. θ. ψῦχος : هوا — τὸ ψῦχος τῆς ἀτμοσφαίρας·§ψυχρότης: دوام ایزگر — اخوان اراسندمکی ἡ μεταξὺ ἀδελφῶν ψυχρότης δὲν διαρκεῖ.

بروز } Α. **ἄτρούζ** [ρζ. برز] ἀφ. ἐμφάνισις [ἡ κατόπιν ἀποκρύψεως], ἐκδήλωσις:— دامن شرقدن لامعه آفتاب ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἡλίου· || اولان آفتاب نشار— ὁ ἥλιος, ὅστις ἀπὸ τῶν κραδπέδων τῆς Ἀνατολῆς διέχυε λάμψιν ἐμφανίσεως, ἤτοι ἐπεφάνη διαχέων λάμψιν.

بروسه } **ἀρούσα,** ὄν.κ. Προύσα: کستانه سی— κάστανα τῆς Προύσης.

بروش } Γλ. **ἀρὰζ** [broche] ὄν. κόσμημα χρυσοῦν ἢ ἄλλο,ὅπερ διὰ καρφίδος ἀναρτῶσιν αἱ γυναῖκες ἐπὶ τοῦ στήθους.

بروشقو } **ἀρούὸκο,** βλ. بورشقو.

بروم } Γλ. **ἀρὸμ** [brome] ὄν.βρώμιον [χημ.]: آتیر — αἰθὴρ βρωμυδρικός· || ماء — βρωμυδροῦχος· || مائیت — βρωμυδρικός· || ملح — βρωμιοῦχον κάλι· || ملح — βρωμοφόρμιον.

بروماك } Γλ. **ἀρομάλ** [bromal] ἐπθ. βρωμιοῦχος.

بروماند } Π. **ἀὲρ-ὑ-μὲνὲ** [βλ. بر καρπὸς καὶ ماند] ἐπθ. καρποφόρος, πλούσιος, μέτοχος, ἐπωφεληθείς.

بروميت } Α. **ἀρομ-ιγέτ,** ἐπθ. βρωμικὸς [χημ.].

برون } Τ.**πουρούν** καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ: برونسالق بورونسالق، بوروجك، بوروندروق، برونجك βλ. بوروندروق، بوروجك.

بره } Τ. **ἀερέ,** ὄν. μώλωψ, ἐκχύμωσις.

بره } Π. **ἀερέ,** ὄν. ἀμνός, ἀρνίον : قوچ — Κριὸς [ἀστερ.]· βλ. حمل.

بره } Τ. **ἀιρέ, ἀρέ,** ἐπφ. βρέ! ἔλ! σύ!

برهان } Α. **ἄτρχάν,** ὄν. ἀπόδειξις, τεκμήριον, ἐπιχείρημα : هندسی — ἀπόδειξις γεωμετρική, μαθηματική· || قطعی — ἀπόδειξις κατηγορηματική·§ πλθ. براهین **ἀεραχίν.**

برهانی } Α. **ἄτρχαν-ί,** ἐπθ. ἀποδεικτικός, δικαιολογικός : — اختلافی διαφορὰ ἀποδεικτική, δικαιολογική· § θ. برهانیه.

برهسز } Τ. **ἀερε-σὶζ,**ἐπθ. ὁ ἄνευ μώλωπος, ὁ μὴ κτυπημένος, ὁ ἄνευ βλάβης; ||— μῆλον μὴ ἔχον βλάβην, μὴ κτυπημένον,

برهلك } Τ. **ἀερε-λεμὲκ,** ρμ. μτθ. μωλωπίζω, κτυπῶ ἢ δέρω οὕτως ὥστε νὰ σχηματισθῶσι μώλωπες [αἰτ.].

برهلنمك } Τ. **ἀερε-λενμὲκ,** ρμ. πθ. μωλωπίζομαι.

برهلی } ἢ برهلو Τ. **ἀερε-λὶ,** ἐπθ. ὁ μεμωλωπισμένος, κτυπημένος, βεβλαμμένος: آیوه — κυδώνιον κτυπημένον.

برهم } Π. **ἀερχὲμ** [ἐκ τῆς προθ. بر καὶ τῆς λ. هم ὁμοῦ] ἐπθ. ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἀνάμικτος: درهم — **ἀερχὲμ ἀερχέμ,**φύρδην μίγδην· || زده — **ἀερχὲμ ζετέ,** ὁ ἄνω κάτω γενόμενος, ταταραγμένος·|| زن — **ἀερχὲμ ζέν,** ὁ ἄνω κάτω ποιῶν, ταράττων, συγκυκῶν.

برهمن } Π. **ἀερεχμὲν** [ἐν τῇ ποιήσει καὶ **ἀερχεμὲν**] ὄν. Βραχμάν, Βραχμᾶνος,ἤτοι ἱερεὺς Ἰνδῶν·§ πλθ. ἀραβ. براهمه **ἀεραχιμέ.**

برهنه } Π. **ἄτρεχνὲ** [ἢ καὶ **ἀερεχνὲ**] ἐπθ. γυμνός: ی—,ه—,ی,γυμνόπους: کلی ی— ἐπαίτης γυμνόπους·|| —ی پیاده πτωχὸς γυμνόπους· || —سر, ه —سر, ἀδκεπής.

برهنكی } Π. **ἄτρεχνε-γκί,** ἀφ. γυμνότης.

برهوا } Π. **ἀὲρ-χεβά,**ἐπρ. εἰς τὸν ἀέρα,μηθ. εἰς μάτην: کیچ — ἀνατινάσσω εἰς τὸν ἀέρα· || اوق — ἀνατινάσσομαι εἰς τὸν ἀέρα,ἀποβαίνω εἰς μάτην,ματαιοῦμαι: یوندر مساعی اولدی— τόσαι προσπάθειαι ἀπέβησαν εἰς μάτην, ἐγένοντο ἀνεμώλιοι.

برهه } Α. **ἄτρχέ,** ὄν. θ. χρόνος, καιρός,διάστημα: بعد برهه **ἄὰτε ἄτρχετιν,**μετὰ παρέλευσιν καιροῦ· || بعد برهة من الزمان **ἄὰτε ἄτρχετι μινε-ζ-ζεμάν,** μετὰ καιρόν.

بری } Τ. **ἀερὶ,** βλ. برو.

بری } Α. **ἀερὶ** [ρζ. بر βλ. καὶ برائت] ἐπθ. ἀπηλλαγμένος, ἐλεύθερος [τῆς ذنب]: کناهدن — ἀπηλλαγμένος μεγάλων ἁμαρτιῶν· || کندوسنه عزو اولنان تهمتدن — اولدیغی آشکاردر πρόδηλον ὅτι εἶναι ἀθῶος ἀπὸ τῆς προσαπτομένης αὐτῷ ἐνοχῆς·||الذمه— **ἀερίγτυ-ζ-ζεμμέ,** ἀπηλλαγμένος εὐθύνης, ἀνεύθυνος, ἀθῶος.

بری } Α. **ἀερρὶ** [ἐκ τοῦ بر ξηρὰ] ἐπθ. ὁ κατὰ ξηράν· § θ. بریه : و بحریه — قوای ἡ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν δυνάμεις· ||—عساکر ὁ κατὰ ξηρὰν στρατός.

بریان } Π. **ἀιργιάν,**ὄν. ψητόν,ψητὸν μετ' ὀρύζης [κ. پریان **πὔργιάν**].

بریجك } Τ. **ἀιριὸζὶκ** [ἐκ τοῦ بر εἷς] ὄν. εἷς μόνος, μοναχοῦός, μονογενής: — اوغلنی مکتبه ویردی μονογενῆ αὐτοῦ υἱόν.

برید } Α. **ἀερὶτ,** ὄν. ταχυδρόμος, ἀγγελιαφόρος.

بریده } Π. **ἄτρὶτὲ** [μτχ. τοῦ ρμ. بریدن **ἄτρὶτὲν**] κεκομμένος: سر —,ه —سر, ἀποτετμημένος τὴν κεφαλήν, κατατμηθείς.

بریزوله } Ιτ. **ἀριζόλα** [briciola] ὄν. ἐπανθρακὶς· βλ. کول پاصدی.

بریسی } Τ. **ἀιρ-ισὶ** [ἐκ τοῦ بر] ἀντ. ἀόρ. τὶς· βλ. بر **ἀὶρ.**

بریعه } Α. **ἀεριὰ** [ἐκ τοῦ براعت] ὄν. θ. ἐρωμένη ὑπερέχουσα τὰς ἄλλας κατὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν εὐφυΐαν.

بریق } Αγ. **ἀρὶκ** [brick] ἢ بریق **ἀερὶκ,**ὄν. βρίκιον, πάρων,ἤτοι πλοῖον ὁλόστον.

بریکدیرلمك } Τ. **ἀιρ-ικτιριλμὲκ,** ρμ. πθ. συναθροίζομαι, συνάγομαι : —پاره συναθροίζονται χρήματα·||— صو συναθροίζεται ὕδωρ.

بریکدیرمك } Τ. **ἀιρ-ικτιρμὲκ,** ρμ. μτθ. συναθροίζω, συνάγω [αἰτ.]: —صو ἢ پاره συναθροίζω χρήματα, ὕδωρ κτλ.

بریکمك } Τ. **ἀιρ-ικμὲκ,** ρμ. μθ. συναθροίζομαι, συνέρχομαι ἐπὶ τὸ αὐτό: —صو ἢ پاره συναθροίζομαι ὕδωρ,χρήματα κτλ. ||[δοτ.]: —بریك باشنه συναθροίζεσθαι περί τινα.

بریکمه } Τ.**ἀιρ-ικμέ,**ὄν.ἀπαρ. συνάθροισις.

بریکنتی } Τ. **ἀιρ-ικιντὶ** [ἐκ τοῦ بریکمك] ὄν. μέρος συναθροίσεως, ἢ συνάθροισις, λίμνασις: پیدا ایتدی — صولر τὰ ὕδατα ἐλίμνασαν, συνηθροίσθησαν.

بریکی } ἢ بروکی Τ. **ἀερι-κὶ** [βλ. برو καὶ کی] ἐπθ. ὁ, ἡ, τὸ ἐντεῦθεν, οὗτος, ἡ, ὁ, ὁ ἄλλος [ἀντίθ. توکی [اوتوکی]] : اوتوکیك سوزلرینه قولاق اصمه — μὴ δίδε ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους τούτου καὶ ἐκείνου, ἤτοι τοῦ μὲν καὶ δὲ [**ὀτεκινὶν ἀερικινὶν**].

برین } Α. **ἀερρὲὶν** [δυϊκ. τοῦ بر ξηρὰ] ὄν. αἱ δύο ξηραὶ ἢ ἤπειροι, ἤτοι ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀσία· βλ. بحرین.

برین } Π. **ἀερὶν** [ἐκ τοῦ بر ἐπάνω] ἐπθ. ὑψηλότατος,ἀνώτατος:—عرش, ه بهشت —, ه —خلد, ὁ ἀνώτατος παράδεισος,ἤτοι τὸ ἀνώτατον στρῶμα τοῦ παραδείσου· || —فلك ὁ ἀνώτατος θόλος τοῦ οὐρανοῦ· || —چرخ ἡ ἀνωτάτη σφαῖρα τοῦ οὐρανοῦ.

برین } Π.**ἀὲρ ἶν** [بر προθ. بن ἀντὶ این ἀντ.] ἐπὶ τούτου· βλ. بنا.

بریه } Α.**ἀερρ-ιγέ,**ὄν. θ.ἔρημος:بریة الشام **ἀερρίγετυ-ὰ-ὰάμ,** ἔρημος τῆς Συρίας, ἤτοι τὰ μέρη αὐτῆς τὰ συνεχόμενα πρὸς τὴν χερσόνησον τῆς Ἀραβίας·§ πλθ. برلی **ἀεραρὶ.**

بریه } Α. **ἀεριγὲ** [ρζ. بره] ὄν. θ. πλάσμα: —خیرال **χαΐρυ-λ-ἀεριγέ,** τὸ καλλίτερον τῶν πλασμάτων[ὁ Μωάμεθ]·§ πλθ. برایا βλ.

بز } Τ. **ἀὲζ** [ἐκ τοῦ ἀρθ. بض] ὄν. ἀδήν, γάγγλιον: لری—بز ἀδένες τοῦ στόματος· ||ی— دیل ἀδὴν τῆς γλώσσης· βλ. غده.

بز } Τ. **ἀὲζ** [ἐκ τοῦ ἀρθ. بز **ἀὲζζ**] ὄν. πανίον, ὀθόνη, ὕφασμα: ی—پامق ὕφασμα βαμβακερόν· || ی—کتان ὕφασμα λινοῦν· || سفره ی—ἐπιτραπέζιος ὀθόνη,τραπεζομάνδηλον·|| ال ی—χειρόμακτρον, χεροπάνι·||ی—برون ῥινόμακτρον·||ی—ایاق ποδόμακτρον·||ی—باش κάλυμμα ἐκ λεπτῆς ὀθόνης διὰ τὴν κεφαλήν, ἢ ی—بلغ τεμάχιον ὀθόνης, δι'οὗ καλύπτουσιν αἱ γυναῖκες τῶν μωαμεθανῶν τὴν κόμην καὶ τὸν λαιμὸν κατὰ τὴν προσευχήν·||—صفوق ὕφασμα δι'ὑποκάμισα·||ی—پلکن κάνναβις,κανναβάτσο, πανὶ τῶν ἱστίων·||طوقومق—ὑφαίνω πανί· || —قاز λυόνει [φθείρεται, διαρρέει] τὸ πανί· || —چکمك — τραβᾷ [κονταίνει] τὸ πανί, ἤτοι συστέλλεται πλυνόμενον·|| چوزمك— λύω τὸ πανί, ἤτοι ἐξάγω ἐκ τοῦ ἱστοῦ [ὀργαλειοῦ], μτφ. πηγαινοέρχομαι [πανὶ ὑφαίνω].

بز } Τ. **ἀὲζ** [πλθ. τῆς ἀντ. بن ἐγώ]· ἡμεῖς : جه— καθ' ἡμᾶς· || سز— ἄνευ ἡμῶν· || بزه— **ἀὲζ ἀὲζέ,** ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς,ἤτοι χωρὶς νὰ

ὑπάρχῃ ξένος, ἐν λίαν στενῷ κύκλῳ· || 6' πλ0. بزلر πεζλέρ· § βλ. καὶ بز.

بز } Π. πόζ, ὀν. αἴξ.

بزادى } Τ. πεζατή, ὀν. βήρυλλος, εἶδος πολυτίμου λίθου εὑρισκομένου ἐν Σιβηρίᾳ.

بزاز } Α. πεζζάζ [ἐκ τοῦ بز ὀδόνη] ὀν. ὑφάντης ἢ ὀθονέμπορος, ἔμπορος πανίων· § βλ. καὶ بزى.

بزازت } Α. πεζαζέτ, ὀν. θ. τὸ ἔργον τοῦ ὑφάντου ἢ τοῦ ὀθονεμπόρου.

بزازستان } Π. πεζζαζ-ιστάν, ὀν. ἀγορὰ πανικῶν· βλ. καὶ بزستان.

بزاغو } Τ. πουζαγή, βλ. بوزاغى.

بزجى } Τ. πεζ-δζί, ταὐτόσημον τῷ بزى βλ.

بزجيلك } Τ. πεζ-δζιλίκ, ταὐτόσημον τῷ بزازت βλ.

بزدرمك } ἢ بزديرمك Τ. πεζ-τιρ-μέκ, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀνδιάσῃ, νὰ βαρυνθῇ, ἐμποιῶ, προξενῶ κόρον, ἀνδίαν [αἰτ. دن]: — بر شيدن κάμνω τινὰ νὰ βαρυνθῇ πράγμά τι.

بزدم } Τ. πεζτέμ, ὀν. ἰσχίον: كيكى — κόκκυξ.

بزر } Α. πέζρ [βλ. καὶ بذر] ὀν. σπόρος, σπορά: الجنان — πέζρυ-λ-δζενάν, σπόρος τοῦ ἀμώμου· || كاذب — ψευδόσπερμα· || — كبدى γογγύλη· § πλθ. بزور πυζούρ.

بزرجمهر } Π. πυζυρδζ-μιχρ, ὄνομα ἑνὸς Βεζύρου τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Νουσιρδάν, περιωνύμου ἐπὶ συνέσει.

بزرك } Π. πυζύργ, ἐπθ. μέγας, ὑψηλὸς [ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων]: برادر — μέγας ἀδελφός· || — استاد μέγας διδάσκαλος· || — درخت μέγα δένδρον· § πλθ. بزرگان πυζυργκιὰν [λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπων]: — سخن — πυχάνι πυζυργκιάν, ὁ λόγος τῶν μεγάλων.

بزركان } Π. πυζυργκιὰν [πλθ. τοῦ προηγ.] ἐπθ. καὶ ὀν. οἱ μεγάλοι.

بزركوار } Π. πυζυργκ-βάρ, ἐπθ. μέγας, κραταιός, ἀξιοσέβαστος, μεγάθυμος, ἔνδοξος, κλεινός: — جد πάππος κλεινός· || استاد — διδάσκαλος ἀξιοσέβαστος.

بزركوارى } Π. πυζυργκ-βαρί, ὀν. μεγαλεῖον, κλέος, μεγαθυμία.

بزركى } Π. πυζυργκ-ί, ὀν. μεγαλεῖον.

بزرى } Α. πεζρ-ί, ἐπθ. σπερματικός· § θ. بزرية.

بزستان } Π. πεζ-ιστάν, κ. بدستان πεδεστὲν [ἐκ τοῦ بزازستان βλ.] ὀν. ἀγορὰ ἐν ᾗ πωλοῦνται πολύτιμα πράγματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παλαιά, ἢ παρακατατίθενται τοιαῦτα ἢ χρήματα καὶ ἀξίαι πρὸς ἀσφάλειαν.

بزع } Α. πέζ, ὀν. ἐντομή, ἐγκοπή, χάραγμα [χειρ.]· συνών. جامت.

بزغاله } Π. πυζγαλέ, ὀν. ἔριφος [κατσικάκι]· τουρκ. اوغلاق.

بزق } Α. πέζκ, ὀν. ἔκκρισις χυμῶν [ἰατρ.].

بزقجى } Τ. πιζικτσή, βλ. بزيقجى.

بزك } Τ. πεζὲ [ἐκ τοῦ بزمك] ὀν. στόλισμα, κόσμημα.

بزكجى } Τ. πεζεκ-τσί, ὀν. γυνὴ ἔργον ἔχουσα τὸ στολίζειν τὰς νεονύμφους.

بزكين } Τ. πεζγκὶν [بزمك] ἐπθ. ὁ ἀνδιάσας, βαρυνθεὶς [τῇ دن].

بزكينلك } Τ. πεζγκιν-λίκ, ὀν. ἀνδία, κόρος [τῇ دن]: — سفالدن κόρος ἀθλιότητος.

بزلنكج } Τ. πιζλενγκιὸζ, ἢ بزلانجيج πιζλανγκίτς, ὀν. μικρὸν βούκεντρον βουκόλου· βλ. اوكندرك.

بزليا } Ιτ. πιζέλλα [pisello] ὀν. πίσον, κ. بيزلى.

بزم } Π. πέζμ, ὀν. ὁμήγυρις, συνάθροισις, συναναστροφὴ φίλων πρὸς διασκέδασιν: — محبت ὁμήγυρις, συναναστροφὴ φίλων· || — عشرت συνάθροισις πρὸς εὐωχίαν, συμπόσιον· || — اهل οἱ συμποσιάζοντες, συνευωχούμενοι, συμπόται· || — بزم و ب πέζμ πὲ ρέζμ οὐ πὲ πέζμ, ἐπί τε τῆς μάχης καὶ ἐν τῷ συμποσίῳ.

بزمك } Τ. πεζ-μέκ, ρμ. οὐδ. ἀνδιάζω, βαρύνομαι [دن]: — بر شيدن βαρύνομαι, ἀνδιάζω πράγμά τι.

بزمكاه } ἢ بزمكه Π. πεζμ-γκιὰχ, ὀν. τόπος ὁμηγύρεως, συναναστροφῆς, συμποσίου: جهان — τὸ συμπόσιον τοῦ κόσμου· || كوچوب كيندى بقايه — زندكانيدن ἀπεδήμησε, μετέβη εἰς τὴν αἰωνιότητα ἐκ τοῦ συμποσίου τῆς ζωῆς.

بزمكى } Τ. πιζιμ-κὶ [بز πρόσ. ἀντ. καὶ كى ἀντ. καταλ.] ἀντ. ὁ ἡμέτερος, α, ον. || لر — οἱ ἡμέτεροι, αι, α.

بزموت } Γλ. πιζμούτ, βλ. بيزموت.

بزن } Τ. πεζὲν [بزمك] ὀν. κόσμημα, ἐπιτήδευσις: — اوزن ὀζὲν πεζέν, ἐπιτετηδευμένος ἢ ψευδὴς στολισμός, δόλος, ἀπάτη.

بزنمك } Τ. πεζεν-μὲκ [بزمك] ρμ. μσ. στολίζομαι, καλλωπίζομαι, εὐτρεπίζομαι, κ. συγυρίζομαι: — اوزنوب καλλωπίζομαι, εὐτρεπίζομαι μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας· βλ. كيزنمك.

بزور } Α. πυζούρ [πλθ. τοῦ بزر] καὶ 6' πλθ. بزورات πυζουράτ, ὀν. σπέρματα: — مرضيه σπέρματα νόσου, ἤτοι νοσογόνα.

بزول } Α. πυζούλ, ὀν. παρακέντησις ὑδρωπικῶν [χειρ.].

بزه } Π. πεζέ, ὀν. ἁμαρτία: كار — ἁμαρτωλός· || كارى — ἁμαρτωλότης.

بزه‌مك } Τ. πεζε-μέκ, ρμ, μτδ. κοσμῶ, καλλωπίζω, εὐτρεπίζω [αἰτ.].

بزير } Α. πυζεῖρ [ὑποκορ. τοῦ بزر] ὀν. μικρὸν σπέρμα, σπόριον· § πλθ. بزيرات πυζειράτ· ادبى — σπερμοζωϊκά.

بزيقجى } Τ. πιζικ-τσή, καὶ κατὰ παραφθορὰν مزيقجى μιζικτσή, ὀν. ἀπατεών, πανοῦργος, ὅστις κάμνει χαλάστρας ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ· βλ. ἐπόμ.

بزيقمق } Τ. πιζικ-μάκ, ρμ. μσ. στενοχωροῦμαι, βαρύνομαι: جزيغم بزيقدى ἐστενοχωρήθην [βλ. جزيق]· § παρεκτρέπομαι εἰς στρεψοδικίας, πανουργίας.

بس } Τ. πὲς ἢ πὸς, μόριον προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν καὶ ἐπιρρημάτων ἀρχομένων ἀπὸ τοῦ γράμματος ب καὶ ἐπιτείνον τὴν ἔννοιαν αὐτῶν: بس بلى πὲς-πελλί, κατάδηλος, ἐναργέστατος· || بسبتون πὸς-πυστὸν, καθ' ὁλοκληρίαν· βλ. καὶ پاس.

بس } Π. πὲς, ἐπρ. πολύ, ἀρκετά, ἱκανῶς· § συνδ. ἀλλά.

بسا } Αλδ. πέσα, ὀν. λόγος τιμῆς παρὰ τοῖς Ἀλβανοῖς ἀπαραβίαστος· § ἀναστολὴ τῶν ἐχθροπραξιῶν ἐπί τινα καιρόν, ἀνακωχή.

بساتين } Α. πεσατεὶν [πλθ. τοῦ بستان] ὀν. κῆποι ἀνθέων ἢ λαχανικῶν.

بساط } Α. πεσάτ, ὀν. τόπος ὁμαλός, ἐπίπεδος· § ἀγγεῖον πλατύ, ὡς μέγας λέβης, χύτρα· βλ. ἐπόμ.

بساط } Α. πισάτ, ὀν. τάπης, ψίαθος, στρῶμα, σκέπασμα, ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἐξαπλοῖ, στρώνει τις: ارض — τάπης τῆς γῆς, χλόη· || كون و مكان — ὁ τάπης τοῦ παντός, τὸ σύμπαν· πλθ. بسط πυσάτ.

بساطت } Α. πεσατάτ [ρζ. بسط] ὀν. θ. ὁμαλότης: زمين — ὁμαλότης ἐδάφους· § εὐχέρεια λόγου, εὐγλωττία.

بساك } Π. πεσάκ, ὀν. στέφανος ἐκ σχοίνων, κλάδων δένδρων καὶ ἀνθέων.

بسالت } Α. πεσαλέτ, ὀν. θ. ἀνδρεία, γενναιότης, ἡρωϊσμός: — و شجاعت اقرانى نادر كلانلر دندر εἶναι ἐξ ἐκείνων, ὧν ἐφάμιλλοι κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν ἡρωϊσμὸν σπανίως ὄρχονται· || — ارباب ἀνδρεῖοι, ἥρωες.

بسالتكارانه } Π. πεσαλὲτ-κιαρανέ, ἐπθ. ἀνδρεῖος, γενναῖος [ἐπὶ ἔργων κτλ.] — خدمات ὑπηρεσίαι γενναῖαι.

بسام } Α. πεσάμ [ρζ. بسم] ἐπθ. γελόεις, φαιδρός· βλ. καὶ بسيم.

بسائط } Α. πεσαὶτ [πλθ. τοῦ بسيط] ὀν. ἁπλᾶ, ἀντίθετον مركبات μυρεκκεπάτ, σύνθετα, μίγματα, κράματα: اله — تداوى مكن اولدقجه مركباتدن حذر اله ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὴ ἡ θεραπεία διὰ τῶν ἁπλῶν [φαρμάκων], ἄπεχε [χαζὲρ ἐλλὲ] ἀπὸ τῶν συνθέτων.

بسباسه } Α. πεσπασέ, ὀν. θ. περισπέρμιον, ἤτοι σαρκώδες μέρος καρπῶν τινων, περιβάλλον ἐν μέρει ἢ καθ' ὁλοκληρίαν τὸ σπέρμα καὶ μὴ συνεχόμενον μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ περικαρπίου.

بسبب } Α. πεσέπεκιν [ἐκ τῆς προθ. ب καὶ τῆς λ. سبب] ἐπρ. ἐπὶ αἰτίᾳ, μὲ αἰτίαν, ἠτιολογημένος· βλ. كلمه بولك.

بسبتون } Τ. πὸς-πυτοὺν [βλ. بس] ἐπθ. ὁλόκληρος· § ἐπρ. ἐξ ὁλοκλήρου, καθ' ὁλοκληρίαν.

بسبللي } Τ. πὲς-πελλὶ [βλ. بس] ἐπθ. προφανής, κατάδηλος, ἐναργέστατος· § [ἐπρ.] προφανέστατα.

بستان } Α. πεσστὰν [ἐκ τοῦ περσ. بوستان βλ.] ὄν. κῆπος ἀνθέων, λαχανικῶν, δένδρων: سراى — περίπτερον ἐντὸς κήπου· § πλθ. بساتين πεσστίν·

بستان } Π. πισστάν, βλ. پستان.

بستر } Π. πισστέρ, ὄν. κλίνη, στρωμνή: مسافر خصوصنده — ὁ φιλοξενούμενος ἄνεσιν θέλει ἐν τε τῷ προσκεφαλαίῳ καὶ τῇ στρωμνῇ· || بن—غم ايچنده تلان سن—ناز ايچنده خندان—ἐγὼ ἐν τῇ κλίνῃ τῆς θλίψεως ὀδυρόμενος, σὺ ἐν τῇ κλίνῃ τῆς τρυφῆς γελῶσα.

بستكى } Π. πεστε-γκί, ὄν. τὸ εἶναι δυδεσμευμένον ἢ κεκαλυμμένον.

بسته } Π. πεστὲ [παθ. μτχ. τοῦ ρμ. بستن πεστέν] δεδεμένος: دهان — οὗ τὸ στόμα δεδεμένον, σιωπηλός· || — دل οὗ ἡ καρδία δεδεμένη, ἐρωτόλιπτος· § [μουσ.] δεσμός, μέλος ᾄσματος, μελοδράματος κτλ.: سى نه — بو شرقينك تدر فرحناكدر τὸ μέλος τοῦ ᾄσματος τούτου πόσον εὔθυμον εἶναι.

بسته‌لمك } Τ. πεστε-λεμέκ, ρμ. μτθ. τονίζω ποίημα, ᾠδήν, μελοποιῶ [αἰτ.]

بسر } Π. πὲ-σὲρ [ἐκ τῆς προθ. ب πὲ καὶ τῆς λ. سر κεφαλή] ἐπρ. ἐπὶ κεφαλῆς: — وچشم ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ὀφθαλμῶν, ἤτοι ἀσμένως· βλ. καὶ بر.

بسط } Α. πάστ, ρ. ἀφ. ἐκτείνειν, ἀνάπτυξις: مقال — ἀνάπτυξις λόγου, ἔκθεσις· || دعوى — ἀνάπτυξις ἀγωγῆς· || مقدمه — ἔκθεσις προοιμιακή· § [ἀριθμ.] συγχώνευσις ἀκεραίου ἐντὸς κλάσματος· || Ρμ. ἐκτείνω, ἀναπτύσσω, ἐκθέτω [θέμα]· [ἀρθ.] συγχωνεύω ἀκέραιον ἐντὸς κλάσματος: بساط مدنيت — ἐκτείνω τὸν τάπητα τοῦ πολιτισμοῦ, ἐκπολιτίζομαι, προάγομαι εἰς τὸν πολιτισμόν· || اونغش عدد تام كسره — ὁ ἀκέραιος συνεχωνεύθη ἐντὸς τοῦ κλάσματος.

بسلتمك } Τ. πεσλε-τ-μέκ, ρμ. διαμ. βάλλω, ὑποχρεῶ τινα νὰ θρέψῃ, νὰ συντηρήσῃ, τρέφω, συντηρῶ διά τινος [δοτ. αἰτ.]: — كندى برينه ὑποχρεῶ τινα νὰ μὲ συντηρῇ.

بسلمك } ἢ بسلمك ἢ Τ. πεσλεμὲκ [ἐκ τοῦ بسى] ρμ. μτθ. τρέφω, ἀνατρέφω, συντηρῶ, διατηρῶ, σιτεύω ζῶόν, παχύνω, κοπρίζω γῆν, ἀγρόν· ὑψόνω, γεμίζω τι προσθέτων κάτωθι αὐτοῦ ἄλλα πράγματα οὕτως ὥστε νὰ ἐξέχῃ, ὡς ὑπὸ τὸ ἔνδυμα θέτω βάμβακα κτλ. μτφ. ἐξαίρω, ἐνισχύω, καλλιεργῶ φρόνημα κτλ. [αἰτ.]: — طاوق τρέφω, συντηρῶ οἰκογένειαν: — ترلايى κοπρίζω τὸν ἀγρόν· || — قزيون ἢ خصومت τρέφω, διατηρῶ πρόβατα, ὄρνιθας κτλ. || — τρέφω πάθος, ἔχθραν· § [αἰτ. ايله]: حيوانى اربه — ايله τρέφω, ἢ σιτεύω τὸ ζῶον διὰ τῆς κριθῆς.

بسلمه } Τ. πεσλεμέ, ὄν. ἅπαρ. διάθρεψις, συντήρησις, διατήρησις κτλ· βλ. بسلمك· § ὄν. ὑπηρέτρια ὑπηρετοῦσα ἄνευ μισθοῦ, μόνον χάριν τῆς τροφῆς αὐτῆς· § πρᾶγμα ἐξαρθὲν διὰ τῆς προσθέσεως κάτωθι αὐτοῦ ἑτέρου πράγματος, ὡς ἔνδυμα διὰ τῆς προσθέσεως βάμβακος κτλ.: سى — البسه ὑπόρραμμα [φόδρα].

بسلنلمك } Τ. πεσλε-νιλ-μέκ, ἢ بسلنك πεσλενμέκ, ρμ. πθ. ἢ οὐδ. τρέφομαι, σιτεύομαι, παχύνομαι, κοπρίζομαι [ἐπὶ ἀγροῦ]: اوغش εὐτραφής· || [ايله]: — اوك و تعميله ... ἀνατρέφεσθαι διὰ τοῦ ἄρτου καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τινος· § ὑψοῦται ἔνδυμα κτλ. διὰ τῆς προσθήκης κάτωθι αὐτοῦ βάμβακος κτλ. § μτφ. ἐξαίρομαι, ἐνισχύομαι, καλλιεργοῦμαι· βλ. بسلمك.

بسله‌مك Τ. πεσλεμέκ, βλ. بسلمك.

بسله‌يش } ἢ بسليش Τ. πεσλεγίς, ρ. ἀφ. συντήρησις κτλ. βλ. بسلمك.

بسله‌يجى } ἢ بسليجى Τ. πεσλεγιδζὶ [بسلمك] ἐπθ. ὁ τρέφων, ἀνατρέφων, συντηρῶν, εὐεργέτης, θρεπτικός: غذا — τροφὴ θρεπτική [τρέφουσα].

بسم } Α. πίσμι [ἐκ τῆς προθ. ب πὶ καὶ τῆς λ. اسم] ἐν ὀνόματι: الله — πισμὶ-λλαχ, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ· || الله تعالى — πισμὶ-λλαχὶ τεάλα, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου· || الله الرحمن الرحيم — πισμὶ-λλαχι-ρ-ραχμάνι-ρ-ραχίμ, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τοῦ οἰκτίρμονος καὶ ἐλεήμονος [ἐπίκλησις ἀναγραφομένη ἐπὶ κεφαλῆς βιβλίων, ὡς τὸ παρ'ἡμῖν «Σταυρέ, βοήθει μοι», ἢ ἐκφερομένη κατὰ τὴν ἔναρξιν ἐπιχειρήσεώς τινος ἢ πράξεως, ὅτε χάριν συντομίας λέγεται ἁπλῶς الله بسم· βλ. بسمله.

بسمل } Π. πισμίλ, ἐπθ. ἐσφαγμένος, τεθυσιασμένος.

بسملكاه } ἢ بسملك Π. πισμιλ-γκιάχ, ὄν. μέρος ἔνθα σφάζουσι ζῶα, σφαγεῖον.

بسمله } Α. πεσμελὲ [ἐκ τοῦ بسم الله] ὄν. θ. ἐπίκλησις τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς φράσεως: بسم الله الرحمن الرحيم [βλ. بسم]: چكمك — ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεὸν ἀπαγγέλλων τὴν ῥηθεῖσαν φράσιν· || اوقومقه باشلادم بعد الـ — μετὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Θεοῦ ἤρχισα ν' ἀναγινώσκω· || ايشه چكمك — ἐπικαλοῦμαι τὸν Θεὸν εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ἤτοι ἔρχομαι τοῦ ἔργου διὰ τῆς θείας ἐπικλήσεως.

بسى } Τ. πεσί, ὄν. τόπος κατάλληλος διὰ τὴν κτηνοτροφίαν, νομή, βοσκή: يه — قومق τρέφω, σιτεύω, παχύνω ζῶα· βλ. بسلمك.

بسيلو } ἢ بسيلى Τ. πεσι-λί, ἐπθ. εὐτραφής: حيوان — ζῶον εὐτραφές.

بسيار } Π. πισγιάρ, ἐπθ. πολύς-ή-ύ.

بسيج } Π. πεσιδζ, ὄν. προετοιμασία ἢ τὰ χρειώδη εἰς δρόμον, ἐκστρατείαν.

بسيط } Α. πεσὶτ [ρζ. بسط] ἐπθ. ὁμαλός, ἐπίπεδος, ἐκτεταμένος, εὐρύς, ἁπλοῦς [ἀντίθετον τῷ مركب σύνθετος], εὔκολος: ارض — ἢ زمين ἔδαφος ἢ γῆ ἐπίπεδος, ὁμαλή· || — τόπος ὁμαλός· || صو — دكلدر τὸ ὕδωρ δὲν εἶναι ἁπλοῦν· || — مسئله — ζήτημα ἁπλοῦν· || — امل ἁπλῆ ἐπιθυμία· || اليد — πεσίτ-λ-γιέ, γενναιόδωρος [οὗ ἡ χεὶρ ἐκτεταμένη]· || الوجه — πεσίτ-λ-ζεδζὶχ, φαιδρὸς τὸ πρόσωπον· § θ. بسيطه: — دواتلر ἁπλοῦς κανών· || دواتلر ἁπλᾶ ἐργαλεῖα.

بسيطه } Α. πεσιτά, θ. τοῦ προηγ· βλ· § ὄν. θ. σκιαθήρας, ἤτοι πλάξ ὡρολογίου κεχαραγμένη ἐπὶ τοίχου, ἐφ' ἧς αἱ ὧραι δεικνύονται διὰ τῆς σκιᾶς τῆς ἐπὶ τῆς πλακὸς ταύτης ἐστημένης βελόνης: شمسيه — σκιαθήρας ἡλιακός· || ليليه — σκιαθήρας διὰ τοῦ σελληνιακοῦ φωτός· || قطبيه — ὡρολόγιον πολικόν· || افقيه σκιαθήρας ὁριζόντιος.

بسيم } Α. πεσὶμ [ρζ. بسم πεσὶμ μειδιᾶν] ἐπθ. μειδιῶν, φαιδρός, γελῶν: شخص — ἄνθρωπος μειδιῶν· || وجه — πρόσωπον φαιδρόν· § θ. بسيمه· βλ. بسام.

بش } Τ. πὲζ, ἀρθ. πέντε: يوز — ὃν πέμπτον· || قات — πενταπλοῦς· || قرداش — ῥάπισμα, κόλαφος· || يقى — μέσπιλον· || يارمق — πεντάφυλλον [φυτ.]· || ى يرده — πεντάλιρον [πέντε λίραι εἰς ἓν μέρος, ἐπὶ τὸ αὐτό].

بشارت } Α. πεσαρέτ, ὄν. θ. χαρμόσυνος ἀγγελία, εὐαγγέλιον· § κ. νέον κακόν, ἤτοι κακὸς νεωτερισμός, καινοτομία.

بشارمق } Τ. πασαρμάκ, βλ. باشارمق.

بشاشت } Α. πεσασὲτ [ρζ. بش] ὄν. θ. φαιδρότης προσώπου, ἱλαρότης, εὐθυμία: ايله — μετὰ φαιδρότητος, φαιδρῶς· || صاحب — φαιδρὸς [κάτοχος φαιδρότητος]· || اظهار ايتمك — δεικνύω ζ. ἱλαρότητα.

بشاشت نما } Π. πεσασὲτ-νουμά, ἐπθ. ὁ δεικνύων φαιδρότητα, ἱλαρότητα, φαιδρός, ἱλαρός.

بشاعت } Α. πεσαὰτ [ρζ. بشع] ὄν. θ. δριμύτης, πικρότης [ποτῶν, ἐδωδίμων, φαρμάκων].

بشاق } Τ. πασάκ, βλ. باشاق.

بشر } Τ. πεσὲρ, ἀρθ. ἀνὰ πέντε: — — ἀνὰ πέντε, πέντε.

بشر } Α. πεσὲρ, ὄν. ἄνθρωπος, τὸ ἀνθρώπινον γένος: نوع — ى, ἢ — بنى πένι πεσὲρ, [οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου] τὸ ἀνθρώπινον γένος· || — ابو البشر Ἔβου-λ-πεσὲρ, ὁ πατὴρ τῶν ἀνθρώπων, ὁ Ἀδάμ· || — تاريخ ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, γενικὴ ἱστορία· || — علم ال Ἄλμπ-λ-πεσὲρ, ἀνθρωπολογία.

بشر } Α. πεσὲρ, ὄν. ἄσπ, κ. κόψιμον, ἤτοι ἐρεθισμὸς τοῦ στομάχου ἐξ αἰτίας ἰατρικοῦ [ἰατρ.].

بشره } Α. πεσερὲ, ὄν. θ. ἐπιδερμὶς [ἐν γένει]: خارجيه —, ى داخليه — ἐνδεπιδέρμιον [ἀνατ.]· § ἐπιδερμὶς προσώπου: — اولدى [τῆς ἐπιδερμίδος] τοῦ προσώπου αὐτοῦ σημεῖα χαρᾶς· || — ال پاك πασίγιβ-λ-πεσερὲ, οὗ ἡ ἐπιδερμὶς φαίνεται, ἄθριξ, ἀγένειος.

بشرى } Α. πεσερί, ἐπθ. ἀνθρώπινος: حال — ἀνθρωπίνη κατάστασις· § θ. بشريه: احوال — ἀνθρώπινα πράγματα, τὰ ἀνθρώπινα.

بشرى } Α. πεσερί [ἐκ τοῦ بشره] ἐπθ. ἐπιδερμικός· § θ. بشريه.

بصيرت } A. **πασηρέτ** [ρζ. بصر] ἀφ. 0. ὀξυδέρκεια, διορατικότης, περίσκεψις, προορατικότης, ὀξύνοια: — اهل ὁ κάτοχος διορατικότητος, διορατικός· || بصرت — ى كشاده οὗ τὸ ὄμμα τῆς διορατικότητος ἀνοικτόν, διορατικός, προορατικός· || قدلغى — ى δένεται ἡ διορατικότης τινός, τυφλώττει· § πλ0. بصائر βλ.

بصير تسز } T. **πασηρετ-σίζ**, ἐπ0. ὁ μὴ διορατικός, ὁ μὴ προορατικός.

بصير تسزلك } T. **πασηρετ-σιζλίκ**, ἀφ. ἐλλειψις διορατικότητος, προορατικότητος.

بصير تكار } II. **πασηρετ-κιάρ** ἐπ0. διορατικός, προορατικός.

بصير تكارانه } II. **πασηρετ-κιαρανέ**, ἐπ0. ὁ ἀνήκων τῷ διορατικῷ, τῷ προορατικῷ· § ἐπρ. διορατικῶς, προορατικῶς: حركت ايتمك — ἐνεργῶ προορατικῶς.

بصير تكارى } II. **πασηρετ-κιαρί**, ἀφ. διορατικότης, προορατικότης.

بصير تلى } T. **πασηρετ-λί**, ἐπ0. διορατικός, προορατικός.

بصيله } A. **πσσαΐλέ** [ὑποκορ. τοῦ بصل] ὄν. 0. παραβόλδιον, μικρὸς βολβὸς φυόμενος παρὰ τὸν μέγαν βολβόν.

بضاعه } A. **πιτάά** καὶ ἐν τῇ ποιήσει بضاعت **πιτάάν** [ρζ. بضع] ὄν. 0. κεφάλαιον ἐμπορικόν, κεφάλαιον ἠθικόν, ἤτοι γνώσεις κεκτημένα: مالیه — ، τὰ οἰκονομικά του κεφάλαια· || — كم **κεμ-πιτάά**, ἢ — ال ليل **καλίλαιν-λ-πιτάά**, οὗ τὰ ἠθικὰ κεφάλαια ὀλίγα, ταπεινὸς [ἄκφρων μετριοφροσύνης, ἐν χρήσει ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἢ ἐν γένει τοῦ γράφοντος περὶ ἑαυτοῦ]· § πλ0. بضايع **πιτάϊ**.

بضايع } A. **πιτάϊ**, πλ. τοῦ بضاعه βλ.

بط } A. **πάττ**, ὄν. χήν· § δοχεῖον, φιάλη ἐν σχήματι χηνός· § πλ0. بطوط **πττούτ**.

بط } A. **πάττ**, ρ. ἀφ. παρακέντησις [χειρ.] συνον. τῷ بزول· || القحف — **πάττυ-λ-κάχφ**, διακοπὴ τοῦ κρανίου.

بطاريه } Ιτ. **πατταρία**, βλ. باتاريه.

بطاق } T. **πατάκ**, بطاقى **πατακτάί**, κτλ. βλ. باتاق، باتاقى κτλ.

بصائر } A. **πσσαΐρ** [πλ0. τοῦ بصيرت] ὄν. πράγματα διεγείροντα τὴν προσοχὴν καὶ παραδειγματικά· § ἀποδείξεις, ἐνδείξεις, τεκμήρια.

بصبصه } A. **πασπασά**, ὄν. 0. κολακεία: ذليلانه كوستركمك — ، δεικνύω κολακείαν χαμερπῆ· βλ. تبصبص.

بصبصه رداز } II. **πασπασά-περτάζ**, ἐπ0. κόλαξ· § πλ0. بصبصه پردازان.

بصر } A. **πσσάρ**, ὄν. ὅρασις, ὀφθαλμός, ὄμμα: بصيرت — ὄμμα διορατικότητος, περισκέψεως· || قدر — مد **μέττι πσσάρ κατάρ**, ὅσον ἐκτείνεται ἡ ὅρασις· || — قوت δύναμις τῆς ὁράσεως· || — حدت ὀξύτης ὁράσεως, ὀξυδέρκεια· || — ال مع **ἴλμπ-λ-πσσάρ**, ὀπτική· || — مضاعف διπλοπία; ἀσθένεια τῆς ὁράσεως, καθ' ἣν τὰ ἀντικείμενα φαίνονται διπλᾶ· || — محير περιόλωψις [σύμπτωμα τῶν φρενιτιώντων]· || — مزدوج عيزين **πσσάρι μυζτεθιδζί** ἀϊνέϊν, ἀμφοδιπλοπία· || كلج — ال **κελέλιχ πι-λ-πσσάρ**, ὡς ῥιπὴ ὀφθαλμοῦ.

بصره } A. **πάσρα**, ὄν. κ. Βασσόρα: بصره خراب — ال **πάσρε χαράπι-λ-πάσρα**, κατόπιν ἐορτῆς [κ. λ. μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Βασσόρας], ἤτοι πολὺ ἀργά.

بصرى } A. **πσσαρ-ί**, ἐπ0. ὀπτικός: غلط حس — ، ἀπάτη ὀπτική· || — عود ὀπτικὸς ἄξων· § 0. بصريه.

بصرى } A. **πασρί** [ἐκ τοῦ بصره] ὄν. κάτοικος τῆς Βασσόρας· § γραμματικὸς ὅραῃ ἀνήκων εἰς τὴν σχολὴν τῆς Βασσόρας· § πλ0. بصريون **πασριγγών**, ἀντιθ. كوفيون **κιμφιγγών**, γραμματικοὶ τῆς πόλεως Κοῦφα.

بصل } A. **πσφάλ**, ὄν. κρόμμυον· § βολβός.

بصله } A. **πασλέ** [ρζ. بصل] ὄν. 0. βολβός [ἀνατ.]: احليليه — ، ἢ بجراى بول — ، οὐρητηροβολβώδης, λοξοπερίναιος.

بصلى } A. **πασλί**, ἐπ0. βολβώδης: كرفيه — ، βολβοσπραγγώδης· § 0. بصليه.

بصما } T. **πασμά**, βλ. باصما.

بصير } A. **πσσήρ** [ρζ. بصر] ἐπ0. ὁ βλέπων, ὁ ἔχων διορατικότητα, ὁ εἰδώς: — ذات و خبير بر ἄνθρωπος ἔχων διορατικότητα καὶ ἔνημερος· § ὁ Θεὸς ὁ παντεπόπτης καὶ πάντα εἰδώς.

بشرى } A **πσσρά** [ἐκ τοῦ بشارت] ὄν. 0. καλή, χαρμόσυνος ἀγγελία, εἴδησις: يا — εὐαγγέλια! εὐαγγέλια!

بشريت } A. **πσσερ-ιγέτ**, ὄν. 0. ἀνθρωπίνη φύσις, ἀνθρωπότης: — ك دلائل μία τῶν ἀποδείξεων τῆς ἀδυναμίας [τῆς ἀνθρωπότητος [τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας]· || حسبيله — **πσσεριγέτ χασπΐΐλε**, ἢ حسب البشريه **χασπι-λ-πσσεριγέ**, ὡς ἄνθρωπος, ἀνθρωπίνως [ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις]· || حسب البشريه خطيئات وقوعبولان σφάλματα γενόμενα ἀνθρωπίνως, ἀνθρώπινα σφάλματα.

بشريك } T. **πσιάριλί**, ὄν. δρομὰς [κάμηλος] βλ. καὶ بصريق.

بشقه } ἢ بشقه T. **πασκά** [ἐκ τοῦ باش κεφαλή] ἐπ0. ἕτερος, ἄλλος, διάφορος, διακεκριμένος, χωριστός: دفعه — ἄλλην φορά, ἄλλοτε· || كون — ἄλλην ἡμέραν· || آدم — ἄλλος ἄνθρωπος, διάφορος· || بر صورتده — κατ' ἄλλον τρόπον· || سى — εἷς ἄλλος: سى كلسون — ἐλθέτω εἷς ἄλλος· || لرى — οἱ ἄλλοι: لرى نه — اولدى οἱ ἄλλοι τί ἐγένοντο; § — دن ... ἐκτός: — بونك ἐκτὸς τούτου· || — كلدكدن ἐκτὸς τοῦ ὅτι [οὐ μόνον] δὲν ἦλθε· § — — [**πασκά πασκά**] χωριστὰ χωριστά, ἰδιαιτέρως· [βλ. καὶ باى].

بشقه جه } T. **πασκά-τζα**, ἐπρ. ἰδιαιτέρως, ἢ ἄλλως, κατὰ τρόπον διάφορον.

بشقه لاشديرمق } ἢ بشقه لشديرمق T. **πασκα-λαστηρμάκ**, ρμ. μτβ. ἀλλοιῶ, καθιστῶ ἀλλοῖον, διάφορον [αἰτ.].

بشقه لاشمق } ἢ بشقه لشمق T. **πασκα-λασμάκ**, ρμ. οὐδ. ἀλλοιοῦμαι, γίνομαι ἀλλοῖος, διάφορος, μεταβάλλομαι, διαφθείρομαι: بشقه لشدى مكتبدن چيقار چيقماز حالى ἄμα ἐξῆλθε τῆς σχολῆς, ἡ κατάστασίς του μετεβλήθη, ἤτοι ἐγένετο διάφορος, ὃν ἦτο ὁ πρῶτος.

بشقه لق } T. **πασκα-λήκ**, ἀφ. διαφορά, ἀνομοιότης, διαφορετικότης.

بشك } T. **πεσίκ**, βλ. بشيك.

بشلك } T. **πεσ-λίκ**, ἀρθ. πεντάρα ἢ πεντάριον, ἤτοι νόμισμα ἀξίας πέντε παράδων ἢ πέντε γροσίων.

بشلمك } T. **πεσ-λεγμέκ**, ρμ. μτβ. κάμνω τι πέντε, πενταπλασιάζω [αἰτ.].

بشلى } T. **πεσ-λί**, ἐπθ. ὁ ἔχων ἢ ὁ συνιστάμενος ἐκ πέντε· § τὸ πεντάριον ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ.

بشمق } T. **πασμάκ**, βλ. باشمق.

بشمه } T. **πεσμέ**, ὄν. ὁ κορμὸς τῆς τραπέζης ἐφ' οὗ ἐργάζεται ὁ τορευτής· βλ. باشمه.

بشوش } A. **πεσούσ** [ἐκ τοῦ بشاشت] ἐπθ. φαιδρός, μειδιῶν, ἱλαρός, γελοῖος: — آدم ἄνθρωπος ἱλαρός· || روى — ك ما ك — مبتسم ἢ بر حالده ايدى τὸ πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ ἦτο πολὺ φαιδρόν, πολὺ γελοῖον.

بشنجى } T. **πεσ-ινζί**, ἀρθμ. πέμπτος-η-ον: كون — τὴν πέμπτην ἡμέραν· || سى — ὁ πέμπτος-η-ον.

بشه } II. **πεσέ**, ὄν. ἱέραξ· βλ. باشه.

بشير } A. **πεσίρ** [ἐκ τοῦ بشارت] ἐπθ. ἀγγελιαφόρος, ἄγγελος καλῶν, ὁ φέρων χαρμόσυνον εἴδησιν: — نبى **νεβίϊ πεσίρ**, ὁ προφήτης ὁ χαρμόσυνον εἴδησιν εὐαγγελιζόμενος [ὁ Μωάμεθ]· § ἱλαρός, φαιδρὸς τὴν ὄψιν.

بشيع } A. **πεσί** [ἐκ τοῦ بشاعت] ἐπθ. ὀριμός, πικρός, ἀπιθής [ἐπὶ φαγητῶν, ποτῶν].

بشيزلو } T. **πεσιζ-λί**, ἐπθ. πενταπλοῦς: — شمدان πενταφώτος λυχνία.

بشيك } ἢ بشك **πεσίκ**, ὄν. λίκνον, κ. κούνια βρέφους: — صالاقمق κινῶ τὸ λίκνον, λικνίζω, κουνῶ· || — ى بن صالاقدم τὸ λίκνον του [**πεσίγινί**] ἐγὼ ἐλίκνισα, ἤτοι ἐγὼ τὸν ἀνέθρεψα· || — ى اجل λίκνον τοῦ πεπρωμένου· οὕτω καλεῖται ὡς ἐκ τοῦ ριψοκινδύνου ἢ αἰώρα ἢ περὶ τὸν μιναρὲ τεμένους ἢ ἄλλης ὑψηλῆς οἰκοδομῆς, ἐφ' ἧς καθήμενος ὁ κτίστης ἐργάζεται· μτφ. ἐπικίνδυνον πρᾶγμα ἐφ' οὗ ἐπιβαίνει τις· || — ى كمى ἐσχάρα ἐπὶ τοῦ ἐλκιθρου τῶν πλοίων. [Κατὰ τὸ لهجه ἡ λέξις ἐκ τοῦ كشيك ὅπερ ἐν τῇ ἀρχ. τουρκ. σημαίνει κινεῖν].

بشيك } T. **πεσίκ**, βλ. پيشيك, **πεσίκ**.

بشيكجى } T. **πεσίκ-τζί**, ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ πωλητὴς λίκνων.

بصارت } A. **πεσαρέτ** [ρζ. بصر] ἀφ. 0. διορατικότης, ἐραστικὸν βλέμμα.

بصامق } T. **πασαμάκ**, βλ. باصامق.

بطال } Α. πατταλ [ρζ. بطل] ἐπθ. ὁ μὴ ὢν ἐν χρήσει, ἄχρηστος, ἄκυρος, κατηργημένος, ἀνωφελής, μεγάλης διαστάσεως, εὐρύς, πελώριος, χονδροειδής, ἄεργος, ἄνευ ἐργασίας, ὀκνηρός: كاك — χάρτης πρὸς γραφὴν ἢ ἐκτύπωσιν μεγάλου σχήματος·||كنج — σανὶς μεγάλης διαστάσεως·|| اوراق — ἔγγραφα, τίτλοι κτλ. ἄκυρα· § [σπν.] ἥρως, ἀθλητής. ||| Ρμ. كاغ — ἀκυρῶ, καθιστῶ ἢ θεωρῶ τι ἀνωφελές, ἄχρηστον [αἰτ.]·||چكمك — σημειῶ ἐπί τινος ἐγγράφου τὴν λέξιν ἄκυρον, ἀκυρῶ· || اوق — καθίσταμαι ἄκυρος, ἀκυροῦμαι: اولور — عرضحال ἢ ἀναφορὰ καθίσταται ἄκυρος· § πλθ. بطالل ἔγγραφα περὶ μιᾶς ὑποθέσεως φυλαττόμενα ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ χρησιμεύοντα ἐν ἀνάγκῃ πρὸς ἀπόδειξιν.

بطالت } Α. πεταλὲτ [ρζ. بطل] ἀφ. 0. ἀργία, ὀκνηρία: — و بطالت ἢ ἀργία καὶ ἢ ὀκνηρία· § [σπν.] ἡρωϊσμός, γενναιότης.

بطانت } Α. πετανὲτ [ρζ. بطن] ἀφ. 0. τὸ εἶναί τινα προγάστορα· § ἀδηφαγία.

بطانه } Α. πετανὲ [ρ. بطن] ὄν. 0. μυστικόν, κρυπτόν· § ὑπόρραμμα [ἀστάρι].

بطانيه } πατανία, ὄν. ἐπικάλυμμα κλίνης, κ. κουβέρτα.

بطائت } Α. πεταὲτ [ρζ. بطى] ἀφ. 0. βραδύτης, βραδυκινησία, δυσκινησία, ἀδράνεια: ى — واپورلرك ἢ δυσκινησία τῶν ἀτμοπλοίων· || خستهلك حركتنده — كامله واردر μεγάλη βραδύτης ὑπάρχει ἐν τῇ πορείᾳ τῆς νόσου·||اوزره حركت — ἐνεργῶ, κινοῦμαι βραδέως·||تبول — βραδυουρία·||هضم — βραδυπεψία.

بطحاء } Α. πατχά, ὄν. 0. φάραγξ, ἐν ᾗ εὑρίσκονται χάλικες, ἰδίᾳ ἢ κοιλὰς τῆς Μέκκας: — ال بو ἔκον-λ-πάτχα, ὁ Μωάμεθ.

بطريق } Α. πατρὶκ [ἐκ τοῦ Ἑλλ.] ὄν. Πατριάρχης· § πλθ. بطاريق πετριρὶκ ἢ بطارقه πεταρικά· βλ. καὶ بطريق.

بطريق } Α. πὲ ταρὶκ [ἐκ τῆς προθ. ب πὲ καὶ τῆς λ. طريق]: حق — πὲ ταρὶκι χάκι, ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ δικαίου, τῆς ἀληθείας, κατὰ τὸ δίκαιον, τὴν ἀλήθειαν, κατὰ Θεόν· || الاجل — πὲ ταρὶκι-λ-ιετιζά, ἐξ ἀνάγκης·||— الاولى πὲ ταρὶκι-λ-ὲθλά, κατὰ μείζονα λόγον.

بطش } Α. πάτς, ὄν. δύναμις ἰσχυρά, βία, ὁρμή· § τὸ δράττεσθαι, τὸ συλλαμβάνειν καὶ κρατεῖν τι ἐρρωμένως, σφοδρῶς: شديد — ال ὲετὶτὸ-λ-πάτς, οὗ ἡ περὶ τὸ συλλαμβάνειν, τὸ κρατεῖν, δύναμις μεγάλη, ἰσχυρός.

بطلان } Α. πουτλὰν [ρζ. بطل] ὄν. ματαιότης, ἄκυρον, ἀνυπόστατον, ψευδές, πεπλανημένον, μὴ ὀρθόν, πλάνη: دعوى — و ψευδές, ἢ πλάνη τοῦ διισχυρισμοῦ ἢ τῆς ἀγωγῆς· ||ى — اجارهنك τὸ ἄκυρον, ἢ ἀκυρότης τῆς μισθώσεως·|| افكار — ἢ πλάνη τῶν ἰδεῶν, παραλογισμός·||حس — ἀναισθησία [ἰατρ.]·||خط — γραμμὴ συρομένη πρὸς διαγραφὴν λέξεων ἢ φράσεων ἐξ ἐγγράφου.

بطلميوس } πατλέμιος [ἐκ τοῦ ἑλλ.] ὄν. κ. Πτολεμαῖος ὁ γεωγράφος.

بطمان } ἢ بطمان πατμὰν [κατὰ τὸ ἐκ τοῦ بط ἀγορὰ καὶ τοῦ ἑλ. ἢ مان μνᾶ] ὄν. μέτρον βάρους ποικίλλον κατὰ τὸν τόπον καὶ τὸ ἐμπόρευμα ἀπὸ 2—8 ὀκκάδων.

بطن } Α. πάτν, ὄν. κοιλία, γαστήρ, μτφ. γενεά: كبير — و μεγάλη κοιλία, γαστήρ· || عبدال — ἄπὲθ-λ-πάτν, ἢ پرست — πάτν περέδε, γαστρίμαργος, κοιλιόδουλος·||اوث پيكيسى — ده ἐγέννησεδὰ μιᾶς [ἐν μιᾷ κοιλίᾳ, ἢ κυήσει] τρία τέκνα, τὰ δύο θήλεα καὶ τὸ ἓν ἄρρεν || دنمز — و εἶναι ἐκ τῆς αὐτῆς γενεᾶς·|| بعد — بطن πάτν-εν πάτε πάτν-ιν, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, γενεαλογικῶς· § πλθ. بطون πὔτοὶν.

بطنه } Α. πιτνὲ [ρζ. بطن] ὄν. 0. ὑπερπλήρωσις στομάχου.

بطنى } Α. πατνὶ, ἐπθ. κοιλιακός, γαστρικός· § 0. بطنيه.

بطون } Α. πὔτοὶν [πλθ. τοῦ بطن] ὄν. γαστέρες, κοιλίαι· μτφ. μυστήρια.

بطى } Α. πετὶ [ἐκ τοῦ بطأت] ἐπθ. βραδύς, βραδυκίνητος: الحركه — πετὶγὸ-λ-χαρεκέ, βραδυκίνητος [πλοῖον κτλ.]·||هضم — πετὶγὸ-λ-χάζι, δύσπεπτος·||الجريان — πετὶγὸ-λ-ὸζερεγιάν, βραδύρρους [ποταμός]·||اللسان — πετὶγὸ-λ-λιδάν, βραδύγλωσσος·||الذهن — πετὶγὸ-ζ-ζίχν, βραδύνους.

بطى } Α. παττὶ [ἐκ τοῦ بط παρακέντησις] ἐπθ. νυκτικός· § 0. بطيه.

بطيخ } Α. πιττὶχ, ὄν. πέπων, ὑδροπέπων· § πλθ. بطاطيخ πετατὶχ· § κ. كاون βλ.

بطيخيه } Α. πιττιχ-ιγὲ, ἐπθ. 0. — قصيله κολοκυνθοειδῆ [φυτά].

بطير } Α. πετὶρ [βλ. بطار] ὄν. πεταλωτής.

بطيش } Α. πετὶς [ἐκ τοῦ بطش] ἐπθ. ἰσχυρός, ὁ συλλαμβάνων καὶ κρατῶν ἐρρωμένως, δυνατά.

بطيطه } Α. πετιτά, ὄν. 0. νύμφη, ἤτοι κατάστασις τοῦ ἐντόμου πρὶν ἢ μεταβληθῇ εἰς χρυσαλίδα.

بطين } Α. πετὶν [ἐκ τοῦ بطن] ἐπθ. προγάστωρ.

بطين } Α. πὔτεῖν [ὑποκορ. τοῦ بطن] ὄν. γαστρίδιον, μικρὰ κοιλία· § πλθ. بطينات πὔτεὶνάτ: دماغيه — κοιλίαι τοῦ ἐγκεφάλου.

بطينى } Α. πὔτεὶν-ὶ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν μικρὰν κοιλίαν [βλ. προηγ.]. §0. بطنيه.

بظر } Α. πεζὰρ, ὄν. κλειτορίς [ἀνατ.].

بظرى } Α. πεζαρ-ὶ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῇ κλειτορίδι, κλειτορικός· § 0. بظريه.

بعبارته } Α. πὶ ἰπαρέτι-χι, καὶ τὸ 0. بعبارتها πὶ ἰπαρέτι-χα [ἐκ τῆς προθ. ب πὶ, τῆς λ. عبارت καὶ τῆς ἀντ. ه χὶ, τὸ 0. ها χὰ] ἐπρ. κατὰ γράμμα, αὐτολεξεὶ: مادهٔ مذكوره عينا بعبارتها درج اولندى κατεχωρίσθη τὸ εἰρημένον ἄρθρον [τοῦ νόμου] ὡς ἔχει κατὰ γράμμα. Τὸ بعبارتها εἶναι ἐν χρήσει ὅταν ἀναφέρηται εἰς προηγούμενον ὄνομα γεν. ἀρθ. τὸ δὲ بعبارتها ὅταν ἀναφέρηται εἰς θηλυκόν, ὡς ἀνταῦθα τὸ مادهٔ.

بعث } Α. πάς, ρ. ἀφ. ἀποστολή, ἀνάστασις: رسل — ἀποστολὴ προφητῶν·||اموات — ἀνάστασις νεκρῶν· || اهل قبور — ἀνάστασις τῶν ἐν τοῖς τάφοις· || — ال يوم يَعْثِمِ-لْ-پاس, ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως, ἢ δευτέρα παρουσία. ||| Ρμ. ἀποστέλλω, ἀνιστῶ νεκρούς [αἰτ.].

بعثت } Α. πιὲτ, ἀφ. 0. ἀποστολὴ προφήτου παρὰ τοῦ Θεοῦ: البعثه قبل πὰ-λ-πιὲ, πρὸ τῆς ἀποστολῆς, ἢ بعد البعثه πὰ-λ-πιὲ, μετὰ τὴν ἀποστολὴν [τοῦ Μωάμεθ].

بعد } Α. πὰ (ὅταν προηγῆται) καὶ πὰ (ὅταν ἕπηται) προθ. μετά: — و πὰ-μὰ, μετὰ τοῦτο, τούντεῦθεν, εἰς τὸ ἑξῆς·|| — و μὰ πὰ, ὅ,τι ἕπεται, συνέχεια [διηγήματος κτλ.]: ى يارن — و ἢ συνέχεια αὔριον· || — قيا ال μὰ πὰ, εἰς τὸ ἑξῆς τοῦ λοιποῦ· || — من μὶν πὰ, τούντεῦθεν· || • — πὰ-χοῦ, μετὰ τοῦτο, ἀκολούθως, ἔπειτα· || ى — πὰ ζὰ, ἢ ازين — πὰ-ὲζ-ὶν, τούντεῦθεν, τοῦ λοιποῦ· [βλ. ἀντ. ازين]·|| زمان — πὰ ζεμὰν, ἢ وقت — πὰ βὰκτιν, μετὰ καιρόν· || بعد — πὰ πὰὲν, πολὺ ἔπειτα, μετὰ πολύ || الظهر — πὰ-ζ-ζὸχρ, μετὰ μεσημβρίαν·||الوقوع — πὰ-λ-βὸκοῦ, μετὰ τὸ γεγονός· ||السلام — πὰ-ὲ-ὲ-λὰμ, μετὰ τοὺς χαιρετισμούς· || الالقاب — πὰ-λ-ἐλκὰπ, μετὰ τοὺς τίτλους [τοὺς ἐν ἀρχῇ ἐγγράφου τιθεμένους ἐν εἴδει προσφωνήσεως πρὸς ὃν τοῦτο ἀπευθύνεται]·|| — وجب ما ايلى πὰ ὲὰὶ μὰ βὸῦζὰπ, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὀφειλομένων ὅπλ. εὐχῶν [φράσις συνήθης ἐν προλόγῳ βιβλίων, ἔνθα εἴθισται νὰ προτάττωνται εὐχαὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν προφήτην]·|| الطعام — الكلام ال کلام πὰ-τ-ταὰμ, ὁ λόγος μετὰ τὸ φαγητόν, ἤτοι πρῶτον νὰ φάγωμεν καὶ ὕστερον ὁμιλοῦμεν, καιρὸς παντὶ πράγματι [παμ.]·βλ. بعصره.

بعد } Α. πὰὲθ, ἐπρ. ἔπειτα· ἐν χρήσει ἐν τῇ ᾠδῇ: — ال ἔμμα πὰὲθ, καὶ ἔπειτα, ἤδη, τιθεμένη ἐν τῷ προλόγῳ βιβλίων πρὸς μετάβασιν ἀπὸ τῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν προφήτην κτλ. συνήθων εὐχῶν εἰς τὸ προκείμενον.

بعد } Α. πὰὲτ, ὄν. ἀπόστασις: ايكى فرسخ — نده ἐν ἀποστάσει [πὰὲτινὲὲ] δύο παρασαγγῶν· || كيديجك محلك قرب و — ينه كوره κατὰ τὴν ἐγγύτητα [κοὶρπ] καὶ τὴν ἀπόστασιν [πὰὲτινὲ] τοῦ μέρους τῆς μεταβάσεως·||جرد — و, ἢ قلق ἀπόστασις ἀπόλυτος, ἀόριστος, μὴ προσδιωρισμένη· § πλθ. بعاد πὰὲὰτ· βλ. بعد καὶ بعدا.

بعد } Α. πὰὲτ-ιν [γεν. τοῦ προηγ.] ἐν χρήσει ἐν τῇ ᾠδῇ: — بعد πὰὲ πὰὲτ-ιν, πολὺ ἔπειτα, μετὰ πολύ.

بعداً } Α. πὰὲτ-εν [αἰτ. τοῦ προηγ.] ἐπρ. μακρόθεν: — قريا و κοὔρὰεν βὲ πὰὲτεν, ἐγγύθεν καὶ μακρόθεν·||ل — πὰὲτεν λὲχ, μακρὰν ἡμῶν! ἤτοι νὰ μὴ τὸν ἴδωμεν πλέον!

بعده } Α. πὰὲ-χὲ, ἐπρ. μετὰ τοῦτο, ἀκολούθως, ἔπειτα· βλ. بعد πὰὲ.

بعديت } Α. πὲὲτ-ιγὲτ, ἀφ. 0. ἀπόστασις.

بعساكرهم } Α. πὶ ἀσκὶρὶ-χιμ [ἐκ τῆς προθ. ب, τῆς λ. عساكر καὶ τῆς ἀντ. هم] ἐπρ. μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτῶν, παν-στρατιᾷ.

بعض } Α. κάζ καὶ κάζη, ἀντ. ἀόρ. τίς, τί, τινές, μέρος: شى —, ﻫ اشيا —πράγματά τινα· || آدم —, ﻫ آدملر —ἄνθρωποί τινες· || اشخاص πρόσωπά τινα· || كره —, ﻫ ﻫﻴﺪ—, φοράς τινας, ἐνίοτε· || — —κάζη κάζη, ἔστιν ὅτε· || يسى—κάζηση, ﻫ ﻟﺮى—τινές, τινά [ἐξ αὐτῶν].

بعضاً } Α κάζαν, ἐπρ. ἐνίοτε.

بعل } Α. κάλ, ὀν. ὁ, ἡ σύζυγος· § Βαάλ, ἤτοι θεότης καὶ εἴδωλον τῶν ἀρχαίων Φοινίκων, Συρίων καὶ ἄλλων λαῶν σημιτικῶν θεοποιούντων τὸν ἥλιον· § πλθ. بعل κιάλ, ﻫ بعول κιούλ.

بعلبك } καλκέκ, ὀν. κ. Βαλβέκ, ὄνομα πόλεως τῆς Συρίας, ἀπεχούσης τριήμερον τῆς Δαμασκοῦ καὶ γνωστῆς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἡλιούπολις.

بعله } Α. κάλε [θηλ. τοῦ بعل] ὀν. ἡ σύζυγος.

بعناية } Α. κι-ινάγετι [ἐκ τῆς προθ. ب κὶ καὶ τῆς λ. عناية] ἐπρ. τῇ χάριτι: — بالله ﻫﻮ κὶ ιναγετί-λλαχι τεάλα, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου.

بعوضه } Α. καουζά, ὀν. θ. κώνωψ: ﻫ ال —μούχχου-λ-καουζά, μυελὸς κώνωπος, ἤτοι πρᾶγμα μὴ εὑρισκόμενον [ζητῶ].

بعون } Α. κὶ ἄόνι [ب κὶ προθ. عون λ.] ἐπρ. τῇ βοηθείᾳ: بعون الله κὶ ἄόνιχι τεάλα, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου [βλ. ه].

بعيد } Α. κεῖτ κ. καῖτ [ρζ. بعد κῶτ] ἐπθ. μεμακρυσμένος, ὁ μακράν: محل ﻫ —μερος μεμακρυσμένον· || كلدر — احالدن δὲν εἶναι μακρὰν τῆς πιθανότητος, ἤτοι ἀπίθανον· || الله —κεῖτι-λ-ιχτιμάλ, ἀπίθανος· § θ. بعيده : — مسافه ἀπόστασις μεμακρυσμένη.

بعير } Α. κεῖρ, ὀν. κάμηλος [ἄρρην]

بعينه } Α. κὶ ἄϊνι-χι [ب προθ. عين λ. ه ἀντ.] ἐπρ. ἀπαράλλακτος: در — بوده καὶ τοῦτο ἀπαραλλάκτως [ὡς τὸ ἄλλο] εἶναι.

بغا } ﻫ ﻫﻴﺎ ﻫ ﻫﻴ Τ. κεγά, ὀν. διάφορα εἴδη ἡρύνων καὶ βατράχων: —طوس ﻫ —قاپلو χελώνη· || — قور βάτραχος· || — اوتلو ἡρύνος· § τὸ ὄστρακον τῆς θαλασσίας χελώνης, ἐξ οὗ κατασκευάζονται κοχλιάρια, ταμβακοθῆκαι, κτένια κτλ.

بغات } Α. κεγάτ [πλθ. τοῦ باغى] ὀν. ἀποστάται, ἀπειθεῖς.

بغال } Α κεγγάλ [ρζ. بغل] ὀν. ὀρεοκόμος, κ. μουλαρᾶς [τά δύο γγ ὡς γ, οὐχὶ ὡς γκ].

بغال } Α. κιγάλ [πλθ. τοῦ بغل] ὀν. ἡμίονοι: —اخلاق ﻫﻴﺮ ἤθη ἡμιόνων, κακὰ ἤθη.

بغايت } Π. κὶ γάγετ [ب προθ. غايت λ.] ἐπρ. εἰς ἄκρον, λίαν: ذكى —λίαν εὐφυής.

بغتةً } Α. κάγτετ-εν, ἐπρ. ἀπροσδοκήτως, αἰφνης, διὰ χιᾶς: بر بورا ظهور ايلدى — ἐξεφράγη ἀπροσδοκήτως καταιγίς· || كلدى — ἦλθεν αἰφνιδίως.

بغداد } κεγτάτ, ὀν. κ. Βαγδάτη: دار السلام —κεγτάτι τάρῃ-ὑ-σελάτ, Βαγδάτη, πρωτεύουσα τῆς εὐθύτητος.

بغدادى } Α. κεγτατ-ί, ἐπθ. ὁ κάτοικος τῆς Βαγδάτης, ὁ ἀνήκων τῇ Βαγδάτῃ· § [ὀν.] διάφραγμα ἀρωτὸν ἐκ λεπτῶν, στενῶν καὶ ἐπιμήκων ξυλαρίων, δι' οὗ κατασκευάζουσι τὰ μεσότοιχα τῶν διωρόφεων τῶν οἰκοδομῶν ἢ καὶ τινας ὀροφάς, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπιχρίεται ὁ πηλὸς καὶ τὸ κονίαμα, ἅτινα δίδουσιν εἰς τὸ διάφραγμα τοῦτο ὄψιν τοίχου.

بغداش } Τ. κεγτάς, βλ. باغداش.

بغدان } κογτάν, ὀν. κ. Μολδαυία: — اولاق Μολδοβλαχία, Ρουμανία· βλ. بوغ.

بغدانلى } Τ. κογτάν-λῆ, ἐπθ. Μολδαυός.

بغداى } ﻫ بوغداى Τ. κογτάϊ [κατὰ τὸ لهجه φαίνεται ἐκ τοῦ بوغوم] ὀν. σῖτος: || يخنى — σωρός, θημωνία σίτου· || بقى —σιταρόψιρα, τρώξ· || ى — مصر ἀραβόσιτος· || دلجه — αἶρα, ζιζάνιον, ἤτοι παράσιτον ῥιόμενον μεταξὺ τοῦ σίτου· || رنكى — χρῶμα σίτου, ἤτοι μελάγχρουν, μελάγχροας· § βάρος ἑνὸς κόκκου: لا لا —اون δέκα κόκκοι κινίνης.

بغر } κάγρ, بغرساق κεγρσάκ, بغرمق κεγρμάκ κτλ. βλ. باغر, باغرساق, باغرمق κτλ.

بغض } Α. κούγζ, ρ. ἀφ. μῖσος, ἀποστροφή: الانسان —κούγζου-λ-ινσάν, ﻫ البشر —κούγζου-λ-κεσέρ, μισανθρωπία· || Ρμ. μισῶ [ὅοτ.]: ايكك ياقشماز —اويله بر صاحب عرفانه δὲν ἀρμόζει νὰ μισῇ τις τοιοῦτον πεπαιδευμένον.

بغضاء } Α. κεγζά, ὀν. θ. αἰσχρὸν μῖσος: — و عداوت ἔχθρα καὶ μῖσος.

بغل } Α. κάγλ, κεγίλ, ὀν. ἡμίονος [βλ. بغلطير]· πλθ. بال κιγάλ.

بغل } Π. κεγάλ, ὀν. μυοχάλη: كيز — κεγάλ γκιόζ, ὁ κρατῶν ἐκ τῆς μυοχάλης· || كيزى — γκιοζί, τὸ κρατεῖν ἐκ τῆς μυοχάλης.

بغلان } Τ. κεγλάν, βλ. باغلان.

بغه } Τ. κεγά, βλ. لغ.

بغى } Α. κεγί, ὀν. ὑπέρβασις ὁρίου, ἀδικία, ἀποστασία, μοιχεία, πορνεία: ارباب — ἀποστάται.

بغى } Α. κεγί [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὁ ὑπερβαίνων τὸ ὅριον· § μοιχαλίς· § βλ. باغى.

بغير } Α. κὶ γάϊρι [ἐκ τῆς προθ. ب κὶ καὶ τῆς λ. غير] προθ. ἄνευ: ﻫ —ق κὶ γάϊρι χάκκ-ιν, ἀδίκως· || اذن شرعى — κὶ γάϊρι ἔζνι σερί, ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Σεριῆ.

بغيض } Α. κεγίζ [ρζ. بغض] ἐπθ. ὁ μισῶν, ὁ ἀποστρεφόμενος: الانسان — κεγίζου-λ-ινσάν, ﻫ البشر κεγίζου-λ-κεσέρ, μισάνθρωπος.

بقاء } Α κεκά, ρ. ἀφ. διάρκεια, μονιμότης, αἰωνιότης, ἀθανασία: دار — ἡ αἰώνιος κατοικία, ﻫ عالم — ὁ κόσμος τῆς αἰωνιότητος, ἤτοι ἡ μελλοντικὴ ζωή, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ دار ﻫ ἐπίκηρος κατοικία, ﻫ عالم ὁ φθαρτὸς κόσμος, ἤτοι ἡ παροῦσα ζωή· || روح — ى ἀθανασία ψυχῆς· || توجه — ى διάρκεια εὐνοίας· || عافيت — ى διάρκεια εὐεξίας, ἀμετάπτωτος εὐεξία· || عمر — ى διάρκεια βίου· || اقبال — ى διατήρησις εὐτυχίας, δόξης· || بولق — διαρκῶ, εἶμαι μόνιμος, αἰώνιος.

بقار } Α. κακκάρ [ἐκ τοῦ بقر] ὀν. βουκόλος.

بقاع } Α. κικά [πλθ. τοῦ بقعه] ὀν. τμήματα γῆς, χῶραι, ὑψηλαὶ οἰκοδομαί.

بقال } Α. κακκάλ, κ. κακάλ [ἐκ τοῦ بقل] ὀν. παντοπώλης [ἀραβιστὶ ὁ λαχανοπώλης]: كزى —κατάστιχον παντοπώλου, ἤτοι περιπεπλεγμένον καὶ συγκεχυμένον, μτφ. ἀπόδειξις οὐχὶ ἀξιόπιστος.

بقالرا } Τ. κακαλέρα [bucaklari] ὀν. τὰ ὁπὴ τοῦ πλοίου, δι' ἃς διέρχεται ἡ ἄλυσις τῆς ἀγκύρας.

بقالاق } Τ. κακαλ-λάκ, ὀν. παντοπωλική.

بقاليه } Α. κακαλ-ιγέ, ὀν. θ. τὰ εἴδη τὰ πωλούμενα ἐν παντοπωλείῳ.

بقام } Τ. κακάμ [βλ. بقم] ὀν. βαφὴ ἐρυθρά: آغاجى —αἱματόξυλον, δένδρον τῆς Ἀμερικῆς· ﻫ βραζιλιανὸν ξύλον, ἤτοι εἶδος σκληροῦ καὶ ξηροῦ ξύλου χρωματεύοντος εἰς κοκκινην βαφήν· § βαφὴ μὲ στάθερά.

بقاياء } Α. κεκαγιά [πλθ. τοῦ بقيه] ὀν. καθυστερήματα εἰσπράξεως, ὑπόλοιπα, λείψανα: تخصيصاتدن بر مقدار—ده قالدى μέρος τῆς ἐπιχορηγήσεως αὐτοῦ ἔμεινεν εἰς καθυστερήματα, καθυστερεῖ· || ى —ﻫ ὑπόλοιπα νεοσυλλέκτων, ἤτοι νεοσύλλεκτοι μὴ προσελθόντες εἰσέτι εἰς τὸν στρατόν.

بقدر } Α. κὶ κάτερι [προθ. ب κὶ καὶ λ. قدر] ἐπρ. ὲν τῷ μέτρῳ, ἀναλόγως: لاحتياج —κὶ κάτερι-λ-ιχτιγιάζζ, ἐν τῷ μέτρῳ τῆς ἀνάγκης, κατὰ τὴν ἀνάγκην· || الامكان —κὶ κάτερι-λ-ιμκάν, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, κατὰ τὸ δυνατόν· || حالك —κὶ κάτερι-τ-σακά, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων, κατὰ δύναμιν.

بقر } Α. κεκάρ, ὀν. βοῦς: § πλθ. ابقار ἐπκάρ· § βλ. بقره.

بقراج } Τ. κακρᾶζ, βλ. باقراج.

بقراط } κακράτ, ὀν. κ. Ἱπποκράτης.

بقراطى } Α. κακρατ-ί, ἐπθ. Ἱπποκρατικός· § θ. بقراطيه· βλ. ἐπόμ.

بقراطيون } Α. κακρατιγιούν [πλθ. τοῦ προηγ.] ὀν. Ἱπποκρατικοί, ἤτοι ὀπαδοὶ τοῦ Ἱπποκράτους.

بقراطيه } Α. κακρατι-γὲ [θ. τοῦ بقراطى] ἐπθ: —نباتى Ἱπποκράτεια [φυτά].

بقره } Α. κεκαρέ, ὀν. θ. βοῦς: — ال سورة ده ὀνόματι-λ-κεκαρέ, κεφάλαιον τοῦ Κορανίου ἀμέσως μετὰ τὸ κεφάλαιον τοῦ προοιμίου [سوره دوردى φατιχά].

بقرى } Α. κεκαρ-ί, ἐπθ. βόειος· § θ. بقريه : — ماده διαμελὲς [βατσίνα].

بقعه } Α. κοικά, ὀν. θ. τμῆμα γῆς, χώρα, ὑψηλὴ οἰκοδομή· § πλθ. بقاع κικά.

بقل } Α. πάκλ, ταὐτὸ بقل βλ. § πλθ. بقول πουκούλ.

بقلاوه } ἢ بقلوا Τ. πακλαβά, βλ. باقلوا

بقله } Α. πακλέ, ὄν. θ. λαχανικόν, ὄσπριον: قبطی ، — κυάμιον [κύαμος τῆς Αἰγύπτου]· ||الحلبة بقلة πάκλετσ-λ-χουμκά, ἀνδράχνη κ. σεμιζότι· βλ. بقلة ، سيز اوق, باقلا καὶ بقل.

بقليه } Α. πακλ-ιγὲ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. θ. ἔλλοβα, ἢ ψυχανθὴς [ψυτά].

بقم } Α. πακκάμ, ὄν. αἱματόξυλον· κ. بقام βλ.

بقول } Π. πὲ κάβλι [προθ. ب καὶ λ. قول] κατὰ τὸν λόγον : جای — κατὰ τὸν λόγον τοῦ Δζαμῆ.

بقول } Α. πουκούλ, πλθ. τοῦ بقل βλ.

بقه } Α. πακκά, ὄν. θ. κόρις, κ. κόρυζα· τουρκ. تخته بقی .

بقيه } Α. πεκιγέ, κ. πακιγέ, ὄν. θ. ὑπόλοιπον: مال ، — τὸ ὑπόλοιπον τῆς περιουσίας· || مبلغ ، — τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ποσοῦ· ||عمر ، —τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου· || نفوذ ، —τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐπιροῆς·||بقية السيوف πακιγε-τσ-σσγιούφ, οἱ μετὰ τὴν ἥτταν διασωθέντες ἀπὸ τοῦ ξίφους, τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ· §πλθ. بقايا πεκαγιά.

بك } Τ. πέκ, κ. بك πὲκ [ἐκ τοῦ τ. برك] ἐπθ. ἰσχυρός, σταθερός· βλ. برك ، بك .

بك } Τ. πέϊ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ بای βλ.] ὄν. βέης, κύριος, αὐθέντης, δεσπότης, ἄρχων, ἡγεμών : — πέϊμι κύριέ μου! αὐθέντα μου! §ἡγεμὼν ἢ διοικητὴς αὐτονόμου ἢ προνομιούχου ἐπαρχίας ἢ φυλῆς ὑποτελοῦς τῷ ὀθωμανικῷ κράτει: ی—بلغارستان ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας· || ی — سیسام ἡγεμὼν τῆς Σάμου· || بوی ی— ἀρχηγὸς μακρᾶς φυλῆς· § τίτλος εὐγενείας ἀπονεμόμενος εἰς τοὺς εὐγενεῖς, τοὺς υἱοὺς πασάδων, ἀνωτέρους ἀξιωματικούς, εἰς τὸ προσωπικὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν πρεσβειῶν κτλ· || در — دن کلان — ὁ ἐξ εὐγενῶν καταγόμενος εἶναι εὐγενής· §ی—الای συνταγματάρχης· || روم ی — ایلی روم ἐλὶ πεϊλὲρ πεί, βέης τῶν βέηδων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, βαθμὸς πολιτικὸς κατώτερος τοῦ Βεζύρου· ||ی—ایلچی ὁ κύριος πρεσβευτής· §ی—آدی , κ. ی — چچیك ἢ βασίλισσα τῶν μελισσῶν, ἡ θήλεια· § ی—کتخدا ἀτακτος, κακοήθης νεανίας [μάγκα]§ اوغلی—Πέραν, Σταυροδρόμιον· §ی—بکار Βενλὲρ-βεή, ὄνομα χωρίου ἐν τῷ Βοσπόρῳ ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ὀχθης· § بورکی — ἀλκαία, ἀγριομολόχα· § بالی — εἶδος ἀντακαΐου [ἰχθ.]· § βλ. καὶ بکزاده ، بکم ، بکجك ، آشیق .

بك } Τ. πέν, ὄν. κηλὶς ψυσικὴ τοῦ δέρματος, ἢ κακός [ἐλπά, ἢ κακίδα], πέρκνωμα : — دوشمك παρουσιάζονται ἢ κακοὶ εἰς τὸ δέρμα, ἢ ἀρχίζει νὰ κοκκινίζῃ ἡ σταφυλή· || کوزه دوشن — κηλὶς παρουσιαζομένη ἐν τῷ ὀφθαλμῷ· || ی—ات ἀκροχορδών, κρεατοελπά· βλ. καὶ بك.

بكا } Τ. πανὰ [δοτ. τῆς προσ. ἀντ. بن] ἐμοί.

بكاء } Α. πεκιά, ρ. ἀφ. κλαυθμός : ی— شدید σφοδρὸς κλαυθμός· || ی سرور—κλαυθμὸς χαρᾶς. ||Ρμ. κλαίω : بكا — زار و γογγύζω καὶ κλαίω.

بكات } Α. πεκιάτ [πλθ. τοῦ باکی] ὄν. οἱ κλαίοντες.

بكار } Π. πε-κιὰρ [ἐκ τῆς ب προθ. πὲ καὶ τῆς λ. کار] ἐπθ. χρήσιμος, ὠφέλιμος, συμφέρων· || — ا ἀνωφελής, ἀσύμφορος.

بكار } Τ. πεκιὰρ [ἐκ τοῦ ἀραβ. بکر] ὄν. ἄγαμος [ἀνήρ, ἢ γυνή] §ὁ ἐκ τινος ἐπαρχίας τοῦ κράτους παρεπιδημῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ ἀλλαχοῦ καὶ διαμένων μόνος ἄνευ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἐντὸς χανίου ἢ ξενοδοχείου, ἀποδημῶν, κ. ξενιτευμένος: اوطه‌لری— δωμάτια, ἢ κατοικίαι ἐργατῶν ἀποδημούντων.

بكار } Τ. πουνάρ, βλ. بیکار .

بكارت } Α. πεκιαρὲτ [ρζ. بکر] ἀφ. θ. παρθενία.

بكارلق } Τ. πεκιαρ-λίκ, ἀφ. ἀγαμία [ἀντιθ. اولیلك]· § ἢ κατάστασις τοῦ παρεπιδημοῦντος, ξενιτευμένου· βλ. بکار .

بكام } Π. πε-κιὰμ [ἐκ τῆς προθ. ب πὲ, καὶ τῆς λ. کام] ἐπθ. ὁ ἀξ ωθεὶς τοῦ πόθου του, τῆς ἐπιθυμίας του, εὐτυχής: اولق — εἶμαι εὐτυχής, ἀξιοῦμαι τοῦ πόθου· ||بورمق — καθιστῶ τινὰ εὐτυχῆ[αἰτ.]: آمال خیریه‌سنه لایلیقله بیورسون — καταστήσαι [ὁ Θεὸς] εὐτυχῆ, ἀξιῶν τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἀγαθῶν πόθων του.

بكامت } Α. πεκιαμὲτ [ρζ. بکم] ἀφ. θ. ἀλαλία, ἀφωνία, βωβότης [βοῦβα].

بكتاش } ἢ بکطاش Τ. πεκτάς, ἐπθ. ἰδος, ὅμοιος· § ὄνομα διασήμου δερβίσου, συγχρόνου τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας Σουλτὰν Ὀσμάν, καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ τάγματος τῶν ἐξ αὐτοῦ καλουμένων بکتاشی βλ.

بكتاشی } Τ. πεκταϊ-ί, ἐπθ. καὶ ὄν. δερβίσης ἀνήκων εἰς τὸ τάγμα τοῦ Βεκτάς· §μτφ. ἄνθρωπος ἐλευθεριάζων τὰ ἤθη καὶ χρώμενος πνευματώδη ποτά· § اوزوی—φραγκοστάφυλον πράσινον ἢ στικτόν.

بكتاشيلق } Τ. πεκταϊ-λίκ, ὄν. τὸ τάγμα ἢ αἱ θεωρίαι καὶ ὁ τρόπος τοῦ ζῆν τῶν Βεκταϊδῶν· βλ. بکتاشی.

بكجك } Τ. πεϊ-τζίκ, καὶ بکجکز πεϊ-τζιγὲζ [ὑποκορ. τοῦ بك] μικρὸς βέης, κύριος: — πεϊτζιγεζίμ, μικρέ μου βέη! [εἰρωνικῶς καὶ περιφρονητικῶς].

بكجی } Τ. πεκ-τσί [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ بك κοινῶς بك πὲκ] ὄν. φύλαξ, φρουρός: — محله νυκτοφύλαξ τῆς συνοικίας· || قوری — δασοφύλαξ· || کوی—سی ἀγροφύλαξ· || — قولبه‌سی σκοπιά, καλύβη φύλακος, φρουροῦ.

بكجيلك } Τ. πεκτσι-λίκ, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ φύλακος, τοῦ φρουροῦ.

بكر } Α. πίκρ, ὄν. παρθενία : — ازاله دینکورسیز || ازاله ایتمك—διακορεύω· § παρθένος: اولدرق زوج ایتمس—εἰς τὴν συνεζεύχθη παρθένον· || — فکر ، ی — مضمون ، ی — مضمون ἰδέα παρθένος, πρωτότυπος ἤτοι μὴ ἐξενεχθεῖσα ἄλλοτε· ||— ضربه κτύπημα ὅπερ διὰ μᾶς χωρίζει τι εἰς δύο· § πλθ. بکار ἐκκάρ.

بكره } Α. πεκρέ, ὄν. θ. μάγγανος, ροδάνι πηγαδίου ἢ ἄλλου, ἀνέμη, ῥόμβος, τροχαλία, κ. μακαρᾶς [βλ. مکره]· § τροχιλία [ἀνατ.].

بكره } Α. πεκρέ, ὄν. θ. πρωία.

بكره‌لو } Τ. πεκρε-λί, ὁ ἔχων μάγγανον κτλ. βλ. بکره : — اوچ ἀνέμη στρέφουσα ὁμοῦ τρία μασούρια [βλ. ماسوره] , τρικλωστος.

بكری } Τ. πεκρί, ὄν. πότης, μέθυσος, οἰνόφλυξ : مصطفی — ὄνομα μεθύσου πασιγνώστου καὶ συνεκδ. πᾶς τοιοῦτος· [κατὰ τὸ لهجه ἢ λέξις ἐκ τῆς ἀραβ. بکره πρωία, ἤτοι ὁ ἀπὸ πρωΐας παρὰ τὸν πίθον τοῦ οἴνου καθήμενος χωρὶς ποσῶς νὰ ἐγερθῇ].

بكريلك } Τ. πεκρι-λίκ, ἀφ. οἰνοφλυγία.

بكز } Τ. πένζ, ἢ بکز πενίζ, ὄν. πρόσωπον, χροιά, ὄψις προσώπου: آغ —ὠχριῶ· || صولق ἢ بوزلق — ἀποδάλλω τὴν χροιὰν τοῦ προσώπου, καθίσταμαι ὠχρός· || صرارمق —τὸ πρόσωπον ὠχριᾷ[κιτρινίζει]· ||ی— دکرك ἢ ὄψις, ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης· βλ. καὶ بت .

بكزاده } Τ. πεϊ-ζατέ, ὄν. υἱὸς βέη, πρίγκηπος κτλ· βλ. بك , § εὐγενής.

بكزاده‌لك } Τ. πεϊ-ζατελίκ, ἀφ. εὐγένεια· §ἀδωτία, σπατάλη, διαφθορά.

بكزتمك } Τ. πενζ-ετμὲκ [βλ. بکزه‌مك] ρμ. μτθ. ἀφομοιῶ, καθιστῶ ὅμοιον, ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ, ἀπομιμοῦμαι, παραποιῶ, παρῳδῶ ἤτοι λέγω κατ' ἀπομίμησιν, παρομοιάζω ἤτοι ἀπατῶμαι ἐκλαμβάνων τινὰ ἀντὶ ἄλλου, συγχέω, ἐξοικονομῶ, διευθετῶ [δοτ. αἰτ.] : بکزدم سزی اکا ایتدم ἐξέλαβον ὑμᾶς δι' αὐτόν, παρῳμοίασα ὑμᾶς πρὸς αὐτόν· || ایشی بر شیه — ἐξοικονομῶ, διευθετῶ ὑπόθεσιν.

بكزتمه } Τ. πενζ-ετμέ, ὄν. ἀπαρ. ἀφομοίωσις κτλ. βλ. προηγ. § ὄν. πρᾶγμα κατ' ἀπομίμησιν γινόμενον, παραποίησις, πλαστόν.

بكزه‌دلمك } Τ. πενζ-ετιλμὲκ [ἐκ τοῦ بکزتمك] ρμ. πθ. ἀφομοιοῦμαι, καθίσταμαι ὅμοιος δι' ἀπομιμήσεως, παρομοιάζομαι, ἐκλαμβάνομαι ἀντὶ ἄλλου, ἐξοικονομοῦμαι, διευθετοῦμαι [ὑπόθεσις].

بكزه‌ديلش } Τ. πενζ-ετιλίς [ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. ἡ ὑπό τινος ἀφομοίωσις, ἀπομίμησις, διευθέτησις, ἐξοικονόμησις [δοτ.]: ی قولایدر—ایشك بر شیه ἡ ἐξοικονόμησις τῆς ὑποθέσεως εἶναι εὔκολος.

بكزه‌ديش } Τ. πενζ-ετὶς [ἐκ τοῦ بکزتمك] ρ. ἀφ. τὸ ἀφομοιῶσαι, τὸ ἀπομιμηθῆναι, τὸ παρομοιάσαι, τὸ ἐξοικονομῆσαί τι, ἡ ἀφομοίωσις κτλ. βλ. بکزتمك [δοτ. αἰτ.]: ایشی بر شیه—مزدن مقصد ὁ σκοπὸς τοῦ νὰ ἐξοικονομήσωμεν [πενζετιστιμιζτέν] τὴν ὑπόθεσιν.

بكزه‌مك } Τ. πενζ-εμὲκ [ἐκ τοῦ بکز] ρμ. οὐθ. ὁμοιάζω, εἶμαι ὅμοιος, προσεγγίζω, φαίνομαι [δοτ.]: بکز اکا ὁμοιάζει αὐτῷ· ||بکزر سزه ὑμᾶς ὁμοιάζει· || بکزر شیه τίνι ὁ-

μοιάζει; اوڭكەلى يە بكزيور φαίνεται θυμωμένος·‖ بكزمه بكزمه يازاولور βαθμηδὸν βαθμηδὸν [προσέγγιζε, προσέγγιζε] γίνεται ἀνοιξις.

بكزمه } Τ. #πενζ-εμέ, ὀν. ἀπαρ. καὶ بكزميش #πενζ-εγίς, ρ. ἀφ. ὁμοιότης.

بكسماد } Τ. #πεκσιμάτ, βε. پكسماد.

بكك } Τ. #πενέκ, βλ. بنك.

بكلتدرمك } Τ. #πεκλετ-τιρ-μέκ, καὶ

بكلتمك } Τ. #πεκλε-τ-μέκ, ρμ. μτδ. ἀφίνω τινὰ νὰ περιμένῃ [αἰτ.]: ﻫ بنى بكلتدرمه ﻫ #πεκλέ μὴ μὲ ἀφίνῃς νὰ περιμένω, μὴ βραδύνῃς νὰ ἔλθῃς· § βάλλω τινὰ νὰ περιμένῃ, νὰ φυλάττῃ ὡς φύλακα κτλ.

بكلشمك } Τ. #πεκλε-σ-μέκ, ρμ. οὐδ. περιμένω, ἀναμένω [λέγεται ἐπὶ πολλῶν ἀνθρώπων περιμενόντων ὁμοῦ]: هركس صباحه قدر بكلشدى ἕκαστος περιέμενε μέχρι τῆς πρωΐας.

بكلك } Τ. #πεϊ-λίκ, ἀφ. ὁ τίτλος τοῦ βέη, εὐγένεια· § ὑποτελὴς ἡγεμονία: سيسام ى — Ἡγεμονία τῆς Σάμου· § ἐπθ. κυβερνητικός, δημόσιος: كمى — πλοῖον κυβερνητικόν·‖ مال —, ﻫ مالى — δημόσιον πρᾶγμα.

بكلكجى } Τ. #πεϊλικ-τσί, ἀρχικαγκελλάριος, ἤτοι ἀρχηγὸς τοῦ γραφείου τοῦ Αὐτοκ. Διβανίου [ديوان همايون], ἐξ οὗ ἐκδίδονται τὰ φιρμάνια καὶ τὰ βεράτια, καλούμενος: ديوان همايون ، — #πεϊλικτσεϊ #τιθάνι χσμαγιόν.

بكلمك } ﻫ بكلمك Τ. #πεκ-λεμέκ, [κατὰ τὸ اهجه ἐκ τοῦ بك ﻫ بك ἰσχυρὸς] ρμ. μτδ. περιμένω, ἀναμένω, ἀγρυπνῶ, φυλάττω, προφυλάττω, προσδοκῶ, ἐλπίζω [αἰτ.]: سنى بكلرم σὲ περιμένω·‖ چوجغى بكله φύλαξε τὸν παῖδα· ‖ بونى سردن بكلرم τοῦτο παρ' ὑμῶν ἀναμένω, ἐλπίζω·‖ يزم كيديكمزى بكليور περιμένει νὰ φύγωμεν·‖ الله بكلسون ὁ Θεὸς φυλάξαι·‖ قورقو بكلر طاغلرى ὁ φόβος φυλάττει τὰ ὄρη [πρμ.].

بكلنلمك } Τ. #πεκλε-νιλ-μέκ, ρμ. πθ. ἀναμένομαι, φυλάττομαι, προσδοκῶμαι· § ἀντὶ ἀπροσώπου, ἤτοι περιμένει τις: بو قدر بكلنلمز δὲν περιμένει τις ﻫ δὲν δύναται τις νὰ περιμένῃ τόσον [#πεκλενιλμέζ]·

بكلنمك } Τ. #πεκλε-ν-μέκ, ρμ. πθ. ἀναμένομαι, προσδοκῶμαι· βλ. προηγ.

بكلەيش } Τ. #πεκλε-γίς [بكلمك] ὄν. τὸ ἀναμένειν, τὸ προσδοκᾶν, τὸ φυλάττειν, προσδοκία, φύλαξις.

بكلەيجى } Τ. #πεκλε-γιτζί [بكلمك] ὄν. ὁ ἀναμένων, ὁ φυλάττων.

بكلى } ﻫ بكلو Τ. #πεν-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων κηλῖδας φυσικὰς ἐπὶ τοῦ δέρματος, στικτός: اوزوم — σταφυλὴ στικτή, ἔχουσα ἐρυθρὰς κηλῖδας· βλ. كى #πὲν καὶ بنكلى.

بكم } Α. #πόκμ [πλθ. τοῦ ابكم] ὄν. ἄλαλοι, βωβοί· βλ. صم.

بكماز } ﻫ بكمز Τ. #πεκμέζ, βλ. پكمز.

بكم } Τ. #πεγίμ [Ὀπλ. τοῦ كى #πεί βέης, βλ.] ὄν. κυρία [βέησσα] κατὰ τὸ خانم χαν-ήμ, ἐκ τοῦ خان βλ.

بكندى } Τ. #πεγενί [ἐκ τοῦ كيكى] τὸ ἀρέσκειν· ‖ — خشكار μελιζάναι μὲ τὸ κρέας [φαγητόν]· § χρυσάνθεμον [φυτόν].

بكندىرلمك } Τ. #πεγεν-τιριλ-μέκ, ρμ. πθ. καθίσταμαι ἀρεστός, ἐπιδοκιμάζομαι, ἐκλέγομαι, γίνομαι δεκτὸς ὑπό τινος: بكندىرلان قاش بونى τὸ ὕψασμα, ὅπερ κατέστη ἀρεστόν, τοῦτο εἶναι;

بكندىرمك } Τ. #πεγεν-τιρ-μέκ, ρμ. μτδ. κάμνω τινὰ ν' ἀρέσῃ, ἐπιδοκιμάσῃ, ἐκλέξῃ, δεχθῇ τινὰ ﻫ τι, καθιστῶ τινα ﻫ τι ἀρεστόν, δεκτὸν εἰς ἄλλον [δοτ. αἰτ.]: كنديسنى اكا بكندىرمش κατέστησεν ἑαυτὸν ἀρεστὸν αὐτῷ [ἔκαμε νὰ τὸν ἀρέσῃ]· ‖ — سوز κάμνω ν' ἀρέσωσι τοὺς λόγους μου, δημοκοπῶ.

بكندىريش } Τ. #πεγεντιρ-ίς [بكندىرمك] ρ. ἀφ. τὸ καταστῆσαί τινα ﻫ τι ἀρεστόν, δεκτὸν παρ' ἄλλῳ, τὸ ποιῆσαί τινα ἐπιδοκιμάσαι, ἐκλέξαι τι.

بكنلمك } Τ. #πεγεν-ιλ-μέκ, ρμ. πθ. γίνομαι ﻫ καθίσταμαι ἀρεστός, ἀποδεκτός, ἐπιδοκιμάζομαι, προτιμῶμαι, ἐκλέγομαι: بو صورت بكنلمش τὸ σχέδιον τοῦτο ἐπεδοκιμάσθη, ἐγένετο ἀρεστόν.

بكنليش } Τ. #πεγενιλ-ίς [ἐκ τοῦ بكنلمك] ρ. ἀφ. τὸ καταστῆναί τι ἀρεστόν, δεκτόν, τὸ ἐπιδοκιμασθῆναι, ἤτοι ἀποδοχή, ἐπιδοκιμασία πράγματος ﻫ προσώπου.

بكنامزلك } Τ. #πεγεν-μεμεζλίκ [ἐκ τοῦ ἐπομ.] ρ. ἀφ. τὸ μὴ ἀρέσκειν, ἀποδοκιμασία, καταφρόνησις.

بكنامك } Τ. #πεγὲν-με-μέκ, ρμ. μτδ. δὲν ἀρέσκω, δὲν ἐπιδοκιμάζω, δὲν εὑρίσκω καλὸν [αἰτ.]: ايشته بونى بكندم ἰδού! τοῦτο δὲν ἤρεσα, ﻫ τοῦτο δὲν μοὶ ἤρεσε·‖ آدم بكنمز δὲν ἀρέσκει ἄνθρωπον [οὐδένα], ἤτοι εἶναι ἀλαζών, ἐγωϊστής·‖ كيمسه يى بكمز κανένα δὲν ἀρέσει, καταφρονεῖ τοὺς πάντας· βλ. بكمك.

بكنمزلك } Τ. #πεγενμεζ-λίκ, ταὐτὸ τῷ بكنامزلك βλέπε.

بكنمك } Τ. #πεγεν-μὲκ ρμ. μτδ. ἀρέσκω, εὑρίσκω τινὰ ﻫ τι καλόν, ἐπιδοκιμάζω, ἐκλέγω [αἰτ.]: بكندم بونى يك τοῦτον ﻫ τοῦτο μεγάλως ἤρεσα, ﻫ πολὺ μοὶ ἤρεσε· ‖ بكن بكن الله بكندىكى #πεγὲν #πεγὲν #πεγενιγίνι ἈΛ, ἐκλέξον, ἐκλέξον καὶ ὅ,τι ἀρέσῃς λάβε· ‖ كنديني بكش ἐγωϊστής [ἀρέσει τὸν ἑαυτόν του].

بكنيش } Τ. #πεγεν-ίς [ἐκ τοῦ بكنمك] ρ. ἀφ. τὸ ἀρέσκειν τινὰ ﻫ τι, τὸ ἐπιδοκιμάζειν, ἐπιδοκιμασία.

بكورى } Α. #πεκζόρι [ρζ. بكر] ὄν. πρωτότοκος.

بكوريت } Α. #πεκζόρι-γέτ, ὀν. θ. πρωτοτοκία, τὸ δικαίωμα τοῦ πρωτοτόκου.

بل } Τ. #πέλ, ὀν. ἐνάργεια [λ. ἀρχ. ἄχρηστος καθ' ἑαυτήν, χρησιμεύουσα εἰς παραγωγὴν ἄλλων· βλ. بلك، بلو، بلمك κτλ.] § ἐπρ: بل بل παρατηρῶ ὡς ἐνεός, ἐκστατικῶς.

بل } ﻫ بيل Τ. #πέλ, ὀν. ὀσφύς: كيكى — ὀπονδυλικὴ στήλη· ‖ كيكلو — ὀπονδυλωτὸς ζῷον]·‖ آغريسى — ὀσφυαλγία·‖ صفو قانى — βλεννορραγία·‖ ورمك — κυρτοῦμαι [καμπουριάζω], δὲν δύναμαι ν' ἀνθέξω, καταβάλλω τὰς τελευταίας δυνάμεις·‖ باغلامق — δένω τὴν ὀσφύν, ἀποφασίζω νὰ ἐπιχειρήσω τι [ἀναδκουμπόνομαι]· ‖ ى يوكك — #πελινί #πὲκμέκ, καταβάλλω, νικῶ, ἐξαθενίζω [κάμπτω τὴν ὀσφύν]· ‖ ى يوكلك — καταβάλλομαι ἐκ γήρατος, νόσου κτλ., ἠττῶμαι ἐν πάλῃ·‖ طوغرلقى — ى, ὀρθῶ τὴν ὀσφύν, ἀνακύπτω, ἀναλαμβάνω ἐκ συμφορᾶς, ὀρθοποδῶ· ‖ ى كلش — ἐγένετο ἔφηβος, ἤρχισεν ἐκσπερματώσις· ‖ دى — كى ἀναζωσμένος [ἐτέκ], ἕτοιμος.

بل } Τ. #πέλ, ὀν. ὄρος σχηματίζον δύο κοιλάδας ἀπέναντι ἀλλήλων· βλ. καὶ جيلان.

بل } ﻫ ὀρθότ. بيل Τ. #πέλ, ὀν. λίσγος: بوستان ى — λίσγος τοῦ κήπου.

بلاء } Α. #πελά, ὀν. συμφορά, πάθημα, δυστύχημα, κακόν, βάσανος, κόπος, ἀνησυχία, ἐνόχλησις, δυσκολία, περισπασμός, ἐμπόδιον: ى السى — συμφορὰ θεϊκή, ἐκ Θεοῦ προερχομένη, ﻫ سى — الله μάστιξ ἀπεσταλμένη θεόθεν·‖ سى — باش στενοχωρία·‖ سى — ديل στενοχωρία, λύπη ἣν ὑποφέρει τις ἕνεκα τῆς γλώσσης, δηλ. ἕνεκα λόγου διαφυγόντος·‖ سى — خاطر ἐνόχλησις ἣν ὑποφέρει τις χάριν τινός· ‖ — چكمك ὑποφέρω βάσανα, κόπους, βασανίζομαι·‖ يه اوغرامق — περιπίπτω εἰς συμφοράν, εἰς δυστύχημα·‖ الى — باشه λαμβάνω βάσανον, ἐνόχλησιν εἰς τὴν κεφαλήν μου, σκόλοπα τῇ σαρκί·‖ سى بولدم — ἔχασα τὴν ἡσυχίαν μου [κ.λ. εὗρον τὴν βάσανόν μου, τὸν μπελᾶν μου]·‖ سى — الله ὁ Θεὸς νὰ τῷ δώσῃ τὴν σημφορὰν του, κακὸν χρόνον ν' ἴδῃ·‖ يك — يك μετὰ μυρίων κόπων, δυσκολιῶν, παθημάτων·‖ يه باق كه شمسيه سى — يه اوتوردم αἰῶ δυστυχῶς [κ.λ. ἰδὲ τὸ κακὸν ποῦ] ἐλπιζόμενα νὰ λάβω τὸ ἀλεξήλιόν μου·‖ اندر — — συμφορὰ ἐντὸς [ἐντὲρ] συμφορᾶς, ﻫ δυσκολία ἐντὸς δυσκολίας, ἤτοι διπλῆ δυσκολία, συμφορά· ‖ — پوسكولى περισπασμὸς περίπλοκος.

بلا } Α. #πι-λα [ἐκ τῆς προθ. ب #πὶ καὶ τοῦ στερ. لا] προθ. ἄνευ: سبب — ἄνευ λόγου, ἄνευ αἰτίας·‖ تأخير — ἄνευ ἀναβολῆς·‖ — موجب ἄνευ αἰτίας·‖ تأنى — ἄνευ τόκου, ἀτόκως· ‖ اجرت —، ﻫ اجرتى — #πιλα-πιζρετιν, ἀνευ μισθοῦ, ἀμισθί·‖ رخصت —، ﻫ رخصتى — #πιλα-ροὺχσατιν, ἄνευ ἀδείας·‖ اسم — ى — ἄνευ ὀνόματος, ἀνώνυμος·‖ زلال — ى — ἄνευ λευκώματος· ‖ ماء — ى — ἄνυδρος· ‖ — كاس ἄνευ κάλυκος, ἀκάλυξ.

بلابان } Τ. #πελαπὰν, βλ. بلابان.

بلاد } Α. #πιλάδ [πλθ. τοῦ بلد ﻫ بلده] ὄν. πόλεις, τόποι, χῶραι: اللى — ى — αἱ τρεῖς πόλεις, ﻫ προάστεια Κ]πόλεως, ἤτοι τὸ Ἐγρίπι [βλ. ايوب], ὁ Γαλατᾶς καὶ ἡ Χρυσόπολις· ‖ اربعه — ى — αἱ τέσσαρες πόλεις, ἤτοι αἱ μετὰ τὴν Κ]πολιν τέσσαρες μεγαλείτεραι πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας: Ἀδριανούπολις, Προῦσα, Δαμασκός, Κάϊρον·‖ عرب — ى αἱ πόλεις τῆς Ἀραβίας.

بلادت } Α. #πελαδέτ [ρζ. بلد] ἀφ. θ. βλακεία, εὐήθεια, ἄνοια, ἀπάθεια.

بلاديده } Π. πελὰ-τιτέ, ἐπθ. ὁ ἰδὼν συμφοράς, παθήματα, πολυπαθής.

بلازده } Π. πελὰ-ζετέ, ἐπθ. ὁ πληγεὶς ὑπὸ συμφορῶν, δυστυχής.

بلازك } ἢ بيلازك Τ. πιλεζίκ, ὀν. βραχιόνιον, κρίκος: ى — آيلاق βραχιόνιον περὶ τὸν πόδα, ἤτοι κρίκος ὃν αἱ γυναῖκες τῶν Ἀράβων θέτουσι περὶ τὰς κνήμας ὡς κόσμημα· || ى — قويو κρικοειδὴς ἐπιστόμιος λίθος τοῦ ῥέατος ἐκ μαρμάρου συνήθως.

بلاغت } Α. πελαγὰτ [ῥζ. بلغ] ἀφ 0. εὐγλωττία, ἀρετὴ λόγου συνισταμένη εἰς τὴν χρῆσιν λέξεων οὐ μόνον κανονικῶν, ἁρμονικῶν καὶ καλῶς συντεταγμένων, ἀλλὰ καὶ συναδουσῶν πρὸς τὸν σκοπόν: ـــ افاده, ἢ كلام ـــ εὐγλωττία λόγου, εὐφράδεια· || ـــ صاحب εὔγλωττος, εὐφραδής· || ـــ لـ ῥητορική· βλ. فصاحت.

بلاغت پرداز } Π. πελαγὰτ-περτάζ, ἐπθ. ὁ συντάττων λόγον εὐφραδῆ, ὁ ὁμιλῶν εὐγλώττως, εὐφραδής.

بلاغت پردازانه } Π. πελαγὰτ-περταζανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εὐγλώττῳ, εὐφραδεῖ· § ἐπῤ. εὐγλώττως.

بلاغت فروش } Π. πελαγὰτ-φυρούζ, ἐπθ. ὁ ἐπιδεικνύων [πωλῶν] εὐγλωττίαν, ὁ κομπάζων ἐπὶ εὐγλωττίᾳ.

بلاغت فروشانه } Π. πελαγὰτ-φυρουσανὲ ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ ἐπὶ εὐγλωττίᾳ κομπάζοντι, κομπαστικός· § ἐπῤ. κομπαστικῶς, κατ' ἐπίδειξιν εὐγλωττίας.

بلاكش } Π. πελὰ-κέζ, ἐπθ. ὁ ὑποστὰς ἢ ὑφιστάμενος συμφοράς, δυστυχήματα, παθήματα, πλήξιον, ταλαιπωρούμενος.

بلالت } Α. πυλαλέτ, ἢ ولا πυλαλέ, ἀφ. 0. ὑγρότης, ὑγρασία.

بلالى } Τ. πελα-λή, ἐπθ. ὁ ἐφέρων συμφοράν, ἐπικίνδυνος, πλήρης ἐμποδίων, δυσκολιῶν, δύσκολος [ἄνθρωπος ἢ ὑπόθεσις].

بلاهت } Α. πελαχὲτ [ῥζ. بله] ἀφ. 0. βλακεία, εὐήθεια, ἠλιθιότης.

بلايا } Α. πελαγιὰ [πλθ. τοῦ بليه] ὀν. συμφοραί, παθήματα, δυστυχήματα.

بلبال } Α. πελπάλ, ὀν. ἀνησυχία, ταραχή: بال — ἀνησυχία τῆς καρδίας, ἤτοι ἐσωτερική· § πλθ. بلابل πελαπίλ.

بلبانلامق } Τ. πελπανλαμάκ, ταὐτὸ τῷ بلبالانمق βλ.

بل بل } Τ. πὲλ πέλ, βλ. بل.

بلب } Π. πε-λέπ, βλ. لب λέπ.

بلبل } Π. πυλπύλ, ὀν. ἀηδών: كى سويلك — λαλῶ ὡς ἡ ἀηδών, ἤτοι εὐγλώττως, ἢ πολλά, ἔχω διάθεσιν· || — بوغازجه ὑπολαΐς.

بلبله } Α. πυλπυλὲ, ὀν. 0. φιάλη ἢ ἄλλο ἀγγεῖον ὄχον ὀπλήν, ἐξ ἧς ῥέει τὸ ὕδωρ.

بلبليه } Τ. πυλπυλιγέ, ὀν. τευθίς, κοινῶς καλαμάρι [μαλάκιον].

بلجى } Τ. πελ-ὄζί, ὀν. ἐργάτης ἐργαζόμενος διὰ τῆς λίσγου.

بلجيقا } ἢ بلجيقه πέλὄζικα, ὀν. κ. ἢ Βελγική, τὸ Βέλγιον.

بلجيقالى } Τ. πελὄζικα-λή, ὀν. Βέλγος.

بلد } Α. πελέτ, ὀν. πόλις, χώρα: ال — πελὲτ-υ-λ-λάχ, ἢ πόλις τοῦ Θεοῦ, ἤτοι ἡ Μέκκα· || — ال شيخ πὲτὶχ-υ-λ-πελέτ, ὁ σέχης ἢ ὁ δήμαρχος τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας· βλ. καὶ بلده. § πλθ. بلاد πιλάτ.

بلدان } Α. πυλτάν, [πλθ. τοῦ بلد βλ.] ὀν. πόλεις, χῶραι: ده — و عروض كاه ليل و نهار اولدى ἐγένετο ἡσηιερία καθ' ἅπαντα τὰ πλάτη καὶ τὰς χώρας.

بلدك } Τ. πιλτίκ, βλ. بيلديك.

بلده } Α. πελτέ, ὀν. 0. πόλις: استانبول — ى ἢ [πόλις] Κωνσταντινούπολις· || — طيبه ἢ ὡραία, ἢ ἐξοχος πόλις [ἐπίθετον τῆς Ἰζλέως]· || — ادرنه, ἢ πόλις Ἀδριανουπόλεως· § πλθ. بلاد πιλάτ καὶ بلدان πυλτάν.

بلدى } Α. πελετ-ί, ἐπθ. ἐγχώριος, δημοτικός, δημαρχιακός: — مجلس δημαρχιακὸν συμβούλιον· § ὁ κάτοικος πόλεως, ἀστός, δημότης [ἀντιθ. بدوى πετεβί, νομάς, βεδουΐνος]· § ὕφασμα ἐγχώριον βαμβακερόν, τσίτιον· § 0. بلديه: — دائره δημαρχιακὸν τμῆμα ἢ ἁπλῶς بلديه δημαρχία· || — مديرى, ἢ رئيسى — δήμαρχος.

بلدير } ἢ بيلدير Τ. πήλτιρ, ἐπῤ. πέρυσι.

بلديرجين } Τ. πιλτιρὄζήν, ὀν. ὄρτυξ, κ. ὀρτύκι: — قزيل ἐρυθρὸς ὄρτυξ· || — ياز φαιὸς ὄρτυξ.

بلديه } Α. πελετιγέ, βλ. بلدى.

بلرتمك } ἢ كلرتمك بلورتمك Τ. πελυρ-τ-μέκ, ῥημ. μτβ. κάμνω τι νὰ φαίνηται, ἐκδηλῶ [αἰτ]: — كوز ἀνατείνω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξ ὀργῆς, κ. τσιτόνω, γουρλάνω τὰ μάτια.

بلرملك } ἢ بلورملك بلورمك Τ. πελ-υρμὲκ [ἐκ τοῦ بل ἐνάργεια· βλ.] ῥημ. οὐδ. φαίνομαι, ἀναφαίνομαι, ἐκδηλοῦμαι, ἀνατείνομαι [ἐπὶ ὀφθαλμῶν διαστελλομένων ἐξ ὀργῆς ἢ ἕνεκα νόσου καὶ ἀδυναμίας], κ. τσιτόνομαι, γουρλόνομαι: بر اغاجك هيچ بلورمامش اولان ميوه‌سى صاغى باللر ἄκυρον εἶναι τὸ πωλεῖν καρπὸν δένδρου μηδόλως ἀναφανέντα· || ساحل اوزاندن بلورمش τὸ παράλιον μακρόθεν ἐφάνη.

بلرى } ἢ بلورى Τ. πελυρί [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ἀνοικτός, διεσταλμένος, κ. γουρλωμένος, τσιτωμένος: كوزى — حدتندن كوزى ἐκ τῆς ὀργῆς ὁ ὀφθαλμός του ἔμεινε διεσταλμένος.

بلسان } Α. πελεσὰν [βλ. بلسك] ὀν. βαλσαμίνη [ῥτ. εὔοσμον]· § βάλσαμον, ἤτοι τὸ ἐκ τοῦ φυτοῦ τούτου ἢ ἄλλων δένδρων ἐκρέον ὑγρόν· βλ. καὶ بلسم.

بلسم } Α. πελσὲμ [βλ. προηγ.] ὀν. βάλσαμον [ῥητινώδης εὔοσμος χυμὸς ἐκρέων ἐκ τινων δένδρων· § βαλσαμίνη [ῥτ. εὔοσμον]· βλ. καὶ بلصم.

بلسمى } Α. πελσεμ-ί, ἐπθ. βαλσαμικός· §. 0. بلسميه.

بلش } Τ. πελὲς [ἐκ τοῦ ἀραβ. بلا شى πέλα ἐέτ, ἄνευ οὐδενὸς πράγματος] ἐπθ. ὁ δωρεάν, ὁ ἄνευ ἀξίας: آت — ἵππος ἐλαττωματικός.

بلصم } Α. πελσάμ, ὀν. βαλσαμίνη· βλ. بلسم.

بلطفه } Α. πὶ λὔτφι-χι [ἐκ τῆς προθ. ب πὶ, τῆς λ. لطف καὶ τῆς ἀντ. ه] τῇ χάριτι ἐκείνου, ἀντὶ بلطف الله πὶ λὔτφί-λλαχι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ: بلطف الله τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου.

بلع } Α. πέλ, ῥ. ἀφ. καταβρόχθισις, κατάποσις: قه — καταβρόχθισις βλομοῦ. || Ῥημ. καταβροχθίζω, καταπίνω [αἰτ.]: چون بكارى اكل ايلدى — و ἔφαγε καὶ κατεβρόχθισεν ὅλα τὰ φαγητά.

بلعم } Α. πελάμ, ἐπθ ἄπληστος, ἀδηφάγος, ἀκόρεστος.

بلعوم } Α. πελοὶμ, ὀν. φάρυγξ.

بلعومى } Α. πελουμ-ί, ἐπθ. φαρυγγώδης: ـــ درق ἀδενοφαρυγγώδης || ـــ لسانى φαρυγγογλωσσώδης· || ـــ لبانى φαρυγγοσταφυλίτης· § 0. بلوميه.

بلغاء } Α. πυλεγὰ [πλθ. τοῦ بليغ] ὀν. ἄνθρωποι εὔγλωττοι, εὐφραδεῖς: ى — عرب οἱ εὔγλωττοι τῶν Ἀράβων.

بلغار } ἢ بولغار πουλγάρ, ὀν. κ. Βούλγαρος: قاريسى — Βουλγαρίς· || چوجنى — Βουλγαρόπαις.

بلغارجه } Τ. πουλγάρ-ὄζα, ἐπθ. Βουλγαρικός· § [ὀν.] ἡ Βουλγαρική γλῶσσα· § [ἐπῤ.] Βουλγαριστί: كيبى — ὁμιλῶ βουλγαριστί.

بلغارستان } πουλγαρ-ιστάν, ὀν. κ. Βουλγαρία [ἡ χώρα]: امارى — ἡ ἡγεμονία, καὶ بكى — ὁ ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας.

بلغم } Α. πελγάμ, ὀν. φλέγμα: چيقارمه — ἀποφλεγματώσις [ἐξαγωγὴ φλεγμάτων]· || سوكن — πελγὰμ σοκέν, ἢ وكديرجى — πελγὰμ δόκτιρτζί, ἀποφλεγματικόν, ἤτοι ἰατρικὸν συντελοῦν εἰς τὴν ἐξαγωγὴν φλεγμάτων, ἀνακαθαρτικόν· || قاريلى — ἀφίνω φλέγματα, ἤτοι ἀνακατόνω, συγχέω, ταράττω ὑπόθεσιν.

بلغمى } Α. πελγαμ-ί, ἐπθ. φλεγματικός, φλεγματώδης: مزاج —, ἢ المزاج — πελγαμιγζυ-λ-μιζάζ, φλεγματώδους κράσεως· § ὁ ἔχων χρῶμα φλέγματος: تاش — λίθος πολύτιμος ἐκ τοῦ εἴδους سليمانى [βλ. λ.], χρώματος ἠλέκτρου, ἐξ οὗ κατασκευάζονται κύπελλα, φιαλίδια [φλιτζάνια] κτλ. § 0. بلغميه.

بلغور } Τ. πουλγούρ, βλ. بولغور ἢ بورغول.

بلغه } Α. πυλγὰ [ῥζ. بلغ] ὀν. 0. ποσὸν τροφῆς ἱκανὸν διὰ νὰ ζήσῃ τις, πόρος.

بلك } Τ. πιλέκ, βλ. بيلك.

بلكو } Τ. πιλγκί, ἢ πιλεγί, βλ. بيلكو.

بلكج } Τ. πιλγκίτς, βμ. بيلكج.

بلكه } Π. **κέλ-κιι**, κ. بلكيم **κέλ-κιμ** [ἐκ τοῦ ἀρθ. بل μᾶλλον, τοὐναντίον, καὶ τοῦ π. كه ὅτι] ἐπρ. τοὐναντίον, μᾶλλον: هوانك برودتنه ياغمش — قار ياغمش جانب شماله نظراً κατὰ τὸ ψῦχος τοῦ καιροῦ, εἰς τὸ βόρειον μέρος ἔδρεξε, μᾶλλον ἐχιόνισε· || ديديكم يار غكسار دكل — ثدت فزای حسرتدر ὁ φίλος, ὃν εἶπον, δὲν εἶναι παρήγορος, μᾶλλον αὐξάνει τὴν σφοδρότητα τοῦ πόθου· § ἴσως, ἐνδεχόμενον: قباحتی بیلیور — ἴσως δὲν γινώσκει τὸ σφάλμα του· || عفو ايليه‌لم كه — تبلز بر سورچن آتك باشی كسلمز συγχωρήσωμεν, διότι ἴσως ἀγνοεῖ· δὲν κόπτεται ἡ κεφαλὴ ἵππου ἅπαξ προσκόψαντος.

بلكيم } Τ. **κέλκιμ**, βλ. بلكه.

بللتمك } Τ. **κελλε-τ-μέκ** [ἐκ τοῦ ايلمك] ρμ. μτδ. κάμνω ἢ βάλλω τινὰ νὰ μάθῃ τι, νὰ ἐντυπώσῃ τι [δοτ. αἰτ.]: شاكردانه بللتيدر الفبايی πρέπει νὰ βάλλῃ τις τοὺς μαθητὰς νὰ μάθωσι τὸ ἀλφάβητον· § βάλλω τινὰ νὰ σκάψῃ διὰ τῆς λίσγου [بل].

بللنمك } Τ. **κελλε-ν-μέκ** [ἐκ τοῦ ايلمك] ρμ. πθ. ἐκμανθάνομαι [ἐπὶ μαθήματος, γνώσεως κτλ.] § σκάπτομαι διὰ λίσγου [βλ. بل].

بللو } Τ. **κελλί**, بللوسز **κελλισίζ**, βλ. بلليسز, بللی.

بللور } **κιλλούρ**, ἐσφαλμένον ἀντὶ بلور βλ.

بللورسز } Τ. **κελλούρ-σύζ** [ἐκ τοῦ بللوسز ἢ بللیسز] ἐπθ. ὁ μὴ διακρινόμενος, ἀφανής, ὕποπτος: كك — κάμνω τινὰ ἢ τι ἀφανές, ἐξαφανίζω.

بللەمك } Τ. **κελ-λεμέκ** [ἐκ τοῦ بل ἐνάργεια] ἐκμανθάνω, ἐντυπῶ εἰς τὸν νοῦν [αἰτ.]: شاكردان الفبايی بللەدكدنصكره بو درسه كچيريله‌جكدر οἱ μαθηταὶ ἀφοῦ μάθωσι τὸ ἀλφάβητον θὰ περάσωσιν εἰς τὸ μάθημα τοῦτο· § [ἐκ τοῦ بل λίσγος] σκάπτω τὴν γῆν διὰ τῆς λίσγου.

بللەيش } Τ. **κελ-λεγίς** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. ἐκμάθησις, ἐναποτύπωσις ἐν τῷ νῷ· § σκαφὴ διὰ λίσγου [βλ. بل].

بللی } ἢ بللو Τ. **κελλί** [ἐκ τοῦ بل ἐνάργεια] ἐπθ. ἐναργής, φανερός, δῆλος: بس — πρόδηλος, προφανής, καὶ ἐπρ. προφανέστατα, προδήλως· || باشلو — πασίγνωστος, διακεκριμένος, ἰδιαίτερος, ἀνεξάρτητος· || كك — καθιστῶ τι δῆλον, φανερόν· || اولق — γίνομαι δῆλος, φαίνομαι· ἐκδηλοῦμαι, διακρίνομαι· || اولمز — δὲν γίνεται δῆλον, δὲν διακρίνεται, δὲν φαίνεται· || دكل — δὲν εἶναι δῆλον, φανερόν· || طوغری سويلديكی — چهره‌سندن اولور ايدی ἐκ τοῦ προσώπου του ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν:

بللی } Τ. **κελ-λί** [ἐκ τοῦ بل ὀσφῦς] ἐπθ. ὁ ἔχων [τοιαύτην ἢ τοιαύτην] ὀσφύν: — اينجه ὁ ἔχων τὴν ὀσφὺν λεπτήν, λεπτός, ῥαδινός, εὐλύγιστος.

بلليسز } ἢ بللوسز Τ. **κελλι-σίζ**, ἐπθ. ὁ μὴ καθαρός, ὁ μὴ εὐδιάκριτος, ἀνεπαίσθητος, δυσδιάκριτος, ἀγνώριστος, ἄγνωστος.

بلمك } Τ. **κιλμέκ**, βλ. بلك.

بلند } Α. **κιλένδ**, ἐπθ. ὑψηλός [ἐπὶ ὑλικῶν τε καὶ ἠθικῶν]: آواز ايله — ὑψηλῇ [γεγωνυίᾳ] τῇ φωνῇ, ὑψηλοφώνως· || ديوار — τοῖχος ὑψηλός· || ايوان — قصر περίπτερον, οὗ αἱ στοαὶ ὑψηλαί· || — رأی γνώμη, φρόνημα ὑψηλόν· || قدر — ὁ ὑψηλὸς περιωπῆς· || مرتبه — ὁ ὑψηλοῦ βαθμοῦ, περιωπῆς· || پايه — ὁ ὑψηλοῦ ἀξιώματος· || نظر — ὁ ὑψηλοῦ βλέμματος, μεγαλεπήβολος.

بلوت } Τ. **κουλούτ**, βλ. بولوت.

بلور } Α. **κιλλούρ**, ὀν. κρύσταλλον· § ἐπθ. κρυστάλλινος: باردق — ποτήριον κρυστάλλινον· || كاسه — φιάλη κρυστάλλινη· § πλθ. بلورات **κιλλουράτ**· βλ. καὶ تبلر.

بلورات } Α. **κιλλουράτ** [πλθ. τοῦ بلور] ὀν. κρύσταλλα: توصيف — κρυσταλλογραφία· || تكون — κρυστάλλωσις· || تصنيع — κρυσταλλοτεχνία.

بلورمك } Τ. **κελλουμέκ**, βλ. بلرمك.

بلوری } Α. **κιλλουρ-ί**, ἐπθ. κρυστάλλινος, κρυσταλλώδης· § θ. بلوريه.

بلورسز } Τ. **κελλούρ-σύζ**, ταυτὸ τῷ بللیسز βλ.

بلورين } Π. **κιλλουρ-ίν**, ἐπθ. κρυστάλλινος: جام — ποτήριον κρυστάλλινον.

بلوط } Α. **κελλούτ**, ὀν. δρῦς [τουρκ. مشه]: الارض — **κελλούτου-λ-ἄρζ**, τεύκριον [ἐκτ.]· || ماء — χαμαίδρυς [ἐκτ.]· || — شاه, ἢ كلل — **κελλούτου-λ-μελίκ**, κάστανον· βλ. καὶ بليد.

بلوطيه } Α **κελλουτ-ιγέ**, ἐπθ.θ. κυπελλοφόρος [ἐκτ.]: — فصيله οἰκογένεια τῶν κυπελλοφόρων [φυτῶν]· § ὀν. βάλανος.

بلوط } Τ. **κουλούτ**, بلوطلاغ، بلوطلاغق· βλ. بولوتلاغ، بولوت، بولوتلی.

بلوغ } Α. **κιλούγ** [ρζ. بلغ] ἀφ. ἐνηλικιότης: — سن **dinni κιλούγ**, ἐφηβικὴ ἡλικία, ἢ — حد — **χάττι κιλούγ**, τὸ ὅριον τῆς ἐνηλικιότητος· || ايرمك — واصل اولق ἢ — سن — ἀφίκνω εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν.

بلوك } Τ. **κιλούκ**, ὀρθότερον بولوك ἢ كلوك βλ. بولوك.

بلەزك } Τ. **κιλεζίκ**, βλ. بلازك.

بلوی } Α. **κελβά** [ταὐτὸ τῷ بلا καὶ بليه] ὀν. θ. συμφορά, δυστύχημα.

بلهوس } Π. **κιλ-χεβές**, ἐπθ. ἐπιρρεπὴς εἰς τὰς ὀρέξεις του, ἀψίκορος· βλ. بوالهوس.

بلی } Α. **κέλι**, ἐπρ. ναί, μάλιστα.

بليات } Α. **κελιγιάτ** [πλθ. τοῦ بليه] ὀν. συμφοραί, δυστυχήματα.

بليد } Α. **κελίδ** [ἐκ τοῦ بلادت] ἐπθ. εὐήθης, βλάξ, ἀναίσθητος.

بليرسز } Τ. **κελιρ-σίζ**, βλ. بلورسز.

بليغ } Α. **κελίγ** [ἐκ τοῦ بلاغت] ἐπθ. εὔγλωττος, εὐφραδής [ἐπὶ ἀνθρώπων ἢ λόγου καὶ ποιήσεως]: — شاعر — ποιητὴς εὔγλωττος· || — شعر — ποίησις εὔγλωττος· || — دعای εὐχὴ εὔγλωττος· || — تأثير — ἐπίδρασις καλή· § πλήρης, ἐπαρκής, μέγας: — سی — μεγάλη προσπάθεια· θ. بليه: || — نشيده ὑμνῶδες ποίημα, εὔγλωττον.

بليغانه } Π. **κελιγ-ανέ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εὐγλώττῳ, εὔγλωττος [ἐπὶ λόγου, συγγράμματος κτλ.]: — توصيف περιγραφὴ εὔγλωττος· § [ἐπρ.] εὐγλώττως.

بليك } ἢ بلين Τ. **κελίν** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ بل ἐνάργεια] ἐπθ. ὁ μετ' ἀπορίας καὶ ἐκπλήξεως ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀτενίζων, ἔκπληκτος, ἐνεός.

بليكلەمك } ἢ بلينلەمك Τ. **κελιν-λεμέκ**, [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. παρατηρῶ, ἀτενίζω μετ' ἐκπλήξεως, μὲ ὄμμα εὔπθες· § ἀφυπνίζομαι πεφοβισμένος, ξυπνάζομαι ἐν τῷ ὕπνῳ, πτοοῦμαι.

بليه } Α. **κελιγέ** [ρζ. بلا] ὀν. θ. δυτύχημα, συμφορά: انفصاله اوغرادق — ὑπεπέσαμεν εἰς τὸ δυστύχημα τῆς παύσεως· § πλθ. بليات **κελιγιάτ**, καὶ بلايا **πελαγιά** ε مضحكه بليات δυστυχήματα κωμικά.

بم } Τ. **κέμ**, μόριον ἐπιτατικόν, ὅπερ προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ τοῦ γράμματος ب καθιστᾷ αὐτὰ ἐπιτατικά, ὡς: بم بياض **κέμ-κεγιάζ**, ὅλως λευκός, κατάλευκος· βλ. καὶ بام:

بم } Α. **κέμμ** [προφέρεται **κέμ**] ὀν. ἡ χορδὰ ἤτοι ἡ βαρύτονος χορδὴ μουσικῶν ὀργάνων, ὡς κιθάρας κτλ.

بمحل } Π. **κε-μεχάλλ** [ب προθ. καὶ λ. محل] ἐπθ. ὁ ἔχων τὸν τόπον, πρόσφορος, κατάλληλος τῇ περιστάσει· § ἐπρ. καταλλήλως· ἐν χρήσει μᾶλλον ἀποφατικῶς, ἤτοι بمحلی βλ.

بمعناه } Α. **κὶ μάνα-χου** [προθ. ب **κὲ** λ. معنا καὶ ἀντ. ه **χοῦ**] ἐπρ. τῆς αὐτῆς ἐννοίας, ταὐτόσημον: ايضا — τῆς αὐτῆς ἐννοίας, ὡσαύτως.

بمقام } Α. **κὶ μεκάμ** [πρόθ. ب **κὶ** καὶ λ. مقام] ἐπθ. ὁ ἐν θέσει, ὁ ἐπέχων θέσιν, § Π. **κὲ μακάμ** βλ. مقام.

بمنه } Α. **κὶ μέννι-χι** [προθ. ب **κὶ**, λ. منّ καὶ ἀντ. ه] τῇ χάριτι ἐκείνου, δηλ. τοῦ Θεοῦ: الكريم — **κὶ μέννι-χι-λ-κερίμ**, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ· || تعالی — **κὶ μέννι-χι-τεάλα**, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου.

بن } Τ. **κέν**, ἀντ. ἐγώ: كيدم — — λέγω ἐγώ, ἐγώ, ἤτοι γίνομαι ἐγωιστής· || كيدك — شيطان كاريدر ὁ ἐγωισμὸς εἶναι ἔργον τοῦ διαβόλου [διαβολικόν]· || جه — **κένδζε**, κατ' ἐμέ, κατὰ τὴν γνώμην μου· || سز — **κεν-σίζ**, ἄνευ ἐμοῦ: سز كيدمز — ἄνευ ἐμοῦ δὲν δύναται νὰ μεταβῇ· § سلو — لو **σεν-λί κεν-λί**, μὲ τὸ σὺ καὶ μὲ τὸ ἐγώ, ἤτοι μετὰ μεγάλης οἰκειότητος: ايلك ملاقاتده برنجی خطابلری سلو — لو اولدرق وقوعبولدی ἀκόμη ἐν τῇ πρώτῃ συνεντεύξει ἡ πρώτη συνομιλία αὐτῶν ἐγένετο μετὰ μεγάλης οἰκειότητος· || βλ. καὶ بز.

بن } Τ. **κέν**, βλ. كى **κέν**.

بن } Α. πὶν [βλ. ابن ἴπν] ὄν. υἱός: احمد—محمد 'Αχμὲτ υἱὸς Μεχμέτ· || عيسى — مريم 'Ιησοῦς υἱὸς Μαριάμ· § πλθ. بنون πενούν, بنين πενίν, ابنا ἐπνὰ καὶ بنى πένι.

بن } Π. πὼν, ὄν. βάσις, ῥίζα, στέλεχος, συνεκδ. δενδρύλλιον, ψυτόν: حصار — ἡ βάσις τοῦ τείχους· || ديوار — ἡ βάσις τοῦ τοίχου· || — بى سر و ἄνευ κεφαλῆς καὶ ἄνευ βάσεως, ἤτοι ἀσυνάρτητος, ἀδάσημος [λόγος] ἢ ἄθλιος, εὐτελής: — سخن بى سر و λόγος ἀσυνάρτητος· || — كل ροδῆ, τριανταφυλλιά.

بن } Α. πὼν, ὄν. τὸ δένδρον καὶ ὁ καρπὸς τοῦ καφέ· § εἶδος τουρδῆς ἢ σαλάτας κατασκευαζομένης ἐν 'Αραβίᾳ ἐκ τῶν φύλλων καὶ τοῦ ἄθρου καρποῦ τοῦ δένδρου τοῦ καφέ.

بناء } Α. πεννὰ [ἐκ τοῦ ἐπομ. بنا] ὄν. ἀρχιτέκτων.

بناء } Α. πινά, ὄν. κατασκευή, κτίριον, οἰκοδομή: مكتب — ى κτίριον στερεόν· || مكتب — ى τὸ κτίριον τῆς σχολῆς· || Ρμ. كبنا — οἰκοδομῶ, κτίζω [αἰτ]: ايلدى — خسته‌خانه مكتبى، ἐκτισε σχολήν, νοσοκομεῖον κτλ. § μτφ. στηρίζω, ἐποικοδομῶ ἀπόφασιν, σκέψιν, ἰδέαν [δοτ. αἰτ.]: ايلدى — حكمى بونلرك شهادتنه τὴν ἀπόφασιν ἐστήριξεν ἐπὶ τῆς μαρτυρίας τούτων· || برين — πινὰ πὲρ ἴν, ἐπὶ τῇ βάσει τούτου, ἑπομένως [βλ. برين]· § ναυτ. τὸ σῶμα, τὸ σκάφος τοῦ πλοίου: امينى — ἐπιστάτης ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς, ἢ ἐπὶ τῶν ναυπηγικῶν ἐργασιῶν ναυστάθμου· § γρμ. διάθεσις, ψωνὴ τοῦ ῥήματος: معلوم — ى ψωνὴς ἐνεργητικῆς· § τὸ ἄκλιτον τοῦ ὀνόματος.

بناءً } Α. πινά-εν [αἰτ. τοῦ προηγ. κ. λ. ἐπὶ τῇ βάσει] συνδ. ἕνεκα, κατὰ συνέπειαν [δοτ.]: — بوكا ἕνεκα τούτου· || سويلديكنه — ἕνεκα τοῦ ὅτι εἶπε· || عليه — πινάεν ἀλέϊχ, ἢ كلى عليه — πινάεν ἀλὰ ζάλικε, ἢ على هذا — πινάεν ἀλὰ χάζα, ἑπομένως, ἕνεκα τούτου, κατὰ συνέπειαν.

بنات } Α. πενὰτ [πλθ. τοῦ بنت πίντ] ὄν. κόραι, θυγατέρες: — حوا αἱ θυγατέρες τῆς Εὔας [χάββα], ἤτοι αἱ γυναῖκες· || الدهر — πενάτυ-τ-τέχρ, συμφοραί, δεινά· || الفكر — πενάτυ-λ-φίκρ, ἐμπνεύσεις ποιητικαί· || نعش — πενάτι νάζ, ὁ ἀστερισμὸς τῆς μεγάλης καὶ τῆς μικρᾶς Ἄρκτου.

بنادر } Α. πενατὶρ [πλθ. τοῦ بندر πενὶρ] ὄν. λιμένες ἐμπορικοί, ἀποβάθραι.

بنادق } Α. πενατὶκ [πλθ. τοῦ بندق πένε-τούκ] ὄν. σφαῖραι.

بناصر } Α. πενασὶρ, πλθ. τοῦ ناصر πινσὶρ βλ.

بناكوش } Π. πινὰ-γκιὸζ, ὄν. λοβὸς τοῦ ὠτός.

بنام } Π. πε-νὰμ [προθ. ب πὲ καὶ λ. نام] ἐπθ. περιώνυμος, ὀνομαστός, διάσημος: شاعر — ى ποιητὴς περιώνυμος· || — لوغرافى γραφὴς διάσημος· || [τῇ الله]: اسرائيلك ملاحتيله بر شهر دلارام ايدى — ἤτο πόλις τερπνή, ὀνομαστὴ ἐπὶ τῇ καλλονῇ τῶν γυναικῶν αὐτῆς· § [ἐπρ.] ἐν ὀνόματι· خدا — πενάμι χοτά, ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ.

بنان } Α. πενάν, ὄν. δάκτυλος: شار البنان μυσάρον πὶ-λ-πενάν, δακτυλοδεικτούμενος, περιώνυμος [ἐκ τῆς λ. شار, τῆς προθ. ب πὶ, τοῦ ἄρθ. ال καὶ τῆς λ. بنان].

بنت } Α. πίντ, ὄν. θ. θυγάτηρ, κόρη: — الابن πίντυ-λ-ϊάν, κόρη υἱοῦ, ἐγγόνη· || عنب — ى πίντι ἰνέπ, ἢ العنب — πίντυ-λ-ἰνέπ, κόρη τῆς σταφυλῆς, ἤτοι οἶνος: دكى العنب — آلامندى نشدى δὲν ἦτο ἀξία [πέϊμετι] πένθυμία τοῦ οἴνου πρὸς τὰς ἐξ αὐτοῦ λύπας· || شفه — ى الشفه — πίντυ-ὸ-σεφέχ, θυγάτηρ τοῦ χείλους, ἤτοι λόγος· § πλθ. بنات πενάτ, βλ.

بنج } Α. πὲνδζ [ἐκ τοῦ بنك πὲγκ] ὄν. ὑοσκύαμος: اسود — μέλας ὑοσκύαμος.

بند } Π. πὲντ [προστ. τοῦ ρμ. بستن πεστὲν δένειν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει]: — زنجير πιδ-πέντ, ὁ δένων ἢ ὁ δέσας τοὺς δαίμονας· || — زنجير ἀλύσει δεδεμένος, ἀλυσίδετος· || — ايلمك ὁ δένων δεσμόν, συνδέων· || — شيرازه ὁ διοργανίζων, ὁ θέτων ἐν τάξει, τακτοποιῶν· || — رشته ὁ δένων νῆμα, ὁ συνδέων· || — كمر ὁ ἐν ζωνῇ καθειργμένος· § ὄν. δεσμός, πέδαι: — اهنين πέδαι σιδηραῖ· § ζώνη: ميان — ى ζώνη τῆς ὀσφύος· § ἄρθρωσις, κλείδωσις, ἁρμός: — ى ἄρθρωσις, ἁρμὸς τοῦ αὐλοῦ [νέϊ]· § προχωμα, δεξαμενὴ ὕδατος, ἤτοι κοινὸν ὑδραγωγεῖον: صو — ى δεξαμενὴ ὕδατος· || صو — ى ὕδωρ δεξαμενῆς· § ἄρθρον ἐφημερίδος, ἤτοι πολιτικὸν δελτίον, ἢ ἄρθρον νόμου, ἢ παράγραφος: غزته — ى ἄρθρον ἐφημερίδος· || سياسى — ى ἄρθρον πολιτικόν· || نظامنامه‌نك

— ى دردنجى τὸ ἓν ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ· § στροφὴ ᾄσματος, ποιήματος: ى — شرقينك ايلك ἢ πρώτη στροφὴ τοῦ ᾄσματος· βλ. ترجيع· || Ρμ. دنو [δοτ. αἰτ.]: ايتدى — كنديسنه اى προσείλκυσεν αὐτὸν εἰς ἑαυτήν, κατέκτησε τὴν καρδίαν του.

بندر } Π. πενὶρ, ὄν. ἀποβάθρα, λιμήν, ἐμπορικὴ πόλις· § φρούριον ἢ ὀχύρωμα ἀνεγειρόμενον εἰς τὸ στόμιον στενοῦ, πορθμοῦ· § πλθ. ἀρθ. بنادر πενατὶρ.

بندرك } Π. πενὶρὲκ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. φρούριον ἢ ὀχύρωμα κατὰ τὴν εἴσοδον λιμένος ἢ στομίου· § τουρκ. κατὰ παραφθορὰν بندرك μενὶρὲκ· βλ. λ.

بندركاه } ἢ بندركه Π. πενὶρ-γκιάχ, ὄν. συνών. τῷ بندر: استانبول كبى بر — جسيم μεγάλη ἐμπορικὴ πόλις, οἷα ἡ Κων]πολις.

بندرمك } Τ. πινὶρμὲκ, βλ. پندرمك.

بندق } Α. πὺντούκ, ὄν. καὶ τὸ θ. بندقه πὺντὺκά, μικρὰ σφαῖρα ὡς τοῦ πυροβόλου, βολίς· § λεπτοκάρυον, κ. φουντοῦκι.

بندق } Π. πὺντούκ [βλ. προηγ.] ὄν. λεπτοκάρυον· βλ. καὶ فندق.

بندكان } Π. πὲντε-γκὰν [πλθ. τοῦ بنده] ὄν. δοῦλοι, θεράποντες: سلطنت — ى اصدقاى θεράποντες πιστοὶ τῶν θεραπόντων τῆς Κραταιᾶς Βασιλείας· || نشان — صداقت θεράποντες πιστοί.

بندكى } Π. πὲντε-γκὶ [ἐκ τοῦ بنده] ἀφ. δουλεία, ἀφοσίωσις: وظائف — ى اقتضيانندندر εἶναι ἐκ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν καθηκόντων τῆς ἀφοσιώσεως, ἤτοι τὰ καθήκοντα τῆς ἀφοσιώσεως ἀπαιτοῦσι [τοῦτο].

بنده } Π. πὲντὲ [ἐκ τοῦ ρμ. بستن πεστέν, βλ. بند] ὄν. δοῦλος, θεράπων: — كز πεντενὶζ, ὁ δοῦλός σας, ὁ θεράπων ὑμῶν, ἤτοι ἐγώ· || — لرى ὁ θεράπων Αὐτῆς, ἤτοι ἐγώ· || — كز برادر ὁ ἀδελφὸς [μου] ὁ θεράπων ὑμῶν, ἤτοι ὁ ἀδελφός μου, ὅστις εἶναι ὑμέτερος θεράπων: — لرى مخدوم ὁ υἱός μου, ὁ θεράπων Της.

بنده } ἢ بن ده Τ. πὲν-τὲ [ἐκ τοῦ بن ἐγὼ καὶ τοῦ συνδ. ده καὶ] κἀγώ.

بنده‌پرور } Π. πεντὲ-περβὲρ, ἐπθ. ὁ τρέφων τοὺς θεράποντας αὐτοῦ, ἤτοι ὁ ἀγαπῶν, εὐνοῶν, προστατεύων, ὑποστηρίζων αὐτούς, πάτρων.

بنده‌پرورانه } Π. πεντὲ-περβεραντέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἁρμόζων τῷ εὐνοοῦντι καὶ ὑποστηρίζοντι τοὺς οἰκείους θεράποντας, προστατευτικός, εὐεργετικός: جايله — كزايله διὰ τῆς εὐεργετικῆς ὑμῶν προστασίας· § ἐπρ. προστατευτικῶς, εὐεργετικῶς.

بنده‌پرورى } Π. πεντε-περβερὶ, ὄν. ἡ ἰδιότης τοῦ ἀγαπῶντος, εὐνοοῦντος, προστατεύοντος τοὺς θεράποντας αὐτοῦ, εὐεργετικότης, προστασία: دولتلريله — ، διὰ τῆς προστασίας τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

بنده‌خانه } Π. πεντε-χανέ, ὄν. οἰκία τοῦ θεράποντος, τοῦ δούλου, ἤτοι ἡ οἰκία μου, κ. τὸ δουλικόν μου [ἔκφρασις μετριοφροσύνης ὅταν ὁμιλῇ τις περὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· ἀντίθ. دولتخانه βλ.]: ده — ἐν τῇ δουλικῇ μου οἰκίᾳ· || دن — ἐκ τῆς δουλικῆς μου οἰκίας.

بنده‌زاده } Π. πεντε-ζαδέ, ὄν. ὁ υἱὸς τοῦ δούλου, τοῦ θεράποντος, ἤτοι ὁ υἱός μου [ἔκφρασις μετριοφροσύνης ὅταν ὁμιλῇ τις περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ].

بنده‌لك } Τ. πεντε-λὶκ, ἀφ. δουλεία, πίστις, ἀφοσίωσις.

بنده‌نواز } Π. πεντε-νὺζ, ἐπθ. ὁ περιποιούμενος, εὐνοῶν τοὺς θεράποντας αὐτοῦ, εὐμενής, περιποιητικός.

بنده‌نوازى } Π. πεντε-νὺζὶ, ἀφ. ἡ ἰδιότης τοῦ περιποιουμένου, τοῦ εὐνοοῦντος τοὺς θεράποντας αὐτοῦ, εὐμένεια.

بنسز } Τ. πενὶζ, ἄνευ ἐμοῦ· βλ. بن.

بنش } Τ. πινὶζ, βλ. پنيش.

بنصر } Α. πινσὶρ, ὄν. δακτυλιώτης [δάκτυλος]· § πλθ. بناصر πενασὶρ.

بنغلداق } Τ. πὶνγιαλτάκ, ὄν. τὸ ἄνω μέρος τῆς κεφαλῆς τῶν νεογεννήτων, ὅπερ εἰσέτι εἶναι ἁπαλὸν καὶ κινητόν, πηγὴ [ἀνατ.].

بنغلدامق } Τ. πὶνγιαλτα-μὰκ [λ. ἀρχ.] ρμ. οὐδ. κινοῦμαι καὶ τρέμω ἐλαφρῶς [λέγεται ἐπὶ οὐδιῶν μαλακῶν καὶ κινητῶν, ὡς ἡ πηκτή]· βλ. καὶ زنغلدامق.

بنفسج } Α. πενεφσὲζ [ἐκ τοῦ π. بنفشه] ὄν. ἴον.

بنفسه } Α. πὶ νέφσι-χι, [ἐκ τῆς προθ. ب πὶ, τῆς λ. نفس καὶ τῆς ἀντ. ه] ἐπρ. αὐτοπροσώπως [ἐπὶ ἀνδρῶν ἢ ὀνομάτων γένους ἀρσενικοῦ]· § ἐπθ. αὐτόματος: —صادر τὸ αὐτομάτως γινόμενον· βλ. καὶ بنفسها.

بنفسها } Α. πὶ νέφσι-χα [ὡς καὶ τὸ προηγ. μετὰ τῆς ἀντ. τοῦ θ. γένους ها] ταὐτὸ τῷ بنفسه ἐν χρήσει δ' ἐπὶ γυναικῶν ἢ ὅταν ἀναφέρηται εἰς ὄνομα γένους θηλυκοῦ.

بنفشه } Π. πενεφσὲ [καὶ κατὰ παραφθ. منكشه μενεκσέ] ὄν. ἴον.

بنفشويه } Π. πενεφσε-βιγὲ [βαρβ.] ἐπθ. θ. ἰοειδῆ, ἰανθῆ [φυτά].

بنك } Π. πένγκ, ὄν. ὑοσκύαμος [βλ. بنج]· § ἔκλειγμα, ἤτοι σκευασία ἐκ φυτῶν ναρκωτικῶν· βλ. اسرار καὶ حشيش.

بنك } ἢ بَكْ Τ. πενὲκ [βλ. καὶ كِ πὲν] ὄν. κηλίς, στίγμα, ὡς κηλὶς ἐλαίου ἐπὶ τῆς σανίδος, ἢ στίγμα ἐπὶ ὀπωρικοῦ: — آ λεύκωμα, ἤτοι λευκὴ κηλὶς [ἀσπράδι] γινομένη εἰς τὸν ὀφθαλμόν· || — — στικτός, παρδαλός.

بنك } Τ. πινέκ, βλ. بنج.

بنكاه } Π. πὲν-γκιάχ, ὄν. τόπος ἢ πρᾶγμα πρὸς ἐναπόθεσιν φορτίων καὶ ἀποσκευῶν: — و بار τὰ φορτία καὶ τὰ περιέχοντα αὐτά.

بنكامك } ἢ بَكَكْ Τ. πενὲκλεν-γὲκ, ρμ. οὐδ. κηλιδοῦμαι, ἀποκτῶ κηλῖδας, στίγματα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, ὡς τὰ ὑφάσματα ἐκ τῆς ὑγρασίας, τὰ ὀπωρικὰ ἐκ τῆς ξηρασίας, τὸ πρόσωπον ἢ τὸ δέρμα τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν ἐφηλίδων [πυκνάδων].

بنكلى } ἢ بَكَلى καὶ بَكَلو Τ. πενὲκ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων κηλῖδας, στίγματα, στικτός: كدى —γαλῆ στικτή· || — ὕφασμα στικτόν· βλ. καὶ بكى πενλί.

بنكى } Π. πενγκ-ί, ὄν. ὁ συνειθίσας νὰ πίνῃ τὸ ναρκωτικὸν ποτὸν بنك πένγκ, βλ.

بنلك } Τ. πεν-λὶκ, ἀφ. ἐγωισμός, οἴησις.

بنلو } ἢ بَنلى Τ. πεν-λί, βλ. بن πὲν ἐγώ.

بنمسه‌مك } Τ. πενιμ-σεμὲκ [ἐκ τοῦ بنم ἐμοῦ] ρμ. μτθ. ἰδιοποιοῦμαι, σφετερίζομαι [ἀντ.]: بياغى بنم كتابى بنمسه‌دى σχεδὸν ἐσφετερίσθη τὸ ἡμέτερον βιβλίον· || عاريت ويردكمز ἰδιοποιήθη τὸ ἀλεξήλιον, ὅπερ τῷ ἐδώκαμεν δανειακῶς.

بنمك } Τ. πινιμὲκ, βλ. بنك.

بنمكى } Τ. πενιμ-κί, ἀντ. ὁ ἡμέτερος-α-ον· § πλθ. بنمكلر οἱ ἡμέτεροι-αι-α.

بنو } Α. πενοῦ, ἐκ τοῦ بنون κατ' ἔκθλιψιν τοῦ ن· βλ. بنون καὶ بنى.

بنوت } Α. πενοῦθὲτ [ἐκ τοῦ بن πὶν ἢ ابن υἱὸς] ἀφ. θ. ἡ ἰδιότης τοῦ υἱοῦ, υἱικότης· ἀντίθ. ابوت πατρότης, امومت μητρότης.

بنون } Α. πενοὺν [πλθ. τοῦ بن πὶν ἢ ابن ἶπν] ὄν. υἱοί: —و مال ἡ περιουσία καὶ οἱ υἱοί· βλ. بنين καὶ بنى.

بنوى } Α. πενεθί, τὸ θηλ. بنويه πενεθιγὲ [ἐκ τοῦ بن πὶν] ἐπθ. υἱικός, ἡ, όν.

بنوى } Α. πὺνεθὶ [ἐκ τοῦ بنيه πὺνγὲ] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν κράσιν, ἰδιοσυγκρασίαν, κατασκευὴν τοῦ σώματος. § θ. بنويه.

بنى } Α. πένι [κατ' ἔκθλιψιν τοῦ ن ἐκ τοῦ بنين πενὶν, πλθ. τοῦ بن πὶν ἢ ابن ἶπν] ὄν. υἱοί: آدم—οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀδάμ, ἢ نوع—οἱ υἱοὶ τοῦ γένους, ἢ بشر—οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἤτοι οἱ ἄνθρωποι, τὸ ἀνθρώπινον γένος· || اسرائيل—οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραήλ, οἱ Ἰσραηλῖται· || اميه—οἱ Ὀμειάδαι [ὄνομα δυναστείας χαλιφῶν]· || نوع بشرك ايچى ملجائى اولان اورمانلر—τὰ δάση, ἅτινα ὑπῆρξαν τὸ πρῶτον καταφύγιον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους [νέθι πένι πεσέρ].

بنياد } Π. πὺνγιάτ, ὄν. βάσις, θεμέλιον: —بى ἄνευ βάσεως· || — سست οὗ τὰ θεμέλια χαλαρὰ [θύστ], ὁ ἐφ' οὗ δὲν δύναται τις νὰ στηριχθῇ, μάταιος: —جهان سست κόσμος μάταιος· § οἰκοδόμημα: —بنين οἰκοδόμημα στερεόν.

بنيان } Α. πὺνγιὰν [ρζ. بناء] ὄν. οἰκοδομή, οἰκοδόμημα, κτίριον: —رفيع الاركان οἰκοδόμημα, οὗ τὰ στηρίγματα ὑψηλά· || بيانى تأييد —ود و محادثه وسيلهٔ حسنه اتخاذ اولندى ἡ δήλωσις [τοῦ . .] ἐχρησίμευσεν ὡς καλλίστη εὐκαιρία πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ οἰκοδομήματος τῆς φιλίας καὶ ἀγάπης, ἤτοι δηλῶν ὅτι... δράττομαι τῆς περιστάσεως πρὸς διαβεβαίωσιν κτλ.

بنين } Α. πένιν [πλθ. τοῦ بن πὶν] ὄν. υἱοί: —و بنات οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες· βλ. بنى.

بنيه } Α. πὺνγὲ [ρζ. بناء] ὄν. θ. κατασκευὴ τοῦ σώματος, κρᾶσις [λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπων τε καὶ ζώων]: —جيده —εὐκρασία· || —سالم —εὐθεσία, εὐεξία, καλὴ κατάστασις τοῦ σώματος· || —ال قوى καθίγιθ-λ-πὺνγὲ, ὁ ἰσχυρᾶς κράσεως· || —ال ضعيف ζαΐφθ-λ-πὺνγὲ, ὁ ἀσθενοῦς κράσεως· || —ال صحيح θαχῦχθ-λ-πὺνγὲ, ὁ ὑγιοῦς κράσεως.

بو } Τ. πόῦ, ἀντ. δεικτ. οὗτος, αὕτη, τοῦτο [ἐπὶ τῶν πλησίον προσώπων καὶ πραγμάτων· βλ. او، شو]: آدم— ὁ ἄνθρωπος οὗτος· || قارى— ἡ γυνὴ αὕτη· || چوجق — τὸ παιδίον τοῦτο· || قاله يازى يازمق مشكلدر—δύσκολον εἶναι νὰ γράψῃ τις [γραφὴν] διὰ τοῦ καλάμου τούτου· || كون — σήμερον· || صباح — τὴν πρωΐαν ταύτην, σήμερον τὸ πρωΐ· || اخشام — τὴν ἑσπέραν ταύτην, ἀπόψε· || —شو ὁ μέν, ὁ δέ, οἱ ἄνθρωποι· || ندن—شوندن ἔνθεν κἀκεῖθεν, διάφορα πράγματα, ποικιλία· βλ. καὶ بوندن.

بو } Π. πόῦ, καὶ ἐν συνθέσει πὺ, βλ. بوالعجب، على سينا· || بوالهوس ، بوالفضول —Μπού Ἀλὶ Σινά, ὄν. κ. Ἀβικέννας.

بو } Π. πόῦ, ὄν. ὀσμή: كل ى —ὀσμὴ ῥόδου· || —خوش εὐώδης· || —عنبر ὁ ἔχων ὀσμὴν ἀμβάρεος, μυροβόλος· || كورمدم روى صفا عالمده بو ادم—ى وفا آدمده ὃν εἶδον πρόσωπον τέρψεως ἐν τῷ κόσμῳ, ὃν εὗρον ὀσμὴν πίστεως ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· § βλ. καὶ بوى πούῖ.

بوا } Α. πεβὰ [ἐκ τοῦ π. بوا πὺγιὰ] ἐπθ. εὐώδης: —جوز μοσχοκάρυον.

بواب } Α. πεθὰπ [ρζ باب] ὄν. θυρωρός· § [ἀνατ.] πυλωρὸς στομάχου· § πλθ. بوابين πεθθαπὶν.

بوابت } Α. πεθθαπ-ὲτ, ἀφ. θ. θυρωρία, τὸ ἔργον τοῦ θυρωροῦ.

بوابى } Α. πεθθαπ-ί, ἐπθ. πυλωρικός, ὁ ἀνήκων εἰς τὸν πυλωρὸν τοῦ στομάχου· § θ. بوابيه.

بوادى } Α. πεβαθὶ [πλθ. τοῦ بادى] ὄν. ἔρημοι: —صفاسز صوسز ἔρημοι ἄνευ χάριτος, ἄνυδροι.

بوار } Α. πεβάρ ὄν. καταστροφή, ὄλεθρος: — ال دار τάρθ-λ-πεβάρ, τόπος ὀλέθρου, ᾅδης.

بوارق } Α. πεβαρὶκ [πλθ. τοῦ بارق] ὄν. λάμψεις: —سيوف αἱ λάμψεις τῶν ξιφῶν.

بواسير } Τ. πεβασὶρ [πλθ. τοῦ باسور] ὄν. αἱμορροΐδες.

بواطن } Α. πεβατὶν [πλθ. τοῦ باطن] ὄν. τὰ ἐσωτερικά, τὰ ἐνδόμυχα, ἢ ἐσωτερικὴ ὄψις τῶν πραγμάτων [ἀντίθ. ظواهر].

بواقى } Α. πεβακὶ [πλθ. τοῦ باقى καὶ τοῦ باقية] ὄν. τὰ λοιπά, ὑπόλοιπα· βλ. قس.

بوال } Α. πεθθὰλ [ρζ. بول πὲθλ] ἐπθ. ὁ πολὺ οὐρῶν, ὁ πάσχων ἐκ πολυουρίας [διαβήτου]· § ὄν. πολυουρία.

بوالعجب } Π. πὺ-λ-ἀθζὲπ, ἐπθ. λίαν παράδοξος, λίαν περίεργος: عجوبه— كثرتلر كائنات παράδοξος πολυπλαθὴς συλλογὴ εἶναι τὸ σύμπαν. Ἡ λέξις αὕτη ὡς καὶ αἱ ἑπόμεναι بوالفضول ، بوالهوس εἶναι σύνθετοι κατά τινας μὲν ἐκ τοῦ ἀρθ. بو πατὴρ καὶ τοῦ ἄρθ. ال، κατά τινας δὲ ἐκ τοῦ π. بل πὺλ, πολύς, καὶ ἑπομένως γραπτέαι بالعجب κτλ. § [συγκρ.] بوالعجبتر πὺ-λ-ἀθζεπτέρ, παραδοξότερος.

بوالفضول } Π. πὺ-λ-φθζοὺλ [βλ. προηγ.] ἐπθ. ἀκριτόμυθος, κενόδοξος, οἰηματίας, ἄφρων, εὐήθης· § πλθ. بوالفضولان πὺ-λ-φθζουλὰν: دوران بوالفضولان ای ὦ οἰηματίαι τοῦ αἰῶνος!

بوالفضولانه } Π. πὺ-λ-φθζουλανὲ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἢ ἀρμόζων ἀκριτομύθῳ, κενοδόξῳ κτλ. βλ. προηγ.

بوالفضولى } Π. πὺ-λ-φθζουλί, ἀφ. ἀκριτομυθία, κενοδοξία, οἴησις, εὐηθεια.

بوالهوس } Π. πὺ-λ-χεθὲς [βλ. بوالعجب] ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ἐπιρρεπὴς πρὸς τὰ πάθη, τὰς ὀρέξεις του, ἀκόλαστος, ἄστατος, ἀψίκορος: حذرك بوقيدر سنك بوقيدر سنك خبرك نيجه‌دن ای نفس ὦ ψυχή ἀκόλαστος! δὲν ἔχεις περίσκεψιν σύ; ἢ μήπως τοῦ τέλους εἴδησιν δὲν ἔχεις σύ;

بوالهوسانه } Π. πὺ-λ-χεθεσανὲ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ ἐπιρρεπεῖ εἰς τὰ πάθη, εἰς τὰς ὀρέξεις του, τῷ ἀκολάστῳ, τῷ ἀστάτῳ, τῷ ἀψικόρῳ· § ἐπρ. ἀψικόρως κτλ.

بوالهوسى } Π. πὺ-λ-χεθεσί, ἀφ. ἡ εἰς τὰ πάθη, τὰς ὀρέξεις κλίσις, ῥοπή, ἀκολασία, ἀστασία, ἀψικορία.

بوائيه } Α. πεθθα-ϊγὲ [βλ. ايه] ἐπθ. θ. μυρωδικά [τάξις φυτῶν ἐκ τῶν καρυοφυλλοειδῶν].

بوبر } Τ. κϋκέρ ἢ بر κικέρ, ὄν. πέπερις, καψικόν, κ. πιπερριά [φυτ.]: — يشيل πρασίνη πέπερις ‖— قرمزى ἐρυθρὰ πέπερις· § πέπερι, κάψα[ὁ σπόρος]: — قره μαῦρον πέπερι·‖— قرمزى, ἢ ى — اولو آلو κόκκινον πέπερι·‖ — يشيل πράσινον [νωπὸν] πέπερι· ‖ صو—ى ὑδροπέπερι·‖قوطيسى—πεπεροδοχεῖον·‖كيباقى — καίω ὡς τὸ πέπερι.

بوبردك } Τ. κϋκϋρτέκ, ὄν. ἀηδών.

بوبرك } Τ. κϋκρὲκ [ἐκ τοῦ كوكرك κϋκρέκ, βλ.] ὄν. νεφρός.

بوبرلك } Τ. κϋκερλίκ, ὄν. πεπεροδοχεῖον.

بوبرلەمك } Τ. κϋκερ-λεμὲκ ἢ كلەمك بر κιν κερλεμέκ, ῥμ. πεπερίζω[αἰτ.]· § συνέκδ. καίω, βασανίζω.

بوبرلى } Τ. κϋκερ-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων πέπερι, πεπερόπαστος, πιπεράτος.

بوبريه } Τ. κϋκεριγέ, ὄν. λιβανωτίς, κ.δενδρολίβανον.

بوبو } Π. κουκοῦ, ὄν. ἔποψ, κ. τσαλοπετεινός.

بؤبؤ } Α. κου'κοῦ, ὄν. κόρη ὀφθαλμοῦ: — العين κου'κοῦ-λ-λῖν,κόρη ὀφθαλμοῦ· § τὸ καλλίτερον, τὸ ἐκλεκτότερον μέρος.

بوت } ἢ بط καὶ بود Τ. κούτ, ὄν. μηρός, καὶ τὸ κρέας αὐτοῦ: ى — قويون μηρὸς προβάτου· ‖ ى — صغير μηρὸς βοός· ‖ آو ى—μηρὸς κυνηγίου,ὡς ἐλάφου, δορκάδος κτλ. ‖ ى — قادين εἶδος κιμπτὲ ἐκ κρέατος λιανισμένου·‖ كبكى — τὸ ὀστοῦν τοῦ μηροῦ·‖ كبابى — ψητὸν μηροῦ· ‖ ى كدى نه—ى τί εἶναι ἡ γαλῆ, τί εἶναι ὁ μηρός της! τὸ ἡμέτερον: τί εἶναι ὁ λαγωός, τί εἶναι ὁ ζωμός του! [πρμ. ἐπὶ ὑποθέσεως μικρᾶς, ἐξ ἧς ὠφέλεια δὲν ὑπάρχει].

بوتراق } Τ. κουτράκ, βλ. پوتراق καὶ بوداق.

بوتراقلو } Τ. κουτρακ-λῆ, βλ. پوتراقلو καὶ بوداقلو.

بوتلق } Τ. κουτ-λούκ, ὄν. τὸ μέρος τοῦ θώρακος τὸ καλύπτον τοὺς μηρούς.

بوتين } Γλ. κοτὶν [bottine] ὄν. ὑπόδημα.

بوجا } Ιτ. κόδζα, ἢ جى بوجا κόδζη, ὄν. μεταφορά, μετάθεσις φορτίων: كچ — μεταφέρω, μεταθέτω φορτία·βλ. καὶ پوجا.

بوجاق } Τ.κουδζάκ,ὄν. γωνία,κώχη: سورى — ὀξεῖα γωνία· ‖ — كوشه ὀρθὴ γωνία [γκιϋνγὲ]·‖ — كوت γωνία ἀμβλεῖα [κιόϋ]· ‖ ارامق — — ζητῶ γωνίαν πρὸς γωνίαν, εἰς ὅλας τὰς γωνίας, ἤτοι πανταχοῦ· ‖ طيقلق — ر χώνομαι [κρύπτομαι] εἰς μίαν γωνίαν· ‖ كوشه — πανταχοῦ [γωνία, κώχη]· ‖ اوجى — ى بوق δὲν ἔχει ἄκραν οὔτε γωνίαν, εὐρύτατος, ἀχανής· § ὄνομα διδόμενον ἄλλοτε εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βεσσαραβίας.

بوجرغاد } κοδζηργὰτ [ἐκ τοῦ جى بوجا ἢ بوجا καὶ ارغاد ἐργάτης] ὄν. βαρούλκον, ἐργαλεῖον δι' οὗ ἐγείρονται βάρη [κ. μποδζαργάτης]: ى — كى ὄνος, ἤτοι ἐργαλεῖον δι'οὗ ἀνελκύεται ἡ ἄγκυρα τοῦ πλοίου.

بوجك } Τ. κοδζὲκ, ὄν. ἔντομον, σκώληξ: ى — قنديل,ἢ ى — آتش πυγολαμπίς· ‖ ى — آغستوس, ἢ ى — اوراق τέττιξ·‖ ايك ى— μεταξοσκώληξ·‖ ى—حام κάραβος·‖ سوكاو — γυμνὸς κοχλίας, ἤτοι λείμαξ·‖ى—برق κάνθαρος·‖ى — قوندوز χρυσοκάνθαρος·‖ ى—نسيج ὀνίσκος,κ. κουϋδαρίδα [ἔντομον]·‖ى—خام κοχλίνη, εἶδος ὡραίου ἐντόμου φέροντος στίγματα ἐρυθρὰ καὶ μέλανα καὶ ἀπαντῶντος ἐπὶ τῶν ῥοδῶν·‖ ى — مايس εἶδος πρασίνου ἐντόμου καταστρέφοντος τὰ ῥόδα· ‖ ى — دكز θαλάσσια ὀστρακόδερμα,ὡς ἀστακοί,παγούρια κτλ.‖خرسز ى—κατάσκοπος ἀναζητῶν κλέπτας· ‖ باشى — ἀρχηγὸς κατασκόπων ἀστυνομίας ἀναζητούντων κλέπτας.

بوجكخانه } Τ. κοδζὲκ-χανέ, ὄν. σκωληκοτροφεῖον, σηροτροφεῖον.

بوجكلنمك } Τ. κοδζὲκ-λενμὲκ, ῥμ. οὐδ. πληροῦμαι ἐντόμων [λέγεται ἐπὶ σπαρτῶν ἢ φυτῶν πληρουμένων ἐντόμων]: — اكين τὰ σπαρτὰ πληροῦνται ἐντόμων.

بوجكلى } Τ. κοδζεκ-λί, ἐπθ. ὁ περιέχων ἔντομα, ὁ πλήρης ἐντόμων.

بوجو } Τ. κουδζοῦ, ὄν. ῥόδιτρον, μορμώ, κ. μπουμπούτσης· βλ. اوماجى

بوجور } Τ. κουδζούρ,ἐπθ. μικρός, λεπτός, λεπτοειδής, νᾶνος· βλ. بودور.

بوجوق } κουδζοὶκ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τῆς Βουλγαρικῆς] ὄν. Χριστούγεννα: قيرغى — ἢ μετὰ τὴν νηστείαν τοῦ τεσσαρακονθημέρου σφαγὴ ζώων [ἰδίᾳ χοίρων] πρὸς κατάλυσιν.

بوجى } Ιτ. κόδζη, βλ. بوجا.

بوجيس } Τ. κουδζὶς, βλ. آجيس.

بوچوق } Τ. κουτσούκ, βλ. چوق.

بوخو } Τ. κουχού, βλ. بوهو.

بود } Τ. κούτ, βλ. بوت.

بود } Π. κοὺτ [γ' προσ. τοῦ ἀορ. τοῦ ρ. بودن κουτὲν, ὑπάρχειν] ὕπαρξις [βλ. κατωτέρω: بود ، بود وشود ، بوده ، بوده].

بوداجق } Τ.κουτα-δζὶκ [ὑποκ. τοῦ بوداق] ὄν. μακρὸς βλαστός, κλαδίσκος, κλώναξ [κλαδάκι], μακρὸς ὄζος ξύλου.

بوداق } Τ. κουτὰκ [κατὰ τὸ لهجه, κυρίως بلغارى] ὄν. βλαστὸς δένδρου ἀναπτυσσόμενος εἰς κλάδον, κλόν, κλάδος, ὄζος ξύλου: صالق — دال διακλαδοῦμαι, ἀναπτύσσομαι, μεγεθύνομαι, πολλαπλασιάζομαι·‖— دبش μελία [δένδρον]· ‖ اوزى — νέος βλαστός· ‖ تخته ى— ὄζος ξύλου.

بوداقسز } Τ.κουτακ-σὶζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ κλώνων καὶ κλαδίων,ἢ ὁ ἄνευ ὄζων: تخته — ξύλον ὁμαλὸν μὴ ἔχον ὄζους.

بوداقلانمق } Τ. κουτακ-λανμὰκ, ῥμ. οὐδ. διακλαδοῦμαι, βγάζω κλαδιά· συνέκδ.καθίσταμαι πολυσχιδής, δύσκολος,διαχερής [ἐπὶ ὑποθέσεως].

بوداقلى } ἢ داقلو بوداقلو Τ.κουτακ-λῆ,ἐπθ.ὁ ἔχων κλάδους, ὄζους,κλαδώδης,ὀζώδης.

بودالا } ἢ دالا بوتالا Τ.κουτελὰ[ἐκ τοῦ ἀορ.Ν. κϋτελὰ] ἐπθ. εὐήθης, μωρός.

بودالاجه } Τ. κουτελὰ-δζα, ἐπθ. ὀλίγον εὐήθης, μωρός· § ἐπρ. εὐήθως, μωρῶς, ἀνοήτως.

بودالاق } ἢ دالاق بوتالاق Τ.κουτελα-λὶκ, ἀφ. εὐήθεια, μωρία, ἀνοησία.

بوداغق } Τ. κουτα-γὰκ,ῥμ. διαμ.βάλλω νὰ κλαδεύσωσι, νὰ καθαρίσωσι, νὰ κείρωσι δένδρα, ἄμπελον [δοτ. αἰτ.].

بودامق } Τ.κουτα-μὰκ [κατὰ τὸ لهجه, κυρίως بلغارى] ῥμ. μτθ. κλαδεύω, καθαρίζω, κείρω ἄμπελον, δένδρα κτλ. [αἰτ.]. — آغاچ κλαδεύω δένδρα·‖— صاچلرى κείρω βαθέως τὴν κόμην·§ μτφ.: — اصعلر φλυαρῶ, λέγω ἀνοησίας: اصعلر بودايم, قيتلنده اقردى ἐν ἐλλείψει λόγων λέγω ἀνοησίας.

بودانتى } Τ. κουτανὴ [بودامق] ὄν. κλάδοι ἀμπέλου ἢ δένδρου, ἀποκοπέντες ὑπὸ τοῦ κλαδευτοῦ, κλαδεύματα.

بودانمق } Τ. κουτανμὰκ, ῥμ. πθ. κλαδεύομαι· § ῥμ. οὐδ. ἀφοσιοῦμαι, καταγίνομαι ὑπουδαίως εἰς τι ἔργον.

بودانجى } Τ.κουταγιδζὴ [بودامق] ὄν. κλαδευτὴς ἀμπέλου, δένδρων.

بودجه } Γλ. κϋτζὲ [budget] ὄν. προϋπολογισμός: سنه حاليه—سى ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους· ‖ واردات —سى προϋπολογισμὸς εἰσόδων·‖ اچيغى —ἄνοιγμα τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἔλλειμμα.

بودروم } Τ. κοτρούμ [κατὰ τὸ لهجه ἢ λέξις ἐκ τῆς ἑλληνικῆς] ὄν. ὑπόγειον· φυλακὴ ὑπόγειος· § [Γεωγρ.] Ἁλικαρνασσός.

بودرومى } Τ. κοτρουμ-λοῦ, ἐπθ. ὁ ἔχων ὑπόγειον [ἐπὶ οἰκοδομῆς ἐκτισμένης ἐπὶ θολωτοῦ ὑπογείου].

بودور } Τ. κοτοὺρ [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τοῦ بوت μηρὸς] ἐπθ. βραχύς,μικρός,μικροῦ ἀναστήματος καὶ κακοκαμωμένος, νᾶνος: آدم — ἄνθρωπος μικροῦ ἀναστήματος·‖ آغاچ — δάμνος, δενδρύλλιον, χαμόδενδρον·‖ — ، آزمود ، كشو ἄπιον, βύσσινον κτλ. μικρότερον τοῦ συνήθους καὶ παραμεμορφωμένον· βλ. بوجور.

بودورلق } Τ.κοτουρ-λούκ, ἀφ. ἀνάστημα βραχὺ καὶ παραμεμορφωμένον.

بودوصلامه } Τ. κοτοσλαμὰ [ἴσως ἐκ τοῦ ἑλλ. πάτος καὶ τῆς τουρκ. ἀπαρεμφ. καταλ. λαμὰ] ὄν. ἡ κυρτὴ δοκὸς ἡ εἰς τὴν γωνίαν τῆς πρώρας καὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ἐφ' ἧς καθηλοῦνται αἱ σανίδες τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου: باش—سى ἡ ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς πρώρας τοῦ πλοίου τοιαύτη κυρτὴ δοκός· ‖ قيچ—سى ἡ ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς πρύμνης τοιαύ-

τη κυρτὴ δοκός· || ورى — ἔλασμα σιδηροῦν διερχόμενον κάτωθι τῆς τρόπιδος τοῦ πλοίου ἀπὸ τῆς πρώρας μέχρι τῆς πρύμνης.

بودونبود } II. #out-ou-νεφούτ [βλ. π. بود] ἀφ. ὕπαρξις καὶ ἀνυπαρξία: ادراك ايدن نتايج احوال عالمى وارستهٔ علائق — اولور οἱ ἐννοοῦντες τὰ τέλη τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου ἀπηλλαγμένοι τῶν σχέσεων τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀνυπαρξίας γίνονται [στίχ.].

بور } Τ. #ώρ, ὄν. γῆ ἀνώμαλος ἢ βαλτώδης καὶ ἀκατάλληλος πρὸς καλλιέργειαν.

بور } Γλ. #ὼρ [bore] ὄν. βάριον [χημ.].

بورا } Τ. #ώρα [ἐκ τοῦ ἑλλ. βορέας] ὄν. καταιγίς: قوچق ἢ يلك ἢ قچق — ἐκρήγνυσθαι καταιγίδα· || يه طوتلق — καταλαμβάνομαι ὑπὸ καταιγίδος· § [μτφ.] ἐπίπληξις σφοδρά.

بورا } Τ. #οῦ-ρα [ἐκ τοῦ ارا ὁ τοῦτο τὸ μεταξύ] ὄν. τοῦτο τὸ μέρος: م — آغزيور τοῦτο τὸ μέρος μου [#οῦραμ, δηλ. τοῦ σώματός μου] πονεῖ· || سى — τοῦτο τὸ μέρός του [τοῦ σώματός του, ἢ τοῦ τόπου, τῆς πόλεως, χωρίου, ἢ τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ὁμιλίας, λόγου, ζητήματος]· || سى نره — τοῦτο τὸ μέρος [τῆς χώρας κτλ.] ποῖον εἶναι; || سى پك صيجاق — τοῦτο τὸ μέρος [τῆς οἰκίας ἢ τοῦ τόπου] πολὺ θερμόν· || سى بيلم — τοῦτο τὸ σημεῖον [τοῦ λόγου, τοῦ θέματος] δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γινώσκω· || لرى — τὰ μέρη ταῦτα [τῆς χώρας, τοῦ τόπου κτλ. ἢ τὰ σημεῖα τοῦ λόγου, τοῦ ζητήματος]· || لرينك تحقيق لازم — ἰδοὺ τούτων [τῶν σημείων τοῦ λόγου] ἡ ἐξέτασις ἀναγκαία· § ἐπρ. ἐδῶ, ἐνταῦθα· || يه كل — ἐλθὲ ἐδῶ [εἰς τοῦτο τὸ μέρος]· || ده دكل — δὲν εἶναι ἐνταῦθα· || دن كيتدى — ἐντεῦθεν ἀνεχώρησε· || جه — ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο, ἢ ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέρος τοῦτο, ἐδῶ: ايش — جه معلوم دكل τὸ πρᾶγμα [ὡς πρὸς] ἐδῶ δὲν εἶναι γνωστόν.

بوراجق } Τ. #ουρα-δζὶκ ὄν. τοῦτο τὸ μέρος, ἐδῶ πλησίον [ἐπὶ τόπου λίαν ἐγγύς]: ده — در ايشته ἰδοὺ, ἐδῶ πλησίον εἶναι.

بوراغان } Τ. #ουραγὰν [βλ. بوران] ἐπθ. τρικυμιώδης [καιρός]· § ὄν. τρικυμία, καταιγίς, ἀνεμοστρόβιλος ἢ δίνη βροχῆς, χιόνος.

بوراق } #ουράκ, ὄν. βόραξ ἢ βορικὸν νάτριον, μέταλλον δι' οὗ στιλβοῦσιν ὑδατερικῶς τὰ ἀγγεῖα· συνών. توقى § γῆ ἀκατάλληλος εἰς καλλιέργειαν.

بورالى } Τ. #ουρα-λῆ, ἐπθ. ὁ ἐκ τούτου τοῦ μέρους, τοῦ τόπου, αὐτόχθων.

بورام } Τ. #ουράμ [بورمق] ἀφ. συστροφή, ἤτοι βρέχω ἢ χιονίζω στροβιλῶδες, κατὰ δίνην, σφοδρῶς: قار ياغمق — — χιονίζει σφοδρῶς· || ترلدمك — — περιρρέομαι ἰδρῶτι.

بوران } Τ. #ουρὰν [βλ. بوراغان καὶ بورام] ὄν. τρικυμιώδης καιρός, τρικυμία, καταιγίς: لرك اى اقديغى بر اوجرا يرده — ἐν τινι ἀποκέντρῳ τόπῳ, εἰς ὃν ἔρριψαν αὐτὸν αἱ τρικυμίαι· § μτχ. τοῦ بورمق, ἤτοι ὁ συστρέφων, ὁ κεντῶν [τυμπῶν]: — دل στυφός [ἐπὶ οἴνου συστρέφοντος τὴν γλῶσσαν]· || — يون στρεψαύχην, κ. στραβολαίμης, καὶ τὸ πάθος σκολίωσις, κ. στραβολαιμιασμα].

بورانجه } Ιτ. #ουράνδζα [borragine] ὄν. βούγλωσσον, κοινῶς πουράνδζα.

بورانى } Α. #ουρανί, ὄν. φαγητὸν μετὰ λαχανικῶν, ἰδίᾳ σπανάκιον μετ' ὀρύζης, ἐκ τοῦ بوران ὀνόματος τῆς γυναικὸς τοῦ ἐκ τῶν Ἀβασιδῶν χαλιφῶν Μεεμούν, ἐν τῷ γάμῳ τῆς ὁποίας λέγεται ὅτι ἐψήθη τὸ πρῶτον τὸ φαγητὸν τοῦτο.

بورانيجه } #ουρανίδζα [κατὰ τὸ لهجه ἐκ τῆς βουλγαρικῆς] ὄν. ἀκάτιον ἁλιευτικὸν μονόξυλον ἐν χρήσει εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας.

بورتارمق } Τ. #ουρτ-αρ-μὰκ [λ. ἀρχ.] ῥμ. μτθ. συσπῶ, ζαρόνω πρόσωπον, ὀφθαλμοὺς [αἰτ.]: — آلن συσπῶ τὸ μέτωπον, κατσουφιάζω· βλ. بورشديرمق.

بورترمق } Τ. #ουρτουρμὰκ, βλ. بورتارمق.

بورتق } ἢ بورتوق Τ. #ουρτοὺκ [ἐκ τοῦ بورق] ὄν. ρυτίς.

بورتلمق } Τ. #ουρ-τουλ-μὰκ [λ. ἀρχ.] ῥμ. μσ. ρυτιδοῦμαι· συνηθέστ. بورشمق.

بورتمق } Τ. #ουρ-τ-μὰκ [λ. ἀρχ.] ῥμ. μτθ. συσπῶ, ζαρόνω τὸ πρόσωπον, τοὺς ὀφθαλμοὺς, ρυτιδῶ, σκυθρωπάζω· § ξεροτηγανίζω, ἤτοι τηγανίζω ὀλίγον· συνηθέστ. بورشديرمق.

بورتن } ἢ بورتون Τ. #ούρτὲν, ὄν. εἶδος λέμβου χρησιμευούσης ἄλλοτε εἰς μεταφορὰν τηλεβόλων.

بورتوق } Τ. #ουρτοὺκ, βλ. بورتق.

بورج } Τ, #ὸρδζ, ὄν. χρέος: — وعدلى χρέος ἐμπρόθεσμον· || ى — يون χρέος ἐπιδαλλόμενον, ὑποχρεωτικόν, ὑποχρέωσις· || — كيرمك κάμνω χρέος, ἢ آلمق — λαμδάνω χρέος, ἤτοι δανείζομαι· || ويرمك — δίδω χρέος, ἢ اودمك — πληρόνω χρέος, ἢ چقمق دن — ἐξέρχομαι, ἀπαλλάττομαι χρέους, ὑποχρεώσεως· || كيرمك — ἐμδαίνω εἰς χρέος, ἢ كيرلمك — βυθίζομαι εἰς χρέος, ἤτοι γίνομαι κατάχρεως· || اودمه يجك — يارامده اولانه رمضان قيصه كلور τῷ χρέος ἀποτίσαντι κατὰ τὸ Βαϊράμιον ἡ νηστεία τοῦ Ραμαζανίου φαίνεται βραχεῖα [πρμ.].

بورجلانمق } Τ. #ορδζ-λανμὰκ, ῥμ. μσ. χρεοῦμαι, χρεόνομαι.

بورجلو } ἢ بورجلى Τ. #ορδζ-λοῦ, ἐπθ. ὀφειλέτης, χρεώστης καὶ μτφ. ὀφειλέτης χάριτος, ὑπόχρεως, εὐγνώμων [δοτ. αἰτ.]: — م بونى سزه τοῦτο ὀφείλω ὑμῖν.

بورجلولق } Τ. #ορδζ-λουλοὺκ, ἀφ. τὸ εἶναί τινα χρεώστην, ὑπόχρεων, ὑποχρέωσις.

بورچاق } Τ. #ουρτσὰκ [ἐκ τοῦ بورمق] ἐπθ. συνεστραμμένος, σγουρός, οὔλος [κόμη κτλ.]· § ὄν. ὄρεδος, κ. ρόδη [ὄσπριον].

بورچوك } Τ. #ορτσὸὺκ [ἐκ τοῦ بورمق] ἐπθ. συνών. τῷ بورچاق βλ.

بورچين } Τ. #ορτσὶν, ὄν. θήλεια ἔλαφος.

بوردا } ἢ بوردو Ιτ. #ὸρδα [bordo] ὄν. αἱ ἐξωτερικαὶ πλευραὶ πλοίου: يه — — يانمق δύο πλοῖα πλησιάζουσιν ἄλληλα, ἔρχονται πλάγι μὲ πλάγι.

بورديرمق } Τ. #ουρ-τουρ-μὰκ, ῥμ. διαμ. ἐκτείνω ἢ εὐνουχίζω ζῶον διά τινος [δοτ. αἰτ.].

بورسه } Ιτ. #ὸρσα [borsa] ὄν. χρηματιστήριον: معاملى — πράξεις χρηματιστηρίου, ἤτοι ἀγοραπωλησία χρεωγράφων· || — معاملى اچرا ايتمك παίζω εἰς τὸ χρηματιστήριον.

بورشديرمق } Τ. #ουρ-ουσὰτουρ-μὰκ, ῥμ. μτθ. ρυτιδῶ, συσπῶ, πτύσσω, ζαρόνω, συστέλλω, κουδαριάζω, ρικνῶ, προξενῶ αἰμωδιασμὸν ἢ στυφότητα ἐπὶ ξοινῶν ἢ στυφῶν [αἰτ]: — يوز σκυθρωπάζω, μορφάζω· || — آغز ζαρόνω τὸ στόμα, στραδομουτσουνιάζω, μορφάζω· || آغز بورشديروب لزومسز كاغدلرى ρικνῶν [κουδαριάζων] ἔρριπτε τὰ περιττὰ χαρτία.

بورشديرجى } Τ. #ουρουσὰτουρουδζοῦ [ἐκ τοῦ بورشديرمق] ἐπθ. ὁ προξενῶν αἰμωδιασμὸν [ἐπὶ ποτοῦ ξοινοῦ ἢ στυφοῦ].

بورشق } Τ. #ουρουσὰούκ, βλ. بورشوق.

بورشقو } ἢ بورشو Ιτ. #ροῦσκο, ἐπθ. στυφὸς [ἐπὶ οἴνου κτλ.].

بورشمق } Τ. #ουρ-ουσ-μὰκ, ῥμ. σύδ. ρυτιδοῦμαι, ζαρόνω [ἐπὶ προσώπου, χειρῶν κτλ. ἐκ τοῦ γήρατος]· αἰμωδιάζει ἢ γλῶσσα [ἐκ ποτοῦ ξοινοῦ ἢ στυφοῦ]· συστέλλομαι [ἐπὶ στόματος]· ρικνοῦμαι, τσαλακόνομαι, κουδαριάζομαι [ἐπὶ ἐνδυμάτων, ὑφάσματος κτλ].

بورشوق } ἢ بورشيق Τ. #ουρουσὰούκ [ἐκ τοῦ بورشمق] ἐπθ. ἐρρυτιδωμένος, ἐρρικνωμένος, κ. τσαλακωμένος: يوز — πρόσωπον ἐρρυτιδωμένον· || اثواب — ἔνδυμα ἐρρικνωμένον· § οὔλος, σγουρός· § ὄν. ρυτίς, πτυχή.

بورشوقلق } ἢ بورشيقلق Τ. #ουρουσὰουκλοὺκ, ἀφ. ρυτίς, ρυτίδωσις, ρίκνωσις, κ. τσαλάκωμα: ى — يوز ρυτίδωσις προσώπου.

بورصوق } Τ. #ουρσοὺκ, βλ. بورصوق.

بورصومق } Τ. #ουρσουμὰκ, βλ. بورصومق.

بورغاجق } Τ. #ουργαοῦζὶκ [ἐκ τοῦ بورمق] ἐπθ. σκολιός, στρεβλός, περίπλοκος, συγκεχυμένος: — قارغه‌جق στρεβλόν, σκολιὸν πρᾶγμα, συγκεχυμένον: الده‌نوطه‌ديه اوستنه بر طاقم قارغه‌جق — لر چيزلش بر كاغد طوتيور κρατεῖ ἀνὰ χεῖρας ὡς μουσικὸν διάγραμμα χαρτίον τι, ἐφ' οὗ ὑπῆρχον κεχαραγμένα συγκεχυμένα τινὰ πράγματα [καρακατσοῦνες].

بورغاچ } ἢ بورغاج Τ. #ουργάτς, ταὐτὸ τῷ προηγουμένῳ.

بورغاچلانمق } Τ. #ουργατσ-λανμὰκ, ῥμ. μσ. συστρέφομαι, περιστρέφομαι, καθίσταμαι στρεβλός, σκολιός.

بورغاشيق } Τ. #ουργασὶκ, ταὐτὸ τῷ بورغاجق βλ.

بورغو Τ. *πουργοῦ* [ἐκ τοῦ بورمق] ὄν. τρυπάνη, τρύπανον, ἕλιξ: ی — طاپه ἐκπωστήρ:‖ ی — دلك ἕλιξ, ἤτοι ἐργαλεῖον σπειροειδὲς προσαρμοζόμενον εἰς τὴν ῥάβδον τοῦ πυροβόλου διὰ ν' ἀνασύρῃ τὸ στυππεῖον καὶ κενώσῃ τὸ πυρόβολον.

بورغول Τ. *πουργοῦλ* καὶ κατ' ἀναγραμματισμὸν بولغور *πουλγούρ*, ὄν. χόνδρος, ἤτοι σῖτος ἑψημένος, ἐξηραμένος καὶ χονδροαλεσμένος, ἐξ οὗ κατασκευάζεται σούπα ἢ πιλάφιον, κ. πλιγοῦρι, ξερόχιονο·‖ βλ. καὶ ترخانا.

بورغولامق Τ. *πουργου-λαμάκ*, ρμ. μτβ. τρυπῶ διὰ τρυπάνης, τρυπανίζω [αἰτ.].

بورغولو ἢ بورغولی Τ. *πουργου-λοῦ*, ἐπθ. ὁ ἔχων ἢ ὁ ἐφωδιασμένος διὰ τρυπάνης, ἕλικος [ἐπὶ ἐργαλείων].

بورقات Τ. *πουρκάτ*, βλ. برقات.

بورقتمق Τ. *πουρκ-ουτ-μάκ*, ρμ. μτβ. ἐξαρθρῶ, στραγγαλίζω, στραγγουλίζω μέλος τοῦ σώματος [αἰτ.].

بورقلمق Τ. *πουρκ-ουλ-μάκ*, ρμ. παθ. ἐξαρθροῦμαι, στραγγαλίζομαι: ول ἢ —قلی ἐξαρθροῦται ὁ ποῦς, ὁ βραχίων·§ θραύομαι ἐν τῷ μύλῳ καὶ μεταβάλλομαι εἰς χόνδρον, κ. πλιγοῦρι [ἐπὶ σίτου· βλ. بورغول].

بورقمق Τ. *πουρκ-μάκ* [ἐκ τοῦ بورمق] ρμ. οὐδ. ταὐτόσημον τῷ προηγουμένῳ.

بورقولق Τ. *πουρκουλοὺκ* [ἐκ τοῦ بورمق] ὄν. ἐκτομίας, εὐνουχισμένος [ἐπὶ ἵππων].

بورك Τ. *πόρὲκ* [κατὰ τὸ لبجه κυρ. بوراك ἐκ τοῦ بورمق] ὄν. πλακοῦς, κ. μπουρέκι: ی — پاچه πλακοῦς ἐκ κνημῶν [πατσάδων] προβάτων·‖ ی — بوف *πούφ πόρεγι*, εἶδος πλακοῦντος μὴ παραγεμιστοῦ καὶ φουσκωμένου·‖ ی — پیچی πλακοῦς τοῦ σίσκου παραγεμιστὸς διὰ τυροῦ ἢ λιανισμένου κρέατος.

بورك Τ. *πόρὲ*, ὄν. εἶδος καλύμματος τῆς κεφαλῆς ἐκ δέρματος· εἶδος φεσίου ἐξέχοντος: ی — دك ἀμάραντος ὁ τρίχρους· βλ. ابیك.

بوركجی Τ. *πὸρὲκ-τζί*, ὄν. ὁ κατασκευαστὴς καὶ πωλητὴς πλακούντων, πλακουντοποιός, πλακουντοπώλης.

بوركچيلك Τ. *πόρὲκτζι-λίκ*, ὄν. πλακουντοποιία ἢ πλακουντοπωλική.

بورلمق Τ. *πουρ-ουλ-μάκ*, ρμ. παθ. συστρέφομαι, κλώθομαι, περιστρέφομαι ὡς τὸ σχοινίον πέριξ τινὸς κτλ.

بورمق Τ. *πουρ-μάκ*, ρμ. μτβ. στρέφω, συστρέφω, κλώθω, γυρίζω, στραγγαλίζω, στραγγίζω, ἐκτείνω, εὐνουχίζω ζῶον [αἰτ.]: حیوان بویون بوروب τὸ ζῶον συστρέφει τὸν λαιμὸν καὶ κυττάζει· ‖ — جامشوی στραγγίζω ἀσπρόρουχα·‖ — خلط συστρέφω, κλώθω τὸν κάλω· ‖ — کل στραγγαλίζω τὸ κρέας, τὴν σάρκα, τσιμπῶ·‖ — بورون συστρέφω τὴν ῥῖνα, δὲν ἀρέσω·‖ — بیق συστρέφω, κλώθω τὸν μύστακα, βρενθύομαι, ἐπαίρομαι·‖ — دیل συστρέφω, κεντῶ, αἱμωδιάζω τὴν γλῶσσαν [λέγεται ἐπὶ πραγμάτων στυφῶν]· ‖ — طوداق συσπᾶ τὰ χείλη, κλαίω· ‖ — قول στραγγαλίζω τὸν βραχίονα, νικῶ·‖ — قولاق συστρέφω [τραῦ] τὸ οὖς πρὸς σωφρονισμὸν ἢ πρὸς ὑπόμνησιν, παραγγελίαν· ‖ — حیوان ἐκτείνω, εὐνουχίζω ζῶον.

بورمه Τ. *πουρμά*, ὄν. ἀπαρ. στροφή, συστροφή, στράβωμα, εὐνούχισμα, ἐκτομή·§ ὄν. ἕλιξ, κλίμαξ ἑλικοειδής·‖ ی — بول κοψίματα, πόνος τῆς κοιλίας, τοῦ στομάχου, τῶν ἐντέρων·‖ ی — چشه κρουνὸς πηγῆς, στρόφιγξ·§ ἐπθ. συνεστραμμένος, ζῶον εὐνουχισμένον.

بورن Τ. *πουρούν*, بورنز *πουρουν-σούζ*, βλ. بورونز، بورون.

بورناز Τ. *πουρνάζ* [ἐκ τοῦ بورن] ἐπθ. ὁ ἔχων μακρὰν τὴν ῥῖνα, μακρόρρις, κ. μυταρᾶς· λέγεται κοινῶς καὶ ابوالبورون βλ.

بورنتی Τ. *πουρουντεῖ*, βλ. بوروندی.

بورنس Α. *πὸρνὸς*, βλ. برنس καὶ برنز.

بورنمق Τ. *πουρ-ουν-μάκ*, ρμ. οὐδ. δοκιμάζω, ὑποφέρω δριμὺν πόνον.

بورنمك Τ. *πὸρὸνμὲκ*, βλ. بوروك.

بورنوز Τ. *πουρνοὺζ* [ἐκ τοῦ ἀρβ. برنس] ὄν. χλαμὺς λευκὴ μετὰ κορδύλας [κουκκούλας], ἣν φέρουσιν οἱ "Αραβες· χλαμὺς τοιαύτη ἣν οἱ μέλλοντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν λουτρῶνα φοροῦσι συνήθως ἀφοῦ ἐκδυθῶσιν, ἢ κατὰ τὴν ἔξοδον αὐτῶν ἐκ τοῦ λουτρῶνος.

بورو Τ. *πουροῦ* [ἐκ τοῦ بورمق] ὄν. κοψίματα, πόνοι κοιλίας: ی — طوغورمه πόνοι τοκετοῦ· βλ. بورم، بوروق καὶ بوروندی.

بورو Τ. *πορὸ* [ἐκ τοῦ بورغو] ὄν. σωλήν, σάλπιγξ: — قورشون σωλὴν μολύβδινος·‖ — تنکه σωλὴν ἐκ λευκοσιδήρου·‖ — گور σωλὴν σιδηροῦς·‖ ی — صوبه σωλὴν θερμάστρας·‖ چالغی — κρούω σάλπιγγα, σαλπίζω·§ μτφ. κενὸς ὡς σωλήν, κούφιος, μάταιος [ἐπὶ ἀνθρώπων ἢ λόγων ἀνοήτων]·‖ اوکلك — ἢ σάλπιγξ σαλπίζει, ἠχεῖ, δίδεται τὸ σύνθημα·‖ کپی اوکلك — σαλπίζει ὡς ἡ σάλπιγξ, ἤτοι ὁμιλεῖ πολλά, κενὰ ἐννοίας καὶ ἀνόητα·‖ اوکلك ی — περνᾷ ὁ λόγος του, ἀκούεται, ἔχει ἰσχύν.

بوروزن Τ. *πορουν-ζόν*, ὄν. ὁ στρατιώτης ὁ κρούων τὴν σάλπιγγα, σαλπιγκτής· βλ. زن ζέν, κρούων καὶ بوریجی.

بوروق Τ. *πουροὺκ* [ἐκ τοῦ بورمق] ὄν. μώλωψ ἢ πόνος ἐκ στραγγαλισμοῦ, κ. στραγγούλισμα· βλ. بورقتمق καὶ بورو.

بوروم Τ. *πουροὺμ* [ἐκ τοῦ بورمق] ὄν. πόνος κοιλίας: قوپارمق — — ἔχω σφοδρὸν πόνον [κοψίματα] εἰς τὴν κοιλίαν· βλ. بورو καὶ بوروندی.

بوروم ἢ بوریم Τ. *πὸρὸὺμ* [ἐκ τοῦ بورومق] ὄν. πτυχή, κ. δίπλα, πρίγμα διπλωμένον ἢ στρεπτόν: چلغی — ر μία κρούστα ἀφρογάλακτος·‖ — — κατὰ πτυχάς.

بورومجك Τ. *πὸρὸὺμ-τζὲκ*, ὄν. πρᾶγμα συνεστραμμένον, κουβαρχαμένον ὡς τὸ κουβάρι.

بورومك Τ. *πὸρὸ-μὲκ*, [κατὰ τὸ بجه, τὸ πλεῖστον بوركومك] ρμ. μτβ. περιβάλλω, περικαλύπτω [αἰτ.]: — هوایی پوس τὴν ἀτμόσφαιραν περιβάλλει ὁμίχλη·‖ کوزلری دومان — τοὺς ὀφθαλμοὺς καπνὸς περικαλύπτει, ἤτοι σκοτίζεται ὁ ὀφθαλμὸς ἐκ τοῦ θυμοῦ, ἀναβαίνουν οἱ καπνοὶ τῆς ὀργῆς·‖ — قان کوزی τὸν ὀφθαλμὸν αἷμα περιβάλλει, ἀναβαίνει τὸ αἷμα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μαίνεται τις, ὀργίζεται.

بورومه Τ. *πὸρὸὺμὲ* [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὁ ἐν τάχει καὶ κεκαλυμμένος, ἀσαφής: دن جواب — ἀπάντησις ἐν τάχει καὶ ἀσαφής.

بورون ἢ برون Τ. *πουρούν*, ὄν. ῥὶς, ῥάμφος, ἄκρα, αἰχμή, ἀκρωτήριον: § συνέκδ. ἔπαρσις, ἀλαζονεία: دلیکی — ῥώθων [βλ. کلیکز]·‖ دیکی — μυκτήρ·‖ دیکی — τὸ ὀστοῦν τῆς ῥινός·‖ ی — لی ἢ ἄκρα τοῦ καλάμου·‖ ی — موم μύκης, ἤτοι τὸ ἄκρον τοῦ κηρίου, τοῦ λύχνου·‖ نی کسمك — م κόπτω τὸ ἄκρον [*πουρουνουνοὺ*] λύχνου, κ. ξεφτιλίζω·‖ ی — — μύτη μὲ μύτη, ἤτοι ὁ εἰς ἀπέναντι ἢ πολὺ πλησίον τοῦ ἄλλου· ‖ نده — چیچکی οὗ τὸ ἄνθος εἰς τὸ ἄκρον του [*πουρουνουνὲά*], ἤτοι νεόδρεπτος [λέγεται ἐπὶ καρποῦ ἢ λαχανικῶν διατηρούντων υἱσέτι τὸ ἄνθος]· ‖ اوق — تامباکو [βλ. اوت]· ‖ ی — ایت, ἢ ی — کل κυνόσβατος, κ. ἀγριοτριαντάφυλλον [γκιὺλ]·‖ ی — بیوك οὗ ἡ ῥὶς μεγάλη, μτφ. ἀλαζών, ὑπερήφανος· ‖ ی — کسیك οὗ ἡ ῥὶς κεκομμένη· ‖ قانلی — ἢ ῥὶς αἱμορραγεῖ, αἱματόνει·‖ ی — بیومك μεγαλόνει ἡ μύτη του, ἢ ی — قیارمق φουσκόνει ἡ μύτη του, ἤτοι ἐπαίρεται, ἀλαζονεύεται·‖ سورمك — τρίβω τὴν μύτην, καταβάλλω τὴν ὀφρύν, τὴν ἀλαζονείαν·‖ دن کلك — ἔρχεται ἀπὸ τὴν μύτην [ξοινόν], ἤτοι ἀποβαίνει δυσάρεστον: دن کلدی — امدیکی ἀπὸ τὴν μύτην του [*πουρουνουνὲὰν*] ἦλθεν ὅ,τι ἐπήλασεν ἀπὸ τὴν μητέρα του, ἤτοι ὅλα τὰ ἤμεσεν·‖ دن دوشمش — ἔπεσεν ἀπὸ τὴν μύτην του, ἤτοι πανόμοιος [λέγεται ἐπὶ παίδων ὁμοιαζόντων πολὺ πρὸς τοὺς γονεῖς των].

بورونجك Τ. *πὸρὸν-τζὲκ* [ك بورو] ὄν. μέταξα ἄβραστος, ἢ ὑφασμὰ ἀραιόν, λεπτὸν καὶ διαφανὲς κατασκευαζόμενον ἐκ τοιαύτης μετάξης, κεκρύφαντον, κ. γάζι.

بوروندروق Τ. *πουρουν-τρούκ*, ἢ بوروندوق *πουρουν-τοὺκ*, ὄν. ῥιμὸς ἢ κημὸς τιθέμενος εἰς τὸ στόμα τῶν ἵππων ὅπως μὴ δαγκάνωσι· βλ. καὶ بوروناسالق.

بوروندی ἢ بورونتی Τ. *πουρουντοῦ* [ἐκ τοῦ ك بورو] ὄν. πόνος ὀξὺς ἐν τῇ κοιλίᾳ, κωλικόπονος.

بورونسالق Τ. *πουρουν-σαλὰκ*, ὄν. ῥιμὸς ἢ κημός, ἤτοι εἶδος χαλινοῦ τιθεμένου εἰς τὸ στόμα [ῥῖνα] τῆς καμήλου, τοῦ βοὸς καὶ ἄλλων ζώων ὅπως μὴ δαγκάνωσι.

بورونسز Τ. *πουρουν-σούζ*, ἐπθ. ὁ ἄνευ ῥινός, ἄρριν.

بورونسزلق Τ. *πουρουν-σουζλοὺκ*, ἀφ. ἔλλειψις ῥινός.

بورونلی ἢ بورونلو Τ. *πουρουν-λοῦ*, ἐπθ. ὁ ἔχων ῥῖνα, ἄκρον ἢ αἰχμήν, ὀρ-

بوزاغو } ἡ بوزاغى Τ. *πουζαγή*, ὀν. μόσχος ὁ θηλάζων· [μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμὸν λέγεται ايب *τανά*]: ايب — κρέας μόσχου || بوزاغى — ἄρον, κ. δρακοντιά [φυτόν].

بوزاغولامق } ἡ بوزاغيلامق Τ. *πουζαγηλαμάκ*, ρμ. μτδ. τίκτω [ἐπὶ ἀγελάδος].

بوزاغولق } ἡ بوزاغيلق Τ. *πουζαγη-λίκ*, ὀν. ὁ τέταρτος καὶ τελευταῖος θερισμὸς τοῦ χόρτου τοῦ λειβαδίου, χορτοκοπία.

بوزجه } Τ. *πόζ-τζα*, ὀν. καὶ ἐπθ. γῆ χέρσος, ἀκαλλιέργητος· § ايا — Τένεδος.

بوزخانه } Τ. *πουζ-χανέ*, ὀν. ἀποθήκη πάγου.

بوزدرمق } ἡ بوزدرمق Τ. *ποζ-τουρ-μάκ*, ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ νὰ χαλάσῃ, νὰ καταστρέψῃ, νὰ κατεδαφίσῃ τι· δίδω εἰς τὸν ἀργυραμοιβὸν ἢ εἰς ἄλλον νόμισμά τι ὅπως τὸ χαλάσῃ, ἤτοι δώσῃ λεπτὰ [ὀνομ. αἰτ.]: صراف بر ليرا بوزدردم ἐχάλασα εἰς τὸν ἀργυραμοιβὸν μίαν λίραν.

بوزدكله‌مك } Τ. *πουζ-τεκλε-μέκ*, ρμ. οὐδ. συσπειροῦμαι, κουβαριάζομαι, κάθημαι ἀνακούρκουδα, ἀνοκλάζω· βλ. كلمك بوزدز.

بوزراق } Τ. *ποζ-ράκ*, ὀν. καὶ ἐπθ. ταὐτὸ τῷ بوزجه βλ.

بوزش } Τ. *ποζ-οὐζ* [ἐκ τοῦ بوزمق βλ.] ρ. ἀφ. χάλασμα, ἀνατροπή, σύγχυσις.

بوزشديرمق } Τ. *ποζ-ουσ́τουρ-μάκ*, ρμ. μτδ. κάμνω ἢ βάλλω δύο ἢ περισσοτέρους νὰ ἐρίσωσι, νὰ χαλάσωσι τὰς σχέσεις, νὰ ἔλθωσιν εἰς διάστασιν, νὰ δυσαρεστηθῶσι κατ' ἀλλήλων [αἰτ.].

بوزشق } Τ. *ποζουσούκ*, βλ. بوزوشوق.

بوزشقلق } Τ. *ποζουσουκ-λούκ*, βλ. بوزوشوقلق.

بوزشمق } Τ. *ποζ-ουσ-μάκ*, ρμ. ἀλλ. χαλνῶ, κόπτω τὰς σχέσεις μετά τινος, διαλύομαι τὰς φιλίας, ἔρχομαι εἰς διάστασιν μετά τινος, κακιόνω, δυσαρεστοῦμαι, κ. τὰ τσιγκρίζω [τῇ ايلى]: بوزشدم انكله ἐχάλασα, ἔκοψα τὰς σχέσεις μετὰ τοῦ δεῖνος.

بوزطوغان } Τ. *ποζ-τογάν*, ὀν. ῥόπαλον ἔχον κεφαλὴν [τοποῦζι], ὡς ἡ τοῦ ἱέρακος [βλ. بوز]· § ὄνομα χωρίου ἐν Ἀνατολῇ, οὗ τὰ ἄπια περίφημα ὑπὸ τὸ ὄνομα: بوزطوغان آرمودى · || βλ. καὶ بوستغان.

بوزغون } Τ. *ποζ-γοῦν*, [ἐκ τοῦ بوزمق] ἐπθ. κατεστραμμένος, ἡττημένος· § [ὀν.] καταστροφή, ἧττα: ويرمك — ἡττῶμαι, καταστρέφομαι [ἐπὶ στρατοῦ κτλ.].

بوزغونلق } Τ. *ποζγουν-λούκ*, ἀφ. καταστροφή, ἧττα, βλάβη: بريك كلك — معاملات تجاريه‌سنه ἔρχεται βλάβη εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας τινός.

بوزق } Τ. *ποζούκ*, βλ. بوزوق.

بوزك } Τ. *ποζόκ*, βλ. بوزوك.

بوزلامق } Τ. *πουζ-λαμμάκ*, ρμ. οὐδ. παγόνω, θαμβοῦμαι, ἀμαυροῦμαι, ἀμυδροῦμαι [λέγεται ἐπὶ ποτηρίου, οὗ ἡ ἐπιφάνεια θαμβοῦται ὅταν τεθῇ ἐν αὐτῷ ὕδωρ ψυχρὸν ἢ πάγος, ἢ ἐπὶ ὑέλου καὶ καθρέπτου, ὧν ἡ ἐπιφάνεια χάνει τὴν διαύγειαν· § πήγνυμαι, κρυσταλλοῦμαι [ἐπιφάνεια ὕδατος], ψύχομαι.

بوزلق } Τ. *πουζ-λούκ*, ὀν. ἀποθήκη πάγου· ταὐτὸ τῷ بوزخانه.

بوزلماز } ἡ بوزلماز Τ. *ποζουλμάζ* [γ' προσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ ρημ. بوزلامق] μτχ. ἢ ἐπθ. ὅστις δὲν χαλνᾷ, δὲν φθείρεται, δὲν ἡττᾶται, ἀδιάφθορος, ἀήττητος· βλ. بوزلق.

بوزولمق } Τ. *ποζ-ουλ-μάκ*, ρμ. παθ. καὶ οὐδ. διαφθείρομαι, χαλνῶ, ἀλλοιοῦμαι, διαταράττομαι, ἐκφυλίζομαι, φθείρομαι, καταστρέφομαι, ἡττῶμαι, καταισχύνομαι, κατεντροπιάζομαι ἐξ ἀπαντήσεως ἀποτόμου, προσβολῆς ἢ ἀτόπου συμπεριφορᾶς: — كلمه تو φαγητὸν χαλνᾷ, διαφθείρεται· || — شراب ὁ οἶνος χαλνᾷ, διαστρέφεται· || — معده ὁ στόμαχος χαλνᾷ, διαταράττεται· — هوا ὁ καιρὸς χαλνᾷ· || — البسه τὰ ἐνδύματα χαλνοῦν, φθείρονται· || — ايشم ἡ ὑπόθεσίς μου χαλνᾷ, καταστρέφεται· || — تجارتم τὸ ἐμπόριόν μου καταστρέφεται· || حضارك كولكه باشلادقلرينى كورنجه لنا حالده بوزلدى ἄμα εἶδεν ὅτι οἱ παρευρισκόμενοι ἤρχισαν νὰ γελῶσι, μεγάλως κατησχύνθη.

بوزلمك } Τ. *ποζ-ολ-μέκ*, ρμ. οὐδ. στενεύομαι, ζαρόνω, συστέλλομαι [ἐπὶ νεύρων, ἢ ὀφθαλμῶν σμικρυνομένων ἐκ τοῦ ὕπνου, ἢ ὑφάσματος συστελλομένου ὅταν βραχῇ]· § بوزلش اوطوريور κάθηται ζαρωμένος, περιεσταλμένος· § βλ. كلزلمك.

بوزلو } ἡ بوزلى Τ. *πουζ-λοῦ*, ἐπθ. κεκαλυμμένος διὰ πάγου, ἢ ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάγον [ἐπὶ ὕδατος, ἢ σιροπίου κτλ.]· § θαμβός, ἀμαυρός [ὕελος, ἀδάμας, σμάραγδος κτλ.].

بوزلش } ἡ بوزليش Τ. *ποζουλ-οὐζ* [ἐκ τοῦ بوزلق] ρ. ἀφ. διαφθορά, χάλασμα, καταστροφή, ἧττα, καταισχύνη ἐκ προσβολῆς ἀπροσδοκήτου ἢ ἐκ συμπεριφορᾶς ἀτόπου.

بوزمق } Τ. *ποζ-μάκ*, ρμ. μτδ. φθείρω, ταράττω, χαλνῶ, ἀλλάσσω, διαφθείρω, ἐξαλείφω, διαγράφω, ἀκυρῶ, ἀνατρέπω, καταστρέφω, νικῶ, κατατροπῶ, καταισχύνω δι' ἀπαντήσεως ἀποτόμου ἢ διὰ προσβολῆς ἀπροσδοκήτου [αἰτ.]: — دشمنى νικῶ, κατατροπῶ τὸν ἐχθρόν· || — يازى ἐξαλείφω τὸ γραφέν· || چرمك — χαλνῶ τὸ πρόσωπον, κάμνω μοῦτρα, δεικνύω δυσαρέσκειαν· || — بازارلى χαλνῶ τὴν συμφωνίαν· || — ولو ἀνοίγω χωράφιον, ἀγρόν· || — انكاريى ἀλλάσσω ἢ συγχέω ἰδέας, σκέψεις· || — اخلاقى ἀλλάσσω, διαφθείρω ἤθη· || — يولى ἀλλάσσω δρόμον, διεύθυνσιν· || — چيغ τρυγῶ τὴν ἄμπελον· || — آغچه ἀλλάσσω χρήματα [ἐπὶ ἀργυραμοιβοῦ ἢ ἄλλου]· || — آغيز ὑδρίζω [χαλνῶ τὸ στόμα], λέγω ὕβρεις· || — مهر διαρρηγνύω [χαλνῶ] τὴν σφραγῖδα, ἀποσφραγίζω· || — قيز διακωφεύω· || — كيدى παραβιάζω κλεῖθρον· || — ساعتى χαλνῶ τὸ ὡρολόγιον· || — اوروج καταλύω νηστείαν· || — لطيفه‌يه ايشى στρέφω τὸ πρᾶγμα ἢ τὸν λόγον εἰς τὸ ἀστεῖον· || — آبدست χαλνῶ τὸν θρησκευτικὸν καθαρμόν, ἤτοι πράττω πρᾶξιν ἀπαιτοῦσαν ἐκ νέου καθαρμόν· || — قلى τρελλαίνομαι [χαλνῶ τὸν νοῦν]· βλ. استيف· § ρμ. οὐδ. χαλνᾷ, ἤτοι μεταβάλλεταί τι εἰς τὸ χεῖρον: — هوا ὁ καιρὸς χαλνᾷ· § μτχ. اولز *ποζάν*, ὁ χαλνῶν, ὁ ταράττων: — اويون ὁ ταράττων τὸ παιγνίδι· || — ايلى ὁ χαλνῶν τὴν τάξιν, τὴν ὁμήγυριν, ἀνάγωγος.

بوزملك } Τ. *πουζ-μέκ*, ρμ. μτδ. στενεύω, ζαρόνω, μαζεύω, σουρόνω, συστέλλω [αἰτ.]: — طوره آغيزيى συστέλλω [σουρόνω] τὰ χείλη τῆς πήρας· || — آغز συστέλλω τὸ στόμα, μτφ. δὲν ἀρέσω, κάμνω μορφασμούς.

بوزمه } Τ. *ποζμὰ* [ἐκ τοῦ بوزمق] ὀν. φθορά, διαπάραξις, χάλασμα, ἀλλαγμα,

ἀκύρωσις, ἐξάλειψις, διαγραφή, καταισχύνη· § ἐπθ. ὁ ἐκ μεταβολῆς προελθών, ὁ ἀφήσας τὴν προτέραν του κατάστασιν καὶ προσλαβὼν νέαν, ὡς σοφτᾶς [صوفتا] ἀποβαλὼν τὴν κίδαριν καὶ ἐνδυθεὶς τὴν πολιτικὴν στολήν, ἢ ἔνδυμα κατασκευασθὲν ἐξ ἄλλου παλαιοῦ μεταβληθέντος: جاریه — κυρία ἐξ ὑπηρετρίας ἄλλοτε· || ایدی—صرتندکی انتاری والدمسك انتاریسندن τὸ ἀντερὶ ὅπερ ἐφόρει ἥτο τὸ ἀντερὶ τῆς μητρός της μεταβεβλημένον [βλ. انتاری] || دوشمك — καταισχύνομαι, κατεντροπιάζομαι ἐξ ἀπαντήσεως ἀποτόμου ἢ προσβολῆς.

بوزمه‌جی } Τ. **ποζμα-τζῆ,** ὄν. πωλητὴς παλαιῶν καὶ ἐφθαρμένων πραγμάτων, γρυτοπώλης· § παλαιορράφος, ἐπιδιορθωτής, ἐμβαλλωματᾶς· § ἐλεεινός, μετάμελος.

بوزمه‌لی } Τ. **ποζμα-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἔχων χάλασμα, ἢ ἔλλειψίν τινα: — پاچه‌لری بالالون περισκελίς, ἧς τὰ ἄκρα [βραικοπόδια] ἐλλείπουσιν, ἤτοι κοντὴ ὡς ἡ τῶν παίδων.

بوزمسی } ἢ بوزومسی Τ. **ποζ-ουμσῆ** [ἐκ τοῦ بوز ἤτοι] ἐπθ. ὑπόφαιος.

بوزن } Α. **πὶ-θέζνι,** [ἐκ τῆς προθ. ب πὶ καὶ τῆς λ. وزن] κατὰ τὸν τύπον: كاتب — ἡ λέξις **κιατὶπ** [γραμματεὺς] εἶναι κατὰ τὸν τύπον فاعل· βλ. καὶ فعل.

بوزندی } Τ. **ποζουντοῦ** [ἐκ τοῦ بوزمق] ὄν. ἐρείπια, λείψανα πράγματος κατεστραμμένου: سی — Ἀλ ἀνορθογραφία.

بوزوجی } Τ. **ποζουδζοῦ** [ἐκ τοῦ بوزمق] ἐπθ. ὁ χαλνῶν, ὁ καταστρέφων, καταστροφεύς· § ὄν. παλαιοπώλης· βλ. καὶ بوزمه‌جی.

بوزوشوق } ἢ بوزشوق Τ. **ποζουσοῦκ** [ἐκ τοῦ بوزمق] ἐπθ. ὁ ἔχων τὰς σχέσεις μετ' ἄλλου χαλασμένας, διακεκομμένας, ὁ δυσηρεστημένος ἐναντίον τινός.

بوزوشوقلق } Τ. **ποζουσουκ-λούκ,** ἀφ. διακοπὴ σχέσεων, δυσαρέσκεια.

بوزوق } Τ. **ποζοῦκ** [ἐκ τοῦ بوزمق] ἐπθ. ἐφθαρμένος, βεβλαμμένος, χαλασμένος, διαγεγραμμένος, διεφθαρμένος, ἐλατωματικός, κατεστραμμένος, ὁ ἐν κακῇ καταστάσει, λεπτός [ἐπὶ νομισμάτων]: — پاشی στρατὸς ἄτακτος ἢ ἁπλοῦς πολίτης, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ στρατιωτικός [عسكر]· || بكر — ὄψις χαλασμένη, ὠχρά· || — اغزی ὑβριστής· || — اخلاقی διεφθαρμένος τὰ ἤθη, ἀνήθικος· || آدم — ὑποκριτής, διεφθαρμένος, κακοῦργος· || — عقیده ἄπιστος, ἄθεος· || پاره — λεπτὰ νομίσματα, ψιλά· || در — کیفم ἡ διάθεσίς μου εἶναι χαλασμένη, εἶμαι ἀδιάθετος· || چیچك — **τσιτσὲκ ποζουγοῦ,** ὁ ἔχων ἐν τῷ προσώπῳ στίγματα εὐφλογίας, εὐλογιάρης.

بوزوق } Τ. **ποζούκ,** ὄν. εἶδος καθάρας ἐξαχόρδου.

بوزوقلق } Τ. **ποζουκ-λούκ,** ἀφ. διαφθορά, βλάβη, μεταβολὴ ἐπὶ τὸ χεῖρον, καταστροφή, χαλάστρα, ἥττα, ἀταξία: دفترلرینك — ἡ ἀταξία τῶν βιβλίων αὐτοῦ [ἐμπόρου]. § λεπτὰ νομίσματα, ψιλά.

بوزوك } Τ. **ποζοῦκ** [ἐκ τοῦ بوزمق] ἐπθ. ζαρωμένος, μαζευμένος, σουρωμένος, συνεσταλμένος· § ὄν. πρωκτός, ἢ ὁ περὶ τὸν πρωκτὸν δακτύλιος.

بوزومجه } Τ. **ποζουμδζά,** ὄν. εἶδος σαύρας

بوزه } Τ. **ποζά,** ὄν. ποτὸν κατασκευαζόμενον ἐκ κέγχρου, κ. μποζᾶς: مرسیق — εἶδος μποζᾶ μεθυστικοῦ· || کیفی — διάθεσις ἢ μέθη ἐλαφρά, γινομένη διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ποτοῦ τούτου· || قاینامق — اکسده βράζω ἐπὶ τοῦ τραχήλου μποζᾶν, βασανίζω.

بوزه‌جی } Τ. **ποζα-τζῆ,** ὄν. ὁ πωλητὴς μποζᾶ· βλ. بوزه.

بوزیجی } Τ. **ποζουδζοῦ,** βλ. بوزوجی.

بوزینه } Π. **πουζινέ,** βλ. بوزینه.

بوس } Τ. **ποῦς,** ὄν. εἶδος κόμμεος ἐκκρινομένου ἐκ τῶν δένδρων· βλ. καὶ بوس.

بوس } Π. **ποῦς** [προστ. τοῦ ρμ. بوسیدن **πουσιτὲν**] ρ. ἀφ. τὸ φιλεῖν, φίλημα: باش — φίλημα κρανιπέδου, ἢ ὁ φιλῶν τὸ κράσπεδον· || — دست φίλημα χειρός, χειροφίλημα, ἢ ὁ τὴν χεῖρα φιλῶν· || — [ی]ا φίλημα ποδός, ποδοφίλημα, ἢ ὁ φιλῶν τοὺς πόδας. || Ρμ. کیفی — φιλῶ, ἀσπάζομαι [αἰτ.]· || اولق — داماد φιλῶ κράσπεδα, ταπεινοῦμαι ἀπέναντι τῶν μεγάλων.

بوستاغان } Τ. **ποσταγάν,** ὄν. δοχεῖον ἀφαιροειδές· Κατὰ τὸ اچه‌لر, ἢ λέξις بوزطوغان [βλ.] πιθανὸν νὰ παρήχθη ἐξ αὐτῆς.

بوستان } Π. **πουστὰν** [ἐκ τοῦ بو ἀσμὴ καὶ τῆς καταλ. ستان] ὄν. τόπος ἔχων πολλὰ δένδρα, ἄνθη, χλόην, κῆπος: سرای — περίπτερον ἐντὸς κήπου· § κῆπος πεπόνων, ὑδροπεπόνων, λαχανόκηπος, πέπων, ὑδροπέπων· || قورقولق — φόβητρον· βλ. اویوك καὶ بستان.

بوستانجی } Τ, **πουστανοῦζῆ,** ὄν. κηπουρός, ἰδίᾳ ὁ τῶν λαχανοκήπων· § οἱ σωματοφύλακες τοῦ παλατίου τὸ πάλαι: باشی — ὁ ἀρχηγὸς τῶν σωματοφυλάκων τοῦ παλατίου καὶ νομάρχης Κων]πόλεως· § μτφ. ὁ ἀναμιγνόμενος εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ὁ θέλων νὰ διατάττῃ ἐν πᾶσι· βλ. ایریق.

بوستانجیلق } Τ, **πουστανοῦζηλούκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ λαχανοκηπουροῦ.

بوستانی } Π. **πουστανί,** ἐπθ. κηπαῖος, ἤμερος: انکار — κινάρα [ἀγκινάρα] ἡ κηπαία· || لیدر — سی بیانیسندن τὸ ῥαδίκιον τὸ κηπαῖον εἶναι γλυκύτερον τοῦ ἀγρίου.

بوسش } Π. **πουσ-ίζ,** ρ. ἀφ. τὸ φιλεῖν, φίλημα.

بوسکی } Τ. **πουσκί,** λέξις ἄνευ ἰδίας σημασίας, ἐν χρήσει δὲ μόνον ὁμοῦ μετὰ τῆς λέξεως اسکی **ἐσκί,** παλαιός, ἤτοι اسکی بوسکی παλαιὰ πράγματα, ῥάκη, κ. κουρέλια· βλ. بوسکی.

بوسنده } Π. **πουσεντὲ** [μτχ. τοῦ ρμ. بوسیدن **πουσιτὲν**] φιλῶν, ἀσπαζόμενος.

بوسنه } Τ. **ποῦ-σενέ,** ἐπρ. ἐφέτος [τοῦτο τὸ ἔτος].

بوسنه } **πόσνα,** ὄν. κ. Βοσνία.

بوسنوی } Α. **πουσνεβί** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. Βόσνιος· βλ. καὶ بوشناق.

بوسه } Π. **πουσέ,** ὄν. φίλημα: قل — φιλῶ· || ویرمك — ἐπιτρέπω φίλημα, ἤτοι φιλοῦμαι· || چین — **πουσε-τσίν,** ὁ ἀλλάγων, ἤτοι δεχόμενος φιλήματα [βλ. چین] || زن — **πουσε-ζέν,** ὁ φιλῶν [βλ. زن κτιπῶν]· || کاه — ἢ کـ — **πουσὲ-γκιάχ,** τόπος ἢ μέρος ὅπερ φιλεῖ τις·

بوسی } Π. **πουσ-ί,** ὄν. τὸ φιλεῖν, φίλημα: — دست χειροφίλημα, εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ: || — [ی]ا ποδοφίλημα, εἰς ἔνδειξιν ἀφοσιώσεως πρὸς ἔξοχα πρόσωπα· βλ. داماموس، دستموس καὶ پاموس، پاوس.

بوسیده } Π. **πουσιτὲ** [μτχ. τοῦ ρμ. بوسیدن **πουσιτὲν**] πεφιλημένος, ἤτοι ἐκεῖνος-η-ο ὃν ἐφίλησεν, ἠσπάσθη τις.

بوش } Τ. **πόζ,** ἐπθ. κενός, ἄδειος ἔσωθεν, χηρεύων, ἤτοι μὴ κατειλημμένος, ἄγραφος, μάταιος, ἀσήμαντος, ἀνωφελής, ἄεργος, ἀπρόσεκτος, διεζευγμένη [γυνή]: — یوم **πόμ πόζ,** ὅλως διόλου κενός, διάκενος· || اوطه — δωμάτιον κενόν· || او — ایکیا κενή· || یر — θέσις κενή, μὴ κατειλημμένη ἢ χηρεύουσα· || یره — εἰς μάτην, ἀνωφελῶς· || — چی κενὸς ἔσωθεν· || — باش ἄγγειον κενόν· || وقت — καιρὸς ἀνέσεως· || — کاغد χάρτης ἄγραφος, κενός, ἐξώφυλλον ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ· || — باشی ἐλεύθερος παντὸς δεσμοῦ, ἀχαλίνωτος, λελυμένος, λυτός: حیوانی — پراقلی باشی δὲν πρέπει ν' ἀφήνῃ τις τὸ ζῶον ἐλεύθερον, ἀχαλίνωτον, λυτόν· || — قفاسی οὐ ἡ κεφαλὴ κενή, ἄνους, ἐλαφρόνους· || لقردی — λόγος κενός, μάταιος· || بوغاز — φλύαρος, ἀκριτόμυθος· || بوغازلق — φλυαρία, ἀκριτομυθία· || بوکور — λαγών· || ده — ἄνευ θέσεως, διαθέσιμος· || ك — **πόσουνά,** ἢ ك — — **πὸζ-πόσουνά,** ὅλως διόλου, εἰς μάτην, ματαίως, ἀνωφελῶς· || اوتورمق ἢ طورمق — κάθημαι ἢ μένω ἄργός, ἄνευ ἐργασίας· || کزمك — περιφέρομαι ἄργος· || — لی οὗ ἡ χεὶρ κενή, ὁ μὴ κατέχων τι [βλ. صفرالید]· || کزنك باش قلفه‌سی — ἀρχιεπιστάτης τῶν ἀργῶν, ἤτοι τιχοδιώκτης μὴ ἔχων οὐδεμίαν ἐργασίαν· || قومق — ἀφίνω ἐλεύθερον, ἀπολύω· || چیقمق ه — ἀποβαίνω εἰς μάτην: امیدم — ه ἡ ἐλπίς μου ἀπέβη εἰς μάτην, διεψεύσθη· || قالق ده — μένω διαθέσιμος· || بولق — εὑρίσκω τινὰ ἐλεύθερον, οὐχὶ ἀπασχολημένον, εὑρίσκω εὐκαιρίαν· || بولنق — εὑρίσκομαι ἀπρόσεκτος, δὲν προσέχω καὶ ἀφίνω τὴν εὐκαιρίαν νὰ φύγῃ· || قالق — μένω κενός, ἐλεύθερος· || اولسون — ἔστω διεζευγμένη [ἡράσης δι' ἧς παρ' ὀθωμανοῖς ὁ σύζυγος διαζευγνύει τὴν σύζυγον]· || قالق ه — κρατῶ μετέωρον, ἤτοι ἐπισκευάζω οἰκίαν κτλ. ἀποστηρίζων κάτωθεν διὰ δοκῶν.

بوشامق } Τ. **ποσ-αμμάκ,** ρμ. διάμ. κάμνω τινὰ νὰ διαζευχθῇ τὴν σύζυγόν του [ὅστ. αἰτ.]: — بر کیمسه‌یه زوجه‌سنی — . || βλ. بوشلمق.

بوشادلمق } Τ. **ποσ-αδμάκ,** ρμ. παθ. διαζευγνύομαι· βλ. προηγ.

بوشالمق } Τ. **ποσ-αλμάκ,** ρμ. μτδ. ἐκκενῶ, ἀδειάζω, μεταγγίζω ὑγρὸν ἀπὸ ἑνὸς δοχείου εἰς ἄλλο [αἰτ.]: — سلاح ἢ تفنك πυροβολῶ, ἀδειάζω τὸ πυροβόλον, τὸ ὅπλον: — کر ریتو τὸ ἐφίππιον, τὸ ἅγμα [ἐπὶ ὑπνου, ὕπνου κτλ.].

بوشالمق } Τ. ποσ-αλμάκ, ρμ. πθ. κενοῦμαι, μεταγγίζομαι· § ρμ. οὐδ. χύνομαι, διαδίδομαι.

بوشامق } Τ. ποσ-αμάκ, ρμ. μτθ. διαζευγνύω, χωρίζω, ἀφίνω ἐλευθέραν ὁ σύζυγος τὴν σύζυγον [αἰτ.]: سنى بوشادم σὲ διεζεύχθην.

بوشانمق } Τ. ποσ-ανμάκ, ρμ. οὐδ. κενοῦμαι, μένω κενός, χύνομαι, ῥέω ἐν ἀφθονίᾳ: كوزلرندن ياشلر بوشالدى ἤρχισαν νὰ ῥέωσι [χύνωνται] δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του· || — ياغمور βρέχει βροχὴ ἄφθονος· || دستلردن بوشانيرجه‌سنه بر ياغمور βροχὴ ὡς νὰ χύνηται [ποσανήρδζασμνα] μὲ τὰ κουμάρια, κρουνηδόν· || — سيل χειμαρρος ἄφθονος ῥέει, χύνεται· § διαφεύγω ἀπὸ τῆς φυλακῆς, ἢ τὸ ζῶον ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τῶν δεσμῶν, λύεται: حيوان — τὸ ζῶον λύεται· § διαζεύγνυμαι, χωρίζομαι, μένω ἐλευθέρα [ἡ σύζυγος ἀπὸ τοῦ συζύγου]· § λέγω ὅ,τι γινώσκω ἢ ὅ,τι ἔχω μυστικόν, κ.τὰ κενόνω, ἢ ὁμιλῶ μετὰ ζωηρότητος, ἐνθουσιασμοῦ.

بوشلامق } Τ. ποσ-λαμάκ, ρμ. μτθ. ἀπολύω, ἀφίνω ἐλεύθερον, ἐγκαταλείπω, παραιτοῦμαι, ἀμελῶ [αἰτ.]: آرديغى بوشلامق δὲν ἀφίνω τὸ καταπόδι του, ἐπιδιώκω, παρακολουθῶ, κατασκοπεύω.

بوشناق } ποσνάκ, ὄν. κ. Βόσνιος, ὁ κάτοικος τῆς Βοσνίας: βλ. بوسنوى.

بوشناقجه } Τ. ποσνάκ-τσα, ἐπθ. καὶ ἐπρ. Βοσνιακός, κατὰ τὸ Βοσνιακὸν ἰδίωμα, τρόπον· § [ὄν.] ἡ γλῶσσα ἡ Βοσνιακή: بوسناقلق — ὁμιλῶ τὴν Βοσνιακὴν γλῶσσαν ἢ βοσνιστί.

بوص } Τ. πός, ὄν. ἀνάστημα ἐν χρήσει πάντοτε ὁμοῦ μετὰ τοῦ συνωνύμου بوى πόϊ: بوى يرنده — بوى καλοῦ ἀναστήματος || بوى اوقلق — ἀναπτύσσομαι κατὰ τὸ ἀνάστημα.

بوصا } Ιτ. πόσα [bossa] ὄν. κάλως, ἤτοι χονδρὸν σχοινίον ἢ ἅλυσις, δι' ἧς δένουσι τὴν μεγάλην ἅλυσιν τῆς ἀγκύρας: كمى يى اچك — δένω τὸ πλοῖον ἐκ τε τῆς πρύμνης καὶ τῆς πρώρας εἰς τὴν ξηράν.

بوصلانمق } Τ. ποσ-λανμάκ, ρμ. οὐδ. ἀποκτῶ ἀνάστημα [ξετινάζομαι], ἀναπτύσσομαι· ἐν χρήσει μετὰ τοῦ συνωνύμου بويلانمق.

بوصلو } ἢ بوصلى Τ. ποσ-λοῦ, ἐπθ. ὁ ὑψηλοῦ ἀναστήματος· ἐν χρήσει ὁμοῦ μετὰ τοῦ ταὐτοσήμου بويلو ποϊλοῦ, ἤτοι: بويلو بوصلو.

بوط } Τ. πούτ, βλ. بوت.

بوغ } πὸγ [ἐκ τῆς Σλαυϊκῆς] ὄν. ἀρχηγός, ἡγεμών: — باش ἀρχιστράτηγος.

بوغ } πόγ, βλ. بوغو πογοῦ, καὶ بوغچه πογτσά.

بوغا } Τ. πογά, ὄν. ταῦρος: — قره ἄρρην βούβαλος μὴ εὐνουχισμένος.

بوغاچه } Τ. πογάτσα, ὄν. πλακοῦς, κ. πίττα, λειψόπιττα, μπογάτσα· — قورو εἶδος πλακοῦντος μὴ παραγεμιστοῦ, κ. κουροῦ μπογάτσα· || — قيمر كيكيلر μπογάτσα, μπογάτσα ἀπὸ τσηγαρίδας· βλ. قيمرداق. Ἡ λέξις κατὰ μὲν τὸ اسجه, ἐκ τοῦ بوغو πουγοῦ, ἤτοι τὸ ἐν τῷ ἀτμῷ ἑψημένον, κατὰ δὲ τὸν Βυζάντιον, ἐκ τοῦ Ἰταλ. focaccia].

بوغاچه‌جى } Τ. πογατσα-τζῆ, ὄν. πλακουντοποιός, πλακουντοπώλης.

بوغاز } Τ. πογάζ, ὄν. λαιμός, φάρυγξ, λάρυγξ, τροφή, ἀδηφαγία, στενόν, στόμιον, διώρυξ, πορθμός: اچى — ὁ λάρυγξ, ὁ φάρυγξ [τὸ ἔσω τοῦ λαιμοῦ]· ὁ Βόσπορος, τὸ Κατάστενον· || طيش طرفى — τὸ ἔξω τοῦ λαιμοῦ, λαιμός· || آغرلغى — πόνος τοῦ λαιμοῦ· || دكز — ى στόμιον, στενὸν θαλάσσης· || قره دكز — ى στόμιον τῆς Μαύρης θαλάσσης· || — ى طاغ στενόν, στόμιον ὀρέων, στενά, πύλαι, κλεισῶρεια· || — آت τροφὴ ἵππου || — پيس λαίμαργος, ἀδηφάγος, ὁ ἄνευ διακρίσεως καταβροχθίζων τὰ πάντα· || — ى طوق χορτάτος, ὀλιγαρκής, ὁ μὴ ἄπληστος· || طوقلق — ὀλιγάρκεια [ὅσον διὰ νὰ χορτάσῃ ὁ λαιμός]: طوقلقه خدمت ايتك — ὑπηρετῶ ἀμισθί, δωρεάν· || اوتلق — πονεῖ ὁ λαιμός· || تلق — εἶναι τι ὁρμή, αὐστηρόν, στυφόν: الان — ὁρμής, αὐστηρός, στυφός· || — طورمق εἰς τὸν λαιμὸν κάθηται, ἤτοι δὲν ὠφελεῖ· || دن كچمامك — δὲν περνᾷ ἀπὸ τὸν λαιμόν, δὲν καταβαίνει ἡ τροφή, ἤτοι ὅσῳ ἐνθυμεῖται τις ἢ θέλον κτλ. δὲν τολμῷ μόνος νὰ φάγῃ· || صيق اچك — σφίγγω τὸν λαιμόν, πιέζω τινὰ νὰ δεχθῇ τι· || صيقمق — σφίγγω τὸν λαιμόν, στραγγαλίζω, πνίγω || صارلق — τυλίσσομαι εἰς τὸν λαιμόν· || طوتلق — πιάνεται ὁ λαιμός, δὲν δύναμαι νὰ καταπίω· || قيصلق — βραχνιάζω, βραγχῶ [ἐκ καταρροῆς]· || كاك — διαπληκτίζομαι μετά τινος, ἐρίζω· || چيقمق ى — βγαίνει ἡ τροφή, ἤτοι κερδαίνεται ὁ ἐπιούσιος· || ى — چيقارمق κερδίζω τὰ πρὸς τὸ ζῆν· || يه كچيرمك — περνῶ εἰς τὸν λαιμόν, καταχρῶμαι χρήματα.

بوغازلامق } Τ. πογαζ-λαμάκ, ρμ. μτθ. κόπτω τὸν λαιμόν, σφάζω, θυσιάζω πρόβατον, ὄρνιθα κτλ. [αἰτ.].

بوغاصى } ἢ بوغاسى Τ. πογασή, ὄν. ὕφασμα χρησιμεῦον δι' ὑπόρραμμα [ἀστάρ].

بوغالامق } Τ. πογα-λαμάκ, ρμ. μτθ. τίκτω [ἐπὶ δαμάλεως]· βλ. بيزلامق.

بوغان } Τ. πογὰν [μτχ. τοῦ بوغمق] πνίγων, ἄγχων, στραγγαλίζων· § — ايت σκυλοβότανον, κολχικόν· || — قورت ἀκόνιτον [ψτ]· κατὰ λέξιν τὸ πνῖγον τὸν λύκον.

بوغچه } Π. πογ-τσά, ὄν. δέμα, κ. μπόγος, ἤτοι τετράγωνον τεμάχιον ὑφάσματος, χρησιμεῦον πρὸς περιτύλιξιν ἀσπροῤῥούχων, ἐνδυμάτων κτλ.: توتون — ى δέμα καπνοῦ· § δῶρον περιτετυλιγμένον ἐντὸς δέματος: — آغچه δῶρον παράνομον, δωροδοκία· § εἶδος θαλίου.

بوغچه‌جى } Τ. πογτσα-τζῆ, ὄν. πλανέμπορος, ἤτοι γυνὴ περιφερομένη εἰς τὰς οἰκίας καὶ πωλοῦσα ἐντὸς δέματος ὑφάσματα, ἀσπρόῤῥουχα, μανδύλια κτλ· συνέκδ. γυνὴ ἀκατάστατος, περιφερομένη ἄνω κάτω.

بوغچه‌لامق } Τ. πογτσα-λαμάκ, ρμ. μτθ. θέτω ἐνδύματα ἢ πράγματα ἐντὸς δέματος, τὰ κάμνω δέμα, διπλόνω [αἰτ].

بوغچه‌لانمق } Τ. πογτσα-λανμάκ, ρμ. πθ. διπλοῦμαι, τίθεμαι ἐντὸς δέματος [ἐπὶ ἐνδυμάτων, πραγμάτων]: بوغچه‌لانمش اشيا πράγματα τεθειμένα ἐντὸς δέματος.

بوغدان } πογτάν, βλ. بغدان.

بوغداى } Τ. πογτάϊ, βλ. بغداى.

بوغدرمق } ἢ بوغدرمق Τ. πογ-τουρ-μάκ, ρμ. διάμ. κάμνω ἢ βάλλω νὰ πνίξωσι, νὰ σφίγξωσι [δοτ. αἰτ.].

بوغرتلاق } Τ. πογουρτλάκ, ὄν. λάρυγξ [βλ. καὶ غرتلاق]: توشى — κερκιθαλλίς, κ. ἀγριόπαπια· βλ. καὶ باغرتلاق.

بوغشمق } Τ. πογ-ουσ-μάκ, ρμ. ἀλλ. περιτυλίσσομαι, προσκολλῶμαι εἰς τὸν λαιμὸν ἄλλου, παίζω, παλαίω· συνέκδ. ἐρίζω, διαπληκτίζομαι μετά τινος [τῷ الى].

بوغلمق } Τ. πογ-ουλ-μάκ, ρμ. οὐδ. πνίγομαι ἐξ ἀπροσεξίας ἢ ἐν τῷ ὕδατι, στραγγαλίζομαι, στενοχωροῦμαι, δὲν δύναμαι ν' ἀναπνεύσω ἐλευθέρως: — صوده πνίγομαι ἐν τῷ ὕδατι· || — صويه πληροῦμαι ὕδατος ὑπερβολικῆς ποιότητος.

بوغلمه } Τ. πογουλμά [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἅπαξ. πνιγμός, πνίξιμον· βλ. بوغلق.

بوغم } Τ. πογούμ, βλ. بوغوم.

بوغماجه } Τ. πογμα-τζὰ [ἐκ τοῦ بوغمق] ὄν. βῆξ πνίγων, πνιγηρός· § ἐπθ. πνιγηρός: اوكسورك — βῆξ πνιγηρός, κοκκύτης.

بوغماق } Τ. πογμάκ [βλ. بوغوم] ὄν. ἄρθρωσις δακτύλων, κ. κλείδωσις: كيكلرى — φάλαγγες, ὀστᾶ δακτύλων.

بوغماقلو } ἢ بوغلى Τ. πογμακ-λῆ, ἐπθ. ἀρθρωτός: تلى — حيوان — ζῶα ἀρθρωτά, ἀρθρόζωα· § ὄν. καλάνδρα [πτ.].

بوغمق } Τ. πογ-μάκ, ρμ. μτθ. πνίγω σφίγγων τὸν λαιμὸν διὰ σχοινίου ἢ ἄλλως περιορίζων τὴν ἀναπνοήν, στραγγαλίζω, πνίγω ἐν τῷ ὕδατι, σφίγγω τὸν δάκτυλον ἢ ἄλλο μέλος τοῦ σώματος διὰ κλωστῆς, κτλ. μτφ. στενοχωρῶ, πνίγω [αἰτ. ἢ δοτ. αἰτ.]: يرينى — قردى يه πνίγω τινὰ εἰς τοὺς λόγους, ἤτοι καταπείθω διὰ πολλῶν λόγων· || — بوغوم بوغوم στενοχωρῶ πολύ· || — سسى ديلمك بى فونين [πνίγω τὴν φωνήν]· || بولسه بر قاشيق صوده بوغار ἐὰν τὸν εὕρῃ ἐν κοχλιαρίῳ ὕδατος, τὸν πνίγει, ἤτοι σφοδρῶς ἀπεχθάνεται· || صاچلرى — اله قوردله δένω τὴν κόμην διὰ ταινίας.

بوغناق } Τ. πογουν-άκ [ἐκ τοῦ بوغمق] ἐπθ. πνιγμένος, πνικτός, ὑπόκωφος· § ὄν. διαβατικὴ καταιγὶς ἄνευ βροχῆς, τυφών, ἀνεμοστρόβιλος [ἀντιθ. صاغناق βλ.].

بوغندى } Τ. πογουν-τή [ἐκ τοῦ بوغمق] ὄν. πνιγμός, στενοχωρία ψυχική.

بوغنمق } Τ. πογ-ουν-μάκ, ρμ. οὐδ. πνίγομαι ἐξ ἀσθενείας, στενοχωροῦμαι.

بوغو } Τ. πογοῦ, βλ. بوغوم.

بوغو } Τ. πουγοῦ, ὄν. ἀτμός, ἀναθυμίασις, ἐξάτμισις: يه اوتورمق — κάθημαι εἰς

τὸν ἀτμόν, ἤτοι λαμβάνω λουτρὸν ἀτμοῦ· || اولور صولرك—لرندن τὰ νέφη γίνονται ἐκ τῆς ἐξατμίσεως τῶν ὑδάτων.

بوغو } Τ. *πουγοῦ*, ἢ بوهو καὶ بوهو *πουχοῦ*, ὄν. γλαύξ.

بوغور } Τ. *πουγούρ*, καὶ ἐνίοτε بوخور *πουχούρ* [κατὰ τὸ بوهو ἐκ τοῦ بوغق ἢ τοῦ بوكورمك] ὄν. κάμηλος ὀργώδα.

بوغورسيق } Τ *πουγουρ-σηκάκ*, ρμ. οὐδ. ὀργῶ [ἐπὶ καμήλου].

بوغوق } Τ. *πογ-οὶκ* [ἐκ τοῦ بوغق] ἐπθ. πνιγμένος, βραγχώδης, βραγχός, ὑπόκωφος: سس — φωνὴ βραγχώδης· § [ἐπρ.]· سوك — — ὁμιλῶ μὲ βραγχώδη φωνήν.

بوغولانمق } Τ. *πουγου-λανμάκ*, ρμ. οὐδ. ἐξατμίζομαι, καλύπτομαι δι' ἀτμοῦ, θαμβόνω [ἐπὶ ὑέλου, κατόπτρου κτλ. ἐφ'ὧν ἐπικάθηται ἀτμός.

بوغوم } Τ. *πογοῦμ* [بوغق] ὄν. ἄρθρωσις, τὸ μεταξὺ δύο ἀρθρώσεων ὀστοῦν ἢ μέρος τοῦ καλάμου, φάλαγξ: — — διηρημένος εἰς ἀρθρώσεις· || لرى — رماق φάλαγγες τῶν δακτύλων· || قامش — ر διάστημα καλάμου μεταξὺ δύο ἀρθρώσεων· || βλ. بوغاق ' بوغون ، بوغق.

بوغوملو } Τ. *πογουμ-λοῦ*, ὄν. τρυγών.

بوغون } Τ. *πογούν*, ὄν. ἄρθρωσις, τμῆμα, κομμάτιον: كچ — — آوى κατακερματίζω τὸ θήραμα· § ὁπὴ ἐν τῇ ὀροφῇ ὅπως ἐξέρχηται ὁ καπνός· βλ. بوغوم.

بوق } Τ. *πόκ*, ὄν. ἔκκριμα, κόπρος, ἀκαθαρσία ἀνθρώπου ἢ ζώου: ى — آرى ىمك [ἔκφρασις εὐφυολογούντων]· || ى — بورون ىمك· || ى — دمير σκωρία· || ى — شيطان σίλφιον [φάρμακον]· || ى — جز χρῶμα κιτρινωπόν, πυρρόν· || ى — سيك περκνώματα, κ. πυκνάδες· || بوجكى — κάνθαρος· || دن — ἀκάθαρτος, ὁ μὴ ἔχων ἀξίαν, μιδαμινός· § μτφ. κακὴ συνέπεια, πικρία: كچيلكدكى سفاهتك — ى اختيارلغده كچيلير ὁ ἄνθρωπος τὰς κακὰς συνεπείας τῆς ἐν τῇ νεότητι ἀσωτίας ὑποφέρει κατὰ τὸ γῆρας.

بوقاغو } ἢ بوقاغى Τ. *πουκαγῆ* [κατὰ τὸ بوجق, ἐκ τοῦ بوغق] ὄν. πέδαι, ἢ δεσμὰ εἰς τοὺς πόδας καθειργμένων ἢ ζώων:—ايلى اورمق θέτω πέδας εἰς τοὺς πόδας, δεσμεύω.

بوقاغيلامق } Τ. *πουκαγι-λαμάκ*, ρμ. μτθ. θέτω πέδας εἰς τοὺς πόδας, δεσμεύω [αἰτ.].

بوقاغياق } Τ. *πουκαγι-λάκ*, ὄν. μεσοκύνιον, ὁ κάτω ἀριθὸς τοῦ ποδὸς τοῦ ἵππου, ἤτοι τὸ μέρος εἰς ὃ τίθεται πέδη.

بوقاغيلى } Τ. *πουκαγι-λῆ*, ἐπθ. ἵππος, οὗ αἱ ἰγνύες εἶναι λευκαί, ἤτοι χρώματος διαφόρου τοῦ λοιποῦ σώματος.

بوقال } Ιτ. *πουκάλ* [boccale] ὄν. φιάλη, κ. ζιπουκάλι.

بوقجى } Τ. *ποκ-τσῆ*, ὄν. ὁ καθαρίζων τοὺς ἀποπάτους, κοπρολόγος.

بوقلاشمق } Τ. *ποκ-λαάμάκ*, ρ. οὐδ. καθίσταμαι ἀκάθαρτος, συνεκδ. δύσκολος, χειροτερεύω, δεινοῦμαι [ὑπόθεσις κτλ.].

بوقلامق } Τ. *ποκ-λαμάκ*, ρμ. μτθ. μολύνω, λερόνω, συνεκδ. καθιστῶ τι χειρότερον, χαλνῶ ὑπόθεσιν, κακῶς ἐνεργῶ [αἰτ.].

بوقلق } Τ. *ποκ-λούκ*, ἀφ. ἀκαθαρσία, συνεκδ. χείρων κατάστασις, κακόν, δυσκολία· βλ. چوقلق.

بوقلمون } Π. *πουκαλεμούν*, ὄν. χαμαιλέων § ἄνθρωπος ἄστατος, ἀλλάσσων συνεχῶς ἀρχὰς καὶ ἰδέας, κόσμος ἄστατος· § ὕφασμα μεταξωτὸν, οὗ τὸ χρῶμα λαμβάνει διαφόρους ἀποχρώσεις ἀπέναντι τοῦ ἡλιακοῦ φωτός· § نباتى — χαμαιλέων [φυτόν].

بوقلو } ἢ بولى Τ. *ποκ-λοῦ*, ἐπθ. λερωμένος, μεμολυσμένος.

بوقاوجه } Τ. *πουλου-τζά*, ὄν: بلبل — ὑπολαΐς [πτν.].

بوك } Τ. *πούκ*, ὄν. τόπος ἢ λόφος σύνδενδρος, συνηρεφής.

بوك } Τ. *πούν* ἢ *πούν*, ἐπθ. εὐήθης, ἠλίθιος, βλάξ· § بوك *πούϊ* ἀντὶ بوى, βλ.

بوكا } Τ. *πουνά*, δοτ. τῆς ἀντ. بو οὗτος.

بوكار } Τ. *πουνάρ*, βλ. بيكار.

بوكاق } Τ. *πουνάκ* [ἐκ τοῦ بوك εὐήθης] ἐπθ. παλίμπαις, κ. ξαναμωραμένος γέρων.

بوكاقلق } Τ. *πουνακ-λούκ*, ὄν. ληρησις, ἀπομώρανσις, κ. ξαναμώραμα.

بوكالتمق } Τ. *πουνα-λτ-μάκ*, ρμ. μτθ. πνίγω διὰ τοῦ καπνοῦ, περιάγω, φέρω εἰς ἀσφυξίαν· § στενοχωρῶ, φέρω τινὰ εἰς ἀμηχανίαν, τὸν κάμνω νὰ τὰ χάσῃ [αἰτ.].

بوكالمق } Τ. *πουνα-λ-μάκ*, ρμ. οὐδ. στενοχωροῦμαι, πνίγομαι ἐξ ἐλλείψεως ἀέρος ἢ ἐκ τοῦ καπνοῦ, λειποθυμῶ, ἀλιγγιῶ· § περιέρχομαι εἰς ἀμηχανίαν, τὰ χάνω: — ذكر ἀλιγγιᾷ ὁ νοῦς.

بوكامق } Τ. *πουνα-μάκ* [ἐκ τοῦ بوك εὐήθης] ρμ. οὐδ. γίνομαι παλίμπαις: — بولدقجه, ἢ — بولوب δὲν ἀρέσω, δὲν ἀρκοῦμαι, ζητῶ περισσότερα, καθίσταμαι αὐθαδέστερος, ἀπαιτητικώτερος: كزى غاشى چال الده صونارسك بولدقجه بوكارسك اى عاشق محبّزده ای δὲν ἀρκεῖ ἢ θέα τοῦ κάλλους καὶ χεῖρα ἀπλόνεις; ὦ ἐραστά ταλαίπωρε! ὁλονὲν καθίστασαι ἀπαιτητικώτερος.

بوكديرمك } Τ. *πούκ-τυρ-μέκ*, ρμ. διαμ. κάμνω ἢ βάλλω νὰ κλώσωσι, νὰ κάμψωσι, νὰ διπλώσωσι [δοτ. καὶ αἰτ.]: — ر شى ر βάλλω τινὰ νὰ κλώσῃ ἢ διπλώσῃ τι.

بوكر } Τ. *πόγιύρ*, بوكرتلن *πόγιυρτλέν*, βλ. بوكورتلن ، بوكور.

بوكرك } Τ. ἢ بوكورك *πόγρέκ*, ἢ بوركك *πόκρέκ* [ἐκ τοῦ بوكور] ὄν. νεφρά: — ايغى — λίπος, πάχος τῶν νεφρῶν, κ. ξύγγι.

بوكرجه } Τ. *πόγρυλ-τζὲ* [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. εἶδος μικρῶν φασιήλων ὀνομαζόντων οὕτως ὡς ἐχόντων σχῆμα νεφροῦ.

بوكرى } Τ. *πόγρυ* [ἐκ τοῦ بوكرى *πόκμέκ*] ἐπθ. κυρτός, καμπύλος, μὴ εὐθύς, στρεβλός: — كرى διάστροφος, σκολιός, ἀνώμαλος [στραβοδίβολος].

بوكريلتمك } Τ. *πόγρυ-λτμέκ*, ρμ. μτθ. καθιστῶ κυρτόν, καμπύλον, διάστροφον, στρεβλόν, σκολιόν, διαστρέφω, κυρτῶ [αἰτ.]· συνών. كريلتمك.

بوكريلمك } Τ. *πόγρυ-λμέκ*, ρμ. οὐδ. καθίσταμαι κυρτός, καμπύλος, διάστροφος, στρεβλός, κυρτοῦμαι, διαστρέφομαι, στρεβλοῦμαι· συνών. كريلمك.

بوكريلو } Τ. *πόγρυ-λύ*, ἐπθ. καμπύλος, κυρτός: — كريلو κυρτός, καμπύλος.

بوكسمك } Τ. *πόν-σνμέκ*, καὶ بوكسيمك *πόν-σιμέκ*, ρμ. οὐδ. γίνομαι εὐήθης, ἠλίθιος, παλίμπαις, ξαναμωραίνομαι.

بوكلش } Τ. *πόκλυλ-τζέ* [ἐκ τοῦ بوكلش] ρ. ἀφ. κλώσις, τὸ κλώθεσθαι· βλ. بوكلوم.

بوكلك } Τ. *πόν-λύκ*, ἀφ. εὐήθεια, ἠλιθιότης, ἀπομώρανσις, ξαναμώραμα.

بوكلم } Τ. *πόκλύμ*, βλ. بوكلوم.

بوكلمك } Τ. *πόκ-μλ-μέκ* [ἐκ τοῦ بوكلمك] ρμ. οὐδ. καὶ πθ. συστρέφομαι, συσπειροῦμαι, κουδαρριάζομαι, στραγγαλίζομαι, κλώθομαι, κάμπτομαι, διπλοῦμαι· ἐκ τοῦ πόνου ζαρόνω, πτήσσω, συσπειροῦμαι:—ى ἢ μέση μου κάμπτεται, καμπουριάζω, ἤτοι καταβάλλομαι ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν· || — قولم ὁ βραχίων μου στραγγαλίζεται, καταβάλλομαι,, νικῶμαι· || ايكى — κάμπτομαι εἰς δύο, κουδαριάζομαι, ζαρόνω, πτήσσω ἐκ τοῦ πόνου· || قلب بوكلمك *πόκμλὲ* καλμάκ, μένω ζαρωμένος, κουδαριασμένος ἐκ πόνου κτλ· βλ. بوكوم.

بوكلو } Τ. *πόκλύ*, ὄν. εἶδος μεγάλου αὐλοῦ, κ. κλαρινέτο· βλ. καὶ بوكيلى.

بوكلوم } ἢ بوكلم Τ. *πόκλύμ* [ἐκ τοῦ بوكلمك] ρ. ἀφ. συστροφή, σύγκλωσις· § ὄν. πτυχή, βόστρυχος, ἤτοι σγουρὰ ὀν εἶδεν δακτυλίου, κρίκου· || — ايكى εἰς δύο πτυχάς, ἤτοι πολὺ κεκυφώς: — كزيشلرك قاصرغه‌دن ايكى اولدقلرى حالده الارك شاپقه‌لرينى طوتمشلر οἱ περιπατοῦντες λίαν κεκυφότες ἐκ τοῦ ἀνεμοστροβίλου ἐκράτησαν διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν τοὺς πίλους των· || ى — اچنده ر ىپك ἐντὸς πτυχῆς τινος τοῦ λόφου· || — — βοστρυχηδόν, κατὰ βοστρύχους, κρίκους.

بوكم } Τ. *πουκύμ*, βλ. بوكوم.

بوكمك } Τ. *πόκ-μέκ*, ρμ. μτθ. στρέφω, συστρέφω, κλώθω νῆμα, κλωστήν, κουδαριάζω, συσπειρῶ, τολυπεύω, κάμπτω, διπλόνω, τυακκίζω χάρτην, ὑφασμα, ἢ γυρίζω τὴν ἄκραν ὑφάσματος ἢ χάρτου, ὁ πόνος συστρέφει, κάμνει τινὰ νὰ συσπειρῶται, νὰ πτήσσῃ [αἰτ.]: — ل κάμπτω τὴν ὀσφύν, προξενῶ ἀπογοήτευσιν, καταβάλλω, δοκιμάζω δυσκολίαν· || — طوداق κλαίω [συστρέφω τὰ χείλη]· || — يوزون κάμπτω τὸν αὐχένα, λαμβάνω ὕθος τεθλιμμένου· || — ول συστρέφω τὸν βραχίονα, νικῶ, καταβάλλω· || — ايپ κλώθω ὀχοιντον.

بوكه } Τ. *κöκ-μέ*, ὄν. ἅπαρ. τὸ συστρέφειν, κλώθειν, τὸ κάμπτειν· § ὄν. κλῶσμα, ἤτοι νῆμα μεταξοκλωστῆς, δι' οὗ διέρχονται οἱ κόκκοι τοῦ κομβολογίου, ἐν γένει κορδόνιον.

بوكندى } Τ. *κöκιουντö* [ἐκ τοῦ بوكك] ὄν. ὑπόλοιπον μαλλίου, βάμβακος κτλ. ὑπολειφθὲν ἐκ τῆς κλώσεως· § τὸ εἶναί τι κλωστόν, συνεστραμμένον, ὡς κόμβος· § εἶδος ραφῆς.

بوكنمك } Τ. *κöκ-ιον-μέκ*, ρμ. οὐδ. συσπειροῦμαι, ζαρόνω ἐκ πόνου, λιμνάζω, μαζεύομαι [ὕδωρ], ἀποκοιμῶμαι, ζαρόνω.

بوكو } Τ. *κöκιö* [ἐκ τοῦ بوكك] ρ. ἀφ. πτυχή· § ὄν. χωνίον ἐκ χάρτου· βλ. بوكوم.

بوكو } Τ. *κöγιö*, ὄν. μαγεία, γοητεία, φίλτρα, κ. μάγια: كيك — μαγεύω, γοητεύω· || يك — μηχανῶμαι φίλτρα, κάμνω μάγια· || بوزمق — διαλύω τὰς γόητείας, χαλνῶ τὰ μάγια.

بوكوجى } Τ. *κöκιöδζö* [ἐκ τοῦ بوكك] ἐπθ. ὁ κλώθων, νήθων.

بوكوجى } Τ. *κöγιö-δζö*, ὄν. μάγος, γόης.

بوكوجيلك } Τ. *κöγιöδζö-λöκ*, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ γόητος, γοητεία.

بوكور } Τ. *κöγιöρ* [ἐκ τοῦ بوكك] ὄν. πλευρά, λαγών: — بوش ὑποχόνδριον, τὰ πλάγια μέρη τῆς κοιλίας· || نده — ايكى الى αἱ δύο χεῖρές του εἰς τὰς λαγόνας [*κöγιöρöντὲ*], ἤτοι ἀπηλπισμένος· § πλευρά, ἤτοι τὸ μέσον μέρος τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους: — و باغرى كيك τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ ὄρους.

بوكورتلن } Τ. *κöγιöρτελέν*, ὄν. βάτος, μορέα, κ. βατσινιά: طودى — βάτόμορον, μόρον, κ. βάτσινον· || جاليسى — μορέα ἡ ἀγρία· || — ايلطى μορέα ἡ ἰδαία, ἰδαία βάτος.

بوكورتمك } Τ. *κöγιöρ-τ-μέκ*, ρμ. μτδ. φρύγω, περιοπτῶ, τσηγαρίζω ὀλίγον τὸ κρέας ὅπως τὸ διατηρήσω.

بوكوردلن } Τ. *κöγιöρ-τελὲν* [ἐκ τοῦ بوكور καὶ τοῦ دلن μετοχῆς τοῦ كلمك] ὄν. ὀχύρωμα, προμαχὼν κανονοβολῶν ἐκ τῶν πλαγίων.

بوكورك } Τ. *κöγιöρέκ*, βλ. بوكرك.

بوكورمك } Τ. *κöγιöρ-μέκ*, ρμ. οὐδ. μυκᾶσθαι [ἐπὶ βοός, βουβάλου, καμήλου κτλ.]· βλ. اوكرمك καὶ باغرمق.

بوكورى } Τ. *κöγιöρö*, βλ. بوكرى.

بوكوك } Τ. *κöκιöκ* [ἐκ τοῦ بوكك] ἐπθ. ὁ μὴ εὐθὺς ἀλλὰ κεκαμμένος, λυγισμένος: — يونى οὗ ὁ λαιμὸς κεκαμμένος, μτφ. τεθλιμμένος.

بوكولى } Τ. *κöκιöλö*, βλ. بوكيلى.

بوكوم } ἢ بوكم· Τ. *κöκιöμ* [بوكك] ρ. ἀφ. τρόπος τοῦ κλώθειν, κλῶσις, πτυχή· § § ὄν. ποσότης μαλλίου κτλ. κλωθομένου ἅπαξ: بوكك — — συστρέφομαι, συσπειροῦμαι, ἐκδηλῶ ἀδυναμίαν, ἀγωνίαν· βλ. بوكاوم، بوكو.

بوكوملو } Τ. *κöκιöμ-λö*, ἐπθ. κεκλωσμένος: — ايكى εἰς δύο γυρισμένος, στρεπτός.

بوكون } Τ. *κöγ-γκιöν*, ἐπρ. σήμερον [ὕατη ἢ ἡμέρα].

بوكون } Τ. *κöγιöν* [λ. ἀρχ.] ὄν. πρόχωμα κωλύον τὴν εἴσροην τῶν ὑδάτων.

بوكونلمك } Τ. *κöγιöν-λεμὲκ* [λ. ἀρχ.] ρμ. μτδ. ἐγείρω πρόχωμα ὅπως σταματήσω τὴν ροὴν τοῦ ὕδατος, φράττω.

بوكه } Τ. *κöγὲ* καὶ بوكه· *κöγελὲκ*, ὄν. οἰστρος, μύωψ, ἔντομον κεντοῦν τὰ κτήνη καὶ καθιστῶν αὐτὰ μανιώδη: صوقه دوكه — *κöγελὲκ δοκιμονὰ τονμέκ*, οἰστρηλατοῦμαι, γίνομαι, μανιώδης, λυσσαλέος.

بوكيجى } Τ. *κöκιöδζö*, βλ. بوكوجى ὁ κλώθων.

بوكيش } Τ. *κöκιöς* [ἐκ τοῦ بوكك] ρ. ἀφ. κλῶσις.

بوكيلى } ἢ بوكولى· Τ. *κöκιö-λö* [ἐκ τοῦ بوكو κλῶσις] ἐπθ. κλωστός, κεκλεισμένος.

بول } Α. *κέβλ*, ὄν. οὖρον: — ازوق ἀζωτουρία· || — اسود μελανουρία· || — سكر, ἢ — سكرى ἀσκχαρουρία· || — ابن γαλακτουρία· || — مسل μελιτουρία· || — سلس ال δελσιν-λ-κέβλ, πολυουρία· || — عسر ال öδρö-λ-κέβλ, δυσουρία· || Ρμ. كيك — οὐρῶ· § πλθ. بول ἐκβάλ.

بول } Τ. *κöλ*, ἐπθ. πλατύς, εὐρύχωρος, ἄφθονος, δαψιλής: — پاچه οὖ αἱ κνῆμαι [τὰ βραχοπόδια] εὐρεῖα, ἀκάθαρτος ὑπηρέτης [βλ. چاپاچول]· || — سوزى λάλος· || — پاره ἄφθονον χρῆμα· || — — εὐρέως, ἀφθόνως, μὲ τὸ παραπάνω· || بيان بل بل بلا — — ὁ τρώγων ἀφθόνως, ἀτενίζει ὡς ἐνεός· || بولا — πολ πολαμά, ἢ كيسدن — ἐπίδειξις ἐλευθεριότητος εἰς λόγους, ψευδὴς ἐλευθεριότης, ἢ ἀφειδῶς, μετὰ σπαταλῆς [ἐξ εὐρέος βαλαντίου]· || طوغرامق — δαψιλεύω, σπαταλῶ, κάμνω τὸν ἐλευθέριον μὲ τὰ λόγια, μεγαλαυχῶ.

بولا } Τ. *κöλα* [λ. ἀρχ.] ὄν. θεία, ἤτοι γυνὴ τοῦ ἐκ πατρὸς θείου· βλ. ينكه.

بولاشديرمق } ἢ بولاشدرمق· Τ. *κöλαστιρ-μάκ*, ρμ. μτδ. ἀνακατόνω, ἀναμιγνύω, θολόνω, ταράττω, συγχέω, λερόνω, ρυπαίνω, μολύνω, μεταδίδω νόσον, μίασμα [αἰτ]: — يوزينه ايشى μολύνω τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πρόσωπον, δὲν δύναμαι νὰ τὴν διεξαγάγω· || — قره ايكى ال ايله μὲ τὰς δύο χεῖρας μουντζουρόνω, μελανῶ, συκοφαντῶ.

بولاشق } Τ. *κöλαστίκ*, βλ. بولاشيق.

بولاشمق } Τ. *κöλα-τ-μάκ*, ρμ, οὐδ. ἀνακατόνομαι, ἀναμιγνύομαι, λαμβάνω μέρος, λερόνομαι, ρυπαίνομαι, μολύνομαι, ἤτοι ἔρχομαι εἰς ἐπαφὴν μετὰ νόσου, συγκοινωνῶ, μεταδίδομαι ἢ εἶμαι μεταδοτικός [ἐπὶ νόσου] [ὅοτ.]: بو ايشه بولاشدم ἀνεμίχθην εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· || اوصرده بولاشديغندن همان جلدسى قرالمه تحته وضع اولنمشدر ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκείνῳ ἐμολύνθησαν καὶ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου, πάραυτα ὅλοι ἐτέθησαν ὑπὸ καθαρσίαν· || بولاشدى بر قاچ سطر ἐμολύνθησαν [ὑπὸ τῆς νόσου] ἱκανὰ μέρη.

بولاشيق } Τ. *κöλαστίκ* [ἐκ τοῦ بولاشمق] ἐπθ. ἀνακατωμένος, συγκεχυμένος, θολός, ρυπαρός, μεμολυσμένος ὑπὸ νόσου, ὁ ἐλθὼν εἰς ἐπαφήν, συγκοινωνίαν μετὰ νόσου· § ὄν. κηλίς, ρύπος, μόλυσμα, μίασμα, ἀδένεια μεταδοτική, τὰ λερωμένα σκεύη τοῦ μαγειρείου, παροψίδες κτλ: كلك — χώρα μεμολυσμένη ὑπὸ νόσου· || عساكر كلان يولجيلر — οἱ ταξειδιῶται οἱ ἐρχόμενοι ἐκ μεμολυσμένων [ὑπὸ τῆς νόσου] μερῶν· || تل و تغور چيوق وسائره — ἐργαλεῖα καὶ σκεύη μὴ ἐπιδεχόμενα μόλυσμα, ὡς τὸ σύρμα, τὰ σιδηρᾶ ἐλάσματα κτλ· || كلب — ἄνθρωπος ῥαῦλος, διεφθαρμένος· || آدم — ἄνθρωπος ὀχληρὸς ἢ χαμένος· || يقامق — πλύνω τὰ λερωμένα σκεύη τοῦ μαγειρείου, ἤτοι παροψίδας κτλ.

بولاشيقلق } Τ *κöλαστίκ-λίκ*, ὄν. ἀκαθαρσία, ῥύπος· § τὸ εὑρίσκεσθαι ἐν ἐπαφῇ, ἐν συγκοινωνίᾳ μετὰ νόσου, τὸ εἶναι μεμολυσμένον, μόλυσις.

بولاق } Τ. *κöλάκ* [ἐκ τοῦ بولامق] ὄν. πηγὴ ὕδατος θολοῦ· § اوى — κάρδαμον· βλ. καὶ بولاق.

بولاكه } Τ. *κöλά-κι* [بولق καὶ كه] ἐπρ. εἴθε, ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ· βλ. اولاكه.

بولاماج } Τ. *κöλαμαδζ* [ἐκ τοῦ بولامق] ὄν. εἶδος σούπας ἐξ ἀλεύρου καὶ τυροῦ, πολτός, κουρκούτι, ἀλευριά· βλ. بولامه.

بولامدى } Τ. *κöλαμτö* [ἐκ τοῦ بول] ἐπθ. ἄφθονος, δαψιλής: — بول δαψιλῶς, πλουσιοπαρόχως.

بولامق } Τ. *κöλα-μάκ*, ρμ. μτδ. ἀνακατόνω, ἀναμιγνύω, ταράττω, θολόνω, λερόνω, μολύνω, ἀλείφω [ὅοτ. αἰτ.]: كيك — ياغ, ἢ — ايله كيك ἀλείφω ἔλαιον ἐπὶ τοῦ ἄρτου· || — اونى ἀλευρόνω, διαλφιτῶ· || — اوى αἱματῶ, λερόνω, μαίνω δι' αἵματος· || — جامور لاپونو, μολύνω τὸ βόρδορον, πηλόω, ἐξευτελίζω· || — طوپراغه اوزه ῥίπτω κάτω, κυλίω εἰς τὸν κονιορτόν, εἰς τὸ χῶμα· || — يوزينه كوزينه καταστρέφω τὴν ὑπόθεσιν, δὲν δύναμαι νὰ τὴν διεξαγάγω, καθάπτομαι [κ. λ. λερόνω τὸ πρόσωπον τοῦ ὀφθαλμοῦς ὑποθέσεως ἢ ἀνθρώπου].

بولامه } Τ. *κöλαμὰ*, ὄν. ἅπαρ. τὸ ἀναμιγνύειν, τὸ ταράττειν, θολοῦν κτλ. βλ. προηγ. § [ὄν.] γλεῦκος πικτὸν ἢ σίραιον ἐκ γλεύκους καὶ μέλιτος.

بولاندى } Τ. *κöλαντö* [ἐκ τοῦ بولامق] ὄν. διατάραξις, ἀνακάτωμα, ταραχή, ναυτίασις: سى — بورك ναυτίασις· || سى — معده ταραχὴ τοῦ στομάχου.

بولاندرمق } ἢ بولانديرمق· Τ. *κöλα-ντö-μάκ*, ρμ. μτδ. ταράττω, θολῶ, προξενῶ ναυτίασιν, διεγείρω ὑπονοίας [αἰτ.]: — بورك προξενῶ ναυτίασιν· || — معده ταράττω τὸν στόμαχον, διεγείρω ὑπονοίας, ἐμβάλλω εἰς ὑποψίαν· || — فكرى ταράττω τὴν διάνοιαν, ἀνησυχῶ· || — صوى ταράττω, θολόνω τὸ ὕδωρ.

بولانديرجى } Τ. *κöλαντö-ιöζö* [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. ὁ ταράττων, ὁ θολόνων, ὁ προξενῶν ναυτίαν.

بولانق } Τ. #πουλανίκ, βλ. بولانیق.

بولانمق } Τ. #πουλα-ν-μάκ, ρμ. μσ. ταράττομαι, θολοῦμαι; ἀνακατόνομαι, ἤτοι αἰσθάνομαι ναυτίασιν, μολύνομαι, λερόνομαι, ἀλείφομαι: —هوا ὁ καιρὸς θολοῦται· || —صو τὸ ὕδωρ θολοῦται· || —كوز ὁ ὀφθαλμὸς θολοῦται, γίνεται κόκκινος [ἐξ αἵματος]· || —معده ὁ στόμαχος ἀνακατόνεται.

بولانیق } Τ. #πουλαν-ίκ [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. τεταραγμένος, τεθολωμένος, θολός, μὴ διαυγής· صوده باق آولامق — ἀλιεύω εἰς τὰ θολὰ ὕδατα, ἐπωφελοῦμαι τῶν ἀνωμαλιῶν, τῶν ταραχῶν.

بولانیقسی } Τ. #πουλανικ-σῆ, ἐπθ. θολός, κόκκινος [ἐπὶ ὀφθαλμοῦ].

بولانیقلق } Τ. #πουλανικ-λίκ, ἀφ. θολότης, θόλωσις, ταραχή, ἔλλειψις διαυγείας, τὸ ὁμιχλῶδες τοῦ καιροῦ.

بولدیر } Τ. #πήλτηρ, بولدیرجین #πηλτηρδζήν, βλ. بلدیر, بلدیرجین.

بولدرمق } ἢ بولدیرمق Τ. #πουλ-τουρ-μάκ, ρμ. διαμ. εὑρίσκω τι ἢ τινα διά τινος, βάλλω ἢ κάμνω νὰ εὕρωσι [δοτ. αἰτ.].

بولدرمك } ἢ بولدیرمك Τ. #πόλ-τῦρ-μέκ, ρμ. διαμ. βάλλω ἢ κάμνω νὰ διαιρέσωσι, νὰ χωρίσωσι π. χ. τὴν οἰκοδομὴν εἰς διάφορα χωρίσματα κτλ. [δοτ., αἰτ.].

بولدیق } Τ. #πουλτοὶκ [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ بولمق] ἐπθ. εὑρισκόμενος, ὑφιστάμενος, ἕτοιμος, συνήθης, ἰσχύων, ἐν ἐνεργείᾳ.

بولش } Τ. #πουλούς, βλ. بولیش.

بولشدیرمق } Τ. #πουλ-ουάτουρ-μάκ, ρμ. διαμ. κάμνω ἢ βάλλω νὰ λάδωσι συνέντευξιν, νὰ συναντηθῶσι [αἰτ.]: § —بولوب προμηθεύω.

بولشدیرمك } Τ. #πόλ-υάτῦρ-μέκ, ρμ. μτδ. διανέμω, διαχωρίζω [αἰτ.].

بولشمق } Τ. #πουλ-ουά-μάκ, ρμ. ἄλλ. λαμβάνω συνέντευξιν μετά τινος, συναντῶμαι [τῇ ایله]: — بر کیمسه ایله συναντῶμαι μετά τινος· || بچیده بولشدلم νὰ συναντηθῶμεν ἐν τῷ κήπῳ.

بولشمك } Τ. #πόλ-υά-μέκ, ρμ. ἄλλ. διανέμομαι τι μετά τινος [αἰτ.]: خانه‌یی بولشدلم νὰ διανεμηθῶμεν τὴν οἰκίαν.

بولغار } #πουλγάρ, βλ. بلغار.

بولغاری } Τ. #πουλγαρί, ὄν. μικρὰ κιθάρα· βλ. بوزوق καὶ طنبوره.

بولغو } Τ. #πουλ-γοῦ [ἐκ τοῦ بولق] ρ. ἀφ. ἐφεύρεσις, ἐπινόησις, ἀνακάλυψις, ἡ δύναμις τοῦ ἐφευρίσκειν, τοῦ ἐπινοεῖν, νόησις.

بولغور } Τ. #πουλγούρ, βλ. بورغول.

بولك } ἢ بولوك Τ. #πόλῦκ [ἐκ τοῦ بولق] ὄν. διαίρεσις, μέρος, τμῆμα, σωρός, ὅμιλος, στῖφος, λόχος: بر—خلق εἷς ὅμιλος λαοῦ· || بر—ی اولکه‌نك ἓν τμῆμα τῆς χώρας· || —طابلی ἀξιωματικὸς τοῦ λόχου· || —ی آوجی τάγμα τῶν εὐζώνων [στρατιωτῶν]· || —یاریم ἥμισυς λόχος, ἄγημα, σπεῖρα· || —امینی καταλυματίας [στρ.]· || آغاسی — ἀρχηγὸς λόχου τῆς πολιτοφυλακῆς· || باشی —ἀρχηγὸς λόχου ἀτάκτου στρατοῦ ἐπιτεταγμένος ἄλλοτε τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν.

بوللامق } Τ. #πολ-λαμμάκ, ρμ. μτδ. εὐρύνω, καθιστῶ εὐρύχωρον, ἀφθονον, διαψιλεύω [αἰτ.].

بوللاشمق } #πολ-λασμάκ, ρμ. μσ. εὐρύνομαι, καθίσταμαι εὐρύχωρος, ἄφθονος, διαψιλής: —یورك ἡ καρδία καθίσταται εὐρύχωρος, ἤτοι δὲν στενοχωρεῖται, δὲν θλίβεται διὰ μικρὰ πράγματα· βλ. καὶ بوللامق.

بوللاق } Τ. #πουλλάκ [ἐκ τοῦ بولامق] ἐπθ. ἀνακατωμένος, τεταραγμένος, συγκεχυμένος· ἐν χρήσει μετὰ τοῦ كلمك βλ.

بوللامق } Τ. #πολ-λαμμάκ, ρμ. μσ. εὐρύνομαι, καθίσταμαι εὐρύχωρος, ἄφθονος· βλ. καὶ بوللاشمق.

بوللق } Τ. #πολ-λούκ, ὄν. εὐρυχωρία, ἀφθονία, ἄνεσις: ده بیوه —ὁ ἀνατραφεὶς ἐν ἀφθονίᾳ, ὁ ἐξοδεύων πολλά, σπάταλος.

بولمق } Τ. #πουλ-μάκ, ρμ. μτδ. εὑρίσκω, προμηθεύω, ἐπιτυγχάνω, φθάνω, ἐφευρίσκω [αἰτ.]: —آرایوب ζητῶ καὶ εὑρίσκω, ἤτοι ἐπιτυγχάνω, ἀξιοῦμαι, ὑποπίπτω· || —مال ἢ دلینه εὑρίσκω θησαυρόν, περιουσίαν· || —آرالق εὑρίσκω εὐκαιρίαν· || —آراسی συμβιβάζω, συνάπτω διεστῶτα· || —وجود εὑρίσκω ὕπαρξιν, πραγματοποιοῦμαι· || —قاتلی εὑρίσκω ἀνάρρωσιν, ἀναλαμβάνω, θεραπεύομαι· || —ازدیاد εὑρίσκω αὔξησιν, αὐξάνω· || —نی εὑρίσκω παρακμήν, ἔκπτωσιν, ἐκπίπτω, παρακμάζω· || وقوع —لامق λαμβάνω χώραν, συμβαίνω· || —یلمی πορπίπτω εἰς περισπασμούς, ἀνησυχίαν, χάνω τὴν ἡσυχίαν μου, ὑποφέρω, εὑρίσκω τὸν μπελᾶν μου· || —یرینی εὑρίσκει τι τὴν οἰκείαν θέσιν, ἐφαρμόζεται: ایچون —سوز یرینی ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθέν· || —ایدکی εὑρίσκει τις κατὰ τὰ ἔργα του, τιμωρεῖται, ὅ,τι κάμει εὑρίσκει.

بولمك } Τ. #πόλ-μέκ, ρμ. μτδ. διαιρῶ, χωρίζω, κόπτω [αἰτ.]: بر شی اورتادن —χωρίζω, διαιρῶ τι ἀπὸ τοῦ μέσου [κατὰ μεσῆς].

بوله } Τ. #πόλ-μὲ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. διαίρεσις ἐσωτερικὴ οἰκοδομῆς, διάφραγμα, τοῖχος.

بوله } Τ. #πουλ-μὰ [ἐκ τοῦ بولق βλ.] ὄν. ἀπαρ. τὸ εὑρίσκειν, εὕρεσις, ἐφεύρεσις.

بولنتی } ἢ بولندی Τ. #πουλουντοῦ [ἐκ τοῦ بولق] ὄν. εὕρημα, πᾶν τὸ εὑρισκόμενον.

بولندی } Τ. #πόλ-υντοῦ [ἐκ τοῦ كلمك] ὄν. ἐρείπια διαφράγματος, μέρη ἐσωτερικῆς διαιρέσεως οἰκοδομῆς, τμῆμα, τομή.

بولندیرلمق } Τ. #πουλ-ουντουρουλ-μάκ, ρμ. παθ. καθίσταμαι ἢ διατηροῦμαι ἐν τινι τόπῳ ἢ ἐν τινι καταστάσει: بچه‌ده اچیق بولندیرلدی τὸ παράθυρον διὰ ὅλης τῆς νυκτὸς διετηρήθη ἀνοικτόν· § παρευρίσκομαι ἐν τινι μέρει ὡς ἀπεσταλμένος: قومیسیونده معارف نظارتندن دخی بر مأمور بولندیریلمشدر ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ταύτῃ θὰ παρευρίσκηται καὶ εἰς ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας.

بولندیرمق } ἢ بولندرمق Τ. #πουλ-ουντουρ-μάκ, ρμ. μτδ. κάμνω νὰ εὑρεθῇ ἢ νὰ εὑρίσκηται τι ἢ τις ἔν τινι μέρει, διατηρῶ, ἔχω [αἰτ.]: —قومیسیونده مأمور διατηρῶ ὑπάλληλον ἐν ἐπιτροπῇ [ἐκ μέρους ὑπουργείου κτλ.]: —اك بیوك بر معلمه چوجقلری ایچون بر شرف عد ایدر ایدی ἐθεώρει ὡς τὴν μεγαλειτέραν τιμὴν νὰ διατηρῇ διδάσκαλον διὰ τὰ τέκνα του· || بچرمی بتون کیجه اچیق بولندیردم διετήρησα τὸ παράθυρον ἀνοικτὸν ὅλην τὴν νύκτα· || —نظارتده تحت διατηρῶ ὑπὸ ἐπιτήρησιν.

بولنماز } ἢ بولنمز Τ. #πουλουνμὰζ [γ' πρόσ. τοῦ ἐνεστ. τοῦ بولنمق ἀποφ. τοῦ بولنمق εὑρίσκεσθαι] μτχ. καὶ ἐπθ. δυσεύρετος.

بولنمز } Τ. #πόλυνμὲζ [γ' πρόσ. τοῦ بولنمق, ἀποφ. τοῦ كلمك διαιρεῖσθαι] μτχ. καὶ ἐπθ. ὁ μὴ ἐπιδεχόμενος διαίρεσιν, ἀδιαίρετος.

بولنمق } Τ. #πουλ-ουν-μάκ, ρμ. μσ. εὑρίσκομαι, παρευρίσκομαι, εἶμαι παρών: —بر یرده εὑρίσκομαι ἔν τινι μέρει· || [δοτ.]: —بر کیمسه‌یه βοηθῶ τινα, συναντιλαμβάνομαι [παραστέκομαι], ποιῶ τινι ὑπηρεσίαν· || بولنی کلمز #πουλουνοῦ-βερμέκ, χωρὶς νὰ θέλω ἢ νὰ προσέξω παρευρίσκομαί που τυχαίως.

بولنمك } Τ. #πόλ-υν-μέκ, ρμ. παθ. ἢ μσ. διαιροῦμαι, χωρίζομαι, ἀποχωρίζομαι, ἀποσπῶμαι.

بولنیش } Τ. #πουλουν-οὺς [ἐκ τοῦ بولنمق] ρ. ἀφ. παρουσία, συμπεριφορά, ἀντίληψις, βοήθεια.

بولنیش } Τ. #πόλυν-ὺς [ἐκ τοῦ كلمك] ρ. ἀφ. τὸ διαιρεῖσθαι, διαίρεσις, χωρισμός.

بولوت } ἢ بولط καὶ بلط Τ. #πουλούτ, ὄν. νέφος: —ی یاغمور νέφος βροχῆς· || —ی قارلی νέφος χιόνων· || —ی صاغلم νέφος ραγδαίας διαβατικῆς βροχῆς· || —دن نم یاغار —εὐκόλως ἀφαρπάζεται, μὲ τὸ ἐλάχιστον σκιάζεται, δυσαρεστεῖται [κ. λ. ἀπὸ τὰ νέφη ὑγρασίαν ἁρπάζει]· || —قاره‌لی νέφη καλύπτουσι τὸν ὁρίζοντα.

بولوتلانمق } ἢ بولوطلانمق Τ. #πουλουτ-λαν-μάκ, ρμ. μσ. συννεφοῦμαι, καλύπτομαι ὑπὸ νεφῶν: —هوا ἡ ἀτμόσφαιρα καλύπτεται ὑπὸ νεφῶν· § τὸ ὕψωμα καλύπτεται ὑπὸ κηλίδων, ἢ θόλος τοῦ κατόπτρου θολοῦται, ἢ οἱ ὀφθαλμοὶ καθίστανται θολοί [νόσος].

بولوتلی } ἢ بولطلی Τ. #πουλουτ-λοῦ, ἐπθ. νεφελώδης, σκοτεινός, θολός: —هوا ἀτμόσφαιρα νεφελώδης· || —كوز ὀφθαλμὸς θολός [πάθος].

بولی } Λ. #πόλ-ι, ἐπθ. οὐρικός, οὐρώδης: —ی οὐρικὸν ὀξύ· § 0. بوله.

بولیت } Λ. #πόλ-ιτὲ [ρ. بول] ὄν. 0. οὐρικὸν ἅλας.

بولیجی } Τ. #πουλ-ουδζοῦ [ἐκ τοῦ بولق] ἐπθ. ὁ εὑρίσκων.

بولیجی } Τ. #πόλυ-δζὺ [ἐκ τοῦ كلمك] ἐπθ. ὁ διαιρῶν, χωρίζων.

بولیش } ἡ بولش T. πουλ-οὺς [ἐκ τοῦ بولق] ρ. ἀφ. εὕρεσις, ἐφεύρεσις, ἐπινόησις: كه آفرين — πουλουδουνὰ ἄφεριν, εὖγε εἰς τὴν ἐπινόησίν σου.

بولیش } T. πόλ-δς [ἐκ τοῦ بولك] ρ. ἀφ. διαίρεσις, χωρισμός.

بولشلو } T. πουλουδ-λοῦ, ἐπθ. νοήμων, ἐφευρετικός,

بوم } T. πόμ, μόριον προτασσόμενον ἐπιθέτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ τῆς συλλαβῆς بو πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ὡς: بوش — πὸμ-πός, ὅλως διόλου κενός, κενότατος· || بوز — πὸμ-πός, ὅλως διόλου ψαιός· || — بودور πὸμ-πουτούρ, ὅλως διόλου βραχύς, μικροῦ ἀναστήματος· || بول — πὸμ-πόλ, εὐρυχωρότατος.

بوم } II. πούμ, ὄν. γῆ, τόπος, ἔδαφος, πατρίς: شوره — γῆ ἁλώδης· § βύας, γλαύξ: بيك كاستانه دكشمز — βύας ἀπαίσιος [σούμ[·]] || شوم — ἀντὶ χιλίων ροδῶνων δὲν ἀνταλλάσσει ὁ βύας ἐν ἐρείπιον· || βλ. آشيان.

بومبار } T. πουμπὰρ ἡ مومبار μουμπὰρ [ἐκ τοῦ περ. مبار] ὄν. τὸ παχὺ ἔντερον τὸ χρησιμεῦον πρὸς κατασκευὴν ἀλλάντων.

بومبارجی } T. πουμπαρ-δζῆ, ὄν. ἀλλαντοποιός, ἀλλαντοπώλης.

بومباردمان } Γλ. πομπαρδιμὰν [bombardement] ὄν. βομβαρδισμὸς [τ. طوپ طوغق].

بومبارده } Ιτ. πουμπάρδα [bombarda] ὄν. λιθουργὶς, βομβάρδα, ἤτοι εἶδος πλοίου μὲ δύο ἱστούς, ὧν ὁ μέγας ἐν μέσῳ καὶ ὁ ἕτερος ἐν τῷ ἄκρῳ.

بومبارلق } T. πουμπαρ-λίκ, ἐπθ. ὁ κατάλληλος δι' ἀλλάντας [λουκάνικα]: قيمه — κρέας λιανισμένον κατάλληλον κτλ.

بومبه } Ιτ. πόμπα [bomba] ὄν. κεραία πλαγιαστὴ ἐν τῇ πρύμνῃ τοῦ πλοίου.

بون } Α. πέθν, ὄν. ἀπόστασις, διάστημα μεταξὺ δύο ἀντικειμένων: بعيد — ἀπόστασις μακρά· || βλ. بين.

بون } T. πούν, βλ. بوك.

بونامق } T. πουναμὰκ, بوكالق πουναλμὰκ, βλ. بوكامق، بوكالق.

بونجق } ἡ بونجوق T. πονδζοὺκ [ἡ بونجق μονδζοὺκ] ὄν. κυγχύλια ἢ σφαιρίδια διαφόρων χρωμάτων ἀναρτώμενα ἐν εἴδει κομβολογίων εἰς τὸν λαιμὸν τῶν κτηνῶν πρὸς κόσμον ἢ προφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς βασκανίας, λεγόμενα καὶ قاطر بونجغی κατὴρ πονδζουγοῦ, κοσμήματα ἡμιόνου· || ى — نظر σφαιρίδια τοιαῦτα κατὰ τῆς βασκανίας· § πράγματα εὐτελῆ ἐπιδεικνύμενα πρὸς διαβουκόλησιν καὶ ἐπίτευξιν συγκαταθέσεως· § κοσμήματα μικρὰ ραπτόμενα ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, ὡς χάνδρες κτλ. || علق — σπασμὸς [ἀσθένεια βρεφῶν]. Κατὰ τὸ چه ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τουρκικῇ بونجق ἐλέγοντο τὰ ὀστρακα τῶν بوجك πονδζέκ, ἤτοι ἐντόμων.

بونجه } T. πονὶνδζε [ἐκ τῆς ἀντ. بو καὶ τοῦ μορ. چه] ἀντ. τοσοῦτος: زمان — τοσοῦτος καιρός· || زمانه‌زمو — ἀπὸ τοσούτου καιροῦ· || كره — τοσαύτας φοράς.

بونجه‌لین } T. πουνδζε-λέϊν, ἡ بونجيلين ἡ بونجيلين πουνδζι-λάϊν, ἀντ. τοσοῦτος, τόσῳ μικρός, ἐλάχιστος [τοσούτσικος]: — بر ايشك نه اهميتی اولور ποίαν σημασίαν ἔχει μία τόσῳ μικρὰ ὑπόθεσις· § ἐπρ. τοιουτοτρόπως.

بوندن } T. πουνὶδὰν [ἐκ τῆς ἀντ. بو καὶ τῆς προθ. دن] παρὰ τούτου, ἐκ τούτου: اول — πρὸ τούτου, προηγουμένως, πρότερον· || صكره — μετὰ τοῦτο, κατόπιν, τοῦ λοιποῦ· || بوده — τοὐντεῦθεν, ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς· || غيری ἢ ماعدا ἢ بشقه — ἐκτὸς τούτου, πλὴν τούτου· || قطع نظر — ἐκτὸς τούτου, ἤτοι μὴ λαμβανομένου τούτου ὑπ' ὄψιν, ἢ ἀσχέτως πρὸς τοῦτο.

بونو } Ιτ. πόνο [bono] ὄν. καλόν, ἤτοι ὁμόλογον χρεωστικόν: — اچيق ἀνοικτὸν ὁμόλογον, ἤτοι τῷ φέροντι.

بوهو } T. πουχοῦ, ὄν. βύας, γλαύξ· ὀρθότερον بوغو βλ.

بوی } T. πόϊ, ὄν. ἀνάστημα, μέγεθος, ὕψος, μῆκος, βάθος, ποιότης, γενεά, φυλή: آدم — ى ἀνάστημα ἀνθρώπου, ἤτοι ὕψος ἢ βάθος ἴσον τῷ ἀναστήματι ἀνθρώπου· || بوص — ى ἀνάστημα: بوصی يرنده — τὸ ἀνάστημά του εἰς τὸν τόπον, ἤτοι καλοῦ, συμμέτρου ἀναστήματος· || اوزون — ى ὑψηλοῦ ἀναστήματος· || قيصه — ى βραχέος ἀναστήματος· || — باش πρῶτον ἀνάστημα, ἢ πρώτης ποιότητος, τάξεως· || اول — μεσαῖον ἀνάστημα, ἢ μεσαίας ποιότητος, τάξεως· || — غايت ἐλάχιστον ἀνάστημα, ἢ τελευταίας ποιότητος, τάξεως· || — — διαφόρων μεγεθῶν ἢ ποιοτήτων [πόϊ πόϊ]· || ر — ده τοῦ αὐτοῦ ἀναστήματος, τῆς αὐτῆς τάξεως· || ر — باريش ἀνάστημα μιᾶς σπιθαμῆς, κοντός· || كى — ὁ ἀρχηγὸς φυλῆς· || جه لباس — ἔνδυμα ἴδον τῷ ἀναστήματι [πόϊ-δζα] ἤτοι μακρόν, ποδήρες· || جه كفيل قالبنی باصمق — ἐγγυῶμαί τι ἀφαλῶς, δίδω μεγάλην ἐγγύησιν· || جه اولاد — παῖς ἀναστήματος τελείου ἀνθρώπου, ἤτοι ἐν ὡρῃ ἡλικίᾳ, αὐξηθεὶς· || نه — ايناه, ἢ جه — ايناه γενόδζα, κατὰ μῆκος: جه — ديوارى κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου τοῦ κήπου· || سوقاغك قالدیرملری — دن — ه اونه بولاشمش ايدی τὸ λιθόστρωτον τῆς ὁδοῦ κατὰ μῆκος [πόϊτὰν πογιὰ] ἤτο ἐπιπεπαρμένον ἀλεύρῳ [ἀλευρωμένον]· || كوسترمك — δεικνύω τὸ ἀνάστημα, τὴν ἱκανότητα· || اولچيسنی — اگل λαμβάνω τὸ μέτρον τοῦ ἀναστήματός του, ἤτοι βλέπω τὴν ἱκανότητά του, τὴν ἀξίαν του, ἐννοῶ ὅτι δὲν ἔχει ἱκανότητα· || سورمك ἢ چكمك — اگل τινάσσω, ῥίπτω ἀνάστημα, ἤτοι ἀναπτύσσομαι· || اگل — لامبدانو τὸ προσῆκον ἀνάστημα [πογουνού]· || ويرمك — ἀποκτῶ βάθος ἀναστήματος [ἐπὶ ποταμῶν]· || اولچمك — پريسيله μετροῦμαι μετά τινος, συναγωνίζομαι.

بوی } ἢ بوك T. πόϊ, ὄν. εἶδος ἀράχνης δηλητηριώδους.

بوی } II. ποῦϊ, ὄν. ὀσμή· βλ. بو.

بویا } ἢ بويه T. πογιὰ [καὶ κατὰ τὸ لبهجه, κυρίως بويغ] ὄν. βαφή, χρῶμα: — ياغلو ἐλαιοβαφή· || صولو ὑδροβαφή· || — قره θειϊκὸς σίδηρος [βιτριόλι]· || — آل ἐρυθρὰ βαφὴ [βλ. إقام]· || — صارى ὤχρα· || — قزل, ἢ اوتی —, ἢ كوك — ἐρυθρόδανον, κ. ριζάριον, ἤτοι φυτὸν ἐξ οὗ παράγεται ἐρυθρὰ βαφή· || — ى اوندره βαφὴ διὰ τὰ ὑποδήματα· || آغاجی — εἶδος ψηγοῦ, ἧς τὸν φλοιὸν μεταχειρίζονται οἱ βυρσοδέψαι· || سورمك — ἀλείφω βαφὴν ἐπὶ προσώπου, ὑποδήματος κτλ. [δοτ.]· || اورمق — βάφω ξύλον, οἰκοδομὴν [δοτ.]· || طوغق — ἐπιδέχομαι βαφήν· || گچ — ἐξαφανίζομαι, σβέννυμαι, κόπτω ἤτοι ξεβάφω, ξεθωριάζω: — گز βαφὴ σταθερὰ [ἀτμάζ].

بویا } II. πουγιὰ [ἐκ τοῦ بوی ποῦϊ, ὀσμή] ἐπθ. ὄζων, εὐώδης.

بویامق } T. πογια-τ-μὰκ, ρμ. μτβ. βάλλω νὰ βάψωσι, νὰ χρωματίσωσι [δοτ. αἰτ.]: — طوانی ديوارى βάλλω τὸν βαφέα νὰ βάψῃ τὸν τοῖχον, τὴν ὀροφήν.

بویاجی } T. πογια-δζῆ, ὄν. βαφεὺς ἐνδυμάτων, ὑφασμάτων κτλ. [ὁ μεταχειριζόμενος ἐλαιοβαφὴν καλεῖται ياغلو βλ.]: كوپك — πίθος βαφέως, ἤτοι πρᾶγμα εὔκολον γινόμενον διὰ μιᾶς, ὡς τὸ εἰς τὸν πίθον τοῦτον εἰσαγόμενον διὰ μιᾶς μεταβάλλει τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ χρῶμα· § πωλητὴς βαφῶν.

بویاجیلق } T. πογια-δζιλὶκ, ὄν. τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ἔργον τοῦ βαφέως, ἡ βαφική· § τὸ ἔργον τοῦ πωλητοῦ βαφῶν.

بویادلمق } T. πογια-τηλ-μὰκ, ρμ. πθ. βάφομαι.

بویار } πογιὰρ [λ. Σλαυϊκή] ὄν. εὐγενής, βογιάρος· οὕτως ἐκαλοῦντο ἄλλοτε οἱ εὐγενεῖς τῆς Μολδοβλαχίας.

بویاسز } T. πογια-σὶζ, ἐπθ. ἄβαπτος, ἄβαφος, ἄχρους.

بویالامق } T. πογια-λαμὰκ, ρμ. μτβ. καλύπτω διὰ βαφῆς, χρωματίζω, μτφ. κηλιδῶ, δίδω χροιὰν, ὄψιν [αἰτ.].

بویالی } ἢ بويالو T. πογια-λῆ, ἐπθ. βεβαμμένος, κεχρωματισμένος, τεχνητός, πλαστός: — كوزل λαμπρός, λαμπρᾶς βαφῆς· || — صارى βεβαμμένος κίτρινος· || — قرمزى βεβαμμένος ἐρυθρός· || — ماوى βεβαμμένος κύανοῦς· || — يشيل βεβαμμένος πράσινος.

بویامق } T. πογια-μὰκ, ρμ. μτβ. βάφω [αἰτ.]: — صاچ βάφω τὴν κόμην || — قال βάφω τὴν γενειάδα· || — كوز ἀπατῶ, βάφω τὰ μάτια τινός· || [δοτ. αἰτ.] — اوى آچيله βάφω τὴν οἰκίαν εἰς χρῶμα ἀνοικτόν· || — قايغى قرمزى يه βάφω τὸ ἀκάτιον ἐρυθρόν.

بویامه } T. πογια-μὰ, ὄν. ἀπαρ. τὸ βάφειν, βαφή· § ἐπθ. βεβαμμένος, ὁ μὴ ὢν εἰς τὸ φυσικόν του χρῶμα, πλαστός, τεχνητός: — كورك ياپلوتی βεβαμμένη· || پوست — δέρμα βεβαμμένον.

بویان } T. πογιὰν [καὶ κατὰ παραφθορὰν κ. ميان μεγιὰν, βλ.] ὄν. γλυκύρριζα.

بویامق } T. πογια-νμὰκ, ρμ. μσ. βάπτομαι, μολύνομαι [δοτ.]: قايغلر بياض رنكه بويامش τὰ ἀκάτια ἐβάφησαν λευκὰ [ἐπὶ

χρῶμα λευκόν]·‖—ایلا آل βάφομαι, μολύνομαι εἰς τὸ αἷμα·‖—ایلا صالی σφάζεται·‖ برینك رنکنه —μιμοῦμαι τοὺς τρόπους τινός.

بویداش } Τ. κοϊ-τάς, ἐπθ. ὁ τοῦ αὐτοῦ ἀναστήματος.

بویدان } Π. κονϊ-τὰν [ἐκ τοῦ بوی ὀσμὴ καὶ τοῦ دان βλ.] ὄν. κυτίον περιέχον ἀρώματα διὰ τὴν κόμμωσιν.

بویسز } Τ. κοϊ-σούζ, ἐπθ. ὁ βραχέος ἀναστήματος, κοντός· ἀντιθ. بویلو.

بویلاتمق } Τ. κοϊ-λατ-μάκ, ρμ. μτδ. ἐκτείνω, μηκύνω [αἰτ.].

بویلاشدرمق } Τ. κοϊ-λαστηρμάκ, ρμ. μτδ. χωρίζω ἢ ταξιθετῶ κατ' ἀναστήματα, κατὰ ποιότητας [αἰτ.].

بویلاشمق } Τ. κοϊ-λασμάκ, ρμ. μσ. ἀποκτῶ ἀνάστημα, αὐξάνομαι, ἐκτείνομαι, μηκύνομαι· βλ. بویلاتمق.

بویلامق } Τ. κοϊ-λαμάκ, ρμ. μτδ. μετρῶ λαμβάνων ὡς μονάδα τὸ ἀνάστημα τοῦ ἀνθρώπου, μετρῶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος, διέρχομαι ἢ ἐκτείνομαι κατὰ μῆκος, προχωρῶ τόσον ὅσον τὸ ἀνάστημα ἀνθρώπου [αἰτ.]: —جادمی διέρχομαι τὴν ὁδὸν κατὰ μῆκος, ἢ ἐκτείνομαι κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ.

بویلانمق } κοϊ-λανμάκ, ρμ. μσ. ἀποκτῶ ἀνάστημα, αὐξάνομαι, ἐκτείνομαι, μηκύνομαι· βλ. καὶ بوصلانمق.

بویلو } ἢ بویلی Τ. κοϊ-λοῦ, ἐπθ. ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα [βλ. بوصلو]· § ὁ ἔχων ἀνάστημά τι: — اوزون ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἢ διὰ μακρῶν ἐν ἐκτάσει [ἐπρ.]· ‖ —اورته یمدایو ἀναστήματος· ‖ — قیصه βραχέος ἀναστήματος.

بویله } Τ. κοϊλὲ [بو ἀντ. ایل προθ.] ἀντ. τοιοῦτος, παρόμοιος: آدم—τοιοῦτος ἄνθρωπος·‖شی—τοιοῦτον πρᾶγμα· خدمتکاری—اغاك— اولور τοιοῦτος ἀγᾶς [κύριος] τοιοῦτον ὑπηρέτην ἔχει, κατὰ τὸν μαστρογιάννην καὶ τὰ κοπέλια του [πρμ.]· § [ἐπρ.] τοιουτοτρόπως, οὕτως: — سویلدی οὕτως εἶπε·‖ ایکن — τούτου οὕτως ἔχοντος, τότε·‖ایسه — ἐὰν οὕτως ἔχῃ·‖اولسون— οὕτως ἔστω· ‖ — یوندن τοῦ λοιποῦ, τοὐντεῦθεν, εἰς τὸ ἑξῆς·‖جه —κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, τοιουτοτρόπως.

بویللك } Τ. κοϊ-λελίκ, ὄν. τοιοῦτος τρόπος: له اوللز — δὲν γίνεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον [μὲ τέτοια δὲν γίνεται].

بویول } κουϊγιούλ, βλ. موبول.

بوین } Τ. κογιούν, ویندرق κογιουντουρούκ, βλ. بویون، بویوندرق.

بوینوز } Τ. κοϊνούζ, ὄν. κέρας: —بوج κέρας κριοῦ·‖ ی—کچی ξυλοκέρατον κεράτιον, κ. χαροῦμπα [خروب]·‖ی—قاچی κέρας τοῦ ἀφαιμάσσοντος, σικύα, βεντοῦζα·‖ —اوزی ξηρὰ βεντοῦζα· ‖چکمك— ὑπιθέτω σικύας, βεντοῦζας·‖قاپمق —ἔχω σύζυγον ἄπιστον, προδίδουσαν τὴν συζυγικὴν πίστιν·‖ آغاجی — ταὐτὸ τῷ ارغوان βλ. ‖ اوق— ἐλλέβορος· βλ. چوپك.

بوینوزسز } κοϊνουζ-σούζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ κεράτων, ἀκέρατος: قویون—πρόβατον ἄνευ κεράτων, ἴπιος, πρᾶος.

بوینوزلی } κοϊνουζ-λοῦ, ἐπθ. ὁ ἔχων κέρατα, κερασφόρος· § ὁ ἔχων σύζυγον προδίδουσαν τὴν συζυγικὴν πίστιν.

بوینه } Τ. κοϊνα, ἢ بویونه κόγιουνα, ὄν. βραχεῖα κώπη χρησιμεύουσα ἀντὶ πηδαλίου· λέγεται καὶ بوینه پلامی. ‖ اورمق — διευθύνω ἢ στρέφω τὸ ἀκάτιον μεταχειριζόμενος ὡς πηδάλιον τὴν κώπην ταύτην.

بویو } Τ. κογιύ, βλ. بوکو.

بویورلدی } Τ. κουγιουρουλτοῦ, βλ. بیورلدی.

بویون } Τ. κογιοὺν [ἐκ τοῦ بوی] ὄν. λαιμός, αὐχήν, τράχηλος, μτφ. ὑποχρέωσις, εὐθύνη: باغی— λαιμοδέτης· ‖ آقیسی— κάλυμμα τοῦ λαιμοῦ [σπαλέτο]· ‖ بورجی— χρέος ἱερόν, καθῆκον· ‖ —اکری λευκότον [ψτ.]·‖ی— اکری ἐνδεής, ἐλπίζων [οὗ ὁ λαιμὸς κυρτός]· ‖ کـ— گیزناخلی κογιουνουνά, ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν λαιμόν σου [ἐστω], σὺ θὰ ἔχῃς τὴν εὐθύνην, σὺ ὄψει· ‖ ی— دوه πέρασμα ἐπὶ τῆς ἀλύσεως τῶν ὀρέων, στενόν, κλεισούρα, δίφων· ‖ بوکك ἢ اکك— κύπτω τὸν αὐχένα, λαμβάνω ἦθος παραπονουμένου· ‖ الق ، — ἀναλαμβάνω, λαμβάνω ὑπ' εὐθύνην [παίρνω εἰς τὸν λαιμόν]· ‖ اورمق — καρατομῶ· ‖ اوزاتمق—παραδίδομαι· ‖ قیق ، — πιέζω, ἀνησυχῶ, στενοχωρῶ τινα ἀπαιτῶν παρ' αὐτοῦ νὰ κάμῃ τι, γίνομαι ἐνοχλητικός, ἐπιβλητικὸς [καβαλικεύω τὸν λαιμόν]·‖ قاشیق —ἐντρέπομαι, περιέρχομαι εἰς ἀμηχανίαν, ἀπαρέσκω [ξύνω τὸν λαιμόν]· ‖—

کسك ὑποτάσσομαι, εἶμαι ὑποκλινής, ταπεινός· ‖ ویرمك — εἶμαι εὐπειθής, παραδίδομαι, ὑποτάσσομαι.

بویوندروق } Τ. κογιουντουρούκ, ὄν. ζυγός: اورمق ، — θέτω ἢ ὑποβάλλω ἢ ὑπάγω ὑπὸ τὸν ζυγόν, ὑποδουλῶ [αἰτ.].

بویونلق } Τ. κογιουν-λούκ, ὄν. περιδέραιον, περιλαίμιον, κάλυμμα τοῦ λαιμοῦ.

بویونه } Τ. κόγιουνα, βλ. بوینه.

به } Τ. κέ, ἐπῳ. ἔ! βρέ! ὦ [ἐπιφώνημα χυδαῖον κλητικόν, ἢ πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως καὶ ἀνησυχίας]: بالم — ὦ ἀκληρέ! —ایچه μὴ τὸ κάμῃς βρέ! ‖λέγεται καὶ —ا ἢ μπέ· βλ. ه, κιره καὶ یه κεχέϊ.

به } Α. κί-χ [συνθ. ἐκ τῆς προθ. ب κί, καὶ τῆς ἀντ. ه, ἐν χρήσει μετ' ἀριθ. ῥράσεων] μετ' αὐτοῦ, αὐτῷ: —مکوم μαχηλούμουν κίχ, ἐπιδικασθεὶς·‖ — دولمك μεφούλουν κίχ, αἰτιατικὴ· ‖ βλ. مسول ، بابه· § 0. ایچه κί-χα, βλ.

به } Π. κίχ, ἐπθ. καλός· § بهتر κιχ-τέρ, καλλίων· § بهترین κιχ-τερίν, κάλλιστος· βλ. بهتر ، بهین.

به } Π. κίχ, ὄν. κυδώνιον.

بها } Π. κεχά, κ. καχά, ὄν. τιμή, ἀξία, ἀντίτιμον: سی نه قدر —πόσου τιμᾶται; ‖ دون —εὐτελὴς τιμή, ἢ εὐτελοῦς τιμῆς· ‖ — کران μεγάλης ἀξίας, πολύτιμος· ‖ — یی ἀνεκτίμητος· ‖ یه — ویرمك δωρεὰν [διὰ τίποτε]· ‖ خون —سی τιμὴ αἵματος· ‖سی— اوص ἀντίτιμον ψρονήσεως, μάθημα, ἤτοι ἀπώλεια γινομένη αἰτία συνετισμοῦ: کیچك قطع ἢ کسمك ἢ کسمك —ὁρίζω τιμήν, ἐκτιμῶ· ‖ چیقمك یه —ὑπερτιμῶμαι.

بها } Α. κί-χα [προθ. ب κί, καὶ ἀντων. ها] μετ' αὐτῆς, αὐτῇ· βλ. به κί-χ· ‖ فیها فه κίχα, ἔχει καλῶς: ... اوللز ایسه —اولور ایسه یو ἐὰν τοῦτο γίνῃ, καλῶς· εἰ δὲ μή ...

بهادر } Π. κεχατίρ, ὄν. ἥρως, γενναῖος, ἀνδρεῖος, παλληκάρι· § πλθ. بهادران.

بهادرانه } Π. κεχατιρ-ανέ, ἐπθ. ἡρωϊκός· § ἐπρ. ἡρωϊκῶς.

بهادرلق } Τ. καχατιρ-λίκ, ἀφ. γενναιότης, ἡρωϊσμός, παλληκαριά.

بهار } Π. κεχάρ, κ. καχάρ, ὄν. ἔαρ: — موسمی ἢ فصلی ἢ ὥρα, ἡ ἐποχὴ τοῦ ἔαρος·‖—نو ἢ یکی πρώτη [ἥλιε] ἢ νέα [νεόϊ]ἄνοιξις, ἔαρ·‖—کچه ἢ صوك τελευταία ἢ παλαιὰ [κιθχνὲ] ἄνοιξις, φθινόπωρον·‖—ایر ἔκρι κεχάρ, νέφος ἀνοίξεως·‖—هر دم χὲρ τὲμ κεχάρ, ἀειθαλής· πρανθὲς [ψτ.]·§ ἄνθος: اچك — ἀνθῶ [ἐπὶ δένδρων]· § πλθ. بهارلر κεχαράν, ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ ἑνικοῦ.

بهار } Α. κεχάρ, κ. καχάρ, ἄρωμα, ἀρωματικὰ ὡς κανέλλα, μοσχοκάρφιον κτλ. §χαμαίμηλον· βλ. بابونه· §πλθ. بهارات κεχαράτ.

بهارستان } Π. κεχαρ-ιστάν, ὄν. ἐποχὴ τοῦ ἔαρος· § κῆπος ἀνθέων, ἀνθῶν.

بهارلی } Τ. κεχαρ-λή, κ. καχαρλή, ἐπθ. ἠρτυμένος δι' ἀρωμάτων, καρυκευμένος: صوچوق—ἄλλας καρυκευμένος δι' ἀρωμάτων.

بهاری } Π. κεχαρ-ί, ἐπθ. ἐαρινός: —ایر νέφος ἐαρινόν.

بهاریه } Α. κεχαρ-ιγὲ [βαρύ.] ὄν. θ. ποίημα εἰς τὴν ἄνοιξιν: —فصیله λυσιμάχια [ψτ.].

بهاسز } Τ. κεχα-σίζ, κ. καχασίζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ τιμῆς, ἄξιας.

بهالو } ἢ بهالی Τ. κεχα-λή, κ. καχαλή, ἐπθ. ὁ ἔχων τιμήν, πολύτιμος, ὑπερτετιμημένος, ἀκριβός.

بهالولق } ἢ بهالیلق κεχαλη-λίκ, κ. καχαλήλίκ, ὄν. ὑπερτίμησις, ἀκρίβεια.

بهامت } Α. κεχαμὲτ [ρζ. بهم] ὄν. θ. ἀποζώωσις, ἀλληθωτὴς συνών. بهمیت، بهیمیت.

بهانه } Π. κεχανέ, ὄν. πρόφασις, ἀφορμή: —یله—ἐπὶ τῇ προφάσει, ἀφορμῇ τοῦ... ‖ارامق—ζητῶ πρόφασιν·‖ کیچه— προφασίζομαι [αἰτ.]·‖بولق — εὑρίσκω πρόφασιν· ‖ جو —κεχανε-δζού, ὁ ζητῶν πρόφασιν, ἀφορμήν·‖ — یی ἄνευ ἐλλείψεως, ἀνελλιπής, τέλειος: —ملاحت یی ὡραιότης ἀνελλιπής, τελεία.

بهاثم } Α. κεχαΐμ [πλθ. τοῦ بهیمه] ὄν. κτήνη, ζῶα.

بهبود } Π. κιχ-κοὺτ [ه καλός, بود ὕπαρξις] ἐπθ. ἀγαθός, ἅγιος, ὑγιής, εὖ ἔχων: وجود — ὕπαρξις ἀγαθή· § ὑγίεια, ἀγαθότης.

بهت } Α. κέχτ ἢ κεχέτ [ἐσφαλμένως κέχτ] ὄν. ἔκπληξις, ἔκστασις.

بهتان } Α. κεχτάν, ὄν. διαβολή, συκοφαντία: بی سوزدی دیشسین بکا— در بو

δὲν μὲ ἠγάπα μοι εἶπε· τοῦτο εἶναι συκοφαντία· || قو آچار بر زیان بیك — μία ζημία ἀνοίγει τὴν θύραν [δίδει στάδιον] εἰς μυρίας συκοφαντίας· || كيز — διαβάλλω, συκοφαντῶ.

بهتانجی } Τ. πσχταν-δζῆ, ὄν. συκοφάντης.

بهتر } Π. πιχ-τέρ, ἐπθ. καλλίων, κάλλιστος, ἄριστος: لرندن — ساحات ادبیه‌ك ἐκ τῶν καλλίστων φιλολογικῶν ἐμπνεύσεων.

بهترین } Π. πιχ-τερίν, ἐπθ. ὁ κάλλιστος, ὁ ἄριστος.

بهجت } Α. πεχῶζέτ, ὄν. θ. καλλονή, χαρά, ἀγαλλίασις, εὐθυμία.

بهجت افزا } Π. πεχδζὲτ-ἐφζά, ἢ بهجت‌فزا πεχδζὲτ-φεζά, ὁ αὐξάνων τὴν καλλονήν, εὐθυμίαν, ἀγαλλίασιν, τερπνός, εὐχάριστος: — ‌ه‌ر مسیر περίπατος τερπνός· || اولق — αὐξάνω τὴν καλλονήν κτλ: ی — یاران اولدی کل τὸ ῥόδον πύξησε τὴν καλλονὴν τῶν ἀνοίξεων.

بهر } Π. πε-χὲρ [ب προθ. هر πᾶς] καθ'ἕκαστον-ην: — ‌ه‌ر — καθ'ἕκαστον ἔτος· || ینه — πεχερινέ, ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν, κατ'ἄτομον: ینه — ایچدی یوز غروش اصابت ἀνελόγησαν ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν ἑκατὸν γρόσια· || حال — ἐν πάσῃ περιπτώσει.

بهرام } Π. πεχράμ, ὄνομα κοινὸν εἰς πολλοὺς βασιλεῖς τῆς Περσίας ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Σασσανιδῶν· § ὁ πλανήτης Ἄρης· § νύμφη κανονίζουσα κατὰ τὴν περσικὴν παράδοσιν τῇ εἰκοστῇ ἑκάστου ἡλιακοῦ μηνὸς τὰς ὑποθέσεις.

بهره } Π. πεχρέ, ὄν. μερίδιον, μοῖρα, κεφάλαιον, ἱκανότης [ἐπὶ ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν]: علمی — ‌ه‌ — κεφάλαιον ἐπιστημονικόν· || ادبی — ‌ه‌ — κεφάλαιον φιλολογικόν· || — بی ἄμοιρος, ἐστερημένος [τῆς ون]: علوم ومعارفدن بی — ‌ه‌ — ἄμοιρος παιδείας· || اق — ὠφελοῦμαι, ἀρύομαι ὠφελείας ἠθικάς [τῆς ون].

بهره بر } Π. πεχρέ-περ, ὄν. σύντροφος, ὁ λαμβάνων μερίδιον.

بهره دار } Π. πεχρὲ-τάρ, ἐπθ. ὁ ἔχων μέρος, μετοχὴν εἰς τι, ὁ ἀρυόμενος ὠφελείας ἠθικάς, ὁ κάτοχος, ὁ εἰδώς, ὁ εὐμοιρῶν [τῆς ون].

بهره‌سز } Τ. πεχρε-σίζ, ἐπθ. ἄμοιρος, ἐστερημένος [τῆς ون].

بهره‌لی } Τ. πεχρε-λί, ἐπθ. ταὐτόσημον τῷ بهره‌دار βλ.

بهره‌مند } Π. πεχρε-μέντ, ἐπθ. ταὐτόσημ. τῷ بهره‌دار. || اولق — εὐμοιρῶ [τῆς ون].

بهزاد } Π. πεχζάτ, ὄνομα ἀρχαίου διασήμου ζωγράφου.

بهشت } Π. πεχιὲτ, ὄν. παράδεισος: — عالم اندر — هر کوشه بر باغ ارم ὁ κόσμος [εἶναι] παράδεισος ἐντὸς [ἐντὲρ] παραδείσου· πᾶσα γωνία [εἶναι] κῆπος τῆς Ἐδέμ· || آشیان — ὁ ἐν τῷ παραδείσῳ οἰκῶν, μακαρίτης, ἀοίδιμος· βλ. جنگان καὶ آشیان.

بهشتی } Π. πεχιστί, ἐπθ. παραδείσιος: — ‌ه‌ — ἀσκητὴς παραδείσιος· || طائر — πτηνὸν παραδείσιον.

بهلول } Α. πεχλούλ, ὄν. ἄνθρωπος γελῶν πολύ, ἢ κομψός, ὡραῖος, μέγας.

بهلی } Π. πεχλέ, ὄν. χειρόκτιον.

بهمت } Α. πεχμέτ, ὅλ. بهامت.

بهمه } Π. πὲ-χέμε [προθ. ب καὶ ἐπθ. همه] ἐν παντί, ἐν πάσῃ: حال — ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐξάπαντος.

بهنانه } Π. πεχνανέ, ὄν. γυνὴ φαιδρὰ θέλγουσα διὰ τῶν τρόπων της καὶ εὐφυολόγος.

بهی } Τ. πέ-χέί [ἐκ τοῦ به πέ, εἰ καὶ τοῦ هی χέί, ἔ!] ἐπιφώνημα ἀγανακτήσεως: ایلنسز — ὦ σκληρέ! || اوبان — ὦ ἀπαίδευτε!

بهی } Α. πεχί, [ἐπθ. ὡραῖος πολύτιμος· § θ. بهیه: — هدیه δῶρον ὡραῖον, πολύτιμον. § Τὸ θ. بهیه χρησιμεύει ὡς κοσμητικὸν διὰ τὰ ὑπουργεῖα, καὶ τὰ δημόσια γραφεῖα καὶ τμήματα, ὧν οἱ προϊστάμενοι ἔχουσι βαθμὸν κατώτερον τοῦ βαθμοῦ βεζίρου καὶ σημαίνει ὑψηλός, ἔξοχος: پوسته و تلغراف نظارتی — سی τὸ ὑψηλὸν ὑπουργεῖον τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων· || مذاهب مدیریتی — سی ἡ ὑψηλὴ διεύθυνσις τοῦ τμήματος τῶν θρησκευμάτων· || — اداره ὑψηλὴ διεύθυνσις.

بهیج } Α. πεχιζὸζ [ἐκ τοῦ بهجت] ἐπθ. ὡραῖος, φαιδρός, εὔθυμος ἄνθρωπος· § θ. بهجه.

بهیمه } Α. πεχιμέ, ὄν. θ. τετράπουν ζῶον, κτῆνος· § πλθ. بهائم πεχαΐμ.

بهیمیت } Α. πεχιμ-ιγέτ, ἀφ. θ. ζωώδης κατάστασις, ἀποζώωσις· βλ. بهائمیت.

بهین } Π. πιχ-ίν, ἐπθ. κάλλιστος, ἄριστος: — رسم کاللیστη τελετή· || — آیین καλλίστη λειτουργία, θρησκευτικὴ τελετή, τάξις.

بی } Π. πί, μορ. στερ. προτασσόμενον περσικῶν ἢ ἀραβικῶν ὀνομάτων πρὸς σχηματισμὸν στερητικῶν ἐπιθέτων: آرام — ἀνήσυχος· || — طبعلی ἀδιάκοπος· || پروا — ἄδεής, θρασύς· || باك — ἄφοβος, ἀτρόμητος· || خبر — ὁ ἄνευ εἰδήσεως, ὁ ἐν ἀγνοίᾳ διατελῶν, ἀμαθής· || اشتباه — , ‌ه‌شك — ἀναμφίβολος· || تاب — ἀδύνατος· || حضور — ἀνήσυχος· || ادب — ἀνήθικος· || ادبانه — ἀνήθικος ἢ ἀνηθίκως· || حساب — ἀναρίθμητος· || امان — ἄσπλαγχνος· || بهره — ἄμοιρος, ἐστερημένος· || داد — ἄδικος· || حد — ἀπέραντος, ἄνευ ὁρίων· || پایان — ἀτέρμων, ἀτελεύτητος, ἀχανής· || مثیل — , ‌ه‌ نظیر — ἀπαράμιλλος· || کس — ὁ ἄνευ οὐδενός, ὀρφανός, ἄπορος· || وقت — ἄκαιρος ἢ ἀκαίρως.

بیاب } Α. πεγιὰπ [ῥζ. بیب] ὄν. ὁ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ταῖς ἀγοραῖς πωλῶν ὕδωρ.

بیابان } Π. πεγιαπάν, ὄν. ἔρημος, ἐρημία: وحشت پرور — ἔρημος ἀγρία· || نشین — ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ οἰκῶν, ἐρημίτης, νομάς· || βλ. بیان.

بیابانی } Π. πεγιαπανί, ἐπθ. ὁ τῆς ἐρήμου, ἄγριος: غول — δαίμων, φάσμα τῆς ἐρήμου, ἀγριάνθρωπος.

بیات } Τ. πεγιάτ, بیاتلاق πεγιατλαμάκ, βλ. بایاتلاق, بایات.

بیاحه } Α. πεγιαχά, ὄν. θ. σύμπλεγμα ἢ δίκτυον ἀγγείων, ἰνῶν, νεύρων τοῦ σώματος [ἀνατ.].

بیاض } Α. πεγιὰζ [ῥ. بیض] ὄν. λευκότης: — کردن — ἡ λευκότης τοῦ λαιμοῦ· || — العین πεγιάζῶ-λ-αΐν, τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, κ. τὸ ἀσπράδι, ἤτοι ὁ σκληρωτικὸς χιτών· || البیض — πεγιάζῶ-λ-πεΐζ, λεύκωμα, τὸ ἀσπράδι τοῦ ὠοῦ· βλ. καὶ ἐπόμ.

بیاض } Τ. πεγιὰζ [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. λευκός: — م πὲμ-πεγιάζ, κατάλευκος· || — سوت λευκὸς ὡς τὸ γάλα· § ὄν. ἀντίγραφον καθαρόν: چکمك — , ἀντιγράφω εἰς τὸ καθαρόν [βλ. تبییض]· || چیقارمق — , ἀποδεικνύω τὴν ἀθωότητα, καθιστῶ εὐπρόσωπον· § χάρτης ἄγραφος φέρων μόνον σφραγῖδα, ὅστις ἄνωθι αὐτῆς γραφῇ ὁμόλογον ἢ ἄλλο ἔγγραφον.

بیاضلاتمق } Τ. πεγιαζ-λατμάκ, ῥμ. μτδ. λευκαίνω [αὐτ.].

بیاضلاشمق } Τ. πεγιαζ-λαϊμάκ, ῥμ. μσ. λευκαίνομαι, ὠχριῶ: طوداقلری بیاضلاشدی τὰ χείλη του ὠχρίασαν.

بیاضلانمق } Τ. πεγιαζ-λανμάκ, ῥμ. μτδ. λευκαίνομαι· βλ. بیاضلاشمق.

بیاضلق } Τ. πεγιαζ-λίκ, ἀφ. λευκότης.

بیاضمتراق } Τ. πεγιαζ-μητράκ, καὶ

بیاضمسی } Τ. πεγιαζ-μισῖ, ἐπθ. ὑπόλευκος, ἀσπρουλός.

بیاع } Α. πεγιὰ [ἐκ τοῦ بیع] ὄν. πωλητής· βλ. بایع.

بیاغی } Τ. πάγιαγι, ἐπθ. συνήθης, κοινός, πρόστυχος, εὐτελής, χυδαῖος: حال — πρόστυχον πράγμα· || آدم — κοινός, ἀμόρφωτος, ἀπαίδευτος ἄνθρωπος· || — باس ὅλως διόλου κοινός, πρόστυχος· § ἐπρ. κοινῶς, ἁπλῶς, σχεδόν: شجاعتنه کندیسی‌ده اینانمدی — καὶ ὁ ἴδιος σχεδὸν ἐπίστευσεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ γενναιότητα.

بیاغیلق } Τ. πάγιαγι-λίκ, ἀφ. ἡ κατάστασις τοῦ συνήθους, τοῦ κοινοῦ, τοῦ προστύχου, εὐτέλεια, χυδαιότης.

بیان } Α. πεγιάν, ῥ. ἀφ. δήλωσις, ἐξήγησις σαφὴς καὶ ἐναργής, ἔκθεσις: — انکار δήλωσις γνώμης, γνωμοδότησις· || — آتی ال ἀτίθ-λ-πεγιάν, οὗ ἕπεται ἡ δήλωσις, ὁ ἑπόμενος· || — مارّ ال μάρῶ-λ-πεγιάν, οὗ ἡ δήλωσις παρῆλθεν, ὁ προειρημένος· || — ال-ἔγγραφον δηλώσεως, δήλωσις γραπτή· § μέρος τῆς ῥητορικῆς πραγματευόμενον περὶ τῶν διαφόρων τρόπων τοῦ λόγου, ἤτοι περὶ εἰκόνος, μεταφορᾶς, μετωνυμίας κτλ. § μετὰ τῆς ه ἰσοδυναμεῖ τῇ περί: انسانك جناب حقه اولان وظائفی — ندمدر περὶ [πεγιανιτὰ] τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν. || Ῥμ. δηλῶ, ἐκθέτω [αὐτ.]: مرامنی ایدی — ἐδήλωσε τὸν σκοπόν του· || بو بایدمکی — و ایلدی اقاده‌سنی ἐξέθηκε καὶ ἐδήλωσε τὴν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου σκέψιν του· § πλθ. بیانات δηλώσεις.

بیانات } Α. πεγιανάτ, πλθ. τοῦ بیان βλ.

بیانی } Α. πεγιανί, ἐπθ. δηλωτικός, ἐξηγητικός· § θ. بیانیه πεγιανιγέ· βλ. اصلات.

بی باك } Π. πὶ-πάκ, ἐπθ. ἀδεής, ἀτρόμητος, γενναῖος.

بیتمك } ﻫ تمك T. *πιτ-μέκ*, ρμ. οὐδ. τελειόνω, φθάνω εἰς τὸ τέλος, λήγω, καταλήγω· § ἐξαντλοῦμαι, χάνομαι, καταστρέφομαι, ἀποθνήσκω· § φύομαι, φυτρόνω: — ایش τελειόνει ἡ ὑπόθεσις· || — مدت λήγει ἡ προθεσμία· || — پاره τελειόνουσι, ἐξαντλοῦνται τὰ χρήματα· || — ایشی ἡ δουλειά του τελειόνει ἢ καταστρέφεται, ἀποθνήσκει· || هپ بیتدی او قالدی ὅλα ἐτελείωσαν, ἐκεῖνο ἔμεινε [λέγεται ὅταν ὑπαρχόντων ἄλλων σπουδαιοτέρων ζητημάτων προβάλλεται τι δευτερεῦον καὶ ἐπουδιῶδες]· || بیتدی کیتدی ἐτελείωσε καὶ πάγει, γεγονὸς τετελεσμένον· || اولدی بیتدی ἔγινεν ἐτελείωσε· || اولوب بیتی سویلیکز [ὀλοὺπ πιτέν]· || — اوت φύεται χόρτον· § γράφω [ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τουρκικῇ]· βλ. یتیك καὶ یوق .

بیتوتت } Α. *πεϊτουτὲτ* [ρζ. بیت] ρ. ἀφ. 0. διανυκτέρευσις. || Ρμ. διανυκτερεύω, κατοικῶ: ایلدی — آلتده آغاج διανυκτέρευσεν ὑπὸ τὸ δένδρον· || ایلیور — فلان محلده διανυκτερεύει ἢ κατοικεῖ ἐν τῷ δεῖνι μέρει.

بیتی } Α. *πεϊτ-ί*, ἐπθ. οἰκιακός· § 0. یتیه : — اشیای πράγματα οἰκιακά.

بیتیك } Τ. *πιτὶκ* [ἐκ τοῦ تمك] ἐπθ. κατεστραμμένος, τελειωμένος· § ὄν. γράμμα· λ. ἀρχ. βλ. تمك , تیك καὶ یتیکجی .

بیتیم } Τ. *πιτ-ὶμ* [تمك] ὄν. ἐμφάνισις, ἀρχή, βάσις: ازل — ἐξ ἀρχῆς, ἀνέκαθεν.

بی جان } Π. *πὶ-ζὰν*, ἐπθ. ἄψυχος, ὁ ἄνευ ζωῆς, νεκρός.

بی جواب } Π. *πὶ-ζεβάπ*, ἐπθ. σιωπηλός, ὁ ἄνευ ἀπαντήσεως, ἀναπάντητος.

بیجیرغان } Τ. *πὶζηρ-γὰν*, ὄν. ἐργαλεῖον τοῦ σιδηρουργοῦ, δι' οὗ στιλβοῦ τὰς ἐπὶ τοῦ σιδήρου ὀπάς. Κατὰ τὸ اچه , ἐκ τοῦ آچ ἤτοι ἤχου παραγομένου ἐκ τῆς τριβῆς.

بیچارکان } Π. *πιτσαρεγκὰν*, πλθ. τοῦ ἑπομένου.

بیچاره } Π. *πὶ-τσαρέ*, ἐπθ. ὁ ἄνευ μέσων, πόρων, ὁ ἐν ἀμηχανίᾳ, δυστυχής, πτωχός, ἐνδεής· § πλθ. بیچارکان *πὶ-τσαρεγκὰν*.

بیچاق } Τ. *πιτσὰκ* [بیچمك] ὄν. μάχαιρα: آشجی — μάχαιρα μαγειρου· || — قصاب μάχαιρα κρεωπώλου· || — جراح μάχαιρα χειρουργοῦ· || — کك — διαπληκτίζομαι [ἔρχομαι εἰς τὰ μαχαίρια]· || کیکه طیاغی — ἐξαντλεῖται ἡ ὑπομονὴ [ἡ μάχαιρα ἐγγίζει εἰς τὸ κόκκαλον].

بیچاقچی } Τ. *πιτσακ-τσῆ*, ὄν. μαχαιροποιὸς ἢ μαχαιροπώλης.

بیچاقچیاق } Τ. *πιτσακτσὶ-λίκ*, ἀφ. μαχαιροποιία, μαχαιροπωλική.

بیچدیرمك } Τ. *πιτσ-τιρμέκ*, ρμ. διάμ. βάλλω τὸν ῥάπτην ἢ ἄλλον νὰ κόψῃ ἐνδύματα ἢ ἄλλα πράγματα [δοτ. αἰτ.] : — برینه بر شی βάλλω τινὰ νὰ κόψῃ τι.

بیچقی } Τ. *πιτσ-κὶ* [ἐκ τοῦ بیچمك] ὄν. πρίων, δρεπάνη, τομεὺς ἢ δρεπανοειδὲς μαχαιρίδιον ὑποδηματοποιῶν, βιβλιοδετῶν κτλ.

بیچقیجی } Τ. *πιτσκὶ-τζῆ*, ὄν. πριονιστής, πρίστης.

بیچقیخانه } Τ. *πιτσκὶ-χανέ*, ὄν. ὑδροπρίων, ἤτοι μηχανὴ κινουμένη ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ πριονίζουσα σανίδας.

بیچلمك } Τ. *πιτσὶ-λμέκ*, ρμ. πθ. κόπτομαι πρὸς ῥαφὴν [ἐπὶ ἐνδυμάτων, ὑφασμάτων]· θερίζομαι [ἐπὶ σπαρτῶν]: بیچلمش πράγμα καταλληλότατον, ἁρμοδιώτατον, κ. ταιριασμένον, ὡς ζεῦγος συζύγων· βλ. بلمك .

بیچمك } Τ. *πιτσ-μέκ*, ρμ. μτδ. κόπτω πρὸς ῥαφὴν [ἔνδυμα, ὕφασμα], πριονίζω, θερίζω σπαρτά, ὁρίζω, λύω, τελειόνω ὑπόθεσιν [αἰτ.]: — روبه κόπτω ἐνδύματα· || — تخته πριονίζω τὸ ξύλον πρὸς ἐξαγωγὴν σανίδων· || — کسوب κόπτω ῥάπτω, ἤτοι ἀποφασίζω ἢ διευθύνω ὑποθέσεις κατὰ τὸ δοκοῦν· || — برا κόπτω ἢ ὁρίζω τιμήν, ἐκτιμῶ· || — پاره κόπτω μερίδιον, ἤτοι διδάσκομαι, κρίνω ἐκ τοῦ παραδείγματος ἄλλων· || — بول ἀψόφως κόπτω, ἐπιδαψιλεύω, σπαταλῶ· || — اوچوب χωρῶ καὶ κόπτω, ἤτοι σκέπτομαι, ἐνεργῶ περιεσκεμμένως, μεμετρημένως.

بیچمه } Τ. *πιτσμὲ* [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. πράγμα κεκομμένον, πριονισμένον, ὡς σανὶς ἢ δοκὸς κτλ.: سی — سرن πλατεῖα σανὶς [γαλαζιανὸν] χρησιμεύουσα πρὸς στρῶσιν.

بیچون } Π. *πὶ-τσοῦν*, ἐπθ. ὁ ἄνευ διατί, ὁ μηδενὶ δίδων λόγον τῶν πράξεων αὐτοῦ, ἀκατάληπτος [ἐπὶ Θεοῦ]: — خدای, ﻫ وچرا — ὁ Θεὸς ὁ ἀκατάληπτος· βλ. چرا .

بیچیجی } Τ. *πιτσ-ιτζὶ* [بیچمك] ὄν. τεχνίτης κόπτων ἐνδύματα § θεριστής.

بی باکانه } Π. *πὶ-πακὶ-νέ*, ἐπθ. γενναῖος [πρᾶξις] § ἐπρ. ἀδεῶς, ἀτρομήτως.

بی باکی } Π. *πὶ-πακὶ*, ἀφ. τὸ ἀδεές, τὸ ἀτρόμητον, ἀφοβία, γενναιότης.

بیت } Α. *πεῖτ*, ὄν. οἶκος, οἰκία, κατοικία, δωμάτιον: الله — بیت-الله οἶκος Θεοῦ, ἢ الحرام — بیت-الحرام, οἶκος ἱερός, ἤτοι ὁ ἐν Μέκκᾳ ναός [βλ. کعبه]· || — مقدس οἶκος ἅγιος, ὁ ναὸς τῆς Ἱερουσαλήμ· || — عنکبوت οἶκος ἢ ἱστὸς ἀράχνης· συνέκδ. πρᾶγμα εὐκόλως διαλυόμενον, καταστρεφόμενον· || الزقاق — بیت-زقاق, νυμφικὴ παστάς· || — عروس νυμφικὸς θάλαμος· § δίστιχον, ἤτοι στίχος ἐκ δύο ἡμιστιχίων: الغزل — بیت-الغزل, ὁ καλλίτερος στίχος τοῦ ποιήματος γαζέλ [βλ. غزل]· || القصيد — بیت-القصيد, ὁ καλλίτερος στίχος τοῦ قصيده [βλ. λ.]· § πλθ. بیوت بیتگیوت, οἶκοι, καὶ ابيات ابیات, στίχοι· βλ. اهل .

بیت } ﻫ بت T. *πίτ*, ὄν. φθεῖρ, ψεῖρα : تخته ی — κόρις, κ. κόρυζα, κορηός· || — سركه ی κόνις, κ. κόνιδα, ἢ μικρὰ ψεῖρα τῆς κεφαλῆς· || ی — بغدای , ﻫ ی — تخل τρώξ, κ. σιταρόψειρα· || ی — چیچك ἀνόψειρ, ψύλλα· || — اوتی πύρεθρον, ἤτοι φυτὸν καταστρέφον τοὺς φθεῖρας καὶ τὰ ἔντομα· || ی — قولاق βοιθυλιὸς [ἀγριομέλισσα]· || پازاری — βλ. پات .

بیت المال } Α. *πεῖτ-ὶ-μάλ*, ὄν. τὸ δημόσιον [γλ. ﻫﺑﺮ]: خزینه سی — τὸ ταμεῖον τοῦ δημοσίου· || قسامی — γραφεῖον ἀπογραφῆς περιουσιῶν.

بی تاب } ﻫ بیتاب Π. *πὶ-τάπ*, ἐπθ. ἀπηυδηκώς, ἀποκαμών, ἐξηντλημένος, ἐξησθενημένος· || قالمق ﻫ اولمق — ἀποκάμνω, ἀπαυδῶ, ἐξασθενῶ.

بی تابانه } ﻫ بیتابانه Π. *πιτατ-ανέ*, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς ἀπηυδηκότα: — رفتار βάδισμα ἀνθρώπου ἀπηυδηκότος· § [ἐπρ.] κατὰ τρόπον ἀπηυδηκότος ἀνθρώπου.

بیتابی } Π. *πιτατ-ὶ*, ἀφ. κόπωσις, ἐξάντλησις, ἐξασθένησις, ἀδυναμία: — ضعف ἀδυναμία καὶ ἐξάντλησις.

بیترلمك } Τ. *πιτ-τιρὶλ-μέκ*, ρμ. πθ. ἀποπερατοῦμαι, τελειοῦμαι· § καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι· || بیتریلش τελειωμένος ἢ καταστραμμένος.

بیترمك } Τ. *πιτ-τιρ-μέκ*, ρμ. μτδ. περατῶ, τελειόνω, φέρω εἰς πέρας· § ἐξαντλῶ, καταστρέφω, ἐξαφανίζω, φονεύω· § κάμνω νὰ φυτρώσῃ [αἰτ.]: — ایش τελειόνω ἢ φέρω εἰς πέρας ὑπόθεσιν· || — ایشی ἐκποδὼν ποιοῦμαι, φονεύω, τελειόνω τὴν δουλειά του· || تعريف ايده بیترمیورلر περιγράφουσι περιγράφουσι καὶ δὲν δύνανται νὰ τελειώσωσι τὴν περιγραφήν, ἤτοι περιγραφὴ ἀτελεύτητος· βλ. بیتلك .

بیترمه } Τ. *πιτιρ-μὲ* [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπρ. συλλήβδην, ὁλικῶς, χονδρικῶς, κατ' ἀποκοπήν· βλ. کوتری ἢ کوتری .

بیترم } Τ. *πιτιρ-ὶμ* [ἐκ τοῦ بیترمك] ρ. ἀφ. συμπλήρωσις, τέλος : سوزی — ὁ λόγος τοῦ τέλους, ἤτοι ὁ τελευταῖος, ὁ τελειωτικός.

بیتشدیرمك } Τ. *πιτ-ιτιρ-μέκ*, ρμ. μτδ. συνάπτω, συνδέω, θέτω εἰς συνάφειαν, συμπλέκω [δοτ. αἰτ.]: ایکی حرفی بریرینه — συμπλέκω δύο γράμματα πρὸς ἄλληλα· || کلام ایله کاتی ادوات عطفیه واسطه‌سیله بریرینه — συνδέω τὸν λόγον καὶ τὰς λέξεις πρὸς ἀλλήλας διὰ συμπλεκτικῶν συνδέσμων.

بیتشمك } Τ. *πιτ-ιτσ-μέκ*, ρμ. ἀλλ. συνάπτομαι, συνδέομαι, συμπλέκομαι, εἶμαι εἰς συνάφειαν [δοτ.]: حرفلر بیتشیان ایدینه γράμματα μὴ συμπλεκόμενα μετὰ τῶν ἑπομένων· || حرفلر بیتشان صاغدن γράμματα συνδεόμενα δεξιόθεν· § κλείω [ἐπὶ πληγῆς].

بیتشیك } Τ. *πιτιτσ-ὶκ* [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. συναφής, συνηνωμένος [δοτ.]: بر دکان خانه‌مزه — κατάστημα συναφὲς τῇ οἰκίᾳ ἡμῶν· || قومشو — γείτων παρακείμενος.

بیتکین } Τ. *πιτ-κὶν* [ἐκ τοῦ تمك] ἐπθ. τελειωμένος, κατεστραμμένος· § [ὄν.] τέλος, καταστροφή.

بیتلمك } Τ. ﻫ تلمك *πιτ-λεμέκ*, ρμ. μτδ. φθειρίζω, κ. ψειρίζω, ἤτοι κυνηγῶ, ἐξολοθρεύω τοὺς φθεῖρας [αἰτ.].

بیتلنمك } Τ. *πιτ-λενμέκ*, ρμ. μα. φθειριῶ, κ. ψειριάζω, γεμίζω ψεῖρας· ἢ ψειρίζομαι, καθαρίζομαι ἀπὸ τοὺς φθεῖρας.

بیتلو } ﻫ بیتلی T. *πιτ-λί*, ἐπθ. φθειριῶν, πλήρης φθειρῶν, ψειριάρης.

بیتمز } Τ. *πιτμὲζ* [γ' προσ. ἀποφ. ἐνεστ. τοῦ بیتمك] ἐπθ. ἀτελεύτητος : توکنمز — اختلافات διαφωνίαι ἀτελεύτητοι, ἀνεξάντλητοι.

بيچيم } Τ. #πιτσ-ίμ [ἐκ τοῦ بيچمك] ρ. ἀφ. κόψιμον ἐνδύματος, θερισμός· μτφ. μορφή, σχέδιον, εἶδος, τρόπος: ى — روبه كوپيم ἢ σχέδιον ἐνδύματος· || ده — پو εἰς αὐτὸ τὸ κόψιμον, τοιαύτης μορφῆς· || كتيرمك — زه τὸ φέρω εἰς τὸ κόψιμον, τὸ #πιτσίμι, διορθόνω, ταιριάζω, καταφέρω, οἰκονομῶ· || وقتى — ὥρα θέρους.

بيچيملى } Τ. #πιτσιμ-λί, ἐπί. ὁ ἔχων καλὸν κόψιμον, σχέδιον, σύμμετρος.

بيچيمسز } Τ. #πιτσιμ-σίζ, ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων καλὸν κόψιμον ἢ σχέδιον, ἀσύμμετρος, δυσανάλογος, κακοκομμένος.

بى حاصل } Π. #βι-χασήλ, ἐπθ. ἀνωφελής, μάταιος· § ἐπρ. ἀνωφελῶς.

بى حجاب } Π. #βι-χιδζάπ, ἐπθ. ἀναιδής, ἀναισχυντος· § ἐπρ. ἀναιδῶς.

بى حد } Π. #βι-χάτ, ἐπθ. ἀπέραντος, ὁ ἄνευ ὁρίου καὶ τέρματος.

بيحساب } Π. #βι-χισάπ, ἐπθ. ἀναρίθμητος: — و — بى حد ἀπέραντος καὶ ἀναρίθμητος· § ἐπρ. ἀναριθμήτως.

بيحضور } Π. #βι-χουζούρ, ἐπθ. ἀνήσυχος, ὁ ἄνευ ἡσυχίας.

بيحيا } Π. #βι-χαγιά, ἐπθ. ἀναιδής, ἀναίσχυντος· § ἐπρ. ἀναιδῶς.

بيخ } Π. #βιχ, ὄν. ῥίζα, βάσις, πηγή.

بى خبر } Π. #βι-χαπέρ, ἐπθ. ἀδαής, ἀμαθής, ὁ μὴ ἔχων γνῶσιν [τῆ دن]: باجرادن — μὴ ἔχων εἴδησιν, γνῶσιν τῶν συμβάντων.

بى خواب } Π. #βι-χάπ, ἐπθ. ἄϋπνος, ἄγρυπνος.

بيخود } Π. #βι-χότ ἢ #βι-χούτ, ἐπθ. ἀναίσθητος, ὁ ἐκτὸς ἑαυτοῦ, λειπόθυμος, ἠλίθιος· § ἀφ. بيخودى #βι-χοτί, ἀναισθησία· § ἐπθ. καὶ ἐπρ. بيخودانه #βι-χοτανέ, ὡς ἀναίσθητος.

بيد } Π. #βίτ, ὄν. ἰτέα: — كريان ἢ مرنكون ἰτέα ἢ θρηνοῦσα· || مشك — μοσχοΐτέα, ἰτέα ἢ εὐώδης.

بيداد } Π. #βι-τάτ, ὄν, ἀδικία· βλ. داد.

بيدادكر } Π. #βιτατ-γκέρ, ἐπθ. ἄδικος, καταδυνάστης, σκληρός.

بيدار } Π. #βιτάρ, ἐπθ. ἄϋπνος, ἄγρυπνος, ἐγρηγορώς: — دل καρδία ἐγρηγοροῦσα· || اولق — ἐξυπνῶ, ἀφυπνίζομαι: يرمدت صكره اولدده — خوابدن ὅτε μετ' ὀλίγον ἀφυπνίσθη· || هر دردلو ايدى — بولنيور ايدى ἦτο πάντοτε ἄγρυπνος εἰς πᾶν ἐνδεχόμενον.

بيدارى } Π. #βιταρ-ί, ἀφ. ἐγρήγορσις.

بيدريغ } Π. #βι-τιρίγ, ἐπθ. ὁ ἄνευ φειδοῦς χορηγούμενος, ἐπιδαψιλευόμενος || بيورمق — ἐπιδαψιλεύω, δὲν φείδομαι χάριν, εὔνοιαν κτλ. [αἰτ.]: بيورمق — توجهات ἐπιδαψιλεύω εὔνοιαν· || خصوصده لطف و عنايت بيورلسنى تمنى ايدرم — عليه‌لرينك παρακαλῶ νὰ ἐπιδαψιλευθῇ ἡ ὑψηλὴ Αὐτῆς χάρις ἐπὶ τούτου.

بيدستر } Π. #βιτεστέρ, ὄν. κάστωρ [ζῶον].

بيدق } Λ. #βαϊτάκ [ἐκ τοῦ π. پياده] ὄν. πεζὸς ζατρικίου· βλ. پايتاق καὶ پياده.

بيدين } Π. #βι-τίν, ἐπθ. ἄθρησκος, ἄπιστος.

بئر } Λ. #βίρ, ὄν. φρέαρ: زمزم — φρέαρ Ζεμζέμ, ὄνομα φρέατος ἐν Μέκκᾳ σεβαστοῦ παρὰ τοῖς Μωαμεθανοῖς· || مطل — φρέαρ ἄχρηστον [μουαττάλ]· || من حفر بئراً لاخيه وقع فيه χάφερε #βίρεν λί #χι-χι βάκαν #φίχι, ὅστις σκάπτει φρέαρ διὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πίπτει ἐν αὐτῷ [παροιμ.]· βλ. قويو § πλθ. آبار #βάρ.

بير } Π. #βίρ, ὄν. κλίνη.

بيرا } Ιτ. #βίρα [birra] ὄν. ζύθος· تورکچه آرپه صويى #βίρα ἀρπᾶ σουγιοῦ.

بيراخانه } Τ. #βιρα-χανέ, ὄν. ζυθοπωλεῖον.

بيراق } Τ. #βαϊράκ, بيراقدار #βαϊρακτάρ, βλ. بايراق، بايراقدار.

بيرام } ἢ بايرام Τ. #βαϊράμ, ὄν. βαϊράμιον, ἑορτή, πάσχα: ى — شكر ἑορτὴ τῆς σακχάρεως, ἢ ى — رمضان τὸ βαϊράμιον τοῦ Ραμαζανίου, ἤτοι ἡ κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ Ραμαζανίου τριήμερος ἑορτή, καθ' ἣν οἱ Μωαμεθανοὶ προσφέρουσι τοῖς οἰκείοις καὶ φίλοις σακχαρωτά· || ى — قربان ἑορτὴ τῶν θυσιῶν, ἑορτὴ τῶν Μουσουλμάνων, καθ' ἣν θυσιάζουσινάμνούς· || ى — خوردسز ἑορτὴ Ἰουδαϊκὴ τῶν ἀζύμων· || ى — خيمه ἑορτὴ ἰουδαϊκὴ τῶν σκηνοπηγιῶν || ى — عرفه ἢ παραμονὴ τοῦ βαϊραμίου· || ى — اولتى ἢ ἐπιοῦσα τοῦ βαϊραμίου· || كونلرى — αἱ ἡμέραι τοῦ βαϊραμίου, ἤτοι ἀργίαι· || دكل — هركون ἑκάστη ἡμέρα δὲν εἶναι βαϊράμι [ἑορτή, λαμπρή]: || مبارك — ، ἢ اولد مبارك — ἢ ἑορτὴ αὐτὴ ἔστω [εὐχὴ συνήθης κατὰ τὸ βαϊράμιον τῶν Μουσουλμάνων· || دن صكره مبارك اولد — εὔχομαι κατόπιν ἑορτῆς [λέγεται ἐπὶ λόγου ἢ πράξεως μὴ γινομένης ἐν καιρῷ τῷ δέοντι]. || Ρμ. كيلمك — ἑορτάζω, πανηγυρίζω.

بيراملاشمق } ἢ بايراملاشمق Τ. #βαϊραμ-λαϊσμάκ, ρμ. ἀλλ. συγχαίρειν ἀλλήλοις ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ βαϊραμίου ἢ ἐναγκαλίζεσθαι ἀλλήλους ἐπὶ τούτῳ.

بيراملق } ἢ بايراملق Τ. #βαϊραμ-λίκ, ἐπθ. ἑόρτιος: اثواب — ἔνδυμα ἑόρτιον, τῆς ἑορτῆς· § ὄν. δῶρον διδόμενον ἐπὶ ἑορτῇ.

بى رحم } Π. #βι-ράχμ, ἐπθ. ἀσπλαγχνος, ἀνοικτίρμων, ἀνηλεής· § ἐπρ. ἀνηλεῶς.

بى رحمانه } Π. #βι-ραχμανέ, ἐπθ. ὁ ἀρμόζων ἀνηλεεῖ, ἀσπλαγχνος: — بر سلم ἐν ῥάπισμα ἀνηλεές· § ἐπρ. ἀνηλεῶς.

بى رنك } Π. #βι-ρένγκ, ἐπθ. ἄχρους.

بيروت } #βεϊρούτ, ὄν. κ. Βηρυτός [πόλις].

بى روح } Π. #βι-ρούχ, ἐπθ. ἄπνους, νεκρός.

بيروز } Π. #βι-ρούζ, ἐπθ. ἀτυχής, ὁ ὑπὸ δυσμένειαν.

بيرون } Π. #βιρούν, ἐπρ. ἐκτὸς [ἀντιθ. درون #βερούν, ἐντός]: هر زاويه فيض — مشحون پر نور خدا درون و — πᾶσα γωνία θείας χάριτος ἔμπλεως· πλήρες φωτὸς θείου τὸ ἐντὸς καὶ ἐκτός· || آبار — #βιρούν-#βάτ, Βουρνόβας [ὄνομα χωρίου παρὰ τὴν Σμύρνην]· || βλ. λ. پرده.

بى ريا } Π. #βι-ριγιά, ἐπθ. ἀνυπόκριτος, ὁ ἄνευ ὑποκρίσεως· § ἐπρ. ἀνυποκρίτως.

بيز } Τ. #βίζ, ὄν. σουβλί, κεντητήριον, ἱππητήριον: كچ — ὡς σουβλί, ὀξύτατος.

بيزار } Π. #βιζάρ, ἐπθ. ἀηδιάσας, βαρυνθεὶς [τῆ دن]: زوالى آدم هنوز ريان شبابده كوروبور — ايكن حياتندن ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος, ἐνῷ εἰδέτι εἶναι εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητός του, φαίνεται ἀηδιάσας τὴν ζωήν του· || اولق — ἀηδιάζω, ἀπεχθάνομαι, βαρύνομαι [τῆ دن].

بيزارى } Π. #βιζαρ-ί, ἀφ. ἀνία, προσοχθισμός [τῆ دن].

بى زبان } Π. #βι-ζεπάν, ἐπθ. βωβός [ἄνευ γλώσσης].

بيزر } Π. #βιζέρ, ἐπθ. γλάσχρος, φιλάργυρος.

بيزلامق } Τ. #βιζλαμάκ, ταὐτὸ بوزلامق βλ.

بيزلانمج } Τ. #βιζλανγήτς, βλ. بيزلنكج.

بيزموت } Γλ. #βιζμούτ [bismuth] ὄν. βισμούθιον [μέταλλον]· § ἀψίνθιον [ποτὸν] βλ. آبسنت.

بيست } Π. #βίστ, ἀρθ. εἰκοσι.

بيستون } Π #βι-στούν, ὄνομα ὄρους ἐν Περσίᾳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κερμάν-σάχ καὶ Ἰσπαχάν. Κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸ ὄρος τοῦτο διέτρησεν ὁ ἐραστὴς Φερχὰδ [فرهاد] χάριν τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ Σειρὴν [شيرين]: اولسه ايدى بندهكى غم فرهاد مبتلاده بر آه ايله ويردى بيك — ى باده ἐὰν ὑπῆρχεν ἡ ἐν ἐμοὶ θλῖψις ἐν τῷ ἐρωτολήπτῳ Φερχάδ, δι' ἑνὸς ἀναστεναγμοῦ [ἀχ] θὰ ἐξεσφενδόνιζε χίλια πιθοντοὺν [ἤτοι ὄρη] εἰς τὸν ἀέρα.

بيش } Π. #βίς, ἐπθ. περισσὸς [ἀντιθ. كم]: — و كم ὀλίγον πολὺ [τ. آزچوق]· § بيشتر #βισ-τέρ, περισσότερος.

بيشمار } Π. #βι-σμάρ, ἐπθ. ἀναρίθμητος, ἄπειρος: — مسار χαρὰ ἄπειρος.

بيشته } Π. #βισέ, ὄν. δάσος, πύκνωμα ἐκ δένδρων ἢ σχοίνων, σχοινιά.

بيضا } Λ. #βεϊζὰ [θ. τοῦ ابيض #βεγιάζ] ἐπθ. θ. λευκός: — كوه περιβολὴ λευκή· || — ايلف κίδαρις λευκή· || — يدى ἢ λευκὴ χεὶρ, ἤτοι θαῦμα τοῦ Μωσέως, καθ' ὃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐφαίνετο λάμπουσα.

بيضات } Λ. #βεϊζάτ [πλθ. τοῦ بيضه] ὄν. ὠά.

بيضوى } Λ. #βεϊζεβί [ἐκ τοῦ بيضه] ἐπθ. ὠοειδής· βλ. بيضى.

بيضه } Λ. #βεϊζά, ὄν. θ. ὠόν, βολβός, κρόμμυον: الديك بيضه #βεϊζατιν-τ-τίκ, ὠὸν ἀλέκτορος, ἤτοι πράγμα ἀπάνιον· § τὸ σῶμα ἢ τὸ κέντρον λαοῦ, χώρας: الاسلام بيضه #βεϊζατιν-λα-

ιδλάμ,ὁ μουσουλμανικὸς λαός, ἡ μουσουλμανικὴ ἐπικράτεια, τὸ κέντρον τῆς μουσουλμανικῆς ζωῆς καὶ ἐνεργείας· § πλθ. بیضات .

بیضی } Α. ἀεϊζί, ἐπθ. ὡοειδής: الشکل — ἀεϊζίγερ-ὰ-ἀέκλ,ὡοειδὴς τὸ σχῆμα· || منعکس ، — ἀντιωοειδής· § 0. بیضیه .

بیطار } ἢ بیطر Α. ἀαϊτάρ, ὄν. ἱππίατρος, κτηνίατρος· § کوستکی — πέδη.

بیطارلق } Τ. ἀαϊταρ-λήκ, ὄν. ἱππιατρική, κτηνιατρική· βλ. بیطاری .

بیطاری } ἢ بیطری Α. ἀαϊταρ-ί, ἐπθ. ἱππιατρικός, κτηνιατρικός : — فن ἱππιατρική, κτηνιατρική· συνών. بیطره · § 0. بیطاریه : — هیئه ἐπιθεώρησις κτηνιατρική.

بیطرف } Π. ἀί-ταράφ, ἐπθ. οὐδέτερος, ἀμερόληπτος : دولت — οὐδέτερον κράτος·|| طورمق—ἵσταμαι οὐδέτερος, δὲν λαμβάνω μέρος.

بیطرفانه } Π. ἀί-ταραφανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἀρμόζων ἀμερολήπτῳ, οὐδέτερος, ἀμερόληπτος: —هیئه συμπεριφορὰ ἢ ἐνέργεια ἀμερόληπτος· § ἐπρ. ἀμεροληπτως.

بیطرفاق } Τ. ἀί-ταραφλήκ, ἀφ. οὐδετερότης, ἀμεροληψία· βλ. بیطرف .

بیطرفی } Π. ἀί-ταραφί, ἀφ. οὐδετερότης, ἀμεροληψία : مسلح ، — οὐδετερότης ἔνοπλος·|| مشروط ، —οὐδετερότης ὑπὸ ὅρον·|| ، — موقت οὐδετερότης προσωρινή· || دائمی ، —οὐδετερότης διαρκής·|| —ایله کال μετὰ μεγάλης ἀμεροληψίας· βλ. καὶ بیطرفلق .

بیطره } Α. ἀαϊταρ-έ,ὄν.θ. ἱππιατρική,κτηνιατρική· βλ. بیطاری .

بیع } Α. ἀέϊ, ρ. ἀφ. πώλησις : وشرا — πώλησις καὶ ἀγορά· || ندم مطبخ — قوناق اولور و کیلاری من غیر ذکر داخل اولور ἐν τῇ πωλήσει οἰκίας συμπεριλαμβάνονται καὶ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἡ ὀψοθήκη χωρὶς νὰ ἐξονομασθῶσι [μὲν γάϊρι ζίκριν]·||مقید — πώλησις συνωμολογημένη [μὲ συνακήτ]·|| غیر مقید — πώλησις ἀσυνομολόγητος [γάϊρι μὲ συνακήτ]·|| صحیح — πώλησις ἔγκυρος·||باطل—πώλησις ἄκυρος·||فاسد — πώλησις πλημμελής·|| موقوف — πώλησις ἐξαρτωμένη [ἐκ τῆς ἀδείας τοῦ ἰδιοκτήτου]· || — فضولی πώλησις αὐθαίρετος [φοζουλί]·||لازم — πώλησις ἀμετάκλητος·||غیر لازم—πώλησις μετακλητή·||بات —πώλησις ὁριστική· || بالوفا — πώλησις ἐπὶ ἐξωνήσει [ἀί-λ-βεφά], ἤτοι ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως ὁ ἀγοραστὴς ἐπιστρέψῃ τῇ πωλητῇ τὸ πωληθέν, ὅταν ἐκεῖνος ἀποδώσῃ τὸ τίμημα·||بالاستقلال — πώλησις ἐπὶ ἀντιχρήσει· βλ. استقلال . ||Ρμ. πωλῶ[δοτ.αἰτ.]: ایتدی — برینه ملک خانه‌سنی ἐπώλησέ τινι τὴν ἰδιόκτητον αὐτοῦ οἰκίαν[βλ.فراغ]·|| — ایتمک و ساتمق καὶ καθιστῶ κύριον τοῦ πωλουμένου· || ایتمک — نقدی نقدی πωλῶ μετρητὰ τοῖς μετρητοῖς, ἀλλάσσω νομίσματα·|| πλθ.بیوع

بیعت } Α. ἀιάτ, ὄν. 0. ὅρκος πίστεως καὶ ὑποταγῆς διδόμενος κατὰ τὴν ἐνθρόνισιν νέου ἡγεμόνος, ἀναγνώρισις νέου ἡγεμόνος·||ایتمک ἢ ایتمک—ἀναγνωρίζω νέον ἡγεμόνα, δίδω ὅρκον πίστεως : اصحاب کرام پیغمبردن قوشارلر ایدی —oi σεβαστοὶ ἀπαδοὶ τοῦ προφήτου [Μωάμεθ] ἔσπευδον νὰ δώσωσιν αὐτῷ ὅρκον πίστεως·||اجرا ایتمک — رسم τελῶ τὴν τελετὴν τῆς ἀναγνωρίσεως νέου ἡγεμόνος.

بیعتلشمق } Τ. ἀιατ-λαεμάκ, ρμ. ἀλλ. ὁρκίζεσθαι ἀμοιβαίως καὶ ἀναγνωρίζειν ἀλλήλους, ἤτοι ἀναγνωρίζουσι τὸν ἡγεμόνα οἱ ὑπήκοοι καὶ τοὺς ὑπηκόους ὁ ἡγεμών.

بیعلاج } Π. ἀί-λλάζ, βλ. علاج .

بیغا } ἀίγα, ὄν. κ. Ἀπροβανέλλια, Ἑλλήσποντος: جاغی —ἡ διοίκησις κτλ.

بیغایات } Π. ἀί-γαγιάτ, ἐπθ. ἀτελεύτητος, ἄπειρος: —ایات εὐεργεσίαι ἀτελεύτητοι· βλ. καὶ بیغایه .

بیغایه } Π. ἀί-γαγέ, ἐπθ. ἀτελεύτητος, ἄπειρος : —جد αἶνος ἄπειρος.

بیغرض } Π. ἀί-γαράζ, ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων πάθος ἢ συμφέρον ἢ ἐλατήριόν τι, ἀμερόληπτος, ἀφιλοκερδής: اهل خیر — πραγματογνώμονες ἀμερόληπτοι· § ἐπρ. ἄνευ ἰδιοτελείας, πάθους.

بیغرضانه } Π. ἀιγαραζ-ανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς ἀμερόληπτον, ἀμερόληπτος [ἐπὶ φρονημάτων καὶ πράξεων]: —ملاحظه ἀπόψεις ἀμερόληπτοι· § ἐπρ. ἀμεροληπτως.

بی‌فائده } Π.ἀί-φαϊτέ, ἐπθ. ἀνωφελής·§ἐπρ. ἀνωφελῶς.

بی‌فتور } Π. ἀί-φτούρ, ἐπθ. ἀκάματος, ἀκατάβλητος· § ἐπρ. ἀκαμάτως.

بیق } Τ. ἀιγήκ, βλ. بیق .

بیقرار } Π. ἀί-καράρ, ἐπθ. ἀναποφάσιστος, ἀνήσυχος, ἄστατος.

بی‌قصور } Π. ἀί-κουσούρ, ἐπθ. ἀνελλιπής· § ἐπρ. ἀνελλιπῶς.

بیقدرمق } ἢ بیقدیرمق Τ. ἀίκ-ἐπρ-μάκ, ρμ. μτθ. κάμνω τινὰ ν' ἀπδιάσῃ, νὰ κορεσθῇ, νὰ βαρυνθῇ, νὰ προσοχθίσῃ, προξενῶ ἀπδίαν, κόρον, προσοχθισμόν [αἰτ.]: بازی بیقدیردی بنی جانلق οἱ ἀκκισμοὶ τῆς ἐρωμένης μ' ἔκαμαν νὰ βαρυνθῶ [ἀτίχ.].

بیقغین } Τ.ἀίκ-γήν ἢ بیقغین ἀίκ-κίν[ἐκ τοῦ بیقمق]ἐπθ.ὁ ἀπδιάζων εὐκόλως,ἀψίκορος, ὁ βαρυνθεὶς [τῇ دن].

بیقغینلق } Τ. ἀίκγην-λήκ, ἢ بیقغینلق ἀίκ-κινλήκ, ἀφ. κόρος, ἀπδία.

بیقلمق } Τ. ἀίκ-ηλ-μάκ, ρμ. πθ. [ἀντὶ ἀ-προσώπου] ἀπδιάζει ἢ κορέννυται τις, βαρύνεται, προσοχθίζει [τῇ دن] : احبابدن بیقلدی δὲν βαρύνεταί τις ποτὲ τοὺς φίλους.

بیقمق } Τ. ἀίκ-μάκ, ρμ. οὐδ. ἀπδιάζω, κορέννυμαι,βαρύνομαι, ἀποστρέφομαι [τῇ دن]: —دنیادن ἀπδιάζω τὸ φαγητόν· || —جهاندن ἀπδιάζω, ἀποστρέφομαι τὸν κόσμον.

بیقندی } Τ.ἀίκ-νντή [ἐκ τοῦ بیقمق] ὄν. ἀπδία, κόρος, ἀποστροφὴ [τῇ دن].

بی‌قیاس } Π. ἀί-κιγιάς, ἐπθ. ἄμετρος, ἀνυπολόγιστος,πολύς·§ ἐπρ.ἀμέτρως.

بی‌قید } Π. ἀί-καϊτ, ἐπθ. ἀμέριμνος, ἀπαθής, ἀδιάφορος : — و احواله قارشو طورمق ἵσταμαι ἀπαθὴς ἀπέναντι τῆς καταστάσεως ταύτης.

بیقیدانه } Π. ἀί-καϊτανέ, ἐπθ. ἀδιάφορος, ἀμέριμνος, ἀπαθής: —نظر ὄμμα ἀπαθές, ἀδιάφορον· § [ἐπρ.]· ἀδιαφόρως, ἀπαθῶς: طوراق — φέρομαι ἀδιαφόρως.

بیقیدی } Π. ἀί-καϊτί, ἀφ. ἀμεριμνησία, ἀδιαφορία, ἀπάθεια: —ایله کال μετὰ μεγάλης ἀδιαφορίας,ἀπαθείας·||نظر—ایله کورمك βλέπω μετὰ ὄμματος ἀδιαφορίας.

بیك } Τ. ἀίν, ἀριθ. χιλιὰς ἢ χίλιοι, αι, α : — ایکی δύο χιλιάδες· || لر — χιλιάδες· ||لرجه—ἀίνλέρδζε, ἢ لرله—ἀίνλέρ-λε, κατὰ χιλιάδας· || کشی — χίλιοι ἄνθρωποι· || قاری — χίλιαι γυναῖκες· ||چوجق—χίλια παιδία·||باشی — χιλίαρχος· § μτφ. πολύς, μακρός, ἄπειρος: — یشا ζήτω [ζῆθι χίλια,ἤτοι μακρόν]·|| برکات—الله و برسون ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ [ὑμῖν] πολλὰ καλά,εὐτυχίας· ||جان ایله —ἐκθύμως, μὲ ὅλην τὴν ψυχήν [κατὰ λέξιν, μὲ χιλίας ψυχάς]· || درمدن— صو کتیرمك παρουσιάζω διαφόρους προφάσεις [κατὰ λέξιν: ἀπὸ χιλίους ρύακας φέρω νερόν]· || بر آیاق اوستنه — بر آیاق χίλιοι καὶ εἷς πόδες ἐπὶ ἑνὸς ποδὸς [ἱστάμενοι],ἤτοι πλῆθος πολύ, συσσώρευσις μεγάλη· || شکر ایله — بر بیوب ἐν τρῶγε, χίλια [μεγάλως]εὐχαρίστει· || یوزجی — ὑποκριτής, ὁ μὴ εἰλικρινὴς[ὁ ἔχων χίλια πρόσωπα]·|| کوز اوتی —σκαμμωνία [φτ.]·|| βλ.کیجه.

بیکار } Τ. ἀεκιάρ, βλ. بکار .

بیکار } Τ. ἀούνάρ, ὄν. πηγὴ ὕδατος, κρήνη, βρύσις: باشی— πηγὴ ὕδατος· τὸ πάλαι οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ παρὰ τῇ κρήνῃ καθήμενος ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος· || ی — کوز ἡ κοιλότης τῶν ὀφθαλμῶν ἢ ἐν τῷ πρὸς τὴν ῥῖνα ἄκρῳ αὐτῶν,κόγχη ὀφθαλμοῦ·βλ.καὶ بکار .

بیکانکی } Π. ἀί-γκιανεγκί [ἐκ τοῦ بیگانه] ὄν.τὸ εἶναί τινα ξένον,ἄγνωστον.

بیکانه } Π.ἀί-γκιανέ,ἐπθ. καὶ ὄν. ἄγνωστος, ξένος [δοτ.]: —یه—یز—آشنایه آشنا τοῖς γνωστοῖς γνωστοί, τοῖς ἀγνώστοις ἄγνωστοί ἐσμεν·||[δοτ.]: — حال —ξένος πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀγνοῶν τὰ πράγματα.

بیکاه } Π. ἀί-γκιάχ,ἐπρ. ἀκαίρως, ἀκαταλλήλως· βλ. کاه .

بیکباشی } Τ. ἀίν-καϊή, ὄν. ταγματάρχης, χιλίαρχος.

بیکباشیلق } Τ. ἀίνκαϊη-λήκ, ἀφ. ὁ βαθμὸς τοῦ ταγματάρχου.

بیکر } Τ. ἀίν-ἐρ,ἀρθ. ἀνὰ χίλιοι, αι, α: — غروش—ἀνὰ χίλια γρόσια·||— —ἀνὰ χίλια, χίλια ἢ ἀνὰ χίλιοι, χίλιοι.

بیکران } Π. ἀί-κεράν, ἐπθ. ὁ ἄνευ ὁρίων, ἀτέρμων,ἀχανής,ἄπειρος: —بحر θάλασσα ἀχανής.

بیکس } Π. ἀί-κές, ἐπθ. ὁ ἄνευ οὐδενὸς ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγκαταλελειμμένος, ὀρ-

φανός, ἄπορος: و يوايه — ὀρφανὸς καὶ ἀπροστάτευτος.

بيكسانه } Π. πι-κεσανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων τῷ μὴ ἔχοντι οὐδένα, τῷ ἀπόρῳ, ὀρφανῷ, ὀρφανικός· § ἐπρ. ὡς ἄπορος, ὡς ὀρφανός.

بيكسلك } Τ. πι-κεσλίκ, ἀφ. τὸ μὴ ἔχειν οὐδένα ἐν τῷ κόσμῳ, ὀρφανία.

بيكلك } Τ. πιν-λίκ, ἐπθ. χιλιάρικος, ἤτοι ὁ ἔχων ἀξίαν ἢ ὁ τιμώμενος χιλίων γροσίων κτλ. ἢ ὁ ἐκ χιλίων συνιστάμενος· § ὄν. χιλιάρικον, ἤτοι φιάλη χωρητικότητος χιλίων δραμίων, ἤτοι δύο καὶ ἡμισείας ὀκκάδων: — ر طولدردم ἐγέμισα ἓν χιλιάρικον.

بيكمان } Π. πι-γκιμάν, ἐπθ. ἀναμφίσβολος, βέβαιος· § ἐπρ. ἀναμφιβόλως.

بيكناه } Π. πι-γκιναχ, ἐπθ. ἀναμάρτητος, ἀθῶος.

بيكنجى } Τ. πιν-ινζί, ἀρθ. χιλιοστός, ἡ, όν: ايل — χιλιοστὸν ἔτος.

بيكير } Τ. πεγκίρ [ἐκ τοῦ Π. بارکير βλ.] ὄν. ἵππος φορτηγός: ى — بيك ἵππος δι' ἱππασίαν· ||ى — آرابه ἵππος ἁμάξης· ||ى — دكرمن ἵππος τοῦ μύλου· || دكرمنى — μύλος κινούμενος δι' ἵππου [ἀντίθ. صو دكرمنى ὑδρόμυλος]· || طوپ ى — ἵππος τοῦ πυροβολικοῦ [διὰ τηλεβόλα].

بيكيرجى } Τ. πεγκιρ-ζί, ὄν. ὁ ἔχων ἵππον καὶ ἐνοικιάζων αὐτόν, ἐνοικιαστὴς ἵππων· βλ. καὶ سوريجى.

بيكيرجيلك } Τ. πεγκιρζί-λίκ, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἵππων.

بيل } Τ. πέλ, βλ. بل πέλ, ὀσφὺς καὶ λίθος.

بيلاردو } Ιτ. πιλιάρτο, βλ. بيلياردو.

بيلازيك } Τ. πιλεζίκ, βλ. بلازيك.

بيلان } Τ. ἡ بيلا πιλάν, ὄν. ἑκταδὶς μεταξὺ δύο μεγάλων κοιλάδων ὄρους· βλ. بل.

بيلت } Ιτ. πιλέτ, ἡ بيلتو πιλέτο [biglietto] ὄν. εἰσιτήριον ἀτμοπλοίου, θεάτρου, χοροῦ, γραμματίον λαχείου.

بيلدير } Τ. πιλτήρ, βλ. بلدير.

بيلدير تمك } Τ. πιλ-τιρτ-μέκ, ρμ. διάμ. κάμνω ἢ βάλλω ν' ἀναγγείλωσι, γνωστοποιήσωσι, κοινοποιήσωσί τι [δοτ. αἰτ.].

بيلدير جين } Τ. πιλτιρτζίν, βλ. بلدير جين.

بيلدير لمك } Τ. πιλ-τιρίλ-μέκ, ρμ. παθ. ἀγγέλλεσθαι, γνωστοποιεῖσθαι, κοινοποιεῖσθαι, γράφεσθαι: كيفيت بيلديرلمشدر τὸ πρᾶγμα ἐγνωστοποιήθη· || همان بو طرفه كلسى كنديسنه بيلديرلمش ἐκοινοποιήθη [ἐγράφη] αὐτῷ πάραυτα νὰ ἔλθῃ.

بيلدير مك } Τ. πιλ-τιρ-μέκ, ρμ. μτβ. ἀγγέλλω, γνωστοποιῶ, κοινοποιῶ [δοτ. αἰτ.]: — يرينه حديثى μανθάνω τινὶ τὴν θέσιν του, τὴν ἀξίαν του, τῷ δίδω ἓν μάθημα, τὸν σωφρονίζω, παιδεύω.

بيلديريش } Τ. πιλτιρ-ιζ [ἐκ τοῦ بيلديرمك] ρ. ἀφ. ἀγγελία, γνωστοποίησις.

بيلديك } Τ. πιλτίκ [ἐκ τοῦ بيلك] ἐπθ. γνώριμος, γνωστός, φίλος: — چيقمق ἐξέρχομαι γνωστός, ἤτοι ἀποδεικνύομαι ὅτι ἔχω παλαιὰν γνωριμίαν, φιλίαν μετά τινος· || يرلده — يوق ἐνταῦθα δὲν ἔχω κανένα γνωστόν [πιλτιγίμ]· || ذات بر — πρόσωπον γνωστόν μοι· || كز آدم دكل — δὲν εἶναι ἄνθρωπος γνωστὸς ὑμῖν [πιλτιγινίζ], ἢ δὲν εἶναι ἄνθρωπος ὡς τὸν νομίζετε, φαντάζεσθε, ἤτοι ἀπατᾶσθε φρονοῦντες περὶ αὐτοῦ οὕτω· § τὸ γνωστόν, τὸ πρᾶγμα ὅ,περ γινώσκει τις: ندن شاشمق — δὲν παρεκκλίνει ἐκείνου τὸ ὁποῖον γινώσκει [πιλτιγιντέν], ἤτοι ἐπιμένει· || يايق — نى كامنى κάμνει ὅ,τι γινώσκει [πιλτιγινί], ἤτοι ὅ,τι δύναται, λαμβάνει ἐκδίκησιν· || كيرو قوماق — نى δὲν παραλείπει ὅ,τι γινώσκει, ὅ,τι δύναται.

بيلشمك } Τ. πιλ-ιό-μέκ, ρμ. ἀλλ. λαμβάνω γνωριμίαν μετά τινος, γνωρίζομαι, σχετίζομαι [ايله]: اهل اندى ايله بيلشدك كورشدك ἐγνωρίσθημεν, ἐσχετίσθημεν μετὰ τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδι.

بيلشيك } Τ. πιλιό-ίκ [βλ. بيلشمك] ἐπθ. γνώριμος [ἐπὶ δύο πρὸς ἀλλήλους].

بيلك } Τ. πιλέκ [ἐκ τοῦ بل ἢ بيل ὀσφὺς] ὄν. καρπός, ἤτοι τὸ μέρος ἔνθα ὁ βραχίων ἑνοῦται μετὰ τῆς χειρός: ى — قول καρπὸς τῆς χειρός· || ى — آياق ταρσός, ἤτοι τὸ μέρος τῆς ἑνώσεως τῆς κνήμης μετὰ τοῦ ποδός· || كيكلرى — ὀστᾶ τῶν καρπῶν· || ى — آت ὁ καρπὸς τοῦ ποδὸς τοῦ ἵππου, ἔνθα προσαρμόζεται ἡ πέδη· || كى صو — ὕδωρ ῥέον ὡς τὸ πάχος τοῦ καρποῦ τῆς χειρός, ἤτοι ἄφθονον.

بيلكجه } Τ. πιλεκ-τέ, ὄν. χειροπέδη· βλ. كلجه.

بيلكو } ἢ بيلكى Τ. πιλ-γκί [ἐκ τοῦ بيلك] ὄν. γνῶσις, ἐπιστήμη, σοφία, ἱκανότης.

بيلكو } ἢ بيلكى Τ. πιλεγί, βλ. بيلكو.

بيلكولك } ἢ بيلكيلك Τ. πιλγκι-λίκ, ὄν. σημεῖον, τύπος, σφραγίς.

بيلكولو } ἢ بيلكيلى Τ. πιλγκι-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων γνώσεις, σοφός, ἱκανός.

بيلكيج } Τ. πιλγκιτ [ἐκ τοῦ بيلمك] ἐπθ. δοκησίσοφος, ἠμιμαθής.

بيلكيجلك } Τ. πιλγκιτζ-λίκ, ἀφ. δοκησισοφία, ἡμιμαθεία.

بيلمامك } Τ. πίλ-με-μέκ [ἀποφ. τοῦ بيلمك] ρμ. μτβ. δὲν γινώσκω [αἰτ.]: كنديى بيلميور δὲν ἔχει τὸ γνῶθι σαυτόν, ἢ κεῖται λειπόθυμος καὶ ἀναίσθητος· || آرقداشلرينه يازمق توكمك بيليان مكتوبلر يازمنه باشلادى ἤρχισε νὰ γράφῃ πρὸς τοὺς συναδέλφους του ἐπιστολὰς ἀτελευτήτους, ἀνεξαντλήτους [αἵτινες δὲν εἶχον τελειωμόν]· || كوزلرندن آقان كوز ياشلرى كسلمك بيلو ايدى τὰ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ῥέοντα δάκρυα ἦσαν ἀτελεύτητα· βλ. بيلمك ، بيلمز ، بيلمدك .

بيلمدك } Τ. πίλμεδίκ [ἐκ τοῦ بيلمك ἀποφ. τοῦ بيلك] μτχ. ἢ ἐπθ. ὁ μὴ γινώσκων, ὁ μὴ μαθών: كيمسه بيلمدى — بونى οὐδεὶς ἔμεινεν ὁ μὴ γινώσκων [μαθὼν] τοῦτο· βλ. بيلمدك.

بيلمز } Τ. πίλμεζ [γ' πρόσ. τοῦ بيلمك ἀποφ. τοῦ بيلك] μτχ. ἢ ἐπθ. ὁ μὴ εἰδώς, ἀμαθής, ἀχάριστος: — كنديى ὁ μὴ γινώσκων ἑαυτόν, ἀλαζών, ἐγωϊστής· || — حديثى ὁ μὴ γινώσκων τὸ ὅριόν του, τὴν θέσιν του, προπέτης, αὐθάδης· || — ايليك ὁ μὴ γινώσκων χάριν, ἀχάριστος· || دن كلك — προσποιοῦμαι τὸν μὴ εἰδότα, ὅτι ἀγνοῶ· βλ. ἐπόμ. καὶ بيلمز.

بيلمزلك } Τ. πίλμεζ-λίκ, ἀφ. ἄγνοια, ἀμάθεια ἀχαριστία: دن كلك — προσποιεῖσθαι ἄγνοιαν.

بيلمزلنمك } Τ. πίλμεζ-λενμέκ, ρμ οὐδ. προσποιοῦμαι ἄγνοιαν.

بيلمك } Τ. πιλ-μέκ [βλ. بل ἐνάργεια, بيلمك] ρμ. μτβ. οἶδα, γινώσκω, μανθάνω, ἐννοῶ, διακρίνω, θεωρῶ [αἰτ.]: بيلان بيلور ὁ εἰδὼς γινώσκει, ἤτοι ὁ δοκιμάσας, ὁ πεῖραν λαβὼν γινώσκει· || چوق بيلان چوق ياكلور آز بيلان جسور اولور ὁ πολλὰ εἰδὼς πολὺ λανθάνεται, ὁ ὀλίγα εἰδὼς τολμηρὸς γίνεται [πρμ.]· || كيم بيلميسك اولديغى بيليرميسك γινώσκεις τίς εἶναι ἐκεῖνος; || ايو — καλῶς γινώσκω, εἶμαι καλῶς πληροφορημένος· || — كنديمى γινώσκω ἐμαυτόν, εἶμαι μετριόφρων ἢ ἐνπλακιοῦμαι: كنديمى بيلديكم زماندنبرو ἀφ' ὅτου ἐνπλακιώθην· || حديثى بيلور γινώσκει τὸ ὅριον, τὴν θέσιν του, δὲν εἶναι ἐγωϊστής· || بر آدمى فرض ، عالم طوغرى θεωρῶ τινα τίμιον, σοφόν· || — θεωρῶ καθήκον· || بن سنى بيلورم ἐγὼ γινώσκω σέ, θεωρῶ ὑπεύθυνον σέ, ἢ ἀναγνωρίζω σὲ ὡς ἀρχηγὸν κτλ· || بونى سندن بيلورم τοῦτο ἀπὸ σὲ τὸ ἠξεύρω, εἰς σὲ τὸ ὀφείλω ἢ τὸ ἀποδίδω, ἀπὸ σὲ τὸ ὑποπτεύομαι· || اول بيلش ἔσο μεμαθηκώς, μάθε ἢ γίνωσκε· || چوق بيلش ὁ πολλὰ εἰδώς, πολυμήχανος, πανοῦργος. § Τὸ ῥῆμα τοῦτο ὁμοῦ μετὰ τοῦ γ' ἐν. προσ. τῆς εὐκτ. ἄλλων ῥημάτων σημαίνει τὸ δύναμαι, εἶμαι ἱκανός: — بولمز δύναμαι νὰ εὑρίσκω ἢ εὕρω· || — يازمز δύναμαι νὰ γράφω ἢ γράψω· || — سويلمز δύναμαι νὰ λέγω ἢ εἴπω κτλ. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ δὲν εἶναι ἐν χρήσει τὸ ἀποφατικόν, ἤτοι δὲν λέγεται يازه بيلمك , بيلمك بولمك κτλ. ἀλλὰ بولمامق πουλάμαμακ, μὴ δύνασθαι εὑρίσκειν, يازمامق γραζάμαμακ, μὴ δύνασθαι γράφειν κτλ. βλ. بيلمامك.

بيلمه } Τ. πιλμὲ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπαρ. τὸ γινώσκειν, γνῶσις.

بيلمه جه } Τ. πιλμε-τζέ, ὄν. αἴνιγμα.

بيلنمامك } Τ. πιλένμεμέκ, ἢ πιλίνμεμέκ, βλ. بيلك πιλενμέκ, πιλινμέκ.

بيلنمدك } Τ. πιλένμεδίκ [α' πλθ. προσ. τοῦ ἀορ. τοῦ بيلنمامك ἀποφ. τοῦ بيلنمك πιλινμὲκ] ἐπθ. ἄγνωστος· βλ. بيلدك ، بيلمدك .

بيلنمك } Τ. πιλε-ν-μὲκ [ἐκ τοῦ بيلمك] ρμ. παθ. ἀκονίζομαι [ἐπὶ μαχαιρῶν, ξιφῶν κτλ.]· § بيلنمامق πιλέν-με-μέκ, δὲν ἀκονίζομαι· § بيلنمامز πιλε-νέμε-μέκ, δὲν δύναμαι ν' ἀκονίζωμαι.

بيلنمك } Τ. πιλ-ιν-μὲκ, ρμ. παθ. ἢ οὐδ. γινώσκεσθαι, εἶναι γνωστόν· § بيلنمامق πιλίν-με-μέκ, μὴ γινώσκεσθαι, μὴ εἶναι γνωστόν: بيلنز μὴ γνωστός, ἄγνωστος-ον· § بيلنمامز

πιλιν-έμε-μεκ, μὴ δύνασθαι εἶναι γνωστόν, δὲν δύναται νὰ γινώσκῃ τις: بيلنه‌مز δὲν δύναται νὰ ᾖ γνωστόν, ἢ νὰ γινώσκῃ τις.

بيلنه‌مامك } T. **πιλενέμεμεκ,** ἢ **πιλινέμεμεκ,** βλ. بيلنمك.

بيله } T. **πιλέ,** ἐπρ. ὁμοῦ: بجه—**πιλέμδζε,** ὁμοῦ μετ' ἐμοῦ· ‖ سنجه— **πιλεσίνδζε,** ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ· ‖ لرنجه — **πιλελερίνδζε,** ὁμοῦ μετ' αὐτῶν· § συνδ. καὶ: فائده ایچز شمدی کلسه—τώρα καὶ ἂν ἔλθῃ, δὲν ὠφελεῖ· § οὔτε [μετ' ἀποφατ. ῥήματος]: او قدر پارمی کندیسی دکل دنیانك الك بیوك بانقه‌سی— دنیانك ویرمز τοσαῦτα χρήματα οὐχὶ ὁ ἴδιος, οὔτε ἡ μεγαλειτέρα τράπεζα τοῦ κόσμου δύναται νὰ πληρώσῃ διὰ μιᾶς.

بيله‌كو } T. ἢ بيلكو **πιλεγκό** καὶ بيلكى **πιλεγκί** [ἐκ τοῦ بيلمك] ὀν. ἀκόνη: تاشلى—ἀκόνη [πέτρα], ναξία λίθος· ‖ ياشى—δέρμα χρησιμεῦον ὡς ἀκόνη ἰδίᾳ παρὰ τοῖς κουρεῦσι· ‖ دميرى— ἀκόνη σιδηρᾶ τοῦ κρεωπώλου.

بيله‌مك } T. **πιλε-μέκ,** ῥμ. μτδ. ἀκονῶ, ἀκονίζω, τροχίζω, καθιστῶ κοπτερόν, ὀξύ [αἰτ.]: — دیش ἀκονίζω ὀδόντας, ὀρεξιν, μτφ. ἑτοιμάζομαι [δοτ.].

بيله‌يجى } T. **πιλεϊντζί** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. ἀκονιστής, τροχιστής: بيچاق—سى ἀκονιστὴς μαχαιρίων.

بيلياردو } ἢ بيلاردو Ιτ. **πιλιάρδο** [bigliardo] σφαιριστρα, κ. μπιλλιάρδο.

بيلينتو } ἢ بيلتو Ιτ. **πιλέτο,** βλ. بيلت.

بيليش } T. **πιλ-ιέ** [ἐκ τοῦ بيلمك] ῥ. ἀφ. γνῶσις.

بيم } II. **πίμ,** ὀν. φόβος, τρόμος: دلك — ἐκ φόβου ζωῆς, ἤτοι ἐκ φόβου τοῦ ἀπολέσαι τὴν ζωήν· ‖ وامید—φόβος καὶ ἐλπίς.

بيمار } II. **πιμ-ἀρ** [آر προστ. τοῦ آوردن] ἐπθ. καὶ ὀν. ἀσθενής, πάσχων, ἀδύνατος, φθίνων: احتضاردن اجرت دیلر طبیب—ἰατρὸς ζητῶν [**πιλέρ**] ἀμοιβὴν παρ' ἀσθενοῦς ψυχορραγοῦντος· ‖ چشم—ὁ ἔχων ὀφθαλμοὺς φθίνοντας.

بيمارخانه } II. **πιμαρ-χανέ,** κ. **πιμαρ-χανέ,** ὀν. νοσοκομεῖον ἰδίᾳ διὰ τοὺς φρενοβλαβεῖς, φρενοκομεῖον· βλ. بيمارخانه.

بيمارستان } II. **πιμαρ-ιστάν,** ὀν. νοσοκομεῖον, φρενοκομεῖον [σπν.].

بى مأل } II. **πι-μεάλ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐννοίας, κενὸς σημασίας, ψροῦδος, μάταιος: — بىمعنى λέξις ἄνευ ἐννοίας,

بى مثال } II. **πι-μισάλ,** ἐπθ. ἀπαράμιλλος, ὁ μὴ ἔχων ὅμοιον: — اغوذج بىز. μα ἀπαράμιλλον.

بى مجال } II. **πι-μεδζάλ,** ἐπθ. ἀδύνατος, ἀποκαμών, καταβεβλημένος.

بى محابا } II. **πι-μουχαπά,** ἐπρ. ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ἀδεῶς.

بى محصول } II. **πι-μαχσούλ,** ἐπθ. ἄγονος.

بى مرحمت } II. **πι-μερχαμέτ,** ἐπθ. ἀσπλαγχνος, σκληρός· § ἐπρ. ἀσπλάγχνως, σκληρῶς.

بى مروت } II. **πι-μουρούβέτ,** ἐπθ. ἀπάνθρωπος· § ἐπρ. ἀπανθρώπως.

بى معنا } II. **πι-μανά,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἐννοίας, κενὸς σημασίας, μάταιος, παράλογος· § ἐπρ. ματαίως, παραλόγως.

بى مغز } II. **πι-μάγζ,** ἐπθ. ἄνους, ἀνόητος, ἄφρων.

بى مكان } II. **πι-μεκιάν,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων τόπον, ὅδραν, κατοικίαν.

بى منت } II. **πι-μιννέτ,** ἐπθ. ὁ μὴ ὀνειδίζων τινὰ ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν χάριτι, γενναιόδωρος, ἐλευθέριος: بادشاهمز افندمز حضرتلرى بىمنت ویرمز **βελίϊ νιϊμέτι πι-μιν νετιμιζ πατιδαχιμιζ ἐφέντιμιζ χαζρετλερί,** ὁ γενναιόδωρος εὐεργέτης ἡμῶν, ὁ βασιλεὺς ἡμῶν καὶ αὐθέντης, ἤτοι ἡ Α. Α. Μ. ὁ Σουλτάνος· § ὁ δωρεὰν καὶ ἄνευ ὑποχρεώσεως χορηγούμενος: اولان بو مسعودیت—ἡ εὐτυχία αὕτη, δι' ἣν δὲν εἶναί τις ὑπὸ τὸ βάρος ὑποχρεώσεως.

بين } T. **πεῖν,** ὀν. μυελός, ἐγκέφαλος, συνέκδ. νοῦς, νόησις: مغزنى—ψλόγωσις τοῦ ἐγκεφάλου· ‖ طاغلق—ὁ νοῦς διασκορπίζεται, εἶναι συγκεχυμένος· ‖ صارصاق—ὁ νοῦς σαλεύει· ‖ — يورمق κουράζω τὸν νοῦν· ‖ يراقلق — δὲν ἀφίνω νοῦν, ἐνοχλῶ· ‖ دلمك—τρυπῶ ὁ νοῦς μου [**πεῖνιμ**], δὲν κρατεῖ ἡ μνήμη· ‖ كيرلمك — δὲν εἰσέρχεται εἰς τὸν νοῦν, εἶναι ἀκατάληπτον, ἀκατανόητον· ‖ ياغلق — ى— οὗ ὁ νοῦς ἐσκορπισμένος, παραζαλισμένος, ἐμβρόντητος, ἠλίθιος.

بين } A. **πεῖν,** ὀν. μεταξύ, ἤτοι τὸ διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων ἢ πραγμάτων, συνέκδ. σχέσεις· ‖ مزده اولسون — ἂς μένῃ μεταξὺ ἡμῶν [**πεϊνιμιζτέ**], ἤτοι ἂς μὴ διαδοθῇ· ‖ بابا ايله اوغل — μεταξὺ [**πεϊνιντέ**] πατρὸς καὶ υἱοῦ· ‖ زوج — زنده و زوجه — زنده μεταξὺ δύο συζύγων· ‖ آچیقدر — τὸ μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ἀνοικτόν, ἤτοι αἱ σχέσεις των δὲν εἶναι καλαί, εὑρίσκονται ἐν διαστάσει· ‖ — ال ذات ζάτι-λ-πεῖν, σχέσεις μεταξὺ δύο· ‖ ايكك — اصلاح ذات ال, ἢ ايكك — اصلاح διορθῶ τὰς μεταξὺ δύο ἀνθρώπων σχέσεις, συμβιδάζω δύο τινάς· § χωρισμός: — غراب ال **γουράπ-λ-πεῖν,** κόραξ τοῦ χωρισμοῦ, πρόσωπον βδελυκτόν· βλ. ἐπόμ.

بين } A. **πεῖνε** [ἐκ τοῦ προηγ.] προθ. μεταξύ, παρά: ايكى—**πεῖνε-νά,** μεταξὺ ἡμῶν· ‖ — **πεῖνε χσμά,** μεταξὺ τῶν δύο· ‖ — — **πεῖνε πεῖνε,** οὔτε καλὸς οὔτε κακός, μεταξὺ τῶν δύο, μέτριος· ‖ الاخوان ال — **πεῖνε-λ-ιχβάν,** μεταξὺ ἀδελφῶν· ‖ الناس — **πεῖνε-ν-νάς,** ἢ ناس — **πεῖνε-λ ἐνάς,** μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, κοινῶς· ‖ العلما — **πεῖνε-λ-ὀλεμά,** μεταξὺ τῶν σοφῶν, παρὰ τοῖς σοφοῖς· ‖ الادبا — **πεῖνε-λ-ὀδεπά,** μεταξὺ τῶν φιλολόγων, τῶν λογίων· ‖ الدول — **πεῖνε-τ-τεβέλ,** διεθνής· ‖ الاضلاع — **πεῖνε-λ-ἀζλά,** μεσοπλεύριος, ὁ μεταξὺ τῶν πλευρῶν [ἀνατ.]· ‖ الفقرات — **πεῖνε-λ-φικράτ,** μεσοσπόνδυλος, ὁ μεταξὺ τῶν σπονδύλων κείμενος· ‖ العظام — **πεῖνε-λ-ιζάμ,** μεσόστεος, ὁ μεταξὺ τῶν ὀστέων· ‖ الله — ه — **πεῖνε χοῦ πεῖν ἀλλάχ,** μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ, ἤτοι αὐτὸς καὶ ὁ Θεὸς οἶδε.

بين } A. **πεγίν,** ἐπθ. ἐναργής, σαφής, φανερός: جهل — ἀμάθεια φανερά: الصدانه — **πεγίνυ-δ-ὀατακά,** οὗ ἡ ἀφοσίωσις ἐναργής· § 0. بينه: — جهالت ἀμάθεια φανερά· βλ. καὶ بينه.

بين } II. **πίν** [προστ. τοῦ ρμ. دیدن **πιτέν,** ἰδεῖν, ὁρᾶν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ βλέπων: — حق— **χάκκ-πίν,** ὁ βλέπων τὸ δίκαιον, τὴν ἀλήθειαν· ‖ — نظر عواقب **ναζάρι ἀβακήπ-πίν,** ὄμμα βλέπον τὰς συνεπείας, ὄμμα προορατικόν· ‖ — دور **τουρ-πίν,** ὁ βλέπων μακράν, διορατικός, προορατικός· τηλεσκόπιον· ‖ خرده — **χουρτε-πίν,** μικροσκόπιον.

بينا } II. **πινά** [μτχ. ἐκ τοῦ προηγ.] ὁ βλέπων, ὁ ὀξυδερκής: — چشم **τσέσμι πινά,** ἢ — ديده **πιτέϊ πινά,** ὀφθαλμὸς ὀξυδερκής· ‖ — ى **νά πινά,** ὁ μὴ βλέπων, τυφλός.

بينات } A. **πεγίνὰτ** [πλθ. τοῦ بينه] ὀν. μαρτυρικαὶ ἀποδείξεις, ἤτοι μάρτυρες ἢ ἔγγραφα προσαγόμενα δικαστικῶς πρὸς ἀπόδειξιν: — ترجيح προτίμησις ἀποδείξεων· § [ἐπθ]: — آيات ἐδάφια σαφῆ· βλ. بين **πεγίν.**

بيندرمك } T. **πιν-τιρ-μέκ,** ῥμ. μτδ. ἐπιβιδάζω τινὰ ἐπὶ ἵππου, πλοίου κτλ. ἢ φορτόνω πράγμα [δοτ. αἰτ.]: چوجغى — آت ἐπιβιδάζω τὸν παῖδα ἐπὶ τοῦ ἵππου· ‖ — واپوره ἐπιβιδάζω ἐπὶ τοῦ πλοίου· ‖ ساعتى — ايندروب καταβιβάζω καὶ ἀναβιβάζω τὴν ὥραν, ἤτοι θέτω ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω, κανονίζω· § ἐπιπίπτω [ἐπὶ πλοίων κτλ.].

بيندريش } T. **πιντιρ-ιέ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ῥ. ἀφ. ἐπιβίβασις, ἐπιβιβασμὸς ἐπὶ ἵππου, πλοίου κτλ. βλ. بيندرمك.

بينسز } T. **πεῖν-σίζ,** ἐπθ. ἄνους, βλάξ.

بينيش } T. **πιν-ιέ** [ἐκ τοῦ دیدن] ῥ. ἀφ. ἐπίβασις, ἡ πρᾶξις ἢ ὁ τρόπος τοῦ ἐπιβαίνειν ἐπὶ ἵππου κτλ. § [ὀν.] μπινίσι, ἤτοι εἶδος ἐπενδύτου ἢ χλαμύδος ἣν ἐφόρουν ἄλλοτε κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετάς, ἢ πλατεῖα μηλωτὴς ἣν ἐφόρουν τὸ πάλαι οἱ οὐλεμάδες [العما] καὶ ἄλλοι ἀνώτεροι λειτουργοὶ τοῦ κράτους.

بينيش } II. **πιν-ιέ** [ἐκ τοῦ بين ὁ βλέπων] ῥ. ἀφ. ὅρασις, διορατικότης: — دانش **τανιέ ου πινιέ,** ἡ γνῶσις καὶ ἡ διορατικότης· ‖ — اهل ὁ κάτοχος ὁράσεως, διορατικός· ‖ نقطه — **νοκτάϊ πινιέ,** κόρη ὀφθαλμοῦ.

بى نصيب } II. **πι-νασίπ,** ἐπθ. ὁ μὴ λαβὼν μερίδιον, ἄμοιρος, δύσμοιρος.

بى نظير } II. **πι-ναζίρ,** ἐπθ. ἀπαράμιλλος, ὁ μὴ ἔχων ὁμόιλλον, μοναδικός.

بينك } T. **πινὲκ** [ἐκ τοῦ دیدن] ὀν. ἵππος, ἡμίονος ἢ ἄλλο ζῶον χρησιμεῦον πρὸς ἱππασίαν καὶ οὐχὶ πρὸς ζεῦξιν ἢ μεταφορὰν φορτίων, κέλης: طاشى— ἀναβολεύς, ἤτοι βάθρον ἢ λίθος ἢ ἐδώλιον παρὰ τὴν θύραν ἢ τὴν κλίμακα, ὅπως πατῶν τις ἐπ' αὐτοῦ ἐπιβαίνῃ εὐκόλως τοῦ ἵππου.

بينلو } T. **πεῖν-λί,** ἐπθ. ὁ ἔχων μυελόν, νοῦν: — طالين χονδροκέφαλος, ἀφυής· ‖ قورى — ξηρόμυαλος, ἄνους· ‖ — قويون βλάξ.

بينمك } T. **πιν-μέκ,** ῥμ. οὐδ. ἐπιβαίνω, ἐπιβιβάζομαι, ἀναβαίνω ἵππον ἢ ἄλλο

ζῶον, ἱππεύω, ἐπικάθημαι, πιέζω, στρέφομαι ἤτοι λαμβάνω τοιαύτην ἢ τοιαύτην στροφὴν ἢ καταντῶ [ἐπὶ ὑποθέσεως] [δοτ.]:—حيوانه آتمه ἢ ἀναβαίνω ἵππον, ἢ ζῶον· || — كيه ἐπιβαίνω τοῦ πλοίου· || — كوپه γίνομαι μανιώδης [κ.λ. ἐπιβαίνω πίθου]· || — عناده ἰσχυρογνωμονῶ, πιάνει τὸ πεῖσμα· || ايش عناده بيندى ἢ ὑπόθεσις κατήντησεν εἰς τὸ πεῖσμα· || — برينك دالنه πιέζω τινά, ἐνοχλῶ, ἀνησυχῶ [ἐπιβαίνω εἰς τὸν λαιμόν του]· || ايش بر كره يكمك يكمك داعيه‌لرينه بيندى بوينه دوام ايده‌جكدر κατήντησεν ἅπαξ ἡ ὑπόθεσις εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ νικᾶσαι ἢ νικηθῆναι; θὰ ἐξακολουθήσῃ κατὰ μῆκος.

بينوا } II. **ἀι-νεβά,** ἐπθ. ὁ ἄνευ πόρων, ἄπορος, πτωχός, δυστυχής.

بينونت } Α. **ἀεῖνουνὲτ** [ἐκ τοῦ بين **ἀεῖν** μεταξὺ] ἀφ. 0. χωρισμός, ἀπομάκρυνσις, διάστασις.

بينه } Α. **ἀεγινὲ** [θηλ. τοῦ بين **ἀεγίν,** ἐναργής] ἐπιθ. ἐναργής, σαφής· § [ὄν. 0.] μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, ἤτοι μάρτυρες, ἢ ἔγγραφα προσαγόμενα δικαστικῶς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς: بيع—سى هبه ورهن و اجاره—لرى ἢ ἀπόδειξις τῆς πωλήσεως προτιμᾶται τῶν ἀποδείξεων τῆς δωρεᾶς, τοῦ ἐνεχύρου, καὶ τῆς μισθώσεως· || اقامه ايلمك—προσάγω μάρτυρας κτλ. § πλθ. بينات βλ.

بى نهايه } II. **ἀι-νιχαγέ,** ἐπθ. ἀτελεύτητος, ἄπειρος: —تشكرات εὐχαριστίαι ἄπειροι.

بينهما } Α. **ἀέῖνε-χθμὰ** [ἐκ τοῦ بين μεταξὺ καὶ τῆς ἀντ. ما] ἐπρ. μεταξὺ τῶν δύο, μεταξὺ αὐτῶν.

بينى } Τ. **ἀινὶ** [ἐκ τοῦ ايمك] ὄν. ἀτράκτιον ἐπιτιθέμενον τοῦ καρφίου· § ἀτροφεὺς σιδηροῦς, ἐφ'οὗ ἐπικάθηται ἡ θύρα.

بينى } II. **ἀινί,** ὄν. ῥίς, ἄκρον.

بينيجى } Τ. **ἀιν-ιθζὶ** [ἐκ τοῦ بينمك] ὄν. ἀναβάτης, ἱππεὺς ἔμπειρος: آت — بى ὁ ἵππος γνώσκει τὸν ἔμπειρον ἱππέα[πρμ].

بينيجيلك } Τ. **ἀινιθζι-λίκ,** ὄν. ἡ τέχνη τοῦ καλῶς ἱππεύειν, ἱππευτική, ἱππασία.

بيو } Τ. **ἀθγεθ,** βλ. بويو καὶ بوكو.

بيواره } II. **ἀι-θαρέ,** ἐπθ. ἀδύνατος, ξένος.

بيوايه } II. **ἀι-θαγέ,** ἐπθ. ὁ ἄνευ ἀσύλου, ἄνευ καταφυγίου, προστασίας, ἀπροστάτευτος: — بيكس و ὀρφανὸς καὶ ἀπροστάτευτος· § بيوايكان **ἀι-θαγεγκὰν.**

بيوت } Α. **ἀθγεθὶτ** [πλθ. τοῦ بيت] ὄν. οἰκίαι, κατοικίαι: —و دكاكين οἰκίαι καὶ ἐργαστήρια.

بيوتمك } Τ. **ἀθγεθ-τ-μέκ,** ρμ. μτδ. αὐξάνω, μεγεθύνω, ἐξογκῶ, ἀνατρέφω [αἰτ.]: — چوجق ἀνατρέφω [μεγαλόνω] παῖδας· || — مسئله‌يى ἐξογκῶ τὸ ζήτημα· βλ. καὶ بيوتمك.

بيوجك } Τ. **ἀθγεθ-θζὲκ** [ὑποκ. τοῦ بيوك] ἐπθ. εὐμεγέθης, ἀρκετὰ μεγάλος, μεγαλούτσικος.

بى وجود } II. **ἀι-θθθζούτ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἔχων σῶμα, ὕπαρξιν, ἀνύπαρκτος.

بثور } Α. **ἀθούρ,** ὄν. ἑστία [ψυσ.].

بيورتمق } Τ. **ἀουγεουρ-τ-μάκ,** ρμ. διαμ. βάλλω τινὰ ν' ἀναθέσῃ αἴτησιν, ἀναφοράν, ἢ ἐν γένει ἔγγραφόν τι εἰς τὸ ἀρμόδιον τμῆμα ἢ γραφεῖον διὰ τὰ περαιτέρω, ἤτοι ἐνεργῶ ὥστε ὁ ὑπουργὸς ἢ ὁ ἀρμόδιος νὰ ἐπιψηφίσῃ καὶ παραπέμψῃ τὸ ἔγγραφον ὅπου δεῖ, ἢ νὰ δώσῃ διαταγὰς [δοτ. αἰτ.].

بيوردى } Τ. **ἀουγεουρ-τοῦ** [ἐκ τοῦ بيورمق] ὄν. διάταγμα· συνηθέστ. بيورلدى.

بيورلدى } Τ. **ἀουγεουρ-ουλτοῦ** [ἐκ τοῦ بيورلمق] ὄν. διάταγμα, ἤτοι ἔγγραφον ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ Μ. Βεζύρου ἢ Υπουργοῦ, ἢ Νομάρχου καὶ περιέχον διαταγήν τινα: عالى —ὑψηλὸν διάταγμα τοῦ Μ. Βεζύρου.

بيورلمق } Τ. **ἀουγεουρ-ουλ-μάκ,** ρμ. πθ. διατάττομαι, ἐπιψηφίζομαι [ἐπὶ αἰτήσεως, ἀναφορᾶς, ἢ ἐγγράφου ἀνατιθεμένου ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ἢ τοῦ προϊσταμένου εἰς τὸ ἀρμόδιον τμῆμα ἢ γραφεῖον]· § Χρησιμεύει καὶ ὡς βοηθητικὸν [ὡς τὰ اولمق ، ايدلمك [قيلمق ، ايتمك] ἤτοι πρὸς σχηματισμὸν συνθέτων ῥημάτων, ὅταν ἡ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένη πρᾶξις τελεῖται ὑπὸ ἐξόχου προσώπου, ἢ καὶ ἁπλῶς χάριν φιλοφροσύνης, καὶ σημαίνει τελεῖσθαι, γίγνεσθαι: احسان — δωρεῖσθαι [τελεῖσθαι δωρεάν]· || — قبول γίγνεσθαι δεκτὸν κτλ. βλ. καὶ بيورمق.

بيورليش } Τ. **ἀουγεουρουλ-οῦς** [ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. τὸ διατάσσεσθαι, τὸ ἐπιψηφίζεσθαι, ἐπιψήφισις ἐγγράφου κτλ.

بيورمق } Τ. **ἀουγεουρ-μάκ,** ρμ. μτδ. διατάττω, ἄρχω, ἐξουσιάζω, διευθύνω, ὁρίζω, προστάττω [λέγω], ἐπιψηφίζω, ἤτοι ἀναθέτω, παραπέμπω αἴτησιν, ἀναφορὰν κτλ. εἰς τὸ ἀρμόδιον γραφεῖον [λέγεται ἐπὶ ὑπουργοῦ, ἢ προϊσταμένου]· [δοτ.]: سودانه مصر يورر τοῦ Σουδὰν ἄρχει ἡ Αἴγυπτος· || [δοτ. αἰτ.] قولكزه نه بيوريورسكز τί διατάσσετε τῷ θεράποντί σας [ἐμοί]; || — عرضحال ἢ كاغد ἐπιψηφίζω ἔγγραφον, ἀναφορὰν κτλ. || بيوريكز **ἀουγεούρουνουζ,** διατάξατε, εἴπατε· || طامه بيوريكز ὁρίσατε εἰς τὸ γεῦμα, ἤτοι καταθέχθητε· || بيورك **ἀουγεούρουν,** ὁρίσατε, ἤτοι περάσατε, διέλθετε, ἢ καταδέχθητε, εὐαρεστήθητε νὰ λάβητε τὸ προσφερόμενον φαγητὸν ἢ ποτὸν ἢ σιγάρον κτλ. § Τὸ ῥῆμα τοῦτο χρησιμεύει καὶ ὡς βοηθητικὸν [ὡς τὰ كلمك ، ايتمك ، قيلمق], ἤτοι πρὸς σχηματισμὸν συνθέτων ῥημάτων, ὅταν τὸ πρόσωπον τὸ ἐνεργοῦν τὴν ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένην πρᾶξιν ἢ ἔξοχον, ἢ καὶ ἁπλῶς χάριν φιλοφρονήσεως, σημαίνει δὲ τελῶ, ποιῶ: —قبول παραδέχεσθαι [παραδοχὴν ποιεῖν]· || اقامت —διαμένειν [διαμονὴν ποιεῖν]· || — رجاء λαμβάνειν τὸν κόπον· || — تشريف ἐπισκέπτεσθαι. Εἶναι δ'ἐν χρήσει μόνον ἐπὶ β' καὶ γ' προσώπου.

بيوروق } Τ. **ἀουγεουρ-οῦκ** [λ. ἀρχ. ἐκ τοῦ προηγ.] ρ. ἀφ. διαταγή: طوغرى—τηρῶ ἤτοι δέδομαι διαταγήν, ὑπακούω.

بيوريجى } Τ. **ἀουγεουρ-ουδζοῦ** [ἐκ τοῦ بيورمق] ἐπθ. ὁ διατάττων, ὁ ἄρχων, ὁ διευθύνων· § ὁκνηρὸς ὅστις ἀγαπᾷ νὰ διατάττῃ πάντοτε τοὺς ἄλλους.

بيوع } Α. **ἀθγεοῦ** [πλθ. τοῦ بيع] ὄν. πωλήσεις, ἀγοροπωλησίαι: — كتاب الـ **κιτάπθ-λ-ἀθγεοῦ,** βιβλίον ἀγοραπωλησιῶν, ἤτοι βιβλίον τοῦ ὀθωμανικοῦ ἀστυκοϋκώδικος πραγματευόμενον περὶ ἀγοραπωλησιῶν.

بيوفا } II. **ἀι-θεφά,** ἐπθ. ἄπιστος, δόλιος [ἐπὶ φίλου, συζύγου κτλ.]: قادين—γυνὴ ἄπιστος, δολία.

بيوك } Τ. **ἀθγεθὶκ,** ἐπθ. μέγας, εὐρύς, σπουδαῖος, ἄξιος λόγου, ὑψηλός, ἡλικιωμένος, πρεσβύτερος: آتا—, ἢ بدر — πάππος· || اوغل — ὁ πρεσβύτερος υἱός· || قرنداش — ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός· || باشلو — ὁ ἔχων μεγάλην κεφαλήν, εὐψυής, μέγας νοῦς· || قالو—, ἢ لاف — εὐήθης, ἄνους· || سوز— μέγας λόγος, κομπορρημοσύνη· || — سويلك κομπάζομαι, μεγαλαυχῶ· || بورون — ى ἔπαρσις· § ὄν. πρῶτος, ἀρχηγός· § πλθ. بيوكلر **ἀθγεθὶκλέρ,** οἱ μεγάλοι ἄνδρες, οἱ μεγιστᾶνες ἢ οἱ πρεσβύτεροι.

بيوكلتمك } Τ. **ἀθγεθὶκ-λετμέκ,** ταὐτὸ كيوتمك καὶ كيولتمك βλ.

بيوكلك } Τ. **ἀθγεθὶκ-λὶκ,** ἀφ. μεγαλεῖον, μέγεθος, σπουδαιότης, μεγαθυμία, γενναιότης, μεγαλοψυχία, γενναιοδωρία, μεγαλοπρέπεια, ὑπερηφάνεια: يولجينك مقدارى كيبك —τὸ ποσὸν τῶν ἐπιβατῶν ἤτο ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ πλοίου· || — كوسترمك δεικνύω μεγαλεῖον, μεγαθυμίαν κτλ.

بيوكلنمك } Τ. **ἀθγεθὶκ-λενμέκ,** ταὐτὸ بيومك βλ.

بيوكلى } Τ. **ἀθγεθὶκ-λὶ,** ἐπθ. μέγας [ἐν χρήσει μετὰ τοῦ ἀντιθέτου كوچكلى **κιθτεθὶκλὶ** = μικρός]: دكنك — كوچكلى ῥάσσοι μικραὶ μεγάλαι [ἀναμίξ]· || كوچكلى چوراب —περιπόδια μεγάλα μικρά.

بيولتمك } Τ. **ἀθγεθ-λτ-μέκ,** ρμ. μτδ. μεγεθύνω, ἐξογκῶ [αἰτ.]: — مسئله‌يى ἐξογκῶ τὸ ζήτημα· ταὐτὸ كيوتمك βλ.

بيومك } Τ. **ἀθγεθ-μέκ,** ρμ. οὐδ. μεγαλόνω, αὐξάνομαι τὴν ἡλικίαν, τὸ μέγεθος, τὸ ἀνάστημα, ἀνατρέφομαι, ἀναπτύσσομαι, ἀνδροῦμαι, ἀποκτῶ σπουδαιότητα: — چوجق ὁ παῖς μεγαλόνει, ἀναπτύσσεται, ἀνδροῦται· || — عالمى μεγαλόνω εἰς τὸ βουνόν, ἤτοι εἶμαι ἄγριος, ἀμόρφωτος· || — آى ἡ σελήνη αὐξάνει· || — دعوى ἡ ἀγωγὴ αὐξάνει, λαμβάνει σπουδαιότητα· || — كوز ἢ كوزده φαίνεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν σπουδαῖον, μέγα, δύσκολον.

بيون } Τ. **ἀογεούν,** بيوندروق **ἀογεουντουρούκ,** βλ. بيون ، بيوندروق.

بيونمك } **ἀθγεθ-ν-μέκ,** ταὐτὸ بيومك βλ.

بيوه } II. **ἀιβέ,** ὄν. χήρα: — و بكر παρθένος καὶ χήρα.

بيهده } II. **ἀι-χθτέ,** βλ. بيوده.

بی‌همال } Π. **πὶ-χεμάλ,** ἐπθ. ἀπαράμιλλος, μοναδικός, ἔκτακτος: او دار مرحمت — لال ἐκεῖνος ὁ οἶκος ὁ εὐσπλαγχνικὸς καὶ ἀπαράμιλλος· || قلوب عامه‌یی لبریز مسار — لشدر κατέκλυσε τὰς καρδίας πάντων δι' ἐκτάκτου χαρᾶς.

بی‌همتا } Π. **πὶ-χεμτά,** ἐπθ. ἀπαράμιλλος, μοναδικός, ἔκτακτος: — همت μέριμνα ἔκτακτος· || شهریار — μονάρχης ἀπαράμιλλος.

بیهوده } Π. **πὶ-χουτὲ** [κ. **πεῖχουτὲ**] ἐπθ. μάταιος, ψροῦδος, ἀνωφελής: — سوز λόγος μάταιος· || کو — **πιχυτὲ-γκιὺ,** ὁ λέγων μάταια· § ἐπρ. ματαίως, ἀνωφελῶς: امك — چکمك κοπιάζω [ἐμὲκ] ἀνωφελῶς.

بیهوش } Π. **πὶ-χούς,** ἐπθ. ἀναίσθητος, ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἐκστατικός: — بر حاله یاتق κεῖμαι ἀναίσθητος [ἐν καταστάσει ἀναισθήτῳ].

بیهوشی } Π. **πὶ-χουὶ,** ἀφ. ἀναισθησία, ἔκστασις: اضطراب انکیزی — خیالاتك ἀγωνιώδης ἔκστασις τῆς φαντασιοπληξίας.

بیق } Τ. **πηγὴκ,** ὄν. μύσταξ: — ياغ μέγας μύσταξ, ἢ ἄνθρωπος ἔχων μέγαν μύστακα· || — تره **τὲρ πηγὴκ,** μύσταξ μόλις ἀρχόμενος νὰ φύηται [νὰ ἰδρόνῃ]· || التی — εἰρωνεία· || التنده کولك — γελῶ ὑπὸ τὸν μύστακα, κρυφίως, εἰρωνεύομαι· || بورمق — στρέφω, κλώω τὸν μύστακα, ἐπαίρομαι, βρενθύομαι· || ی — باق μύσταξ ἰχθύος, ἤτοι οἱ ὀδόντες τῆς φαλαίνης· || — بش εἶδος μεσπίλου.

بیسقسز } Τ. **πηγὴκ-σὴζ,** ἐπθ. ἀμύσταξ, οὗ ὁ μύσταξ δὲν ἐφύη εἰσέτι.

بیسقلانمق } Τ. **πηγὴκ-λανμὰκ,** ρμ. οὐδ. φύονται οἱ μύστακες, ἢ ἀποκτῶ μύστακα· βλ. قیلانمق.

بیسقلی } Τ. **πηγὴκ-λὴ,** ἐπθ. μυστακοφόρος, ὁ ἔχων μύστακα, ὁ ἔχων ἐξυρισμένον τὸ γένειον καὶ ψέρων μόνον μύστακα· || — صاری ὁ ἔχων ξανθὸν τὸν μύστακα· || — قراته ὁ ἔχων τὸν μύστακα λευκόψαιον· || — تر νέος, οὗ τινος ὁ μύσταξ ἤρχισε νεωστὶ νὰ φύηται.

پ

پ } **πέ,** τρίτον γράμμα τοῦ τουρκικοῦ ἀλφαβήτου προφερόμενον ὡς π: پاره **παρᾶ,** χρῆμα, κ. παρᾶς, پاشا **πασᾶ,** πασᾶς· § Τὸ γράμμα τοῦτο παραλησθὲν ἐν τῇ τουρκικῇ ἐκ τοῦ ἀλφαβήτου τῆς περσικῆς, δὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ ἀραβικῷ ἀλφαβήτῳ· ἑπομένως οὐδεμία ἀραβικὴ λέξις ὑπάρχει γραφομένη διὰ τοῦ γράμματος τούτου, αἱ δὲ δι' αὐτοῦ γραφόμεναι περσικαὶ λέξεις, ὅσαι ἐξηραβίσθησαν, γράφονται ἀραβιστὶ διὰ τοῦ ف, ὡς فارس **φαρὶς,** πέρσης, ἐκ τοῦ περσικοῦ پارس **παρὶς·** فنجان **φινζὰν,** φιαλίς [φιλζάνι], ἐκ τοῦ περσικοῦ پنکان **πινγκὰν·** § Ἀριθμητικῶς ἰσοδυναμεῖ τῷ ب, ἤτοι σημαίνει 2 § βλ. پ.

پا } Α. **πᾶ,** ὄνομα τοῦ γράμματος پ· καλεῖται καὶ پای فارسی **πᾶϊ φαρισί, πᾶ** περσικόν, ἢ پای مثلثه **πᾶϊ μουσελλεσέ, πᾶ** τρίστικτον.

پا } Π. **πᾶ,** ἢ پای **πᾶϊ,** ὄν. ποῦς, βάσις: پای — و دست **πὶ φέστ-ὺ-πᾶ,** ὁ ἄνευ χειρὸς καὶ ποδός, ἤτοι ἀδύνατος, ἀνίσχυρος· || — پای سر و **πὶ σὲρ-ὺ-πᾶ,** ὁ ἄνευ κεφαλῆς καὶ ποδός, ἀνόργανος, πλανηθείς, ἀτελεύτητος: ی قرار — ποῦς διαμονῆς, σταθερότητος, ἤτοι ἑδραίωσις· || ی درخت — βάσις τοῦ δένδρου· || ی غار — βάσις τοῦ σπηλαίου· || — پرمت **πὸρεχνε-πᾶ,** γυμνόπους· || نهاده — **πα-νιχαϊὲ,** ὁ θεὶς τὸν πόδα, ἢθάς· || ی — آلتنه الق ποδοπατῶ, καταβλίβω, καταβάλλω·

پابرجا } Π. **πᾶ-πὲρ-ὸζᾶ,** ἐπθ. ὀρθιος, σταθερός [κ. λ. ὁ ποῦς ἐπὶ τῆς θέσεως]: ی ثبات اوزاق — διατηροῦμαι σταθερὸς ἐν τῇ θέσει.

پابرکاب } Π. **πᾶ-πὲ-ρικιμὰκ,** ἐπθ. οὗ ὁ ποῦς ἐπὶ τοῦ ἀναβολέως, ὁ ταχέως παρερχόμενος· βλ. پا در رکاب.

پابسته } Π. **πα-πεστέ,** ἐπθ. ὁ τὸν πόδα δεδεμένος, δεδεσμευμένος.

پابند } Π. **πα-πένδ,** ὄν. πέδη ἵππων [δεσμὸς ποδός]· μτφ. ἐμπόδιον· βλ. καὶ پایبند.

پابوج } Τ. **πα-πούζ,** βλ. پاپوچ.

پابوس } Π. **πα-πούς,** ἢ پوس پای **πᾶϊ-πούς,** ἐπθ. ὁ φιλῶν τὸν πόδα· § ὄν. ποδοφίλημα πρὸς ἔνδειξιν σεβασμοῦ.

پابوسی } Π. **πα-πουσί,** ἢ پوسی پای **πᾶϊ-πουσί,** ὄν. ποδοφίλημα πρὸς ἔνδειξιν σεβασμοῦ.

پاپا } Ιτ. **πάπα** [Papa] ὄν. Πάπας· λέγεται καὶ پاپا ریم **ρὶμ πάπα,** ἢ روما پاپاسی **ρόμα πάπασι,** ὁ Πάπας τῆς Ρώμης.

پاپا } **παπᾶ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. παπᾶς, ἤτοι τίτλος ἀπονεμόμενος τοῖς ἱερεῦσι τῶν ὀρθοδόξων: یورکی — ὁ παππᾶ Γεώργιος· βλ. پاپاس.

پاپادیه } Ἑλ. **παπάτζα,** ὄν. χαμαίμηλον, ἀνθεμίς, κ. παπαδίτσα: سی — ایت δυσῶδες χαμαίμηλον.

پاپاره } **παπάρα** [λ. ξένη] ὄν. τυρὸς ἑψημένος ἐν τῷ ὕδατι, ἢ ζωμὸς τυροῦ, ὃν οἱ πτωχοὶ μεταχειρίζονται ἀντὶ βουτύρου· συνέκδ. ἀνοστον πρᾶγμα, ἀνοστιά, ἀνδία: یك — سی — δοκιμάζω τὴν ἀνδίαν, τὴν πικρίαν, τὸν κεφαλόπονον, ἢ ἀκούω ἐπιτίμησιν [τρώγω τὴν παππάραν].

پاپاز } **παπάζ,** βλ. پاپاس.

پاپازی } Τ. **παπαζ-ί,** ὄν. εἶδος ὑφάσματος λινομεταξωτοῦ δι' ὑποκάμισα.

پاپاس } **παπὰς** [βλ. پاپا] ὄν. ἱερεύς, κ. παπᾶς: آیا نیقولا کلیساسی — ی ἱερεὺς τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου· || — باش προϊστάμενος ἐκκλησίας· || هر کون پلاو یز — ὁ ἱερεὺς καθ' ἑκάστην δὲν τρώγει πιλάφιον, ἤτοι δὲν ἀπολαύει τις καθ' ἑκάστην ὅ,τι ἐπιθυμεῖ [πρμ.]· § ὁ Ῥάγας τοῦ χαρτοπαιγνίου· βλ. καὶ طاغی· § — یخنی **παπὰς γιαχνισί,** εἶδος ψαγητοῦ ἐκ κρέατος καὶ κρομμύων· § پالی — εἶδος μικροῦ κωδιοῦ.

پاپاسلق } Τ. **παπασ-λὴκ,** ἀφ. ἱερωσύνη, τὸ ἀξίωμα τοῦ ἱερέως.

پاپاغان } Τ. **παπαγὰν,** ὄν. ψιττακός, παπαγάλος: کی — ὡς ψιττακός, ἤτοι ἀδαής· || — یی — τροφὴ ψιττακοῦ· βλ. طوطی، بیغا، پیغان.

پاپافنغو } Ιτ. **παπὰ-φίνγκο** [pappafico] ὄν. φῶσον, ἤτοι τὸ ἀνώτατον τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἱστοῦ τριῶν ἱστίων.

پاپاق } Π. **παπάκ,** ὄν. Περσικὸν κάλυμμα κεφαλῆς ἐκ μελαίνης μπλωτῆς ἀρνίου.

پاپالق } Τ. **παπα-λὴκ,** ἀφ. παπωσύνη, τὸ ἀξίωμα τοῦ πάπα [Ρώμης].

پاپوچ } Τ. **παπούτς** [ἐκ τοῦ π. پوش] ὄν. ὑπόδημα ἢ συρτὴ ἐμβὰς [παντοῦφλα]: ایکی آیاغی بر — سی οἱ δύο πόδες αὐτοῦ ἐν ἑνὶ ὑποδήματι, ἤτοι ὑμπερίστατος, ἐστενοχωρημένος· || سز قاچق — φεύγω ἄνευ ὑποδημάτων, ἐν μεγάλῃ σπουδῇ, ἀναυλα· || لری طامه آتلق — ῥίπτονται τὰ ὑποδήματά του ἐπὶ τῆς στέγης, ἤτοι ἐκπίπτει τῆς εὐνοίας, τῆς ὑπολήψεως· || آتلق — آردمدن اسکی ἐξάγω καλὸν οἰωνὸν [κ. λ. ῥίπτω ὄπισθεν παλαιὸν ὑπόδημα]· || ازماریدی — σμαρὶς πλατεῖα [ὡς ὑπόδημα]· || کی — ὡς ὑπόδημα, ἤτοι μέγας, πλατύς· || βλ. قلیچ.

پاپوچجی } Τ. **παπουτσ-τζοῦ,** ὄν. ὑποδηματοποιός, ἢ παλαιορράφος, ἐπιδιορθωτής, κ. μπαλλωματᾶς· § φύλαξ τῶν ὑποδημάτων τῶν ἐξαγομένων κατὰ τὴν εἴσοδον τεμένους ἢ κατὰ τὴν κλίμακα ὑπουργείου.

پاپوچجیلق } Τ. **παπουτσ-τζουλούκ,** ἀφ. ὑποδηματοποιία, ἢ τὸ ἔργον τοῦ ἐπιδιορθωτοῦ, ἢ τοῦ φύλακος τῶν ὑποδημάτων κτλ. βλ. پاپوچجی.

پاپوچلق } Τ. **παπουτσ-λούκ,** ὄν. μέρος κατὰ τὴν εἴσοδον οἰκίας, ἢ τεμένους ἢ ὑπουργείου κτλ. ἔνθα ἐξάγει τις τὰ ὑποδήματα ὅπως εἰσέλθῃ.

پاپوره } Τ. **παπούρα,** ὄν. εἶδος βαρέος ἁρότρου συρομένου ὑπὸ δύο ζευγῶν βοῶν.

پاپوش } Π. **πα-πούς** [پا ποῦς, پوش κάλυμμα] ὄν. ὑπόδημα· κοινῶς پاپوچ βλ.

پات } Τ. **πάτ,** ἐπθ. ἐπίπεδος, ὁμαλὸς ἢ πρᾶγμα ἐπίπεδον, ὁμαλόν: بورون — σιμός, πατσομύτης· § ἠράνθεμον, μαργαρίτης [φτ.].

پات } Τ. **πάτ,** ἦχος παραγόμενος ἐκ τῆς πτώσεως ἢ κρούσεως ἀντικειμένου, συνέκδ. πάταγος, κρότος, κτύπημα: — — ἐπανάληψις τοῦ ἤχου τούτου· || کوت — **πάτ, κιὺτ** ἦχος παραγόμενος ἐκ δαρμοῦ, δαρμός· || — چات **τσάτ, πάτ,** σπανίως, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν· § αἰφνη-

δία καὶ ἀπρόοπτος ἔλευσις, αἴφνης: دیه بریسی — ایسه کلیر ἐὰν αἴφνης ἔλθῃ τις· || βλ. پاتدق καὶ پت.

پاتاته } Ιτ. **πατάτα** [patata] ἢ **πατάτες**, ὀν. γεώμηλον, κ. πατάτα.

پاتادق } Τ. **πάτα-τακ**, βλ. پاتدق.

پاتاقلامق } Τ. **πατ-ακλαμάκ**, ρμ. μτδ. πατάσσω, τύπτω μετὰ κρότου [**πάτ, κιότ**], δέρω [αἰτ.].

پاتر } Τ. **πατ-ήρ**, μορ.: — — μετὰ πατάγου, κρότου ἀποτόμου, παταγωδῶς καὶ ταχέως· [ἐπὶ πράξεως γινομένης μετὰ ταχύτητος καὶ ὁρμῆς] || کوتور — **πατὴρ κουτούρ**, παταγωδῶς, θορυβωδῶς ἢ ἀπροσκόπτως, ἐλευθέρως, διὰ μιᾶς, ἀνυπερθέτως· βλ. پاللر ، پتر καὶ کولدور.

پاترداتمق } Τ. **πατηρ-τατμάκ**, ρμ. μτδ. κρούω χαμαὶ τὸν πόδα, ποιῶ θόρυβον, κρότον, ταραχήν· βλ. ἐπόμ.

پاتردامق } Τ. **πατηρ-ταμάκ**, ρμ. οὐδ. ποιῶ κρότον μὲ τοὺς πόδας, ποδοκροτῶ, θορυβῶ· βλ. پتردامق

پاتردی } Τ. **πατηρ-τή**, ὀν. πάταγος, θόρυβος, σύγχυσις, ταραχή: کوتوردی — θόρυβος καὶ ταραχή· || سی — آیاق ποδοκρότημα, ἤτοι θόρυβος γινόμενος ἁπλῶς πρὸς ἐκφόβισιν, ψευδῆς ἀπειλή: پاپوچ یراقق آیاق — سنه ἀφίνω τὸ ὑπόδημα εἰς τὸ ποδοκρότημα, ἤτοι πτοοῦμαι ἀμέσως, ὑποχωρῶ εἰς ψευδῆ ἀπειλήν· || ویرمك — θορυβῶ, φωνασκῶ, ἀπειλῶ· || — چیقق ἀναφύεται θόρυβος, ταραχή.

پاتردیلی } Τ. **πατηρτη-λή**, ἐπθ. θορυβώδης: کورلتیلو و — بر صورتده κατὰ τρόπον θορυβώδη καὶ παταγώδη, ἤτοι θορυβωδῶς καὶ παταγωδῶς.

پاترونه } Ιτ. **πατροῦνα** [patrona] ὀν. ἀρχαῖος ναυτικὸς βαθμὸς ἀντιναυάρχου.

پاتره } Τ. **πάτρα**, μόρ. ἐν χρήσει μετὰ τοῦ چاتره **τσάτρα**: سویلمك — چاتره ψελλίζω, ὁμιλῶ γλῶσσάν τινα ἀτελῶς, κουτσὰ στραβά.

پاتسقه } Ιτ. **πατίσκα** [batista] ὀν. βατίστα, λινὸν ὕφασμα λεπτόν· βλ. پاتسته.

پاتقه } Τ. **πάτκα** [ἐκ τοῦ پات ἐπίπεδος] ὀν. σιμός: بورونلی — ὀέχων τὴν ῥῖνα σιμήν· §πελεκάν, εἶδος θαλασσίας νήσσης, ἧς τὸ δέρμα χρήσιμον εἰς μηλωτάς· βλ. καὶ پاتیقه.

پاتکه } Τ. **πατίκε**, βλ. پاتیقه.

پاتلاتمق } Τ. **πατ-λατμάκ**, ρμ. μτδ. κάμνω νὰ ἐκραγῇ τι μετὰ κρότου, τινάσσω, ἤτοι κάμνω νὰ κροτήσῃ, πυροβολῶ [πυροβόλον, ψυσέκιον κτλ.]· κάμνω νὰ σκάσῃ, διαρραγῇ, ἀνοίξῃ [ἀπόστημα, φλύκταινα]· σχίζω, ἀνοίγω, διαρρηγνύω, κάμνω νὰ σχισθῶσι, χαλάσωσι τὰ ὑποδήματα ἐκ τῆς πολλῆς χρήσεως, φθείρω· ἀνησυχῶ, ἐξοργίζω [αἰτ.]: کوزنی — ἐπιτιμῶ ἢ τιμωρῶ αὐστηρῶς [κ. λ. κάμνω νὰ τιναχθῇ τὸ μάτι του]· || — اوی σπάνω τὸν ἐγκέφαλον διὰ νὰ εὕρω ἢ ἐνθυμηθῶ τι· || آدج — χیروکروتو ζωηρῶς [κροτῶ τὴν παλάμην].

پاتلار } Τ. **πατλάρ**, βλ. پاتلق.

پاتلاق } Τ. **πατ-λάκ** [پاتلق] ὀν. ἔκρηξις, ἐκπυρσοκρότησις, διάρρηξις, σχίσμα: ویرمك — ἐκρήγνυμαι [ξεσπάνω], αἴφνης παρουσιάζομαι [ζήτημα ἢ ἔνδειξις, τεκμήριον ἐνοχῆς, ἢ πόλεμος]· βλ. καὶ ἐπόμ.

پاتلاق } Τ. **πατ-λάκ** [βλ. προηγ.] ἐπθ. διερρηγμένος, ἐσχασμένος [σκασμένος], ἐξέχων: کوز — ὀφθαλμὸς ἐξέχων [γουρλωμένος]· || قونده — ὑπόδημα ἐσχασμένον· || طاول — τύμπανον ἐσχασμένον [τρύπημον]· || مست — ἐμβὰς [ὑπόδημα] ἐσχασμένη· || کوروك — φυσητὴρ διερρηγμένος [φυσοῦνα τρύπημ]· || مصر — ἀραβόσιτος ἐσχασμένος, ἤτοι ψητός.

پاتلامق } Τ. **πατ-λαμάκ**, ρμ. οὐδ. ἐκρήγνυμαι, διαρρήγνυμαι μετὰ πατάγου, κροτῶ, ἐκπυρσοκροτῶ [ἐπὶ τηλεβόλου, πυροβόλου, πυρίτιδος κτλ.]: — تفنك τὸ πυροβόλον ἐκπυρσοκροτεῖ, κροτεῖ· || الق پاتلار ἐξάκις κροτοῦν, πολύκροτον ἢ περίστροφον [ρεβόλβερ]· § σχάζω, σκάνω, διαρρήγνυμαι [ἐπὶ δέρματος, σαρκός κτλ.]: — طبانلر διαρρήγνυνται τὰ πέλματα [αἱ πατοῦναι] τῶν ποδῶν, σκάνουν οἱ πόδες, ἤτοι πολὺ περιπατῶ· || — اود σκάνει ἡ χολή, ἤτοι πολὺ φοβοῦμαι· § σκάνω, ἀνοίγω, φύομαι [ἐπὶ σπόρου φυομένου ἢ βλαστοῦ]· § ἐκρήγνυμαι [ἐπὶ τρικυμίας, κατιγίδος] [ὅοτ.]: — ریتك باشنه ἐκρήγνυται [τρικυμία, ὀργή] ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τινος· || پاتلایه‌جق بنم اوزرمه شدت و حدتی بنم و ἢ ὀργὴ καὶ ὁ θυμός του θὰ ἐκραγῶσιν ἐπ' ἐμέ· || قان — باشده σπάνει ἢ κολοκύνθη εἰς τὴν κεφαλήν,

ἤτοι ὑφίσταμαι τὰς συνεπείας τῆς ὀργῆς τινος, ἢ ἐκρύθμου καταστάσεως· § σκάνω, διαρρήγνυμαι ἐξ ὀργῆς, στενοχωροῦμαι μεγάλως: پاتلایه‌جق کبی ایچ صیقلق στενοχωροῦμαι μέχρι βαθμοῦ τοῦ νὰ διαρραγῶ· § τρώγω ἢ πίνω κατὰ κόρον· βλ. پاتلایه‌سی.

پاتلامه } Τ. **πατ-λαμὰ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. ἀπαρ. ἔκρηξις, ἐκπυρσοκρότησις, κρότημα, διάρρηξις κτλ· βλ. پاتلق.

پاتلانغیج } Τ. **πατ-λανγκὶτς** [پاتلق] ὀν. κρόταλον, ἤτοι εἶδος παιδιᾶς κατασκευαζόμενον ἐκ καλάμου ἐν εἴδει πυροβόλου, ἢ καὶ ἐκ χάρτου διπλουμένου εἰς πολλὰς πτυχὰς καὶ προξενοῦντος κρότον.

پاتلایش } Τ. **πατ-λαγὶς** [پاتلق] ρ. ἀφ. ἔκρηξις, ἐκπυρσοκρότησις, διάρρηξις, ῥῆξις κτλ· βλ. پاتلق.

پاتلایه‌سی } Τ. **πατλαγιά-σι** [γ' πρόσ. τῆς εὐκτ. τοῦ پاتلق καὶ τῆς ἀντ. سی] ὦ ποῦ νὰ σκάσῃ [ἐπὶ ἀπευχῆς ἢ ὕβρεως].

پاتلیجان } Τ. **πατλιτζάν**, βλ. پاطلجان.

پاتنت } Γλ. **πατέντ**, ἢ Ιτ. پاتنتا **πατέντα** [patènto] ὀν. ἐπάγγελμα, δίπλωμα ἐπιτηδεύματος, φόρος ἐπιτηδεύματος, ἀποδεικτικὸν ὑγειονομείου: — ایز ἀποδεικτικὸν ὑγειονομείου καθαρόν, ἤτοι περὶ προσελεύσεως τοῦ πλοίου ἐκ τόπου, ἔνθα δὲν ὑπάρχει νόσος ἐπιδημική· || — یوکشیق ἀποδεικτικὸν περὶ προελεύσεως ἐκ τόπου, ἔνθα ὑπάρχει νόσος ἐπιδημική· § πιστοποιητικὸν ὑπηκοότητος, ἢ προστασίας ξένου κράτους.

پاتنته‌لی } Τ. **πατέντα-λή**, ἐπθ. ὁ ἔχων δίπλωμα, ἢ ἀποδεικτικὸν ὑγειονομείου· § ὑπὸ τὴν προστασίαν ξένου κράτους.

پاته‌دق } Τ. **πάτα-τακ**, ἢ پاته‌دن **πάτα-ταν** [ἐκ τοῦ ἴχνους پات] ἐπρ. αἴφνης, ἐξ ἀπροόπτου.

پاتیقه } Τ. **πατίκα**, ἢ پاتکه **πατίκε** [κατὰ μὲν τὸ پاتیق ἐκ τοῦ پاتیق, κατὰ δὲ τὸ عثمانلی ἐκ τοῦ ἑλλ. πατῶ] ὀν. μονοπάτιον, ἀτραπός· λέγεται καὶ پاتیقه یولی· || βλ. καὶ پاتقه.

پاچارز } Τ. **πατσαρὶζ** [κατ' ἀναγραμματισμὸν ἐκ τοῦ چاپارز βλ.] § ἐπθ. περίπλοκος, δύσκολος· § ἐπρ. ἐγκαρσίως, λοξῶς.

پاچاوره } Τ. **πατσάβρα**, ὀν. ῥάκος, ἀπομάκτρα τοῦ μαγειρείου, κ. πατσαβοῦρα: — یاغلی σφαῖρα περιέχουσα ἐμπρηστικὰς ὕλας καὶ ῥιπτομένη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ οἰκοδομῶν καὶ πλοίων πρὸς ἐμπρησμόν· [μτφ.] βρωμερὰ γυνή, πόρνη· || ینلو — **πατσάβρα κεϊνλί**, μοχθηρὸς ἄνθρωπος· || کیچ — μεταβάλλω εἰς ῥάκος, εἰς ἀπομάκτραν, λερόνω, μολύνω, ἐξευτελίζω [αἰτ.].

پاچاوره‌جی } Τ. **πατσάβρα-τζή**, ὀν. ῥακοσυλλέκτης.

پاچوز } Τ. **πατσοῦζ** [φαίνεται ἐκ τοῦ πατσός, πατσομύτης] ὀν. εἶδος μεγάλου κεφάλου σιμοῦ τὴν ῥῖνα [ἰχθ.].

پاچه } Π. **πα-τσά** [ἐκ τοῦ ا] ὀν. ποῦς προβάτου, αἰγός, βοὸς κτλ. § τὸ γνωστὸν φαγητὸν [πατσᾶ] τὸ γινόμενον ἐκ τῶν ποδῶν ἢ τῆς κεφαλῆς βοός, αἰγὸς καὶ ἰδίᾳ προβάτου, ἢ καὶ ἐξ ἰχθύων, πικτή: صویق — ζωμὸς ἐκ τοιούτων ποδῶν· || باش — سی πικτὴ ἐκ κεφαλῆς· || بالق — سی πικτὴ ἐξ ἰχθύος· || کونی — ἡμέρα τῆς πικτῆς, ἤτοι ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς γαμηλίου ἑορτῆς παρ' ὀθωμανοῖς, καθ' ἣν τρώγουσι πικτήν· § βρακοπόδι, ποδεών, ἤτοι τὸ κάτω ἄκρον ἐσωβράκου, περισκελίδος: لری — صیناق ἀνασκηκόνω τὰ βρακοπόδια, ἀνασκουμπόνομαι, ἀποδύομαι, ἑτοιμάζομαι· || اولق — یاتق γίνομαι μαλλιὰ κουβάρια, πιάνομαι ἀπὸ τὸν τράχηλον, ἀπὸ τὰ βρακοπόδια, παλαίω, διαπληκτίζομαι μετά τινος· § μηλωτὴ ἐξαγομένη ἐκ τῶν ποδῶν ζώων τινῶν· || βλ. καὶ یول.

پاچه‌جی } Τ. **πατσα-τζή**, ὀν. ὁ πωλῶν πόδας ἢ κεφαλὰς ζώων καθαρισμένας ἢ καὶ ἑψημένας.

پاد } Τ. **πάτ**, ὀν. ἀγρία σιναμική [φυτ.].

پاد } Π. **πάτ**, ὀν. φύλαξ· § μέγας.

پاداش } Π. **πα-τάς**, ὀν. ἀντιμισθία, ἀνταμοιβή· § τουρκ. ἀντὶ آیاقداش ἤτοι σύντροφος, συνοδοιπόρος.

پادام } Π. **πα-τάμ**, ὀν. πτηνὸν προσδενόμενον ἐκ τοῦ ποδὸς εἰς τὴν ἄκραν τῆς παγίδος ὅπως ἑλκύῃ τὰ ἱπτάμενα πτηνά.

پادرکاب } Π. **πά-τὲρ-ριμπάτ**, ὀνθ. οὗ ὁ ποῦς ἐπὶ τοῦ ἀναβολέως, ὁ τα-

χέως παρερχόμενος: شراب—ششه εὐθυμία οἴνου ταχέως παρερχομένη· || βλ. καὶ پاپرکاب.

پادزهر } Π. **πατ-ζέχρ,** κοινῶς پازهر **πανζεχίρ,** ὄν. ἀντιφάρμακον, ἀντίδοτον, λίθος σχηματιζόμενος ἐν τῇ κοιλίᾳ ζώων τινῶν καὶ θεωρούμενος ὡς ἀλεξιφάρμακον.

پادزهری } **πατ-ζεχρί,** ἐπθ. ἀντιφαρμακευτικός· βλ. پادزهر.

پادشاه } Π. **πατι-σάχ** [پا φύλαξ, شاه βασιλεύς] ὄν. μονάρχης, αὐτοκράτωρ, ἄναξ[ἐπὶ Σουλτάνων]: —آل جهان پناه—μονάρχης ἐκ τῆς δυνάστειας τοῦ Ὀσμάν, ἤτοι ὀθωμανὸς Σουλτᾶνος·|| —جهان پناه μονάρχης ὅστις εἶναι τὸ ἄσυλον τοῦ κόσμου [Σουλτᾶνος]·|| —عمر بیك پشا ζῆθι μακρὸν ὦ βασιλεῦ ἡμῶν! [**πατισαχιμίζ**].

پادشاهانه } Π. **πατισαχ-ανέ,** ἐπθ. μοναρχικός, βασιλικός, αὐτοκρατορικός: —اعلام εὐεργεσία αὐτοκρατορικὴ·§ἐπρ. ὡς ἁρμόζει μονάρχῃ, αὐτοκρατορικῶς, βασιλικῶς.

پادشاهلق } Τ. **πατισαχ-λίκ,** ἀφ. τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλέως, βασιλεία, μοναρχία, αὐτοκρατορία· βλ. پادشاه καὶ پادشاهی.

پادشاهی } Π. **πατισαχ-ί,** ἀφ. βασιλεία, μοναρχία, αὐτοκρατορία·§ἐπθ. βασιλικός, μοναρχικός, αὐτοκρατορικός: ذات شوکتسمات حضرت پادشاهی **ζάτι σεβκετ-σιμάτι χαζρέτι πατισαχί,** τὸ ὑψηλὸν πρόσωπον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, ἢ ἡ Α. Α. Μεγαλειότης.

پادشه } Π. **πατισέχ,** ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ τοῦ پادشاه.

پار } Τ. **πάρ,** μόριον παριστάνον τὸ ζωηρὸν φῶς καὶ τὴν λάμψιν σώματος ἀναφλεγομένου ἢ φωτίζοντος· ἐπαναλαμβάνεται: —پارلامق—λάμπω ζωηρῶς· βλ. پارل καὶ پر.

پاراپت } Ιτ. **παραπὲτ** [parapètto] ὄν. τὸ μέρος τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου τὸ ἐξέχον τοῦ καταστρώματος καὶ περιβάλλον κύκλῳ τὸ πλοῖον, κωπωτήρ, κ. κουπαστή.

پاراشوت } Γλ. **παραϊούτ** [parachûte] ὄν. ἀλεξίπτωτον· βλ. سقوط.

پاراطونر } Γλ. **παρατονὲρ** [paratonnere] ὄν. ἀλεξικέραυνον· βλ. سپر.

پاراکت } Ιτ. **παρακὲτ,** ὄν. τεμάχιον σανίδος προσαρτώμενον εἰς σχοινίον καὶ ριπτόμενον ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς καταμέτρησιν τῆς ταχύτητος αὐτοῦ.

پارانتز } Γλ. **παραντὲζ** [parenthèse] ὄν. παρένθεσις· βλ. معترضه.

پاراوان } Γλ. **παραβὰν** [paravent] ὄν. ξύλινον κινητὸν διάφραγμα ἐν δωματίῳ χρησιμεῦον ὡς παραπέτασμα·τ. سوقاق.

پارتی } Γλ. **παρτὶ** [parti] ὄν. μέρος, μερίς, κόμμα· βλ. قسم، فرقه.

پارچه } Τ. **παρτζά** [ἐκ τοῦ پاره] ὄν. τεμάχιον, τμῆμα, κομμάτιον: —سی—کلیل τεμάχιον ἄρτου· || —سی—پنیر τεμάχιον τυροῦ· || —سی—قماش τεμάχιον ὑφάσματος·||— ر ἓν τεμάχιον ἢ ὀλίγον [ἐπρ.]: —ر کلیل ἓν τεμάχιον ἄρτου· ||—ر کیفسز ὀλίγον ἀδιάθετος·||——ر،ف—پاره **παρά παρτζά,** ἢ پورچه — **παρτζά πουρτζά,** τεμάχια τεμάχια, ἤτοι εἰς πολλὰ τεμάχια, τμήματα: —اولق——γίνομαι τεμάχια τεμάχια, κομμάτια κομμάτια, κατακερματίζομαι, καταξεσχίζομαι·||—صاتمق——πωλῶ εἰς τμήματα, τμηματικῶς, λιανικῶς·§μτφ. —سی—الماس τεμάχιον ἀδάμαντος, ἤτοι ἐξαίρετος ἢ ὡραιότατος ἄνθρωπος [ὀξαμάντι]· § πρόσωπον ἀσήμαντον, εὐτελές, σύνηθες: —سی—خلق δούλη εὐτελής [δουλικόν]·||—سی—جی—عبد εὐτελὴς ἀμαξηλάτης· || ر، —سی—کاتب συνήθης, κοινός, εὐτελὴς γραφεύς.

پارچه‌جق } Τ. **παρτζα-τζίκ,** ὄν. μικρὸν τεμάχιον, κομματάκι.

پارچه‌سز } Τ. **παρτζα-σὶζ,** ἐπθ. ὁ μὴ ἐκ τεμαχίων συνιστάμενος, ἀκέραιος, μονομερής.

پارچه‌لامق } Τ. **παρτζα-λαμάκ,** ρμ. μτδ. κατακερματίζω, κάμνω ἢ κόπτω τεμάχια τεμάχια, κατασχίζω, καταδπαράττω [ἐπὶ ἀγρίων ζώων κτλ.] [αἰτ.].

پارچه‌لانمق } ἢ پارچه‌لنمق Τ. **παρτζα-λανμάκ,** ρμ. οὐδ, ἢ πθ. κατακερματίζομαι ἢ γίνομαι τεμάχια τεμάχια, κατασχίζομαι, καταδπαράττομαι· § μτφ. καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν, τρέχω ἄνω κάτω ὅπως διεξαγάγω ὑπόθεσιν [κομματιάζομαι].

پارچه‌لی } Τ. **παρτζα-λῆ,** ἐπθ. ὁ ἐκ τμημάτων συγκείμενος, ὁ μὴ μονομερὴς καὶ ἀκέραιος.

پاردسو } Γλ. **παρὲσὸ** [pardessus] ὄν. ἐπανωφόριον.

پاردم } Π. **παρτὲμ,** ὄν. ὑπουρίς· βλ. دم.

پاردون } Γλ. **παρτὸν** [pardon] ὄν. συγγνώμη·§ἐπφ. συγγνώμην! βλ. عفو.

پارس } Π. **πάρς,** ὄν. κ. Περσία, ἰδίᾳ ἡ διοίκησις Σιράζ· τροπῇ τοῦ پ εἰς ف ἐγένετο ἀραβιστὶ فارس βλ. λ.

پارس } Π. **πάρς,** ὄν. λεοπάρδαλις, πάνθηρ: —کپی آیرمق χωρίζω ὡς ὁ πάνθηρ, καταδπαράττω.

پارس } Γλ. **παρὶς** [Paris] ὄν. κ. Παρίσιοι.

پارسا } Π. **παρσά,** ἐπθ. εὐσεβής, ἐγκρατής, ἐνάρετος.

پارسایی } Π. **παρσα-γὶ,** ὄν. εὐσέβεια, ἐγκράτεια.

پارسال } Π. **παρ-σὰλ** [ἐκ τοῦ پار πέρυσι καὶ سال ἔτος] ἐπρ. πέρυσι.

پارسلی } Τ. **παρσὶ-λῆ,** ἐπθ. Παρισινός.

پارسنك } Π. **παρ-σὸνγκ,** ὄν. βάρος ἀναρτώμενον εἰς τὸν ἐλαφρότερον δίσκον τῆς πλάστιγγος πρὸς ἰσορροπίαν, ἀντίρροπον· ἐν τῇ Τουρκικῇ پرسنك **περσένγκ**· βλ.

پارسه } Π. **παρσὰ,** ὄν. ἐπαιτεία, ἤτοι συλλογὴ χρημάτων ἐντὸς πινακίου ἢ δίσκου ὑπὲρ πτωχοῦ ἢ ἀγαθοεργοῦ τινος σκοποῦ: —یی طوپلامق συλλέγω χρήματα κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον [λέγεται ἐπὶ ταχυδακτυλουργῶν, ἢ μουσικῶν κτλ. συλλεγόντων ἐν τέλει τῆς παραστάσεως *χρήματα παρὰ τῶν θεατῶν*].

پارسی } Π. **παρσ-ὶ,** ὄν. ἡ περσικὴ γλῶσσα· βλ. فارسی.

پارکه } Γλ. **παρκὲ** [parquet] ὄν. δάπεδον αἰθούσης κτλ. ἀδακόστρωτον, ἤτοι ἐκ τετραγώνων ξύλων ποικιλτῶν.

پارل } Τ. **παρ-ὴλ,** ἦχος παραγόμενος ἐκ σώματος σπινθηροβολοῦντος ἢ λάμπονος: —پارلامق— — λάμπω ζωηρῶς· βλ. καὶ پار.

پارلاتوریو } Ιτ. **παρλατόριο** [parlatorio] ὄν. λέσχη, ἐντευκτήριον, μέρος ἐν τοῖς λοιμοκαθαρτηρίοις ἢ μοναστηρίοις ἔνθα γίνονται αἱ συνεντεύξεις μετὰ τῶν ξένων.

پارلانمق } Τ.**παρ-λανμάκ,** ρμ. μτδ. στιλβῶ, κάμνω τι νὰ στίλβῃ, νὰ λάμπῃ, καθιστῶ στιλπνόν, λαμπρόν, φωτεινόν [αἰτ.]: —قوندره στιλβῶ τὰ ὑποδήματα·||—کوز ἐξοργίζομαι, καθίσταμαι μανιώδης [στιλβῶ τοὺς ὀφθαλμούς]·§ἀνάπτω,φλέγω·§μεθύω [τὸ κορόνω]·

پارلاق } Τ. **παρ-λὰκ** [βλ. پارلامق] ἐπθ. λαμπρός, λάμπων, στίλβων, ἀκτινοβολῶν, μεγαλοπρεπής, ἐναργής, φαεινός, ὡραῖος, ἐξοχος, σημαίνων: —کونش λαμπρὸς ἥλιος· || —بالو λαμπρός, μεγαλοπρεπὴς χορός· || —حقیقت λαμπρά, φαεινὴ ἀλήθεια·||—سوز λαμπρός, ὡραῖος λόγος·||—استقبال λαμπρὸν μέλλον.

پارلاقلق } Τ. **παρλακ-λὶκ,** ἀφ. λαμπρότης, λάμψις, μεγαλοπρέπεια.

پارلامق } Τ. **παρ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. λάμπω, στίλβω [κυρ. μτφ.]· ἀναφλέγομαι, κορόνω, ἐκβάλλω φλόγα, ἀνάπτω,ἐπιτείνομαι· ἐξάπτομαι, ἐξοργίζομαι· ἀναδείκνυμαι, διαπρέπω: — کونش ὁ ἥλιος λάμπει, ἀκτινοβολεῖ· ||—کوزلر οἱ ὀφθαλμοὶ λάμπουσιν, ἀκτινοβολοῦσιν [ἐκ χαρᾶς]· || —پارل پارل λάμπω ζωηρῶς· ||—استقبال τὸ μέλλον λάμπει·||—الو ἡ λυχνία ἀναφλέγεται [κορόνει]· || —یورغان، البسه ἀναφλέγονται [κορόνουσι] τὰ ἐνδύματα, τὸ ἐφάπλωμα κτλ·§ἵπταμαι ἐπὶ πτηνοῦ [βλ. پرلامق]· §ρμ. μτδ. διευθύνω ἱέρακα κατὰ πτηνοῦ.

پارلامنتو } Ιτ. **παρλαμέντο** [parlamento]ὄν. κοινοβούλιον·§ἢ βουλὴ τῶν λόρδων καὶ ἡ βουλὴ τῶν κοινοτήτων ἐν Ἀγγλίᾳ.

پارلایش } Τ. **παρ-λαγὶς**[βλ. پارلامق]ρμ. ἀφ. λάμψις, λαμπηδών, ἀκτινοβολία, ἀνάφλεξις, ἔξαψις, ἀνάδειξις.

پارلتی } Τ. **παρηλτὴ,** βλ. پارلدی.

پارلدامق } Τ. **παρηλ-ταμάκ,** ρμ. οὐδ. λάμπω, ἀκτινοβολῶ, ἐξαστράπτω.

پارلدی } ἢ پارلتی Τ. **παρηλ-τὴ,** ἀφ. λάμψις, λαμπηδών, ἀκτινοβολία.

پارلدیلی } Τ. **παρηλ-τηλὴ,** ἐπθ. λαμπρός, στιλπνός, στίλβων, ἐξαστράπτων.

پارمق } Τ. ἢ پرماق καὶ پرمق **παρμάκ,** ὄν. δάκτυλος: —باش μέγας δάκτυλος, ἀντίχειρ·|| —ی—شهادت, ἢ —ی—صلوات **σαλαβὰτ παρμαγῆ,** λιχανός, δείκτης· || —اورتا μέσος δάκτυλος·|| —آدسز, ἢ —ی—یوزك παράμεσος δάκτυλος [κατὰ λέξιν, δακτυλιώτης, ἢ ἀνώνυμος δάκτυλος]· || —سرچه ὀτίτης, μικρὸς δάκτυλος· || —ی—آیاق δάκτυλος τοῦ ποδός· || —اوجی ἄκρον δακτύλου· || —قلری—φάλαγγες [τὰ

ὀστᾶ τῶν δακτύλων]· || — الی ὁ ἔχων ἐξ δακτύλους, ἑξαδάκτυλος, ἢ εἶδος θύννου μεγάλου, ἢ εἶδος ὑφάσματος ῥαβδωτοῦ· || حسابی — λογαριασμὸς διὰ τῶν δακτύλων, μτφ. ἀπάτη· || ی — تکرلك ἀκτὶς τοῦ τροχοῦ· || اوزومی — εἶδος σταφυλῆς ἐχούσης ἐπιμήκεις ῥάγας· || ل — کوسترلك δακτυλοδεικτοῦμαι· || قارشدیرمق — ἢ اولق — م ἀναμιγνύομαι, ἀνακατόνω τὸν δάκτυλον, ἢ ὑπάρχει ὁ δάκτυλός μου [παρμαγήμ] ἐν τινι ὑποθέσει· || آغزنده ی — ὁ δάκτυλός του εἰς τὸ στόμα του, ἐκθαμβος, ἐκστατικός· || اصیرمق — δάκνω τὸν δάκτυλον, ἀπορῶ· || آغزه بال چالق — ر ἀπογεύομαι τοῦ μέλιτος, βάζω εἰς τὸ στόμα ἕνα δάκτυλον [ὀλίγον] μέλι· § δάκτυλος [μέτρον· βλ. آیاق]· § κιγκλίς· βλ. پارمقلق.

پارمقجی } Τ. παρμακ-τσή, ὀν. ὁ κατασκευαστὴς κιγκλίδων.

پارمقلامق } Τ. παρμακ-λαμάκ, ρμ. μτδ. ὑποκινῶ, διεγείρω [αἰτ.].

پارمقلق } Τ. παρμακ-λήκ, ὀν. κιγκλὶς παραθύρου, θύρας· § φέρετρον ἀραιόν, ὡς αἱ κιγκλίδες, διὰ τοὺς πτωχοὺς [σκάλα].

پارنج } Π. πα-ρένδζ, ὀν. ἀμοιβή [κ. λ. ποδὸς κόπος, κ. ποδοκόπι].

پاروله } Ιτ. παρόλα [parola] ὀν. σύνθημα, ἤτοι λέξις ὁριζομένη καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φρουρᾶς πρὸς διάκρισιν τῶν στρατιωτῶν αὐτῆς ἀπὸ τῶν ξένων· § λόγος, ὑπόσχεσις.

پاره } Τ. πάρᾶ [βλ. ἐπομ.] ὀν. τὸ τεσσαρακοστὸν μέρος τοῦ γροσίου, ἤτοι παράς, ὀβολός, συνεκδ. νόμισμα, χρήματα, ἀντίτιμον, περιουσία, πλοῦτος: — بش πέντε παράδες· || — قاغلهٔ لهٔ τὰ νομίσματα, ἢ — بوزوق χαλασμένα ἤτοι ψιλὰ νομίσματα· || — کلب κίβδηλα νομίσματα· || — چل στιλπνὰ νομίσματα, ἤτοι νεωστὶ ἐξελθόντα τοῦ νομισματοκοπείου· || کلمز — ἀξίζει, ἔχει ἀξίαν, ὑπόληψιν [κάμνει παράδες]· || کلمز — δὲν ἀξίζει, δὲν ἔχει ἀξίαν, ὑπόληψιν, δὲν ὠφελεῖ· || — ی — ر رجالرك بیکی χίλιαι παρακλήσεις ἀντὶ ἑνὸς ὀβολοῦ, ἤτοι ἀνωφελεῖς· || — قیرمق κερδίζω χρήματα· || — بوزمق χαλνῶ ἤτοι ἀλλάσσω νομίσματα [ἐπὶ ἀργυραμοιβῶν κτλ.]· || — کسك κόπτω νόμισμα [ἐπὶ βασιλέως ἢ νομισματοκοπείου]· || — میدان کورمك τὰ χρήματα βλέπουσι τὸ φῶς, μετρῶ χρήματα, ἢ τοῖς μετρητοῖς· || — یی ویرن چالار دودوکی ὁ δίδων τὰ χρήματα παίζει τὸν αὐλόν· παροιμία ἀντιστοιχοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ «ἐν τῇ παλάμῃ καὶ οὕτω βοῦσωμεν», ἤτοι ὅστις δίδει χρήματα, ἐκείνου ὁ λόγος ἀκούεται· || βλ. طالغه.

پاره } Π. παρέ, ὀν. τεμάχιον, τμῆμα, κομμάτιον: — — εἰς τεμάχια τεμάχια· || — دو δύο τεμάχια· || — یك μονοκόμματος, μονήλατος, ἀκέραιος· || — سفینه اون δέκα [κομμάτια] πλοῖα· || — کوی — یکرمی εἴκοσι [κομμάτια] χωρία· || — طوپ اوتوز τριάκοντα [κομμάτια] τηλεβόλα. || βλ. προηγ. καὶ پارچه.

پاره‌دوز } Π. παρε-τούζ, ὀν. ὁ ῥάπτων τεμάχια, παλαιορράφος, ἐπιδιορθωτής, κ. μπαλλωματᾶς.

پاره‌سز } Τ. παρα-σήζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ χρημάτων, ἄχρήματος, ἔνδεής, πτωχός.

پاره‌سزلق } Τ. παρασηζ-λήκ, ἀφ. ἀχρηματία, ἔνδεια.

پاره‌لامق } Τ. παρα-λαμάκ, ἢ پاره‌لمك παρε-λεμέκ, ρμ. διαμ. ἀφίνω ἢ βάλλω νὰ κατακερματισθῇ, νὰ κατασπαράξῃ, νὰ κατασυντριβῇ [δοτ. αἰτ.]: — برینی کوپکه βάλλω ἢ ἀφίνω τὸν κύνα, νὰ κατασπαράξῃ τινά· || — حیوانی ارسلانه βάλλω τὸν λέοντα νὰ κατασπαράξῃ τὸ ζῶον.

پاره‌لامق } Τ. παρα-λα-μάκ, ἢ پاره‌لمك παρε-λεμέκ, ρμ. μτδ. κατακερματίζω, μεταβάλλω εἰς μικρὰ τεμάχια, κατασπαράττω, κάμνω κομμάτια κομμάτια, κατασυντρίβω [αἰτ.]: — برینی ارسلان کوپك ، ارسلان برینی ، ر شیی ὁ κύων ἢ ὁ λέων κατασπαράττει τινά ἢ τι· || ر لسانی — ὁμιλῶ γλῶσσαν κακῶς, ἤτοι πολὺ ἐσφαλμένως.

پاره‌لانمق } Τ. παρα-λανμάκ, ἢ پاره‌لنمك παρε-λενμέκ, ρμ. οὐδ. κατακερματίζομαι, κατασυντρίβομαι, μεταβάλλομαι εἰς τεμάχια, γίνομαι κομμάτια κομμάτια, κομματιάζομαι ἤτοι καταβάλλω πᾶσαν προσπάθειαν, θυσιάζομαι ὅπως κατορθώσω τι: — کمی τὸ πλοῖον κατασυντρίβεται· || — تفنك τὸ πυροβόλον κατασυντρίβεται.

پاره‌لایش } Τ. παρα-λαγίζ [ἐκ τοῦ پاره‌لامق βλ.] ἀφ. κατακερματισμός, κατασπάραξις κτλ.

پاره‌لق } Τ. παρα-λήκ, ἐπθ. ὁ ἀξίας ὀβολοῦ, παρᾶ: شی — اون πρᾶγμα ἀξίας δέκα παράδων· || — ر εὐτελής, μηδαμινὸς [ἑνὸς παρᾶ]· || — ایتك ر — εὐτελίζω [κάμνω ἑνὸς παρᾶ]· || اولسون — ر — قارشو ناموسك ἂς μὴ γίνῃ εὐτελὴς [ἑνὸς παρᾶ] ἢ ὑπόληψίς σου ἀπέναντι τοῦ κόσμου, ἤτοι νὰ μὴ ἐξευτελισθῇς.

پاره‌لمك } Τ. ἢ پاره‌لمك παρε-λεμέκ, پاره‌لنمك παρε-λενμέκ, βλ. پاره‌لامق ، پاره‌لانمق ، پاره‌لانمق.

پاره‌لی } Τ. παρα-λή, ἐπθ. ὁ ἔχων χρήματα, εὔπορος, πλούσιος.

پارین } Π. παρ-ίν, καὶ پارینه παρινέ, ἐπθ. ὁ περυσινός· βλ. پارسال.

پازاج } Π. παζάδζ, ὀν. μαῖα· § τροφός.

پازار } παζάρ, پازارلق παζαρ-λήκ, ἀντὶ پازار ، پازارلق. βλ.

پازده } Π. πα-ζετέ, ἐπθ. ποδοπατούμενος, καταπατηθείς, λακπατηθείς: — خیول اولان مزارع οἱ ἀγροὶ οἱ λακπατούμενοι ὑπὸ τῶν ἵππων [παζετέϊ χουγιούλ].

پازن } Π. πα-ζέν, καὶ پازنك παζένκ, ὀν. μαστρωπός· βλ. پزونك.

پازوال } Τ. παζβάλ, ὀν. τελαμών, ὃν οἱ ἐπιδιορθῶται ἱποδημάτων τανύουσιν ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῶν ὅταν ῥάπτωσι.

پازواند } παζβάντ, βλ. پاسبان.

پازوند } παζβέντ, βλ. بازوبند.

پازی } Τ. παζή, ὀν. σεῦτλον [ψτ.]: پیراغی — φύλλον σεύτλου ἐν χρήσει διὰ τὸ καυτήριον [φουντανέλλα]· || — قره βίτλον ἢ χρυσοδάχανον.

پاس } Τ. πάς, ὀν. σκωρία, ἰός [μετάλλων]: — ی دیل ἀκαθαρσία γλώσσης [ἀσθενοῦς]· || — طوتمق, ἢ پاغلامق — ἰοῦμαι, σκωριῶ· || — سیلك ἢ اچق ἐξιόω, καθαρίζω, ἀφαιρῶ τὸν ἰόν, τὴν σκωρίαν.

پاس } Π. πάς, ὀν. φύλαξις, φρούρησις.

پاسا پاروله } Ιτ. πάσα-παρόλα [passa parola] ὀν. ἐκφώνησις τοῦ συνθήματος· βλ. پاروله.

پاساپورت } Ιτ. ἢ پاسپورط πασσα-πόρτ [passa porto] ὀν. διαβατήριον· συνώνυμον τῷ تذکره‌سی یول γιόλ τεζκερεσί, ἢ تذکره‌سی مرور μουρούρ τεζκερεσί: — ی الدی — ἔλαβε τὸ διαβατήριον αὐτοῦ [πασαπορτοῦνου], ἀνεχώρησεν, ἔφυγε.

پاساق } Τ. πασάκ [ἐκ τοῦ پاس] ὀν. ἀκαθαρσία, ῥυπαρότης· § ἀκάθαρτον ἔνδυμα.

پاساقلو } Τ. πασακ-λή, ἐπθ. ἀκάθαρτος, ῥυπαρός: آدم — ἀκάθαρτος ἄνθρωπος, ῥυπαρός, ὁ μὴ προσέχων εἰς τὴν καθαριότητα τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ.

پاسبان } Π. πας-τάν, κ. παζβάντ [پازوان] ὀν. νυκτοφύλαξ· βλ. پاسدار.

پاسبانلق } Τ. πασκαν-λήκ, ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ νυκτοφύλακος· || Ρμ. کچه — κάμνω τὸν νυκτοφύλακα, φυλάττω· βλ. ἐπόμ.

پاسبانی } Π. πασκαν-ί, ἀφ. συνώνυμον τῷ προηγουμένῳ.

پاستال } παστάλ, ἢ پاستاو πασταύ [λ. πολωνική] ὀν. δέμα ἐρεύχου: ایل — پازارلق συμφωνία μὲ τὸ δέμα [οὐχὶ μὲ τὸν πήχυν].

پاسترمه } Τ. πασθρμά, βλ. پاسدرمه.

پاسته } Ιτ. πάστα [pasta] ὀν. ζύμη, ζυμάρι, πλακούντιον.

پاسته‌جی } Τ. πασθα-τζή, ὀν. πλακουντοποιός, πλακουντοπώλης.

پاسخ } Π. πασούχ, ὀν. ἀπάντησις.

پاسدار } Π. πασ-τάρ, ὀν. φύλαξ· βλ. καὶ پاسبان.

پاسقالیه } Ιτ. πασκάλια, ὀν. Πάσχα: کوچك — τὸ μικρὸν Πάσχα, ἤτοι τὰ Χριστούγεννα· || — یوك τὸ Μέγα Πάσχα, ἤτοι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ· [παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἡ ἑορτὴ τῶν Ἀζύμων]· || چیچك — σύριγξ, κ. πασχαλιά [ψτ.].

پاسقالیه‌لق } Τ. πασκαλια-λήκ, ἐπθ. παρσχαλινός, ἑόρτιος: اثواب — ἔνδυμα πασχαλινόν, ἑόρτιον.

پاسلانمق } Τ. πασ-λανμάκ, ρμ. οὐδ. σκωριῶ· μτφ. ἐκ τῆς ἀθρανείας καθίσταμαι ἀνωφελής, ἄχρηστος.

پاسلو } ἢ پاسلی Τ. πασ-λή, ἐπθ. σκωριῶν, ἰωμένος, σκουριασμένος· || — دیلی οὗ ἡ γλῶσσα ἀκάθαρτος [ἐπὶ ἀσθενοῦς].

پاسلیلق } Τ. **πασλη-λήκ,** ἀφ. σκωρίασις.

پاسوار } Π. **πα-σσβάρ,** ὄν. πεζοπόρος· § πλθ. پاسواران **πά-σσβαράν·** βλ. سوار.

پاش } Π. **πὰς** [προστ. τοῦ پاشیدن **πασιτέν,** ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ διαχέων, ραίνων: — ضیا ὁ διαχέων φῶς, φωτίζων·|| — کوهر ὁ ραίνων ἀδάμαντας, ἀκτινοβολῶν, εὐεργετῶν· || — زر ὁ ραίνων χρυσόν· || شرف — صحیفه صدور **ἀερὲφ-πάσι σαχιφέϊ σουτοὺρ πουγουρουλὰν** ιρασέϊ **σενιγέ,** ὑψηλὸν Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα *διαχέον τιμὴν ἐπὶ τῆς σελίδος τῆς ἐκδόσεως,* ἤτοι τὸ ἐκδοθὲν Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα· || حق عالیلرنده پرتو — ظهور اولان انوار عواطف عال العال شهریاری **χάκκι ἀ-λιλεριντὲ περτὲθ-πάσι ζουχοὺρ ὁλὰν ἐνθάρι ἀβατιφὶ ἄλυ-λ-ἄλι ἀεχριγιαρί,** *τὰ φῶτα τῆς* ὑψηλῆς Αὐτοκρ. εὐμενείας, ἅτινα διέχυσαν ἀκτῖνα ἐμφανίσεως ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτῆς ἀτόμου, ἤτοι ἡ πρὸς Αὐτὴν ἐκδηλωθεῖσα λαμπρὰ Αὐτοκρατορικὴ εὐμένεια.

پاشا } Τ. **πασά,** ὄν. Πασᾶς, ἤτοι τίτλος τιμητικὸς ἀπονεμόμενος τὸ πάλαι μὲν μόνον τοῖς στρατιωτικοῖς, σήμερον δὲ καὶ τισιν ἀνωτέροις πολιτικοῖς ὑπαλλήλοις, οὐχὶ δὲ καὶ τοῖς θρησκευτικοῖς· φέρουσι δ' αὐτὸν ἐκ μὲν τῶν πολιτικῶν οἱ ἔχοντες τὸν βαθμὸν βεζύρου [وزیر], رومیلی بکلر بکی [رومایلی بکلر بکی], μίρι μιράν [میرمیران] καὶ μίρου-λ-ούμερά [میرالامرا], ἐκ δὲ τῶν στρατιωτικῶν οἱ ἔχοντες τὸν βαθμὸν ἀρχιστρατήγου [مشیر **μισίρ**], στρατηγοῦ [فریق **φερίκ**] καὶ ὑποστρατήγου [میرالوا **μίρι λιβά**]: — والی ὁ νομάρχης·|| — قومانده‌ان ὁ στρατιωτικὸς διοικητής·|| — قپودان ὁ ἀρχιναύαρχος, ἤτοι ὁ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν·|| — قپوسی ἡ Ὑψηλὴ Πύλη·|| سنجاغی — οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἡ ἕδρα τῶν νομαρχῶν· || لیوای — Πασᾶ Λιμένιον, νῆσος ὑπαγομένη διοικητικῶς εἰς τὴν Ἀρτάκην καὶ ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὸν Μητροπολίτην Προικοννήσου. [Ἡ λέξις پاشا, κατά τινας μὲν, ἐκ τῶν π.λ. شاه پای πὰϊ ἀάχ = ποῦς τοῦ βασιλέως, κατά τινας δὲ, ἐκ τῆς ἀρχαίας τουρκικῆς λέξεως پشه **πεσέ** = *πρεσβύτερος* ἀδελφός· κατὰ τοὺς τελευταίους, ὁ Σουλτὰν Ὀρχὰν καταστήσας τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἀλαεδδὶν Μ. Βεζύρην, ἀπεκάλει αὐτὸν πάντοτε پشه, ἐξ οὗ ἔπειτα οἱ λαβόντες τὴν θέσιν ταύτην καὶ *βραδύτερον κατ' ἐπέκτασιν* καὶ ἄλλοι τῶν μεγιστάνων ἐλάμβανον καὶ τὸν τίτλον τοῦτον.

پاشالق } Τ. **πασα-λήκ,** ἀφ. ὁ τίτλος τοῦ Πασᾶ, ἡ βαθμὸς συνεπάγων τὸν τίτλον τοῦτον· § ἐπαρχία διοικουμένη ὑπὸ Πασᾶ.

پاشالو } Τ. **πασα-λῆ,** ὄν. ὁ ἀνήκων εἰς Πασᾶ· ὑπηρέτης εὑρισκόμενος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Πασᾶ; قپاقی — ἐνδυμασία ἄλλοτε τῶν *τοιούτων ὑπηρετῶν·* || قاوغی — κάλυμμα τῆς κεφαλῆς [καβοῦκι] ὅπερ ἐφόρουν ἄλλοτε οἱ εἰρημένοι ὑπηρέται· || βλ. پیرپدی.

پاشمق } Τ. **πασμὰκ** καὶ پاشمقچی **πασμακτσή** βλ. پاشمق، پاشمقچی.

پاشنا } Π. **πασνά,** ἡ پاشنه **πασνέ,** ὄν. πτέρνα.

پاشیب } Π. **πα-σίπ,** ὄν. κλίμαξ.

پاشنده } Π. **πασενὲδ** [μετχ. τοῦ پاشیدن **πασιτὲν**] ὁ ραίνων, διασπείρων, διαχέων.

پاشیده } Π. **πασιτὲδ** [μετχ. παθ. τοῦ پاشیدن **πασιτὲν**] διακεχυμένος, διεσπαρμένος, διεσκορπισμένος.

پاصدیرمه } Τ. **πασδηρμά,** βλ. پاصدیرمه.

پاطلاق } Τ. **πατλάκ,** βλ. پاتلاق.

پاطلجان } Τ. **πατηλδζὰν** ἢ پاطلیجان **πατλιδζὰν** [ἐκ τοῦ περσ. پادنجان **πατινδζὰν**] ὄν. μελίτανα, κ. μελιζάνα, ἢ στρύχνος ὁ κηπαῖος, ὁ ἐδώδιμος: — بوستان στρογγύλη καὶ χονδρὰ μελιζάνα· || — کر ی μακρὰ μελιζάνα· || — اجیری σῦκον μέλαν.

پاطلجانلی } Τ. **πατλιδζὰν-λῆ,** ἐπθ. ὁ περιέχων μελιζάνας [ἐπὶ φαγητοῦ].

پاغوریه } Ἑλλ. **παγούρια,** ὄν. πάγουρος, κ. παγοῦρι.

پافته } Τ. **παφτὰ** [ἐκ τοῦ π. تاب] ὄν. μικρὰ πλὰξ μεταλλική: — لری μικρὰ μεταλλικὰ σφαιρίδια ἢ ψήγματα χρυσᾶ κοσμοῦντα τὴν κορυφαίαν τοῦ χαλινοῦ· § ἕκαστον τῶν μερῶν, ἐξ ὧν σύγκειται ὁ γεωγραφικὸς χάρτης· || — — ὁ κεκαλυμμένος διὰ πλακῶν, ἤτοι οὗτινος ἡ ἐπιφάνεια παρουσιάζει τεμάχια, ἢ διάφορα χρώματα, ὡς αἱ παρειαὶ ἐν ἐξάψει· § κρυσός, ὡα· § ἑλικουργός, ἤτοι ἐργαλεῖον δι' οὗ κατασκευάζουσι τὴν ἕλικα [βίδα].

پاك } Π. **πάκ,** ἐπθ. καθαρός, ἁγνός, ἄδολος: — آب ὕδωρ καθαρόν·|| — قلب — دل ἡ καρδία ἁγνή, ἄδολος·|| — نظر βλέμμα ἄδολον·|| — ب ἀκάθαρτος·|| — آب — ه ضرر وقوعنده τῷ ὕδατι τῷ καθαρῷ ποία ἡ βλάβη ἐκ τῆς κραυγῆς τοῦ βατράχου; [στιχ.]· § πλθ. پاك βλ.

پاکان } Π. **πακὰν** [πλθ. τοῦ προηγ.] ὄν. οἱ ἁγνοὶ τὴν καρδίαν, ἅγιοι.

پاکباز } Π. **πακ-πάζ,** ἐπθ. ἐραστὴς πιστός· § ἀφ. پاکبازی **πακ-παζὶ,** ἔρως πιστός· § ἐπθ. καὶ ἐπρ. پاکبازانه **πακ-παζανέ,** ὁ ἁρμόζων ἐραστῇ πιστῷ, ἢ ὡς ἁρμόζει κτλ.

پاکت } Ἑλ. **πακὲτ** [ραμπιοί] ὄν. φάκελλος, δέμα, δέσμη: سیغاره — ی μία δέσμη σιγάρων· || چوراب — ی ἓν δέμα περικνημίδων· || توتون — ی ἓν δέμα καπνοῦ.

پاکدامن } Π. **πακ-ταμὲν,** ἐπθ. οὗτινος τὰ κράσπεδα ἁγνά, ἤτοι ἁγνός, σώφρων [ἀνὴρ ἢ γυνή]· ἀντίθετον آلوده دامن.

پاکدامنی } Π. **πὰκ-ταμενί,** ἀφ. ἁγνότης, σωφροσύνη· τουρκ. پاکدامنلق.

پاکلامق } Τ. **πακ-λαμάκ,** ρμ. μτδ. καθαίρω, καθαρίζω, σκουπίζω· § καταβροχθίζω· § ἐξοφλῶ· § φονεύω [σπαστρεύω].

پاکلانمق } Τ. **πακ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. καθαρίζομαι, ἐξαγνίζομαι.

پاکلك } Τ. **πακ-λὶκ,** ἀφ. καθαρότης, ἁγνότης· βλ. καὶ پاکی.

پاکلمك } Τ. **πακ-λεμὲκ,** پاکلامق **πακλενμὲκ,** βλ. پاکلامق، پاکلانمق.

پاکی } Π. **πακί,** ὄν. ἁγνότης, καθαρότης.

پاکیزه } Π. **πακ-ιζὲ,** ἐπθ. ἁγνός, καθαρός, σώφρων, ἁγνός: — پاك παῖς ἁγνός.

پالا } ἢ پالی Τ. **πάλα** [κατὰ τὸ اپچه λ. ἄλλ.] ὄν. πρᾶγμα πλατὺ καὶ ἔχον δύο ὄψεις, ὡς σανίς, κόπη: — ی τὸ πλατὺ μέρος τῆς σανίδος·|| — ی کورك τὸ πλατὺ τῆς κόπης [βλ. καὶ یونه]· § بیق — ἄνθρωπος ἔχων πλατὺν καὶ μακρὸν μύστακα· § σπάθη πλατεῖα καὶ δίστομος· βλ. ذوالفقار·|| چکمك — ξιφουλκῶ·|| چالق — μάτην περιφέρομαι, ἀνοφελῶς προσπαθῶ· || صالمق — κινῶ τὸ ἀκάτιον μὲ μίαν κόπην.

پالاچقه } Τ. **παλάτσκα** [βλ. پلاچقه، پالاز، پلیچ] ὄν. ὄρνις ἐπωάζουσα, κ. κλῶσσα·

پالاز } Τ. **παλάζ,** ὄν. νεογνὸν νήσσης, χηνός, περιστερᾶς κτλ. — ی اوردك νησάριον·|| — ی غاز χηνάριον· || — ی کوکرجین περιστερίδιον· || — ی قوش διφθερίτις [νόσος].

پالازلانمق } Τ. **παλαζ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. παχύνομαι [ἐπὶ μικρῶν πτην.].

پالاستوریه } Ἰτ. **παλα-στοῦρπα** [balla sturbo] ὄν. βύσμα, ἤτοι τὸ ἐν τῷ τηλεβόλῳ μετὰ τὴν πυρίτιδα ἐπιτιθέμενον καὶ στιβαζόμενον στυπεῖον· § στυπουλκός, ἤτοι μακρὰ ἑλικοειδὴς ῥάβδος χρησιμεύουσα πρὸς ἀφαίρεσιν τοῦ ἐμπυρεύματος καὶ καθάρισιν τῶν τηλεβόλων.

پالاسرته } Ἰτ. **παλα-σέρτα** [balla serto] ὄν. βάθρον ἐν τῇ ἀναβάθρᾳ τῶν ἱστίων τῶν πλοίων.

پالاسقه } Οὐγ. ἢ پالسقه **παλάσκα,** ὄν. ἀρνοβαλλὶς, ἤτοι σάκκος τῶν κυνηγῶν [τσάντα]· § ψυσιγγιοθήκη, πυριτιδοθυλάκιον.

پالالق } Τ. **παλα-λὶκ,** ὄν. τὸ ὀξὺ μέρος πράγματός τινος, λδία σανίδος, δοκοῦ: — ی وضع اولنان کریشلر — δοκοὶ τεθειμέναι οὐχὶ ἀπὸ τὸ πλατὺ αὐτῶν μέρος, ἀλλ' ἀπὸ τὸ ὀξύ, ἤτοι καθέτως [**παλαλιγνά**].

پالامار } Ἰτ. **παλαμὰρ** [palamaro] ὄν. κάλως, ἤτοι χονδρὸν σχοινίον χρησιμεῦον πρὸς σύνδεσιν τοῦ πλοίου μετὰ τῆς ἐκρᾶς: — پالامار προσδένω τὸν κάλω·|| — قویق — σπάνει ὁ κάλως·|| — ی قوپارمق διαφεύγω [σπάνω τὸν κάλω]· || — کوزی — ὀπὴ ἐν τῇ πρώρᾳ καὶ τῇ πρύμνῃ τοῦ πλοίου, δι' ἧς διέρχεται ὁ κάλως.

پالاموت } Τ. **παλαμούτ,** ὄν. βάλανος, κ. βαλανίδι [καρπὸς τῆς δρυός]· || آغاجی — δρῦς [βαλανιδιά]·|| — ی آغاجی بیلده بر — ی میوه ویررسیك اوده دباغلر خرجی ὅ δρῦ! ἅπαξ τοῦ ἔτους ὅλδεις καρπὸν καὶ ἐκεῖνος χρησιμεύει τοῖς βυρσοδέψαις!

پالامود } Ἑλλ. ἢ پالامود **παλαμούτ,** ὄν. παλαμὺς [ἰχθ.]· ἡ μικρὰ καλεῖται قره پالق μέλας ἰχθύς, ἢ ی — چنکاله παλαμὺς ἢ ἀδιγγανίς· ἡ μεγαλειτέρα طوریق **τορίκ,** ἢ ی — قوزی παλαμὺς τὸ ἀρνίον· ἢ ἔτι μεγαλειτέρα الق یراق ἐξαδάκτυλος· ἢ ὅε μεγίστη دلی زندان **ζινέάν** τελέν, ἢ διατρυπῶσα τὴν φυλακήν, ἢ پچوطه **πατάτα,** πετσοῦδα· ἢ ἀλατισμένη καλεῖται لاکرده **λακέρτα, λακέρδα.**

پالان } Π. παλάν, ὀν. σάγμα τῶν φορτηγῶν ζώων: آت-سرکب-ی σάγμαἵππου,ὄνου.

پالانجی } Τ. παλαν-τζῆ, ὀν. σαγματοποιός.

پالاندوز } Π. παλαν-τούζ, ὀν. σαγματοποιός.

پالانديز } Τ. παλαντίζ, ὀν. εἶδος λίθου σκληροῦ, γρανίτης· ὁ λίθος ἐξ οὗ κατασκευάζεται ἡ πλάξ τῆς κρήνης, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ὁ κρουνός.

پالانقو } Ιτ. παλάνκο [paranco] ὀν. τροχαλία διπλῆ, ἧς τὰ σχοινία διέρχονται τὸ ἓν διὰ τοῦ ἄλλου, χρησιμεύουσα πρὸς ἀνέλκυσιν μεγάλων βαρῶν.

پالانقه } Οὐγ. παλάνκα, ὀν. χαράκωμα, ὀχύρωμα ἐκ χώματος καὶ ξύλων περιβαλλόμενον ὑπὸ χάνδακος· § χωρίον περιβαλλόμενον ὑπὸ τοιούτου ὀχυρώματος.

پالاوره } Ιτ. παλάβρα, ὀν. ἀποθήκη ἢ πάτωμα τοῦ πλοίου μετὰ τὸ πάτωμα τῶν τηλεβόλων· § ψευδολογήματα.

پالاهنك } Π. παλαχένκ, ἢ كيلاهنك παλχένις, ὀν. ἡνία, χαλινός, βρόχος προσδεδεμένος εἰς τὰς ἡνίας.

پالدر } ἢ پالدير Τ. παλτήρ, μόριον χρησιμεῦον πρὸς παράδοσιν πατάγου καὶ θορύβου ἀποτόμου καὶ σκαιοῦ, ὡς ὅταν κατέρχηταί τις τὴν κλίμακα ἐν βίᾳ· συνήθως ἐπαναλαμβάνεται: پالدير پالدير, ἢ εἶναι ἐν χρήσει μετὰ τοῦ συνωνύμου μορίου كولدير κιθλτήρ, καὶ σημαίνει θορυβωδῶς, πατραγωδῶς: پالدير كولدير ἔρχονται θορυβωδῶς [παλτὴρ κιθλτήρ, κ. πατοὶρ-κιουτοὶρ]· βλ. καὶ پاتر.

پالدم } Τ. παλτὶμ [ἐκ τοῦ π. پاردم] ὀν. ὑπουρίς, ἤτοι τὸ ὑπὸ τὴν οὐρὰν τῶν φορτηγῶν ζώων λωρίον τοῦ σαγματίου.

پالطو } Γλ. παλτὸ [paletot] ὀν. ἐπενδύτης.

پالنك } Π. παλένκ, ὀν. πέδιλον, κ. τσαρούχι [چاريق].

پالو } Π. παλό, ὀν. ἀκροχορδών, κονδύλωμα· τουρκ. سيكيل βλ.

پالوده } Π. παλουτὲ [μετχ. τοῦ پالودن παλουτὲν] διϋλισμένος· § συνώνυμον τῷ اوزه βλ. § βλ. καὶ ك.

پالوزه } Τ. παλουζὲ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. πικτὴ ἐξ ἀμύλου καὶ σακχάρεως: صو—سى πικτὴ ἐξ ὕδατος, ἤτοι πράγμα νεροδραστον, ἀνούσιον, ἀηδές.

پاله } Τ. πάλα βλ. ياله.

پالهنك } Π. παλχένγκ, βλ. كيلاهنك.

پاليوش } Ιτ. παλιούς, ὀν. μικρὸν δίστομον ξίφος· βλ. ياله.

پامال } Π. πα-μάλ, βλ. پايمال.

پامبوق } Τ. παμπούκ ἢ پاموق παμούκ[ἀντὶ پابوق] παντούκ· βλ. καὶ پنبه] ὀν. βάμβαξ καὶ ἐπιθ. βαμβακερός· || —قصتارلى βάμβαξ λευκασμένος· || يزى —βαμβακερὸν ὕφασμα· || قطنه —βελοῦδον βαμβακερόν· || آغاجى— βάμβαξ [τὸ φυτόν, ἐξ οὗ φύεται ὁ βάμβαξ]. || تخته —ὑπόρραμα ἐκ βάμβακος, κ. ὑφόδρα· || آغمق —ξαίνω, τινάσσω βάμβακα· || توولاندى—ى چيقارمق ἀφαιρῶ τὸν βάμβακα ἐκ τῶν ὤτων, συνέρχομαι, γίνομαι προσεκτικός· || —سيتده πληροφορίαι [κ. λ. ἐν τῷ καντάτρῳ βάμβαξ]· || βλ. باروت.

پاموقچى } Τ. παμουκ-τσοῦ, ὀν. βαμβακοπώλης, ἔμπορος βάμβακος.

پاموقلى } Τ. παμουκ-λοῦ, ἐπιθ. βαμβακερός· § ἔνδυμα ἢ σπάργανον ἔχον ὑπόρραμμα ἐκ βάμβακος.

پانایر } ἢ پنایر Ελ. παναΐρ, ὀν. πανήγυρις, συνάθροισις ἕνεκα ἑορτῆς· § ἀγορὰ γινομένη ἕνεκα πανηγύρεως.

پانبوق } Τ. ἢ پابوق πανκούκ βλ. پاموق.

پانتالون } Γλ. ἢ پانطالون πανταλὸν[pantalon] ὀν. περισκελίς.

پانجار } ἢ پنجار Τ. πανδζάρ, ὀν. σεῦτλον, σευτλὶς ἢ πορφυρᾶ, κοκκινογοῦλι: — كسلمك اولمق γίνομαι ὡς ἡ σευτλίς, ἢ كسلمك — κόπτομαι πανδζάρι, ἤτοι ἐρυθριῶ, κατακοκκινίζω ἐξ αἰδοῦς.

پانجور } Γλ. πανδζοὶρ [ἐκ τοῦ abat-jour] ὀν. ἐπιθυρίς, τὸ ἔξωθεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου ξύλινον παραπέτασμα πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἢ τῆς βροχῆς, κ. πανδζοῦρι.

پانجورلى } Τ. πανδζουρ-λοῦ, ἐπιθ. ὁ ἔχων ἐπιθυρίδα [ἐπὶ παραθύρων].

پاندراس } πανδιρὰς βλ. پلاس.

پانزهر } Π. πανζεχίρ, βλ. پادزهر.

پانطالون } Γλ. πανταλὸν καὶ پانطولون παντολὸν, βλ. پانتالون.

پانطوميم } Γλ. παντομὶμ [pantomime] ὀν. μῖμος, κ. παντομίμα, ἤτοι παράστασις θεατρικὴ διὰ χειρονομιῶν.

پانقه } Ιτ. πάνκα, βλ. پانقه.

پانهاده } Π. πα-νιχαδέ, ἐπιθ. ὁ θέσας τὸν πόδα, εἰσελθών: اولمق —θέτω τὸν πόδα, πατῶ, εἰσέρχομαι [δοτ.].

پانيه } Ιτ. πάνια [Pania] ὀν. σχοινίον πρυμνήσιον χρησιμεῦον ὅπως δι' αὐτοῦ προσδένηται εἰς τὴν ξηρὰν ἀκάτιον, λέμβος κτλ.: پى چوزمك — λύω τὰ πρυμνήσια, φεύγω κρυφίως, κ. τὰ πρυμίζω.

پاى } Τ. πάϊ, ὀν. μερίδιον, προσβολή, ἐπιπληξις: ك— كندى εἰς τὸ μερίδιόν του [παϊνέ]· || ازهارى تقسيم ايتديلر كل دوشدى خارك ك— διένειμαν τὰ ἄνθη· ρόδον ἔπεσεν εἰς τὸ μερίδιον τῆς ἀκάνθης· || ى — ديكش μερίδιον ῥαφῆς, ἤτοι περίσσευμα ὑφάσματος ἐξ ἐνδύματος κτλ. || ى — قوطى μερίδιον ἐκ τῆς διανομῆς χρηματικῶν δώρων συλλεγομένων ἐν κιτίῳ· || زه—πάϊ-μὸζ, ἀμοιβή [ποδοκόπι]· || ويرمك — δίδω μερίδιον, ἢ ἐπιπλήττω, προσβάλλω· || — الى λαμβάνω μερίδιον, ἢ ἐπιτίμησιν· || يچمك — συγκρίνω, παραβάλλω, λαμβάνω παράδειγμα· || كچل —διανέμομαι, διαμερίζομαι τι μετά τινος, ἢ διανέμω [αἰτ. καὶ دل].

پاى } Π. πάϊ, ὀν. ποῦς· βλ. پا.

پايان } Π. παγιὰν, ὀν. τέλος, τέρμα, ἄκρον: ى يوق — محنت هجرانك بيلدم نچون δὲν γινώσκω διατί ἡ βάσανος τοῦ ἀποχωρισμοῦ αὐτῆς δὲν ἔχει τέλος· || —پى ἀτελεύτητος, ἀτέρμων, ἄπειρος· || — پى احسان و لطف χάρις καὶ εὐεργεσία ἄπειρος.

پاى انداز } Π. πάϊ-ἐντάζ, ὀν. τὸ εἰς τοὺς πόδας ῥιπτόμενον, ἤτοι ὑφάσματα πολύτιμα στρωννύμενα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς μέλλει νὰ διέλθῃ βασιλεύς.

پايانسز } Τ. παγιαν-σὶζ, ἐπιθ. ἀτελεύτητος, ἄπειρος· βλ. پايان.

پايبند } Π. παϊ-μὲντ, ἢ پايوند παϊβέντ, ὀν. πέδη, σχοινίον προσδενόμενον εἰς τοὺς πόδας ἵππου πρὸς περιορισμόν· βλ. پابند, پايوند.

پاى بوس } Π. πάϊ-μούς, βλ. پابوش.

پايتاق } Τ. παϊτάκ, ἐπιθ. ραιβοσκελὴς· § — يولى μονοπάτιον· βλ. پايته, بيدق.

پايتخت } Π. παϊ-τάχτ, ὀν. ποῦς τοῦ θρόνου, ἤτοι πρωτεύουσα τοῦ κράτους: سلطنت سنيه—ἢ πρωτεύουσα τῆς κραταιᾶς [ὀθωμανικῆς] βασιλείας, ἤτοι ἡ Κων]πολις.

پايدار } Π. παϊ-τάρ, ἐπιθ. ἑδραῖος, σταθερός, διαρκής, μόνιμος· || Ρμ. διατηρῶ [αἰτ.]: مناسبات حسنه يى—ايكك διατηρῶ καλὰς σχέσεις· || حق تعالى پادشاهمز افندمز حضرتلرينى دنيالر طوردقجه سرير همايونلرنده — و بر قرار بيورسون ὁ ὕψιστος Θεὸς διατηροίη τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν Αὐθέντην ἡμῶν μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος ἑδραῖον ἐπὶ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Αὐτοῦ Θρόνου· || اولمق — διατηροῦμαι, εἶμαι ἑδραῖος, μόνιμος [τῇ οα].

پايدارلق } Τ. παϊτὰρ-λὶκ, ἀφ. ἑδραιότης, σταθερότης, μονιμότης· βλ. ἐπόμ.

پايدارى } Π. παϊτὰρ-ὶ, ἀφ. σταθερότης, διάρκεια, μονιμότης.

پايدوس } παϊτὸς [κατὰ τὸ ايچه λ. ἐλλ.] ὀν. παῦσις ἢ διακοπὴ ἐργασίας ἰδίᾳ ἐν οἰκοδομαῖς, ἀνάπαυσις· || Ρμ. كچل — διακόπτω τὴν ἐργασίαν [αἰτ.], ἀναπαύομαι· || پايوى كچل—ἀναστέλλω, ἐμποδίζω τὴν ἐργασίαν τῆς οἰκοδομῆς οἰκίας κτλ.

پايدوسجى } Π. παϊτοῦ-τσοῦ, ὀν. ἐργάτης, ἰδίᾳ ἐπὶ οἰκοδομῶν, ἀγγέλλων γεγονυῖα τῇ φωνῇ τοῖς συνεργάταις τὴν ὥραν τῆς διακοπῆς τῆς ἐργασίας καὶ ἀναπαύσεως.

پايزن } Π. πάϊ-ζέν, ὀν. αἰχμάλωτος, δοῦλος, δεσμώτης, κακοῦργος καταδεδικασμένος εἰς δεσμά, ἀκατάστατος, τυχοδιώκτης: قياغلو — κακοενδεδυμένος.

پايكاه } ἢ پايگاه Π. παϊ-γεγὰχ, ὀν. βαθμός, ἀξιωματὴ [κ. λ. ποδὸς θέσις].

پای کوب } Π. πάϊ-κουβ, ἐπθ. ὁ λακτίζων, ὁ ἐν εἴδει λακτίσματος χορεύων: — سرمستان μέθυσοι χορεύοντες διὰ λακτισμάτων· § πλθ. پای کوبان πάϊ κουβάν.

پایلاشدیرمق } Τ. παϊ-λαάτηρμάκ, ρμ. μτθ. διανέμω [αἰτ.].

پایلاشمق } Τ. παϊ-λαάμάκ, ρμ. ἀλλ. διανέμομαι τι μετά τινος[αἰτ.καὶ ἀλ]: — بریسه قوز διανέμομαι κάρυα μετά τινος, ἤτοι συμβιβάζομαι.

پایلامق } Τ.παϊ-λαμάκ,ρμ. μτθ. δίδω τινὶ τὸ μερίδιόν του, ἀνταποκρίνομαι εἰς ὕβριν, ὑβρίζω, ἐπιπλήττω.

پایمال } Π. παϊ-μάλ [پای ποῦς καὶ مال τρίβω] ἐπθ. ποδοπατηθείς, καταπατηθείς, καταπεφρονημένος, κατεστραμμένος· || Ρμ. ποδοπατῶ, καταπατῶ, καταφρονῶ, καταστρέφω [αἰτ.] : چیقمق — حقوق καταπατῶ τὰ δίκαια·§λέγεται καὶ مال پا-μάλ : اولق — حریق πυροπολοῦμαι.

پایندکان } Π. παγενδε-γκιάν [πλθ.τοῦ پایند] ἐπθ. διαρκεῖς, μόνιμοι.

پایندکی } Π. παγενδὲ-γκί, ἀφ. διάρκεια, μονιμότης.

پایندە } Π.παγενδὲ [μτχ.τοῦ پایيدن παϊδέν] ἐπθ. διαρκής, μόνιμος: — میدر بهار διαρκὲς εἶναι τὸ ἔαρ; ψεῦ§ κ. παγιαντὲ [پایاق] δοκός, ὑποστήριγμα οἰκοδομῆς ἑτοιμορρόπου κτλ.: اورمق — اکرکی ὑπερείδω, ὑποστηρίζω διὰ προσωρινῶν δοκῶν § πλθ. پایندکان βλ.

پایواند } παϊβάντ, κ. ἀντὶ پاینه βλ.

پایه } Π. παγέ, ὀν. βαθμός, περιωπή, βαθμίς·§βαθμὸς ἀπονεμόμενος ἰδίᾳ εἰς τοὺς Οὐλεμάδες [ὁ τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων λέγεται رتبه βλ.]: ادرنه — ی ὁ βαθμὸς [Μολλᾶ] Ἀδριανουπόλεως· || استانبول — ی ὁ βαθμὸς [Καδῆ] Κωνσταντινουπόλεως· || — بجرد παγὲ μπὸζερμὲ, ψιλὸς βαθμός, ἤτοι κατώτερος βαθμὸς τῶν Οὐλεμάδων [βλ. ایله]·§ ἀντηρίς, ἀντιστήριγμα [τοῖχος ἀντερίζων ἄλλον].

پایەدار } Π. παγε-τάρ, ὀν. βαθμοῦχος.

پایەلی } Τ. παγε-λί, ὀν. ὁ ἔχων βαθμόν τινα,βαθμοῦχος[ἐπὶ Οὐλεμάδων]βλ. پایه.

پاییز } Π.παγίζ, ὀν.φθινόπωρον·§ ἐπθ.پایزی παγιζὶ — ماری ἔαρ φθινοπωρινόν.

پیغان } Τ. πεπεγάν, βλ. پاپاغان.

پیکی } Τ. πεπεγί, ἤ پپ καὶ پپ πεπέ, ὀν. καὶ ἐπθ. τραυλός, ὅστις ὁμιλῶν κάμνει πε πέ· βλ. تتیکی ، دیلدیقی καὶ ککه.

پپەلندیرمك } Τ. πεπε-λεντιρμὲκ, ρμ. μτθ. κάμνω τινὰ νὰ τραυλίζῃ[αἰτ]: سرت چیرمسی دوقتوری پپەلندیردی τὸ αὐστηρὸν πρόσωπόν του ἔκαμε τὸν δόκτορα νὰ τραυλίζῃ.

پپەلمك } Τ. πεπε-λεμὲκ, ρμ. οὐδ. τραυλίζω.

پپەمە } Τ. πεπεμὲ, ταυτόσημον τῷ پپ πεπέ, βλ. پیکی.

پت } Τ. πίτ, ἴχος λεπτότερος τοῦ پاتا πάτ: — چت τσίτ πίτ, ἐλάχιστος, μικρὸς θόρυβος [βλ. چق چق]· || — — πίτ πίτ,θραδὺς εἰς τὴν ἐργασίαν [βλ. مزمز]· βλ. پات καὶ پتر.

پتر } Τ. πιτίρ, ἴχος λεπτότερος τοῦ پاتر πατήρ, παριστῶν ταχύτητα, εὐκινησίαν καὶ ἐλαφρότητα, καὶ ἐν χρήσει κατ' ἐπανάληψιν : یوروماك — — περιπατῶ ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ καὶ ταχέως.

پتالیه } Ιτ. πετάλια, ὀν. μακρὸν ἀκάτιον μόνον δι'ἕνα ἄνθρωπον·§κράκτης ἢ ἐφελκυστήρ, ἤτοι πτηνὸν ὅπερ οἱ ὀρνιθοθῆραι δένουσι διὰ ἀχινίου ἐκ τοῦ ποδός, καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὅπως ἐφελκύῃ τὰ πτηνὰ εἰς τὴν παγίδα· βλ. چیغرتقان ، یرلاق καὶ موصطره.

پتراق } Τ. πουτράκ, βλ. پوترال.

پتردی } Τ. πιτιρ-τὶ [ἐκ τοῦ پتر] ὀν. μικρὸς θόρυβος· βλ. پاتردی καὶ چتردی.

پتك } Τ. πιτὶκ [κατὰ τὸ اچك ἐκ τοῦ اچك] ὀν. κυζόλα μελισσῶν ἐξ ἧς ἀφηρέθη τὸ μέλι, μελίκηρον, μελόπητα· βλ. کرج.

پتکیر } Π. πετ-γκίρ, ὀν. κόσκινον.

پتیر } Τ. πιτὶρ, ὀν. κόσκινον [τὸ ἐκ τριχὸς κατασκευαζόμενον]· βλ. الك καὶ الوز.

پچته } Ιτ. πεττέτα [pezzetta] ὀν. χειρόμακτρον,μικρὸν περίζωμα ὅπερ φέρει τις ἐπὶ τοῦ στήθους, ὅταν τρώγῃ,πρὸς προφύλαξιν τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ.

پچل } Π. πετσὲλ, ἐπθ. ρυπαρὸς τὰ ἐνδύματα, ἀκάθαρτος.

پچوطه } πατσότα, ὀν. πετσοῦδα, θύννος, ἤτοι ἡ μεγάλη παλαμύς· βλ. پلامود.

پچه } Τ.πετσὲ, ὀν.κάλυμμα τοῦ προσώπου ἐκ μαύρης τριχός, ὅπερ φέρουσιν αἱ Ὀθωμανίδες, κ. βέλο.

پچه } Π. πετσὲ, βλ. پچه.

پختکان } Π.πῆχτε-γκιάν, πλθ. τοῦ پخته.

پختکی } Π. πῆχτε-γκὶ, ἀφ. τὸ εἶναι ἑψημένον· § πεῖρα.

پخته } Π. πῆχτὲ [μετ. τοῦ پختن πῆχτέν] ἑψημένος, μτφ. πεπειραμένος: لب — ἄρτος ἑψημένος· || — لب νὰ πῆχτέ, ἄψητος, ὠμός,ἄπειρος,ἀδαής·§ πλθ. پختکان πῆχτεγκιάν: طریقت — ی οἱ πεπειραμένοι ἐκ τοῦ τάγματος [δερβισῶν, ἤτοι ἀσκητῶν κτλ.].

پختی } Ἑλ. πηχτὴ [βλ. καὶ προηγ.] ὀν. πηκτὴ [εἶδος ψαγητοῦ]: — ی قان αἷμα πεπηγός· || — ی دکز μέδουσα,κ. βιζὶ τῆς θαλάσσης, ἤτοι εἶδος θαλασσίου μαλακίου ἐν σχήματι γλοιώδους σφαίρας ἐπιπλέοντος ἐπὶ τῆς θαλάσσης,καὶ διαρκῶς συστελλομένου καὶ διαστελλομένου.

پختیلاتمق } Τ. πηχτη-λατμάκ, καὶ پختیلاشدیرمق πηχτη-λαάτηρμάκ, ρμ. μτθ. πηγνύω, κάμνω νὰ πήξῃ [αἰτ.].

پختیلاشمق } Τ. πηχτη-λαάμάκ, ἤ پختیلانمق πηχτη-λανμάκ, ρμ. οὐδ. πήγνυμαι, πήζω [ἐπὶ ψαγητοῦ, αἵματος κτλ.].

پداوره } Ἑλ. πέκαβρα, ὀν. πέταυρον, ἤτοι λεπτὴ σανὶς χρησιμεύουσα ἰδίᾳ διὰ τὴν στέγην καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπιστρώννυνται αἱ κέραμοι·||تخته — ی λεπτὴ σανίς, ἣν μεταχειρίζονται οἱ κατασκευασταὶ κιστίων.

پدر } Π. πετὲρ, ὀν. πατήρ: — ی-ال ὁ κύριος πατήρ ὑμῶν, ἤ بك — ὁ πατήρ σας ὁ βέης, ἤ پاشا — ὁ πατήρ σας ὁ πασᾶς·|| — بندەکز ὁ πατήρ μου ὁ θεράπων σας, ἤτοι ὅστις εἶναι θεράπων σας·|| — قاین , ἤ ὀρθότερον — قائم πενθερός· || — بیوك πάππος· || — ولی کز πετὲρι βαλὰ-γκιουχὲρ, πατὴρ πολύτιμος· || — چلبی πετὲρι δζεννὲτ-μεκὰρρ, ὁ ἀοίδιμος πατήρ [οὗ ἡ κατοικία ὁ παράδεισος]· || βλ. پدر.

پدرانه } Π. πετερ-ανὲ, ἐπθ. πατρικός: نصائح — سی συμβουλαὶ πατρικαί· § [ἐπρ.] πατρικῶς: نصیحت ایلرم — سی συμβουλεύω πατρικῶς.

پدرود } Π. πετρούτ, ὀν. ἀποχαιρετισμός.

پدندر } Π.πετενδὲρ, ἀντὶ پدراندر πετὲρ ἐντὲρ, ὀν. μητρικός· βλ. اندر ἐντός.

پذیر } Π. πεζὶρ [προστ. τοῦ پذیرفتن πεζιρεφτέν,ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ δεχόμενος, ὁ λαμβάνων: — تسویه τεσβιγὲ-πεζὶρ,ὁ δεχόμενος ἐξομαλύνσιν, ἐξομαλιζόμενος: — تسویه اولق ἐξομαλίζομαι, διευθετοῦμαι· || — ختام χιτὰμ-πεζὶρ,ὁ λαμβάνων πέρας: اولق — ختام περατοῦμαι, λήγω·|| — لیاقت ἰκφὰ-πεζὶρ, ὁ λαμβάνων ἱκανὸν, θεραπευόμενος: اولق — لیاقت θεραπεύομαι·|| — حال χαλὲλ-πεζὶρ, ὁ λαμβάνων διατάραξιν, βλαπτόμενος, ἀλλοιούμενος: اولق — حال διαταράττομαι, βλάπτομαι,ἀλλοιοῦμαι [ἡσυχία, προνόμια κτλ.]· || βλ. پذیر ، اتفاق پذیر .

پذیرا } Π. πεζιρὰ [βλ. پذیر] ὁ δεχόμενος, ὁ ἀποδεχόμενος : ختام اولدی — ی ἔλαβε τέλος,ἔληξε·||— لب ὁ μὴ δεχόμενος,ἀνεπίδεκτος: عمارت قلب ویرانم — لب ἡ κατηρειπωμένη καρδία μου ἡ ἀνεπίδεκτος ἀνακαινίσεως.

پذیرش } Π. πεζιρ-ὶζ, ἀφ. τὸ δέχεσθαι, ἀποδοχή: دل — ἀποδοχὴ τῆς καρδίας.

پر } Π. πὲρ, ὀν. πτερόν, πτέρυξ [συνώνυμον بال]: بال — و πτέρυξ· οἱ πλούσιοι καὶ ὀπτωχοί·||کشا — περ-κεσὰ,ὁ ἀνοίγων τὴν πτέρυγα, ἱπτάμενος·||آور — περ-αβὲρ, ταχυπέτης.

پر } Τ. πὰρ,κατ' ἐπανάληψιν پر پر πὰρ πὰρ, μόριον παριστάνον τὸν ἦχον πτήσεως, ἤ παταγώδους καύσεως: اوچق — — τὸ πτηνὸν ἵπταται διὰ μιᾶς· || یانق — — καίεται παταγωδῶς· || ایدر اوچمز — — πτερυγίζει, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ· || βλ. پار .

پر } Π. πὸρ, ἐπθ. πλήρης: یول — πλήρης ὁδοῦ, ὁδοιπόρος· || آب — πλήρης ὕδατος· || غضب ἤ حدت — πλήρης θυμοῦ, ὀργῆς·|| دل — πλήρης καρδίας, γενναῖος, τολμηρός.

پراتقه } Ιτ. πράτικα [pratica] ὀν. ἄδεια πρὸς ἐλευθεροκοινωνίαν, διδομένη ἐκ τοῦ ὑγειονομείου εἰς τὰ πλοῖα καὶ εἰς τοὺς ἐπιβάτας αὐτῶν κατὰ τὴν προσέγγισιν εἰς τὸν λιμένα: ویرمك — διδῶ ἄδειαν ἐλευθεροκοινωνίας· ||آلمق — λαμβάνω ἄδειαν ἐλευθεροκοινωνίας.

پراچول } Ιτ. παρατσόλ [bracciulo] ὄν. κυρτὴ δοκὸς τοῦ πλοίου κατὰ τὴν πρῶραν καὶ τὴν πρύμνην ἐν εἴδει ἀγκῶνος, καλουμένη καὶ کی اکریسی γκεμί ἐγίρισί, καὶ χρησιμεύουσα πρὸς συνοχὴν τῶν πλευρῶν τοῦ πλοίου· || عربسی — ἅμαξα κρεμαστή, ἤτοι μὴ ἐπικαθημένη ἐπὶ τοῦ ἄξονος αὐτῆς, ἀλλ' ἐξηρτημένη ἐξ ἐλατηρίου.

پرازوانه } Π. περαζβανέ, κ. πραζβανὰ [βλ. پرازوان] βραχιόνιον ἐκ μετάλλου περιβάλλον τὸ μέρος ἔνθα ἡ μάχαιρα, τὸ κονδυλομάχαιρον, τὸ ξίφος κτλ. συνάπτονται μετὰ τῆς λαβῆς· τὸ κάτω ἄκρον, ἤτοι ἡ αἰχμὴ τοῦ ξίφους ἥτις ἐμπήγνυται ἐντὸς τῆς λαβῆς καὶ συσφηνοῦται.

پراسیه } πράσια, βλ. پراسیه.

پراصه } Ἑλ. ἡ پراسه πράσα, ὄν. πράσον.

پراکنده } Π. περακενὲ [μετχ. τοῦ پراکندن περακενὲν] διεσκορπισμένος, διεσπαρμένος, λιανικός: اشیا — πράγματα διεσπαρμένα· || صاتش — πώλησις λιανική· || — کو — περακενε-γκιού, ὁ λέγων ἀσυνάρτητα.

پرامه } Ἑλ. πέραμα, ὄν. πορθμεῖον δυσκίνητον δίκωπον, κ. πέραμα.

پران } Π. περάν, ἐπθ. ἱπτάμενος: مرغ — πτηνὸν ἱπτάμενον· ||Ρμ. اوچ — πετῶ.

پرانغه } Ιτ. πράγκα, ἡ پرانکه πράνκα, ὄν. αἱ ἀλύσεις τῶν εἰς δεσμὰ καταδεδικασμένων, δεσμά, εἰρκτή: جزایی — ἡ ποινὴ τῶν δεσμῶν· ||— آت ὅ,τι καὶ ἂν γίνῃ, ἐν πάσῃ περιπτώσει· || قزل چنکی — قیل ἐλαφρός, ἄστατος.

پرانقه بند } Π. πράνκα-πένδ, ἐπθ. ὁ καταδεδικασμένος εἰς δεσμά· μτφ. κακοῦργος· βλ. καὶ ἐπόμ.

پرانقه لی } Τ. πράνκα-λη, ἐπθ. ταὐτὸ τῷ پرانقه بند.

پراوچه } πράβτσα [λ. βοσνιακή] ἐπθ. εὐθύς, καθαρός, γενναῖος· § ἐπρ. εὐθέως.

پرپرم } Τ. περπερίμ, ὄν. ἀνδράχνη, κ. ἀνδράκλα [φυτ.].

پرپی } Τ. περπί, ὄν. εἶδος λίθου, ὃν μεταχαρίζονται ὡς φάρμακον κατὰ τοῦ δήγματος τοῦ ὄφεως, ἢ τοῦ ἐρυσιπέλατος· § εἶδος κωνείου [φυτ.].

پرپیت } Τ. περπίτ, ὄν. παλαιὸν ῥάκος, κουρέλλι [βλ. پرتی]· § μαλλίον ἢ σαγμάκιον Ἀγκύρας.

پرت } Τ. πέρτ, ὄν. μώλωψ: مرت — πέρτ μέρτ, ἢ — ترت τέρτ πέρτ, μεμωλωπισμένος, πλήρης μωλώπων· βλ. پرتیك.

پرتاب } Π. περ-τάφ, ὄν. ἅλμα, πήδημα, κ. پرتاو βλ.

پرتاو } Τ. περταὺ [ἐκ τοῦ προηγ.] τὸ πρὸ τοῦ ἅλματος γινόμενον τρέξιμον· § ἅλμα· § διάστημα ὅπερ διατρέχει βέλος ἢ λίθος ῥιπτόμενος: قلق — τρέχω πρὸ τοῦ νὰ πηδήσω, ἤτοι λαμβάνω ὁρμὴν ὅπως πηδήσω.

پرتمك } Τ. περτ-μέκ, ῥμ. μτθ. μωλωπίζω.

پرتنمك } Τ. περτ-ιν-μὲκ [ἐκ τοῦ پرتمك] ῥμ. οὐδ. καὶ πθ. μωλωπίζομαι.

پرتك } Τ. ἢ پرتیك περτ-ὶκ [ἐκ τοῦ پرتمك] ἐπθ. μεμωλωπισμένος.

پرتو } Π. περτέβ, ὄν. φῶς, ἀκτίς: خورشید — ἀκτὶς ἡλίου· ||صاتق — φῶς ἐκπέμπω, καταυγάζω· || اق — λαμβάνω φῶς, διαπρέπω.

پرتوافشان } Π. περτεβ-ἐφσάν, καὶ پرتو نشان περτέβ-φεσάν, ἐπθ. ὁ διαχέων φῶς, καταυγάζων· § ἀφ. پرتو افشانی περτεβ-ἐφσανί, διάχυσις φωτός, καταυγασμός.

پرتوانداز } Π. περτεβ-ἐντάζ, ἐπθ. ὁ ῥίπτων ἀκτῖνας, ἀκτινοβόλος· § ἀφ. پرتو اندازی περτεβ-ἐνταζί, ἀκτινοβολία.

پرتوپاش } Π. περτεβ-πάζ, ἐπθ. ὁ διαδίδων φῶς, καταυγάζων· § ἀφ. پرتوپاشی περτεβ-πασί, καταυγασμός.

پرتوریز } Π. περτεβ-ριζ, ἐπθ. ὁ διαχέων φῶς, καταυγάζων· § ἀφ. پرتوریزی περτεβ-ριζί, καταυγασμός.

پرتوسوز } Π. περτεβ-σούζ, κοινῶς پرتوسز περτεβσίζ, ὄν. φακός.

پرتی } Τ. περτή, ὄν. ἀποσκευή, παλαιὰ καὶ τετριμμένα ἐνδύματα, ἔπιπλα, ῥάκη: خرتی — χερτή-περτή, ἢ — پری περή-περτή, ἢ — پلی παλή-περτή, μικρὰ καὶ εὐτελῆ καὶ ἀνωφελῆ πράγματα, ἔπιπλα κτλ. κουρέλλια· || پی طوپلامق — συναθροίζω τὴν ἀποσκευήν, ἤτοι

μάζομαι διὰ ν' ἀναχωρήσω· || پی قالدیرمق — αἴρω τὴν ἀποσκευήν, ἀναχωρῶ, μετοικίζομαι ἀλλαχοῦ· βλ. ἐπόμ. καὶ پریت καὶ پری.

پرتیق } Τ. περτὶκ [βλ. προηγ.] ἐπθ. ἐσχισμένος: — پرتیق γερτὶκ περτίκ, κατεσχισμένος, μεταβεβλημένος εἰς ῥάκη.

پرچم } Π. περτσέμ, ὄν. βόστρυχος, λόφος, ἤτοι θύσανος τρηχῶν, ὃν λαοί τινες φέρουσιν ἐν τῇ κορυφῇ τῆς κεφαλῆς κείροντες τὴν λοιπὴν κόμην· § χαίτη: آت — χαίτη ἵππου ἢ λέοντος· ||کسلك — ἐνηλικιοῦμαι [κόπτω θύσανον]· ||چوبان — ی — ἀχιλλεία [φυτ. βλ. καὶ قیصوم]· || دکر — ی εἶδος θαλασσίου μαλακίου, γοργονία· § κρουσὸς ἀφιέμενος εἰς τὴν κορυφὴν σημαίας, ἢ ἀκοντίου κτλ.

پرچین } Π. περτσίν, ὄν. στερέωσις καρφίου προσηλωμένου που διὰ τῆς στροφῆς καὶ ἀντιθέτου προσηλώσεως τοῦ ἐκ τοῦ ὀπισθεν μέρους ἐξελθόντος ἄκρου αὐτοῦ, κ. μυτογύρισμα· § μτφ. ἐνίσχυσις: چکز — ἐνισχύω, στερεῶ καρφίον κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον, κ. μυτογυρίζω· βλ. καὶ پرچینلامك.

پرچین } Π. περ-τσίν, ἐπθ. πλήρης ρυτίδων, λίαν ἐρρυτιδωμένος.

پرچینلامك } Τ. ἢ پرچینلمك περτσὶν-λεμέκ, ῥμ. μτθ. στερεῶ καρφίον προσηλωμένον στρέφων καὶ προσηλῶν ἀντιθέτως τὴν ἐκ τοῦ ἄλλου ἄκρον ἐξελθοῦσαν ἄκραν αὐτοῦ, κ. μυτογυρίζω· μτφ. ἐνισχύω.

پرخاش } Π. περ-χάζ, ὄν. πόλεμος, μάχη, ἔρις: — آتش τὸ πῦρ τοῦ πολέμου.

پرخاشجو } Π. περχάζ-τζού, ἐπθ. ὁ ζητῶν πόλεμον, φιλοπόλεμος, φιλέρις.

پرداخ } Τ. περτὰχ [ἐκ τοῦ ἑπομ.] ῥ. ἀφ. στιλβώσις, στίλβωμα, στιλπνότης· || Ρμ. چکز — στιλβῶ, στιλπνῶ [αἰτ.]· ||ویرمك — στιλβῶ, μτφ. ἐπιπλήττω αὐστηρῶς [δοτ.].

پرداخت } Π. περτάχτ [ἀορ. τοῦ پرداختن περταχτὲν] ἀφ. στίλβωσις, στίλβωμα, στιλπνότης.

پرداخته } Π. περταχτὲ [μετχ. τοῦ پرداختن περταχτὲν] ἐστιλβωμένος, διωργανωμένος, τακτοποιημένος.

پرداخچی } Τ. περταχ-τζή, ὄν. στιλβωτής.

پرداخلامق } Τ. περταχ-λαμάκ, ῥμ. μτθ. στιλβῶ, στιλπνῶ [αἰτ.].

پرداخلی } Τ. περταχ-λή, ἐπθ. ἐστιλβωμένος, ἐστιλπνωμένος.

پرداز } Π. περτὰζ [προστ. τοῦ پرداختن περταχτὲν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ στιλβῶν, ὁ κοσμῶν, ὁ διοργανῶν, συνθέτων, τακτοποιῶν, διευθύνων, διεξάγων, ἐκτελῶν: سخن — σοχὰν-περτάζ, εὔγλωττος, ῥήτωρ, ἀγορητής· || — نادر ναδιρὲ-περτάζ, ὁ λέγων λόγους ὡραίους, εὐφυολόγος· || — لله γαλὰτ-περτάζ, ὁ βαρβαρίζων καὶ σολοικίζων, ἤτοι ὁ ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ καὶ τῇ συνθέσει τοῦ λόγου ποιῶν σφάλματα προφορᾶς καὶ συντάξεως· || مصلحت — μαλαχὰτ-περτάζ, ὁ διευθύνων, τακτοποιῶν τὰς ὑποθέσεις· || — کار κιὰρ-περτάζ, ὁ διευθύνων τὰ πράγματα, ἢ πρόξενος [τῆς Περσίας].

پردل } Π. πὸρ-τὶλ, ἐπθ. πλήρης καρδίας, γενναῖος.

پرده } Π. περτέ, ὄν. παραπέτασμα παραθύρου, ἢ θύρας, αὐλαία, κάλυμμα, διάφραγμα, ὑμήν, μεμβράνη, λέπυρον καρποῦ τόνος μουσικός, καταρράκτης ὀφθαλμοῦ: پنجره — سی — παραπέτασμα παραθύρου· || قپو — سی παραπέτασμα θύρας· || — تخته ξύλινον διάφραγμα κήπου κτλ.· || بورون — سی διάφραγμα τῆς ῥινός· || معده — سی διάφραγμα κοιλίας· || یورك — سی — περικάρδιον· || کوز — سی καταρράκτης τοῦ ὀφθαλμοῦ [νόσος], ἢ ἀπροσεξία· || ساز — سی κανών, ἤτοι ξυλάριον διαιροῦν τὴν λαβὴν τῆς κιθάρας, βιολίου κτλ.|| پیانو — لری πλῆκτρα κλειδοκυμβάλου· || — اهل γυνὴ κεκαλυμμένη, σεμνή· || نیلگون — سی οὐρανὸς [κάλυμμα κυανοῦν]· || چکمك — سی σύρω κάλυμμα, καλύπτω· || قالدیرمق — αἴρω τὸ κάλυμμα, ἀποκαλύπτω· || پرتلمق — ἀχίζεται τὸ κάλυμμα, γίνεται ἀναιδής, ἀναιδέστατος· || — نیم ἡμίτονον, ὕφεσις, δίεσις· || — دن کیتمك اوست πιάνω τὸν ὑπάνω τόνον, πατῶ τὰς φωνάς, ὀργίζομαι· || — — βαθμηδόν, κλιμακηδόν, ἕνα ἕνα τόνον: — — ایرام و الحاجی آرتیرمق αὐξάνω τὴν ἐπιμονὴν κλιμακηδόν.

پرده برانداز } Π. περτὲ-πὲρ-ἐντάζ, ἐπθ. ὁ ἀποτινάσσων τὸ κάλυμμα, ὁ ἀποκαλύπτων: راز — ὁ ἀποκαλύπτων τὸ μυστικόν.

پرده بردار } Π. περτὲ-πὲρ-τάρ, ἐπθ. ὁ ἀνοίγων τὸ παραπέτασμα.

پرده بیرون } Π. περὶτ-πιρούν, ἐπθ. ὁ ἐκτὸς τοῦ παραπετάσματος, ὁ ὑπερβαίνων τὸ ὅριον, ἄσεμνος, ὑπερῴαλος.

پرده بیرونانه } Π. περὶτ-πιρουνανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἀσέμνῳ, ἄσεμνος, ὑπερῴαλος [πρᾶξις, λόγος] § ἐπρ. ἀσέμνως, ὑπερῴαλως.

پرده‌جی } Τ. περτε-τζί, ὀν. θυρωρὸς αἴρων ἢ κλείων τὸ παραπέτασμα τὸ πρὸ τῆς θύρας δωματίου ἢ γραφείου ἐξόχου προσώπου καὶ ἐπιτρέπων τοῖς ξένοις τὴν εἴσοδον ἢ ἐμποδίζων· λέγεται καὶ پرده‌دار.

پرده‌دار } Π. περὶτ-τάρ, ὀν. συνώνυμον τῷ پرده‌جی.

پرده‌در } Π. περὶτ-τέρ, ἐπθ. ὁ σχίζων τὸ κάλυμμα, ὁ ἀτιμάζων.

پرده‌سرا } Π. περὶτ-σερά, ὀν. μουσικός, ἀοιδός, ψάλτης· βλ. پرده شناس.

پرده‌سز } Τ. περὶτ-σίζ, ἐπθ. ὁ ἄνευ παραπετάσματος, καλύμματος· § ἀναιδής, ἄτιμος· βλ. پرده‌لی.

پرده‌شناس } Π. περὶτ-σινάς, ἐπθ. καὶ ὀν. ὁ γινώσκων τοὺς μουσικούς τόνους, μουσικός, ἀοιδός, ψάλτης· βλ. پرده‌سرا.

پرده‌کش } Π. περὶτ-κές, ἐπθ. ὁ αἴρων τὸ παραπέτασμα, τὸ κάλυμμα, ὁ καλύπτων.

پرده‌لنمك } Τ. περτε-λεντμέκ, ρημ. μτ. καλύπτομαι.

پرده‌لی } Τ. περτε-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων παραπέτασμα, κάλυμμα, σεμνός, τίμιος,

پرده‌نشین } Π. περὶτ-νισίν, ἐπθ. ὁ ὑπὸ τὸν πέπλον καθήμενος, κεκαλυμμένος, τίμιος.

پرس } Τ. πέρς, λέξις ἄνευ ἐννοίας καθ'ἑαυτήν, τιθεμένη δὲ μετὰ τὴν ترس βλ.

پرسان } Π. περσάν [μτχ. τοῦ پرسیدن περσιτέν] ἐρωτῶν.

پرست } Π. περὶστ [προστ. τοῦ پرستیدن περσιτέν, ἐν χρήσει ἐν συνθέσει] ὁ λατρεύων, ὁ ἀγαπῶν καθ'ὑπερβολήν, ἔκθυτος: —آتش ἀτὲς-περέστ, πυρολάτρης·||—بت εἰδωλολάτρης·||—مال χρηματολάτρης·||—لال φιλόδοξος· || —شهوت φιλήδονος, ἔκθυτος εἰς τὰς ἡδονάς·||—انكليز Ἀγγλόφιλος.

پرستار } Π. περστάρ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. λάτρις, θεράπων: خيال — λάτρις τῆς φαντασίας, ποιητής· § πλθ. پرستاران.

پرستاری } Π. περστάρ-ί, ὀν. λατρεία.

پرستش } Π. περστέ-ίς, ἀφ. λατρεία, ὑπερβολικὴ ἀγάπη: درجه‌سنده سومك — ἀγαπῶ εἰς βαθμὸν λατρείας, λατρεύω, ὑπεραγαπῶ.

پرستشکار } Π. περστίς-κιάρ, ἐπθ. λάτρις, λατρευτής: ی—ترك λάτρις τῆς νέας.

پرستشکارانه } Π. περστίς-κιαρανέ, ἐπθ. λατρευτικός· § λατρευτικῶς.

پرستنده } Π. περστεντὲ [μτχ. τοῦ پرستیدن περστιτὲν] ὁ λατρεύων.

پرستو } Π. περιστοφ, ὀν. χελιδών.

پرستیده } Π. περστὲ [μτχ. τοῦ پرستیدن περστιτὲν] ὁ λατρευόμενος, Θεός.

پرسش } Π. πορσίς [ἐκ τοῦ پرسیدن πορσιτὲν] ἀφ. ἐρώτησις: خاطر — ἐρώτησις περὶ ὑγιείας.

پرسنك } Τ. περσένκ [ἐκ τοῦ περσ. پرسنك] ἀντίρροπον, ἤτοι βάρος προστιθέμενον διὰτὴν ἰσορροπίαν, μτφ. παράρτημα, συμπλήρωμα, κατακλείς, ἀτροφή, ἐπῳδός: اردیك ی—λέξις ἢ φράσις συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένη, κατακλείς·|| ی—دیك, ἢ اغز—ی ὅ,τι ἔχει τις πάντοτε εἰς τὸ στόμα καὶ ἐπαναλαμβάνει, λέξις περιττή.

پرشنبه } Τ. περσένκέ, βλ. پنجشنبه.

پرکار } Π. περγκιάρ, ἢ پرکال περγκιάλ, κ. پرکل περγκέλ ἢ περγέλ ὀν. διαβήτης [ἐργαλεῖον]: پرکار کبی طولاشمه بر دائره‌ده μὴ στρέφου ἐν τινι κύκλῳ ὡς ὁ διαβήτης· § σκέλος: ی آچیق—μακροσκελής·|| ی آچق—ἀνοίγω τὰ σκέλη, ἤτοι περιπατῶ ταχέως.

پرکارلامق } Τ. περγκιαρ-λαμάκ, κ. پرکلمك περγελλεμέκ, ρημ. μτδ. μετρῶ διὰ τοῦ διαβήτου, ἐκτιμῶ καλῶς [αἰτ.].

پرکاله } Π. περγκιαλέ, ὀν. τιμῆμα, τεμάχιον· § ὕφασμα ἐκ σκληροῦ νήματος.

پرکاله‌باش } Τ. περγκιαλὲ-τάς, ὀν. πριόνιον κόπτον τὰ ξύλα στρογγύλα.

پرکل } Τ. περγκὲλ ἢ περγέλ, κατὰ παραφθορὰν ἐκ τοῦ پرکار βλέπε.

پرکالمك } Τ. περγελ-λεμέκ, ἀντὶ پرکارلامق βλέπε.

پرکنده } Ιτ. περκεντὲ [brigantin] ὀν. δρόμων, μικρὸν βρίκιον πειρατικόν.

پرکی } περκὶ [κατὰ τὸ ἰταλ.] ὀν. εἶδος ἰχθύος τῆς λίμνης μὲ χονδρὰ λέπια.

پرلاق } Τ. περ-λὰκ [ἐκ τοῦ پرلامق] ὀν. κράκτης, ἤτοι πτηνὸν ὅπερ οἱ ὀρνιθοθῆραι δένουσι περὶ τὴν παγίδα ἐκ τοῦ ποδὸς ὅπως ἐξελκύῃ τὰ πτηνὰ εἰς αὐτήν· βλ. پالاچی.

پرلامق } Τ. περ-λαμάκ, ρημ. οὐδ. πετῶ ἐκ φόβου [ἐπὶ μικρῶν πτηνῶν].

پرلانمق } Τ. περ-λανμάκ, ρημ. οὐδ. πτερυγίζω [ἐπὶ νεογνῶν πτηνοῦ προσπαθούντων νὰ πετάξωσι].

پرلانتی } Ιτ. περλάντι ἢ پرلانته περλάντε [brillante] ὀν. ἀδάμας ὁ πολύδρος, κ. περλάντι.

پرلانغج } Τ. περ-λανγκὶτς [ἐκ τοῦ پرلامق] ὀν. στρόβιλος ἔχων ὀπὰς καὶ βομβῶν ὅταν στρέφηται· βλ. طوپاچ.

پرلدی } Τ. περελ-τί, ταὐτὸ پارلدی βλ.

پرماق } Τ. παρμάκ, پرملامق, پاملامق, پارملامق, پارمق, پارمقلامق, پارمقلاق, پارمقلق.

پرمچه } Ιτ. περμετσέ, ὀν. κάλως λεπτότερος τοῦ پارلق βλ.

پرن } Π. περέν, συνθέστ. پرین περίν, ὀν. πλειάδες [ἀστ.].

پرنار } Ελ. περνάρ, κοινῶς پرنال περνάλ, ὀν. πρίνος, κ. πρινάρι [ῥητ.]: — کومری ἄνθραξ ἐκ πρίνου.

پرنارلق } Τ. περναρ-λὰκ, ὀν. τόπος ἢ δάσος πλήρες πρίνων.

پرنال } περνάλ, βλ. پرنار.

پرنج } Τ. περινὶζ [ἐκ τοῦ π. پرنج] ὀν. ὄρυζα· || اوی — ὀρυζάλευρον.

پرنج } Τ. περινὶζ, ὀν. ὀρείχαλκος, κ. μπροῦντζος [bronze]· § [ἐπθ.] ὀρειχάλκινος.

پرنجی } Τ. περινὶζ-τζί, ὀν. ὁ πωλητὴς ὀρύζης· § ὁ κατεργαζόμενος τὸν ὀρείχαλκον.

پرنجلك } Τ. περινὶζ-λὶκ, ὀν. ὀρυζών.

پرند } Π. περέντ, ὀν. ὕφασμα μεταξωτὸν ἄνευ κλαδίων· ἀντίθετον پرنیان βλ.

پرنده } Π. περεντέ, ἐν τῇ ποιήσει καὶ περεντέ, ἐπθ. ἱπτάμενος, πτηνόν: — و چرنده τὰ πτηνὰ καὶ τὰ ζῶα· § κυβιστησις, κ. τακλᾶς: آتق — κυβιστῶ, κάμνω τακλάδες, μτφ. ἀπατῶ: آتلمق — اكله μετ'αὐτοῦ δὲν δύναται τις νὰ κυβιστήσῃ, νὰ συναγωνισθῇ, ἤτοι εἶναι δεινὸς εἰς τὸ ἀπατᾶν·|| دن كندوسن آتق — ἐξαπατῶ, πλανῶ [αἰτ.].

پرنده‌باز } Π. περεντὲ-τάζ, ὀν. ὁ ἐπιτήδειος εἰς κυβιστησιν [τακλᾶ], κυβιστητήρ, ἀκροβάτης, σχοινοβάτης.

پرنس } Γλ. πρὲνς [princo] ὀν. πρίγκιψ, ἡγεμών: ی—بلغارستان ὁ ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας.

پرنسس } Γλ. πρενσὲς [princesso] ὀν. πριγκήπισσα, ἡγεμονίς.

پرنیان } Π. περνιγιάν, ὀν. ὕφασμα μεταξωτὸν κλαδωτὸν [βλ. پرند]·|| خو — ὁ καλῶν ἠθῶν, ἤπιος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους.

پروا } Π. περβά, ὀν. φόβος, δειλία, προφύλαξις, ἐμμονή: Ρμ. چكمك ἢ چكمك—φοβοῦμαι [τῇ دن]: استقامت مسلكن طوت چكمه — کیمسه‌دن کرατεῖ τὴν ὁδὸν τῆς τιμιότητος, μηδένα φοβοῦ· || — ی ἀφοβος, ἀτρόμητος καὶ ἐπρ. ἀφόβως, τολμηρῶς, θρασέως.

پروار } Π. περβάρ, ἢ پروارە περβαρέ, ἢ پرواری περβαρί, ἐπθ. εὐτραφής: كو — βοῦς εὐτραφής· βλ. پرور.

پرواز } Π. περβάζ, ἀφ. πτῆσις. || Ρμ. ἱπτασθαι: تاوليه‌سين — پالاره طوغری اچه دوچار شهباز εἰς τὰ ὑψηλὰ μὴ ἵπτασαι, ἵνα μὴ περιπέσῃς εἰς τὸν ἱέρακα· § ὁ ἱπτάμενος: ی — قلاه-پرواز [βλ. λ.] ἢ — بلند قلاه-پرواز, ὁ ἱπτάμενος ὑψηλά, ὑψιπέτης, ὁ ὑπὲρ τὰς δυνάμεις του πράττων· § كو — τόπος πτήσεως.

پرواز } Τ. περβὰζ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. στεφάνη: ی—آيو στεφάνη καθρέπτου· § στεφάνη γεισώματος οἰκοδομῆς· § παρυφή,

ἤτοι γαρνιτοῦρα ἐνδύματος ἢ τάπητος: البسه ی— παρυφὴ ἐνδύματος.

پرواسز } Τ. περβα-σής, ἐπθ. ἄφοβος, ἀτρόμητος, θρασύς· § ἐπρ. ἀφόβως κτλ.

پرواسزلق } Τ. περβασής-λίκ, ἀφ. ἀφοβία, τόλμη, θράσος.

پروانه } Π. περβανέ, ὄν. φάλαινα, κ. κανδηλοσβύστης [ἔντ.]· § τροχὸς πλοίου, μύλου κτλ. سی—وابور τροχὸς πλοίου.

پروتستان } Γλ. προτεστὰν [protestant] ὄν. Διαμαρτυρόμενος.

پروتستانلق } Τ. προτεσταν-λίκ, ἀφ. προτεσταντισμός.

پروتستو } Ιτ. προτέστο [protesto] ὄν. διαμαρτύρησις, διαμαρτυρικόν· ‖ Ρμ. διαμαρτύρομαι: كچ — عليهنده برينك διαμαρτύρομαι κατά τινος· ‖[αἰτ.]: ايچش—اقاده سنی διεμαρτυρήθη κατὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ. ‖ مكتب انشاسنده اجنبی عملهك استخدام ايدلسنی—ايچش διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς προσλήψεως ξένων ἐργατῶν ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῆς σχολῆς.

پروتوقول } Ελ. προτοκόλ, ὄν. πρωτόκολλον, ἤτοι πρακτικὸν συνεδριάσεως ἀντιπροσώπων διαφόρων κρατῶν.

پرور } Π. περβὲρ [προστ. τοῦ پروردن περβερτέν, τρέφειν, ἐν χρήσει πρὸς σχηματισμὸν συνθέτων ἐπιθέτων ἀντιστοίχων πρὸς τὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐκ τῆς λ. φίλος] ὁ τρέφων, ὁ εὐνοῶν, ἀγαπῶν, προστατεύων, προστάτης: —معارف ὁ προστάτης τῆς παιδείας, φιλόμουσος· ‖ — بنده ὁ προστατεύων, εὐνοῶν τοὺς θεράποντάς του, φιλοθεράπων· ‖ — فقرا φιλόπτωχος· ‖—غريب φιλόξενος· ‖ — تن ὁ τρέφων τὸ σῶμα [τέν], μαλθακός, ἀθροδίαιτος, φιλήδονος.

پروردكار } Π. περβερτιγκιὰρ [ἐκ τοῦ پروردن περβερτέν, βλ. προηγ. καὶ كار γκιὰρ] ὄν. ὁ τρέφων πάντας, ὁ Θεός: —جناب ὁ Ὑψιστος ὁ τρέφων τοὺς πάντας.

پروردكان } Π. περβερτεγκιὰν, βλ. پرورده.

پرورده } Π. περβερτὲ [μτχ. τοῦ پروردن περβερτὲν] τεθραμμένος, ἀνατεθραμμένος: —عاطفت و احسان شهنشاهی اولان شاكردان οἱ μαθηταὶ οἵτινες εἶναι ἀνατεθραμμένοι διὰ τῆς Αὐτοκρατορικῆς εὐμενείας καὶ εὐεργεσίας. ‖ Ρμ. اولق — ἀνατρέφομαι [τῇ ἢ]· § πλθ. پروردكان περβερτεγκιὰν.

پرورش } Π. περβερ-ὶς, ἀφ. τὸ ἀνατρέφειν, ἀνατροφή: بولق—εὑρίσκω ἀνατροφήν, ἀνατρέφομαι· ‖ بولش — كيمك دست تربيه سنده ἐν τῇ χειρὶ τῆς ἀγωγῆς τίνος ἀνετράφη;

پرورش آموز } Π. περβερὶς-αμούζ, ἐπθ. ὁ διδάσκων καὶ διδασκόμενος.

پرورشياب } Π. περβερὶς-γιάκ, ἐπθ. ὁ εὑρὼν ἀνατροφήν, ἀνατεθραμμένος. ‖Ρμ. اولق — ἀνατρέφομαι: چوجقلر —علم οἱ παῖδες ἀνατρέφονται ἐν παιδείᾳ καὶ τελειότητι· ‖ [τῇ ἢ]: عنايت و عاطفت مخصوصه پادشاهی ايله—اولشدر ἀνετράφη δι' ἰδιαιτέρας Αὐτοκρατορικῆς εὐεργεσίας καὶ εὐμενείας.

پرورنده } Π. περβερεντὲ [μτχ. τοῦ پروردن περβερτὲν] τρέφων, ἀνατρέφων.

پروز } Τ. πορόζ, پروزلمك • پروزلی κτλ. βλ. پوروز • پوروزلمك κτλ.

پروژه } Γλ. προζὲ [projet] ὄν. διάγραμμα οἰκοδομῆς ἢ ἄλλης ἐπιχειρήσεως ἐργολαβικῆς· § σχέδιον ἐκθέσεως, νομοσχέδιον.

پروسيا } ἢ پروسيه προύσια, ὄν. κ. Πρωσσία· ‖پروسيالی προύσιαλη, Πρώσσος.

پروغرام } Ελ. προγράμ, ὄν. πρόγραμμα μαθημάτων ἢ πορείας, ἐνεργείας: مكتب—ی τὸ πρόγραμμα τῆς σχολῆς [βλ. جدول].

پروقه } Ιτ. περούκα [perrucca] ὄν. φενάκη, κ. περούκα.

پروكار } Γλ. περουκιὰρ [perruquier] ὄν. κουρεύς, κομμωτής.

پرومس } Γλ. προμὲς [promesse] ὄν. γραμμάτιον μετοχῆς λαχειοφόρου, πωλούμενον πρὸ τῆς κληρώσεως τοῦ λαχείου καὶ κερδίζον τὸ ὅλον ἢ τὸ μέρος τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἐν περιπτώσει κληρώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῆς μετοχῆς ἤθελεν αὕτη κερδήσει· βλ. حصه καὶ بلت.

پرووه } Ιτ. πρόβα [prua] ὄν. πρώρα: —دیرکی πρωραῖος ἱστός· ‖يلكنی — πρωραῖον ἱστίον· § δοκιμή· ‖Ρμ. كچ— δοκιμάζω.

پرووه لی } Τ. πρόβα-λη, ἐπθ.: اختار— ἀντικλείδιον.

پرويز } Π. περβίζ, ἐπθ. νικητής· § ἰχθύς· § ἐπίθετον βασιλέως τῆς Περσίας.

پروين } Π. περβὶν, ὄν. πλειάδες [ἀστ.]· βλ. پرن.

پره بولی } Ελ. πιρέκολι, ὄν. πρόπολις, ἤτοι ὕλη μέλαινα καὶ εὐώδης ἐξαγομένη ἐκ τοῦ μελισσείου κηροῦ, δι' ἧς αἱ μέλισσαι χρίουσι τὰς ὀπὰς τῆς κυψέλης.

پرەسه } Ελ. περεσὲ [περασιὰ] ὄν. στάθμη, ἤτοι τὸ σχοινίον δι' οὗ οἱ τέκτονες εὑρίσκουσι τὴν κάθετον διεύθυνσιν τοῦ τοίχου, ἢ τὴν εὐθυγραμμίαν, κ. περασιάν: اق يه—μετρῶ τὴν εὐθυγραμμίαν, μτφ. σχεδιάζω, κάμνω σχέδιον ἐνεργείας· § σειρά, ἀκμή: بر ايشی—سنه φέρω τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν σειρὰν [περεσεσινὲ], ἤτοι εἰς καλὸν σημεῖον.

پرهيز } Π. περχὶζ [προστ. τοῦ پرهيزيدن περχιζιτέν], ὄν. δίαιτα, ἀποχὴ ἀπό τινων φαγητῶν καὶ ποτῶν, νηστεία τῶν χριστιανῶν, ἐγκράτεια: — بيوك μεγάλη νηστεία, ἐγκράτεια· ‖كچ—τηρῶ δίαιταν, ἀποφεύγω βλαβερὰ φαγητὰ ἢ πράξεις, ἐγκρατεύομαι, ἀπέχω· ‖طوغ—τηρῶ νηστείαν, νηστεύω τὴν τεσσαρακοστήν· ‖يوزمق—καταλύω τὴν τεσσαρακοστήν· ‖اوزره بولنمق— صيق εἶμαι ὑπὸ αὐστηρὰν δίαιταν· ‖ كچی — φαγητὸν νηστήσιμον· ‖ و ه— ی ترشیی لحه αὕτη ἡ νηστεία πρὸς τί; τοῦτο τὸ ἀλμευτὸν λάχανον πρὸς τί; πρμ. [ἐπὶ πραγμάτων ἀσυμβιβάστων].

پرهيزجی } Τ. περχιζ-τζί, ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ἕνεκα φόβου ἀσθενείας τηρῶν δίαιταν πολλήν, ἢ ὁ συνιστῶν πάντοτε δίαιταν.

پرهيزكار } Π. περχιζ-κιὰρ, ἐπθ. καὶ ὄν. ὁ ἀπέχων ἀπὸ τῶν ἀπηγορευμένων πραγμάτων, ἐγκρατής, εὐλαβής· § πλθ. پرهيزكاران.

پرهيزكارانه } Π. περχιζ-κιαρανέ, ἐπθ. ὁ ἀνήκων ἐγκρατεῖ, εὐλαβεῖ, ἐγκρατευτικός· § ἐπρ. ἐγκρατῶς.

پرهيزكاری } Π. περχιζ-κιαρί, ἀφ. ἀποχὴ ἀπὸ τῶν ἀπηγορευμένων πραγμάτων, ἐγκράτεια, εὐλάβεια.

پرهيزكارلق } Π. περχιζ-κιαρλίκ, ἀφ. ταὐτόσημον τῷ پرهيزكاری βλ.

پری } Π. περὶ [πτερυγωτός, βλ. پر πτέρυξ] ὄν. νύμφη, ἤτοι θεά, νηρηΐς, ἄγγελος ἢ πνεῦμα ὡραιότατον, γυνὴ ὡραιοτάτη: بيكر — ἢ ἔχουσα μορφὴν νύμφης, ἢ رخسار — ἢ ἔχουσα παρειὰν νύμφης, ἢ رو —ἢ ἔχουσα πρόσωπον νύμφης, ἢ زاد— γόνος νύμφης, ἢ وش— νυμφοειδής, ἤτοι γυνὴ ὡραιοτάτη· ‖ علی — βλ. كچری· § πλθ. پريان περιγιὰν.

پری } Τ. πιρῆ, βλ. پرنی.

پری افسا } Π. περὶ-εφσά, ἢ افسای پری περὶ-εφσάϊ, ὄν. μάγος· λέγεται καὶ پری خوان περι-χὰν, پری سا περι-σά, ἢ پری سای περι-σάϊ.

پريان } Π. περιγιὰν, πλθ. τοῦ پری βλ.

پريان } Π. πιργιὰν, ἐσφαλμένον ἀντὶ پريان πιργιὰν, βλ.

پريجك } Τ. περι-τζίκ, ἢ علی پری περὶ ἀλλετί, ὄν. εἶδος ἐπιληψίας.

پری دار } Π. περι-τὰρ, ἐπθ. καὶ ὄν. δαιμονάλιπτος, δαιμονιζόμενος.

پريشان } Π. περισὰν, ἐπθ. διεσπαρμένος, ὁ ἐν ἀκαταστασίᾳ, συγκεχυμένος, ἄτακτος, φύρδην μίγδην, κατεστραμμένος, ἠφανισμένος, ὁ τραπεὶς εἰς φυγήν, ἄθλιος, ἐλεεινός, δυστυχής, τεθλιμμένος: —زلف βόστρυχος συγκεχυμένος, ἄτακτος· ‖—خواب ὄνειρον συγκεχυμένον· ‖ —اوراق φύλλα, ἤτοι ἔγγραφα συγκεχυμένα, φύρδην μίγδην· ‖ — افكار αἱ ἰδέαι μου συγκεχυμέναι [εἶναι]· ‖— حال ἢ κατάστασίς μου κατεστραμμένη, ἢ حال — κατεστραμμένος, ἐλεεινός.

پريشانلق } Τ. περισὰν-λίκ, ἀφ. σύγχυσις, ταραχή κτλ. σύνων. پريشانی.

پريشانی } Π. περισὰν-ὶ, ἀφ. ἀκαταστασία, σύγχυσις, ἀταξία, ταραχή, καταστροφή, ἀθλιότης, ἐλεεινότης, κτλ. βλ. پريشان: افكار ، —σύγχυσις ἰδεῶν· ‖ ذهن ، — σύγχυσις, ταραχὴ νοός.

پريشانيت } περισὰν-ιγέτ, ἀφ. ἀραβ. βαρβαρισμός· τὸ ὀρθὸν پريشانی βλ.

پزونك } Τ. πεζεβὲνὶ [ἐκ τοῦ π. پازن ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ آپش آهنك] ὄν. μαστρωπός, ἄτιμος.

پزونكلك } Τ. πεζεβενὶ-λίκ, ἀφ. μαστρωπία, ἀτιμία.

پژمرده } Π. πεζμορτὲ [μτχ. τοῦ پژمردن πεζμορτὲν] ὠχρός: —غنچه καλυξ

μεμαραμμένος ‖ قیافت—οὗ ἡ ἐνδυμασία ἐν κακῇ καταστάσει, πεπαλαιωμένη, κακοενδεδυμένος.

پس } Π. **πές**, ὄν. ὀπίσω, κατόπιν: ویش — **πές οὐ πίς**, ὀπίσω καὶ ἐμπρός, ἢ κατόπιν καὶ πρότερον· ‖ — و پش, ἐμπρὸς καὶ κατόπιν: —دیوار **πέσι τιϑάρ**, ἢ پرده— **πέσι περτέ**, ὄπισθεν τοῦ τοίχου, ἤτοι κρύπτομαι ἢ πράττω τι κρυφίως· ‖— ایلی εὐτελής, οὗ ὁ βαθμός, ἢ κοινωνικὴ θέσις εὐτελής· § ἐπρ. ἑπομένως, λοιπόν, ὅϑεν [τουρκ. ایدی ἢ ایسه ایلی]· ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ σήμερον ἐξέλιπεν ἡ χρῆσις· βλ. καὶ پش.

پس } Τ. **πές**, ἐπϑ. χαμηλός, ταπεινός: — سس χαμηλὴ φωνή· ἀντίϑ. دیك βλ.

پساپورط } βλ. پاساپورت.

پسادست } Π. **πέσα-τέστ**, ὄν. λαψοδοσία ἐπὶ πιστώσει· τουρκ. ویره‌سیه.

پساوند } Π. **πεσαϑέντ**, ὄν. ὁμοιοκαταληξία ἐν τῇ ποιήσει.

پست } Π. **πέστ**, ἐπϑ. ταπεινός, εὐτελής, ποταπός: فطرت —, ἢ طینت — εὐτελὴς τὴν φύσιν, τὸν χαρακτῆρα, χαμερπής, ψαῦλος, πρόστυχος· ‖بخت—ὁ εὐτελοῦς τύχης, ἀτυχής· ‖ فطرتلره زینت ایله رفعت کلز—τοῖς εὐτελέσιν ἐκ τοῦ στολισμοῦ δὲν προέρχεται ἀνύψωσις.

پستی } Π. **πεστ-ί**, ἀφ. ταπεινότης, εὐτέλεια, χαμέρπεια: یکدیکرك افتاده‌سیدر — و مستی ἀλλήλων ἐράστριαι εἰσιν ἡ χαμέρπεια καὶ ἡ μέϑη.

پستان } Π. **πιστάν**, ὄν. μαστός: مادر—μαστὸς μητρός.

پستر } Π. **πιστέρ**, ὀρϑότερον بستر βλ.

پسته } Π. **πιστέ**, ὄν. πιστάκιον, κ. φιστίκι, βλ. فستق ‖ خندان—πιστάκιον χαῦνον, ἢ στόμα μειδιῶν· [ἄλλοτε οἱ ποιηταὶ παρωμοίαζον τὸ στόμα τῆς ὡραίας πρὸς πιστάκιον].

پستیل } ἢ پستیل **πεστίλ** [κατὰ τὸ قاموس عثمانی ἐκ τοῦ λατ. [pastilla] ὄν. μάζα ὀπωρικῶν, ἰδίᾳ δαμασκήνων ἢ βερυκόκκων πεπιεσμένων καὶ ἐξηραμένων, ἀποτελοῦσα φύλλα πλατέα καὶ λεπτά, κ. πεστίλα: ی—اریك **πεστίλι** δαμασκήνων· ‖ — قایسی **πεστίλα** βερυκόκκων· ‖ —ی چیقارمق—δίρω ἀπινῶς [ἐξάγω τὸ πεστίλι του, πεστιλινί].

پسر } Π. **πσέρ**, ὄν. υἱός, ἄρρεν παιδίον.

پسقپوس } Ἑλ. **πίσκοπος**, ὄν. ἐπίσκοπος: —باش ἀρχιεπίσκοπος.

پسقپوسخانه } Τ. **πισκοπος-χανέ**, ὄν. κατοικία, ὕδρα τοῦ ἐπισκόπου, ἐπισκοπή.

پسقپوسلق } Τ. **πισκοπος-λούκ**, ἀφ. τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ἐπισκοπή.

پسك } **πσίκ**, βλ. پسی.

پسکل } **πσκιζόλ**, βλ. پوسکول.

پسمانده } Π. **πεσ-μανέ**, ἐπϑ. ὁ ὀπίσω μένων, καϑυστερῶν, ὑπολειπόμενος: قالق—, ἢ ὀρϑότερον اولق—καϑυστερῶ, ὑπολείπομαι· ‖ خور — **πεσμανέ-χόρ**, ὁ τρώγων τὰ ὑπολειπόμενα, τὰ περισσεύματα.

پسند } Π. **πεσὲνέ** [προστ. τοῦ پسندیدن **πεσενέιέν**, ἐν συνϑέσει] ἐπϑ. ὁ ἀρέσκων, ἐπιδοκιμάζων, ϑαυμάζων: — خود αὐτάρεσκος, φίλαυτος, οἰηματίας· ‖ — مشکل ὁ εἰς ὃν δυσκόλως ἀρέσκει τι ἢ τίποτε δὲν ἀρέσκει, δύσκολος· ‖ —دل ὁ ἀρέσκων τῇ καρδίᾳ, ὁ σύμφωνος τῇ ἐπιϑυμίᾳ τῆς καρδίας, ϑυμήρης· ‖—عالی ϑαυμαστὴς ὑψηλῶν ἔργων ἢ ἰδεῶν, μεγαλόφρων. ‖ Ἐμ. کیف]— ἐπιδοκιμάζω, ϑαυμάζω [alt.].

پسندانه } Π. **πεσενέ-ανέ**, ἐπϑ. ὁ ἀρμόζων τῷ ἀρέσκοντι, ἐπιδοκιμάζοντι, ϑαυμάζοντι: — خود ὁ ἀρμόζων τῷ αὐταρέσκῳ, ἐγωϊστικὸς καὶ ἐπρ. αὐταρέσκως κτλ· ‖— مشکل ὁ ἀρμόζων ἀνϑρώπῳ εἰς ὃν δυσκόλως ἀρέσκει τι, καὶ ἐπρ. κατὰ τρόπον ἀρμόζοντα κτλ.

پسندیده } Π. **πεσενέιέ** [μετχ. τοῦ پسندیدن **πεσενέιέν**] ἐπιδοκιμασθείς, ἀρεστός, ἐπαινετός: —اخلاق ἢϑη ἀρεστά, ἐπαινετά· ‖— لا ἀποδοκιμαζόμενος, ἀποδοκιμαστέος, ὁ μὴ ἀρεστός, ὁ μὴ ἐπαινετός: — لا اطوار συμπεριφορὰ ἀποδοκιμαζομένη, μὴ ἀρεστή.

پسوس } Τ. **πεσούς**, ὄν. λυχνάριον πήλινον, ἐν χρήσει πρὸς φωτισμὸν διὰ στέατος· ‖ ی—طوپ δοχεῖον τρυπητὸν πρὸς πυράκτωσιν τῶν σφαιρῶν τῶν τηλεβόλων.

پسی } Τ. **πισί**, ἢ پسیك **πισίκ**, ὄν. γαλῆ, κ. πισίκα: — —νεογνὸν γαλῆς, ψιψί· βλ. کدی· ‖ اوتی — ἄσαρον [χόρτον τῆς κριθῆς].

پسی } Ἑλ. **πισί**, ὄν. πλάταξ, ψῆσσα, κοιν. πισί.

پسین } Π. **πεσ-ὶν** [ἐκ τοῦ پس] ἐπϑ. ὁ ὀπίσω, ὁ τελευταῖος· ‖ —و پشین ὁ προηγούμενος καὶ ὁ τελευταῖος. § χαμηλός, ἐλαφρός: —آواز φωνὴ χαμηλή, ἐλαφρά.

پش } Τ. **πὲς** [ἐκ τοῦ π. پس] ὄν. ἄκρον, κράσπεδον, ποδιὰ ἱματίου: ی—انتاری τὰ κράσπεδα τοῦ ἀντεριοῦ [χιτῶνος]· § τὸ κατόπιν κ. καταπόδι, παρὰ ἢ κατὰ πόδας: ایچ—دوشمك πίπτω καταπόδι [**πεσινέ**], παρὰ πόδας ἕπομαι, παρακολουϑῶ, ἀναζητῶ· ‖ —دنده περιφέρομαι κατόπιν τινος [**πεσινέ**], ἐπιδιώκω ὑπόϑεσιν· ‖ —نی طوتمق παίρνω τὸ κατόπιν [**πεσινί**], παρακολουϑῶ· ‖ —نی ارامق δὲν ἀφίνω τὸ καταπόδι τῆς ἀμάξης, παρὰ πόδας ἀκολουϑῶ τὴν ἅμαξαν.

پشت } Π. **πσάτ**, ὄν. ῥάχις, ὀπίσω· [ἡ λέξις ὡς κακόμφατος ἤρχισε νὰ περιπίπτῃ εἰς ἀχρηστίαν· βλ. پوشت]: پا — **πσάτι-πά** πέλμα [ποδός], κ. πατοῦνα· ‖ پاژن—**πσάτι-παζὲν**, ὁ κτυπῶν τὸ πέλμα, ἤτοι ὁ φεύγων ἢ ὁ λακτίζων· ‖ —ر دیوار **πσάτ κὲρ τιϑάρ**, ἔκπληκτος, ἐκϑαμβός.

پشتخته } Τ. **πεσ-ταχτὰ** [ἐκ τοῦ περισ. پش تخته] ὄν. ἀσάκιον, ἐφ' οὗ συνήϑως οἱ ἀγυραμοιβοὶ μετροῦσι χρήματα· § πρόχειρον μικρὸν χρηματοκιβώτιον χρησιμεῦον καὶ ὡς γραφεῖον.

پشتمال } Τ. **πεσταμὰλ** [ἐκ τοῦ π. پشت ῥάχις καὶ مال τρίβω, βλ. دستمال] ὄν. περίζωμα ἢ πλατεῖα ὀϑόνη, δι' ἧς ἀπομάσσει τις τὸ σῶμα μετὰ τὸ λουτρόν, κ. **πεστεμάλι**: — ایپك περίζωμα μετάξινον· § ی — حمام περίζωμα λουτροῦ: ی کپ اوموزه آتمش — حمام τὸ ἔρριψεν ἐπ' ὤμων ὡς περίζωμα λουτροῦ.

پشتمالجی } Τ. **πεσταμαλ-τζῆ**, ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ἢ ὁ πωλητὴς περιζωμάτων· βλ. پشتمال.

پشتمالق } Τ. **πεσταμαλ-λίκ**, ὄν. δικαίωμα πελατείας, ἤτοι ποσὸν χρηματικὸν διδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος σὺν τῷ ἐνοικίῳ, λόγῳ πελατείας τοῦ καταστήματος τούτου.

پشتو } Ἰτ. ἢ پشطو **πιστόλ** [pistola] ὄν. πιστόλιον: —دوز περίστροφον, πολύκροτον· ‖ طقوز پاتلار—ی οὗ τὸ πιστόλιον ἐνεάκις κροτεῖ, ἤτοι ὀνομάσδης· βλ. طپانچه.

پشتواره } Π. **πσάτ-βαρέ**, ὄν. φορτίον [τῆς ῥάχεως].

پشته } Π. **πσάτέ**, ὄν. σωρός, ὀπωρία, στοῖβα.

پشتیبان } Π. **πσάτι-πάν**, ἢ پشتوان **πσάτιβάν**, ὄν. δοκός, ὑποστήριγμα: —اورمق κτυπῶ δοκούς, ὑποστηρίζω οἰκοδομήν· § μεταφ. στήριγμα, ἀντιλήπτωρ, βοηϑός.

پشرف } Τ. **πεσ-ρὲφ**, ἢ ὀρϑότερον پشرو **πεσρὲφ** [ἐκ τοῦ π. پشرو **πιζ-ρέϑ**, βλ.] ὄν. στροφή, προανάκρουσμα, ἤτοι τεμάχιον παιζόμενον προοιμιακῶς ὑπὸ τῆς μουσικῆς πρὸ τοῦ κυρίως παιχϑησομένου: ‖ اولماز—زورنده چیقارسه بختك εἰς τὸν αὐλὸν δὲν ὑπάρχει προανάκρουσμα· ὅ,τι ἐξέλϑῃ εἰς τὴν τύχην σου [παρμ.]· § εἶδος πυραύλου, ψυσεκίου: — هوائی βλῆμα περιλαμπάνον πολλὰς σφαίρας.

پشطو } **πιστόϑ**, βλ. پشتو.

پشکش } Τ. **πεσ-κὲς** [ἐκ τοῦ π. پشکش, βλ.] ὄν. δῶρον: چکمك — προσφέρω δῶρον.

پشکیر } Τ. **πεσκὶρ** [ἐκ τοῦ π. پشکیر, **πιζ-γκὶρ**] ὄν. περίζωμα ἢ πετσέτα τοῦ τραπεζίου, ἣν φέρει τις ἐπὶ τῶν γονάτων, ἢ τοῦ στήϑους· § χειρόμακτρον· λέγεται καὶ ال پشکیری.

پشکین } Τ. **πισκὶν**, βλ. پیشکین.

پشم } Π. **πέσμ**, ὄν. ἔριον, μαλλίον: —دولت στυπεῖον τοῦ μελανοδοχείου.

پشمان } **πισμάν**, βλ. پشیمان.

پشمك } Τ. **πισμὲκ**, βλ. پیشمك.

پشمه } Τ. **πεσμέ**, ὄν. στενὴ σιδηρᾶ πλάξ πρὸ τῆς τραπέζης, ἐφ' ἧς ἐργάζεται ὁ τορευτής· βλ. καὶ پشه.

پشمین } Π. **πεσμ-ὶν**, ἢ پشمینه **πεσμ-ινέ**, ἐπϑ. μάλλινος: —کلاه κάλυμμα [κεφαλῆς] μάλλινον· ‖ — خرقه μάλλινος ἐπενδύτης.

پشورمك } Τ. **πισιρμὲκ**, βλ. پیشورمك ἢ پشرمك.

پشه } Π. **πεσέ**, ὄν. κώνωψ: ایله خدا — توفیق ایدر قلع جبال ὁ κώνωψ τῇ βοηϑείᾳ τοῦ Θεοῦ ἀναστῇ τὰ ὄρη [στίχ.].

پشه کار } πεσὲ - κιάρ, ἀντὶ پشه کار, βλ.

پشه کیر } Π. πεσε-γκίρ, ὄν. ὁ συλλαμβάνων μυῖας, ἄργος ἄνθρωπος.

پشیز } Π. πεσίζ, καὶ پشیز πεσιζέ, ὄν. λεπίς, φολίς.

پشیمان } Π. πεσιμάν, κ. پشمان πισμάν, ἐπθ. μεταμεμελημένος, μετάμελος [دن]: ایتدیکم ایلکدن — م εἶμαι μεταμεμελημένος διὰ τὸ καλὸν ὅπερ ἔκαμα· ‖Ρμ. اولق — μεταμελοῦμαι [δοτ.]: اولدی — ویلدیکنه μετεμελήθη δι'ὅ,τι εἶπε.

پشیمانلق } Τ. πεσιμαν-λήκ, κ. πισμανλὴκ, ἀφ. μεταμέλεια: کتیرمجك همیچ — ایشده بولنه ر μὴ πράττε τι, ὅπερ θὰ προξενήσῃ [φέρῃ] μεταμέλειαν· ‖ اخیر — صوك ἢ τελευταία μεταμέλεια δὲν ὠφελεῖ.

پشیمانی } Π. πεσιμαν-ί, ἀφ. ταὐτόσημον τῷ προηγουμένῳ : روز — ἢ ἡμέρα τῆς δευτέρας παρουσίας [τῆς μεταμελείας].

پشین } Τ. πεσὶν [ἐκ τοῦ π. پشین πισὶν] ἐπθ. προκαταβολικός· § ὄν. προκαταβολή· § ἐπρ. προκαταβολικῶς τοῖς μετρητοῖς, [ἀντίθετον ویره‌سی βλ.]: پاره — χρήματα προκαταβαλλόμενα· ‖آلیش ویرش — δοσοληψία τοῖς μετρητοῖς· ‖ جواب — ἀπάντησις προκαταβολική, ἐκ τῶν προτέρων, ὁριστική· ‖ویرمك ، الق — ἀγοράζω, πωλῶ τοῖς μετρητοῖς· ‖ — ایلك πρὸ παντὸς ἄλλου.

پشیناً } Τ. πεσὶν-εν [βαρβαρισμός, ἤτοι αἰτιατικὴ ἀραβιστί] ἐπρ. προκαταβολικῶς, ἢ τοῖς μετρητοῖς·· τὸ ὀρθὸν پشین بر وجه πὲρ βέβαιον πισὶν· βλ. پشین.

پشینات } Τ. πεσὶν-ὰτ [βαρβ. ἤτοι πλησ. ἀραβ. τοῦ پشین] ὄν. προκαταβολαί.

پشینجی } Τ. πεσὶν-τζί, ὄν ὁ ἀγοράζων τοῖς μετρητοῖς.

پصریق } Τ. πισιρὶκ, ἢ بسریك πισιρὶκ, ἐπθ. ἐξησθενημένος, ἰσχνός, ἀδύνατος, ὁ μὴ ζωηρός, συνεσταλμένος, αἰδήμων.

پطاقه } Τ. πατακά, ὄν. σημείωμα, ἤτοι τεμάχιον χάρτου προσκεκολλημένον ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων καὶ ἄλλων, ἐφ'οὗ σημειοῦται ἡ τιμή.

پطریق } Ελ. πατρὶκ [βλ. بطریق] ὄν. πατριάρχης: درسعادت روم — ی ὁ ἐν Κων]πόλει πατ]χης τῶν Ῥωμαίων, ἤτοι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατ]χης· ‖ قدس شریف روم — ی ὁ πατ]χης τῶν ὀρθοδόξων Ἱερουσαλήμ· ‖ اسکندریه روم — ی ὁ πατ]χης τῶν ὀρθοδόξων Ἀλεξανδρείας· ‖انطاکیه روم — ی ὁ πατ]χης τῶν ὀρθοδόξων Ἀντιοχείας.

پطریقخانه } Π. πατρικ-χανέ, ὄν. πατριαρχεῖον: روم — ی πατριαρχεῖον τῶν Ῥωμαίων.

پطریقلك } Τ. πατρικ-λήκ, ἀφ. τὸ ἀξίωμα, ἢ θέσις τοῦ πατριάρχου, πατριαρχεία: لایق اولانلر — ه οἱ ἄξιοι πατριαρχείας [πατρικλικέ]· ‖روم — ی ἢ θέσις τοῦ πατ]χου τῶν Ῥωμαίων, ὁ πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων. ‖ Ρμ. اکلمك — πατριαρχεύω.

پف } πὸφ, ὄν. φύσημα, πνοή· βλ. پوف.

پفکرده } Π. πὸφ-κερτέ, ἐπθ. ἐσθεσμένος: شمع — κηρὸς ἐσθεσμένος.

پقسان } Τ. πεκσὰν, ὄν. εἶδος ἀρχαίου πηλεσάλου ὀνομασθέντος ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐφευρέτου αὐτοῦ.

پك } Τ. πὲκ [βλ. پك πέκ, ἢ پرك πὲρκ] ἐπθ. σκληρός, σφιγκτός, δυνατός, στερεός, ἰσχυρός: —پك οὗ ἡ κεφαλὴ ἰσχυρά, ἤτοι ἐπίμονος, ἰσχυρογνώμων· ‖— جانی οὗ ἡ ψυχὴ ἰσχυρά, ἤτοι ὁ ἀντέχων εἰς κακουχίας· ‖— الی οὗ ἡ χεὶρ σφιγκτή, ἤτοι φιλάργυρος· ‖— یورکلو ὁ ἔχων σκληρὰν καρδίαν, σκληροκάρδιος· § ἐπρ. λίαν, σφόδρα, πολύ, δυνατά: کوزل — λίαν ὡραῖος, ὡραιότατος, ἢ κάλλιστα· ‖اعلا —, ἢ ایی — κάλλιστος ἢ κάλλιστα· ‖ سویلمك — ὁμιλῶ δυνατά, ἤτοι μεγαλοφώνως· ‖ قوشق — τρέχω πολύ.

پکتمك } Τ. πεκ-ιτμέκ, βλ. پکشدیرمك.

پکجه } Τ. πέκ-τζε, ἐπθ. ἀρκετὰ σκληρός, δυνατός· § ἐπρ. ἀρκετὰ δυνατά.

پکسماد } Τ. πεκ-σιμάτ, ἢ πεκ-σιμέτ, ὄν. δίπυρον, κ. παξημάδι· κατὰ τοὺς ὀθωμανοὺς λεξικογράφους ἐκ τοῦ پك καὶ ماده ἄλλως سمید σιμίτ, ἤτοι ἄρτος σκληρός.

پکشدیرمك } Τ. πεκ-ιστιρμέκ, ρμ. μτδ. καθιστῶ σκληρόν, σφιγκτόν, δυσκοίλιον, στερεόν, δυνατόν, ἰσχυρόν, σκληρύνω, ἐνισχύω, ὀχυρώ [αἰτ.].

پکشمك } Τ. πεκ-ισμέκ, ρμ. μδ. καθίσταμαι σκληρός, σφιγκτός, δυσκοίλιος, στερεός, σκληρύνομαι, σφίγγω, ἐνισχύομαι.

پکلك } Τ. πεκ-λίκ, ἀφ. σκληρότης, σφοδρότης, στερεότης· § δυσκοιλιότης· § φιλαργυρία, γλισχρότης.

پکمز } Τ. πεκ-μέζ, ἢ پکمز πεκ-μέζ, ὄν. ἕψημα ἢ σίραιον γλεύκους ἐδραασμένου, κ. πετμέζι.

پکی } Τ. ἀντὶ ایی پك πὲκ-τεῖ, ἐπθ. καὶ ἐπιρ. κάλλιστος, κάλλιστα.

پل } Π. πὸλ, ὄν. γέφυρα.

پلاترینه } Ιτ. πλατερίνα, ὄν. εἶδος ἰχθύος κεφάλου, ἐξ οὗ ὁ λυκουρρῖνος.

پلاتنه } Ιτ. πλατίνα [platino] ὄν. πλατίνη, ἤτοι λευκόχρυσος [μετ.].

پلاچقه } Αλβ. πλάτσκα, ὄν. λεία, λάφυρον, διαρπαγή. ‖ Ρμ. قپلا — διαρπάζω, λαφυραγωγῶ· βλ. καὶ پلاچقه‌لی.

پلاچقه‌جی } Τ. πλάτσκα-τζή, ὄν. λαφυραγωγός.

پلاس } Π. πελὰς κ. παλὰς, ὄν. χονδροειδὲς ὕφασμα, ὡς ὁ ἀμπᾶς, ἢ ἔνδυμα ἐξ αὐτοῦ, ῥάκος· ‖پلاس راس — πελὰς πανιρὰς, ῥάκος, κουρέλλι· ἐπρ. ἀποτόμως.

پلاسپاره } Π. πελὰς-παρέ, ὄν. τεμάχιον παλαιοῦ χονδροειδοῦς ὑφάσματος, ῥάκος, κουρέλλι.

پلاسپوش } Π. πελὰς - πούς, ὄν. ὁ φορῶν παλαιὰ χονδροειδῆ ὑφάσματα, κακοενδεδυμένος.

پلاقه } Ελ. πλάκα, ὄν. πλὰξ [μεταλλική]· § ὕφαλος ἐπίπεδος· § عیار —, ἢ عیار تختهسی πλὰξ χαλυβδίνη χρησιμεύουσα τοῖς σιδηρουργοῖς πρὸς ἐπιπέδωσιν σιδηρῶν πλακῶν.

پلاکی } Ελ. πλακή, ὄν. πλακή [εἶδος ἐξ ἰχθύων ἑψημένων μετ'ἐλαίου, κρομμύου καὶ μακεδονησίου].

پلامار } παλαμάρ, βλ. پلامار.

پلامود } παλαμούτ, βλ. پلامود.

پلان } Γλ. πλὰν [plan] ὄν. σχέδιον, πρόγραμμα ἐνεργείας ἔν τινι ὑποθέσει, ἐκδρομῇ κτλ. § διάγραμμα ἢ σχέδιον δεικνύον τὴν γραμμικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ τὴν ἐσωτερικὴν διαίρεσιν καὶ τὰ πατώματα οἰκοδομῆς ἀνεγερθησομένης [βλ. καὶ پیانو]: ترتیب ایتك — διοργανίζω σχέδιον, ἢ πρόγραμμα ἐνεργείας.

پلانچته } Ιτ. πλαντσέτα, ὄν. ἄδαξ, ἀδάκιον [γεωμ.].

پلانقه } Ιτ. πλάνκα, ὄν. βαροῦλκον, τροχαλία μεγάλη· βλ. کاپلی καὶ کاپی.

پلانکته } Ιτ. πλανκέτα, ὄν. εἶδος βλήματος ἢ σφαίρας πυροβόλου.

پلانیه } Ιτ. πλάνια, ὄν. ὀμάλιστρον, κ. πλάνη, ἤτοι εἶδος ρυκάνης δι' ἧς ὁμαλίζουσι τὰ ξύλα.

پلاو } πιλὰβ [κατὰ τὸ پیله ἢ λ. Ἰνδοσανσκριτική] ὄν. πιλάφι, ἤτοι τὸ ἐξ ὀρύζης καὶ βουτύρου πασίγνωστον ψαγητόν: تلو — پیلاف μετὰ τεμαχίων κρέατος· ‖ — عجم ی περσικὸν πιλάφι, ἤτοι μετὰ κουκκουναρίων καὶ σταφίδων· ‖زرده — πιλὰβ-ζερτέ, εἶδος γλυκύσματος ἐξ ὀρύζης, μέλιτος καὶ κρόκου· ‖ توسقوس — ی πιλάφι ἀπὸ κουσκοῦσι· βλ. λ. καὶ چلاو.

پلاوره } παλάβρα, βλ. پلاوره.

پلتك } Τ. πελτὲκ, ἐπθ. τραυλός, ὁ προφέρων τὸ ρ ὡς λ, τὸ ι ὡς θ κτλ.: سویلمك — τραυλίζω.

پلتکلك } Τ. πελτεκ-λίκ, ἀφ. τραυλότης.

پلتکلامك } Τ. πελτεκ-λαμέκ, ἢ پلتکلنمك πελτεκ-λανμέκ, ρμ. οὐδ. τραυλίζω, προφέρω δυσκόλως.

پلته } Τ. πελτὲ [κατὰ τὸ پالوده ἐκ τοῦ پلوده] ὄν. πολτός, πηκτή: صیغیر اتی صوبی — سی πηκτὴ ζωμοῦ βοείου· ‖ آیوه — سی γλυκὺ κυδωνίου πολτώδες, κ. πελτέ· ‖ صو — سی πηκτὴ ὕδατος, ἤτοι πράγμα ἀνούσιον, κ. νεροπούταλον· ‖ کپی وجود — σῶμα χαῦνον.

پلچ } Τ. πιλίτς, βλ. پلیچ.

پلسنك } Τ. πελσενέκ, ὄν. βάλσαμος, δένδρον τῆς Ἰνδίας, ἐξ οὗ ἐκκρίνεται τὸ βάλσαμον, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ μέλαν ξύλον χρησιμεύει τοῖς ξυλουργοῖς: یاغی — βάλσαμον [ἔλαιον]· βλ. καὶ بلسان.

پلنك } Π. πελένκ, ὄν. τίγρις· βλ. καὶ پلنگ.

پلنكانه } Π. **πελεγκά-ανέ**, ἐπθ. ὁ ἀνήκων, ἁρμόζων εἰς τίγριν : — طور ἴδιος τίγριος [ἁρμόζον εἰς τίγριν].

پلنكيز } **πελεγγκίρ**, βλ. پنكير.

پله } Π. **πελέ**, ὄν. δίσκος πλάστιγγος.

پليته } Π. **πελιτέ**, ὄν. θρυαλλίς, κ. φτίλλι, ψυτῆλι.

پليچ } Τ. **πιλίτς**, ὄν. ὀρνίθιον, ὀρνιθοποῦλι, νεοσσός : چيقارمق — ἐκκολάπτω νεοσσούς.

پليد } Τ. **πελίτ**, ὄν. θρῦς· βλ. بلوط **πελοίυτ** καὶ پلاموت.

پليد } Π. **πελίτ**, ἐπθ. ρυπαρός, ἀκάθαρτος.

پلين } **πελίν** [κατὰ τὸ پچل λ. ἑλλ.] ὄν. πελῖνος ἢ πιλῖνος, ἤτοι ἀψίνθος: راقيسى— ῥακὴ ἀψίνθου, ἀψίνθιον.

پناط } Ιτ. **πανάτ**, ὄν. μικρὰ ἰστία παραπληρωματικά.

پناقوب } Ελ. **πινακόπ**, ὄν. πινακωτή, μαζονόμος, τράπιξ.

پناه } Π. **πενάχ**, ὄν. προφύλαξις, προστασία, ἄσυλον, καταφύγιον: —سلطنتدر قورمان دين و دولتدر εἶναι τὸ ἄσυλον τῆς βασιλείας, ὁ ἥρως τῆς θρησκείας καὶ τοῦ κράτους·§[ἐν ὀνομ. θέσει] προστάτης, φύλαξ, τὸ στήριγμα: —رسالت τὸ στήριγμα τῆς προφητείας [ὁ προφήτης Μωάμεθ]·‖ —خلافت τὸ στήριγμα τῆς χαλιφείας [τίτλος τοῦ Σουλτάνου ὡς χαλίφου, ἤτοι διαδόχου τοῦ Μωάμεθ]·‖— عالم ὁ προστάτης, τὸ ἄσυλον τοῦ κόσμου [τίτλος τοῦ Σουλτάνου]·‖صدارت — τὸ στήριγμα τῆς Μ. Βεζυρείας [τίτλος τοῦ Μ. Βεζύρου]·‖—مشيخت τὸ στήριγμα τῶν Σεϊχηδων [τίτλος τοῦ Σεϊχ-ουλ-ισλάμ]·‖—نظارت τὸ στήριγμα τοῦ ὑπουργείου [τίτλος ὑπουργοῦ]·‖—ولايت τὸ στήριγμα τῆς νομαρχίας [τίτλος νομάρχου]· βλ. حشمتپناه καὶ رتبتپناه.

پناهكاه } Π. **πεναχ-γκιάχ**, ἢ كاه پنا **πεναγκιάχ**, ὄν. τόπος ἀσύλου, ἄσυλον.

پناهنده } Π. **πεναχενδέ** [μτχ. τοῦ پناهيدن] ὁ ζητῶν ἄσυλον, προστασίαν, ὁ καταφεύγων· βλ. ἐπόμ.

پناهيده } Π. **πεναχιδέ** [μτχ. τοῦ پناهيدن **πεναχιδέν**] ὁ καταφυγών.

پناير } Ελ. **πανάϊρ**, βλ. پنير.

پنبوق } Τ. **πανπούκ**, βλ. پانبوق.

پنبه } Π. **πενπέ**, ὄν. βάμβαξ: در كوش—βάμβαξ ἐν τῷ ὠτί [τέρ γκιοῦς], ἤτοι ὁ βύσας τὸ οὖς, ἢ ἀπρόσδεκτος, ὁ μὴ ἀκούων καὶ μὴ ἐννοῶν λόγον.

پنبه } Τ. **πενπέ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. χρῶμα ῥόδινον· τὸ ἀνοικτότερον λέγεται كل—سى **τὸζ πενπεδί**, τὸ δὲ βαθύτερον گل—سى **γκιὸλ πενπεδί**· § [ἐπθ.] ῥόδινος: پاق - παρειὰ ῥοδίνη· βλ. καὶ زيبا.

پنبه‌زار } Τ. **πενπε-ζάρ**, ὄν. ὕφασμα λεπτὸν ὑπ' ὑποκάμισα, οὗ τὸ στημόνιον βάμβαξ, ἢ δ'ὑπῆφανεια μεταξωτή· ἐὰν τὸ ὅλον ἦ βαμβακερόν, καλεῖται پنبه‌چول **πενπε-τσοὺλ**.

پنبه‌مسى } Τ. **πενπε-μισί**, ἐπθ. ῥοδίζων, ἤτοι ἀποκλίνων εἰς τὸ ῥόδινον.

پنتى } Τ. **πιντί**, ἐπθ. ὁ ἐκ γλισχρότητος κακοενδεδυμένος, γλίσχρος, ἄθλιος, ποταπός.

پنتيلك } Τ. **πιντι-λίκ**, ἀφ. γλισχρότης, ποταπότης, ἀθλιότης.

پنتيله‌مك } Τ. **πιντι-λεμέκ**, ρμ. οὐδ. γίνομαι φιλάργυρος, ἄθλιος· § ἀλλοιοῦμαι [χαλνῶ] ἐξ ἀδυναμίας, ἀσθενείας.

پنج } Π. **πένζ**, ἀρθ. πέντε: روز — πέντε ἡμερῶν [ρουζέ], ἐφήμερος: حيات روزه— اچون غوغا ἔρις διὰ ζωὴν πέντε ἡμερῶν.

پنجار } **πανζάρ**, βλ. پانجار.

پنجاه } Π. **πενζάχ**, ἀρθ. πεντήκοντα: سال— πεντηκοντούτης.

پنجره } Π. **πενζερέ**, ὄν. παράθυρον: اچق— ἀνοίγω ἢ κατασκευάζω παράθυρον· ‖ اچلق — ἀνοίγονται ὀπαί, ἢ τρύπαι ἐπὶ παλαιῶν ἐνδυμάτων ἢ πληγαὶ ἐν τῷ σώματι.

پنجشنبه } Π. **πενταδενπέ**, κ. **περδενπέ** [پرشنبه] ὄν. πέμπτη : چارشنبه ايله پنجشنبه‌سى غائب ايتش ἔχασε τὴν τετάρτην καὶ τὴν πέμπτην του, ἔχασε τὸν λ]μόν του, ἐχρεωκόπησε· —سى دوكون ἡ πέμπτη τοῦ γάμου, ἤτοι ἡ ἡμέρα καθ'ἣν στολίζεται ἡ νεόνυμφος.

پنجك } Τ. **πενζίκ**, ὄν. πινακίδιον ἀναρτώμενον ἄλλοτε εἰς τὸν λαιμὸν αἰχμαλώτου ἀγομένου πρὸς πώλησιν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐν ᾧ ἐσημειοῦτο τὸ ὄνομα, ἡ πατρὶς αὐτοῦ κτλ.

پنجكلى } Τ. **πενζίκ-λί**, ἐπθ: اسير—αἰχμάλωτος φέρων ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ αὐτοῦ پنجك βλ.

پنجكانه } Π. **πενζ-γκιανέ**, ἐπθ. πενταπλοῦς: —قاز προσευχὴ τῶν μωαμεθανῶν γινομένη πεντάκις τοῦ ἡμερονυκτίου ἐν ὡρισμέναις ὥραις.

پنجم } Π. **πενζζόμ**, ἀρθ. πέμπτος : فصل — κεφάλαιον πέμπτον· ‖ —سپهر ὁ πέμπτος οὐρανός.

پنجه } Π. **πενζὲ** [ἐκ τοῦ پنج] κ. پچه **πεντσέ**, ὄν. παλάμη τῆς χειρὸς μετὰ τῶν πέντε δακτύλων, χεὶρ: آل عيا.— **πενζέϊ ἄλι ἀπά**, εἰκὼν χειρὸς ἀνοικτῆς παρηστανούσης συμβολικῶς τὰ πέντε ἱερὰ πρόσωπα τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἀλῆ [βλ. عيا]·§ὄνυχες ζώων καὶ πτηνῶν σαρκοβόρων·§ ὑπογραφὴ τῶν ἀρχαίων βασιλέων ἐπὶ διαταγμάτων, συνισταμένη ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐναποτυπώσεως, διὰ μελάνης ἢ ἄλλου, τῆς παλάμης ὁμοῦ μετὰ τῶν δακτύλων· § ἐρύθημα ἢ ἔξαψις τοῦ προσώπου κατὰ μέρη, ἐν εἴδει δακτύλων, δακτυλιά: —— پنافر قزارمش αἱ παρειαὶ ἠρυθρίασαν κατὰ μέρη, ἐν εἴδει δακτύλων·‖طورمق ال—ἵστημαι ὄρθιος μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους εἰς ἔνδειξιν σεβασμοῦ·‖آتمق ال—صالق ἢ ἐξακοντίζω ὄνυχας, ἁρπάζω [ἀοτ.]·‖اورمق—δράττομαι [ἀοτ.]· ‖اوريجى — ὁ δραττόμενος, ὁ ἀντίπαλος·‖ يه— چيرمك βάλλω τι εἰς τοὺς ὄνυχας καταλαμβάνω, ἁρπάζω [αἰτ.]·‖ سى—آرسلان ὄνυχες λέοντος·‖سى—آيو ὄνυχες ἄρκτου ἢ εἶδος φυτοῦ, ἡράνθεμον·‖سى—كدى ὄνυχες γαλῆς·‖—چاقر ἁρπαξ, σφετεριστής, ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ὁποίου δὲν ἀπαλλάσσεται τὸ ἁρπαγέν· βλ. چاقر.

پنجه‌زن } Π. **πενζε-ζέν**, ὄν. ὁ τοὺς ὄνυχας ἐμπήγων, ἀντίπαλος.

پنجه‌لشمك } Τ. **πενζε-λεσμέκ**, ρμ. ἀλλ. παλαίω, ἔρχομαι εἰς χεῖρας μετά τινος [τῆς ايله]: —ايله موت παλαίω μετὰ τοῦ θανάτου.

پنجه‌لمك } Τ. **πενζε-λεμέκ**, ρμ. μτδ. δράττομαι διὰ τῶν ὀνύχων, λαμβάνω διὰ τῆς βίας, ἁρπάζω [αἰτ.]· § θέτω ὑπογραφήν· βλ. λ. پنجه.

پنجه‌لى } Τ. **πενζε-λί**, ἐπθ. ἰσχυρός, ἁρπαξ.

پند } Π. **πένδ**, ὄν. συμβουλή: —يدر συμβουλὴ πατρός· ‖—نامه **πενδ-νιαμέ**, συλλογὴ συμβουλῶν·‖Ρμ. συμβουλεύω [ἀοτ.]: اكا نصح ايلدى — συνεβούλευσεν αὐτῷ· ‖ الق — λαμβάνω, δέχομαι συμβουλήν.

پندار } Π. **πενδάρ** [προστ. τοῦ پندانستن **πενδαστέν**, διανοεῖσθαι, σκέπτεσθαι] ὄν. ἔπαρσις, οἴησις, ἰδέα ἐσφαλμένη.

پنكان } Π. **πινγκιάν**, ὄν. εἶδος κυπέλλου, κ. τασίου [βλ. طاس], ἢ λεκάνη μικρὰ ἐν χρήσει κατὰ τὴν ἀφαίμαξιν ὅπως ῥεύσῃ ἐντὸς αὐτῆς τὸ αἷμα τοῦ φλεβοτομουμένου.

پنهان } Π. **πινχάν**, κ. **πυνχάν**, ἐπθ. κεκρυμμένος, κρυπτός, μυστικός, ἄφαντος· ‖ Ρμ. كيزلى—κρύπτω [αἰτ.]· ‖ اولق — و پنهان κρύπτομαι καὶ γίνομαι ἄφαντος.

پنير } Π. **πενίρ**, ὄν. τυρός· βλ. پنير.

پو } Π. **ποῦ**, ὄν. δρόμος, ἤτοι τρέξιμον· βλ. تكاپو καὶ پوپا· § Τ. ἐπφ. ταὐτὸ تو βλ.

پوپا } **πούπα**, βλ. پو.

پوپله } ἢ پوپو **ποῦπλα** [χυδ. پوپو **ποῦφλα**] ὄν. πτίλον, κ. πούπουλον: يتاق — κλίνη ἐκ πτίλου, μτφ. ἀπαλή, μαλθακή.

پوپه } Ιτ. **ποῦπα** [ῥοῦμπα] ὄν. πρύμνη πλοίου· § ἄνεμος πνέων ἐκ τῆς πρύμνης, ἤτοι οὔριος: كيتمك — πηγαίνω, ταξειδεύω μὲ οὔριον ἄνεμον [ἐπὶ πλοίων κτλ.]· ‖ يلكن — ἰστίον πλήρες οὐρίου ἀνέμου.

پوت } Τ. **πότ**, ὄν. πτυχή, κ. δίπλα, σοῦφρα, ζαρωματιά [ἐπὶ ἐνδυμάτων, ὑφασμάτων, ταπήτων κτλ. σχηματιζομένη ὅταν τὸ ἓν τῶν δύο τμημάτων ἐνταθῇ περισσότερον κατὰ τὴν ῥαφήν]: كلمك — ἔρχεται, ἤτοι σχηματίζεται πτυχή, δὲν ἔρχεται καλά, ἢ ἡ ὑπόθεσις δὲν τελειόνει κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν· ‖ قرمق — λέγω ἄτοπόν τι, ἢ λέγω τὸ ἀληθὲς ἐν οὐ δέοντι, διαφεύγει λόγος· § ἐπθ. ὁ ἔχων πτυχάς, κ. ζαρωμένος· βλ. پوتق.

پوت } Τ. **πότ**, ὄν. κλῶσμα ἢ κλωστὴ ἐκ τριῶν τεσσάρων νημάτων μετάξης.

پوت } Τ. **πότ**, ὄν. πορθμεῖον, εἶδος λέμβου πλατείας καὶ ὁμαλῆς κοιλίας, χρησι-

μευούσης κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ποταμῶν· § τὸ ξύλινον δάπεδον σταύλου βοῶν.

پوت } πούτ, βλ. بت πούτ.

پوتراق } Τ. πουτ-ράκ, ἐπθ. ὁ ἔχων πολλὰς πτυχάς· βλ. καὶ پتراق.

پوترافلو } Τ. πουτρακ-λοῦ, βλ. پتراقلو.

پوتره } Σλ. ποτέρα, ὄν. σύνθημα παρὰ τοῖς Ἀλβανοῖς καὶ Σέρβοις μεταδιδόμενον ἀπὸ ἑνὸς ὅρους εἰς ἄλλο διὰ πυροβολισμῶν· συνεκδ. τὸ δράττεσθαι τῶν ὅπλων.

پوتلامق } Τ. ποτ-λαμάκ, ρμ. μτβ. τίκτω [ἐπὶ καμήλου]· κατὰ τὸ لمق, ὀρθότερον پوتلامق ποτλαμάκ, ἐκ τοῦ پوت، پوداغ σημαίνοντος νεογνόν· βλ. پودوق καὶ كوشكلامك.

پوتور } Τ. ποτ-ούρ, ὄν. πᾶν ὅ,τι ἔχει πτυχάς, ἢ εἶναι ὡς ἐρρυτιδωμένον:— — اولمش پوتور ὀπωρικὸν ἐρρυτιδωμένον, σουφρωμένον· § εἶδος σαλβαρίου [شالوار] εὐρέος: ارناود ی— σαλβάριον Ἀλβανικόν· βλ. καὶ پوتوق.

پوتورلی } Τ. ποτουρ-λοῦ, ἐπθ. ὁ φορῶν περισκελίδα [ποτοῦρι]· βλ. پوتور.

پوتوق } Τ. ποτ-ούκ, ἐπθ. πλατὺς καὶ ἔχων πολλὰς πτυχάς, κ. ζαρωμένος· βλ. پوتور· § νεογνὸν καμήλου· βλ. καὶ پودوق.

پوته } Τ. ποῦτα, ὄν. χοάνη, χωνευτήριον, ἢ πήλινον ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καθαρίζουσι τὰ μέταλλα: دن كچمك—διέρχομαι τῆς χοάνης, καθαρίζομαι, ἐξαγνίζομαι· || دن كچيرمك— περνῶ ἀπὸ τὴν χοάνην, καθαρίζω [αἰτ.].

پوج } Τ. πούζ, ὄν. κόκκυξ, ἱερὸν ὀστοῦν, ἤτοι τὸ κάτω μέρος τῆς σπονδυλικῆς στήλης· § μικρὸν πρᾶγμα ἀνωφελὲς καὶ ἀσήμαντον: و پوچ اولق— μία ὑπόθεσις γίνεται ἐλλειπής, ἐλαττωματική, ἀνωφελής, ἀνάρμοστος, εἰς μάτην, ἤτοι καταστρέφεται· βλ. καὶ پوچ.

پوجا } Ἰτ. πόζζα, ἢ پوجه [poggia] ὄν. ἡ δεξιὰ πλευρὰ τοῦ πλοίου: —اورسه δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ· || كيتمك — اورسه βαδίζω κλονιζόμενος καὶ ἀπὸ τοίχου εἰς τοῖχον μεταπίπτων, ὡς ὁ ἐν καταστάσει μέθης· || βλ. καὶ پوجا.

پوجالامق } Τ. ποζζα-λαμάκ, ρμ. οὐδ. πρυμνίζω, ἤτοι στρέφω τὴν πρύμνην πρὸς τὸν ἄνεμον, λαμβάνω τὸν ἄνεμον πρὸς τὴν πρύμνην [ἐπὶ πλοίων· ἀντιθ. اورسالامق]· § περιπατῶ κλονιζόμενος ὡς ὁ μεθυσμένος.

پوچ } Π. πούτς, ὄν. πρᾶγμα κενόν, μάταιον: —ده و ὑπόσχεσις κενή· || βλ. پوج.

پود } Π. πούτ, ὄν. ὑφάδιον, ἤτοι ἢ κατὰ πλάτος κλωστὴ τοῦ ὑφάσματος [ἢ κατὰ μῆκος λέγεται ار τάρ, στήμων]: — و ار ὁ στήμων καὶ τὸ ὑφάδιον· || βλ. آرغاج، آرش.

پودوق } Τ. πουτούκ, ὄν. τὸ νεογνὸν καμήλου· βλ. پوتلامق καὶ پوتوق.

پور } Π. πούρ, ὄν. υἱός: —ى مريم ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας, ἤτοι ὁ Ἰησοῦς Χριστός· || —آزر ὁ υἱὸς τοῦ Ἀζέρ, ἤτοι ὁ Ἀβραάμ.

پور } Τ. πούρ, καὶ پورت πούρτ, ἐπθ. ἀνώμαλος· βλ. καὶ پورتوك.

پورتقال } πορτοκάλ [κατὰ τὸ لجه καὶ ἄλλους, ὠνομάσθη οὕτως ὡς προελθὸν ἐκ Πορτογαλλίας] ὄν. χρυσόμηλον, κ. πορτοκάλλι: آغاجى—χρυσομηλέα· || ى—چين χρυσόμηλον τῆς Κίνας ἢ μανδαρίνι· || ى— ان χρυσόμηλον ἐρυθρὸν ἐσωθεν· || βλ. ترنج، نارنج.

پورتقالاطه } πορτοκαλάτα [κατὰ τὸ لطه] ὄν. χρυσομηλόπομα, κ. πορτοκαλάδα.

پورتقالاق } Τ. πορτοκαλ-λήκ, ὄν. πορτοκαλεών.

پورتكيز } πορτεκίζ, ὄν. κ. Πορτογαλλία.

پورتكيزجه } Τ. πορτεκίζ-τζέ, ἐπρ. καὶ ὄν. πορτογαλλιστί, ἢ ἡ πορτογαλλικὴ γλῶσσα: سويلمك — ὁμιλῶ τὴν πορτογαλλικὴν ἢ πορτογαλλιστί.

پورتكيزلى } Τ. πορτεκίζ-λί, ὄν. Πορτογάλλος.

پورتوك } Τ. πορτούκ, ἐπθ. πετρώδης [τόπος]· § ἀνώμαλος, ἀκανόνιστος.

پورچك } Τ. ἢ پورچوك πορτούκ [βλ. پورمق] ἐπθ. συνεστραμμένος, οὖλος· § βόστρυχος, κ. σγουρὰ μαλλιά· || كچى — ى λίαν μικρὰ καὶ οὖλη οὐρὰ αἰγός· || βλ. پورو.

پورچه } Τ. πουρτά, λέξις ἄνευ σημασίας καθ' ἑαυτήν, ἢ μᾶλλον τροποποίησις τῆς λ. پارچه μεθ' ἧς εἶναι ἐν χρήσει πρὸς ἔνταση τῆς ἐννοίας αὐτῆς, ὡς: پارچه پورچه εἰς τεμάχια τεμάχια· βλ. پارچه.

پورسلان } Γλ. πορσελάν [porcelaine] ὄν. πορσελάνη· § ἀπομονωτὴρ τηλεγράφου· βλ. καὶ پوصولان.

پورسه‌لنمك } Τ. πορσελενμέκ, ρμ. ταὐτὸ τῷ پورصومق βλ.

پورصوق } Τ. πουρσούκ [κυρίως پورشوق ἐκ τοῦ پورشمق] ἐπθ. ἐρρικνωμένος, ζαρωμένος, χαῦνος· [λέγεται ἐπὶ πραγμάτων σκληρῶν καὶ τραχέων ἢ εὐτραφῶν, ἅτινα βαθμηδὸν καθίστανται χαῦνα καὶ ρυτιδοῦνται, ὡς αἱ σάρκες, οἱ καρποὶ κτλ.].

پورصوق } Τ. πορσούκ, ὄν. τρόχος, ἤτοι ζῶον σαρκοφάγον μεγέθους ἀλώπεκος, περιφερόμενον τὰς νύκτας ἐν νεκροταφείοις καὶ ἀνορύττον καὶ τρῶγον πτώματα.

پورصومق } Τ. πουρσουμάκ [ἐκ τοῦ پورشمق] ρμ. οὐδ. καθίσταμαι ἐρρικνωμένος, χαῦνος, ἀποβάλλω τὴν ζωηρότητα, νωπότητα· βλ. پورصوق.

پورو } Τ. πούρ, βλ. پوروز § پورچوك —διάφορα μικρὰ πράγματα εὐτελῆ καὶ ἀνάξια λόγου· ταὐτόσημον كك او وقاق ἢ قيريق دوكوك.

پوروز } Τ. πουρούζ, ὄν. κροκύς, τίλμα, κ. ξεφτίσματα, ἤτοι κλωστὴ σχηματιζόμενα εἰς τὰ ἄκρα τεμαχίου ὑφάσματος παραλυομένου, ἀκανόνιστα ἰχνη ἢ ἐξάπλωμα μελάνης συμβαῖνον ὅταν ὁ χάρτης ἐφ' οὗ γράφητε ἢ βεβρεγμένος [βλ. پوروزلق]· § ὑπόλοιπον οἴνου ἢ ἄλλου ποτοῦ ἐν τῷ ποτηρίῳ, τρύξ· § ἐφάλμα, ἔλλειψις, δυσκολία, περιπλοκή, ἐμπόδιον.

پوروزسز } Τ. πουρούζ-σούζ, ἐπθ. εὐθύς, τίμιος.

پوروزلمك } Τ. πουρούζ-λεμέκ, ρμ. μτβ. καθιστῶ τι δύσκολον, περίπλοκον, περιπλέκω· § κάμνω ὄφασμά τι νὰ παραλύσῃ, νὰ ἔχῃ ξεφτίσματα· § κάμνω τὴν γραφὴν νὰ ἐξαπλωθῇ [αἰτ.]: مركب على كاغذك اوزرنده حرفلرى پوروزلیور ἢ μελάνη ἐξαπλοῖ τὰ γράμματα ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ χάρτου· βλ. καὶ پوروز.

پوروزلنمك } Τ. πουρούζ-λενμέκ, ρμ. οὐδ. καθίσταμαι δύσκολος, περίπλοκος, περιπλέκομαι [ἐπὶ ὑποθέσεως]· § παραλύομαι, κ. ξεφτῶ· § ἐξαπλοῦμαι [ἐπὶ μελάνης]· βλ. پوروز، پوروزلق.

پوروزلى } Τ. πουρούζ-λή, ἐπθ. παραλελυμένος, ἤτοι ὁ ἔχων κλωστάς, ξεφτίσματα εἰς τὰ ἄκρα [ἐπὶ ὑφάσματος]· § ἐξαπλούμενος, ἤτοι ὁ παρουσιάζων ἀκανόνιστα ἴχνη [ξεφτίσματα] μελάνης πέραν τῆς τακτικῆς γραμμῆς τῶν γραμμάτων, ἀκανόνιστος [γραφή]· § δύσκολος, περίπλοκος: ايش— δύσκολος ὑπόθεσις.

پوزش } Π. πουζίζ, ἀφ. δικαιολογία, αἴτησις συγγνώμης.

پوزش پذير } Π. πουζίζ-πεζίρ, ἐπθ. ὁ δεχόμενος δικαιολογίαν, αἴτησιν συγγνώμης: — كريم خطابخش γενναιόδωρος, συγχωρῶν λάθη, δεχόμενος αἴτησιν συγγνώμης.

پوزينه } Π. πουζινέ, ἢ پوزينه πουζινέ, ὄν. πίθηκος: شوار—پوزينه-ميمون, πιθηκοειδὴς: شوار—خرام βάδισμα πιθηκοειδές.

پوس } ἢ پوص Τ. πούς, ὄν. ὀμίχλη ἐλαφρά, ἀχλύς: ياغمق — πίπτει ὀμίχλη· βλ. καὶ پوسلاق· || آغاج ἢ ميوه—ى πᾶν εἶδος κόμμεως, μαστίχης ἢ βρύου, εὑρισκομένου ἐπὶ τῶν δένδρων ἢ τῶν καρπῶν· § ἀρίχνη ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ ἢ τῶν φύλλων τῶν δένδρων, ἐν ᾧ ὑποκρύπτεται σκώληξ· || ى—ده πῦον σχηματιζόμενον περὶ τὴν ὀπλὴν τοῦ μαστοῦ· βλ. پوسلاق، بوس.

پوسات } Τ. πουσάτ [λ. ἀρχ.] ὄν. πανοπλία, ἤτοι ὅπλα, θώρακες, πολεμικαὶ μηχαναὶ καὶ ἐν γένει πράγματα χρήσιμα ἐν πολέμῳ· § ἱππόσκευή· § ἐργαλεῖα ἐν γένει.

پوسانجى } Τ. πουσατ-τζή [λ. ἀρχ.] ὄν. γελωτοποιὸς προκαλῶν τὸν γέλωτα διὰ ῥάβδων ἐσχισμένων ἐν μέσῳ καὶ ποιουσῶν κρότον καὶ διὰ ξυλάνων ξιφῶν· βλ. شاشقاشى.

پوسالى } Τ. πουσατ-λή [λ. ἀρχ.] ἐπθ. ὁ φέρων πανοπλίαν, τεθωρακισμένος.

پوساريق } Τ. ἢ پوصاريق πουσ-αρίκ, ὄν. ἀντικατοπτρισμός, ἤτοι ἀχλὺς ἢ ὀμίχλη ἥτις ὁρωμένη μακρόθεν ἐν εὐρείαις πεδιάσι φαίνεται ὡς ὕδωρ· || βλ. سراب، ايلغيم.

پوسالمق } Τ. ἢ پوصالق πουσ-αλμάκ, ρμ. οὐδ. βλ. پوسلاق.

پوست } Π. πόστ, ὄν. δέρμα ζώου μετὰ μαλλοῦ, δορά, δέρας, κ. προβειά: ارسلان ى— δορὰ λέοντος· || ى— كيك δορὰ ἐλάφου· || تلپك — κάλυμμα κεφαλῆς ἐκ δορᾶς ζώου, ὡς τὸ τῶν ποιμένων· || ى چقارمق—ἐκδέρω [ποστανοῦ], ἢ صاق طولدرمق —γεμίζω ἄχυρον εἰς τὸ δέρμα του [ποστουνά], φουσκώνω· || كيكيكى ἢ ἀλώπηξ ἤτοι οὗ ايلدرجه قدر — ى الدن كيدر

γνωστοποιήσῃ τὴν ἀλωπεκῖν αὐτῆς, χάνει τὸ δέρμα της [παροιμία ἐπὶ βραδύτητος προξενούσης ζημίαν]· ‖ سرمك ى — ἀπλόνω τὸ δέρμα, ἤτοι κάθημαί που περισσότερον τοῦ δέοντος καὶ γίνομαι ὀχληρός· § θέσις, ὑπούργημα: كچك ه — διορίζομαι εἰς θέσιν· ‖ اوطوران ده — ὁ καθήμενος, εὑρισκόμενος ἐν τινι θέσει, ὑπουργήματι· βλ. نشين پوست καὶ پوستكى.

پوستال } Τ. **ποστάλ,** ὀν. εἶδος εὐρέος πεδίλου· § γυνὴ ἄσεμνος, πόρνη.

پوست پيرا } Π. **πόσ-πιρά,** ὀν. βυρσοδέψης· βλ. پيرا.

پوست نشين } Π. **πόσ-νισίν,** ὀν. ὁ καθήμενος ἐπὶ δορᾶς, ἤτοι ὁ κατέχων θέσιν πνευματικήν, ὁ προηγούμενος [λέγεται ἐπὶ Σέχηδων τεκέ· βλ. شيخ]: دركاه شريف.. ى — ὁ προηγούμενος τοῦ ἱεροῦ τεκὲ [δεῖνος].

پوستكى } Τ. **ποστεκί** [ἐκ τοῦ π. پوست] ὀν δέρας, δέρμα προβάτου ἢ αἰγὸς μετὰ τοῦ μαλλίου αὐτοῦ, χρησιμεῦον ὡς κάθισμα, κ. προβειά: كرمك يى — ἐξαπλόνω τὸ δέρας [τὴν προβειάν], ἐγκαθίσταμαί που [βλ. καὶ پوست]· ‖ كچ — ῥίπτω τὸ δέρμα, ἤτοι ἐκπομπεύω, διασύρω, φωνάζω γιοῦχα· ‖ صايدرمق — βάλλω τινὰ νὰ μετρῇ δέρματα, ἤτοι τὸν θεωρῶ ὡς παράφρονα καὶ τῷ δίδω ματαίαν ἐνασχόλησιν· ‖ ى — صودن چيقارمق κατέχω θέσιν διακεκριμένην, διακρίνομαι· § ἐπθ. χαλαρός, χαῦνος, κ. σάγαλον [ἐπὶ καρπῶν, λαχανικῶν].

پوسته } Ιτ. **πόστα** [posta] ὀν. ταχυδρομεῖον: ى — ه ازه ταχυδρομεῖον τῆς ἐπαρχίας· ‖ ى — دكر ταχυδρομεῖον τῆς θαλάσσης· ‖ — ى چانطه‌سى ταχυδρομικὸς φάκελλος· ‖ ى — شهر ἐγχώριον ταχυδρομεῖον· ‖ واپورى — πλοῖον φέρον τὸν ταχυδρομικὸν φάκελλον, πλοῖον τῆς γραμμῆς· ‖ يولى — ὁδὸς τοῦ ταχυδρομείου, ἤτοι κανονική· ‖ يولى — γραμματόσημον· § ταξείδιον ἢ ὑπηρεσία γραμμῆς [ἐπὶ πλοίων]· § ἀπόσπασμα στρατιωτικὸν ἐξερχόμενον εἰς περιπολίαν· ‖ ى — كسك διακόπτω τὴν συγκοινωνίαν· μτφ. διακόπτω, παύω, ἀφίνω τὴν συνέχειαν ἔργου· ‖ — كچ ἀποστέλλω τινὰ εἰς τὴν κεντρικὴν ἀστυνομίαν ἐν συνοδείᾳ ἀστυνόμου· βλ. پوسته‌جى.

پوسته‌جى } Τ. **πόστα-τζή,** ὀν. ταχυδρόμος.

پوسته‌جيلق } Τ. **ποσταντζή-λίκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ ταχυδρόμου.

پوسته‌خانه } Τ. **ποσταν-χανέ,** ὀν. ταχυδρομεῖον, ἤτοι τὸ γραφεῖον, ἐν ᾧ διεύθυνσις τοῦ ταχυδρομείου: عاصره — τὸ ὀθωμανικὸν ταχυδρομεῖον.

پوستين } Π. **ποστ-ίν,** ὀν. γιλωτή: پوش — ὁ περιβεβλημένος γιλωτήν· ‖ باركوه — γιλωτὴ ἀνεστραμμένη, ἤτοι ἀτόπημα προξενοῦν αἰσχύνην, μέγα αἶσχος.

پوسكورتمك } Τ. ἢ كسكرمك پوسكر **πουσκιρτμέκ,** ρμ. διάμ. ἐκ τοῦ كسكرمك پوسكر βλ.

پوسكوردلمك } Τ. ἢ پوسكردلمك **πουσκιρδιλμέκ,** ρμ. πθ. τοῦ προηγ.

پوسكورمك } Τ. ἢ كسكرمك پوسكر **πουσκιρμέκ,** ρμ. μτθ. ἠνοῖν ἐκσφενδονίζω ὕδωρ διὰ τοῦ στόματος ἐν εἴδει βροχῆς. ραντίζω ἢ βρέχω διὰ τοῦ στόματος· § γελῶ σφοδρῶς· § ἐκσφενδονίζω πῦρ, ὕλας [ἠφαίστειον]· § ἀποκρούω ἐχθρὸν κτλ. [αἰτ.]: — آتش ἐκσφενδονίζω πῦρ, πῦρ πνέω ἐξ ὀργῆς· ‖ — دشمن ἀποκρούω ἐχθρόν· § [οὐδ.]: صول پوسكوروب كوپرمك τὰ ὕδατα [ποταμοῦ] ἀναπηδῶσι καὶ ἀφρίζουσι.

پوسكورمه } Τ. **πουσκιρμέ,** ὀν. ἅπαξ. τὸ ἐκσφενδονίζειν κτλ. βλ. προηγ. § ὀν. ὕδωρ ἐκσφενδονιζόμενον ὑπὸ τοῦ στόματος ἐν εἴδει βροχῆς· πῦρ, ἢ ἄλλαι ὕλαι ἐκσφενδονιζόμεναι ὑπὸ ἠφαιστείου, ἐν γένει πρᾶγμα ἐκσφενδονιζόμενον καὶ διασκορπιζόμενον ὡς αἱ ῥανίδες τῆς βροχῆς· § كشنه — εἶδος πυραύλου, φυσιγγίου.

پوسكول } Τ. **πουσκιόλ,** ὀν. θύσανος, κροσσός, κ. φοῦντα: ى — فس ἡ φοῦντα τοῦ φεσίου· ‖ ى — پردە κροσσὸς παραπετάσματος.

پوسكوللنديرمك } Τ. **πουσκιόλ-λεντιρμέκ,** ρμ. μτθ. ἀναρτῶ θύσανον, κροσσόν, φοῦντα· § δυσχεραίνω, καθιστῶ δύσκολον, δημιουργῶ δυσχερείας [αἰτ.].

پوسكوللنمك } Τ. **πουσκιόλ-λενμέκ,** ρμ. οὐδ. κοσμοῦμαι διὰ θυσάνου, κροσσοῦ, φούντας· § καθίσταμαι δύσκολος, δυσχερής [ἐπὶ ὑποθέσεως].

پوسكوللى } Τ. **πουσκιόλ-λή,** ἐπθ. θυσανωτός, κροσσωτός: ى — περισπασμὸς δυσχερέστατος, ὑπόθεσις δυσχερεστάτη.

پوسكى } Τ. **πουσκί,** λέξις ἐν χρήσει οὐχὶ καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἐπθ. اسكى **ἐσκί,** παλαιός, ὡς συνώνυμος: — اسكى παλαιὰ πράγματα, μάκη, κουρέλλαι [παλιὰ τσαλιά].

پوسلانمق } Τ. **πουσ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. πίπτει ὁμίχλη, ἀχλύς· βλ. پوصمق.

پوسور } Τ. **πουσίρ,** ἐπθ. ἀκάθαρτος, ρυπαρός, βλ. پيس· § λέξις προηγουμένη τῆς φράσεως فلان فستق βλ.

پوسه } **πουσέ,** τὸ ὀρθὸν بوسه βλ.

پوسيده } Π. **πουσιτὲ** [μτχ. τοῦ پوسيدن **πουσιτέν,** σήπεσθαι] σεσηπώς: — ميوه καρπὸς σεσηπώς· ‖ — استخوان ὀστοῦν σεσηπός.

پوش } Π. **πούς** [προστ. τοῦ پوشيدن **πουσιτέν,** καλύπτειν] ὁ καλύπτων, ὁ περιβεβλημένος, ὁ φορῶν: — خط ὁ καλύπτων τὸ σφάλμα, συγχωρῶν· ‖ — عبا ὁ φορῶν χονδρὸν μανδύαν, δερβίσης· ‖ — سيه ὁ περιβεβλημένος μέλαιναν ἐνδυμασίαν, μελανειμονῶν· ‖ — سر τὸ καλύπτον τὴν κεφαλήν, κάλυμμα [ἱερέων].

پوشت } Τ. **πούστ,** ὀν. κίναιδος, θηλυδρίας.

پوشرافلامق } Τ. **πουσράφ-λαμάκ** [ἐκ τοῦ پشرف βλ.] ρμ. οὐδ. κτυπῶ ἐμαυτὸν ἐδῶ ἐκεῖ, ὡς τὸ πύραυλον پشرف.

پوشش } Π. **πουσ-ίς,** ὀν. κάλυμμα.

پوشنده } Π. **πουσενδὲ** [μτχ. τοῦ پوشيدن **πουσιτὲν**] ὁ καλύπτων.

پوشو } Τ. **πουσού,** ὀν. ἐλαφρὰ κίδαρις, ἣν ἐφόρουν ἄλλοτε οἱ στρατιῶται: طوپچى ى — κίδαρις τῶν πυροβολιστῶν.

پوشيده } Π. **πουσιτὲ** [μτχ. τοῦ پوشيدن **πουσιτὲν**] κεκαλυμμένος: اوومل قار ايله ايدى — αἱ πεδιάδες ἦσαν κεκαλυμμέναι διὰ χιόνων· ‖ راز μυστικὸν κεκαλυμμένον, ἀπόκρυφον· ‖ راز — ἄνθρωπος οὗ τὰ μυστικὰ εἶναι κεκρυμμένα· § ὀν. κάλυμμα, ἤτοι τάπης, ὁ ὁποῖος τραπέζης, κάλυμμα ἐν ὀθωμανικοῖς μανσωλείοις, τιθέμενον ἐπὶ τῆς σοροῦ τάφου βασιλέως ἢ ἄλλου ἐξόχου προσώπου χάριν τιμῆς καὶ σεβασμοῦ: كعبهٔ معظمه — κάλυμμα τοῦ σεβαστοῦ κιβωτέ, ἤτοι τοῦ ναοῦ τῆς Μέκας· ‖ تربهٔ شريفه ى — τὸ κάλυμμα τοῦ ἱεροῦ τάφου.

پوص } **πούς,** پوصاريق **πουσαρίκ,** پوصات **πουσάτ,** βλ. پوس, پوساريق, پوسات.

پوصله } Ιτ. **πούσλα** [ἐκ τοῦ پوصولو βλ.] ὀν. σημείωμα, γραμμάτιον, σημείωσις περιληπτικὴ διαφόρων πραγμάτων, τεμάχιον χάρτου, ἐφ' οὗ σημειοῦται ὄνομά τι, ἢ κατοικία κτλ: كچ — ποιῶ σημείωσιν, ἢ σημειῶ τι συντόμως πρὸς ἀνάμνησιν.

پوصمق } Τ. **πουσ-μάκ,** ρμ. οὐδ. καταπίπτω, κατακάθημαι [ὁμίχλη]· § ἐνεδρεύω, § εἶμαι δυσηρεστημένος, ὀργισμένος.

پوصو } Τ. ἢ پوصى **πουσοῦ** [ἐκ τοῦ προηγ.] ὀν. ἐνέδρα, παγίς: طوتمق ، كيرمك — ، قورمق ، يامق ἢ په — ἐνεδρεύω, στήνω παγίδα, δόλῳ χρῶμαι.

پوصولان } Ιτ. **πουσουλάν** [porcellana] ὀν. πορσελάνη· βλ. καὶ پورسلان.

پوصوله } Ιτ. **πούσουλα** [bussola] ὀν. ναυτικὴ πυξίς: يى شاشرمق — περιέρχομαι εἰς ἀμηχανίαν, εἰς δύσκολον θέσιν, ἀμηχανῶ περὶ τοῦ πρακτέου, τὰ χάνω· ‖ βλ. پوصو.

پوصه } Τ. **ποσά,** ὀν. ὑποστάθμη, καθίζημα, καταπάτι οἴνου, ἐλαίου κτλ.

پوصه‌لانمق } Τ. **ποσα-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. καθιζάνω, καταστελλάζω [ἐπὶ ὑγρῶν, ὡς οἴνου, ἐλαίου κτλ.].

پوطه } **ποῦτα,** βλ. پوى.

پوطور } **ποτούρ,** βλ. پوتور.

پوغامه } **πογάμα,** ὀν. ἐργαλεῖον χρησιμεῦον πρὸς ἀνασήκωμα τοῦ τηλεβόλου.

پوف } Τ. **πόφ,** ἐπιφ. ἀπομίμησις τοῦ ἤχου τοῦ παραγομένου ἐκ τῆς πτώσεως σώματος μαλακοῦ, ἢ τῆς ἐκρήξεως σώματος κενοῦ ἔσωθεν ὡς ἡ πομπόλυξ.

پوف } Τ. **πούφ,** ἐπιφ. ἦχος θορυβώδους κενώσεως περιωρισμένου ἀνέμου: — كوك **πουρὲκ** κενοῦ ἔσωθεν.

پوف } Τ. **πόφ,** ἐπιφώνημα ἀποστροφῆς καὶ ἀηδίας· βλ. καὶ اوف ὄφ.

پوف } Τ. **πόφ,** ἀπομίμησις τοῦ ἤχου ψυσήματος, ψύσημα: كچ — ψυσῶ [αἰτ.]: كچ — ايزوزى ψυσῶ τὴν κόνιν· ‖ كچ — شمى σβύνω τὸν κηρόν· βλ. يف καὶ اوف ὄφ.

پوفزى } Τ. **πόφ-τζί,** ὀν. σύριγξ κυνηγοῦ, συρίκτρα.

پوفكرمك } Τ. **πόφ-κιρμέκ,** ρμ. μτθ. ψυσῶ, διαλύω, διασκορπίζω διὰ

φυσήματος, φυσῶ ζεστόν τι ὅπως κρυώσῃ [αἰτ.]· || βλ. καὶ ...

پوفلامق } Τ. **ποφ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. διαρρήγνυταί τι ἐκπέμπον ὑπόκωφον κρότον [πόφ].

پوفلامق } Π. **πουφ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. κάμνω διὰ τοῦ στόματος πούφ, ἤτοι ἐκκενῶ διὰ μιᾶς θορυβωδῶς ὅσον ἀέρα δύναται νὰ περιλάβῃ τὸ στόμα.

پوفلامك } Τ. **πυφ-λεμέκ,** ρμ. μτδ. φυσῶ κόνιν, ἢ κηρὸν ὅπως σβύσῃ, ἢ ζεστὸν ὅπως κρυώσῃ [αἰτ.]: صیجاق شي پوفلیوب صوغوجق ζεστόν τι φυσῶν κρυόνω· ||βλ. ...

پول } Τ. **πούλ,** ὄν. ὀβολός, χρῆμα· πέταλον, κέγχρος ἢ ψῆγμα λεπτὸν καὶ στρογγύλον, χρυσοῦν, ἀργυροῦν ἢ ἐξ ἄλλου μετάλλου, κεντώμενον ἐπὶ ἐνδυμάτων, κ. τρέμουσα· λεπίς, φολίς· πεσσός· σημαντρίς, κ. ὀστία· χαρτόσημον, στίγμα, σπῖλος δέρματος, ὑφάσματος: پارە وجان دكل مفت — ايله ايله οὐχὶ διὰ χρημάτων καὶ ὀβολοῦ, ἀλλὰ προῖκα καὶ δωρεάν· || پارەسز — سز ἄνευ χρημάτων, ἄνευ ὀβολοῦ [εἶμαι ἢ κάμνω τι]· || ى — بالق λεπὶς ἰχθύος· || ى — پوسته γραμματόσημον· || ى — ولطپەسسوص, τὸ ἐκ ξύλου ἢ ἐλεφαντόδοντος ποῦλι τοῦ ταβλίου, ἢ ζατρικίου· || ى — دف κροτάλιον τοῦ μουσικοῦ ὀργάνου σείστρου [δέφι]· || ايشلتك — لباسى κεντῶ ψήγματα ἐπὶ ἐνδύματος· || شيشه — فيلەن لەپتە, κ. φοῦσκα· || ى — پرچين στρογγύλη ἐπικεφαλίς, ἐπιτιθεμένη τῶν ἐλίκων καὶ τῶν μεγάλων καρφίων.

پولاد } Π. **πουλάτ,** ὄν. χάλυψ· συνέκδ. ἰσχυρός.

پولادسنج } Π. **πουλατ-σένδζ,** ὄν. καὶ ἐπθ. ἥρως ἔμπειρος περὶ τὴν χρῆσιν τῶν ὅπλων.

پولتيق } Ἑλ. **πολιτήκ,** ἐπθ. πολιτικός: — اقتصادى πολιτικὴ οἰκονομία.

پولتيقه } **πολιτήκα,** βλ. پوليتيقه.

پولتيقى } Α. **πολιτικί,** καὶ τὸ θ. پوليتيقه **πολιτικικγὲ** [ἐκ τῆς ἑλλ.] ἐπθ. πολιτικός: علوم پوليتيقيه αἱ πολιτικαὶ ἐπιστῆμαι· τὸ ὀρθὸν سياسى, τὸ θ. سياسيه.

پولچى } Τ. **πουλ-τζοῦ,** ὄν. ὁ πωλητὴς χαρτοσήμων.

پوللامق } Τ. **πουλ-λαμάκ** [ἐκ τοῦ پول κέγχρος, κ. τρέμουσα] ρμ. μτδ. δίνω κέγχρους κτλ. συνέκδ. κοσμῶ [αἰτ.]· βλ. ...

پوللانمق } Τ. **πουλ-λανμάκ,** ρμ. οὐδ. ἐποκτῶ κηλίδας ἢ λεπίδας.

پوللق } Τ. **πουλ-λούκ,** ὄν. εἶδος ἀρότρου, ῥοῦς.

پوللو } ἢ پوللى Τ. **πουλ-λοῦ,** ἐπθ. λεπιδωτός, στικτός, ὁ ἔχων χρυσᾶς ἢ ἀργυρᾶς κέγχρους: لباس — ἔνδυμα κεντημένον διὰ χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν κέγχρων· ||βλ. ...

پولوچ } Τ. **πουλούτζ,** ἐπθ. ἀνίκανος εἰς φωνουσίαν, οὗ τὸ σῶμα χαῦνον.

پولوسكون } Ἑλ. **πολυσκιών,** ὄν. φλοιοκόνι, βλήχων [φυτ.].

پوليتيقا } Ἑλ. **πολιτήκα,** ὄν. πολιτική, ἢ πλωματική, πολιτικαὶ ὑποθέσεις: أمورى — πολιτικὸς ὑπάλληλος· § κ. κολακεία, περιποίησις, φιλοφροσύνη.

پوليتيقه جى } Τ. **πολιτήκα-τζή,** ὄν. καὶ ἐπθ. κόλαξ, περιποιητικός.

پوليچه } Ιτ. **πόλιτσα** [polizza] ὄν. συναλλαγματική: چكمك —, ἢ كتبده — چكك σύρω συναλλαγματικήν· || قبول ايتمك — ἀποδέχομαι συναλλαγματικήν· || جيرو ايتمك — ἐπισθογραφῶ ἢ μεταβιβάζω εἰς ἄλλον συναλλαγματικήν· || ديقاريقو — **πόλιτσα τικάριο,** φορτωτική· || βλ. تحميليه καὶ اچيق.

پوليچه جى } Τ. **πόλιτσα-τζή,** ὄν. συναλλαγματοπώλης, ἤτοι τοκιστὴς πληρόνων τὸ ἀντίτιμον συναλλαγματικῆς, ἢ διὰ συναλλάγματος ἐμβάζων εἰς τι μέρος χρήματα ἀπέναντι τόκου προκαταβαλλομένου αὐτῷ.

پوليس } Ἰτ. **πολίς** [polico] ὄν. ἀστυνομία, ἢ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος: قرى — ἀστυνόμος· || أمورى — ὑπάλληλος τῆς ἀστυνομίας· || مديرى — διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας.

پوماطه } Ἰτ. **πομάτα** [pomata] ὄν. ἀλοιφή, χρῖσμα ἀρωματικὸν πρὸς καλλωπισμόν.

پوماق } **πομάκ,** ὄν. κ. Πομάκος, ὁ ἐκ τῆς Βουλγαρικῆς φυλῆς τῶν Πομάκων.

پومبول } Τ. **πουμπούλ,** ἐπθ. εὐτραφής, ἐνστίγναθος, κ· παχουλός [παῖς].

پونج } Τ. **πούνδζ** [κατὰ τὸ اچيل ἐκ τοῦ پنج πέντε] ὄν. **πόνδζι,** ἤτοι ποτὸν ἐξ ὕδατος ζέοντος, ῥομίου, λειμονίου καὶ ζακχάρεως, πινόμενον πρὸς θέρμανσιν.

پونججى } Τ. **πουνδζ-τζοῦ,** ὄν. ὁ κατασκευαστὴς ποντζίου, βλ. پونج.

پونزه } Γλ. **πόνζα** [ponzo, ponco] ἢ طاشى پونزه ὄν. κισσηρις, ἐλαφρόπετρα, διὰ ἧς τρίβουσι τὰ μάρμαρα· βλ. سونكر καὶ كونكى.

پوه پوه } Τ. **πὸχ-πὸχ** καὶ په په **πὲχ-πέχ,** ἐπιφ. καὶ ὄν. ψευδὴς ἐπευφημία, κολακεία: پول پوه پوهى پول ايله په په ὁ ποιῶν πολλὰς [πόλ] ψευδεῖς φιλοφρονήσεις, κολακείας· || كلك پوه پوه ἔρχομαι εἰς τὸ πὸχ-πὸχ, ἤτοι πιστεύω εὐκόλως τὰς κολακείας, τὰς ἐπευφημίας· ||βλ. καὶ په په.

پوهو } Τ. **πουχοῦ,** ὄν. βύας, κ. μποῦψος· τὸ ὀρθότερον پوهو ἢ بوغو βλ.

پويا } Π. **πουγιά,** ἐπθ. τρέχων, ταχὺς [ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ ἵππου]: — سند κέλης ταχύς· βλ. پويان καὶ پو.

پويان } Π. **πουγιὰν** [μτχ. τοῦ پوييدن **πουΐτὲν**] τρέχων, ταχὺς [ὡς ἐπὶ πολὺ ἐπὶ ἀνθρώπων]: اولق — سفالتده ذوق و سفاهت عالمنده كولايندوبمق وادى سفالتده τρέχω ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δυστυχίας, κυλινδοῦμαι ἐν τῇ δυστυχίᾳ, τῇ ἀθλιότητι.

پويرا } Τ. **ποϊρά,** ὄν. πλήμνη, ἤτοι ἡ ὀπὴ ἡ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ τροχοῦ τῆς ἁμάξης, ἔνθα εἰσέρχεται ἡ κεφαλὴ τοῦ ἄξονος.

پويراز } Ἑλ. **ποϊράζ,** ὄν. βορρᾶς: ٥ — آچيزى اچق ἀνοίγω τὸ στόμα πρὸς τὸν βορρᾶν, χάσκω· ||— دلى ὁρμητικός, αὐθάδης [τελί].

پويرازلامق } Τ. **ποϊραζ-λαμάκ,** ρμ. οὐδ. ὁ καιρὸς γίνεται βόρειος, ἀρχίζει νὰ πνέῃ βορρᾶς.

پويرالق } Τ. **ποϊρα-λήκ,** ὄν. ξύλον ὁλάτης, ἐξ οὗ κατασκευάζονται ἄξονες τροχῶν [βλ. پويرا] καὶ δοκοὶ οἰκοδομῶν.

پپه } Τ. **πεπέ,** βλ. پپه ἢ پيكى.

پپه } Π. **πὲχ-πέχ,** ἐπιφ. ἐπευφημίας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν χρήσει εἰρωνικῶς, ὡς τὸ ἡμέτερον καλὰ καλά! : آفرين — طوغريسى دىيجك يرى εὖγε! καλὰ καλά! τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἔχει τις νὰ εἴπῃ τι, ἤτοι εἰς τὴν ἐντέλειαν! βλ. پوه پوه.

پەره } Π. **πεχρέ,** ὄν. φρουρά, φυλακή, ἤτοι ὑπηρεσία σκοποῦ, φρουροῦ.

پەره دار } Π. **πεχρε-τάρ,** ὄν. φρουρός, σκοπός, φύλαξ.

پهلو } Π. **πεχλοῦ,** ὄν. πλευρὰ σώματος: لرندن يانلدى — ἐδράξατο αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πλευρῶν· || βλ. ...

پهلوان } Π. **πεχλεβάν,** κ. **πεχλιβάν,** ὄν. ἀθλητής, παλαιστής, ἥρως: — صالطه سى σαλάτα ἐξ ἐλαίου καὶ ὀξειδίου, κ. λαδόξειδον· || ياقيسى — καυτήριον.

پهلوانانه } Π. **πεχλιβαν-ανέ,** ἐπθ. καὶ ἐπρ. ἀθλητικός — ῶς, ἡρωϊκός — ῶς.

پهلوانلق } Τ. **πεχλιβαν-λήκ,** ἀφ. τὸ ἔργον τοῦ ἀθλητοῦ, παλαιστοῦ· § ἀθλητικότης, ἡρωϊσμός.

پهلوانى } Π. **πεχλιβαν-ί,** ἀφ. ταὐτόσημον τῷ پهلوانلق βλ.

پهلوى } Π. **πεχλεβί,** ὄν. καὶ ἐπθ. Πέρσης κάτοικος τῆς ἀρχαίας Περσίας: زبان — ἡ Πεχλεβικὴ γλῶσσα, ἤτοι ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων Περσῶν.

پهله } Τ. **πεχλὲ** [βλ. پهلو] πλευρά· § εἶδος γουναρικοῦ, ἤτοι τὰ πλευρὰ τῆς δορᾶς τῆς ἀλώπεκος· || طاشى — οἱ λίθοι οἱ ἑκατέρωθεν τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου.

پهن } Π. **πέχν** καὶ پهنه **πεχνά,** ἐπθ. εὐρύς, πλατύς: عرصهٔ پهنا εὐρὺ γήπεδον· § ὄν. εὖρος, πλάτος.

پهناور } Π. **πὲχν-ἀβέρ,** ἐπθ. ταὐτόσημον τῷ προηγουμένῳ.

پهنايى } Π. **πεχναΐ,** καὶ پهناورى **πεχναβερί,** ἀφ. εὐρύτης, πλάτος.

پهنكير } Π. **πεχεν-γκίρ** [κ. مهنكير **μεχεν-γκίρ** ἢ پلنكير **πελεν-γκίρ**] ὄν. μέτρον ἢ ἐργαλεῖον τοῦ λεπτουργοῦ, δι' οὗ κανονίζει τὸ πλάτος τῶν σανίδων· § πελεκίσκος τῶν τορνευτῶν πρὸς λέπτυνσιν τῶν σανίδων.

پهين } Π. **πεχίν,** ἐπθ. εὐρύς· βλ. ...

پى } Τ. **πέϊ,** ὄν. ἀρραβών, ἤτοι τὸ πρὸς ἐξασφάλισιν ἀγορᾶς κτήματος, ἢ ἐνοικιάσεως

κτλ. προκαταβαλλόμενον χρῆμα, κ. καπάρο: — ويرمك δίδω ἀρραβῶνα· || طوتق ἢ الق — λαμβάνω ἀρραβῶνα· || سورمك ἢ اورمق — ὑπερθεματίζω ἐν πλειοδοσίᾳ· || طوتماز ی — οὐ ὁ ἀρραβὼν δὲν λαμβάνεται, ἀναξιόχρεως, ὁ μὴ ἄξιος ἐμπιστοσύνης.

پی } Π. **πέϊ** [ἐκ τοῦ پ ἢ پای] ὀν. ποῦς, βῆμα, ἴχνος: — در — **πέϊ ἐὲρ πέϊ** [καὶ ἐν τῇ ποιήσει — اندر — **πέϊ ἐνὲὲρ πέϊ**, ἢ — ا — **πὲγι-α-πέϊ**] ἐπρ. βῆμα πρὸς βῆμα, ἀλληλοδιαδόχως, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, κατὰ συνέχειαν, βαθμηδόν· || دوشمك ی — πίπτω εἰς τὰ ἴχνη τινός [**πεϊνέ**], τὸν παρακολουθῶ.

پیاپی } Π. **πέγι-α-πέϊ**, βλ. پی ποῦς, βῆμα.

پیاته } **πιάτα**, βλ. پیاطه.

پیاچه } Τ. **πιάτσα**, βλ. پیاسه.

پیاده } Π. **πιγιατέ**, ὀν. πεζός, ὁ διὰ τῶν ποδῶν βαίνων, ἰατφ. ἀνίκανος: لاق سیاحت خصوصنده پیاده در ὁ δεῖνα εἶναι πεζὸς εἰς τὸ κολυμβᾶν [βλ. καὶ راجل]· || عسکری — πεζικόν [στρατός]· || قدمه‌سی — βαθμὶς ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων, ἐφ' ἧς ἵσταται ὁ πυροβολῶν στρατιώτης· § ἀκάτιον ἐλαφρόν, στενὸν καὶ ἐπίμηκες μὲ ἕνα κωπηλάτην, ἤτοι μονόκωπον, κ. καΐκι [βλ. چڤه ر καὶ پالکز]· § πεσσὸς ἐν τῷ παιγνιδίῳ τοῦ ζατρικίου· βλ. καὶ پیدق.

پیاز } Π. **πιγιάζ**, ὀν. κρόμμυον: — کوهی — κρόμμυον ὀρεινόν, ἄγριον· § κοινῶς καλεῖται οὕτω τὸ λιανισμένον καὶ χρησιμεῦον πρὸς ἄρτυσιν τῶν φαγητῶν κρόμμυον: فصولیه — ی φασίολοι ἠρτυμένοι διὰ κρομμύου, κ. πιάζι· || — ويرمك προσφέρω πιάζι, ἤτοι ἀπατῶ διὰ φαινομενικῆς φιλοφρονήσεως [χυδ.]· || βλ. καὶ صوغان.

پیازلی } Τ. **πιγιαζ-λή**, ἐπθ. ὁ μετὰ κρομμύου ἠρτυμένος· || کباب — ψητὸν κτλ.

پیاسه } Ιτ. **πιάσα**, ἢ پیاچه **πιάτσα** [piazza] ὀν. δημόσιος πλατεῖα, περίπατος· § ἀγορά, τρέχουσα τιμή: ذخائر — سی ἀγορά, ἤτοι τρέχουσα τιμὴ γεννημάτων.

پیاطه } Ιτ. **πιάτα** [piatto] ὀν. τρυβλίον, κ. πιάτο.

پیاله } Π. **πιγιαλέ**, ὀν. φιάλη, ποτήριον: — کش **πιγιαλὲ-κέξ**, ἢ نوش — **πιγιαλὲ νούξ**, ὁ πίνων τὸ ποτήριον, οἰνοπότης. § ἀφ. کشی — **πιγιαλὲ-κεσί**, ἢ نوشی — **πιγιαλὲ-νουσί**, οἰνοποσία.

پیام } Π. **πεγιάμ**, ὀν. ἀγγελία, εἴδησις: — آور **πεγιὰμ-ἀβέρ**, ἀγγελιαφόρος: || رس **πεγιὰμ-ρές**, ὁ κομίζων ἀγγελίαν· || رسانت εἴδησις περὶ ὑγιείας, εὐεξίας.

پیامبر } Π. **πεγιαμ-πὲρ** [ἐν τῇ ποιήσει پیغمبر] ὀν. προφήτης· || βλ. καὶ پیغمبر.

پیانطه } Ιτ. **πιάντα** [pianta] ὀν. κάτοψις, σχέδιον οἰκοδομῆς δεικνύον τὴν γραμμικὴν ἐπιφάνειαν, ἤτοι τὴν ἐσωτερικὴν διάρεσιν καὶ τὰ πατώματα τῆς οἰκοδομῆς [βλ. پلان].

پیانقو } Ιτ. **πιάνκο**, ὀν. λαχεῖον: — ترتیب ایتك διοργανίζω λαχεῖον· || — چکلمك ἢ کشیده اولنق κληροῦται λαχεῖον.

پیانقوجی } Τ. **πιανκο-τζοῦ**, ὀν. ὁ διοργανωτὴς καὶ ἐκποιητὴς λαχείου.

پیانو } Ιτ. **πιάνο** [piano] ὀν. κλειδοκύμβαλον: چالق — παίζω κλειδοκύμβαλον || پردهلری — πλῆκτρα κλειδοκυμβάλου || قورنلی — κλειδοκύμβαλον οὐροφόρον [ἀρχαίας κατασκευῆς].

پیانوجی } Τ. **πιανο-τζοῦ**, ὀν. κλειδοκυμβαλιστὴς - στρια.

پیپو } Ιτ. **πίπο** [pipa] ὀν. καπνοσύριγξ, κ. πίπα.

پیچ } Τ. **πίτς**, ὀν. ζῶον, ἢ φυτόν, ἢ δένδρον, ἢ ἐν γένει πᾶν πρᾶγμα ἀτελὲς καὶ μικροφυὲς ἐν σχέσει πρὸς τὰ ὁμοειδῆ αὐτοῦ, κ. κατεξασμένον § νόθος [ἐπὶ τέκνων μὴ νομίμων]· § παραφυὰς δένδρου· || βλ. καὶ چچ.

پیچ } Π. **πὶτς** [προστ. τοῦ پیچیدن **πιτσὶτὲν**] περιελίσσειν, περιστρέφειν] ὀν. συστροφή, περιέλιξις, ἐπιπτυχή, δίπλα, ἀπεῖρα: — و تاب ἀγωνία, ταραχή· || βλ. مارپیچ.

پیچاپیچ } Π. **πὶτς-α-πὶτς** [ἐκ τοῦ προηγ.] ἐπθ. συνεστραμμένος, τετυλιγμένος, συνεσπειρωμένος, περίπλοκος, σκολιός, λαβυρινθώδης, συγκεχυμένος.

پیچان } Π. **πιτσ-ὰν**, ἐπθ. συνεσπειρωμένος: — مار ὄφις συνεσπειρωμένος || — اژدر δράκων συνεσπειρωμένος· || βλ. غلطان.

پیچیا } ἢ پیچ یا Π. **πὶτς-πᾶ**, ὀν. καρκῖνος.

پیچیده } Π. **πιτσιτὲ** [μτχ. τοῦ پیچیدن βλ. پیچ] τετυλιγμένος, συνεσπειρωμένος, συνεστραμμένος.

پیچین } Τ. **πιτσὶν**, [λ. ἀρχ.] ὀν. μικρὸς πίθηκος· § یلی — τὸ ἔννατον ἔτος τῶν ἀρχαίων Τούρκων.

پیخ } Π. **πὶχ**, ὀν. λήμη, κ. τσίμπλα τῶν ὀφθαλμῶν.

پیدا } Π. **πεϊτά**, ἐπθ. δῆλος, φανερός, ὑφιστάμενος: نور حق خورشید رخسارکده در سنك — δῆλον εἶναι τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἡλίῳ τῆς παρειᾶς τῆς σῆς· || — ا و — **πεϊτὰ βου νὰ πεϊτά**, ὑφιστάμενος καὶ μή. || Ρμ. ἀποκτῶ [alt.]: ایتش — خیلی بضاعه ἀπέκτησεν ἱκανὸν κεφάλαιον ἠθικόν, ἤτοι γνώσεις· || ایتك — دوست ἀποκτῶ φίλους· || اولق — παράγομαι, σχηματίζομαι, παρουσιάζομαι εἰς μέσον: آرمده بر آشلق اولدی — παρήχθη ἐν τῷ μεταξὺ μία φιλία· || هیچ — یوقدن بر کویجکز اولدی ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐσχηματίσθη ἐν μικρὸν χωρίον· || βλ. καὶ پیدا ا.

پیدرپی } Π. **πεϊ-τὲρ-πέϊ**, βλ. پی.

پیده } Ελ. **πίτε**, ὀν. πίττα, ἤτοι εἶδος ἄρτου ἐν σχήματι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεπτῶν καὶ εὐρέων ταινιῶν ἢ δίσκου, ὡς ἢ ἁγιοδαιδόπιττα· § πρᾶγμα ἔχον σχῆμα πίττας.

پیر } Π. **πὶρ**, ὀν. γέρων: و پر — **πὶρ-ὺ-κεφ**νά, γέρων καὶ νέος· § ἱδρυτὴς ἢ ἀρχηγός, προστάτης, ἅγιος, πάτρων τάγματος θρησκευτικοῦ, ἢ τέχνης καὶ ἐπαγγέλματος: طریق مولوینك — ی جلال الدین رومیدر ὁ πάτρων τοῦ τάγματος τῶν Μεβλεβήδων [τάγμα Δερβισῶν] εἶναι ὁ Δζελαλεδδὶν Ρουμῆ· || صنعت طباعتك اولنلری ὁ ἀρχηγὸς τῶν ὁπαδῶν τῆς τυπογραφίας [τυπογράφων] εἶναι ὁ Γουτεμβέργιος· || مغان — **πὶρι μουγάν**, ὁ ἡγέτης τῶν οἰνοπωλῶν (μυθικὸν πρόσωπον παρὰ τοῖς Πέρσαις, ὡς ὁ Βάκχος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι)· || اول — **πὶρ ὄλ**, ζῆθι! εὖγε! § πλθ. پیران.

پیرا } Π. **πιρὰ** [προστ. τοῦ پیراستن **πιρασὶτὲν**, κοσμεῖν, ἐν συνθέσει] κοσμῶν: — السنه **ἐλδινὲ-πιρά**, ὁ κοσμῶν τὰς γλώσσας: — السنه ی مصادقت اولان دعا εὐχὴ κοσμοῦσα τὰς γλώσσας τῆς ἀφοσιώσεως [ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου]· || ناطق — **νατικὰ-πιρά**, ὁ κοσμῶν τὸν λόγον, τὴν γλῶσσαν: دماغی ناطقه — ی تکرار ایلمش . . . ἐκόσμησε τὴν γλῶσσαν ἐπαναλαβὼν τὴν εὐχήν ... || — جهان **δζιχὰν-πιρά**, ὁ κοσμῶν τὸν κόσμον.

پیراسته } Π. **πιρασὶτὲ** [μτχ. τοῦ پیراستن, βλ. پیرا] κεκοσμημένος, καλῶς διατεταγμένος, ἐν τάξει [τῇ ملی]: — اخلاق حمیده κεκοσμημένος δι' ἀξιεπαίνων ἠθῶν· || انواع شکوفه — ملی κεκοσμημένος διὰ διαφόρων ἀνθέων· || — مجلس ὁμήγυρις εὑρισκομένη ἐν τάξει, καλῶς διατεταγμένη.

پیرامن } Π. **πιραμὲν**, ὀν. περιφέρεια, τὰ πέριξ, ὁ γύρος: ی — جزیره ἢ περιφέρεια τῆς νήσου· || — کرداب ἢ περιφέρεια τῆς δίνης· || — مقدمه περιβαλλόμενος ὑπὸ ἴων, ἰοστεφής.

پیرامن کرد } Π. **πιραμὲν-γκέρὶ**, ἐπθ. ὁ πέριξ στρεφόμενος· || اولق — στρέφομαι πέριξ· || خاطر قاصر اولان معانیدن بری — ἡμία τῶν ἐννοιῶν τῶν περιστρεφομένων περὶ τὴν ταπεινήν μου διάνοιαν [**πιραμὲν-γκέρὶ χατήρι καθήρ**]· || رشح اولور — ی پروانه ἢ φάλαινα [καυδυλοσθύστης] περιστρέφεται περὶ τὸ κηρίον.

پیرامون } Π. **πιραμοὺν**, ὀν. ταὐτὸ پیرامن καὶ ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει.

پیرانه } Π. **πιρ-ανέ**, ἐπθ. καὶ ἐπρ. πρεσβυτικὸς-ῶς: — اطوار συμπεριφορὰ πρεσβυτική· || — عصای βακτηρία πρεσβυτική.

پیرانه‌سر } Π. **πιρανε-σὲρ**, ἐπρ. ἐν ἡλικίᾳ πρεσβυτικῇ: — طالب تحصیل هنر اولدی **πιρανε-σὲρ ταλίπι ταχσίλι χὸνὲρ ὀλτού**, ἐν πρεσβυτικῇ ἡλικίᾳ ἐζήτησε νὰ σπουδάσῃ.

پیراهن } Π. **πιραχὲν**, ὀν. χιτών: — آتشین χιτὼν πύρινος, ἀνυπόφορον κακόν.

پیرایش } Π. **πιρα-γὶς**, ἀφ. διακόσμησις: — ده **πιραγὶς-τὶχ**, ἢ دهنده — **πιραγὶς τιχεντὲ**, ὁ διακοσμῶν· || پذیر — **πιραγὶς-πεζὶρ**, ὁ διακοσμούμενος.

پیراینده } Π. **πιραγεντὲ** [μτχ. τοῦ پیراستن **πιρασὶτὲν**] ὁ κοσμῶν, ὁ διευθετῶν.

پیرایه } Π. **πιραγὲ**, ὀν. κόσμημα: سایهٔ معارف حضرت پادشاهی — **σαγὲϊ γεαρὶφ - πιραγὲϊ χαζρέτι καπιδαχὶ**, αἰγὶς φιλόμουσος [τὸ κόσμημα τῶν γραμμάτων] τῆς Λ. Α. Μ.

پیرایه بخش } Π. **πιραγὲ-πὰχς**, ἐπθ. κοσμῶν· || Ρμ. اولق — κοσμῶ: اوصاف عالیه‌سی — السنهٔ ارباب عرفاندر οὗ τὰ ὑψηλὰ προσόντα κοσμοῦσι τὰς γλώσσας τῶν λογίων.

پیرپیری Τ. πιρ-πιρὶ [ἐκ τοῦ π. پیر] ἐπθ. ὁ ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν συντεχνιῶν, οὐχὶ τῶν εὐγενῶν: قیافق — ἐνδυμασία ἄλλοτε τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν τάξιν ταύτην, ἐνδυμασία στενή· ἀντίθετον قیافق پاشالو βλ.

پیرزن Π. πὶρ-ζὲν, ἡ پیرزن πιρὲ-ζὲν, ὄν. γραῖα, γραΐδιον.

پیرمغان Π. πὶρι μουγάν, βλ. پیر καὶ مغ.

پیرو Π. πεῖ-ρὲϑ [پی καὶ رو] ἐπθ. ὁ βαίνων ἐπὶ τὰ ἴχνη τινός, ὁ ἀκολουθῶν, ὁ μιμούμενος· ‖ Ρμ. اوله—βαίνω ἐπὶ τὰ ἴχνη, ἀκολουθῶ, μιμοῦμαι [δοτ.]: اوله یازی یازمقده شناسی یه—پك آز کشی یه میسر اوله بیلمشدر πολὺ ὀλίγοι ἠξιώθησαν νὰ μιμηθῶσι τὸν Σινασῆ εἰς τὸν τρόπον τοῦ γράφειν.

پیروزه Π. πιεῦζὲ, ὄν. κάλαϊς [λίθος πολύτιμος]· βλ. καὶ فیروزه.

پیروللك Τ. πεῖρεϑ-λὶκ, ἀφ. τὸ βαίνειν ἐπὶ τὰ ἴχνη τινός, τὸ μιμεῖσθαί τινα, τὸ συνοδεύειν τινὰ ἐν τῷ ἴσματι [δοτ.].

پیره Τ. πιρέ, ὄν. ψύλλος: صارمق—ψύλλοι δράττονταί τι, ἢ τινα [δοτ.]· ‖ طوتمق—πιάνω, συλλαμβάνω ψύλλους· ‖ طوپلامق—συλλαμβάνω ψύλλους· ‖ چیقارمق—πεταλόνω τὸν ψύλλον, δεικνύω πανουργίαν, εὐφυΐαν, κ. ἐξυπνάδα· ‖ اوق — ψύλλιον.

پیره‌لندیرمك Τ. πιρε-λεντιρμὲκ, ρμ. μτδ. ἐμβάλλω εἰς ὑποψίαν, ἀνησυχίαν [αἰτ.]: بو حال بنی ایچه پیره‌لندیردی τὸ πρᾶγμα τοῦτο μ' ἐνέβαλεν εἰς ἱκανὴν ὑποψίαν.

پیره‌لنمك Τ. πιρε-λενμὲκ, ρμ. οὐδ. γεμίζω ψύλλους· § ψυλλίζομαι ἤτοι συλλαμβάνω ψύλλους, καθαρίζομαι ἀπὸ τῶν ψύλλων· § ἐμβαίνω εἰς ὑποψίαν, ἀνησυχίαν.

پیره‌لی Τ. πιρε-λί, ἐπθ. ὁ ἔχων ψύλλους, κ. ψυλλιάρης.

پیرهن Π. πιρεχὲν, ὄν. ταὐτὸ پیراهن καὶ ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει.

پیری Π. πιρ-ὶ, ὄν. γῆρας: — ضعف و ἢ ἀδυναμία καὶ τὸ γῆρας.

پیس Τ. πὶς, ἐπθ. ἀκάθαρτος, ρυπαρός: — جلغلامیارغوس, ἀδηφάγος· ‖ اغز—αἰσχρὰ καὶ βάναυσος ὕβρις· ‖ —آغزی, ἢ آغزلو— ὑβριστής, ὁ αἰσχρῶς καὶ βαναύσως ὑβρίζων.

پی‌سپر Π. πεῖ-σπὲρ, ἐπθ. ὁ ὑπὸ τοὺς πόδας μείνας, λακπατηθείς.

پیست Τ. πὶστ, ἐπιφώνημα ἐν χρήσει πρὸς ἀποδίωξιν τῆς γαλῆς, ψὶστ.

پیستون Γλ. πιστὸν [piston] ὄν. ἐμβολον ξύλινον ἢ μεταλλικόν, ἤτοι κύλινδρος κινούμενος ἐντὸς ἀντλίας ἢ δοχείου καὶ διωθῶν ἢ ὀλίβων τὸν ἀέρα, τὸ ὕδωρ κτλ.: ساکه ی— ἐμβολον μηχανῆς πλοίου κτλ.

پیسلتمك Τ. πισ-λετμὲκ, ρμ. μτδ. μολύνω, ρυπαίνω, λερόνω τι, βρωμίζω [αἰτ.]· βλ. καὶ پیسلمك.

پیسلك Τ. πισ-λὶκ, ὄν. ἀκαθαρσία παντὸς εἴδους, ρύπος, βρῶμα.

پیسلنمك Τ. πισ-λενμὲκ, ρμ. οὐδ. καὶ πθ. ρυπαίνομαι, λερόνομαι, καθίσταμαι ἀκάθαρτος.

پیسلمك Τ. πισ-λεμὲκ, ρμ. μτδ. μολύνω, ρυπαίνω· § ἀποπατῶ, οὐρῶ [ἐπὶ νηπίων κτλ.].

پیش Π. πὶς, πρόθ. καὶ ἐπρ. πρό, ἐνώπιον, τὸ ἔμπροσθεν μέρος: و پش —τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπισθεν [πὲς]· ‖ و پی — πὶς-ου πεῖ, τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπισθεν [τὸ ἴχνος]· ‖ از بن — πὶς ἔζ ἴν, πρὸ τούτου, προηγουμένως· ‖ نظر — πὶσι ναζὰρ, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν· ‖ βλ. درپیش.

پیشادست Π. πὶσ-α-τὲστ, ἐπρ. τοῖς μετρητοῖς [δοσοληψία].

پیشانی Π. πὶσ-ανὶ, ὄν. μέτωπον: فرسوده — οὗ τὸ μέτωπον τετριμμένον, ἤτοι προσκυνῶν· ‖ کشاده— οὗ τὸ μέτωπον ἀνοικτόν, καθαρόν· ‖ دار— ὁ διὰ τῆς ἀναισχυντίας κατορθῶν τι· ‖ نهادهٔ زمین عبودیت اولمق —πὶσανὶ νιχατὲϊ ζεμὶνι οὐπουτιγὲτ ὀλμὰκ, θέτω τὸ μέτωπον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀφοσιώσεως, ἤτοι προσκυνῶ μετ' ἀφοσιώσεως.

پیش‌آهنك Π. πὶς-ἀχένκ, ἐπθ. ὁ προπορευόμενος, πρόδρομος, προοίμιον: یدر — سوز کریك اه دل پر γκιρφενὶν ἄχι τὶλι πὸρ-σοὺζ πὶς ἀχενγκὶτιρ, τοῦ δακρύου πρόδρομος εἶναι ὁ ἀναστεναγμὸς τῆς φλεγομένης καρδίας.

پیشتخته Π. πὶσ-ταχτά, βλ. پشتخته

پیشدار Π. πὶς-τὰρ, ὄν. ἐμπροσθοφυλακή· ἀντιθ. دمدار τὸμ-τὰρ, βλ.

پیشدی Τ. πισὶ [ἐκ τοῦ ρ. پیشمك] ὄν. εἶδος παιδιᾶς.

پیشرمك Τ. πισ-ιρ-μὲκ, ρμ. μτδ. ψήνω φαγητὸν ἢ ἄλλο ὀπτόν, ὡς πλίνθους κτλ. κλείω πληγὴν [αἰτ.]: — طوز یارمق τὸ ἅλας ψήνει [κλείει] τὴν πληγήν· § χωνεύω μάθημα [αἰτ.]: شمدی اوقودیغی کوزلجه ذهنکه پیشیرمیسك τώρα πρέπει καλῶς νὰ χωνεύσῃς εἰς τὸν νοῦν σου ὅ,τι ἀνέγνωσας· § συλλαμβάνω σχέδιον, σχεδιάζω, διευθετῶ ὑπόθεσιν [αἰτ. ψὶ]: — ایشی بریسك ψήνω τὴν ὑπόθεσιν μετά τινος, συνεννοοῦμαι.

پیشرو Π. πὶς-ρὲϑ, ὄν. προπορευόμενος, ὁδηγός, ἐκεῖνος ὃν ἀκολουθοῦσιν οἱ ἄλλοι, ἀρχηγός· βλ. καὶ پشرو.

پیشریم Τ. πισὶρ-ὶμ [ἐκ τοῦ پیشرمك] ὄν. ποσότης ἐδωδίμων ἱκανὴ διὰ νὰ ψήσῃ τις ἅπαξ, κ. ψησιά.

پیشقدم Π. πὶς-κατὲμ, ὄν. ὁ προεξάρχων ἐν τῷ χορῷ τῶν δερβισῶν τῷ γινομένῳ ἐν τοῖς μοναστηρίοις [τεκέ]· βλ. سماع.

پیشکاه Π. πὶς-κιαὰχ, ὄν. ἐνώπιον: سامیلریه— اوکلان قدیم ἢ ἔκθεσις ἢ ὑποβαλλομένη ἐνώπιον τῆς Ὑμ. Ἐξοχότητος· βλ. پیشکه.

پیشکش Π. πὶς-κὲς, ὄν. δῶρον· βλ. پشکش.

پیشکه Π. πὶσ-γκὲχ, ὄν. ἐν χρήσει ἐν τῇ ποιήσει ἀντὶ τοῦ پیشکاه βλ.

پیشکیر Π. πὶς-γκὶρ, ὄν. περίζωμα· βλ. پشکیر.

پیشکین Τ. πισὶν [ἐκ τοῦ پیشمك] ἐπθ. ἐψημένος, καλοεψημένος· ὥριμος [καρπός]: کیك—ἄρτος καλοεψημένος· ‖ طوغل— πλίνθος καλοεψημένη· § μτφ. πεπειραμένος: آدم— ἄνθρωπος πεπειραμένος.

پیشکینلك Τ. πισὶν-λὶκ, ἀφ. τὸ εἶναι ἐψημένον, ὥριμον, πεπειραμένον.

پیشمك Τ. πισ-μὲκ, ρμ. οὐδ. ψήνομαι [ἐπὶ φαγητοῦ ἢ ἄλλου ὀπτοῦ, ὡς πλίνθου κτλ.]: — سینه‌جه ψήνομαι ἀγάλια ἀγάλια, σιγοψήνομαι [φαγητόν]· ‖ پیشمش آش ἐψημένον φαγητόν, ἤτοι ὑπόθεσις τελειωμένη, κ. μαγειευμένη, συμφωνία τετελεσμένη· ‖ پیشمش آشه صوقامق προσθέτω ὕδωρ εἰς τὸ ἐψημένον φαγητόν, ἤτοι χαλνῶ ἐξ ἀπειρίας τὴν ὑπόθεσιν.

پیشمه Τ. πισμὲ [ἐκ τοῦ προηγ.] ὄν. ἀπρ. ἔψησις, κ. ψήσιμον· § ἐπθ. ἐψημένος.

پیشیك Τ. πισὶκ [ἐκ τοῦ پیشمك] ὄν. ἀκαθαρσία σχηματιζομένη ἐκ τοῦ ἱδρῶτος καὶ τῆς θερμότητος πρὸ πάντων εἰς τὰ μικρὰ παιδία ὀπισθεν τῶν ὤτων, ἢ εἰς ἄλλα στενὰ μέρη τοῦ σώματος αὐτῶν..

پیشوا Π. πισὸά, ὄν. ἡ ἀρχηγὸς ἢ προϊστάμενος τάγματος, ἐκεῖνος ὃν ἀκολουθοῦσι, μιμοῦνται οἱ ἄλλοι, ἡγέτης.

پیشورمك πισὶρμὲκ, βλ. پیشرمك.

پیشه Π. πισὲ, ὄν. τέχνη, ἐπάγγελμα, ἔργον ἕξις: — کرم ὁ ἔχων ἔργον ἢ ἕξιν τὴν εὐεργεσίαν· ‖ — حسنات ὁ ἔχων ἔργον τὴν ἀγαθοεργίαν· ‖ —شقاوت ὁ ζῶν ἀληστρικῶς.

پیشه‌کار Π. πισὲ-κιὰρ, ὄν. τεχνίτης, ἐπαγγελματίας· § κ. پیشه‌کار πεσὲκιὰρ, μῖμος, ἤτοι τὸ ἓν τῶν δύο προσώπων ἐν ταῖς κωμικαῖς παραστάσεσι τῶν γελωτοποιῶν καὶ θαυματοποιῶν, τὸ ἔργον ἔχον νὰ συνομιλῇ μετὰ τοῦ ἑτέρου, καλουμένου قاوق καβουκλοῦ, ὡς φέροντος ἐπὶ κεφαλῆς καβούκιον· βλ. قاوق.

پیشه‌کاه Π. πισὲ-γκιὰχ, ἢ پیشه‌کاه πισὲ-γκιὲχ, ὄν. ἐργοστάσιον, κ. فابریقه.

پیشه‌کن Τ. πισὲγὲν [ἐκ τοῦ پیشمك] ἐπθ. ὁ εὐκόλως βράζων, ψηνόμενος, εὐέψητος, καλόβραστος.

پیشه‌ور Π. πισὲ-βὲρ, ὄν. τεχνίτης, ἐπαγγελματίας· § ἀφ. پیشه‌وری πισὲβερ-ὶ, τὸ εἶναι τεχνίτην, ἐπαγγελματίαν.

پیشیرمك πισὶρμὲκ, βλ. پیشرمك.

پیشین Π. πισὲ-ὶν [βλ. پیشین] ἐπθ. ὁ προηγούμενος: زمان— προγενέστεροι χρόνοι· ‖ بر وجه— πὲρ βὲϑζχι πισὶν, ἐκ τῶν προτέρων, προκαταβολικῶς· § ποιητ. پیشینه πισὶνὲ.

پیشینیان Π. πισὶν-ιγὰν, ὄν. οἱ προγενέστεροι, οἱ ἀρχαῖοι [ἄνθρωποι].

پیغام Π. πεῖγαμ, ὄν. ἀγγελία· βλ. پیام· § پیغامبر πεῖγαμὲρ, συνθ. پیغمبر βλ.

پیغمبر Π. πεῖγαμ-βὲρ, ὄν. ὁ ἀγγελίας φέρων, ἀγγελιαφόρος· § ὁ παρὰ τοῦ